

Κρείττον σιγάν;

Αδρές πινελιές της επικαιρότητας

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 11 Ιουλίου 2014 16:00

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν είναι άσχημη η εικόνα για τις γυναίκες από τις αυτοδιοικητικές εκλογές. Χάρης στο ένα τρίτο κυρίως. Μόνο που δεν έχουμε πολλές δημάρχους, αλλά αυτό είναι πάγιο. Πάντως, ένας μεγάλος αριθμός έχει ήδη εκπαιδευθεί στα αυτοδιοικητικά θέματα. Το γεγονός της προθυμίας συμμετοχής κάνει εντύπωση, δεδομένης της κρίσης. Αυτό σημαίνει πως η διαδικασία εξόδου στη μεγάλη αρένα είναι χωρίς επιστροφή και δικαιώνει τον αγώνα των φεμινιστικών οργανώσεων, όπως ο ιστορικός Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, τον οποίο η Αλίκη Μαραγκοπούλου ανέδειξε σε σύμβουλο της πολιτείας.

Ο Δήμος Αθηναίων είναι τυχερός φέτος. Εξέλεξε σύμβουλο γυναίκα, με επιστημονική γνώση και διοικητική εμπειρία στα φεμινιστικά, την καθηγήτρια και πρώην γραμματέα Ισότητας Μαρία Στρατηγάκη. Ας την αξιοποιήσει για να βάλει τις βάσεις υποδομών, αξιοποιώντας και άλλες γυναίκες -και άνδρες, γιατί όχι- εκλεγμένες και μη.

Είναι το ποδόσφαιρο ανδρική υπόθεση; Φέτος, πολλές γυναίκες κάθισαν και είδαν μαζί με τους άνδρες το Μουντιάλ και άρχισαν να ρωτούν τι και πώς. Ίσως πιάστηκαν από την επιτυχία της Εθνικής για να καλύψουν την ανάγκη θετικής προβολής της χώρας προς τα έξω. Κατά τα άλλα, όλα τα μάτια του πλανήτη ήταν στραμμένα στο ποδόσφαιρο, ενώ οι λαοί υποφέρουν. Τι έχει πάθει ο κόσμος;

Τώρα θα ανοίγουν τα μαγαζιά και την Κυριακή. Δηλαδή, καταστρέφεται και το κυριακάτικο τραπέζι, και οι εργαζόμενες γυναίκες είναι ζήτημα αν θα πληρώνονται έξτρα. Ποιο το όφελος; Όσο περνάει ο καιρός, τόσο διαπιστώνεται η απουσία λογικής σε

αυτόν τον τόπο. Ο παραλογισμός και η υποτέλεια έχουν χτυπήσει κόκκινο.

Χαρήκαμε πολύ από την είσοδο πολλών περισσότερων γυναικών στη Βουλή. Ελπίζαμε σε μια καλύτερη ποιότητα λειτουργίας. Δυστυχώς, οι φωνασκίες και οι ύβρεις μάς έχουν απογοητεύσει. Η Βουλή έχει μετατραπεί σε καφενείο και καταγώγιο, όπου η λέξη λαμόγια εκτοξεύεται από κάθε πλευρά. Δυστυχώς, στο πανδαιμόνιο συμβάλλουν και οι γυναίκες. Και το πιο απεχθές, βρίζονται και μεταξύ τους. Τι παράδειγμα θα δώσουν στις γενιές που έρχονται; Τέτοια κατάσταση δεν ζήσαμε ποτέ από τη Μεταπολίτευση κι εδώ. Φυσικά δεν μιλάμε για το σύνολο. Αλλά και μια θορυβώδης μειοψηφία αρκεί να βάλει τη σφραγίδα της. Εμείς θέλουμε να γίνουν μέρος της λύσης, όχι του προβλήματος.

Αλλά δεν είναι μόνο η πολιτική. Το τι βωμολοχία ακούγεται από ραδιοφωνικές εκπομπές δεν λέγεται. Το ραδιόφωνο είναι ωραίο και όποιος-α δημοσιογράφος το σέβεται προσφέρει γνώση και διασκέδαση. Αλλά γιατί κατάντησε έτσι η ζωή μας; Χωρίς ήθος, χωρίς ανάταση; Γιατί υποβαθμίστηκε τόσο; Γιατί να δεχθούμε αυτόν τον κατήφορο;

Πολλές φορές σκέφτομαι πως όποιος πολιτικός θέλει να παλέψει για την αλλαγή πρέπει να δώσει τη μάχη ταυτόχρονα σε αυτό το πεδίο. Οι πολίτες να θεωρήσουν μέρος της ανάταξης της χώρας την ανάταξη και του εαυτού τους. Για να κερδίσεις μεγάλες μάχες, χρειάζεσαι υψηλό φρόνημα. Με ηττοπάθεια και μοιρολατρία δεν κάνεις τίποτα. Η Ιστορία μας διαθέτει αρκετά παραδείγματα. Οι δημοκρατικοί πολίτες, άνδρες και γυναίκες, οφείλουν να αντιστέκονται σε φαινόμενα εκπεσμού της προσωπικότητας και του δημόσιου βίου. Αυτή δεν είναι και η ουσία του εκδημοκρατισμού;

Αλληγορικά

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 04 Ιουλίου 2014 17:00

Αγαπητή Ευγενία,

- «Γιαγιά, τι πάει να πει Μνημόνιο;» ρώτησε ο δεκάχρονος εγγονός τη γιαγιά του, που, καθισμένη στο βάθος της αυλής, άκουγε ραδιόφωνο και καθάριζε φασολάκια.

- «Μνημόνιο;», αποκρίθηκε εκείνη αφηρημένη. «Μα πώς σου 'ρθε; Άντε, ελάτε να σας πω μια ιστορία. Φώναξε και τα παιδιά».

"Εκείνη την ημέρα οι κάτοικοι της Όμορφης Κοιλάδας θα τη θυμούνται μέχρι το τέλος του βίου τους. Τίποτε δεν προμήνυε τη φοβερή σε μέγεθος και διάρκεια κακοκαιρία που έπεσε πάνω στην περιοχή. Ζούσαν καλά πριν από τη θεομηνία, μοχθώντας στους αγρούς, εκτρέφοντας ζώα και πουλερικά, ψαρεύοντας και διατηρώντας μικρομάγαζα. Όπως συμβαίνει στην ύπαιθρο, οι άνθρωποι έχουν μάθει να ερμηνεύουν τα σημάδια του καιρού. Όμως τώρα δεν αναγνώρισαν κανένα σημάδι.

Μέσα, λοιπόν, στην καλοκαιρία, βαριά, μολυβένια σύννεφα κάλυψαν τον ουρανό. Στην αρχή έπιασε κατακλυσμιαία βροχή και πολύ σύντομα ισχυρή χαλαζόπτωση, με διάρκεια. Όταν κόπασε κάπως το φαινόμενο, οι κάτοικοι έπεσαν σε βαριά περισυλλογή. Δεν είχε απομείνει τίποτα από τις αγροτικές καλλιέργειες. Πολλά ζώα κείτονταν νεκρά, δένδρα είχαν ξεριζωθεί και οι σκεπές πολλών σπιτιών είχαν καταστραφεί.

Απελπισμένοι και αναμετρώντας τις δύσκολες μέρες που θα ακολουθούσαν, ρωτούσαν ο ένας τον άλλο τι συνέβη. Τότε, κάποιοι είπαν πως έπρεπε να αποταθούν στον τοπικό ηγεμόνα και στους προεστούς για να ζητήσουν βοήθεια. Διατύπωσαν το αίτημα, αλλά υπήρξε σιωπή. Καμία αντίδραση. Η οργή των πολιτών έγινε μεγάλη και αυθόρμητα άρχισαν να συγκεντρώνονται στην πλατεία. Και μόνο τότε ο ηγεμόνας έβγαλε ένα διάγγελμα, το οποίο διάβασε ο έμπιστός του στο πλήθος.

Ακούγοντάς το οι συγκεντρωμένοι-ες, όχι μόνο δεν έγιναν σοφότεροι-ες, αλλά μπερδεύτηκαν ακόμη περισσότερο. Άκουσαν μεταξύ άλλων πως ήταν ένα φυσικό φαινόμενο, ότι τέτοια φαινόμενα συμβαίνουν κάθε εκατό χρόνια, ότι το δημόσιο ταμείο δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει τα νοικοκυριά διότι το βάρος ήταν ασήκωτο. Οι αρχές θα έπρεπε ν' αναζητήσουν δάνειο και οι πολίτες να αναλάβουν τις ευθύνες τους, δηλαδή να δεχθούν μείωση των εισοδημάτων τους, αλλιώς η περιοχή θα κατέρρεε οικονομικά. Τέλος πάντων, ας αναβαλλόταν για λίγο η πλήρης αποκατάσταση των ζημιών, η ανάπτυξη, όπως είπαν.

Κατέφυγαν λοιπόν στους τοκογλύφους. Έπαιρναν τις δόσεις και πλήρωναν τους τόκους. Ο λαός άρχισε να υποφέρει. Αρκετοί έφτιαξαν πρόχειρα γιατάκια για να κοιμούνται τα βράδια ή έμεναν στους στάβλους, μαζί με όσα ζώα είχαν απομείνει. Οι μανάδες κοιτούσαν με θλίψη τα παιδιά τους, πολλά εκ των οποίων έφευγαν για γειτονικές περιοχές. Το σπουδαιότερο, αντί το χρέος να μικραίνει, μεγάλωνε και ένας φαύλος κύκλος είχε δημιουργηθεί. Η οργή επίσης μεγάλωνε. Ένα τμήμα του κόσμου άρχισε να αντιδρά στην πολιτική αυτή γιατί έβλεπε πως ήταν αδιέξοδη και καταστροφική.

Ένα παληκάρι, που τον αποκαλούσαν Λεβέντη, συγκέντρωνε δυνάμεις γύρω του. Ένα ωραίο πρωί, επικεφαλής των υποστηρικτών του, ο Λεβέντης μπήκε στο προαύλιο του κυβερνείου και, απευθυνόμενος στο πλήθος, είπε: 'Θα μας καταστρέψουν τελείως. Είναι ψεύτες, λαοπλάνοι, ανάλγητοι και επίσης υπηρέτες των ξένων συμφερόντων. Είναι απάτριδες. Βοηθήστε όλοι για να αναγκαστούν να φύγουν. Μην κάθεστε έξω από τον φράχτη. Μπείτε μέσα. Ενωθείτε μαζί μας'.

Μπήκαν, αλλά όχι όλοι. Δεν αποφάσιζαν να κάνουν το αποφασιστικό βήμα, ακόμη κι εκείνοι που πριν τον προέτρεπαν. Έστεκαν έξω, αμήχανοι, φοβισμένοι, σαν να στάθμιζαν τι είναι καλύτερο και συμφερότερο. Ήταν φανερό ότι χρειάζονταν περισσότερη συζήτηση και δύναμη πειθούς. Ο δρόμος ήταν μακρύς, αλλά η κατεύθυνση σωστή".

Δυο λόγια...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 27 Ιουνίου 2014 17:00

Αγαπητή Ευγενία,

Σε σένα και στην κόρη σου, δυο λόγια από μένα...

Την κόρη η μάνα κοίταζε, με πόνο τη θωρούσε.

Ήθελε κάτι να της πει, μα η μιλιά χανόταν.

Τέλος, με κόμπο στο λαιμό ομολογεί και κρένει:

Κόρη μου πολυφίλητη, κόρη μου παινεμένη,

που σε μοσχαναθρέψαμε ο κύρης σου κι εγώ

και σε σχολειά σε πέμψαμε, τα άριστα του είδους,

να γίνεις πρόσωπο τρανό μέσα στην κοινωνία.

Κι εσύ ξυπνιά κι εργατική πέτυχες το σκοπό σου.

Κι ότι ήσουν έτοιμη να βγεις έξω για να δουλέψεις

Η συμφορά η ανείπωτη έπεσε πάν' στη χώρα.

Δεν ήτανε φαινόμενο, της φύσης αγριότητας,

Μον' ήταν έργο ανθρώπινο, καταστροφής της χώρας.

Και να η φτώχεια η φοβερή, η αναδουλειά θερίζει.

Γι' αυτό σου λέω: Σύρε, παιδί μου, στο καλό

Πάνε σε άλλη χώρα, όπου η δουλειά είναι πολλή

Και οι ευκαιρίες τόσες, κι εγώ θα είμαι ευτυχής

έστω και μακριά σου.

Γιατί όταν είσαι ευτυχής, είμαι κι εγώ μαζί σου.

Είπε και σώπασε μεμιάς, σκουπίζοντας το δάκρυ.

Και η κόρη ανασηκώθηκε σαν αποφασισμένη.

Το ντελικάτο της κορμί ατσαλωμένο εφάνη

και με στεντόρεια φωνή μίλησε και είπε:

Μάνα, η θέση μου είναι 'δω και πουθενά δεν πάω.

Είναι η πατρίδα μου εδώ, η όμορφή μας χώρα.

Το φως της μέρας είδα εδώ κι ετρύγησα τη γνώση.

Δεν είμαι εγώ που δυστυχώ, χιλιάδες είναι άλλοι,

νέοι και νέες που ποθούν δουλειά κι ευημερία.

Γι' αυτό αγωνίζονται μαζί και θε να αγωνιστούμε

Το χελιδόني να φανεί και η άνοιξη να φέξει.

Και ο τόπος τούτος ο ακριβός και χιλιοευλογημένος

Να δώσει κάθε τι καλό που έχει να προσφέρει.

Εμμονή στην οικοδόμηση της λύσης διεξόδου

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 20 Ιουνίου 2014 17:40

Αγαπητή Ευγενία,

* Καλά, οι εξελίξεις τρέχουν όχι με τις μέρες, αλλά με τις ώρες. Είχα στείλει ήδη το σημείωμά μας στην εφημερίδα και, μέχρι να γυρίσω από μια επίσκεψη στον γιατρό, κατέφθασαν τα μαντάτα. Ο Άρειος Πάγος αποφάνθηκε ότι η επαναπρόσληψη των καθαριστριών προσκρούει στο γενικότερο συμφέρον (;). Αισθανόμαστε πάντα σεβασμό στις αποφάσεις της Δικαιοσύνης. Τη θεωρούμε το ύστατο καταφύγιο των αδικημένων, αυτών που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα. Τελευταία όμως έχουμε πολλές φορές εκπλαγεί με τις αποφάσεις της, ιδίως των κορυφαίων δικαστικών σωμάτων. Δεν συμπεριλαμβάνουν, φαίνεται, στην ετυμηγορία τους το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Όσον αφορά τις αγωνιζόμενες μέχρις εσχάτων καθαρίστριες, αυτές έχουν δικαιωθεί από όλες τις απόψεις στην καρδιά του λαού. Μόνο κάποιοι-ες εμπαθείς, έμπλεοι ταξικού μίσους, εξαιρούνται. Αναμένουμε διόρθωση του εγκληματικού λάθους των ιθυνόντων.

* Έχουμε μπουκώσει με την πολιτικολογία. Οι φίλες που μου τηλεφωνούν μού λένε ότι βαρέθηκαν τα ίδια και τα ίδια. Υποτίθεται ότι μεταδίδονται ειδήσεις, αλλά οι ίδιες ειδήσεις υπάρχουν σταθερά στα δελτία εδώ και τρία - τέσσερα χρόνια. Το χρέος, το Μνημόνιο, η τρόικα, τα χαράτσια, η τρομοκρατία του κόσμου, οι νέες συμφορές που περιγράφονται, όλα αυτά οδηγούν σε κατάθλιψη. Το πιο σημαντικό, ότι δεν φαίνεται διέξοδος. Οι πιο ηλικιωμένοι-ες σου λένε πως δεν θυμούνται τέτοια κατάσταση. Πάντοτε μέσα στη συμφορά έβλεπαν ένα σημάδι ελπίδας στο βάθος του ορίζοντα. Ακόμα και στον πόλεμο.

Γι' αυτό προτιμούν να βλέπουν κανένα έργο, έστω και τούρκικο, αφού ελληνικές παραγωγές δεν υπάρχουν. Στα δάκτυλα του ενός

χεριού μετριοούνται οι καλές. Τι γίνεται με τα τούρκικα; Έχει γεμίσει η μικρή οθόνη. Γιατί αυτή η αποκλειστικότητα; Άλλες χώρες δεν υπάρχουν; Και τι προβάλλουν; Δυστυχώς δεν μπορώ να αναλύσω το περιεχόμενό τους, γιατί δεν τα βλέπω. Όμως κάποιες φίλες μου διηγούνται ότι είναι περίπου το ίδιο σενάριο με παραλλαγές. Οι πλούσιοι είναι πάντα εκεί, περιτριγυρισμένοι από μπράβους, κάποιο εξώγαμο εμφανίζεται μετά από χρόνια, η βία και το πιστολίδι πάει σύννεφο και ειδυλλιακές εικόνες από τον Βόσπορο και τα παραλιακά πάρκα εμφανίζουν εικόνα μιας ανεπτυγμένης χώρας. Α, ξέχασα. Κάνοντας ζάπινγκ έπεσα πάνω στον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή, στην αποθέωση της ίντριγκας και της συνωμοσίας...

* Θα ήθελα να πω στα στελέχη της Αριστεράς -ιδιαίτερα του ΣΥΡΙΖΑ- να δίνουν έμφαση όχι στην περιγραφή των δεινών, που ο καθένας και η καθεμιά βιώνουν, αλλά στις λύσεις. Γιατί αν κινδυνολογούν, επιτείνουν το αδιέξοδο. Η Αριστερά πρέπει να δείχνει προς την κατεύθυνση της ελπίδας. Αλλιώς, οι άνθρωποι θα απελπίζονται, θα φτάσουν στη μοιρολατρία και την ηττοπάθεια και δεν θα έχουν κίνητρο να αγωνίζονται. Αφού δεν γίνεται τίποτα, τι να κάνω; Μάταια είναι όλα. Για να σε ακολουθήσουν, λοιπόν, χρειάζονται να έχουν μέσα στο μυαλό τους σχηματισμένη την έξοδο από την ασφυξία.

Τα λέω αυτά διότι τα πολιτικά καθήκοντα που είναι μπροστά δεν είναι μόνο μιας φωτισμένης πρωτοπορίας. Είναι μια πανεθνική υπόθεση και χωρίς τον λαό δεν μπορεί να βγει πέρα. Ο λαός πρέπει να εγκαταλείψει τη στάση της ανάθεσης και να εμπλακεί για τα καλά στο έργο της ανασυγκρότησης. Μιλάμε ασφαλώς για την εναλλακτική αριστερή κυβέρνηση, που το κεφάλι και τα πόδια της είναι οι πολίτες. Επομένως, υπάρχει δρόμος μπροστά...

Αφελείς ερωτήσεις για σοβαρές απαντήσεις

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 13 Ιουνίου 2014 16:30

Αγαπητή Ευγενία,

* Καλά, τόσο μεγάλο κυβερνητικό σχήμα γιατί χρειάζεται; Έχεις καταλάβει; Έτσι κι αλλιώς διεκπεραιωτικό είναι των αποφάσεων των απ' έξω αφεντικών. Πάντως, άλλαξε ο Μανωλιός και έβαλε τα ρούχα του αλλιώς. Οι γυναίκες είναι πάλι μειοψηφία και το μόνο καινούργιο στοιχείο από αυτή την άποψη είναι η θέση της κυβερνητικής εκπροσώπου. Όσο για άλλες τοποθετήσεις, μετά την υπουργοποίηση του κ. Γεωργιάδη τά 'χουμε δει όλα. Όλες οι εκπλήξεις έχουν εξαντληθεί.

* Πόσο ακόμα θα παλεύουν οι καθαρίστριες του ΥΠΟΙΚ για το αυτονόητο; Έχουν κερδίσει νομικά, ηθικά, πολιτικά. Τι είναι αυτό το τείχος της αναληψίας και της παραφροσύνης στο οποίο «βρήκαν»; Πότε θα δοθεί η λύση; Τι κοινωνία σχεδιάζεται, αδελφή; Έχω φοβηθεί, όχι για μένα, για τις γενιές που έρχονται.

* Δεν μου λες, έχεις ακούσει κάποια εξέλιξη για τα χημικά της Συρίας; Απορώ γιατί η κυβέρνηση δεν αντιστέκεται. Γιατί δεν κινείται διπλωματικά να αποφύγουμε τον κίνδυνο; Τόσες χώρες είπαν όχι, μεταξύ αυτών και η γειτονική χώρα, η Αλβανία. Δεν θα μπορούσε να συνάψει συμμαχία με όλες τις μεσογειακές χώρες; Δεν φτάνει που η Μεσόγειος έχει μεταβληθεί σε υγρό τάφο για τόσους δύσμοιρους-ες μετανάστες-ριες, τώρα να επιβαρυνθεί και με τον κίνδυνο των χημικών; Η σιωπή από την κυβέρνηση μοιάζει ύποπτη, δεν νομίζεις;

* Ο πραγματικός νικητής των εκλογών ήταν η τηλεόραση. Το πιστεύεις αυτό; Έχει τις πιο πολλές πρωτιές στο Ευρωκοινοβούλιο, διακομματικά δε. Δηλαδή, αντί να διορθωθεί αυτή η στρέβλωση, καθ' ότι η προβολή δεν συνεπάγεται και τα ανάλογα προσόντα, διατηρείται και ενισχύεται.

* Έχεις καταλάβει την αργία του Αγίου Πνεύματος; Εγώ, πάλι, όχι. Τι πράγμα είναι αυτό; Η μισή εργαζόμενη Ελλάδα αργεί, η άλλη μισή εργάζεται. Μα δεν χρειάζονται όλοι και όλες την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος; Ιδιαίτερα σήμερα, στις μέρες του χάους και της μοναδικής σύγχυσης; Άσε που εγώ η ανίδεη δέχτηκα ένα σωρό τηλέφωνα, αν τα φαρμακεία θα είναι ανοικτά, οι τράπεζες και οι λαϊκές.

* Γιατί ο Λάκης καταφεύγει τελευταία σε αφόρητη βωμολοχία; Γιατί τα... απόκρυφα βγαίνουν στη δημόσια θέα; Η σάτιρα, όχι η πλάκα, είναι το ζητούμενο, και σε αυτό είναι μοναδικός.

* Τι γίνεται με αυτήν τη διαβόητη Μπόκο Χαράμ; Ξέρεις κάτι περισσότερο; Ποια είναι αυτή οργάνωση που εφαρμόζει το αρχαίο αποκρουστικό έθιμο της αρπαγής γυναικών; Ποιος τη χρηματοδοτεί, την εξοπλίζει, τη στηρίζει; Γιατί αισθάνεται παντοδύναμη; Γιατί δεν υπολογίζει ούτε τις διεθνείς αντιδράσεις ούτε τη διεθνή νομιμότητα; Αυτοί μοιάζει να ζουν σε αρχαϊκό περιβάλλον, όπου τα όπλα μιλάνε για όλα.

* Γιατί τελευταία έχουν δει το φως της δημοσιότητας απεχθείς περιπτώσεις βάνανσης μεταχείρισης των γυναικών; Άραγε αυτές οι περιπτώσεις δεν υπήρχαν; Μήπως τώρα οι γυναίκες - θύματα, συνεπικουρούμενες από τις φεμινιστικές οργανώσεις και αυτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις φέρνουν στο προσκήνιο; Μήπως άρχισε να σπάει ο κύκλος της σιωπής;

* Έχεις καταλάβει τι γίνεται στην Τουρκία; Διαδηλώσεις, κυνηγητό της αστυνομίας, διαρκής αναστάτωση, αλλά η εξουσία και το καθεστώς Ερντογάν παραμένει αλώβητο. Πώς γίνεται αυτό; Πρόκειται μάλλον για φαινόμενο.

* Τι γίνεται στη Βραζιλία; Μήπως ήρθε ο καιρός, με αφορμή τη Βραζιλία, να τεθεί επί τάπητος το θέμα της διοργάνωσης των μεγάλων αθλητικών συναντήσεων; Πρέπει να προηγούνται στον οικονομικό σχεδιασμό οι φαραωνικές πανάκριβες εγκαταστάσεις και ο λαός να υποφέρει; Αντί των σταδίων, μήπως πρέπει να προηγηθούν οι φαβέλες;

Φεμινιστικό κόμμα;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 06 Ιουνίου 2014 16:30

Αγαπητή Ευγενία,

Η εκλογή ευρωβουλευτίνας από το κόμμα Φεμινιστική Πρωτοβουλία της Σουηδίας έκανε εντύπωση και αναζωπύρωσε τις παλιότερες συζητήσεις στους κύκλους των φεμινιστριών για δημιουργία φεμινιστικού κόμματος.

Θυμάμαι που είχα βρεθεί στη Μόσχα στη δεκαετία του '90 και είχα πάει να συναντήσω τις βουλευτίνες του κόμματος Γυναίκες της Ρωσίας. Είχαν εκλεγεί το 1993 με ποσοστό 8%. Είχα, λοιπόν, εντολή από το εδώ κίνημα να μάθω λεπτομέρειες και πήγα με μια λίστα ερωτήσεων. Η συνάντηση έγινε στη Δούμα. Ήταν πολύωρη, γευμάτισα με εκπροσώπους τους, έλαβα απαντήσεις, αλλά γύρισα με μεγάλο σκεπτικισμό. Πράγματι, το πρόγραμμά τους ήταν πολύ καλό, συγκεντρωμένο γύρω από την κοινωνική πολιτική. Παιδικοί σταθμοί, νοσοκομεία, πρόνοια για τους/τις ηλικιωμένους-ες. Μάλιστα, την εποχή εκείνη, όπου φυσούσε άγριος άνεμος νεοφιλελευθερισμού το κόμμα έκανε τη διαφορά. Φαντάσου, το 45% του πληθυσμού ήταν κάτω από το όριο της φτώχειας. Όμως μου είπαν ότι διέθεταν ελάχιστα οικονομικά μέσα για μια αχανή χώρα, όπου το αεροπλάνο ήταν το απαραίτητο μέσο μεταφοράς και δεν υπήρχαν οργανώσεις στην περιφέρεια. Ήταν δηλαδή ένα κόμμα - σύλλογος. Σιγά-σιγά το κόμμα έφθινε, σήμερα δεν υπάρχει. Βέβαια, αξίζει να θυμηθούμε ότι η πολιτική σκηνή της Ρωσίας ήταν τότε κινούμενη άμμος. Κόμματα ιδρύονταν και εξαφανίζονταν μέχρι να φτάσουμε σήμερα στα τέσσερα.

Πρέπει να υπογραμμίσω ότι από την κουβέντα δεν προέκυψαν καθαρές φεμινιστικές θέσεις, θέματα που αποτελούν τη σημαία για τις φεμινίστριες, όπως η έμφυλη βία και η αναδιανομή των θέσεων εξουσίας. Η έμφαση δινόταν στο κράτος πρόνοιας. Κύλησε από τότε χρόνος πολύς, παραδείγματα αρκετά δεν είχαμε, αλλά κάθε φορά που στριμώχνονται οι γυναίκες σκέφτονται και αυτόν τον δρόμο:

Άντε να κάνουμε κάτι μόνες μας. Ίσως κιόλας ως μέσο πίεσης και... συνετισμού της ανδροκρατίας.

Πρέπει να πω ότι τώρα δεν έχω τον αλλοτινό ενθουσιασμό. Γιατί, τι θα είναι αυτό το κόμμα; Θεματική οργάνωση; Ένα κόμμα πρέπει να έχει θέσεις για όλα, από τον παιδικό σταθμό μέχρι την εξωτερική πολιτική. Και να απευθύνεται στο σύνολο της κοινωνίας. Σε γυναίκες και άνδρες. Μιλάμε για σχέσεις ισότητας ανάμεσα στα φύλα, για ένα άλλο πρότυπο εξουσίας, μιλάμε για ισομοίρασμα. Άλλωστε, χωρίς τους άνδρες δεν μπορούμε να έχουμε συνολική κοινωνική πρόοδο.

Κι όμως, υπάρχει η στενή αντίληψη ότι οι άνδρες δεν χρειάζονται στο νέο σχέδιο. Ήρθε η ώρα των γυναικών. Δεν μου αρέσει καθόλου αυτή η καθαρότητα. Ο αρχειοφεμινισμός καταντάει σεχταρισμός. Και ο σεχταρισμός ποτέ δεν ωφέλησε, γιατί δεν συνδέθηκε και δεν ζυμώθηκε με το ευρύτερο κοινωνικό σώμα. Είπαμε, μιλάμε για μείξη αξιών των δύο φύλων. Δεν θέλουμε επιβολή και σχέσεις εξάρτησης, αλλά ισότητας.

Άλλο θέμα είναι όταν είναι επικεφαλής του κλασικού κόμματος γυναίκα και δη φεμινίστρια. Το είδος αυτό βρίσκεται σε ανεπάρκεια. Πράγματι, κόμματα που να έχουν επικεφαλής γυναίκες είναι λίγα. Και συχνά αυτές είναι κόρες ή σύζυγοι πολιτικών αρχηγών, με σημαντικό πολιτικό κεφάλαιο πίσω τους. Και ούτε βέβαια όλες στις ανώτατες θέσεις διαφέρουν από τη συνήθη διαχείριση της ανδροκρατικής εξουσίας. Αυτό που χρειάζεται ο κόσμος είναι μια εναλλακτική πολιτική. Μέσα στον φεμινισμό, ως θεωρία και πρακτική, υπάρχουν πολλά εναλλακτικά στοιχεία. Η άρνηση της βίας λόγω φύλου και της γενικής βίας, η πρόταξη του διαλόγου και του συμβιβασμού, η απέχθεια στον πόλεμο είναι μεταξύ αυτών.

Προβληματισμοί της επόμενης μέρας

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 30 Μαΐου 2014 16:00

Αγαπητή Ευγενία,

Έκανα μια τρελή σκέψη: ήθελα να είμαι στις πρώτες κεντρικές επιτροπές των κομμάτων όταν γίνεται η αποτίμηση των αποτελεσμάτων των τριπλών εκλογών. Είμαι σίγουρη ότι θα ακουστούν πολλά που φωτίζουν τη λειτουργία του κομματικού φαινομένου σήμερα. Δεν μπορεί, θα γίνει συζήτηση και κριτική για τα πάμπολλα φαινόμενα υπονόμησης της κοινής στρατηγικής, για την υπόγεια ή φανερή στήριξη αντίπαλων συνδυασμών, για την προσχώρηση σε άλλους συνδυασμούς υπό τον μανδύα της «ανεξαρτησίας» τους. Θα μου πεις, πώς τα ξέρεις αυτά; Μα τα είδαμε όλοι και όλες σε γκρο πλαν και πολλά στελέχη τα έβγαλαν στον αέρα.

Δεν πρόκειται μόνο για πολιτικό αμοραλισμό. Για να μπορέσει να σταθεί μια συλλογικότητα, πολύ περισσότερο ένα κόμμα, χρειάζεται συνειδητή πειθαρχία. Σεβασμό στις αποφάσεις της πλειοψηφίας. Και αυτό δεν σημαίνει μείωση της προσωπικότητας, απεναντίας είναι υψηλός βαθμός ωριμότητας. Αλλιώς, όταν άλλοι-ες κοιτάζουν στην Ανατολή και άλλοι-ες στη Δύση, χωριό δεν γίνεται και το κόμμα αποσυντίθεται εις τα εξ ων συνετέθη.

Αυτή είναι η πρώτη παρατήρηση. Αλλά έχουμε και άλλα φαινόμενα. Και πρώτα απ' όλα είναι η ίδρυση κομμάτων με πρόχειρο, επιπόλαιο τρόπο. Κόμματα που μοιάζουν με σύλλογο γειτονιάς, χωρίς προσωπικό, μιας χρήσης, θα έλεγες. Χωρίς την κρίσιμη μάζα των προϋποθέσεων. Κόμματα του μιντιακού σωλήνα, επίσης. Πρόκειται για εκφυλισμό της διαδικασίας αντιπροσώπευσης. Η πλημμυρίδα των συνδυασμών για τις ευρωεκλογές ήταν κάτι το ανεπανάληπτο. Όλα αυτά τα κομματίδια και τα υβρίδια κομμάτων είναι σε θέση να κάνουν πολιτική; Και τι πολιτική; Ή μήπως νομίζουν ότι πρόκειται για δημόσιες σχέσεις;

Άλλο: ο τρόπος που ψήφισε το εκλογικό σώμα. Δεν δικαιολογώ «τρελές» εκδηλώσεις των ψηφοφόρων. Όμως, όταν η κοινή γνώμη βλέπει αυτόν τον εκφυλισμό, τη χρησιμοποίηση και πάλι «αναγνωρίσιμων», αντιδρά αναλόγως. Ευτελίζει, με τη σειρά της, τη διαδικασία. Γιατί, δηλαδή, ήταν προτιμότερη μια αντιευρωπαϊκή δύναμη, όπως η Χρυσή Αυγή, και όχι μια ήπια ευρωπαϊστική δύναμη, όπως η ΔΗΜ.ΑΡ.; Βέβαια, σοβαρή συζήτηση για την πορεία των ευρωπαϊκών υποθέσεων δεν έγινε. Η λαγνεία της διαδικασίας και της παραπολιτικής εκπόρθησε από τα τραπέζια των μίντια τα θέματα ουσίας. Ύστερα, μπλέχτηκαν αυτοδιοικητικά και ευρωπαϊκά σ' ένα κουβάρι. Καλείτο ο υποψήφιος ή η υποψήφια ευρωβουλευτής και έπρεπε να μιλήσει για όλα τα άλλα, εκτός της ευρωπαϊκής πολιτικής. Συμπέρασμα: χάσαμε και τούτη τη φορά την ουσία. Πέρασαμε απ' έξω...

Όσον αφορά την προβολή των υποψηφίων, κάθε άλλο παρά ισότιμη ήταν. Δεν ξέρω ποιος, τι φταίει. Ο σχεδιασμός των κομμάτων; Οι σκοπιμότητες των μίντια; Και τα δύο; Πάντως οι γυναίκες και οι νέοι αδικήθηκαν. Όφειλαν τα κόμματα να μεριμνήσουν για την προώθηση και των γυναικείων υποψηφιοτήτων - και δεν μιλάμε για όσες δεν τη χρειάζονταν, που είναι λίγες. Σ' εμένα δεν έγινε αισθητός ο σχεδιασμός των κομμάτων για το θέμα αυτό.

Ένα είναι σίγουρο: πάσχει και η λειτουργία του κομματικού φαινομένου. Και όσο δεν λειτουργεί σωστά, δεν μπορεί να στηρίζει την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Θα παράγει φαινόμενα παρακμής, που θα εξαπλώνονται στο σώμα της δημοκρατικής συγκρότησης. Πρώτα είναι το κόμμα, λοιπόν. Χρειάζεται προβληματισμός, συζήτηση, ενασχόληση. Αλλιώς, θα βλέπουμε ερζάτς καταστάσεις. Ήδη ο «Πειραιάς» εισάγει νέα δεδομένα στην πολιτική εκπροσώπηση. Την όχι δι' αντιπροσώπων, αλλά την άμεση ανάμειξη μεγαλοπαραγόντων της οικονομίας και του ποδοσφαίρου στην πολιτική ζωή. Εκεί συγκρούστηκαν δύο Δεξιές: η πολιτική παραδοσιακή και η νέα επιθετική, επιχειρησιακή. Είναι τυχαίο που κέρδισε η δεύτερη;

Καλημέρα, Ευρώπη, καλημέρα, Ελλάδα!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 23 Μαΐου 2014 18:00

Αγαπητή Ευγενία,

Μου έκανε εντύπωση που στο τελευταίο debate των υποψηφίων για την Κομισιόν μπήκαν στο τραπέζι και θέματα που συνήθως δεν αξιολογούνται ως τόσο σοβαρά, όπως η οικονομική κρίση ή η κρίση στην Ουκρανία. Λέω για τα θρησκευτικά σύμβολα σε δημόσιους χώρους, την παραδοσιακή αμφίεση των γυναικών, τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Είναι από τις καλές στιγμές της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Με αφορμή αυτήν τη συζήτηση θέλω να κάνω ένα σχόλιο: Ποια είναι τα όρια του σεβασμού στην παράδοση; Μέχρι ποιου σημείου μπορεί να γίνουν ανεκτές πρακτικές και έθιμα, ιδιαίτερα εθνικών και θρησκευτικών μεταναστευτικών μειονοτήτων που μένουν στις ευρωπαϊκές χώρες; Βλέπεις, μαζί με τα μεταναστευτικά ρεύματα μεταφέρθηκαν και στην ήπειρό μας βαρβαρικά έθιμα όπως η κλειτοριδεκτομή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η Μεγάλη Βρετανία, όπου τα θύματα της εκτομής των γεννητικών οργάνων των γυναικών αριθμούνται σε 66.000. Από το 2009 δε, έχουν νοσηλευθεί σε νοσοκομεία της Βρετανίας 4.000 κορίτσια και γυναίκες. Μπορούμε να κλείσουμε τα μάτια σε όλο αυτό; Να παραβλέψουμε τις τραγωδίες γύρω από τον γάμο των ανηλίκων ή τα εγκλήματα τιμής;

Έπειτα έχουμε τις μπούργκες και τα συναφή καλύμματα της κεφαλής και του προσώπου. Συγγνώμη, είναι ανώδυνα όλα αυτά; Δεν είναι σύμβολο του απαρχαίντ κατά των γυναικών, της κοινωνικής τους περιθωριοποίησης; Όταν σε ισλαμικές χώρες η δυτική αμφίεση είναι λόγος επίθεσης κατά της σωματικής ακεραιότητας των γυναικών, δεν φαίνεται η εμμονή στην παράδοση να είναι τόσο αθώα. Και όταν οι γυναίκες στις ισλαμικές χώρες δίνουν τον αγώνα τους για να απαλλαγούν από τα δεσμά τους, εμείς θα δεχθούμε τα ιστορικά κατάλοιπα του αναχρονισμού; Δεν είναι από ευρωκεντρισμό που υποστηρίζουμε αυτές τις θέσεις. Υπάρχει

μια κόκκινη γραμμή, πέρα από την οποία η παράδοση βλάπτει τα θεμελιώδη δικαιώματα των γυναικών.

Να το πούμε για πολλοστή φορά: Οι παραδόσεις, τα έθιμα, οι ιστορικές ιδιομορφίες είναι ανεκτές εφόσον δεν παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αλλιώς, είναι απέναντί μας. Και υπάρχει και το άλλο. Όσο συντηρούνται αυτά τα φαινόμενα στην ευρωπαϊκή ήπειρο υπάρχει κίνδυνος να κατέβει και η στάθμη των ευρωπαϊκών κατακτήσεων στον τομέα της ισότητας. Δεν είναι απλά τα ζητήματα αυτά.

Αυτές τις σημαδιακές μέρες είδαμε και ακούσαμε πολλά. Δεν είναι η ώρα της ανάλυσης και του απολογισμού. Όμως μετά τις εκλογές πρέπει να ανοίξουμε και να συντηρήσουμε έναν κοινωνικό διάλογο. Να επισημάνουμε τα νέα στοιχεία της πραγματικότητας, να ζυγίσουμε πού βρισκόμαστε και από την άποψη της ισότητας των φύλων. Αλλά δεν αρκεί να σταθούμε μόνο στο έδαφος της χώρας. Πολλά πράγματα θα κριθούν στο ευρωπαϊκό πεδίο. Αν έχουμε καλά αποτελέσματα και ηττηθούν οι δυνάμεις της συντήρησης και της αντίδρασης, υπάρχει προοπτική να συνεχιστεί με επιτυχία η προσπάθεια για την ίση συμμετοχή των φύλων στα πολιτικά πράγματα και τη δημόσια ζωή. Αλλιώς θα δυσκολευτούμε πολύ, χωρίς να σημαίνει ότι εγκαταλείπουμε τον αγώνα. Ο αγώνας είναι η αρχή και όχι το τέλος. Είναι η προϋπόθεση για προοδευτικές λύσεις στα προβλήματα του κόσμου. Αυτό είναι το μέγα δίδαγμα που οι παλαιότερες γενιές μάς εμπιστεύθηκαν!

Τελευταίο, μα όχι σε σημασία: Το Ποτάμι μπήκε κι αυτό στον χορό των σεξιστικών επιθέσεων της τελευταίας περιόδου. Εύγε!

Αξιοπρέπεια, κυρίες και κύριοι!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 16 Μαΐου 2014 16:45

Αγαπητή Ευγενία,

Σ' το είχα πει ότι ο σεξισμός στην πολιτική, άγριες εκφράσεις του οποίου γνωρίσαμε τον τελευταίο καιρό, δεν φαίνεται να είναι συγκυριακό φαινόμενο. Εγκαθίσταται σιγά-σιγά στη δημόσια ζωή. Απόδειξη, η τελευταία πράξη του σίριαλ με τον κ. Πάγκαλο.

Ο κ. Πάγκαλος έχει προ πολλού διαβεί τα εσκαμμένα και έχει υπερβεί τις κόκκινες γραμμές. Κάθε φορά που εμφανίζεται σε ένα μέσο -έχει, βλέπεις, την εξουσία του μικροφώνου- χάνει κάθε μέτρο εκφοράς του δημόσιου λόγου. Υβρίζει, προπηλακίζει, διαστρεβλώνει, με σκοπό την απομείωση της προσωπικότητας αυτού ή αυτής που τοποθετεί απέναντί του.

Η αγριότητα και η βιαιότητα με την οποία στόχευσε τον Μανώλη Γλέζο και τη Ρένα Δούρου είναι απερίγραπτη. Η εμπάθεια την οποία εξέφρασε δεν έχει προηγούμενο. Τα λόγια του είναι υπεράνω παντός σχολιασμού. Στην περίπτωση του Μανώλη Γλέζου, είναι χαρακτηριστική η ασέβειά του σε ένα σύμβολο της Αντίστασης, που και οι αντίπαλοι σέβονται και τιμούν. Στην περίπτωση της Ρένας Δούρου, οι ύβρεις προσέλαβαν και σεξιστικό χαρακτήρα.

Λέγεται συχνά ότι «ο Πάγκαλος είναι ένας χωρατατζής και πλακατζής, εν πάση περιπτώσει *sui generis* τύπος. Δεν χρειάζεται να τον παίρνουμε στα σοβαρά». Δεν ξέρω ποιος ή ποια μπορεί να γελάσει με τα καμώματά του. Ούτε είναι ένας τυχαίος. Υπήρξε κορυφαίο στέλεχος του πασοκικού συστήματος διακυβέρνησης, είναι δημόσιο πρόσωπο. Επομένως, δημιουργεί πρότυπα και στυλ. Οι δηλώσεις του αναπαράγονται στα ποικίλα μέσα και στο Διαδίκτυο, σχολιάζονται, απασχολούν. Γι' αυτό δεν μπορεί να είναι αμελητέες. Να μένουν χωρίς απάντηση, χωρίς αντίδραση.

Τι συμβαίνει με τις γυναίκες πολιτικούς λοιπόν; Δεν γίνεται ανεκτή η πρωταγωνιστική θέση τους στη δημόσια ζωή. Όταν αρκετοί

πολιτικοί άνδρες, μεταξύ αυτών και ο κ. Πάγκαλος, συναίνεσαν ακόμη και στις ποσοστώσεις για τα όργανα και τα δημόσια αξιώματα, φαίνεται νόμισαν ότι οι γυναίκες θα περιορίζονταν σε ρόλους βοηθητικούς και συμπληρωματικούς. Δεν περίμεναν ότι θα αμφισβητούσαν την πρωτοκαθεδρία των ανδρών. Άλλωστε δεν υπήρχε τότε η κρίση, το στένεμα, παρά η αίσθηση μιας ευρυχωρίας, όπου, εντάξει, ένα κομμάτι της μπορούσε να παραχωρηθεί στις γυναίκες, εν είδει γενναιοδωρίας.

Αυτό που δεν κατάλαβαν πολλοί εκπρόσωποι της ανδροκρατίας είναι ότι η έξοδος των γυναικών στη δημόσια ζωή αποτελεί ιστορική καμπή. Τώρα ίσως το βλέπουν ή το διαισθάνονται. Είναι δύσκολο να συμφιλιωθούν με την ιδέα της ισότητας των φύλων. Δύσκολο να δεχθούν ότι και το μέχρι πρότινος υποτελές φύλο μπορεί να τα καταφέρει εξίσου καλά με το πολύπειρο, μπαρουτοκαπνισμένο φύλο της εξουσίας.

Παραμονές της λαϊκής ετυμηγορίας, δεν σκόπευα να ασχοληθώ με τα αυτονόητα και χλιοβασανισμένα. Ήλπιζα να κάναμε διάλογο... υψηλού επιπέδου. Να μιλήσουμε για τη σταθερότητα, την οποία οι κυβερνώντες πήραν υπό μάλης και τρέχουν σε μαχαλάδες και ρούγες. Α, όλα κι όλα! Εγώ τη σταθερότητα τη θέλω και την επιδιώκω. Αλλά πού την πουλάνε για να την αγοράσουμε; Να πάρουμε έστω λίγη ποσότητα, να αισθανθούμε ασφαλείς. Αλλά, όσο κι αν ψάχνεις, δεν θα τη βρεις στο παρόν σκηνικό. Το μόνο αγαθό σε υπερεπάρκεια είναι η ρευστότητα και η αστάθεια. Κάπου αλλού πρέπει να την αναζητήσεις! Έξω από το παρόν σκηνικό της παρακμής.

Αν η πιο ακριβή έννοια είναι σήμερα η αξιοπρέπεια, αυτήν εδώ δεν θα τη βρεις. Πρέπει να την αναζητήσεις σε εναλλακτικές πολιτικές, που υπάρχουν!

Ας μην χαρίσουμε την Ευρώπη στους εχθρούς της!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 09 Μαΐου 2014 17:00

Αγαπητή Ευγενία,

Και να θέλεις να αγιάσεις, δεν σε αφήνουν οι διαβόλοι... Έχουμε απλωμένο τραχανά με τις εκλογές, όπου χάνει η μάνα το παιδί, ζούμε το δικό μας οικονομικό δράμα, αγωνιούμε για την Ουκρανία, και όμως πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας και στη Νιγηρία και να καταδικάσουμε το έγκλημα.

Η απαγωγή εκατοντάδων κοριτσιών από την ισλαμιστική οργάνωση Μπόκο Χάραμ μάς έχει συγκλονίσει. Τη μεγάλη επιχείρηση ακολούθησαν κι άλλες δύο μικρότερες τις τελευταίες μέρες. Δηλαδή οι επιθέσεις και οι απαγωγές συνεχίζονται παρά τη διεθνή κατακραυγή και κινητοποίηση. Εκείνο που πρέπει να προσεχθεί είναι ότι η απαγωγή των ανήλικων κοριτσιών έγινε από το σχολείο - οικοτροφείο τους, όχι τυχαία. Είναι γνωστό το μίσος των ακραίων ισλαμιστών για τη μόρφωση των γυναικών. Άλλωστε Μπόκο Χάραμ σημαίνει «η δυτική παιδεία είναι απαγορευμένη». Και το κορυφαίο σημείο στην όλη υπόθεση, ο κυνισμός και το απύθμενο θράσος του επικεφαλής, που δεν δίστασε να απειλήσει ότι θα πουλήσει τα κορίτσια στα σκλαβοπάζαρα ή θα τα ωθήσει σε αναγκαστικούς γάμους!

Αναρωτιέσαι: Ποιοι είναι αυτοί που αισθάνονται τόσο σιγουριά με τις απαίσιες ιδέες και πρακτικές τους; Που δεν δεσμεύονται από κανέναν κανόνα ηθικής και δικαίου, διεθνώς αναγνωρισμένου; Που έχουν ανακηρύξει τη βία και την τρομοκρατία σε ύπατη αρχή; Που κατορθώνουν να μένουν ατιμώρητοι, όταν διαπράττουν βαρύτατα εγκλήματα; Υπάρχουν νομικά εργαλεία για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Ας ενεργοποιηθούν.

Η απόλυτη φρίκη, λοιπόν, με τους φονταμενταλιστές - ιντεγκριστές. Βέβαια, η σεξουαλική βία και δουλεία, η διακίνηση ανθρωπίνων

όντων, ιδίως γυναικών και παιδιών, δεν είναι κάτι ασύνηθες. Όμως συνήθως οι επαγγελματίες διακινητές έχουν επίγνωση του ότι δρουν εκτός νομιμότητας και φροντίζουν να καλύπτουν τα ίχνη τους, μεταξύ άλλων και με τον χρηματισμό σειράς υπηρεσιακών παραγόντων. Η Μπόκο Χάραμ επαίρεται για τις πράξεις της, τις διαλαλεί και θέλει να τις επιβάλει στην κοινωνία.

Σήμερα είναι η Ημέρα της Ευρώπης. Πρωτίστως, είναι η Ημέρα της Αντιφασιστικής Νίκης! Και είναι τόσο επίκαιρο το θέμα της αναβίωσης του φασισμού - ναζισμού, τον οποίο πλήρωσαν με τη ζωή τους εκατομμύρια άνθρωποι. Είναι δε αξιοπερίεργο, που πολλοί και πολλές τείνουν να λησμονήσουν τη ναζιστική κόλαση.

Πολλά λέγονται για την Ευρώπη, τον σημερινό συσχετισμό και την αδιανόητη πολιτική του νεοφιλελευθερισμού. Όμως δεν είναι μόνο αυτή η πλευρά. Η Ευρώπη υπήρξε από παλιά εργαστήριο ιδεών, προοδευτικών ρευμάτων, επαναστατικών παραδόσεων, αντιφασιστικής πάλης. Αυτή η Ευρώπη οφείλει να βγει στην επιφάνεια. Σήμερα μοιάζει να έχει ταφεί κάτω από ένα παχύ στρώμα αλαζονείας, κυνισμού των ιθυνόντων κύκλων, έλλειψης αλληλεγγύης. Αυτό το πρόσωπο που βλέπουμε είναι απεχθές. Αλλά δεν πρέπει να τη χαρίσουμε στους εχθρούς της. Στους σωβινιστές, τους φασίστες.

Ιδιαίτερα, θέλουμε την Ευρώπη γιατί έχει τις πιο προωθημένες θέσεις για την ισότητα των φύλων. Παρά την κρίση που ενέσκηψε τα τελευταία χρόνια και τον δυσμενή πολιτικό συσχετισμό, οι θέσεις αυτές υπάρχουν και τουλάχιστον τις υπερασπίζονται τα κινήματα, ζητώντας παράλληλα περισσότερη δημοκρατία του φύλου. Πράγματι, όταν βλέπουμε τι γίνεται σε άλλες χώρες, τότε εκτιμούμε την ευρωπαϊκή κουλτούρα.

Μάλιστα, στο θέμα της βίας και της σεξουαλικής δουλείας δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα η προσπάθεια κινημάτων και θεσμών, όπως του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ας συνεκτιμηθούν όλα αυτά.

Όχι στη διαιώνιση του «Libro D'Oro» της πολιτικής!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 02 Μαΐου 2014 16:45

Αγαπητή Ευγενία,

Τρία πράγματα ξεχωρίζω στη στάση των εκπροσώπων του πολιτικού-μιντιακού κατεστημένου εν όψει εκλογών: Το πρώτο έχει να κάνει με την προώθηση των δικών τους ανθρώπων ή τουλάχιστον αυτών που δεν αποτελούν απειλή για τα συμφέροντά τους. Το δεύτερο είναι η σκανδαλώδης υποστήριξη σε καινοφανή σχήματα, που μπορούν να αποτελέσουν αυριανά στηρίγματά τους. Το τρίτο αφορά την ευθεία ανάμειξη παραγόντων της οικονομικής ολιγαρχίας στην πολιτική. Στόχος: ο έλεγχος των εξελίξεων! Υπολόγισε στα παραπάνω και την αμέριστη συμβολή του παρακράτους...

Έτσι, λοιπόν, εννοούν την ανανέωση του πολιτικού προσωπικού και της πολιτικής. Λένε «τόπο στα νιάτα», αρκεί αυτό να μην είναι βλαπτικό για τα κέρδη τους. Αρκεί οι νέοι και οι νέες να είναι πειθήνια όργανα των βουλήσεων της άρχουσας τάξης. Και συχνά πίσω από τους ύμνους στη νεολαία και τη ρητορική της ανανέωσης σπρώχνουν στην επιφάνεια απολίτικες λύσεις και αμφιλεγόμενες προσωπικότητες.

Τόση σημασία, λοιπόν, έχουν οι εκλογές που έρχονται σε όλα τα επίπεδα; Έχουν. Τα κόμματα στρέφουν την προσοχή τους στις ευρωεκλογές, απ' όπου αναμένουν να εξαχθούν τα πολιτικά συμπεράσματα για την επιρροή τους και για τον συσχετισμό των δυνάμεων. Όμως και οι δημοτικές - περιφερειακές δεν είναι μικρότερης σημασίας, ιδίως για τα συμφέροντα και τις ανάγκες των πολιτών. Στη σημερινή βαθύτατη κρίση, την ήττα της εργατικής τάξης και την προλεταριοποίηση της μεσαίας τάξης, οι δήμοι αναδεικνύονται σε αποκούμπι μέσα στην απελπισία των ανθρώπων. Η αντιμετώπιση αυτής της πρωτόγνωρης κατάστασης είναι πλέον προγραμματική προτεραιότητα της δημοτικής πολιτικής.

Ανοίγω παρένθεση: προχθές άκουσα σε εκπομπή υποψήφιο που χρημάτισε δήμαρχος για αρκετό χρόνο να λέει κάτι που εγώ έλεγα στις συναντήσεις με δημοτικούς παράγοντες δεκαπέντε χρόνια πριν. Ότι οι δημοκρατικοί δήμαρχοι που ανήκαν η αναφέρονταν στην Αριστερά θα έπρεπε να μετατοπίσουν τον άξονα της πολιτικής τους από το μπετόν στην κοινωνική πολιτική. Αυτό θα έκανε τη διαφορά και θα αποτελούσε χαρακτηριστικό αριστερής δημοτικής πολιτικής. Σ' εκείνες τις συνθήκες, σκέψεις σαν αυτή ακούγονταν παράταιρες. Και έπρεπε να έρθει η σημερινή δοκιμασία για να υπεραμύνονται οι υποψήφιοι της ανάγκης για κοινωνικό έργο, για στήριξη των ευάλωτων κατηγοριών των δημοτών.

Δεν ήταν αποτέλεσμα προσωπικής σοφίας αυτή η θέση. Υπήρχε φεμινιστική επεξεργασία γύρω από αυτά τα ζητήματα. Η σκέψη των γυναικών, ευάριθμων τότε στην Αυτοδιοίκηση, περισσότερων κατά πολύ σήμερα, είναι στραμμένη στις υποδομές διευκόλυνσης της οικογένειας, στη βοήθεια προς τον δημότη και τη δημότισσα. Όμως η κυρίαρχη αντίληψη υποτιμά αυτά τα θέματα κατατάσσοντάς τα στα «κοινωνικά». Δεν τα θεωρεί ακραιφνώς πολιτικά. Νά, όμως, που ήρθε η ώρα να αναβαθμιστούν και γίνουν ζητήματα προτεραιότητας.

Επειδή ακριβώς τα «κοινωνικά» θεωρούνταν ήσσονος σημασίας, τα αναλάμβαναν οι αιρετές γυναίκες στον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων του δήμου. Και όντως έκαναν καλή δουλειά. Τώρα οι αιρετές, αλλά και οι εθελόντριες, είναι περιζήτητες για την αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών αναγκών των δημοτών-ισσών. Λογάριασε πόσες μαγειρεύουν και σερβίρουν, πόσες στέκονται δίπλα στον ταλαιπωρημένο πολίτη. Πραγματική ευλογία.

Αυτές οι κοινωνικά ωφέλιμες και δημιουργικές δυνάμεις πρέπει να κερδίσουν!

Εφτά νομά σε ένα δωμά;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 25 Απριλίου 2014 17:15

Αγαπητή Ευγενία,

Διάβασα πως περίπου 75.000 υποψήφιοι σύμβουλοι αναμένεται φέτος να πάρουν μέρος στις εκλογές των ΟΤΑ. Αν υπολογίσεις ότι το ένα τρίτο είναι γυναίκες, τότε έχουμε γύρω στις 25.000 υποψήφιες σε δημοτικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο περίπου το νούμερο, όπως θα διαπιστώσεις παρακάτω. Έτσι κι αλλιώς, καθόλου άσχημα! Και να λάβεις υπόψη ότι σοβεί η κρίση με τις παρενέργειές της και κυρίως την οικονομική ασφυξία, που αισθάνονται πιο πολύ οι γυναίκες, οι οποίες, και στον καλό καιρό, δεν είχαν τα απαιτούμενα μέσα, οικονομικά και άλλα, ώστε να διεκδικήσουν επί ίσους όρους θέσεις εξουσίας. Γι' αυτό θεωρώ επίτευγμα, με τις σημερινές συνθήκες, τη συμμετοχή αυτή. Θα μου πεις, οι συνδυασμοί είναι αναγκασμένοι να αναζητούν γυναίκες, τουλάχιστον κατά το ένα τρίτο, αλλιώς το ψηφοδέλτιο θα θεωρηθεί απαράδεκτο. Όμως νά που βρίσκουν και στις περιπτώσεις εκείνες όπου σε έναν μικρό δήμο των 20.000 κατοίκων υπάρχουν επτά συνδυασμοί! Αναρωτιέμαι πόσα διαφορετικά σχέδια μπορεί να υπάρξουν για τη λύση των προβλημάτων ενός μικρού δήμου;

Είναι καλό που υπάρχει νόμος για την υποχρεωτική συμμετοχή. Όμως υπήρξε λαθροχειρία την οποία οι φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις αντιπάλεψαν από την αρχή. Σε κάποια φάση εφαρμογής του νόμου κυκλοφόρησε πονηρή εγκύκλιος, βάσει της οποίας το ένα τρίτο υπολογιζόταν επί του αριθμού των εδρών και όχι επί του συνόλου του αριθμού των υποψηφίων, που ήταν προσαυξημένος κατά το ήμισυ. Άρα μειωνόταν η συμμετοχή των υποψηφιοτήτων των γυναικών. Έως ότου ήρθε το νέο χτύπημα: με τον πρόσφατο νόμο η προσαύξηση αυξήθηκε στο 100%, ενώ το 1/3 εξακολουθεί να υπολογίζεται επί του αριθμού των εδρών, άρα συρρικνώνεται περαιτέρω η συμμετοχή γυναικών!

Το θέμα είναι ότι αυτή η άνευ προειδοποίησης προσαύξηση δυσκολεύει ακόμη περισσότερο τους συνδυασμούς, που -και χωρίς

το τελευταίο- έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δυσλειτουργικό πλαίσιο του «Καλλικράτη». Το θέμα είναι να μη μεταβληθεί ο πλουραλισμός σε εκφυλισμό. Φαντάζεσαι, στο παραβάν, να έχεις να διαλέξεις ανάμεσα σε τόσα τεράστια ψηφοδέλτια και ψάχνεις να βρεις αυτούς και αυτές που θέλεις να σταυρώσεις!

Πάντως, επανέρχομαι, μέσα στις υπερβολές και τον φοβερό ανταγωνισμό που αναπτύσσεται υπάρχει και η καλή πλευρά, αυτή της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, παρά την κρίση και παρακμή του πολιτικού συστήματος. Κρατήστε το αυτό.

Τώρα, όσον αφορά τις ευρωεκλογές, ο νόμος καθιερώνει κι εδώ το 1/3 ως υποχρεωτικό κατώφλι. Κάτι είναι κι αυτό, αν και σήμερα το μέτρο φαντάζει συντηρητικό, λαμβάνοντας υπόψη τις διεργασίες στο ευρωπαϊκό επίπεδο. Η δυσκολία για τις γυναίκες, όπως και για τους νέους υποψηφίους συνολικά, προέρχεται από το γεγονός ότι όλη η επικράτεια λογίζεται ως εκλογική περιφέρεια. Τέτοιο προηγούμενο με σταυρό δεν υπάρχει. Η λίστα Επικρατείας των κομμάτων είναι χωρίς σταυρό. Θα δυσκολευτεί η ανάδειξη γυναικών που δεν συγκαταλέγονται κατά κανόνα στα αναγνωρίσιμα στελέχη που συχνάζουν στα τηλεπαράθυρα. Από πού να αρχίσουν; Σε ποιον νομό να πρωτοπάνε, ιδίως όταν δεν έχουν και τα οικονομικά μέσα;

Η μόνη παρηγοριά και απαντοχή είναι η αντίδραση του εκλογικού σώματος, το οποίο καλείται να διορθώσει τις όποιες υπερβολές και προχειρότητες του εκλογικού νόμου. Θα το κάνει; Ή θα παρασυρθεί από «λαμπερά ονόματα»;

Μη σπαταλάτε την οργή χωρίς νόημα!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 18 Απριλίου 2014 18:00

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω μείνει άναυδη με όσα λέχθηκαν σε ποικίλες εκπομπές εναντίον της κ. Μέρκελ. Όχι, βεβαίως, με την πολιτική κριτική και τα πολιτικά σχόλια. Αλλά με τις σεξιστικές επιθέσεις, τις προσβλητικές φράσεις και τις ύβρεις. Αυτή τη φορά το φαινόμενο επεκτάθηκε παντού και ακόμα και σοβαροί δημοσιογράφοι παρασύρθηκαν, που δεν μας έχουν συνηθίσει σε κραυγές και αμετροέπεια. Φαινόμενο το οποίο θα περιέγραφα ως φθηνό πνεύμα, τζάμπα μαγκιά και λάθος εκτόνωση.

Τι νομίζουν ότι κάνουν όσοι-ες περιγράφουν με ανοίκειο τρόπο τον σωματότυπο, το βλέμμα, τα ρούχα της καγκελαρίου; Θεωρούν ότι κάνουν αντίσταση; Απλώς αυτογελοιοποιούνται, εκδηλώνοντας μια συμπεριφορά που δεν συνάδει με τους στοιχειώδεις κανόνες του πολιτισμού.

Έχουμε πρόβλημα με την πολιτική που εκφράζει η καγκελάριος εκ μέρους των μερίδων της άρχουσας τάξης της Γερμανίας. Η αντίθεση και η αντίσταση σε αυτήν την πολιτική πρέπει να είναι αταλάντευτη. Ο αγώνας ανένδοτος μέχρι τέλους. Ας συγκεντρωθούμε, λοιπόν, σε αυτό το κύριο καθήκον και ας δούμε συλλογικά πώς θα οργανώσουμε καλύτερα και αποτελεσματικότερα την πάλη. Τι χρειάζονται τα άλλα; Ο αντίπαλος είναι ισχυρός και έχει εφεδρείες, διεθνείς συμμαχίες. Δεν αντιμετωπίζεται με ευφυολογήματα, ειρωνείες, σαρκασμό, εξυπνακίστικες ατάκες, κοκορομαχίες και μπουγαδοκαυγάδες. Χρειάζεται, επομένως, ισχυρή προγραμματική βάση και σοβαρότητα. Προπάντων σοβαρότητα.

Ύστερα είναι και το άλλο. Αναθεματίζουμε τους ξένους πάτρωνες, πιστωτές-τοκογλύφους. Αλλά μόνο αυτοί φταίνε; Κυρίως αυτοί; Δεν ξέρει τίποτα για τον φόνο το εγχώριο πολιτικό σύστημα; Είναι ανυποψίαστη η άρχουσα τάξη της χώρας που επέλεξε ρόλο συνεταίρου στα άνομα κέρδη των απ' έξω; Ποιος επέτρεψε στην Άν.

Μέρκελ να συμπεριφέρεται ως παιδονόμος και επικυρίαρχη; Ποιος κάλεσε την τρόικα; Ποιος εκποιεί τον πλούτο της χώρας φτωχοποιώντας τον λαό της; Ποιος διέπραξε αυτό το έγκλημα καθοσιώσεως; Οι αντίπαλοι κοιτάζουν τα συμφέροντά τους και μια χαρά παίζουν τον ρόλο που απλόχερα τους εξασφάλισαν Έλληνες - ανθέλληνες.

Θα έπρεπε, λοιπόν, η οργή και η αγανάκτηση των πολιτών να κατευθυνθούν πρώτα απ' όλα και όλους στους θλιβερούς ταγούς αυτού του τόπου και αυτούς να αμφισβητήσει. Αυτοί άνοιξαν την κερκόπορτα για την άλωση της πόλης. Και ναι, η πόλις εάλω!

Αυτό είναι το σπουδαίο και σε αυτά τα συμφραζόμενα λίγη σημασία έχει η επίσκεψη της Άν. Μέρκελ. Είτε έρθει είτε δεν έρθει, είναι διαρκώς παρούσα. Άλλωστε, δεν μπορείς να σταματήσεις τη διπλωματία. Είναι δικό σου φταίξιμο, δική σου ανεπάρκεια, ασχετοσύνη, δουλοφροσύνη αν αυτή η διπλωματία παίρνει τον χαρακτήρα της νεοαποικιοκρατικής συμπεριφοράς.

Βέβαια, οι καιροί δεν είναι ανυποψίαστοι. Πλησιάζουν εκλογές και η επίσκεψη δίνει πόντους στο κυβερνών δίπολο. Μα μήπως αυτή είναι καινούργια πρακτική; Έτσι συμβαίνει, έτσι είθισται. Αλλά πριν από την εγχώρια πολιτική σκηνή, η Άν. Μέρκελ εργάζεται για τη Γερμανία, για το κόμμα της και τον συνασπισμό της. Έχει και αυτή εκλογές, βλέπεις. Μπορεί να πουλήσει στη γερμανική πολιτική αγορά την όποια «επιτυχία» στον χειρισμό της κρίσης της Ελλάδας. Έτσι, μαζί με τα αποδεδειγμένα οικονομικά οφέλη -τα πολλά δισ. ευρώ που έβγαλε η Γερμανία από την ελληνική κρίση- τώρα θα οικειοποιηθεί και τα πολιτικά οφέλη.

Εμείς τι κάνουμε; Αυτοί έχουν βρει τις ισορροπίες τους και αναπτύσσουν τον ιμπεριαλισμό τους, που ζωντανεύει φρικτές μνήμες και τροφοδοτεί ανησυχίες για τα μελλούμενα. Να γιατί η πλάκα δεν χωρά...

«Broken city»...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 11 Απριλίου 2014 18:00

Αγαπητή Ευγενία,

Σπάνια μπορείς να δεις κάποιο καλό έργο στην τηλεόραση. Έχει γεμίσει παμπάλαιες επαναλήψεις και τουρκικά φιλμ της σειράς. Οι εξαίρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Μια τέτοια εξαίρεση ήταν και το φιλμ «Broken city», θα τό 'λεγα «διαλυμένη» ή «κατακερματισμένη πόλη».

Ποιο ήταν το περιεχόμενο; Η διαφθορά και η διαπλοκή στην πολιτική, στα κέντρα εξουσίας. Όλα διαδραματίζονται γύρω από τη δημαρχία της Ν. Υόρκης, όπου ο εν ενεργεία δήμαρχος και ο ανθυποψήφιος του, μέλος του δημοτικού συμβουλίου, συγκρούονται για τον δημαρχιακό θώκο. Εκλογές εν όψει, καλή ώρα όπως και σ' εμάς, και η βιτρίνα απέχει παρασάγγες από την εφιαλτική πραγματικότητα.

Η ιστορία είναι καθηλωτική, στα όρια του θρίλερ, αλλά τόσο αληθοφανής. Εμείς που μάθαμε τόσα τελευταία για τη διαπλοκή, τη διασπάθιση του δημόσιου χρήματος, τον σφετερισμό του δημόσιου πλούτου στη χώρα μας, έχουμε αναπτύξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους δαιδαλώδεις δρόμους της βαθιάς πολιτικής και των σκοτεινών της άντρων. Και μακάρι όλα αυτά να ήταν μυθοπλασία, αλλά δεν είναι. Και ίσως η καυτή πραγματικότητα ξεπερνάει και αυτή τη φαντασία των ταλαντούχων συντελεστών της ταινίας.

Εν αρχή είναι ο κυνισμός της εξουσίας, που συνδέεται με τον άνομο πλουτισμό. Πάνω απ' όλα η εξυπηρέτηση του προσωπικού συμφέροντος. Όμως ο κυνισμός και η αδιαφορία για την τύχη των πολιτών κρύβεται επιμελώς πίσω από τη μάσκα του δήθεν ενδιαφέροντος των κρατούντων για τη διόρθωση των κακώς κειμένων, την αξιοποίηση υποβαθμισμένων περιοχών, την ευημερία της πόλης. Όλα απλή φενάκη.

Έπειτα είναι ο τρόπος της αντιπαράθεσης μεταξύ των αντίπαλων συνδυασμών. Επιστρατεύονται ακόμη και εγκληματικές μέθοδοι προκειμένου να ηττηθεί ο ανθυποψήφιος του δημάρχου. Εκβιασμοί μαφιόζικου τύπου, επιθέσεις κατά της ζωής, αφαίρεση της ζωής. Φρίκη.

Και το πιο απρόβλεπτο, οι υπόγειες συνεργασίες μεταξύ των αντίπαλων επιτελείων. Δεν ξέρεις ποια είναι το όρια του ενός και του άλλου, όλα έχουν ισοπεδωθεί χάριν του χρήματος, της απληστίας και της άμετρης φιλοδοξίας. Ποιος είναι ο καλός και ποιος ο κακός στην προκειμένη περίπτωση. Εντάξει, ο δήμαρχος είναι μια απεχθής φιγούρα, η επιτομή της διαφθοράς. Στο τέλος ηττάται, εκεί που νόμιζε πως είναι άτρωτος και προστατευμένος από τις δόλιες πλεκτάνες του. Παραμονές των εκλογών συλλαμβάνεται για τον φόνο του επικεφαλής της προεκλογικής εκστρατείας του αντιπάλου του.

Όμως η κάθαρση δεν νομίζω πως επέρχεται. Γιατί και ο φέρελπις νέος άρχοντας της πόλης στηρίζεται από ύποπτα συμφέροντα, επίσης, αντιτιθέμενα στα συμφέροντα του δημάρχου. Κομβικό πρόσωπο εδώ είναι ο επίτροπος της αστυνομίας της πόλης και η σύζυγος (ναι, η σύζυγος) του δημάρχου.

Κοντολογίς, βρόμικα συμφέροντα συνασπίζονται γύρω από τους θύλακες της εξουσίας. Για τους εκπροσώπους τους, η πολιτική είναι το όχημα για πάσης φύσεως αυθαιρεσία και πρωτίστως για πλουτισμό. Προκειμένου να κρατηθούν ή να αναρριχηθούν στην εξουσία, οι εντολοδόχοι τους πολιτικοί προ ουδενός ορρωδούν. Βλέπεις παράλληλους βίους με τα καθ' ημάς;

Οι πολίτες οφείλουν να τραβούν την κουρτίνα και να βλέπουν πίσω από αυτήν. Να σκέφτονται κριτικά, να διαβάζουν πίσω από τις λέξεις, να περνούν από κόσκινο τις μεγαλοστομίες και τις υποκριτικές υποσχέσεις. Να διαχωρίζουν την πολιτική των μεγαλοσυμφερόντων από την πολιτική που προτάσσει τα λαϊκά συμφέροντα.

Η πολιτική που ταιριάζει στις γυναίκες

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 04 Απριλίου 2014 18:00

Αγαπητή Ευγενία,

Θυμάσαι τις έντονες συζητήσεις τα τελευταία χρόνια σχετικά με τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και τον ρόλο τους στα δημόσια πράγματα; Είχαμε πιστέψει ότι η μαζική είσοδος των γυναικών στην πολιτική ζωή θα έφερνε έναν αέρα ανανέωσης στη λειτουργία της. Γιατί αυτό; Διότι το κατασκευασμένο κοινωνικά γυναικείο φύλο έχει διαφορετικές ιεραρχήσεις, ανάγκες και προσδοκίες. Η μείξη, λοιπόν, των οπτικών των δύο φύλων στα πράγματα θα ήταν πλούτος για την κοινωνία.

Επαληθεύτηκε αυτή η προοπτική; Νωρίς να το πούμε, καθώς η διαδικασία συμμετοχής είναι σε εξέλιξη. Όμως ομολογώ ότι κάποια σημάδια στην εγχώρια δημόσια ζωή με έχουν προβληματίσει. Αν πάρουμε τη Βουλή, που στη σημερινή της σύνθεση έχει τις περισσότερες γυναίκες από ποτέ, θα δούμε συμπεριφορές βουλευτινών που δεν αφίστανται από τυπικά ανδροκρατικές. Αυτές δεν συνιστούν νέο ήθος, ούτε συμβάλλουν στον πολιτικό πολιτισμό. Η αμετροέπεια, οι ύβρεις, οι εξυπνακισμοί, η προχειρότητα δεν μπορεί να είναι ο δρόμος για τις γυναίκες βουλευτές. Υπάρχει και άλλη οδός, αυτή της τεκμηρίωσης των θέσεων και των επιχειρημάτων. Αυτή της ψυχραιμίας και της νηφαλιότητας, όσο κι αν το τελευταίο είναι δύσκολο στις σημερινές χαοτικές συνθήκες.

Το αντιδημοκρατικό, εθνοκτόνο περιεχόμενο των νόμων μπορείς να το αναδείξεις με την παράθεση επιχειρημάτων, χωρίς κραυγές και πανδαιμόνιο. Γιατί, λοιπόν, νεοεκλεγμένες βουλευτίνες φέρονται να παρασύρονται από μία τέτοια κατάσταση; Ίσως, ελλείψει πείρας, θεωρούν ότι αυτό είναι η πολιτική.

Ερχόμαστε, έτσι, στο καίριο ζήτημα της προετοιμασίας. Παλιά λεγόταν ότι δεν μπορεί μια γυναίκα αίφνης να εκτοξευτεί από την κουζίνα στη Βουλή. Χρειάζεται προπαίδεια. Γι' αυτό δινόταν σημασία στην ενασχόλησή της με κινηματικές δραστηριότητες, με

τον συνδικαλισμό, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ώστε σιγά-σιγά να μπαίνει στο κλίμα και να εκπαιδεύεται. Αυτά εάν δεν είχε συμμετοχή σε κόμμα, το οποίο έτσι κι αλλιώς προετοιμάζει για τα κοινά.

Τώρα τα πράγματα έχουν μάλλον αλλάξει. Βλέπεις να δημιουργούνται πολιτικές κινήσεις και κόμματα μέσω τηλεόρασης και διά των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Μετακομίζουν στην πολιτική και στα κέντρα πολιτικών αποφάσεων πρόσωπα εντελώς απaráσκευα για μια τόσο υπεύθυνη αποστολή. Και πώς ορίζεται η σοβαρότητα αυτής της αποστολής; Από την εξυπηρέτηση των αναγκών και συμφερόντων του λαού και του τόπου. Άσε που ορισμένοι πολιτικοί έχουν μπερδέψει το περιεχόμενο του πολιτικού έργου με την επικοινωνιακή του πλευρά και κάνουν σαν να είναι η πολιτική σειρά από κοσμικά γεγονότα.

Συνοψίζοντας, δεν χρειάζεται οι γυναίκες πολιτικοί να ακολουθήσουν τη μανιέρα του πολιτικαντισμού. Άλλωστε η κοινωνία έχει μπουχτίσει από σοφιστές και λαοπλάνους. Αντίθετα, έχει ανάγκη από μια πολιτική που θα ενσωματώνει ανθρωπιστικά προτάγματα και θα διαπερνιέται από την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Που θα βγάζει τάξεις, κοινωνικές ομάδες και μειοψηφίες από το κοινωνικό περιθώριο. Σε αυτό καλούνται να συνεισφέρουν οι γυναίκες ως εκείνο το φύλο που βίωσε την υποταγή και την εξάρτηση από το φύλο της εξουσίας ανά τους αιώνες και που ακόμα αγωνίζεται για τη δημοκρατία της ισότητας.

Να αρθούν πάνω από τα τρέχοντα κριτήρια πολιτικής ανάμειξης καλούνται οι γυναίκες. Να αφήσουν πίσω όλα τα βαρίδια και να ακολουθήσουν πολιτική μακράς πνοής. Τότε θα δικαιωθούν και τότε θα γίνει γρηγορότερα η ένταξή τους στη δημόσια ζωή.

Χωρίς κουπιά κι άρμενα, Αϊ - Νικόλα βόηθα!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 28 Μαρτίου 2014 15:30

Αγαπητή Ευγενία,

Αναρωτιέσαι κι εσύ τι γίνεται με το πολιτικό σύστημα και την ανανέωση της πολιτικής ζωής. Οι παλιές ισορροπίες έχουν ανατραπεί. Αυτό φάνηκε στις τελευταίες εκλογές. Το σύστημα είναι σε μετάβαση. Κατακερματισμός και πανσπερμία κομματικών υποκειμένων ή υποκατάστατων. Αναζητούνται οι νέες ισορροπίες σε μια βάση συντηρητική, αντιδραστικότερη από την προηγούμενη.

Το σπουδαίο είναι ότι μέσω νέων σχημάτων και προσώπων προωθείται η πολυθρύλητη ανανέωση, χωρίς όχι μόνο να θίγεται, αλλά αντιθέτως ενισχύεται το συντηρητικό περιεχόμενο. Δηλαδή, πωλείται το παλιό, αντιλαϊκό πολιτικό προϊόν με ελκυστικό περιτύλιγμα.

Ο κόσμος, αηδιασμένος από τις πολλές αμαρτίες της κατεστημένης πολιτικής και των πολιτικών που έφτασαν τη χώρα στο χείλος του γκρεμού, σπεύδει να αποστασιοποιηθεί από το παλιό, υιοθετώντας, φοβάμαι, άκριτα το «νέο». Ένα νέο, όμως, προβληματικό, που θεωρεί ότι είναι αρκετό να επικαλείσαι την ανανέωση χωρίς να την τεκμηριώνεις.

Κατ' αρχάς, εγώ έχω θέμα με το συλλήβδην σάρωμα του κομματικού υποκειμένου. Δεν είναι όλοι μέρος του προβλήματος. Η Αριστερά δεν μετείχε στη διαχείριση των κοινών, πλην αμελητέων εξαιρέσεων. Φύσει και θέσει είναι έξω από το πάρτι του νεοπλουτισμού που χαρακτήρισε τη Μεταπολίτευση και που στηρίχθηκε στο δημόσιο χρήμα.

Έπειτα έχω πρόβλημα με τα «νέα και άφθαρτα πρόσωπα» όταν γενικεύεται. Όσοι-ες παροικούν την πολιτική Ιερουσαλήμ ξέρουν καλά ότι η εμπειρία στην πολιτική είναι εκ των ων ουκ άνευ. Κι

αυτή πάει μαζί με τη διαδρομή και την ηλικία. Να μην αναδεικνύονται, λοιπόν, νέα ταλέντα στην πολιτική ζωή; Κάθε άλλο. Το άριστο είναι ο συνδυασμός έμπειρων, μπαρουτοκαπνισμένων στελεχών και νέων που έχουν τις προϋποθέσεις για να υπηρετήσουν τις κοινές υποθέσεις. Για να πω ένα παράδειγμα: Ο πυρήνας των βασικών στελεχών της κυβέρνησης της Ρωσίας ανήκει στην παλιά δοκιμασμένη φρουρά, όπως οι κ. Λαβρόφ, Τσούρκιν. Δίπλα σε αυτούς θητεύει και μια νέα γενιά στελεχών που εκπαιδεύεται στις κυβερνητικές ευθύνες, όπως ο κ. Μεντβέντεφ. Εμείς εδώ έχουμε μια τάση να υιοθετούμε τα άκρα του εκκρεμούς, μας αρέσουν οι υπερβολές.

Το πρόβλημά μας δεν είναι απλά ηλικιακό. Είναι και τέτοιο εν τίνι μέτρω. Το πρόβλημά μας είναι με ποια πολιτική πρόταση θα οικοδομηθεί η αυριανή ημέρα. Σε ποια προγραμματική βάση θα στηριχθεί εκείνη η πολιτική που θα εκφράσει τα συμφέροντα του λαού και του τόπου. Και αυτή η πρόταση δεν μπορεί να είναι μόνο οικονομική. Δεν φτάνει για να γυρίσει ο τροχός. Βέβαια είναι η βάση σήμερα, όπου το οικονομικό αδιέξοδο δεν μπορεί να συνεχιστεί. Αλλά δεν μπορεί να οικονομικοποιείται το σύνολο των σφαιρών της κοινωνικής ζωής. Εάν αυτό είναι αρκετό -και επιθυμητό- για την άρχουσα τάξη, δεν είναι αρκετό για μια εναλλακτική δύναμη όπως η Αριστερά. Η τελευταία δεν είναι απλώς η αντιπρόταση στην οικονομία, πρέπει να είναι η αντιπρόταση για όλα. Για τη δημοκρατία, τον πολιτισμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους και όλες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τις ανθρώπινες σχέσεις. Δεν αμφιβάλλω ότι στο θησαυροφυλάκιό της όλα αυτά υπάρχουν. Όμως πρέπει να προβάλλονται και στον κόσμο, να αναλύονται ψύχραιμα και να γίνονται κοινή συνείδηση. Από «δυνάμει» να γίνονται «ενεργεία».

Έχει ο χώρος αρχές και αξίες μοναδικές. Έχει οραματική αντίληψη. Πρέπει να αποκτήσει και στις σημερινές συνθήκες την ιδεολογική ηγεμονία.

Η Αριστερά για το φύλο

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 21 Μαρτίου 2014 03:30

Αγαπητή Ευγενία,

Γιατί τώρα παρατηρείται η επίθεση ενάντια στις δομές ισότητας των κομμάτων και της κυβέρνησης;

Είναι γεγονός ότι η κρίση δημιούργησε κύμα συντηρητικοποίησης στην κοινωνία. Ζούμε την καινοφανή νεοναζιστική δράση με τον μανδύα κόμματος. Αυτή η δράση εμφυτεύει στην κοινωνία διαθέσεις και πρακτικές δυσανεξίας. Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, ο σεξισμός και η ομοφοβία καλά κρατούν. Πολλές φορές δεν αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας.

Έτσι, αυτά τα φαινόμενα δεν ενδημούν μόνο στο ακρότατο άκρο της πολιτικής ζωής. Επιδρούν στην άσκηση της επίσημης πολιτικής, που με τον καιρό χάνει σε νηφαλιότητα και αποκτάει όλο και πιο αυταρχικά χαρακτηριστικά.

Ο σεξισμός αναζωπυρώνεται. Τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών είναι στο στόχαστρο. Η βία, λεκτική και σωματική, δεν λέει να υποχωρήσει. Η εμπορία και η πορνεία ανθούν. Η υποβάθμιση και ο εκφυλισμός της κοινωνικά ωφέλιμης εργασίας των γυναικών συνεχίζεται.

Η μάχη είναι ιδεολογική, αλλά και πολιτική. Από το πεδίο της ιδεολογικής αντιπαράθεσης περνάμε στο πεδίο της πρακτικής. Όλα τα μέσα προώθησης της ισότητας των φύλων αμφισβητούνται. Τμήματα φεμινιστικής πολιτικής στα κόμματα, ΓΓΙΦ στην κυβέρνηση, φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα.

Έχω την εξής σκέψη: Η σημερινή Δεξιά θεωρεί ότι ήρθε η ώρα μαζί με το ΠΑΣΟΚ να απαλλαγεί και από ό,τι χαρακτήρισε την πολιτεία του στη Μεταπολίτευση. Θα μου πεις, συνεργάζονται στην κυβέρνηση. Αλλά αυτό δεν την εμποδίζει παράλληλα να αποδομεί την πολιτική του, παίρνοντας την ιστορική ρεβάνς απέναντι στους

«πρασινοφρουρούς», που για δεκαετίες στοίχειωναν τον ύπνο της. Εάν δεν είναι τώρα η ώρα, πότε θα είναι; Επιδιώκει την πλήρη αποσοσιαλδημοκρατικοποίηση δηλαδή, αν ποτέ υπήρξε σοσιαλδημοκρατία κλασική στη χώρα, εν όψει και των ήδη δημοσιοποιούμενων σχεδίων για νέα μεγάλη παράταξη της αστικής τάξης στην Ελλάδα.

Η Αριστερά, μακριά από γενικεύσεις και απολυτότητες, οφείλει να αντλήσει διδάγματα από το μεταπολιτευτικό παρελθόν. Ιδιαίτερα τώρα, που ο ΣΥΡΙΖΑ ετοιμάζεται για κυβερνητικό άλμα. Είναι πράγματα που πρέπει να απορρίψει μετά βδελυγμίας, όπως η διαφθορά, το πελατειακό κράτος, η παρεοκρατία, η αναξιοκρατία και άλλα να τα κρατήσει. Στην πολιτική για την ισότητα των φύλων έγιναν βήματα. Επικυρώθηκε η CEDAW, ιδρύθηκε η Γραμματεία Ισότητας, μεταρρυθμίστηκε το οικογενειακό δίκαιο, υιοθετήθηκε νόμος για την ελευθερία της άμβλωσης και άλλα. Το σπουδαιότερο, δημιουργήθηκε ένα κοινωνικό κλίμα που επέτρεψε στον αγώνα των φεμινιστικών - γυναικείων οργανώσεων να έχει αποτελέσματα. Βεβαίως, ας μην λησμονούμε ότι η ένταξη της χώρας στην Κοινότητα επηρέασε θετικά την κατάσταση, αφού ενσωματώθηκαν στοιχεία μιας προηγμένης σε σχέση με την Ελλάδα πολιτικής για την ισότητα των φύλων και τις ίσες ευκαιρίες.

Επαναλαμβάνω: Η Αριστερά, εν όψει και του κυβερνητικού σχεδίου της, πρέπει να κάνει το εξής: Να διατηρήσει, να αναπτύξει και να επεκτείνει ό,τι θετικό έγινε για την ισότητα στη Μεταπολίτευση. Να τονώσει τα εργαλεία άσκησης πολιτικής για το φύλο. Να θεωρήσει τις κινηματικές δραστηριότητες πηγή έμπνευσης και άντλησης προγραμματικών θέσεων. Να στηριχθεί στο εξειδικευμένο προσωπικό της ΓΓΙΦ και να ερευνήσει τις δυνατότητες αναβάθμισης της Γραμματείας. Να ξαναδεί τη νομοθεσία για τις ποσοστώσεις στις εκλογές, στην κατεύθυνση του 50-50.

Με ένα λόγο, να εντάξει στις προγραμματικές της προτεραιότητες την έμφυλη ισότητα και να μην αφήσει χώρο στη συντήρηση.

Ποιον ενοχλούν τα γυναικεία τμήματα των κομμάτων;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 14 Μαρτίου 2014 15:30

Αγαπητή Ευγενία,

«Κουφαθήκαμε», κατά το κοινώς λεγόμενο, με όσα ακούσαμε και διαβάσαμε αυτές τις μέρες σχετικά με την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Παρατήρηση πρώτη: Αντιμετωπίστηκε, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, ως ονομαστική γιορτή όλων των γυναικών, με αφορμή την οποία διοργανώνονται πάρτι, δημιουργείται ιλαρή ατμόσφαιρα και οι ευχές «να σας χαιρόμαστε» και «χρόνια πολλά» δεσπόζουν στις παρέες. Παρατήρηση δεύτερη: εκτός από τα μηνύματα των πολιτικών χώρων, οι υποψήφιοι δήμαρχοι και περιφερειάρχες άδραξαν την ευκαιρία και εξέδωσαν ανακοινώσεις, διοργάνωσαν εκδηλώσεις, κάλεσαν τις γυναίκες σε συμμετοχή στις εκλογές. Το τελευταίο είναι καλό.

Εμφανίζεται όμως νέο πρόβλημα. Αρχίζει να αμφισβητείται η δομή των γυναικείων τμημάτων μέσα στα κόμματα. Διάβασα αποκαλυπτικό άρθρο, το «Σε ποιον χρησιμεύουν οι γραμματείες γυναικών», που δεν θα περίμενα να το δω σήμερα. Βασικές ιδέες της τοποθέτησης αυτής είναι: Οι γραμματείες είναι άνευ αντικειμένου. Ξοδεύουν χρόνο, χρήμα και φαιά ουσία για να βγάζουν ανακοινώσεις μια φορά τον χρόνο. Πρόκειται για ψόφια (!) γραμματείες. Δεν είναι ρατσιστικό και ενισχύει τη διάκριση των δύο φύλων να βγάζεις ανακοίνωση και να λες ότι η Ημέρα της Γυναίκας είναι ημέρα μνήμης και περισυλλογής, αγώνων και διεκδικήσεων; Και το αποκορύφωμα: «Ποτέ δεν καταλάβαμε τι ανάγκη έχουν τα κόμματα να δημιουργούν Γραμματείες Γυναικών και Γυναικείων Θεμάτων. Ποτέ δεν αντιληφθήκαμε γιατί πρέπει να υπάρχουν διάφορες φεμινιστικές οργανώσεις που δήθεν υπερασπίζονται τα δικαιώματα των γυναικών. Από τις... αλήστου μνήμης ΕΓΕΣ της Μαργαρίτας Παπανδρέου - Τσαντ μέχρι τις δήθεν γραμματείες ισότητας ή τις γραμματείες, όπως καλή ώρα η Γραμματεία Γυναικείων Θεμάτων της Ν.Δ. και άλλες αντίστοιχες φυσικά».

Κατάλαβες για ποιες χτυπάει η καμπάνα; Ενοχλεί η Γραμματεία Γυναικών της Ν.Δ. Και άλλη φορά δημοσιεύτηκαν κρίσεις απαξιωτικού χαρακτήρα γι' αυτήν από ομοπαρταξιακούς κύκλους. Και αν μεν επρόκειτο για κάποιο περιθωριακό, λαθρόβιο μέσο, δεν θα ασχολιόμουν. Όμως ο εχθρός είναι όχι προ των πυλών, αλλά εντός του κάστρου. Αιχμή του δόρατος είναι η Γραμματεία Γυναικών της Ν.Δ., αλλά τα πάρθια βέλη απευθύνονται σε όλα τα τμήματα φεμινιστικής πολιτικής στο κομματικό σύστημα, μα και σε κυβερνητικό επίπεδο.

Γνωρίζω από πολύχρονη συνεργασία στο φεμινιστικό κίνημα ότι στη Ν.Δ. υπάρχουν γυναικεία στελέχη που ακολουθούν τις αρχές της ισότητας των φύλων. Είναι δραστήριες, οργανωμένες και σε συλλογικότητες γυναικών. Ας προσέξουν οι φίλες, μην ξηλωθούν οι δομές και τα εργαλεία πολιτικής για το φύλο που με τόσο κόπο κτίστηκαν μεταδικτατορικά και η Μαργαρίτα, την οποία τώρα λοιδороούν, συνέβαλε αποφασιστικά σε αυτό το οικοδόμημα. Δεν είναι δίκαιο να τρώμε το πολιτικό ψωμί από κείνες που το δικαιούνται.

Οι όψιμα πεφωτισμένοι της ιδεολογικής Δεξιάς, που ρίχνουν στο ανάθεμα τις φεμινιστικές οργανώσεις ξέρουν το έργο τους; Τις κολοσσιαίες προσπάθειες που κατέβαλαν για την επίτευξη της ισότητας των φύλων Ελληνίδες, με κεφαλαίο Ε, όπως η Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, που μέχρι τώρα είναι στις επάλξεις; Η τοποθέτησή της για τη φετινή 8η Μαρτίου είναι αναρτημένη στον ιστότοπο του ΙΜΔΑ. Ας ρίξουν μια ματιά προτού βουτήξουν την πένα τους στον μηδενισμό...

Όλα τα παραπάνω στέλνουν μήνυμα ευθύνης στην Αριστερά. Αλλά αυτή είναι ξεχωριστή κουβέντα.

«Οι Γυναίκες της Χρονιάς»

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 07 Μαρτίου 2014 15:30

Αγαπητή Ευγενία,

Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας αύριο και για το νόημά της έχουμε μιλήσει τα τελευταία χρόνια πάρα πολύ. Και όμως, δεν τα 'χουμε πει όλα. Ξέρεις γιατί; Γιατί τέτοια κοινωνικά ζητήματα δεν εξαντλούνται ποτέ. Θα έλεγα πως οφείλουν να βρίσκονται ανάμεσα στις προτεραιότητες του αγώνα για μια κοινωνία δημοκρατίας και υψηλού πολιτισμού. Εξαλείφοντας την ανισότητα λόγω φύλου, παραμερίζεις πολύ μεγάλο μέρος των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων που ταλανίζουν τις κοινωνίες.

Το ζήτημα της κατάκτησης της ισότητας είναι σε εξέλιξη. Πολύ περισσότερο σήμερα, που η κρίση που ενέσκηψε στη χώρα μας -και όχι μόνο- δημιουργεί νέα προβλήματα, νέας ποιότητας εμπόδια. Θέλω να πάρω υπόψη το τελευταίο στοιχείο. Και να... υποδείξω τρόπους πρακτικούς, που θα αναδείκνυαν επάξια το νόημα της Ημέρας εν μέσω κρίσης.

Αν εκπροσωπούσα κάποιον θεσμό, όπως τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, ή πολύ περισσότερο την Προεδρία της Δημοκρατίας, θα τιμούσα με ειδικό μετάλλιο τιμής τις «Γυναίκες της Χρονιάς», τις καθαρίστριες του ΥΠΟΙΚ και στο πρόσωπό τους όλες τις καθαρίστριες του Δημοσίου και της χώρας, όλες τις γυναίκες που αγωνίζονται για το ψωμί και την αξιοπρέπειά τους. Αυτές οι γυναίκες μάς χάρισαν αγωνιστική αισιοδοξία, κέρδισαν χώρο στην καρδιά μας, μας κάνουν περήφανες. Δίνουν αγώνα διάρκειας, με συνοχή και σοβαρότητα, παράδειγμα για άλλους χώρους, διακηρύσσοντας «δεν θα γίνουμε οι δούλες στον εργασιακό τους Μεσαίωνα»! Και έτσι θα συνέδεα την 8η Μαρτίου του 2014 με την 8η Μαρτίου του 1857, με τις ηρωικές κλωστοϋφαντουργίνες της Ν. Υόρκης.

Αν ήμουν εκπρόσωπος του προεδρείου της Βουλής θα έφερνα προς συζήτηση στην Ολομέλεια το θέμα της σημασίας της έμφυλης

ισότητας, με αφορμή τις σεξιστικές οχλήσεις εις βάρος γυναικών βουλευτών, που δεν έχουν προηγούμενο. Και το αποτέλεσμα της συζήτησης θα το ενσωμάτωνα σε ντοκουμέντο της Βουλής και στον κώδικα πρακτικής συμπεριφοράς των βουλευτών/ίνων. Θα το έκανα με αφορμή την 8η Μαρτίου, αντί γενικόλογων γλυκερών διακηρύξεων και ανόητων διαβεβαιώσεων διαφόρων πολιτικών ότι «εμείς αγαπάμε τις γυναίκες». Θα μου πεις, ποιος θα παρακολουθούσε μια τέτοια συνεδρίαση, είναι κι αυτό...

Ύστερα, αν ήμουν στο επιτελείο των συμβούλων του κ. Σαμαρά, θα φρόντιζα στον νόμο για τις ευρωεκλογές να περάσει διάταξη για το 50-50 της συμμετοχής των φύλων στα ευρωψηφοδέλτια. Τώρα που αλλάζει το καθεστώς και θα ισχύσει η σταυροδοσία, είναι ευκαιρία για νομοθετική ρύθμιση, που θα εγγράφεται στην πανευρωπαϊκή καμπάνια για το 50-50 της αντιπροσώπευσης των φύλων στην Ευρωβουλή. Θα ήταν έξυπνος χειρισμός από μέρους της κυβέρνησης, τώρα που έχει και την προεδρία της Ε.Ε. Θα είχε ευνοϊκό αντίκτυπο στις άλλες χώρες και, φυσικά, θα προωθούσε σ' εμάς την υπόθεση της ίσης αντιπροσώπευσης των φύλων στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων.

Αλλά τώρα ο ελληνισμός δεν αδειάζει να ασχοληθεί με... παρωνυχίδες. Τώρα καταγίνεται με τη λύση του ουκρανικού, εξάγοντας τεχνογνωσία, αφού έλυσε επιτυχώς το εγχώριο δράμα και το Κυπριακό.

Αν ήμουν, λοιπόν, θεσμικός εκπρόσωπος... Και επειδή δεν είμαι, μένοντας πάντα πιστή στη λαιδορούμενη κοινωνία των πολιτών, χρησιμοποιώ τη γραφή μου. Αυτή είναι το εργαλείο μου και θέλω να πιστεύω στην υπερβολή ότι η άποψη είναι εξουσία. Έτσι παρηγορούμαι!

Σχολιάζοντας πλευρές της επικαιρότητας

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 28 Φεβρουαρίου 2014 16:43

Αγαπητή Ευγενία,

Με ρωτάς τι κάνω. Φυλλομετρώ τις σελίδες του πολύτομου βιβλίου που έχει τον τίτλο «Διαφθορά και διαπλοκή στην Ελλάδα». Εγώ θα το έλεγα «επιχείρηση καθαρά χέρια». Όσο εμβαθύνω, τόσο μπερδεύομαι. Ένα αξεδιάλυτο κουβάρι έχουν γίνει όλα μέσα μου. Έπαθα κατάθλιψη. Μα καλά, τόση γενικευμένη σήψη και δεν το είχαμε πάρει χαμπάρι;

Έχουμε και λέμε. Βεβαίως είμαστε υπέρ της κάθαρσης και, επιτέλους, ύστερα από πολλά χρόνια ασυδοσίας και ατιμωρησίας βλέπουμε πίσω από την κουρτίνα. Και αυτό που βλέπουμε μας προκαλεί αποστροφή. Φοβάμαι, όμως, ότι μπορεί να μείνουμε στα όρια των σκανδάλων, χωρίς να δούμε βαθύτερα ποιες είναι οι αιτίες που εξέθρεψαν αυτά τα φαινόμενα. Το σπουδαιότερο, χωρίς να αντλήσουμε τα απαραίτητα διδάγματα και να τα μετουσιώσουμε σε θεσμούς διαφάνειας και ελέγχου. Χωρίς να θωρακίσουμε τη δημοκρατία.

Το φοβάμαι αυτό, γιατί βλέπω πώς συμπεριφέρεται το μιντιακό σύστημα που είναι στενά συνδεδεμένο με το πολιτικό. Διαχειρίζεται την κρίση εντελώς επιπόλαια, με σκοπό να προκαλέσει εντυπωσιασμό, επιστρατεύοντας τον λαϊκισμό και τον κιτρινισμό για να ψαρεύει πελατεία. Μόλις αντιληφθεί ότι δεν έχει πια να βγάλει κάτι από το θέμα, το εγκαταλείπει και σπεύδει σε άλλη περιοχή. Και αρχίζει νέα... σεντονιάδα. Ο κόσμος παρακολουθεί ενέος και φτύνει στον κόρφο του, ενώ αυξάνει κατακόρυφα η δυσπιστία, όχι μόνο στο πολιτικό σύστημα, αλλά σε κάθε θεσμό.

Το είπα και το επαναλαμβάνω. Τα επίπεδα του μηδενισμού ανεβαίνουν επικίνδυνα. Πού βαδίζουμε μέσα στη γενική ενοχοποίηση; Θέλει μεγάλη προσοχή, γιατί οι καιροί είναι περίεργοι. Στην κοντινή και ευρύτερη γειτονιά μας βλέπουμε εξεγέρσεις, που όμως δεν είναι κατά κανόνα προς την πλευρά της

κατίσχυσης των δημοκρατικών θεσμών και της ενίσχυσης της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Εθνικιστικές, ακροδεξιές, φασιστικές δυνάμεις, υπό τον αντισυστημικό μανδύα, πληγώνουν περαιτέρω την έτσι κι αλλιώς χωλαίνουσα, ατελή δημοκρατία. Φαίνεται πως είναι πολύ αποδοτικές πλέον οι κραυγές κατά πάντων και η γενική καταγγελία. Φαίνεται πως αποφέρει πολιτικά κέρδη το «γαία πυρί μιχθήτω». Τελευταίο παράδειγμα, τα γεγονότα του Κιέβου. Η πλατεία της Ανεξαρτησίας, παρασυρμένη από την εξαλλοσύνη του λεγόμενου «Πράβι Σέκτορ», των φασιστών και ακροδεξιών, τίναξε στον αέρα τη συμφωνία κυβέρνησης - διαδηλωτών, προκρίνοντας, αντί του συμβιβασμού, τον δρόμο της σύγκρουσης. Λύθηκε η κρίση; Μάλλον έγινε πιο βαθιά και σύνθετη.

Κραυγάζουν κι εδώ εναντίον του θεσμού του κόμματος, τώρα και κατά των ΜΚΟ, σκόπιμα μπερδεύοντας τις πραγματικές με τις απομιμήσεις τους, για να γίνει τι; Υπάρχει κοινοβουλευτική δημοκρατία χωρίς κόμματα; Ή δημοκρατία ή φασισμός-ολοκληρωτισμός, έτσι έχει το πράγμα. Η πολιτισμός της πολιτικής, η αυτοδικία και η αυθαιρεσία. Το θέμα είναι να ασχοληθεί ο κοινωνικός διάλογος με το πώς οικοδομούνται και πώς λειτουργούν τα κόμματα. Να αναπτύξει η κοινωνία αξιολογικά κριτήρια, χωρίς να φθάνει στην αφελή συνολική απόρριψή τους. Να τα υποχρεώνει σε συνεχή λογοδοσία. Να δίνει σημασία στις προγραμματικές θέσεις τους.

Τελευταία σχηματίστηκαν και σχηματίζονται κομματίδια που πλασάρονται ως σοβαροί κομματικοί οργανισμοί. Χρειάζεσαι τον μίτο της Αριάδνης για να μη χαθείς στους διαδρόμους της κομματικής γεωγραφίας. Απαξιώνουν έτι περισσότερο τον θεσμό, για να μην πω τον γελοιοποιούν. Αυτά είναι κόμματα - σύλλογοι, που πέραν της προβολής κάποιων προσώπων είναι αμφίβολο αν συνεισφέρουν στην πολιτική ζωή. Χρειάζεται ένα κόμμα μια κρίσιμη μάζα προϋποθέσεων. Ιδεολογία, ναι, ιδεολογία - πρόγραμμα, στελέχη και μέλη. Οργανώσεις και διακλάδωση σε όλη την Ελλάδα. Και τότε να μιλήσουμε.

Συνηγορία υπέρ ΜΚΟ!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 21 Φεβρουαρίου 2014 15:30

Αγαπητή Ευγενία,

Το πολιτικό σύστημα κατέγραψε άλλη μια επιτυχία: να δυσφημήσει και τον χώρο των ΜΚΟ. Είμαι, ξέρεις, υπέρ των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Ως ιδέα και πρακτική. Είμαι υπέρ υπό προϋποθέσεις, βεβαίως. Δηλαδή, όταν δημιουργούνται από τα κάτω και δεν είναι ψευδεπίγραφες και ψευδώνυμες. Όταν κινητοποιούν πολίτες που αφιερώνονται στο γενικό καλό της κοινωνίας και ενσωματώνουν εθελοντική εργασία. Όταν δεν είναι όργανα και μακρύ χέρι κύκλων και παραγόντων της εξουσίας. Όταν δεν χρησιμοποιούνται για τον σφετερισμό δημόσιου χρήματος, που κατευθύνεται στις τσέπες επιτηδείων. Όταν λειτουργούν εντός νομοθετικού πλαισίου και με διαφάνεια, όπως αρμόζει στο προφίλ και την αποστολή τους.

Μέσω των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων βρίσκει διέξοδο μέρος της κοινωνίας των πολιτών, συμμετέχει εν τινι μέτρω στη διαχείριση των κοινών υποθέσεων. Τι θέλουμε, άλλωστε; Κοινωνίες απαθείς, έρμια του καταναλωτισμού και της αδιαφορίας για τα κοινά; Συχνά συμπληρώνουν κενά που αφήνει η επίσημη πολιτική, ως μη όφειλε. Ούτε τα κόμματα μπορούν να καλύψουν όλες τις ευαισθησίες.

Ακόμα - ακόμα δεν είμαι αντίθετη και στην αξιοποίηση τέτοιων δικτύων από το ΥΠΕΞ, όταν αυτά συμβάλλουν εξακριβωμένα στην καλλιέργεια καλών σχέσεων φιλίας και συνεργασίας με άλλους λαούς, στο πλαίσιο της διπλωματίας των πολιτών. Γιατί μια χώρα δεν πρέπει να αξιοποιεί και αυτόν τον δρόμο, καλλιεργώντας τη λεγόμενη ήπια ισχύ;

Σε αυτόν τον τόπο, όμως, όλες οι καλές ιδέες, οι ευγενείς προθέσεις μεταβάλλονται στο αντίθετό τους. Στρεβλώνονται, ακρωτηριάζονται, ποδηγετούνται, καναλιζάρονται στο λούκι του άνομου ατομικού πλουτισμού. Εκεί είναι το πρόβλημα, που όπως φαίνεται έχει γίνει δομικό.

Τώρα έχει εξαπολυθεί γενικό ανάθεμα εναντίον όλων συνολικά των ΜΚΟ, στο όνομα της εκκαθάρισης του τοπίου. Αυτοί που οικοδόμησαν και συντήρησαν το σαθρό οικοδόμημα των δικών τους ΜΚΟ έρχονται για άλλη φορά ως αρχάγγελοι της κάθαρσης, αξιοποιώντας την πλήρως δικαιολογημένη γενική αγανάκτηση κατά της διαφθοράς. Και φοβάμαι δύο τινά: Πρώτον, ότι τακτοποιούνται ενδοκομματικοί και διακομματικοί λογαριασμοί και, δεύτερον, η εξουσία δεν επιθυμεί δραστηριοποίηση των πολιτών. Θέλει να έχει το μονοπώλιο του ελέγχου.

Διάβασα ότι με εντολή του Αντ. Σαμαρά άνοιξε το θέμα των ΜΚΟ, που στην τρέχουσα ειδησεογραφία εξισώνεται με τη λαμογιά και τη ρεμούλα. Είδα επίσης στον φερόμενο κατάλογο οργανώσεις με κοινωνική προσφορά και αποδοχή και λυπήθηκα που συναριθμούνται με όλες τις περιέργες. Αυτές, αν δεν υπήρχαν, έπρεπε να εφευρεθούν.

Με αφορμή αυτό το τελευταίο κρούσμα, επισημαίνω πως δεν υπάρχει θεσμός, οργανισμός, περιοχή δραστηριότητας, επαγγελματική κατηγορία, κοινωνική ομάδα, τάξη, που να μην έχει αφορισθεί. Ποιος, άραγε, έχει συμφέρον από την καλλιέργεια του μηδενισμού και του «όλοι τα ίδια είναι»; Ποιος καλλιεργεί το κλίμα της γενικής παρακμής; Και πού θα μας βγάλει αυτό;

Δεν θα με πείσει κανείς και καμία ότι η κοινωνία της κρίσης είναι ένας βούρκος και ότι δεν υπάρχουν εστίες αντίστασης, ανιδιοτελούς προσφοράς, γενναιοφροσύνης, αληθινής αγάπης στον τόπο. Εστίες που μπορεί να αποτελέσουν πλατφόρμα εκτίναξης προς μια πολιτισμική αναγέννηση που έχει ανάγκη ο τόπος, για μια νέα σελίδα στην ιστορική του πορεία.

Χρέος των προοδευτικών ανθρώπων και φορέων είναι να αντισταθούν στην κατακρήμνιση των αξιών, των ακρογωνιαίων λίθων της κοινωνικής μας ζωής, που μεθοδεύεται δεν ξέρω από ποια κέντρα, ντόπια η ξένα. Πάντως μεθοδεύεται.

Δεκαοκτώ αντιερωτικοί μύθοι

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 14 Φεβρουαρίου 2014 15:30

Αγαπητή Ευγενία,

Ευτυχώς που υπάρχουν συνειδήσεις που αγρυπνούν για την ποιότητα ζωής και την αξιοπρέπεια του προσώπου. Γιατί εμείς εδώ, καθώς έχουμε πιαστεί στα γρανάζια της κρίσης, δεν μπορούμε να δούμε την εικόνα ολόκληρη.

Λέω για την εκστρατεία που έχει αναληφθεί στην Ευρώπη κατά της πορνείας, ενώ αναμένεται η συζήτηση στην ολομέλεια του Ευρωκοινοβουλίου της σχετικής έκθεσης της ευρωβουλευτίνας Mary Honeyball. Τι, λοιπόν, κομίζει; Την ανάγκη μείωσης της πορνείας και εμπορίας αφενός και τη βοήθεια στα θύματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης αφετέρου, για τα οποία προτείνεται η έξοδος από το σύστημα πορνείας και η σχεδιασμένη επανένταξή τους στην κοινωνία. Επισημαίνεται, μάλιστα, ο νευραλγικός ρόλος της παιδείας στην πρόληψη και τονίζεται ότι η κρίση υπό συνθήκες τροφοδοτεί το φαινόμενο.

Συνιστάται στα κράτη - μέλη να ακολουθήσουν το σκανδιναβικό μοντέλο, που ενοχοποιεί τους πελάτες και όχι τις εκδιδόμενες. Πρόκειται για πολιτική που απορρέει από την προσέγγιση της πορνείας ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και ως μορφή έμφυλης βίας και είναι η πιο σύγχρονη, η πιο προοδευτική ανάλυση για το ζήτημα. Η μόνη που συνάδει με την ισότητα λόγω φύλου. Η σουηδική πολιτική, που εισήγαγε τη νέα αντίληψη προ δεκαπενταετίας περίπου, είναι πολιτική που ατενίζει το μέλλον χαράσσοντας διαχωριστική γραμμή μεταξύ προϊστορίας και ιστορίας της ανθρωπότητας. Γιατί στην προϊστορία ανήκει ο μύθος για «το αρχαιότερο επάγγελμα», για την «ελεύθερη επιλογή» των γυναικών (τότε γιατί οι εννέα στις δέκα θέλουν να βγουν από το σύστημα;), για τη «ρύθμιση» της πορνείας, διότι τάχα έτσι προστατεύονται οι γυναίκες (όταν τα στοιχεία δείχνουν ότι το 73% των εκδιδομένων έχουν υποστεί σωματικές επιθέσεις). Άλλωστε στην κατάρριψη των έωλων επιχειρημάτων της πατριαρχίας

επιχειρεί να συμβάλει το φυλλάδιο «Δεκαοκτώ μύθοι για την πορνεία», που διακινείται από τις φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις της Ευρώπης.

Η έκθεση δεν παραλείπει αυτό που έγινε πλέον κοινός τόπος, ότι η πορνεία είναι συνδεδεμένη στενά με την εμπορία για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αφού το 62% των θυμάτων του τράφικινγκ οδηγούνται στην πορνεία και το 96% αυτών είναι γυναίκες και κορίτσια. Και είναι αντιφατικό και υποκριτικό συνάμα για ορισμένες κυβερνώσες ελίτ να ζητείται περιορισμός της εμπορίας, ενώ λαμβάνονται μέτρα στήριξης και αναβάθμισης της βιομηχανίας του σεξ. Διαβάσαμε πρόσφατα ότι στο Άμστερνταμ άνοιξε Μουσείο Πορνείας!

Η πολιτική της αναβάθμισης της πορνείας σε επάγγελμα αδιαφορεί για τους εγγενείς κινδύνους στο σύστημα. Κίνδυνοι για την υγεία από μετάδοση μολυσματικών ασθενειών, κακοποίηση, σωματικά και ψυχολογικά τραύματα, εξάρτηση από το αλκοόλ, τα ναρκωτικά.

Κοντολογίς, πρόκειται για άκρως επικίνδυνη περιοχή, συνυφασμένη με τη βία, τον καταναγκασμό, την ταπείνωση. Είναι ίσως ο χώρος της καθαρής κυριαρχίας των ανδρών πάνω στα σώματα και τις ψυχές των γυναικών. Εδώ επιτυγχάνεται ο απόλυτος έλεγχος της γυναικείας σεξουαλικότητας μέσω της χρηματικής συναλλαγής και της κατάχρησης των άνισων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα.

Αυτή είναι η παραδοσιακή πατριαρχική κουλτούρα, που πρέπει να ανατραπεί. Και προκειμένου αυτό να συμβεί, καλούνται να συμβάλουν και οι φωτισμένοι άνδρες. Ο αγώνας αυτός, για τον περιορισμό και την κατάργηση της πορνείας, δεν μπορεί να κερδηθεί χωρίς την προοδευτική συμμαχία των φύλων, ξεκινώντας από τις πρωτοπορούσες μειοψηφίες.

Δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 07 Φεβρουαρίου 2014 14:30

Αγαπητή Ευγενία,

Καταστάσεις πρωτόγνωρες βιώνουμε στις μέρες μας. Στην Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής μπήκε προς συζήτηση το θέμα της λεκτικής βίας και των σεξιστικών προσβολών εναντίον των γυναικών βουλευτών εκ μέρους των ανδρών συναδέλφων τους. Δεν θυμάμαι παρόμοια συμπεριφορά, πλην μεμονωμένων περιστατικών, που ήταν η εξαίρεση της εξαίρεσης. Και τώρα οικοδομείται μια υποκουλτούρα, που έρχεται να προστεθεί στα άλλα δεινά που συντελούν στην τραγική υποβάθμιση του Κοινοβουλίου.

Σωστή ήταν η πρωτοβουλία το θέμα να απασχολήσει την αρμόδια επιτροπή της Βουλής, διότι βλάπτει την ισότητα. Αλλά δεν αρκεί να μείνει στο πλαίσιο της επιτροπής. Πρέπει ο προβληματισμός να διαχυθεί στο σύνολο των βουλευτών και να προβλεφθούν και μέτρα, ξεκινώντας από την αποδοκιμασία και την απομόνωση προσβλητικών συμπεριφορών στη βάση του φύλου.

Αν τα φαινόμενα αυτά δεν συναντήσουν αντίδραση, θα πάνε και παρακάτω: Στα περιφερειακά και δημοτικά συμβούλια, στις διοικήσεις οργανισμών, υπηρεσιών, συνδικαλιστικών φορέων, επαγγελματικών ενώσεων. Το σπουδαιότερο, θα εθιστεί η κοινωνία και θα δοκιμαστεί η αξιοπρέπεια των γυναικών σε θέσεις ευθύνης.

Και ενώ αυτά συμβαίνουν σε μας, παράζ σεξιστικών προσβολών δέχτηκε η πρόεδρος της ιταλικής Βουλής Λάουρα Μπολντρίνι από την ιστοσελίδα του περιβόητου Μπέπε Γκρίλο. Από αυτό καταλαβαίνεις πόση σχέση έχει ο κύριος αυτός με τη δημοκρατία την οποία επικαλείται.

Όλα αυτά είναι τα δηλητηριώδη φυτά που αναπτύσσονται στο έδαφος της κρίσης, που έχει εξαгриώσει τους πολίτες και εξαχρειώσει τα ήθη. Δυστυχώς, πολλοί πολιτικοί, αντί να δίνουν το

παράδειγμα, πλειοδοτούν σε προπηλακισμούς συναδέλφων, σε χαρακτηρισμούς ανοίκειους, σε προσβολές ηθικού χαρακτήρα. Τώρα προστέθηκε και ο σεξισμός... Η πολιτική αντιπαράθεση διανθίζεται όλο και συχνότερα από βωμολοχίες και ατάκες επικοινωνιακής εντυπωσιοθηρίας. Θυσιάζεται η ουσία, εκπίπτει η ποιότητα της πολιτικής λειτουργίας. Και επειδή έρχονται σκληρές εκλογικές αναμετρήσεις, ας μην γίνουν ανεκτές συμπεριφορές που θα εκφεύγουν από την αναγκαία προγραμματική σύγκρουση στη βάση επιχειρημάτων. Ας συνυπολογιστεί στη γενική βαθμολογία ο τρόπος που οι υποψήφιοι-ες μετέχουν στον δημόσιο διάλογο.

Οι γενικευμένες πια προσβολές της αξιοπρέπειας των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων αποσκοπούν στο να τις απωθήσουν από τον δημόσιο χώρο. Η πατριαρχία επιχειρεί ανακατάληψη των παραδοσιακών κάστρων της, τώρα που αντιλαμβάνεται ότι οι γυναίκες άρχισαν να αναδεικνύονται σε σοβαρό ανταγωνιστικό παράγοντα στη δημόσια ζωή. Η κρίση στενεύει τα περιθώρια επίδειξης γαλαντομίας.

Σε σχέση με αυτό θυμήθηκα την αφήγηση γνωστής συνδικαλίστριας που χρημάτισε σε κορυφαίες θέσεις του συνδικαλιστικού κινήματος. Στις πορείες, λοιπόν, όταν ο δρόμος ήταν πλατύς, οι επικεφαλής συνδικαλιστές καλούσαν και τις συνδικαλίστριες: «Κορίτσια, ελάτε κι εσείς μπροστά». Όταν ο δρόμος στένευε, οι συνδικαλιστές ορμούσαν μπροστά εν σπουδή και οι γυναίκες σπρώχνονταν προς τα πίσω... Έτσι κι εδώ, «ο δρόμος στένεψε» και ο σώζων εαυτόν σωθήτω.

Είναι, άραγε, τυχαίο που εμφυτεύεται στις ευρωπαϊκές κοινωνίες η αντίληψη ότι η πορνεία αποτελεί επάγγελμα σαν όλα τα άλλα; Την προτείνουν στις νέες γυναίκες, στις μετανάστριες, ως λύση στο πρόβλημα της ανεργίας. Η καμπάνια «Μαζί για μια Ευρώπη ελεύθερη από πορνεία» επιχειρεί να αποδομήσει τα σκοτεινά σχέδια της νέας υποδούλωσης των γυναικών. Η συνέχεια προσεχώς.

Υψίστης σημασίας αποστολή...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 31 Ιανουαρίου 2014 15:00

Ακούστε, εγώ είμαι ο γκρεμιστής, γιατί είμαι εγώ κι ο χτίστης,

Ο διαλεχτός της άρνησης κι ο ακριβογιάς της πίστης...

Κωστής Παλαμάς

Αγαπητή Ευγενία,

Με την άδειά σου θα πάω σήμερα στο κεντρικό πολιτικό ζήτημα, που έχει να κάνει με την πορεία και το μέλλον της χώρας και του λαού.

Ακούμε όλο και συχνότερα ότι είναι κοντά η κυβέρνηση της Αριστεράς. Τα δημοσκοπικά δεδομένα, φανερά και κρυφά, δείχνουν μια τέτοια προοπτική. Στις συζητήσεις στα σπίτια, στα καφενεία, στις παρέες, στο Διαδίκτυο, το θέμα είναι talk of the town. Δεν μιλάμε για τα πολιτικά πάνελ.

Βεβαίως, πολλές από αυτές τις κουβέντες συνοδεύονται κάποτε - κάποτε και από ένα «αλλά». Θα μπορέσει να τα βγάλει πέρα στο χάος των προβλημάτων χωρίς διοικητική εμπειρία; Με τόσους λυσσόδηκτους αντιπάλους; Με τόσους συνασπισμένους πολέμιους; Με την εσωτερική ετερογένεια - αυτό πού το πας;

Εγώ δεν θα σταθώ στα επιμέρους. Βλέπω, κυρίως, το κύριο. Και αυτό είναι το εξής: Εγχώριο κόμμα της Αριστεράς, με την εμπιστοσύνη των πολιτών, έφτασε να διεκδικεί τις τύχες της χώρας. Μέχρι τώρα η Αριστερά σαν να απείχε παρασάγγας από το κυβερνητικό επίπεδο. Και τώρα έχει μπροστά της το πιο μεγάλο, το πιο ευγενικό όραμα: να αναλάβει την κεντρική διοίκηση των κοινών υποθέσεων. Να βάλει τάξη στο βασίλειο της ανομίας, να σταματήσει την καταστροφική πορεία, το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας, την υπονόμευση της εθνικής ανεξαρτησίας, να

αποκαταστήσει τη συλλογική και ατομική αξιοπρέπεια. Υπάρχει ευγενέστερος σκοπός από αυτόν; Μεγαλύτερο πατριωτικό καθήκον;

Τα στελέχη εκείνα που θα μπουν μπροστά καλούνται να δικαιώσουν τους αγώνες γενιών και γενιών αγωνιστών και αγωνιστριών της Δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τους αγώνες της ίδιας της πολυकुνηγημένης και πολυβασανισμένης Αριστεράς. Ο στόχος είναι υψηλός! Φορτίζεται με όλο το ιστορικό βάρος, τον βαθύτατο συμβολισμό και τη θετική επενέργεια στην ευρωπαϊκή και τη διεθνή πολιτική ζωή.

Από την άλλη, όλοι και όλες εμείς, που μετά την πτώση του υπαρκτού και την απότομη μεταβολή των παγκόσμιων συσχετισμών βρεθήκαμε να διασχίζουμε την πολιτική έρημο, κρατήσαμε παρ' όλα αυτά έστω και μισοαναμμένη τη φλόγα, που τώρα έγινε ολόλαμπρος πυρσός. Μακάρι να καταυγάσει τα ερέβη της σημερινής πρωτοείδωτης κατάστασης. Τουλάχιστον, ας έχουμε αυτήν την ικανοποίηση ότι εξασφαλίσουμε τη συνέχεια, κάνοντας χώρο για την ταλαντούχα νέα γενιά.

Η μεγαλοσύνη του σκοπού δημιουργεί υψηλές απαιτήσεις για το πολιτικό προσωπικό του ΣΥΡΙΖΑ, μέλη και στελέχη, που πρέπει να κάνει ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες για να ανταποκριθεί στο κάλεσμα των καιρών. Ασφαλώς, έχει κάνει άλματα στη διαδικασία ωρίμανσής του, όμως φαίνεται ότι δεν αρκούν σε έναν κόσμο χιλιοπροδομένο, συγχυσμένο, ανυπόμονο. Να τολμήσω να πω κάτι; Ας αφήσει πίσω ό,τι μας ταλαιπώρησε εμάς τους παλιότερους-ες, θες από άγνοια, θες από άνεση χρόνου και κινήσεων. Τώρα χρόνος δεν υπάρχει για ατέρμονες εσωτερικές συζητήσεις, αντιπαραγωγικές, στο όνομα ενός παρεξηγημένου πλουραλισμού. Χωρίς έκπτωση στο θέμα της εσωτερικής δημοκρατίας, ας υποχωρήσουν οι τασικές ιδιαιτερότητες χάριν της προωθημένης σύνθεσης. Ας αξιοποιηθεί ο εσωκομματικός πλούτος για τη λήψη έγκυρων και έγκαιρων αποφάσεων. Άλλωστε, σπαταλιέται ενέργεια που πρέπει να διοχετευθεί στα προβλήματα του κόσμου. Αυτός είναι η πηγή δύναμης, ο καθοριστικός παράγοντας των εξελίξεων. Μαζί με τον λαό για τον λαό. Είπα, λοιπόν, και ελάλησα...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ [και για την αντιγραφή, ΣΟΥΛΑ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ]

«Nunca mas», όπως «ποτέ ξανά»

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 24 Ιανουαρίου 2014 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Έχουμε και λέμε: Μετά το Ευρωκοινοβούλιο και την απόρριψη της έκθεσης Εστρέλα, νέο πλήγμα σχεδιάζεται κατά των δικαιωμάτων των γυναικών.

Στις 20 του περασμένου Δεκεμβρίου το υπουργικό συμβούλιο της Ισπανίας ενέκρινε Σχέδιο Νόμου που στοχεύει στη μεταρρύθμιση του ισχύοντος για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα. Εάν περάσει από την Εθνική Συνέλευση, στην οποία το κυβερνών Λαϊκό Κόμμα έχει την απόλυτη πλειοψηφία, αυτό θα σηματοδοτήσειπισωγύρισμα τριακονταετίας στα δικαιώματα των γυναικών.

Όπως εκτιμά το Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, «η συντηρητική τροποποίηση του νόμου για την έκτρωση είναι μέρος συγκεκριμένου προγράμματος περικοπών σε οικονομικό επίπεδο και της ολομέτωπης επίθεσης των φονταμενταλιστών εναντίον των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών στην Ισπανία και στην Ευρώπη».

Πράγματι, η υπόθεση αυτή αποκτά πανευρωπαϊκή σημασία και οι ευρωπαϊκές φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις, σε συνεργασία με άλλες μεικτές, αναλαμβάνουν δράση. Έτσι, λοιπόν, από τις 27 τρέχοντος ξεκινά η «ευρωπαϊκή εβδομάδα» δράσεων για τη στήριξη των γυναικών στην Ισπανία και για το δικαίωμα της άμβλωσης σε όλη την Ευρώπη. «Nunca mas», δηλαδή «ποτέ ξανά», είναι το κύριο σύνθημα της ευρωπαϊκής καμπάνιας αλληλεγγύης.

Στις 29 Ιανουαρίου οργανώνεται διαδήλωση στις Βρυξέλλες μπροστά από την πρεσβεία της Ισπανίας και εν συνεχεία πορεία μέχρι το Ευρωκοινοβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών,

μάλιστα, που πρωτοστατεί στις κινητοποιήσεις, στέλνει επιστολή στον πρωθυπουργό και στον υπουργό Δικαιοσύνης να αποσύρουν το νομοσχέδιο. Προτρέπει δε οι αρχές της χώρας να λάβουν υπόψη σφυγμομέτρηση της κοινής γνώμης από την εταιρεία Metroscopia, σύμφωνα με την οποία το 86% των πολιτών θεωρεί πως η έγκυος πρέπει να έχει το δικαίωμα της επιλογής. Αυτό το δικαίωμα το περιορίζει το νομοσχέδιο σε περιπτώσεις που η σύλληψη είναι αποτέλεσμα βιασμού ή περιπτώσεις απειλής της σωματικής / ψυχολογικής ακεραιότητας της κυοφορούσας. Οι οργανώσεις που αγωνίζονται υπερασπίζονται το χιλιοαποδειγμένο: ότι η νόμιμη άμβλωση είναι και ασφαλής.

Οπωσδήποτε κορύφωση των αντιδράσεων θα αποτελέσει η εκδήλωση την 1η του επόμενου μήνα με τον κωδικό «Το τρένο της ελευθερίας». Πρόκειται για μεγάλη κινητοποίηση, κατά την οποία, από διάφορες περιοχές της Ισπανίας, αλλά και από ευρωπαϊκές χώρες, θα συρρεύσουν στη Μαδρίτη πολίτιδες για να φέρουν το μανιφέστο τους στην κυβέρνηση.

Δίνω απόσπασμα από την έκκληση των αγωνιζόμενων γυναικών: «Επειδή ζω σε δημοκρατία και πιστεύω στη δημοκρατία, προσυπογράφω τη διαφορά ανάμεσα στα 'δικαιώματα' και τις 'αμαρτίες' και ανάμεσα στον 'νόμο' και τη 'θρησκεία'. Κανένα κόμμα, ακόμη κι αυτό που σημείωσε σαρωτική νίκη στις εκλογές, δεν έχει το δικαίωμα της μετατροπής των δικαιωμάτων σε αδικήματα, είτε να μας ωθήσει να ακολουθούμε θρησκευτικές αρχές με την απειλή της ποινικής καταδίκης».

Όταν αυτά συμβαίνουν στην Ευρώπη, φαντάσου τι γίνεται αλλού. Διάβασα στην ανακοίνωση του ΙΜΔΑ για τη δυσμενή εξέλιξη στο Ευρωκοινοβούλιο πως στις ΗΠΑ μόνο το 2013 θεσπίστηκαν 70 διαφορετικοί περιορισμοί του δικαιώματος της άμβλωσης σε πάνω από είκοσι Πολιτείες, με πρόσχημα την υγεία και την ασφάλεια των γυναικών. Και αυτά επί Ομπάμα. Επί Tea Party;

Αφιερωμένο εξαιρετικά στην ελληνική προεδρία!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 17 Ιανουαρίου 2014 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Αν δεν το άκουσες, μια μητέρα τεσσάρων ανήλικων παιδιών κατέρρευσε στον δρόμο, στην περιοχή Δεμενίκων της Πάτρας. Διάγνωση: ασιτία, έλλειψη τροφής. Και αυτό συνέβη λίγα μέτρα από το Πνευματικό Κέντρο, όπου πήγαινε για την παραλαβή τροφίμων.

Δεν είναι, ασφαλώς, το μόνο περιστατικό. Ανήμερα των Φώτων είδαμε μια επίσης πολύτεκνη μητέρα να πέφτει με τα ρούχα στο νερό για να πιάσει τον σταυρό, εκφράζοντας έτσι κραυγή αγωνίας για την κατάσταση στην οικογένεια: πέντε παιδιά, άρρωστος σύζυγος στο νοσοκομείο, οικονομικά πενιχρότατα. Ο κατάλογος των κακουχιών είναι μακρύς, όμως οι παραπάνω περιπτώσεις είναι χαρακτηριστικές της νεοελληνικής μνημονιακής τραγωδίας, που συνοψίζεται στη φράση «ανθρωπιστική κρίση».

Δεν είναι δυνατόν να συμφιλιωθούμε με αυτήν την πραγματικότητα, που καταδικάζει την πολύτεκνη μάνα σε απελπισία και ασιτία, παρά τις προβλέψεις των νόμων και του Συντάγματος για προστασία της οικογένειας και της μητρότητας. Και αφού, η μάνα υποφέρει, θα υποφέρουν και τα παιδιά. Τιμωρούνται και τα ανήλικα σε μια χώρα όπου δεκαετίες τώρα διαπιστώνεται έλλειμμα στις γεννήσεις και δημογραφική κάμψη. Όπου διάφοροι επίσημοι και μη κύκλοι είχαν κάνει σημαία το «γεννάτε, γιατί χανόμαστε». Που είναι τώρα όλοι αυτοί με τον κίβδηλο πατριωτισμό τους; Δεν βλέπουν που χίλια σχολεία ζητούν επείγουσα επισιτιστική βοήθεια;

Η ελληνική προεδρία θα έπρεπε να πατήσει σε αυτές τις καταστάσεις για να κάνει πανευρωπαϊκό ζήτημα πολιτικής την αντιμετώπιση της πείνας, που θέλει μέτρα άμεσης ανακούφισης, και βεβαίως, την καταπολέμηση της φτώχειας και της ανεργίας. Αυτό

είναι το πρώτιστο και μέγιστο καθήκον. Εκεί κρίνεται η πολιτική. Γιατί εγκαταλείπονται με σπουδή οι παραδόσεις, οι θεσμοί, τα εργαλεία που συνέθεταν το περίφημο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο; Και αν οι χώρες του Βορρά απομακρύνονται από αυτό το πλαίσιο, η ελληνική προεδρία, εκφράζοντας τον ταλαίπωρο Νότο της Ευρώπης, την Ελλάδα της κρίσης, θα όφειλε να επιμείνει στην έκφραση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Συγχρόνως να λάβει μέτρα εσωτερικής διευθέτησης των προβλημάτων που επιτείνουν τη γραφειοκρατική αναληψία των Βρυξελλών.

Δες, εν μέσω οργής και απόγνωσης μετράμε κάθε μέρα πληγές στο σώμα της κοινωνίας. Οι χρεοκοπημένοι πολιτικοί της ύστερης μεταπολίτευσης παίζουν μπιλιάρδο στις πλάτες του λαού. Το μεγάλο φαγοπότι της μίζας και της ρεμούλας έχει αφήσει άφωνο τον κόσμο. Και αν κάποιος-α διατηρούσε επιφύλαξη σχετικά με το «μαζί τα φάγαμε», τις τελευταίες μέρες δεν θα έχει απομείνει κανείς και καμία. Η κυβερνώσα ελίτ της μεταπολίτευσης κατασπατάλησε το δημόσιο χρήμα, ιδιοποιήθηκε τους κοινούς πόρους και μαζί κατασπατάλησε και τις ευκαιρίες για την εθνική ανασυγκρότηση, που αχνοφαίνονταν με την είσοδο της χώρας στην Κοινότητα. Και όλα αυτά σε καθεστώς πλήρους ασυλίας και ατιμωρησίας. Δεν είναι αυτό έγκλημα καθοσιώσεως;

Θλίβομαι για τον εμπαιγμό και τον παχυδερμισμό όσων ρύθμισαν τις τύχες αυτού του τόπου και χωρίς περίσκεψη, χωρίς αιδώ, θέλουν και τώρα να έχουν ρόλο στις κοινές υποθέσεις, πάντα από θέσεις ισχύος. Επιμένουν να «σώζουν» την Ελλάδα, ενώ ο κόσμος από κάτω φωνάζει στεντορεία τη φωνή: «Δεν θέλουμε άλλη σωτηρία, άλλους σωτήρες. Φύγετε!».

[Παρένθεση: Έγραφα προχθές, ότι ασιοποιείται η αγορά εργασίας. Δηλαδή πλησιάζει στο ασιατικό μοντέλο των εργαζόμενων χωρίς εργασιακά δικαιώματα. Εισήγαγα νεολογισμό - βαρβαρισμό; Ίσως. Πάντως αυτό ήθελα να πω. Αποδόθηκε «ασιοποιείται», πράγμα που αντίκειται στο νόημα όλης της παραγράφου].

Τιτιβίσματα...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 10 Ιανουαρίου 2014 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Θέλω να με συνδράμεις για να απαντήσουμε σε ορισμένα ζητήματα που θέτουν οι φίλες και οι φίλοι στα μηνύματά τους. Ανασύρω μερικά:

Αμαρυλλίς: Μου άρεσε η έκφρασή σου «επικοινωνιακή μνήμη». Υπάρχει ένα θέμα, ασχολούμαστε με αυτό, το θυμόμαστε όσο διαρκεί η επικοινωνιακή του καλλιέργεια. Ύστερα λησμονείται, χάνεται. Πράγματι, πού είναι σήμερα η μικρή Μαρία;

Χαρούμενο κυκλάμινο: Μη μου λες πάλι για τις μεταμεσονύχτιες ροζ προβολές. Συνεχίζουν απτότητα τα μικρομέγαλα κανάλια. Ούτε έλεγχος, ούτε φιλότιμο. Ύστερα διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους κάποιοι-ες ότι η πορνεία και η εμπορία για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης θεριεύει. Ουαί υμίν, υποκριτές!

Εφη έφα: Μη με ταραζεις, χριστιανή μου, με το πώς φτάσαμε έως εδώ και ποιος ευθύνεται για την κατρακύλα της χώρας. Αν είναι να ασχοληθούμε με το πανεθνικής σημασίας αυτό θέμα, να καταπιαστούμε θεσμικά με τη σοβαρότητα που του αξίζει. Όχι μπλατσαριές. Αν δεν απαντηθεί, αν δεν εκκαθαριστεί, ανάταση μην περιμένεις. Ούτε νέα πορεία.

Αετός: Συμφωνώ μαζί σου ότι η καταστροφή των εργασιακών σχέσεων είναι εξίσου σοβαρό πρόβλημα με την οικονομική κατάρρευση. Αισιοποιείται η κατάσταση στην αγορά εργασίας. Και με το αετίσιο βλέμμα σου σωστά έχεις εστιάσει, στο ότι οι λύσεις που σήμερα τεκταίνονται βλέπουν δεκαετίες μπροστά. Ρυθμίζουν το καθεστώς προς όφελος των εργοδοτών, της άρχουσας τάξης και εις βάρος των εργαζόμενων. Θεώρησέ το προσωρινή ανωμαλία. Μη συμβιβάζεσαι...

Απολιτίκ, ενταύθα: Την «τρελή» ψήφο θα πλασάρουν εν όψει των σημαντικών εκλογών του Μαΐου ή και την αποχή. Το 'χεις κι εσύ παρατηρήσει; Μου το λένε κι άλλοι. Στο όνομα της απόρριψης της πολιτικής συλλήβδην, της κατάντιας της. Τον νου τους οι δημοκρατικές, αριστερές δυνάμεις. Μη βάλουν τρικλοποδιά στον εαυτό τους. Τώρα, ποιοι απεργάζονται τέτοια σενάρια; Ε, μεγάλα παιδιά είμαστε...

Ενεργός πολίτης: Σε ευχαριστώ που, παρ' ότι άνδρας, σκέφτεσαι φιλοφेमινιστικά. Τώρα που το λες, το βλέπω κι εγώ. Στην ονοματολογία των δημοτικών - περιφερειακών εκλογών ελάχιστα ονόματα γυναικών φιγουράρουν. Α, πα, πα! Κάθε πέρυσι και καλύτερα; Να ανασκουμπωθούμε όσο είναι καιρός.

Κούκος: Αναρωτιέσαι πώς αυτή η εύλογη και δικαιολογημένη οργή του λαού θα εκφραστεί. Το ίδιο ανησυχεί με εσένα η Χαρίκλεια. Και τονίζει, αν αυτό το κυρίαρχο αίσθημα εκφυλισθεί, αν διοχετευθεί σε ανούσιες αψιμαχίες, πάει, χάθηκε η ευκαιρία. Πρέπει να γίνει σωστή αξιοποίηση και το ποτάμι της οργής να αποκαθάρει την κόπρη.

Τσίου-τσίου: Απορείς όσο κι εγώ. Οι πολιτικοί υπερασχολούνται με τα facebook και τα twitter. Πότε αδειάζουν; Ξέρεις τι σκέφτομαι; Το Διαδίκτυο δίνει τη δυνατότητα να λέει ο καθένας και η καθεμιά περίπου ό,τι θέλει και στον χρόνο που θέλει. Στην εφημερίδα υπάρχουν περιορισμοί, ο φράχτης της δεοντολογίας, ο χώρος, ο χρόνος, η επικαιρότητα. Έτσι το Διαδίκτυο είναι λύση.

Ανυπόμονη: Ο ΕΟΠΥΥ εδώ και καιρό έχει κατεβάσει ρολά. Είναι τραγική ειρωνεία, λες, να βλέπεις την επαναλαμβανόμενη ρεκλάμα στην τηλεόραση για το πώς θα κλείσεις ραντεβού με τον άορατο γιατρό. Έλα μου, ντε!

Τρεις χάριτες σε μια: Κουράστηκες, λες, που όλος ο δημόσιος διάλογος περιστρέφεται γύρω από τα Μνημόνια, την τρόικα, τα δημοσιονομικά και τα συναφή. Μην περιμένεις να αλλάξει το κλίμα. Εκλογές εν όψει και όλα αυτά θα βρίσκονται στο ανατομικό τραπέζι.

Θαλασσόλυκος: Έμαθες ότι η εφοπλιστική τάξη καλπάζει, επιδεικνύοντας μέσα στο 2013 απίστευτο δυναμισμό. Επενδύθηκαν 18,1 δισ. δολ. σε αγορές η ναυπηγήσεις πλοίων. Μα τότε πώς

εξηγείται ή ανεργία και ο μαρασμός στις τάξεις των Ελλήνων ναυτεργατών; Πώς εν τέλει, ο εφοπλισμός συμβάλλει στην αναχαίτιση της κρίσης;

Και εκείνοι δεν απάντησαν!

Mamacita Buena...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 03 Ιανουαρίου 2014 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Πιστεύεις στα όνειρα ή/και στα θαύματα; Άκου την ιστορία:

Είμαι σε μια τεράστια πλατεία. Καμία σχέση με την πλατεία Συντάγματος. Συρρέει πλήθος λαού. Από όσο αντιλαμβάνομαι, μάλλον έρχονται οικογενειακώς. Έχει πολλά πιτσιρίκια, μα και ηλικιωμένους-ες. Είναι ντυμένοι-ες στα γκρίζα, ακόμα και τα μικρά παιδιά. Και γενικά επικρατεί βαριά γκρίζα ατμόσφαιρα, κατήφεια και θλίψη. Το πλήθος είναι σιωπηλό και έχει στραμμένα τα ανήσυχα βλέμματά του στον ουρανό. Μα πού να διακρίνεις το γλαυκό του ουρανού; Ένα αδιαπέραστο στρώμα από μαύρα πουλιά -να είναι γεράκια;- έχει καλύψει τον αιθέρα.

Τι θα κάνουν τα πουλιά; Θα επιτεθούν στους ανθρώπους; Οι μεγάλοι αγωνίζονται να προστατέψουν τα παιδιά, ενώ αρκετοί-ές με ενστικτώδεις κινήσεις των χεριών τους προσπαθούν να τα διώξουν. Αυτά ακροζυγιάζονται στον αέρα, δημιουργώντας με τους κρωγμούς τους -κρα, κρα, κρα- εφιαλτική ατμόσφαιρα. Αποκαμωμένοι-ες πολλοί-ές, γέροντες και γερόντισσες, σωριάζονται κάτω.

Η κατάσταση αυτή διαρκεί απροσδιόριστο χρόνο. Και αίφνης ακούγεται μέσα στη σιγαλιά ένα πιτσιρίκι, προφανώς επηρεασμένο από την επικαιρότητα των ημερών, που αρχίζει να τραγουδάει το «Mamacita, donde esta Santa Claus». Αμέσως μια αυτοσχέδια χιλιόφωνη χορωδία σχηματίζεται από τα αμέτρητα παιδιά που ήταν στην πλατεία. Παρασυρμένοι-ες οι μεγάλοι-ες προσθέτουν τη δική τους φωνή. Σε λίγο η πλατεία βουίζει από το «Mamacita Buena, mamacita Buena»!

Και, ω του θαύματος! Τα πουλιά αρχίζουν να αραιώνουν και σιγά-σιγά αχνοφέγγει το γαλανό του ουρανού. Και τότε στον ορίζοντα, στο μέρος της Ανατολής, μια τεράστια φιγούρα γυναικεία, μια αγγελική οπτασία, αρχίζει να σχηματίζεται ολοένα και καθαρότερα.

Αααααα, ακούγεται μια μυριόστομη κραυγή γεμάτη ευχάριστη έκπληξη. Είναι η Ελευθερία! Η Ελευθερία, η δική μας Ελευθερία. Ζήτω η Ελευθερία! Ολοι και όλες σηκώθηκαν όρθιοι-ες να προσκυνήσουν την πολύτιμη μορφή που αναδυόταν μέσα στους κρόκους της αυγής. Και όλοι-ες είχαν πλέον ντυθεί στα λευκά. Η ατμόσφαιρα λαμπύριζε καθώς τα χρώματα και οι αποχρώσεις διαθλώνταν στην ατμόσφαιρα. Χαρά και αγαλλίαση δονούσαν την πλατεία, ενώ όλοι-ες επαναλάμβαναν ρυθμικά: Ελευθερία, Αξιοπρέπεια! Ελευθερία, Αξιοπρέπεια. Και όσο το ξεστομίζαν τόσο δυνάμωναν και ενθαρρύνονταν και απέβαλλαν το αίσθημα του φόβου και του πανικού.

Η ονειρική μορφή ταξίδευε πάνω σε αραχνοϋφαντα πουπουλένια σύννεφα, τραβώντας προς τη Δύση. Εκεί όπου ανοιγόταν η λατρεμένη γαλάζια θάλασσα. Σε λίγο χάθηκε, προς απογοήτευση πολλών. Κάποιος φώναξε δειλά: Λόγο, λόγο. Κάμποσοι άνδρες ξεχώρισαν από το πλήθος και έτρεξαν στο κέντρο όπου δέσποζε το συντριβάνι. Καμία γυναίκα δεν σάλεψε. Ένας νιός, ονόματι Αγαθοδαίμων, πήδησε κιόλας στον περίβολο του συντριβανιού. - Λόγο, λόγο, επαναλάμβαναν από κάτω. Και εκείνος είπε: «Καλώ την Αρετή να έρθει εδώ και να πάρει τον λόγο» και έδειξε στο μέρος της. Εκείνη αιφνιδιάστηκε, δεν μπορούσε να κάνει βήμα. Την ενθάρρυνε όμως το πλήθος: «Αρετή, Αρετή!»...

Πέρασαν αιώνες μέχρι να συνειδητοποιήσει την κατάσταση. Τέλος απέκτησε τον έλεγχο του εαυτού της και άρχισε απλά: "Αδελφές και αδελφοί. Μην πικραίνεστε που δεν βλέπετε πια την Ελευθερία. Δεν έχει εξαφανιστεί, κάθε άλλο. Ίσα-ίσα, τώρα είναι πιο κοντά μας από ποτέ. Η Ελευθερία κατοικεί μέσα μας. Φωλιάζει στην ψυχή μας. Χαλυβδώνει την απόφασή μας να κρατήσουμε τα αρπακτικά πουλιά μακριά. Να δώσουμε ευκαιρία στον ζωοδότη ήλιο. Έχετε πίστη στο κοινό μας πεπρωμένο. Δεν είμαστε απλό άθροισμα. Είμαστε μια δύναμη τεράστια. Ικανή να μετακινήσει βουνό. Στέλνουμε μήνυμα ευανάγνωστο προς κάθε κατεύθυνση ότι στεκόμαστε ολόισιοι-ες στον κατήφορο και ολόρθοι-ες στον ανήφορο.

Αύριο ξημερώνει μια καινούργια μέρα!".

Αρχή πολιτείας απάσης νέων τροφά [Πυθαγόρας]

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 20 Δεκεμβρίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Είναι πια κοινά παραδεκτό ότι η δικτατορία των αγορών είναι ο ορκισμένος εχθρός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στη χώρα μας αυτό γίνεται αντιληπτό κυρίως με τη βάνανυση καταπάτηση των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Στην πραγματικότητα πλήττονται τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των γενεών. Περιστέλλονται οι ελευθερίες. Υποχωρεί ο σεβασμός στο Σύνταγμα. Η ασπίδα των νόμων έγινε διάτρητη...

Βρίσκω, ως εκ τούτου, πολύ σημαντική την πρωτοβουλία του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου να οργανώσει καλά προετοιμασμένη ημερίδα με αξιόλογους ομιλητές και ομιλήτριες και με θέμα «Εκπαίδευση και ανθρώπινα δικαιώματα». Ας σημειωθεί ότι η ημερίδα ήταν αφιερωμένη στην 65η επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Βέβαια η «εποχή» μας είναι δύστροπη. Η θεοποίηση του κέρδους και η πρόταξη των αναγκών της λεγόμενης αγοράς τείνει να αφυδατώσει την εκπαίδευση από τους πολύτιμους χυμούς της ολοκληρωμένης καλλιέργειας της προσωπικότητας. Αυτή είναι η κρατούσα αγοραία στρατηγική. Συγχρόνως η εκπληκτική πρόοδος στην επιστήμη, έρευνα και τεχνολογία καλεί για ενδυνάμωση των ουμανιστικών σπουδών, για εμποτισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μόνο έτσι θα σμιλευτεί μια τέτοια προσωπικότητα, που θα θεωρεί αδιαπραγμάτευτη την αξία του ανθρώπινου προσώπου, θα μπορεί να κατανοεί τις τάσεις της κοινωνικής εξέλιξης, θα σκέφτεται κριτικά και δεν θα μεταβάλλεται σε εξάρτημα των έξυπνων μηχανών, θεοποιώντας την τεχνολογική εξέλιξη.

Σε πείσμα των κυρίαρχων λογικών, πρέπει να επανασχεδιαστεί η στρατηγική στον χώρο της εκπαίδευσης και να περιλάβει τη διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που πρέπει να αρχίζει εξ απαλών ονύχων. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών εδώ είναι καίριας σημασίας, το ίδιο και η προετοιμασία τους. Είναι ανάγκη πάσα η νέα γενιά να διδαχθεί την αξία της ειρήνης, της δημοκρατίας, της κοινωνικής αλληλεγγύης, της επίλυσης των διαφορών χωρίς βία, του σεβασμού στην προσωπικότητα του άλλου και της άλλης, της ισότητας γενικά και της ισότητας λόγω φύλου, του σεβασμού στο περιβάλλον, της αναγνώρισης της σημασίας της τέχνης και του πολιτισμού. Να αποκτήσει συνείδηση της κοινής μοίρας των ανθρώπων και των κοινών συμφερόντων του ανθρώπινου γένους. Να μην ακολουθήσει το χρεωκοπημένο πρότυπο του καταναλωτισμού και της κατασπατάλησης ανθρώπινων και φυσικών πόρων. Να μην προσκυνήσει την κατά Πάπα ειδωλολατρία του χρήματος και τη δικτατορία του πλούτου. Να αποδοκιμάζει και να αντιμάχεται όλα εκείνα που ταπεινώνουν τον άνθρωπο, όπως η φτώχεια, η αγραμματοσύνη, τα βασανιστήρια, η δουλεία. Να αντιπαλεύει τον σεξισμό, δηλαδή τις διακρίσεις και ανισότητες λόγω φύλου, τον ρατσισμό, την ομοφοβία, τον φασισμό.

Όπως είπε και ο φιλόσοφος πρόγονός μας, «μαθημάτων αναγκαιότατον τα κακά απομαθεῖν»!

Θα έπρεπε, αν μη τι άλλο, να μαθαίνουμε στα θρανία, ως τμήμα οργανικό της γενικής Παιδείας, τι διαλαμβάνει η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, το Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα, η Σύμβαση για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης εις Βάρος των Γυναικών, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Ένα είναι αναμφισβήτητο: χρειαζόμαστε ολοκληρωμένες προσωπικότητες με γνώσεις και γνώση. Ας ενεργοποιήσουμε, λοιπόν, τον θησαυρό των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ας ταχθούμε στο πλευρό εκείνων που με συγκινητική αφοσίωση τα υπερασπίζονται!

Πάλι δαιμονοποίηση της γυναίκας;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 06 Δεκεμβρίου 2013 14:00

Αγαπητή Ευγενία,

Φεύγετε να φεύγουμε...

Κάτι απίστευτο διάβασα προχθές σε ηλεκτρονικό έντυπο του Αγρινίου. Στο Καινούργιο του Δήμου Θεσπιέων υπάρχει η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Σε μια μεγάλη κεντρική εξωτερική εικόνα απεικονίζεται ο Άγιος, έφιππος, να λογχίζει όχι έναν ειδωλολάτρη (που κι αυτό είναι ανατριχιαστικό), αλλά μια γυναίκα. Η γυναικεία μορφή κείται στο έδαφος και δέχεται πλήγμα πισώπλατα.

Αν όντως αυτό συμβαίνει, άραγε να είναι εκεί από παλιά; Και πώς κέντρισε τώρα το ενδιαφέρον; Πώς δεν το είχε καμία και κανείς προσέξει; Να είναι κάποια καινούργια σύνθεση; Κάποια απεικόνιση κόντρα στην παράδοση; Πάντως το σχόλιο αναγνωρίζει εύστοχα στην εικόνα σεξισμό και ρατσισμό και παραπέμπει σε εκκλησιαστικά κείμενα που υποτιμούν τη γυναίκα και την κατεβάζουν στο επίπεδο του αντικειμένου.

Ο συμβολισμός είναι πράγματι ολέθριος. Ταπείνωση, τιμωρία, εξόντωση. Η γυναίκα, ως άχθος αρούρης, ως επιζήμια, ως απειλή, ως εξοβελιστέα από την κοινωνία. Είναι φριχτό. Ποιος άραγε είχε αυτήν την έμπνευση; Να φιλοτεχνήσει τη γυναίκα ως ενσάρκωση όλων των δεινών; Να τη δαιμονοποιήσει για άλλη μια φορά;

Συνήθως παριστάνεται ο Άγιος Δημήτριος να λογχίζει τον Λυαίο, τον ειδωλολάτρη, όπως ο Άγιος Γεώργιος τον δράκο, τον όφι. Για μένα, τι να σου πω, σκληρές και οι δύο οι εικόνες, απαράδεκτες. Γιατί πρέπει αυτές οι σκηνές να έχουν κεντρική θέση; Άλλη ανάγνωση κάνουμε σήμερα, πρέπει να κάνουμε, της παράδοσής μας, που έχει και θετικές στιγμές. Ας απομακρύνουμε τις πολεμικές εικόνες ενός χριστιανισμού της ρομφαίας και ας προβάλλουμε τις γλυκύτατες φράσεις της αγάπης προς αλλήλους. Ας αποσιωπήσουμε

ό,τι θυμίζει διαίρεση κι ας εντρυφήσουμε στην επί του Όρους Ομιλία, ένα αξεπέραστο κείμενο που προτιμώ.

Δυστυχώς, ορισμένοι ιεράρχες επιμένουν στον διαχωρισμό προβάτων και εριφίων. Όταν όμως αποφασίσουν να μιλήσουν τη γλώσσα της αγάπης, τότε οι λέξεις είναι γλυκές σαν μέλι και η αίσθηση της ανθρώπινης κοινότητας, στην οποία όλοι και όλες έχουν θέση, γίνεται κυρίαρχη. Διάβασα προχθές περίληψη της εγκυκλίου του Πάπα «*Evangeli*i gaudium» και είδα χρήσιμες ιδέες για τους φτωχούς, την ειδωλολατρεία του χρήματος, την ειρήνη και την αλληλεγγύη. Δυστυχώς, ενώ ο Ποντίφηκας μετακινήθηκε σε πιο προοδευτικές κατευθύνσεις σε πολλά, στο θέμα των αμβλώσεων μένει στάσιμος. Βέβαια, σε διάκριση από προηγούμενες εγκυκλίους (π.χ. «*Evangeli*um vitae»), τώρα τείνει να υιοθετηθεί μια πιο εύκαμπτη γλώσσα, σαν να υπολογίζεται όταν η σύλληψη είναι αποτέλεσμα βιασμού. Αλλά έως εκεί. Η αντιμετώπιση της γυναίκας στους κόλπους της Εκκλησίας εξακολουθεί να στηρίζεται στον σεξισμό.

Τούτο σημαίνει ότι είναι ακόμη μακρύς ο δρόμος για την ισότητα στον κόσμο της Εκκλησίας, αφού τα θρησκευτικά δόγματα έχουν έκπαλαι διαμορφωθεί πάνω στις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα και αφού η τήρηση της παράδοσης είναι προτεραιότητα για την ιεραρχία.

Όμως έχουμε κι εμείς εργαλεία για να αντιπαλέψουμε τις παραδόσεις, τα ήθη και τις πρακτικές που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Έχουμε κι εμείς το κοσμικό ευαγγέλιο, την αποθησαύριση των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η διεθνής κοινότητα έχει αποφανθεί: όταν υπάρχει δίλημμα, σύγκρουση ανάμεσα στην παράδοση και στα ανθρώπινα δικαιώματα, αναπόσπαστο, οργανικό μέρος των οποίων είναι η ισότητα των φύλων, τότε έχουν προτεραιότητα τα τελευταία. Και ο σεβασμός στην παράδοση οφείλει να συνδυάζεται με τον σεβασμό στην ισότητα. Τίποτε λιγότερο!

Διπλό πρόσωπο

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 29 Νοεμβρίου 2013 14:00

Αγαπητή Ευγενία,

Σε απειλώ, θα γράψω βιβλίο και θα οργανώσω παρουσίαση κι εσύ θα κληθείς στο πάνελ να με αναλύσεις. Κάτσε καλά! Και μη διανοηθείς να έρθεις αδιάβαστη, όπως κάνουν οι περισσότεροι στα πάνελ του είδους, όπου λένε ό,τι θέλουν. Κάπου πρέπει κι εγώ να εκτονωθώ, αλλιώς πού λεφτά για να πληρώνουμε ψυχαναλυτικές συνεδρίες...

Προχθές, που λες, είχα μια άυπνη νύχτα, όπως συμβαίνει σε πολλές τελευταία. Διάβασα βιβλίο, άκουσα ραδιόφωνο, αλλά ο πολυπόθητος Μορφέας άφαντος. Άνοιξα, σε μια απέλπιδα προσπάθεια, την τηλεόραση, γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι τα περιθώρια να βρεις κάτι ενδιαφέρον είναι ισχνά, ιδιαίτερα στο μέσον της νύχτας. Και πέφτω, επάνω, που λες, σε «ροζ αγγελίες». Μα καλά, προβάλλει το κανάλι αυτό πορνοειδές υλικό; Το θέαμα με απωθούσε αισθητικά και ηθικά, αλλά ήθελα να δω τι όντως συμβαίνει. Είναι μεγάλο κανάλι, το οποίο τελευταία κάνει λήφτινγκ, προσπαθώντας να συνυπολογίζεται στα σοβαρά μίντια. Ήταν, λοιπόν, φιλμάκι, ενσωματωμένο στις διαφημίσεις. Ανυποψίαστη-ος η, ο κάθε ατυχής τηλεθεάτρια-ής παγιδεύεται από τον πονηρό διαχειριστή και θέλει δεν θέλει λούζεται τη διαφήμιση - κάλεσμα σε πορνεία. Διότι περί αυτού πρόκειται. Πορνεία ετερόφυλη, πορνεία ομόφυλη.

Κάνοντας ζάπινγκ, είδα τουλάχιστον τρία άλλα μικρά κανάλια που πρόβαλαν τέτοιο υλικό, σαν κανονικό φιλμ. Μια εμετική κατάσταση. Καλά, οι άνθρωποι δεν πιάνονται πουθενά. Μέχρι τις δύο μετά τα μεσάνυχτα κάνουν αντιμνημονιακά κηρύγματα, ενδύονται τη λεοντή της ηθικής, του λαϊκού δίκιου, και μετά από λίγο κλείνουν το μάτι στη διαφθορά, στην ακολασία που λέγανε οι παλιότεροι. Μάλιστα, εδώ είναι να γελάς, κάποιο από αυτά, που εμπνέεται από το πατρίς, θρησκεία, οικογένεια, δεν είναι λιγότερο προκλητικό από τα άλλα. Έχει διπλά στάνταρτ ηθικής. Αν είναι έτσι

να συντηρούνται τα κανάλια αυτά, ως τσοντοκάναλα, να μας προειδοποιήσουν. Να ξέρουμε με τι έχουμε να κάνουμε. Όχι να μας αιφνιδιάζουν δυσάρεστα και να μας παγιδεύουν.

Πάμε παρακάτω. Έβλεπα προχθές σε μεγάλο κανάλι το ντοκιμαντέρ «Half the sky», αφιερωμένο στην έμφυλη βία και τις ποικίλες μορφές της. Τελειώνοντας το φιλμ, να 'σου εμφανίζονται στην οθόνη τα ροζ καλέσματα. Έλεος! Η πρακτική του μπλέντερ σε πλήρη δράση. Δηλαδή, η προσφυγή στις ροζ αγγελίες ακύρωσε το έργο διαφώτισης της ταινίας, αποδόμησε το μήνυμα.

Ήθελα να 'ξερα, από πού αντλούν το δικαίωμα να κάνουν αυτό που κάνουν; Ιδιαίτερα όταν ενσωματώνουν αυτά τα άθλια κατασκευάσματα μέσα στις διαφημίσεις; Δεν νομίζω ότι τίθεται θέμα του τι παραβιάζουν από τον κώδικα δεοντολογίας. Είναι η πλήρης άρνηση του κώδικα. Διότι αυτό το πράγμα δεν το λες διαφήμιση. Είναι τρόπος εκπόρνευσης. Μα καλά, δεν βλέπουν αυτοί-ές που πρέπει να ελέγχουν;

Στις 25 τρέχοντος ήταν η ημέρα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. Μία απεχθής μορφή βίας είναι και η πορνεία, ακραίος τρόπος καθυπόταξης των γυναικών, πλήρους ελέγχου σώματος και βούλησης. Μορφή βίας που τα τελευταία χρόνια καταβλήθηκε προσπάθεια να αναχθεί σε υπηρεσία. Προβλήθηκε η βαθιά λαθεμένη άποψη της δήθεν «ελεύθερης επιλογής». Ελευθερία επιλογής δεν υφίσταται, όπως ασαφή είναι τα όρια μεταξύ εμπορίας και πορνείας.

Όσο βλέπεις να ανθίζει η πορνεία και η εμπορία, να διογκώνονται τα κέρδη των εμπόρων και προαγωγών, τόσο πείθεσαι για την ανάγκη εξάλειψης του φαινομένου. Και μην ακούσω πάλι ότι η πορνεία είναι σύμφυτη με την πορεία της ανθρωπότητας. Και άλλα πράγματα είναι προαιώνια, όπως η φτώχεια. Αλλά σήμερα η παγκόσμια πολιτική έχει βάλει ως κορυφαίο στόχο την εξάλειψή της.

Γιατί αντιπάθησα το... μπλέντερ!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 22 Νοεμβρίου 2013 14:20

Αγαπητή Ευγενία,

Δέχθηκες τόσο αντιφεμινισμό τις τελευταίες μέρες όσο δεν έζησες τα τελευταία χρόνια. Και από πρόσωπα - διαμορφωτές της κοινής γνώμης, δημοσιογράφους, συγγραφείς, εκλεκτά μέλη της λέσχης της διανόησης, πολιτικούς. Όσες και όσοι ανατριχιάζουμε με τον χαρακτηρισμό των ποιητών «λαπάδες», όσες - όσοι φρικιούμε με τον χαρακτηρισμό των σκυλάδικων «πολιτιστικά κέντρα», για όσες και όσους ο πολιτισμός είναι έννοια ακριβή, η τέχνη το άλας της ζωής, αποδίδουμε μεγάλη σημασία στα γραφέντα και ρηθέντα από τους πνευματικούς ανθρώπους. Θέλεις, αδελφή, να ψυχαγωγηθείς, να πιαστείς από κάπου, να δανειστείς τη σοφία των πνευματικών ταγών για να καταλάβεις τον κόσμο στον οποίο ζεις.

Και είναι μεγάλη η απογοήτευση, όταν τους-τις συλλαμβάνεις κατώτερους-ες των προσδοκιών. Όταν κάνουν πλάκα, γιατί χιούμορ δεν είναι, με τον όρο σεξισμός. Όχι, σου λένε. Δεν επρόκειτο για σεξιστική επίθεση κατά των τριών βουλευτινών, παρά για κριτική, που κάποτε μπορεί να είναι οξεία, σκληρή, αγενής, αλλά δεν είναι σεξιστική. Η κριτική, προσθέτουν, γίνεται και για άνδρες εξίσου, που αναμειγνύονται στα δημόσια πράγματα. Τι σχέση έχει η κριτική με τη χυδαιότητα; Είδες εσύ σεξιστική μεταχείριση εις βάρος ανδρών πολιτικών; Είδες κάποιον να απεικονίζεται σε ρόλο στριπτηζέρ; Εδώ ο σεξισμός χρησιμοποιείται ως εργαλείο πολιτικής εξόντωσης.

Ξέρεις τι με φοβίζει περισσότερο; Η πρακτική του... μπλέντερ. Όλα αναμειγνύονται σε ένα ακαθόριστο μείγμα, για να μην μπορεί να ξεχωρίσεις πού αρχίζει το κακό, για να είναι μονίμως ασαφές και απροσδιόριστα τα όρια της αρετής και της κακίας. Χειρότερο αποπροσανατολισμό δεν θα μπορούσε να υποστεί μια κοινωνία.

Δεν καταλαβαίνω οι λόγιοι τι ελκυστικό βρίσκουν στον σεξισμό, πέραν ίσως της επιβεβαίωσης της σωβινιστικής ηγεμονίας των

ανδρών. Διότι σεξισμός δεν είναι μόνο τα υπονοούμενα με σεξουαλικό υπόβαθρο. Είναι όλο το πλέγμα των φοβερών διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, διακρίσεων άμεσων και έμμεσων, που συνθέτουν την ανισότητα λόγω φύλου. Να ανασύρουμε μερικά παραδείγματα από τον μακρύ κατάλογο των δεινών που υφίστανται οι γυναίκες; Απαγόρευση εκπαίδευσης, ρίξιμο στην πυρά, λιθοβολισμός και παραμόρφωση με οξύ, στέρηση του δικαιώματος της οδήγησης, εκτομή των γεννητικών οργάνων, χάσμα στην αμοιβή για ίση εργασία με τον άνδρα. Σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας, ενδοοικογενειακή βία. Υποαντιπροσώπηση στα κέντρα των αποφάσεων. Απαγόρευση διακοπής της κύησης, ακόμα και όταν κινδυνεύει η ζωή της εγκύου, εμπορία...

Οι διακρίσεις και οι ανισότητες είναι από τη φύση τους θλιβερές, δεν μπορούν να εμφανιστούν διαφορετικές, όσο μεϊκάπ και αν τους βάλεις. Τι ελκυστικό μπορεί να έχει το απαρτχάιντ, η ομοφοβία, η ξενοφοβία και ξενηλασία; Η βία; Πώς μπορείς να κάνεις πλάκα, άντε χιούμορ, με αυτά τα δεινά; Πώς μπορείς να συμφιλιωθείς με την εμπορία ανθρώπων, το σύγχρονο δουλεμπόριο;

Ποιοι είναι αυτοί που από την ασφάλεια του γραφείου τους χρησιμοποιούν την πέννα τους -την ταλαντούχα- για να πλήττουν τα ανθρώπινα δικαιώματα; Για να χλευάζουν, διακωμωδούν, ενοχοποιούν, ξορκίζουν την ισότητα των φύλων; Ποιοι είναι αυτοί που ταυτίζουν τον φεμινισμό, το κίνημα της κοινωνικής απελευθέρωσης των γυναικών, με το κάψιμο των σουτιέν και το μουστάκι των στερημένων θηλυκότητας «αγριοφεμινιστριών»; Από όλο αυτό το μεγαλειώδες κίνημα για την αξιοπρέπεια του φύλου αυτά κράτησαν μόνο; Τους διαστρεβλωμένους μύθους της πατριαρχίας; Όχι τον αγώνα για ίσα πολιτικά δικαιώματα, για ίση συμμετοχή παντού, που οδηγεί στον εξανθρωπισμό των κοινωνιών; Στη δημοκρατία;

Ο μισογυνισμός ως εκδήλωση φασισμού

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 15 Νοεμβρίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Μια άλλη διάσταση του εκπεσμού του δημόσιου διαλόγου και της βαθύτατης παρακμής του πολιτικού - μιντιακού συστήματος ανέδειξε η ενορχηστρωμένη πολλαπλή επίθεση ενάντια σε βουλευτίνες του ελληνικού Κοινοβουλίου. Αποκάλυψε, επίσης, ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα κύμα μισογυνισμού, που αναρριπίζει τον σεξισμό και υπονομεύει τις πολιτικές για την ισότητα στη δημόσια ζωή και την πολιτική.

Έχουμε, λοιπόν, πρόβλημα. Και πρέπει αυτό να απασχολήσει τις φεμινιστικές - γυναικείες συλλογικότητες, διότι επιδεινώνει τους όρους συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική. Αλλά και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων οφείλει να προβληματίσει, στον βαθμό που αυτή η συμπεριφορά τείνει να εγκατασταθεί στη δημόσια σφαίρα. Ήδη ο Σύλλογος Υπαλλήλων της πήρε θέση κι αυτό είναι παρήγορο.

Ασφαλώς και οι γυναίκες πολιτικοί κρίνονται, όπως και οι άνδρες, από την πολιτεία τους και τη δράση τους. Οφείλουν όμως να κρίνονται με όρους πολιτικής - προγραμματικής αντιπαράθεσης. Με όρους επιχειρημάτων. Αλλά δυστυχώς η τεκμηρίωση έχει δραπετεύσει από την πολιτική λειτουργία. Η σοβαρότητα έχει προ πολλού αποδράσει. Το σκίτσο των «Νέων» είναι η αποκορύφωση στην προσπάθεια κατακρήμνισης του κύρους των δύο βουλευτίνων, των κυριών Κωνσταντοπούλου και Μακρή, της γελοιοποίησής τους και εν ταυτώ της κατασυκοφάντησης της γυναικείας συμμετοχής στα κοινά. Φιλότιμη προσπάθεια προκειμένου να παραδοθούν οι γυναίκες στη χλεύη εκείνου του κοινού που οι αρμοί του συστήματος επιδιώκουν να εθιστεί στον εντυπωσιασμό και την αποδόμηση των πάντων. Ας παραδοθεί αυτό το σκίτσο στην απερίφραστη καταδίκη των δημοκρατικών πολιτών, όλων όσοι-ες μέσα στο χάος της κρίσης επιμένουν να υπερασπίζονται την αξιοπρέπεια του προσώπου και τον πολιτισμό της αντιπαράθεσης.

Δεν είναι, ασφαλώς, κάτι καινούργιο η χρήση της γελοιοποίησης ως εργαλείου αναχαίτισης της αυτοδυναμίας των γυναικών και της κοινωνικής τους χειραφέτησης. Όπως έδειξε και το κίνημα των γυναικών για απόκτηση ίσων πολιτικών δικαιωμάτων, στις αρχές του περασμένου αιώνα, δύο ήταν οι στρατηγικές των πολέμιων των σουφραζετών -και όχι μόνο. Η τιμωρία τους, ακόμα και με βασανιστήρια και φυλάκιση, και παράλληλα η διακωμώδησή τους και ό,τι πιάσει... Μόνο που, να, νομίζαμε ότι κάποιες πρακτικές τις έχουμε αφήσει πίσω. Δυστυχώς, η πατριαρχική αντίληψη είναι παρούσα. Και οι γυναίκες πολιτικοί έχουν να αντιμετωπίσουν την εμπάθεια των ποικίλων κέντρων απέναντι στο φύλο.

Πάντως ενοχλεί η Ζωή. Ενοχλεί, διότι διεκδικεί τον δικό της χώρο. Όχι διαγκωνιζόμενη, αλλά πάντοτε στηριζόμενη στις αρχές της και στα αδιάψευστα στοιχεία της πραγματικότητας. Στο όνομα της αλήθειας, έτσι όπως αυτή τεκμηριώνεται, δεν σηκώνει μύγα στο σπαθί της. Η ομιλία της προχθές στο Κοινοβούλιο ήταν υποδειγματική. Η δραστηριότητά της άοκνη. Ας την αντιμετωπίσουν οι αντίπαλοι στο σύστημα με την ίδια προσήλωση στα ντοκουμέντα. Αλλά δεν έχουν αντεπιχειρήματα. Έτσι καταφεύγουν στον πιο εύκολο δρόμο: τη λάσπη. Είναι όμως... επιφάνειες όπου η λάσπη δεν κολλάει.

Δει δη σοβαρότητας, Ευγενία. Διότι στο πλαίσιο της ελαφρότητας και διακωμώδησης αντιμετωπίστηκε και η κ. Τζάκρη. Το καθήκον της δημοσιογραφίας ήταν να σταθεί στο κείμενο της καταγγελίας της, στην ουσία. Αντ' αυτού όλο το συστημικό μιντιακό σύστημα, συνεπικουρούμενο από το φασιστικό κύκλωμα, που διατρέχει με ασύλληπτη μανία το Διαδίκτυο, ασχολήθηκε με τα... ταγιέρια (sic). Όπως και με την καγκελολογία επιχείρησε να πνίξει την ουσία της διαμαρτυρίας και του αιτήματος των βουλευτών. Πότε θα σοβαρευτούμε, επιτέλους;

Και μας ψεκάζουν και μας παρακολουθούν;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 01 Νοεμβρίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Είναι καιρός τώρα που ακούω όλο και συχνότερα στο τηλέφωνο: ας μην τα πούμε από τηλεφώνου, άστα, όταν βρεθούμε. Ξέρεις, παρακολουθούνται οι συνομιλίες... Μα τι έχουμε να μοιραστούμε, αντέτεινα αφελώς. Καθημερινές κουβέντες...

Εκλάμβανα όλη αυτήν την καχυποψία ως απόρροια ενός κλίματος φόβου που έχει εγκατασταθεί στην κοινωνία, ως άμεση παρενέργεια του σοκ και δέους. Οι τελευταίες αποκαλύψεις όμως, οι σχετικές με το όργιο των παρακολουθήσεων, ξεπερνούν κάθε φαντασία. Κανένα κατασκοπικό θρίλερ -από αυτά που λατρεύεις- δεν μπορεί να πλησιάσει την πραγματικότητα. Εγώ νόμιζα ότι το παιχνίδι παίζεται στα υψηλά κλιμάκια της πολιτικής. Τώρα βλέπουμε ότι παρουσιάζει ενδιαφέρον -για ποιους ακριβώς;- η ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλον τον κόσμο. Πρόκειται για... ποιοτικό άλμα στην εξέλιξη της κατασκοπικής δραστηριότητας.

Θα μου πεις, βοηθάει η σύγχρονη τεχνολογία. Αφού την έχουν, όσοι την έχουν, να μην τη χρησιμοποιήσουν; Οι Αμερικανοί με περισσή αλαζονεία και κυνισμό ομολογούν ότι διαθέτουν το τελειότερο σύστημα και καθόλου δεν κρύβουν τις προθέσεις τους. Επικαλούνται το επιχείρημα της μάχης κατά της τρομοκρατίας και τα συμφέροντα ασφαλείας της χώρας τους. Ερώτηση αφελούς: Φοβούνται και από τους συμμάχους τους; Δηλαδή στη συμμαχία του ΝΑΤΟ δεν υπάρχει ούτε ένα ελάχιστο όριο εμπιστοσύνης;

Φαντάζεσαι, αδελφή, πώς διενεργείται σήμερα η διπλωματία; Δεν φτάνει που έγινε πλασιέ όπλων και μεσίτρια των οικονομικών συμφερόντων των πολυεθνικών, των λεγόμενων αγορών, τώρα προστέθηκε κι αυτό. Θα διατυπώσω το ρητορικό ερώτημα: σε τι κόσμο ζούμε;

Πάντως αποδεικνύεται ότι οι αρρώστιες στο σώμα της Δημοκρατίας πολλαπλασιάζονται. Οι στρεβλώσεις επιμένουν. Η δημοκρατική οργάνωση βάλλεται από παντού. Η όχι πλέον μελαγχολική, αλλά πελιδνή δημοκρατία γίνεται παίγνιο στις διαθέσεις του Μεγάλου Αδελφού. Πώς να μην κερδίζουν οι ολοκληρωτικές διαθέσεις, ο φασισμός και νεοναζισμός στην κοινωνία. Το παρακράτος, που έχει δρέψει δάφνες στη χώρα μας, αναβαθμίζεται και εισέρχεται στον σκληρό πυρήνα της πολιτικής. Γίνεται mainstream.

Και ενώ νόμιζες πως αυτά τα συστήματα αφορούν μεγάλες δυνάμεις ή τέλος πάντων άλλες καπάτσες χώρες, η τορπίλλη Πάγκαλου μάς προσγείωσε ανώμαλα. Πάλι πέσαμε από τα σύννεφα, κατά την προσφιλή μας συνήθεια. Δεν θα μπω στη λογική της απαρίθμησης των σκοπιμοτήτων που αυτή η κίνηση θεραπεύει. Άλλοι-ες θα αναλύσουν ή έχουν αναλύσει. Θα πω μόνο τούτα. Κατόρθωσε να πετάξει την μπάλα μακριά από τους μεγάλους ενόχους, ρίχνοντας λάσπη σε μια Ελλάδα καθημαγμένη, που δίνει τη μάχη της επιβίωσης στην κυριολεξία. Μετατρέποντάς την σε απολογούμενη μπροστά στους αδίστακτους υπερατλαντικούς μηχανισμούς. Πάλι, δηλαδή, να απασχολούμε αρνητικά τη διεθνή δημοσιότητα. Πάλι να αμαυρώνουμε το πρόσωπο της χώρας. Αίσχος!

Αλλά, από την άλλη, ο κ. Πάγκαλος έβαλε ακόμα ένα καρφί στο φέρετρο του αλήστου μνήμης δικομματισμού και της λεγόμενης ισχυρής Ελλάδας. Απομυθοποίησε πέρα για πέρα το παρελθόν της διακυβέρνησης του κόμματός του. Τι χρειά έχουν της κριτικής των αντιπάλων; Ένας Πάγκαλος αρκεί για να αποκαλύψει τα άπλυτα μπροστά στα έκπληκτα μάτια και αυτιά των επί δεκαετίες ψηφοφόρων του Κινήματος.

Θέλεις να σου πω κάτι; Λυπάμαι αφάνταστα για την κατάντια των παλιών πολιτικών και της πολιτικής. Και αυτή η λύπη είναι ίση, ίσως και μεγαλύτερη, από την οργή και την αηδία! Τώρα που έφυγε ο λούστρος της εξουσίας, φάνηκε η πραγματική αξία αυτών που οδήγησαν τη χώρα στο σημείο μηδέν.

Άγγελοι στην Κόλαση

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 25 Οκτωβρίου 2013 14:00

Αγαπητή Ευγενία,

Μετά το νεοναζιστικό σίριαλ, ένα άλλο εγκαταστάθηκε τις τελευταίες μέρες στα μίντια. Κωδικός: πεντάχρονη Μαρία ή ξανθό αγγελούδι. Ερώτηση αφελούς: πράγματι η τύχη του κοριτσιού άγγιξε χορδές ευαισθητοποίησης αυτής της κοινωνίας, που αλλού πατάει και αλλού βρίσκεται; Το επισημαίνω, γιατί προσπάθειες χρόνων από διεθνείς οργανισμούς και κοινωνία των πολιτών για να έρθει στην πρώτη γραμμή το θέμα της εξαφάνισης, εμπορίας, κακοποίησης των παιδιών συναντούν τοίχο. Άραγε η μικρή Μαρία να αποτελέσει το κλειδί για να ανοιχθεί μπροστά μας το πανόραμα των τραγικών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του παιδιού;

Και, παρεμπιπτόντως, λες η περίπτωση της μικρής να γίνει η αφορμή για να έρθει στο τραπέζι το μέγα θέμα της περιθωριοποίησης των Τσιγγάνων, της διαβίωσής τους, των πρακτικών επιβίωσης, των λόγων «αντικοινωνικότητάς» τους; Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρέπει να ελεγχθεί η υπόθεση και να στοιχειοθετηθούν οι ποινικές ευθύνες. Η εγκληματικότητα είναι εγκληματικότητα. Όμως να προσέξουμε την εξίσωση πας Ρομά ίσον παραβατικός, γιατί δουλεύουμε για το νεοναζιστικό μόρφωμα. Γιατί καλύπτουμε το πολυπλόκαμο διεθνικό οργανωμένο έγκλημα της διακίνησης των παιδιών για λόγους εκμετάλλευσης.

Τι κρύβεται λοιπόν πίσω από τις απαγωγές, εξαφανίσεις, εμπορία των παιδιών; Πωλούνται για υιοθεσία, για σκοπούς πορνογραφίας, πορνείας, επαιτείας, διακίνησης ναρκωτικών, αφαίρεσης και εμπορίας οργάνων, για δουλειά σε φάρμες και φυτείες, σε βιομηχανίες, για στρατολόγησή τους στους ανήθικους πολέμους, για υποβαθμισμένη οικιακή εργασία (τα κορίτσια).

Σημειώνεται μια μεγάλη αντίφαση εδώ, ανάμεσα στην καλή νομοθεσία, διεθνή και εθνική, και την άνθηση της εγκληματικής αυτής δραστηριότητας. Τις τελευταίες δεκαετίες είδαμε σπουδαίες

συμβάσεις να τίθενται σε ισχύ, όπως η Σύμβαση της ΔΟΕ για την εξάλειψη των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας, και βεβαίως η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού. Είδαμε να αυστηροποιούνται οι ποινές για τους δουλεμπόρους και να λαμβάνεται πρόνοια για την περίθαλψη των θυμάτων. Παρ' όλα αυτά, αυτή η προσοδοφόρα εστία του οργανωμένου εγκλήματος δεν έχει αναχαιτισθεί. Ελάχιστοι συλλαμβάνονται και τιμωρούνται κατά τον νόμο.

Η ευκολία των μετακινήσεων από χώρα σε χώρα, η εκμετάλλευση από τους δουλεμπόρους των μεταναστευτικών ρευμάτων, ο χρηματισμός ενός μέρους των υπαλλήλων των υπηρεσιών του κράτους, η ιντερνετική επικοινωνία, η συνεργασία ανάμεσα στους εγκληματίες διεθνώς, όλα αυτά κάνουν ισχυρά τα κυκλώματα. Και έπειτα στην εξεύρεση ερεισμάτων έχουν ένα πολύ πειστικό... επιχείρημα: το χρήμα. Άλλωστε η εμπορία των παιδιών εντάσσεται στο πλαίσιο της εμπορίας ανθρώπων, αυτής της απεχθέστατης μορφής του σύγχρονου δουλεμπορίου, όπου και οι γυναίκες είναι εξίσου θύματα και -λιγότερο- οι άνδρες.

Οπωσδήποτε η αυστηροποίηση των ποινών είναι μέτρο αποθάρρυνσης, υπό τον όρο ότι συλλαμβάνονται οι δράστες, μετά από καλό διεθνή συντονισμό και πολυεπίπεδη συνεργασία. Όμως το μεγάλο στοίχημα είναι η πρόληψη. Και εδώ χωράει πολλή συζήτηση. Διότι η αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων προϋποθέτει την εξάλειψη της φτώχειας και την καθολική εκπαίδευση (και στην κοινότητα των Ρομά έχουμε υπερεπάρκεια και των δύο αυτών). Προϋποθέτει την ήττα πολιτικών που συνθλίβουν τα δικαιώματα, τρέφουν την αδικία, ευτελίζουν τον άνθρωπο. Όσο το ανθρώπινο ον, το ανθρώπινο σώμα λογίζεται ως εμπόρευμα, όσο αντιμετωπίζεται με όρους αγοράς και πώλησης, όσο ο άνομος πλουτισμός θεωρείται απόδειξη κοινωνικής επιτυχίας, οριστική λύση δεν μπορεί να βρεθεί. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να γίνονται προσπάθειες συστηματικές, συνεχείς. Απλά να έχουμε υπόψη το βάθος του ορίζοντα...

Και η προσωπική ευθύνη;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 18 Οκτωβρίου 2013 14:00

Αγαπητή Ευγενία,

Ακούμε τελευταία, όλο και συχνότερα, ότι για την εμφάνιση και την εγκατάσταση του νεοναζιστικού μορφώματος στην κοινωνία ευθύνονται η οικονομική κρίση και η κρίση αξιοπιστίας και αντιπροσώπευσης του πολιτικού συστήματος. Θα συμφωνήσουμε, βεβαίως, κατά βάση. Όμως, η απολυτοποίηση αυτών των παραμέτρων φοβάμαι ότι μας οδηγεί να παραβλέπουμε τις προσωπικές ευθύνες, ότι μας τοποθετεί στα συμφραζόμενα ενός ντετερμινισμού. Και ο ρόλος της προσωπικότητας; Οι ευθύνες της στην ανάγνωση της πραγματικότητας; Στη σχέση της με το κοινωνικό σύνολο; Απέναντι στις γενιές που έρχονται;

Πολύ περισσότερο όταν δεν έχουμε το ελαφρυντικό της άγνοιας. Οι πληγές που άφησε στη χώρα μας και σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο η λαίλαπα του φασισμού-ναζισμού, τα ανείπωτα εγκλήματα και οι θηριωδίες του στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, είναι ακόμα νωπά. Σπεύδουν, λοιπόν, ορισμένες πλευρές να δικαιολογήσουν τους υποστηρικτές και ψηφοφόρους του ναζιστικού σχήματος, όταν τα επιχειρήματα της στήριξής τους είναι σαθρά. Δεν ήξεραν, δεν ρώταγαν οι εν λόγω πολίτες; Δεν άκουσαν αφηγήσεις από τους γονείς και παππούδες τους, αν δεν είχαν κατ' ευτυχή σύμπτωση νεκρούς μάρτυρες; Δεν διάβασαν, δεν διδάχτηκαν τίποτε στα μαθητικά θρανία; Δεν πήραν μέρος σε εκδηλώσεις για την ημέρα του ΟΧΙ; Και ακόμα, δεν έχουν μνήμες, ούτε διηγήσεις για τη δικτατορία των συνταγματαρχών;

Άκου, έχουν ευθύνη για την ανεργμάτιστη στάση τους να δώσουν ψήφο εμπιστοσύνης σε ομάδες που έχουν ως ιδεολογία την άσκηση αιματηρής βίας και την κατάλυση του πολιτεύματος. Να τους μπάσουν στο Κοινοβούλιο για να το ευτελίσουν. Για να μετατρέψουν έναν χώρο δημοκρατικού διαλόγου και προγραμματικής αντιπαράθεσης σε χαμαιτυπείο. Ποιοι; Οι ορκισμένοι εχθροί της δημοκρατίας.

Ύστερα, οι σημερινοί πολίτες, άνδρες και γυναίκες, έχουν στη διάθεσή τους έναν πλούτο κανόνων και ρυθμίσεων, ολόκληρη δεξαμενή ανθρωπιστικών αξιών. Δεν επιτρέπεται ένα τμήμα της κοινωνίας να συμπεριφέρεται σαν να βρίσκεται εκτός πολιτισμού. Να είναι τόσο απαίδευτο, αδελφή, κοινωνικά και πολιτισμικά. Πότε άλλοτε η ανθρωπότητα είχε φθάσει σε τέτοια ύψη αυτοσυνείδησης; Πότε άλλοτε η πρόσβαση στις ιστορικές πηγές και τα συγκριτικά κριτήρια ήταν ευκολότερη;

Επικαλούμαστε την παντοδυναμία των αγορών και την απληστία των διεθνών τοκογλύφων. Μάλιστα. Αλλά δεν θα ήταν σωστό να καταλήξουμε ότι δεν έχουμε μοχλούς, ιδεολογικούς και πολιτικούς, να αντιτάξουμε. Δεν έχουμε παραδείγματα οργάνωσης αντίστασης. Δεν δέχομαι ότι είμαστε φτερό στο σταυροδρόμι των ανέμων.

Λέω, λοιπόν, ότι γρήγορα σπεύδουμε να επιρρίψουμε τις ευθύνες για τα δεινά μας στην αντίξοη αντικειμενική πραγματικότητα, στη φύση, στους αντιπάλους, για να μην πάμε στα κέντρα της διεθνούς σιωνιστικής συνωμοσίας...

Καλά, και οι γυναίκες τι δουλειά έχουν με τον ναζισμό και τον φασισμό; Όσο πιο ακροδεξιά, τόσο περισσότερος μισογυνισμός, τόσο περισσότερος χώρος για το «πατρίς, θρησκεία, οικογένεια». Όσο πιο ακροδεξιά, τόσο περισσότερος φονταμενταλισμός και ιντεγκρισμός, μιλιταρισμός και ματσοϊσμός. Ο μεγαλύτερος εχθρός για τον φεμινισμό είναι ο φασισμός. Η δυσανεξία του απέναντι στο διαφορετικό -στη φυλή, στο φύλο, στην τάξη και το κοινωνικό στρώμα, στο χρώμα, στην κουλτούρα, στη σεξουαλική επιλογή- είναι πέραν πάσης περιγραφής. Μετά από τόσους αγώνες για την κοινωνική απελευθέρωση των γυναικών, που συνδέθηκε πάντοτε με τη δημοκρατία και την κοινωνική πρόοδο, μετά από τόση διαφώτιση, μετά από τόση επικοινωνία με τα προοδευτικότερα ρεύματα σκέψης των τελευταίων αιώνων, μας αξίζει να παρατηρούμε τμήμα των Ελληνίδων να μεταβάλλεται σε θλιβερές ψηφοφόρους των ναζιστών;

Πιστοποιητικά νομιμοφροσύνης;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 11 Οκτωβρίου 2013 14:00

Αγαπητή Ευγενία,

Την ενημέρωση μονοπωλεί εδώ και μέρες το σίριαλ στο οποίο πρωταγωνιστεί το νεοναζιστικό μόρφωμα. Έχουμε καταπιεί υπερδόσεις από το δηλητήριο του φασισμού - ναζισμού. Έλεος! Από τη μία οι σκηνές βίας και χυδαιότητας που εισβάλλουν απρόσκλητες στα σπίτια, από την άλλη το μπαράζ των λογαριασμών, οδήγησαν τον κοσμάκη σε απόγνωση.

- Γράψε κάτι, μετέφερε τη διαμαρτυρία μας, με προτρέπουν φίλες. Είπα να μην ασχοληθώ -και εγώ- με το πολυπαιγμένο αυτό θέμα, το άκρως αποκρουστικό. Είπα και κάτω από τις πιέσεις, ξείπα...

Κατ' αρχάς να μιλάμε; Να μιλάμε -λιγότερο-, αλλά το ζήτημα είναι τι λέμε. Από ποια γωνία προσεγγίζουμε την υπόθεση. Μήπως πάλι με τη γνώριμημανιέρα του λαϊφστάιλ; Κορακοζώητο αποδείχθηκε, εδώ που τα λέμε. Αν είναι να μαθαίνουμε από ποιο πλευρό κοιμήθηκαν στη φυλακή οι επιτελείς, να ακολουθούμε κατά πόδας, καταγράφοντας την παραμικρή αντίδραση, κάποιους προβεβλημένους, αν είναι να απαριθμούμε όλα τα ναζιστικά παραφερνάλια που έχουν στο σπίτι τους, να λείπουν τέτοια ρεπορτάζ. Φτάνει! Ξεσκολιστήκαμε. Θα γραφτούμε για ντοκτορά. Τέτοια διαφήμιση, τέτοια εκλαΐκευση των ναζιστικών απόψεων δεν έχει ματαγίνει.

Τι πρέπει σοβαρά να συζητήσουμε; Πώς θα ηττηθούν ιδεολογικά και πολιτικά οι εθνικοσοσιαλιστικές εκφράσεις. Και άρα, αυτή η συζήτηση περιλαμβάνει πρωτίστως την ανάλυση των αιτίων εμφάνισης και διόγκωσης του φαινομένου. Και εδώ, και στην Ευρώπη. Αυτή η συζήτηση είναι μπροστά μας. Και πρέπει να συνεχιστεί και όταν κοπάσει η επικοινωνιακή θύελλα. Αν και πολύ φοβάμαι ότι με το σίριαλ των αποκαλύψεων, εντός και εκτός εισαγωγικών, θα μας πάνε καρότσι μέχρι τα Χριστούγεννα, μην πω και μέχρι τα εκλογικά ραντεβού του Μαΐου. Μα ρωτάς ποιοι,

Ευγενία μου; Το κυρίαρχο μπλοκ εξουσίας και το μιντιακό σύστημα.

Η γνώμη μου τώρα. Όπως και να έγινε η δίωξη, λειψά, υπαγορευμένη από σκοπιμότητες, ως αναγκαστική κίνηση λόγω διεθνών πιέσεων, αποτιμάται θετική. Μπήκε ένα τέλος στην ατιμωρησία των μελών της συμμορίας που είχαν αποθρασυνθεί. Ανάπνευσαν οι ταλαίπωροι μετανάστες. Και, βεβαίως, ομολογήθηκαν οι δεσμοί της με κρατικούς θεσμούς. Είδαμε με κατάπληξη να παραδέχονται οι κρατούντες αυτό που ήταν κοινό μυστικό, την ύπαρξη ερεισμάτων στον κρατικό μηχανισμό.

Αλλιώς θα το κάναμε εσύ κι εγώ, ασφαλώς. Αλλά το κάνει η εγνωσμένων ορίων κυβέρνηση, όπου κορυφαίο στέλεχός της έβλεπε την οργάνωση ως πιθανό κυβερνητικό εταίρο. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, λοιπόν, εμείς πρέπει να ζητάμε κάθαρση μέχρι τέλους και να κάνουμε προσπάθεια για σύμπληξη αντιφασιστικού μετώπου δίπλα στο αντιμνημονιακό.

Περίεργα πράγματα άκουσα αυτές τις μέρες. Είδα και το αντιφασιστικό μέτωπο να κρίνεται με όρους καθαρότητας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ρόλος των αριστερών κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων είναι καθοριστικός, γιατί φύσει και θέσει είναι απέναντι στον φασισμό. Αλλά και άλλες δυνάμεις στο κοινωνικό τουλάχιστον επίπεδο δεν μπορούν να αποκλειστούν- λόγου χάρη, ο Σισανίου Παύλος. Και ομολογώ ότι αιφνιδιάστηκα από τον τίτλο άρθρου «Ο αντιφασισμός, ανώτατο στάδιο του πολιτικαντισμού». Όχι, ο αντιφασισμός δεν μπορεί να συνδυαστεί με τον πολιτικαντισμό, όπως και να 'χει. Δεν θα πετάξω μαζί με τα απόνερα της -επιδεχόμενης κριτικής-κυβερνητικής πρωτοβουλίας και το παιδί. Ο αντιφασισμός είναι κάτι το ιερό. Καθαγιάσθηκε με τις ζωές εκατομμυρίων. Μέχρις εκεί.

Όσο για το δημοκρατικό τόξο, τι είναι αυτό το newspeak πάλι; Ή είσαι με τη δημοκρατία ή δεν είσαι. Αντικειμενικά είναι τα κριτήρια. Δεν αποτελεί προνόμιο κάποιου να μοιράζει νέα πιστοποιητικά νομιμοφροσύνης.

Φεμινίστριες, χαρείτε!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 04 Οκτωβρίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Όπου κι αν γυρίσεις, την Κριστίν Λαγκάρντ θα αντικρίσεις! Άρθρο της με τίτλο «Οι γυναίκες μπορούν να κάνουν τη διαφορά στην παγκόσμια οικονομία» είδαμε στο «Βήμα» της 27/9. Πλην, οι γυναίκες απέχουν πολύ από το σημείο της θεαματικής ανόδου και άρα αυτή η αξιολογική κρίση ακούγεται ως ευσεβής πόθος. Η ίδια προσφεύγει στην τελευταία μελέτη του ΔΝΤ «Γυναίκες, εργασία και οικονομία», που αποδεικνύει, σύμφωνα με τα λόγια της, ότι, παρά ορισμένες βελτιώσεις, η πρόοδος προς την εξίσωση των συνθηκών για άνδρες και γυναίκες στον τομέα της εργασίας έχει βαλτώσει. Πράγμα που μεταφράζεται σε χαμηλότερη οικονομική ανάπτυξη, που ισοδυναμεί σε έως και 27% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ορισμένες χώρες.

Στη συνέχεια διεκτραγωδούνται τα κενά, οι στρεβλώσεις, οι αποκλίσεις, οι ανισότητες που άριστα γνωρίζουμε. Το μερίδιο των ικανών προς εργασία γυναικών στην παραγωγική ηλικία φτάνει περίπου στο μισό (νόμιζα στο ένα τρίτο). Οι γυναίκες είναι «θύματα» (αυτή είναι η λέξη) απλήρωτης ή περιστασιακής, εποχιακής, ανασφάλιστης απασχόλησης. Υπερεκπροσωπούνται στη μαύρη εργασία και στους φτωχούς εργαζόμενους. Αμείβονται χαμηλότερα από τους άνδρες για τις ίδιες δουλειές, στις δε χώρες του ΟΟΣΑ η μέση μισθολογική απόκλιση είναι 16%.

Τι προτείνονται; Αυτά που είναι ξένα για την πολιτική του ΔΝΤ. Σύνδεση κοινωνικών επιδομάτων με τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την εκπαίδευση, ενεργά προγράμματα απασχόλησης. Προσιτοί και υψηλής ποιότητας παιδικοί σταθμοί, καθώς και μεγαλύτερες ευκαιρίες για άδειες πατρότητας και μητρότητας. Νομικές, θεσμικές, ασφαλιστικές εγγυήσεις γι' αυτά.

Εδώ είναι που διαρρηγνύεις τα ιμάτιά σου. Πού χωρούν τα παραπάνω στον κορσέ της λεγόμενης «συναίνεσης της Ουάσιγκτον»

που ακολουθεί το ΔΝΤ; Η οικονομική του βοήθεια προς τις διάφορες χώρες συνοδεύεται από τον τυφλοσούρτη των γενικευμένων ιδιωτικοποιήσεων των κρατικών επιχειρήσεων, την απίσχναση μέχρις εξάερωσης του κοινωνικού κράτους, την επιβολή αυστηρής λιτότητας. Ύφεση και λιτότητα είναι το τίμημα της «βοήθειας», που σημαίνει αντιανάπτυξη. Έτσι δεν δημιουργούνται θέσεις εργασίας, αλλά καταστρέφεται και μεγάλο μέρος όσων υπάρχουν, με αποτέλεσμα πρωτοείδωτο ύψος ανεργίας. Αντί λοιπόν να διευρυνθεί η απασχόληση και να συμπεριλάβει και τις γυναίκες, θυματοποιούνται και οι άνδρες. Όχι μόνο οι αλλοδαποί μετανάστες - πρόσφυγες, αλλά και οι ντόπιοι και οι νέοι. Βέβαια, κάπου εισάγει και το ολλανδικό παράδειγμα της μερικής απασχόλησης, ως επιτυχημένη συνταγή...

Η Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου επισημαίνει και άλλη μια εκδήλωση «γενναιοδωρίας» της κ. Λαγκάρντ: Η τελευταία προέβαλε ως φεμινιστικό αίτημα τη δημιουργία μεγάλου αριθμού θέσεων γυναικών υπαλλήλων, που θα τονώσει την οικονομία της χώρας μας με την παραγόμενη αξία της εργασίας. Παρέλειψε όμως μια μικρή λεπτομέρεια. Δεν μας λέει από πού θα βρεθούν τα χρήματα (στο περιβάλλον απουσίας δημοσίων επενδύσεων και έλλειψης ρευστότητας που επιβλήθηκε). Θα τα δώσει η ίδια; Μέχρι τώρα υποστήριζε τις αθρόες απολύσεις. Μάλιστα οι δύο ειδικοί σύμβουλοι του περιάλητου οργανισμού, κ. Blanchard και Leigh, χαρακτήρισαν εσφαλμένη, ως υπερβολικά πιεστική, την πολιτική της για την Ελλάδα. Αυτά σημειώνει η Αλίκη και περιμένει απάντηση από τη μεγάλη «φεμινίστρια». Εις μάτην...

Κατά την προσφιλή συνήθεια των πολιτικών, εθισμένων στον πολιτικαντισμό, η κ. Λαγκάρντ μιλάει ως μέλος μη κυβερνητικής οργάνωσης. Διαπιστώνει και περιγράφει. Και διατυπώνει αιτήματα που ακούγονται ευχάριστα στα αυτιά, αλλά μένουν μετέωρα.

«Ανάθεμα τα τάλαρα»

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 27 Σεπτεμβρίου 2013 13:13

Αγαπητή Ευγενία,

Α, όχι, δεν θα σχολιάσω τα της ναζιστικής συμμορίας. Μη φοβάσαι. Άλλωστε, έχουμε πληθώρα δημοσιευμάτων, αναλύσεων, περιγραφών. Μόνο να προσέξουν κάποιοι και κάποιες μήπως καίνε λιβανωτό στον βωμό της σκανδαλοθηρικής δημοσιότητας, εμφανίζοντας τα καθέκαστα ως κάτι το εξωτικό. Μήπως μπατάρουμε στη διαφήμισή της...

Επίτρεψέ μου, λοιπόν, να μείνω στις μικρές ειδήσεις, στη συνήθη ατζέντα. Αξίζει να σταθούμε σε αυτό που συνέβη στο Πακιστάν. Πέντε αδερφές έπεσαν στο κανάλι, ύστερα από λογομαχία με τον πατέρα τους, που διευκρίνισε ότι αδυνατούσε να τις προικίσει. Οι τέσσερις πνίγηκαν, η πέμπτη σώθηκε. Οι γυναίκες, όλες μεταξύ 31 και 45 ετών, έβλεπαν να κυλούν τα χρόνια και η πολυπόθητη «αποκατάσταση» να μην έρχεται. Ο φτωχός πατέρας σήκωσε τα χέρια ψηλά. Είχε ήδη παντρέψει δύο και είχε ακόμη Γολγοθά...

Το τραγικό διάβημα έσχατης απελπισίας αυτών των γυναικών δεν μπορεί να μείνει ασχολίαστο. Είναι ακόμη ένα στοιχείο στον ατελείωτο κατάλογο των περιστατικών και καταστάσεων που μαρτυρούν το καθεστώς εξάρτησης και περιθωριοποίησης των γυναικών. Μία τρανή απόδειξη των οδυνηρών συνεπειών στη ζωή τους από το πλέγμα των διακρίσεων. Από αυτήν την άποψη, το Πακιστάν είναι δίπλα μας.

Η προίκα, λοιπόν. Ένας θεσμός αναχρονιστικός, σεξιστικός, που στη χώρα μας καταργήθηκε το 1983 με την προοδευτική μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου. Ευτυχώς, απαλλαγίκαμε από τον βραχνά και βλέποντας τι συμβαίνει αλλού καταλαβαίνουμε τη σημασία αυτής της κατάργησης, που αποτέλεσε βήμα προόδου.

Ανατρέχοντας στις αγωνιστικές σελίδες του γυναικείου κινήματος στέκομαι σε ένα μαχητικό άρθρο -συνηγορία υπέρ της κατάργησης-

της Αλίκης Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, του 1980. Δανείζομαι ένα εδάφιο «...η προίκα μειώνει την προσωπικότητα της γυναίκας που γίνεται αντικείμενο παζαριού, ενισχύει τον εγωισμό των ανδρών, τους οποίους όμως συγχρόνως εξευτελίζει (αφού εξαγοράζονται με την προίκα), καταντάει δε τον θεσμό του γάμου υπόθεση οικονομικής συναλλαγής. Ήδη από τη γέννησή του το κορίτσι γίνεται το άγχος των γονέων και αρσενικών αδελφών του, επειδή είναι η συναλλαγματική, όπως λέγεται, που πρέπει να εξοφλήσουν. Έτσι από μικρό παιδί το κορίτσι είναι το μειωμένο παιδί της οικογένειας. Τέλος, η προίκα γίνεται αιτία εκβίασης των γονέων, που κατά κανόνα είναι στοργικότεροι προς τα παιδιά, παρά τα παιδιά προς αυτούς».

Αλλά υπάρχουν και άλλες φρικώδεις πλευρές του θέματος, όπως η θανάτωση των γυναικών λόγω διαφορών γύρω από την προίκα στην Ινδία. Το ρίζιμό τους στην πυρά, όπως γίνεται και με τις χήρες. Σύμφωνα με τα στοιχεία, κάθε ώρα δολοφονείται μια γυναίκα και ο θάνατός της σκηνοθετείται συχνά ως ατύχημα. Ας σημειωθεί ότι η πρακτική επιβιώνει, παρά την απαγόρευση του νόμου.

Οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών αγωνίζονται σκληρά για την εξάλειψη όλων των αναχρονιστικών σεξιστικών εθίμων και πρακτικών. Χάρη σε αυτές έγιναν αντικείμενο της παγκόσμιας πολιτικής ζητήματα όπως η εκτομή των γεννητικών οργάνων, το έγκλημα τιμής, οι επιθέσεις με οξύ, ο γάμος ανηλίκων κοριτσιών, το τεστ της παρθενίας. Συγκρούστηκαν όλες αυτές οι «παραδόσεις» με τη σύγχρονη αντίληψη για τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών.

Και στη χώρα μας πίσω από κάθε προοδευτική κατάκτηση κρύβεται συστηματικός, μακροχρόνιος, επίμονος αγώνας των φεμινιστικών οργανώσεων, δικτύων, πρωτοβουλιών, από την αρχή του περασμένου αιώνα. Επιβεβαιώνεται έτσι το ρηθέν ότι τίποτα δεν χαρίζεται.

Ο κώδικας της σιωπής

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 20 Σεπτεμβρίου 2013 15:27

Αγαπητή Ευγενία,

Θλιβερά έκλεισε η υπόθεση του ομαδικού βιασμού της νεαρής φοιτήτριας στο Δελχί, που πέθανε λίγο μετά την κακοποίησή της, τον περασμένο Δεκέμβριο. Η τελευταία πράξη του δράματος παίχτηκε προχθές στο δικαστήριο, όπου για τους τέσσερις απαγγέλθηκε ποινή θανάτου, στην οποία μπορεί να ασκηθεί έφεση. Ένας πέμπτος πέθανε στη φυλακή και ένας άλλος ανήλικος εντάχθηκε σε αναμορφωτική διαδικασία.

Πρόκειται για μια υπόθεση που συγκλόνισε την Ινδία και όλον τον κόσμο λόγω της αγριότητας των συνθηκών. Το συγκεντρωμένο πλήθος, γυναικών και ανδρών, έξω από το δικαστήριο, σε όλη τη διάρκεια της δίκης, που κραύγαζε «στην κρεμάλα», προϊδέαζε για την ποινή. Η υπόθεση απέκτησε εμβληματικότητα και έγινε το σημείο αναφοράς στον αγώνα που διεξάγεται σε όλον τον κόσμο για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας.

Στην ίδια την Ινδία αποτέλεσε το εναρκτήριο λάκτισμα για μια μεγάλη συζήτηση γύρω από τον άξονα πώς οι πόλεις θα γίνουν πιο ασφαλείς για τις γυναίκες. Οι ίδιες οι αρχές, κάτω από την πίεση της κοινής γνώμης, υιοθέτησαν νομοθεσία, όπου μεταξύ των ποινών περιλαμβάνεται και η εσχάτη. Ωστόσο, η αστυνομία αποφαίνεται ότι στο 90% των περιπτώσεων σεξουαλικής βίας οι δράστες ανήκουν στο στενό ή ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον. Τα εγκλήματα περιβάλλονται από σιωπή, αποκρύβονται. Και μένουν ατιμώρητα.

Αυτή η υπόθεση έρχεται να επιβεβαιώσει τη σοβαρότητα αυτού που λέμε βία εις βάρος των γυναικών. Το ανάγλυφό της, αν προσεκτικά ψηλαφιστεί, δεν μπορεί παρά να μας κάνει να δούμε τις σοβαρές κοινωνικές συνέπειες της σεξουαλικής βίας και του βιασμού. Δεν είναι ακόμα ένα ζήτημα στη λίστα των φεμινιστικών απαιτήσεων. Είναι το ζήτημα!

Ο ΟΗΕ διεξήγαγε μια έρευνα σε έξι ασιατικές χώρες: Μπαγκλαντές, Καμπότζη, Κίνα, Ινδονησία, Σρι Λάνκα και Παπούα Νέα Γουινέα. Η έρευνα έγινε μεταξύ του 2010 και του 2013 και ρωτήθηκαν 10.000 άνδρες και 3.000 γυναίκες. Από τα ευρήματα καταδείχτηκε ότι ο κύριος λόγος του βιασμού είναι **η αίσθηση σεξουαλικής κυριότητας**. Ένας στους τέσσερις άνδρες έχει διαπράξει σεξουαλική επίθεση και βιασμό, ενώ το 72%-97% των δραστών παραμένουν ατιμώρητοι από τον νόμο.

Αναδεικνύεται, λοιπόν, η ανάγκη λήψης μέτρων, ανάμεσα στα οποία η νομοθεσία είναι κορυφαία πολιτική. Πολιτική που εμπεριέχει την πρόληψη, την τιμωρία των ενόχων και την περίθαλψη και προστασία των θυμάτων. Πολύ σημαντικές μπορούν να αποβούν οι δεσμεύσεις που εισάγουν διεθνή κείμενα, όπως οι σχετικές συμβάσεις, που όταν επικυρωθούν αποκτούν νομική δεσμευτικότητα.

Και για να φύγουμε από την Ασία και να έρθουμε στην ήπειρό μας, έχουμε μια εκκρεμότητα. Υπάρχει η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης «Για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας», της 11ης Μαΐου 2011. Δεν την έχουμε επικυρώσει ως χώρα, μόνο υπογράψει. Μέχρι στις 12 Σεπτεμβρίου τρέχοντος μόνο πέντε χώρες την είχαν επικυρώσει: Αλβανία, Ιταλία, Μαυροβούνιο, Πορτογαλία και Τουρκία. Χρειάζονται δέκα επικυρώσεις, οι οκτώ να είναι κρατών - μελών, προκειμένου να τεθεί σε ισχύ. Φαντάσου, αν οι σαράντα επτά χώρες - μέλη του Συμβουλίου την επικυρώσουν, θα βοηθηθεί το κλίμα. Και μην ξεχνάς, αυτές οι πολιτικές κατά της βίας δεν είναι αυτοαναφορικές, παρά ενισχύουν την πολιτική για την ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς.

Πλεονασμάτων το ανάγνωσμα

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 13 Σεπτεμβρίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Μου λες, δεν το περίμενες. Εξεπλάγης ευχάριστα διότι βαδίζουμε ολοταχώς και υπερηφάνως προς το πρωτογενές πλεόνασμα. Το τελευταίο έγινε το νέο φετίχ.

Ε, λοιπόν, εγώ δεν αιφνιδιάστηκα. Γιατί; Μα πρόκειται για ένα ακόμη πλεόνασμα στα τόσα πλεονάσματα. Ποιος-α διατείνεται ότι έχουμε έλλειμμα πλεονάσματος; Νά μερικά ενδεικτικά παραδείγματα από τον ανεξάντλητο σχετικό κατάλογο:

Κατ' αρχήν έχουμε αφθονία ψεμάτων. Μικρά, μεγάλα, εισαγόμενα και μη, δόλια, τερατώδη, παραπλανητικά, ολέθρια. Τα λεγόμενα «λευκά», αυτά που δεν βλάπτουν τρίτους, είναι μια μικρή μειοψηφία. Είναι τόση η αφθονία τους στον δημόσιο βίο που αποτελούν πλέον τον κανόνα. Έχουν μετατραπεί σε βασικό εργαλείο πολιτικής, χειραγώγησης της κοινής γνώμης, κατασκευής πλειοψηφούσας τάσης στην κοινωνία, δημιουργίας διαθέσεων. Εκφωνούνται με τον πιο φυσικό τρόπο και μήπως και τα πιστέψουν τελικά όσοι τα χαλκεύουν...

Η μαζική παραγωγή ψεμάτων τροφοδοτεί τη δυσπιστία, που δεν γνωρίζει προηγούμενο. Άφθονη ανυποληψία της πολιτικής και των πολιτικών, ογκούμενη απογοήτευση, καλλιέργεια απονομιμοποίησης της πολιτικής την ώρα που απαιτείται η μέγιστη πολιτικοποίηση. Και συγχρόνως ψευδείς, στρεβλές αναπαραστάσεις του πολιτικού φαινομένου και της συμμετοχής στα κοινά, όπως αυτές διαμεσολαβούνται, λόγου χάρη, με τα ναζιστικά τάγματα.

Συνεχώς και ασύστολα παραβιάζεται ο θεμελιώδης νόμος, το Σύνταγμα, και εισάγεται πρωτοφανής ανομία και αμορφία στην κοινωνική συγκρότηση.

Έχουμε πλησμονή τραπεζοκρατίας και χρεοκρατίας. Πλεόνασμα απόσυρσης της πολιτείας από τις στοιχειώδεις υποχρεώσεις ενός ευνομούμενου κράτους.

Δεν συζητώ, βέβαια, για τον πληθωρισμό των ανορθολογικών μεταρρυθμίσεων στον δημόσιο τομέα. Χαλάνε εκεί που «νοικοκυρεύουν». Αποδομούν εκεί που τάχα δημιουργούν. Σωρός θεσμικών ερειπίων ολόγυρα.

Έχουμε ακόμη αφθονία γερακιών, που ακροζυγιάζονται πάνω από τη γαλανή χώρα. Τόσα πολλά που μαύρισε ο ορίζοντας, σκοτείνιασε ο ζωοδότης ήλιος.

Α, και το άλλο. Πληθώρα λακέδων, πρόθυμων υπηρετών πολλών και ποικίλων αφεντάδων. Α, και γιέσμεν. Και αυλόδουλους. Και κάργα προέδρους και επικεφαλής. Από προέδρους κομμάτων δε, άλλο τίποτα. Είναι κάτι παρέες, που τις ονομάζουν κόμματα, ευτελίζοντας παραπέρα τον θεσμό. Κόμματα μονοθεματικά, με άγνωστο προγραμματικό περιεχόμενο, με συνέδρια που συγκαλούνται για να επιβεβαιώσουν τον αρχηγό, που κατά κανόνα είναι άνδρας.

Τώρα τελευταία παρατηρείται κατά κόρον ενασχόληση με την κακοποιημένη ιδέα της Κεντροαριστεράς. Ανασύσταση; Σύμπληξη εγχώριας «Ελιάς»; Δημιουργία από μηδενική βάση; Πώς θα βρεθεί άκρη με τον συνωστισμό των υποψήφιων επικεφαλής; Βρε παιδιά, ξεκινήστε από τη βάση, επιτέλους, και ύστερα να δούμε το χωροταξικό. Που πάει να πει, ποιες ιδέες, ποιο (εναλλακτικό) πρόγραμμα.

Εν τω μεταξύ τα αποθέματα του σεξισμού, της ξενηλασίας, της ομοφοβίας παραμένουν αναλλοίωτα και αυξάνονται. Α, και της βίας. Και της γενικής βίας και της βίας λόγω φύλου. Και του ανορθολογισμού. Εκείνη δε που έχει αγγίξει τα επίπεδα του συναγερμού είναι η λαϊκή απόγνωση.

Άσε τον καταιγισμό από φέισμπουκ και τουίτερ. Κάθε πολιτικός ή/και πολιτευτής που σέβεται τον εαυτό του εννοεί να πάρει θέση στα τρέχοντα με τον αποσπασματικό τρόπο που αυτά τα μέσα δικτύωσης επιτρέπουν. Και τι μας νοιάζει η παρόλα του καθενός και της καθεμιάς; Τι μας νοιάζει, λόγου χάρη, η προσωπική άποψη

στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ; Η συλλογική θέση είναι αυτή που μετράει και προσδίδει σοβαρότητα. Ας μην επιτρέψει ο χώρος, η πληθωρική ενασχόληση ενίων στελεχών με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης -και όχι μόνο- να στραπατσάρει την εικόνα συλλογικότητας, σοβαρότητας, συντονισμένης προς τα έξω εμφάνισης που έχει ανάγκη ο χώρος.

Αφού σκέφτηκες αυτά που είπα παραπάνω και έγινες σοφότερη, κατάλαβες το περί πρωτογενούς πλεονάσματος ανάγνωσμα τι πρέπει να το κάνεις...

Τραγική διάψευση...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 06 Σεπτεμβρίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Πες με αφελή, άσχετη, αλλά εγώ είχα χαρεί με την εκλογή Ομπάμα. Βλέπεις, στην πολιτική εκτιμάς και τις πιο μικρές διαφορές, τις αποχρώσεις, όταν δεν πρεσβεύεις το όλα η τίποτα. Αν γλιτώναμε τους πολέμους, τι άλλο θέλαμε. Όταν επί Μπους, Ράμσφελντ, Γούλφοβιτς και λοιπών γερακιών η παγκόσμια ανασφάλεια είχε φθάσει στα ύψη... Αν έκλεινε το Γκουαντάναμο, σύμβολο της νέας κρατικής αυθαιρεσίας και της περιφρόνησης του habeas corpus, αυτό θα σηματοδοτούσε την απομάκρυνση από τον τρόπο της αντιτρομοκρατίας. Ύστερα επρόκειτο για έναν ευφυή, συμπαθέστατο άνθρωπο, που υποστηριζόταν από μεγάλο μέρος της άλλης Αμερικής, που επιθυμούσε διακαώς «αλλαγή». Λοιπόν, black is beautiful και πάμε παρακάτω.

Προχθές είδαμε ένα άλλο πρόσωπο Ομπάμα, που μας θύμισε τις αλήστου μνήμης εποχές της προεδρίας Μπους, που θεωρήσαμε ότι αφήσαμε πίσω. Πάλι τα χρεωκοπημένα «επιχειρήματα» για τη χρήση χημικών από το καθεστώς Άσαντ-στόχο. Πάλι περιφρόνηση στην αδυναμία του ΟΗΕ, τώρα με πιο λάιτ εκφράσεις. Και η ίδια διάθεση της υποκατάστασής του, που συνιστά μέγα ατόπημα για μια χώρα όπως η Αμερική.

Διαψευστήκαμε, λοιπόν. Αλλά, πριν από τις τελευταίες εξελίξεις, είχαμε προλάβει να απογοητευθούμε και από άλλες πράξεις ή παραλείψεις της διαχείρισης Ομπάμα. Πρώτα-πρώτα η εμμονή στη διατήρηση του κάτεργου του Γκουαντάναμο, όπου κρατούνται άνθρωποι που θεωρούνται ύποπτοι εγκλημάτων τρομοκρατίας, χωρίς να τους απαγγελθούν κατηγορίες και χωρίς να δικαστούν. Τον περασμένο Μάιο ακούσαμε πάλι εξαγγελίες για κλείσιμο, μένουμε πάλι στο θα... Και ενώ το αμερικανικό πολιτικό σύστημα δείχνει αυτήν την ανυποχώρητη στάση απέναντι στους έγκλειστους στο Γκουαντάναμο, ετοιμάζεται να ενισχύσει τις τάξεις των ακραίων

ισλαμιστών στη Συρία, τους οποίους υποτίθεται ότι θέλει να καταπολεμήσει.

Το δεύτερο σημείο, που μας απογοήτευσε πέρα για πέρα, είναι η άρνηση και της Αμερικής του Ομπάμα να επικυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών (1979). Οι ΗΠΑ είναι μία από τις επτά εναπομείνασες χώρες που δεν έχουν επικυρώσει το βασικότατο αυτό ντοκουμέντο. Οι άλλες είναι το Ιράν, η Σομαλία, το Σουδάν και τα νησιωτικά κρατίδια του Ειρηνικού, Παλάου, Ναουρού και Τόνγκα. Μια τόσο μεγάλη χώρα, με δραστήριες φεμινιστικές οργανώσεις, μαχητικές, να κωλυσιεργεί έτσι είναι απαράδεκτο. Βεβαίως, υπάρχει αντίδραση από πλευράς των συντηρητικών κύκλων, πολιτικών και θρησκευτικών. Σου λένε ότι η Σύμβαση, που είναι το ευαγγέλιο της ισότητας, δεν αντανακλά επαρκώς τις αμερικανικές αξίες. Η αρχή π.χ. της ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία υπονομεύει τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Κάποιοι κύκλοι το τραβάνε ακόμα παραπέρα και διατείνονται ότι οι συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραβιάζουν την κυριαρχία των ΗΠΑ (sic). Μάλιστα, στην περίπτωση της Σύμβασης για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, αν γίνουν μέλος της, θα υπόκεινται στον έλεγχο της 23μελούς Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων της Σύμβασης, που έχει συσταθεί για την παρακολούθηση της εφαρμογής της και στην οποία κάθε χώρα-μέλος της Σύμβασης πρέπει να παρουσιάζει την εθνική της έκθεση κάθε τέσσερα χρόνια. Γίνεται συζήτηση όπου ανταλλάσσονται απόψεις, διατυπώνονται παρατηρήσεις, συστάσεις. Είναι μια πολιτισμένη, ήπια μέθοδος αλληλο-ελέγχου, που επιτρέπει την επισήμανση των κενών και καθυστερήσεων και προάγει την υπόθεση. Δεν τον θέλουν τον έλεγχο.

Επιμένουν όμως να ελέγχουν άλλους, να εξάγουν «δημοκρατικές αξίες» και να τις επιβάλουν διά των βομβαρδισμών...

Η αντίφαση να λυθεί!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 30 Αυγούστου 2013 15:50

Αγαπητή Ευγενία,

Στις μέρες μας ζούμε μια μεγάλη αντίφαση. Ποτέ άλλοτε στην ιστορία της ανθρωπότητας δεν είχε συνειδητοποιηθεί η πραγματική φύση του λεγόμενου γυναικείου ζητήματος. Ότι είναι πρόβλημα ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής και δημοκρατίας. Ότι συνδέεται στενά με την κοινωνική πρόοδο. Ποτέ άλλοτε η ισότητα λόγω φύλου δεν είχε συμπεριληφθεί στις κορυφαίες προτεραιότητες παγκόσμια. Θυμήσου τους οκτώ αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας.

Από αυτήν την άποψη, διανύουμε την καλύτερη περίοδο για τις προοπτικές της ισότητας. Ισότητα, που, σημειωτέον, αντιμετωπίζεται και ως αυτοτελής στόχος (stand-alone) και ως στόχος που διαπερνά όλους τους υπόλοιπους αναπτυξιακούς στόχους. Αναγνωρίζεται στη φτώχεια, στα αποτελέσματα του συστήματος παιδείας, της υγείας, στην αναχαίτιση της παιδικής θνησιμότητας, των μολυσματικών ασθενειών, στη διατήρηση του περιβάλλοντος.

Συγχρόνως βιώνουμε τις συνέπειες μιας κρίσης, που από τον τομέα της οικονομίας έχει επεκταθεί σε κάθε όψη της κοινωνικής ζωής. Και αυτό είναι το κάκιστο νέο. Η νεοφιλελεύθερης κοπής κρίση είναι το βασικό ανάχωμα στη στρατηγική της κοινωνικής απελευθέρωσης. Μας τραβάει πίσω. Και έχει χαρακτηριστικά που είναι όμοια είτε πρόκειται για ανεπτυγμένες είτε για υπό ανάπτυξη χώρες.

Διάβασα τη συνέντευξη του Τζων Χέντρα, βοηθού του γ.γ. του ΟΗΕ, που έχει την ευρύτερη εικόνα. Είναι σαφής και κατηγορηματικός: Η λιτότητα, εργαλείο της κρίσης, παντού συνοψίζεται σε περικοπή μισθών και συντάξεων, σταδιακή μείωση ή και κατάργηση των επιδομάτων, αύξηση των φόρων κατανάλωσης, στοχοποίηση των δικτύων ασφαλείας, αλλαγές (μετάφραζε ιδιωτικοποίηση) του συστήματος υγείας, ανατροπή στις εργασιακές

σχέσεις εις βάρος των εργαζομένων. Οι φτωχότεροι και πλέον ευάλωτοι, η πλειοψηφία των οποίων είναι γυναίκες, πλήττονται σκληρότατα από τα μέτρα λιτότητας.

Ας θυμηθούμε ότι και προ κρίσης είχαμε δυσεπίλυτα προβλήματα. Η ανεργία ήταν υψηλότερη στις γυναίκες, η άτυπη, ανασφάλιστη, επισφαλής εργασία ήταν το θλιβερό προνόμιο του φύλου. Το χάσμα στις αμοιβές, παρά την ισχυρή νομοθεσία, ακλόνητο. Η υποαντιπροσώπευση των γυναικών στα κέντρα των οικονομικών και πολιτικών αποφάσεων διαρκώς παρούσα. Με όλες αυτές τις αποσκευές εισήλθαν οι γυναίκες στην περίοδο της κρίσης. Όλοι αυτοί οι δείκτες επιδεινώθηκαν. Η άρση των κοινωνικών διευκολύνσεων ρίχνει τα βάρη της οικογενειακής φροντίδας, την πρωταρχική ευθύνη της οποίας έχει η γυναίκα, στους ώμους της οικογένειας.

Με λίγα λόγια, έχουμε απότομη επιδείνωση των κοινωνικών ανισοτήτων, την ώρα που έχει ξεκαθαρισθεί, λόγου χάρη, ότι η πείνα και η φτώχεια έχουν ιστορικού χαρακτήρα αίτια και άρα και τέλος. Την ώρα που η ισότητα των φύλων ανακηρύσσεται ως το μεγάλο πολιτικό σχέδιο του 21ου αιώνα!

Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αντίφαση αυτή είναι παραπάνω από ορατή. Από τη μια έχουμε νομοθεσία για την ισότητα, σχεδιασμούς και οδικούς χάρτες, και από την άλλη καταστρεπτικές πολιτικές εξαθλίωσης. Μοιάζει η συζήτηση για αύξηση του μεριδίου των γυναικών στην αγορά εργασίας να είναι στον αέρα. Μην πω, ότι είναι προσχηματική και προκλητική. Και ακόμη και η σωστή κατά τα άλλα πολιτική για ίση συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων δεν έχει σήμερα σταθερές βάσεις, αφού τα νοικοκυριά αναλαμβάνουν το κόστος των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών, οι γυναίκες ωθούνται στους παραδοσιακούς ρόλους, ηττάται η πολιτική για το ισομείρασμα των ρόλων στον Οίκο και τον Δήμο.

Η αφύσικη αυτή κατάσταση δεν μπορεί για πολύ να συνεχιστεί!

Σπουδαία κοινωνική κατάκτηση!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 23 Αυγούστου 2013 14:21

Αγαπητή Ευγενία,

Για φαντάσου! Ο γάμος των ανήλικων κοριτσιών σε μια σειρά χώρες συνδέεται στενά με τον αγώνα για την εξάλειψη της παγκόσμιας φτώχειας. Πώς; Τα κορίτσια δεν προλαβαίνουν να μορφωθούν, να αποκτήσουν επαγγελματικά εφόδια, πολύ περισσότερο να εργαστούν. Πρόκειται για βέβαιη συνταγή φτώχειας και εξάρτησης. Εξάρτηση που, εκτός των άλλων, ευνοεί τις συνθήκες για την εκδήλωση ενδοοικογενειακής βίας. Μιλάμε για μεγάλους αριθμούς: 39.000 γάμοι κοριτσιών ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών γίνονται κάθε μέρα. Ουσιαστικά είναι γάμοι καταναγκασμού, που παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού.

Φαίνεται όμως πως δεν είναι πολύ απομακρυσμένες οι μέρες που και στη χώρα μας ευδοκίμούσε το φαινόμενο. Η Έλλη έχει να πει πάνω σε αυτό:

«Εμένα που με βλέπεις, έχω προσωπικές εμπειρίες και οδυνηρές μνήμες. Πάνε, βέβαια, πολλές δεκαετίες, αλλά μπορώ να θυμηθώ την πίεση που ασκούσε το οικογενειακό και συγγενικό περιβάλλον στο κορίτσι για να παντρευτεί στην εφηβεία. Τέλειωνε η δεκαετία του '50 όταν έκανα την επανάστασή μου εκεί στην επαρχία. Είπα θα πάω στο γυμνάσιο και θα μάθω γράμματα. Δεν θέλω γάμο. Θέλω να σπουδάσω. Η κεραυνοβολημένη οικογένεια ενέδωσε με τα πολλά. Πείστηκε μάλλον από το άριστα του απολυτηρίου και τη θερμή συνηγορία των δασκάλων μου, που πάντα τους ευλογώ.

Η φίλη μου και γειτονοπούλα, επίσης άριστη μαθήτριά, δεν ήταν τόσο τυχερή. Ο πατέρας της επέμενε ότι δεν μπορεί να συνεχίσει στο γυμνάσιο. Είχε σχέδια για τον μικρότερο γιο, που όμως ήταν ανεπίδεκτος μαθήσεως. Το κορίτσι έκλαιγε γοερά, κρυβόταν και δεν ήθελε να φάει. Ωστόσο ένα ωραίο πρωί είδα ένα θέαμα που χαραχτηκε στη μνήμη μου ανεξίτηλα. Την είχε κρεμάσει από το κλαρί του δένδρου με το κεφάλι κάτω και την έδερνε ανηλεώς με τη

λυγαρόβεργα για την απείθειά της. Έκλαιγα και καλούσα σε βοήθεια απεγνωσμένα. Είδαν και απόειδαν οι γείτονες να απεγκλωβίσουν το κορίτσι.

Η εικόνα αυτού του αναψοκοκκινισμένου, αναμαλλιασμένου άντρα που ξεσπούσε με τόση μανία στο παιδί του φώλιασε στους χειρότερους εφιάλτες μου. 'Ακούς γράμματα;', μονολογούσε, ενώ η γυναίκα του έκλαιγε κρυφά. 'Γράμματα, μωρή, έμαθε η μάνα σου και η γιαγιά σου, που δεκάξι χρονών είχε παιδί και δούλευε στα χωράφια; Αμ, θα σε παντρέψω εγώ...!'

Τότε, ασφαλώς, δεν γνώριζα αυτά που έμαθα μετά. Και έχοντας αυτές τις τραυματικές εμπειρίες, εκτίμησα ιδιαίτερα την πολιτική για την ισότητα των φύλων, τις προσπάθειες φωτισμένων γυναικών και ανδρών να εκδημοκρατίσουν το κοινωνικό γίγνεσθαι, εισάγοντας το κριτήριο της έμφυλης ισότητας στις εκ των ων ουκ άνευ προϋποθέσεις του εκδημοκρατισμού. Κορυφαία στιγμή στην προοδευτική εξέλιξη ήταν η μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου (1983). Η αντικατάσταση της πατρικής εξουσίας, το ακραίο πρόσωπο της οποίας είχα δει, από τη γονική μέριμνα ήταν το σημείο καμπής.

Τις τελευταίες δεκαετίες ζήσαμε την οικογένεια των δημοκρατικών επιλογών, να το πω έτσι. Οι γονείς δεν έκαναν διάκριση ανάμεσα στα αρσενικά και θηλυκά παιδιά. Είχαμε, λοιπόν, μια σπουδαία κοινωνική κατάκτηση. Και τρέμω τώρα, που έχουν έρθει τα πάνω κάτω στη χώρα, μην παλινδρομήσουμε και επανεισαγάγουμε τη λεγόμενη 'προτίμηση του γιου' στις αντιλήψεις για την προετοιμασία του μέλλοντος των παιδιών. Μέχρις ώρας δεν φαίνεται να κλονίζεται το οικοδόμημα των τελευταίων δεκαετιών. Αλλά μαζί με τον αγιασμό, ας πάρουμε και τη... γάτα».

Αγώνας για αξιοπρέπεια!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 02 Αυγούστου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Έλεγα προχθές πόσο επιδρά στη δημιουργία κλίματος η στάση, η συμπεριφορά, οι απόψεις και οι δηλώσεις προσώπων που έχουν δημόσιο αξίωμα. Και γι' αυτό φέρουν ευθύνη. Ευτυχώς, αυτές τις μέρες είχαμε δύο θετικά παραδείγματα. Πρώτα, τις δηλώσεις του πρώην αρχιεπίσκοπου Νότιας Αφρικής Ντέσμον Τούτου και, βεβαίως, του Πάπα. Μιλώντας ο πρώτος σε διάσκεψη για τα δικαιώματα των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, αμφί και τρανς [ΛΟΑΤ], που έγινε με τη στήριξη της αρμοστείας για τα ανθρώπινα δικαιώματα του ΟΗΕ στο Κέιπ Τάουν, είπε κάτι συγκλονιστικό: Ότι ο αγώνας για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ είναι ίσης σημασίας με τον αγώνα για την κατάργηση του απαρχαίντ. Και είναι τόσο αφοσιωμένος σε αυτόν τον αγώνα, όπως ήταν και τότε στα χρόνια της ανυποχώρητης πάλης για την άρση του καθεστώτος του απαρχαίντ.

Ο Ποντίφηκας, εξάλλου, συζητώντας με δημοσιογράφους αποφάνθηκε: «Εάν ένα πρόσωπο είναι γκέι και αναζητεί τον Θεό και έχει αγαθή βούληση, ποιος είμαι εγώ που θα τον κρίνω;».

Αναμφίβολα αυτές οι θέσεις βοηθούν στην επιτυχία των στόχων της καμπάνιας του ΟΗΕ που ξεδιπλώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Για να σταματήσουν ο στιγματισμός, οι διακρίσεις, η περιθωριοποίηση, η εκμετάλλευση και ακόμα-ακόμα η ποινικοποίηση και ο διωγμός των προσώπων στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού.

Θεωρώ πολύ σημαντική την πρωτοβουλία του ΟΗΕ και επίσης σημαντικό το μήνυμα του γενικού γραμματέα. Διότι ενσωματώνει και ανάγει σε παγκόσμια πολιτική τα αιτήματα και τις προσδοκίες του κινήματος των ΛΟΑΤ διεθνώς, την επιτακτική ανάγκη για ελευθερία και ισότητα όλων των πολιτών του κόσμου. Διότι δρώντας έτσι ο ΟΗΕ, βρίσκεται ακριβώς στο πλαίσιο των αρχών και προνοιών της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων

Δικαιωμάτων. Δικαιώνει την αποστολή του. Βάζει κριτήριο για τη στάση των κυβερνήσεων των κρατών-μελών, που δεν μπορεί να αγνοηθεί.

Τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ αφορούν, βεβαίως, πρωτίστως εκείνους και εκείνες που ανήκουν στην κοινότητα. Όμως αφορούν και όλους-ες ευρύτερα. Πρόκειται για την εξασφάλιση και διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων, χωρίς αποκλεισμούς. Επομένως, ενδιαφέρει απόλυτα η διεύρυνση και η επέκτασή τους σε όλα τα τμήματα της κοινωνίας, σε όλες τις κατηγορίες και ομάδες, διότι μόνο έτσι η δημοκρατία γίνεται περιεκτική.

Αυτή η καμπάνια του ΟΗΕ, και αν δεν υπήρχε, έπρεπε να οργανωθεί. Γιατί; Διότι ζούμε σε μια εποχή όπου αναβιώνουν ρατσισμοί παντός είδους. Όπου ο φασισμός, γνωστός για το κυνήγι των ομοφυλοφίλων, σηκώνει πάλι κεφάλι, κερδοσκοπώντας πάνω στην πολιτική που εξαθλιώνει τους πολίτες, αποδομεί τις δημοκρατικές αξίες, εξαχρειώνει τα ήθη. Η μόνη ασπίδα είναι η εξασφάλιση και υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να μην υπάρχουν κοινωνικές ομάδες ευάλωτες, νομικά και θεσμικά ανυπεράσπιστες, ώστε οι μηχανισμοί του μίσους, της δυσανεξίας, της ομοφοβίας να στρέφονται με μανία εναντίον τους.

Ασφαλώς, η καμπάνια και οι σχετικές δράσεις του παγκόσμιου οργανισμού δεν αναιρούν τη σημασία του κινήματος για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ διεθνώς. Το κίνημα είναι όρος εκ των ων ουκ άνευ. Το γνωρίζουν καλά όσες έχουν εμπλακεί με το φεμινιστικό κίνημα, που αποσκοπεί στην εξάλειψη του σεξισμού, του μαζικότερου ρατσισμού. Ο συνδυασμός κινηματικής δράσης και επίσημης πολιτικής είναι γόνιμο μείγμα...

Νουράι και Οζγιούρ

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 27 Ιουλίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

* Η ελαφρότητα των ηγετών τη σήμερον ημέραν και το κιτς στην πολιτική με έχουν αφήσει άναυδη. Ποιο είναι το πρόσωπο της «Μαριάν», συμβόλου της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία απεικονίζεται στο νέο συλλεκτικό γραμματόσημο; Η θεωρούμενη αρχηγός των Φεμεν, η Ίνα Σεφτσένκο. Η προκλητική Ουκρανή που συντονίζει τις ελάχιστες γυμνόστηθες ακτιβίστριες, που προκαλούν τέτοιο θόρυβο που ξεσηκώνουν και η κάλυψή τους από τα μίντια είναι πέρα από την πρόκληση. Και ύστερα ήρθε... η καταξίωση. Τα αποκαλυπτήρια του νέου γραμματοσήμου έγιναν ανήμερα στις 14 Ιουλίου από τον πρόεδρο Φρανσουά Ολάντ.

Ερώτηση αφελούς: Έπρεπε να περιβάλει η γαλλική προεδρία τον λεγόμενο sextremism με το κύρος της; Μήπως η κ. Ίνα να προσληφθεί ως σύμβουλος; Μήπως να διοριστεί ως πρέσβειρα εκ προσωπικοτήτων; Ένα έχω να πω: Αυτή η λαθεμένη πολιτική κίνηση προσβάλλει την κοινωνία των πολιτών, τις περίφημες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Γαλλίας, τις αληθινά αγωνιστικές προσπάθειες των φεμινιστριών της.

* Πού γνωρίζονται σήμερα τα αγόρια και τα κορίτσια; Μόνο στα πάρτι και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις; Μόνο στην παραλία και στο πανεπιστήμιο; Λάθος. Γνωρίζονται και ερωτεύονται στις εξεγερμένες πλατείες των πόλεων, με φόντο τις αντλίες νερού, τα χημικά, με όλο τον ρομαντισμό της καταστολής. Κοίταξα και δεν χόρταινα δυο νέα παιδιά που πήγαν να παντρευτούν εκεί όπου γνωρίστηκαν, στην πλατεία Ταξίμ. Ήταν ένας παράξενος συνδυασμός γαμπριάτικης φορεσιάς με αξεσουάρ τα κράνη στο κεφάλι και τις μάσκες στο χέρι. Οι αρχές εμπόδισαν τους καλεσμένους -ήταν εκατοντάδες- να πλησιάσουν. Τους κυνήγησαν κιόλας. Και αναρωτιέμαι: Τόσο ψοφοδεής είναι η εξουσία που φοβάται ακόμη και ένα γαμήλιο πάρτι; Ο Νουράι και η Οζγιούρ, λοιπόν, αντί να αποσυρθούν στον έρωτά τους, βρέθηκαν στο μέσον

των εξελίξεων για να διατρανώσουν: Ζήτω η αντίσταση, ζήτω ο έρωτας.

Ε, λοιπόν, υπάρχει ελπίδα!

* Όμως απαισιόδοξα ηχεί το κήρυγμα του Πατριάρχη Κύριλλου ότι έρχεται η συντέλεια του κόσμου μέσω της νομικής αναγνώρισης του γάμου των ομοφυλοφίλων. Το διάβασα και έπαθα. Και ύστερα σκέφθηκα: Λες να συμβάλλω κι εγώ στην καταστροφή του κόσμου αφού είμαι στην πλευρά των υπερασπιστών των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων; Και αισθάνθηκα φόβο, μεταφυσική αγωνία. Και τύψεις. Α ναι, τύψεις. Ύστερα, στην άγρυπνη νύχτα, συμβουλευτήκα το μαξιλάρι μου και... άλλαξα διάθεση. Καλά, ο σεπτός ιεράρχης δεν είδε καμία άλλη απειλή καταστροφής στην ατμόσφαιρα; Δεν έφτασαν στ' αυτιά του οι οιμωγές των κολασμένων της γης; Δεν βλέπει πόσο η απληστία, η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, η καταλήστευση των πόρων, ο άνομος πλούτος, η αλαζονεία της εξουσίας, ο αυταρχισμός, βλάπτουν την υγεία της κοινωνίας; Δεν βλέπει τον πόνο και τη δυστυχία, τη φτώχεια που ροκανίζει το δένδρο της ζωής; Δεν ενοχλείται από τον σπαραγμό των συγκρούσεων και τις ιαχές του πολέμου; Από το δράμα της προσφυγιάς και των ξεριζωμένων από τις εστίες τους; Αυτά είναι τα αυτοκαταστροφικά πλήγματα, άγιε, που δημιουργούν ανησυχία και για το αύριο. Όμως, στις κοινωνίες υπάρχει αντίβαρο στο κακό. Δεν έχουν λείψει οι αγνοί ιδεολόγοι, οι οραματιστές της κοινωνικής απελευθέρωσης, οι αγωνιστές και αγωνίστριες. Η πάλη στα μαρμαρένια αλώνια καλά κρατεί...

Υπάρχει μια ρωσική ρήση: εφτά φορές να μετράς και μια να κόβεις. Όσοι και όσες έχουν περίοπτη δημόσια θέση, που διαμορφώνει για τους πολλούς ψυχολογία, στάση ζωής, τρόπο του σκέπτεσθαι, οφείλουν να την ακολουθούν.

Σαφές μήνυμα...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 19 Ιουλίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Στις συγκλονιστικές εξελίξεις στην Αίγυπτο υπάρχει μια επίσης συγκλονιστική πτυχή. Είναι, όπως σωστά χαρακτηρίστηκε, η σκοτεινή πλευρά των γεγονότων. Πρόκειται για την κακοποίηση - ξυλοδαρμοί και βιασμοί- δεκάδων γυναικών. Ομολογώ πως ξαφνιαστήκα που η Ταχρίρ μπόρεσε να χωρέσει τόση έμφυλη βία. Και μάλιστα, εδώ είχες να κάνεις με ομαδικούς βιασμούς, ένα φαινόμενο που μας θύμιζε την Ινδία. Αυτές οι συμμορίες δεν δίστασαν να κακοποιήσουν και Ολλανδή δημοσιογράφο, που μεταφέρθηκε με πολλά τραύματα στο νοσοκομείο. Αν θυμάσαι, και το 2011, στην τότε εξέγερση, είχε κακοποιηθεί, επίσης, Αμερικανίδα δημοσιογράφος.

Τι συμβαίνει και πώς εξηγούνται αυτές οι επιθέσεις; Οικοδομών την πεποίθηση ότι χρησιμοποιούνται ως εργαλείο ταπείνωσης, ευτελισμού και εκφοβισμού των γυναικών, που όλες οι εικόνες καταγράφουν τη μαχητική παρουσία τους στις λαϊκές διεκδικήσεις από την πρώτη στιγμή της κοινωνικής εξέγερσης. Στέλνεται ένα μήνυμα: μείνετε στο σπίτι σας, κρατηθείτε μακριά από τα κοινά. Ποιος-ποιοι, άραγε, έχουν συμφέρον από την αδράνεια και την αδυναμία των γυναικών; Μα, ασφαλώς, οι ποικίλες συντηρητικές δυνάμεις, που είναι εγκατεστημένες στο σύστημα, που προσπάθησαν και προσπαθούν να επιβάλουν τη θεοκρατία και τον αυταρχισμό στην κοινωνία. Είναι πια διαβόητη η ρήση του σαλαφιστή ιεροκήρυκα Αχμάντ Μαχμούντ Αμπντουλάχ: οι διαμαρτυρόμενες γυναίκες στην Ταχρίρ δεν αισχύνονται και επιθυμούν να βιάζονται. Αυτός, βέβαια, είπε φωναχτά αυτό που πολλοί ασπάζονται. Άλλωστε, πριν μήνες μέλος του κοινοβουλίου δήλωσε πως οι γυναίκες ευθύνονται απόλυτα για την κακοποίησή τους. Επανέλαβε, δηλαδή, μια αρχαία σεξιστική τοποθέτηση, ότι οι γυναίκες προκαλούν τον βιαστή τους.

Είναι φανερό ότι η σεξουαλική κακοποίηση των γυναικών στην Αίγυπτο δεν είναι ευκαιριακή εκδήλωση. Αναπτύσσεται στο γόνιμο έδαφος της επίσημης ανοχής, της ατιμωρησίας των δραστών και της ενοχοποίησης των θυμάτων. Όταν αξιωματούχοι του καθεστώτος δαιμονοποιούν τα θύματα, όταν σε τέσσερις μέρες διαδηλώσεων αναφέρθηκαν πάνω από εκατό βιασμοί, υπάρχει σοβαρό πολιτικό πρόβλημα. Η νέα κυβέρνηση οφείλει να το αντιμετωπίσει ως τέτοιο. Υπόσχεται μια νέα σελίδα ανάπτυξης της δημοκρατίας στη χώρα. Κριτήριο του εκδημοκρατισμού θα αποτελέσει η ισότιμη συμμετοχή των εκπληκτικών, μαχητικών Αιγυπτίων γυναικών στη διαδικασία οικοδόμησης της νέας Αιγύπτου.

Θα μετέχουν στην επεξεργασία των νέων σχεδίων; Στα ψηφοδέλτια των εκλογών; Στην επεξεργασία του νέου συντάγματος; Διότι, επί προηγούμενης κυβέρνησης, 8 γυναίκες τον αριθμό μετείχαν στη Βουλή των 498 μελών. Έχουν φροντίσει οι πατριάρχες του συστήματος να είναι αόρατες κοινωνικά. Αλλά αυτές, σε πείσμα όλων των εμποδίων, είναι δυναμικά, εκκωφαντικά, μεγαλειώδικα παρούσες. Και δεν δίστασαν πολλές από τις σεξουαλικά κακοποιημένες, σε μια σπάνια έκφραση πολιτικής συνειδητοποίησης, να καταγγείλουν δημόσια τον βιασμό τους και να δώσουν τη δυνατότητα για συντονισμένη πίεση, προκειμένου να ληφθούν μέτρα.

Εύχομαι να μην βρεθούν ανάμεσα στις συμπληγάδες πέτρες του θρησκευτικού σκοταδισμού και του μάτσο милитарισμού.

Προσυπογράφω την κοινή έκκληση του ΙΜΔΑ και του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας: «Καλούμε τη μεταβατική κυβέρνηση της Αιγύπτου να λάβει άμεσα μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος και να σταματήσει τη σεξουαλική βία. Αναμένουμε, ακόμη, ότι οι δράστες θα συλληφθούν και θα προσαχθούν στη Δικαιοσύνη. Είναι το ελάχιστο που μπορεί να κάνει η Αίγυπτος αυτή τη στιγμή για τις γυναίκες της».

Για δες καιρό που διάλεξε...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 12 Ιουλίου 2013 17:00

Αγαπητή Ευγενία,

Τι γίνεται; Επιμένουν ακόμα στην κατάργηση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ); Οι φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις εκφράζουν και πάλι βαθιά ανησυχία και διαμαρτύρονται με νέο υπόμνημα που απέστειλαν στη νεοσχηματισθείσα ηγεσία. Ύστερα από τη σχετική ερώτηση πέντε βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ, βουλευτίνας του ΠΑΣΟΚ, την ημερίδα διαβούλευσης του Τμήματος Φεμινιστικής Πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ, τις επανειλημμένες οχλήσεις του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, φαίνεται πως δεν έχει αποσοβηθεί το μοιραίο.

Θα ανέμενες αναβάθμιση της Γραμματείας, που είναι ο μόνος θεσμικός φορέας για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της κυβερνητικής πολιτικής για την ισότητα. Όταν σε άλλες χώρες υπάρχουν αυτοτελείς δομές -υπουργεία, γενικές γραμματείες, κρατικά συμβούλια, κυβερνητικές επιτροπές, αρχές και μηχανισμοί-, εδώ ακολουθούμε αντίστροφη πορεία. Πήξαμε στη μεταρρύθμιση ίσον διάλυση...

Στην επιστολή επισημαίνεται η κρισιμότητα της κατάστασης στη χώρα, όπου απαιτείται αυξημένη προσοχή στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απορρέουν από την ανισότητα λόγω φύλου. Μέσα στη δίνη της κρίσης παλιά προβλήματα έχουν οξυνθεί και επιδεινωθεί, όπως η ανεργία, η ανασφάλεια και επισφάλεια στην αγορά εργασίας, όπως η βία κατά των γυναικών και άλλα έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα των μνημονιακών δεσμεύσεων: αναβίωση στερεοτύπων, υποβάθμιση των συνθηκών εργασίας, υγιεινής και ασφάλειας, περικοπή επιδομάτων κ.ά. Το σοβαρό, η παραβίαση της νομοθεσίας και η ατιμωρησία που τη συνοδεύει.

Σε αυτές τις συνθήκες, λοιπόν, που από μόνες τους κραυγάζουν για ενίσχυση και αναβάθμιση της ΓΓΙΦ, η κυβέρνηση, κάτω από μία μνημονιακή ισοπεδωτική αντίληψη απολυτοποίησης των

δημοσιονομικών κριτηρίων, προβαίνει σε ουσιαστική κατάργησή της. Γιατί, τι άλλο σημαίνει η μετατροπή της σε Διεύθυνση;

Λησμονεί ότι η χώρα μας έχει διεθνείς δεσμεύσεις. Ότι είναι νωπή ακόμα η σύσταση της Επιτροπής της Σύμβασης του ΟΗΕ για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης Εις Βάρος των Γυναικών η ΓΓΙΦ να παραμείνει ως αυτοτελής δομή και να αναβαθμιστεί με οικονομικούς, τεχνικούς και ανθρώπινους πόρους. Ότι χωρίς τη Γραμματεία θα κινδυνεύσουν να ακυρωθούν πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άσε που η Ελλάδα οφείλει να προετοιμαστεί για την ευρωπαϊκή προεδρία.

Τυχόν υποβάθμιση της ΓΓΙΦ θα δυσχεράνει τον αγώνα του κινήματος για εξάλειψη των διακρίσεων και ιδίως των ανισοτήτων λόγω φύλου, που αποτελεί συνταγματική επιταγή. Και έπειτα, πώς είναι δυνατόν να «πειράξεις» έναν φορέα που έχει πίσω του τριάντα χρόνια λειτουργίας και που η δημιουργία του αποτέλεσε προοδευτικό βήμα; Που έχει συγκεντρώσει και εκπαιδεύσει πολιτικό προσωπικό, που σήμερα διαθέτει πλούσια εμπειρία;

Η ηθική βλάβη που συνεπάγεται μια τέτοια ανιστόρητη απόφαση είναι ανυπολόγιστη. Όλες οι αξίες και τα άυλα αγαθά πλήττονται. Το Σύνταγμα παραβιάζεται και χλευάζεται. Η νομική - θεσμική θωράκιση παραπαίει. Πώς θα προχωρήσει αυτή η κοινωνία; Είναι κρίμα κι άδικο να χάνονται έτοιμοι θεσμοί, μοχλοί και εργαλεία προόδου. Για την ύπαρξη των οποίων, εξάλλου, επενδύθηκαν αγώνες γενεών.

Ακούστε, κύριοι της κυβέρνησης. Αν αύριο λήξει το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας, η κρίση χρέους ή όπως αλλιώς, τι θα απομείνει όρθιο από όλα εκείνα που επιτρέπουν στην κοινωνία να στέκεται όρθια και να αμιλλάται ειρηνικά σε ένα απαιτητικό διεθνές περιβάλλον; Μήπως μαζί με τα οικονομικά απόνερα, μαζεύουμε και τα πολιτιστικά αποκαΐδια;

«Προσπαθώντας για το αύριο»

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 05 Ιουλίου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Δηλώνω συγκινημένη και εντυπωσιασμένη. Και βιάζομαι να μοιραστώ μαζί σου αυτά τα συναισθήματα...

Στις κατηφείς μέρες που ζούμε, συνηθίζουμε να τα βλέπουμε όλα μαύρα. Θέλει, φαίνεται, άσκηση να διακρίνεις το θετικό, το καλό, το ελπιδοφόρο. Γιατί αυτό υπάρχει. Σε πείσμα όλων των αντιξοοτήτων. Υπάρχουν εστίες που ανθίστανται στην παρακμή και νησίδες γενναιοφροσύνης και αλτρουισμού, άντλησης παραδείγματος ζωής και συμπεριφοράς.

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η δουλειά που γίνεται σχετικά με την εκπαίδευση ανηλίκων και νεαρών κρατουμένων στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα (ΕΚΚΝΑ). Στο Κατάστημα αυτό, εκατοντάδες ανήλικοι, στην πλειονότητά τους αλλοδαποί, παρακολουθούν σχολικά μαθήματα, επιπέδου δημοτικού και γυμνασίου-λυκείου. Τα αποτελέσματα του παραγόμενου έργου είναι αξιέπαινα. Ας σημειωθεί ότι πέντε μαθητές του λυκείου πέρασαν φέτος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσα από το σύστημα των Πανελληνίων. Παλιότερα, μαθητής βραβεύτηκε με το αργυρό βραβείο της Μαθηματικής Εταιρείας.

Το σχολείο είναι προσανατολισμένο στην κοινωνία. Συνεργάζεται με μουσεία, με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με πολιτιστικούς και κοινωνικούς φορείς. Η μουσική, η θεατρική, η σκακιστική ομάδα εθίζουν στο ομαδικό πνεύμα, στην κοινωνικοποίηση. Στο τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου δύο μεγάλοι ζωγραφικοί πίνακες, συλλογική δουλειά τριάντα ανηλίκων του ΕΚΚΝΑ, εκτέθηκαν στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης με επιτυχία.

«Ζωγραφίζουμε για να αποδείξουμε στον έξω κόσμο πως, παρόλο που εδώ υπάρχουν νέοι από διαφορετικές φυλές, όλοι μαζί

μπορούμε να συνεργαστούμε και να γίνουμε μια ομάδα», αποφαίνεται ένας τρόφιμος.

Θετικά σχόλια απέσπασε η φετινή θεατρική παράσταση «Επιστροφή», βιντεοσκοπημένες σκηνές της οποίας παρακολούθησε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά την επίσκεψή του στον Αυλώνα, καθώς και η μουσική εκδήλωση-αφιέρωμα στον συνθέτη Σταύρο Ξαρχάκο. Η εφημερίδα τους «Προσπαθώντας για το αύριο» φιλοξένησε συνέντευξη της ομ. καθηγήτριας Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου.

Με πρωτοβουλία, άλλωστε, της Αλίκης, ε.τ. προέδρου της Ελληνικής Εταιρείας Εγκληματολογίας, προέδρου του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ), θεσπίστηκαν το 2007 εννέα βραβεία που απονέμονται κατ' έτος σε μαθητές του δημοτικού, του γυμνασίου και του λυκείου του ΕΚΚΝΑ για την επίδοση στα μαθήματα και την καλή συμπεριφορά τους, για την τακτική παρακολούθηση των μαθημάτων. Φέτος, στις 27 Ιουνίου, στην τελετή λήξης της σχολικής χρονιάς, τα βραβεία απονεμήθηκαν για έκτη φορά. Και πρέπει να τονίσουμε ότι, στο κλίμα κοινωνικής αποσύνθεσης που ζούμε, τα βραβεία αποκτούν ιδιαίτερη σημασία. Υπογραμμίζουν τον ευεργετικό ρόλο του ΙΜΔΑ στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι ένα μέσον ηθικής ενθάρρυνσης πρωτίστως των παιδιών, αλλά κατ' αντανάκλαση και των ίδιων των δασκάλων τους, αυτών των αφανών ηρώων, που η σημασία του έργου τους είναι προφανής.

Μακάρι η κοινωνική επανένταξη να είχε όλα τα χαρακτηριστικά της προσοχής που επιδεικνύεται εντός. Τότε θα επιβραβευόταν επί της ουσίας το έργο των εκπαιδευτικών, όλων των παραγόντων του σωφρονιστικού καταστήματος, όλων των εθελοντών-ντριών που συνδράμουν το έργο.

Το σχολείο κάνει αυτή τη λαμπρή δουλειά που θα ζήλευαν και πολλά από τα «έξω» σχολεία. Δεν μπορεί να απαντήσει μέχρι τέλους και για τη μετα-σωφρονισμό περίοδο, αν και κάνει τα πάντα για την επόμενη μέρα. Η πολιτεία, με τα απαιτούμενα μέτρα ολοκληρωμένης πολιτικής, και η κοινωνία, με την ώριμη στάση και συμπεριφορά της, καλούνται να παίξουν τον ρόλο τους.

Αναζητώντας την κοινωνική ανάπτυξη...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 28 Ιουνίου 2013 18:40

Αγαπητή Ευγενία,

Ρωτάς κι εσύ εναγωνίως τι γίνεται στις κοινωνίες. Από ένα επιμέρους αίτημα, από μια θεματική διαμαρτυρία, τοπικά προσδιορισμένη, έχουμε γενικευμένες κοινωνικές εξεγέρσεις που αγκαλιάζουν το σύνολο της χώρας και αποκτούν μεγάλο εύρος περιεχομένου. Το πιο εντυπωσιακό: εξαπλώνονται με ασύλληπτη ταχύτητα. Βέβαια, είναι το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που μεταφέρουν την είδηση και την εικόνα. Είναι γενικώς η τεχνολογία των μίντια. Όμως σκέφτομαι πως αυτή είναι η μία πλευρά. Οι αιτίες πάνε βαθιά στα σπλάχνα των κοινωνιών. Σωρεύονται τα προβλήματα και οι ανάγκες της πλειονότητας των πολιτών. Σωρεύονται και παραμένουν άλυτα. Συχνά η ανομία και η κοινωνική αδικία βασιλεύουν. Η αλαζονεία της εξουσίας ξενίζει. Εμφυτεύονται αντιδημοκρατικές μέθοδοι μέσα στη δημοκρατία.

Κι όμως, αν δεις τα αιτήματα-συνθήματα, οι άνθρωποι ζητούν το αυτονόητο: δουλειά, αξιοπρεπή αμοιβή, σύστημα υγείας και παιδείας, καθαρό νερό, προστασία του πράσινου, προσιτό ναύλο στα μέσα μεταφοράς, συνθήκες κατοικίας. Και συγχρόνως, χρηστή οικονομική διαχείριση, πάταξη της διαφθοράς στη Δημόσια Διοίκηση, δημοκρατικές ελευθερίες. Αναδεικνύουν τις ασθένειες και τις στρεβλώσεις του πολιτικού συστήματος, αντιτίθενται στον σφετερισμό του παραγόμενου πλούτου από μια ελίτ. Δηλαδή, ζητούν απλά και καθημερινά πράγματα, τα οποία έπρεπε η πολιτεία να εγγυάται.

Και πού είναι η τελευταία; Δες το δικό μας παράδειγμα. Παρέδωσε ή παραδίδει όλα τα εργαλεία με τα οποία ασκείται κοινωνική πολιτική στο αδηφάγο ιδιωτικό κεφάλαιο, ντόπιο και ξένο. Η ιδεοληψία της «ελεύθερης αγοράς» και η λατρεία της «επιχειρηματικότητας», με την ταυτόχρονη αποδόμηση των κοινωνικών λειτουργιών του κράτους, οδηγούν σε αδιέξοδο πλατιά στρώματα του πληθυσμού. Δημιουργούν συνθήκες ασφυξίας.

Όσο ο μονεταρισμός κρατάει τα σκήπτρα τόσο επιδεινώνεται η κατάσταση. Τόσο μεγαλώνει η απόσταση μεταξύ αναγκών και προσδοκιών των πολιτών και των κυβερνώντων κύκλων. Και αυτοί όλο και περισσότερο καταφεύγουν στην κατάχρηση της εξουσίας και στην υπερχρησιμοποίηση των μηχανισμών καταστολής. Βλέπουμε παντού τις αντλίες νερού εν δράσει, τα χημικά και τις πλαστικές σφαίρες να πρωταγωνιστούν δημιουργώντας εκατόμβες τραυματισμένων ανθρώπων (γύρω στους 8.000 στην Τουρκία), αφήνοντας νεκρούς στις πλατείες των ταξικών συγκρούσεων.

Είναι αξιοσημείωτο να παρατηρήσεις ότι και εκεί όπου υπάρχει «ανάπτυξη» το επίπεδο διαβίωσης του λαού δεν έχει κατ' ανάγκη βελτιωθεί. Οι διαδηλωτές στη Βραζιλία έθεσαν θέμα περιεχομένου και χαρακτήρα της ανάπτυξης, προτεραιοτήτων, απαιτώντας λιγότερα στάδια και περισσότερα νοσοκομεία. Υπάρχει ένα θέμα εδώ και πρέπει να αποσαφηνιστεί. Αν με την ανάπτυξη εννοείται η μεγέθυνση με κάθε τίμημα, τα αεροδρόμια, οι δρόμοι, τα ξενοδοχειακά μπλοκ, τα καζίνα, ο κοσμοπολίτικος τουρισμός, αν στην ανάπτυξη δεν συμπεριλαμβάνεται η κοινωνική ανάπτυξη, τότε είναι δώρο άδωρο. Το κυρίως ερώτημα είναι: ωφελείται ο λαός από τα συγκεκριμένα σχέδια ανάπτυξης ή και αξιοποίησης, όπως λέγεται; Βελτιώνεται το επίπεδο ζωής; Δημιουργούνται θέσεις εργασίας; Τηρείται η σχετική νομοθεσία;

Η εφαρμογή των κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων προϋποθέτει τον σωστό ορισμό της αναπτυξιακής διαδικασίας. Είναι φανερό ότι άλλη είναι η προσέγγιση της χρηματιστηριακής ολιγαρχίας, άλλη οφείλει να είναι η δική μας. Και αυτό το θέμα δεν είναι για θεωρητική συζήτηση. Είναι για την καθημερινή πάλη. Πρέπει να αποτυπωθεί στα αιτήματα της επικαιρότητας. Δεν αφορά μόνο τους οικονομολόγους, τα πολιτικά επιτελεία, τις προγραμματικές θέσεις των κομμάτων. Είναι υπόθεση όλων μας. Θέλουμε επενδύσεις στην υγεία, την παιδεία, την προστασία της οικογένειας, της τρίτης ηλικίας. Επενδύσεις στον πολιτισμό. Θέλουμε χώρο για τα ανθρώπινα δικαιώματα!

No signal ή πώς να απολέσετε πολιτικό κεφάλαιο...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 21 Ιουνίου 2013 11:43

Αγαπητή Ευγενία,

Τις τελευταίες ημέρες ζήσαμε όλη την γκάμα των συναισθημάτων. Κατάπληξη, σοκ, φόβο, ανατριχίλα, αγανάκτηση και οργή, συγκίνηση, αγωνιστική ανάταση και αλληλεγγύη, πείσμα και διάθεση αντίστασης...

Η παγωνιά που έφερνε στην ψυχή το σκοτάδι, σαν να διαλυόταν από τις θερμές εκδηλώσεις του λαϊκού ξεσηκωμού, από το κίνημα αλληλεγγύης. Ο κίνδυνος για τη δημοκρατία και τους θεσμούς της αναρρίπισε μνήμες αγώνων στους οποίους μάτωσαν γενιές και γενιές αγωνιστών και αγωνιστριών. Οι πολίτες κατάλαβαν από την πρώτη στιγμή τι διακυβεύεται και πήραν πάνω τους την υπόθεση. Η ΕΡΤ έγινε η λυδία λίθος του δημοκρατισμού και ο καταλύτης των πολιτικών εξελίξεων. Όσοι φωτοσβέστες εμπνεύστηκαν την άνευ προηγουμένου κίνηση να ακυρώσουν τη δημόσια ραδιοτηλεόραση ίσως δεν υπολόγισαν τις αντιδράσεις, έτσι ανεπαρκέστατοι πολιτικά που είναι. Η πράξη τους αυτή είναι εμποτισμένη από ταξικό μίσος και ολοκληρωτική αντίληψη.

Ο επικεφαλής της διπλωματίας και η επικεφαλής του τουρισμού έχουν αντιληφθεί τον κίνδυνο απώλειας διπλωματικού κεφαλαίου, τη βλάβη που έχει υποστεί η εικόνα της χώρας διεθνώς, αυτό που λέμε **ήπια ισχύς**. Ήταν οδυνηρό να βλέπεις το σκάνδαλο που δημιούργησε η κυβερνητική παρέμβαση σε σχέση με την ΕΡΤ, να είναι στα top news των μεγαλύτερων δικτύων του κόσμου. Πάλι η Ελλάδα να απασχολεί με αρνητικό τρόπο. Αγία Παρασκευή και πλατεία Ταξίμ με πάρκο Γκεζί χέρι-χέρι. Έλεος!

Ζητούμε την ανάκληση της ταπεινωτικής για τον πολιτισμό και τη δημοκρατία ενέργειας. Δεν μπορώ να σκεφτώ τι θα κάνουμε χωρίς τα δημόσια μίντια. Τουλάχιστον μπορούσαμε να περάσουμε κάποια

θέματα που αφορούσαν τις διεκδικήσεις των γυναικών. Δεν είναι τυχαίο που ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας βράβευσε φέτος την ΕΡΤ για το πρόγραμμά της στον τομέα της ψυχαγωγίας. Πάντοτε, παρά τις επεμβάσεις των κυβερνώντων, οι φεμινιστικές οργανώσεις προσέβλεπαν στα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά μέσα, που άλλωστε έχουν ως αποστολή να διακονούν τις αξίες της ισότητας των φύλων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο παιδευτικός ρόλος τους είναι αυτός που θα μας λείψει, παρά τα όποια φάουλ. Τουλάχιστον είχαμε το έδαφος να απαιτήσουμε ίση μεταχείριση. Τώρα, σε εποχή παρακμής και οπισθοδρόμησης, βλέπουμε μπροστά στα μάτια μας να μειώνονται οι μοχλοί πίεσης και οι θεσμοί, που υπό όρους μπορούν να γίνουν φιλικοί στα δικαιώματα των γυναικών.

Ασφαλώς, όλο τον καιρό είχαμε συγκεντρώσει διάφορα παράπονα για τη λειτουργία τους, ακριβώς διότι ο πήχης των απαιτήσεων είναι υψηλός για τα δημόσια μέσα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας. Όμως δεν μπορούν αυτά να συμψηφίσουν την πράξη της κατάργησης. Αυτή η πράξη δεν έχει αντίβαρο.

Και ξέρεις κάτι; Δεν μας ενδιαφέρει αν υπάρχει οδηγία της τρόικας. Εμείς ξέρουμε την υπεύθυνη ελληνική κυβέρνηση και τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, ο οποίος μίλησε με μίσος για το μέσον και τους εργαζόμενους-ες, διανθισμένο με περιφρόνηση. Μας θύμισε έτσι τη γνωστή απέχθεια ακραίων κύκλων για τη διανοήση και τους ανθρώπους του πολιτισμού. Και στο σημείο αυτό ανατρίχιασα...

Μας κλέβουν μέρα τη μέρα, αγαπητή μου, την όποια ποιότητα ζωής μάς έχει απομείνει. Μας έχουν λεηλατήσει. Αυτό που δεν μπορούν να βάλουν στο χέρι είναι η σκέψη μας! Και η μαζική λαϊκή αντίδραση το αποδεικνύει.

Αχ, μασκαρά, γκρέκο μασκαρά!

Είμαστε γυμνές γιατί είμαστε φεμινίστριες! (FEMEN)

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 07 Ιουνίου 2013 10:37

Αγαπητή Ευγενία,

Βλέπω μια επίμονη προβολή από τα διεθνή μέσα των λεγόμενων FEMEN, που εμφανίζονται ως η σύγχρονη εκδοχή του φεμινισμού. Λέω για τις γυμνόστηθες νεαρές που χρησιμοποιούν το σώμα τους ως ενεργό εργαλείο κατά των θεσμών της πατριαρχίας, όπως διατείνονται. Και αυτοί οι θεσμοί είναι η εκκλησία, η δικτατορία και η βιομηχανία του σεξ. Πάνω στα γυμνά στήθη τους γράφουν συνθήματα, με τα οποία προκαλούν το σύστημα.

Η ολιγομελής αυτή ομάδα, που ξεκίνησε από την Ουκρανία και έχει μικρούς πυρήνες και σε άλλες χώρες, λόγω της πολλαπλασιαστικής δύναμης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, χαίρει δυσανάλογης προβολής, διαψεύδοντας τη θέση ότι η ισότητα και ο τρίτος κόσμος δεν πουλάει. Νά που πουλάει ο λεγόμενος sextremism [sic]. Είναι η σκανδαλιστική εικόνα που τα αδηφάγα μίντια κυνηγούν, το τζάμπα θέαμα; Λες, αγαπητή μου, να κλονιστεί η πατριαρχία με τον τόπλες ακτιβισμό νέων κοριτσιών που προτάσσουν τα... στήθη τους και απειλούν το σύστημα; Το πολύ-πολύ να ανεβάζουν τη λίμπιντο των ματσό. Λες η επίδειξη των γυμνών οπισθίων των διαδηλωτών στις περιπετειώδεις συνόδους των G-τάδε να συνταράσσει τον νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό;

Εγώ ξέρω ένα πράγμα. Ότι ο σοβαρός αγώνας και η στρατηγική απελευθέρωσης θέλει και τα ανάλογα μέσα πάλης. Πάλης που δεν εξαντλείται μόνο σε επικοινωνιακές ενέργειες αποσπασματικές, αλλά οργανώνεται σε καθημερινή βάση, έχει διάρκεια, έχει συνέχεια. Δεν επιτρέπεται τα μέσα να ευτελίζουν τον σκοπό. Θα μου πεις, υπάρχει σκοπός; Εντάξει, ας δεχθούμε ως ειλικρινή την αντίθεση στην πατριαρχία. Όμως από 'κει και πέρα όλη αυτή η φασαρία πού οδηγεί; Στην επιβεβαίωση του συστήματος.

Θα αντιλέξεις ότι δεν είναι εντελώς ανώδυνη αυτή η δραστηριότητα για τις ακτιβίστριες. Στην Τύνιδα κρατούνται και θα δικαστούν τρεις Ευρωπαίες FEMEN για γυμνόστηθη διαμαρτυρία συμπαράστασης σε Τυνήσια ακτιβίστρια που διώκεται για προσβολή ηθών και δημοσίας αιδούς. Ότι τα δικαιώματα των γυναικών στην Τυνησία είναι ατροφικά ώστε να καταντούν αόρατα το γνωρίζουμε. Η περίφημη Αραβική Άνοιξη ήρθε και πέρασε, αφήνοντας τα θεμέλια του φονταμενταλισμού ανέπαφα. Ποιος φυγάδευσε την επανάσταση;

Ως ταύρος εν υαλοπωλείω, λοιπόν, εισδύουν οι ημίγυμνες FEMEN σε μια κοινωνία όπου οι γυναίκες επιβάλλεται να συμπεριφέρονται σεμνά στους δημόσιους χώρους και προκαλούν την αντίδραση της ίδιας της κοινωνίας και τη μήνι των μηχανισμών επιβολής. Μιλούν κατά της ισλαμοποίησης και επικοινωνούν το μήνυμα με το σώμα τους. Αν δεν αποσκοπούν στη δημιουργία σκανδάλου, συμπεριφέρονται ως άλλοι μαθητευόμενοι μάγοι. Τους διαφεύγει η καταλυτική επιρροή του Ισλάμ στη ζωή των γυναικών.

Κορίτσι μου, η σύγκρουση με την πατριαρχία δεν είναι επικοινωνιακό παιχνίδι. Εδώ έχεις να κάνεις με πολύπλευρη εκμετάλλευση, βασισμένη σε θεσμούς, σε έθιμα, σε παραδόσεις αιώνων, σε νοοτροπία. Όλοι οι κοινωνικοί αρμοί είναι διαποτισμένοι από την ανισότητα λόγω φύλου. Το σύστημα κερδοσκοπεί από την εξάρτηση των γυναικών. Εδώ χρειάζεσαι σχεδιασμό μεγάλης πνοής. Κίνημα, συμμαχίες, διεθνή στήριξη. Και εσύ, αντί άλλων εργαλείων, αναγορεύεις τα γυμνά στήθη σου σύμβολο της θηλυκότητας στο κατ' εξοχήν εργαλείο ανατροπής της πατριαρχίας (το σώμα μου, το μανιφέστο μου). Νομίζεις έτσι ότι εκδικείσαι την κυριαρχία των ανδρών για την αντικειμενικοποίηση του σώματός σου, στην οποία όμως κι εσύ καταφεύγεις. Κι εσύ το χρησιμοποιείς, αν δεν το εμπορευματοποιείς. Αφέλεια ή σκοπιμότητα; Όπως και νά 'χει, λαθεμένη ενέργεια, αποπροσανατολιστική.

Τρελή υπόθεση...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 31 Μαΐου 2013 10:09

Αγαπητή Ευγενία,

Ομολογώ ότι προβληματίστηκα με το άρθρο στην «Αυγή» που επιχειρηματολογεί κατά της ποσόστωσης των γυναικών στα όργανα των κομμάτων και γενικότερα στα πολιτικά πόστα. Θεωρούσα ότι η σχετική συζήτηση έχει εξαντληθεί, ότι κοντά είκοσι πέντε τώρα χρόνια, η εκατέρωθεν ρητορική, υπέρ ή κατά, έχει ήδη λήξει. Φαίνεται πως όχι. Και επειδή και εσύ και εγώ έχουμε ήδη κουράσει και κουρασθεί, δεν ήθελα να πάρω μέρος στη συζήτηση με όρους αλφαβήτας. Όμως σκέφτηκα ότι συνέδρια κομμάτων είναι μπροστά και ιδιαίτερα το συνέδριο της Αριστεράς, στο οποίο επενδύονται προσδοκίες.

Ας κάνουμε μια τρελή υπόθεση, ότι το συνέδριο πείθεται με πρωτοβουλία μερίδας γυναικών - μελών και παίρνει πίσω έστω και την αναλογική ποσόστωση. Απαρίθμησε πρόχειρα τις συνέπειες: Ανατρέπει πολιτική δεκαετιών του ΣΥΝ, που αποτέλεσε οδηγό και για την πολιτεία άλλων κομμάτων. Λόγω του κομματικού ανταγωνισμού και της... αρχής «κάνω ό,τι κάνεις» στο πολιτικό σύστημα, ενθαρρύνονται και η Ν.Δ. και μετά άλλα κόμματα να πάρουν τα θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών πίσω. Ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανίζεται ότι είναι πίσω από την εκλογική νομοθεσία που αφορά τις δημοτικές και βουλευτικές εκλογές για το απαραίτητο κατώφλι της παρουσίας κάθε φύλου στα ψηφοδέλτια με ποσοστό ενός τρίτου τουλάχιστον. Εμφανίζεται ακόμα να περιφρονεί τη συνταγματική πρόβλεψη ότι τα θετικά μέτρα που προάγουν την ισότητα δεν αποτελούν διάκριση λόγω φύλου. Πάει πίσω από την πολιτική του ΟΗΕ και της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης Εις Βάρος των Γυναικών, που ρητά επιτρέπει την υιοθέτηση ποσοστώσεων, προκειμένου να διορθωθεί η απαράδεκτη κατάσταση ανισορροπίας στην εκπροσώπηση των φύλων στην πολιτική. Πάντοτε, βέβαια, ως διοικητικό μέτρο προσωρινού χαρακτήρα. Επηρεάζει αρνητικά τις εξελίξεις και στα σύμμαχα

κόμματα της Αριστεράς στην Ευρώπη, που, αν μη τι άλλο, θα αρχίσουν να προβληματίζονται. Το σπουδαιότερο, θα απογοητεύσει τις φεμινιστικές και γυναικείες οργανώσεις, που πάλεψαν και παλεύουν για την ίση συμμετοχή των φύλων στα κέντρα εξουσίας. Και δεν θέλω να σκεφτώ τι θα γίνει κατά τη συνταγματική μεταρρύθμιση...

Πρόκειται, λοιπόν, για συντηρητική αναδίπλωση, που θα παρασύρει προς τα κάτω και τη συνολική πολιτική για το γυναικείο. Μεσομακροπρόθεσμα, θα λειτουργήσει ανασταλτικά στην προώθηση των γυναικών, που, αν σήμερα αποτελούν ένα σημαντικό μέρος των βουλευτών, χωρίς να είναι ικανοποιητικό, αυτό δεν έγινε από μόνο του. Εργάστηκαν πολλές, κάτω από τις εμπνευσμένες πρωτοβουλίες της Αλίκης Μαραγκοπούλου, με τη βοήθεια φωτισμένων ανδρών, όπως του αείμνηστου Βασίλη Μποτόπουλου, προέδρου του ΣτΕ, προκειμένου η ελληνική κοινωνία να αναγνωρίσει την αξία της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ως δημοκρατική κατάκτηση.

Και γιατί να ίσχυε αυτό το εφιαλτικό φανταστικό σενάριο; Γιατί το μέτρο, λέει, εισάγει διακρίσεις εις βάρος των ανδρών. Μα η διάκριση εκεί είναι εγγενής και λέγεται μονοφυλετική διαχείριση της εξουσίας. Δεν βλέπετε την ιμπεριαλιστική ανδροκρατική ηγεμονία; Δεν σου παραχωρείται ούτε μέτρο χωρίς να ματώσεις. Αφήστε τα μεγαλεπήβολα ότι θα φθάσουμε με την αξία μας στο 50%. Δέχομαι ότι αυτός είναι ο στόχος. Για να φτάσεις όμως εκεί, πρέπει να έχεις ως πλατφόρμα εκτίναξης τουλάχιστον το 35%, με όλα όσα το συνοδεύουν. Αφήστε να υπάρχει κόκκινη γραμμή κάτω από την οποία δεν μπορεί να πάμε.

Πάντως εγώ εναλλακτική λύση στις ποσοστώσεις δεν έχω ακούσει. Μήπως έχει επ' εσχάτων εφευρεθεί;

Έξεστι τη Βουλή ασχημονείν;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 24 Μαΐου 2013 20:38

Αγαπητή Ευγενία,

Για το χάλι της Βουλής συζητάει πια όλος ο κόσμος. Δεν μου λες κάτι καινούργιο. Όσες και όσοι αποδίδουμε σημασία στον θεσμό του Κοινοβουλίου, επειδή επιτρέπει μια γνησιότερη εκπροσώπηση των απόψεων στην κοινωνία, ανησυχούμε βαθύτατα με την εικόνα που αυτή εμφανίζει τον τελευταίο χρόνο. Έχει μετατραπεί σε αρένα φωνασκιών, ύβρεων, ανεπίτρεπτων χαρακτηρισμών χαμαιτυπείου.

Βέβαια, και από πριν είχαν εντοπιστεί προβλήματα. Η απροσχημάτιστη εξάρτησή της από την εκτελεστική εξουσία, τα φλύαρα προχειροφτιαγμένα νομοσχέδια, οι τροπολογίες της δωδεκάτης, η πολιτική ανεπάρκεια πολλών μελών της, η κακή χρήση της ελληνικής γλώσσας, τα άδεια έδρανα είχαν προκαλέσει δυσφορία. Αφαιρούσαν από το κύρος τού κορυφαίου νομοθετικού οργάνου.

Τώρα η ποιότητα λειτουργίας της έχει φτάσει στο ναδίρ. Τώρα εκτοξεύονται δηλητηριώδη βέλη στο σώμα της δημοκρατίας και κυφορούνται απειλές για την ύπαρξή της μέσα από τον ίδιο τον ναό της δημοκρατίας. Δεν είναι τραγική ειρωνεία; Με τη δημοκρατική ψήφο των πολιτών κατέλαβαν κοινοβουλευτικά έδρανα δυνάμεις εχθρικές στον κοινοβουλευτισμό, που είναι συνυφασμένος με τον διάλογο, την αντιπαράθεση επί τη βάσει θέσεων και επιχειρημάτων, τον σεβασμό του αντιπάλου. Υπάρχουν γραπτοί και άγραφοι κανόνες. Δεν θα ξαναγυρίσουμε στην αλφαβήτα της δημοκρατικής συμπεριφοράς. Αυτές οι αντικοινοβουλευτικές δυνάμεις, θορυβώδεις και χαοτικές όπως είναι, τραβούν προς τον κατήφορο συνολικά το Κοινοβούλιο.

Βουλιάζουμε σε όλα τα επίπεδα. Αυτό το συμπέρασμα βγάζει ο κοσμάκης μετά από κάθε νέο επεισόδιο του σίριαλ Βουλή και

φτύνει στον κόρφο του. Και αυτή η αίσθηση, ότι επικρατεί παντού αταξία, προσθέτει στην ανυποληψία των θεσμών, πολλαπλασιάζει την κοινωνική σύγχυση, για να μην πω απόγνωση.

Όχι, δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση. Δεν είναι πια, αν ποτέ ήταν, μόνο ενδοκοινοβουλευτικό θέμα. Είναι κεντρικό θέμα δημοκρατίας και ας ελπίσουμε ότι όλο και περισσότεροι πολίτες, άνδρες και γυναίκες, θα το αξιολογούν ως τέτοιο. Οι μοχλοί κοινωνικής κριτικής και πίεσης έχουν τη σημασία τους. Η αποδοκιμασία των πολιτών είναι χρήσιμο εργαλείο.

Ωστόσο, εγώ θέλω να επιστήσω την προσοχή στην ευθύνη των ίδιων των μελών του σώματος. Θέλω να κάνω έκκληση στις υγιείς δυνάμεις σε όσους και όσες βουλευτές η υπόθεση της δημοκρατίας είναι ακριβή, να αντιδράσουν. Πώς; Όχι, ασφαλώς, μιμούμενοι-ες τις άναρθρες κραυγές συγκεκριμένης πτέρυγας. Αλλά ακολουθώντας με ευλάβεια τις καλύτερες παραδόσεις του κοινοβουλευτισμού, τηρώντας τα νενομισμένα, εξυψώνοντας τη λειτουργία του. Η παρουσία τους να εγγυάται το ήπιο, πολιτισμένο κλίμα. Λυπάμαι να πω ότι, πέραν εκείνων που εκφεύγουν πάσης περιγραφής, κάποιοι-ες ακόμα έχουν ανάγκη από μαθήματα συμπεριφοράς. Μπερδεύουν την αίθουσα της Βουλής με άλλες αίθουσες.

Ιδιαίτερα, θέλω να κάνω έκκληση στις... μητέρες του έθνους. Σήμερα είναι περισσότερες από κάθε άλλη περίοδο, χωρίς να είναι αρκετές. Όμως με οδυνηρή έκπληξη είδαμε μερικές να υιοθετούν τη μανιέρα των ύβρεων και προπηλακισμών, που καταγράφεται στα μείον των κοινοβουλευτικών ανδρών. Θα αναμέναμε αυτές να κάνουν τη διαφορά, συμβάλλοντας στην ανανέωση της πολιτικής ζωής, σύμφωνα με τις κινηματικές φεμινιστικές προσδοκίες. Εντελώς παρακμιακό είναι δε όταν αλληλοβρίζονται μεταξύ τους, αντί να συνεννοούνται και να συνεργάζονται, προκαλώντας τη θυμηδία των πάσης φύσεως μισογύνηδων. Βλέπεις, όταν κονταροχτυπιούνται οι άνδρες βουλευτές, τότε διασταυρώνουν τα ξίφη τους, αλλά όταν ερίζουν οι γυναίκες, τότε... ξεκατινιάζονται. Κρίμα! Άλλο πολιτική, άλλο πολιτικαντισμός! Πόση παρακμή μπορούμε πια να καταναλώσουμε;

Πόσο μακριά είναι η Νέα Ορλεάνη;

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 17 Μαΐου 2013 15:00

Αγαπητή Ευγενία,

Έμεινα κατάπληκτη μαθαίνοντας το αποκρουστικό νέο, την επίθεση με πυροβολισμούς εναντίον της παρέλασης για την Ημέρα της Μητέρας στη Νέα Ορλεάνη. Επίθεση που είχε κάμποσα θύματα, τραυματισμούς γυναικών, ανδρών και παιδιών. Η Νέα Ορλεάνη, που μας απασχόλησε πριν από μερικά χρόνια λόγω των βιβλικών πλημμυρών του τυφώνα Κατρίνα, επανήλθε στο προσκήνιο της επικαιρότητας πάλι με οδυνηρό τρόπο.

Θα 'λεγα πως είναι ευγενικό και γενναιόδωρο, που σε αυτή την πληγωμένη περιοχή οι κάτοικοι τιμούν με τον τρόπο τους την Ημέρα της Μητέρας. Διαδηλώνοντας, χορεύοντας στους δρόμους. Και είναι επίσης σκληρό και συγχρόνως αντιφατικό, αυτή η ειρηνική εκδήλωση - διαδήλωση να γίνεται αντικείμενο της βίας των όπλων. Βία που εκρήγνυται τελευταία σε διάφορες περιοχές της μεγάλης χώρας των ΗΠΑ. *Εδώ η επίθεση μοιάζει αναίτια. Δεν έχεις μια σκληρή ταξική σύγκρουση, αλλά μια χαλαρή εκδήλωση θετικών συναισθημάτων.* Και όμως κι αυτή μπαίνει στο στόχαστρο των μηχανισμών του μίσους.

Έσπευσαν οι αρχές να αποδώσουν τα συμβάντα στην ογκούμενη βία των δρόμων, διευκρινίζοντας ότι δεν έχει να κάνει με τρομοκρατικό χτύπημα. Για σταθείτε! Και έτσι να είναι, αγαπητή μου, έχουμε να κάνουμε με ένα πολύ μεγάλο πρόβλημα, με σοβαρή κοινωνική νόσο. Με στρέβλωση βασικών και αυτονόητων αρχών κοινωνικής συμβίωσης. Με αντικοινωνική συμπεριφορά. Πώς θεραπεύεται αυτή η στρεβλή κατάσταση; Πώς διασφαλίζεται ότι ο δρόμος ανήκει σε όλους και όλες, ότι ο δημόσιος χώρος είναι συλλογικό αγαθό και πρέπει να είναι συνώνυμο της ασφάλειας;

Έχω τη γνώμη ότι όσο τέτοιες πράξεις θεωρούνται εξαίρεση ή μεμονωμένα περιστατικά, η αντιμετώπισή τους θα απομακρύνεται. Πρέπει να αξιολογούνται ως συμπτώματα νοσηρότητας, που

εξαπλώνεται στο κοινωνικό σώμα. Και πρώτα από όλα πρέπει να καταδικάζονται από όλους τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες. Φτάνει μόνο η τιμωρία; Ή πρέπει η κοινωνία με τους θεσμούς της να εγκύψει στο πρόβλημα; Να δει ξανά την Παιδεία, τη διαπαιδαγώγηση των νέων γενιών, τα κανάλια αλληλεγγύης, την κοινωνική συνοχή της; Να καλλιεργήσει τον σεβασμό προς τον άνθρωπο, που δεν είναι άφυλος, αλλά έχει αρσενικό και θηλυκό πρόσωπο.

Είναι πολύ κρίμα που οι συνθήκες της δομικής ανισότητας των φύλων, δεν επιτρέπουν στη γυναίκα την πλήρη ένταξή της στον δημόσιο χώρο και χρόνο. Και νά, που η «αγορά» προσπαθεί να την αποβάλει ακόμα και με την ιδιότητα της μητέρας, την περισσότερο αποδεκτή από το σύστημα!

Στη Νέα Ορλεάνη βεβήλωσαν μέσω της βίας την Ημέρα της Μητέρας και τον ειρηνικό συμβολισμό της, πράγμα που μαρτυρεί ότι η βαρβαρότητα ελλοχεύει στις κοινωνίες μας. Γιατί και στα καθ' ημάς η επίθεση στη μητρότητα έχει μεν άλλα χαρακτηριστικά, αλλά εξίσου οδυνηρά. Στην Ελλάδα της κρίσης μοιάζει να έχουν εγκαταλειφθεί και όλα όσα επιφανειακά και πομπώδη ακούγαμε τον προηγούμενο καιρό. Το πλειοδοτικό σύνθημα - στόχος «γεννάτε, γιατί χανόμαστε» παρασύρθηκε στο ρεύμα της λησμονιάς. Η οικογένεια εγκαταλείφθηκε στον κυκεώνα της κρίσης. Χιλιάδες οικογένειες δεν έχουν κανέναν εργαζόμενο γονιό, και να σκεφθείς ότι πριν από λίγο καιρό διαρρηγνύαμε τα ιμάτιά μας με την κυβερνητική ρήση ότι στόχος είναι να υπάρχει ένας εργαζόμενος. Η μητρότητα είναι άθλος μέσα στο κλίμα της συνεχιζόμενης περικοπής των κοινωνικών παροχών, της σταδιακής εξαφάνισης του κοινωνικού μισθού. Πρόκειται για παρακμή, για πολιτισμική ανорθογραφία, που πρέπει πάραυτα να διορθωθεί!

Να τραβηχτεί το παραβάν...

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 10 Μαΐου 2013 16:00

Αγαπητή Ευγενία,

Πες με περίεργη, πες με εκτός κλίματος, εγώ δεν χαίρομαι με τη λεγόμενη δίκη Τσοχατζόπουλου. Λυπάμαι βαθύτατα. Εντάξει, μπορεί να λέω: επιτέλους, η ώρα της κάθαρσης, αλλά αυτό είναι το πρώτο επίπεδο. Το κυρίαρχο συναίσθημα είναι η θλίψη για την πτώση ενός πολιτικού που υπηρέτησε σε ανώτατες κομματικές θέσεις και δημόσια αξιώματα. Που υπήρξε η ψυχή, ή μία από τις ψυχές, του κόμματός του. Που καθοδήγησε τόσους και τόσες πολλές, επί τόσο πολύ χρόνο.

Θυμάμαι τους πύρινους, χειμαρρώδεις λόγους του για τον σοσιαλισμό, για την κοινωνική δικαιοσύνη. Τόση, λοιπόν, απόσταση μεταξύ λόγων και έργων; Αυτή δεν είναι απόσταση, είναι άβυσσος. Το σημαντικό είναι ότι στο πρόσωπό του συναιρείται όλη η ρεμούλα, η διαφθορά, η διαπλοκή που χαρακτήρισαν την πολιτεία πολλών στελεχών του Κινήματος. Γι' αυτό η δίκη του αποκτά συμβολικό χαρακτήρα. Μακριά από μένα η γενίκευση. Στο κόμμα αυτό είχα ξεχωρίσει αρκετούς, τους οποίους σέβομαι και εκτιμώ μέχρι και σήμερα ακόμη, στον καιρό της παραζάλης. Αυτή η διαπίστωση, όμως, δεν αναιρεί την εκτίμηση ότι, επί πολιτείας του κόμματός του, η διαφθορά έριξε άγκυρα, όχι μόνο στον δημόσιο βίο, αλλά αγκάλιασε όλη την κοινωνία. Με αριστοτεχνικό τρόπο στήθηκαν τα κανάλια της διαπλοκής, μέσα από τα οποία το κόμμα ανανέωνε την κυβερνητική εξουσία.

Πριν δεκαπέντε χρόνια μού είχε κάνει εντύπωση μια ομιλία-προειδοποίηση μαχητικού στελέχους της Αριστεράς που είχε θητεύσει στις ανώτατες θέσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μας έλεγε τότε, εντελώς προδρομικά, ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα, η μάστιγα της κοινωνίας, είναι η πολιτική διαφθορά. Μας ανέλυε τους τρόπους και τις μεθόδους για το πώς οι κυβερνητικοί είχαν καταστήσει συνένοχη όλη την κοινωνία. Τα ακούγαμε αυτά κουνώντας το κεφάλι, άλλοι τα βρίσκαμε υπερβολικά διότι

παρεξέκκλιναν από τις προγραμματικές μας προτεραιότητες. Γενικώς δεν είχαμε τους όρους να τα κατανοήσουμε. Και έπρεπε η διεθνής κοινότητα να εντάξει στους στόχους της τη χρηστή διακυβέρνηση και την πάταξη της διαφθοράς στη δημόσια ζωή, ως στρέβλωση της δημοκρατίας, για να αρχίσουμε να παραδεχόμαστε την πρωτεύουσα σημασία του αγώνα για την πάταξή της.

Δεν πρέπει να σταθούμε μόνο στη δίκη Τσοχατζόπουλου, και μάλιστα με τον επιφανειακό τρόπο που ορισμένα ρεπορτάζ στέκονται. Όσοι και όσες θεωρούμε ότι η πολιτική δεν εξαντλείται στα σκάνδαλα, στο χάσμα υποσχέσεων και πεπραγμένων, στην αλαζονεία, στον αυταρχισμό, στην ιδιοποίηση κοινών πόρων, όσοι και όσες αγωνιζόμαστε για το φιλολαϊκό περιεχόμενό της, πρέπει να πάμε τον προβληματισμό σε βάθος. Πώς κατρακύλησε το πράγμα ως την έσχατη παρακμή; Ποιοι μηχανισμοί εξέθρεψαν το τέρας, ποιοι το ανατροφοδοτούσαν, τι πρέπει να κάνουμε από εδώ και πέρα;

Αγαπητή μου, δεν θέλω να περάσει έτσι «ασχολίαστο» το θέμα Άνοδος και Πτώση του ΠΑΣΟΚ. Δεν θέλω να μείνω με ατελείς εκτιμήσεις, σκόρπιες εντυπώσεις, όπως με την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού. Σοβαρή, οργανωμένη συζήτηση για το κοσμοϊστορικό γεγονός της κατάρρευσης του σοσιαλισμού, που αναρρίπισε τις προσδοκίες εκατομμυρίων ανθρώπων στον πλανήτη και ζέστανε τα όνειρά τους για κοινωνική δικαιοσύνη, δεν έγινε σ' εμάς. Δεν νομίζω ότι η θεωρία της συνωμοσίας ή του «σφάλματος» ή της «παρένθεσης» δίνουν απάντηση.

Είναι η στιγμή να τραβήξουμε την κουρτίνα πίσω από τη βιτρίνα Τσοχατζόπουλου..

Για τη δική μας Ανάσταση!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 03 Μαΐου 2013 15:10

Αγαπητή Ευγενία,

Η Εβδομάδα των Παθών καταλήγει πάντα στην Ανάσταση. Το χαρμόσυνο αναστάσιμο μήνυμα διαλύει το έρεβος του θανάτου. Τη θλίψη και το πένθος διαδέχονται η χαρά και η αισιοδοξία.

Δυστυχώς, δεν φαίνεται το αίσιο, αναστάσιμο τέλος για τα πολύχρονα πάθη του λαού. Η Μεγάλη Παρασκευή κατασκήνωσε στις ζωές των πολιτών της χώρας, σκορπίζοντας άφατη θλίψη και πόνο, μεταβάλλοντας την ολόφωτη χώρα σε ένα γκρίζο τοπίο.

Πρόκειται για κάτι το αφύσικο, ασφαλώς. Όλα τα βάσανα έχουν ένα τέλος ή τουλάχιστον κυοφορούν την επί τα βελτίω αλλαγή. Σε τούτη εδώ την περίπτωση, όμως, δεν φαίνονται σημάδια ελπιδοφόρα στον ορίζοντα. Ο φόβος είναι η μόνη κυρίαρχη κατάσταση και ο κλειστός ορίζοντας η βεβαιότητα.

Θα το αφήσουμε έτσι το πράγμα; Θα αφήσουμε να παρασυρθούμε στη δίνη της μοιρολατρίας, όχι ζώντας αλλά επιβιώνοντας μέρα με τη μέρα; Θα θρηνούμε πάνω στα ερείπια, ιστορώντας τα δεινά, διαπιστώνοντας τα αδιέξοδα; Ή θα κινηθούμε δραστήρια για να ανοίξουμε δρόμο στο οξυγόνο, στη ζωή, την αξιοπρέπεια; Βλέπεις εμείς δεν έχουμε να ελπίζουμε στην εξ ύψους σωτηρία. Δεν υπάρχει για μας ο αμνός του Θεού για να θυσιαστεί και να εξευμενίσει τις Ερινύες. Δεν μπορούμε να ελπίζουμε στο θαύμα, στον από μηχανής θεό.

Εμείς αλλού πρέπει να αναζητήσουμε την οδό της σωτηρίας. Στις κοινές προσπάθειες όλων, ή τουλάχιστον των περισσότερων. Καθένας και καθεμιά από μας είναι λίγος-λίγη για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη λαίλαπα. Όμως η συσπείρωση και η συνεργασία για τον κοινό στόχο μπορεί να συγκεντρώσει τεράστια δύναμη, ικανή να κλονίσει συθέμελα το κάστρο της ανομίας και της εκμετάλλευσης. Εκεί μπορεί να δημιουργηθεί το θαύμα, το **συλλογικό θαύμα**.

Είναι μία δύσκολη υπόθεση αυτή, δεν υπάρχει αμφιβολία. Πρέπει να οικοδομηθούν χιλιάδες γεφύρια πάνω από τη θρυμματισμένη κοινωνία, από τα αμέτρητα μικροσυμφέροντα και τους εγωισμούς, πάνω από τον δισταγμό, τη μοιρολατρική διάθεση, τη στάση «δεν γίνεται τίποτα». Θέλει οργάνωση, υπομονή και επιμονή. Είναι μια υπόθεση που δεν υπηρετείται μόνο με θεαματικές κινήσεις, επικοινωνιακού χαρακτήρα. Είναι δουλειά συστηματική, αφανής, που κτίζεται πετραδάκι - πετραδάκι και στη διαμόρφωσή της διαμορφώνει και στάση και αγωνιστικό ήθος στους συμμετέχοντες-ουσες. Διαπαιδαγωγεί.

Από πού να αρχίσεις; Από τις δυνάμεις και τις προσωπικότητες που είναι ήδη πεπεισμένες και έτοιμες να ακολουθήσουν αυτό το ανηφορικό μονοπάτι. Σε αυτές ανήκει η πρωτοβουλία. Αυτές οι δυνάμεις, που δεν είναι ευκαταφρόνητες, να δουλέψουν με τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες. Να στρέψουν τις διαθέσεις σε αγωνιστική κατεύθυνση. Συμφωνώ, ότι στη συνένωση του λαού και τη δημιουργία συναίνεσης μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά οι γυναίκες. Έχουν μάθει από την ίδια τους τη βιοτική εμπειρία να συμβιβάζουν, να ενώνουν, να πείθουν αντί να.. ξιφομαχούν.

Χρειάζεται να επιστρέψει σιγά - σιγά η απολεσθείσα αυτοπεποίθηση, να γίνει η σύνδεση με τις καλύτερες αγωνιστικές παραδόσεις του τόπου, που αφθονούν στην πρόσφατη και αρχαιότερη ιστορία μας. Κάτω από τις πιο δύσκολες συνθήκες οι Έλληνες και οι Ελληνίδες δεν σκέφτονταν την παραίτηση, αντιπάλευαν το κακό, όπως τη ναζιστική επίθεση, τον φασισμό, την πείνα, τον πόλεμο. ΑΝΤΙΣΤΕΚΟΝΤΑΝ!

Ένα τέτοιο κλίμα είναι και τώρα απαραίτητο. Και αυτό είναι συνώνυμο της μεγάλης πολιτικής και των εμπνευσμένων κινήσεων που αυτή υπαγορεύει. Εμπρός, ας μη χάνουμε άλλο χρόνο!

Ο συνδυαστικός κρίκος της έμφυλης βίας με τις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα!

Βολιώτη Μελίνα

Δημοσίευση: 26 Απριλίου 2013 10:35

Αγαπητή Ευγενία,

Μήπως υπάρχει υπερβολή στην ενασχόληση με το θέμα της βίας λόγω φύλου; Κάποιες φίλες έχουν μάλλον ενοχληθεί. Μήπως το έχουμε παρακάνει; Ρητά και κατηγορηματικά απαντώ: όχι. Ξέρεις γιατί; Διότι η βία κατά των γυναικών, η υποαντιπροσώπευσή τους στα κέντρα της πολιτικής εξουσίας και τα αναπαραγωγικά και σεξουαλικά δικαιώματα είναι τα κατ' εξοχήν πεδία, στα οποία σήμερα ανάγλυφα αποκαλύπτονται οι σχέσεις εξάρτησης ανάμεσα στα φύλα.

Δεν είναι χωρίς σημασία, ότι η φετινή 57η σύνοδος της Επιτροπής για το Στάτους των Γυναικών του ΟΗΕ ασχολήθηκε με το θέμα της βίας, που τα επίπεδά της στον κόσμο κρίνονται απαράδεκτα. Και μάλιστα κατέληξε σε κοινά συμπεράσματα, πράγμα όχι αυτονόητο, αφού πέρυσι η σύνοδος δεν μπόρεσε να καταλήξει σε συμφωνία για τις γυναίκες της υπαίθρου.

Για να ρίξουμε μια ματιά στις βασικές της θέσεις. Να πούμε πρώτα τα καλά. Η βία συνδέεται στο κείμενο καθαρά με τη δομική ανισότητα στις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Η αδυναμία, η εξάρτηση, η υποδεέστερη θέση των γυναικών παρέχει το έδαφος της άσκησης εναντίον τους της πολύμορφης βίας. Και μάλιστα οι γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις είναι πιο ευάλωτες στη βία. Θα μου πεις, τα ξέραμε αυτά. Άλλο είναι όμως αυτές οι παραδοχές να αποτελούν μέρος διεθνών κειμένων. Και έπειτα επιβεβαιώνεται και το άλλο, για το οποίο κάνουμε αγώνα στη χώρα μας, προκειμένου να γίνει συνείδηση. Ότι κανένα έθιμο, παράδοση ή θρησκευτική διδασκαλία δεν δικαιολογεί τις πράξεις βίας, που είναι ωμή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και νά η ευεργετική επενέργεια της Διάσκεψης της Βιέννης για τα ανθρώπινα

δικαιώματα, που φέτος συμπληρώνονται είκοσι χρόνια από την υιοθέτησή της.

Στη Βιέννη για πρώτη φορά η βία λόγω φύλου αξιολογήθηκε ως παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ευτυχώς. Δημιουργήθηκαν νέα δεδομένα, νέα κουλτούρα γύρω από το γυναικείο ζήτημα.

Και τώρα να δούμε τις «ελλείψεις» των συμπερασμάτων. Η παράλειψη μερικών πάγιων, αλλά και σύγχρονων αιτημάτων και ο μη προωθητικός συμβιβασμός που έγινε σε ορισμένα θέματα οφείλεται στη στάση των εκπροσώπων των γνωστών και μη εξαιρετέων χωρών - μελών, που όταν ακούνε για σεξουαλικά δικαιώματα γίνονται έξαλλοι. Το ίδιο μοτίβο από τη Διάσκεψη του Καΐρου για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη που έγινε δεκαεννιά χρόνια πριν. Και τότε η αδιάλλακτη στάση μιας υπολογίσιμης μερίδας χωρών οδήγησε στον συμβιβασμό της έκφρασης «αναπαραγωγική και σεξουαλική υγεία», αντί για «δικαιώματα» που μας ακολουθεί και επανέρχεται στα διεθνή κείμενα. Μετά από τόσο αγώνα, αναφορά γίνεται στα αναπαραγωγικά δικαιώματα, όχι όμως στα σεξουαλικά.

Και βεβαίως το κείμενο των συμπερασμάτων δεν αναφέρεται στο δικαίωμα της ασφαλούς άμβλωσης. Όλα αυτά δείχνουν τον βαθμό ωρίμανσης των ζητημάτων αυτών σε διεθνές επίπεδο και τη δουλειά που πρέπει να αναπτύξουν οι φεμινιστικές οργανώσεις.

Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η Ευρώπη προσέρχεται με καλές θέσεις στα φόρα αυτά. Δεν υπάρχει σύγκριση με τις ισλαμιστικές χώρες. Και αυτό αντανakλά πρωτίστως τη δουλειά των γυναικείων και φεμινιστικών οργανώσεων στο ευρωπαϊκό έδαφος και την επαγρύπνηση που επιδεικνύουν στα θέματα της ισότητας των φύλων.

Δεν είμαστε άθυρμα στους πέντε ανέμους της χρηματιστηριακής παγκοσμιοποίησης

19/4/2013

Αγαπητή Ευγενία,

Να που λόγοι ανωτέρας βίας οδήγησαν στο να υποταχθώ στη σιωπή για ένα μεγάλο διάστημα. Σαν να ξύπνησα από ένα όνειρο. Και τι δεν έγινε τον τελευταίο χρόνο... Κυριολεκτικά μια άλλη Ελλάδα στέκεται μπροστά μας. Αμήχανα την ψαύω. Προσπαθώ να ανιχνεύσω τα προτσές, να καταλάβω. Τι μας έχει συμβεί; Νομίζεις ότι έχουμε απαντήσει πειστικά στο καίριο αυτό ερώτημα; Γιατί, αν δεν εξαντλήσουμε το εύρος της απάντησης σε αυτό, δύσκολα να σχεδιάσουμε το από εδώ και πέρα. Ούτε μπορούμε να προχωρήσουμε με την παθολογία και τη συμπεριφορά τού χθες. Μόνο που στο σημείο αυτό πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και προσεκτικές. Πολλοί και πολλές κάνουν κριτική στο πρόσφατο παρελθόν, αλλά όχι πάντοτε από τη φιλολαϊκή σκοπιά. Μέσα στο καμίνι της κριτικής και της απόρριψης ρίχνουν και ό,τι καλό, δημιουργικό και προοδευτικό πέτυχε η πάλη των εργαζομένων τον προηγούμενο αιώνα. Τάχα είναι ντεμοντέ, πασέ. Κριτική αποτίμηση, λοιπόν, ναι, όχι ξεθεμέλιωμα. Όχι θεσμική κατάρρευση. Όχι ανομία, κουρέλιασμα του Συντάγματος και των νόμων. Όχι στην αγελοποίηση της κοινωνίας, στη διάσπαση του ιστού της. Όχι στη δημιουργία χάους.

Σκέφτομαι τον τελευταίο καιρό δύο πράγματα. Το πρώτο είναι πώς θα οργανώσουμε το αύριο μέσα από τα συντρίμια. Με τι υλικά και με ποιες δυνάμεις. Οι αξίες για τις οποίες αγωνίστηκαν σε αυτόν τον τόπο και μαρτύρησαν γι' αυτές τόσοι και τόσες διατηρούν ατόφια τη σημασία τους. Μάλιστα, η πολιτισμική παρακμή ανέδειξε πιο πολύ το περιεχόμενό τους. Η ειρήνη, η δημοκρατία, οι ίσες ευκαιρίες για όλους και όλες, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η κοινωνική αλληλεγγύη, γίνονται ζητούμενα. Γίνονται συνώνυμο της ίδιας της κοινωνίας. Συνάρτηση των οικοδομήσιμων υλικών είναι και οι δυνάμεις που φύσει και θέσει ενδιαφέρονται για την επικράτηση των ανθρωπιστικών αξιών. Κι αυτές δεν είναι άλλες από την κοινωνική και πολιτική Αριστερά. Αυτές καλούνται να πρωταγωνιστήσουν στο τιτάνιο έργο της ανασυγκρότησης, που πάει πολύ πιο πέρα από την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Επωμίζεται η Αριστερά μεγάλα βάρη και αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι για πρώτη φορά από όσο θυμάμαι ακουμπούν πάνω της μεγάλα κομμάτια της κοινωνίας. Άρα και για την Αριστερά έχει σημάνει η ώρα της κρίσεως. Καλείται να ενηλικιωθεί, να ανοίξει τους ορίζοντές της από τον εσωτερικό -συχνά μίζερο- μικρόκοσμό της, να αφήσει τους παλιμπαιδισμούς. Να αποκτήσει πλήρη συναίσθηση των υψηλών καθηκόντων που η συγκυρία και ο λαός φαίνεται πως της εναποθέτουν.

Το δεύτερο: μέσα σε αυτό το σύνθετο κλίμα πού τοποθετείται το γυναικείο ζήτημα; Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, όταν επικρατούν συνθήκες πανικού, έρχονται στην επιφάνεια παλιές και αραχνιασμένες ιδέες για τη θέση και τον ρόλο των γυναικών. Η ενασχόληση με ζητήματα φεμινισμού, πολιτισμού, ανθρωπίνων δικαιωμάτων μοιάζει πολυτέλεια. Κινδυνεύει το εύρος του προβληματισμού μας να εξαντλείται στο

Μνημόνιο και την τρόικα. Έχει στενέψει και αφυδατωθεί ο στοχασμός. Κι όμως, όχι μόνο δεν είναι άχρηστη η καλλιέργεια αυτών των ζητημάτων, αλλά θα έλεγα ότι είναι εκ των ων ουκ άνευ. Είναι στοιχείο αναπόσπαστο από το πρόγραμμα της ανασυγκρότησης. Γιατί αυτή πρέπει να είναι πρωτίστως αξιακή για να είναι οικονομική και κοινωνική. Σε αυτήν την κατεύθυνση οι ίδιες οι γυναίκες, όσες αντιλαμβάνονται το κάλεσμα των καιρών, οφείλουν να συνδράμουν. Με τη δική τους προβληματική, τον δικό τους αγώνα και προπάντων τη δική τους εμπειρία. Διότι έχουμε ιστορία μεγάλη πίσω μας. Έχουμε από πού να πιαστούμε, δεν είμαστε άθυρμα στους πέντε ανέμους της απάνθρωπης χρηματιστηριακής παγκοσμιοποίησης. Να ψάξουμε, λοιπόν, στις ρίζες μας, στις αποσκευές μας. Να αντλήσουμε έμπνευση, πρότυπα δράσης και αγώνα. Το οφείλουμε σε όσες αγωνίστηκαν και βεβαίως στις γενιές που έρχονται.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Περιδίνηση...

14/01/2012

Αγαπητή Ευγενία,

Χαώδεις οι σκέψεις μας, όπως χαώδη είναι και τα πράγματα γύρω - τριγύρω. Όσες και όσοι επικοινωνούν μαζί μου έχουν να αναφέρουν προβλήματα, διλήμματα, δυσκολίες ανυπέρβλητες, φόβους και ανασφάλειες. Σαν να σηκώθηκε αντάρα και να μη βλέπεις ορίζοντα. Πού πάμε; Με τους μαθητευόμενους μάγους που μανατζάρουν τα δημόσια πράγματα τίποτε δεν είναι προβλεπτό. Δεν φαίνεται φως. Και πώς να έχεις ψυχραιμία, όταν τα βόλια του φόβου και της φοβίας πέφτουν κατά ριπές στα κεφάλια των ανθρώπων, όταν σε υπερδόσεις γίνονται ενέσεις «σοκ και δέους»!

Και μη μου πεις πως το δίλημμα τώρα είναι τι θα κάνει ο κ. Γ. Παπανδρέου. Η καταστροφή έχει πλέον συντελεστεί. Διαλύεται το σύμπαν. Καταρρέουν ό,τι απόμεινε από τους θεσμούς, οι δημοκρατικές δομές και εγγυήσεις του πολιτεύματος, οι κατακτήσεις δεκαετιών, τα αποτελέσματα των αγώνων της εργατικής τάξης. Το χάσμα στις σχέσεις πολιτών - πολιτείας μεγαλώνει καθημερινά, η αποστροφή, η απέχθεια και η εχθρότητα αυξάνουν. Μαζί και η αποξένωση των πολιτών. Γι' αυτό ακούγεται εξωπραγματικό και υπερφίαλο αυτό που είπε ο σημερινός πρωθυπουργός, ότι μη ρωτάς τι κάνει η πατρίδα για σένα, εσύ τι κάνεις για την πατρίδα. Αυτό λέγεται φτηνό πνεύμα, ξέρεις. Ξηλώνουν όλες τις προϋποθέσεις αξιοπρέπειας των ανθρώπων και από την άλλη σου λένε ότι σώζουν τη χώρα. Τη χώρα χωρίς τους ανθρώπους της. Αλλά είναι αμφίβολο αν θα περιφρουρήσουν και την ίδια. Άσε, έχουμε να δούμε και να εκπλαγούμε δυσάρεστα. Έχουμε τράτο ακόμα μέχρι κάπου να ισορροπήσουμε.

Σκέφτομαι τι προσπάθειες θα χρειαστούν για να ανακάμψει ο τόπος και ποιες δυνάμεις θα επωμιστούν αυτό το τεράστιο καθήκον την επόμενη μέρα της κρίσης. Δεν φτάσαμε εκεί, βέβαια, κάθε άλλο, είμαστε μέσα στην περιδίνηση, αλλά πες πως ήρθαμε σε αυτό το σημείο. Ποιες πολιτικές δυνάμεις θα μουν μπροστά; Θα ήθελα να πω αβίαστα: Η αριστερά. Κάτι σαν να με συγκρατεί. Ο πολυκερματισμός των απόψεων και σχημάτων της δεν προοιωνίζεται κάτι ελπιδοφόρο. Μικρές - μικρές οργανώσεις, με εκλεκτούς ανθρώπους μέσα, κατά κανόνα έντιμους, ανιδιοτελείς, πατριώτες, αλλά με διαφορετική αντίληψη για το δέον γενέσθαι. Για το σήμερα και το αύριο.

Έχασαν το νόημά τους και οι λέξεις. Μέτωπο, σου λέει, και είναι τρεις κι ο κούκος από κάτω. Και ενώ υπάρχει αυτή η κατάσταση της διαίρεσης, η ρητορική για την ενότητα καλά κρατεί. Φραστική ενότητα, πρακτική αμοιβαδοποίησης. Μα δεν το βλέπεις; Είναι αντίφαση. Να σου πω την αλήθεια, έχω μπερδευτεί τελευταία. Τι θέλει να κάνει η αριστερά, σε όλη της την γκάμα, πέραν του να καταργήσει τη μνημονιακή πολιτική; Σε αυτό φαντάζομαι συμφωνούν όλοι και όλες.

Μετά από εκεί τι θα κάνουμε; Πώς θα ανορθωθούν ο τόπος, η οικονομία, η κοινωνία, ο πολιτισμός; Νομίζω πως αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι να συνεννοηθούν μεταξύ τους όλες οι αντιμνημονιακές δυνάμεις, να καθίσουν σε ένα στρογγυλό

τραπέζι και να βγάλουν επιτροπές για την προγραμματική συνεννόηση και σύγκλιση. Να εργάζονται αυτές οι επιτροπές νυχθημερόν προκειμένου να καταλήξουν σε ένα μίνιμουμ και σε ένα μάξιμουμ πρόγραμμα. Ίσως κάποιες να μην μπορούν να πάνε μέχρι τέλους, αλλά μπορεί να συμπορευτούν ως ένα σημείο. Να σφυρηλατηθεί ένα μέτωπο, που θα στηρίζεται όμως σε προγραμματικά πόδια, όχι γυάλινα. Αλλιώς τα «μέτωπα» που διακηρύσσονται θα αποδειχθούν συνονθύλευμα. Τρωτά και ευάλωτα.

Έπειτα είναι και τα πρόσωπα που παίζουν ρόλο. Δεν μπορεί οι προσωπικές στρατηγικές να αποβαίνουν καθοριστικός παράγοντας, να ταλανίζουν την αριστερή πραγματικότητα. Δεν υπάρχει αυτή η πολυτέλεια, αν ποτέ δηλαδή υπήρχε. Χρειαζόμαστε λιγότερες έριδες, στρατηγική της έντασης, πολεμόχαρη φρασεολογία και περισσότερη περίσκεψη, ψυχραιμία, νηφαλιότητα και δουλειά σε βάθος. Λιγότερη επικοινωνιακότητα και περισσότερη πολιτική ανάλυση. Ξέρω ότι το περιβάλλον δεν ευνοεί την αυτοσυγκέντρωση. Αλλά και χωρίς αυτήν θα μας παρασύρουν τα κύματα, κάπου πρέπει να αγκιστρωθούμε. Εν κινήσει, λοιπόν, πρέπει να γίνει κι αυτό. Γι' αυτό οι ομάδες για την προγραμματική αποσαφήνιση - σύγκλιση πρέπει να εργάζονται στο πλαίσιο του γενικότερου καταμερισμού. Πώς αλλιώς θα γίνει;

Μελίνα Βολιώτη

Πρωτοβουλίες για την εξάλειψη της πορνείας

17/12/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Αγανάκτηση εκφράζουν πολλοί πολίτες, γυναίκες και άνδρες, για την κατάσταση που επικρατεί τελευταία στην Αθήνα σε σχέση με την πορνεία. Εκδιδόμενα άτομα και μαστροποί (μάνατζερ τους λένε τώρα) και ό,τι συνοδεύει το φαινόμενο έχουν δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στους κεντρικούς και λιγότερο κεντρικούς δρόμους. Οι πολλές, ποικίλης προέλευσης, αλλοδαπές γυναίκες μαρτυρούν ότι η εμπορία για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης καλά κρατεί.

Αν δεν παταχθεί η πορνεία, δεν θα παταχθεί και η εμπορία, αφού αυτά τα φαινόμενα αλλητροφοδοτούνται και τα όρια έχουν γίνει δυσδιάκριτα. Είναι η ώρα να ληφθούν πρωτοβουλίες και στη χώρα μας για τον περιορισμό έως και την εξάλειψη της πορνείας, κάτι που απασχολεί σοβαρά τελευταία και τη γαλλική πολιτική σκηνή.

Βρίσκω στο πλαίσιο αυτό εξαιρετικό το μανιφέστο «Μηδενικός ματσισμός» του Δικτύου Ανδρών κατά της Πορνείας, που φτιάχτηκε πρόσφατα στη Γαλλία και ήδη συγκεντρώνει πάνω από 200 άνδρες. Σε αυτό το κείμενο, με λίγα λόγια, αποκαλύπτουν την ουσία της πορνείας και την απονομιμοποιούν ως ανδρικό δικαίωμα.

Ορισμένες κομβικές σκέψεις: «Αρνούμαστε να συρρικνώσουμε τη σεξουαλικότητά μας σε μια οικονομική συναλλαγή. Για μας η σεξουαλική ζωή είναι πρωτίστως ανθρώπινη σχέση, που βασίζεται στην ισότητα και τον αμοιβαίο σεβασμό. Όχι στη ματσό κουλτούρα που χρησιμοποιεί τη σεξουαλικότητα για να επικρατήσει και να ταπεινώσει. Όχι στους οίκους ανοχής, έστω και αν λειτουργούν με άδειες κρατικών αρχών, όπου οι γυναίκες είναι υποταγμένες και εκμεταλλευόμενες από τους μαστροπούς, μαντρωμένες για να υπηρετούν τους άνδρες. Ναι στην κοινή επιθυμία και απόλαυση.

Η έκφραση «το δικαίωμα στην πορνεία» συχνά είναι αντικείμενο συζήτησης. Αλλά ποια επιλέγει να έχει ανεπιθύμητο σεξ με ξένους αρκετές φορές τη μέρα; Ποια έχει ελευθερία στην πορνεία; Ποια έχει επιλογή; Ποιος λαμβάνει απόλαυση χωρίς να νοιάζεται για το άλλο πρόσωπο; Ο άνδρας που έχει τη δύναμη του χρήματος. Η ελευθερία είναι αυταπάτη για την εκδιδόμενη, γιατί επιβάλλεται από τον προαγωγό, τα ναρκωτικά και τη βία. Κάθε χρόνο το σύστημα πορνείας καταστρέφει τις ζωές εκατομμυρίων νέων θυμάτων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών, συχνά των φτωχότερων εκ των φτωχών.

Κάθε άνδρας μπορεί να διεκδικεί τα δικαιώματά του χωρίς να αρνείται στους άλλους τα δικά τους και μπορεί να ενδυναμώνεται χωρίς να κυριαρχεί.

Σε εφαρμογή της αρχής ανδρική-θηλυκή ισότητα ζητούμε από τις αρμόδιες αρχές:

- Να σταματήσουν την ποινικοποίηση των εκδιδόμενων προσώπων. Να αναπτύξουν κοινωνικά, εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και υγείας για την πρόληψη και για τις εναλλακτικές λύσεις στην πορνεία, για να διασφαλίσουν με αποτελεσματικό τρόπο το δικαίωμα να μην είναι καμία-κανείς στο πορνικό σύστημα.

- Να πατάξουν τη σωματεμπορία με εφαρμογή της μηδενικής ανοχής σε όλες τις μορφές της (δρόμο, σαλόνια για μασάζ, συνοικίες με κόκκινα φανάρια, υπηρεσία συνοδών, ιστοσελίδες, αγγελίες και άλλα).

- Να οργανώσουν ή να ενισχύσουν τη μη σεξιστική εκπαίδευση αναφορικά με τη σεξουαλικότητα και τις διαπροσωπικές σχέσεις, αρχίζοντας από το δημοτικό, διδάσκοντας τον σεβασμό για τους άλλους-ες, την ελευθερία τους, τις επιλογές και επιθυμίες τους.

- Να καθιερώσουν κλιμακωτές κυρώσεις για τους πελάτες, όπως στη Σουηδία, όπου αυτή η πολιτική απέδειξε την αποτελεσματικότητά της.

Μαζί ας οικοδομήσουμε έναν κόσμο όπου κανείς δεν θα ονειρευόταν να αγοράσει πρόσβαση στο σώμα του άλλου και οι χαρές του σεξ δεν θα ήταν συνδεδεμένες με το χρήμα και τη βία. Αυτός ο κόσμος είναι εφικτός και η οικοδόμησή του έχει ήδη αρχίσει. Το 1999, μετά από μισό αιώνα σχολικής εκπαίδευσης στο πνεύμα της ισότητας των φύλων, η Σουηδία έγινε η πρώτη χώρα στον κόσμο που ποινικοποίησε τις «σεξουαλικές υπηρεσίες», χωρίς να κυνηγήσει τα εκδιδόμενα πρόσωπα. Πιστεύουμε ότι το σκανδιναβικό μοντέλο, ένα σπουδαίο βήμα προς τον αληθινό ανθρωπισμό και δημοκρατία, είναι ένα ζωντανό σύμβολο ελπίδας για έναν κόσμο χωρίς πορνεία».

Αυτά, μεταξύ άλλων, γράφονται στο μανιφέστο «Άνδρες 'απλώς λένε ΟΧΙ' στην πορνεία». Πρόκειται για εκδήλωση, αν μη τι άλλο, «υγιούς αρρενωπότητας». Είναι το παρήγορο μοντέλο ανδρικής συμπεριφοράς που βλέπει στο μέλλον...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Προσωπική και συλλογική αυτοκριτική και αυτογνωσία

10/12/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Βρίζω, βρίζεις, βρίζει...

Καλά, έχω εκπλαγεί, αδερφή, από την έκταση και την ένταση του υβρεολογίου κατά της τρόικας, των Γερμανών και, ιδίως, κατά της κ. Μέρκελ. Νόμιζα ότι οι... ακατονόμαστες βρισιές εκπορεύονταν από μεμονωμένες εκπομπές και κάποιους συγκεκριμένους δημοσιογράφους της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου. Αμ, δε. Μιλάμε για φαινόμενο. Το οποίο με κάνει να ντρέπομαι. Μάλιστα τα... κοσμητικά επίθετα με τα οποία καθημερινά περιλούζουν την καγκελάριο είναι το κάτι άλλο. Και δεν είναι τυχαίο ότι είναι γυναίκα.

Κατ' αρχήν, σε ένα κλίμα γενικής δυσφορίας, θυμού, απελπισίας, είναι εύκολο, σχεδόν ανέξοδο, να βρίζεις τα νέα ξένα αφεντικά. Όταν μάλιστα τηρείς απόσταση ασφαλείας. Τζάμπα μαγκιά, δηλαδή. Δεύτερον, η στάση αυτή είναι μια ψευδοαντίσταση. Το πολύ-πολύ να εκτονώνεις το αίσθημα απαρέσκειας που βασιλεύει στην κοινωνία. Αλλά συντηρείς το κλίμα απάθειας, αν δεν το δημιουργείς, ή παροχετεύεις την οργή.

Πρόκειται για αφόρητο λαϊκισμό, έναν ψευτοπαλληκαρισμό τόσο γνώριμο στον νεοελληνικό μας βίο: «ξέρεις εγώ ποιος είμαι, ρε...». Αλλά θα μου πεις, εδώ η βρισιά έγινε το σήμα κατατεθέν της κυβέρνησης τα τελευταία χρόνια, οι άλλοι μας μάραναν; Ο πολύς αντιπρόεδρος της κυβέρνησης έχει καθυβρίσει τους πανέλληνες, ενώ παλαιότερα δεν εφείσθη ανάλογων χαρακτηρισμών και για ολόκληρες χώρες και λαούς.

Αλλά ας έρθουμε και στην ουσία του πράγματος. Άραγε, για τα δεινά που υφίσταται ο τόπος, και είναι οδυνηρά και δυσβάσταχτα, μας φταίνει οι ξένοι; Ή τουλάχιστον μας φταίνει κυρίως αυτοί; Η πολιτική που εφάρμοσαν οι διαδοχικές κυβερνήσεις από τη Μεταπολίτευση κι εδώ δεν ευθύνεται; Το πολιτικό σύστημα είναι αθώο του αίματος; Η καταναλωτική υστερία των πολιτών δεν έχει μερίδιο ευθύνης; Που εκφράσεις της δεν υποχωρούν ούτε και εν ώρα κρίσης; Η πολιτική απάθεια και το βόλεμα δεν μας ενοχλεί;

Απαιτείται σοβαρότητα από τους πάνω και από τους κάτω. Ιδιαίτερα απ' όσους και όσες έχουν την πολιτική εξουσία και την εξουσία του μικροφώνου. Το βρίσιμο και η γελοιοποίηση των θεσμών δεν είναι απλά αδιέξοδα, είναι επικίνδυνα. Γυρίζει μπουμέρανγκ. Το «γιαούρτωμα» των πολιτικών ανήκει στην εκστρατεία καταρράκωσης των θεσμών, τέλειος απαξίωσης της πολιτικής, για να έρθουν οι τεχνοκράτες των διεθνών καπιταλιστικών κέντρων. Αν νομίζουν κάποιοι ότι όλα αυτά είναι αντίσταση, λυπάμαι πολύ.

Χρειαζόμαστε επιχειρήματα, πολιτικές - προγραμματικές θέσεις. Γύρω από αυτές πρέπει να συγκεντρωθούν δυνάμεις που θα έχουν υπόψη τους ότι ο αγώνας είναι διαρκής, δεν είναι μιας ημέρας, δεν είναι άθροισμα ακτιβισμών που εντυπωσιάζουν τα ΜΜΕ ούτε, πολύ περισσότερο, εκτονωτικές πράξεις. Έχουμε μπει σε βαθύ τούνελ και η ανάγκη μιας τολμηρής, ριζικής, βαθιάς ανασυγκρότησης που να βλέπει στο μέλλον, σε βάθος χρόνου, είναι αναγκαία. Και αυτή περνάει μέσα από βαθιά αυτοκριτική, που αποτελεί προϋπόθεση. Προσωπική και συλλογική αυτοκριτική και αυτογνωσία.

Όσοι και όσες, λοιπόν, έχουν τη δυνατότητα να απευθύνονται σε σύνολα πολιτών, όπως αυτό γίνεται μέσα από τα ΜΜΕ, καλά θα κάνουν να ενισχύουν τη βούληση του λαού να αντισταθεί με στέρεο και ανθεκτικό τρόπο σε αυτά που τεκταίνονται. Να μην καλλιεργούν την ηττοπάθεια, το αδιέξοδο, είτε τον ραγιαδισμό και τον ψευτοπατριωτισμό, ανάλογα. Να μην καλλιεργούν τη σύγχυση, προπάντων, δίνοντας την εντύπωση ότι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ένα έρμαιο της τύχης. Νωπές, άλλωστε, είναι οι αγωνιστικές μνήμες, η εποποιία της Εθνικής Αντίστασης είναι μια ανεξάντλητη πηγή ηθικού - αγωνιστικού παραδείγματος. Το είπε ο ποιητής: "δεν είμαστε σοπρά της τύχης"...

Η στάση, άλλωστε, της κ. Μέρκελ, που αναπτύσσεται στη γραμμή της «γερμανικής Ευρώπης», είναι πολύ σοβαρή υπόθεση για να αντιμετωπίζεται με σχετλιαστικά σχόλια και βρισιές. Εδώ χρειάζεται πολιτική αντιμετώπιση, σοβαρά επιχειρήματα και συμμαχίες, σε κοινωνικό, πολιτικό, διακρατικό επίπεδο. Αλλά τότε διαπραγματεύτηκε σοβαρά η Ελλάδα αφότου μπήκαμε στην Κοινότητα; Πότε; Εδώ ο ευρωπαϊσμός έχει ταυτιστεί με την υποταγή, την αδράνεια, την αδιαφορία, την επιδερμικότητα. Έχει, δηλαδή, εκφυλιστεί. Και ιδού τα αποτελέσματα. Να πού οδήγησε η πολιτική της αδράνειας και της ανάθεσης.

Η δική μου μεγάλη έγνοια είναι αν ο ελλαδικός ελληνισμός θα μπορέσει μέσα από μία γενναία αυτοκριτική να σταθεί όρθιος, όπως του αξίζει, να δώσει όλες εκείνες τις μάχες που δεν έχουν δοθεί...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Εδώ σε θέλω, κάβουρα...

03/12/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Πραξ απ τράου; Προσπαθώ να πω ότι παρακολούθησα από το κανάλι της Βουλής τη συζήτηση για τη βία λόγω φύλου, που οργάνωσε η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με αφορμή την 25η Νοεμβρίου - Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας εις βάρος των Γυναικών.

Έχει πλέον καθιερωθεί αυτού του είδους η συνεδρίαση, στην οποία καλούνται κάποιες φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις που ενημερώνουν για το θέμα και και εν συνεχεία τοποθετούνται βουλευτές, άνδρες και γυναίκες, μέλη της Επιτροπής. Συνήθως είναι γυναίκες. Βεβαίως, μετέχει και η Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων, για το μέρος της κυβερνητικής πολιτικής. Δεν ξέρω η αμύητη ή/και ο αμύητος τι καταλαβαίνουν από το θέμα. Τι βγάζουν από τα πεντάλεπτα των τοποθετήσεων των προσκεκλημένων στελεχών του κινήματος. Όσες όμως κατοικούμε στην Ιερουσαλήμ, μάλλον θα βρούμε τη διαδικασία βαρετή. Άντε τα 'παμε μια, τα 'παμε δυό. Ανακυκλώνουμε τα ίδια και τα ίδια. Θα ήταν ίσως χρήσιμο αν σε αυτό το ετήσιο ραντεβού η κάθε οργάνωση ανέφερε τι έκανε μέσα στο διαρρέυσαν διάστημα για το θέμα, αλλά και τι έκανε η Επιτροπή της Βουλής, τέλος πάντων όλες οι πλευρές τι έχουν να αναφέρουν. Αλλιώς το πράγμα θα εκφυλιστεί. Διότι εξαντλείται σε μία διαπιστωλογία. Από την άλλη, σκέφτομαι ότι ίσως και με αυτές τις αδυναμίες η συζήτηση αυτή δεν είναι χωρίς νόημα, αφού υπάρχουν τεράστια κενά ενημέρωσης και το θέμα είναι από τα πλέον σοβαρά και πολύπλοκα.

Τι δεν μου άρεσε εμένα προσωπικά. Ότι κάθε φορά οι βουλευτές -και οι γυναίκες- μιλούν και φεύγουν. Ζητούν τον λόγο γρήγορα για να φύγουν, γιατί έχουν, λέει, άλλες υποχρεώσεις. Συγγνώμη, αλλά και αυτή υποχρέωση είναι. Το μισώ αυτό το πράγμα. Έρχεται ο/η πολιτικός, πετσώνει έναν λόγο και μετά φεύγει με ήσυχη συνείδηση ότι εξετέλεσε το καθήκον. Και πότε θα ακούσει τι έχουν οι πολίτες να του πουν; Τον μόνο κυβερνητικό που είδα να κάθεται στωικά επί τρεις ώρες για να ακούσει τις οργανώσεις ήταν ο υφυπουργός Δικαιοσύνης κ. Κατσιφάρας και το λέω αυτό ως εντυπωσιακό παράδειγμα προς μίμηση.

Ύστερα είναι απaráσκευοι οι βουλευτές, άνδρες και γυναίκες. Λυπάμαι να πω ότι τοποθετούνται εκ του προχείρου, εκ της «περιουσίας». Και ούτε όλες οι οργανώσεις που καλούνται είναι προετοιμασμένες κατάλληλα. Άλλωστε με ποιο κριτήριο καλούνται; Το μόνο κριτήριο είναι -πρέπει να είναι- η ενασχόληση με το θέμα, η σχετική εμπειρία και η έξωθεν καλή μαρτυρία. Γιατί βλέπω και πρόσωπα μεταξύ των προσκεκλημένων που είναι τουλάχιστον ασόβαρα και ας διακονούν σε υψηλές αυλές.

Κάτι επίσης που χρήζει σχολιασμού είναι οι επίμονες ερωτήσεις της κ. Μερεντίτη προς τη Γενική Γραμματέα Ισότητας των Φύλων σχετικά με τα κονδύλια που πάνε

στις γυναικείες οργανώσεις. Η κ. Μερεντίτη, ως φίλη του κινήματος, πρέπει από πολύ καιρό να γνωρίζει καλά ότι πολιτική χρηματοδότησης των οργανώσεων δεν υπήρξε ποτέ σε τούτη 'δω τη χώρα. Ό,τι προγράμματα υπήρξαν, αυτά ήταν κοινοτικά, σε αυστηρό πλαίσιο, που αφορούσαν δράση. Οι κλασικές γυναικείες οργανώσεις δεν ανήκουν στις ευνοημένες ΜΚΟ της τελευταίας γενιάς. Όσες εμπλέκονται στις οργανώσεις όχι μόνο δεν πήραν, αλλά έδωσαν και δίνουν από την τσέπη τους για να στηρίξουν αυτό που αγαπούν. Καταντάει πλέον αηδία αυτό το θέμα. Αλλού πρέπει να στρέψουν την πολιτική τους προσοχή οι πατέρες και μητέρες του έθνους, καθώς η λωποδυσία είναι εκτός των τειχών των οργανώσεων. Άλλωστε, θα έπρεπε στη διαδικασία του κοινοβουλευτικού ελέγχου να πιέσουν για την ενεργοποίηση των πόρων του ΕΣΠΑ, που κινδυνεύει να ακυρωθεί, καθώς οι προθεσμίες γίνονται όλο και πιο ασφυκτικές. Ένα μικρό κομματάκι του ΕΣΠΑ είχε προβλεφθεί να κατευθυνθεί σε δράσεις για την ισότητα στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης. Στην προώθηση αυτής της πολιτικής μπορούν να συμβάλουν; Μπορούν να βοηθήσουν τη Γενική Γραμματεία Ισότητας να φέρει σε πέρας τον σχεδιασμό της; Εδώ σε θέλω, κάβουρα...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Υποδόρια μηνύματα

26/11/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Εντελώς άχαρη η διαφήμιση γνωστής μάρκας για παντόφλες. Την άκουσα στο ραδιόφωνο. Δεν αναφέρω ποια, γιατί δεν θέλω να συμβάλω στη διαφήμιση της έστω και αρνητικά τοποθετούμενη. Ζούμε, ξέρεις, στις μέρες όπου ο ηροστρατισμός είναι σε μεγάλη υπόληψη. Ξέρεις, εκείνο το καλόπαιδο τον Ηρόστρατο, που για να γίνει διάσημος (διαβόητος) στους αιώνες έκαψε τον ναό της Αρτέμιδας στην Έφεσο.

Όχι μόνο είναι γελοίο το περιεχόμενο της εν λόγω διαφήμισης, αλλά και αναχρονιστικό και δυσφημιστικό για το γυναικείο φύλο και παράνομο. Διότι υπάρχουν κανόνες και δεσμεύσεις που δεν επιτρέπουν την αναπαράσταση σκηνών βίας στα ΜΜΕ ή τη χρησιμοποίησή τους στις διαφημίσεις. Ακούγεται που λες ένα αλλοπρόσαλλο θηλυκό, που επειδή ο αρσενικός, καταλαβαίνεις, ο σύζυγος-σύντροφος, δεν της πήρε δώρο για τα γενέθλιά της, τη γιορτή της, δεν θυμάμαι καλά τούτη την ώρα, αλλά δεν κάνει και τη διαφορά, αυτή τον... καταχερίζει, του ρίχνει παντοφλιές, βρίζοντάς τον ανάλογα. Και αφού οι παντοφλιές είναι... αναπόφευκτες, τουλάχιστον ας είναι οι παντόφλες που της αγοράζει της διαφημιζόμενης μάρκας, γιατί είναι απαλές...

Πέραν από το αισθητικά απαράδεκτο αυτής της διαφήμισης, αυτό που ενοχλεί είναι το μήνυμα που εκπέμπει. Και αυτό δεν διακρίνεται διά γυμνού οφθαλμού. Αυτό που φαίνεται σε πρώτη πρόσληψη είναι το «πάρε και τούτη, πάρε και την άλλη», η σκανδαλώδης πράξη. Αλλά αυτή η πράξη είναι βία. Είναι κακοποίηση. Εκδήλωση ενδοοικογενειακής βίας. Και εδώ δράστρια είναι η γυναίκα. Και μάλιστα η βία αυτή γίνεται και για λόγους όχι σοβαρούς, για λόγους ιδιοτελείς, κατανάλωσης, λούσων, εμφανίζοντας για πολλοστή φορά τη γυναίκα ως ένα ον που δεν σκέφτεται τίποτα άλλο από τον εαυτό της και την καλοπέρασή της. Μα πού ζούμε; Από πού αντλούν αυτά τα πρότυπα κάποιοι διαφημιστές;

Χθες, 25 του Νοέμβρη, ήταν η Διεθνής Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας εις Βάρος των Γυναικών. Η ανάλυση αυτού του φαινομένου δείχνει ότι ο δράστης της βίας, και της ενδοοικογενειακής, είναι ο άνδρας. Η γυναίκα -και κατ' επέκταση τα παιδιά- είναι τα θύματα. Αυτός είναι ο κανόνας. Γιατί η έμφυλη βία -τό 'χουμε πει δεκάδες φορές- είναι εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Είναι θέμα ελέγχου και εξουσίας, λοιπόν.

Ξέρω ότι τελευταία προβάλλονται απόψεις ότι η βία εκπορεύεται και από τα δύο φύλα εξίσου. Αυτή η θέση δεν είναι σωστή, προκαλεί σύγχυση ως προς τα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου και εμποδίζει τη συγκέντρωση των προσπαθειών στην καταπολέμησή του. Ο κανόνας είναι η βάση, όχι οι τυχόν εξαιρέσεις. Χωρίς να σημαίνει ότι επικροτούμε τις εξαιρέσεις, αφού η βία είναι απαράδεκτη, από όπου και αν προέρχεται.

Ασχολήθηκα με τη διαφήμιση της... παντόφλας, γιατί μέσω των διαφημίσεων περνάνε υποδόρια μηνύματα σε όλη την κοινωνία. Ισχυρά. Διότι ταξιδεύουν στο παντοδύναμο όχημα των μιντιακών μέσων. Οι διαφημίσεις στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο γίνονται σλόγκαν, ατάκες στην επιθεώρηση, κλισέ στον καθημερινό λόγο. Άλλοτε επιτυχημένες, άλλοτε ανούσιες, έως απαράδεκτες και βλαπτικές. Μερικές ισχύουν διαχρονικά. Σκέψου εκείνο με τον μοναχό Ακάκιο με το γαϊδουράκι!

Το πρόβλημα είναι ότι είναι τόσες πολλές οι διαφημίσεις, τόσα πολλά τα μίντια, οι εκπομπές μέρα και νύχτα, που ποια-ποιος έχει τον χρόνο και τη διάθεση να ασχοληθεί. Άσε τον έντυπο λόγο. Αυτή είναι δουλειά ειδικού Παρατηρητηρίου. Τυχαία πολλές φορές πέφτουμε πάνω σε ανοίκειες, μισογυνικές, απαξιώτικές του φύλου εκφράσεις. Αυτό που ίσως είναι αποτελεσματικό, είναι η άμεση αντίδραση των γυναικών, των ακροατριών, τηλεθεατριών ή αναγνώστριών και εκείνων των ανδρών που είναι ευαίσθητοι και κατατάσσουν τον σεξισμό στις διακρίσεις. Άμεση διαμαρτυρία. Ευτυχώς η τεχνολογία δίνει αυτή τη δυνατότητα. Εγώ μάλιστα έχω εκπλαγεί τώρα τελευταία, που ακούω κατά κανόνα ραδιόφωνο, πόσα πολλά μηνύματα στέλνονται στους παρουσιαστές και παρουσιάστριες των εκπομπών με σχόλια και παρατηρήσεις, και μάλιστα εν ώρα εκπομπής. Στη βράση κολλάει το σίδερο.

Ας το σκεφτούμε, λοιπόν. Ο διάβολος του σεξισμού κρύβεται επιτυχημένα και στο επί μέρους, στο μικρό και καθημερινό, στο έμμεσο. Να εκπαιδευτούμε στο να τον διακρίνουμε!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Αναζητούνται πολιτικοί στο ύψος της πολιτικής

19/11/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Καλά, εσύ θεωρείς ότι το κύριο πρόβλημα της σημερινής κυβέρνησης είναι το έλλειμμα φύλου; Για το έλλειμμα ουσιαστικής δημοκρατικής νομιμοποίησης δεν έχεις να πεις; Για τη σκανδαλώδη σύνθεσή της ουδέν σχόλιο; Για τη μνημονιακή νομιμοφροσύνη της τίποτε; Όπως φαίνεται, η νέα κυβέρνηση μόνο νέα σε ιδέες και πρόσωπα δεν είναι. Αντιθέτως, είναι η πιο οπισθοδρομική εκδοχή που θα μπορούσαμε να έχουμε.

Μου αρέσει που καλλιεργείται -και πιάνει προς ώρας- ένα κλίμα αναμονής και θετικής προσδοκίας. Περίεργος τούτος ο λαός, που από τα μαλλιά του πιάνεται. Πρώτα έπεσε ομαδικά από τα σύννεφα. Πέσαμε, πρέπει να πω, για να μην εξαιρώ τον εαυτό μου. Πώς φτάσαμε ως εδώ; Πώς δεν αντιληφθήκαμε τίποτε; Δεν είδαμε το τσουνάμι που ερχόταν απειλητικά; Και ξανοιχθήκαμε σε δάνεια και σε σπατάλες; Βλέπεις, ακολουθούσαμε την τακτική της ανάθεσης. Είχαμε τυφλά εμπιστευθεί τις τύχες μας σε ένα διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα, που και τώρα, την ώρα της έσχατης δοκιμασίας του λαού, εξακολουθεί να πορεύεται σαν τον παλιό καλό καιρό... Αγαπητή μου, η κρίση δεν τεστάρει μόνο τις δομές, τους αρμούς εξουσίας και τους θεσμούς. Ξεγυμνώνει και τα πρόσωπα. Και έτσι με τον πιο αποκαλυπτικό τρόπο είδαμε ότι ο βασιλιάς είναι γυμνός. Και πέσαμε για δεύτερη φορά από τα σύννεφα...

Κι όμως ο ζωοδότης ήλιος εξακολουθεί να φωτίζει δικαίους και αδίκους. Η ζωή συνεχίζεται και πρέπει να αγωνισθούμε για να μην ξεπέσει το ζην στα επίπεδα της επιβίωσης όπως-όπως. Και αυτό θα γίνει, όταν επιβληθεί το ψεύδος ότι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση στην κρίση που δοκιμάζει η χώρα μας, στην κρίση που ξαπλώνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όταν δηλαδή πεισθούμε από την κυρίαρχη προπαγάνδα, ότι αυτά που ζούμε είναι νομοτελειακά. Πριν από λίγα χρόνια κάτι ανάλογο προσπάθησαν να περάσουν οι ιθύνοντες κύκλοι. Ότι δηλαδή ήρθε το τέλος της ιστορίας. Ότι δεν υπάρχει παρά μόνο η ενιαία σκέψη στον κόσμο. Τώρα μας λένε ότι δεν υπάρχει άλλος δρόμος, παρά αυτός της δημοσιονομικής πειθαρχίας, της λιτότητας και της ύφεσης. Δηλαδή μας πλασάρουν ως όραμα τον φαύλο κύκλο, το πλήρες αδιέξοδο. Τη διαρκή παραμονή στο τούνελ...

Υπάρχει άλλος δρόμος, ασφαλώς. Και αυτός έχει διατυπωθεί. Υπάρχει στον προγραμματικό προσανατολισμό κομμάτων και κινημάτων. Προχθές κιόλας, παραμονές της συνόδου των G-20 στις Κάννες, 190 οργανώσεις από 52 χώρες δημοσίευσαν πολύ σημαντικό κείμενο, στο οποίο καλούν την Ομάδα των "20" να ενσωματώσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στις οικονομικές -δημοσιονομικές πολιτικές, διότι αυτή είναι η βάση για τη διασφάλιση μιας βιώσιμης και δίκαιης παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης. Υπογραμμίζουν ότι στα τρία χρόνια από την έναρξη της κρίσης η φτώχεια και οι ανισότητες έχουν αυξηθεί, η δε ανάπτυξη, όπου έλαβε χώρα, δεν οδηγεί σε δημιουργία θέσεων εργασίας και σε μισθό, ενώ έχει άνισα διανεμηθεί στους πιο πλούσιους τομείς της κοινωνίας. Η στέρηση των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων εξαιτίας της δημοσιονομικής - οικονομικής κρίσης δεν είναι φυσικό φαινόμενο. Οι πολιτικές λιτότητας απειλούν να συνεχίσουν να στερούν τους πολίτες από την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, την εργασία, τις δημόσιες υπηρεσίες. Τα μέτρα για τα οικονομικά κίνητρα πρέπει να υλοποιούνται στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που είναι συμμετοχικό, διαφανές, υποκείμενο σε δημόσιο απολογισμό και κατά των διακρίσεων. Κίνητρα που θέτουν νέους περιορισμούς στους δημόσιους προϋπολογισμούς για να ωφελήσουν την ιδιωτική ανάληψη κινδύνων δεν μπορεί να εγκρίνονται.

Αντιλαμβάνεται, ότι εδώ τίθεται ένα μεγάλο θέμα όχι μόνο οικονομικό. Πρωτίστως πολιτικό - πολιτισμικό. Τίθεται θέμα περιεχομένου και στοχεύσεων της πολιτικής λειτουργίας. Η τελευταία ταυτίζεται κάθε μέρα και περισσότερο με τη δημοσιονομική λειτουργία, με το χρέος των κρατών. Σαν να μην υπάρχει τίποτε άλλο. Το πολιτικό προσωπικό αγχωμένο, σύρεται πίσω από τις κερδοσκοπικές κινήσεις του χρηματιστηριακού κεφαλαίου, μεταφράζοντάς τες σε πρόταγμα πολιτικής. Σε διακύβευμα...

Ζητείται πολιτική! Αναζητούνται πολιτικοί στο ύψος της πολιτικής, που δεν μπορεί να είναι πάνω και εκτός κοινωνίας!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η παρακμή της πολιτικής και η μετάλλαξή της

12/11/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Βγήκαμε από τα μπιλοζίρια, τι νομίζεις; Μάλλον εγκατασταθήκαμε για τα καλά στις υπό το μηδέν θερμοκρασίες. Τώρα που σου γράφω δεν έχει γίνει γνωστή η σύνθεση της κυβέρνησης «εθνικής ενότητας». Αλλά νομίζω ότι αφού το προφίλ είναι γνωστό, τα πρόσωπα είναι το δευτερεύον. Άλλωστε, τι θα είναι; Οι διακομματικοί πρόθυμοι-ες του Μνημονίου. Όσοι-ες έδωσαν εξετάσεις «προσαρμογής» (με τρώει να πω υποτέλειας, αλλά η ...αγωγή μου δεν επιτρέπει) στη νέα κατάσταση που διαμορφώνεται ευρωπαϊκά, όπου οι αγορές δεν αρκούνται στην άτυπη ηγεμονία, αλλά περιβάλλονται και με το θεσμικό πολιτικό κύρος. Αν αυτό δεν είναι ήττα της πολιτικής, τότε τι είναι;

Άραγε είναι ευχαριστημένο το πολιτικό προσωπικό της χώρας με αυτή την εξέλιξη; Αντιλαμβάνεται ότι αδειάστηκε; Κατανοεί, ότι οι τεράστιες -πλαστές- αυτοδυναμίες τινάχθηκαν στον αέρα; Βλέπει, ότι όλα τα διαχρονικά επιχειρήματα περί ακυβερνησίας, όταν δεν υπάρχει αυτοδυναμία, αποδείχτηκαν έωλα; Και θεωρεί, ότι μετά τη μεταβατική αυτή κυβέρνηση θα πιάσει το νήμα από 'κει που το άφησε; Πλανάται πλάνην.

Η πολιτική δέχθηκε καίριο πλήγμα από τη στιγμή που συρρικνώθηκε στη διεκπεραίωση των βουλήσεων των χρηματοπιστωτικών κύκλων, από τη στιγμή που συναίνεσε να αντικατασταθεί από τεχνοκράτες.

Τι είδους είναι αυτό το μοντέλο της κυβέρνησης - προϊόν των απερίγραπτων καιρών που ζούμε; Γνωρίζαμε μέχρι τούδε την προσωρινή υπηρεσιακή κυβέρνηση που οδηγεί σε εκλογές. Γνωρίζαμε το δείγμα της κυβέρνησης συνεργασίας μετά από εκλογές, όπου ο συσχετισμός υπαγορεύει σχήμα συνεργασίας. Αυτό το καινοφανές πείραμα είναι πραγματικά αδιανόητο, αλλά θα μου πεις αφού ζούμε σε συνθήκες αρμοστείας...

Η ευφορία του ευρύτερου συστήματος είναι χαρακτηριστική για το ποιος βγήκε κερδισμένος από το στραπάτσο του πολιτικού συστήματος και τη διαπόμπευση του πολιτικού κόσμου. Όχι ότι ήταν στο επίπεδο των απαιτήσεων, βέβαια. Αλλά κι αυτό το φτύσιμο; Να γιατί εγώ ήμουν αντίθετη με τις επιθέσεις κατά των πολιτικών, που είχαν λάβει μορφή μόδας. Το είδαμε και σε άλλες περιπτώσεις αυτό το παιχνίδι. Τι προηγήθηκε του μπερλουσκονισμού; η απαξίωση του πολιτικού κόσμου. Τι προηγήθηκε της χούντας; Η συνολική ενοχοποίηση της πολιτικής. Γιατί η απάντηση δεν είναι η απόρριψη της πολιτικής λειτουργίας, αλλά η εξυγίανση και η ανανέωσή της. Και αυτό γίνεται με κάποιους τρόπους, βέβαια. Και, βεβαίως, γίνεται με την αποφασιστική στάση των πολιτών να μην αποτελούν μέρος του πελατειακού παιγνίου, αλλά να αναδεικνύουν τις εστίες διαφθοράς και να απαιτούν την τιμωρία των λυμεώνων του δημόσιου πλούτου.

Δεν χρειάζεται να ρωτάς. Φυσικά, δεν συμμερίζομαι την ευφορία των κατεστημένων κύκλων και των ακολούθων τους. Από τη φεμινιστική σκοπιά, οι εξελίξεις προδιαγράφουν νέες δυσκολίες, για να μην πω ήττα για την επιδίωξη της ισότητας. Η πρώτη ήττα είναι φυσικά η απαξίωση της εργασίας, ως θεμελιώδους δικαιώματος. Η ανεργία, που γνωρίζει νέα έξαρση και οι ποικίλες μορφές ελαστικότητας, στις οποίες θριαμβεύει πλέον η εκ περιτροπής απασχόληση, δημιουργούν τεράστιο πρόβλημα στην αγορά εργασίας. Θέτουν σε κίνδυνο την επιδίωξη των γυναικών να έχουν εργασία και οικονομική αυτοδυναμία, που είναι ο πρώτος όρος για την κοινωνική τους αυτοδυναμία.

Τώρα σε αυτή τη δυσκολία προστίθεται και η άλλη, η παρακμή της πολιτικής και η μετάλλαξή της. Οι τεχνοκρατικές ελίτ δεν έχουν και πολύ χώρο για συμμετοχή των γυναικών. Πάντως πολύ λιγότερο από ότι το κομματικό-πολιτικό σύστημα αναγκάστηκε να δημιουργήσει υπό την πίεση του κινήματος. Άλλωστε το κομματικό σύστημα έχει διεύθυνση και τηλέφωνο, μπορεί να πιεσθεί. Οι αόρατες αγορές και οι δαιδαλώδεις διάδρομοι της οικονομικής παντοδυναμίας είναι δυσκολότερο να εντοπιστούν. Οι επιλεγμένες γυναίκες που θα αξιοποιηθούν ως μονάδες, θα εκπροσωπούν τον εαυτό τους και θα εξυπηρετούν τα συμφέροντα των αγορών. Αν «το μοντέλο Παπαδήμου» δεν είναι παρένθεση αλλά κανονικότητα, το αίτημα για ίση συμμετοχή των φύλων στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων θα βρει τοίχο.

Γι' αυτό λέω. Το γρηγορότερο να επιστρέψουμε στην πολιτική ζωή με τη διενέργεια εκλογών! Να βγούμε από τα μπιλοζίρια!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Διαγκωνισμός χωρίς αρχές...

05/11/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Με δυσκολία σου γράφω, αφού με δυσκολία μπορώ να βάλω σε τάξη τις σκέψεις μου. Ζούμε ένα θρίλερ αυτές τις μέρες και ώρες. Ένα πολιτικό θρίλερ από κείνα που μας αρέσουν να τα βλέπουμε στην οθόνη. Μόνο που εδώ δεν είμαστε θεάτριες και θεατές. Είμαστε αυτές και αυτοί που υφιστάμεθα τις συνέπειες.

Για χάρη της κουβέντας και μόνο στέκομαι σε ορισμένα σημεία: Φάνηκε πλέον καθαρά, ανάγλυφα, η σαθρότητα του πολιτικού συστήματος. Και επιβεβαιώθηκε, ότι η κρίση η δημοσιονομική-οικονομική είναι πρωτίστως πολιτική. Απόρροια της διαχείρισης από μία πολιτική ελίτ, απόμακρη από το συμφέρον της χώρας και του λαού. Στο διάβα των τελευταίων δεκαετιών συσσωρεύτηκαν οι στρεβλώσεις σε όλα τα επίπεδα του δημόσιου βίου. Και σήμερα έκπληκτες και έκπληκτοι ατενίζουμε ένα δύσμορφο τέρας μπροστά μας και δοκιμάζουμε αποστροφή, αηδία και φόβο. Αυτή είναι η εικόνα μας, η εικόνα της χώρας και της κοινωνίας; Αυτήν φιλοτεχνήσαμε τόσα χρόνια, ιδιαίτερα μετά τη χουντική περίοδο;

Κατ' αρχήν, χάθηκε με ευθύνη αυτής της ανεύθυνης ολιγαρχίας η ιστορική ευκαιρία που δόθηκε στη χώρα με την ένταξη στην ΕΟΚ. Τότε έπρεπε να γίνει η μεγάλη προσπάθεια, το άλμα από τον αναχρονισμό στον εκσυγχρονισμό, στην αναγέννηση σε όλους τους τομείς και όλα τα επίπεδα. Πρωτίστως, παραγωγική ανασυγκρότηση. Κύλησαν τα χρόνια, οι κοινοτικοί πόροι εξανεμίστηκαν, σπαταλήθηκαν, έγιναν ιδιωτικός πλούτος.

Οι πελατειακές σχέσεις γνώρισαν πρωτοφανή άνθιση και κάθε αξιοκρατία παραμερίστηκε από το «μέσον». Η διαπλοκή θρονιάστηκε στην καρδιά της δημόσιας ζωής. Ούτε διαφάνεια ούτε κοινωνικός έλεγχος. Ασυλία και ατιμωρησία για τους εγκληματούντες εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος. Όλοι «μιλημένοι». Από τα μεγαλύτερα αίσχη, η αποψίλωση του δασικού πλούτου μέσω συνεχών πυρκαγιών-εμπρησμών και το φαινόμενο των «αυθαίρετων». Μία ασύδοτη αστική τάξη, ανερμάτιστη, που δεν έχει όμοιά της στην Ευρώπη. Αλλά και η μικρομεσαία όλο τον καιρό στα χνάρια της βιάζει και βαδίζει, θεοποιώντας τον καταναλωτισμό και υποκλινόμενη στο εισαγόμενο λάιφ στάιλ. Ο κοσμοπολιτισμός διαδέχθηκε τον επαρχιωτισμό, άκριτα, άτσαλα. Οι αληθινές αξίες παραμερίστηκαν, προς όφελος των ψευδοαξιών.

Θα ήταν λάθος αν δεν στεκόμασταν στα κόμματα, στο κομματικό φαινόμενο. Αν πρέπει να αναλυθεί το πολιτικό σύστημα, η ανάλυση, η έρευνα, η αξιολόγηση πρέπει να αρχίσει από το κόμμα. Πώς αυτό δομείται, ποια τα επίπεδα της εσωκομματικής δημοκρατίας και αξιοκρατίας. Ποια η πολιτική ανάδειξης στελεχών. Ποια τα ιδεώδη από τα οποία εμφορείται. Δυστυχώς τα κόμματα λειτουργούν ως παρέες. Όχι μία παρέα, αλλά πολλές. Ομάδες, φράξιες και παρέες. Είναι αρχηγικά. Διακρίνονται από νεποτισμό. Αναπτύσσουν μηχανισμούς προώθησης των εκλεκτών της ηγετικής

ομάδας. Έχουν τα κόμματα εξουσίας, προπάντων, ανόσιους δεσμούς με τα μεγάλα επιχειρηματικά συμφέροντα. Τελευταία απωλέσθηκαν και τα εναπομείναντα ίχνη δημοκρατικότητας, αφού στελέχη διαγράφονται μέσω των μίντια με απόφαση μόνον του αρχηγού. Τα όργανα υπολειτουργούν . Οι συλλογικές διαδικασίες πάσχουν. Τα εκτελεστικά όργανα έχουν επιβληθεί στα βουλευόμενα. Όμως το κόμμα είναι συλλογική υπόθεση. Η δημοκρατία είναι μία υπόθεση πολύτιμη και ακριβή. Θέλει τον χρόνο της. Οι αποφάσεις δεν ωριμάζουν στο εσωτερικό. Εμφυτεύονται απέξω. Οι κεντρικές επιτροπές καλούνται να επικυρώσουν αποφάσεις που κάποια ολιγομελή όργανα με τη συνδρομή συμβούλων και επικοινωνιολόγων έχουν επεξεργαστεί.

Όλα αυτά έχουν οδηγήσει σε παρακμή το κομματικό φαινόμενο. Σε απαξίωση την πολιτική. Αυτά που διαδραματίζονται αυτές τις μέρες εντός και εκτός Κοινοβουλίου έδωσαν τη χαρακτηριστική βολή. Φίλες που μου τηλεφωνούν φτύνουν στον κόρφο τους. Πώς να στηρίξεις τη θέση για την ίση συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων;

Μπορεί να είναι ελκυστική η πολιτική; Εγώ λέω ναι. Δεν είναι κατ' ανάγκην πολιτική αυτό που βλέπουμε και ζούμε. Αυτό είναι πολιτικαντισμός. Διαγκωνισμός χωρίς αρχές. Αν είναι να ξεκινήσουμε από την αρχή, ας αρχίσουμε πρώτα από το KOMMA!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Με καρδιά και ψυχή...

22/10/2011

Αγαπητή Ευγενία,

* Καλά, με σύντομο ανέκδοτο μοιάζει για μας το θέμα-αίτημα της Β' Δεκαετίας του ΟΗΕ για την εξάλειψη της φτώχειας (2008-2017): **Πλήρης απασχόληση και αξιοπρεπής εργασία**. Πολύ... οραματικός μοιάζει κι εκείνος ο ευρωπαϊκός στόχος ότι μέχρι το 2020 η συμμετοχή των γυναικών στην εργασία θα φτάσει το 75%. Πώς θα γίνει αυτό; Εμείς άλλα βλέπουμε γύρω μας. Εμείς βλέπουμε ραγδαία μείωση των θέσεων εργασίας. Αντί να διευρύνονται οι θέσεις, χάνονται και πολλές από αυτές που υπάρχουν. Και αν μεν επρόκειτο για κατάργηση παλιών επαγγελμάτων και δημιουργία νέων, αποτέλεσμα φυσιολογικό της νέας τεχνολογίας και των νέων κοινωνικών αναγκών, θα ήταν διαφορετικά. Θα ήταν άλλο πράγμα αν η περιθωριοποίηση ή κατάργηση γινόταν στην ορμή της βιώσιμης ανάπτυξης, υπαγορευμένη από την ίδια τη ζωή. Τώρα γίνεται άνωθεν, βίαια, αναγκαστικά, για λόγους δημοσιονομικούς, που έχουν πάρει τη μορφή του δημόσιου χρέους και στο όνομα της σωτηρίας της χώρας. Το τελευταίο, όσο κι αν σπαζοκεφαλιάζουν οι νεοέλληνες-ίδες, αδυνατούν να το εννοήσουν. Και να φανταστείς ότι το θέμα φέτος για τη Διεθνή Ημέρα για την Εκρίζωση της Φτώχειας (17 Οκτωβρίου) ήταν: "Από τη φτώχεια στη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι άνθρωποι στο κέντρο της περιεκτικής (inclusive) ανάπτυξης. Καλά, παίζουν με τον πόνο μας. Ποιοι άνθρωποι είναι στο κέντρο, εδώ γινήκαν κλωτσοσκούφι από τους εγκάθετους των αγορών, τους πονηρούς πολιτικούς δηλαδή.

* Σήμερα στις Βρυξέλλες γίνεται μια ενδιαφέρουσα συνάντηση - σεμινάριο. Θέμα: "Το άλλο μισό του κοινωνικού φύλου. Οι αρρενωπότητες (masculinities) και ο ρόλος των ανδρών ως προς την ισότητα". Άκου όρεξη που έχουν εκεί στο Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών. Μπράβο τους, αφού ανιχνεύουν για μας ζητήματα που μας αφορούν. Πρέπει να προσεταριστούμε τους άνδρες φεμινιστές, αλλιώς δεν βγαίνουμε πέρα. Κι αυτό παρά την αντίδραση ορισμένων αρχειοφεμινιστριών, ξέρεις. Θα πάρουν μέρος, λέει, ερευνητές-τριες, εμπειρογνώμονες, ακτιβιστές. Ελπίζω να έχουμε σχετική ενημέρωση για το τι ελέγχθη.

* Μεγάλη αίσθηση προκάλεσε στους κύκλους του Ευρωκοινοβουλίου και των γυναικείων οργανώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η παραίτηση για λόγους υγείας της κ. Εύας - Μπριτ Σβένσον από μέλος του Ευρωκοινοβουλίου και από τη θέση της προέδρου της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων. Πολλοί και πολλές μίλησαν για το έργο που πρόσφερε από τη θέση της προέδρου. Υπενθυμίζω ότι ήταν υπεύθυνη για την έκθεση που υποχρεώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει προτάσεις για την αντιμετώπιση της βίας λόγω φύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Σεσίλ Γκρεμποβάλ, γενική γραμματέας του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών, είπε σχετικά: Η δουλειά που έγινε για τα ζητήματα της βίας, για τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα, βοήθησε να προωθηθούν

προοδευτικές απόψεις για ζητήματα κρίσιμης σημασίας στην καθημερινότητα των γυναικών. Εκ μέρους των μελών μας ανά την Ευρώπη ευχαριστούμε θερμά την κ. Σβένσον για τη δουλειά της και την αφοσίωση και της ευχόμαστε γρήγορη ανάκαμψη. Μπόρεσε, χάρις στις ικανότητες, την αφοσίωση και την εμπειρογνωμοσύνη της, να κερδίσει υποστήριξη για πολλά ζητήματα που αφορούν την προώθηση της ισότητας μέσα στο Ευρωκοινοβούλιο.

Η ευρωβουλευτής από την Ολλανδία Καρτίκα Λίοταρντ δήλωσε: Το κοινοβούλιο χάνει μια ισχυρή, σκληρά εργαζόμενη σοσιαλίστρια, αφοσιωμένη στα δικαιώματα των γυναικών με καρδιά και ψυχή.

Η Ιλντα Φιγκουεϊρέντο από την Πορτογαλία είπε επίσης: Ως πρόεδρος της Επιτροπής, όχι μόνο κατόρθωσε να αυξήσει την ορατότητα των ανισοτήτων λόγω φύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά έθεσε αυτά τα ζητήματα στην ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα.

Να κάνω ένα σχόλιο; Στις τοποθετήσεις μία λέξη έρχεται και επανέρχεται: αφοσίωση, δέσμευση. Νομίζω είναι το κλειδί. Η ενασχόληση με το γυναικείο ζήτημα προϋποθέτει την αφοσίωση. Αλλιώς δεν γίνεται δουλειά. Πώς το είπε η Καρτίκα; **Με καρδιά και ψυχή...** Δεν χωράει εδώ επιφανειακότητα και επικοινωνιακότητα, που είναι ο προσφιλής συνοδός της πολιτικής ενασχόλησης τελευταία. Εδώ θέλει, μαζί με τη γνώση, μεράκι και πάθος. Ο Μίκαελ Γκούσταφσον -κι αυτός με άριστες συστάσεις- παραλαμβάνει από άριστο lead in...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Σε διαδικασία εκπτώχευσης...

15/10/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Η φετινή Διεθνής Ημέρα για την Εξάλειψη της Φτώχειας (17 Οκτωβρίου) μάς βρίσκει σε διαδικασία εκπτώχευσης... Ποια-ποιος να το πίστευε ότι σε σχολεία της Αττικής, εν έτει 2011, μαθητές θα λιποθυμούσαν λόγω υποσιτισμού. Δηλαδή η φτώχεια έγινε πείνα! Αυτές τις εικόνες τις είχαμε αποδιώξει από τον νου μας τις τελευταίες δεκαετίες και μόνο οι διηγήσεις των μεγαλύτερων μάς έκαναν να φρίττουμε με την κατοχική πείνα. Από την άλλη, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα, η προσοχή μας στρεφόταν στις υπό ανάπτυξη χώρες και στο δράμα των γυναικών εκεί, που μοιάζει ατελείωτο. Και βεβαίως στο δράμα των παιδιών, των αθώων θυμάτων μιας βάρβαρης, εξωφρενικά άνισης κατάστασης πραγμάτων που επικρατεί στον σημερινό κόσμο.

Και τώρα η προσοχή μας πρέπει να στραφεί στον εαυτό μας και στη χώρα μας. Που δεν αναγνωρίζεται πια. Τώρα πρέπει να δούμε κι εμείς τον **τέταρτο κόσμο**, αυτά τα 84.000.000 Ευρωπαίων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και που με τις πολιτικές που εφαρμόζονται θα αυξηθούν με γεωμετρική πρόοδο. Είναι μάλιστα τραγική ειρωνεία το ότι, αντί να συμβάλουμε ως Έλληνες και Ευρωπαίοι στη μείωση των επιπέδων της παγκόσμιας φτώχειας και πείνας, που σύμφωνα με τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας θα πρέπει να μειωθεί στο μισό μέχρι το έτος 2015, εμείς κάνουμε ό,τι μπορούμε για να την αυξήσουμε.

Ένας σίγουρος δρόμος για τη φτωχοποίηση είναι η ανεργία. Κι αυτή καλπάζει. Μέχρι το τέλος του χρόνου θα έχει φτάσει το 1.000.000 άνεργους και άνεργες. Να θυμηθούμε ότι ο στόχος είναι τουλάχιστον ένας εργαζόμενος στην οικογένεια (sic). Να το θέσουμε αλλιώς. Έχει πληγεί καίρια η εργασία και το δικαίωμα στην εργασία. Η εργασία, ως μέσο προσπορισμού των προς το ζην και ως μέσο διαπαιδαγώγησης και κοινωνικοποίησης του ανθρώπου, άνδρα και γυναίκας. Για τις γυναίκες, μάλιστα, είναι η πρώτη προϋπόθεση για την εν γένει αυτοδυναμία τους. Έχει δηλαδή πληγεί ένα κύριο στοιχείο κοινωνικής συνοχής, ευρυθμίας και πολιτισμού.

Όλο το σώμα των προστατευτικών εργασιακών διατάξεων, προϊόν σκληρών διαπραγματεύσεων και αγώνων της εργατικής τάξης πολλών - πολλών δεκαετιών τώρα, κείτεται καθημαγμένο. Συνταγματικές προβλέψεις έχουν παραβιαστεί ασύστολα. Ποια επιδόματα και ποια προστασία; Μέσα σε δύο χρόνια συντελέστηκε τέτοια αλλαγή προς το χειρότερο, που δεν μπορούμε ακόμη να συλλάβουμε. Αναρωτιέμαι, με τον καταγιγιστικό ρυθμό που αλλάζουν τα πράγματα, τι απόμεινε, τι ισχύει. Πού έχει, αν έχει, ισορροπήσει το νομικό πλαίσιο.

Το χειρότερο όμως δεν είναι ό,τι έχουμε πάθει. Το χειρότερο είναι η αίσθηση ότι τα δυσκολότερα έρχονται. Αυτή η απαισιοδοξία ότι δεν υπάρχει ορίζοντας εξόδου. Αυτό είναι το ψυχοφθόρο. Πού να απευθυνθείς για να βρεις το δίκιο σου; Στις ευνομούμενες πολιτείες και κοινωνίες υπάρχει ως έσχατο καταφύγιο η δικαιοσύνη. Ποια δικαιοσύνη; Η ατομική προσφυγή και αγωγή έχει γίνει δαπανηρή υπόθεση και η εκδίκηση αργή και βασανιστική διαδικασία.

Κι όμως, δεν μπορεί να μην υπάρχει εναλλακτική λύση. Δεν είναι δυνατόν να καταρρέει η χώρα μπροστά στα μάτια μας και οι ιθύνοντες να λένε ότι σώζουν τη χώρα. Δεν είναι δυνατόν ο δημόσιος τομέας να έχει μακελευτεί, η ποιότητα του κοινοβουλίου να έχει καταβαρυνθεί (σε λίγο θα πιαστούν στα χέρια;), η ποιότητα των υπηρεσιών να δοκιμάζει τέτοιο χάλι. Και μόνο ο πατριωτισμός ορισμένων και η αυτοθυσία να ανθίστανται στο γενικευμένο χάος και αλαλούμ.

Αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί για πολύ. Χρειάζεται άλλη πολιτική. Και χρειάζεται τώρα. Αναπτυξιακή και κοινωνική. Η λιτότητα και η ύφεση που βαθαίνει δεν οδηγούν πουθενά. Είναι φαύλος κύκλος. Να το πούμε άλλη μια φορά, αυτό δηλαδή που λέει ο κόσμος στις συντροφίες και στις γειτονιές. Η Ελλάδα έχει αναπτυξιακές δυνατότητες. Πολιτικό κουμάντο δεν έχει. Ανεπάρκεια πολιτικού προσωπικού έχει. Κι αυτό, ξέρεις, μπορεί να αλλάξει...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

"Τα ζητήματα φύλου δεν είναι ευθύνη μόνο των γυναικών" **(GUE/NGL)**

08/10/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Είδες τι κάνει η διεθνής εκστρατεία αλληλεγγύης; Με παρέμβαση του βασιλιά της Σαουδικής Αραβίας δεν θα εκτελεστεί η ποινή της μαστίγωσης για τη γυναίκα που οδηγούσε στην Τζέντα και καταδικάστηκε από το δικαστήριο σε... δέκα μαστιγώσεις. Αυτό όμως είναι το δέντρο. Το δάσος είναι εκεί. Μάθαμε ότι άλλες δύο γυναίκες αντιμετωπίζουν άμεσα επιβολή ποινής, ενώ ποιος ξέρει πόσες κρατούνται.

Το θέμα είναι να αρθεί η απαγόρευση με την ανάκληση της φάτβα που ισχύει από το 1990. Το θέμα είναι να παύσουν οι γυναίκες οδηγοί να θεωρούνται διασαλεύτριες της δημόσιας τάξης, με ό,τι σημαίνει αυτό. Εμείς, πάντως, είμαστε με τις γυναίκες της χώρας που συμμετέχουν στην καμπάνια Women2Drive, που αποσκοπεί στην κατάργηση της απαγόρευσης.

* Μια καλή είδηση. Ο Σουηδός ευρωβουλευτής της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς / Βόρειας Πράσινης Αριστεράς, Μίκαελ Γκούσταφσον, ανέλαβε πρόεδρος της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων του Ευρωκοινοβουλίου. Διαδέχτηκε την Εύα-Μπριτ Σβένσον, η οποία παραιτήθηκε τον Σεπτέμβριο για λόγους υγείας και άφησε πολύ θετικές εντυπώσεις από τη δίχρονη ηγεσία της στην προεδρία της Επιτροπής.

Ο Μίκαελ Γκούσταφσον ήταν ο πρώτος επιλαχών στην ευρωλίστα του Αριστερού Κόμματος της Σουηδίας στο 2009. Έχει μακρά ενασχόληση με την ισότητα. Εργάστηκε και σε εθελοντική και επαγγελματική βάση για την ισότητα των φύλων, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Πιστεύει ότι η διάσταση του φύλου πρέπει να διαπερνά την ευρωπαϊκή πολιτική σε όλους τους τομείς, κυρίως την απασχόληση, το περιβάλλον, την εκπαίδευση, την υγεία και την εξωτερική πολιτική. Έχει εργαστεί και στον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και είναι πολιτικός σύμβουλος της σουηδικής Βουλής.

Πήραμε αυτά τα στοιχεία από το βιογραφικό που μας έστειλε το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών, που χαιρέτισε με δηλώσεις της προέδρου και της γενικής γραμματέως την ανάληψη της προεδρίας της ζωτικής για την προώθηση της ισότητας επιτροπής από τον κ. Γκούσταφσον, πράγμα που γίνεται για πρώτη φορά στην ιστορία.

Το Ευρωπαϊκό Λόμπι θα κρίνει τον Μ. Γκούσταφσον από το πώς θα προωθήσει τα θέματα των γυναικών στη δύσκολη αυτή συγκυρία. Κρίνοντας από τα διαπιστευτήριά του, πιστεύει ότι δεν θα απογοητευθεί. Άλλωστε είναι... Σουηδός και προέρχεται από ένα κόμμα που έχει σοβαρή ενασχόληση με τα γυναικεία και στα διοικητικά του όργανα έχει καθιερώσει το 50-50.

Σε ανακοίνωσή της η Ευρωπαϊκή Αριστερά τονίζει, σωστά, πως αυτή η εξέλιξη στέλνει το μήνυμα ότι τα ζητήματα φύλου δεν είναι ευθύνη μόνο των γυναικών.

* Και να έρθουμε και στα καθ' ημάς: Μεγάλη επιτυχία σημείωσε η ημερίδα της ΓΓΠΦ με θέμα: «Βία κατά των γυναικών - Μεθοδολογία συμβουλευτικής», που έγινε προ ημερών. Πάλι καλά, στις μέρες που ζούμε, όπου έχουμε φρακάρει από τα νούμερα που πλασάρονται, αλληλογρονθοποιούνται, επιβεβαιώνονται σήμερα για να διαψευστούν την επομένη. Ευτυχώς που υπάρχουν και νησίδες στον δημόσιο βίο που, σε πείσμα της μιζέριας, μένουν πιστές και προσηλωμένες στον στόχο.

Σε μια χώρα και μια εποχή που δεν χρωστάει κανένας και καμία καλό λόγο πουθενά, θέλω να τονίσω την αφοσίωση στο έργο εκ μέρους της ΓΓΠΦ, που συγκεντρώνει ένα αξιόμαχο, πεπειραμένο και εξειδικευμένο, πλέον, προσωπικό. Ελπίζω τα καινοφανή μέτρα της λεγόμενης, κατά τραγικό ευφημισμό, εργασιακής εφεδρείας να φεισθούν αυτού του δυναμικού, όπως και κάθε άλλου. Δεν περισσεύει κανένας και καμία, παρά τα περί του αντιθέτου προπαγανδιζόμενα.

Στην ημερίδα παρουσιάστηκαν και δύο εργαλεία συμβουλευτικής: Ο «Οδηγός παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και λειτουργίας υποστηρικτικών δομών» και το «Εγχειρίδιο συμβουλευτικής για τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας».

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Μια "παραχώρηση" εκ του πονηρού...

01/10/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Την Κυριακή που μας πέρασε κάτι σημαντικό μέσα στις αντιφάσεις του συνέβη στον ταραγμένο τούτο κόσμο. Ο βασιλιάς Αμπντουλάχ της Σαουδικής Αραβίας παραχώρησε δικαιώματα ψήφου στις γυναίκες. Το εντυπωσιακό είναι ότι αυτό έγινε λίγες μέρες προ των δημοτικών εκλογών, στις οποίες όμως οι γυναίκες δεν θα έπαιρναν μέρος. Ο νόμος θα εφαρμοστεί το 2015!

Το ερώτημα είναι: Γιατί τώρα; Άραγε η «αραβική άνοιξη» να έπαιξε ρόλο; Το κίνημα των γυναικών της χώρας για να έχουν δικαίωμα να οδηγούν το αυτοκίνητό τους να έπαιξε ρόλο; Αν και κατά περίεργο τρόπο το καθεστώς είναι πιο αδιάλλακτο απέναντι στην άδεια οδήγησης παρά στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Δηλαδή θεωρεί λιγότερη απώλεια τη συμμετοχή στα κοινά;

Αμα αφήσουμε τις πονηρές σκέψεις να μας οδηγήσουν, οι ιθύνοντες, φαίνεται, θεωρούν την παραχώρηση δικαιώματος ψήφου κάτι σαν δώρο άδωρο. Αναμένουν μη ανταπόκριση και άρα μη ριζική μεταβολή της κατάστασης. Αντίθετα η οδήγηση θα έχει να κάνει με πολύ περισσότερες γυναίκες. Γυναίκες που θέλουν να πάνε στη δουλειά τους, που έχουν παιδιά να συνοδεύουν στο σχολείο, που δεν τους συμφέρει οικονομικά ο οδηγός - συνοδός. Και βέβαια οδηγώντας αποκτούν ελευθερία και αυτονομία κινήσεων και στην ουσία καταργείται εκ των πραγμάτων ο απαραίτητος άρρην συνοδός στον δρόμο.

Ατονεί ο έλεγχος, περί αυτού πρόκειται. Αμα όμως δεν οδηγείς, άμα ισχύουν όλοι οι άλλοι περιορισμοί, ακυρώνεται εν πολλοίς και η δυνατότητα που απορρέει από την ψήφο. Και τι πολιτική κινητικότητα να υπάρξει άλλωστε σε μια χώρα που είναι καθορισμένα και υπολογισμένα τα πόστα και τα δημόσια αξιώματα; Που είναι τίγκα στους πρίγκιπες; Λες να μην τα έχει προβλέψει όλα αυτά το κατεστημένο; Πολιτικό και θρησκευτικό δε.

Μετά από αυτήν την... ανάλυση, κατανοούμε γιατί η οδήγηση είναι αδίκημα και γιατί μία γυναίκα που πιάστηκε να οδηγεί στην Τζέντα τον Ιούλιο καταδικάστηκε από το δικαστήριο σε δέκα... μαστιγώσεις! Και αυτή η δίκη και το αποτέλεσμα της έλαβε χώρα την ώρα που παραχωρούνταν τα δικαιώματα ψήφου. Χαίρε βάθος αμέτρητο!

Κι ύστερα μου λες να μην κάνω θέμα για το τσαντόρ, το νικάμπ, την μπούργκα ή όπως αλλιώς. Η άποψή μου δεν αλλάζει πάνω σε αυτό. Αυτά τα... αξεσουάρ συμβολίζουν την υποταγή των γυναικών σε επίπεδο πράγματος, res. Αλλού αγωνίζονται να απαλλαγούν από αυτά οι γυναίκες και ξαφνικά έχουμε πρόβλημα στην Ευρώπη. Μεταφέρθηκε το πρόβλημα σε μας. Όπως και η εκτομή των γεννητικών οργάνων μεταφέρθηκε σε μας. Και μπορεί σε λίγο να αφορά και την Ελλάδα, φοβάμαι.

Λένε κάποιες φίλες ότι είναι δικαίωμα των γυναικών αυτών που ήρθαν από καθεστώτα και χώρες, όπως η παραπάνω, να φορούν ό,τι θέλουν. Και πρέπει να σεβόμαστε τα έθιμά τους. Είναι θέμα, λέει, ελεύθερης επιλογής. Συγγνώμη, και η δική μου ελευθερία; Ο δικός μας αγώνας κατά του φονταμενταλισμού να μην γίνει σεβαστός;

Έρχεσαι σε μια χώρα, όπως η Γαλλία, που έχει παράδοση σημαντική κοσμικού κράτους, και μου κάνεις παρέλαση με τα σύμβολα του απαρτχάιντ του φύλου; Και επιμένεις να μπαίνεις στο ρουθούνι, δήθεν, των αρχών στην ουσία όμως της κοινωνίας; Και αδιαφορείς για την ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα των φύλων;

Μου αρέσει που κάποια τμήματα της αριστεράς υποστηρίζουν τον σεβασμό συλλήβδην της παράδοσης, χωρίς τα κριτήρια που έβαλε η Διάσκεψη της Βιέννης του 1993. Σαν μια άμυνα απέναντι στον οδοστρωτήρα της παγκοσμιοποίησης. Μα το δίλημμα δεν είναι φονταμενταλισμός ή κοσμοπολιτισμός.

Θα υποστηρίξω την παράδοση, την εθνική ιδιομορφία, το έθιμο, την εθιμική πρακτική, όταν αυτή δεν αποκόβεται από τα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα, στα οποία ανήκει και η ισότητα των φύλων. Αριστερά που μου σερβίρει άχυρα, χοντροκομμένα ιδεολογήματα και ψεύτικα διλήμματα δεν είναι δική μου.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

«Μία γυναικεία φωνή ανοίγει τη γενική συζήτηση...»!

24/09/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Καλά, εμείς εδώ χαμπάρι δεν παίρνουμε τι γίνεται παραέξω. Ήμασταν που ήμασταν κλεισμένοι στον μικρόκοσμο μας, τώρα με την κρίση γυρίζουμε συνεχώς γύρω από την ουρά μας...

Διάβασα με κατάπληξη, ότι ο πρωθυπουργός ματαίωσε το ταξίδι στην Ν. Υόρκη, όπου αυτές τις ημέρες οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων μιλούν από το βήμα της 66ης Γενικής Συνέλευσης των Η.Ε. Λέω με κατάπληξη, διότι ο κ. Παπανδρέου δεν είναι από τους ηγέτες που με δυσκολία βγαίνει από τα σύνορα της χώρας. Το αντίθετο! Πώς τότε συμβαίνει και συχνά υποβαθμίζεται η παρουσία μας εκεί; Το βήμα του ΟΗΕ είναι κορυφαίο, και από όλα τα διεθνή φόρα είναι το πλέον αντιπροσωπευτικό. Σε εποχές μάλιστα αυξανόμενης αλληλεξάρτησης των κρατών - μελών, επείγουσας ανάγκης συνεργασίας για την ειρήνη και την ευημερία, πρέπει να δίνεται αυξημένη προσοχή στο πλαίσιο και τις εγγενείς δυνατότητες του ΟΗΕ. Λιγότερες άραγε σκοτούρες έχουν οι Ομπάμα, Σαρκοζί, Ρουσσέφφ; Μάλιστα το θέμα είναι εξαιρετικής σημασίας και εξόχου επικαιρότητας, εφόσον έχει να κάνει με τον «ρόλο της διαμεσολάβησης στην επίλυση των διαφορών με ειρηνικά μέσα». Η πρόληψη και διευθέτηση των συγκρούσεων με ειρηνική διπλωματία και όχι στρατιωτική είναι επείγον αίτημα και πρέπει από το επίπεδο τω ωραίων πλην αφηρημένων ιδεών να βγει και να γίνει διεθνής πρακτική.

Φέτος για πρώτη φορά στην ιστορία μια γυναικεία φωνή άνοιξε τη γενική συζήτηση. Ήταν η πρόεδρος της Βραζιλίας κ. Ντίλμα Ρουσσέφφ, που έλαβε τον λόγο αμέσως μετά τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ και τον πρόεδρο της Γενικής Συνέλευσης. Συνέδεσε ευθέως την πρόοδο της ανθρωπότητας με την ενδυνάμωση των γυναικών και χαιρέτισε τη δημιουργία της δομής «ΟΗΕ-Γυναίκες». Έδωσε την πλήρη στήριξη της σε κείνες τις γυναίκες, που τολμούν να αγωνίζονται, να μετέχουν στην πολιτική, να αποτελούν μέρος της εργατικής δύναμης, να σφυρηλατούν πολιτικό χώρο, χωρίς τον οποίο, όπως είπε χαρακτηριστικά, δεν θα μπορούσε να σταθεί μπροστά στη Συνέλευση. «Ως γυναίκα που βασανίστηκα στη φυλακή, ξέρω πόσο βασικές είναι οι αξίες της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ελευθερίας. Μακάρι αυτές οι αξίες να εμπνεύσουν τις εργασίες της Συνέλευσης».

Αλλά και η πρόεδρος της Φινλανδίας κ. Τάρια Χαλόνεν εξήρε τη σημασία της δημιουργίας της δομής «ΟΗΕ-Γυναίκες», που έδωσε, όπως τόνισε, στις γυναίκες και τα κορίτσια μια δυνατότερη και πιο ενωτική φωνή. Μιλώντας για τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, που είναι η επιταγή, η απόλυτη προτεραιότητα για το μέλλον, ανέφερε την κοινωνική, οικονομική και οικολογική διάσταση και τόνισε, ότι η ενδυνάμωση των γυναικών και της νεολαίας είναι ζωτική στη δημιουργία αδιάσπαστων γεφυρών ανάμεσα τους.

Αλλά και η εισαγωγική ομιλία του γενικού γραμματέα κ. Μπαν Κι-Μουν περιείχε το γυναικείο ζήτημα κατά τρόπο ώστε να φαίνεται ανάγλυφα η σύνδεσή του με τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική συνοχή. «Οι γυναίκες, τόνισε, αντιπροσωπεύουν πάνω από το μισό του μη εισέτι αξιοποιημένου δυναμικού στον κόσμο. Κρατούν τις οικογένειες μαζί, οδηγούν την οικονομία και είναι φυσικοί ηγέτες. Θέλουμε την πλήρη δέσμευσή τους στην κυβέρνηση, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών. Υπογράμμισε, μάλιστα, ότι τώρα ο ΟΗΕ έχει τη δική του δυναμική και ισχυρή μηχανή αλλαγής, τη δομή «ΟΗΕ-Γυναίκες».

Εν ολίγοις, το θέμα άνοιξε στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού με τον καλύτερο τρόπο. Τίθεται πλέον στο τραπέζι της διεθνούς πολιτικής ως ένα από τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας. Αναρωτιέμαι και στενοχωριέμαι μόνο, που στη χώρα μας με αφορμή την κρίση [ή την «κρίση»] άρχισαν ορισμένοι μισογυνιστές το γνωστό τροπάριο: Τι τη θέλουμε την ισότητα; Εδώ δεν είχαμε να φάμε, ραπανάκια για την όρεξη; Αφήστε τα αυτά που ξέρατε...

Πρόκειται για αβυσσαλέα απόσταση από αυτά που συμβαίνουν τούτο τον Σεπτέμβρη στην έδρα του ΟΗΕ!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Αλλαγή προτύπων;

17/09/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Αλλάζουν τα πρότυπα; Πότε συντελέστηκαν αυτές οι αλλαγές και δεν τις πήραμε χαμπάρι; Λέω για τη φράση του πρωθυπουργού «να μην υπάρχει οικογένεια χωρίς τουλάχιστον έναν εργαζόμενο, να μην υπάρχει οικογένεια χωρίς εισόδημα». Όσο το σκέφτομαι, όσο πιο πολύ απορώ. Είναι ευχή τώρα αυτό που είπε; Είναι στόχευση; Ένας καινούργιος εθνικός στόχος; Όπως και να 'χει, το πράγμα είναι πολύ σοβαρό.

Δεν εξετάζω τις άλλες πλευρές που έχει το πράγμα, όπως τι ύψους μισθός, από τι είδους απασχόληση, με τη συνοδεία ποιανού κοινωνικού μισθού. Όπως βλέπεις, όλη η εργασιακή νομοθεσία διαλύεται μπροστά στα μάτια μας και κάθε πέρυσι και καλύτερα.

Αναρωτιέμαι όμως αν παραμένει αλώβητη η φεμινιστική πάγια θέση για εργασία της дуάδας, για συμφιλίωση των οικογενειακών, επαγγελματικών και κοινωνικών υποχρεώσεων και των δύο. Εδώ ανατρέπεται ένας πυλώνας των διεκδικήσεων των γυναικών, με αποτέλεσμα να απειλείται με κατάρρευση όλο το οικοδόμημα. Και ότι λέγαμε ότι η υπόθεση της εργασίας των γυναικών και της οικονομικής τους αυτοδυναμίας κερδίζεται ως στόχος και με ικανοποίηση βλέπαμε ότι, παρά την κρίση και την ανάπτυξη χωρίς απασχόληση των τελευταίων δεκαετιών, οι γυναίκες επέμειναν στη στροφή προς την κοινωνία και την εργασία. Υπογραμμίζαμε, μάλιστα, κάποιες τάσεις που έδειχναν ότι και η απόκτηση των παιδιών δεν ήταν λόγος απομάκρυνσης από τη θέση εργασίας, όπως παλιότερα.

Και ύστερα, στο φόντο όλων αυτών, της δημιουργίας μιας νέας κατάστασης, όπου η εργασία των γυναικών απαλλάσσεται σταδιακά από την προσωρινότητα και την αποσπασματικότητα, εκπονήθηκε η στρατηγική για την εναρμόνιση των υποχρεώσεων των δύο εργαζόμενων γονιών. Αυτά μέχρι τώρα. Τώρα, φαίνεται, αλλάζουν τα δεδομένα. Ένας εργαζόμενος. Έναν, είπε ο πρωθυπουργός. Δεν είπε έναν ή μία. Μήπως έχει κατά νου πάλι τον άνδρα κουβαλητή; Τον άνδρα προστάτη, τον πάτερ φαμίλιας; Όχι, ας μας λυπηθεί η καλή Θεά του Φεμινισμού, να μην πέσουμε πάλι στα δίχτυα πατερούληδων και σωτήρων, στη σιδερένια πειθαρχία του πάντρε παντρόνε.

Αχ, τι να σου πω, Ευγενία μου. Θυμήθηκα αυτές τις μέρες και τρόμαξα αυτά που μου διηγόταν η γιαγιά μου σε σχέση με τον πατέρα της, που τον έτρεμε. Φώναζε, λέει, εκείνος: - Ευμορφία! - Ορίστε, πατέρα! Πεταγόταν σαν ελατήριο εκείνη, μικρό κορίτσι, και έτρεχε να λάβει οδηγίες. Και η απάντηση. Αχ, μωρέ, θα σε είχα σκοτωμένη, αν δεν έδειχνες αυτήν την προθυμία και δεν έκανες ακριβώς αυτό που σου λέω!...

Ύστερα από τόσες δεκαετίες εφαρμογής του δημοκρατικότατου οικογενειακού δίκαιου, ύστερα από το σημαντικό κομμάτι του γυναικείου πληθυσμού που εργάζεται

επί μισθώ, είναι αδιανόητο να μιλήσεις για αναδίπλωση. Δεν γίνεται, πώς το λένε. Η εξωστρεφής δραστηριότητα των γυναικών είναι πλέον μια ιστορική καμπή, μια ανεπίστρεπτη διαδικασία.

Η συνηγορία υπέρ της εργασίας των γυναικών δεν σημαίνει αδιαφορία για την εργασία των ανδρών. Δεν θέλουμε μια μονόπαντη κατάσταση: είτε-είτε. Δεν θέλουμε ανισορροπία στην κοινωνία και στις σχέσεις των δύο φύλων. Θέλουμε ισορροπία, γι' αυτό αγωνιζόμαστε πολλά χρόνια τώρα. Γυναίκες και άνδρες, άνδρες και γυναίκες, έχουν δικαίωμα στην εργασία, την εργασία που επιθυμούν και η πολιτεία οφείλει να διασφαλίζει αυτό το δικαίωμα. Δεν μπορεί, λοιπόν, ο κατ' εξοχήν εκφραστής της πολιτείας, όπως είναι ο κ. πρωθυπουργός, να ανοίγει ένα τέτοιο κεφάλαιο. Ο ρόλος του είναι να εγγυάται το δικαίωμα.

Η δε εργασία δεν είναι κάτι *inter alia*. Είναι βασικό δικαίωμα, κατοχυρωμένο με τα πιο σημαντικά κείμενα εθνικά και διεθνή. Είναι το μέσον για τα προς το ζην, για την αξιοπρέπεια του ανθρώπινου όντος και την κοινωνικοποίηση του. Είναι μέσον ηθικοποίησης του ανθρώπου.

Και, συγγνώμη, αλλά τι σχέση έχει η επίθεση στην κοινωνικά ωφέλιμη εργασία με την οικονομική κρίση; Το αντίθετο δεν θά 'πρεπε να συμβαίνει; Όχι μόνο όλοι και όλες να δουλεύουν, όσοι και όσες πρέπει και μπορούν, αλλά να ριχτούν και οι εφεδρείες, προκειμένου να ξεκολλήσει το όχημα από τη λάσπη. Αντ' αυτού ακολουθείται αντίθετη φορά. Οι εφεδρείες διογκώνονται με τη μέθοδο της, άκουσον-άκουσον, «εργασιακής εφεδρείας». Ακατανόητα πράγματα...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η θυγατέρα της επανάστασης!

10/09/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Στη μεγάλη, μυθική χώρα του Νείλου συμβαίνουν πράγματα και θαύματα. Άρκεσαν δεκαοχτώ μέρες λαϊκού ξεσηκωμού για να αλλάξουν τον ρου των εξελίξεων. Ειρηνική ήταν η εξέγερση, η επανάσταση, όπως έχει πολιτογραφηθεί, όμως συνάντησε την μήνι των δυνάμεων ασφαλείας του παλιού καθεστώτος. Αποτέλεσμα περί τους χίλιους νεκρούς και χιλιάδες τραυματίες. Το 30χρονης διάρκειας καθεστώς Μουμπάρακ έπεσε. Ο ίδιος, οι γιοι του, ανώτατοι συνεργάτες του, τώρα είναι σε δίκη, δίκη που επέβαλε η λαϊκή απαίτηση. Τα γεγονότα του Καΐρου σφράγισαν αυτό που αποκαλείται Αραβική Άνοιξη και η πλατεία Ταχρίρ πέρασε στην κοινωνικοπολιτική ιστορία ανάμεσα στα καθαγιασμένα σύμβολα των λαϊκών αγώνων.

Ένα από τα γνωρίσματα της επανάστασης αυτής ήταν η συμμετοχή των γυναικών. Εκατοντάδες έδωσαν τη ζωή τους στο όνομα των καλύτερων ημερών για τη χώρα. Όμως δεν ήταν ανάλογη η μεταχείρισή τους από τις δυνάμεις εκείνες που ανέλαβαν το τιμόνι στη μετά Μουμπάρακ εποχή. Περίπου αποκλείστηκαν οι γυναίκες από τον δημόσιο βίο, σαν να μην υπήρξαν ποτέ συμπρωταγωνίστριες στην επανάσταση.

Την υπόθεση αυτή μας θύμισε αυτές τις μέρες η κ. Μποθένα Κάμελ, η μόνη γυναίκα που αυτο-προτάθηκε για υποψηφία πρόεδρος της Αιγύπτου στις επικείμενες εκλογές. Ακτιβίστρια του κινήματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέλος του κινήματος ΚΕΦΑΓΙΑ!, πήρε μέρος στην επανάσταση, ταυτίστηκε με τους στόχους της και σήμερα δηλώνει πάνω απ' όλα επαναστάτρια. Άρχισε ήδη την προεκλογική της εκστρατεία με συνεχή ταξίδια μέσα στη χώρα και επαφές με κοινωνικές ομάδες. Το μότο της εκστρατείας της είναι «Η δική μου ατζέντα είναι η Αίγυπτος». Εστιάζει κυρίως στη φτώχεια και τη διαφθορά.

Η υποψηφιότητά της τάραξε τα νερά της Αιγύπτου, που, παρά την επανάσταση, ως προς το γυναικείο θέμα φαίνεται να κινείται στα νωχελικά καλούπια και την ακινησία της παράδοσης. Μερικά από τα σχόλια των συνήθων κύκλων έχουν πολλή πλάκα: «Οι δυνάμεις του Μασονικού φιλελεύθερου κοσμικού αθεϊσμού πάλιν επί το έργο!». «Έχουμε τόσο ξεμείνει από άνδρες, ώστε να κυβερνηθούμε από γυναίκα;». «Δεν θέλουμε αυτήν που πλαγίως ξεσηκώνει τις γυναίκες μας για να ξεχάσουν τον ρόλο τους ως μητέρες και σύζυγοι».

Για να δούμε πώς αυτοπαρουσιάζεται: Δημοσιογράφος, μητέρα και υποψήφια για την προεδρία της Αιγύπτου. Είναι 48 ετών και αυτοπροσδιορίζεται ως σοσιαλδημοκράτισσα. Η επανάσταση της 25ης Ιανουαρίου τρέχοντος έτους τη βρήκε να εργάζεται στην τηλεόραση. Υπήρξε επιτυχημένη παρουσιάστρια εκπομπής τοκ-σόου. Στη δεκαετία του 1990 είχε τη δημοφιλή εκπομπή στο ραδιόφωνο «Νυχτερινές εξομολογήσεις», όπου οι ακροατές επικοινωνούσαν μαζί της και διηγούνταν τις

ιστορίες τους. Τι δηλούν τα παραπάνω; Ότι είχε ήδη την αναγνωρισιμότητα, λόγω ΜΜΕ, και την ικανότητα και δυνατότητα επικοινωνίας. Κάτι που πολλές αξιόλογες γυναίκες (όπως επιτυχημένες επιστήμονες) δεν έχουν. Σε μία τέτοια μεγάλη χώρα μόνο η τηλεόραση, και δη η κεντρική, μπορεί να σε κάνει γνωστή στις εσχατιές της χώρας. Άρα δεν ξεκινάει από το μηδέν, για να διαγ[κ]ωνισθεί με ανθυποψηφίους όπως ο Αμπ Μούσα, ο Μοχάμεντ Ελ Μπαραντέι κ.ά.

Και μία παρατήρηση: Βλέπω αντιφάσεις. Ενώ δηλώνει μητέρα, θεωρεί ότι δεν πρέπει να ασχοληθεί με το γυναικείο ζήτημα, παρά περισσότερο με τους νέους. Πιστεύει ότι πρέπει να απευθυνθεί γενικά. Ότι δεν είναι τώρα η ώρα για την ανάδειξη του γυναικείου. Λάθος. Τώρα είναι η ώρα. Η ανάλυση για το γυναικείο δεν σημαίνει υποτίμηση του γενικού προβλήματος. Ίσα-ίσα, σημαίνει εμβάθυνση στον προβληματισμό και κόψιμο δρόμου προς τον στόχο του εκδημοκρατισμού και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Αν εκείνη δεν θέσει αυτά τα ζητήματα, θα τα θέσουν οι άνδρες υποψήφιοι; Ο υποψήφιος της Μουσουλμανικής Αδελφότητας μήπως; Δεν χρειάζονται πολλά. Υπάρχουν έτοιμες επεξεργασίες από τους αξιόλογους πυρήνες φεμινιστικής πολιτικής που δρουν στη χώρα. Βούληση και θάρρος χρειάζεται, για να ενταχθούν αυτά τα αιτήματα στο πολιτικό πρόγραμμα.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Μια "παιδική χαρά" με ακατάλληλους παιδαγωγούς

30/07/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Σε μια έκρηξη ανακολουθίας με τον εαυτό μου, λέω σήμερα ναι στην αυτοσυγκέντρωση, ναι στην αιδήμονα σιωπή.

Αμάν, πολλή φλυαρία στην αγορά, φρικτή χασμωδία. Αυτή τώρα η Βαβέλ, κοινωνική και πολιτική, έχει τίποτα να κάνει άραγε με τον δημοκρατικό πλουραλισμό; Με την αναμφισβήτητη ελευθερία της έκφρασης και της κυκλοφορίας της γνώμης;

Η κοινωνία μας μοιάζει με παιδική χαρά κακομαθημένων παιδιών, που έχουν την ατυχία να επιβλέπονται από ακατάλληλους/ακατάλληλες παιδαγωγούς. Έτσι ο καθένας και η καθεμιά φθέγγεται και πράττει ό,τι θέλει. Και έχει ως άλλοθι την κρίση. Αντί η κρίση να γίνει αφορμή για να ξαναδούμε από την αρχή πολλά πράγματα-στρεβλώσεις του νεοελληνικού μας βίου, μου φαίνεται ότι θα αποτελέσει τη δικαιολογία για να καλλιεργήσουμε τις αρνητικές πλευρές της συμπεριφοράς μας.

Φοβάμαι αποθέωση του ωχαδερφισμού και του εγωπαθούς ατομισμού. Φοβάμαι γενικευμένες εκδηλώσεις ανευθυνότητας, εκ μέρους προσώπων και θεσμών. Κι αυτό θα είναι η μεγαλύτερη απώλεια. Δεν πιστεύω ότι οι ιθύνοντες έχουν συνειδητοποιήσει το μέγεθος της περιπέτειας στην οποία έχουμε μπει. Έχω την αίσθηση ότι μετρούν την κρίση με όρους δημοσιονομικούς και αξιολόγησης των διαβόητων οίκων. Και προφανώς πιστεύουν ότι, αν τα οικονομικά μεγέθη διορθωθούν, αυτόματα θα διορθωθεί και η ζημιά στο πολιτικό, θεσμικό επίπεδο, σε αυτό της γενικής ψυχολογίας και της ατομικής στάσης.

Γι' αυτό δεν είμαι -ίσως για πρώτη φορά τόσο πολύ- διόλου ικανοποιημένη από τον τρόπο της πολιτικής αντιπαράθεσης. Το απαρχαιωμένο στυλ με το οποίο ανταλλάσσονται οι διαξιφισμοί στη Βουλή και τα τηλεπαράθυρα έχει γίνει αφόρητα προβλέψιμο και τελείως απωθητικό στην αδικαιολόγητη οξύτητά του. Αυτό αφορά όλες τις πτέρυγες της Βουλής και τους σχηματισμούς εκτός Βουλής. Και, βεβαίως, ολόένα και διανθίζεται με χαρακτηρισμούς, τόσο χρήσιμους για τις εκπομπές που λατρεύουν τις επικοινωνιακές ατάκες.

Ο,η κάθε εκπρόσωπος της όποιας πολιτικής δύναμης θεωρεί ότι κατέχει την εξ ύψους αλήθεια. Εκφέρει την άποψή του ως δόγμα, ως αξίωμα. Έχεις την αίσθηση ότι είναι σοφός-ή και αλάνθαστος-η. Και τότε πώς διέλαθε της προσοχής ολονών η κατρακύλα της χώρας; Κανείς-καμία δεν γνωρίζει τίποτε για τις γεμάτες σκελετούς ντουλάπες; Ολοι-ες αθώοι-ες του αίματος; Δεν είναι άραγε επιτακτική ανάγκη ή αυτοκριτική μαζί με την κριτική προς τρίτους; Πότε θα γίνει αυτή η αυτοκριτική αν όχι τώρα; Αν βέβαια θεωρείται ότι η αντιμετώπιση της κρίσης είναι πρωτίστως πολιτικό πρόβλημα...

Αν έτσι έχει το πράγμα, πέραν των άλλων, αντιμετωπίζουμε ως κοινωνία ένα μεγάλο, θεμελιακό πρόβλημα. Κυβέρνηση, πολιτική ηγεσία, πολιτικό σύστημα από τη μία και κοινωνία από την άλλη δεν είναι απλά δυο ξένοι στο ίδιο σπίτι, όπου αναγκαστικά συγκατοικούν. Είναι και εχθρικά διακείμενοι προς αλλήλους. Η κυβέρνηση έκανε ένα θεμελιώδες λάθος από την αρχή: δεν είπε την αλήθεια στους/στις πολίτες. Δεν τους/τις έκανε κοινωνούς του προβλήματος, που, όπως λέει, βρήκε μπροστά της. Δεν αξιοποίησε τους ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς που διέθετε, όπως απέδειξαν οι εκλογές, ώστε να έχει σύμμαχο τον λαϊκό παράγοντα. Αντίθετα, προέβη σε πρωτοφανείς μεθοδεύσεις, μακριά από τον λαό, τον οποίο αιφνιδίασε δυσάρεστα, τον απογοήτευσε, τον λύγισε, τον άδειασε. Σπατάλησε άφρονα το μεγαλύτερο της ατού, τις κοινωνικές της συμμαχίες, που μας κάνουν δεκαετίες τώρα να αναρωτιόμαστε, τι φαινόμενο αντοχής είναι αυτό το ΠΑΣΟΚ; Τώρα, όσο κι αν ορκίζεται στο όνομα της σωτηρίας της χώρας, τίποτε δεν θα είναι όπως πριν.

Πολλοί και πολλές ομνύουμε στην αναγέννηση της χώρας. Αλλά αυτή δεν θα μπορέσει να γίνει, αν δεν αποκατασταθεί η πίστη των πολιτών στο πολιτικό σύστημα, αν δεν αρθεί το χάσμα που χωρίζει κυβερνώντες και λαό. Πρωτοβουλία συμφιλίωσης εκ μέρους των κυβερνώντων δεν διαφαίνεται. Απόδειξη, ο τρόπος που συμπεριφέρονται στις διάφορες επαγγελματικές ομάδες. Σαν να είναι πολέμιοι. Με όρους επικράτησης τους αντιμετωπίζουν και όχι πολιτικής.

Φαίνεται πως δεν θα έχει εφαρμογή εδώ το «ο τρώσας και ιάσεται».

Άρα η πρωτοβουλία πρέπει να προέλθει από τα κάτω. Κι αυτή οφείλει να αναζητηθεί όχι εκτός δοκιμασμένου πολιτικού δημοκρατικού πλαισίου, αλλά εντός αυτού.

Με αυτές τις βαριές σκέψεις, που θέλω να τις μηρυκάσω, αποσύρομαι κι εγώ στη σιωπή μου για όσο χρειαστεί...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η....τσάντα της κ. Μέρκελ!

23/07/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Όπως ξέρεις, δεν είμαι καθόλου παρατηρητική. Όμως ένα πράγμα το παρατήρησα. Φαντάσου πόσο εξόφθαλμο είναι. Δεν είδα ποτέ την κ. Μέρκελ να κρατάει τσάντα. Στην αρχή το θεώρησα τυχαίο, δεν θα πέτυχα τα σωστά πλάνα, φαίνεται. Στη συνέχεια και πάλι δεν είδα τίποτα. Κατέληξα, λοιπόν, ότι δεν είναι τυχαίο.

Η τσάντα είναι το αγαπημένο αξεσουάρ της γυναίκας, συνυφασμένο με τη θηλυκότητα, συνδυασμένο με την ενδυματολογική πρόταση, κατά τους γκουρού της μόδας. Μου έλεγαν παλιότερα για τη λατρεία στις τσάντες που είχε -και μάλλον έχει- Ελληνίδα πολιτικός. Είχε μια τεράστια συλλογή από τσάντες ακριβές και επώνυμες. Αυτό βέβαια ξεφεύγει από τα συνήθη πλαίσια, τονίζει όμως τη σημασία της τσάντας στην εμφάνιση και στη ζωή μιας γυναίκας. Είναι κάτι σαν φετίχ.

Δεν θα πω ψέματα, μου αρέσουν οι τσάντες. Πρώτα απ' όλα γιατί είναι πρακτικές. Κουβαλάω μέσα εκεί ένα μικρό γιουσουρούμ. Και βέβαια, όταν θέλω να βρω κάτι γρήγορα, ε, δεν μπορώ ποτέ να το βρω. Εκνευρίζομαι και λέω θα την πετάξω. Αλλά η δουλεία είναι δουλεία. Είμαστε υποταγμένες περισσότερο στην ανάγκη και ύστερα στη μόδα. Πώς να μην χρειαστείς τσάντα όταν φεύγεις πρωί και γυρνάς σπίτι απόγευμα ή και βράδυ.

Αν δεν υπήρχε ο φόβος της επιδρομής και της ληστείας, όπως θυμάσαι είμαι παθούσα, θα την κρατούσαμε με μεγαλύτερη άνεση και αυτοπεποίθηση. Τώρα παίρνουμε προφυλάξεις, κρατάμε μικρότερες, τις μισοκρύβουμε. Όμως κρατάμε.

Η κ. Μέρκελ δεν κρατάει. Είναι ενδυματολογική άποψη άραγε; Θα μου πεις, δεν κρατάει ούτε χαρτοφύλακα, αλλά αυτόν τον κουβαλάνε οι βοηθοί. Άλλο πράγμα η τσάντα, είναι προσωπική η σχέση.

Άκου να δεις τι σενάριο σκέφτηκε το πονηρό μυαλό μου, λαμβανομένου υπόψη ότι ντύνεται και αυστηρά, με... λιτότητα ανδρικού κοστουμιού. Δεν θέλει στην ομήγυρη των ανδρών που συναναστρέφεται να προβάλει αξεσουάρ και σύμβολα της θηλυκότητας. Θέλει να δείχνει πυγμή, αυστηρότητα, και αυτό επιτυγχάνεται με τη δωρική λιτότητα. Θα μου πεις, τι είναι η πολιτική, καλλιστεία; Γιατί συχνά στη γυναίκα πολιτικό τονίζουν το αν είναι όμορφη ή όχι. Όχι, δεν θα πάμε σε αυτήν την πλευρά του εκκρεμούς. Στην πολιτική άλλα χαρίσματα και άλλες ιδιότητες απαιτούνται. Αλλά δεν θα φτάσουμε και στον εξανδρισμό της συμπεριφοράς. Να αντιγράψουμε όλα τα σουσούμια μιας ανδρικής συμπεριφοράς, επειδή η πολιτική είναι -εξακολουθεί να είναι- υπόθεση των ανδρών. Αυτοί έχουν βάλει τους κανόνες, μετέτρεψαν σε αρένα ανταγωνισμού την πολιτική λειτουργία, δημιούργησαν πρότυπα. Μονοφυλετικά. Τώρα η γκρίζα μονοτονία άρχισε να σπάει και μία μείξη

προτεραιοτήτων και συμπεριφορών πρέπει να συμβεί. Μια νέα ποιότητα να προκύψει. Ε, αγόρια. Είμαστε κι εμείς εδώ! Αυτό πρέπει να το πουν οι γυναίκες πολιτικοί και να αναζητήσουν τον χώρο τους, κάτι που δεν φαίνεται να κάνει η καγκελάριος.

Γιατί τα είπα όλα αυτά; Για να δείξω ότι η εντύπωση που αποκομίζουμε από την εμφάνιση της κ. Μέρκελ ταιριάζει με το στυλ και το περιεχόμενο της πολιτικής της, η οποία είναι αποκρουστική. Δεν βγάζει κοινωνική ευαισθησία. Σαν να κρατάει ένα αόρατο κνούτο, μου μοιάζει εμένα. Σαν να μην υπολογίζει τίποτα και κανέναν. Και αφού κρατάει το κνούτο -ή και το λάσο-, πώς μπορεί να κρατήσει γυναικεία τσάντα, το πιο λατρεμένο αξεσουάρ της γυναικείας καθημερινότητας;

Είδες, Ευγενία, τι μπορεί να κρύβει η απουσία μιας τσάντας;

Και μιας και μπήκα στα λημέρια της κ. Μέρκελ, να πω και τα επόμενα. Δεν συμφωνώ με τις βρισιές που εκτοξεύουν ορισμένοι -και γνωστοί δημοσιογράφοι- εναντίον της. Δεν είναι τρόπος αυτός να αμυνθούμε και να στηρίξουμε τη θέση της χώρας μας. Είναι κιόλας τζάμπα μαγκιά. Καθυβρίζοντας και εξαπολύοντας ανοίκειους χαρακτηρισμούς, και μάλιστα με σεξιστικό ή σεξουαλικό υπόβαθρο, δεν κάνουμε πολιτική. Κάνουμε χαβαλέ. Χρειάζονται επιχειρήματα, απαιτείται εντατική διαπραγματάτευση, απαιτείται σοβαρότητα. Δυστυχώς για μας η κ. Μέρκελ είναι αποτελεσματική σε αυτό που κάνει.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Καραδοκεί και η πνευματική πτώχευση

16/07/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Πρώτα τα καλά νέα!

* Μας λείπουν οι χαρμόσυνες ειδήσεις τελευταία. Γι αυτό να υπογραμμίζουμε τις καλές στιγμές, όταν τις συναντάμε. Ασφαλώς, ενέργεια ιστορικής βαρύτητας είναι η ανάδειξη της κ. **Ρένας Ασημακοπούλου** στην έδρα της προέδρου του Αρείου Πάγου. Και από ό, τι λέγεται, επαξίως ανέλαβε το αξίωμα. Ευχόμαστε κάθε τι καλό, έχοντας την πικρή αίσθηση, ότι και η τρεκλίζουσα δικαιοσύνη μένει να αρθεί στο ύψος των προσδοκιών των πολιτών για μια δίκαιη... δικαιοσύνη.

Η θετική εξέλιξη στον Άρειο Πάγο αντανακλά, ασφαλώς, τον εντυπωσιακό δρόμο που διάνυσαν οι γυναίκες στη νομική επιστήμη και στη δικαστική εξουσία. Σήμερα έχουμε επιτυχημένες δικαστίνες και εξαιρετικές δικηγόρινες και καθηγήτριες Πανεπιστημίου που κατακτούν όλο και υψηλότερες θέσεις στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Πρόκειται για ένα πολύτιμο κεφάλαιο, που αξίζει της πολιτικής και κοινωνικής προσοχής.

*Αλλά και άλλη μια ανάδειξη γυναίκας σε θέση πρώτης ευθύνης έχουμε κατ' αυτάς. Πρόκειται για την κ. **Καλλιόπη Σπανού**, που ανέλαβε Συνήγορος του Πολίτη στην Ανεξάρτητη Αρχή. Με τις θύελλες που μαίνονται στη δημόσια διοίκηση θα χρειαστεί να επιστρατεύσει τις αξιόλογες επιστημονικές γνώσεις και τη συνολική εμπειρία της από τη θητεία της στην Αρχή για να τα βγάλει πέρα. Ευχόμαστε επιτυχία.

*Φέξε μου και γλίστρησα... Δεν προλάβαμε να εντυπωσιαστούμε από τη ζαλιστική ταχύτητα με την οποία κινήθηκαν οι διωκτικές αρχές των ΗΠΑ στην περίπτωση του κ. Στρος Καν. Και τώρα από τη μια άκρη του εκκρεμούς βρεθήκαμε στην άλλη. Από το θρίλερ στην ιλαροτραγωδία. Σιγά - σιγά, όπως πάει το πράγμα, στο εδώλιο της κατηγορουμένης θα βρεθεί η γυναίκα. Ένα διάστημα, όσο χρειαζόταν, ήταν αμέμπτου ηθικής. Μια αξιοπρεπής εργαζόμενη. Τώρα, το κλίμα άλλαξε άρδην και ξαφνικά η ηθική της είναι διάτρητη. Θα μας τρελάνουν οι διαχειριστές της υπόθεσης αυτής, που από την αρχή ήταν απωθητική και τώρα γίνεται πλέον αποτροπιαστική. Είναι σοβαροί;

*Οφείλουμε μια απάντηση σε κάποιες φίλες, που αναρωτήθηκαν γιατί ορισμένες από μας αντιδράσαμε με την εμφάνιση του Μπερτράν Καντά στο Φεστιβάλ Αθηνών. Η υπόθεση είναι γνωστή πλέον και δεν αναφέρομαι λεπτομερώς. Δεν θέλετε-ερωτηθήκαμε-ένας πρώην φυλακισμένος να ενταχθεί και πάλι στην κοινωνία; Γιατί του αρνείστε το δικαίωμα; Εγκληματίσε και πλήρωσε το τίμημα. Ασφαλώς, ακόμη και ο μεγαλύτερος εγκληματίας έχει το δικαίωμα της δεύτερης ευκαιρίας. Αλλά γιατί -απαντώ- η επανένταξη πρέπει να γίνει μέσα από τόσο χεί προφάιν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, όπως το Φεστιβάλ Αθηνών, με ένα έργο που ονομάζεται «Γυναίκες» και να στηριχτεί στα αριστουργήματα του παγκόσμιου θεάτρου, τις τραγωδίες του

Σοφοκλή; Δεν έχουν σωρευθεί αρκετά στοιχεία στην περίπτωση αυτή, που δείχνουν υπερβολή, για να μην πούμε αλαζονεία; Ένας πιο διακριτικός τρόπος έπρεπε να επιλεγεί, που να μην προκαλεί. Άλλωστε το 2003, που συνέβησαν τα τραγικά γεγονότα, ο θάνατος της αδικοχαμένης Μαρί Τρεντινιάν, δεν είναι πολύ μακρινό, ώστε να χάνεται στην αχλύ του χρόνου.

Άλλωστε, εμείς είπαμε την άποψή μας και την αντίρρησή μας. Όπως και η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, που χειρίστηκε το θέμα άψογα. Δεν παρεμποδίσουμε την εκδήλωση, ούτε την αποδοκιμάσαμε επί τόπου, παρά τις κάποιες εισηγήσεις. Σε μια κοινωνία καταταλαιπωρημένη από τη βία, μακελεμένη πρόσφατα, δεν χωρούν ενέργειες που να καταλήγουν σε βία. Χρησιμοποιούμε το επιχείρημα, την πειθώ, τον διάλογο.

Άσε, τα τελευταία κοντεύουμε να τα ξεχάσουμε, ως εργαλεία συνεννόησης σε μια δημοκρατικά δομημένη κοινωνία. Μας έχει αρρωστήσει η βία, που έχει διαποτίσει το κοινωνικό σώμα. Αλγεινή, σοκαριστική εντύπωση μου προκάλεσε η επίθεση και ο θανάσιμος τραυματισμός νεαρού τουρίστα και ο τραυματισμός κάμποσων άλλων στη Ζάκυνθο προχθές. Η λογομαχία μπορεί τόσο εύκολα να οδηγήσει στο έγκλημα; Για μια τόσο ασήμαντη αφορμή ο άλλος εγκληματεί;

Φοβάμαι, πως εκτός από την οικονομική, караδοκεί και η πνευματική πτώχευση και πενία. Ο ηθικός αμοραλισμός. Και δεν ξέρω πια τι είναι επαχθέστερο και επικινδυνότερο...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Αποκαλυπτικές καταστάσεις

09/07/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Ζούμε πρωτοφανή σε ποιότητα καταστάσεις αυτές τις μέρες. Αποκαλυπτικές. Και είναι τόση πολλή η ύλη που έχει σωρευθεί, που είναι δύσκολο να ταξινομηθεί στο ζαλισμένο μυαλό μας.

Έχουμε και λέμε: Το Μεσοπρόθεσμο και ο εφαρμοστικός νόμος που το εξειδικεύει κατέδειξαν την πλήρη απόσπαση του πολιτικού προσωπικού από το κοινωνικό σύνολο. Οι εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Η αίσθηση που αποκομίσαμε είναι ότι πρόκειται πλέον για τάξη επαγγελματιών της πολιτικής, που πάνω απ' όλα βάζουν το συμφέρον της διαιώνισης των ιδιαίτερων συμφερόντων τους. Παρά το γεγονός ότι από του βήματος της Βουλής κλίνουν «το συμφέρον του λαού» σε όλες τις πτώσεις. Δυστυχώς, η αυταπάτη ότι η ελληνική πολιτική σκηνή διατηρεί ακόμη στοιχεία αυτονομίας απέναντι στις ορατές-αόρατες αγορές διαλύθηκε άδοξα. Ανάμεσα στις προσδοκίες και αγωνίες της ελληνικής κοινωνίας και τα κελεύσματα του διεθνούς κατεστημένου δεν άργησε να επιλέξει, ικανοποιημένη κιόλας από την επιλογή της. Εξ ου και τα χαμόγελα των ιθυνόντων που έλεγαν πολλά σε όσους από μας είχαν την αντοχή να παρακολουθήσουν το εν τη Βουλή μελόδραμα, σε σκηνοθεσία ΔΝΤ, Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συντροφιάς.

Διαπιστώσαμε έκπληκτες-οι για άλλη μια φορά τον επιδερμικό τρόπο με τον οποίο ο αντιπροσωπευτικός θεσμός συζητάει. Είδαμε πολύ καθαρά τις εκβιαστικές κατευθυντήριες γραμμές να διατρέχουν κάθετα το σώμα, γίναμε μάρτυρες της ανεπάρκειας αρκετών μελών - πατέρων και μητέρων του έθνους. Απορήσαμε με τα ευφυολογήματα. Βαρεθήκαμε με τις σκιώδεις ανιμαχίες. Γελάσαμε -πικρά- με τα ποδοσφαιρικά ενσταντανέ που περιείχε η ομιλία του πρωθυπουργού. Όπου η κυβέρνηση είναι η ομάδα που με αυταπάρνηση αγωνίζεται στο γήπεδο, ενώ η Ν.Δ., φορώντας την εθνική φανέλα, κάθετα στις κερκίδες και με συμπεριφορά χούλιγκαν ρίχνει κάθε αντικείμενο στο γήπεδο εις βάρος της ομάδας που τα δίνει όλα...

Είδαμε ότι η κινδυνολογία και η τρομοκρατία αποθεώθηκε. Χωρίς περίσκεψη, οι αρμόδιοι υπουργοί και τα λεγόμενα πρωτοκλασάτα στελέχη επιδόθηκαν σε εκτρατεία εκφοβισμού, σε αगाστή συνεργασία με τα έξω αφεντικά, λειτουργώντας ως ιμάντας μεταβίβασης των εντολών τους στην ελληνική κοινωνία. Κοινωνία που βυθίζεται στη φτώχεια και τη βία.

Ποτέ άλλοτε η παρέμβαση του διεθνούς παράγοντα δεν ήταν τόσο απροκάλυπτη, χωρίς να διατηρεί κανένα πρόσχημα. Κατηγορώ γι' αυτό την υπεύθυνη κυβέρνηση, που δεν προφύλαξε τη χώρα, την αξιοπρέπεια των δημόσιων λειτουργών της, την αξιοπρέπεια των πολιτών της από τις άγαρμπες παρεμβάσεις των ξένων παραγόντων, που υπαγορεύουν πολιτική -με ποιο δικαίωμα- στους εκλεγμένους βουλευτές. Δεν

θυμάμαι μεταπολιτευτικό προηγούμενο που τόσο πολλοί και πολλές επιτελείς θεσμικών και εξωθεσμικών ξένων κέντρων να επιτιμούν το εγχώριο πολιτικό προσωπικό, να του κουνούν το δάκτυλο, να του δίδουν εντολές. Να χρησιμοποιούν με μαεστρία τη στρατηγική του δόγματος «σοκ και δέος».

Το λυπηρό στην υπόθεση είναι ότι το πολιτικό προσωπικό, στο φως των τελευταίων εξελίξεων, απέδειξε ότι είναι σε αδυναμία να ηγηθεί της εξόδου από την κρίση. Πώς να γίνει μέρος της λύσης, αφού είναι μέρος του προβλήματος; Και εδώ είναι το πιο ευαίσθητο σημείο. Η ανασυγκρότηση των δυνάμεων και η αναπτυξιακή τροχιά απαιτεί έμπνευση, εμπιστοσύνη στους θεσμούς, συμφιλίωση κοινωνίας - πολιτικής. Δεν υπάρχει περιβάλλον φιλικό στην ανάπτυξη αυτήν την ώρα. Αν και από τις υγιείς δυνάμεις της κοινωνίας αρχίζει, έστω σε επίπεδο προτάσεων, να διατυπώνεται η ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη, με δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Χρειάζεται ιδεολογική προετοιμασία, εντατική προσπάθεια. Δυστυχώς, τούτη την ώρα ο δημόσιος διάλογος έχει κατακλυστεί από λέξεις που καθηλώνουν στην ύφεση, στον φαύλο κύκλο δάνειο - ύφεση - λιτότητα - δάνειο και πάλι από την αρχή. Γι' αυτό και η μαζική ψυχολογία έχει κατακρημνιστεί στα επίπεδα της κατάθλιψης. Μόνο μια νέα αναπτυξιακή ορμή θα ξαναδώσει αισιοδοξία και θα αποκαταστήσει την καίρια τρωθείσα αυτοπεποίθηση των κατοίκων της χώρας.

Το ερώτημα είναι πώς οι κοινωνικές εστίες εναλλακτικής πολιτικής θα βρουν έκφραση στο πολιτικό επίπεδο. Πώς;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Μάθημα περί ορίων!

25/06/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Αποχαιρετήσαμε και τη Δομνίτσα Λανίτου - Καβουνίδου. Φτώχυνε απελπιστικά η ζωή μας, με τις απώλειες του τελευταίου καιρού. Γιατί είναι μερικές προσωπικότητες που σου πλουτίζουν τη ζωή. Αυτό που παρηγορεί στη Δομνίτσα δεν είναι ότι έφυγε φυσιολογικά, σε ώριμη ηλικία, αλλά ότι έζησε μία ενδιαφέρουσα ζωή, που εσύ και εγώ θα τη ζηλεύαμε. Διακρίθηκε σε έναν τομέα, τον κλασικό αθλητισμό, σε μία εποχή που οι γυναίκες δεν είχαν καν πολιτικά δικαιώματα. Όταν πήγαινε στο Βερολίνο το '36 οι γυναίκες ήταν αόρατες πολιτικά και δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στα δημόσια λειτουργήματα. Δηλαδή δεν μπορούσαν να γίνουν συμβολαιογράφοι, δικαστές, να διοριστούν στο χιμείο του κράτους, στην αρχαιολογική υπηρεσία, κι ας είχαν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Και εκείνη πρωταγωνίστησε σε έναν κατ' εξοχή δημόσιο χώρο, όταν ο τελευταίος ήταν τόσο ενάντιος στις γυναίκες. Δεν μοιάζει σαν θαύμα;

Υπάρχει μια χαρακτηριστική φωτογραφία της, όπου ο φακός την έχει συλλάβει στον αέρα, μοιάζει να ίπταται, να υπερίπταται των εμποδίων, όχι μόνο του στίβου, αλλά και των κοινωνικών. Δείχνει τέτοια αποφασιστικότητα και αυτοσυγκέντρωση η όλη στάση, τέτοιο πείσμα, σαν να σαρώνει τα μη, σαν να καταρρίπτει όλες τις συμβατικότητες. Δείχνει με άλλα λόγια ισχυρή θέληση, προκειμένου να πραγματοποιήσει αυτό που θεωρούσε ιδιαίτερη κλίση, ταλέντο, ευαισθησία. Έκανε πράξη το φεμινιστικό «θέλω να γίνω όλα όσα θέλω και μπορώ να γίνω».

Έγινε, λοιπόν, πρωταθλήτρια στίβου, σπούδασε, έκανε οικογένεια, είχε κοινωνική δράση μέχρι τελευταία. Μια πλήρης ζωή, δημιουργική, πρότυπο για κάποιες από μας που μεγαλοποιούμε τα εμπόδια, αποθαρρυνόμαστε, χάνουμε την αυτοπεποίθησή μας. Η Δομνίτσα μάς δίνει ένα ισχυρό θετικό παράδειγμα, ότι η βούληση μπορεί να σαρώσει τα υψωμένα τείχη, μας δίνει ένα **μάθημα περί ορίων**. Μας υποδεικνύει με το παράδειγμα της ζωής της, ότι δεν υπάρχει τομέας που να μην μπορεί να κατακτηθεί από τις γυναίκες. Είναι ένα διαχρονικό μάθημα, κλασικό και επίκαιρο.

Σήμερα, που ένα κλίμα εσωστρέφειας και ηττοπάθειας μάς έχει πάλι κυριεύσει και ένα αίσθημα υποεκτίμησης των ικανοτήτων μας, μας χρειάζονται τέτοιες ενέσεις αισιοδοξίας. Τέτοια εμπνευστικά παραδείγματα που έχουν την ισχύ οδηγού. Γιατί εμφανίζεται και το άλλο: μήπως πρέπει να υποστείλουμε τη σημαία της προσπάθειας, μήπως το γυναικείο ζήτημα μοιάζει επιμέρους, δευτερεύον στη δίνη της κρίσης; Εδώ δεν έχουμε να φάμε, ραπανάκια για την όρεξη!

Ασφαλώς δεν πρέπει να κάνουμε πίσω. Και έχω και επιχείρημα. Τον πολυτάραχο 20ό αιώνα, όπου είχαμε δύο παγκόσμιους, έναν εμφύλιο, δύο δικτατορίες, ανώμαλο καθεστώς διώξεων, μία Μικρασιατική καταστροφή, οι γυναίκες μέσα από την πάλη τους μπόρεσαν και προώθησαν τα αιτήματά τους. Απέκτησαν πολιτικά δικαιώματα, επέφεραν αλλαγές στο Σύνταγμα και τη νομοθεσία, αντικατέστησαν την πατρική

εξουσία στο σπίτι με τη γονική μέριμνα. Για να μιλήσω με τη σύγχρονη γλώσσα, έκαναν το γυναικείο ζήτημα μεινστρίμ. Αναρωτιέμαι, που, πώς το χώρεσαν, όταν ο ορίζοντας είχε καταληφθεί από τέτοιας έντασης γεγονότα;

Μαζί θα προχωρήσουμε, άνδρες και γυναίκες. Στη δυσκολία και στην ανασυγκρότηση. Στη φτώχεια και στην ευημερία. Στην επανεκκίνηση της οικονομίας και την επανοικοδόμηση των θεσμών. Δεν πρόκειται για έναν άγονο ανταγωνισμό μεταξύ γυναικών και ανδρών. Σήκω εσύ να κάτσω εγώ. Χρειαζόμαστε όλες και όλοι, όλοι και όλες στην κοινή προσπάθεια. Μαζί, ισότιμα στα βάρη, ισότιμα και στα οφέλη από την αναδιανομή.

Τι άραγε σκέφτεται η πολιτική ηγεσία σήμερα; Ελπίζω να μη θελήσει να θυσιάσει στον βωμό των δυσκολιών τον μόσχο τον σιτευτό. Να μην απολέσουμε μαζί με τις ζημίες στα έσοδα και τις θεσμικές προϋποθέσεις της ισότητας. Αν όμως πάρουμε ως παράδειγμα τον ανασχηματισμό, κάτι δεν πάει καλά. Όπως επιτυχημένα ειπώθηκε σε μία ομήγυρη, οι γυναίκες απολύονται και από την κυβέρνηση!

Ας ελπίσουμε, ότι δεν σημαίνει η κίνηση αυτή προανάκρουσμα υποχώρησης!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Οι μεγάλοι αγώνες θέλουν και το ανάλογο ήθος!

Αδυνατώ να συλλάβω τον τρόπο σκέψης πολλών συμπολιτών-ισσών μας, που φαίνεται δεν έχουν βγάλει κανένα συμπέρασμα από όσα μας συμβαίνουν τον τελευταίο καιρό. Δεν έχουν καταλάβει το μέγεθος της φτώχειας, που διευρύνεται, και από σχετική μπορεί να μεταβληθεί σε απόλυτη.

18/06/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Τέτοια ώρα, τέτοια λόγια, θα πεις. Αλλά δεν μπορώ να μην... αγανακτώ. Είναι πολλά πράγματα που προκαλούν αρνητική εντύπωση τον τελευταίο καιρό. Περιορίζομαι σε δύο-τρία.

Μεγάλη κουβέντα γίνεται για την ανάγκη έκφρασης κοινωνικής αλληλεγγύης. Λέγεται μάλιστα ότι η «πλατεία» διαχέει αυτό το συναίσθημα, αν μη τι άλλο τού συνανήκειν. Είναι ένα βήμα μπροστά, αφού φαίνεται να έχουμε ξεκολλήσει από τον τοίχο του ατομισμού.

Έχουμε; Διότι μαζί κουβεντιάσουμε και χώρια ακούμε. Γιατί πώς να εξηγήσεις τις αντιδράσεις των δημοτών-τισσών στην εγκατάσταση κέντρου σίτισης στον Ν. Κόσμο; Στην απόρριψη των σχεδίων της δημοτικής αρχής για αποκέντρωση της τόσο ζωτικής σημασίας σίτισης των απόρων και αστέγων; Είναι δυνατόν σε χαλεπούς καιρούς να επιδεικνύεται τέτοια σκληρότητα για τον πάσχοντα συνάνθρωπο; Είναι δυνατόν μία επί της ουσίας ευγενική φιλόνητο δραστηριότητα να εκλαμβάνεται ως υποβάθμιση της περιοχής; Να συνδέεται με σχεδιασμούς αλλότριους, που στοχεύουν στην έκπτωση της αξίας των οικοπέδων;

Αδυνατώ να συλλάβω τον τρόπο σκέψης πολλών συμπολιτών-ισσών μας, που φαίνεται δεν έχουν βγάλει κανένα συμπέρασμα από όσα μας συμβαίνουν τον τελευταίο καιρό. Δεν έχουν καταλάβει το μέγεθος της φτώχειας, που διευρύνεται, και από σχετική μπορεί να μεταβληθεί σε απόλυτη. Θα έπρεπε, ακόμα και αν δεν το είχε σκεφτεί η δημοτική αρχή, να πιέζαμε προς αυτήν την κατεύθυνση, να αυξηθούν τα συσσίτια και να αποκεντρωθούν, να καταστούν προτεραιότητα της δημοτικής πολιτικής. Πάνω απ' όλα είναι οι άνθρωποι. Και μάλιστα θα οφείλαμε να βοηθούμε τη δημοτική αρχή σε αυτή της τη δραστηριότητα.

Εν πάση περιπτώσει, αφού και τα αυτονόητα γίνονται περίπλοκα σε αυτή τη χώρα, ας αρχίσει η δημοτική αρχή συνελεύσεις στις δημοτικές κοινότητες προκειμένου να συζητηθεί το θέμα, να εξηγηθεί η σημασία του και να πειστεί το μεγαλύτερο κομμάτι της κοινής γνώμης. Δεν μας παίρνει για άλλα ρεζιλίκια ή άλλες «Κερατέες».

Διάβασα κάτι περίεργο. Μια ομάδα που ανήκει στη «Σπίθα», την κίνηση του κ. Μίκη Θεοδωράκη, πήγαν λέει με πανό έξω από το σπίτι της υπουργού κ. Διαμαντοπούλου και την αποδοκίμαζαν. Άλλη (;) ομάδα, που έχει την ονομασία «Πόρτα-πόρτα», πηγαίνει έξω από τα σπίτια των πολιτικών, μεταξύ άλλων των Τσοχατζόπουλου, Σημίτη, Καραμανλή, Πάγκαλου, πρωθυπουργού (πήγε τελικά;) και φωνάζει «κλέφτες-κλέφτες».

Είναι άραγε αυτή μορφή πάλης; Ή μήπως εισάγονται καινά δαιμόνια; Το δημόσιο πρόσωπο, ο πολιτικός έχει υπουργείο, έχει γραφείο, έχει έδρα που συνυφαίνεται με τη δημόσια θέση του. Αυτή η έδρα αφορά, σε πραγματικό και συμβολικό επίπεδο, την πολιτεία του. Στο σπίτι του ζουν και άλλα πρόσωπα, ο,η σύζυγος, παιδιά, ίσως ηλικιωμένοι γονείς, βοηθητικά πρόσωπα, που δεν έχουν καμμία ευθύνη της πολιτικής στην οποία ο,η πολιτικός ενέχεται. Γιατί αυτά πρέπει να υποστούν τη βάσανο της αποδοκιμασίας; Τι σόι πρακτικές είναι αυτές, που θυμίζουν αλήστου μνήμης εποχές, όταν το εν κράτει παρακράτος παρακολουθούσε κατά πόδα τους αγωνιστές και αγωνίστριες και έστηνε καραούλι έξω από το σπίτι; Τι μαφιόζικες μέθοδοι είναι αυτές που διαχέουν την ευθύνη στην οικογένεια και εμπλέκουν τον βίο και την πολιτεία κατά τρόπο αζεδιάλυτο; Άσε τις επιθέσεις στους πολιτικούς που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική τους ακεραιότητα.

Αλλά ας μην επιτρέψουμε στον λαϊκισμό να καταφέρει πλήγματα στη δημοκρατία, που θα είναι δυσίατα αν όχι ανίατα. Αλλιώς τα έχουμε δει όλα σε αυτόν τον τόπο. Έχω μεγάλο θαυμασμό και σέβας στον Μίκη. Θεωρώ ότι η πληθωρική του πολιτική προσωπικότητα, το μέγα ταλέντο του, ξεχειλίζουν από Ελλάδα. Και όταν ακούονται φωνές κριτικής δεν τις συμερίζομαι, για τον απλούστατο λόγο ότι ο Μίκης ξεπερνά τα κοινά ανθρώπινα μέτρα. Έξεστι, λοιπόν, πολυπραγμονείν... Αλλά κάποιοι κάνουν στο όνομά του πράγματα ανόητα και επικίνδυνα. Και πρέπει να τους σταματήσει.

Ένα πράγμα μάς έμαθε η αγωνιστική ιστορία της χώρας: Οι μεγάλοι αγώνες θέλουν και το ανάλογο ήθος!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Όταν οι γυναίκες φορούν λαστιχένια παπούτσια!

Δεν είναι τυχαίο που τον τελευταίο καιρό γιορτάσαμε επετείους σημαντικές, τα 100 του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων, τα 90 του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, τα 100χρονα του Λυκείου Ελληνίδων φέτος, καθώς επίσης τα 37χρονα του Συλλόγου Εργαζόμενης Νοικοκυράς.

11/06/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Πρέπει να συγχαρούμε τον Σύλλογο Εργαζόμενης Νοικοκυράς [ΣΕΝ] για τη συμπλήρωση τριάντα επτά χρόνων ζωής και λειτουργίας και την έκδοση τόμου, που περιέχει τα ενημερωτικά δελτία της οργάνωσης από το 1976-2002. Με τη συλλεκτική αυτή έκδοση ο Σύλλογος αφήνει ένα ευδιάκριτο αποτύπωμα στην ιστορία των αγώνων των γυναικών του τόπου μας για την κοινωνική τους αυτοδυναμία.

Τριανταεπτά χρόνια είναι σημαντικός χρόνος αυτός καθεαυτός. Αν και εδώ ο χρόνος πρέπει να υπολογισθεί πολιτικά και όχι σκέτα χρονικά. Τριάντα τόσα χρόνια αγώνες για την ενδυνάμωση των γυναικών και την αξιοπρέπεια του φύλου είναι σοβαρή παρακαταθήκη, σημαντική συμβολή στον κοινό αγώνα για την ισότητα των φύλων.

Ο αγώνας αυτός τιμάει πρωτίστως τα μέλη και τα στελέχη του Συλλόγου και όλη τη χορεία των μελών και στελεχών που έδρασαν καθ' όλη την περίοδο. Είναι όμως και δικός μας αγώνας. Γιατί γευόμαστε τους καρπούς όλες εμείς-εμείς που παροικούμε την Ιερουσαλήμ, αλλά και όλες οι άλλες γυναίκες και η κοινωνία ολόκληρη, στον εξανθρωπισμό της οποίας συμβάλλει ο αγώνας για την ισότητα. Άρα, λοιπόν, παρά την αίσθηση ότι χάνει το ανδρικό φύλο, ωφελούμαστε όλες και όλοι-είναι κάτι σαν win-win...

Η έκδοσή μας φέρνει στον νου την εμβληματική προσωπικότητα της Γαλάτειας Σακκά, που υπήρξε η εμπνευσμένη πρόεδρος του ΣΕΝ επί εικοσαετία. Είχαμε γνωριστεί τη δεκαετία του '80. Πορευτήκαμε σε πορείες, συνυπήρξαμε σε διαδηλώσεις, παραστάσεις, συνυπογράψαμε αιτήματα, κουβεντιάσαμε πολύ. Αυτό που ένιωθα για κείνη, δεν ήταν μόνο οφειλόμενος σεβασμός και εκτίμηση. Ήταν αγάπη, πάνω από όλα. Ήταν ζεστή προσωπικότητα η Γαλάτεια. Δημιουργούσε αμέσως οικειότητα. Μας έλεγε λοιπόν, «**γυναίκες να φοράμε λαστιχένια παπούτσια**». Θέλοντας να πει, ότι ο αγώνας για τις φεμινιστικές διεκδικήσεις δεν είναι στιγμιαίος, συγκυριακός, αλλά καθημερινή υπόθεση. Πρόκειται για άοκνη προσπάθεια γι' αυτά που δεν έχουν ακόμη κατακτηθεί και γι' αυτά που έχουν μεν κατακτηθεί, αλλά χρειάζονται υπεράσπιση.

Θυμήθηκα, λοιπόν, τα λαστιχένια παπούτσια, που σαν να τα ξεχάσαμε τα τελευταία χρόνια. Και τώρα χρειάζεται να τα ξαναφορέσουμε, γιατί μέσα στη δίνη της κρίσης

κινδυνεύουν να παρασυρθούν ό,τι με κόπο αποκτήσαμε και με αγώνα πολλών δεκαετιών.

Τι θα 'λεγε και τι θα 'κανε σήμερα η Γαλάτεια; Είναι σίγουρο, ότι δεν θα το 'βαζε κάτω. Όπως δεν το 'βαλε κάτω στην Κατοχή, μικρή κοπελίτσα τότε. Όπως δεν θα το 'βάζαν κάτω όλες οι αγωνίστριες για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, που σε δύσκολες περιόδους κράτησαν τη σημαία της αξιοπρέπειας ψηλά. Και αν είχε τραγικές περιπέτειες ο 20ός αιώνας! Δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, Μικρασιατική καταστροφή, εμφύλιος, δίωξη ενός τμήματος του λαού για λόγους φρονημάτων, δικτατορίες, όλα τα έζησε ο ευλογημένος τόπος. Και μέσα σε όλες αυτές τις πληγές του Φαραώ οι αγωνίστριες έβρισκαν χώρο και για τον αγώνα για την ισότητα. Δεν είναι θαύμα;

Κι εμείς σήμερα έχουμε μπροστά μας μια μεγάλη κρίση και τις συνέπειές της να αντιμετωπίσουμε. Δύσκολες οι συνθήκες. Αλλά δεν είμαστε χωρίς φώτα. Υπάρχει κατατεθειμένο στο κοινό ταμείο ένα πολύτιμο κεφάλαιο, που μπορεί να χρησιμεύσει ως ασφαλής οδηγός. Και αυτή η κληρονομιά έχει να κάνει και με τη θεωρητική θεμελίωση του ζητήματός μας, αλλά και με πρακτικές και δράσεις. Δεν είμαστε σπορά της τύχης. Έχουμε ιστορία πίσω μας, έχουμε αγκωνάρια από τα οποία να πιαστούμε.

Δεν είναι τυχαίο που τον τελευταίο καιρό γιορτάσαμε επετείους σημαντικές, τα 100 του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων, τα 90 του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, τα 100χρονα του Λυκείου Ελληνίδων φέτος, καθώς επίσης τα 37χρονα του Συλλόγου Εργαζόμενης Νοικοκυράς.

Με βάση αυτά εγώ είμαι συγκρατημένα αισιόδοξη. Συγχρόνως είμαι ευγνώμων στις αγωνίστριες που μας έδειξαν τον δρόμο της αξιοπρέπειας. Ο ΣΕΝ συγκαταλέγεται στα θετικά παραδείγματα της πάλης για την κοινωνική απελευθέρωση των γυναικών διαχρονικά!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Το θηλυκό πρόσωπο της εξουσίας

Η αίσθηση που αποκομίζουμε είναι ότι η κρίση του χρέους είναι το όχημα για τη λεηλασία του πλούτου της χώρας, για την καθολική ομηρεία της, που εκτείνεται και σε περιοχές που είναι -οφείλουν να είναι- όχι απλώς αδιαπραγμάτευτες, αλλά άθικτες!

04/06/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Θα δανειστώ τον χώρο γιατί πρέπει να στείλω επείγον μήνυμα στη Μαρία Δαμανάκη

Αγαπητή Μαρία,

Στενοχωρήθηκα πολύ με την τελευταία σου παρέμβαση που δημιούργησε σάλο στο εσωτερικό της χώρας. Οι δραματικοί τόνοι με τους οποίους διατύπωσες το δίλημμα "ή Μνημόνιο ή έξοδος από το ευρώ" έπεσαν σαν αστροπελέκι στα κεφάλια των ανθρώπων, που και χωρίς αυτό νιώθουν παραζαλισμένοι. Το αξιοσημείωτο: η παρέμβασή σου ήρθε να προστεθεί σε μια εν εξελίξει κινδυνολογία που προκάλεσε νέο κύμα αβεβαιότητας, αν όχι πανικού.

Θα μου πεις: Γιατί κινδυνολογία; Ακούγεται το σενάριο. Σενάριο, ακριβώς. Και τον τελευταίο χρόνο υπάρχει υπερπαραγωγή από σενάρια, προβλέψεις, διαψεύσεις, κινδυνολογία, διασπορά ειδήσεων και «ειδήσεων». Και, στο κάτω-κάτω, «νομιμοποιούνται» οι αγορές, οι πάσης φύσεως κερδοσκόποι, να διακινούν σενάρια που προκαλούν σύγχυση, ανασφάλεια, φόβο και πανικό στους λαούς τους οποίους θέλουν να έχουν σε ομηρεία. Αλλά οι πολιτικοί, όσοι και όσες διακονούν την πολιτική, εγχώρια ή και ευρωπαϊκή, οφείλουν να δίνουν διέξοδο στο πρόβλημα. Φιλολαϊκή λύση. Ιδιαίτερα όσες και όσοι ομνύουν στον σοσιαλισμό, σε όσους και όσες είναι ακριβή υπόθεση η λαϊκή ευημερία.

Το να περιγράφει ο πολιτικός το πρόβλημα σημαίνει ότι αναθέτει τη λύση του σε άλλα κέντρα, μη πολιτικά, και ο ίδιος ή η ίδια μεταβάλλεται σε διακομιστή-ίστρια της βούλησής τους, σε υπάκουο ή εκτελεστή-στρια των επιλογών τους.

Αλλά, τότε, τι τη θέλουμε την πολιτική; Ας αναθέσουμε τα πάντα στη βουλιμία των κερδοσκόπων και στον αυτόματο πιλότο των αγορών. Ας γίνει τότε το πολιτικό προσωπικό εντελώς διακοσμητικό στοιχείο, το φύλλο συκής στην πολυδιαφημισμένη μας δημοκρατία - οικονομική δικτατορία.

Δυσκολεύομαι, στις συνθήκες αυτές, να διακρίνω **το θηλυκό πρόσωπο της εξουσίας**. Βλέπεις, άλλα λέγαμε παλιότερα, μπουχτισμένες από μάτσο αδιέξοδες πολιτικές. Λείπεις, βέβαια, αρκετό χρόνο για να δεις τις ολοένα και αυξανόμενες

ανθρώπινες φιγούρες που ψάχνουν στα σκουπίδια της λαϊκής. Και όταν λέω αρκετό, δεν εννοώ τον χρονικό χρόνο, αλλά τον πολιτικό.

Η χώρα που άφησες πίσω σου δεν έχει σχέση με αυτήν που ήταν τουλάχιστον έναν χρόνο πριν. Μια κρίση χρέους έχει μετατραπεί από λάθη, παραλείψεις και συνειδητές πολιτικές σε μια πολυδιάστατη κρίση. Δεν είναι μόνον οι δυσβάστακτες οικονομικές επιπτώσεις που βουλιάζουν το βιοτικό επίπεδο, είναι και η άρση θεσμικών προϋποθέσεων που επέτρεπαν στη δημοκρατική οργάνωση να λειτουργεί και η θέσμισή τους ήταν απότοκος σκληρών και επίμονων λαϊκών αγώνων, όπως καλά γνωρίζεις.

Στις συνθήκες αυτές ο πολιτισμός, η ισότητα των φύλων, πράγματα δηλαδή που αγάπησες και ασχολήθηκες με αυτά, θεωρούνται ήδη πολυτέλεια. Κινδυνεύουμε να αγριέψουμε μέσα μας. Για να μην αναφερθούμε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και τη συρρίκνωση του κοινωνικού της προσώπου, που ήδη υφίσταται -δεν αναμένουμε καν να συμβεί. Ποτέ άλλοτε δεν υπήρχε στη χώρα τόσος κλειστός ορίζοντας. Ειρωνεία, ε, στην εποχή της πλέριας παγκοσμιοποίησης! Ούτε στην κατοχή, με τη φασιστική επίθεση...

Γιατί τα λέω αυτά; Γιατί έχουμε απαίτηση από σένα να σταθείς δίπλα στον λαό, από τον οποίο ευεργετήθηκες, όπως μπορείς να το κάνεις κρίνοντας από την πολιτική σου εμπειρία και διαδρομή. Υπάρχουν τρόποι να πεις το “όχι” στη θεωρούμενη χάι πόλιτικς. Δεν θα τους υποδείξω εγώ. Θα αντιτάξεις: Μα για τη χώρα εργάζομαι. Μόνο που εμείς εδώ, σε αυτή τη γωνιά, δεν καταλαβαίνουμε την επίσημη κυβερνητική στάση που διατείνεται ότι με το Μνημόνιο σώζεται η χώρα, ενώ ο λαός καταστρέφεται.

Δηλαδή ποια είναι η χώρα, τελικά; Τι σόι καινοφανής θεωρία είναι αυτή που θέλει τη σωτηρία μέσω της καταστροφής; Που επιδιώκει ένα αγαθό αποτέλεσμα με ανήθικα μέσα; Διότι μεγαλύτερη ανηθικότητα από την παγίδευση, την εκμετάλλευση, το μανιπουλάρισμα και την περιφρόνηση του λαού δεν υπάρχει.

Η αίσθηση που αποκομίζουμε είναι ότι η κρίση του χρέους είναι το όχημα για τη λεηλασία του πλούτου της χώρας, για την καθολική ομηρεία της, που εκτείνεται και σε περιοχές που είναι -οφείλουν να είναι- όχι απλώς αδιαπραγμάτευτες, αλλά άθικτες!

Αν πρόκειται να μιλήσουμε με διλήμματα, το κεντρικό δίλημμα έχει ως εξής: με τον λαό και τη χώρα ή με τους μνημονιακούς;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ο κανόνας της ασυλίας για τους δράστες της σεξουαλικής βίας

28/05/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Συνεχίζουμε την ενασχόλησή μας για τη διαβόητη υπόθεση Στρος-Καν-μην τρως καν...

Σήμερα θα κάνουμε χώρο στην άποψη της οργάνωσης «Equality now», δηλαδή «Ισότητα τώρα», που είναι αφοσιωμένη στα δικαιώματα των γυναικών ανά τον κόσμο. Μήνυμα που λάβαμε αναφέρεται στην υπόθεση. Λέει, λοιπόν: Η πρόσφατη σύλληψη του ΝΣΚ με την κατηγορία της σεξουαλικής επίθεσης υπογραμμίζει για άλλη μια φορά την επείγουσα ανάγκη να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι διεθνείς οργανισμοί αντιμετωπίζουν τη σεξουαλική κακή διαγωγή και τις διακρίσεις λόγω φύλου στις γραμμές τους (βλέπε επίσης την περίπτωση Σουχέιρ Ελ-Αζούνι που προκαλεί τον ΟΗΕ για σεξιστική διάκριση).

Ακολουθεί γράμμα της οργάνωσης στον εκδότη των "Τάιμς της Νέας Υόρκης", με τίτλο «εξουσία, στάτους και μια κατηγορία για βιασμό», που δημοσιεύτηκε στις 18 Μαΐου στο φύλλο, σε απάντηση στο άρθρο του Stephen Clarke για τη σύλληψη του ΝΣΚ (Droit du Dirty Old Men).

Προς τον εκδότη

Ο κ. Clarke υπογραμμίζει την επιείκεια της γαλλικής κοινωνίας στην απόρριψη των ιστοριών σεξουαλικής επίθεσης των αρρένων πολιτικών και ηγετών της. Αυτό δυστυχώς δεν είναι μοναδικό, δεν αφορά τη Γαλλία μόνο.

Εάν το περιστατικό συνέβαινε εντός του ΔΝΤ ή του ΟΗΕ, όπου το θύμα θα ήταν υπάλληλος του ΔΝΤ ή του ΟΗΕ, υπάρχει η ισχυρή πιθανότητα το περιστατικό να μην είχε ερευνηθεί κατά πώς πρέπει και να είχε καταβληθεί προσπάθεια να προστατευθεί ο υψηλά ιστάμενος δράστης. Τα κίνητρα του θύματος θα είχαν αμφισβητηθεί και θα υπήρχαν απόπειρες να σιωπήσει.

Εάν η υπόθεση πήγαινε παραπέρα, θα είχε χαθεί για χρόνια στα γραφειοκρατικά γρανάζια του εσωτερικού συστήματος δικαιοσύνης. Η ασυλία για τους δράστες της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών και η περιθωριοποίηση των θυμάτων είναι πικρές πραγματικότητες που παρατηρούνται παντού, είτε στη Γαλλία είτε στο Πακιστάν (όπως στην πρόσφατη περίπτωση του Μουχτάρ Μάι), ή στον στρατό των ΗΠΑ ή στους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ.

Γιασμίν Χασάν, Υποδιευθύντρια - Ν. Υόρκη

Ποια είναι η οργάνωση «Ισότητα τώρα»;

Ιδρύθηκε το 1992. Εργάζεται για την προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών σε όλον τον κόσμο. Συνεργάζεται με τις εθνικές οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ακτιβίστριες. Η οργάνωση τεκμηριώνει τη βία και τις διακρίσεις κατά των γυναικών και ενεργοποιεί τη διεθνή δράση υπέρ των προσπαθειών για το σταμάτημα των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσω του Δικτύου Γυναικείας Δράσης των ενδιαφερομένων οργανώσεων και ατόμων ανά τον κόσμο:

διαχέει την πληροφόρηση για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αναλαμβάνει δράση για να διαμαρτυρηθεί γι' αυτές και επισύρει την προσοχή της κοινής γνώμης σε αυτές.

Τα ζητήματα πρωταρχικού ενδιαφέροντος της οργάνωσης είναι σήμερα ο βιασμός, η ενδοοικογενειακή βία, τα αναπαραγωγικά δικαιώματα, η εμπορία γυναικών, η εκτομή των γεννητικών οργάνων, η άρνηση πρόσβασης στις οικονομικές ευκαιρίες και την πολιτική συμμετοχή.

Έχει γραφεία σε Ν. Υόρκη, Λονδίνο, Ναϊρόμπι.

Και τώρα ένα σχόλιο. Δηλαδή, αν καταλάβαμε καλά, η περίπτωση Στρος Καν είναι μάλλον η εξαίρεση ως προς τη γρήγορη -τι γρήγορη, λέγε καλύτερα αστρονομικής ταχύτητας- αποκάλυψη και τη δρομολόγηση εκκαθάρισης της υπόθεσης. Να γιατί πολλές από μας ήμασταν από την αρχή επιφυλακτικές και δείξαμε συγκρατημένη αισιοδοξία. Γιατί ξέρουμε πια ότι η ανδροκρατία λατρεύει να λειτουργεί επιλεκτικά, επί τη βάσει σκοπιμοτήτων περισσότερο παρά επί τη βάσει αρχών, και πείθεται να προχωρήσει σε τιμωρία όταν εξυπηρετούνται ή τουλάχιστον δεν παραβλάπτονται τα από αιώνων εγκατεστημένα συμφέροντά της. Η θεαματική σύλληψη κάποιους βόλευε, αλλιώς ποιος λογαριάζει μια καμαριέρα; Μόνο ο ανταγωνισμός -ανελέητος στη διεθνή πολιτική- μπορεί να σπάσει την αλληλεγγύη της ανδρικής συνενότητος.

Αλλά έστω κι έτσι, επαναλαμβάνω, υπάρχει όφελος στην υπόθεση. Το ότι συνεχίζεται ο διάλογος διεθνώς, και βαθαίνει, είναι σημαντική πλευρά αυτού του οφέλους.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

(ΧΤΥΠΗΜΑ)

η ανδροκρατία λατρεύει να λειτουργεί επιλεκτικά, επί τη βάσει σκοπιμοτήτων περισσότερο παρά επί τη βάσει αρχών, και πείθεται να προχωρήσει σε τιμωρία όταν

εξυπηρετούνται ή τουλάχιστον δεν παραβλάπτονται τα από αιώνων εγκατεστημένα
συμφέροντά της

Κατάχρηση εξουσίας....

21/05/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Ξέρω ότι το πας γύρω-γύρω. Σε τρώει να σχολιάσουμε την υπόθεση Στρος Καν (από 'δω και εμπρός ΝΣΚ). Δεν σου φτάνει που σύμπασα η Ελλάς μέρες τώρα αναλύει, ανατέμνει, σχολιάζει, ανεκδοτολογεί, πλέκει σενάρια, σαρκάζει, θρηνεί; Ναι, θρηνεί, διότι απώλεσε έναν, λέει, φίλο και υποστηρικτή της χώρας...

Είναι αλήθεια ότι η υπόθεση ΝΣΚ έχει όλα τα στοιχεία ενός συναρπαστικού στόρι, με σεξουαλική, σεξιστική, ταξική, πολιτική, κοινωνική και διεθνή διάσταση. Ένας περίοπτος ισχυρός άνδρας, που έχει χαρακτηριστεί οικονομικό δαιμόνιο και πολιτική ιδιοφυΐα, του οποίου οι «επιτυχίες» με τις γυναίκες θεωρούνται στη Γαλλία μάλλον πλεονέκτημα, και η ταπεινή καμαριέρα, που ήρθε στη χώρα του ονείρου από τη Γουινέα πριν από επτά χρόνια, μένει δε σε ταπεινό διαμέρισμα στο Μπρονξ, συνθέτουν το πρωταγωνιστικό δίδυμο. Ο πανίσχυρος οικονομικά και πολιτικά ματσό ΑΝΔΡΑΣ και η εργαζόμενη για τον επιούσιο, ανυποψίαστη, ανυπεράσπιστα ΓΥΝΑΙΚΑ. Μια ιστορία θαρρείς φτιαγμένη για σενάριο θρίλερ ταινίας. Το φόντο - η καρδιά της Ν. Υόρκης. Το πολυτελές ξενοδοχείο - ο τόπος του εγκλήματος. Και μία διωκτική αρχή, στοχοποιηλωμένη στον στόχο, που κινείται με σαρωτικό τρόπο και, επιπλέον, μια αδέκαστη δικαστίνα - ξερακιανή για να δείχνει, λες, το αδέκαστο -που αρνείται να δεχθεί την προταθείσα αστρονομικού ύψους εγγύηση για να μην προφυλακιστεί ο κατηγορούμενος. Σε ελάχιστο χρόνο, ο ισχυρός άνδρας μεταφέρεται καταφανώς τσαλακωμένος σε ακροαματική διαδικασία και μετά ρίχνεται στη διαβόητη φυλακή Ράικερς, στον «φοβιστικό κόσμο», κατά τη δημοσιογραφική γραφίδα, των ένδεκα χιλιάδων κρατουμένων. Καλά, σου κόβεται η ανάσα, μιλάμε. Τύφλα νάχει το Χόλιγουντ!

Από την άλλη η πολιτική σκηνή στη Γαλλία γίνεται άνω-κάτω. Υπολογισμοί και σχέδια ανατρέπονται, τροποποιούνται, επανακαθορίζονται. Πιάνουν δουλειά οι δημοσκόποι. Εμπλέκεται το όνομα της συζύγου, προσωπικότητας του δημοσιογραφικού κόσμου. Εν τω μεταξύ, ουσιαστικά κηρύσσεται χρεώουσα η θέση του επικεφαλής του ΔΝΤ και οι ζυμώσεις δίνουν και παίρνουν σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο. Έρχεται η δραματική παραίτηση του κατηγορούμενου. Μα τότε έγιναν όλα αυτά, σε χρόνο ρεκόρ, χωρίς να ξέρουμε, μέχρι τώρα που μιλάμε, πριν τη δικαστική διαδικασία, αν ο κατηγορούμενος είναι ένοχος ή αθώος; Ας έδειχναν αυτή τη σβελτοσύνη και στο κλείσιμο του Γκουαντάναμο οι Αμερικανοί.

Ξέρουν κάτι που οι υπόλοιποι αγνοούν; Γιατί η δικαστής αποκαλεί «άτομο» (individual) τον κατηγορούμενο και ούτε τυπικά «κύριο»;

Από την άλλη, τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορείται ο τ. επικεφαλής του ΔΝΤ είναι όντως φριχτά. Βέβαια, το μεγαλύτερο μέρος της κοινής γνώμης απόρησε με τις διαγραφόμενες ποινές, διότι προφανώς θεωρεί ότι παρόμοιες πράξεις δεν είναι δα και κάτι το ασυνήθιστο στη συμπεριφορά των ανδρών. Ίσως και ένα μέρος να τις θεωρεί περίπου φυσιολογική εκδήλωση -ε, άνδρας είναι. Ο άνδρας είναι κυνηγός!

Ανεξαρτήτως της συνέχειας, **κάτι καλό βγήκε από όλη αυτή τη φασαρία, και αυτό είναι ότι με εμβληματικό τρόπο δείχτηκε διεθνώς ότι παρόμοιες πράξεις είναι εγκλήματα** και επιβαρύνονται μάλιστα από την ιδιότητα του ανδρός, που συνιστά κατάχρηση εξουσίας.

Άρα και άλλοι πολλοί πρέπει να βγάλουν τα αναγκαία συμπεράσματα. Όσοι έχουν εξουσία και η εξουσία δομείται σε πολλά επίπεδα. Δεν είναι μόνο οι τοπ θέσεις. Είναι ολόκληρη πυραμίδα. Πολύ συχνά, λοιπόν, η εξουσία κάνει τους κάθε λογής επίσημους να νομίζουν ότι είναι άτρωτοι και όλος ο κόσμος τους χρωστάει. Και βέβαια, ενώ κάνουν γουρουνιές, αυτές δεν γίνονται γνωστές, διότι η εξουσία έχει τρόπους να «πείθει» τα άτομα, παθόντα η μάρτυρες, να κρατούν σφραγισμένα τα στόματά τους. Έτσι γίνονται δημόσιος κίνδυνος. Αν, όμως, κάτι πάει στραβά; Αν κάποιο θύμα βρει το κουράγιο και καταγγείλει το έγκλημα της σεξουαλικής επίθεσης, του βιασμού, της παράνομης κράτησης, της κακοποίησης γενικά και της προσβολής της αξιοπρέπειας; Τότε το συμβάν αποκτά διαστάσεις μεγάλου σκανδάλου, ανάλογα με τη βαρύτητα του αξιώματος και της προσωπικότητας. Η γιαγιά μου έλεγε, βάρδα μην πέσεις από ψηλά και μάλιστα από πολύ ψηλά...

Εν αναμονή, λοιπόν, των δικαστικών εξελίξεων, που έτσι κι αλλιώς θα έχουν ενδιαφέρον!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Γυναίκες στη μετα-αυταρχική εποχή

14/05/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Η δική μας, εγχώρια, εσωστρέφεια δεν μας επιτρέπει με νηφαλιότητα και την ανάλογη προσοχή να δούμε τις θεαματικές εξελίξεις που συμβαίνουν τους τελευταίους μήνες στη Β. Αφρική και τη Μέση Ανατολή. Οι λαϊκές εξεγέρσεις καλά κρατούν, φέρνοντας στο προσκήνιο την απαίτηση για πολιτική ελευθερία και εκδημοκρατισμό των αυταρχικών καθεστώτων.

Ένα εντυπωσιακό στοιχείο είναι η κινητοποίηση των γυναικών. Τις είδαμε στην Τυνησία και την Αίγυπτο, τώρα τις βλέπουμε κυρίως στο Μπαχρέιν, την Υεμένη, τη Συρία. Τις βλέπουμε με τα δικά τους ξεχωριστά μπλοκ στους δρόμους, αλλά και στις μικτές συγκεντρώσεις. Είναι θαύμα πώς ξεπέρασαν τους φόβους για προσβολή της αξιοπρέπειάς τους, για κίνδυνο της σωματικής τους ακεραιότητας ή και της ζωής τους της ίδιας εκ μέρους των καθεστωτικών δυνάμεων, που δεν αστειεύονται. Πώς αντιπαρήλθαν τις νουθεσίες των οικείων, ότι θέτουν σε κίνδυνο την τιμή και την υπόληψη των οικογενειών. Πώς ακόμα δεν επηρεάστηκαν από τη δήλωση του προέδρου Σάλεχ στην Υεμένη, που χαρακτήρισε τις διαδηλώτριες «μη ισλαμίστριες». Και, βεβαίως, πώς συμφιλιώθηκαν με τον δημόσιο χώρο και παραμένουν στις πλατείες μέχρι τα μεσάνυχτα, αυτές που μετά τη δύση του ήλιου δεν βγαίνουν από το σπίτι.

Είναι γεγονός ότι υπέστησαν όχι μόνο βασανισμούς, αλλά και σεξουαλικές επιθέσεις σε αρκετές περιπτώσεις. Αλλά η εμμονή τους στις αντικυβερνητικές εκδηλώσεις καταγράφεται ως ένα απαράγραπτο χαρακτηριστικό των λαϊκών εξεγέρσεων-επαναστάσεων κατ' άλλους.

Τι σημαίνει άραγε αυτή η πτυχή; ότι η λαϊκή απαίτηση περιλαμβάνει όχι μόνο την αλλαγή στο πολιτικό επίπεδο, αλλά και στο κοινωνικό, άσχετα αν δηλώνεται στα τωρινά συνθήματα ή αν συνειδητοποιείται κιόλας. Οι πολιτικοί περιορισμοί, ο αυταρχικός δεσποτισμός, τα έκτακτα μέτρα δεκαετιών, η επί δεκαετίες ανάλλαχτη πολιτική ηγεσία, μπλόκαραν τις κοινωνικές αλλαγές. Η καθυστέρηση στις αλλαγές φαίνεται από το στάτους των γυναικών, που εξακολουθούν να έχουν μία μεταχείριση ως ανήλικα που χρειάζονται άρρενα κηδεμόνα. Βέβαια, κάποιες ψιλοαλλαγές τα τελευταία χρόνια έλαβαν χώρα, όπως ας πούμε στο Μπαχρέιν, όπου το 2002 δόθηκε δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες. Αλλά οι αρχαϊκές παραδόσεις καλά κρατούν, όπως ο γάμος ανηλίκων στην Υεμένη.

Η εκπληκτική αυτή αλλαγή στη στάση των γυναικών προϊδεάζει για το ότι είναι έτοιμες και μπορούν να παίξουν έναν ευρύτερο ρόλο στα δημόσια πράγματα των χωρών τους στη μετα-αυταρχική εποχή. Μάλιστα θα ήταν κριτήριο του πραγματικού εκδημοκρατισμού η δημιουργία χώρου για τις γυναίκες, ώστε να παίξουν έναν ισότιμο ρόλο στη δημόσια - πολιτική ζωή.

Θα γίνει άραγε έτσι; Κατ' αρχήν δεν έχει τίποτε ακόμα λυθεί. Οι διεργασίες συνεχίζονται. Η φουσκοθαλασσιά δεν λέει να καταλαγιάσει. Στη Συρία μέχρι τώρα που σου γράφω μόνο η Δαμασκός έχει μείνει εκτός του κλοιού των εξεγερμένων. Το πολιτικό τσουνάμι επελαύνει ακάθεκτο...

Όπως και νά 'χει το πράγμα, οι γυναίκες αναδείχθηκαν πλέον σε μια δύναμη σημαντική του σήμερα και του αύριο. Αν και -εδώ τώρα μπαίνει το αλλά- τα πράγματα συχνά δεν εξελίσσονται ευθύγραμμα. Μετά τις επαναστάσεις και τις μεγάλες εξόδους των γυναικών στις «πλατείες», τις αναμένει το πανηγυρικό κλείσιμο στο σπίτι. Το είδαμε κι εμείς με την Κατοχή, την απελευθέρωση και τη μετέπειτα κοινωνική συγκρότηση στη χώρα. Μετά τα μεγαλεία, η συντριπτική ήττα. Το είδαμε και με τη Γαλλική Επανάσταση και την τύχη που επιφυλάχθηκε στην Ολύμπ ντε Γκουζ -το ικρίωμα! Το είδαμε και προχθές με τις εξελίξεις στην Αίγυπτο. Μέχρι τώρα οι γυναίκες, οι τόσο δραστήριες και αξιόλογες, δεν κλήθηκαν να αναλάβουν ρόλους χρήσιμους για το παρόν και το μέλλον της χώρας, ούτε στην επιτροπή που φτιάχτηκε για το Σύνταγμα δεν μετείχαν ούτε για δείγμα.

Ο δρόμος είναι μακρύς και όχι χωρίς εμπόδια. Αλλά δεν έχουμε πλέον το ελαφρυντικό της άγνοιας. Δεν πρέπει να αφήσουμε μόνες τις γυναίκες εκεί. Πρέπει να θεωρήσουμε την υπόθεση δική μας, γιατί αν εκεί απελευθερωθούν κοινωνικά, αυτό θα είναι και για δικό μας πολλαπλάσιο όφελος!

Τέρμα, λοιπόν, σε όλους τους -ισμούς, από τον σεξισμό μέχρι τον φονταμενταλισμό!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Άρτος και θεάματα...

07/05/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Πρέπει να στα πω, γιατί θα σκάσω. Τι συμβαίνει στον κόσμο, άραγε; Ή εγώ δεν καταλαβαίνω ή ο λαός, όντως, προκρίνει «άρτον και θεάματα».

Σους πριγκηπικούς - βασιλικούς γάμους βγήκαν περί το εκατομμύριο στους δρόμους και γύρω από το Αββαείο για να γίνουν μάρτυρες, όπως μπορούσαν, του γεγονότος. Από αφοσίωση στη μοναρχία, από συμπάθεια σε δυο νέα παιδιά, τυλιγμένα στη χρυσόσκονη του παραμυθιού, από περιέργεια ή παρακινημένοι-ες από έναν καταϊγισμό επικοινωνιακό που στόχευε στην εμπορευματοποίηση και στο πολιτικό όφελος; Μπορεί όλα αυτά μαζί. Άραγε αυτό το εκατομμύριο σε ποιο βαθμό συμπίπτει, αν συμπίπτει, με τις περίπου ανάλογες λαοσυνάξεις, που γέμιζαν τους δρόμους και τις πλατείες για το Ιράκ ή άλλες σοβαρές αιτίες;

Άλλο ένα εκατομμύριο περίπου συγκεντρώθηκε στην τελετή οσιοποίησης του εκλιπόντος Πάπα Ιωάννου Παύλου του Β', ο οποίος έκανε θάυμα -απαραίτητο εισιτήριο για την οσιοποίηση - προθάλαμο της αγιοποίησης.

Και στις δύο εκδηλώσεις δόθηκε άφθονη δημοσιότητα, πλήθη μετακινήθηκαν από το εσωτερικό και εξωτερικό και διάφορες επίσημες αντιπροσωπείες προσέδωσαν την απαραίτητη αίγλη. Μέχρι και ο ομοφοβικός κ. Μπουγκάμπε από τη μακρινή Ζιμπάμπουε μετά της συζύγου ταξίδεψε στο κράτος εν κράτει Βατικανό, τον οποίο, σημειωτέον, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. έχουν κηρύξει κάτι σαν persona non grata.

Και ενώ ο λαός πανηγύριζε στις δύο περιπτώσεις, για διαφορετική αιτία, ήρθε για να συμπληρώσει την πυραμίδα των παραδόξων η κινηματογραφική εκτέλεση του Μπιν Λάντεν στο Πακιστάν. Άλλοι πανηγυρισμοί άρχισαν ανά την Αμερική αμέσως μετά το διάγγελμα του προέδρου, που εμένα μου φάνηκε προς στιγμήν ως Μπους με τη μορφή Ομπάμα. Η αλαζονεία την οποία εξέπεμπε η επίσημη Αμερική στην περίπτωση αυτή φρόντισε να μας θυμίσει τις παλιές, αλήστου μνήμης, ημέρες της διαχείρισης Μπους. Δεν το πιστεύω ότι μπορεί να «τιμωρούνται» με αυτόν τον τρόπο ακόμη και οι πιο ειδεχθείς μορφές σε αυτή τη γη χωρίς τη διαμεσολάβηση της Δικαιοσύνης. Τουλάχιστον σε επίπεδο ρητορικής ας λεγόταν ότι θα συλληφθεί και θα προσαχθεί στη Δικαιοσύνη. Δηλαδή από 'δω και πέρα έτσι θα αντιμετωπίζονται οι μετέχοντες στον «ασύμμετρο πόλεμο»; Με επιχειρήσεις α λα Ράμπο, που θα εκκινούν από το ότι όλη η οικουμένη είναι θέατρο πολέμου και η Αμερική και οι πρόθυμοι σύμμαχοι θα πιστεύουν ότι είναι σε πόλεμο με όλον τον κόσμο στο όνομα της αντιτρομοκρατίας;

Απεχθάνομαι όσα λίγα πράγματα την τρομοκρατία, η οποία βέβαια δεν αρχίζει και τελειώνει με τον Μπιν Λάντεν, πραγματικό ή υποτιθέμενο. Θρηνώ όμως για το κατάντημα της Δύσης και του πολιτισμού της, που τινάζει στον αέρα όλη την ανθρωπιστική κληρονομιά, την ανωτερότητα των αξιών, που επεξεργάστηκαν

λαμπρά μυαλά και εκλεκτοί άνθρωποι. Ο πολιτισμός φαίνεται από το πώς αντιμετωπίζεις τον αντίπαλο και πώς φέρεσαι στο νεκρό σώμα του. Και δεν υπάρχει πια για κανέναν το ελαφρυντικό της άγνοιας ή της μη ύπαρξης εργαλείων. Η διεθνής κοινότητα διαθέτει εξαιρετικά κείμενα και θεσμούς, όπως το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Και δεν υπάρχουν πολλοί δρόμοι. Ή θα λειτουργήσει η οδός της προσφυγής στη Δικαιοσύνη, όπου εκεί θα κριθεί το μέγεθος και η ποιότητα της ενοχής, ή ο καθένας, πολίτης ή κράτος, θα παίρνει τον νόμο στα χέρια του. Και για να δικαιολογηθεί, θα διαστρεβλώνει έννοιες που έχουν υποστεί τη βάσανο της εφαρμογής στην πράξη επί αιώνες, όπως π.χ. η έννοια της αυτοάμυνας ή της αποδεδειγμένης επ' ακροατηρίω ενοχής και του habeas corpus. Από τότε έχει γίνει πλέον πεπατημένη η καταδίκη των υπόπτων χωρίς να έχει αποφανθεί η Δικαιοσύνη;

Να γιατί εγώ όχι μόνο δεν καταλαβαίνω τους πανηγυρισμούς, αλλά και ούτε τους συμμερίζομαι. Με διακατέχει και σήμερα εκείνη η θλίψη και αγωνία που είχα στις 11 εκείνου του Σεπτεμβρίου. Άφατη θλίψη για τα θύματα και αγωνία για τις τύχες του κόσμου. Και, δυστυχώς, οι φόβοι επαληθεύτηκαν...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

ΜΟΤΟ

Θρηνώ όμως για το κατόντημα της Δύσης και του πολιτισμού της, που τινάζει στον αέρα όλη την ανθρωπιστική κληρονομιά, την ανωτερότητα των αξιών, που επεξεργάστηκαν λαμπρά μυαλά και εκλεκτοί άνθρωποι. Ο πολιτισμός φαίνεται από το πώς αντιμετωπίζεις τον αντίπαλο και πώς φέρεσαι στο νεκρό σώμα του. Και δεν υπάρχει πια για κανέναν το ελαφρυντικό της άγνοιας ή της μη ύπαρξης εργαλείων.

Να πούμε αντίο στον Διαφωτισμό;

29/04/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Ξαναχτύπησαν οι εκκλησιαστικές οργανώσεις. Πάλι γκρινιάζουν με αφορμή τη φρέσκια σημαντική Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας. Πάλι τις ενοχλεί το gender, το κατασκευασμένο κοινωνικά φύλο, στο οποίο αναφέρεται η Σύμβαση. Άρα η θυελλώδης «συζήτηση» -λέμε τώρα- που προκάλεσε στα Ηνωμένα Έθνη το Βατικανό κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής για το Καθεστώς των Γυναικών και κινδύνευσε να τινάξει στον αέρα τις εργασίες δεν ήταν μεμονωμένο γεγονός. Μα τι θέλουν τώρα και ξιφούλκησαν άγρια οι εκκλησιαστικοί κύκλοι και οι επηρεαζόμενες από αυτούς οργανώσεις; Απλώς πιστεύουν πως μπορούν να περάσουν σήμερα ό,τι δεν μπορούσαν χθες. Υπάρχει, γίνεται αισθητό, ένα κύμα συντηρητικοποίησης, που κοιτάζουν να επωφεληθούν. Απότοκο της κρίσης, που αποκτά πλέον πολλά πρόσωπα...

Η επίθεση στο gender δεν είναι περιφερειακή σύγκρουση. Είναι κεντρική. Έχει να κάνει με τη στρατηγική αντίληψη για τη θέση και τον ρόλο των φύλων. Η μία άποψη, που ενστερνίζονται θρησκευτικοί - εκκλησιαστικοί παράγοντες, θεωρεί ότι η ανισότητα των φύλων και η εξάρτηση και υποδεέστερη θέση της γυναίκας είναι φυσιολογική κατάσταση, αιώνια δε και αμετάβλητη. Είναι οντολογικής υφής. Η άλλη, αυτήν που υποστηρίζουν οι διεθνείς οργανισμοί και οι φεμινιστικές οργανώσεις, λέει ότι η ανισότητα των φύλων έχει κοινωνικοοικονομικά αίτια, είναι ιστορικού χαρακτήρα, άρα έχει και τέλος. Δεν είναι αναλλοίωτη στον χρόνο και τον χώρο, αλλά μεταλλάσσεται. Η δεύτερη άποψη όχι μόνο χωράει την πάλη για την κατάκτηση του στόχου της ισότητας, αλλά και την προϋποθέτει. Η μόνη που την προϋποθέτει.

Η ανισότητα στις σχέσεις των δύο φύλων θυμίζει την άλλη μάστιγα, αυτήν της φτώχειας και της πείνας. Μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν ότι η φτώχεια είναι απαραίτητο συνοδευτικό στοιχείο της κίνησης της ανθρωπότητας, ότι υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει. Σήμερα έχει πλέον συνειδητοποιηθεί ότι είναι ηθικό χρέος της ανθρωπότητας η εξάλειψή της και έχει τεθεί και χρονικό όριο για τη μείωσή της κατά το ήμισυ.

Πρόκειται για ανατροπές στην αντίληψη της ανθρωπότητας, ευεργετικές ανατροπές, που σημαίνουν την ωρίμανση κάποιων πραγμάτων. Πρόκειται για βήματα προόδου. Βήματα που δεν έγιναν χωρίς προετοιμασία και χωρίς αγώνες. Και έρχεται τώρα η Αγία Έδρα και οι σύμμαχοί της στην οπισθοδρόμηση για να αμφισβητήσουν την πρόοδο που έχει συντελεσθεί και στο επίπεδο συνείδησης.

Πρακτικά, η αντικατάσταση του όρου gender σημαίνει ότι πρέπει σειρά ολόκληρων έγκυρων διεθνών κειμένων να αναθεωρηθεί και να ξαναγραφτεί. Συμβάσεις, οδηγίες, ακόμη και το Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου πρέπει να επανατεθούν -αστείο πράγμα! Για να ταιριάζουν με τις ταλιμπανικές απόψεις διαφόρων εκκλησιαστικών παραγόντων. Ε, δεν πάμε καλά!

Και αφού όλα αυτά συμβαίνουν, κυοφορείται η ιδέα μιας Πέμπτης Διάσκεψης του ΟΗΕ για τις Γυναίκες. Με ποιον συσχετισμό; Υποστηρίζει, μάθαμε, την ιδέα της σύγκλησης η Σοσιαλιστική Διεθνής των Γυναικών. Είναι σίγουρη ότι ο συμβιβασμός που θα επιτευχθεί θα είναι καλύτερος από αυτόν του Πεκίνου; Και τι παραπάνω θα πει η Πέμπτη Διάσκεψη; Το Πεκίνο έθεσε ένα πλαίσιο δράσης, το οποίο μένει ακόμη να εφαρμοστεί. Πάσχουμε από δράση και πολιτικές σε επίπεδο κυβερνήσεων, κυρίως, που σε συνθήκες κρίσης και με δικαιολογία την κρίση θα μινιμάρουν τη χρηματοδότηση για τις πολιτικές ισότητας. Έχουμε βάσιμους λόγους να φοβόμαστε την ανίερη συμμαχία Βατικανού και των 77 κυρίως ισλαμικών, αλλά και άλλων κρατών, που μας τάραξαν ακόμη και στο Πεκίνο το 1995.

Εδώ δεν γίνεται ανεκτή ούτε αυτή η απόφαση των γαλλικών αρχών για απαγόρευση της μπούργκας και του νικάμπ σε δημόσιους χώρους. Εδώ γίνεται προσπάθεια να εμφυτευθούν στο ευρωπαϊκό έδαφος πρακτικές ξένες στον τρόπο ζωής, και μάλιστα σε χώρες όπως η Γαλλία, που έχουν ισχυρή παράδοση κοσμικού κράτους. Να πούμε, λοιπόν, αντίο στον Διαφωτισμό;

Μελίνα Βολιώτη

Gender in danger!

02/04/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Ένα ενδιαφέρον γράμμα της προέδρου της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών κ. Λίντας Βερστέγκεν διάβασα τις προάλλες και επειδή περιέχει καίριες παρατηρήσεις θέλω να τις ανασύρω προς ενημέρωση όλων, όσες και όσοι ενδιαφέρονται.

Ο λόγος γίνεται για την τελευταία φάση των θυελλωδών συζητήσεων στην 55η Σύνοδο της Επιτροπής για το Στάτους των Γυναικών του ΟΗΕ, που συνεδρίασε τέλος Φεβρουαρίου - αρχές Μαρτίου στη Ν. Υόρκη. Φέτος το θέμα ήταν η ίση πρόσβαση των κοριτσιών - γυναικών στη μόρφωση, στην επαγγελματική εκπαίδευση, στην έρευνα και την τεχνολογία. Στο τέλος ψηφίστηκαν τα Κοινά Συμπεράσματα. Μέχρις ότου όμως ψηφιστούν πήγε η ψυχή πολλών αντιπροσωπειών στην Κούλουρη.

Γνωρίζεις ότι στα κείμενα χρησιμοποιείται η λέξη **gender** για να δηλώσει την κοινωνική κατασκευή του φύλου, εν αντιθέσει προς το **sex**, που σημαίνει το βιολογικό φύλο. Η συζήτηση αφορούσε, λοιπόν, το αν η λέξη gender θα έμπαινε στο τελικό κείμενο. Η λέξη συνδυάζεται πάντα με την ισότητα (gender equality), με την ενσωμάτωση της ισότητας στο σύνολο των πολιτικών (gender mainstreaming), καθώς και με τις σπουδές φύλου (gender studies). Όταν λοιπόν αναφέρθηκε η λέξη gender, δηλαδή κοινωνικό φύλο, η Αφρικανική Ομάδα (δεν είναι σαφές ποιες χώρες) έσπευσε να συμμαχήσει με την Αγία Έδρα (που δεν είναι μέλος του ΟΗΕ, παρά έχει καθεστώς μόνιμου παρατηρητή) για να υποστηρίξουν ότι πρέπει εντελώς να αφαιρεθεί.

Γιατί όμως; Αυτοί οι συντηρητικοί/ές αντιπρόσωποι υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει συμφωνημένος ορισμός, ούτε θα συμφωνήσουν σε οποιαδήποτε ορισμό. Τι προτείνουν τότε; Αντικατάσταση της λέξης κοινωνικό φύλο με λέξεις όπως «γυναίκες και άνδρες», «παιδιά» και «οικογένεια» ή την πλήρη απάλειψή της.

Γιατί αυτό δεν είναι καλή εξέλιξη; Διότι θα μας πήγαινε πίσω στο βιολογικό φύλο: Οι γυναίκες και άνδρες είναι βιολογικά διαφορετικοί-ές και επομένως έχουν θεμελιακά διαφορετικές ιδιότητες και χαρακτηριστικά. Η Αγία Έδρα μιλάει για «θηλυκή ιδιοφυία» (female genius), χωρίς να δώσει ορισμό. Μπορούμε να υποθέσουμε όμως ότι αναφέρεται σε κάτι εκ φύσεως θηλυκές ιδιότητες, όπως π.χ. ο ρόλος της φροντίδας στην οικογένεια.

Πόσο μπορεί μια απλή λέξη να κάνει τη διαφορά σε μια απόφαση; Αυτό έχει να κάνει με όλα όσα η λέξη κοινωνικό φύλο σημαίνει. Ο ακόλουθος ορισμός που απορρέει από την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου και συναρθρώνεται με τον Ειδικό Σύμβουλο για τα Ζητήματα του Κοινωνικού Φύλου και την Προώθηση των Γυναικών (DAW) -τόρα τμήμα της δομής ΟΗΕ - Γυναίκες το διασαφηνίζει: Το κοινωνικό φύλο αναφέρεται στις ιδιότητες και ευκαιρίες που συνδέονται με το αν είσαι άρρεν ή θήλυ και τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών και μεταξύ κοριτσιών και αγοριών, καθώς επίσης και στις σχέσεις μεταξύ των γυναικών και εκείνες μεταξύ των ανδρών.

Αυτές οι ιδιότητες, οι ευκαιρίες και οι σχέσεις έχουν οικοδομηθεί κοινωνικά και μαθαίνονται μέσω της κοινωνικοποίησης των διαδικασιών. Είναι ανάλογες με το περιρρέον γενικό πλαίσιο και υπόκεινται σε μεταβολή. Το κοινωνικό φύλο καθορίζει τι αναμένεται, επιτρέπεται και εκτιμάται στη γυναίκα ή στον άνδρα στη δοσμένη συγκυρία.

Στις πλείστες κοινωνίες υπάρχουν διαφορές και ανισότητες ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες σε ό,τι αφορά τις ευθύνες που τους έχουν δοθεί, τις δραστηριότητες που έχουν αναλάβει, στην πρόσβαση και στον έλεγχο επί των πόρων, καθώς επίσης και στις ευκαιρίες αναφορικά με τα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Το κοινωνικό φύλο είναι μέρος ενός ευρύτερου κοινωνικο-πολιτιστικού πλαισίου. Άλλα σημαντικά κριτήρια για την κοινωνικο-πολιτιστική ανάλυση είναι η τάξη, η φυλή, το επίπεδο φτώχειας, η εθνικότητα και η ηλικία.

Ευτυχώς οι φόβοι δεν επαληθεύτηκαν. Τούτη τη φορά. Τον πανικό διαδέχτηκε η ανακούφιση. Όσο όμως η Αγία Έδρα, μία θρησκευτική - εκκλησιαστική οντότητα, διεκδικεί ρόλο κράτους στο σύστημα του ΟΗΕ, και σε ό,τι αφορά το γυναικείο ζήτημα εμφανίζεται με τον θρησκευτικό αντιφεμινιστικό μανδύα, πρέπει να φυλαγόμαστε...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

«Κάλλιο μια μέρα κόκκορης, παρά πέντε μέρες κότα»;

19/03/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Μεγάλος αγώνας γίνεται διεθνώς για να εξαλειφθούν τα στερεότυπα λόγω φύλου στα ΜΜΕ. Για να μην υπάρχουν πλέον εικόνες που εμφανίζουν τις γυναίκες ως νοικοκυρές, αντικείμενα του σεξ, χαζοχαρούμενες καταναλώτριες, σύμβολα υποταγής. Και πρέπει να παραδεχθούμε ότι είναι τόσο μεγάλη η δύναμη διαμεσολάβησης της τηλεοπτικής εικόνας, που καταστρέφει σε ορισμένα δευτερόλεπτα τη δουλειά που κάνουν οι φεμινιστικές οργανώσεις ένα χρόνο. Γι' αυτό πρέπει να είναι πολύ αυστηρές με την εμμονή των διαφημιστών/στριών στα αρχαϊκά στερεότυπα.

Να φανταστείς, είναι τόσο βαθιά ριζωμένα που πρέπει να είσαι ασκημένη για να τα εντοπίζεις στην καθημερινότητα. Μου έλεγε προχθές φίλη, ότι αναρρώνοντας μετά από επέμβαση που έκανε ρώτησε τον γιατρό, αν πρέπει να αποφεύγει βάρη, πώς τέλος πάντων να συμπεριφερθεί.

-Ναι, της λέει αυτός, μπορείτε να μαγειρέψετε, να πλύνετε τα πιάτα...

-Μπορώ, γιατρέ, να πάω γυμναστική;

-Αμχανία ο γιατρός: ναι, πως, βέβαια...

-Μπορώ να δουλέψω κομπιούτερ; Κοίταζε σαστισμένος, σου λέει. Δεν την είχε ικανή για κάτι περισσότερο, φαίνεται.

Η φίλη μας το εντόπισε το πρόβλημα, γιατί έχει μακρά φεμινιστική προπαίδεια και είναι δρων στέλεχος του κινήματος. Αλλιώς...

Έλεγα, λοιπόν, για τα στερεότυπα του φύλου, που παράγουν ανισότητες και συντηρούν το κλίμα υποτέλειας εις βάρος των γυναικών. Η πρόσφατη διαφήμιση για το «Γερμανό» με τις... μπάμιες μάς έδωσε την ευκαιρία να σκεφθούμε και πάλι το θέμα των στερεότυπων. Δικαιολογήθηκαν οι παραγωγοί ότι επρόκειτο για χιούμορ. Λυπάμαι, αλλά όσες και αν ρώτησα, από αυτές που είδαν τη διαφήμιση, ούτε μία δεν αντιλήφθηκε αυτό το χιούμορ. Αντίθετα, όλες τελούσαν εν οργή, αφού σε πρώτη ανάγνωση το στόρι μεταχειριζόταν τη γυναίκα ως πράγμα, ως εμπόρευμα. Μέχρι να καταλάβεις τι ήθελε να πει η ζημιά είχε γίνει.

Γιατί όμως η διαφήμιση αρέσκεται στη χρήση των στερεοτυπικών καταστάσεων; Μα για να περνάει ευκολότερα και ταχύτερα το μήνυμα. Απ' αφορμή τον θόρυβο για την ατυχή διαφήμιση ο κ. Γιάννης Σκαρπέλος, αν. καθηγητής Οπτικού Πολιτισμού στο Πάντειο, ανέφερε σχετικά [σύμφωνα με το "Βήμα" 13 Μαρτίου]: «Είτε μας αρέσει

είτε όχι, ρόλος της διαφήμισης είναι να χρησιμοποιεί στερεοτυπικές εικόνες για να πουλήσει ένα προϊόν. Στην παρακαταθήκη των στερεοτύπων και των συμβόλων του λαϊκού πολιτισμού υπάρχει ένα ευρύ φάσμα που παρουσιάζει, μέσω της καρικατούρας, διαφορετικές όψεις της πραγματικότητας. Δεν μπορούμε να απαγορεύσουμε στους διαφημιστές να το αξιοποιούν. Σε αντίθετη περίπτωση θα τους επιβάλλαμε να διαφημίζουν μόνο «κυριολεκτικά», όπως ο μανάβης φωνάζει «εδώ τα ζουμερά πορτοκάλια».

Καλά ως προς τα άλλα, αλλά υπάρχει μία... μικρή λεπτομέρεια. Τα στερεότυπα λόγω φύλου δεν είναι αθώα, ουδέτερα, μία γραφικότητα, τέλος πάντων, της παράδοσης. Έχουν να κάνουν με το σεξισμό, που απαγορεύεται από το νομικό πλαίσιο για τα ΜΜΕ. Στο Προεδρικό Διάταγμα 109, με το οποίο εναρμονίζεται η ελληνική ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία στις διατάξεις της προσφάτως τροποποιημένης σχετικής Οδηγίας, στο άρθρο 10 αναφέρεται: «Οι οπτικοακουστικές εμπορικές ανακοινώσεις οφείλουν να μην εισάγουν ή προάγουν **διακρίσεις λόγω φύλου**, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, εθνικότητας, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού».

Στο δε άρθρο 7, 1 αναφέρεται: «Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες να μην προκαλούν μίσος λόγω φυλής, **φύλου**, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού. Επίσης οφείλουν να μην εκμεταλλεύονται τις δεισδαιμονίες και προλήψεις των ανθρώπων».

Επανερχόμαστε στο δίλημμα: Τι είναι πρώτο; Τα στερεότυπα, η ανδροκρατική παράδοση ή τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών; Ασφαλώς το δεύτερο. Μπροστά στην αρχή της ισότητας οφείλουν να σιγήσουν όλες οι συντηρητικές σειρήνες, που υπό τον μανδύα του χιούμορ ή/και της πλάκας παίζουν εν ου παικτοίς. Με τα μεγάλα θέματα δεν αστειεύονται. Μην βλέπεις που τα 'χουμε κάνει όλα ίσιωμα. Και μάλιστα, για λόγους εμπορίας και καταναλωτισμού. Ονειρεύομαι τη μέρα που η ιερή αγανάκτηση θα σαρώσει τους εμπόρους από τον περίβολο του ναού...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Οι εξεγέρσεις στις αραβικές χώρες και τα δικαιώματα των γυναικών

12/03/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν είναι μόνο οι απλοί άνθρωποι ανά τον κόσμο που συζητούν με ενδιαφέρον τις λαϊκές εξεγέρσεις στη Β. Αφρική και τη Μέση Ανατολή. Είναι και οι θεσμοί που έχουν εντυπωσιαστεί. Η Ύπατη Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ. Navi Pillay σε δήλωσή της για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας κάνει εκτενή αναφορά στις γυναίκες των χωρών όπου οι λαοί εξεγέρθηκαν κατά των καταπιεστικών καθεστώτων τους.

«Αυτή τη μέρα χαιρετίζω τις γυναίκες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, μαζί με τις γυναίκες όλου του κόσμου, που αναλαμβάνουν μεγάλο ρίσκο εγειρόμενες και αγωνιζόμενες για αξιοπρέπεια, δικαιοσύνη και ανθρώπινα δικαιώματα για τον εαυτό τους και τους συμπατριώτες τους. Στην Αίγυπτο και την Τунησία οι γυναίκες ήταν στο Twitter, στο Facebook και στους δρόμους. Οι γυναίκες από όλες τις σφαίρες της ζωής περπάτησαν δίπλα στους άνδρες, σπρώχνοντας τα φράγματα και σπάζοντας τα στερεότυπα του φύλου, σαν διψασμένες για αλλαγή, ανθρώπινα δικαιώματα και δημοκρατία.

Το έργο, ωστόσο, δεν τέλειωσε. Αυτές τις στιγμές της ιστορικής μετάβασης στην Αίγυπτο και την Τунησία είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα των γυναικών δεν μπαίνουν στην άκρη ως κάτι με το οποίο πρέπει να καταπιαστούμε αφού οι κρίσιμες μεταρρυθμίσεις θα έχουν επιβληθεί. Τα δικαιώματα των γυναικών πρέπει να είναι στην κορυφή της λίστας των νέων προτεραιοτήτων. Ενώ οι γυναίκες έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στο προσκλητήριο για αλλαγή, έχουν ήδη δημιουργηθεί ανησυχίες ότι η συνταγματική αναθεώρηση και η ανάπτυξη των μεταρρυθμίσεων έχουν δρομολογηθεί χωρίς τη δική τους πλήρη συμμετοχή. Πράγματι υπάρχουν ανησυχητικά σημάδια για το περιεχόμενο κάποιων προτεινόμενων αλλαγών στην Αίγυπτο, που φέρουν χαρακτηριστικά διάκρισης. Οι γυναίκες και οι άνδρες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική πρέπει να διασφαλίσουν ότι δεν είναι αυτή η περίπτωση.

Η μόρφωση ευεργέτησε τις γυναίκες της Τунησίας και της Αιγύπτου ενισχύοντας τα ανθρώπινα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής τους στην πολιτική και οικονομική ζωή των χωρών τους. Μάλιστα, όπως άλλα μέλη της κοινωνίας, οι γυναίκες υπέφεραν από τις επιπτώσεις της καταπίεσης, τη διαφθορά και την έλλειψη κοινωνικής δικαιοσύνης. Πολλές γυναίκες στην Τунησία και την Αίγυπτο υπέφεραν βασανιστήρια, υπέστησαν αυθαίρετη κράτηση, τους επιβλήθηκε σιωπή. Έζησαν την εισβολή στην ιδιωτική τους ζωή και την παραβίαση της οικογενειακής ζωής. Ήταν οι πρώτες που υπέφεραν από τη μείωση των θέσεων εργασίας και συνεχίζουν να αποτελούν το πιο μεγάλο ποσοστό των ανέργων. Οι μισθολογικές ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών στον ιδιωτικό τομέα είναι εντυπωσιακές. Η

εκπροσώπηση στη δημόσια ζωή, περιορισμένη. Επιπρόσθετα νόμοι που διαπερνώνται από διακρίσεις και πολιτικές στηριζόμενες στα στερεότυπα του φύλου συνεχίζουν να επιδρούν αρνητικά στην εργασία τους.

Οι γυναίκες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική σήμερα αναμένουν το κράτος να εργαστεί για το καλό όλων, όχι μόνο των λίγων. Αναμένουν το κράτος να στηρίξει την αξιοπρέπεια και την αξία τους και να υιοθετήσει νόμους, πολιτικές και στρατηγικές που μεταφράζουν τα λόγια σε εφικτά αποτελέσματα. Προσδοκούν διαφανείς διαδικασίες που θα περιλαμβάνουν όλους και όλες και θα επιτρέψουν στις φωνές τους να ακουστούν και στις απόψεις τους να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Περιμένουν δημόσιο διάλογο, που θα περιλαμβάνει όλους και όλες, και μία υπεύθυνη κυβέρνηση που θα λογοδοτεί και θα διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και την κοινωνική δικαιοσύνη. Με άλλα λόγια, συμμετοχή, λογοδοσία, κοινωνική δικαιοσύνη και δικαιοσύνη του φύλου είναι οι αδιαπραγμάτευτες απαιτήσεις τους».

Είναι σημαντικό που μία τέτοια προσωπικότητα, η Ύπατη Αρμοστής, με το κύρος της θέσης της, υποστηρίζει τις αγωνιζόμενες γυναίκες και ενθέρμως ενσωματώνει τις διεκδικήσεις τους στα καθολικώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ο Συνασπισμός των Γυναικείων ΜΚΟ της Αιγύπτου

Πρώτες κυρίες σε ρόλο καθοδηγητριών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ιδίως γυναικείων, είναι μια πρακτική που έχει καλλιεργηθεί τα τελευταία χρόνια. Χαίρουν υπερπροβολής, διαθέτουν πόρους και δημιουργούν δίκτυα κοινωνικά για την προβολή και στήριξη των απόψεών τους και τον έλεγχο των διεκδικήσεων των γυναικών.

05/03/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Άλλη μια φωνή από την Αίγυπτο, αυτή τη φορά από τον Συνασπισμό των Γυναικείων μη Κυβερνητικών Οργανώσεων [κάπου ένδεκα οργανώσεις]. Σε ανακοίνωσή τους από 20 Φεβρουαρίου εκφράζουν τη στήριξη στην πολιτική αλλαγή στη χώρα τους και αμφισβητούν τη νομιμότητα του Εθνικού Συμβουλίου Γυναικών. Να τι λένε: «Παρά την πτώση μερικών από τους πυλώνες του αιγυπτιακού καθεστώτος και την παραίτηση του πρώην προέδρου της Δημοκρατίας, το Εθνικό Συμβούλιο Γυναικών [ΕΣΓ], που είχε δημιουργήσει και στο οποίο προέδρευε η σύζυγος του πρώην προέδρου -και το οποίο ποτέ δεν υιοθέτησε στάση αποδοκιμασίας ή καταδίκης των παραβιάσεων που διαπράχθηκαν εις βάρος του αιγυπτιακού λαού από την έναρξη της επανάστασης της 25ης Ιανουαρίου- έχει την πρόθεση να συνεχίσει να εκπροσωπεί τις Αιγύπτειες στο εξωτερικό σε διεθνείς διασκέψεις και συναντήσεις, ειδικά στη σύνοδο που οργανώνεται από την Επιτροπή για τη θέση των Γυναικών του ΟΗΕ, και που θα λάβει χώρα στην αρχή της επόμενης εβδομάδας [ήδη εν εξελίξει στον ΟΗΕ, σημείωση δική μου].

Αυτό θα συμβεί, ενώ μερικά μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Γυναικών έχουν κατηγορηθεί για διαφθορά και θα παρουσιαστούν ενώπιον του γενικού εισαγγελέα για ανάκριση.

Ο Συνασπισμός των Γυναικείων ΜΚΟ της Αιγύπτου, που υπογράφει και υποστηρίζει όλα τα αιτήματα της επανάστασης της 25ης Ιανουαρίου, επιβεβαιώνει την πλήρη συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις προσπάθειες για την απαλλαγή από το προηγούμενο καθεστώς, συμπεριλαμβανομένων όλων των θεσμών και συμβόλων του. Δηλώνει δε τα ακόλουθα:

Πρώτον: Αρνούμαστε το απονομιμοποιημένο Εθνικό Συμβούλιο Γυναικών ή την εκπροσώπηση από μέρους του των Αιγυπτίων γυναικών και των φεμινιστικών προσπαθειών και επιβεβαιώνουμε τη μη νομιμοποίηση της εκπροσώπησης στα διεθνή φόρα.

Δεύτερον: Καλούμε για την άμεση διάλυση του Εθνικού Συμβουλίου και για την παρεμπόδιση των ηγετικών του στελεχών από του να επωφεληθούν της έγκρισης

κάποιων αρχών για να εκπροσωπήσουν τις γυναίκες στο εσωτερικό της χώρας ή στο εξωτερικό.

Τρίτον: Επιβεβαιώνουμε την απαίτηση που εμπεριέχει η πρώτη μας ανακοίνωση σχετικά με την επείγουσα ανάγκη να φτιαχτεί μέσα από συναίνεση των εθνικών δυνάμεων ένα προσωρινό συμβούλιο από εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και προεδρευόμενο από αυτούς, που θα έχει την ευθύνη της οργάνωσης μιας προσωρινής επιτροπής από γυναικείες προσωπικότητες καλά γνωστές για την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και αποτελεσματικότητά τους, σχηματισμένη με συναίνεση των γυναικείων οργανώσεων και της κοινωνίας των πολιτών για να εκπροσωπεί τις Αιγύπτιες γυναίκες στο τοπικό, αραβικό και διεθνές επίπεδο και που θα διασφαλίσει τη συμμετοχή των γυναικών στη διαμόρφωση της πολιτικής ζωής στην τρέχουσα περίοδο».

Πολύ δυναμικές οι γυναίκες της Αιγύπτου και διορατικές. Πολύ σωστά τα βλέπουν τα πράγματα. Με αφορμή μάλιστα την πρόταση για διάλυση του Εθνικού Συμβουλίου, του υπό την προεδρική σύζυγο, έχω να σου πω, ότι φτάνει πια με **τον κοσμικό φεμινισμό**. Όπως φτάνει πια και με την κοσμική φιλανθρωπία. Όπως φτάνει πια και με τις κυβερνητικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Πρώτες κυρίες σε ρόλο καθοδηγητριών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ιδίως γυναικείων, είναι μια πρακτική που έχει καλλιεργηθεί τα τελευταία χρόνια. Χαίρουν υπερπροβολής, διαθέτουν πόρους και δημιουργούν δίκτυα κοινωνικά για την προβολή και στήριξη των απόψεών τους και τον έλεγχο των διεκδικήσεων των γυναικών. Ο ίδιος ο ΟΗΕ με την αθρόα και μάλλον άκριτη αξιοποίηση των λεγόμενων σελέμπριτις δημιουργεί ζήτηση και παρέχει νομιμοποίηση σε τέτοιου είδους φαινόμενα.

Ας βγάλουμε ορισμένα συμπεράσματα από όλα όσα έχουν συμβεί τον τελευταίο καιρό. Γιατί όσο και αν τα επαναστατικά, όπως τα κρίνουν οι γυναίκες, γεγονότα λαβαίνουν χώρα σε ορισμένο χώρο και χρόνο, δεν παύουν να περικλείουν μηνύματα που υπερβαίνουν το τοπικό. Κλονίζουν και πεποιθήσεις, μαζί με τα καθεστώτα. Τον χρωστάμε άλλωστε αυτόν τον ανα-στοχασμό στις 8 του Μάρτη, που είναι προ των θυρών...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η επανάληψη της ιστορίας...

26/02/2011

«Εάν η γυναίκα έχει το δικαίωμα να ανεβεί στο ικρίωμα, πρέπει να έχει το δικαίωμα εξίσου να ανέβει στο βήμα» (Από τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων της Γυναίκας και της Πολίτισσας)

Αγαπητή Ευγενία,

Η ιστορία επαναλαμβάνεται ως φάρσα, αλλά μπορεί και ως εφιάλτης...

Για τη θυελλώδη ιστορία της μεγάλης μορφής της Γαλλικής Επανάστασης, Ολύμπ ντε Γκουζ, ξέρεις. Για τον δραστήριο ρόλο των γυναικών στα χρόνια της Επανάστασης, γνωρίζεις. Πήραν μέρος στην κατάληψη της Βαστίλης στις 14 Ιουλίου, στην κατάληψη του Δημαρχείου, ήταν αυτές που διαδήλωναν στα Ηλύσια πεδία και στις Βερσαλίες. Αλλά ήταν και αυτές που απουσίαζαν από τους στόχους και σκοπούς της Διακήρυξης του 1789! Και έτσι η Ολύμπ ντε Γκουζ προέβη στο μέγα ατόπημα για τα ήθη της εποχής -ακόμα και τα επαναστατικά- και το 1791 συνέταξε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων της Γυναίκας και της Πολίτισσας, τη φεμινιστική εκδοχή της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη. Το κείμενο απορρίφθηκε από την Εθνοσυνέλευση μετά βδελυγμίας και η ίδια οδηγήθηκε στο ικρίωμα μετά από δύο χρόνια, ως αντεπαναστάτρια και «αφύσικο» ον.

Από τότε η ιστορία επαναλαμβάνεται μέχρι τις μέρες μας, με τη μία ή την άλλη μορφή. Έχω μπροστά μου το κείμενο ψηφίσματος που 63 αιγυπτιακές οργανώσεις συνυπέγραψαν, με πρώτο-πρώτο το Αιγυπτιακό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Γυναικών. Τι λένε; Διαμαρτύρονται για τον αποκλεισμό των γυναικών από την Επιτροπή για το Σύνταγμα που άρχισε τις εργασίες της μετά τη λαϊκή εξέγερση στη χώρα.

Πιο αναλυτικά, λένε ότι «η Επιτροπή δεν περιλαμβάνει ούτε μία γυναίκα, πράγμα που προκαλεί ανησυχία και υποψίες σχετικά με το μέλλον της Αιγύπτου και με τη μεταβατική εποχή στην οποία βρίσκεται η χώρα μετά την επανάσταση της 25ης Ιανουαρίου. Αυτό το πράγμα θέτει ένα κρίσιμο ζήτημα αμφισβήτησης αναφορικά με τη δημοκρατία και τους κύριους στόχους της επανάστασης που διακηρύχθηκαν εξ αρχής, όπως ισότητα, ελευθερία, δημοκρατία και συμμετοχή όλων των πολιτών.

Αμφισβητούμε τα κριτήρια, σύμφωνα με τα οποία επελέγησαν τα μέλη της Επιτροπής για το Σύνταγμα. Στηρίζονται άραγε σε πολιτικά κριτήρια ή στις αξίες της ισότητας και δικαιοσύνης, όπως αυτές αρθρώθηκαν από την επανάσταση; Εάν τα κριτήρια βασίζονται στην αποτελεσματικότητα και την ακεραιότητα, τότε γιατί οι γυναίκες νομικοί εμπειρογνώμονες αποκλείστηκαν, παρά το γεγονός ότι η Αίγυπτος είναι πλούσια στην επιλογή γυναικών συνταγματολόγων που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και στις σχολές της Νομικής;

Πιστεύουμε ότι οι Αιγύπτειες, που ευρέως και εξίσου με τους άνδρες συμμετείχαν στην επανάσταση και άλλες φυλακίστηκαν και είναι ακόμη αγνοούμενες, ενώ άλλες μαρτύρησαν (θυσιάστηκαν), έχουν το δικαίωμα της συμμετοχής στην οικοδόμηση του αιγυπτιακού κράτους στην απλή βάση της ιδιότητας του/της πολίτη. Ωστόσο πιστεύουμε στη σύνεση με την οποία καθοδηγεί την Αίγυπτο το Στρατιωτικό Συμβούλιο.

Όθεν προβαίνουμε σε αυτή τη δήλωση για να υπογραμμίσουμε τη σημασία των αξιών της πολιτειότητας [citizenship] και της συμμετοχής των γυναικών, ιδιαίτερα στην Επιτροπή για το Σύνταγμα». Αυτά.

Και μια που βρισκόμαστε στην επικράτεια του συντάγματος και των νόμων, ας θυμηθούμε τι έλεγε η Διακήρυξη της Ολύμπ ντε Γκουζ σχετικά: «Ο νόμος πρέπει να είναι η έκφραση της γενικής βούλησης. Όλες οι πολίτισσες και όλοι οι πολίτες πρέπει να μετέχουν, αυτοπροσώπως ή δι' αντιπροσώπων, στη σύνταξή του. Πρέπει να είναι ο ίδιος για όλες και όλους. Όλες οι πολίτισσες και όλοι οι πολίτες, όντας ίσες και ίσοι στα μάτια του νόμου, πρέπει να έχουν ίση πρόσβαση σε όλα τα δημόσια αξιώματα, θέσεις και επαγγέλματα, σύμφωνα με την ικανότητά τους και χωρίς άλλη διάκριση πέραν των αρετών και ταλέντων τους».

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Συνδυασμός πολλαπλών διακρίσεων...

19/02/2011

Αγαπητή Ευγενία,

* Ποια είναι η εικόνα της γυναικείας εργασίας στην Ευρώπη, όπου το μερίδιο των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό είναι κοντά στο 58,6%; Όπου το χάσμα των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι 17,6%;

Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση της Ζωής και των Συνθηκών Εργασίας δίνει στοιχεία χαρακτηριστικά των τάσεων που επικρατούν.

Το 2009 η μερική απασχόληση των γυναικών (32%) είναι 4 φορές περισσότερη από αυτήν των ανδρών (8%).

Μεταξύ 1999-2009 η μερική απασχόληση αυξάνει. Στις γυναίκες αυξήθηκε από 28,5 στο 32% και στους άνδρες από 6,4 στο 8,3%. Η ανδρική μερική εργασία είναι φαινόμενο συχνό στις νεότερες και στις πιο ηλικιωμένες ομάδες. Η γυναικεία αυξάνει με την ηλικία, αντανakλώντας τις ανισότητες λόγω φύλου.

Χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Ολλανδίας. Τα 2/3 των εργαζομένων γυναικών και περίπου το 1/4 των εργαζομένων ανδρών εργάζονται με μερική. Ακολουθεί η Γερμανία και Αυστρία, ενώ στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, τη Λιθουανία, η μερική απασχόληση των ανδρών είναι περίπου η ίδια όπως των γυναικών. Υπάρχει διασύνδεση ανάμεσα στη μερική απασχόληση των γυναικών και την έλλειψη πρόσβασης στη φύλαξη των παιδιών. Οι γυναίκες εργάζονται συχνά με μερική απασχόληση «εθελοντικά» για να εξισορροπήσουν δουλειά και οικογένεια. Και, παρόλο που αυτό αξιολογείται ως ένας τρόπος αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι συνθήκες εργασίας είναι χειρότερες από εκείνες της πλήρους, πράγμα που καταλήγει σε περαιτέρω ανισότητες του φύλου, στη «φτωχή εργαζόμενη».

Είναι αμφίβολο αν υπάρχουν θέσεις για υψηλά ειδικευμένα στελέχη, που να θέλουν να εργαστούν με μερική απασχόληση. Τα 3/4 των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων δεν έχουν θέσεις μερικής απασχόλησης σε διευθυντικά πόστα ή σε κείνα που απαιτούν υψηλή ειδίκευση. Χρειάζονται σχόλια;

* Η υπόθεση **Μύριαμ Ο' Ράιλι** αποτελεί ασφαλώς αντικείμενο σοβαρού προβληματισμού όσο και σχολιασμού. Παλαιάμαχη τηλεπαρουσιάστρια του BBC αναγκάστηκε τον Μάρτιο του 2009, κάτω από φορτικές πιέσεις, να αφήσει την εκπομπή της λόγω... ρυτίδων. Υπήρξε, δηλαδή, θύμα ηλικιακού ρατσισμού. Το γεγονός αναγνωρίστηκε και από το βρετανικό εργατοδικείο, το οποίο και τη δικαίωσε. Το BBC ζήτησε συγγνώμη και προθυμοποιήθηκε να αναζητήσει μαζί με την παθούσα κοινή λύση. Αυτός είναι ο πυρήνας της ιστορίας, από την οποία ανασύρω τα εξής στοιχεία: Πρώτον, δεν περιμέναμε τέτοια στάση από ένα μέσο όπως το BBC, που έχει κατακτήσει ευρύτερο κύρος. Που προτάσσει την ποιότητα και τον

επαγγελματισμό. Δεύτερον, η ίδια δεν το άφησε έτσι, αλλά προσέφυγε δικαστικά. Τρίτον, ο ηλικιακός ρατσισμός συνδυάζεται εδώ με το φύλο. Κατά έναν παράδοξο τρόπο, οι ρυτίδες είναι εμφανείς μόνο στο γυναικείο πρόσωπο. Η ενέργεια αυτή σημαίνει ότι τα στερεότυπα «άνδρας έξυπνος» - «γυναίκα νέα και όμορφη» καλά κρατούν. Και όταν ο ανταγωνισμός χτυπάει κόκκινο, επιστρέφουν οι θεσμοί στην ασφάλεια της αρχαϊκής παράδοσης. Δηλαδή, με άλλα λόγια, εδώ έχουμε ένα ανάγλυφο παράδειγμα αυτού που λέμε συνδυασμός πολλαπλών διακρίσεων. Γι' αυτό καλό θα είναι τέτοια θέματα να ρυθμίζονται και με νόμο, αφού επιμένουν να λεηλατούν τις ζωές των γυναικών. Κυρίως όμως να εθίζεται η κοινωνία να αναγνωρίζει αυτές τις στρεβλώσεις και να μην τις ανέχεται.

Με την ευκαιρία, η τηλεόραση θύει στο φαίνεσθαι και όχι στην ουσία, εδώ που τα λέμε. Γιατί στις ειδήσεις και τις ενημερωτικές εκπομπές να μην εκτιμάται η δημοσιογραφική - επαγγελματική επάρκεια παρά η εμφάνιση και δη η εξεζητημένη; Μεταξύ ευπρέπειας και συμπεριφοράς μοντέλου υπάρχει διαφορά. Και όλα αυτά είναι περιορισμοί για τις γυναίκες, σημειωτέον. Θα μου πεις, περιμένεις άλλη στάση από ένα μέσο που κυνηγά πελάτες - καταναλωτές; Που θηρεύει εντυπώσεις; Που καλλιεργεί τη φελλοκρατία (πρόσεχε, δαίμονα του τυπογραφείου, ε!), που προβάλλει τη δική του πραγματικότητα; Έλα μου, ντε! Άκου κάτι απορίες που έχω ώρες-ώρες.

Τουλάχιστον το BBC ζήτησε συγγνώμη...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Εδώ ταιριάζει η μηδενική ανοχή!

12/02/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Αναφέραμε την τελευταία φορά το κατάπτυστο έθιμο της εκτομής των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών και γυναικών. Ε, λοιπόν, η 6η Φλεβάρη είναι η Διεθνής Ημέρα Μηδενικής Ανοχής στην Κλειτεριδεκτομή. Έτσι αποφάσισε η ομώνυμη Διεθνής Διάσκεψη, που έγινε στην Αντίς Αμπέμπα από 4-6 Φλεβάρη 2003. Σε αυτή τη Διάσκεψη έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι από 49 χώρες. Υπουργοί, βουλευτές, εκκλησιαστικοί παράγοντες, εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων, οργανώσεων νεολαίας μετείχαν στη συνάντηση.

Από το 2003 η Διαφρικανική Επιτροπή για τις Παραδοσιακές Πρακτικές, με τις εθνικές επιτροπές της, σε 28 αφρικανικές χώρες, με τις συνδεδεμένες οργανώσεις και εταίρους της ανά τον κόσμο (Ευρώπη, ΗΠΑ, Καναδάς, Ιαπωνία) ασκεί πίεση στις κυβερνήσεις, στους διεθνείς οργανισμούς για να δεσμευθούν στον τερματισμό του βαρβαρικού εθίμου.

Ο ορισμός της Ημέρας αποσκοπεί στο να ελκύσει την παγκόσμια προσοχή και να απομονωθεί και απαξιωθεί η επιβλαβής αυτή πρακτική, που είναι μορφή βίας και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κοριτσιών και γυναικών.

Η πρακτική μεταφράζεται σε μερική ή ολική αφαίρεση ή άλλο τραυματισμό των εξωτερικών γεννητικών οργάνων για λόγους που δεν έχουν σχέση με την ιατρική και αφορά κατά τους μετριότερους υπολογισμούς περ. 2.000.000 περιπτώσεις ετησίως. Υπάρχει μάλιστα διασύνδεση μεταξύ της εκτομής και της υψηλής παιδικής και μητρικής θνησιμότητας στις χώρες όπου το έθιμο διατηρείται και όπου έχει τον χαρακτήρα τελετής μύησης. Αξίζει να αναφερθεί, ότι η κλειτεριδεκτομή εμπερικλείει σοβαρό κίνδυνο στη μετάδοση του έιτς, αφού τα ίδια «εργαλεία» (μετέφρασε λεπίδα, μπρρρ...) χρησιμοποιούνται για πολλά κορίτσια συγχρόνως.

Πόσο αφορά την Ευρώπη αυτή η εθιμική πρακτική; Περισσότερο από ό,τι μπορούμε να φαντασθούμε. Περί τις 500.000 γυναίκες και κορίτσια υποφέρουν από τις συνέπειές της, ενώ σου λέει γύρω στις 180.000 αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο του ακρωτηριασμού κάθε χρόνο.

Γι' αυτό με κοινή δήλωσή τους οι αξιωματούχες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυρίες Κάθριν Άστον και Βιβιάν Ρέντινγκ (η τελευταία είναι αντιπρόεδρος της Επιτροπής), αναφέρουν μεταξύ άλλων: «Η Ε.Ε. καταδικάζει αυτήν τη φρικώδη πρακτική που παραβιάζει σοβαρά τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια εκατοντάδων χιλιάδων γυναικών και κοριτσιών.

Σήμερα επαναβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας να εργαστούμε για την εκρίζωση αυτού του εξαιρετικά σκληρού εγκλήματος.

Πρέπει να προωθήσουμε μέτρα που θα οδηγήσουν στην εξάλειψη. Πρέπει να εστιάσουμε στην προστασία και περίθαλψη των νέων κοριτσιών και γυναικών που είναι θύματα. Θα συνεχίσουμε τον αγώνα κατά της έμφυλης βίας στην Ε.Ε. και στις εξωτερικές σχέσεις».

Σημαντική είναι και η ευρωπαϊκή εκστρατεία «Τέλος στην Κλειτεριδεκτομή», την οποία συντονίζει η Διεθνής Αμνηστία (Ιρλανδίας).

Να υπογραμμίσουμε τη σημασία του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου του Αφρικανικού Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών για τα Δικαιώματα των Γυναικών της Αφρικής του 2003. Το ντοκουμέντο είναι γνωστό ως **Πρωτόκολλο του Μαπούτο** και τέθηκε σε ισχύ στις 25.11.2005. Το άρθρο 5 του εν λόγω Πρωτοκόλλου αναφέρεται στην εξάλειψη των βλαπτικών πρακτικών και περιλαμβάνει: απαγόρευση διά νόμου όλων των μορφών της εκτομής με κυρώσεις, πολύπλευρη βοήθεια στα θύματα, προστασία των γυναικών από τον κίνδυνο αυτόν, εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Τώρα γιατί γίνονται όλα αυτά; Τα 'χουμε πει και ξαναπεί. Σκοπός είναι ο έλεγχος των σωμάτων και των επιθυμιών των γυναικών. Η πλήρης καθυπόταξη. Ο ευτελισμός και η θυματοποίηση. Είναι μια μορφή βασανισμού που εκτός από τη σωματική βλάβη ακρωτηριάζει την αξιοπρέπεια, περιορίζει την αυτονομία και αυτοδιάθεση της προσωπικότητας. Εκφράζει μίσος, μισογυνισμό αυτό το περιβόητο έθιμο, που κρύβεται πίσω από την ιερότητα της παράδοσης. Να γιατί λέμε προσοχή. Υπάρχουν παραδόσεις και παραδόσεις. Το πεδίο το δικό μας δεν είναι η παράδοση γενικά. Είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό τουλάχιστον είναι το δικό μου ευαγγέλιο!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

.....erga omnes!

05/02/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Ευχάριστη έκπληξη αποτέλεσε η εκπομπή των Ανταποκριτών στη NET,την Τρίτη το βράδυ.Θέμα:η ισότητα των φύλων.Η κ. Οντίν Λιναρδάτου με επάρκεια ανταποκρίθηκε και με την πρέπουσα ευαισθησία.Μέσα σε μία ώρα και είχε την ευκαιρία να θίξει και θέματα που ταλαιπωρούν σήμερα το γυναικείο φύλο διεθνώς και να συνομιλήσει με γυναίκες,που είχαν να πουν πράγματα,η κάθε μια στον τομέα της.

Αναρωτήθηκα ,γιατί δεν βλέπουμε συχνότερα τέτοια θέματα.Γιατί ενώ είναι συναρπαστικά,θεωρείται ότι «δεν πουλάνε».Ομως δεν είναι δυνατόν τα κρατικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα να λειτουργούν με την τρέχουσα νοοτροπία της αγοράς.Ως εκ της αποστολής τους οφείλουν να διαχέουν το μήνυμα της ισότητας στην κοινωνία,να κάνουν χώρο για τα σημερινά προβλήματα της γυναίκας,να αναπαράγουν εικόνες πραγματικές,αληθινές.Ούτε αναχρονιστικές ούτε όμως και εικονικής πραγματικότητας.

Ιδιαίτερα σήμερα,στην εποχή της βαθειάς και πολυεπίπεδης κρίσης,χρειάζεται να δυναμώσει η ιδεολογική αντιπαράθεση,να ενισχυθεί η υπεράσπιση των φεμινιστικών ιδεών,διότι ένα νέο κύμα συντηρητισμού αρχίζει να περιβάλλει την κοινωνία.Επηρεάζει ήδη και τους διεθνείς οργανισμούς,που μέχρι τώρα στάθηκαν σωστά στο θέμα της ισότητας.Και είδαμε τις προάλλες το περιώνυμο ψήφισμα της Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης,που αποποινικοποιεί και απενοχοποιεί όχι μόνο τον γιατρό αλλά και το νοσοκομείο που θα αρνηθεί να διενεργήσει διακοπή της κύησης.Προβάλλονται εδώ λόγοι ηθικής και συνείδησης ,αντί των γενικά παραδεδεγμένων κανόνων της ιατρικής επιστήμης.Και μιλάμε για νόμιμη πράξη...

Ως συνέπεια της κρίσης βλέπουμε μια εμμονή στην τήρηση της παράδοσης,ακόμα και αν η τελευταία είναι βλαπτική της υγείας,της σωματικής ακεραιότητας και της αξιοπρέπειας της γυναίκας η του κοριτσιού.Διότι υπάρχουν βλαπτικά έθιμα,αναχρονιστικές πρακτικές που καλύπτονται υπό την ιερότητα της παράδοσης.Ομως αυτές οι εθιμικές πρακτικές είναι εχθρικές προς τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών,τα καθολικώς αναγνωρισμένα.Αρα δεν μπορεί να επιζητούν το σεβασμό μας.Η εκτομή των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών,ανατριχιαστικές εικόνες της οποίας είδαμε στην εκπομπή των Ανταποκριτών ,η μπούργκα και το νικάμπ,τα απεχθή αυτά σύμβολα του απαρχαίντ

του φύλου, οι πρόωροι γάμοι, τα εγκλήματα τιμής είναι αποκρουστικές όψεις μιας παράδοσης, που διεκδικεί να είναι must! Και το αξιοσημείωτο είναι, ότι αυτές οι « παραδόσεις » μεταφέρθηκαν στην Ευρώπη μαζί με τα μεταναστευτικά ρεύματα και μπορεί να τις απαντήσουμε οσονούπω και εν μέσais Αθήνais. Και είναι αφελές να νομίζουμε, ότι θίγοντας αυτά τα ζητήματα πάμε κόντρα στα δικαιώματα των μεταναστών-στριών. Έχουμε την ίδια στάση, σε ότι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, erga omnes. Καμμία εξαίρεση. Δε βαριέσαι, απλά ρούχα είναι [η μπούργκα και το νικάμπ και ο φερεντζές και η μαντήλα η όπως αλλιώς], λένε. Δεν είναι έτσι. Είναι σύμβολα αναχρονισμού και πατριαρχικού αρχαισμού. Αν είναι απλό ντιζάιν γιατί πολώνονται οι πλευρές, γιατί γίνονται μάχες εκ του συστάδην; Γιατί έχει μεταβληθεί σε σοβαρό πολιτικό πρόβλημα;

Δεν νομίζω δε, ότι παραβλάπτεται η πολυπολιτισμική συνύπαρξη όταν θέτουμε τα θέματα αρχής και αξιών. Ισα-ίσα. Η υπεροχή των παγκοσμίως αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων οφείλει να διαπερνά και την πολυπολιτισμική κοινωνία. Αυτό δα έλειψε, να πάμε πίσω, σε συνθήκες πλήρους καθυπόταξης του θηλυκού από το αρσενικό, στις απαρχές της ιστορίας.

Υπάρχει πολιτισμική παλινδρόμηση. Παίρνονται πίσω δικαιώματα θεμελιώδη, όπως τα κοινωνικά δικαιώματα. Ενδέχεται μαζί με αυτά να συμπαρασυρθεί και το επίπεδο της ισότητας, στο οποίο έχουμε φτάσει σήμερα. Γι αυτό ο αγώνας είναι πρώτα και κύρια στο επίπεδο των ιδεών και των αξιών.

Όλα μας ωθούν να εγκαταλείψουμε την ατζέντα των αγώνων, διεκδικήσεων και στόχων. Να υποsteύλουμε τη σημαία. Υπάρχουν, λέει, μείζονες στόχοι. Αλλά τι είναι μεγαλύτερο από την χειραφέτηση της προσωπικότητας και την ελευθερία των επιλογών;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Όταν είμαστε όλοι και όλες μαζί παράγουμε μέτριο αποτέλεσμα

29/01/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Πρέπει να ομολογήσω ότι έχω μεγάλη εκτίμηση σε πολλούς αγωνιστές και αγωνίστριες της αριστεράς, της ευρύτερης και πολύμορφης. Ιδιαίτερα σε αρκετές γυναίκες της, που με ζήλο και αφοσίωση εργάζονται για τον φεμινισμό χρόνια τώρα, προσφέροντας ειδικές γνώσεις, ευαισθησία, δραστηριότητα στο κοινό ταμείο, προωθώντας έτσι και τους συνολικότερους στόχους της πολιτικής αριστεράς.

Οι διασπάσεις του χώρου, οι ατέρμονες συγκρούσεις, εξώθησαν πολλές αξιόλογες γυναίκες στο περιθώριο της κομματικής δραστηριότητας, όχι της πολιτικής. Εχασε έτσι η αριστερά και μυαλό δεν βάζει.

Όμως είμαι υποχρεωμένη να δω και την αντίφαση: Ο καθένας και η καθεμία είναι μια αξιοζήλευτη προσωπικότητα στον αριστερό χώρο. Αλλά τα εγχειρήματα συνεργασίας δεν επιτυγχάνουν. Όταν είμαστε όλοι και όλες μαζί παράγουμε μέτριο αποτέλεσμα, όπως φάνηκε με τον ΣΥΡΙΖΑ, ιδίως τελευταία.

Υπήρξα από 'κείνες και από 'κείνους που από την αρχή όχι μόνο ήθελαν τη συνεργασία, αλλά και χάρηκαν όταν έγιναν οι πρώτες συναντήσεις. Στην πορεία όμως αποδείχτηκε ότι δεν μπορούμε να διαχειριστούμε την υπόθεση της συνεργασίας. Μια βαβέλ γνωμών για όλα τα θέματα, ατελείωτες διαβουλεύσεις για τα σημαντικά και ασήμαντα και εν τω μεταξύ -αυτό πού το πας;- διάσπαση συνιστωσών. Αντί δηλαδή να δυναμώσουν σε ένα περιβάλλον συνεργασίας, δουλεύοντας για την ενότητα δράσης, αποδυναμώθηκαν κιόλας. Σημειώνεται εδώ άλλη μια αντίφαση.

Ο ΣΥΝ πλήρωσε τίμημα υψηλό επίσης. Όχι μόνο διασπάστηκε, δοκιμάστηκε και δοκιμάζεται η αντοχή και ύπαρξή του, αλλά υιοθέτησε θέσεις, γλώσσα και πρακτική ξένη προς τις ιδέες και την πολιτεία του. Επηρεάστηκε, αναφομοίωτα, από αριστερίστικες απόψεις και πρακτικές. Ασφαλώς, μέσα σε περιβάλλον συνεργασίας, γόνιμων συζητήσεων, κοινών εκδηλώσεων συν-επηρεάζονται όλοι και όλες. Όμως αυτό οφείλει να γίνεται με έναν τρόπο φυσικό, όχι δια της διολισθήσεως ή της χρησιμοποίησης περιστασιακών πλειοψηφιών. Υπάρχουν στοιχεία στη φυσιογνωμία ενός κόμματος, που δίνουν το στίγμα του. Αυτά δεν τα πειράζεις εύκολα. Αυτά οικοδομούνται, επαληθεύονται στην πορεία του χρόνου και από αυτά αναγνωρίζεται στην κοινωνία.

Εγώ πιστεύω πως από την αρχή υποτιμήθηκε ένας παράγων, η **προγραμματική βάση**. Από την πρώτη στιγμή οφείλαν να δημιουργηθούν επιτροπές προγραμματικών επεξεργασιών και συγκλίσεων που ίσως ποτέ να μην σταματούσαν τη λειτουργία τους. Μόνο έτσι μπορεί μέσα από την εξαντλητική συζήτηση και την κοινή δράση, συν τω χρόνω, να δημιουργηθεί κοινό έδαφος, βάση για τη συνεργασία. Μόνο έτσι

αίρεται και η όποια καχυποψία για τυχόν εκδήλωση ηγεμονισμών κ.λπ. Εμείς τι κάναμε; Περιφέραμε χρόνια και χρόνια το θέμα «τι καλή που είναι η ενότητα της αριστεράς», χωρίς να λαβαίνουμε υπόψη την προγραμματική σύγκλιση. Δηλαδή δεν αρχίσαμε να δουλεύουμε από τα θεμέλια, δεν εξασφαλίσαμε τη στατική επάρκεια του οικοδομήματος. Με λίγα λόγια, δεν πήραμε στα σοβαρά, παρά τις διαβεβαιώσεις, το εγχείρημα. Και το αναγορεύσαμε σε στρατηγικής σημασίας. Κι ένα ωραίο πρωί έκπληκτες-οι είδαμε ότι μετά από τόση διαδρομή ήμασταν περίπου δυο ξένοι στο ίδιο σπίτι!

Δεν είναι εύκολη η συνεργασία. Φαίνεται αυτό και από την πείρα άλλων κομμάτων άλλων χωρών. Θέλει προσπάθεια, πίστη στην υπόθεση και κατάλληλα πρόσωπα που θα ηγηθούν της προσπάθειας.

Και τώρα; Τι μπορεί να γίνει; Με ποια μαγική συνταγή μπορεί όλο αυτό το καθημαγμένο τοπίο να θεραπευτεί, όλος αυτός ο κόσμος να συνευρεθεί και πάλι, να αποκαταστήσει συναγωνιστικούς δεσμούς, να εξαντλήσει όλες τις δυνατότητες για μια νέα αρχή; Με τα ίδια πρόσωπα επί σκηνής; Ο τρώσας και ιάσεται, λοιπόν; Μακάρι να γινόταν.

Αυτή τη στιγμή ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανίζεται προς τα έξω περισσότερο ως πρόβλημα, παρά ως λύση. Είναι πολύ δύσκολο να εμπνεύσει, σαλπίζοντας μια νέα αρχή. Όταν όμως τα μειονεκτήματα είναι περισσότερα από τα πλεονεκτήματα, τότε ένα νέο συμφωνημένο πλαίσιο με διατήρηση της ad hoc κοινής δράσης, ακόμα - ακόμα η μέθοδος της μεταβλητής γεωμετρίας ή καλύτερα της ενισχυμένης συνεργασίας, είναι προτιμότερα. Τέλος του μύθου.

Είπα και ελάλησα και αμαρτίαν ...έχω.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Το πολιτικό κεφάλαιο της αριστεράς...

22/01/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Και τώρα περιμένεις την εκ βαθέων εξομολόγηση, την αφήγηση «η αριστερά κι εγώ»; Σε προειδοποιώ, άνθρακες ο θησαυρός...

Πού είσαι; Με ποιον είσαι τώρα; Είναι τα βασικά ερωτήματα ενός κοινωνικού περίγυρου που είχε συνηθίσει να με βλέπει να μετέχω ενεργά στην πολιτική αριστερά, με τη μία ή την άλλη μορφή. Και τώρα δεν με βλέπει στις πρώτες γραμμές. Αυτό που με πειράζει ιδιαίτερα είναι το με ποιόν είσαι, δηλ. σε ποιο πολιτικό μαγαζάκι στεγάζεσαι, υπό ποιόν αρχηγό;

Πράγματι, έχω αποτραβηχτεί από το καθημερινό μετερίζι. Δεν είναι η επιθυμία συνταξιοδότησης. Ούτε, βέβαια, η έλλειψη ενδιαφέροντος για την πολιτική. Καταλήγω, ότι είναι ένα αίσθημα ματαιότητας, ότι 35 χρόνια τώρα έκανα περίπου μια τρύπα στο νερό. Και αυτή η ματαιότητα προήλθε από την κόπωση λόγω της επανάληψης των ίδιων και των ίδιων λαθών, παραλείψεων, αδυναμιών. Είναι, με άλλα λόγια, η χρησιμοποίηση της συλλογικότητας για τις προσωπικές στρατηγικές και φιλοδοξίες. Είναι η εμμονή στη διαφορετική απόχρωση και η μικρή προθυμία για όσμωση, σύγκλιση, σύνθεση. Είναι οι παρέες και οι φράξιες, που αποκαλούνται συλλήβδην τάσεις ή ενδύονται τον μανδύα των τάσεων. Είναι οι αντιφάσεις του χώρου. Μεγάλα λόγια, μεγαλεπήβολα σχέδια, αλλά ελλιπής προετοιμασία και στήριξη των πρωτοβουλιών, προβληματική πρακτική. Εκφώνηση ιδεών και πολιτικών που δεν υπηρετούνται ανάλογα από τα πρόσωπα, δημιουργώντας ρήγμα μεταξύ λόγων και έργων.

Το πολιτικό κεφάλαιο της αριστεράς είναι το ήθος και η συνέπεια. Είναι η σοβαρότητα. Είναι η ευθύνη. Είναι η παρρησία. Είναι η ειλικρίνεια. Η δύναμή της είναι οι δεσμοί με τον κόσμο, με τους πολίτες. Από 'κει ως άλλος Ανταίος αντλεί το κουράγιο της να αντιπαλεύει το σύστημα και τις εφεδρείες του. Από τον λαό στο όνομα του λαού!

Για να μπορέσει να τα βγάλει πέρα και να δημιουργήσει το απαραίτητο κοινωνικό δίκτυο, πρέπει και στο εσωτερικό της να καλλιεργεί το καλό κλίμα, για να μην πούμε τη συντροφικότητα. Πώς είναι δυνατόν με εσωτερικό ανταγωνισμό, με τεταμένες εσωκομματικές σχέσεις, με αλληλοϋπόβλεψη, να μπορέσει να σφυρηλατήσει δεσμούς εμπιστοσύνης με τον κόσμο; Άλλωστε, επειδή κάθετα σε γυάλινο σπίτι, η μη ομαλή εσωκομματική κατάσταση γίνεται αμέσως αντιληπτή από την κοινωνία. Και έτσι δεν πείθει. Πρέπει και η ίδια να είναι υπόδειγμα και ό,τι λέει να το εννοεί.

Αλλά υπάρχει και η άλλη πλευρά. Με τις εντάσεις, με την υπονόμηση του κλίματος αλληλεγγύης, δεν βοηθούνται τα μέλη και τα στελέχη να τα βγάλουν πέρα με ό,τι έχουν αναλάβει. Φθείρονται, επομένως. Ιδιαίτερα αυτές οι συνθήκες είναι φθοροποιές για τις γυναίκες - μέλη, που κατά κανόνα είναι υπέρ των συλλογικών διαδικασιών,

υπέρ των συναινετικών λύσεων. Δεν είναι τυχαίο, που δεν υπάρχουν γυναίκες - αρχηγοί τάσεων ή συνιστώσών. Οι γυναίκες δυσκολότερα ανέχονται τις κόντρες και τους διαξιφισμούς, έλκονται περισσότερο από τα συλλογικά πλαίσια, ενώ υποφέρουν από την κατάσταση των αέναων συγκρούσεων, που δεν εδράζονται πάντοτε σε αντικειμενικά αίτια. Γιατί άλλο οι -αναπόφευκτες- ουσιαστικές συγκρούσεις σε θέματα ιδεών και πολιτικής και άλλο οι ψευδεπίγραφες. Στις τελευταίες κατατάσσω και αυτές που αποσκοπούν στο ποιος θα έχει την εξουσία και τον έλεγχο.

Θα μου πεις τώρα τα θυμήθηκες όλα αυτά, εν υστέροις χρόνοις; Δεν τα έβλεπες, δεν τα ανεχόσουν; Εντάξει, δίκιο έχεις, αν σκεφτείς έτσι. Είμαι, ασφαλώς, μέρος του προβλήματος. Απλώς υπάρχει ένα όριο πάντα, το όριο του βρασμού. Έρχεται μια στιγμή και αδειάζεις μέσα σου ή δυσανασχετείς και λες «δεν μπορώ να συμπράξω άλλο στον κατήφορο». Θέλετε να συνεχίσετε έτσι; Όχι, με τη δική μου συναίνεση. Διότι για το «δix εξαμαρτείν» γνωρίζουμε, για το «πολλάκις εξαμαρτείν» ποια είναι άραγε η ποινή;

Γίνονται συνέδρια με την απαντοχή κάθε φορά, ότι θα ληφθούν μέτρα, που θα οδηγήσουν σε ανασύνταξη των δυνάμεων, θα καταπολεμήσουν τις αδυναμίες, θα σημάνουν την επανεκκίνηση της προσπάθειας. Αυτά την Κυριακή του συνεδρίου. Ξημερώνει η Δευτέρα και όλα είναι στη θέση τους, ως να μη συνέβη τίποτε. Η μάλλον είναι χειρότερα. Είναι αυτό παραδεκτό;

Η συνέχεια... προσεχώς.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

ΧΤΥΠΗΜΑ

Το πολιτικό κεφάλαιο της αριστεράς είναι το ήθος και η συνέπεια. Είναι η σοβαρότητα. Είναι η ευθύνη. Είναι η παρρησία. Είναι η ειλικρίνεια. Η δύναμή της είναι οι δεσμοί με τον κόσμο, με τους πολίτες. Από 'κει ως άλλος Ανταίος αντλεί το κουράγιο της να αντιπαλεύει το σύστημα και τις εφεδρείες του. Από τον λαό στο όνομα του λαού!

Πάμε στο άγνωστο με βάρκα την ελπίδα...

15/01/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Μπήκαμε στη νέα χρονιά χωρίς να το καταλάβουμε. Οι ευχές που ανταλλάσσουμε μάλλον δεν επαρκούν για να λειτουργήσουν ως αλεξικέραυνο στους κεραυνούς της δυστυχίας.

Όμως παρατηρώ κάτι, αδελφή. Αντί η κρίση να χρησιμεύσει ως ευκαιρία για μια επανέναρξη των προσπαθειών σε όλα τα επίπεδα -επανεκκίνηση το λένε τώρα- χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για επιδείνωση της κατάστασης. Είναι πολλά, λοιπόν, αυτά που μας εκπλήσσουν δυσάρεστα και μας κάνουν να σκεφτούμε μήπως η κρίση, ή και η «κρίση», καλλιεργήσουν το έδαφος για μια περαιτέρω παρακμή. Θα κριθούμε ως άτομα και συλλογικότητες από το αν θα βγούμε από το τέλμα καλύτεροι-ες, έχοντας κάνει ειλικρινή αυτοκριτική και έχοντας αφήσει πίσω πολλά στρεβλά πράγματα του νεοελληνικού μας βίου.

Αυτό είναι το αισιόδοξο σενάριο. Αλλά υπάρχει η πιθανότητα μέσα στην κρίση ηθελημένα ή όχι να χαθεί εντελώς ο έλεγχος και να παρασυρθούν στη δίνη τα υπολείμματα της αξιοπιστίας των θεσμών. Και πρώτα απ' όλα του πολιτικού συστήματος.

Εγώ βλέπω μια προϊούσα απορρύθμιση της κοινωνικής λειτουργίας και είναι αυτό που με φοβίζει περισσότερο από την ίδια την κρίση. Θα περίμενες το λανσάρισμα μιας πανεθνικής πανκοινωνικής προσπάθειας για αναγέννηση των θεσμών, για ευρυθμία της κοινωνικής μηχανής. Αλλά φαίνεται πως τα πράγματα δεν κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση. Το «εμείς» έχει συρρικνωθεί αφάνταστα. Να υποθέσω πως οι ταγοί της κοινωνίας δεν ενδιαφέρονται αληθινά ο τόπος αυτός αυτός να βρει τον βηματισμό του; Να υποθέσω ότι υπάρχει έλλειμμα στρατηγικής και η πολιτική κινείται στο «μεροδούλι-μεροφάν»; Να υποθέσω ανεπάρκεια του πολιτικού προσωπικού;

Από παντού εκπηγάζει μία αίσθηση επιπολαιότητας, ελαφρότητας, έλλειψης σχεδίου. Προπαντός κοινωνικής αναληψίας. Σε ελάχιστο πολιτικό χρόνο συνέβησαν ανατροπές απίστευτου βάθους και άγνωστων ακόμα συνεπειών. Π.χ. ο Καλλικράτης, μία τεκτονικού χαρακτήρα διοικητική μεταρρύθμιση, προωθήθηκε με μοναδική σπουδή χωρίς οι εμπλεκόμενοι να αφομοιώσουν τις προτεινόμενες αλλαγές. Το πρόβλημα είναι μπροστά... Εκείνο το έρμο κοινοβούλιο ψηφίζει τερατογενή νομοσχέδια - σκούπες σε χρόνο ρεκόρ, λες και είμαστε σε έκτακτες συνθήκες. Μετά την αγορά εργασίας έγιναν φύλλο-φτερό οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και οι συνδικαλιστικές ελευθερίες δέχθηκαν καίριο πλήγμα. Το ίδιο το Σύνταγμα περιφρονήθηκε κατά τρόπο αδόκητο και αυτό συνέβαλε και συμβάλλει στην απείθεια στους νόμους και ιδιαίτερα στον θεμελιώδη.

Οι πληγές στο σώμα των θεσμών είναι πολλές και βαθιές. Θα γιάνει ή θα μείνει ανάπηρο διά βίου; Αλλά και το πολιτικό σύστημα κλονίσθηκε συθέμελα. Και οι εκπλήξεις είναι μπροστά. Η κρίση έδειξε τις εγγενείς αδυναμίες του κομματικού συστήματος και την ουσιαστική έλλειψη εσωκομματικής δημοκρατίας. Ο αρχηγισμός σε συνδυασμό με την παρεοκρατία έχει οδηγήσει σε παράλυση τα κόμματα - σούπερ μάρκετ. Δεν είναι παράλυση η απουσία νέων ιδεών και η μη παραγωγή πολιτικής; Στην αριστερά πάλι, ο ένας διακριτός πόλος θητεύει στον δογματισμό και αυταρχισμό, επιδεικνύοντας αγοραφοβία, ο άλλος παραδέρνει στην πολυγλωσσία και τον εσωτερικό ανταγωνισμό, απολυτοποιώντας τις τάσεις=φράξιες και θεωρώντας τις ότι είναι η αποθέωση της δημοκρατίας. Άσε την πολυμαγαζία! Δυστυχώς, παντού επικρατούν οι παρέες και πουθενά δεν ισχύει ο /η κατάλληλος-η στην κατάλληλη θέση. Οι εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Μία αναγέννηση της πολιτικής ζωής πρέπει να αρχίσει από τη λειτουργία των κομμάτων. Αυτά πρέπει να γίνουν ελκυστικά και να προσελκύσουν τους καλύτερους εκπροσώπους της κοινωνίας στις γραμμές τους, πράγμα που δεν γίνεται σήμερα. Λες και έχουν τον ανθρωποδιώκτη, διώχνουν και τα ίδια τα μέλη και στελέχη, προφανώς σε μία γραμμή όσο αραιώνουν τα σκόρδα τόσο χοντραίνουν... Κι όμως η πολιτική, όταν ασκείται με αρχές, είναι μία συναρπαστική υπόθεση. Αυτήν την πολιτική αναζητώ, έχοντας απογοητευθεί βαθύτατα από τον τρόπο που στην αριστερά συμπεριφερόμαστε ιδιαίτερα το τελευταίο διάστημα.

Δεν έχω άλλο χώρο για μια εξομολόγηση de profundis. Κράτα την περιέργειά σου για την άλλη φορά...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Γηράσκω αεί... εκπληττόμενη

08/01/2011

Αγαπητή Ευγενία,

Τα 'χουμε πει και ματαπεί. Σ' αυτόν τον τόπο αποκλείεται να αισθανθούμε τι θα πει ανία. Η μια σοκαριστική έκπληξη έρχεται μετά την άλλη. Ατμόσφαιρα σασπένς. Ε, λοιπόν, κυριολεκτικά έπεσα από τα σύννεφα ακούγοντας ότι η κυβέρνηση προτίθεται να κατασκευάσει τοίχο - φράγμα στον Έβρο, προκειμένου να αναχαιτίσει το κύμα των μεταναστών, των λαθραίων όπως τους αποκαλεί. Πράγματι, οι αριθμοί των εισερχομένων από αυτή την είσοδο έχουν αυξηθεί, αφού οι θαλάσσιοι έλεγχοι έγιναν πιο «συστηματικοί» και άρα έστρεψαν το ενδιαφέρον στη στεριά, σε εναλλακτικές διεξόδους.

Κατ' αρχήν, ποιος εγκέφαλος το σκέφτηκε να κλείσει μία δυνατότητα σε μία χώρα με τόσο εκτεταμένα θαλάσσια σύνορα και τόσες δυνατότητες εισόδου; Σε μία χώρα όπου είναι πρακτικά αδύνατο να εφαρμοστούν βίαια κατασταλτικά μέτρα; Το 'χουμε δει ξανά, ούτε τα ηλεκτροφόρα καλώδια στα σύνορα, ούτε τα υψηλά τείχη, ούτε τα δρακόντεια μέτρα είναι μέχρι τέλους αποτελεσματικά. Τίποτε δεν είναι άτρωτο μπροστά στην απελπισία των ανθυποπρολεταρίων, μπροστά στην απόφασή τους να φύγουν από την όποιου είδους μιζέρια. Αυτό το ανθρώπινο ποτάμι δεν το σταματάς!

Αν η Ευρώπη θεωρεί ότι μπορεί να αποτελέσει φρούριο κρυπτόμενη πίσω από τη «μηδενική μετανάστευση», πλανάται πλάνην οικτρά. Πρέπει το συντομότερο να εξορθολογιστεί η πολιτική της. Ασε που ζει και βασιλεύει χάριν των μεταναστών.

Αλλά η απορία μου δεν έχει να κάνει τόσο με το ότι οι κυβερνητικοί νόες δεν υπολόγισαν το ατελέσφορο αυτού του μέτρου. Η οδυνηρή μου έκπληξη συγκεντρώνεται στην άλλη πλευρά, την ιδεολογική - ηθική. Καλά, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, της απαξίας κάθε είδους τείχους και τοίχου, κάθε φράκτη και φραγμού, εμείς θα υψώσουμε τοίχο; Έτσι, επιλεκτικά; Γιατί δεν υψώνουμε, λοιπόν, τοίχο και σε άλλες πλευρές της παγκοσμιοποίησης, παρά τα δεχόμαστε όλα, κακά-καλά, ως must; Εμείς αγωνιζόμαστε να πέσουν και τα τελευταία «τείχη», όπως στην πολύπαθη Κύπρο, άλλα θα εγείρουμε; Τι είναι αυτή η λογική των «τειχών» που τελευταία ενέσκηψε; Κάπου διάβαζα ότι για λόγους "ασφάλειας" οι πλούσιοι αστοί απομονώνονται σε ορισμένα κλειστά και άβυστα στην κυριολεξία μέρη των πόλεων, όπου νιώθουν ασφαλείς. Δεν συγχρωτίζονται, βλέπεις, με τον όχλο, τους πένητες και τους κλοσάρ. Έχει, λέει, εμφανιστεί αυτό το φαινόμενο σε ευρωπαϊκές πόλεις. Μήπως ο Έβρος είναι η προέκταση αυτής της λογικής; Νέα όχι μόνο νοερά, αλλά υλικά, πραγματικά τείχη οφείλουν να χωρίζουν τον πλούτο από τη φτώχεια, τον αστό από τον προλετάριο, τον Ευρωπαίο από τον μετανάστη και πρόσφυγα.

Και καλά, ας υποθέσουμε ότι κλείνουμε την είσοδο στους οικονομικούς μετανάστες. Για τους πρόσφυγες, ανθρώπους που χρήζουν διεθνούς προστασίας και πρέπει να

τους δοθεί άσυλο, τι θα γίνει; Πού είναι ο ανθρωπισμός μας; Η αίσθηση του δικαίου; Η καλή παράδοσή μας; Ξεχάσαμε πόσες χώρες μάς φιλοξένησαν στα ταραγμένα χρόνια του νεοελληνικού μας βίου, άνοιξαν τις πόρτες και μας περιέθαλψαν, έγιαναν τις πληγές μας, μας έδωσαν ψωμί και δουλειά; Και δεν ήταν μόνο μια φορά. Εμφύλιος και δικτατορίες και κυνήγι των κομμουνιστών και αριστερών και μια πολιτεία - μέγαιρα για τα παιδιά της. Σκόρπισαν τα καλύτερα παιδιά της Ελλάδας σαν του λαγού τα τέκνα ανά την Ευρώπη, αλλά και στην Αμερική, στον Καναδά, στην Αυστραλία και είδαν Θεού πρόσωπο, όταν στη χώρα τους ποτίστηκαν με όξος και χολή.

Να φανταστείς, Ευγενία, σου γράφω αυτές τις γραμμές μέσα στα δάκρυα. Πώς να το πω, με πείραξε πολύ αυτό το πράγμα. Πρόσβαλε τον ανθρωπισμό μου, την ανθρώπινη ευαισθησία μου. Με πείραξε πιο πολύ κι από τα οικονομικά μέτρα, που με τίποτα στο σύνολό τους δεν δικαιολογούνται από την «κρίση».

Και θέλω να διαμηνύσω στον κ. υπουργό της Προστασίας του Πολίτη να μη λογαριάζει κι εμένα όταν θεωρεί ότι ο ελληνικός λαός συμφωνεί να ληφθούν τέτοιου είδους μέτρα. Όχι στο δικό μου όνομα!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

"Τώρα που βρήκαμε παπά..."

11/12/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω ένα κρίμα στη συνείδησή μου. Μέρα έρχεται, μέρα φεύγει, όλο και πιο πολύ εδραιώνεται μέσα μου η πεποίθηση ότι η κρίση χρησιμοποιείται ως ευκαιρία για μια πλήρη επικράτηση του κεφάλαιου πάνω στην εργασία. Δεν εξηγείται διαφορετικά. Οι ρυθμίσεις που γίνονται πάνε πέρα από την επικράτεια της δημοσιονομικής εκτροπής και του δημόσιου χρέους. Θίγουν τις θεσμικές πλέον προϋποθέσεις των όρων εργασίας και των εργασιακών σχέσεων. Τελευταίο κρούσμα, όχι όμως σε σημασία, η ανατροπή της ιεραρχίας μεταξύ των συλλογικών συμβάσεων -ΕΓΣΣΕ, ΣΣΕ, επιχειρησιακές, ατομικές. Οι τελευταίες φαίνονται να προωθούνται και να υπονομεύονται η ΕΓΣΣΕ και οι κλαδικές.

Ο νους μου πάει στην ΕΓΣΣΕ του 1993 με τις πολύ προωθημένες για την εποχή προβλέψεις για τις εργαζόμενες μητέρες, την άδεια μητρότητας, τη γονική άδεια κ.λπ. Παρήγαγαν συνολικότερα ευνοϊκά αποτελέσματα οι ρυθμίσεις αυτές και οφείλονται εν πολλοίς σε δύο γυναίκες που κάθονταν στο τραπέζι εργαζομένων και εργοδοτών: στη Φωτεινή Σιάνου και στην Ευγενία Τσουμάνη, αντίστοιχα. Ήταν από τις ευτυχέστερες στιγμές στις διαπραγματεύσεις για την υπογραφή Εθνικών Γενικών Συλλογικών Συμβάσεων, σημείο αναφοράς. Αν τώρα απαξιωθεί αυτό το εργαλείο ρύθμισης των εργασιακών σχέσεων, τι άλλο μένει; Θα μεταβούμε σε μια πανσπερμία ατομικών συμφωνιών, που θα κονιορτοποιήσουν τη συλλογική ισχύ διαπραγμάτευσης, που είναι η ασπίδα των εργαζομένων.

Αυτές οι ρυθμίσεις τι σχέση έχουν, ας μας εξηγήσει κάποιος - κάποια από τους / τις επισήμους, με την αποπληρωμή του χρέους και τη δημοσιονομική τακτοποίηση; Ίσα- ίσα που τώρα χρειάζεται να επικρατεί ευνομία και να υπάρχει θεσμική λειτουργία, αν πρόκειται δηλαδή να λειτουργήσει η μηχανή. Αν η επιδίωξη είναι να διορθωθούν τα κακά και να αρθούν οι στρεβλώσεις σε μια ειλικρινή και βαθιά αυτοκριτική που οφείλουμε να κάνουμε ως κοινωνία.

Φοβάμαι, το επαναλαμβάνω, ότι θα ισχύσει το δημώδες «τώρα που βρήκαμε παπά, ας θάψουμε καμιά δεκαριά». Αυτά που τεκταίνονται μετατοπίζουν τη βάση αντιμετώπισης του χρέους. Μεταβαίνουμε σε μία κατάσταση πολιτισμικής παλινδρόμησης, εξαχρείωσης των ηθών, υπονόμευσης των νομικών εγγυήσεων της δημοκρατίας. Δεν το καταλαβαίνουν στην κυβέρνηση; Δεν τραβούν κόκκινες γραμμές, τόσο έξυπνοι και μορφωμένοι άνθρωποι που είναι; Όσο είναι ακόμη καιρός, πριν ολοκληρωθεί η καταστροφή της δημοκρατικής μας οργάνωσης, που τόσοι και τόσοι αγώνες απαιτήθηκαν για να φθάσει στο επίπεδο που έφτασε, τέλος πάντων. Κρίμα στους αγώνες και τις θυσίες που έγιναν!

Μία «περίοδος περισυλλογής» πρέπει να υπάρξει και για τους Ευρωπαίους επιτελείς, όσοι-ες τουλάχιστον θέλουν να μιλούν εξ ονόματος των Ευρωπαίων πολιτών, όσοι-ες ειλικρινά πιστεύουν στο κοινό ευρωπαϊκό σπίτι. Άλλωστε οι κυβερνώσες ελίτ οδήγησαν στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα. Με την αλόγιστη ιδιωτικοποίηση ζωτικών τομέων της οικονομίας, το γενικό ξεπούλημα, έθρεψαν τις «αόρατες» αγορές και αδυνάτισαν το κράτος.

Το κράτος φτάνει, δεν μπορεί να ασκήσει αξιόπιστη πολιτική, έγινε καρυδότσουφλο στον άνεμο των αγορών. Δανείζεται και δανείζεται από τις αγορές που «έφτιαξε». Οι βασικοί μοχλοί άσκησης πολιτικής πέρασαν στα χέρια ιδιωτών, ομίλων και πολυεθνικών. Τα εργαλεία πολιτικής για τους πολίτες, οι δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, θυσιάστηκαν στον βωμό της νεοφιλελεύθερης ορθοδοξίας. Και αντί να εξαχθεί ένα σοβαρό συμπέρασμα και να σταματήσει ο κατήφορος, συνεχίζεται.

Αν κρίνουμε από τα καθ' ημάς, το ξεπούλημα συνεχίζεται. Αυτοκριτική καμία. Αλλαγή πολιτικής πλεύσης γιοκ. Επομένως; Πώς θα βγούμε από το τούνελ; Με ασκήσεις ρητορικής; Με τις ίδιες μεθόδους που μας οδήγησαν στον κατήφορο; Με την επιβεβαίωση του νεοφιλελευθερισμού; Και, επιτέλους, ας τον ασκήσουν οι δικοί του οπαδοί και θιασώτες. Τι γυρεύουν οι σοσιαλιστικές δυνάμεις να εφαρμόζουν κατά γράμμα το νεοφιλελεύθερο δόγμα; Τι μπασταρδεμένα πράγματα είναι αυτά, που έχουν καταμπερδέψει και τον κόσμο; Δεν ξέρει ο κοσμάκης πού να ακουμπήσει. Ποια πλευρά εκπροσωπεί το καλό και ποια το κακό; Ας ξεχωρίσει η ήρα από το στάρι, επιτέλους. Ας επαναπροσδιορίσουν το στίγμα τους οι σοσιαλιστικές και σοσιαλδημοκρατικές δυνάμεις. Επειγόντως μας χρειάζεται -δεν θα το πω αντίπαλον δέος- ένα ζύγι εξισορρόπησης...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Μια νεοελληνική σκηνοθεσία...

04/12/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Κοιμήσου εσύ ήσυχα και η τύχη σου δουλεύει...

Λέω για την ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής στις 25 Νοεμβρίου για την πάταξη της βίας κατά των γυναικών. Κάθισα, που λες, και είδα το θέαμα με ανάμικτα συναισθήματα. Να πω το αρνητικό μέρος πρώτα και ύστερα το θετικό.

Κατ' αρχήν ήταν μια άδεια Βουλή, προκλητικά άδεια, όπου στα έδρανα των υπουργών ήταν μόνο η υφυπουργός κ. Θ. Τζάκρη, στη δε αίθουσα ελάχιστες γυναίκες βουλευτές, μεταξύ αυτών οι ομιλήτριες από κάθε κοινοβουλευτική ομάδα. Φαίνεται η μισής ώρας ειδική αυτή συνεδρίαση λειτούργησε ως η ώρα του παιδιού και όλοι ξεχύθηκαν στο καφενείο ή οπουδήποτε αλλού. Είναι σαν την ώρα των γαλλικών στο δικό μας γυμνάσιο την πάλαι ποτέ εποχή...

Στην ερημιά της αίθουσας ο συμπαθής, προσεγμένος λόγος του προέδρου της Βουλής κ. Φ. Πετσάλνικου έμοιαζε ως ρόδα που κινείται στον αέρα. Κρίμα, έλεγες, που κανένα ανδρικό βουλευτικό αντί δεν θα ακούσει κάτι που διαφέρει από τις συνήθειες κοκορομαχίες. Άσε που η εμβόλιμη αυτή συνεδρίαση της Ολομέλειας - Μονομέλειας έκοψε στα δύο συνεδρίαση που αφορούσε ενσωμάτωση ευρωπαϊκής οδηγίας, που αναφέρεται στην ίση μεταχείριση των γυναικών στην απασχόληση, ειδίκευση κ.λπ. Δηλαδή θέματα απάδοντα στο γνωστό τελετουργικό της Βουλής, όπου εκτοξεύονται από του βήματος θανατηφόροι χαρακτηρισμοί. Πώς το λένε οι συντάκτες του ρεπορτάζ, «διασταύρωσαν τα ξίφη τους» ή «δριμεία επίθεση εξαπέλυσε...». Πραγματική μάχη, με άλλα λόγια, αντάρα και καπνός και ουσία λίγη.

Τέλος πάντων, είπαν οι γυναίκες βουλευτές τα όσα όφειλαν να πουν, διεκτραγώδησαν την κατάσταση και ζήτησαν τη δημιουργία υποδομών για την αρωγή στα θύματα. Εν μέσω των γυναικών, ζήτησε τον λόγο ο πρώην πρόεδρος της Βουλής κ. Α. Κακλαμάνης και πρέπει να σημειώσουμε το γεγονός ότι ήταν παρών όταν οι άλλοι άρρενες απουσίαζαν. Αλλά δεν πρόλαβα να χαρώ γιατί άκουσα κάποια λόγια και ομολογώ ότι μπερδεύτηκα. Είπε εν τη ρίμη του λόγου του ότι «η βία κατά των γυναικών ξεκινά -αν δεν ασκείται αυτοδυνάμως- και από γυναίκες». Τι θέλει να πει ο ποιητής; Γυναίκες κακοποιούν γυναίκες; Γυναίκες κακοποιούν άνδρες; Γυναίκες κακοποιούν τα παιδιά τους; Εγώ σου λέω ενδέχεται να υπάρχουν όλα αυτά ως περιστατικά. Στο μακροκοινωνικό επίπεδο όμως η βία κατά των γυναικών διενεργείται από άντρα, κυρίως σύζυγο - σύντροφο, αλλά και πατέρα και αδελφό-ούς και γιο. Αυτοί δεν είναι άρρωστοι ψυχικά, είναι συνήθως υγιέστατοι, αλλά θέλουν να ελέγχουν τη γυναίκα. Να αισθάνονται ότι είναι κυρίαρχοι στο γυναικείο σώμα και τη γυναικεία προσωπικότητα. Η έμφυλη βία είναι θέμα σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα

φύλα. Οι δήθεν μεταφεμινιστικές απόψεις, ότι και οι γυναίκες κάνουν το ίδιο, είναι ανοησία.

Έχω παρατηρήσει το εξής: Ορισμένοι πολύπειροι πολιτικά άνδρες θεωρούν ότι έχουν απέραντη επάρκεια και εκ περιουσίας μπορούν να απαντήσουν σε όλα τα θέματα που η απαιτητική σύγχρονη ζωή θέτει. Αυτοσχεδιάζουν, λοιπόν, και... πάρτην εσύ κατακούτελα. Αυτό είχα την ευκαιρία να το δω σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια, όταν συζητιόταν στη Βουλή ο νόμος για την ενδοοικογενειακή βία. Το τι μαργαριτάρι συλλέξαμε τότε, δεν λέγεται..

Άντε, τα είπα και ξαλάφρωσα. Όμως όλο αυτό είχε και τη θετική του πλευρά. Πρώτα - πρώτα ενημερώθηκαν οι βουλευτές ότι υπάρχει αυτή η Διεθνής Ημέρα, ότι η βία κατά των γυναικών είναι απαράδεκτη, ότι ως κοινοβούλιο πρέπει να συμβάλουν στην καταπολέμηση του εγκλήματος. Είναι σημαντικό ότι η Διακοινοβουλευτική Ένωση έχει αναλάβει εκστρατεία για την οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Επειδή εγώ δεν πιστεύω στα άλματα αλλά στην καθημερινή συνεχή πάλη για τη βελτίωση των συνθηκών, όλα αυτά τα θεωρώ θετικά, έστω και αν λαμβάνουν χώρα σε μία νεοελληνική σκηνοθεσία, εν πολλοίς αντιφατική, αν όχι ασόβαρα.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

ΜΟΤΟ

Η έμφυλη βία είναι θέμα σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Οι δήθεν μεταφεμινιστικές απόψεις, ότι και οι γυναίκες κάνουν το ίδιο, είναι ανοησία.

Παρήλθε άραγε "ο καιρός των πεταλούδων";

27/11/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Συχνά ακούω γκρίνια, τι τις θέλουμε τις παγκόσμιες ημέρες, δε φτουράνε. Δημοσιοσχεσίτικες είναι. Είναι η συνηθισμένη νεοελληνική νοοτροπία που όλα τα γενικεύει και γενικεύοντας τα απορρίπτει. Κι όμως, η Παγκόσμια Ημέρα, το Διεθνές Έτος ή Ευρωπαϊκό, η Δεκαετία του ΟΗΕ, όλα αυτά, ως άλλοι θεσμοί, εντατικοποιούν τις προσπάθειες για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου, όπως η ισότητα των φύλων. Αν μη τι άλλο, κρατούν στην επικαιρότητα το πρόβλημα. Δίνουν μια αφορμή στο κίνημα να ελέγχει τα κέντρα εξουσίας για τη λήψη μέτρων.

Συνήθως πίσω από τις Ημέρες βρίσκεται ένα γεγονός αξιομνημόνευτο. Η 25η Νοεμβρίου, Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, ορίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για να τιμήσει τη μνήμη των τριών Δομινικανών αδελφών, που δολοφονήθηκαν άγρια από το καθεστώς του δικτάτορα Τρουχίλο στις 25 Νοεμβρίου 1960.

Η ζωή των τριών γυναικών είναι σαν μυθιστόρημα-θρίλερ. Πρόκειται για τη Μινέρβα, την Πάτρια, τη Μαρία Μιραμπάλ, τις αποκαλούμενες με το παρανόμι της παρανομίας «πεταλούδες». Όμορφες, νέες, μορφωμένες, πλούσιες. Και προπαντός δημοκράτισσες, με βαθύ αίσθημα αληθινού πατριωτισμού. Υπέταξαν τα πάντα στην πολιτική δραστηριότητα κατά του διεφθαρμένου καθεστώτος Τρουχίλο. Οικογενειακά ανέλαβαν δράση, συνέπεια της οποίας ήταν να χάσουν όλη την περιουσία τους, να μπεινοβγαίνουν στη φυλακή οι ίδιες, οι σύζυγοί τους, ο πατέρας τους, ένας ευπατρίδης της Δομινικανής Δημοκρατίας, που τελικά υπέκυψε στις ταλαιπωρίες του εγκλεισμού.

Οι ίδιες, με επικεφαλής τη Μινέρβα, βασανίστηκαν στη φυλακή, κακοποιήθηκαν, αλλά δεν πτοήθηκαν. Οι διώξεις εκ μέρους του καθεστώτος ήταν αφόρητες, πέραν της αφαίρεσης της περιουσίας, αλλά εκείνες επέμειναν.

Την αποφράδα ημέρα της 25ης Νοεμβρίου είχαν επισκεφθεί τους συζύγους τους στη φυλακή και επέστρεφαν. Το αυτοκίνητο οδηγούσε σωφέρ εν μέσω κακοκαιρίας. Τότε τους σταμάτησαν στον δρόμο οι επιτελείς του καθεστώτος και τις οδήγησαν χωριστά σε μία φυτεία ζαχαροκάλαμου, όπου τις σκότωσαν, μαζί και τον σωφέρ. Για να παραπλανήσουν την κοινή γνώμη, τοποθέτησαν τα νεκρά σώματα στο αυτοκίνητο και τα έριξαν στο χαντάκι, δήθεν ότι ήταν ατύχημα.

Το γεγονός της δολοφονίας επέδρασε στις εξελίξεις. Μετά από κάνα χρόνο ο ίδιος ο Ράφαελ Τρουχίλο δολοφονήθηκε και άνοιξε ο δρόμος για την πτώση του καθεστώτος.

Σήμερα στο Σαλτσέντο, στο σπίτι όπου έζησαν οι τρεις θρυλικές ηρωίδες τους δέκα τελευταίους μήνες της ζωής τους, οργανώθηκε μουσείο. Η τέταρτη αδελφή, η Αντέλα, γνωστή ως Ντέντε, φροντίζει για τη μνήμη των αδελφών της, που ο αντίλαλος του μαρτυρικού τους θανάτου διέτρεξε όλη την περιοχή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αιμοσταγής δικτάτορας παρενοχλούσε τις αδελφές, ιδιαίτερα τη Μινέρβα, συνηθισμένος να υποτάσσει στις ορέξεις του τις νέες και όμορφες γυναίκες. Λέγεται ότι σε ένα σωρό βίλες είχε εγκαταστήσει ερωμένες του...

Για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν ότι η άλλη όψη της δικτατορίας είναι η διαφθορά και επίσης η αφόρητη γελοιότητα.

Να, λοιπόν, που η 25η Νοεμβρίου είναι μεγάλη μέρα. Και εξαιτίας του γεγονότος, που εν ολίγοις διηγήθηκα, και διότι αναρίθμητα είναι οι γυναίκες - θύματα από τις διάφορες μορφές βίας. Στο σπίτι, στη δουλειά, στον δρόμο, στο πεδίο της μάχης, η βία δημιουργεί πληγές, αφαιρεί ζωές, τραυματίζει σώματα και ψυχές. Και είναι απόρροια των άνισων σχέσεων, των σχέσεων εξάρτησης ανάμεσα στα φύλα. Αυτή είναι η γενεσιουργός αιτία. Η πατριαρχία έχει επιστρατεύσει παραδόσεις, εθιμικές πρακτικές, δόγματα πίστης προκειμένου να φαίνεται ότι η βία είναι κάτι το φυσιολογικό. Κάτι σαν ιδιότητα του άνδρα, ο οποίος προώριστεί να ασκεί τον έλεγχο επί παντός... Και επί μεγάλο διάστημα τα είχε καταφέρει. Έτσι οι γυναίκες στη Θεσσαλία μέχρι πρότινος έλεγαν: δεν με αγαπάει πια ο άνδρας μου, έχει μία βδομάδα να με δείρει (sic).

Λέω μέχρι τώρα. Όχι πια. Σήμερα όλο και πιο πολύ η βία αναγνωρίζεται ως έκφραση κοινωνικής παθολογίας, ως έγκλημα. Και αυτό είναι σημαντική πρόοδος!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Σε αναζήτηση της Εθνικής Αρχής...

20/11/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Διάβασα ένα συγκλονιστικό ρεπορτάζ της κ. Γ. Λινάρδου στην «Ε» τις προάλλες για το... trafficking των ωαρίων και μιλάμε έπαθα. Μέχρι τώρα γνωρίζαμε ότι υπάρχει εμπορία οργάνων που χρησιμοποιούνται για μεταμοσχεύσεις, μαζί με την εμπορία της σάρκας και του μαύρου μεροκάματου. Τώρα μαθαίνουμε ότι και στη χώρα της φαιδράς πορτοκαλέας ανθεί το εμπόριο ωαρίων, που λαμβάνονται από γυναίκες - θύματα της παράνομης διακίνησης σε ιδιωτικές κλινικές που συνδέονται με τέτοιου προφίλ κυκλώματα. Είδαμε και τις σχετικές τιμές. Τόσο πουλιούνται τα ωάρια, τόσο η παρένθετη μητέρα. Τι άλλο θα ακούσουμε; Ο κατήφορος της παρακμής δεν έχει τελειωμό.

Θυμάσαι πριν λίγο καιρό που Έλληνας γιατρός κατηγορήθηκε για σχετική δραστηριότητα; Ποιος ξέρει τι στην πραγματικότητα γίνεται και πόση έκταση έχει ήδη προσλάβει το φαινόμενο. Και να σκεφτείς ότι απαγορεύεται ρητά από τον νόμο η αγοραπωλησία γεννητικού υλικού.

Είναι πράγματι κρίμα σ' αυτή τη χώρα των αντιφάσεων να έχουμε ένα καλό νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο να είναι στον αέρα. Θυμίζω ότι περισσότερο ο νόμος για την ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή [ΙΥΑ] του 2002 και λιγότερο ο νόμος για την εφαρμογή των μεθόδων της ΙΥΑ του 2005 παρέχουν ένα καλό πλαίσιο για την αντιμετώπιση ζητημάτων που είναι κρίσιμα και εν πολλοίς καινούργια στην κοινωνική πρακτική. Γιατί είχες κι άλλοτε τη δυνατότητα π.χ. κρυοσυντήρησης του γεννητικού υλικού;

Από την άλλη, η υπογονιμότητα είναι υπαρκτή πραγματικότητα. Αφορά το 15% των ζευγαριών σε αναπαραγωγική ηλικία σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. Στη χώρα μας αυτό σημαίνει, ότι 250.000 έως 300.000 ζευγάρια είναι υπογόνιμα και αν μπορούν να βρουν λύση μέσω της ιατρικής υποβοήθησης, αυτό είναι θαύμασιο. Διότι η εξασφάλιση αποτελεσματικών μεθόδων θεραπείας της υπογονιμότητας είναι ανθρώπινο δικαίωμα.

Η επιθυμία πολλών ζευγαριών να αποκτήσουν παιδί τούς μεταβάλλει σε θύματα εκμετάλλευσης από επιτήδειους ειδικούς που προσκυνούν το χρήμα ως υπέρτατη αξία. Είναι κοινό μυστικό ότι η προσφυγή σε κέντρα εξωσωματικής συνεπάγεται δαπάνη, υπομονή και ψυχική αντοχή. Γι' αυτό έχει μεγάλη σημασία να εφαρμόζεται τουλάχιστον το νομοθετικό πλαίσιο. Ο δεύτερος νόμος του 2005 προβλέπει, λοιπόν, την ίδρυση Εθνικής Αρχής για την ΙΥΑ, με αποφασιστικές, εποπτικές, γνωμοδοτικές, ελεγκτικές αρμοδιότητες, αναφορικά με τη λειτουργία των Μονάδων ΙΥΑ. Το ερώτημα είναι τι γίνεται με την Αρχή; Λειτουργεί, ασκεί τον ρόλο που περιγράφει ο νόμος; Εκδόθηκαν τα προεδρικά διατάγματα που προβλέπονται και αφορούν τις προϋποθέσεις άδειας και λειτουργίας των Μονάδων για την ΙΥΑ και τις τράπεζες κρυοσυντήρησης; Ποιος ελέγχει, αν ελέγχει;

Διάβασα στο ρεπορτάζ της κ. Λινάρδου ότι σχετικά κέντρα λειτουργούν ανά τη χώρα πάνω από εκατό και ζήτημα είναι αν το 30% από αυτά έχει άδεια λειτουργίας. Και η δημόσια υγεία; Και οι κοινωνικές επιπτώσεις; Άρα, επειγόντως πρέπει να δούμε το θέμα της εποπτεύουσας Αρχής, που αναφέρεται στον υπουργό Υγείας αν θυμάμαι καλά.

Αυτή είναι η μία πλευρά. Ότι δηλαδή παραμένουμε εκτεθειμένες και εκτεθειμένοι στους κινδύνους που προκαλεί η άνευ ορίων εμπορευματοποίηση αγαθών που είναι αδιανόητο να αποτελούν αντικείμενα συναλλαγής. Το άλλο είναι η ευθύνη των ατόμων. Πώς είναι δυνατόν, τι είδους έλλογα και κοινωνικά όντα είναι όσες και όσοι δίνουν γεννητικό υλικό για ανεξέλεγκτη χρήση; Μέχρις ενός ορίου μπορεί να καταλάβω τον εκβιασμό των εμπόρων προς τα θύματά τους αν θέλεις.

Ούτε και μπορώ εύκολα να καταλάβω τη χρήση -ομολογής- εξωσωματικής όταν δεν συντρέχουν λόγοι. Δεν πρέπει, νομίζω, ο, η άνθρωπος να εκφεύγει του φυσιολογικού, που είναι ο κανόνας, με περισσή ελαφρότητα. Αντίθετα, να είναι ευγνώμων για την πρόοδο της τεχνολογίας και με σύνεση να αξιοποιεί τις δυνατότητές της για την ευτυχία του, της.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Βάναυσο χτύπημα κατά της κοινωνικής πολιτικής των ΟΤΑ

13/11/2010

Αγαπητή Ευγενία,

"Πολλοί φορείς που χρηματοδοτούνται από τους δήμους, όπως π.χ. τα ΚΑΠΗ, θα πρέπει να αναστείλουν ορισμένες δραστηριότητες, όπως π.χ. εκδρομές στο εξωτερικό ή δωρεάν διακοπές για μια πενταετία, έως ότου αποκατασταθεί η δημοσιονομική σταθερότητα στη χώρα". (Από την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος).

Άρκεσε αυτό το χωρίο για να εξαπολυθεί ολόκληρος πόλεμος κατά των σπάταλων ΚΑΠΗ, που μπήκαν κι αυτά στους αίτιους της οικονομικής κατάρρευσης της χώρας. Σοκαριστική είναι η αντίληψη αυτή, δεν νομίζεις; Σιγά-σιγά θα οδηγηθούμε στο κλείσιμο των ΚΑΠΗ, ύστερα στο κλείσιμο των παιδικών σταθμών και πάει λέγοντας.

Θα χτυπηθεί βάναυσα η κοινωνική πολιτική των ΟΤΑ ως ασύμβατη με τις απαιτήσεις της δημοσιονομικής εξυγίανσης της χώρας και ως αντίθετη με τις ορέξεις της αγοράς. Πόσο θα κρατήσει η περίοδος εξυγίανσης; Πενταετία, λέει η Έκθεση, υπολόγιζε εσύ ότι θα είναι αορίστου χρόνου.

Το ερώτημα είναι, βέβαια, τι θα κάνουν αυτοί οι δήμοι - μικρές κυβερνήσεις όταν οι κοινωνικές τους λειτουργίες συρρικνώνονται ή καταργούνται; Τι ρόλο καλείται να παίξει η "καλλικράτειος" εποχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης; Διότι από την Έκθεση της τράπεζας προκύπτει αυτό το οποίο έχει ομολογηθεί, ότι δηλαδή θα μετέχουν στην προσπάθεια δημοσιονομικής πειθαρχίας, δηλαδή στη λιτότητα του Μνημονίου.

Κλαίω για το μέλλον των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών που θα οδηγηθούν στο κλείσιμο ή την ιδιωτικοποίηση. Θα δυσκολευτούν οι νέες γενιές να εναρμονίσουν τα επαγγελματικά και οικογενειακά τους καθήκοντα, να έχουν την απαραίτητη στήριξη από τους θεσμούς. Όλο και περισσότερο, όλο και εντονότερα, η πολιτεία, η Τ.Α., απαρνούνται τον ρόλο τους, μετακυλίνοντας όλες τις ευθύνες στο άτομο, στην οικογένεια.

Είναι η μεγαλύτερη φθορά που έχει συμβεί στον πολιτισμό μας. Η μεγαλύτερη ανατροπή. Και δεν είναι μόνο πρόβλημα ελληνικό. Είναι ευρωπαϊκό, διεθνές. Και στις μέρες που έρχονται πρέπει οι σοσιαλιστικές δυνάμεις, όσες θέλουν να φέρουν αυτόν τον τίτλο, να «ερωτηθούν» τι θέση παίρνουν. Γιατί με τη στάση τους τις τελευταίες δεκαετίες ενίσχυσαν τον νεοφιλελευθερισμό και τα πράγματα έγειραν μονόπαντα. Τι θέση έχουν, λοιπόν, στην επίθεση που γίνεται στις κοινωνικές λειτουργίες των θεσμών; Θα υπερασπίσουν το κοινωνικό κράτος; Θα ρίξουν το βάρος τους υπέρ των ανθρωπιστικών αξιών;

Μία κοινωνία κρίνεται από τον τρόπο που φέρεται στα ηλικιωμένα άτομα, στους απόμαχους της εργασίας. Το τελευταίο που πρέπει να σκεφτούν οι δήμοι είναι η

περικοπή των κονδυλίων που αναφέρονται στα ΚΑΠΗ. Δεν μιλούμε εδώ για τυχόν καταχρήσεις και κατασπατάληση πόρων. Αυτά ίσως και να υπάρχουν, αλλά δεν είναι το κύριο. Και όταν συναντιούνται οφείλουν να πατάσσονται. Όμως η σύνολη λειτουργία των ΚΑΠΗ, που είναι ένας επιτυχημένος θεσμός, δεν αποπνέει διαφθορά.

Και μάλιστα σήμερα, που οι ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν αφαίμαξη των συντάξεών τους, πενιχρών κατά κανόνα και πριν τα μέτρα, είναι αδιανόητο να μιλούν και να απαιτούν ορισμένοι αφαίρεση λειτουργιών που δίνουν λίγη χαρά στους ανθρώπους. Είναι προσφορά η όχι όταν ο δήμος βάζει πούλμαν για τα μπάνια των δημοτών του, που δεν μπορούν διαφορετικά να δουν θάλασσα; Και πόσο αυτό κοστίζει πια, που να επιβαρύνει τόσο πολύ τον δημοτικό προϋπολογισμό και εν συνεχεία το δημόσιο χρέος της χώρας;

Και στο κάτω-κάτω είναι μέσα στα καθήκοντα, τις αντισταθμιστικές υποχρεώσεις, αν θέλεις, του δήμου απέναντι στους δημότες και τις δημότισσες.

Εγώ, με αυτά και τα άλλα, καταλαβαίνω ότι η επίθεση που γίνεται αφορά την ποιότητα ζωής μας. Αυτή είναι στο στόχαστρο. Κάποιοι υπερεθνικοί κύκλοι δεν επιθυμούν το μοντέλο του, της αξιοπρεπούς πολίτη. Θέλουν μία άμορφη αγέλη ανθρώπων που θα άγονται και θα φέρονται από τις λεγόμενες αγορές.

Με άλλα λόγια, το δίλημμα πολιτική ή αγορές, πολιτισμός ή βαρβαρότητα εγείρεται και πάλι και ζητάει απάντηση. Επιτακτική, που δεν μπορεί να περιμένει. Να το πούμε και πάλι; Δεν είναι μόνο οικονομική η επίθεση, είναι πολιτισμική, είναι γενική.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

ΜΟΤΟ

Μία κοινωνία κρίνεται από τον τρόπο που φέρεται στα ηλικιωμένα άτομα, στους απόμαχους της εργασίας. Το τελευταίο που πρέπει να σκεφτούν οι δήμοι είναι η περικοπή των κονδυλίων που αναφέρονται στα ΚΑΠΗ.

"Ναι, η Γυναίκα μπορεί"

06/11/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Άντε, χαρήκαμε κι εμείς με την εκλογή της κ. Ντίλμα Ρούσεφ στο τιμόνι της μεγάλης χώρας της, της Βραζιλίας. Και έχουμε λόγους γι' αυτό. Μας αρέσει η αριστερή αντιστασιακή πορεία της, η κληρονομιά του Λούλα και η δέσμευσή της για συνέχιση της αποτελεσματικής πολιτικής του, ο προσανατολισμός της νέας προέδρου στο να καταπολεμήσει τη φτώχεια, να εγγυηθεί την ελευθερία του Τύπου και τη θρησκευτική ελευθερία και να καταστήσει προτεραιότητα την ισότητα των δύο φύλων.

Είναι όχι και τόσο σύνηθες μετά την εκλογή να δηλώνεται: Πρώτη δέσμευσή μου είναι να τιμήσω τις Βραζιλιάνες, ώστε να καταστεί φυσιολογική η εκλογή τους στην πολιτική, τις επιχειρήσεις, στους δημόσιους θεσμούς. Θέλω, είπε, οι πατεράδες και μανάδες να μπορούν να πουν στις κόρες τους «Ναι, η Γυναίκα μπορεί». Η ίδια θεωρεί την εκλογή της ως απόδειξη της δημοκρατικής προόδου της Βραζιλίας και δεν έχει άδικο. Πρέπει και η ανάδειξη των γυναικών να προσμετρηθεί στα δημοκρατικά άλματα -άντε βήματα- που έγιναν στη Λατινική Αμερική, τη μέχρι πρότινος «πίσω αυλή της Ουάσιγκτον».

Λέχθηκε κατά κόρον, προεκλογικά και μετεκλογικά, ότι καθοριστική και καταλυτική στην άνοδό της υπήρξε η βοήθεια και υποστήριξη του δημοφιλούς προέδρου Ινάσιο Λούλα. Λες και αποτελεί είδηση αυτό. Πώς αναδεικνύονται μέχρις ώρας οι γυναίκες στα ύπατα αξιώματα; Κόρες, σύζυγοι, συγγενείς των πολιτικών ηγετών, έμπιστα μέλη της ηγετικής παρέας, κάπως έτσι δεν γίνεται;

Αλλά εν προκειμένω η στήριξη δεν εκδηλώνεται εν κενώ, αφού η ίδια η Ντίλμα έχει αποδεδειγμένες ικανότητες και μακρότατη πολιτική πείρα. Και υπήρξε από αυτές και αυτούς που ανήκαν στον ηγετικό πυρήνα της διακυβέρνησης Λούλα, που μοιράστηκαν μαζί του τα σχέδια για μείωση της φτώχειας και την ενίσχυση και ενδυνάμωση της μεσαίας τάξης της χώρας.

Λέγεται ότι είκοσι εκατομμύρια γλίτωσαν από τη φτώχεια κατά την οκταετία Λούλα και τώρα η διάδοχός του υπόσχεται ότι θα βγάλει άλλα είκοσι εκατομμύρια από τη μέγγενη της εξαθλίωσης. Φαντάζεσαι; Εδώ εμάς άλλοι μας εξαθλιώνουν, διευρύνουν τη ζώνη της φτώχειας και στη Βραζιλία μετράνε με τη μείωσή της την αποτελεσματικότητα της πολιτικής! Υπάρχει, λοιπόν, και τέτοια πολιτική πέραν αυτής του Μνημονίου; Και δεν είναι στα χαρτιά;

Πάντως έκανε μεγάλη εντύπωση διεθνώς η εκλογή της κ. Ρούσεφ στον προεδρικό θώκο της Βραζιλίας των διακοσίων εκατομμυρίων κατοίκων, με την όγδοη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος της «Πράβντα»: «Μια σλαβιάνκα (αφού είναι βουλγαρικής καταγωγής) στον θρόνο της Βραζιλίας». Επισημαίνουν μάλιστα οι αναλυτές ότι, ενώ η Ρωσία εξάγει πετρέλαιο και αέριο, η

Βραζιλία εξάγει υψηλής τεχνολογίας παραγωγή, όπως αεροπλάνα και αυτοκίνητα. Φαντάσου, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ είναι για φέτος 7,5%.

Σκέφτομαι πόσο σημαντικό πράγμα είναι να έχεις μια ικανή και φωτισμένη ηγεσία, κάτι στο οποίο εμείς έχουμε αποτύχει και σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πόσο σημαντικό είναι μέσα σε οκτώ χρόνια ένας περίπου άγνωστος ηγέτης, αυτοδημιούργητος, να έχει μεταβληθεί σε έναν από τους σπουδαιότερους παίκτες της διεθνούς σκηνής.

Πρέπει, αγαπητή μου, να βγάλουμε μερικά συμπεράσματα εμείς εδώ, που κάνουμε πως τα ξέρουμε όλα και είμαστε όλο οίηση και σουσουδισμό. Να δούμε τι γίνεται και παραπέρα. Ποιες πολιτικές μπορούν και πώς να προωθήσουν την ευημερία και την κοινωνική συνοχή. Να μη δεχθούμε επιδείνωση των συνθηκών ζωής. Είναι όχι κακή πολιτική, είναι ακραία ανηθικότητα η διεύρυνση της φτώχειας, σχετικής και απόλυτης.

Βέβαια, μία γνήσια φεμινίστρια θα σχολίαζε με σκεπτικισμό το παρακάτω τμήμα των δηλώσεων Λούλα για τη διάδοχό του: «Θα φροντίσει τη χώρα με προσοχή, τρυφερότητα και αυστηρότητα **μητέρας** (αυτό το **μητέρας** τι το ήθελε;)».

Εγώ λέω να το συγχωρήσουμε αυτό το... ολίσθημα. Έκανε τόσα επαινετά ο άνδρας.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Όταν το Συμβούλιο της Ευρώπης ανακρούει πρύμναν...

Τόσο η έλλειψη ή ανεπάρκεια συστηματικής πληροφόρησης των νέων όσο και οι τρύπες του συστήματος υγείας οδηγούν στο να έχουμε ακόμη ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Ιδιαίτερα μεταξύ των νεαρών κοριτσιών, των φτωχών γυναικών και αυτών της υπαίθρου.

30/10/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Πέρα από τη στρεβλή ερμηνεία ιστορικών συμβάντων, τώρα το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ) καταπιάνεται και με πλευρές του γυναικείου ζητήματος κατά τρόπο ανοίκειο. Ο ευρωβουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Νίκος Χουντής επισήμανε το νέο ολίσθημα και υπέβαλε σχετική ερώτηση στην Κομισιόν εκφράζοντας την αποδοκιμασία του.

Να τι αποφάνθηκε στις 7.10.2010 η Συνέλευση του ΣτΕ με το ψήφισμα «Το δικαίωμα της συνειδησιακής άρνησης στη νόμιμη ιατρική περίθαλψη»: «Κανένα άτομο, νοσοκομείο ή ίδρυμα δεν θα εξαναγκαστεί, δεν θα κριθεί υπεύθυνο ή δεν θα υποστεί διάκριση λόγω της άρνησής του να εκτελέσει, να διευκολύνει, να βοηθήσει ή να συμπράξει σε άμβλωση, αποβολή, σε ευθανασία ή σε οποιαδήποτε άλλη πράξη που μπορεί να επιφέρει θάνατο σε ανθρώπινο έμβρυο».

Αφερίμ! Αν αυτό δεν συνιστά συνηγορία σε όσους και όσες ξιφουλκούν υπέρ των δικαιωμάτων του εμβρύου, ενώ ταυτόχρονα αδιαφορούν για την υγεία, αρτιμέλεια και ευτυχία του παιδιού, τότε τι είναι; Και σε ποια πλευρά της κοινωνικής και πολιτικής ζωής τοποθετούνται αυτοί οι κύκλοι; Μα στην ιδεολογική δεξιά.

Ξέρεις τι σκεφτόμουνα μετά από αυτό; ότι δεν ξέρεις από πού θα σου 'ρθει. Νομίζουμε, εν τη αφελεία μας, ότι ορισμένα ζητήματα έχουν λυθεί. Όπως, λόγου χάρη, η ελευθερία της άμβλωσης, η νομική της κατοχύρωση. Δυστυχώς, σου λέει, ο νόμος δεν είναι το παν. Χρειάζεται και το σύστημα υγείας και οι ειδικές περί την έκτρωση υπηρεσίες. Το αίτημα είναι: νόμιμη και ασφαλής άμβλωση.

Δεν υπάρχουν παντού οι δημόσιες και δωρεάν παρεχόμενες διευκολύνσεις, λόγω της υποχρηματοδότησης και ανεπάρκειας του εθνικού συστήματος υγείας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι πολλές αμβλώσεις διενεργούνται εκτός δημόσιου συστήματος υγείας και αυτό λέει πολλά. Εννοείται και όταν η έκτρωση είναι νόμιμη. Γι' αυτό οι μη ασφαλείς επεμβάσεις είναι ακόμα πολλές, παρά το γεγονός ότι γενικά αυξήθηκε η χρήση αντισυλληπτικών μεθόδων και μειώθηκαν οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Όμως τόσο η έλλειψη ή ανεπάρκεια συστηματικής πληροφόρησης των νέων όσο και οι τρύπες του συστήματος υγείας οδηγούν στο να έχουμε ακόμη ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Ιδιαίτερα μεταξύ των νεαρών κοριτσιών, των φτωχών γυναικών και αυτών της υπαίθρου.

Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, έρχεται το Συμβούλιο της Ευρώπης και εισάγει από το παράθυρο την αμφισβήτηση ακόμη και της νομικής λύσης του ζητήματος και συντάσσεται με κείνους και κείνες που θεωρούν ότι τα θέματα αυτά είναι κάτι σαν συζήτηση σαλονιού και όχι ζητήματα σωματικής ακεραιότητας, υγείας και ζωής. Η ελευθερία της άμβλωσης, ας το θυμηθούμε, είναι συστατικό στοιχείο των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων των γυναικών, συνδέεται στενά με το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του σώματός τους. Άσε που παρόμοιες κατευθυντήριες γραμμές οδηγούν στην ενίσχυση των εσόδων γιατρών ιδιωτών ή και των άλλων του συστήματος υγείας που, επικαλούμενοι λόγους συνείδησης, παρηγορούνται με το «φακελάκι».

Το άλλο «περίεργο» είναι η συναρίθμηση της άμβλωσης με την ευθανασία και άλλες ιατρικές πράξεις. Είναι μόδα τελευταία τα ζητήματα που αφορούν το κοινωνικό φύλο να τσουβαλιάζονται μαζί με άλλα, ενώ έχουν τη δική τους αυτονομία και ιδιαιτερότητα, τη δική τους ωρίμανση. (Νέοι, γυναίκες, Ρομά, ΑΜΕΑ...). Κατ' αρχήν, ό,τι αναφέρεται στο φύλο αφορά τον μισό και πλέον πληθυσμό της Γης. Τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα έχουν πλέον αναγνωρισθεί διεθνώς ως ανθρώπινα δικαιώματα. Τα πράγματα έχουν ξεκαθαρίσει. Άλλο πράγμα η ευθανασία, σπουδαιότατο ζήτημα βιοηθικής, για το οποίο ο κοινωνικός διάλογος συνεχίζεται.

Ας προσέξει το Συμβούλιο της Ευρώπης, γιατί ο δρόμος από αυτή την απόφαση μέχρι την άρνηση να διενεργηθεί άμβλωση όταν η ζωή της εγκύου κινδυνεύει ή η υγεία της μπορεί να βλαφτεί σοβαρά δεν είναι μακρύς. Τό 'χουμε δει το έργο. Οι περιορισμοί όταν τεθούν συνήθως δεν έχουν όριο.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Όταν το Χόλιγουντ διαστρεβλώνει την Ιστορία

23/10/2010

Αγαπητή Ευγενία,

«Οι βιασμοί μας είναι τα τραύματα της ζωής μας και όχι μία ιστορία αγάπης»

Μπακίρα Χάσετς, πρόεδρος της Ένωσης «Γυναίκες - Θύματα Πολέμου» της Βοσνίας.

Θα μας τρελάνουν οι Αμερικανοί λειτουργοί της έβδομης τέχνης. Έχουν ένα τρόπο στις ταινίες τους να διαστρεβλώνουν γεγονότα ιστορικά, να απομυθοποιούν ιστορικές προσωπικότητες, να αμφισβητούν τους συμβολισμούς. Και όλα αυτά, φαντάζομαι, στο όνομα της ελευθερίας της τέχνης και του δικαιώματος στη μυθοπλασία.

Πήρα αφορμή για τις παραπάνω σκέψεις από την ταινία που θέλει να σκηνοθετήσει η διάσημη ηθοποιός Αντζελίνα Τζολί με θέμα την ιστορία... αγάπης μεταξύ μιας γυναίκας από τη Βοσνία και του Σέρβου βιαστή της. Η ιστορία θεωρείται ότι έλαβε χώρα στα χρόνια του πολέμου 1992-1995 και είχε σχεδιαστεί να γυριστεί στη μακελεμένη γη της Βοσνίας.

Λέω «είχε» γιατί δεν είναι σίγουρο αν θα επιτραπούν τελικά τα γυρίσματα -και δεν πρέπει- μετά τις αντιδράσεις της κοινωνίας και ιδίως των γυναικών - θυμάτων. Οι αντιδράσεις είναι απόλυτα δικαιολογημένες, διότι οι βιασμοί στον πόλεμο της Βοσνίας υπήρξαν πρωτοφανώς μαζικοί. Ήμασταν στη Διάσκεψη του Πεκίνου, στα 1995, όταν ακόμα αιμορροούσε η πληγή και ο ΟΗΕ βοούσε ότι είχαν λάβει χώρα περί τους 20.000 βιασμούς. Επρόκειτο για ένα μαζικό έγκλημα, έγκλημα πολέμου.

Βοσνία, Ρουάντα, Σουδάν, Λιβερία, Κογκό συντάραξαν την ανθρωπότητα και οδήγησαν το Συμβούλιο Ασφαλείας να συναριθμήσει το φαινόμενο στους παράγοντες τορπίλισμού της ασφάλειας στον κόσμο. Μάλιστα, ο γ.γ. του ΟΗΕ όρισε ειδική εκπρόσωπο στο θέμα της βίας εις βάρος των γυναικών σε συνθήκες ένοπλων συρράξεων την κ. Μαργκότ Βάλστρομ, ενώ ειδικό ψήφισμα του Σ.Α., το 1820/2008, χαρακτηρίζει κάθε μορφή σεξουαλικής βίας εναντίον αμάχων ως τακτική πολέμου και συστατική της γενοκτονίας.

Από τη λήξη του παρακμιακού αδελφοκτόνου πολέμου στα εδάφη της πρώην Γιουγκοσλαβίας δεν πέρασαν και πολλά χρόνια. Όχι τόσα για να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις στην υγεία και ακεραιότητα των γυναικών (σωματικά και ψυχικά άλγη, οικονομικές συνέπειες κ.ά.). Η ίδια η Ένωση αγωνίζεται ακόμη προκειμένου να υπάρξουν πολιτικές, ανακουφιστικές της κατάστασης των γυναικών-θυμάτων. Πολιτικές τόσο από τους θεσμούς του κράτους όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Το εξοργιστικό στην ιστορία είναι ότι το έγκλημα έμεινε ουσιαστικά ατιμώρητο. Η σύρραξη τέλειωσε, οι συνέπειες των βιασμών παραμένουν. Ελάχιστες περιπτώσεις οδηγήθηκαν στο ακροατήριο. Η συσσωρευμένη οργή και αγανάκτηση είναι εκεί.

Και έρχεται τώρα η κ. Τζολί να κερδοσκοπήσει σε μια υπόθεση που πονά, να παίζει εν ου παικτοίς. Να συμβολίσει με στρεβλό τρόπο τις χιλιάδες ματωμένες ιστορίες, που είναι τα τραύματα της ζωής των γυναικών, όπως είπε η πρόεδρος της Ένωσης. Να δείξει ότι στο ντεκόρ του χαλασμού, που δεν έμεινε λίθος επί λίθου, μια βιασμένη Βόσνια ερωτεύθηκε το Σέρβο βιαστή της, δηλ. τον εκπρόσωπο του αντιπάλου στρατού και καταστροφέα της κοινότητας της. Τι να πεις; Το βλέπει σαν ένα άλλο «σύνδρομο της Στοκχόλμης»; Σαν εξαίρεση;

Μα, και έτσι να είναι, που δεν είναι, αφού η Ένωση βεβαιώνει ότι δεν γνωρίζει ούτε μία ιστορία... αγάπης, δεν θα ασχοληθείς με την εξαίρεση. Θα ασχοληθείς με το κύριο. Δεν είναι μία φανταστική ιστορία. Είναι ιστορικά τα συμβάντα. Συνέβησαν. Βασάνισαν ζωές. Τα πρόσωπα των ιστοριών είναι εν ζωή και αναμετριούνται με τις θλιβερές συνέπειες του αχρείαστου πολέμου. Δεν έχει λέει πολιτικά μηνύματα η ταινία, αφορά τον έρωτα. Πλάκα μάς κάνουν; Από την ώρα που επιλέγεις το ιστορικό πλαίσιο το μήνυμα είναι προεχόντως πολιτικό, ανεξάρτητα από προθέσεις.

Η προσέγγιση στο θέμα που κάνει η κ. Τζολί και οι συνεργάτες της δεν αφίσταται της συνήθους πατριαρχικής ερμηνείας, που με κυνικό τρόπο αποφαίνεται: αν δεν μπορείς να αποφύγεις τον βιασμό, απόλαυσέ τον (sic). Να επαναλάβουμε για χιλιοστή φορά ότι ο βιασμός είναι πράξη επιβολής και εξουσίας και δεν έχει να κάνει με την ερωτική απόλαυση; Χρειάζεται;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Πλένω, απλώνω, σιδερώνω και τα χρέη μου πληρώνω....

16/10/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Διεθνής Ημέρα για την εξάλειψη της φτώχειας η αυριανή, 17 του Οκτώβρη, και αναρωτιέμαι τι έγινε με το Ευρωπαϊκό Έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας, που είναι το 2010 ντε! Άραγε μειώθηκε κατά τι η μάστιγα της φτώχειας; Πάρθηκαν τίποτε δραστικά μέτρα για τη μείωσή της; Τι έβγαλε η Διάσκεψη του Όσλο με τη συνδιοργάνωση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και του γνωστού μας ΔΝΤ; Μα καλά, ταιριάζουν τα χνώτα τους και τακίμισαν τα δυο τους; Παναγία μου! Φιλεργατικό και το ΔΝΤ;

Αν κρίνουμε από μας, ο κίνδυνος της αύξησης των φτωχών είναι όχι ορατός, υπαρκτός. Ανατρίχιασα προχθές διαβάζοντας ότι ο διαπληκτισμός δύο αστέγων για την ιδιοκτησία σε ένα παγκάκι των Αθηνών είχε αιματηρό τέλος για τον έναν. Καταλαβαίνεις τι σημαίνει αυτό; Θα έπρεπε να είχε ξεσηκώσει θύελλα συζητήσεων και προβληματισμού το συμβάν, να ξυπνήσει συνειδήσεις, να εγείρει ζητήματα, γιατί μοιάζει να είναι το πρελούδιο ενός σκοτεινού μέλλοντος που επελαύνει εναντίον μας (φτου, φτου, φτου).

Έχουμε τέτοια ακραία φαινόμενα, σε μια χώρα που οι οικογενειακοί δεσμοί μέχρι τώρα λειτουργούν ως ένα δίχτυ ασφαλείας για τα μέλη, που αναξιοπαθούν ή δύσκολα τα φέρνουν βόλτα, σε μια χώρα όπου το λησμονημένο και εγκαταλειμμένο χωριό αποδεικνύεται σωτήριο. Κάτι το λιοχώραφο, κάτι το μποστάνι, κάτι τα ζα του παππού, της γιαγιάς τα κουνέλια και οι κότες, η φέτα και το μέλι του θείου, τέλος πάντων ενισχύεται το κλονισμένο από το Μνημόνιο βαλάντιο του αστικού πληθυσμού, άντε ενός μέρους του.

Έχουμε πρόβλημα, Ευγενία. Παγκόσμιο, ευρωπαϊκό, εγχώριο. Εμείς εδώ δεν έχουμε ανάπτυξη, δεν έχουμε νέες θέσεις εργασίας, αντίθετα έχουμε απώλεια πάρα πολλών θέσεων και στο Δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Και η πλήρης απασχόληση είναι ακριβώς το κατάλληλο φάρμακο κατά της φτώχειας. Δεν κάνεις πολλά πράγματα με τα προγράμματα για την ανακούφιση της φτώχειας. Αυτά είναι μερικού, πυροσβεστικού χαρακτήρα, με βραχυπρόθεσμα οφέλη. Η λύση είναι η βιώσιμη ανάπτυξη, οι νέες θέσεις εργασίας, η αναδιανομή του προϊόντος προς όφελος των ιδιαίτερα ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Πολιτική προς αυτήν την κατεύθυνση δεν βλέπουμε. Δεν βλέπουμε επενδύσεις. Δεν βλέπουμε εθνικό σχέδιο για τη διεύρυνση της ποιοτικής απασχόλησης.

Αν δεν λύσουμε αυτό το βασικό πρόβλημα, όλα τα άλλα είναι στον αέρα. Και η αξίωση των γυναικών να έχουν ίση πρόσβαση στην αγορά εργασίας θα είναι διαρκώς σε αμφισβήτηση. Και όλο θα σπρώχνονται στο περιθώριο, σε υποβαθμισμένες, κακοπληρωμένες δουλειές και θα αποτελούν τα «συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη» των οικογενειακών επιχειρήσεων, γεωργικών εκμεταλλεύσεων κ.λπ. Έως ότου

μία ωραία πρωία ο σύζυγος θα ξελογιαστεί με καμιά εισαγόμενη «καλλονή» και θα μείνει η κυρά Μέλπω στο νβρόντο.

Για να αντιμετωπιστεί η φτώχεια πρέπει να λυθεί κατ' αρχήν το «γυναικείο ζήτημα», δηλαδή η κατάσταση εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Οι διακρίσεις και ανισότητες λόγω φύλου παρεμποδίζουν τις γυναίκες να αναπτύξουν τις δυνατότητες και να καλλιεργήσουν τα προσόντα τους, να έχουν τη δουλειά που θέλουν να κάνουν και να αμείβονται από αυτήν. Γι' αυτό η φτώχεια επηρεάζει περισσότερο το γυναικείο κοινωνικό φύλο και υπάρχει ο όρος «θηλυκοποίηση της φτώχειας».

Όντας οι γυναίκες σε καθεστώς φτώχειας αδυνατούν να μετάσχουν επί ίσοις όροις στη δημόσια ζωή, στην πολιτική, στα κέντρα όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις. Δηλαδή η ανισότητα λόγω φύλου γεννά φτώχεια και η φτώχεια του φύλου παράγει παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, δηλ. ανισότητες. Φαύλος κύκλος! Που πρέπει, βέβαια, να σπάσει. Θα σπάσει με τον αγώνα των ίδιων των γυναικών, γιατί άλλος δρόμος δεν υπάρχει. Με τον αγώνα θα αναγκαστούν και οι ιθύνοντες να κάνουν αυτό για το οποίο ετάχθησαν, δηλαδή να διασφαλίσουν το δικαίωμα των γυναικών και πολιτών στην πλήρη και αξιοπρεπή εργασία.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ο εμίρης και ο καλομοίρης

09/10/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Ζούμε σε έναν κόσμο αντιφάσεων. Στην όμορφη χώρα μας ο ήλιος γελά, αλλά ο κόσμος της πορεύεται μελαγχολικός και σκοτεινιασμένος. Αποφάσισα, λοιπόν, να πάρω μερικά μέτρα για να αντιμετωπίσω την κατάσταση, εν όψει καταθλιπτικού χειμώνα, σύμφωνα με όλες τις προφητείες.

Πρώτον, αραιώσα από την τηλεόραση. Επιλέγω πολύ αυστηρά τι θα δω, πότε και πόσο. Αποφάσισα να στερηθώ την παράσταση του κ. Τράγκα, παρά τα φιλολαϊκά του αισθήματα, την "εγκυρότητα" του δελτίου του Mega, τον πρωινό διακαναλικό σαματά. Κράτησα τον ευγενικό κύριο που λέει τον καιρό στον Αντέννα, διότι χαρούμενος περιγράφει τις μπόρες και τις θεομηνίες και μπορείς, αδελφή, να τις δεχθείς αγόγγυστα. Αμέσως κιόλας αλάφρωσα. Όσο για τον Λάκη, παρ' ότι προσκυνώ το ταλέντο του, δεν τα πάω καλά με τα σόκιν, που τελευταία υπερβαίνουν την αισθητική. Τον βλέπω μεν, αλλά όχι με τον ζήλο της Ανθούλας.

Στον χώρο που έφτιαξα έβαλα βιβλίο και μουσική. Περισσότερο ραδιόφωνο. Επιλεκτικές εκπομπές. Και μερικές είναι χάρμα.

Έγινα δύστροπη και με την εφημερίδα. Διαβάζω όσα θεωρώ ενδιαφέροντα και προπαντός όχι τα νέα του πολιτικού - κομματικού συστήματος, γιατί είναι παλιά. Αποφάσισα να διακρίνω και τις ιλαρές στιγμές της δημόσιας ζωής, που είναι πάμπολλες. Είπα ότι δεν θα παίρνω τοις μετρητοίς τι φθέγγεται ο κ. Πάγκαλος, διότι άλλα λέει τη Δευτέρα και άλλα την Τετάρτη.

Ύστερα θα κοιτάξω να συλλέξω τα ενθαρρυντικά στοιχεία της συγκυρίας. Το επενδυτικό ενδιαφέρον των εμίρηδων του Κόλπου, των Κινέζων συντρόφων κ.λπ. κ.λπ. Και, πού ξέρεις, μπορεί να εκδηλωθεί ενδιαφέρον των σταρ του Χόλιγουντ για τα ελληνικά νησιά. Κι όχι μόνο των σταρ, του διεθνούς τζετ-σετ. Άλλωστε έχουν ενημερωθεί, όσοι έπρεπε να το ακούσουν, ότι η Ελλάδα έχει hidden potential.

Αμέ, τι νόμισες; Κοσμογονία στο Ελλαδιστάν, δικαίως θα περάσει στην ιστορία ο κ. Χάρης ως σείχης Αλ Παμπούκ. Fast track η truck (άλλος ένας νεολογισμός - σπαζοκεφαλιά) και μεγαλεία και έτσι η κρίση θα γίνει ευκαιρία. Μην είσαι κι εσύ, Ευγενία, μίζερη σαν τούτο τον λαό, που έφτιαξε και ρίμα «ήρθε ο Εμίρης στον Κακομοίρη». Όχι, δεν είμαστε Κακομοίρογλου, είμαστε Ευρωπαίοι πολίτες, ανήκουμε στον πρώτο κόσμο, «ανήκομεν εις την Δύσιν». Τελεία και παύλα. Αχ, ανακουφίστηκα τώρα.

Ύστερα από αυτές τις θετικές σκέψεις, που είδα το ποτήρι μισογεμάτο, άρχισα να αναλύω και άλλα πράγματα. Πάντα στη βάση του think positive. Εντάξει, είχαμε μία μείωση μισθών και συντάξεων. Όμως είναι αναγκαίο κακό, Ευγενία. Είναι η εσωτερική υποτίμηση. Πώς ήθελες να γίνει; Και τα εμά εμά και τα σα εμά; Ήρθε η

ώρα να πληρώσουμε τον συνολικό λογαριασμό για την ευωχία τόσων πολλών χρόνων. Για την αλόγιστη σπατάλη. Για τα πολυτελή αυτοκίνητα, τα γιοτ, τις βίλες, τα σαλέ της Ελβετίας. Ω, ναι. Έχω πλέον πειστεί. Έκανες σπατάλη, αγαπητή μου. Και αν όχι εσύ η ίδια, όμως με τη στάση σου βοήθησες να κάνουν άλλοι, πιο τολμηροί, που δεν έχουν τσίπα. Διότι κι εσύ είχες μπει στο κλίμα του άκρατου καταναλωτισμού, των καρτών και των δανείων.

Όμως δεν τα λέω αυτά για να σε ωθήσω σε αυτοκριτική. Τα λέω για να πατήσεις επάνω και να αισθανθείς ότι η τροπή των πραγμάτων ήταν αναμενόμενη. Αλλά, όπως πάλι λέει ο θυμόσοφος λαός, μπόρα είναι, θα περάσει. Σκέψου τον κύριο στο κανάλι πώς πλασάρει τη θεομηνία, με τι γλυκό χαμόγελο, και όλα θα αλλάξουν μέσα σου.

Εμ, βέβαια, Ευγενία μου. Δεν υπάρχει μόνο μία γωνία όρασης για τα πράγματα. Και μέσα στα δυσάρεστα μπορείς να αλιεύσεις ευχάριστα. Να φέρω ένα παράδειγμα: το βράδυ, όταν έχεις αϋπνία, δεν θα βάλεις να δεις θρίλερ. Θα δεις κάτι ευχάριστο, θα ακούσεις γλυκιά μουσική, θα πιείς κάτι χαλαρωτικό, κατά προτίμηση τήλιο, και ο ύπνος θα σε επισκεφθεί ανυπερθέτως. Κατάλαβες; Όλα θέλουν τον χειρισμό τους. Αλλά η μεγαλύτερη πηγή αισιοδοξίας έγκειται στο ότι τα πράγματα θα γίνουν καλύτερα, γιατί δεν μπορούν να γίνουν χειρότερα. Αμέ;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η αλήστου μνήμης ...ΤΙΝΑ!

02/10/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Μπήκαμε πια στον Οκτώβρη, μήνα που είναι συνυφασμένος με τις εκδηλώσεις για τον ΟΗΕ, πολύ περισσότερο που φέτος συμπληρώνονται δέκα χρόνια από την απόφαση 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας -μια απόφαση σταθμό.

Αναφερόμενη στο γυναίκες και ειρήνη αναδεικνύει το δημιουργικό ρόλο των γυναικών στις διαπραγματεύσεις για την ειρήνη και την αποκατάσταση της κοινωνικής λειτουργίας μετά τις ένοπλες συγκρούσεις. Σκέφτηκα, λοιπόν, ότι για την ιδεολογική - πολιτική προετοιμασία μας μπορεί άριστα να βοηθήσει το βιβλίο του Πάνου Τριγάζη με τον ευρηματικό τίτλο “TINA is dead”.

Στο βιβλίο με εύληπτο τρόπο δίνεται ένα επαρκές δείγμα του πλούσιου προβληματισμού που ο ίδιος έχει αναπτύξει για τα διεθνή, στην πορεία πολλών ετών. Το ενδιαφέρον είναι ότι η γωνία όρασης την οποία σχημάτισε για την ανάλυση της διεθνούς κατάστασης έχει περάσει τη βάσανο των συλλογικών οραμάτων και επεξεργασιών της αριστεράς, της αριστεράς εντός αλλά και εκτός συνόρων.

«Η ΤΙΝΑ πέθανε». Να και μία απώλεια που είναι ωφέλεια, αισιοδοξία και χαρά. Να επαναλάβω για όσες-ους δεν το γνωρίζουν ότι το ΤΙΝΑ σχηματίζεται από τα πρώτα γράμματα των λέξεων «There Is No Alternative» δηλαδή «Δεν υπάρχει εναλλακτική».

Το Θατσερικό αυτό statement είναι το αγαπημένο σλόγκαν του νεοφιλελευθερισμού, το οποίο έχει διατυπωθεί και ως το «τέλος της Ιστορίας», ως η «ενιαία σκέψη» κ.λπ. Με άλλα λόγια είναι μονόδρομος, είναι νομοτέλεια ο νεοσυντηρητισμός στον κόσμο.

Η περιγραφή των εξελίξεων στον κόσμο αποδεικνύει ότι κάθε άλλο παρά ισχύει ο ευσεβής πόθος των νεοφιλελεύθερων ελίτ. Η «ΤΙΝΑ» είναι ζωντανή. Οι κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις που φρόντισαν να διανέυσουν τον μύθο για το τέλος της Ιστορίας διακήρυξαν *urbi et orbi* ότι «ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός» και εργάζονται γι' αυτόν.

Ο Πάνος μάς μεταφέρει παντού όπου τα φύτρα του καινούργιου δημιουργούν βάσιμες ελπίδες για μια εναλλακτική παγκοσμιοποίηση, όπως στη Λατινική Αμερική. Αναλύει τα προβλήματα - κόμπους της σημερινής διεθνούς κατάστασης, το Κυπριακό, το Μεσανατολικό - Παλαιστινιακό, προτείνοντας όμως και λύσεις.

Στέκεται με σοβαρότητα στην Ευρώπη, στις δομικές ανεπάρκειες και στρεβλώσεις της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, που πρέπει να διορθωθούν μέσα από διαδικασία επανίδρυσης. Συνηγορεί υπέρ της ευρω-μεσογειακής συνεργασίας εμμένοντας στους όρους που αυτή μπορεί να είναι αμοιβαία επωφελής.

Δίνει τη δέουσα προσοχή στα Βαλκάνια και τη διαβαλκανική συνεργασία. Αφιερώνει σελίδες για τα ανοικτά θέματα εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Το πιο σημαντικό: δίνει ανάγλυφα το όραμα ενός κόσμου αποπυρηνικοποιημένου, χωρίς κυνηγητό των εξοπλισμών, με ανεπτυγμένα τα δίκτυα της προληπτικής ειρηνικής διπλωματίας, με ένταξη σε αυτήν της λεγόμενης διπλωματίας των πολιτών.

Η ανάδειξη της συνεργασίας, σε βάση ισοτιμίας και αμοιβαίου οφέλους, η τήρηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου, η αναβάθμιση του ΟΗΕ, του αντιπροσωπευτικότερου διεθνούς φόρουμ, είναι στον πυρήνα της σκέψης που διαχέεται στις σελίδες του βιβλίου. Η ισότιμη συνεργασία για την προώθηση της ειρήνης, της αειφόρου ανάπτυξης, της κοινωνικής δικαιοσύνης οδηγεί στην ασφάλεια.

Σκέφτομαι ότι η προσέγγιση του Πάνου, για το πώς είναι και πώς θα 'πρεπε να είναι οι διεθνείς σχέσεις, καλύπτει και τη φεμινιστική οπτική. Και ο φεμινισμός έλκεται από μία εναλλακτική ματιά στα σημερινά κρατούντα. Δεν βολεύεται στον αυταρχισμό και τη μονομέρεια του νεοφιλελευθερισμού, στη χρηματιστηριακή ανάγνωση της οικονομίας, στην υποταγή της πολιτικής στην οικονομία των αριθμών.

Αποκηρύσσει τον милитарισμό και τον πόλεμο. Καταφάσκει την κοινωνική λειτουργία του κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θεωρεί ότι αποτελεί κριτήριο δημοκρατίας η τήρηση της αρχής της ισότητας των φύλων.

Να γιατί λέω ότι θα βρεις το βιβλίο πολλαπλά χρήσιμο. Άλλωστε χρησιμεύει και ως εγχειρίδιο. Μπορεί να ανατρέξεις, να αρυσθείς στοιχεία και πληροφορίες, να φρεσκάρεις τις γνώσεις σου.

Προσωπικά πέρασα καλά διαβάζοντάς το, κάνοντας μαζί του τον γύρο του κόσμου. Και ξέρεις κάτι; Τα διεθνή σήμερα είναι και εσωτερικά. Εντελώς όμως....

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Σύγχυση με... παντελόνια!

25/09/2010

Αγαπητή Ευγενία,

«Οι άντρες φοράνε παντελόνια και αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους», είπε η κ. Κ. Πελέκη στην προανακριτική της Βουλής. Η φράση αυτή λειτούργησε επικοινωνιακά, διότι ήταν αρκούντως προκλητική και αναφερόταν όχι σε τυχαίους άνδρες, αλλά στον σκληρό πυρήνα [σκληρότερος δεν γίνεται] του Καραμανλικού Μαξίμου. Άλλο που δεν θέλουν τα τηλεπαράθυρα, βούτυρο στο ψωμί τους οι επικοινωνιακές ατάκες που αποδομούν τα μοιραία πρόσωπα της εξουσίας.

Όμως δεν σου γράφω για αυτό. Άλλωστε, τα σκάνδαλα είναι η χειρότερή μου. Δεν μου αρέσουν ως θέμα, πώς να το πω. Σου γράφω, γιατί βρήκα την έκφραση βαθιά σεξιστική. Δεν λέω λαϊκίστικη. Λέω σεξιστική. Δηλαδή τα παντελόνια των ανδρών είναι συνυφασμένα με την ευθύνη, την υπευθυνότητα, αυτό κατάλαβα. Αυτός είναι ο κανόνας. Και πρέπει να τον ακολουθούν, αλλιώς θα παρεκκλίνουν από την ευθεία οδό. Άρα το ανδρικό γένος προώριστεί να είναι ο κανόνας της ηθικής, το ηθικά ανώτερο φύλο.

Και οι γυναίκες; Κι αυτές καμιά φορά φορούν παντελόνια, πλην αυτά είναι ερζάτς, θλιβερή απομίμηση και άρα δεν εφαρμόζει εδώ η πρωταρχική ηθική. Έχουμε, συνεπώς, το ανώτερο γένος της υπευθυνότητας, της δημόσιας ζωής, το αρσενικό γένος πρότυπο και -άντε πάλι!- το υποδεέστερο θηλυκό. Άντε πάλι οι γνωστές και έωλες διχοτομήσεις, άντε ξανά και ξανά οι διαχωρισμοί κατά φύλο. Άντε και πάλι η υποτίμηση του φύλου. Πρόσεξε, δεν δηλώνεται ρητά, υπονοείται υπόρρητα. Διότι όταν αναγνωρίζεις ότι τα παντελόνια συνυφαίνονται με την ώριμη στάση, στάση ευθύνης απέναντι στα πράγματα, τότε τι γίνεται με τα φουστάνια. Τότε γίνεται του... τραγουδιού: αχ, παλιομισοφορία, τι τραβάν για σας τα αγόρια. Τραγουδάκι που είναι εντελώς μέσα στη γραμμή «αναζητήστε τη γυναίκα», την αιώνια ένοχο. Ακόμη και για το προπατορικό αμάρτημα. Κατάλαβες;

Να γιατί εγώ άκουσα με μισό αφτί αυτήν τη φράση της κ. Πελέκη. Γιατί πολύ ανεβάζει το άρχον φύλο, σαν να έχει προικιστεί από την ίδια τη φύση με αρετές αναλλοίωτες και αυτεπιβεβαιώτες. Και γιατί δεν επιτρέπεται στον καιρό μας να ζούμε με αυταπάτες και με αρχαϊκές αντιλήψεις για τον ρόλο των φύλων. Δεν είναι η βιολογία που ευθύνεται για την ηθική συμπεριφορά. Είναι η παιδεία, η ανατροφή, ο κώδικας των αξιών, η προσωπικότητα, η τσίπα που λένε οι παλιοί...

Σε ένα συμφωνώ με την έκρηξη της κ. Πελέκη. Οι δημόσιοι άνδρες οφείλουν να έχουν αρετές πέρα και πάνω από τα συνήθη μέτρα. Γιατί όντως ασκούν μία πολύ υπεύθυνη λειτουργία, που έχει επίδραση στη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Θετική ή αρνητική. Το δημόσιο αξίωμα είναι η κορυφή της υπευθυνότητας. Αλλά αυτό δεν έχει να κάνει με το φύλο. Και οι άνδρες, που μονοπώλησαν την εξουσία επί πολλούς αιώνες, και οι γυναίκες που αρχίζουν να δοκιμάζονται στον δημόσιο χώρο και χρόνο,

οφείλουν να έχουν αυτά τα χαρίσματα. Να έχουν συναίσθηση του τι αναλαμβάνουν και να μην παίζουν εν ου παικτοίς.

Δυστυχώς, όσο περνάει ο καιρός, αντί να βελτιώνονται τα πράγματα, χειροτερεύουν στον δημόσιο βίο. Περίσσεψε η υποκρισία. Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ λόγων-υποσχέσεων και έργων. Διασπαθίζεται το δημόσιο χρήμα. Ο νεποτισμός και η παρεοκρατία καλά κρατούν. Η απόσταση που χωρίζει τους πολίτες από την κεντρική εξουσία μεγαλώνει. Η καχυποψία εδραιώνεται. Στο ίδιο σπίτι σαν να συγκατοικούν δύο ξένοι. Συσσωρεύεται αποστροφή και οργή. Το πιο σημαντικό, έχει τρωθεί η εμπιστοσύνη στην ηγεσία, σε κάθε είδους ηγεσία.

Και για να κλείσω «δικαιούται να ομιλεί», να διαμαρτύρεται θέλω να πω, η κ. Πελέκη όταν συνέπραξε σε αυτό το φαγοπότι της εξουσίας; Όταν παρέσχε χείρα βοηθείας, τόσο απλόχερα μάλιστα, σε αυτούς τους μεγαλοσχήμονες άνδρες που έχει την απαίτηση να φορούν παντελόνια;

Διότι, αν κατάλαβες Ευγενία μου, αυτοί οι άνδρες δεν φορούσαν καν παντελόνια, μα ούτε φύλλο συκής...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Γυναίκες και ΟΗΕ

18/09/2010

Αγαπητή Ευγενία,

«Η ενδυνάμωση των γυναικών είναι ηθική, κοινωνική και οικονομική προσταγή»(ASHA-ROSE MIGIRO, αν. ΓΓ ΟΗΕ).

Μέσα στη μουντάδα των ημερών ήρθε και μία καλή είδηση. Λέω για τον ορισμό της κ. Μισέλ Μπατσελέτ ως αν. γ.γ. του ΟΗΕ, υπεύθυνης για τη νέα οντότητα του διεθνούς οργανισμού «ΟΗΕ Γυναίκες».

Κατ' αρχήν να πούμε ξανά για τη νέα αυτή πρωτοβουλία του ΟΗΕ, που εντάσσεται στις συνολικές προσπάθειες, να γίνουν τα Ηνωμένα Έθνη περισσότερο αποτελεσματικά στη δράση τους ανά τον κόσμο. Ιδιαίτερα να αποφύγουν τις αποσπασματικές, δαπανηρές και ενίοτε επικαλυπτόμενες δράσεις. Η νέα οντότητα εγκρίθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση, στις 2 Ιουλίου, ενώ χρειάστηκε εντατική προετοιμασία τεσσάρων χρόνων. Και πριν ο οργανισμός είχε τέσσερις εξειδικευμένες υπηρεσίες για την ανάπτυξη, προώθηση και ενδυνάμωση των γυναικών. Οι υπηρεσίες συγχωνεύθηκαν, ενώ ο προϋπολογισμός διπλασιάστηκε, αναφέρεται το ποσό των 500 εκατομμυρίων δολαρίων κατ' έτος. Η κ. Μπατσελέτ θα εποπτεύει αυτής της οντότητας, που αναμένεται να επιταχύνει την πρόοδο στον τομέα της ισότητας των φύλων. Θα αρχίσει δε να λειτουργεί από τον Ιανουάριο.

Νομίζω όμως ότι το πιο ελπιδοφόρο στοιχείο σε όλο αυτό το πλέγμα είναι η ίδια η προσωπικότητα της κ. Μπατσελέτ. Πρώην πρόεδρος της Χιλής, πρώτη γυναίκα πρόεδρος στην ιστορία της χώρας, ανύπαντρη μητέρα τριών παιδιών, αγωνίστρια στη ζωή, από οικογένεια αγωνιστών για τη δημοκρατία, υπερασπίστρια των δικαιωμάτων των γυναικών. Τελευταία συνεργαζόταν με την UNIFEM (Ταμείο για την ανάπτυξη των γυναικών) για τη βοήθεια στις γυναίκες της Αϊτής.

Μιλώντας γι' αυτήν κατά την παρουσίαση της υποψηφιότητας της ο γ.γ. του ΟΗΕ κ. Μπαν Γκι-Μουν, είπε μεταξύ άλλων: «Η κ. Μπατσελέτ κομίζει σε αυτό το κρίσιμο πόστο μια ιστορία δυναμικής παγκόσμιου επιπέδου ηγεσίας, ακονισμένες εξαιρετικά πολιτικές δεξιότητες και ασυνήθιστη ικανότητα να δημιουργεί συναίνεση και κέντρο βάρους μεταξύ των υπηρεσιών του ΟΗΕ και πολλών εταίρων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα».

Ο απερχόμενος πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης κ. Αλί Τρέκι, χαρακτήρισε την οντότητα «ιστορικό επίτευγμα που αναμένεται να σταθεροποιήσει και ενισχύσει τις προσπάθειες για την ισότητα των φύλων και ενδυνάμωση των γυναικών».

Και η αν. γ.γ. του ΟΗΕ κ. Asha-Rose Migiro, η οποία βρέθηκε κατ' αυτὰς στην Αθήνα στο ειδικό φόρουμ της ΟΥΝΕΣΚΟ για την προαγωγή των γυναικών,

αποφάνθηκε σχετικά: «η ενδυνάμωση των γυναικών είναι μια ηθική, κοινωνική και οικονομική προσταγή. Δεν μπορούμε να έχουμε βιώσιμη ανάπτυξη ή διαρκή ειρήνη χωρίς τις γυναίκες».

Επομένως, έχοντας ένα υπολογίσιμο εργαλείο, που θα υπάγεται απευθείας στη Γενική Γραμματεία του ΟΗΕ, στελεχωμένο κατάλληλα, με περισσότερους πόρους, ευελπιστούμε, ότι και η βοήθεια στα κράτη - μέλη θα είναι περισσότερο αποδοτική. Διότι εδώ είναι το πρόβλημα. Συγκρίνοντας τη δουλειά που γίνεται σε επίπεδο διεθνούς οργανισμού με αυτήν των κρατών, δεν μπορεί παρά να σημειώσεις την υστέρηση των τελευταίων στα μέτρα πολιτικής για τις γυναίκες. Ακόμη και η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι διαφορετική. Άλλης ποιότητας είναι η γλώσσα του ΟΗΕ, όταν π. χ. χαρακτηρίζει τις γυναίκες ως το μεγαλύτερο κεφάλαιο και την ενδυνάμωσή τους ως προτεραιότητα της διεθνούς πολιτικής. Είναι σαν να έρχεται από το μέλλον.

Τι γίνεται όμως με τα κράτη; Τι γίνεται στις συνθήκες της ύφεσης; Αν πάρουμε ως παράδειγμα την Ευρώπη, θα δούμε ολοένα και διευρυνόμενο το ρήγμα μεταξύ ισότητας στους νόμους και στη ζέουσα πραγματικότητα. Για να μην έρθουμε σε μας. Εδώ ήρθαν τα επάνω κάτω. Προσωπικά δεν ξέρω πού είμαστε πια, ούτε πού θα ισορροπήσουμε. Τώρα υπάρχει το άλλοθι του Μνημονίου και της τρόικας, η σκληρή δημοσιονομική πειθαρχία, που δικαιολογεί(;) τα αδικαιολόγητα.

Είμαστε πίσω και να δούμε πώς θα συντονιστούμε με τα νέας πνοής μέτρα.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Δεν έχει κατακτηθεί ακόμη ο πολιτισμός της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών

11/09/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Όσο περνάει ο καιρός και επιμένουν οι αναλύσεις τόσο πιο πολύ πειθόμαστε ότι κάθε άλλο παρά μονόδρομος ήταν η προσφυγή στο ΔΝΤ. Υποδεικνύονται διάφορες εναλλακτικές λύσεις που μπορούσαν να υιοθετηθούν πριν από τη μοιραία απόφαση. Δεν μας τα έχουν πει καλά. Καθόλου καλά.

Και αφού λεηλάτησαν το λαϊκό εισόδημα, ετοιμάζονται, καθώς φαίνεται, για νέο πρόγραμμα εξοπλισμών. Αν θυμάμαι καλά, ο καθ' ύλην αρμόδιος υπουργός είπε κάποια στιγμή ότι μέχρι το τέλος του 2010 θα λάβουν αποφάσεις σχετικά με το αεροσκάφος της τέταρτης γενιάς. Το κόστος αυτών των μαχητικών, σου λέει, είναι δυσβάστακτο. Αναφέρονται κάτι νούμερα τρελά, που κάνουν τέλειο κοντράστ στο φόντο της πτωχευμένης (;) οικονομίας. Εάν μιλάμε για 40, τότε το κόστος φτάνει στα 4-4,5 δισ. ευρώ. Αν μιλάμε για 60, τότε το κόστος ανέρχεται στα 6,5-7 δισ. ευρώ. Πακτωλός χρημάτων, κατά συνέπεια. Πόθεν;

Αξίζει να σημειωθεί ότι το μερίδιο των μαχητικών αεροσκαφών στο σύνολο των πωλήσεων όπλων παγκόσμια ανεβαίνει στο 27% την πενταετία 2005-9, σύμφωνα με το έγκυρο Διεθνές Ινστιτούτο Ερευνας για την Ειρήνη (SIPRI) της Στοκχόλμης.

Στο έδαφος των συνεχιζόμενων και εντεινόμενων εξοπλισμών γεννιούνται πολλά ερωτήματα, τα οποία καλά θα κάνει η κυβέρνηση να πιεστεί να τα απαντήσει. Πολλοί γρίφοι έχουν μαζευτεί. Ποιος ο λόγος η χώρα μας να ξοδεύει το 4,3% του ΑΕΠ στην άμυνα και να καταδέχεται να κλείνουν ο ένας μετά τον άλλο οι δήμοι τους παιδικούς σταθμούς; Ποιος ο λόγος να είμαστε μεταξύ των πρώτων αγοραστών στρατιωτικού υλικού; Να συναριθμούμαστε με την Κίνα, την Ινδία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και τη Νότια Κορέα;

Το ότι το 31% των όπλων η χώρα το εισάγει από τη Γερμανία, το 24% από τις ΗΠΑ και 24% από τη Γαλλία έχει να κάνει μήπως με προσανατολισμούς της εξωτερικής πολιτικής παρά με ανάγκες αμυντικής θωράκισης της χώρας; Και από ποιον κινδυνεύουμε; Να το ακούσουμε καθαρά για να το προσμετρήσουμε στη στάση μας. Αν εξ ανατολών ο κίνδυνος, τότε προς τι το ζεϊμπέκικο και οι κουμπαριές; Προς τι η προληπτική, ειρηνική διπλωματία;

Μήπως η λεγόμενη αμυντική διπλωματία έχει θολώσει το τοπίο των ουσιαστικών αναγκών άμυνας της χώρας; Μήπως -να το πω πιο απλά- οι δημόσιες σχέσεις τοποθετήθηκαν στη θέση της εξωτερικής πολιτικής, όπως τουλάχιστον τη γνωρίζαμε; Μήπως κι εμείς όχι απλώς ακολουθούμε αλλά είμαστε μέσα στο παγκόσμιο ρεύμα

της ανόδου των δαπανών για εξοπλισμούς; Αφού την τελευταία πενταετία αυξήθηκαν οι πωλήσεις όπλων κατά 22%.

Και πώς συμβαίνει οι κυριότεροι πελάτες της Γερμανίας, που ανεβαίνει εντυπωσιακά μεταξύ των προμηθευτών όπλων, να είναι η Τουρκία και η Ελλάδα; Για να θυμηθούμε τους παγκόσμιους προμηθευτές: ΗΠΑ, Ρωσία, Γερμανία, Γαλλία και Βρετανία. Στις δύο πρώτες αναλογεί το 30% και 23%, αντίστοιχα.

Έχουμε, επομένως, άνοδο και στους εξοπλισμούς και στις δαπάνες για την απόκτησή τους. Αυτό δείχνει ότι δεν έχει κατακτηθεί ο πολιτισμός της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, της προληπτικής διπλωματίας ιδιαίτερα. Και αυτό είναι περίεργο σε έναν κόσμο τόσο αλληλεξαρτημένο, όπου η ειρηνική συνεργασία και η αλληλεγγύη μοιάζουν η μόνη συμφέρουσα οδός...

Δυστυχώς, η κουλτούρα του милитаризμού καλλιεργείται μέσα από ό,τι δεν φαντάζεσαι. Και μέσα από τα παιδικά παιχνίδια, ώστε να εθίζεται ο πολίτης εξ απαλόν ονύχων στη χρήση των όπλων. Καθόμουν στην πλατεία του χωριού φέτος το καλοκαίρι και στη γωνία γινόταν χαμός. Ουρά έκαναν τα πιτσιρίκια να ανέβουν σε ένα αεροπλάνο, αγοράκια και κοριτσάκια δε. Έριχναν ένα ευρώ και αυτό άρχιζε να ανυψώνεται. Σε κάποια στιγμή άρχιζαν να κροταλίζουν οι δεξιά και αριστερά, στα πλευρά του, τοποθετημένες συστοιχίες των όπλων -ή μήπως πυραύλων; Κοίταξα και είδα γραμμένη τη φράση στην αγγλική: στρατός των Ηνωμένων Πολιτειών. Το δε ελικόπτερο - αεροπλάνο λεγόταν Απάτσι...

Είπες τίποτα;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Όλα για το θεαθήναι;

04/09/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Κύλησε και το καλοκαίρι και ούτε το καταλάβαμε. Εν μέσω κρισιολογίας και, βεβαίως, ονοματολογίας σχετικά με τις αυτοδιοικητικές εκλογές.

Να σου πω την αλήθεια, έλεγα μήπως, με όλα αυτά που μας έχουν συμβεί και επιβληθεί, άλλαζε κάπως το σύννηθες στυλ. Δυστυχώς, ούτε κατά κεραία. Όλα είναι όπως πριν και έτσι όλο το καλοκαίρι ονόματα επί ονομάτων έπεφταν και πέφτουν στο τραπέζι της «διαπραγμάτευσης». Άσε που εμφανίζεται συνωστισμός γύρω από τη διεκδίκηση κάποιων ζουμερών θέσεων. Πρωταγωνιστές σε αυτήν την κλοτσοπατινάδα είναι φυσικά οι άνδρες. Ασθμαίνουσες διαγκωνίζονται [γκ, παρακαλώ] και κάποιες γυναικείες φιγούρες, που έγιναν άσοι στα ανδροκρατικά τερτίπια. Είπαμε να μπορούμε στην πολιτική, αλλά με τις δικές μας ιδέες, όχι με δάνεια.

Και εγώ σε ερωτώ αφελώς: Τι νόημα έχει η γυμνή προβολή ονομάτων χωρίς τις θέσεις και τις προγραμματικές προτεραιότητες των υποψηφίων επικεφαλής; Τι είδους «νυφοπάζαρο» είναι αυτό και ποιον-ποιαν ενδιαφέρει; Τι σόι επετηρίδα είναι αυτή, που διαμορφώνει κριτήρια του τύπου «έχει χαμηλή αναγνωρισιμότητα»; Και να φανταστείς, αυτό ελέχθη και για τον μέχρι χθες Συνήγορο του Πολίτη, άνθρωπο αν μη τι άλλο χρήσιμο, που δέχθηκε να αναμιχθεί με τα πίτουρα της α λα γκρέκα πολιτικής, με κίνδυνο να τον φαν' οι κότες.

Είπα πιο πάνω, ότι ευελπιστούσα τούτες οι εκλογές να ζουμάρουν στις ιδέες για λύσεις εξίσου με τα πρόσωπα. Υποτίθεται, ότι όλη η κοινωνία έχει δεχθεί ένα σοκ και αναζητάει περίφροντις στέρεες θέσεις για να αντιμετωπίσει την κρίση. Αλλά μέχρι τώρα δεν απασχολούν ζητήματα όπως τα οικονομικά των ΟΤΑ, οι δυνατότητες άσκησης κοινωνικής πολιτικής, περιβαλλοντικής προστασίας. Τι θα κάνουν με τους παιδικούς σταθμούς οι δήμοι; Τι θα κάνουν με την εξαπλούμενη φτώχεια στην περιοχή ευθύνης τους; Τι θα κάνουν με την επάρκεια του προσωπικού τους, μετά τους δρακόντειους περιορισμούς;

Όλοι αυτοί [και όλες] που συνωστίζονται προ των πυλών της δημοτικής εξουσίας, έχουν αίσθηση του βάρους των καθηκόντων που αναλαμβάνουν; Των απαιτήσεων της περιόδου; Οι φιλοδοξίες τους πατάνε γερά στη γη; Έχουν κατά νου, ότι απέναντί τους είναι κουρασμένοι, πολλαπλώς απογοητευμένοι, οργισμένοι πολίτες, που αισθάνονται, ότι έχουν παγιδευτεί; Έχουν σκεφτεί, ότι αποσυντίθεται ο κοινωνικός ιστός και οι τοπάρχες θα έχουν ειδικό ρόλο στην επανασυγκόλλησή του;

Όταν βάζω κάτω τις αφετηρίες από τις οποίες εκκινούν κόμματα και υποψήφιοι-ες, να νικήσει το κόμμα ή να καταγραφεί θετικά, να υπηρετηθούν ευρύτεροι στόχοι της κεντρικής πολιτικής σκηνής, με πλατφόρμα εκτίναξης την Τ. Α., να μεταφερθούν

ακραιφνώς διλήμματα της κεντρικής πολιτικής στον χώρο των ΟΤΑ, όπου διαθλώνται πολλά και ποικίλα συμφέροντα και με σχετική αυτοτέλεια, να ικανοποιηθούν προσωπικές φιλοδοξίες των υποψηφίων, μελαγχολώ, γιατί δεν βλέπω μέσα σε όλο αυτό το κύριο, πώς θα ενεργοποιηθούν οι εγγενείς δυνατότητες της αυτοδιοίκησης στην επίλυση των προβλημάτων του σήμερα. Δεν βλέπω πως μαζί με όλα αυτά θα υπηρετηθεί ο στόχος για αποκέντρωση με αυτοδιοίκηση, για αναβάθμιση του θεσμού. Απεναντίας, βλέπω εμβάθυνση της εξάρτησης των ΟΤΑ από ένα συγκεντρωτικό πολιτικό σύστημα που συγκεντροποιείται παραπέρα.

Ζούμε σε μια εποχή, που δεν ξέρω, πλην περιόδων πολέμου, αν υπήρξε χειρότερη. Ακόμα και στον αιματηρότατο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τα πράγματα από την άποψη του υποκειμενικού παράγοντα ήταν ασύγκριτα καλύτερα. Οι πολίτες εμφορούνταν από ιδανικά. Είχαν διάθεση να πολεμήσουν. Πολέμησαν μέχρι εσχάτων το τότε κακό, τον φασισμό, δεν παραδόθηκαν αμαχητί. Υπήρχαν ασφαλώς και οι ριψάσπιδες και οι συνεργάτες, αλλά επρόκειτο για μειοψηφίες, όχι για κύρια τάση. Τώρα; Σαν να μην υπάρχει τίποτε πέραν από τον ατομισμό και καλοζωισμό. Σαν να μην υπάρχει μέλλον και παρελθόν. Μόνο παρόν. Σαν να σταμάτησε η ιστορία. Σαν όλα να γυρίζουν γύρω από το εγώ. Ακόμα και η πολιτική έγινε μία βλακώδης σειρά από επικοινωνιακές επιπόλαιες ατάκες και κινήσεις. Όλα προς το θεαθήναι. Πού θα πάει αυτό;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ρελάνς δημάρχου με βιοκλιματικούς παιδικούς σταθμούς...

03/08/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Κριτική και διαμαρτυρίες ξεσήκωσε η απόφαση του Δήμου της Αθήνας να κλείσει έξι (συν δύο παλαιότερα) παιδικούς σταθμούς, από το σύνολο των 97 που ανήκουν στο Δημοτικό Βρεφοκομείο, επικαλούμενος, μεταξύ άλλων, και κτηριακά προβλήματα. Για δεσ καιρό που διάλεξε, εν μέσω κρίσης και οικονομικής στενότητας των οικογενειών, για να δώσει το καλό παράδειγμα σε όλη τη γραμμή της ΚΕΔΚΕ!

Έτσι κι αλλιώς, η κάλυψη δεν ήταν πλήρης, αφού περίπου τρεις χιλιάδες παιδιά έμεναν εκτός. Τώρα που η ζήτηση είναι αυξημένη και ο μέσος οικογενειακός προϋπολογισμός χτυπιέται από παντού, τι μέλλει γενέσθαι;

Την περασμένη Δευτέρα η ηγεσία του δήμου και του Βρεφοκομείου έδωσε συνέντευξη Τύπου. Κρατάμε για να σχολιάσουμε τα εξής: «Διαχρονικά η πολιτεία δεν ενδιαφέρθηκε όσο θα έπρεπε για τους παιδικούς σταθμούς», είπε η πρόεδρος του Ιδρύματος, κ. Ηρα Βαλσαμάκη. Σωστό αυτό, όμως πάει πολύς καιρός που όλοι οι σταθμοί πέρασαν πλέον στην ευθύνη της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης. Το να κριτικάρουμε το παρελθόν είναι μεν βολικό, αλλά όχι λυσιτελές. Αφού απέκτησαν την ευθύνη οι δήμοι, τι σχεδιασμό έκαναν; Ενέταξαν άραγε την επέκταση και αναβάθμιση του δικτύου στις προτεραιότητες της δημοτικής πολιτικής; Έκαναν αναδιανομή των πόρων; Μελέτησαν τις ανάγκες της περιοχής ευθύνης; Έδωσαν, με λίγα λόγια, την απαιτούμενη προσοχή σε έναν τομέα που αφορά φύλαξη και διαπαιδαγώγηση μικρών παιδιών; Που αφορά την αξία Άνθρωπος; Και, για να πάμε παραπέρα, μήπως τον καιρό της κρίσης τροποποίησαν τις ιεραρχήσεις τους προς όφελος της κοινωνικής πολιτικής και εις βάρος του βασιλείου του τσιμέντου;

Έχουν ευθύνη οι δήμοι, παρά τις παραπλανητικές υποσχέσεις της κεντρικής πολιτικής σκηνής. Θυμάμαι ότι ο πρώην υπουργός Εσωτερικών κ. Π. Παυλόπουλος σε σχετική ημερίδα του δήμου είχε πει ότι μέχρι το 2013 είναι διασφαλισμένη η λειτουργία των σταθμών, ανεξάρτητα από κοινοτικές δομές.

Για να είναι διασφαλισμένη η λειτουργία των υπαρχόντων -που δεν αρκούν, είναι προφανές- χρειάζονται και πόροι και προσωπικό. Ο «Καλλικράτης» θέτει περιορισμούς, αφού η τύχη των συμβασιούχων θα είναι άδηλη με τον νέο χρόνο, η πρόσληψη 278 υπαλλήλων μέσω του ΑΣΕΠ εκκρεμεί λόγω των γνωστών περιορισμών. Αυτά τα προβλήματα όντως υπερβαίνουν και την Τ.Α. και οφείλουν να επιλυθούν σε επίπεδα κεντρικής σκηνής στο πλαίσιο της λογικής και των αναπτυξιακών αναγκών του τόπου.

Και ενώ έτσι έχουν τα πράγματα, ο δήμαρχος κ. Ν. Κακλαμάνης εξήγγειλε τη δημιουργία ανά διαμέρισμα βιοκλιματικών παιδικών σταθμών στην πενταετία, κόστους 40 εκατομμυρίων ευρώ. Ωραία ακούγεται, αλλά μέχρι τότε τι θα γίνει με τους υπάρχοντες; Θα διασφαλιστούν οι όροι λειτουργίας, το προσωπικό, τα βρεφικά

τμήματα, το κτηριακό, για να μην πέφτουν σοβάδες στα κεφάλια των παιδιών; Μας αρέσει η βιοκλιματική αρχιτεκτονική, άσε να τη δούμε στην πράξη. Γιατί σε αυτόν εδώ τον τόπο με τα λόγια κτίζεις ανώγια και κατώγια...

Με την ευκαιρία των τοπικών και περιφερειακών εκλογών, θα ήταν χρήσιμο να γίνει ένα είδος απογραφής και απολογισμού πώς λειτούργησαν οι παιδικοί σταθμοί από τότε που με νόμο πέρασαν στην εποπτεία της πρωτοβάθμιας Τ.Α. Αναπτύχθηκε το δίκτυο ή συρρικνώθηκε; Ασχολούνται σοβαρά οι δήμοι με ζητήματα κοινωνικών υποδομών; Λαβαίνουν υπόψη τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, ότι φέτος θα έπρεπε να καλύψουμε ως χώρα το 90% των αναγκών σε παιδικούς σταθμούς και το 33% σε βρεφονηπιακούς;

Η αλήθεια είναι ότι σωρεύουν αρμοδιότητες, ενώ η οικονομική τους αυτοτέλεια και επάρκεια τελεί διαρκώς υπό αμφισβήτηση. Αλλά θα επανέλθουμε στο θέμα.

Εν τω μεταξύ, «περίοδος περισυλλογής» αρχίζει για μας από Δευτέρα, όπου για ένα μήνα θα ισχύσει το πατριαρχικό «γυναικί σιγή κόσμον φέρει»!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ένας ιδιότυπος εμφύλιος

24/07/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Από σοκ σε σοκ και από οδυνηρή έκπληξη σε έκπληξη πάμε σε αυτόν τον τόπο. Πόσα ακόμα θλιβερά θα μπορέσουμε να χωνέψουμε; Πολλές δολοφονίες τελευταία και πολλά ορφανά παιδιά. Τι θα πει η κοινωνία σε αυτά τα παιδιά; Πώς θα νοιώθει ένα παιδί γνωρίζοντας ότι ο γονιός του δολοφονήθηκε. ΓΙΑΤΙ; Αυτό το γιατί θα στοιχειώνει τις μέρες. Το τραγικό είναι ότι όλα αυτά γίνονται εν καιρώ ειρήνης, εν μέσω δημοκρατίας, σε συνθήκες ενός ιδιότυπου εμφύλιου.

Η ανάγνωση των πολιτικών αλλά και των κοινών εγκλημάτων, η συχνότητα, η βαναυσότητα, οι συνθήκες της εκτέλεσης, μαρτυρούν ότι έχει υποβαθμιστεί η ζωή ως κορυφαία αξία. Έχει ευτελιστεί και όλα συντείνουν στο να ευτελίζεται παραπέρα. Με συγχωρείς, αλλά εγώ θέλω να σταθώ εδώ. Όχι, τι να κάνουμε, πάμε παραπέρα. Πουθενά δεν θα πάω, καμία υπερπετή συζήτηση για το γένος των αγγέλων δεν θέλω πλέον να ακούσω, αν δεν δώ σοβαρή και συστηματική ενασχόληση με το θέμα αυτό. Είναι και θέμα των ειδικών επιστημόνων, είναι και θέμα των πολιτικών, αλλά και της κοινωνίας ολόκληρης. Κυρίες και κύριοι, έχουμε πολύ σοβαρό πρόβλημα. Το έγκλημα αναπτύσσεται, προσλαμβάνει νέες ποιοτικές μορφές και υπάρχει κίνδυνος να εθιστεί το κοινωνικό σύνολο ή να παραλύσει από τον φόβο και να θεωρήσει, ότι δεν γίνεται τίποτε. Οι συμβολισμοί της πρόσφατης δολοφονίας του δημοσιογράφου Σωκράτη Γκιόλια μας πείθουν για τη διάχυση της εγκληματικής συμπεριφοράς στην κοινωνία, στις γειτονιές της πόλης, στις γειτονιές που κάθε άλλο παρά έχουν ταυτιστεί με το έγκλημα.

Ένα μεγάλο θέμα συζήτησης είναι ο τρόπος με τον οποίο οι πολίτες λύνουν τις διαφορές τους. Υπήρξαμε ανεκτικοί στις απολίτιστες κραυγές «θα πάρουμε τον νόμο στα χέρια μας». Υπήρξαμε ανεκτικοί στη βία των γηπέδων, των συγκεντρώσεων, των διαδηλώσεων. Στους βανδαλισμούς και τις λεηλασίες των μαγαζιών. Μπερδευτήκαμε[;] με τις ψευτο-επαναστατικές φράσεις και ατάκες αλιτήριων και χρήσιμων ηλιθίων. Δηλαδή, παίζαμε εν ου παικτοίς. Λοιδωρήσαμε τη στάση εκείνων των πολιτών που είναι κατά της κουκούλας, όπως η υπογράφουσα, αδιαφορήσαμε για το μπάχαλο. Αυτό είναι η δημοκρατία; Και οι πολίτες -κάποιοι από αυτούς-έβγαλαν το συμπέρασμα ότι με τα όπλα καθαρίζει κανείς.

Βέβαια, πρέπει να πούμε, ότι ο τρόπος που απονέμεται η δικαιοσύνη στην Ελλάδα δεν βοηθάει στη δημιουργία κλίματος νηφαλιότητας και αναμονής να δώσει τη λύση η Θέμιδα. Η καθυστέρηση στην εκδίκαση των υποθέσεων, η αναβολή της αναβολής, η ατιμωρησία που καταντάει ασυλία για κάποιους, η πολυνομία ή η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου, καθιστούν προβληματική τη σφαίρα της Δικαιοσύνης. Δεν έχουν δε προβλεφθεί και αποτελεσματικοί τρόποι εξωδικαστικής ή προδικαστικής διαμεσολάβησης.

Τα παραπάνω βέβαια με κανένα τρόπο δεν δικαιολογούν το έγκλημα, που πάει να «νομιμοποιηθεί» ως τρόπος διευθέτησης των διαφορών. Εδώ πρέπει να σηκωθεί κοινωνικό τείχος, να εγερθεί φράγμα, να υπάρξει μηδενική ανοχή. Όχι, δεν είναι λύση ο δρόμος του αίματος. Η στάση της κοινωνίας παίζει μεγάλο, καθοριστικό ρόλο. Τα όρια της Μαφίας δεν πρέπει να διευρυνθούν ούτε ιστορικά ούτε τοπικά.

Επιστρέφουμε πάλι στο μεγάλο από τα μεγάλα θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον τόπο μας. Μήπως είναι καιρός να συμπεριληφθεί η διδασκαλία τους στα εγκύκλια μαθήματα; Μήπως πρέπει να δώσουμε προβάδισμα στην οικοδόμηση υγιών κοινωνικών σχέσεων; Μήπως πρέπει να διδαχθούμε τις τεχνικές του διαλόγου ως μέσου επίλυσης των διαφορών, όχι μόνο σε διακρατικό επίπεδο αλλά και σε κοινωνικό; Μήπως, ακόμα, ήρθε ο καιρός να διδαχθούμε τις τεχνικές συνύπαρξης των δύο φύλων μέσα στη διαφορετικότητα τους; Τα δύο φύλα [πρέπει να] είναι ίσα, αλλά διαφορετικά. Μαθαίνοντας τις διαφορές τους, βοηθούμε την ισότητα.

Ανακεφαλαιώνοντας, εγώ δεν ξεχνώ τη σημασία του θέματος και αναμένω τις επεξεργασίες και τις πολιτικές των κομμάτων.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Α, πα πα!

17/07/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Ευπνήστε, πολίτες! Εγερθείτε, σύντροφοι, συντρόφισσες! Μας παίρνουν τα καλύτερα παιδιά. Τόσο, λοιπόν, ανταγωνιστική σφαίρα είναι το ποδόσφαιρο προς την πολιτική; Ή μήπως η πολιτική έχει τόσο ξεπέσει, «έχει ποδοσφαιροποιηθεί», ώστε να φαίνεται φυσιολογικό το πέρασμα από την πολιτική στο ποδόσφαιρο; Ή μήπως βρισκόμαστε μπροστά σε νέα φαινόμενα του δημόσιου βίου;

Δεν μπορώ να πω ότι κατανοώ το βήμα που έκανε ο Νίκος μας, αλλά θα μου πεις τι σημασία έχει; Έλα όμως που ρωτήθηκα και γι' αυτό, όπως ρωτήθηκα και «με ποια πλευρά της αριστεράς είσαι;». Και για μεν το δεύτερο, από τη στιγμή που σε ρωτάνε, είσαι ήδη σε μειονεκτική, αμυντική θέση και αντιλαμβάνεσαι ότι η ζημιά έχει ήδη γίνει. Ως προς το πρώτο, τι θέση έχω για την έκπληξη του Νίκου, ε, δεν είναι ανάγκη να έχω θέση για όλα. Πρώτον, διότι, όπως λέει ο τετράχρονος Αντωνάκης, εσύ είσαι κορίτσι και δεν καταλαβαίνεις από ποδόσφαιρο και γι' αυτό οσάκις με βλέπει μου απαγγέλλει - τραγουδάει κάτι σαν τον ύμνο της ΑΕΚ.

Αδελφή μου, έπιασα τον εαυτό μου να μη χαμπαρίζει από ποδόσφαιρο και τα τοιαύτα. Με το ζόρι με κάθισε η Ανθούλα προχθές να δω τον τελικό του Μουντιάλ. Άσε με, αυτά είναι σανσκριτικά για μένα. Αλλά τώρα με τις τελευταίες εξελίξεις το πράγμα σοβάρεψε κι αποφάσισα να γίνω “in”. Πολιτικά - κομματικά, εργασιακό, ασφαλιστικό, αμάν αυτή η μονοκαλλιέργεια. Καιρός να ανοιχτούμε κι εσύ κι εγώ και σε άλλους τομείς δραστηριότητας, να δούμε πώς ζει ο κόσμος. Να δοκιμάσουμε και άλλου είδους συγκινήσεις. Και στην εποχή του ΔΝΤ θαρρώ πως είναι ό,τι πρέπει αυτού του τύπου τα θεάματα. Αλλιώς θα ψωνίσουμε καμιά κατάθλιψη - ήδη μας γυροφέρνει.

Πρώτο βήμα η παρακολούθηση των σχετικών ειδήσεων και ρεπορτάζ. Αυτά εμείς, θυμάσαι, τα προσπερνούσαμε, ως εάν να μην υπήρχαν. Τώρα αποκτούν προβάδισμα. Το μόνο που άκουγα και διάβαζα ήταν η βία στα γήπεδα. Αλλά γιατί θα λέμε όλο τα αρνητικά; Χάθηκαν και οι καλές στιγμές; Πρέπει να αποκτήσουμε ολιστική αντίληψη του φαινομένου. Να το δούμε στην ιδεατή του βάση. Λες να γίνουμε κι εμείς οπαδοί ομάδας; Άμα είναι να γίνω, μόνο 'κεί που πάει ο Νίκος θέλω να πάω. Να ξέρω πού πατάω.

Πέρα από τα χωρατά, ό,τι αναλαμβάνει ο Νίκος το φέρνει σε πέρας με αίσθηση καθήκοντος και επαγγελματισμό. Υπάρχει χώρος για δημιουργική δουλειά και εκεί. Υπάρχει όχι απλώς περιθώριο, αλλά ανάγκη για εξυγίανση. Και θα ήταν μεγάλη προσφορά, αν το ποδόσφαιρο τοποθετούνταν στα πραγματικά του μεγέθη, απαλλαγμένο από επικίνδυνες στρεβλώσεις και ασθένειες, και πληγές. Του το εύχομαι, κι ας μην καταλαβαίνω απόλυτα το βήμα.

Πάντως εγώ μία μελαγχολία την έπαθα μ' αυτήν την εξέλιξη. Όταν ένας ταλαντούχος πολιτικός αποφασίζει να μη δραστηριοποιηθεί στο υπάρχον πολιτικό σύστημα, τότε τα πράγματα δεν είναι καλά για την πολιτική. Έφτασε σε ιστορικά χαμηλά. Δεν υπάρχει ποιότητα πολιτικού προσωπικού. Ο χώρος φτωχαίνει κι εμείς που έχουμε κρεμάσει πολλά καλάθια στην πολιτική, ως μέσο επίλυσης προβλημάτων, είναι φυσικό να στενοχωριόμαστε πολύ. Απίσχνανση έχει πάθει. Σαν να μη διακινούνται ιδέες, σαν να μην υπάρχει ένα υπόστρωμα οράματος, στοχεύσεων συλλογικών, σαν να είναι μια ατομική διαπραγμάτευση. Ώρες - ώρες δεν καταλαβαίνω τίποτα. Έλα όμως που έχω κακομάθει και σκέφτομαι με το εμείς και όχι με το εγώ και δεν μπορώ να αποβάλω αυτή τη συνήθεια τώρα στα γεράματα. Ας όψεται αυτή η λεγόμενη στράτευση και ο ιδιότυπος μοναχισμός μέσα στην κοσμικότητα, με τον οποίο γαλουχηθήκαμε εξ απαλών πολιτικών ονύχων στην αγκαλιά της αριστεράς. Αλλά αυτή δεν είναι η γοητεία;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις, όχι όμως στην ίδια γραμμή πλεύσης

10/07/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Εάν τα πράγματα δεν ήταν τόσο τραγικά, θα ήταν εξόχως κωμικά. Η συντηρητική δεξιά έπεσε σε βαριά μελαγχολία επ' εσχάτων. Κλαίει και οδύρεται, μιλάμε, για τη βεβήλωση των ιερών χώρων, όπως το θωρηκτό Αβέρωφ και το Πολεμικό Μουσείο. Όλα τα ξέκωλα παρήλασαν, σου λέει, στους χώρους του εθνικού μνημείου, ενώ στο Πολεμικό Μουσείο, που συμβολίζει την πολεμική αρετή των Ελλήνων, ο φρουρός προσκύνησε τα κάλλη της πορνοστάρ και αντί για έλεγχο, ζήτησε και έλαβε αυτόγραφο. Ποιον-ποια να οικτρίεις περισσότερο;

Δύο αυτά τα απανωτά περιστατικά που κάνουν τους σεμνούς νοικοκυραίους να φτύνουν τον κόρφο τους, πρόσθεσε και τη σύγχυση που έχει προκαλέσει η εξωστρεφής δραστηριότητα της συζύγου του κ. Αδωνιδος στα μέλη και στους ψηφοφόρους του κόμματός του, που ομνύει στο πατρίς, θρησκεία, οικογένεια. Νιό συκώτι κάνεις ακούγοντας τα παράπονα και τις κριτικές του λαού, που παίρνει αβέρτα τηλέφωνο στα περιφερειακά κανάλια και τα ραδιόφωνα.

Από την άλλη, μελαγχολείς βλέποντας ότι η σήψη προχωρεί τόσο που η δεξιά ηθικολογία ακούγεται λογικοφανή αν όχι λογική. Ένα μέρος της συστημικής άρχουσας τάξης έχει εντελώς «λουμπανοποιηθεί», αν μπορώ να το πω έτσι. Και όχι τίποτε άλλο, θέλουν να κυβερνήσουν τον τόπο. Οι ίδιοι ή μέσω των συμβούλων, συνεργατών, εγκαθέτων. Το δουλεύουν το σενάριο αυτό και μάλλον βρίσκουν ευήκοα αφτιά.

Και βρίσκουν ακροατήριο, διότι πατάνε στις στρεβλώσεις και ανεπάρκειες της πολιτικής ζωής και του πολιτικού συστήματος. Οι ασθένειες του συστήματος είχαν από καιρό επισημανθεί. Απλά όσες και όσοι τις επισημαίνουν, θεωρούνταν μέλη της εθνικής συνομοταξίας των γκρινιάριδων και μίζερων. Ακόμη κι όταν το φεμινιστικό κίνημα συνόδευσε τον στόχο της ίσης συμμετοχής με μία δέσμη προτάσεων για την εξυγίανση της πολιτικής λειτουργίας, συνάντησε την πλήρη εχθρότητα και κατηγορήθηκε για ουτοπισμό. Τώρα, η κρίση έδειξε χωρίς φτιασιδώματα το μέγεθος της ανεπάρκειας του πολιτικού συστήματος. Κατ' αρχήν εντύπωση προκαλεί η «σιωπή» του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο εμφύλιος αρκετών κομμάτων, η τάση ανεξαρτητοποίησης στη Βουλή και η υποκριτική στάση αρκετών πατέρων και μητέρων του έθνους.

Άκουσα την Τρίτη το βράδυ τη συζήτηση στη Βουλή για το ασφαλιστικό. Με εντυπωσίασαν τα χειροκροτήματα των κυβερνητικών βουλευτών έπειτα από την παρέμβαση του υπουργού - υφυπουργού. Το κλίμα αυτό δεν έδειχνε περισυλλογή, προβληματισμό. Μάλλον οπαδισμό έδειχνε. Δηλαδή, άλλα σε μας λένε κατ' ιδίαν οι βουλευτές-ίνες, άλλα κάνουν προς το θεαθήναι. Και ήταν εντυπωσιακά καλή η ομιλία

του εισηγητή της Ν.Δ., σε σημείο που αναρωτιόσουν: ποιος είναι ποιος στην πολιτική γεωγραφία της χώρας; Έχουμε χάσει τα αβγά και τα καλάθια.

Μας έκανε ζημιά η κυβερνητική παράταξη. Ζημιά μεγάλη. Έπληξε τα κοινωνικά δικαιώματα, κονιορτοποίησε την κοινωνική συνοχή. Απαξίωσε τις ιδέες, την ιδεολογία της κοινωνικής αλληλεγγύης, της αναδιανομής. Προσχώρησε στον σκληρό πυρήνα του νεοφιλελευθερισμού και, σε ό,τι εξαρτάται από αυτήν, επιβεβαίωσε τώρα στα ύστερα την ηγεμονία του. Η πολιτική που παράγει το κυβερνών κόμμα δεν είναι πλέον θετική για την κοινωνία και τον τόπο.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, είναι φυσικό να αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις. Εναλλακτικές όμως, όχι στο ίδιο πλαίσιο, όχι εκθεμελιωτικές του κοινωνικού κράτους, έστω με την πρωτόλεια μορφή που το γνωρίσαμε στον τόπο μας. Το θέμα δεν είναι ένα άλλο κόμμα, ένα άλλο σχήμα κυβερνητικό, που θα έχει όμως την ίδια γραμμή πλεύσης. Θέλουμε άλλες ιδέες και προγραμματικές προτάσεις και τέτοιο πολιτικό σχήμα που θα κινητοποιεί τις εφεδρείες του τόπου, θα δημιουργεί πλούτο για αναδιανομή προς όφελος των μη εχόντων. Θέλουμε μία «περιεκτική» δημοκρατία, όχι δημοκρατική δικτατορία των ποικίλων αποκλεισμών...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Παράδειγμα ζωής!

03/07/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Σε εποχή κρίσης της πολιτικής και μείωσης του κύρους του Κοινοβουλίου, γεγονότα όπως η απονομή του βραβείου «του Ιδρύματος της Βουλής για τον κοινοβουλευτισμό και τη δημοκρατία» έρχονται να υπομνήσουν τη σημασία που έχει η δημοκρατική συγκρότηση της κοινωνίας. Ιδιαίτερα όταν το βραβείο απονέμεται σε μία Πολίτη, με κεφαλαίο το Π, που ανάλωσε τη ζωή της υπηρετώντας τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με λόγο και έργο, με την επιστήμη και τον καθημερινό αγώνα, με τις ιδέες και την πρακτική, με την επιστημονική έρευνα και την ακτιβιστική δράση. Αυτή η θετικά ανήσυχη προσωπικότητα, η ενεργή Πολίτης, είναι η Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου.

Ομ. καθηγήτρια και τ. πρύτανης του Παντείου Πανεπιστημίου, πρόεδρος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, επ. πρόεδρος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Εγκληματολογίας, αποτελεί φωτεινό παράδειγμα ζωής και δράσης σε εποχές άκρατου ατομισμού, σπατάλης, αδιαφορίας για τα κοινά και επίδειξης. Το βραβείο της επιδόθηκε από τον πρόεδρο της Βουλής κ. Φ. Πετσάλνικο, στις 18 Ιουνίου, στο πλαίσιο μιας σεμνής τελετής στη Βουλή.

Σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου, ο πρόεδρος στην προσφώνησή του επαίνεσε τις εξαιρετικές και μακρόχρονες υπηρεσίες που προσέφερε με την επιστημοσύνη και την αγωνιστικότητά της η τιμώμενη στον αγώνα για τα δικαιώματα του ανθρώπου και την αποκατάσταση της ισότητας των φύλων, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Όσες και όσοι είχαμε την τύχη να τη γνωρίσουμε και να εργαστούμε μαζί, υπό τις οδηγίες της θα έλεγα, γνωρίζουμε καλά ότι όντως "παραδίδει μάθημα" για το πώς πρέπει να ζεις και γιατί να μάχεσαι. Προσωπικά έχω συγκλονιστεί από το πάθος και την αφοσίωση με την οποία υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις άυπνες νύχτες της όταν οι βόμβες χτυπούν αλύπητα τις ανθρώπινες ζωές και τον ανθρώπινο πολιτισμό, όταν οι διεθνείς οργανισμοί εγκαταλείπουν τα θέματα αρχών χάριν των σκοπιμοτήτων, όταν ο φονταμενταλισμός δημιουργεί συνθήκες ταλιμπανισμού για τις γυναίκες.

Πατριώτισσα η διεθνίστρια; Μα... τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενική υπόθεση. Πρέπει να είσαι εκεί, όπου παραβιάζονται, υπονομεύονται, κινδυνεύουν από τον (άνομο) πλουτισμό και εξουσιασμό. Άλλωστε είναι εσφαλμένος ο διαχωρισμός μεταξύ πατριωτισμού και διεθνούς αλληλεγγύης.

Βοηθάμε την υπόθεση συνολικά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο όταν αγωνιζόμαστε πρωτίστως για τον τόπο μας. Για να εξαλείψουμε τις ανισότητες στη χώρα μας. Και βοηθάμε την υπόθεση του ανθρωπισμού στη χώρα μας όταν αγωνιζόμαστε κατά των παραβιάσεων των δικαιωμάτων όπου γης, συμβάλλοντας στην ανύψωση της στάθμης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο.

Στην αντιφώνησή της η Αλίκη είπε κάτι που μπορεί να χρησιμεύσει ως οδηγός στην ομίχλη των ημερών, ως οδοδείκτης στις κακοτράχαλες οδούς που διανύουμε στον καιρό μας: "...Κάθε πολιτική, γενική ή ειδική, που αφορά προβλήματα της κοινωνίας και των μελών της είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, αν δεν εμπνέεται από τις αρχές και τους διεθνώς αναγνωρισμένους κανόνες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δεν έχει κύριο στόχο την πραγματοποίηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ελευθερίας για όλους χωρίς διακρίσεις".

Πόσο σημαντικά είναι αυτά τα λόγια φαίνεται από το δράμα που ζούμε στις μέρες μας. Όπου το "ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο" έχει καταντήσει το πλέον σύντομο ανέκδοτο. Όταν η επίθεση των κύκλων εξουσίας εκδηλώνεται χωρίς προσχήματα κατά της εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης εκατομμυρίων πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ζούμε την κατάρρευση των θεσμικών προϋποθέσεων των εργασιακών σχέσεων και της ασφαλιστικής ασπίδας, όχι μόνο την αποδιάρθρωση των ελεγκτικών μηχανισμών. Ζούμε τη μεγαλύτερη πολιτισμική υποχώρηση με τον εκβαρβαρισμό της κοινωνικής ζωής. Πράγματι, δεν νοείται δημοκρατία χωρίς ανθρώπινα δικαιώματα!

Μελίνα Βολιώτη

Επίσημος μισογυνισμός!

26/06/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Τα τελευταία χρόνια είχε έρθει στην επιφάνεια των συζητήσεων η έκφραση «ποιότητα ζωής». Φοβάμαι πως μόλις τώρα συνειδητοποιούμε τι σημαίνει η έλλειψή της και πόσο σωστή ήταν η στόχευση της ποιότητας στη ζωή μας.

Κοντά σε όλα όσα έχουμε πάθει, ανατροπή θεσμικών κατακτήσεων, υπονόμηση δικαιωμάτων, εργασιακή ανασφάλεια, επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, έχουμε να αντιμετωπίσουμε την κακή ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται από τον στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Ευρύτατη η γκάμα, από την αιφνίδια αδυναμία σύνδεσης του λάπτοπ με το ίντερνετ και την ανυπαρξία απάντησης από τα εντεταλμένα κέντρα μέχρι την πτώση σε απαράδεκτα επίπεδα του δείκτη εξυπηρέτησης στα δημόσια νοσοκομεία.

Αν είναι να περιμένεις το ΕΚΑΒ επί τρία τέταρτα για ένα περιστατικό που κρίνεται στα λεπτά, τι νόημα έχει; Πάνω σ' αυτήν την παρακμιακή κατάσταση οικοδομούν το προφίλ τους και οργανώνουν τα κέρδη τους οι πάσης φύσεως ιδιωτικές επιχειρήσεις. Δηλαδή, αντί στην εποχή της οικονομικής ανέχειας να έχεις μια δυνατότητα να προσφύγεις με αξιοπρέπεια στις δημόσιες υπηρεσίες, τώρα ούτε αυτό το έχεις. Στα άλλα άγχη προστίθεται και το άγχος τι θα γίνει αν αρρωστήσω.

Πιο πολύ βιώνουν το άγχος αυτό οι γυναίκες, που σκέπτονται με οικογενειακά - συλλογικά κριτήρια και κατά κύριο λόγο κάνουν χρήση των δημόσιων δομών και συλλογικών αγαθών γι' αυτές και τα μέλη της οικογένειας. Είναι αυτές που έχουν την άτυπη φροντίδα στους ώμους τους. Και έχουν φρικό με την εξέλιξη των πραγμάτων. Είναι αυτό που δεν καταλαβαίνει ο υπουργός, ο κ. Παπακωνσταντίνου, όταν περίπου λυπάται που οι γυναίκες ζουν περισσότερο. Να ζεις όμως, κύριε υπουργέ, όχι να επιβιώνεις εικη και ως έτυχε...

Μα τι μισογυνισμός είναι αυτός, και μάλιστα επίσημος!

Θα αδικούσαμε τα πράγματα, αν δεν υπογραμμίζαμε ότι μέσα σε αυτό το ερεβώδες τοπίο λάμπουν με το ήθος και την αφοσίωση στο καθήκον ορισμένες περιπτώσεις ανθρώπων, που σαν να μην είναι του κόσμου τούτου. Τυχρός και τυχερή, αν πέσεις σε μια τέτοια περίπτωση. Αλλιώς θα δεινοπαθήσεις.

Τι δηλούν τα παραπάνω; Ότι ακόμη δεν έχουμε υπολογίσει το σύνολο των συνεπειών της κρίσης. Τα πολλαπλά της επίπεδα. Τις φανερές και αθέατες διαστάσεις της. Κάθε μέρα και μια κανούργια έκπληξη, κατά κανόνα δυσάρεστη. Και, ξέρεις κάτι, φοβάμαι μήπως επηρεαστούν αρνητικά σε βάθος οι ανθρώπινες σχέσεις. Μήπως ξεφτίσουν τα

αισθήματα, μήπως ο εαυτουλισμός λάβει προβάδισμα. Οι αξίες και οι αρχές πρέπει να διαφυλαχτούν. Σκέφτομαι ότι, αν αυτές επιζήσουν, η ανασύνταξη θα είναι σίγουρη. Έχουμε ένα ιστορικό παράδειγμα, τηρουμένων των αναλογιών. Την Κατοχή και την Αντίσταση. Μαύρα κι άραχνα χρόνια. Όμως ο λαός δεν εξανδραποδίστηκε. Αντιστάθηκε με τον λόγο, το τραγούδι, το συσσίτιο, το όπλο. Οι Ελληνίδες δεν εκπορνεύθηκαν μαζικά και όσες πήγαν με τον κατακτητή συνάντησαν την κοινωνική αποδοκιμασία και μομφή. Υπήρχαν και τότε περιπτώσεις αμοραλισμού, άνομου πλουτισμού. Αλλά δεν ήταν το κύριο. Η κοινωνία είχε χαράξει τα όρια μεταξύ καλού και κακού, τις κόκκινες γραμμές. Και ο ρόλος της αριστεράς σε αυτό ήταν ο βασικότερος.

Σήμερα, σε αυτές τις συνθήκες πρωτοφανούς κρίσης, καθήκον της κάθε ηγεσίας σε κάθε επίπεδο είναι να στηριχθεί στις νησίδες ποιότητας στον χώρο της. Να φύγει από πρακτικές παρεοκρατίας και μετριοκρατίας. Να επιλέξει εκείνες και εκείνους τους πολίτες που μπορούν να γίνουν στηρίγματα της αναγκαίας ανορθωτικής προσπάθειας, που προσλαμβάνει αναγεννητικά χαρακτηριστικά για τον τόπο. Για να το επιτύχει αυτό πρέπει να αποσταθεροποιήσει τις σταθερές της παρακμής και να αναλάβει το ρίσκο του καινούργιου.

Μελίνα Βολιώτη

Για μια κρίσιμη μάζα προϋποθέσεων...

19/06/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Προσπαθώ να καταλάβω τι μας έχει μείνει από τον πολιτισμό των τελευταίων μεταπολιτευτικών χρόνων, τι έχει μείνει από τη δημοκρατία. Είναι τόσο σαρωτικές οι αλλαγές, τόσες πολλές, σε τόσα πολλά επίπεδα, που είναι αγνώριστη η πραγματικότητα. Και είναι και η συζήτηση όπως διεξάγεται, η σύγχυση που επικρατεί, ώστε δεν καταλαβαίνεις πού θα ισορροπήσουν τα πράγματα. Η κρίση κλίνεται σε όλες τις πτώσεις, ολημερίς και ολοχρονίς συζητούμε και άκρη δεν βγαίνει.

Στο σπίτι μου είπαν: Φτάνει, δεν θέλουμε άλλη συζήτηση, δεν θέλουμε άλλη τρομοκρατία. Εντάξει, πειθαρχώ, αλλά μόλις ανοίξω το όποιο κανάλι ή ραδιοφωνικό σταθμό, αμέσως εισβάλλει στο δωμάτιο η κρίση κατά ριπάς...

Λέω, λοιπόν, ότι οι φεμινιστικές οργανώσεις, που τα τελευταία χρόνια ασχολήθηκαν πολύ με τη συμμετοχική δημοκρατία και τα κοινωνικά δικαιώματα, πρέπει να αναλάβουν σοβαρή δράση. Να υπερασπίσουν μέσα από τη δική τους οπτική την οικονομική και πολιτική δημοκρατία. Θα μου πεις, η οπτική τους δεν είναι άραγε μερική; Το αντίθετο. Η φεμινιστική προσέγγιση, επειδή ακριβώς εισάγει την κατηγορία φύλο, είναι ολοκληρωμένη. Η ανδροκρατική θεώρηση είναι μερική, διότι αναφέρεται στο ένα φύλο. Το άλλο είναι σαν να μην υπάρχει.

Οι θεωρητικές σπουδές φύλου μάς οδήγησαν σε πρωτοφανές βάθος σκέψης και κατέδειξαν τη μερικότητα της ανδρικής οικουμενικής θεώρησης των μεγάλων εννοιών. Η θεωρητική εμβάθυνση είναι κέρδος συνολικό και είναι κρίμα να αφήσουμε ανυπεράσπιστα αυτή την ώρα τη δημοκρατία έτσι όπως ο φεμινισμός την εννοεί. Ως καλή λειτουργία των θεσμών, με ισορροπία στην εκπροσώπηση των φύλων, με διαφάνεια και κοινωνικό έλεγχο, με μηχανισμούς αξιοκρατίας, με χρηστή διοίκηση.

Είναι μία εποχή όπου μαζί με τα ξερά καίγονται και τα χλωρά... Βάλλεται η πολιτική μέσα από το ανάθεμα στο πολιτικό σύστημα. Λοιδορούνται και προπηλακίζονται οι λειτουργοί της. Καταρρακώνεται το όποιο κύρος του κοινοβουλίου. Και, δυστυχώς, εναλλακτική λύση προς προοδευτική κατεύθυνση δεν υπάρχει. Διότι, αν πεθάνει η όπως την ξέρουμε πολιτική, μία στρατιωτική ή οικονομική χούντα θα τη διαδεχθεί για να κάνει παρωδία πολιτικής.

Ανάγκη πάσα να διατυπωθεί δέσμη προτάσεων και αιτημάτων για την εξυγίανση της πολιτικής λειτουργίας και αυτές να αποτελέσουν βασικό πυλώνα των λαϊκών αιτημάτων. Οι φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις στο σημείο αυτό έχουν να προσφέρουν πολλά και στο θεωρητικό και στο πρακτικό επίπεδο.

Επίσης, θεωρώ εκ των ων ουκ άνευ τη συμβολή των φεμινιστικών οργανώσεων στην καμπάνια υπεράσπισης των κοινωνικών δικαιωμάτων και εδώ και στην Ευρώπη. Όλα τα τελευταία χρόνια οι γυναικείς οργανώσεις στην Ευρώπη αποτελούσαν οργανικό και σημαντικό μέρος της Κοινωνικής Πλατφόρμας. Δεν είναι τυχαίο.

Η προώθηση της ισότητας των φύλων στην πράξη προϋποθέτει κοινωνικό κράτος, εύρυθμη κοινωνική λειτουργία. Άλλωστε ήταν το σημείο για το οποίο υπερηφανευόμαστε μιλώντας για το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Τώρα, παρά τη δέσμευση των Συνθηκών, η κοινωνική πραγματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση μοιάζει αγνώριστη. Σαρώνονται οι κοινωνικές κατακτήσεις και, αντί της κοινωνικής αλληλεγγύης, έλαβαν προβάδισμα αλλότριες αξίες, όπως αυτή του ατομισμού.

Η μεταβολή των αξιών ανιχνεύεται και στην πολιτική γεωγραφία, όπου ενισχύονται τα ακροδεξιά ρεύματα της ξενοφοβίας και ξενηλασίας, του αφόρητου λαϊκισμού και της δημαγωγίας. Όλα αυτά τα μορφώματα είναι ορκισμένοι εχθροί της γυναικείας χειραφέτησης. Να ένας ακόμα ισχυρός λόγος για να αναλάβουμε δράση υπέρ της δημοκρατίας.

Ανακεφαλαιώνοντας, επίμονη και συστηματική καμπάνια, ως αναφαίρετο μέρος της μεγάλης λαϊκής προσπάθειας, είναι επείγον να αναληφθεί στις μέρες που έρχονται. Να αξιοποιήσουμε κάθε έπαλξη που διαθέτει το κίνημα, κάθε εστία διαμαρτυρίας και αντίστασης, κάθε όμιλο και πρωτοβουλία, προκειμένου η δημοκρατία και τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα να καταστούν προτεραιότητα της πάλης. Στη ζωή πρέπει να υπάρχει μία κρίσιμη μάζα προϋποθέσεων που την κάνει αξιοβίωτη. Αλλιώς τι νόημα έχει;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Θα αξιοποιηθεί η ευκαιρία;

12/06/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Σεβαστή και σεβάσμια φίλη, επιστήμων-συγγραφέας, μου τηλεφώνησε προχθές για να μου πει πόσο ενοχλημένη είναι με τα περιβόητα μέτρα της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της κρίσης: Υπάρχουν εναλλακτικές οδοί, είμαι πεπεισμένη. Έχω και ιδέες, προτάσεις να καταθέσω. Δεν ήταν ανάγκη να περικόψουν τις συντάξεις, λόγω χάρη. Θα μπορούσαν να ξεκινήσουν από τους υπουργούς, βουλευτές, αρεοπαγίτες, δικαστές. Αλλιώς είναι να περικόψεις κατά 5-10% μια μεγάλη σύνταξη και αλλιώς το ΕΚΑΣ σε μία που παίρνει 390 ευρώ και με το ΕΚΑΣ φθάνει τα 600. Οδηγούν τους ηλικιωμένους-ες σε απόγνωση, σε εξαθλίωση. Και καλά αν τα παιδιά έχουν δουλειά και μπορούν να περιθάλψουν τους γονείς. Αν δεν μπορούν; Αν έχουν απολυθεί;

Αυτό με το ΕΚΑΣ είναι η έσχατη ανήθικη πράξη και μαζί βλακεία. Διότι τι θα αποδώσει σε τελική ανάλυση; Να περιοριστούν οι εξοπλισμοί και οι δαπάνες τους, να εισπραχθούν οι βεβαιωμένοι φόροι, να περιοριστούν οι δεξιώσεις και τα συναφή, αλλά όχι αυτό. Ποιος εγκέφαλος το σκέφτηκε και, αν το σκέφθηκε, είναι για να τιμωρήσει τους πολίτες, όχι για να σώσει την οικονομία και την πατρίδα. Όποιος αγαπάει την πατρίδα, αγαπάει πρώτα και κύρια τους ανθρώπους της. Όποιος θέλει την κοινωνία καθημαγμένη και γονυπετή έχει αλλότριους και μακροπρόθεσμους στόχους.

Και στο κάτω -κάτω, όταν η κατάσταση είναι πλέον τόσο χάλια όσο δυσκολεύομαι να πιστέψω, τότε καλείς τον λαό σε συνεννόηση. Και ας επιλέξει από τις εναλλακτικές που είναι στο τραπέζι αυτήν που θεωρεί πιο ανώδυνη. Πιο πρόσφορη.

Πάντως εγώ, φιλενάδα, κοιμάμαι και ξυπνώ με μία αναπάντητη ερώτηση - απορία: πώς φτάσαμε στο ΔΝΤ. Αυτό δεν μπορώ να το χωνέψω. Ποιος μας παγίδευσε έτσι; Δεν είναι μόνο η ζημιά στα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών, είναι και το πλήγμα στο κύρος της χώρας διεθνώς, σε αυτό που λέμε ήπια ισχύ. Είναι το πλήγμα στην αξιοπρέπεια των πολιτών. Όχι, αυτό δεν πρέπει και δεν μπορεί να συγχωρεθεί. Αυτό δεν είναι πολιτική, είναι μη-πολιτική.

Και για να χαλαρώσω λίγο το κλίμα, εδώ και μερικά χρόνια υπήρξε στο "Ποντίκι" μία ολοσέλιδη και πρωτοσέλιδη γελοιογραφία, που έγραψε μέσα μου. Την ανέσυρα κατ' αυτάς, άτιμο πράγμα ο συνειρμός. Ήταν, που λες, ένας Έλληνας με φουστανέλα και σήκωνε μια τεράστια σημαία που έγραφε επάνω ΙΣΧΥΡΗ ΕΛΛΑΣ. Το μέγεθος και το βάρος της σημαίας έκανε ζοηρό κοντράστ με το μάλλον αδύνατο δέμας και την ωχρή θωριά του. Βάδιζε με δυσκολία. Στο βάθος σπίτια, κάπου έγραφε ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ. Ένα τσούρμιο συνέλληνες - πειραχτήρια του λένε: - Πού πα, ρε Καραμήτρο; Και αυτός ατάραχος: - Στο Αφγανιστάν.

Τι είχε δει η διεισδυτική ματιά του γελοιογράφου που δεν βλέπαμε εμείς; Την πραγματικότητα, κάτω από το επιμελημένο μακιγιάζ της σημιτικής -και όχι μόνον- ισχυρής Ελλάδος. Τα σημάδια ήταν εκεί. Περίμεναν τη σοβαρή ανάλυση. Και αυτή είχε υποκατασταθεί από τις κραυγές, τις φωνασκίες, τη ρηχότητα, την επιφάνεια, τον πολιτικαντισμό. Είχε σαρωθεί στους πέντε ανέμους του καταναλωτισμού και του ατομισμού -για να μην πούμε φιλοτομαρισμού. Ωρες-ώρες ήμουν πανδυστυχής. Δεν καταλάβαινα τίποτα. Έβλεπα γιαγιές να τρέχουν στη Σοφοκλέους στο Ντάου Τζώνη, οικογένειες ολόκληρες να πανηγυρίζουν για το ποδόσφαιρο, θριάμβους να στήνονται για τη Γιουροβίζιον, ήταν ένα αλλόκοτο σκηνικό που ταυτιζόταν με τη σημερινή, τη σύγχρονη Ελλάδα. Την ίδια ώρα όλες οι αληθινές αξίες του τόπου ήταν θαμμένες, τα πλεονεκτήματα της χώρας αγνοημένα, η αξιοκρατία άγνωστη λέξη, η χρηστή διοίκηση άγνωστη πρακτική. Ένα γενικό αλαλούμ, σοβαροφάνεια πολλή και σοβαρότητα καμία.

Αγαπητή μου, η κρίση του χρέους για μας είναι η επιτομή όλων των δεινών και η αφορμή και ευκαιρία μιας συνολικής ανόρθωσης του τόπου. Θα αξιοποιηθεί η ευκαιρία ή θα προστεθεί στον κύκλο των χαμένων ευκαιριών;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Εξίσωση, αλλά do ut des!

29/05/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Μέσα στο γενικότερο χάος ξεμύτισε πάλι το πολυβασανισμένο θέμα της εξίσωσης των ορίων συνταξιοδότησης ανδρών - γυναικών στο Δημόσιο. Θέμα που είχε ήδη εγερθεί από το καλοκαίρι του 1999. Φαντάσου, κατά την προσφιλή νεοελληνική πρακτική, κανείς δεν άκουσε, δεν είδε, ο χρόνος έτρεξε, η δυσκολία για έναν συμβιβασμό μεγάλωσε, μέχρις ότου έγινε ανυπέρβλητη. Ενεπλάκη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο επανειλημμένως, το πρόστιμο επισείεται επί των κεφαλών μας, και καλούμαστε τώρα να συμμορφωθούμε εκόντες - άκοντες, στη δυσμενέστερη συγκυρία που υπήρξε ποτέ. Τι να διαπραγματευτείς τώρα, εδώ δεν έμεινε κολυμπηθρόξυλο, και με ποιους απέναντι; Οι κυβερνώντες άλλα λένε τη Δευτέρα και άλλα την Τετάρτη.

Προ της 3ης Μαρτίου τρέχοντος έτους, 27 γυναικείες οργανώσεις της χώρας, συν το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, διαβλέποντας τον κίνδυνο ότι μπορεί να χαθούν όλα, πρότειναν σειρά μέτρων για την ανακούφιση των οικογενειών με παιδιά, έκαναν σειρά προτάσεων για να καταργηθούν υφιστάμενες ανισότητες στον τομέα της εργασίας, της φορολογίας, της κοινωνικής ασφάλισης εις βάρος των γυναικών. Ζήτησαν πακέτο αντισταθμιστικών μέτρων. Ενημέρωσαν για αυτές τις θέσεις αρκετά εμπλεκόμενα υπουργεία. Ιδιαίτερα στάθηκαν στις υποδομές για τη φύλαξη των μικρών παιδιών, στους βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς.

Μόνο στη βάση αυτή θα μπορούσαν να δεχτούν την εξίσωση, στη βάση του “quid pro quo”. Τι θα κάνουν τώρα οι κυβερνώντες; Θα πάνε σε εξίσωση προς τα πάνω -η ευρωπαϊκή επιταγή είναι εξίσωση, όχι κατ' ανάγκην προς τα πάνω- χωρίς πολιτικές που να ισοφαρίζουν την απώλεια; Δεν μπορούν αυτό να το κάνουν. Είναι στο πνεύμα και το γράμμα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας η συνεχής βελτίωση της θέσης των εργαζομένων, και των γυναικών επομένως, και όχι η επιδείνωση. Για να δούμε τι θα κάνουν, εντέλει. Εμείς έχουμε πει και ξαναπεί συγκεκριμένα τις θέσεις και προτάσεις μας. Να μην ακούσουμε μόνο ότι άλλοι αποφασίζουν και τι να κάνουμε...

Και επειδή μιλήσαμε για υποδομές φύλαξης των παιδιών, πάει καιρός που η αρμοδιότητα αυτή πέρασε στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση. Και δεν είδαμε να ανθίζει γενικώς. Τώρα που συγκλονιστικές αλλαγές συντελούνται στον χώρο αυτό με τον «Καλλικράτη», πώς θα εξελιχθεί η υπόθεση; Το λέω αυτό, διότι ακούω κουφά πράγματα, ότι ο «Καλλικράτης» έγινε σε χρόνο ρεκόρ για να συμβάλει στη δημοσιονομική λιτότητα, άντε πες τη σταθερότητα, εξυγίανση. Μα αν προστίθενται αρμοδιότητες στην πρωτοβάθμια, αλλά οι πόροι γίνονται όλο και πιο γλίσχροι, τότε τι κοινωνική πολιτική θα ασκήσουν οι δήμοι; Και οι πολίτες, μετά το φιάσκο του κράτους, είναι φυσικό να ζητούν μεγαλύτερο κοινωνικό ρόλο των ΟΤΑ. Αν είναι να

βάλουν τροφεία στους παιδικούς σταθμούς, που να θυμίζουν ιδιωτικούς, τότε τι νόημα έχει;

Μα και το περίφημο δίχτυ ασφαλείας της ελληνικής οικογένειας δέχεται και αυτό πλήγμα. Οι συντάξιμες αποδοχές βαίνουν μειούμενες, υπάρχουν άνεργοι-ες στο οικογενειακό περιβάλλον, που θα στραφεί για απαντοχή η ελληνική οικογένεια; Πρέπει να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό. Βρίσκεται στην καρδιά της κοινωνικής συνοχής.

Για να δούμε, όμως, αν οι δήμοι, οι νέοι δήμοι πλέον, θα τροποποιήσουν τις προτεραιότητές τους, αν θα δώσουν προβάδισμα στην κοινωνική πολιτική σε συνθήκες κρίσης. Ας είναι λιγότερο το τσιμέντο και περισσότερο τα έργα ανακούφισης των πολιτών, που θα πυκνώνουν τις γραμμές των άπορων. Ας είναι μάλλον άυλη η προσφορά τους παρά εμφανής.

Είναι εν πολλοίς σωστό το αντεπιχείρημα των τοπαρχών μας, ότι δεν υπάρχουν επαρκείς πόροι. Όμως, όταν γύρω μας βλέπουμε εθελοντικές πρωτοβουλίες να ανθούν, να καταφέρνουν θαύματα, να γίνονται υποδείγματα κοινωνικής προσφοράς, δεν χάνουμε το κουράγιο μας. Αποκτούμε ένα μέτρο σύγκρισης για τα όρια της ανθρώπινης δύναμης και αντοχής. Και αυτό είναι ό,τι χρειαζόμαστε τώρα.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ας προσέξουμε να μη χάσουμε τη μάχη στο επίπεδο των ιδεών και αξιών

22/05/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Και να θέλω να πω έναν καλό λόγο για έναν άνδρα, ο δαίμων με εκδικείται. Ανέφερα στο προηγούμενο σημείωμα, «Καληνύχτα, Μαργαρίτα», τον βουλευτή κ. Γρηγόρη Ψαριανό και παρέθεσα ένα τμήμα της ομιλίας του στη Βουλή, που όσο περνάει ο καιρός τόσο σημαντικότερη γίνεται. Πλην παρήχθη κάποια χασμωδία εκεί. Έγραφα «στην κατά κοινή ομολογία τοπ (δηλαδή κορυφαία) κοινοβουλευτική του παρέμβαση». Αυτά. Πάμε παρακάτω.

Όσο και να θέλεις να αποφύγεις τις εκφράσεις - θρίλερ, δεν μπορείς. Γιατί η πραγματικότητα εξελίσσεται πέραν και πάνω από τους εφιάλτες μας. Στην πράξη έχουμε ήδη υποστεί ήττα. Ως λαός, ως λαοί. Ήττα πολιτισμική είναι η κοινωνική ασφάλιση να θεωρείται απλώς δημοσιονομικό μέγεθος και όχι ύψιστο κοινωνικό δικαίωμα. Ήττα πολιτισμική είναι η μεταρρύθμιση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να αξιολογείται με κύριο κριτήριο τη δημοσιονομική επίπτωση της συνένωσης των δήμων. Από πού, πότε, πώς αυτή η μονομέρεια, που είναι ίδιον του νεοφιλελευθερισμού, διαχύθηκε σε όλη την κοινωνία και αγκάλιασε τόσο μεγάλο μέρος του πολιτικού φάσματος;

Τουλάχιστον, ας προσέξουμε να μη χάσουμε τη μάχη στο επίπεδο των ιδεών και αξιών. Γιατί, αν εκεί δεν συμφιλιωθούμε με τις βαθύτατα συντηρητικές πρακτικές της κυβερνώσας, εδώ και στην Εσπερία, ελίτ, υπάρχει ελπίδα το κλίμα να αντιστραφεί. Δεν είμαστε άλλωστε χωρίς εργαλεία σε αυτόν τον ανένδοτο ιδεολογικό αγώνα που πρέπει να κηρύξουμε. Η διεθνής κοινότητα έχει αποθησαυρίσει ένα αξιολογότατο κεφάλαιο ουμανιστικών αξιών και προταγμάτων. Η διεθνής νομοθεσία έχει αναγάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ευαγγέλιο του κοσμικού βίου. Το Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα του 1966 έχει διαρκή επικαιρότητα και σήμερα είναι χρήσιμος οδηγός όσο ποτέ. Τα κείμενα αυτά έχουν ένα χαρακτηριστικό. Αναδεικνύουν τον ρόλο της πολιτείας, της διαχρονικής διακυβέρνησης δηλαδή, ως εγγυήτριας στην εφαρμογή των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, που βάλλονται εκ θεμελίων σήμερα. Πράγμα που τα νεοφιλελεύθερης έμπνευσης ντοκουμέντα των τελευταίων δεκαετιών αυτό το παραβλέπουν και εναποθέτουν την αποκλειστική ευθύνη της εύρεσης δουλειάς και της ασφάλισης στα άτομα. Εντάξει, η ατομική ευθύνη υπάρχει.

Αλλά και η ευθύνη της πολιτείας στη διασφάλιση των όρων της ανάπτυξης, της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και της αναδιανομής δεν αίρεται. Ίσα - ίσα μαρτυρεί την κοινωνική ευθύνη την οποία φέρει η πολιτεία απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Μα, θα μου πεις, δεν υπάρχει και ιδιωτικός τομέας του επιχειρείν; Ασφαλώς,

αλλά και πάλι η πολιτεία θέτει τους όρους λειτουργίας του. Αυτή δημιουργεί το πλαίσιο για να μπορούν να δρουν τα κοινωνικά υποκείμενα, οι φορείς, οι πολίτες. Μόνο έτσι οικοδομούνται συνθήκες ευνομίας και ευημερίας, που είναι τελικά ο σκοπός της κοινωνικής προόδου.

Τι γελοίο είναι τούτο 'δώ τελευταία, τι απάνθρωπο και αρχαϊκά αναχρονιστικό, το οικονομικό αποτέλεσμα, η συσσώρευση να γίνονται αυτοσκοπός και να μην αναδιανέμονται προς όφελος των πολιτών! Και ιδιαίτερα εκείνων που έχουν ανάγκη στήριξης και προστασίας. Τι ανταγωνισμός είναι αυτός και δικαίωση του γνωστού ανθρωποφαγικού ρητού «ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος». Επανέρχομαι. Όσο εμείς μέσα μας λέμε ΟΧΙ σε κάθε βάρβαρο, απολίτιστο, οπισθοδρομικό μέτρο, η νίκη των πολιτικών επιτελείων είναι υπό αμφισβήτηση. Έχει κοντά ποδάρια. Αρκεί να μη χάσουμε την κορυφαία μάχη, αυτή της ελεύθερης συνείδησης και της αξιοπρέπειας!

Το βλέπεις κι εσύ, άλλωστε, δεν τους φτάνει που παίρνουν μέτρα αντιλαϊκά. Θέλουν να τα συνοδέψουν με ψευδοεπιχειρήματα από τη μία και από την άλλη να πλήξουν το φρόνημα του λαού. Ενός λαού που ούτε ο χιτλερικός φασισμός δεν τον γονάτισε, παρά οργάνωσε τη μεγαλειώδη αντίσταση σε όλα τα επίπεδα και όλες τις μορφές. Και αυτός ο λαός δεν είπε ακόμα την τελευταία του λέξη...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Καληνύχτα, Μαργαρίτα

15/05/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Επειδή δεν παρακολουθείς τις συζητήσεις στη Βουλή, σύμφωνα με αρχαία βλαπτική συνήθεια, θα ήθελα να σου δώσω μερικά δείγματα ρητορικής και ύφους των πατέρων του έθνους, από τη χαρακτηρισθείσα ιστορική συνεδρίαση της 6.5.2010. Είπε ο κ. Κων. Τασούλας: «Κύριε πρόεδρε, είναι βέβαιο, ότι ζούμε ασυνήθιστες στιγμές. Και είναι βέβαιο ότι θεωρούμαστε ως πολιτικό σύστημα συνηθισμένοι. Αυτό που δεν είναι βέβαιο είναι αν θα αναδειχθούμε μέσα από αυτές τις ασυνήθιστες στιγμές κι εμείς ασυνήθιστοι». Ο κ. Μ. Βορίδης: «Τελειώνω, κύριε πρόεδρε, λέγοντας το εξής. Οι γονείς μου είναι συνταξιούχοι του ΤΕΒΕ. Γυρνώντας στο σπίτι θα με ρωτήσουν: 'Τι ψήφισες; Ψήφισες να μειωθεί η σύνταξή μας; Τα 800 και τα 650 ευρώ μας; Αυτό ψηφίζεις;' Έχω μία απάντηση που δινόταν ιστορικά: Μητρός τε και πατρός τε απάντων των προγόνων τιμιότερον και αγιότερον εστίν η πατρίς».

Ο κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, αναφερόμενος στις ευθύνες της αξιωματικής αντιπολίτευσης: «Αυτή η παράταξη νίπτει σήμερα τας χείρας της. Δεν απολογείται για τίποτα και δεν αναγνωρίζει καμία ευθύνη. Ψάχνει να βρει ποιανού παιδί είναι το έλλειμμα και το χρέος και δεν ζητάει ούτε μία συγγνώμη για τα έξι χρόνια που πέρασαν». Και σε άλλο σημείο: «Σε κάθε πρόβλημα που πηγαίναμε να λύσουμε βρίσκαμε πίσω του δεκάδες σκελετούς»[μπρρρρ]. Ο κ. Ν. Αλευράς: «Κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν δύο δρόμοι για να προχωρήσουμε από 'δω και πέρα. Ο ένας είναι να συνεχίσουμε να παιανίζουμε τους ευχάριστους μύθους της Μεταπολίτευσης και να κρυβόμαστε πίσω από θεωρητικούς βερμπαλισμούς και ο άλλος είναι να προσπαθήσουμε να γίνουμε συγκεκριμένοι, να γίνουμε λιγότερο αρεστοί και περισσότερο υπεύθυνοι. Καταλαβαίνω απόλυτα την οργή του κόσμου, αλλά οφείλουμε να αντισταθούμε στη λογική και την πολιτική του “business as usual”».

Ο κ. Χ. Σταϊκούρας: «[Η κυβέρνηση] έστειλε λανθασμένα μηνύματα στις αγορές, με τις παλινωδίες, τις αντιφατικές δηλώσεις, τις ανεύθυνες διαρροές. Δεν έμαθε ποτέ να διαβάξει τις αγορές. Μιλούσε για Τιτανικό, για απώλεια εθνικής κυριαρχίας, για προσφυγή στο ΔΝΤ και μετά έβγαине στις αγορές να δανειστεί με πολύ υψηλά επιτόκια. Το γεμάτο όπλο στα τραπέζι απεδείχθη αρχικά άσφαιρο και όταν γέμισε στράφηκε δυστυχώς προς τη χώρα μας». Ο κ. Γ. Μαυρίκος: «Εμείς παλεύουμε χωρίς κουκούλες, χωρίς φιγούρες, χωρίς φόβο, με πίστη στο λαϊκό κίνημα, με πίστη στη μαζική δράση, με πίστη στην ταξική πάλη και καλούμε τους εργαζόμενους και τον λαό μας συνολικά στο νέο μεγάλο αγωνιστικό βήμα με το πανελλαδικό συλλαλητήριο... καλώντας να φτάσουν στην Αθήνα οι εργαζόμενοι, οι αγρότες, οι επαγγελματιοβιοτέχνες, οι νέοι και οι γυναίκες με κάθε τρόπο, με αεροπλάνα, με τρένα, με πλοία, κολυμπώντας...».

Ο κ. Α. Γεωργιάδης: «Σας καλώ να πάτε ένα ταξίδι στη Μαριούπολη. Εμείς είχαμε πάει στο πλαίσιο της Επιτροπής Αποδήμου Ελληνισμού και μας έδειχναν εκεί οι Ουκρανοί πώς ήταν στα αεροδρόμια τσάρτερ όταν χρεωκόπησε η Ουκρανία με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενώσεως και είχαν πάει οι δουλέμποροι και ξεχώριζαν τις Ουκρανές αναλόγως ομορφιάς. Είχαν -λέει- μια σειρά στο αεροδρόμιο γι' αυτές που θα πήγαιναν να γίνουν ιερόδουλες και για τις άλλες που θα πήγαιναν να γίνουν παραδουλεύτρες. Αυτό θέλετε να γίνει στην Ελλάδα, κύριοι της Ν.Δ.;».

Ο κ. Π. Ευθυμίου: «Αν υπάρχει έννοια 'ιστορική στιγμή' είναι αυτή. Και σήμερα είναι η στιγμή που κρίνονται οι ποιότητες, τα μέταλλα των πολιτικών ηγεσιών της χώρας». Ο κ. Γρ. Ψαριανός στην κατά κοινή ομολογία του κοινοβουλευτική του παρέμβαση: «Τότε με τις προβοκάτσες αυτές και με τις δολοφονίες και με τη διάχυση ευθυνών σε όλο το πολιτικό σύστημα, πείστηκε ο ελληνικός λαός από πρωτοσέλιδα εφημερίδων, ότι φταίνε όλοι και ήρθαν οι συνταγματάρχες. Τώρα φταίνε όλοι, αλλά έρχονται οι επιχειρηματίες. Καλή σας νύχτα».

Τώρα εγώ γιατί ανατρίχιασα γιατί θυμήθηκα το «Καληνύχτα, Μαργαρίτα»;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ανοιχτή επιστολή προς την open government

08/05/2010

Κυρίες και κύριοι,

Επειδή οι υπογράφουσες τελούμε εν πλήρει συγχύσει σχετικά με το πού πάνε τα πράγματα, επειδή σ' αυτή τη σύγχυση προστέθηκε και το πένθος για την απώλεια ζών συμπατριωτών μας, μήπως έστω και τώρα, μετά το **και δώδεκα**, μπορούμε να έχουμε κάποιες διευκρινίσεις;

Ειδικότερα, επειδή μετά τις αποφράδες μέρες -την 3η Μαρτίου, την 23η Απριλίου, την 2α Μαΐου- τα ερωτηματικά πλήθυναν, η αγωνία ξεχείλισε, επειδή εν μέσω αντικρουόμενων πληροφοριών εμείς αισθανόμαστε εντελώς απληροφόρητες, επειδή η μεταβολή των συνθηκών έγινε σε χρόνο ελάχιστο και με τρόπο διλημματικό τέθηκε το πρόβλημα -ή ΔΝΤ και Τρόικα ή καταστροφή- επειδή από το “λεφτά υπάρχουν” στο “δεν υπάρχει σάλιο” είναι κομματάκι μεγάλη η απόσταση, επειδή το πώς φτάσαμε στο χείλος της αβύσσου παραμένει εν πολλοίς αναπάντητο, απαιτούμε όχι μια λογικοφανή απάντηση, αλλά τη μόνη αληθινή.

Δεν υπήρχαν άραγε εναλλακτικές λύσεις; Ποιος ανακάτεψε εξ αρχής το ΔΝΤ σε μια υπόθεση που αφορά μέλος της Ευρωζώνης; Ποιος απενοχοποίησε τον δρεπανηφόρο για τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα μηχανισμό; Δακτυλοδεικτούμενες είναι οι χώρες που προστρέχουν στο ΔΝΤ, περισσότερο εξ ανάγκης, διότι δεν έχουν πού αλλού να καταφύγουν. Αλλά εμείς δεν είμαστε οι ανάδελφοι της Ευρώπης. Πάει πολύ να ζητούσαμε από την στενότερη και ευρύτερη ευρωπαϊκή οικογένεια την έκφραση αλληλεγγύης; Γιατί δεν συγκεντρώσαμε όλες τις προσπάθειες στο σημείο αυτό; Γιατί δεν θέσαμε εξ αρχής το ρόλο της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας και την ανάγκη επιτέλους να τεθεί υπό πολιτικό έλεγχο; Γιατί τόσο πια ευπείθεια στις αγορές;

Και αφού τα πράγματα θεωρήθηκαν τόσο αδιέξοδα, αν και μέχρι τελευταία στιγμή δεν ομολογούνταν το οικονομικό πρόβλημα, απλά ζητούσαμε πολιτική στήριξη, γιατί δεν ενημερώθηκε η Βουλή, δεν έγινε έγκαιρη σύγκληση του συμβουλίου των πολιτικών αρχηγών, δεν κλήθηκαν οι σοφοί να πουν τη γνώμη τους, και αφού ιεραρχηθούν οι λύσεις να ζητηθεί η λαϊκή ετυμηγορία για την πορεία της χώρας από δω και πέρα; Με ποια πολιτική νομιμοποίηση προχώρησε η κυβέρνηση στα πρωτοφανούς αναλγησίας κοινωνικά μέτρα, που είναι και αναποτελεσματικά συν τοις άλλοις. Πώς μια σοσιαλιστική κυβέρνηση διάνυσε τόση απόσταση προς τον ακραίο νεοφιλελευθερισμό, ο οποίος, αφού λεηλάτησε τις παραγωγικές δυνατότητες και υπονόμωσε την αληθινή ανάπτυξη, τώρα θέλει να εδραιώσει τη νέα θέση του πατώντας κυριολεκτικά επί πτωμάτων;

Κυρίες και κύριοι της κυβέρνησης, μια σκέψη δεν μας αφήνει να κοιμηθούμε: Τι θα παραδώσουμε στις νέες γενιές; Τι θα πούμε στα παιδιά; Μόλις φτιάξαμε λίγο τη δημοκρατία στον τόπο, μόλις αποκτήσαμε μια σχετική ευημερία, που κι αυτή

αποδείχτηκε με πήλινα πόδια, πάλι θα αρχίσουμε από την αρχή. Από το «δόξα σοι» στο «βόηθα, Παναγιά», δηλαδή.

Η ήττα δεν είναι μόνο οικονομική. Είναι ιδεολογική-πολιτική, στο βαθμό που με τις ενέργειές σας επιβεβαιώνετε ότι μία είναι η οδός, ο νεοφιλελευθερισμός. Συμβάλλετε κι εσείς στη νέα ηγεμονία του, στο θρίαμβό του, και αυτό είναι ασυγχώρητο. Δεν σας αναγνωρίζουμε. Δηλαδή, τώρα, εν υστέροις χρόνις, θεωρείτε κι εσείς ότι μόνο η λεγόμενη ενιαία σκέψη υπάρχει στον κόσμο;

Η ήττα είναι πολιτισμική στο βαθμό που η οικονομία αποσπάται εντελώς από τις πραγματικές ανάγκες, από την κοινωνική της αναφορά και γίνεται αυτοαναφερόμενο μέγεθος. Μα για πείτε μας, τι σόι σωτηρία της χώρας είναι αυτή που αφήνει απέξω τους ανθρώπους, υποβιβάζοντάς τους σε τίποτε περισσότερο από ένα γρανάζι του συστήματος άντλησης υπερκέρδους;

Κρίμα, κρίμα! Για να κατακτηθούν τα εργασιακά δικαιώματα αγωνίστηκαν στρατιές εργαζομένων του τίμιου ιδρώτα. Και έρχεστε τώρα εσείς για να συναινέσετε σε μέτρα που οδηγούν σε γενοκτονία;

Αναμένοντας τις απαντήσεις σας, διατελούμε με τιμή,

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ, ΕΥΓΕΝΙΑ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΔΟΥ

Οι μετανάστριες να γίνουν πανευρωπαϊκά ορατές!

30/04/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Οι μετανάστριες να γίνουν πανευρωπαϊκά ορατές!

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταναστριών μάς παρακάλεσε για τη μεγαλύτερη δυνατή δημοσιότητα της ανοιχτής του επιστολής προς την 4η Υπουργική Διάσκεψη, που έγινε στη Σαραγόσα στις 15-16 Απριλίου. Θέμα της: «Η ένταξη ως μοχλός ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής» και υπογραφή Κοινής Υπουργικής Δήλωσης.

Το Δίκτυο, που εκπροσωπεί οργανώσεις μεταναστριών από 20 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καλεί «για μια ισχυρή προοπτική φύλου, φυλής και τάξης στις πολιτικές για την ένταξη των μεταναστών/στριών».

Πιο αναλυτικά, ζητούν από τους/τις υπουργούς να υποστηρίξουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, ιδιαίτερα των οργανώσεων των μεταναστριών, στον σχεδιασμό των πολιτικών ένταξης, κυρίως μέσα από τη διαβούλευση και την οικονομική στήριξη δραστηριοτήτων που είναι κρίσιμης σημασίας για την ένταξη.

Για τις μετανάστριες, που αντιμετωπίζουν πολλαπλή βία, η μια μορφή βίας μπορεί να κρύψει την άλλη. Στη βία, λόγω φύλου, που μπορεί να υποστούν στις χώρες προέλευσης ή στην Ευρώπη, πολύ συχνά προστίθεται η θεσμική βία των ευρωπαϊκών διοικήσεων προς τους ξένους.

Ζητούν να ληφθούν μέτρα κατά τόπους ώστε να επιβεβαιωθεί η νομική αναγνώριση του ανεξάρτητου καθεστώτος των γυναικών, ανεξάρτητου από την οικογένεια και τους οικονομικούς δεσμούς, που είναι το μόνο νομικό καθεστώς που μπορεί να εγγυηθεί τον σεβασμό και την εφαρμογή των ατομικών θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ζητούν διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, ιδιαίτερα καταπολέμηση των αναγκαστικών γάμων, της κλειτοριδεκτομής, των εγκλημάτων τιμής και των σεξιστικών εγκλημάτων.

Καλούν για σταμάτημα κάθε απόπειρας «αναχωρητικού κοινοτισμού», που διατηρεί παραδόσεις βλαπτικές των δικαιωμάτων των γυναικών, και για καταπολέμηση των πολλών και πολλαπλών διακρίσεων εις βάρος των γυναικών μεταναστριών.

Καλούν ακόμη τους/τις υπουργούς να αντιταχθούν στην πατριαρχική και θρησκευτική εξουσία, που αρνείται στις μετανάστριες την άσκηση των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων.

Πολλές πόλεις στην Ευρώπη -επισημαίνουν- δεν αναγνωρίζουν και δεν αγκαλιάζουν θετικά την πολιτισμική ποικιλομορφία. Ο ρόλος των οργανώσεων των μεταναστριών πρέπει να αναγνωρισθεί, να ενθαρρυνθεί και να στηριχθεί και οικονομικά από τις δημοτικές αρχές. Κοινές πολιτιστικές εορταστικές εκδηλώσεις μπορούν να είναι αφορμή για βαθύτερη γνωριμία, αμοιβαία κατανόηση και εκτίμηση.

Ζητούν, λοιπόν, από τους/τις υπουργούς να ενθαρρύνουν την πολιτισμική ποικιλομορφία και τον διαπολιτισμικό διάλογο στα σχολεία και στα διάφορα μέρη όπου συναντιούνται οι κοινότητες σε τοπικό επίπεδο και να κάνουν τους ανθρώπους να είναι θετικοί στην ποικιλομορφία από την τρυφερή ηλικία και να την ενσφηνώσουν βαθιά στον κοινωνικό ιστό.

Η έλλειψη, τονίζουν, σε πολλά κράτη - μέλη, αποτελεσματικών συστημάτων αναγνώρισης των γνώσεων και προσόντων που αποκτήθηκαν σε τρίτες χώρες συνεπάγεται ότι πάρα πολλές μορφωμένες γυναίκες μετανάστριες, με υψηλή ειδίκευση, απασχολούνται σε δουλειές όπως καθαρισμός και υπηρεσίες άτυπης φροντίδας. Έτσι και οι ίδιες οι γυναίκες δεν αναπτύσσονται περαιτέρω αξιοποιώντας τα προσόντα τους και η κοινωνία στερείται των αποτελεσμάτων των δεξιοτήτων και ειδικών γνώσεων των γυναικών. Οι μετανάστριες, επιστρέφοντας στη δουλειά μετά τη γέννηση παιδιού, συχνά υποαπασχολούνται και υφίστανται διακρίσεις από τον εργοδότη.

Ζητούν ακόμη στήριξη στις προσπάθειες μεταναστών και μεταναστριών να ανοίξουν τη δική τους επιχείρηση, επισημαίνοντας ότι η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής αποδεικνύει την πραγματική ένταξη στην κοινωνία.

Ένα άλλο αίτημα έχει να κάνει με την πρόσβαση στην επαγγελματική και διά βίου μάθηση και σε δωρεάν μαθήματα γλώσσας.

Να πούμε ότι η Σαραγόσα είναι συνέχεια της διαδικασίας του Groningen, της πολιτικής δηλαδή διαβούλευσης για θέματα ένταξης νομίμων μεταναστών στις κοινωνίες των χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η υπόθεση της Αμαρύνθου

17/04/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Η υπόθεση της Αμαρύνθου είναι μία από τις βαρύτερες ελληνικές περιπτώσεις ομαδικής ενδοσχολικής βίας. Δημιούργησε συλλογικά ενοχικά συναισθήματα, όπως οι υποθέσεις Άλεξ και Κωνσταντίνας Κούνεβα. Είχαμε εναποθέσει τις ελπίδες μας στο δικαστήριο, ώστε να υπάρξει η αποκατάσταση του θύματος, η ικανοποίηση του κοινού περί δικαιοσύνης αισθήματος. Πλην...

Στο εξαιρετικό άρθρο του στην «Ελευθεροτυπία» ο αν. καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Σταύρος Τσακυράκης αναφέρει μεταξύ άλλων:

«Δεν υπήρξε ομαδικός βιασμός της μαθήτριας στο σχολείο της Αμαρύνθου, απεφάνθη η Δικαιοσύνη και αθώωσε τους τέσσερις μαθητές που φέρονταν ως δράστες και τις δύο μαθήτριες που κατηγορούνταν για συνέργεια.

Κατά το δικαστήριο υπήρξε ομαδικό σεξ στις τουαλέτες του σχολείου, αλλά έγινε με τη συναίνεση της μηνύτριας, η οποία προφανώς ψευδώς το κατήγγειλε ως βιασμό.

Κατά κανόνα, είναι άδικο να επιδεικνύεται δυσπιστία σε μια αθωωτική απόφαση ποινικού δικαστηρίου. Εκείνο που πρέπει να αποδειχτεί είναι η ενοχή βάσει στοιχείων και όχι η αθωότητα. Αλίμονο σε μια κοινωνία που αντιμετωπίζει με δυσπιστία την αθώωση και εμμένει στις εντυπώσεις και τις προκαταλήψεις της.

Σε περιπτώσεις, όμως, βιασμού (αλλά και σεξουαλικής παρενόχλησης) η δυσπιστία έναντι της αθώωσης λόγω συναίνεσης της γυναίκας είναι απόλυτα δικαιολογημένη. Και τούτο διότι η υποτιθέμενη συναίνεση χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον για τη διαιώνιση της πιο βάρβαρης προσβολής ενάντια στη σωματική ακεραιότητα των γυναικών. Με το κλασικό πρόσχημα ότι η γυναίκα τα 'θελε, προκάλεσε, πήγαινε γυρεύοντας, είπε όχι αλλά κατά βάθος εννοούσε ναι, εκατομμύρια βιασμοί βαφτίστηκαν συναινετικές συνενυρέσεις».

Οργή και θλίψη προκάλεσε η αθωωτική απόφαση σε δώδεκα γυναικείους φορείς, που τονίζουν ανάμεσα στα άλλα: "Στη σύγχρονη σεξιστική Ελλάδα εξακολουθεί να κυριαρχεί η άποψη ότι το θύμα του βιασμού 'τα ήθελε', ότι ο βιασμός δεν είναι ξένος προς τη 'γυναικεία φύση' και υπάρχουν δυστυχώς πολλές σχετικές αποδείξεις και από άλλες καταγγελίες βιασμών που εκδικάζονται στα δικαστήρια".

Η μικρή μαθήτρια από τη Βουλγαρία τιμωρείται για το πολλαπλό έγκλημά της: **1)** Είναι φτωχή (είναι γνωστό, ότι ήταν εργαζόμενη και παράλληλα αριστούχα μαθήτρια), **2)** είναι ξένη και **3)** είναι γυναίκα. Την καθορίζει δηλαδή η «διαφορετικότητα» της τάξης, φυλής, φύλου και παρ' όλα αυτά τολμά να καταγγείλει,

ότι έπεσε θύμα βιασμού. Το ότι το θύμα κατέληξε αιμόφυρτο στο νοσοκομείο δεν φαίνεται να αξιολογείται από τους κρίνοντες και να αίρει κάθε έννοια συναίνεσής της στην 'ασέλγεια' που διαπράχθηκε σε βάρος της». (Υπογράφουν: Παγκόσμια Πορεία Γυναικών, Φεμινιστικό Κέντρο Αθήνας, ΚΕΔΕ, Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών, Γυναικεία Ομάδα Αυτοάμυνας, Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών, Ομάδα Γυναικών ΟΚΔΕ - Σπάρτακος, Ομάδα Φύλου Νεολαίας ΣΥΝ, Δίκτυο Γυναικών ΣΥΡΙΖΑ, Τομέας Γυναικών ΠΑΣΟΚ, Θεματική Ομάδα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Οικολόγων - Πράσινων).

Τέλος ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας υπογραμμίζει: «Ευτυχώς η δικαστική διαδικασία δεν έληξε. Αναμένουμε την εκ μέρους του εισαγγελέα άσκηση έφεσης για μια τόσο σοβαρή υπόθεση. Θεωρούμε αυτονόητη την εξέτασή της και σε δεύτερο βαθμό. Προπαντός η ηθική αποκατάσταση του βαρύτατα τραυματισμένου ψυχικά θύματος είναι απαραίτητη.

Η έρευνα της οργανωμένης ομαδικής βίας στα σχολεία έχει διαπιστώσει ότι φοβερά εγκλήματα διαπραττόμενα μέσα στο σχολείο πρέπει να έχουν επίσημες ηθικές συνέπειες και για τους νεαρούς θύτες και προπαντός για την αποκατάσταση και δικαίωση των νεαρών θυμάτων. Αλλιώς θα επικρατήσει στα σχολεία μια αφόρητη κατάσταση χυδαίας και απάνθρωπης βίας και οι παιδικές συμμορίες θα τρομοκρατούν τα σχολεία.

Ο βιασμός ιδίως κατά θυμάτων τόσο ευαίσθητης ηλικίας (15 ετών) και μάλιστα επανειλημμένος και συνδυασμένος με διαπόμπευση από συναδέλφους ομοφύλους με το θύμα (!) αποτελεί βαρύτατη εγκληματική προσβολή. Η έφεση σε τόσο σοβαρή υπόθεση κατ' εξοχήν επιβάλλεται για θύμα, θύτη και σχολείο».

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ζητήματα ανάταξης και ανάτασης...

10/04/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Ευτυχώς που είχαμε την πασχαλινή ανάπαυλα, για να χαλαρώσουμε λίγο. Κι αν δεν υπήρχε, έπρεπε να την εφεύρουμε. Για την αλλαγή της ψυχολογίας, για την ατμόσφαιρα, ξέρεις. Είχε βαρύνει πολύ το κοινωνικό κλίμα τους τελευταίους μήνες. Κατήφεια και απαισιοδοξία. Και όπως μου είπε τις προάλλες κάποιος, αυτό το βαρύ συναίσθημα, που είναι μαζικό, εγκαταστάθηκε στον τόπο από τη δολοφονία του Αλέξανδρου. Και έχει δίκιο. Λες κι εκείνο το κακό ήταν ο θλιβερός προάγγελος όσων θα ακολουθούσαν.

Σε πείσμα των πρωτοφανών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα -πολλά από τα οποία γνωρίζαμε, αλλά όχι σε όλο τους το βάθος- ο γελαστός Απρίλης μάς αποζημίωσε. Οι μέρες ήταν θαυμάσιες, σαν από παραγγελία. Ήλιος παντού και ευλογημένο αεράκι.

Όπως καθόμουν δίπλα στο ακρογιάλι, με μια θάλασσα καταγάλανη, γενναιοδωρα φιλική, σκεφτόμουν πόσο ευτυχισμένη μπορούσε να είναι αυτή η πατρίδα, με τα τόσα πλεονεκτήματα. Τι ζήτησα, έναν φρέσκο χυμό πορτοκάλι σε μια περιοχή που ο συνομιλητής μου πέταξε πέντε τόνους πορτοκάλι φέτος, αφού είχε το κιλό 20 λεπτά και η συγκομιδή ήταν ασύμφορη. Πέντε τόνους! Θαύμασα και απόρησα μαζί, ποια στρέβλωση επιτρέπει να συνεχίζεται αυτή η σπατάλη; Και γιατί το εργοστάσιο στην περιοχή δεν αξιοποιεί τον καρπό;

Θαυμάσιο θυμαρίσιο μέλι και φέτα και ψάρια και ντόπια κρέατα και λαχανικά και εσπεριδοειδή, ε, τι χρειάζεται ένας μικρός πληθυσμός για να ζήσει; Να μην μπορούμε να ζήσουμε 10-12 εκατομμύρια σε αυτήν τη χώρα και να είμαστε στη μέγγενη αυτού του υπερδανεισμού; Για «ελληνικό πρόβλημα» μιλούν στα ξένα μέσα ενημέρωσης. Πράγματι, υπάρχει ένα πρόβλημα εδώ. Και τώρα είναι η ώρα να το περιγράψουμε, να το αναλύσουμε, να δούμε σε τι συνίσταται και τι λύσεις επιδέχεται. Δεν είναι εύκολο έργο. Γιατί περνάει μέσα από αυτοκριτική, μέσα από την ανατομία και τη διόρθωση λαθών και παραλείψεων που έχουν καταστεί χρόνιες παθήσεις στο κοινωνικό σώμα. Με άλλα λόγια, είναι εξόχως οδυνηρό να εντοπίσουμε στρεβλές συμπεριφορές που ακυρώνουν προτερήματα του εθνικού χαρακτήρα. Το ότι υπάρχουν αυτά, αποδεικνύεται από την ύπαρξη της... άλλης Ελλάδας. Της Ελλάδας του μόχθου, της προσφοράς, της αξιοποίησης των εγγενών δυνατοτήτων. Αυτή η Ελλάδα είναι σεμνή, όπως σεμνός είναι ο κάθε ουσιαστικός άνθρωπος. Γι' αυτό και δεν μπορεί να κατισχύσει εκείνης, που έχει μάθει στη σπατάλη, στον χρηματισμό, τον ωχαδερφισμό, την ανευθυνότητα, στο «ας πάει και το παλιάμπελο», στο θεαθήναι τοις ανθρώποις.

Η κατάσταση που αντιμετωπίζουμε, για άλλη μια φορά, θέτει επί τάπητος το ζήτημα της ριζικής αναθεώρησης του βίου και της πολιτείας των Ελλήνων και Ελληνίδων. Θέτει ζητήματα αρχών, επιλογών ζωής, στόχων, πολιτισμικής ανάταξης και ανάταξης. Ανάστασης, με άλλα λόγια. Ποτέ το μήνυμα και ο συμβολισμός της Ανάστασης δεν ήταν πιο επίκαιρος. Και για να γίνει αυτό, απαιτούνται νέες ιδέες πρωτίστως. Απαλλαγή από τα βαρίδια. Εγκατάλειψη του εξυπνακισμού και επιστροφή στην ευθυία. Σχεδιασμός με προοπτική, όχι σχέδια αποσπασματικά της τελευταίας στιγμής. Αξιοποίηση όλων των εφεδρειών, σε υλικό και ανθρώπινο κεφάλαιο. Και το τελευταίο αποτελείται και από τα δύο φύλα. Αξιοποίηση και των μεταναστών-στριών που ζουν στην Ελλάδα. Κεντρικό στοιχείο του νέου σχεδιασμού οφείλει να είναι η καταλληλότητα του προσώπου.

Αυτό δηλαδή που χρειαζόμαστε είναι ο προοδευτικός εκσυγχρονισμός. Μας χτύπησε την πόρτα, όταν η χώρα εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Δεν ακούσαμε τίποτα. Συνεχίσαμε σαν να μην μας αφορούσε η υπόθεση του συναγωνισμού και ανταγωνισμού με τα άλλα κράτη-μέλη της Κοινότητας. Δεν καταλάβαμε (;) το ιστορικό κάλεσμα. Αντ' αυτού αναγορεύσαμε σε ιστορικό ραντεβού τους Ολυμπιακούς Αγώνες, που σήμερα πληρώνουμε για άλλη μια φορά πολύ ακριβά. Και η αγανάκτηση έγκειται στο γεγονός ότι, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται από μειοψηφικές ελίτ, ταλαιπωρούν τη συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων και Ελληνίδων. Και αυτό είναι άδικο!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Ανεργία και γυναίκες

27/03/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Παρατήρησες κάτι; Όλο και συχνότερα οι φεμινιστικές οργανώσεις οργανώνουν δημόσιες συζητήσεις για τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης στο κοινωνικό φύλο. Μία τέτοια συνδιάσκεψη οργάνωσε η Ένωση Δικαιωμάτων των Γυναικών της Ισλανδίας, πριν λίγο καιρό. Η Ισλανδία είναι μια χώρα που χτυπήθηκε άγρια από την κρίση. Οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες κατέρρευσαν τον Οκτώβριο του 2008 και η κυβέρνηση έσπευσε προς διάσωσή τους, πράγμα που κατέληξε εις βάρος του κοινωνικού κράτους. Το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε πάρα πολύ, η ανεργία εκτοξεύθηκε σε ύψη πρωτόγνωρα για την Ισλανδία.

Η ανεργία στην αρχή επηρέασε τους άνδρες περισσότερο από τις γυναίκες, αλλά οι περικοπές στον κρατικό προϋπολογισμό θα ήταν εις βάρος της γυναικείας απασχόλησης, διότι οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα. Η κυβέρνηση υποχρεώθηκε έτσι να λάβει υπόψη τη διάσταση του φύλου κατά τον σχεδιασμό του κρατικού προϋπολογισμού και να εισάγει τον προϋπολογισμό του φύλου σε όλους τους τομείς.

Ένα ειδικό πρόγραμμα για άνεργους, που οργανώθηκε από ιδιώτες, παρουσιάστηκε στη συνδιάσκεψη και φαίνεται ότι κυρίως οι γυναίκες κάνουν χρήση προγραμμάτων για άνεργους, είτε αυτά προέρχονται από ιδιωτική πρωτοβουλία ή από συνδικάτα ή ακόμη από δήμους. Αυτή είναι μία καλή τάση, διότι η εμπειρία δείχνει ότι οι άνδρες επανεισέρχονται γρηγορότερα στην αγορά εργασίας από τις άνεργες γυναίκες. Τον Μάρτιο του 2009 η ανεργία των ανδρών έφθασε το 10,3% και τον Αύγουστο έπεσε στο 7,9%, ενώ των γυναικών τον Μάρτιο ήταν 7,2% και τον Αύγουστο έφθασε το 7,5%.

Έρευνα που διενήργησαν οι Σπουδές Φύλου για τις διαθέσεις των ανδρών και γυναικών εν σχέσει προς την πληρωμένη εργασία και την απλήρωτη οικιακή έδειξε ότι ως επί το πλείστον οι γυναίκες είναι αυτές που επιβαρύνονται με τις οικιακές φροντίδες, παρά το γεγονός ότι το μερίδιο των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της Ισλανδίας είναι πολύ υψηλό -78% (ενώ των ανδρών 84%, με στοιχεία του 2008). Με αυτά τα ποσοστά πλήρους απασχόλησης θα περίμενες άνδρες και γυναίκες να μοιράζονται τις δουλειές του σπιτιού. Κι όμως...

Όπως όλα δείχνουν, έκρηξη γεννήσεων αναμένεται φέτος στην Ισλανδία και, ενώ οι γυναίκες κάνουν βήματα πίσω προς τη φροντίδα των παιδιών, οι άνδρες βρίσκουν δουλειά σε μεγαλύτερους αριθμούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ισλανδία έχει από τους μεγαλύτερους δείκτες γεννητικότητας στην Ευρώπη, 2,1 παιδιά ανά γυναίκα.

Πρόσφατα το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ δημοσίευσε τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων, με την Ισλανδία στην κορυφή της λίστας. Οι Ισλανδές φαίνονται ικανοποιημένες γι' αυτό, αλλά έπρεπε να πληρώσουν με την οικονομική κρίση για να έχουν αυτό το αποτέλεσμα. Πρώτον, οι ανδρικές αξίες (π.χ. της ανάληψης υψηλού κινδύνου) απέτυχαν, πράγμα που οδήγησε στο να αναδειχθούν περισσότερο οι θηλυκές αξίες και έτσι οι γυναίκες μπόρεσαν να καταλάβουν υψηλόβαθμες θέσεις. Π.χ. γυναίκες διορίστηκαν σε θέσεις διευθυντών τραπεζής για πρώτη φορά μετά την κατάρρευση των ιδιωτικών τραπεζών. Η Τζοάννα Σιγκουρνταντοτίρ είναι η πρώτη γυναίκα πρωθυπουργός, ενώ η κυβέρνηση έχει ίσο αριθμό γυναικών και ανδρών. Στο Κοινοβούλιο εκλέχθηκαν τον Απρίλιο του 2008 43% γυναίκες, ο μεγαλύτερος αριθμός στην ιστορία.

Οι γυναίκες ενθαρρύνονται να βοηθούν η μία την άλλη, να ψηφίζουν γυναίκες, να στρέφουν τις επιχειρήσεις τους προς τις γυναίκες, να αποτρέπουν τον άκρατο υλισμό και να συμπεριλαμβάνουν και τους άνδρες στον αγώνα για την ισότητα, διότι αφορά όλη την κοινωνία.

(Τα διάβασα στα « Διεθνή Νέα των Γυναικών» και είπα να τα κρατήσω μαζί με το ΟΧΙ στην κοινωνικοποίηση των ιδιωτικών χρεών που είπαν οι Ισλανδοί-ές πρόσφατα...).

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η ώρα της άλλης Ελλάδας!

20/03/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Το νιώθεις κι εσύ; Σαν ένα σύννεφο βαρύ και καταθλιπτικό να σκεπάζει τον ορίζοντα πέρα ως πέρα. Η θλίψη και η κατήφεια έγιναν μόνιμες συνοδοί από κείνη την αποφράδα μέρα, την 3η Μαρτίου! Ένα πρωτόγνωρο κοκτέιλ συναισθημάτων κατατρύχει την ψυχή μας, έκπληξη και θυμός και αγανάκτηση και ανησυχία και ερωτηματικά. Πολλά και αναπάντητα. Πώς φθάσαμε ως εδώ; Πώς, τότε εκκολάφθηκε αυτή η κρίση και δεν την πήραμε χαμπάρι; Τι δυσθεώρητα χρέη είναι αυτά, τόσα πολλά έφαγαν τα τρωκτικά του δημόσιου χρήματος, οι λυμεώνες των δημόσιων αγαθών; Τόσο τεράστιες διαστάσεις απέκτησε, λοιπόν, αυτή η διαβόητη διαπλοκή μεταξύ οικονομικών, πολιτικών και μιντιακών συμφερόντων; Η χώρα ένα ξέφραγο αμπέλι. Ρεμούλα και παρακμή. Άντε τώρα να συμμαζευτούν τα ασυμμάζευτα. Καθότι το κακό δεν είναι μόνο σε ό,τι πάθεις, αλλά και σε ότι μάθεις...

Το πιο σκληρό, οι πολίτες δέχθηκαν ένα πλήγμα στην αξιοπρέπεια τους και το φέρνουν βαρέως. Δεν ευθύνεται η πλειοψηφία των πολιτών για τις γουρουνιές μιας διεφθαρμένης πολιτικής και οικονομικής ελίτ. Όμως τεχνηέντως διαχέεται η ευθύνη και επιρρίπτεται επί δικαίους και αδίκους για να σκεπαστούν οι πραγματικοί ένοχοι. Δεν πρέπει να τους αφήσουμε να καταρρακώσουν την αξιοπρέπεια μας και να μας μετατρέψουν σε συνενόχους, καλλιεργώντας το ραγιαδισμό και επαναφέροντας τις έωλες θεωρίες του τύπου Ψωροκώσταινας. Δεν πρέπει να αποδεχθούμε το παραμύθι ότι δεν υπάρχουν πλέον πόροι ούτε μπορούν να ευρεθούν. Κατ' αρχήν πρέπει να απολογηθούν αυτοί που δημιούργησαν την κρίση η την εξέθρεψαν με πράξεις και παραλείψεις ή την ευνόησαν, να πληρώσουν οικονομικά και πολιτικά. Πρέπει να στηθεί ένα νοητό παλλαϊκό δικαστήριο, πέραν του πραγματικού, και να αποδοθεί δικαιοσύνη. Ο τόπος βοά για δικαιοσύνη και αν δεν αποδοθεί θα μετατραπεί σε τυφλή εκδίκηση. Δεν είναι δυνατόν να έχουν εξανεμισθεί όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, να έχουν σπαταληθεί κοινοτικοί και εθνικοί πόροι, να έχει ξεπουληθεί η δημόσια περιουσία και οι δημόσιες επιχειρήσεις-μοχλοί της ανάπτυξης, να έχει συγκεντρωθεί ανεξήγητος πλούτος σε λίγα χέρια και να μην ταυτοποιούνται οι ένοχοι. Δεν είναι δυνατόν να μην έχει αξιοποιηθεί η ιστορική ευκαιρία της εισόδου της χώρας στην Κοινότητα, προκειμένου να υπάρξει ένα πρόγραμμα ανόρθωσης της οικονομίας, του πολιτικού συστήματος, του πολιτισμού, όλων των τομέων της κοινωνικής ζωής, προκειμένου να εφαρμοστεί ένα πρόγραμμα προοδευτικού εκσυγχρονισμού. Πού πήγαν τόσα κοινοτικά πλαίσια; Και σήμερα έχουμε αυτό το θλιβερό αποτέλεσμα, μία αποβιομηχανοποιημένη χώρα, με μία αγροτική οικονομία που παρακαμάζει, αφού ακόμα περιμένει την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, την αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων, την προώθηση των μοναδικών σε ποιότητα μεσογειακών προϊόντων.

Αντ' αυτού σπατάλη στο τετράγωνο για τη μεγάλη ιδέα των ολυμπιακών αγώνων, για τους εξοπλισμούς και τη διπλωματία των εξοπλισμών, για μη παραγωγικές δραστηριότητες. Σπατάλη και καταναλωτισμός, επίδειξη νεοπλουτισμού και σύνδρομο «Μαντάμ Σουσού». Ψυχολογία και αντίδραση χρηματιστηρίου. Επενδυτική άπνοια. Κακοποίηση του περιβάλλοντος. Καταστροφή του δασικού- και όχι μόνο -πλούτου της χώρας. Χρέη επί χρεών. Επικράτηση ψευδοαξιών και επικίνδυνων συμπεριφορών του τύπου «άρπαξε να φας και κλέψε νάχεις».

Και τώρα, αγαπητή μου, ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, για να φανούν οι συνέπειες μιας διαχρονικά ανεύθυνης πολιτείας και μιας ανεργμάτιστης συμπεριφοράς. Τώρα έγινε τόσο μεγάλο το άγος που δεν μπορεί πλέον να κρυφτεί. Το σκάνδαλο πήρε διαστάσεις. Η φούσκα έσπασε. ΝΕΜΕΣΙΣ!

Ήρθε η ώρα για την άλλη Ελλάδα να πάρει τα ηνία, η Ελλάδα του τίμιου μόχθου, της σεμνής προσφοράς, των θυσιών, του αλτρουισμού, της αλληλεγγύης, του αληθινού πατριωτισμού. Με αυτήν την Ελλάδα της δημιουργίας θέλω εγώ να συμπορευτώ. Και αυτή υπάρχει, σε πείσμα όλων των καταστροφικών δυνάμεων. Και αν δεν υπήρχε, έπρεπε να την εφεύρουμε!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η ισότητα μέσα από τους λόγους υπεύθυνων ανδρών

13/03/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Διαβάσαμε και υπογραμμίσαμε από τους λόγους υπευθύνων ανδρών:

«Η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών είναι βασικά στοιχεία της παγκόσμιας αποστολής των Ηνωμένων Εθνών για ίσα δικαιώματα και αξιοπρέπεια για όλους. Αυτό είναι ένα ζήτημα βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως κατοχυρώνονται στον Καταστατικό μας Χάρτη και στην Οικουμενική Διακήρυξη. Αποτελούν μέρος της ίδιας της ταυτότητας του Οργανισμού.

Ωστόσο η ισότητα για τις γυναίκες και τα κορίτσια αποτελεί επίσης μια οικονομική και κοινωνική επιταγή. Μέχρι οι γυναίκες και τα κορίτσια να απελευθερωθούν από τη φτώχεια και την αδικία, όλοι οι στόχοι μας -ειρήνη, ασφάλεια, αειφόρος ανάπτυξη- βρίσκονται σε κίνδυνο».

(Μπαν Κι Μουν, γ.γ. ΟΗΕ)

«Είναι καιρός τα κράτη και όλοι οι κοινωνικοί παράγοντες να αναλάβουν άμεση δράση, όχι μόνο μέσω της νομοθεσίας, αλλά και μέσω κοινωνικών πολιτικών, για να καταπολεμήσουν τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών. Πρέπει να προωθήσουν την πολιτιστική αλλαγή για να κάνουν την ισότητα των γυναικών και ανδρών πραγματικότητα.

Το νομικό στάτους των γυναικών στην Ευρώπη έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, αλλά η πρόοδος είναι ακόμη πολύ αργή. Απομένει να γίνει μια μεγάλη συμφωνία. Χρειαζόμαστε ένα μεγαλύτερο άλμα, με νέες πολιτικές και στρατηγικές. Παρά τα υπερήφανα ιδανικά μας, στις ευρωπαϊκές δημοκρατίες λείπει ένα πόδι και αυτό το πόδι είναι η ουσιαστική ισότητα των φύλων.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανέπτυξε νομολογία ερμηνεύοντας την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των δικαιωμάτων των γυναικών και ανδρών στην Ευρώπη. Είναι ουσιαστικό τα κράτη - μέλη να εφαρμόζουν πλήρως τη νομολογία του δικαστηρίου σε εθνικό επίπεδο για να εδραιώσουν την προστασία αυτών των δικαιωμάτων».

(Θόρμπγιρν Τζάγκλαντ, γ.γ. του Συμβουλίου της Ευρώπης)

«Η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας υπάρχει για να γιορτάζουμε εκείνες που έχουν τη μεγαλύτερη, αλλά μερικές φορές την πιο αθόρυβη επίδραση στις ζωές μας. Οι γυναίκες είναι στο κάτω - κάτω πλειοψηφία σε αυτόν τον κόσμο. Η 8η Μαρτίου δεν είναι μόνο για να προσφέρουμε λουλούδια. Είναι για να συζητούμε για ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες. Υποστηρίζω σθεναρά, λόγου χάρη, ένα φορολογικό σύστημα, όπου όσο πιο πολλά παιδιά έχει μια οικογένεια τόσο λιγότερους φόρους να πληρώνει. Αυτό είναι αναγκαίο από την άποψη του δημογραφικού στην Ευρώπη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Ε.Κ.) έχει ενεργητικά εμπλακεί σε αυτές τις συζητήσεις, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας, για ίσες ευκαιρίες και μη διάκριση. Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών είναι μία σημαντική επιτροπή στο Κοινοβούλιο.

Σε μια ραγδαία γηράσκουσα Ευρώπη οι γυναίκες χρειάζεται να έχουν ίση πρόσβαση στα επαγγέλματα και να παραμένουν επαγγελματικά ενεργές σε όλους τους οικονομικούς τομείς. Για να γίνει αυτό δυνατόν για όλες τις γυναίκες να εκπληρώνουν τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες και συγχρόνως να αναπτύσσουν την οικογένειά τους χρειαζόμαστε περισσότερες και υψηλότερης ποιότητας υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, ίση αμοιβή, ίση μεταχείριση.

Η βία κατά των γυναικών είναι ακόμη με καταθλιπτικό τρόπο κοινή στην Ευρώπη. Στο τέλος του περασμένου έτους το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε απόφαση για την εξάλειψη της βίας εις βάρος των γυναικών. Η βία εις βάρος των γυναικών είναι παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μία κοινωνία που επιτρέπει τη βία γίνεται κτηνώδης και δεν είναι αυτός ο τύπος της κοινωνίας στην οποία θέλουμε να ζούμε.

Ένα μεγάλο ταξίδι αρχίζει με ένα μικρό βήμα. Σήμερα ας κάνουμε αυτό το πρώτο βήμα και ας αναπτύξουμε αυτό το σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της βίας εις βάρος των γυναικών».

(Τζέρζι Μπούζεκ, πρόεδρος του Ε.Κ.)

Να τα πάρουμε, λες, στις αποσκευές μας;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

...Στις αγωνίστριες του αγώνα για τα δικαιώματα της Γυναίκας

06/03/2010

«Σήμερα κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει το γυναικείο ζήτημα, οποιαδήποτε γνώμη κι αν έχει γι' αυτό. Η φωνή της Γυναίκας, παράπονο, θρήνος, διαμαρτυρία, γεμίζει την ατμόσφαιρα κι ολοένα γίνεται πιο δυνατή και πιο επίμονη. Φτάνει σε εμάς από τα βάθη των αιώνων κι από τα έρατα του κόσμου. Καμία δύναμη δεν μπορεί πια να επιβάλει σιγή στην επιτακτική αυτή κραυγή. Το κίνημα της Γυναίκας δεν είναι τώρα το δειλό και ντροπιασμένο άπλωμα του χεριού που ζητιανεύει. Δεν είναι ένα φαινόμενο σπασμωδικό και περαστικό, ούτε είναι κάτι που προκάλεσαν ορισμένες τοπικές συνθήκες. Είναι ένα κίνημα που από καιρό δυνάμωσε υποσυνείδητα. Όμοια με ένα ποτάμι, που αθώρητα πληθαίνουν τα νερά του κάτω από τη γη, ξεχύθηκε τώρα κι απλώθηκε στον κόσμο όλο.

«Τι είναι το παγκόσμιο αυτό κίνημα, από πού πηγάζει κι από πού αντλεί την τεράστια δύναμή του; Σε αυτό νομίζω πως ξεχωρίζει καθαρότατα μια υποσυνείδητη τάση της κοινωνίας να οργανωθεί επάνω σε νέες βάσεις οικονομικές με την πλατύτατη σημασία της λέξης, στην αρχή, ότι είναι ανάγκη να καλλιεργηθούν εντατικά όλες οι δυναμικότητες του ατόμου για ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου. Μια τέτοια απόδοση από κάθε άτομο δεν μπορεί ποτέ να κατορθωθεί, όταν καταδικάζεται σε παθητική στάση μια ολόκληρη τάξη της κοινωνίας ή ένα από τα δύο φύλα, αλλά μονάχα με το ξύπνημα της αυτενέργειας σε κάθε άτομο.

Κάθε άτομο πρέπει να νιώσει καθαρά πως είναι κέντρο του συνόλου, μα πως κι όλα τα άτομα είναι όμοια κέντρα, πως έχουν όλα τις ίδιες ευθύνες και τα ίδια δικαιώματα και προς το σύνολο και προς τον εαυτό τους και πως μόνο με την τέλεια ισορροπία μεταξύ ατόμων και συνόλου μπορεί να φτάσει η κοινωνία στην ανωτάτη εξέλιξή της και σε μιαν αληθινή ευδαιμονία. Καμιά καταπίεση, καμιά εκμετάλλευση μιας τάξης από την άλλη, ενός φύλου από το άλλο. Αυτή είναι η γενική αρχή που φανερώνεται με διάφορες μορφές με τον αγώνα του προλεταριάτου από τη μια μεριά, με το φεμινιστικό κίνημα από την άλλη.

«Σχετικά με τη γυναίκα, η κοινωνική αυτή ανάγκη παρουσιάζεται πρώτα-πρώτα σαν μια αόριστη ανησυχία. Είναι η ανησυχία μιας ύπαρξης που ζητεί να εκδηλωθεί ολοκληρωτικά, ακέρια, με ολόκληρο τον ψυχικό της κόσμο, συναίσθημα, διάνοηση, βούληση.

Από τη στιγμή που πρωτοφανερώνεται αυτή η ανησυχία, αρχίζει ο αγώνας. Η ίδια η Γυναίκα το αγνοεί. Ανησυχεί, στενοχωριέται, αλλά δεν βλέπει πουθενά διέξοδο. Όταν η πίεση καταντήσει ανυπόφορη, τότε πια ξυπνά μέσα της η ανάγκη να αντιδράσει. Αυτή η αντίδραση είναι το φεμινιστικό κίνημα, ένα κίνημα πλατιά ανθρωπιστικό, που συμβαδίζει με κάθε απελευθερωτική ανθρωπιστική κίνηση κι ολοένα κερδίζει περισσότερη θέση στις συνειδήσεις που έχουν σπάσει τις αλυσίδες των προλήψεων και στις κοινωνίες που οργανώνονται επάνω σε δημοκρατικές βάσεις.

Γι' αυτό βλέπουμε τις αόριστες τάσεις, τις σπασμωδικές και περαστικές προσπάθειες της Γυναίκας, να παίρνουν μια οριστική μορφή, να διατυπώνονται σε πρόγραμμα καθορισμένο, τη στιγμή που το σάλπισμα της Γαλλικής Επανάστασης γκρεμίζει τον παλιό φεουδαλικό κόσμο και κηρύττει στην οικουμένη τα δικαιώματα του ανθρώπου. Και μέσα στον γενικό αναβρασμό, μέσα στη φρίκη και την αιματοχυσία, ακούγεται η φωνή της Γυναίκας, που ζητεί κι αυτή τα ανθρώπινα δικαιώματά της, ακούγεται το περίφημο φεμινιστικό κήρυγμα της Olympe de Gouges, που λέγει μεταξύ άλλων: **«Ο νόμος είναι η έκφραση της γενικής θέλησης. Όλοι οι πολίτες, άντρες και γυναίκες, πρέπει να συντρέχουν στον καταρτισμό του, είτε απ' ευθείας είτε με αντιπροσώπους των. Ο νόμος πρέπει να είναι ίσος για όλους».**

[Αποσπάσματα από την ιστορική ομιλία της Αύρας Θεοδωροπούλου, 19 Απριλίου 1922, Αίθουσα Ελληνικού Ωδείου]

Μελίνα Βολιώτη

Χωρίς Τίτλο

27/02/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Βρήκα εξαιρετικά ενδιαφέροντα τα όσα περιλαμβάνει η εργασία «Πολιτικές για την Οικογένεια στην Ελλάδα» της κ. Παρασκευής Περιστερά, εντεταλμένης διδασκαλίας στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας.

Είναι σημαντικό ότι, ενώ απουσιάζει μία μακρόπνοη όσο και συνεκτική πολιτική ανάπτυξης του πληθυσμού, επιστήμονες επιμένουν να ερευνούν τα φαινόμενα της υπογονιμότητας/υπογεννητικότητας, της γήρανσης του πληθυσμού, των μεταναστευτικών εισροών. Τα πορίσματα και συμπεράσματα θα μπορούσαν να βοηθήσουν την πολιτική προκειμένου να χαράξει ένα εθνικό σχέδιο δημογραφικής ανάκαμψης. Και θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ώστε να αποφεύγονται ανόητες κρίσεις και αβάσιμες εκτιμήσεις του τύπου: η εργασία των γυναικών φταίει, ο ευδαιμονισμός των σύγχρονων Ελλήνων είναι η αιτία, θα υπερκερασθεί ο γηγενής πληθυσμός από τους ξένους, γεννάτε γιατί χανόμαστε...

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η εργασία των γυναικών δεν αποτελεί εμπόδιο στην απόκτηση παιδιών όταν υπάρχουν οι κοινωνικές δομές φύλαξης τους, όταν το ζευγάρι μπορεί να στηρίζεται σε ποικίλες διευκολύνσεις και τα μέτρα στήριξης της οικογένειας είναι ολοκληρωμένα και όχι αποσπασματικά, όπως τυχαίνει να είναι στη χώρα μας.

Από όλα τα μέτρα φαίνεται πως πολύ σημαντικό ρόλο στην εναρμόνιση των οικογενειακών και επαγγελματικών-κοινωνικών υποχρεώσεων των γονιών, αλλά και στις γεννήσεις, παίζουν οι βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την εργασία της κ. Περιστερά. Είναι ακριβώς το σημείο που πάσχουμε. Υπάρχει οξύ θέμα επάρκειας και ποιοτικής λειτουργίας του υπάρχοντος δικτύου. Και εδώ πρέπει να επιμείνουμε. Είναι το θέμα-κλειδί. Αν επιλύσουμε αυτό το πρόβλημα ως κοινωνία, τότε και την εργασία της γυναίκας θα περιφρουρήσουμε, που είναι αυταξία, αλλά και αναγκαία σε εποχές οικονομικής κρίσης και μεγάλων κενών στην κοινωνική πολιτική, και τη συμμετοχή της θα διευκολύνουμε στην κοινωνική δραστηριότητα (συμμετοχή στα συνδικάτα, στην πολιτική). Μαζί θα ανακουφισθεί και ο άνδρας-σύζυγος και πατέρας.

Επίσης, μαζί με τις υποδομές και υπηρεσίες, εξίσου σημαντική είναι η γονική άδεια. Η γονική άδεια είναι κάτι διαφορετικό από την άδεια μητρότητας (κυοφορίας, τοκετού, λοχείας) και δεν αφορά μόνο τη γυναίκα. Ομως τα κενά και εδώ είναι

μεγάλα. Η γονική άδεια των 3,5 μηνών του ιδιωτικού τομέα είναι χωρίς αμοιβή και ασφαλιστική κάλυψη. Ποια-ποιος μπορεί να αντέξει και να επιβαρυνθεί επιπλέον και όλα τα ασφάλιστρα;

Στο δημόσιο η γονική άδεια είναι 9μηνη με αποδοχές, αν δεν χρησιμοποιηθεί το μειωμένο ωράριο που προβλέπεται μέχρις ότου το παιδί γίνει τεσσάρων χρόνων. Όμως, αν δεν γίνει χρήση του 9μηνου αμέσως με τη λήξη της άδειας μητρότητας, τεκμαίρεται «πλασματική χρήση του μειωμένου ωραρίου» και έτσι περικόπτεται η άδεια. Εφευρίσκονται δηλαδή διάφορες φόρμουλες προκειμένου και η ισχύουσα νομοθεσία να παραβιάζεται. Είναι κάτι ανάλογο με την απόλυση εγκύου εργαζομένης. Απαγορεύεται ρητά και κατηγορηματικά, πλην η φαντασία των εργοδοτών βρήκε τη διέξοδο μέσα από την «εθελούσια» αποχώρηση.

Γονική άδεια και υπηρεσίες φύλαξης των παιδιών και περιποίησης των ηλικιωμένων, μαζί με τα οικονομικά επιδόματα, μπορούν να γείρουν την πλάστιγγα υπέρ των γεννήσεων, αφού άλλωστε ο επιθυμητός αριθμός είναι πολύ μεγαλύτερος από τον δείκτη γονιμότητας.

Επομένως δεν χρειάζονται κραυγές πανικού και επιστράτευση ιδεολογημάτων, όταν δεν γίνονται τα αυτονόητα, δηλ. η έμπρακτη στήριξη της οικογένειας, όταν, όπως διαβάζουμε στην εργασία της κ. Περιστερά, οι δαπάνες για οικογενειακές παροχές είναι στο 1,5 % του ΑΕΠ, με στοιχεία του 2007, έναντι 2,1 του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Η απόκτηση παιδιών, ο αριθμός τους και τα χρονικά διαστήματα που θα γεννηθούν είναι δικαίωμα του ζευγαριού, αναγνωρισμένο διεθνώς. Η πολιτεία οφείλει να δημιουργεί τις προϋποθέσεις, ώστε αυτό το δικαίωμα να βρίσκει εφαρμογή.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Κρίση α λα Γκρέκα....

20/02/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Αλλού τ' όνειρο και αλλού το θάμα. Από άλλη πλευρά περιμέναμε σκληρή μονεταριστική, ρεβανσιστική πολιτική, από σοσιαλιστική κυβέρνηση μας ήρθε. Έχουν χαθεί τα όρια, οι διαχωριστικές γραμμές, ήρθαν τα πάνω κάτω.

Είχαμε κρίση αντιπροσώπευσης του πολιτικού συστήματος και συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Κρίση θεσμών. Κρίση ελεγκτικών μηχανισμών. Κρίση περιβαλλοντική. Κρίση προσανατολισμού της κοινωνίας, όπου πάει να γίνει κυρίαρχος ο καταναλωτισμός, το χρήμα και ο εξουσιασμός. Και τώρα ήρθε καλπάζοντας η χρηματοπιστωτική, δημοσιονομική, οικονομική κρίση και η πρωτοφανής κρίση απασχόλησης. Δηλαδή έχουμε μία πολυσύνθετη κατάσταση, ένα θανατηφόρο κοκτέιλ, μία κρίση α λα Γκρέκα.

Από όλη αυτή την πολυεπίπεδη κρίση οι κυβερνώντες ανασύρουν την οικονομική - δηλαδή δημοσιονομική- διάσταση της και προσπαθούν να την θεραπεύσουν με το ίδιο φάρμακο που την προκάλεσε. Την άγρια λιτότητα, τη συρρίκνωση των εισοδημάτων, τη φοροεπιδρομή, το βάθεμα της ύφεσης, την απουσία αναπτυξιακής πνοής. Ανάπτυξη δεν βλέπουμε στα μέτρα που παίρνονται μονομερώς και καθ' υπόδειξη εξωελληνικών κέντρων.

Απέναντι σε αυτά τα κέντρα και τις βουλήσεις τους δεν διακρίνουμε αντίσταση εκ μέρους των επιτελών της κυβέρνησης, ούτε καν κάποιο «αλλά». Συμφωνούν και επαυξάνουν σε μέτρα που θα γονατίσουν την κοινωνία, θα υπονομεύσουν το μέλλον της, χωρίς να δημιουργήσουν διέξοδο προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Δεν διακρίνουμε κάποιο εναλλακτικό σχέδιο της πλευράς μας.

Έχουμε να κάνουμε με πρόβλημα επάρκειας της πολιτικής και του πολιτικού προσωπικού που χειρίζεται τα πράγματα. Εμένα μου βγάζει μία ξενόδουλη στάση, μια ευρωδουλεία. Είμαστε στην Ευρώπη για να προωθήσουμε τη θέση της χώρας, να αξιοποιήσουμε τα πλεονεκτήματά μας, να μειώσουμε τα μειονεκτήματα, να συνυπάρξουμε με αξιοπρέπεια. Δεν είμαστε εκεί ως μοιραίοι και άβουλοι, ως ουραγοί, οσφυοκάμπτες και «γιέσμεν», ως ομάδα των προθύμων που διαμεσολαβεί τη νεοφιλελεύθερη ορθοδοξία στον ίδιο της τον τόπο. Θα μου πεις, και τόσα κοινοτικά πλαίσια, τόσοι πόροι πού πήγαν, σε ποιά ανάπτυξη; Δεν ήταν όλα αυτά έκφραση βοήθειας στον καιρό τους; Ασφαλώς, κι αυτό μεγαλώνει και υπογραμμίζει το πολιτικό πρόβλημα.

Βέβαια, το κατεστημένο θύει άφθονο λιβανωτό στον κ. Παπακωνσταντίνου, διότι αυτός επιτέλους κάνει πράξη αυτά που χρόνια υποδείκνυε σε κάθε εξουσία και φυσικά στον κ. Καραμανλή. Μείωση μισθών, συντάξεων, ασφαλιστικών δικαιωμάτων, περιφρόνηση της εργασιακής νομοθεσίας, παντοκρατορία της εργοδοσίας. Χρόνια εγκαλούνταν η εκάστοτε κυβέρνηση, διότι τάχα υπολόγιζε το

πολιτικό κόστος και δεν προέβαινε στα αντικοινωνικά αυτά μέτρα. Και να τώρα, εμφανίστηκαν οι ηρωικώς μαχόμενοι κυβερνητικοί για να κόψουν τον γόρδιο δεσμό των δεσμεύσεων, που αποτελούν τάχα βαρίδια στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Αυτοί οι κύκλοι την οικονομική ανάπτυξη την ταυτίζουν με τα κέρδη και υπερκέρδη των επιχειρήσεων. Έχουν περιορισμένη άποψη για τη βιώσιμη ανάπτυξη, που περιλαμβάνει και την κοινωνική της διάσταση. Διότι τι σόι οικονομική ανάκαμψη μπορεί να είναι αυτή που στηρίζεται στη συρρίκνωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, στην ανασφάλειά τους, στην επιδείνωση της ποιότητας ζωής τους; Τι σόι πρόοδος είναι αυτή που δεν υπολογίζει τα συλλογικά συμφέροντα της κοινωνίας; Που ανέχεται τους φτωχούς-ές εργαζόμενους-ες; Που διαιώνίζει την ανισότητα λόγω φύλου; Που εξακολουθεί να αισχροκερδεί από το χάσμα των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών για ίσης αξίας εργασία;

Η κρίση που βιώνουμε είναι πρωτίστως και προεχόντως πολιτισμική. Είναι κρίση ιδεών και αξιών. Κρίση αρχών. Και από 'κεί να αρχίσουμε. Αν είναι να γίνει η κρίση ευκαιρία, ας επανατοποθετηθούμε αυτοκριτικά απέναντι στα πράγματα. Ας αναρωτηθούμε τι κοινωνία θέλουμε, ας δεσμευτούμε στο πώς θα την οικοδομήσουμε, στο ποιος είναι ο ρόλος που αναλαμβάνουμε ως συλλογικότητες και ως άτομα. Προκειμένου να επιτύχουμε την αναγέννηση θεσμών και πολιτικού συστήματος και να αποχαιρετήσουμε την παρακμή μέσα στην οποία κινδυνεύουμε να βουλιάξουμε ένοχοι-ες κι αθώοι-ες.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

13/02/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Τι είναι τα γυναικεία προβλήματα; Κοινωνικά λένε κάποιες-οι. Λες και υπάρχουν ζητήματα του κόσμου τούτου που δεν είναι κοινωνικά. Τι, μεταφυσικά θα ήταν; Είναι κοινωνικά, αλλά συμβαίνει να τα υφίστανται μόνο οι γυναίκες, το ένα φύλο. Άρα, έχουν ιδιομορφία. Γυναικείο ζήτημα, άλλωστε, είναι η κατάσταση των διακρίσεων και ανισοτήτων λόγω φύλου.

Δεν είναι τυχαίο που εκπρόσωποι συντηρητικών πολιτικών δυνάμεων θέτουν κάθε φορά το θέμα. Και είναι απλό. Δεν θέλουν να αναγνωρίσουν την ανάγκη για ειδικές πολιτικές και μέτρα υπέρ των γυναικών. Τουλάχιστον για ριζοσπαστικού χαρακτήρα μέτρα. Θεωρούν ότι τα γυναικεία ζητήματα είναι σαν τα τρέχοντα. Ότι η αντιμετώπισή τους είναι κάτι σαν κοσμική φιλανθρωπία. Όμως αγαπάει ο Θεός τον κλέφτη, αγαπάει και τον νοικοκύρη. Η φιλοδοξία γυναικείων στελεχών, που χρησιμοποιούν την ειδική εσωκομματική δομή ως λόμπυ απέναντι στην ηγετική ελίτ, προκειμένου να έχουν αξιώματα, η πίεση των διεθνών οργανισμών και η ανάγκη συμμόρφωσης στο ευρωπαϊκό δίκαιο και την ευρωπαϊκή πολιτική σώζουν την κατάσταση. Πρέπει με κάποιον τρόπο να εμφανίζεται σχετική ενασχόληση. Κατάλαβες;

Η συντηρητική σκέψη απεχθάνεται τη φεμινιστική ανάλυση και οπτική, διότι η τελευταία είναι ανατρεπτική της καθεστηκυίας τάξης, όταν μεταφερθεί στο πεδίο της κοινωνικής εφαρμογής. Διευρύνει τα όρια της δημοκρατίας πρώτα από όλα, του ίδιου του πολιτισμού. Ανατέμνει την εξουσία, ζητεί την αναδιανομή της. Επιδιώκει την ανακατανομή του πλούτου. Ζητεί δικαιοσύνη φύλου. Ποια συντήρηση που σέβεται τον εαυτό της διάκειται φιλικά στις κοινωνικές αναστατώσεις και ανατροπές; Θέ μου, φύλαγε...

Και τι είναι η ισότητα των φύλων; Άντε πάλι. Είναι, είπαμε, θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Τελευταία, όλο και πιο πολύ τείνουμε να λησμονούμε, ότι άλλο η γενική ισότητα και άλλο η ισότητα των φύλων, που αφορά το μισό και πάνω του πληθυσμού της γής. Ο σεξισμός είναι ο μαζικότερος ρατσισμός. Γι' αυτό όταν γινόταν η προεργασία για την ευρωπαϊκή συνταγματική συνθήκη οι φεμινιστικές οργανώσεις έδωσαν μάχη προκειμένου να περιληφθεί στις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης όχι μόνο η ισότητα, αλλά και η ισότητα λόγω φύλου. Τώρα στο επίπεδο της πολιτικής πρακτικής υπάρχει η τάση της μη διάκρισης των δύο μεγεθών. Υπό την γενική ισότητα μπαίνουν ομού οι γυναίκες, οι ανάπηροι, οι Ρομά και κάθε άλλη συμπαθής αναξιοπαθούσα κοινωνική ομάδα. Αλλά το γυναικείο φύλο δεν είναι μία ομάδα η κατηγορία. Είναι το άλλο φύλο!

Όμως το θέμα μας δεν είναι μόνο ο διαχωρισμός των εννοιών. Πίσω από τους ορισμούς των εννοιών ακολουθούν πρακτικές. Φαίνεται ότι υπάρχει μια αναδίπλωση της πολιτικής σε σχέση με το γυναικείο. Μοιάζει σαν να θέλει να αποτραβηχτεί από τις δεσμεύσεις για ειδικά, θετικά μέτρα, προκειμένου η ισότητα να γίνει ουσιαστική. Και τα ειδικά μέτρα σημαίνουν ασφαλώς και διάθεση πόρων. Γιατί να υπάρχουν οι ειδικοί προϋπολογισμοί; Η ισότητα των φύλων είναι ακριβή υπόθεση και με τις δύο έννοιες. Γιατί να υπάρχουν οι ειδικές δομές; Οι εθνικοί μηχανισμοί;

Αν προχωρήσουμε σε διάλυση των ειδικών θεσμών για την ισότητα, θα πάμε ολοταχώς πίσω. Δεν πρέπει να επιτραπεί στο όνομα της κρίσης να «κλείσουν» δομές, που αποτέλεσαν κατάκτηση και έδωσαν ώθηση στην υπόθεση μέχρι σήμερα.

Διακρίνεται μια συντηρητικοποίηση της διεθνούς κατάστασης, πράγμα που ανιχνεύεται ακόμα και στον ΟΗΕ. Αλίμονο αν το έργο ενός τέτοιου οργανισμού διαποτισθεί από συντηρητικές απόψεις αναφορικά με το γυναικείο. Μέχρι σήμερα ο ρόλος του υπήρξε καθοριστικός στην όποια πρόοδο έχει σημειωθεί στην ισότητα των φύλων. Αλλά φαίνεται πως στην εποχή μας τίποτε δεν μπορεί να θεωρείται πλέον αυτονόητο!

Τι να πω; Επαγρύπνηση, αδελφή!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Για το σύμβολο του απαρτχάιντ φύλου ο λόγος...

06/02/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Όχι μόνο δεν μας αρέσει η μπούργκα και το νικάμπ (ολοπρόσωπη καλύπτρα), αλλά με το καθεστώς των Ταλιμπάν τη μισήσαμε κιόλας. Με τη χρεωκοπία του καθεστώτος θεωρήσαμε ότι μαζί εξέπεσαν και οι αξίες τους.

Αμ, δε! Η μπούργκα όχι μόνο ζει και βασιλεύει στις εστίες της, αλλά εξαπλώνεται και στην Ευρώπη. Το θέμα ήρθε στην επικαιρότητα πάλι με αφορμή το πόρισμα της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής της Γαλλίας, που γνωστοποιήθηκε πρόσφατα. Η Επιτροπή με την έκθεσή της προτείνει η Γαλλία να ταχθεί επισήμως κατά του νικάμπ, τουλάχιστον στις δημόσιες υπηρεσίες, τα νοσοκομεία, τις συγκοινωνίες. Βέβαια, το πόρισμα δεν είναι υποχρεωτικό. Μόνο ένας νόμος θα ήταν δεσμευτικός. Εν συγχύσει φαίνεται να τελεί ο πολιτικός κόσμος, αν και οι μετρήσεις δείχνουν ότι 57% των πολιτών είναι υπέρ της απαγόρευσης της καλύπτρας.

Δεν καταλαβαίνω τους ενδοιασμούς αυτών των πολιτικών, που διστάζουν να αποδοκιμάσουν αναχρονιστικές πρακτικές σε μία χώρα επί πολλές δεκαετίες είναι σεβαστό το κοσμικό κράτος. Μήπως πιστεύουν ότι πρέπει να είμαστε σεβαστικοί-ες στην παράδοση συλλήβδην και στην εθνική ιδιομορφία; Διότι υπάρχει και ο πολιτισμικός σχετικισμός.

Αλλά το θέμα έχει ξεκαθαριστεί: δεν μπορούμε να σεβόμαστε παραδόσεις, εθιμικές πρακτικές, που έρχονται σε σύγκρουση με τα καθολικώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν μπορούμε, λόγου χάρη, να δώσουμε άφεση στην εκτομή της κλειτορίδας, διότι είναι παραδοσιακό έθιμο και άρα πρέπει να τηρείται ευλαβικά. Δεν μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια στους γάμους εντεκάχρονων.

Αντιλαμβάνεσαι τι πάει να γίνει; Να δεχθούμε από το παράθυρο ό,τι πολύ χρόνο πριν διώξαμε από την πόρτα. Να νοθεύσουμε -εκεί που υπάρχει- την αρχή του χωρισμού κράτους - Εκκλησίας, να διολισθήσουμε σε καταστάσεις υπονόμευσης των δικαιωμάτων των γυναικών μέσα στην καρδιά της Ευρώπης. Μιας Ευρώπης στην οποία με σκληρό αγώνα κατορθώσαμε η ισότητα των φύλων να περιληφθεί στις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης, να θεωρηθεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και οριζόντιος στόχος.

Μα και η Δανία αναπτύσσει αντιδράσεις στην προοπτική της μπουργκο-ενδυμασίας. Γνωστή η θέση - κραυγή του πρωθυπουργού της χώρας: "Η μπούργκα και το νικάμπ δεν έχουν θέση στη Δανία".

Όταν αλλού κοιτάζουν πώς να απαλλαγούν από τη φρικτή αυτή ενδυμασία, που «αντικειμενικοποιεί» τις γυναίκες και τις μεταβάλλει σε *res*, στην Ευρώπη θα δημιουργούμε χώρο υποδοχής και ευδοκίμησης του φαινομένου; Και αναφέρομαι σε δύο περιπτώσεις: Δικαστήριο του Καΐρου πρόσφατα ενέκρινε απόφαση της αιγυπτιακής κυβέρνησης να απαγορεύσει στις φοιτήτριες να φορούν το νικάμπ στις εξετάσεις στα πανεπιστήμια. Η οργάνωση, εξάλλου, Καναδικό Μουσουλμανικό Κογκρέσο κάλεσε το κράτος να απαγορεύσει την μπούργκα τονίζοντας ότι η χρήση του ισλαμικού ρούχου που κρύβει το πρόσωπο «περιθωριοποιεί τις γυναίκες».

Να το πούμε ρητά: Η μπούργκα, το νικάμπ, ο φερετζές, η ισλαμική μαντίλα δεν είναι απλώς μία ενδυματολογική παραλλαγή, ένα σκέρτσο ανώδυνο. Φέρει ισχυρό συμβολισμό, καθώς απεικονίζει (;) μία απρόσωπη γυναικεία παρουσία, έναν ακαθόριστο ανθρώπινο όγκο, πλήρως υποταγμένο, προορισμένο να ζει στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής.

Και βεβαίως συμβολίζει τον ισχυρό δεσμό θρησκείας - κράτους. Αρκεί να θυμηθούμε εδώ το σύνθημα που φώναζαν οι διαδηλώτριες και διαδηλωτές στην Τουρκία, την ώρα που η εθνοσυνέλευση ψήφισε υπέρ της άρσης της απαγόρευσης της ισλαμικής μαντίλας στα πανεπιστήμια, στις 7 Φλεβάρη του 2008: Η Τουρκία είναι κοσμικό κράτος. Φαντάσου! Η μαντίλα είχε απαγορευθεί στη γείτονα με την κατίσχυση του κοσμικού κράτους επί του ισλάμ. Την επανέφεραν οι συντηρητικές και αντιδραστικές πολιτικές δυνάμεις και έκτοτε αποτελεί αιτία διενέξεων. Εξ ου και η προχθεσινή κλοτσοπατινάδα στην τουρκική εθνοσυνέλευση για τη «μαντίλα της Εμινέ». Για να αποδειχθεί ότι αυτού του είδους οι μεταρρυθμίσεις με βαθύ ιδεολογικό υπόβαθρο πρέπει πάντα να περιφρουρούνται και να επιδεικνύεται επαγρύπνηση.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

23/01/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Όχι που νόμιζες ότι η άνοδος των γυναικών στα υψηλά κλιμάκια της πολιτικής θα περνούσε έτσι, ανώδυνα και αλοιδώρητα. Και έλεγα, ε, δεν θα χτυπήσουν οι μισογύνηδες και αμετανόητοι σεξιστές;

Τι εννοώ; Ασφαλώς και η κάθε γυναίκα αξιωματούχος είναι εξίσου εκτεθειμένη στη δημόσια κριτική. Αν και το εξίσου δεν είναι ακριβώς η απεικόνιση της πραγματικότητας. Ας το δεχθούμε όμως ως υπόθεση εργασίας. Στην περίπτωση των γυναικών σε υψηλά πόστα δεν έχουμε πολιτική κριτική και ανάπτυξη επιχειρημάτων με τελεία και παύλα. Έχουμε εν πολλοίς καλυμμένη ή φανερή σεξιστική επίθεση.

Πρόσφατο παράδειγμα η επίθεση αρθρογράφου στην κ. Λούκα Κατσέλη, που υπερβαίνει τα όρια. Εδώ δεν πρόκειται για δημοσιογραφική προσέγγιση, πρόκειται για εμπάθεια και μισογυνισμό, που καμουφλάρεται πίσω από τον ευτελιστικό αφορισμό του... Ταλλεϋράνδου, εκείνου του δαιμόνιου Γάλλου: *«ανάμεσα στα πόδια τους [των γυναικών], επάνω στα γόνατά τους, αλλά ποτέ στα χέρια τους»*. Τώρα ποιο είναι το link του αφορισμού του Ταλλεϋράνδου με την κ. Κατσέλη; Ότι η τύχη της οικονομίας είναι στα χέρια της... Κατά τα άλλα, Εκείνος έφα!

Έχει περισσέψει η προσωπική εμπάθεια, η πλάκα, ο χαβαλές και το λεγόμενο «πνεύμα», ο εξυπνακισμός δηλαδή, στη δημοσιογραφία. Καμία σχέση με το χιούμορ δε, που είναι άκακο, που διακρίνεται για τη λεπτότητα και την καλλιέργεια του ανθρώπου από τον οποίο εκπορεύεται. Καμία σχέση επίσης ο χαβαλές και η πλάκα με τη σάτιρα. Η τελευταία ελαύνεται από τη διάθεση της αντίθεσης στις υπερβολές της εξουσίας, της όποιας εξουσίας, μέσα από τη γελοιοποίησή της, από την ανάγκη διόρθωσης των δεινών που προκαλεί. Και κυρίως τα λυτρωτικά πυρά της τα στρέφει εναντίον πράξεων και παραλείψεων των ισχυρών, εναντίον γεγονότων και όχι προσώπων.

Διάσημοι άνδρες, σοφοί ή «σοφοί», είπαν για τις γυναίκες τις μεγαλύτερες βλακειές, τυφλωμένοι από την εγωπάθεια και την περιφρόνηση στο άλλο φύλο. Αλλά είπαμε ότι τα έχουμε αφήσει πίσω όλα αυτά τα αναχρονιστικά. Το να επικαλούμαστε τις ουρανομήκεις ανοησίες του Ταλλεϋράνδου, επειδή δεν μπορούμε να πάρουμε επάνω μας την ευθύνη της λαιμοδείας, πάει πολύ. Αυτός δεν ήταν που είπε ότι «αφού ο λαός είναι σε θέση να χάσει τα όσα του λέμε, τότε και σε μας δεν απομένει παρά να κατασκευάζουμε τα γεγονότα»;

Πρέπει σε αυτόν τον τόπο να διδαχθούμε εξ αρχής τον πολιτισμό της δημόσιας αντιπαράθεσης, την τέχνη του επιχειρηματολογείν. Φθάνει η εκτόξευση ύβρεων και χαρακτηρισμών. Αρκετά με τις βίαιες λεκτικές επιθέσεις. Όσοι και όσες έχουν μία θέση που μπορεί να επηρεάζει ευρύτερο στρώμα πολιτών πρέπει να συναισθανθούν

την ευθύνη τους. Να μην επιτρέψουν να συνεχισθεί και να βαθύνει το μπάχαλο, να διαλυθεί ο κοινωνικός ιστός και να γενικευθεί ο πόλεμος όλων εναντίον όλων.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρώ μία στοχοπροσήλωση και των πολιτικών στις επικοινωνιακές ατάκες, που είναι βούτυρο στο ψωμί των παραπολιτικών και πολιτικών στηλών. Δεν είναι τυχαίο. Μόνο έτσι υπάρχουν στα δελτία των ειδήσεων, ως σκάνδαλο δηλαδή. Αναρωτιέμαι αν έτσι υπηρετούν την πολιτική, αν την περιφρουρούν από την ανυποληψία και αναξιοπιστία, που έχει μεταβληθεί σε μόνιμο παρακολούθημά της. Το τι επίσης εκτοξεύεται από τα ερτζιανά σε καθημερινή βάση είναι συχνά πέραν πάσης κριτικής. Ποιότητα προβληματική. Γλώσσα περιορισμένη. Σεξισμός. Σεξουαλικά υπονοούμενα. Μάγκικες εκφράσεις. Αέναο κουτσομπολιό. Ζητείται, επομένως, σοβαρότητα, όχι ασφαλώς σοβαροφάνεια. Ζητείται ήθος!

Υπάρχουν, βέβαια, τα καλά πράγματα. Υπάρχουν οι νησίδες ποιότητας. Αλλιώς θα ήμασταν δυστυχείς. Πρέπει να τις αναζητήσουμε και φανατικά να τις στηρίξουμε. Να ανακόψουμε το κλίμα χαβαλέ που πάει να γίνει κυρίαρχο στην κοινωνία μας. Να ανεβάσουμε τον πήχη των απαιτήσεών μας από την πολιτική και πολιτιστική ζωή. Να μην βολευόμαστε στη μιζέρια, στα μικρά και ταπεινά, που περιορίζουν τους ορίζοντες και μαζί την ανάπτυξή μας.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Συνεχείς διαψεύσεις και ματαιώσεις

16/01/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Σου συμβαίνει άραγε και σένα αυτό που έχω πάθει εγώ σήμερα; Θέλω τόσα πολλά να πω, που δεν μπορώ να πω τίποτα. Έχω μπουκώσει.

Αλλαγή χρόνου, αλλαγή πολιτικού τοπίου, λες, βρε αδελφή, ότι δεν μπορεί θα αλλάξει κάπως το κλίμα. Κι όμως σαν να μην άλλαξε τίποτα. Καταθλιπτικός ο ορίζοντας, μελαγχολία, κοινωνική ανασφάλεια. Συνεχείς διαψεύσεις και ματαιώσεις. Και η μεγάλη διάψευση δεν είναι άλλη από τη νέα κυβέρνηση. Εξαφάνισε μέσα σε εκατό μέρες τα βάθρα που θα στήριζαν μία σχετική αισιοδοξία, την ελπίδα, ότι μπορούμε καλύτερα σε αυτόν τον τόπο. Εμένα πρώτα από όλα με φοβίζει η προχειρότητα με την οποία προσέρχονται στα της διοίκησης της χώρας. Προς τα έξω βγαίνει μια τσαπατσουλιά. Αναρωτιέμαι, αυτοί οι αξιόλογοι άνθρωποι με τα πτυχία, που είναι στις διάφορες διοικήσεις και γνωρίζουν και προτείνουν και σχεδιάζουν, πως δεν κάνουν τη διαφορά;

Ανησυχώ για τις μεγάλες αλλαγές που σχεδιάζονται στη διοικητική δομή της χώρας. Έχουν επαρκώς μελετηθεί; Από την άποψη των συνεπειών τους; Ή θα αποδειχθούμε μαθητευόμενοι μάγοι; Αυτοί οι τεράστιοι δήμοι που θα αντικαταστήσουν τους σημερινούς, και που θα είναι σαν μικρές κυβερνήσεις, θα μπορέσουν να δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη; Μήπως χαθούμε μέσα στην αφόρητη γραφειοκρατία; Θα μπορέσουν να ενισχύσουν τη συμμετοχική δημοκρατία, να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των πολιτών για τα κοινά, να εφαρμόσουν τη διαφάνεια, να επιτύχουν εκεί που απέτυχαν οι καποδιστριακοί; Μήπως απομακρύνουν τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες, έτι περισσότερο από την πολιτική δραστηριότητα; Μήπως και η Αυτοδιοίκηση μετατραπεί σε ένα έργο για επαίοντες, για μικρές ελίτ;

Και πως μέσα στο καινούργιο πλαίσιο θα προωθήσουμε την ισότητα; Εκτός αν οι επιτροπές ισότητας προβλεφθούν θεσμικά, εκ του νομικού πλαισίου, ώστε να λειτουργούν ανά δήμο και να μπορούν να χρηματοδοτούνται και να στελεχώνονται. Αλλιώς θα χάσουμε τα αυγά και τα πασχάλια. Έχουμε ανάγκη την Αυτοδιοίκηση. Μας νοιάζει να λειτουργεί ομαλά και να εκπληρώνει την αποστολή της. Δεν είναι κατ' ανάγκη επιβλαβείς οι αλλαγές. Όμως και οι προοδευτικότερες κινήσεις, όταν δεν μελετηθούν και δεν στηριχτούν οικονομικά, πολιτικά, ηθικά, μπορεί να οδηγήσουν σε χαοτικές καταστάσεις. Ξαναρωτώ: είμαστε έτοιμοι-ες για τέτοια βήματα, που θα προκαλέσουν σεισμό; Είναι έτοιμο το πολιτικο-διοικητικό σύστημα για μία ουσιαστική αποκέντρωση με αυτοδιοίκηση; Τι λένε οι πλέον αρμόδιοι; Φθάνει ο χρόνος για έναν κοινωνικό διάλογο, σε μία χώρα που δεν έχει μάθει συστηματικά να εργάζεται και όλο αναβάλλει και χρονοτριβεί και καθυστερεί και προχειρολογεί;

Και έπειτα είναι και ο εκλογικός νόμος. Άλλη σκοτούρα αυτή. Άλλες εργατώρες και σπατάλη ενέργειας. Την ώρα που το πράγμα θα μπορούσε να είναι απλό. Καθιέρωση απλής αναλογικής, τίποτε περισσότερο, τίποτε λιγότερο. Πάλι αναζητούνται τρόποι

και μεθοδεύονται λύσεις, που στηρίζονται στην αδικία και την ανισότητα της ψήφου των πολιτών. Πάλι η κομματική σκοπιμότητα γίνεται ο οδηγός ενεργειών, που θα μας φέρουν από το ένα άδικο στο άλλο άδικο σύστημα. Αλήθεια, τι θα απογίνει με τους νόμους που προβλέπουν ποσόστωση του ενός τρίτου τουλάχιστον για τη συμμετοχή των γυναικών στα ψηφοδέλτια; Ελπίζω να μην πάμε πίσω, ακυρώνοντας κάποια μικρά-μεσαία βήματα που κάναμε τελευταία με πολύ κόπο.

Επανέρχομαι στο θέμα της κυβέρνησης. Πρέπει να αποκαταστήσει το κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και κυβερνώντων. Να δημιουργήσει κεφάλαιο αξιοπιστίας. Και αυτό είναι πιο σημαντικό από την εμπιστοσύνη των αγορών. Να θεωρεί ο πολίτης, ότι έχει απέναντί του έναν έγκυρο συνομιλητή. Για να μπορεί να διαπραγματεύεται κιόλας, να συναλλάσσεται με το κράτος, χωρίς να θεωρεί, ότι τον τυλίζουν σε μια κόλλα χαρτί, τον παγιδεύουν, τον εξαπατούν. Η καχυποψία και η έχθρα ανάμεσα στην κοινωνία και τους θεσμούς είναι η χειρότερη αντένδειξη στη θεραπεία των δεινών και των εκφυλιστικών φαινομένων που ταλανίζουν τον τόπο.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η φτώχεια δεν είναι εφιάλτης, είναι ζοφερή πραγματικότητα

09/01/2010

Αγαπητή Ευγενία,

Αρμενίζουμε ήδη στα αβέβαια νερά του 2010, Ευγενία μου, και... όπου μας βγάλει. Ευρωπαϊκό Έτος για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού είναι το τρέχον και η ισπανική προεδρία ετοιμάζεται να το εγκαινιάσει πανηγυρικά στη Μαδρίτη σε λίγες μέρες. Πώς; Μα με συνέδριο, ημερίδα, διάσκεψη, πες το όπως θέλεις. Όλοι οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι θα είναι εκεί και η πολιτική ηγεσία της προεδρεύουσας χώρας. Μπαρόζο, Σπίντλα, Θαπατέρο θα δώσουν αίγλη στο event.

Κατ' αρχήν το θέμα είναι ζέον. Η φτώχεια δεν είναι εφιάλτης, είναι ζοφερή πραγματικότητα. Μάλιστα φέτος συμπληρώνονται 15 χρόνια από τον Μάρτη του 1995, που έγινε στην Κοπεγχάγη η παγκόσμια διάσκεψη για την κοινωνική ανάπτυξη, κατά της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η διάσκεψη αυτή διακήρυξε με μοναδική κατηγορηματικότητα και σαφήνεια, ότι η εξάλειψη της φτώχειας είναι ηθικό χρέος για την ανθρωπότητα. Και έδωσε έτσι έμφαση στο γεγονός, ότι η φτώχεια και η πείνα δεν είναι αναγκαστικό παρακολούθημα της ιστορικής διαδρομής του ανθρώπινου είδους, αλλά έχει συγκεκριμένα κοινωνικά και οικονομικά αίτια, είναι κοινωνική κατασκευή. Άρα έχει και ημερομηνία λήξης. Πρέπει να έχει καταληκτική ημερομηνία, διότι στέκεται εμπόδιο στην απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλους και όλες.

Είναι όμως αυτό το πρίσμα υπό το οποίο εξετάζουν οι ταγοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ζήτημα; Είναι ο ανυποχώρητος αγώνας που τους εμπνέει, προκειμένου η κοινωνική πείνα να μην υπάρχει στη ζωή; Ή μήπως εξετάζουν το πρόβλημα με όρους φιλανθρωπίας; Προτείνοντας ένα ελάχιστο δίχτυ ασφαλείας και τούτο για λόγους πρόληψης εσωτερικών αναστατώσεων; Πιστεύοντας στην πραγματικότητα ότι η φτώχεια υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει;

Αναρωτιέμαι, λοιπόν, στον διάλογο που εγκαινιάζεται πόσο βαθιά θα πάει η σκέψη και πόσο ριζοσπαστικές προτάσεις θα ακουστούν. Από ένα πρώτο πρόγραμμα εργασιών που είδα δεν διέκρινα σύνδεση της ανεργίας με τη φτώχεια. Μα είναι η μέγιστη προϋπόθεση η αντιμετώπιση της ανεργίας. Και, βεβαίως, και της ευέλικτης εργασίας, της επισφαλούς, στο πλαίσιο της οποίας έχουμε «φτωχούς εργαζόμενους-ες». Δηλαδή, όταν λέμε καταπολέμηση της φτώχειας, πώς το εννοούμε; Ποιο είναι το φάρμακο, η πολιτική, η στρατηγική; Δεν είναι η εξασφάλιση πλήρους εργασίας για όλους και όλες; Άρα, η συζήτηση πρέπει να μεταφερθεί στο πώς εξασφαλίζουμε θέσεις εργασίας, πώς τις διευρύνουμε, πώς δημιουργούμε ανάπτυξη και πώς αποχαιρετάμε την ύφεση. Και παραπέρα, πώς αναπτύσσουμε τις δημόσιες υπηρεσίες και το κοινωνικό κράτος, ώστε να μπορούν να ακουμπήσουν σε αυτό οι ταξικά ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Αλλιώς, το να εκφωνούμε ηθικοπλαστικούς λόγους για το πόσο κακό είναι η φτώχεια δεν έχει νόημα. Χρειάζονται πολιτικές που να διαπνέονται από την κοινωνική δικαιοσύνη και τη δίκαιη αναδιανομή του παραγόμενου προϊόντος. Θα πάει σε αυτές η νεοφιλελεύθερη ηγεσία της «Ευρώπης»;

Κάτι επίσης που δεν διέκρινα στο πρόγραμμα του συμποσίου της Μαδρίτης είναι η εξέταση του θέματος «εκθηλωσμός της φτώχειας», δηλαδή η σχέση του φύλου με τη φτώχεια και την πείνα. Και πρόσεξε, το φύλο δεν είναι απλά μία κοινωνική κατηγορία, μία κοινωνική μειοψηφία. Είναι το άλλο φύλο, πληθυσμιακά κιόλας υπέρτερο. Εάν δεν τεθεί στο τραπέζι της συζήτησης η ίση συμμετοχή των γυναικών στην εργασία, τη συσσώρευση και την αναδιανομή, δεν θα έχει αποτέλεσμα καμία πολιτική, όσο καλές προθέσεις και αν έχει. Δεν είναι δυνατόν οι γυναίκες να δουλεύουν τα $\frac{3}{4}$ του εργάσιμου χρόνου στη γη [πληρωμένη και απλήρωτη εργασία], και να αντιστοιχεί σε αυτές το 10% του παραγόμενου προϊόντος, ενώ τους ανήκει το 1% της ακίνητης περιουσίας.

Γι' αυτό έχω αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας. Εκτός αν γίνει αφορμή για να ακουστεί από τα κάτω η μυριόστομη κραυγή των άνεργων, των άστεγων, των άεργων, των φτωχών εργαζόμενων, όλων εκείνων που ζητούν ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ!

Καλή χρονιά!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

19/12/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Το άκουσες αυτό; Υπάρχει περιθώριο μείωσης των μισθών και συντάξεων. Το βεβαιώνει και ο πρώην πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης, που εντελώς αθώα και ακομπλεξάριστα βγήκε προχθές για να ρίξει το βάρος του υπέρ της μείωσης των απολαβών των εργαζομένων. Αναρωτιέμαι τι μισθούς και συντάξεις έχουν υπόψη τους για να τολμούν να λένε ανερυθρίαστα αυτά τα τερατώδη. Συγκρίνει με τα δικά του ο επίτιμος, έτσι φαίνεται. Διότι, αν λάβει ως βάση τον μέσο μισθό και τη μέση σύνταξη, θα πρέπει να προτιμήσει την αιδήμονα σιωπή. Εκτός αν θεωρήσουμε ότι αρκετοί παράγοντες του δημόσιου βίου που είναι της αυτής λογικής διακρίνονται για ιδιαίτερη σκληρότητα έναντι των συμπατριωτών τους, ανδρών και γυναικών, πράγμα όχι απίθανο.

Βλέπεις αυτό που βλέπω; Μία συγχορδία υπερκομματική για στήριξη της πρωτοφανούς επιχείρησης λιτότητας και εκπτώχευσης του λαού στο όνομα της δημοσιονομικής εξυγίανσης. Παράγοντες της Ν.Δ. δηλώνουν αλληλέγγυοι με τις κινήσεις της κυβέρνησης να επιβάλει θυσίες. Από όλους τους αρμούς του κατεστημένου διαχέεται μία συμπάθεια στα μέτρα που σχεδιάζονται, που ανακοινώνονται και δεν ανακοινώνονται στο πλαίσιο ενός παιχνιδιού που καταντάει εμπαιγμός. Είναι φανερό, με τρομολαγνικές δόσεις, με πατριωτικές εξάρσεις, με αλήθειες ανακατεμένες με ψέματα, οικοδομείται μία συναίνεση για να κατευνάσει τη λαϊκή οργή. Καρτέρια και θα δεις, όποιος θα σταθεί απέναντι σε αυτήν την πολιτική, που, τι να γίνει, δεν έχει τάχα εναλλακτική οδό, θα ανακηρυχθεί εχθρός.

Η αριστερά θα δεχθεί πολύ μεγάλη επίθεση. Γιατί δεν είναι διατεθειμένη να θυσιάσει στον βωμό αυτής της ανθρωποφαγικής συναίνεσης τα ιερά και τα όσια. Το δικαίωμα στην εργασία, στην κοινωνική ασφάλιση, τη δημόσια υγεία και παιδεία. Στην αξιοπρέπεια, με ένα λόγο. Θα υπερασπιστεί τα συμφέροντα των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων. Θα απαιτήσει τα οικονομικά και τα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών της χώρας να γίνουν σεβαστά. Θα αντισταθεί στη γνωστή αεριτζήδικη πρακτική της ιδιωτικοποίησης των κερδών και της κοινωνικοποίησης των ζημιών. Αυτός είναι ο ρόλος της. Θα πιεστεί λοιπόν. Θα συκοφαντηθεί. Θα κατηγορηθεί για μαξιμαλισμό, για εκτός τόπου και χρόνου συμπεριφορές. Για αναχρονισμό. Ίσως αμφισβητηθεί και η ηθική της, το σημείο υπεροχής της.

Για όλα αυτά πρέπει να είναι έτοιμη. Κατ' αρχήν πρέπει να αποκτήσει ρωσικά νεύρα, αντί για μεσογειακά. Να έχει συναίσθηση του βάρους που σηκώνει και ποιον, ποιους, εγγώριους και μη, δυσχεραστεί και τι αυτοί ενδεχομένως θα μετέλθουν. Να κάνει τη δουλειά της με σοβαρότητα και συλλογικότητα. Το κλειδί είναι η συνέπεια και η συνέχεια και η συλλογική δουλειά. Δεν είναι καιρός για παραγοντισμούς, για προσωπικές στρατηγικές, για αντεγκλήσεις. Πρέπει να μπει τάξη στο κοινό σπίτι, να επικρατήσει ομόνοια και συναλληλία, να γίνει ελκυστικό το καθιστικό για να έρθει ο κόσμος ως επισκέπτης και να μείνει ως συγκάτοικος.

Με νοιάζει, αδελφή, τι θα γίνει με τις υπηρεσίες του κοινωνικού κράτους, στις οποίες προσβλέπουμε ιδιαίτερα ως φύλο. Είχα την κρυφή ελπίδα ότι η σημερινή κυβέρνηση θα έκανε τη διαφορά σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές λειτουργίες του κράτους. Σοσιαλιστική γαρ... Σήμερα βλέπω ότι τα όρια μεταξύ της σημερινής διαχείρισης και της προηγούμενης καθίστανται δυσδιάκριτα και ακόμη είμαστε στο προχόλ της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Η επιδρομή των αντιλαϊκών μέτρων είναι πρωτοφανής, μία άλλη ποιότητα κυβερνητική αναδύεται, που μας προκαλεί μελαγχολικές σκέψεις για το παρόν και το μέλλον της πολιτικής και τον συσχετισμό των πολιτικών δυνάμεων.

Για όσους-ες έσπευσαν να πουν ότι μετά τη νίκη του ΠΑΣΟΚ η αριστερά δεν χρειάζεται, ελπίζω ότι κατάλαβαν ήδη πόσο έξω έπεσαν. Το σπίτι μας να υπερασπιστούμε, Ευγενία, το κοινό μας σπίτι, έστω και αν εμάς οι διαχειριστές μάς έχουν εξωθήσει στην... κουζίνα, άντε στους κάτω ορόφους.

Έρρωσο!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η κλιματική αλλαγή δεν είναι ουδέτερη, έχει φύλο!

12/12/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Στην Κοπεγχάγη συγκεντρώνεται η παγκόσμια προσοχή και εκεί δοκιμάζεται η πολιτική βούληση, εάν θα ληφθούν σε επίπεδο δεσμεύσεων αποτελεσματικά μέτρα που θα σταματήσουν την υπερθέρμανση της Γης. Η κλιματική αλλαγή είναι το ζήτημα που έχει τεθεί στο τραπέζι του προβληματισμού και των συζητήσεων, πρόβλημα που δεν είναι μόνο περιβαλλοντικό, αλλά και οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Οι επιπτώσεις της ποικίλλουν ανά περιοχή, στις διάφορες γενιές, στις εισοδηματικές τάξεις και επαγγέλματα, σε άνδρες και γυναίκες.

Δεν είναι συνεπώς θέμα ουδέτερο από πλευράς φύλου. Επηρεάζει δυσανάλογα τους φτωχούς και η πλειονότητα των φτωχών είναι γυναίκες. Από το 1,5 δισ. κατοίκους της γης που ζουν με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα, τα 2/3 είναι γυναίκες. Είναι λοιπόν οι γυναίκες οι πρώτες που επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή. Γιατί; Διότι η κλιματική αλλαγή τις βρίσκει με όλα εκείνα τα ιστορικά αμαρτήματα που τις τραβούν πίσω, στις ζώνες της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, και απλώς δρα ως επιβαρυντικός παράγων. Περιορισμένη πρόσβαση στους πόρους, την γνώση και πληροφόρηση, την εξουσία και τις κοινές αποφάσεις, όλα αυτά δημιουργούν ασφυκτικό κλοιό γύρω τους και δεν μπορούν να αξιοποιήσουν ούτε καν την πείρα που αποκτούν ως παραγωγοί τροφής και ενέργειας στις αναπτυσσόμενες γεωργικές χώρες.

Να θυμίσουμε ότι οι γυναίκες εκεί παράγουν το 60-80% των βασικών καρπών διατροφής. Εξαρτώνται πολύ από τις φυσικές πηγές, ως υπεύθυνες για το νερό, το φαγητό και τα καύσιμα για το μαγείρεμα και τη θέρμανση. Η ξηρασία, η αποδάσωση, οι πλημμύρες κάνουν τη ζωή τους πιο δύσκολη. Σε ορισμένες περιοχές ξοδεύουν μισή μέρα για να βρουν καυσόξυλα και κατάλληλο νερό, που τα κουβαλάνε στην πλάτη τους. Παλιότερα έβγαιναν κάθε 4-5 μέρες.

Ο ανεπτυγμένος κόσμος σπάνια σκέφτεται ότι 1,5 δισ. κάτοικοι αυτού του πλανήτη δεν έχουν ηλεκτρισμό και κοντά στα 3 δισ. δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες σύγχρονης ενέργειας. Ο μισός και παραπάνω πληθυσμός απλά «μιλάει άλλη γλώσσα» σχετικά με το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Επομένως, αν είναι να φθάσουμε σε μια παγκόσμια συμφωνία, πρέπει να υπολογισθούν και οι ανάγκες για ενεργειακή ασφάλεια π.χ. των πληθυσμών στη Ν. Ασία και την υπο-σαχάρια Αφρική.

Είναι τεράστιο το ενεργειακό χάσμα και είναι ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης να αντιμετωπισθούν οι στοιχειώδεις ανάγκες μεγάλων συνόλων του πληθυσμού. Είναι απαράδεκτο 2.000.000 να πεθαίνουν τον χρόνο από αιτίες που έχουν να κάνουν με το περιβάλλον, 85% των οποίων είναι γυναίκες. Το 99% των περιπτώσεων αυτών συμβαίνουν, βεβαίως, στις αναπτυσσόμενες χώρες. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι το

75% των περιβαλλοντικών προσφύγων είναι γυναίκες, ο δε αριθμός των προσφύγων αυτών μέχρι το 2.050 αναμένεται να φθάσει τα 250.000.000!

Είναι, λοιπόν, και εδώ τα πρώτα θύματα οι γυναίκες. Συγχρόνως είναι δύναμι θετική δύναμη στις προσπάθειες για αναχαίτιση της κλιματικής επιδείνωσης. Η εμπειρία τους από την ενασχόληση με τη γεωργία, τον καθημερινό μόχθο για τη συλλογή των καρπών, των ξύλων, του πόσιμου νερού, το πλησίασμά τους με τις φυσικές πηγές, μπορεί να αποβεί χρήσιμη τώρα που εξελίσσεται η συζήτηση για τις αιτίες και τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής.

Δυστυχώς, ο αποκλεισμός τους από τα κέντρα των αποφάσεων σε επίπεδο κοινότητας, εθνικό και διεθνές, στερεί την ανθρωπότητα από τη συλλογική σοφία μεγάλου τμήματος του γυναικείου κοινωνικού φύλου. Γι' αυτό είναι τώρα καιρός η οπτική και η διάσταση του φύλου να ενσωματωθεί στον σχεδιασμό, στην εκτέλεση, τον έλεγχο, την αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών για την κλιματική αλλαγή.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

05/12/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Παρατήρησες κάτι; Ότι όλο και συχνότερα γυναίκες, καταξιωμένες ήδη στο επάγγελμα, κοινωνικά αναγνωρίσιμες, ενδιαφέρουσες, προτιμούν να μένουν μόνες, χωρίς σύντροφο. Είναι κάτι σαν μόδα; Δεν θα 'λεγα. Δεν είναι τόσο συγκυριακό και επιπόλαιο όσο φαίνεται. Μάλλον έχουν ανεβάσει ψηλά τον πήχη. Έχουν απαιτήσεις από μία σχέση και, αν αυτή δεν τις καλύπτει, προτιμούν να ζουν μόνες και ανεξάρτητες. Έχουν οικονομική αυτοδυναμία για να στέρξουν με ευκολία σε έναν σαβουροδεσμό.

Εγώ, βέβαια, αν με ρωτήσεις, δεν θα ευχόμουν τη μοναξιά στις γυναίκες. Είναι δύσκολη και κακοτράχαλη η ζωή για να πορεύεται ο - η άνθρωπος μόνος-η. Όμως καταλαβαίνω απόλυτα και τα κριτήρια ποιότητας που έχουν διαμορφωθεί και συνεχώς διαμορφώνονται επί το συνθετότερο. Και ξέρεις κάτι, είναι στο τέλος-τέλος κατάκτηση για τις γυναίκες η επιλογή της μοναξιάς. Είναι ιστορικό υψηλό να βλέπεις αυτές τις γυναικοπαρές που πάνε μαζί στο θέατρο, στο σινεμά, στις διακοπές...

Το πρόβλημα είναι ότι η αναμφισβήτητη πρόοδος των γυναικών, η οικονομική τους ανεξαρτησία, η συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας με εντυπωσιακούς αριθμούς, η όλο και μεγαλύτερη συμμετοχή στις αποφάσεις δεν συνοδεύεται με αντίστοιχη ωρίμανση των ανδρών. Μερικές φορές σαν να παιδιαρίζουν, θυμίζοντας τη διασκεδαστική διαφήμιση του Τζάμπο. Αφού δεν μπορούν πλέον να επιβληθούν με τα κλασικά μέσα επιβολής, αφού η εξουσία τους έχει αμφισβητηθεί, δεν είναι καιρός να περάσουν στο επίπεδο της συνεργασίας; Να εγκαταλείψουν την πρακτική του αποκλεισμού και της υποτίμησης του γυναικείου κοινωνικού φύλου; Δεν είναι καιρός για αποαντικειμενικοποίηση των γυναικών; Για αναζήτηση άλλων ισορροπιών ανάμεσα στα φύλα;

Το να θρηνεί κανείς στα κράσπεδα μιας παρελθούσας ευδαιμονίας, μιας χαμένης αρρενωπότητας, δεν έχει νόημα. Το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω. Είναι η ώρα ο Άνδρας να δείξει τις θετικές πλευρές της προσωπικότητάς του, που τις έχουμε ανάγκη. Στοιχεία που κρατούνταν καλά κρυμμένα κάτω από την ανάγκη της επίφασης του άτρωτου και του δυνατού σε κάθε περίπτωση. Ας παραδεχτεί, λοιπόν, την ανθρώπινη αδυναμία του, θα είναι μία αρχή προς τη σωστή κατεύθυνση.

Τι βγαίνει από όσα είπαμε; Ότι είναι μεγάλης σημασίας η οικονομική αυτοδυναμία των γυναικών. Ότι είναι διαρκής προτεραιότητα η καταπολέμηση της φτώχειας, της ανθρώπινης φτώχειας, που δεν είναι μόνο εισοδηματική. Είναι, βεβαίως, και έλλειψη πόρων, αλλά και περιορισμός επιλογών και δυνατοτήτων. Έλλειψη ευκαιριών. Και επομένως η περιφρούρηση του δικαιώματος στην εργασία είναι το πρώτιστο καθήκον της περιόδου.

Και λέω της περιόδου, διότι, υπό την επίδραση της κρίσης, άρχισαν πάλι να σερβίρονται έωλες θεωρίες για τον μόνο «κουβαλητή» του σπιτιού, να επαναθερμαίνονται σενάρια για επιστροφή στην ασφάλεια του σπιτιού και στην οικογενειακή θαλπωρή. Δεν νομίζω ότι αυτά τα μαζικά δολώματα θα παίξουν κάποιο ρόλο αντιστροφής των πραγμάτων. Καλά θα κάνουν οι πολιτικές ηγεσίες να συνυπολογίσουν στην έξοδο από την κρίση και το γυναικείο κοινωνικό φύλο. Ως συμμετοχο στην προσπάθεια μεγέθυνσης του προϊόντος, αλλά και στη διανομή του οφέλους. Να μην σχεδιάζουν «ανάκαμψη» εις βάρος του φύλου, με ανατροπή κεκτημένων και στασιμότητα στην ικανοποίηση των σύγχρονων αιτημάτων.

Η αξιοπρεπής εργασία είναι το πρώτο μέλημά μας σε αυτούς τους περίεργους καιρούς. Και, για να υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στην εργασία, απαιτείται ίση πρόσβαση στην υγεία και παιδεία, στην επαγγελματική κατάρτιση. Με άλλα λόγια ο δρόμος για την ικανοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών περνάει μέσα από την εξάλειψη των διακρίσεων και ανισοτήτων λόγω φύλου. Η φτώχεια είναι αποτέλεσμα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και συγχρόνως αιτία παραβιάσεων.

«Κάντε πίσω», προσωρινά έστω, προσπαθούν να πείσουν τις αγωνιζόμενες γυναίκες οι μοχλοί του συστήματος. Όσπου να περάσει η κρίση. Λες και είναι θεομηνία και όχι έργο επικίνδυνα ανεύθυνων ανθρώπων. Ε, όχι, λοιπόν. Εμείς θα επιμένουμε η οικονομία των αριθμών να γίνει οικονομία των κοινωνικών αναγκών!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

28/11/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Πώς το λέει το σύνθημα; «Η απελευθέρωση δεν έρχεται με νόμους, γυναίκες όλες βγαίνουμε στους δρόμους». Λυπάμαι να πω, δεν με εκφράζει η διατύπωση αυτή. Αν δεν είναι ατυχής έμπνευση, είναι λάθος προσανατολισμός. Κατά τη δική μου ανάγνωση, αντιδιαστέλλει την κινηματική δράση από τις άλλες μορφές δράσης για συνεχή βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου. Απολυτοποιεί τον «δρόμο» ως μορφή πάλης. Διαχέει απαξία για τη νομοθεσία, που όλη η διαδρομή του φεμινιστικού κινήματος δείχνει, ότι υπήρξε κορυφαία προτεραιότητα στις διεκδικήσεις του. Για να υπάρξει π.χ. ο νόμος για το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των γυναικών δόθηκαν επικές μάχες, διεθνώς και εδώ. Από τις αρχές του αιώνα επί πολλές δεκαετίες οι πιο φωτισμένες πρωτοπορίες του γυναικείου κινήματος αγωνίζονταν για τα πολιτικά δικαιώματα των γυναικών, για να φθάσουμε στο 1952. Και τούτο όχι τυχαία, αφού το '52 αποφασίσθηκε από τον ΟΗΕ η σύμβαση για τα ίσα πολιτικά δικαιώματα. Μετά από τόση εμπειρία θα ξαναγυρίσουμε σε απλοϊκές προσεγγίσεις;

Έχουν δικαίωμα οργανώσεις να διαδηλώνουν με αυτό το σύνθημα και να το πιστεύουν; Ασφαλώς. Επειδή όμως προσυπογράφει και το Δίκτυο Γυναικών ΣΥΡΙΖΑ την κοινή διαδήλωση και πορεία για την Ημέρα Εξάλειψης της Βίας εις βάρος των Γυναικών, εγώ θέλω να εξηγήσω τη θέση μου. Με αυτά τα συνθήματα το Δίκτυο θα μπορέσει να «ακουστεί» από ευρύτερες ομάδες γυναικών;

Για να γυρίσουμε στο έδαφος των νόμων. Η εργατική νομοθεσία απαγορεύει ρητά την απόλυση εγκύου εργαζόμενης και την απόλυση για ένα χρόνο μετά τον τοκετό. Μάλιστα ο χρόνος μπορεί να επιμηκυνθεί, αν η γυναίκα ασθενήσει εξ αιτίας της εγκυμοσύνης και του τοκετού. Πρόσφατα το Εργατικό Τμήμα του Αρείου Πάγου έκρινε άκυρη την απόλυση λεχώνας εργαζόμενης, που το κυοφορούμενο έμβρυο γεννήθηκε νεκρό. Όπως αναφέρει το “Βήμα” η γυναίκα, που εργαζόταν σε εταιρεία καλλυντικών, διαπίστωσε μετά από εξετάσεις ότι το έμβρυο είναι νεκρό. Εισήχθη σε νοσοκομείο, όπου προκλήθηκε τεχνητός τοκετός. Μετά από οκτώμισι εβδομάδες, και ενώ διαρκούσε ο χρόνος λοχείας, πήγε στη δουλειά για να της αναγγελθεί η παράνομη απόλυσή της. Κατόπιν τούτου προσέφυγε στα δικαστήρια με δικηγόρο την κ. Παναγιώτα Πετρόγλου, έμπειρη σε περιπτώσεις παραβίασης της εργατικής νομοθεσίας εις βάρος γυναικών. Έτσι σήμερα έχουμε αυτήν την απόφαση -σημείο αναφοράς.

Το πρόβλημά μας είναι πόσο τηρούνται οι νόμοι και πώς λειτουργούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί. Αλλιώς, για τους κοινωνικά αδύναμους -ες ποιο είναι το αποκούμπι και ποια η παραμυθία; Δεν είναι άραγε η δικαιοσύνη το καταφύγιο όσων αδικούνται;

Γιατί τότε αγωνιζόμαστε για κράτος δικαίου, για χρηστή διακυβέρνηση, για διαφάνεια στον δημόσιο βίο; Γιατί η διαφθορά, που στρεβλώνει τις αρχές του δικαίου, έχει αναχθεί σε μείζον ζήτημα διεθνώς;

Δεν γνωρίζω από τη γωνιά που διακονώ την αριστερά να απορρίπτουμε τους θεσμούς και να περιφρονούμε τη σημασία των νόμων. Ίσα-ίσα θέλουμε οι θεσμοί να λειτουργούν, παρά τις δομικές ελλείψεις, και οι νόμοι να δημιουργούν ίσες αφετηρίες για τους πολίτες, ανεξάρτητα από φύλο, τάξη και εισόδημα. Επίσης, από την πλευρά του κινήματος, αυτό στο οποίο ενεργά βρίσκομαι, δίνουμε μεγάλη σημασία στους νόμους, ως ασπίδα στην αδικία του φύλου. Η βελτίωση και επέκταση της νομοθεσίας για το φύλο είναι μία συνεχής προσπάθεια εξορθολογισμού των κοινωνικών σχέσεων, τις οποίες καθορίζει η ανισορροπία των σχέσεων ανάμεσα στα φύλα δηλ. το ανισοζύγιο ισχύος. Και ο αγώνας για τη νομοθεσία κρύβει μόχθο και οδύνη. Ας ερωτηθούν τα στελέχη εκείνα του κινήματος που έζησαν την εποποιία της σταδιακής κατάκτησης δικαιωμάτων από τη δεκαετία του 1920 και εντεύθεν.

Δεν ερχόμαστε από το πουθενά. Έχουμε ιστορία!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

21/11/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν υπάρχει αμφιβολία, η κυβέρνηση έκανε μια αξιοκρατική επιλογή τοποθετώντας τη Μαρία Στρατηγάκη στη θέση της Γενικής Γραμματέα Ισότητας του υπουργείου - πλέον- Δικαιοσύνης. Πράγματι, σπάνια θα βρεις νέα γυναίκα που να συνδυάζει την επιστημονική γνώση με την εμπειρία από τόσους και τόσο διαφορετικούς τομείς δουλειάς. Ευρωπαϊκοί θεσμοί, εγχώριοι, πανεπιστήμιο και σπουδές φύλου, φεμινιστικές οργανώσεις, με άλλα λόγια μεγάλη και επιτυχής δραστηριότητα.

Ας ελπίσουμε ότι επιλέχθηκε ακριβώς για να προωθήσει την ισότητα σε κυβερνητικό επίπεδο σε μία άχαρη εποχή, που μέσα στον πανικό της κρίσης, πραγματικής τε και πλασματικής, η ισότητα τείνει να θεωρείται πολυτέλεια. Θέλω να πω ότι για να εκδιπλώσει τις αποδεδειγμένες ικανότητες της στο πλαίσιο των νέων δυνατοτήτων θα πρέπει να υπολογίζει σε ένα φιλικό κυβερνητικό περιβάλλον, να στηρίζεται στην πολιτική βούληση. Για να διαψευστεί ο φόβος μελών των οργανώσεων ότι ενδέχεται η κυβέρνηση να σταματήσει στον ορισμό γυναικών σε καίριες θέσεις, χωρίς να λαμβάνει μέριμνα για την παραγωγή πολιτικής για το φύλο.

Είναι νωρίς, ασφαλώς, για να κάνουμε εκτιμήσεις και να εξάγουμε συμπεράσματα. Όμως η κοινωνική ανυπομονησία τρέφεται από τα προβλήματα που έχουν συσσωρευθεί και εκραγεί όλα μαζί. Και κυρίως από το χάος της αγοράς εργασίας. Και χωρίς την οικονομική κρίση η αγορά εργασίας ήταν προβληματική για τις γυναίκες, πολλώ δε μάλλον τώρα που όλο και πιο συχνά γίνεται επίκληση της κρίσης για να δικαιολογείται η καταστρατήγηση των νόμων και κανόνων που ρυθμίζουν τις εργασιακές σχέσεις. Υπήρχε πάντα η αντίληψη ότι η εργασία των γυναικών είναι ευκαιριακή και συμπληρωματική. Τώρα, σου λέει, επανέρχεται η παμπάλαιη θεωρία για τον άνδρα κουβαλητή. Η απώλεια θέσεων εργασίας των γυναικών όμως θα πλήξει καίρια το οικογενειακό εισόδημα και την καρδιά της στρατηγικής περί επανεκκίνησης της αγοράς.

Και ενώ διαπιστώνεται χάος και αμορφία, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί καθεύδουν. Άκουσα με κατάπληξη προχθές, στην παρουσίαση της έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη - Κύκλος θεμάτων ισότητας, ότι το ΣΕΠΕ περίπου δεν έχει πάρει είδηση ότι μαζί με τον Συνήγορο έχει εκ του νόμου την ευθύνη της εποπτείας για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στον ιδιωτικό τομέα. Δηλαδή ούτε η Επιθεώρηση Εργασίας να μην είναι στο ύψος των απαιτήσεων; Πού να στραφείς τότε;

Λέω, λοιπόν, ότι πρώτα απ' όλα η κυβέρνηση καλείται να εγγυηθεί την ίση πρόσβαση των νέων γυναικών στην εργασία, με ικανοποιητικές αμοιβές και ασφάλιση, και τη διατήρηση των θέσεων πλήρους και αξιοπρεπούς απασχόλησης για τις εργαζόμενες. Όχι άλλη επισφάλεια, όχι άλλη ανασφάλεια! Και επειδή μιλούν όλοι για έξοδο από την κρίση, αυτή να γίνει όχι με καθημαγμένη την κοινωνία, με ηττημένο το φύλο,

αλλά με όρους βιώσιμης ανάπτυξης, όπου το κοινωνικό φύλο των γυναικών συμμετέχει ισότιμα και στις προσπάθειες ανάκαμψης και στους καρπούς της.

Έχει, λοιπόν, ευθύνες η Γενική Γραμματεία Ισότητας να βλέπει, να ακούει, να εισηγείται στην κυβέρνηση, να «πιέζει», να δίνει τον ρυθμό, αφού άλλος κυβερνητικός μηχανισμός δεν υπάρχει. Θα έχει πόρους για να κινηθεί και να στηρίξει και τις οργανώσεις στο έργο τους για την προώθηση της ισότητας; Διότι τώρα πλέον η ισότητα είναι μία ακριβή υπόθεση και με την πεζή έννοια του όρου. Θέλει κονδύλια. Και η αδιαφορία πολλές φορές των κυβερνήσεων απέναντι στα αιτήματα των γυναικών κρύβει την άρνησή τους να χρηματοδοτήσουν πολιτικές, τις οποίες δεν θεωρούν προτεραιότητα. Πόροι ποτέ δεν υπάρχουν, π.χ., για την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου, αλλά για τη στρατιωτική διπλωματία βρίσκονται εν μια νυκτί.

Από την πλευρά μας, θα θέλαμε και πόροι να ευρεθούν και επιπλέον θεσμικές δυνατότητες να υπάρξουν προκειμένου η ισότητα να κάνει ορατά βήματα προς τα μπρος...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

14/11/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Άλλο ένα χαστούκι στις αδρές παρειές του πολιτικού - κομματικού συστήματος... Λέω για τη φιλολογία που αναπτύσσεται τον τελευταίο καιρό με αφορμή το εύρημα των «βιογραφικών» της νέας κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Αναζητούνται, λέει, στελέχη εκτός κομματικού μηχανισμού για να στελεχώσουν τα επίπεδα της διοίκησης, ώστε να επικρατήσει επιτέλους η αξιοκρατία.

Δεν γνωρίζω την πηγή αυτών των απόψεων, αν είναι της ηγετικής ελίτ ή των πρόθυμων κονδυλοφόρων της, που αναλαμβάνουν να ερμηνεύσουν τα εκείνων ρήματα. Ένα είναι σίγουρο: επιτυγχάνεται έτσι η διάχυση της αντίληψης ότι το κόμμα είναι κακός μπελάς, ότι η κομματική μηχανή είναι συνώνυμη της φαυλοκρατίας, αφού η αξιοκρατία συναρτάται με τους κλητούς και εκλεκτούς.

Πάμε καλά; Από πότε το κομματικό στάτους, η κομματική δοκιμασία και διαδρομή είναι μειονέκτημα; Από πότε λαιμοδορείται στην πολιτική η εμπειρία, η συνέχεια και η συνέπεια; Από πότε περιφρονείται η αφοσίωση στους συλλογικούς σκοπούς έναντι μιας επιτόλαιης ανανέωσης, η οποία κιόλας δεν αντανακλά την ανάδειξη στελεχών μέσα από τις κομματικές διαδικασίες, αλλά περιορίζεται στον κύκλο του προέδρου και της ομάδας περί αυτόν;

Το εκλογικό σώμα, όταν προσέρχεται στις κάλπες, επιδοκιμάζει ή μη θέσεις του κόμματος, όχι κάποιων εξωκομματικών, που εκπροσωπούν μόνο τον εαυτό τους. Και αν γίνουν λάθη ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κυβερνητικής εξουσίας, το κόμμα θα κληθεί σε απολογία και όχι ο κάθε τεχνοκράτης. Αυτό θα πληρώσει το τίμημα. Τούτο δεν σημαίνει ότι μία κυβέρνηση δεν πρέπει να προστρέχει στην αξιοποίηση ειδικών και εξωκομματικών παραγόντων, που θέλουν να εργαστούν γι' αυτήν.

Όμως η απολυτότητα με την οποία τίθεται το ζήτημα και ο διλημματικός χαρακτήρας εμβάλλει σε σκέψεις. Γιατί μία ηγεσία θέλει τον παραμερισμό ικανών και εμπειρών στελεχών; Μόνο για αγαθούς σκοπούς; Μόνο για να δώσει ευκαιρίες στη νέα γενιά; Ή για να επιβάλλεται ευκολότερα σε νέους και σχετικά άπειρους-ες; Βλέπεις, ένα στέλεχος με προσωπικότητα έχει και άποψη, δηλαδή κριτική σκέψη, και είναι λιγότερο επιρρεπές στις... γονυκλισίες.

Αυτή η συζήτηση μέσα στις συντροφίες και τις παρέες τελευταία έρχεται να εμπεδώσει ένα κοινωνικό κλίμα αρνητικό απέναντι στο κομματικό φαινόμενο, που εγκαλείται για όλα τα δεινά, σε λίγο και για το προπατορικό αμάρτημα. Ενισχύει την αποστροφή στη συλλογική δράση για τις κοινές υποθέσεις.

Μάλιστα, πάει χέρι-χέρι με τη στάση των κομματικών παραγόντων της Ν.Δ., που μετέβαλαν τα τηλεοπτικά πλατό σε αίθουσες συνεδριάσεων κομματικών, όπου

διεξάγεται διάλογος κωφών και ο καθένας και η καθεμιά φεύγει με τις απόψεις που είχε όταν ερχόταν! Καμία σύνθεση.

Τι γίνεται, αδελφή; Ζούμε το τέλος των κομμάτων, που όμως σε αυτά βασίζεται το πολιτικό - διοικητικό σύστημα της χώρας; Και καλά τα εξωθεσμικά και εξωπολιτικά κέντρα, τα καταλαβαίνω στην επίθεσή τους ενάντια στα κόμματα ή στην προσπάθεια ποδηγέτησής τους. Όταν όμως η απαξίωση καλλιεργείται (συνειδητά ή ασυνειδητά) από τους ίδιους τους κομματικούς επιτελείς, τότε τι να πεις; Ότι πριονίζουν το κλαδί στο οποίο κάθονται; Σε ποιους δίνουν άραγε εξετάσεις;

Υπ' αυτές τις συνθήκες άντε να πείσεις σοβαρούς, συγκροτημένους πολίτες, άνδρες και γυναίκες, να ενταχθούν στην κομματική ζωή. Άντε να προσελκύσεις ένα επαρκές και αξιόλογο πολιτικό δυναμικό. Κι όμως η μέριμνα όλων θα έπρεπε να είναι ακριβώς αυτή, η προσέλκυση των καλύτερων πολιτών στον πολιτικό στίβο, επειδή η πολιτική είναι πολύ σοβαρή και υπεύθυνη δουλειά. Απαιτεί πολλές θετικές ιδιότητες.

Αντ' αυτού, η απαξίωση της πολιτικής λειτουργίας, οι στρεβλώσεις στα κόμματα, η προβληματική εσωκομματική δημοκρατία, που χαρακτηρίζεται και από έλλειμμα φύλου, έχουν οδηγήσει σε ένα είδος μετριοκρατίας.

Κρίμα που η είσοδος των γυναικών στην πολιτική γίνεται στη φάση της κρίσης του πολιτικού συστήματος, που είναι πρωτίστως κρίση αντιπροσώπευσης.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

"Κρατικός φεμινισμός"

07/11/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Αφορμή για τη συζήτηση, που θα μεταφέρω εν συνόψει, υπήρξαν τα όσα έγγραφα για τη Γενική Γραμματεία Ισότητας προχθές. Εκεί υπεραμύνθηκα του θεσμού και εξέφρασα την άποψη ότι καλό θα είναι να παραμείνει στο Εσωτερικών, για μια σειρά λόγους. Μερικές φίλες αναρωτήθηκαν γιατί να μας νοιάζει τι θα γίνει με έναν κυβερνητικό μηχανισμό που προωθεί τον «κρατικό φεμινισμό». Το είχα ακούσει και άλλοτε αυτό, αλλά θεωρούσα πως οι εξελίξεις στον κόσμο και την Ελλάδα είναι τέτοιες που και όσες είχαν υιοθετήσει παρόμοιες απόψεις θα είχαν μεταπείσσει.

Θέλω να πω ότι σήμερα ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η ένταξη της ισότητας στο σύνολο των δημόσιων πολιτικών, δηλαδή τω όντι ένα είδος κρατικού φεμινισμού. Μας χαλάει αυτό; Μας ενοχλεί όλοι οι αρμοί της πολιτείας να διαπερνώνται από την αρχή της ισότητας των φύλων; Αν ναι, είναι σαν να μη θέλουμε τη συσσωμάτωση των γυναικών σε όλες τις σφαίρες της δημόσιας ζωής -και όχι μόνο. Είναι σαν να αφαιρούμε τη στόχευση από το φεμινιστικό κίνημα. Είναι σαν να πιστεύουμε ότι η κίνηση είναι το παν, η αέναη κίνηση, και όχι ο σκοπός. Είναι σαν να λέμε ότι το κίνημα πρέπει να αυτοκαταναλώνεται, να γυρίζει γύρω από τον εαυτό του, να αυτοπεριορίζεται, να απομονώνεται για να μη χάσει την αθωότητά του. Να μην απολέσει την αυθεντικότητά του ή την καθαρότητά του, αυτό που το πας;

Αυτή είναι μια αντίληψη για ελάχιστες μνημένες, που ξεκινούν από την ιδεολογία και καταλήγουν στην ιδεολογία. Αν όμως βγάλουμε την ιδεολογία από τους στενούς ομίλους στα αναπεπταμένα πεδία της κοινωνικής εφαρμογής, τότε είμαστε υποχρεωμένες να κάνουμε πολιτική. Τούτο σημαίνει εμπλοκή στο θέμα της ισότητας όλων των κλιμακίων της διοίκησης και αυτοδιοίκησης, αλλιώς δεν μπορούν να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν πολιτικές μακροκοινωνικού χαρακτήρα. Δεν έχει ανάγκη από σεχταρισμό το γυναικείο ζήτημα. Το αντίθετο, χρειάζεται τη μεγαλύτερη δυνατή αναγνώρισή του ως κορυφαίο ζήτημα δημοκρατίας, ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής.

Διάγουμε, πράγματι, μία φάση «επισημοποίησης» του γυναικείου ζητήματος. Ιδιαίτερα μετά την ενεργή ανάμειξη των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και άλλων διεθνών οργανισμών. Μετά τη συνταγματική αναγνώριση της ισότητας στις διάφορες χώρες και τα σχετικά νομοθετικά, διοικητικά και οργανωτικά μέτρα των κυβερνήσεων. Αλλά δεν χρειάζεται να θρηνούμε για αυτό, διότι, δήθεν, απολέσαμε τον παράδεισο. Διότι ενδέχεται να κάνουμε συμβιβασμούς. Μα τι είναι η πολιτική; Μία σειρά συμβιβασμών, αρκεί αυτοί να είναι προωθητικοί. Ασφαλώς, δεν είναι πάντα ικανοποιητικοί για την πλευρά μας. Εδώ μπαίνει το θέμα των συσχετισμών, το επίπεδο του αγώνα και όλο το αλφάβητο του αγωνιστικού κινήματος.

Το κίνημα δρα για να επηρεάσει την κυβερνητική πολιτική, να προκαλέσει αποφάσεις για το σύνολο. Βέβαια, εγώ καταλαβαίνω και τον φόβο εκείνο ότι μπορεί το όλον, ή τμήμα του κινήματος, να ενσωματωθεί σε μια πολιτική εξάρτησης από κυβερνητικές και άλλες σκοπιμότητες της επίσημης πολιτικής. Να γίνει, δηλαδή, όπως λέμε ουρά. Να πάει στο άλλο άκρο. Να θαμπωθεί από διάφορα κονδύλια και χρηματοδοτήσεις και επιχορηγήσεις, όπως βλέπουμε να συμβαίνει με διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις τα τελευταία χρόνια, μέσω των οποίων χειραγωγείται απολύτως.

Δεν είναι ανάγκη η επιλογή να είναι μεταξύ ανήφορου και κατήφορου. Ούτε περιχαράκωση και καθαρότητα (να μην μας πάρουν τις ιδέες!) ούτε εξάρτηση και διάυλος σκοπιμοτήτων.

Υπάρχει τρόπος περιφρούρησης της ουσιαστικής αυτονομίας, του κύρους του φεμινιστικού κινήματος και των μελών του. Είναι η εμμονή στους προγραμματικούς του στόχους, στους σκοπούς του αγώνα, που παράγει ήθος και φρόνημα, που σφυρηλατεί χαρακτήρες. Γιατί υπηρετεί συλλογικά οράματα, πόθους και στοχεύσεις, που κατευθύνονται στον εξανθρωπισμό της κοινωνίας. Στην κοινωνική απελευθέρωση τού επί αιώνες καταπιεσμένου κοινωνικού φύλου των γυναικών. Και αυτό δεν είναι έλασσον!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η ισότητα είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα

31/10/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Μα να μην ησυχάζουμε ποτέ εμείς; Μια ζωή στον αγώνα για το αυτονόητο; Λέω για τη σχεδιαζόμενη μεταφορά της Γραμματείας Ισότητας (των φύλων) από το υπουργείο Εσωτερικών σε αυτό της Δικαιοσύνης. Θα μου πεις, κυβερνητικός θεσμός είναι, τι σε αφορά. Και ποια η διαφορά;

Η δημιουργία της Γραμματείας Ισότητας ήταν αποτέλεσμα της ωρίμανσης των συνθηκών για το πέρασμα της ισότητας από το επίπεδο των γενικών διακηρύξεων στην πραγματικότητα, από το νομικό στάτους στην ισότητα στην πράξη. Ήταν αποτέλεσμα έκφρασης της πολιτικής βούλησης των κυβερνώντων, για την οποία πίεσαν και πιέζουν τα Ηνωμένα Έθνη και άλλοι διεθνείς οργανισμοί. Η πίεση αυτή συναντήθηκε με την άλλη, από τα κάτω, από το ίδιο το κίνημα που ζητούσε, μόλις ισχυροποιήθηκε, αποτελεσματική παρέμβαση της πολιτείας για να κλείσουν με επείγοντα μέτρα τα τεράστια χάσματα στη μεταχείριση των δύο φύλων και να αμβλυνθούν οι ανισοροπίες.

Προϊόντος του χρόνου, η στρατηγική της ένταξης της ισότητας στο σύνολο των πολιτικών, αναβάθμισε εξαιρετικά τη σημασία της πολιτικής βούλησης και των κυβερνητικών επιλογών, που βρίσκονται σήμερα στο κέντρο του ενδιαφέροντος του κινήματος. Για να γίνει η ένταξη χρειάζονται προϋποθέσεις και η Γραμματεία δεν φτάνει πλέον σήμερα, αλλά χρειάζεται υπουργείο για την ισότητα, που να συντονίζει τις κυβερνητικές πολιτικές, όπως γίνεται αλλού, και τουλάχιστον στη Σουηδία.

Αλλά εφόσον επί του παρόντος αρκούμαστε στη Γραμματεία, τότε καλώς αυτή βρίσκεται στο παλιό Εσωτερικών, το πρώτο τη τάξει και με τεράστιο μέγεθος, που στην ευθύνη του υπάγεται και η δημόσια διοίκηση και η αυτοδιοίκηση. Άρα, εκ των πραγμάτων, παίζει ένα ρόλο που υπό συνθήκες μπορεί να γίνει προωθητικός της ισότητας. Η δημόσια διοίκηση και η αυτοδιοίκηση εάν δεν διαπεραστούν από την πολιτική της ένταξης της ισότητας, τότε δεν κάνουμε τίποτε.

Και να φανταστείς ότι η Γραμματεία προετοίμασε το έδαφος για να υπάρξουν πόροι από το ΕΣΠΑ, ώστε να γίνουν προγράμματα με τη σύμπραξη των οργανώσεων και των δήμων για ζητήματα ισότητας. Π.χ. βία λόγω φύλου, ίση συμμετοχή των δύο φύλων στις θέσεις ευθύνης κ.λπ. Τι θα γίνει αυτό το πρόγραμμα και αυτός ο σχεδιασμός τώρα;

Λέγεται, ότι η θέση της Γραμματείας Ισότητας είναι στο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ακριβώς γιατί η ισότητα είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Ασφαλώς και είναι. Αλλά επειδή στον τίτλο του Δικαιοσύνης προστέθηκε και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν σημαίνει κιόλας, ότι αποκτήθηκε ως δια μαγείας η υποδομή για να υπηρετήσει την ισότητα λόγω φύλου. Η **ισότητα λόγω φύλου** δεν είναι το ίδιο με την **ισότητα γενικώς**, η οποία είναι μία θαυμάσια αρχή, την

επιδιώκουμε, την προσκυνούμε, αλλά δεν την ταυτίζουμε με αυτήν των φύλων. Γιατί η τελευταία δεν αφορά μία κοινωνική ομάδα ή μία κατηγορία, μία εθνική μειονότητα ή κοινωνική μειοψηφία, αφορά στο άλλο φύλο, δηλ. στο μισό και άνω του πληθυσμού της γης. Ο σεξισμός, δηλαδή οι διακρίσεις λόγω φύλου, είναι ο μαζικότερος ρατσισμός.

Τώρα, εν υστέροις χρόνοις, υπάρχει μία μόδα να τσουβαλιάζονται μαζί όλες οι... μειονεξίες, είτε αναφέρονται σε επί μέρους συμπαθείς ομάδες (Ρομά, άτομα με αναπηρίες, εθνοτικές, γλωσσικές, θρησκευτικές μειονότητες) είτε σε μεγαλύτερα σύνολα, όπως μετανάστες και πρόσφυγες, είτε στον μισό πληθυσμό. Και από μεθοδολογικής άποψης να το πάρεις, με αυτόν τον τρόπο θα αντιμετωπιστούν τα προβλήματά τους; Άσε που οι μετανάστριες έχουν διπλή ρίζα καταπίεσης, αυτήν του φύλου και της φυλής (για να μην πούμε τριπλή, και της τάξης), και άρα χωρίς την ανάλυση του φύλου δεν μπορείς να πορευτείς.

Αυτά τα ολίγα. Εδώ είμαστε. Ας ελπίσουμε να μην γελάσει «ο κάθε πικραμένος».

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

24/10/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Μου αρέσει πολύ η διαφάνεια στη λειτουργία των θεσμών και υπηρεσιών. Όπως πολύ μου άρεσε και η σεμνότητας και ταπεινότητας. Είδα, λοιπόν, ότι η νέα κυβέρνηση έβαλε τη διαφάνεια στον τίτλο υπουργείου, αυτού της Δικαιοσύνης. Μακάρι η διαφάνεια να έχει καλύτερη τύχη από ό,τι η σεμνότητα.

Ωστόσο για να υπάρχει διαφάνεια πρέπει να ασκείται αποτελεσματικός κοινωνικός έλεγχος. Και για να μπορεί αυτός να υπάρχει εις τρόπον ώστε να είναι ουσιαστικός, χρειάζονται πρακτικοί τρόποι. Και βέβαια, πάνω από όλα είναι ο έλεγχος για τα δημόσια οικονομικά. Πού πάνε τα κονδύλια, οι κρατικοί πόροι, αν οι αρμόδιοι φορείς ασκούν χρηστή διοίκηση, με ευθύνη απέναντι στο σύνολο.

Είναι καιρός να εγκύψουμε πάνω σε δύο έννοιες και πρακτικές: τον συμμετοχικό προϋπολογισμό και τον προϋπολογισμό του φύλου. Ο πρώτος αποτελεί ένα θαυμάσιο συνδυασμό έμμεσης, αντιπροσωπευτικής και άμεσης δημοκρατίας σε μια περιφέρεια, ένα δήμο. Συνδυάζει δηλ. την βούληση των αρχών να κινητοποιήσουν τους πολίτες-δημότες στην κατεύθυνση να πουν τις απόψεις τους για τις ανάγκες που ιεραρχούν πρώτες στην περιοχή και, από την άλλη, το επίπεδο δραστηριοποίησης της κοινωνίας των πολιτών, που θέλει να έχει λόγο στις επίσημες πολιτικές και στη χρηματοδότησή τους. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται και η συμμετοχική δημοκρατία και η διαφάνεια στα οικονομικά, καταπολεμείται και η διαφθορά.

Η πρακτική αυτή, που πρόσφερε στον κόσμο η πείρα του Πόρτο Αλέγκρε, είναι αναγκαίο να γενικευθεί και να αποτελέσει στοιχείο της σύγχρονης πολιτικής. Είναι πεδίο δόξης και για μας, μπροστά στις δημοτικές εκλογές και εν όψει των αλλαγών που εξαγγέλθηκαν για ισχυρό δήμο και αιρετή περιφέρεια.

Ο λεγόμενος προϋπολογισμός του φύλου σημαίνει ότι τα δημόσια οικονομικά επιδεικνύουν ευαισθησία σε ό,τι αφορά το φύλο και κατανέμουν τους πόρους ανάλογα. Ο προϋπολογισμός του φύλου είναι το βασικό εργαλείο με το οποίο υλοποιείται η στρατηγική της ένταξης της ισότητας σε όλες τις δημόσιες πολιτικές. Προϋποθέτει τη συλλογή στατιστικών στοιχείων κατά φύλο. Επίσης ανάλυση φύλου και αξιολόγηση των επιπτώσεων του προϋπολογισμού πάνω στο φύλο. Όπως και με το συμμετοχικό, έτσι και εδώ η πολιτική βούληση των ιθυνόντων και η δραστηριοποίηση των πολιτών -εν προκειμένω των φεμινιστικών - γυναικείων οργανώσεων- είναι εκ των ων ουκ άνευ.

Στη χώρα μας δεν πάμε πολύ καλά με τα στατιστικά στοιχεία, ευημερούν μόνο οι δημοσκοπήσεις. Ακόμα χειρότερα πάμε με τον διαχωρισμό των στατιστικών στοιχείων ανά φύλο. Και όμως είναι μία ασφαλής μέθοδος για να φανούν οι αλλοιώσεις και στρεβλώσεις, που απορρέουν από τις σεξιστικές διακρίσεις και ανισότητες.

Τώρα που διαμορφώνεται ένα νέο πολιτικό τοπίο και έχουμε το πλεονέκτημα σημαντικά υπουργεία να εποπτεύονται από γυναίκες, είναι καιρός να τεθούν αυτά τα προβλήματα με τη σκέψη, ότι μπορεί να συναντήσουν μεγαλύτερη κατανόηση και προσοχή. Είναι καιρός να συζητηθεί, πως πρακτικά «το πάμε μαζί» μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Να το κάνω λιανά: Θα έχουμε πρόσβαση, πληροφορίες για το πώς διαμορφώνονται τα μεγέθη του προϋπολογισμού; Για τους .....δείκτες ισότητας των υπουργείων;

Θα λαμβάνονται υπόψη προτάσεις για υπηρεσίες φροντίδας των παιδιών, δομές διευκόλυνσης της οικογένειας; Θα αξιολογούνται ως προτεραιότητα η διασφάλιση πλήρους και αξιοπρεπούς εργασίας, η κοινωνική ασφάλιση, ο ελεύθερος χρόνος, οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας; Ή θα εξακολουθήσει να κατατίθεται το φθινόπωρο ένα σχέδιο προϋπολογισμού με τρόπο αδιαφανή και παρά την εξαντλητική συζήτηση στη Βουλή όλα τα μεγέθη του θα μένουν ανεπηρέαστα; Κι εμείς σε ποια φάση θα παρέμβουμε; Πού θα συντονίσουμε το βήμα μας για να «πάμε μαζί»;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

17/10/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Α, πα, πα, πα! Όποιο κανάλι, όποιο ραδιόφωνο και αν ανοίξεις, πάνω στην κρίση της Ν.Δ. θα πέσεις. Έλεος, πα, τόση υπερβολή; Και δεν μου λες, την κρίση του κόμματος την μετακυλίζουν πάνω στην κοινωνία; Και γιατί το μιντιακό σύστημα είναι τόσο γενναιόδωρο μόνο με την κρίση; Επειδή πλασάρεται ως σκάνδαλο; Πότε άλλοτε υπήρξε τόση και τέτοια «πληροφόρηση» για τα εσωτερικά τεκταινόμενα του κυβερνώντος ή του όποιου κόμματος; Πότε ο/η πολίτης κάτω γνώρισε τι προβλέπει το καταστατικό, πόσα είναι τα γράδα της εσωκομματικής δημοκρατίας, πώς συμπεριφέρεται το ηγετικό κλιμάκιο, πώς λειτουργούν τα όργανα, αν και τι πολιτικές συζητήσεις γίνονται;

Βλέπεις, αυτά τα θέματα δεν πουλάνε, κατά την αγοραία έκφραση και αντίληψη. Όμως είναι προϋπόθεση για την πολιτεία του κόμματος, ιδιαίτερα εκείνου που ασκεί κυβερνητική εξουσία. Η εσωκομματική δημοκρατία είναι η λυδία λίθος της δημόσιας συμπεριφοράς του κόμματος και από αυτήν την άποψη έπρεπε να ενδιαφέρει την κοινωνία.

Στη Ν.Δ. τα στελέχη διαπράττουν το ίδιο σφάλμα για το οποίο εγκαλούν την ηγεσία, τον σκληρό πυρήνα, την ηγετική ομάδα, ή όπως αλλιώς. Επικοινωνιακά χειρίζονται την επόμενη μέρα συνωθούμενοι-ες στα κανάλια και στα μικρόφωνα των ραδιοφώνων όλης της χώρας. Λέγοντας ο καθείς και η καθεμιά τη δική του/της άποψη, αφού συζήτηση σε συλλογικά όργανα δεν έγινε για τα αίτια της ήττας. Δηλαδή, και από τη δική τους πλευρά συμβάλλουν στην απαξίωση της κομματικής λειτουργίας και την παρακμή των εσωκομματικών διαδικασιών.

Εγώ, Ευγενία μου, παρακολουθώντας για λίγο αυτήν την κατάσταση (για πολύ δεν συζητώ, θα πάθεις κατάθλιψη) ομολογώ, ότι ανησύχησα πολύ. Ανησύχησα για το παρόν και ιδιαίτερα το μέλλον της πολιτικής λειτουργίας. Μα αν είναι να εκχωρηθούν και τα ασημικά στην επικοινωνία, εγώ αναρωτιέμαι, αν μπορώ πλέον να παρακολουθήσω αυτήν την εξέλιξη. Βλέπεις, εμείς αλλιώς μάθαμε. Να προτάσσουμε τις πολιτικές διαδικασίες, τις συζητήσεις, που δεν είναι πάντοτε ανώδυνες. Υπάρχουν συγκρούσεις, διαφωνίες πάνω σε ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές βεβαίως, αλλιώς είναι ψευδεπίγραφες. Την άποψή μας μάθαμε να τη λέμε στα όργανα. Εδώ έφτασε το πράγμα, στο εξής τραγελαφικό σημείο, πρώτα να μαθαίνει το κανάλι τη στάση του καθενός και της καθεμιάς και μετά το αρμόδιο όργανο. Το κανάλι έγινε το φόρουμ που αντικατέστησε το κόμμα.

Θα μου πεις γιατί το γενικεύεις. Μα γενικεύεται. Δεν πρόκειται για συμπεριφορά που υιοθετούν μόνο τα στελέχη του συγκεκριμένου κόμματος. Είναι μια πρακτική που έχει διαχυθεί στο πολιτικό σύστημα και απελαύνει προς την αριστερά. Πρόκειται για πρακτική, που θα διαλύσει τον κομματικό ιστό, θα αφυδατώσει σε τέτοιο βαθμό το κομματικό φαινόμενο, που δεν θα θυμίζει σε τίποτε ιδεολογικο-πολιτικό οργανισμό,

αλλά θα είναι εργαλείο και διάδρομος προς τα δημόσια αξιώματα. Αξιώματα που θα απολαμβάνουν οι ηγετικοί πυρήνες και οι περί αυτούς αυλοκόλακες, ενώ οι ομάδες με ιδιαίτερες ευαισθησίες, όπως νεολαία, διανόηση, γυναίκες (με εξαίρεση τις ευνοούμενες, το είπα και βάλε μου πιπέρι) θα υποεκπροσωπούνται.

Το πόσο επικίνδυνη είναι η ταύτιση πολιτικής και επικοινωνίας φαίνεται και από το άλλο. Από το πόσο απότομα μεταστρέφεται το κλίμα στην κοινωνία γύρω από πολιτικά πρόσωπα. Πόσο γρήγορα ένα χθεσινό είδωλο μπορεί να μετατραπεί σε αποδιοπομπαίο τράγο και πως, μέσω της μιντιακής συγχορδίας, ο χθεσινός ανεπαρκής είναι ο σημερινός ικανός. Στο πολύ κοντινό παρελθόν ζήσαμε αποθέωση του Γιώργου Παπανδρέου και μετά συντονισμένη προσπάθεια απαξίωσης και τώρα ξανά αποθέωση, ζήσαμε την επί ικανό διάστημα ανεξήγητη επίθεση στον Αλέξη Τσίπρα, για να δούμε τη σημερινή του αποκατάσταση, και τώρα ζούμε τον λιθοβολισμό του τέως καταλληλότερου πρωθυπουργού. Ασφαλώς, υπάρχει άνοδος και πτώση, ιδιαίτερα συχνή στην πολιτική. Όμως άλλο αυτό και άλλο οι διαθέσεις να κινούνται τεχνηέντως από το ένα άκρο του εκκρεμούς στο άλλο. Κάτι αφύσικο συμβαίνει εδώ, δεν νομίζεις;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Από τη Λίνα στη Μαριλίζα...

10/10/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Από το 1956 μέχρι το σωτήριο έτος 2009 πόσα χρόνια είναι; Ολοστρόγγυλα 53. Τόσα χρειάστηκαν για να μεταβούμε από την πρώτη γυναίκα υπουργό, τη Λίνα Τσαλδάρη, στις εννέα σήμερα. Καλό, αλλά άργησε. Αφού είδαμε χώρες και χώρες να μας ξεπερνούν, χώρες που ήταν στον πάτο, όπως η Γαλλία. Όχι ότι είναι ευκαταφρόνητο το βήμα που έγινε. Ασφαλώς, η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου πιστώνεται ιστορικά τη σημαντική αυτή κίνηση, πολύ περισσότερο που οι διαδοχικές κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ στο πρόσφατο παρελθόν υπήρξαν πολύ φειδωλές στην αξιοποίηση του πολιτικού δυναμικού των αξιόλογων γυναικείων στελεχών. Και επειδή ό,τι κάνει ο ένας κάνει και ο άλλος, η κυβέρνηση Καραμανλή υπήρξε επίσης μίζερη στο θέμα της αξιοποίησης των γυναικών σε θέσεις πρώτης ευθύνης.

Όσον αφορά την για πρώτη φορά εφαρμογή του νόμου για το ποσοστό των υποψηφίων γυναικών στο σύνολο των υποψηφιοτήτων, λειτούργησε, απ' ό,τι φαίνεται, χωρίς προβλήματα. Βέβαια, ο νόμος θεωρεί το 1/3 ως κατώφλι, γι' αυτό προσθέτει το τουλάχιστον, δεν το θεωρεί ως ταβάνι. Πράγμα που σημαίνει ότι, εάν ήθελε ο συνδυασμός, μπορούσε να τοποθετήσει πολύ περισσότερες γυναίκες στα ψηφοδέλτια. Παρά τον νόμο, όπως διαπιστώνει και ο Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών, δεν είχαμε εντυπωσιακά αποτελέσματα σε επίπεδο εκλεγμένων. Από 48-49 βουλευτίνες στην προηγούμενη Βουλή, σήμερα έχουμε 52. Μέχρι το 1/3 των εκλεγμένων έχουμε στράτα να διανύσουμε.

Και τι αγώνες χρειάστηκαν εν τω μεταξύ! Η πρώτη πράξη του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας μόλις ιδρύθηκε, το 1920, ήταν να στείλει υπόμνημα στη Βουλή και την κυβέρνηση, όπου ζητούσε ίσα πολιτικά δικαιώματα για τις γυναίκες. Και φθάσαμε στο 1930 για να δοθεί το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες στις δημοτικές εκλογές με φοβερούς περιοριστικούς όρους. Έπρεπε για να ψηφίσουν -όχι να ψηφιστούν- να γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή και να είναι πάνω από τριάντα χρόνων. Σε μία Ελλάδα όπου το 65-70% του γυναικείου πληθυσμού ήταν αναλφάβητο, αντιλαμβάνεσαι την επιτυχία του μέτρου. Έτσι, όταν το 1934 ψήφισαν για πρώτη φορά, στις κάλπες προσήλθαν λίγες εκατοντάδες, μιλούν για 240!

Στις βουλευτικές εκλογές, πάλι, τα πράγματα ήταν ακόμα πιο δύσκολα. Μόλις το 1952 δόθηκε για πρώτη φορά στις Ελληνίδες το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Όμως δεν προλάβαιναν να πάρουν μέρος στις εκλογές του φθινοπώρου του ίδιου έτους, αφού έπρεπε πρώτα να συνταχθούν οι κατάλογοι. Αλλά τον Γενάρη

του 1953 έγιναν επαναληπτικές εκλογές στη Θεσσαλονίκη. Τότε έθεσε υποψηφιότητα η Ελένη Σκούρα από τον Ελληνικό Συναγερμό και η Βιργινία Ζάννα από το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Εξελέγη η Ελένη Σκούρα, ως πρώτη βουλευτής στην ιστορία του ελληνικού Κοινοβουλίου. Και μόνο το 1956 οι Ελληνίδες πήραν μέρος στις εκλογές σε όλη την επικράτεια και εξελέγησαν τότε η Λίνα Τσαλδάρη της ΕΡΕ και η Βάσω Θανασέκου της ΕΔΑ. Η Λίνα Τσαλδάρη έγινε μάλιστα υπουργός Κοινωνικής Προνοίας.

Μέχρι τη δικτατορία στα δάκτυλα του ενός χεριού μετριούνταν οι γυναίκες στη Βουλή. Με τη μεταπολίτευση έγιναν περισσότερες. Το 1981 και το 1985 ήταν δεκατρείς τον αριθμό. Μετά κόλλησαν στις δεκαοκτώ - δεκαεννιά. Το 2000 έγιναν 30, το 2004 40, για να φθάσουν το 2007 στις 48, μετά από πίεση και ασίγαστο αγώνα.

Βέβαια, η Ιστορία έχει καταγράψει ένα λαμπρό παράδειγμα, τις πέντε «βουλευτίνες» - εθνοσυμβούλους στο Εθνικό Συμβούλιο των Κορυσκάδων, στις εκλογές της ΠΕΕΑ, που έγιναν την άνοιξη του 1944 στην ελεύθερη - γερμανοκρατούμενη Ελλάδα. Μαρία Σβώλου, Καίτη Ζεύγου, Χρύσα Χατζηβασιλείου, Φωτεινή Φιλιππίδη, Μάχη Μαυροειδή. Τότε ψήφισαν και οι γυναίκες και οι νέοι από 18 χρόνων.

Αργά και βασανιστικά εξελίχθηκε το θέμα της ισοπολιτείας για τις γυναίκες. Τίποτα δεν χαρίστηκε.

Μακάρι οι σημερινές εκλεγμένες να το κρατούν αυτό στα υπόψη, για να μην λησμονούν τις ανάγκες του φύλου.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

«Μόδα αυτοκτονιών»!

03/10/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Έτσι έχει χαρακτηρίσει ο αχαρκτήριστος διευθύνων σύμβουλος της διαβόητης «Φρανς Τέλεκομ» τις αλλεπάλληλες αυτοκτονίες υπαλλήλων της εταιρείας που έφθασαν προχθές τον αριθμό 24! Σε αυτές πρόσθεσε και καμιά δεκαριά απόπειρες...

Πρόκειται για συγκλονιστικά γεγονότα, που συνδέονται αμέσως και κατευθείαν με το «μάνιατζμεντ του τρόμου» και τις συνθήκες εργασίας. Που σημαίνει εξοντωτικό ανταγωνισμό, ακατάστατα ωράρια, διαρκείς μεταθέσεις και απολύσεις. Να σε τι μεταφράζεται η ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα και η λειτουργία τους, με όρους ιδιωτικού τομέα. Να ποια είναι η τύχη των εργαζομένων, που αντιμετωπίζονται πλέον ως πόνια στο σκάκι της κερδοσκοπίας του πολυεθνικού κεφαλαίου.

Ο Ζαν-Πολ Ρουανέ, ο 24ος αυτόχειρας, άφησε σημείωμα, στο οποίο ενοχοποίησε τις συνθήκες εργασίας για τον θάνατό του. Το ίδιο είχε γίνει και με άλλον αυτόχειρα, πριν από λίγο καιρό. Και παρόλα αυτά η διεύθυνση της εταιρείας, της οποίας ο μεγαλύτερος μέτοχος είναι το γαλλικό δημόσιο, δεν έβγαλε τα αναγκαία συμπεράσματα. Ούτε έλαβε υπόψη τις προειδοποιήσεις και τα αιτήματα των συνδικάτων, για ριζική μεταβολή του εργασιακού κλίματος.

Το παράδειγμα της «Φρανς Τέλεκομ» δεν έχει απλά τοπικό, μεμονωμένο χαρακτήρα. Έχουμε ζήσει τις τελευταίες δεκαετίες την κατασπατάληση του εργασιακού κεφαλαίου, την απαθλίωση των συνθηκών εργασίας, την ταπείνωση της εξαρτημένης εργασίας, την περιφρόνηση της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, άνδρα και γυναίκας, και μέσω της σεξουαλικής παρενόχλησης, την υπονόμευση ενός κορυφαίου δικαιώματος, του δικαιώματος σε αξιοπρεπή και ασφαλή εργασία. Ο νεοφιλελευθερισμός, που επέπεσε ως τυφώνας στην αγορά εργασίας, σήμερα, μετά την κρίση στην οποία οδήγησε την ανθρωπότητα, έχει περιπέσει σε ανυποληψία. Παρά ταύτα είναι εδώ και κινεί τα νήματα στην οικονομική και κοινωνική ζωή και καθορίζει πολιτικές. Τι άλλες συμφορές πρέπει να δούμε και να πειστούμε, ότι το δόγμα και η πρακτική του νεοφιλελευθερισμού είναι απολύτως καταστροφικές για τον πολιτισμό και απάνθρωπες;

Εισέβαλαν στο προαύλιο του ναού οι έμποροι της ζωής και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τον μετέβαλαν σε αγοραίο παζάρι. Μαγάρισαν τα ιερά και τα όσια. Ασέλησαν στα ανθρώπινα δικαιώματα. Φραγγέλιο που τους χρειάζεται! Πού είναι ένας δίκαια οργισμένος Ιησούς-λαός να τους εκδιώξει από τον περίβολο του ναού;

Έχουν και κυνισμό και αλαζονεία, διότι θεωρούν πως είναι παντοδύναμοι. Διότι αντί να συγκλονισθεί η διεύθυνση της «Φρανς Τέλεκομ», αντί να ψελλίσει κάτι, να δικαιολογηθεί, τόλμησε να μιλήσει για «μόδα αυτοκτονιών»[sic].

Εμένα, Ευγενία μου, δεν μου χρειάζεται κάτι άλλο για να πάω στην κάλπη επαρκώς οργισμένη κατά των πολιτικών εκπροσώπων του νεοφιλελευθερισμού. Μου φτάνει η κραυγή του Ζαν-Πολ Ρουανέ. Άλλωστε έχω καταγράψει στο μπλοκάκι μου «να θυμηθώ» ολόκληρη δέσμη απαράδεκτων παραβιάσεων των δικαιωμάτων των εργαζομένων στη χώρα μας. Οι απολύσεις των εγκύων εργαζομένων, υπό το πρόσχημα της εθελοντικής αποχώρησης, οι ενοικιαζόμενες-οι, οι απλήρωτοι -ες εργαζόμενοι-ες, οι συμβάσεις έργου και ορισμένου χρόνου για κάλυψη πάγιων αναγκών, η κατάρρευση των ταμείων, η προοπτική της άνεργης ανάκαμψης, όλα αυτά «δεν μας αφήνουν να κοιμηθούμε».

Όσο και αν φαίνεται υπερβολικό, μπορούμε στην κάλπη αύριο να δώσουμε κι εμείς από την πλευρά μας την απάντηση στο δίλημμα που στέκεται εδώ και καιρό πάνω από την ανθρωπότητα: τα κέρδη πάνω από τον/την άνθρωπο η ο/η άνθρωπος πάνω από τα κέρδη;

Όλα τα σοβαρά διεθνή ντοκουμέντα αναφέρονται στην ευθύνη της πολιτείας να εξασφαλίζει το δικαίωμα της εργασίας στους/στις πολίτες, να δημιουργεί και να οργανώνει τους όρους προκειμένου αυτό το δικαίωμα να βρίσκει εφαρμογή. Εργασία ανάλογη με τις ιδιαίτερες κλίσεις, με αξιοπρεπή επίπεδα αμοιβής, ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία μεταξύ ανδρών και γυναικών, με συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας. Είναι το ελάχιστο που δικαιούμαστε, για να μην το απαιτούμε!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Σημαντικό μήνυμα στην κατεύθυνση της ισότητας των φύλων

26/09/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Εχουμε μία καλή είδηση από τον διεθνή χώρο και πρέπει να τη σχολιάσουμε. Λέω για την εκλογή της κ. Ιρίνας Μπόκοβα στο πόστο της γενικής διευθύντριας της ΟΥΝΕΣΚΟ. Η εκλογή της κ. Μπόκοβα, διπλωμάτη καριέρας και πολιτικού της γείτονος Βουλγαρίας, έγινε κατ' αυτάς στο Παρίσι, έδρα του διεθνούς οργανισμού. Η απόφαση του Εκτελεστικού Γραφείου αναμένεται να επικυρωθεί από τη Γενική Συνέλευση.

Πρώτη φορά στην ιστορία του οργανισμού εκλέγεται γυναίκα σε τόσο υψηλό πόστο. Είναι, λοιπόν, άλλη μία κατάκτηση για το φύλο, όπως είναι και μία σοβαρή διπλωματική επιτυχία της γείτονος, για να μην πούμε και της περιοχής μας, που συνηθίζουμε σχελιαστικά να αποκαλούμε Βαλκάνια...

Σημαίνουνσα προσωπικότητα της βουλγαρικής πολιτικής σκηνής η κ. Μπόκοβα, χρημάτισε και αν. ΥΠΕΞ και πρέσβειρα της χώρας της στο Παρίσι και μόνιμη αντιπρόσωπος στην ΟΥΝΕΣΚΟ. Ήταν μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας για την είσοδο της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΝΑΤΟ. Μιλάει ρωσικά, αγγλικά, γαλλικά και ισπανικά, ενώ σπούδασε στο περίφημο στην εποχή του Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων της Μόσχας. Η πρώτη της δουλειά στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών ήταν το 1982. Είναι, επομένως, καλή γνώστρια των δυνατοτήτων που διαθέτει ο ΟΗΕ με το σύνολο των υπηρεσιών του και έχει βαθιά επίγνωση της αποστολής της ΟΥΝΕΣΚΟ, στον τομέα της εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού.

Ιδιαίτερα στις μέρες μας, όπου κατά κόρον καλλιεργήθηκαν δηλητηριώδεις θεωρίες για τη σύγκρουση των πολιτισμών, ο ρόλος ενός οργανισμού κύρους, ενός πολυμερούς φόρουμ, που προωθεί τον διαπολιτισμικό διάλογο και τον σεβασμό στην πολιτισμική ποικιλομορφία, είναι παραπάνω από αναγκαίος. Και αν δεν υπήρχε, οφείλαμε να τον εφεύρουμε! Μας χρειάζεται όσο ποτέ, τώρα που κερδίζει έδαφος, σιγά και βασανιστικά, η ιδέα για την ευρεία συμμετοχή στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και κινδύνων της εποχής μας, αλλά και για τη διάχυση των ωφελημάτων από την επιστημονική πρόοδο.

Θα μου πεις, κερδίζει έδαφος η ιδέα της συνεργασίας στο πλαίσιο του ΟΗΕ για την επίλυση των διεθνών προβλημάτων και κρίσεων; Κάτι τέτοιο φάνηκε κατά τις εργασίες της 64ης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ίσως από τις κρίσιμότερες στη ζωή του οργανισμού. Κρίσιμη, διότι συγκαλείται εν μέσω σοβαρών κρίσεων και θέτει προς εξέταση ζητήματα όπως γρηγορότερη υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων - δεσμεύσεων της Διακήρυξης της Χιλιετίας, περιβαλλοντική κρίση, οικονομική ύφεση, παγκόσμια φτώχεια, πυρηνικός αφοπλισμός.

Είναι αξιοσημείωτη η εμμονή να τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη για την Πλήρη Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών, συνθήκη που η χώρα μας έχει υπογράψει και επικυρώσει, ενώ οι ΗΠΑ δεν έχουν μέχρι τώρα επικυρώσει. Αν οι ΗΠΑ αλλάξουν στάση, όπως διαφαίνεται, και υιοθετήσουν πρακτική συνεργασίας στο πλαίσιο της διεθνούς κοινότητας, επικυρώσουν σοβαρά κείμενα των διεθνών συμβάσεων, που πεισματικά αρνούνταν να κάνουν μέχρι τώρα, αν όντως επιλέξουν τη διπλωματία αντί των κανονιοφόρων, πράγματι θα μπορούμε να μιλάμε για μεταβολή του διεθνούς κλίματος. Προς το παρόν, με αισθήματα ανακούφισης ακούσαμε για το σταμάτημα της προετοιμασίας για την εγκατάσταση αμερικανικής αντιπυραυλικής ασπίδας στην Πολωνία και Τσεχία. Σαν κάτι να αλλάζει...

Γι' αυτό όφειλε η χώρα μας να εκπροσωπηθεί στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στο ανώτερο δυνατό επίπεδο και να προετοιμαστεί με μεθοδικότητα και σοβαρότητα. Οι 120 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων που πήγαν δεν είχαν άλλες δουλειές; Αλλά η υποτίμηση της δουλειάς που γίνεται εκεί δεν είναι τωρινό φαινόμενο. Είναι διαχρονικό. Πρόκειται για μία από τις αντιφάσεις της νεοελληνικής πραγματικότητας. Ένας λαός ανοιχτός, ταξιδευτής, σκορπισμένος στα πέρατα της οικουμένης και ένα πολιτικό σύστημα επαρχιώτικου μικροαστισμού, άυταρκες στη μιζέρια του...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Απόφαση του ΟΗΕ που γεννά ελπίδες...

19/09/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Και ενώ εμείς έχουμε τον δικό μας τον νταλκά, κάποιες αγαθές δυνάμεις, κάπου εκεί έξω, σκέφτονται για το γενικό καλό. Λέω για την απόφαση της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ, που λήφθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου, ομόφωνα, όπως τονίζεται, για την ίδρυση ενός **νέου ειδικού οργάνου των Ηνωμένων Εθνών**, που θα ενισχύσει τις προϋποθέσεις πραγματοποίησης της ισότητας των φύλων στον κόσμο.

Θα είναι ένα όργανο στο οποίο θα συγχωνευθούν τα τέσσερα σημερινά, που ειδικεύονται σε πολιτικές και δράσεις για την ανάπτυξη και ενδυνάμωση των γυναικών. Ο φορέας θα εποπτεύεται κατ' ευθείαν από αναπληρωτή γενικό γραμματέα του Οργανισμού.

Η απόφαση αυτή είναι μέρος της σύνθετης πρωτοβουλίας του ΟΗΕ, του λεγόμενου «συστήματος ευρείας συνοχής», που αποσκοπεί στην προώθηση στην πράξη των οκτώ αναπτυξιακών στόχων της Διακήρυξης της Χιλιετίας. Οι στόχοι αυτοί αφορούν, μεταξύ άλλων, την αντιμετώπιση της παγκόσμιας φτώχειας και πείνας, του αναλφαριθμητισμού, της μητρικής και παιδικής θνησιμότητας, της πανδημίας του AIDS και βεβαίως της ανισότητας λόγω φύλου.

Οι στόχοι, παρότι αποτέλεσαν δεσμεύσεις της διεθνούς κοινότητας το 2000, δεν πραγματοποιούνται σε έκταση και ρυθμό ανάλογο με τον επείγοντα χαρακτήρα που είχαν προ κρίσης και με το δραματικό βάθος που έχουν προσλάβει μετά την επέλαση της οικονομικής και περιβαλλοντικής κρίσης. Δηλαδή υπάρχει ανεπάρκεια και εργαλείων παρέμβασης και πόρων, αλλά και έλλειμμα πολιτικής βούλησης των κυβερνήσεων των κρατών - μελών.

Κάτι πρέπει να γίνει, λοιπόν, για να μην παραβιάζονται τόσο κατάφωρα και εξοργιστικά τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο. Ο ΟΗΕ το αντιλαμβάνεται αυτό και προσπαθεί να κεντρίσει το παγκόσμιο ενδιαφέρον, θεωρώντας -και σωστά ότι ή θα έχουμε βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική δικαιοσύνη ή δεν θα επιβιώσουμε ως ανθρώπινο είδος. Και αφού χάθηκε στον λαβύρινθο των σκοπιμοτήτων η ευκαιρία για μεταρρύθμιση του διεθνούς οργανισμού ίσως τώρα είναι ευκαιρία για «επανίδρυση».

Ένα είναι σίγουρο: Ότι στον σημερινό κόσμο, που σπαράσσεται από αντιθέσεις και διαπερνάται από κραυγαλέες ανισότητες, χρειαζόμαστε έναν ΟΗΕ αναβαθμισμένο, με κύρος, ικανό να γιάνει πληγές, κινητοποιώντας τις εφεδρείες στη διεθνή κοινότητα.

Όσον αφορά την ανισότητα του φύλου. Ο ΟΗΕ αντιλαμβάνεται ότι, αν περιοριστεί και τελικά εξαλειφθεί η μαζικότερη ανισότητα στον κόσμο, θα αρθεί ένα μεγάλο μέρος των διακρίσεων, αδικιών και ανισοτήτων στη Γη. Θα προοδεύσει η υπόθεση

της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που έχουν συμφωνηθεί σε σειρά ισχυρών διεθνών νομοθετικών κειμένων.

Την απόφαση χαιρέτισε η σουηδική προεδρία και εξήρε τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη θετική κατάληξη. Από τις ελληνικές οργανώσεις το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου σε τοποθέτησή του σημείωσε τη σημασία της πρωτοβουλίας και τη χαρακτήρισε θετικό βήμα για την ουσιαστική ισότητα. Παράλληλα, υπογράμμισε την ανάγκη η στελέχωση και λειτουργία του νέου οργάνου να απασχολήσει σοβαρά τις φεμινιστικές οργανώσεις και αυτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να απαιτηθεί επικεφαλής της προσπάθειας να τεθεί γυναίκα αξιωματούχος του οργανισμού. Να γίνει δηλαδή υπόθεση του διεθνούς κινήματος, που άλλωστε πίεζε καιρό τα Ηνωμένα Έθνη να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα της παρέμβασής τους σε ό,τι αφορά την ουσιαστικοποίηση της ισότητας των φύλων.

Στην Ελλάδα έχουμε ένα μόνιμο, διαχρονικό χαρακτηριστικό. Δεν ασχολούμαστε σοβαρά και συστηματικά με ό,τι συμβαίνει διεθνώς, με τα κυρίως κέντρα παραγωγής πολιτικής για το φύλο, που είναι ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, και φυσικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σαν άλλοι-ες Ροβινσώνες, έχουμε κλειστεί σε έναν δικό μας κόσμο, παρά το γεγονός, ότι ανήκουμε εδώ και καιρό στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια. Θα χρειαστεί, συνεπώς, να καταβάλουμε προσπάθεια για να παρακολουθήσουμε στενά και να παρέμβουμε συλλογικά κατά την πορεία υλοποίησης αυτής της, όπως και να 'χει, σημαντικής απόφασης.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Το πολλάκις εξαμαρτείν!

12/09/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Αν ήταν να χρησιμοποιήσω έναν περιεκτικό τίτλο για την προεκλογική ατμόσφαιρα, θα έλεγα: Το πολλάκις εξαμαρτείν τίνος είναι ίδιον; Δυστυχώς, όλα όσα χαρακτηρίζουν και μαρκάρουν αρνητικά αυτές τις περιόδους είναι παρόντα. Σαν να μην άλλαξε τίποτα. Και πρώτα απ' όλα οι κραυγές στις συζητήσεις. Ακόμα δεν άρχισε καλά-καλά ο διάλογος και η αντιπαράθεση και το κεφάλι μας έγινε καζάνι, κατά το κοινώς λεγόμενο.

Εγώ μπερδεύτηκα ακόμα πιο πολύ, αντί να ξεκαθαρίσω ποιος λέει τι. Εκτοξεύονται στον τηλεοπτικό αέρα ριπές αποσπασματικών θέσεων, στον βαθμό που γίνεται κι αυτό, διότι το σύνηθες είναι να τσακώνονται οι εκπρόσωποι των δύο μεγαλύτερων κομμάτων για το τι έκαναν και τι δεν έκαναν κατά την άσκηση της εξουσίας.

Τα κόμματα, ιδίως αυτά που κάνουν κατανάλωση της εξουσίας, έχουν στραμμένη την προσοχή στην επικοινωνιακή πλευρά του πράγματος και στην εντυπωσιοθηρία. Ξοδεύουν ενέργεια για να κάνουν εντυπωσιακές μεταγραφές, συχνά αδικώντας την ουσία της πολιτικής και θύοντας στον βωμό της επικοινωνιακής στρέβλωσης. Έχουν πέσει για τα καλά στην παγίδα που έχουν στήσει μεθοδικά οι διαπρύσιοι κήρυκες του συστήματος της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Αυτοί που μετέτρεψαν την πολιτική σε θεραπαινίδα των μεγαλοσυμφερόντων.

Στη βαβούρα αυτή συντελούν και ο τρόπος που στήνονται τα πάνελς και ο χρόνος, αλλά και η διεύθυνση της συζήτησης από τον/την δημοσιογράφο. Όλο και συχνότερα η δημοσιογραφική συμπεριφορά είναι απαράδεκτη, στα όρια της αναίδειας και της θρασύτητας, ενώ αναδεικνύεται καραμπινάτο πρόβλημα ανεπάρκειας, για να μην πω και μεροληψίας. Οι εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Βλέπεις, η κρίση του πολιτικού συστήματος έγινε και κρίση της δημοσιογραφίας.

Με άλλα λόγια, δεν είναι ελκυστική η πολιτική συζήτηση που διεξάγεται, συντελώντας ακόμη και τώρα στην ανυποληψία της πολιτικής. Και όμως, ο πολιτικός λόγος υπό προϋποθέσεις μπορεί να γίνει συναρπαστικός. Και αυτό δεν είναι θέμα απλά χειρισμού του λόγου και ρητορικής δεινότητας. Είναι και αυτό.

Όταν η γλώσσα κακοποιείται, είναι να κλείνεις την τηλεόραση ή το ραδιόφωνο. Δεν μπορεί να σου λέει ο φέρελπις πολιτικός ότι θα ενσκήψει στα προβλήματα. Διότι, αν εσκήψει, ως λαίλαπα ή θεομηνία, και δεν εγκύψει με ενδιαφέρον, ουαί τοις ηττημένοις δηλαδή.

Όμως η σαγήνη της πολιτικής ομιλίας είναι το περιεχόμενό της. Η έγνοια για τις ανάγκες των πολλών. Οι λύσεις για τα μεγάλα προβλήματα της εποχής, που

εξειδικεύονται σε κάθε χώρα, μαζί και στη δική μας. Η αίσθηση ότι η εγχώρια πολιτική επικοινωνεί με τα παγκόσμια ρεύματα σκέψης και πρακτικής και δεν είναι σκέτος επαρχιωτισμός και αυτιστικός συντεχνιασμός. Εν ολίγοις χρειάζεται και ο οραματικός ορίζοντας, η στόχευση και μέσα σε αυτό το πλαίσιο τοποθετούνται και οι επί μέρους κινήσεις και λύσεις.

Στην περίπτωση μας, η αίσθηση που διαχέεται από τους φορείς του δικομματισμού είναι ότι κινούμαστε στο πλαίσιο «μεροδούλι - μεροφάν». Δηλαδή μιζέρια. Κακοποιήθηκαν οι μεγάλες ιδέες, στέρεψαν οι μεγάλες αφηγήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο και αυτή η αναγκαία και χρήσιμη είσοδος περισσότερων γυναικών στα πολιτικά πράγματα, που αντικειμενικά είναι ρεύμα αναγέννησης του πολιτικού συστήματος, δεν θα μπορέσει να εκδιπλώσει τη δυναμική της.

Ο κυνισμός των κρατούντων είναι πρωτοφανής. Δεν τηρούν ούτε τα προσχήματα. Μοιάζει να εγκαταλείπουν και αυτές τις διαβόητες υποσχέσεις των **θα** με ημερομηνία λήξης την Κυριακή των εκλογών, που έγραψαν ιστορία και «ιστορία» στη χώρα τούτη. Ψηφίστε μας, για να επιδεινώσουμε τους όρους ζωής σας. Στο όνομα τίνος υπέρτερου αγαθού, άραγε;

Ποιος είναι εκείνος ο αόρατος εθνικός στόχος που υπερβαίνει τον στόχο της βελτίωσης των όρων ζωής και εργασίας εκατομμυρίων πολιτών; Ή μήπως η μόνη έγνοια είναι οι πλούσιοι να γίνουν πλουσιότεροι εις βάρος του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η εξίσωση των ορίων συνταξιοδότησης

05/09/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Τι γίνεται με την εξίσωση των ορίων συνταξιοδότησης γυναικών-ανδρών στο Δημόσιο, τα σώματα ασφαλείας και τον στρατό;

Μέσα στον Αύγουστο γράφτηκε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέρριψε το αίτημα της Ελλάδας για σταδιακή εφαρμογή της εξίσωσης στη διάρκεια δεκαετίας.

Το θέμα γίνεται πολύ σοβαρό, διότι αφορά τα ευεργετικά (;) μέτρα που ισχύουν για τις εργαζόμενες μητέρες με ανήλικα παιδιά ή με τρία και πάνω. Αν ισχύσει η εξίσωση, τότε θα επιβαρυνθούν διάφορες κατηγορίες εργαζόμενων μητέρων, αφού θα εργαστούν από 5-17 χρόνια επιπλέον. Π.χ. μητέρες ανηλίκων με 25ετία, που τώρα βγαίνουν στη σύνταξη στα 50, εφεξής θα βγαίνουν στα 65. Μητέρες που άρχισαν να εργάζονται από 1-1-93, που έχουν ανήλικα παιδιά ή πάνω από τρία, τώρα αποχωρούν με 20ετία στα 55 με πλήρη σύνταξη και στα 50 με μειωμένη και μετά την εξίσωση θα αποχωρούν με 20ετία στα 65.

Όλα αυτά αφορούν 140.000 γυναίκες από έναν πληθυσμό 250.000. Απλά οι υπόλοιπες έχουν ήδη συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση. Μιλούμε, λοιπόν, για ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα, σε εποχές όπου η κοινωνική λειτουργία του κράτους έχει καταστεί ζητούμενο! Και κανείς δεν μιλάει για αντισταθμιστικά μέτρα, κανείς δεν αποκαλύπτει αν θα υπάρξει κάποιο σχέδιο από πλευράς πολιτείας για να μειωθούν οι επιπτώσεις στην ζωή των γυναικών και των οικογενειών τους.

Πρέπει να θυμίσουμε ότι έχουμε ήδη από τον Μάρτιο τρέχοντος έτους την καταδικαστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου εις βάρος της χώρας για τη μη εξίσωση των ορίων συνταξιοδότησης ανδρών-γυναικών στο Δημόσιο. Βέβαια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μιλάει για εξίσωση, δεν μιλάει ειδικά για άνοδο του ορίου για τις γυναίκες. Αλλά ποιος θα εξετάσει μείωση του ορίου για τους άνδρες; Πλάκα μου κάνεις;

Κατ' αρχήν, ως προς το τυπικό, διαδικαστικό μέρος (που γίνεται όμως ουσία) δεν έχει αρμοδιότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα θέματα κοινωνικής πολιτικής είναι αρμοδιότητα του εθνικού κράτους. Αλλά εδώ ακριβώς είναι το πρόβλημα. Η Επιτροπή προσδίδει επαγγελματικό χαρακτήρα στο συνταξιοδοτικό σύστημα των δημοσίων υπαλλήλων. Ερμηνεύει αλλιώς τα πράγματα. Θεωρεί ότι η σύνταξη είναι συνέχεια του μισθού (άρα είναι αμοιβή) και ως εκ τούτου το συνταξιοδοτικό σύστημα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 141 της Συνθήκης, που επιτάσσει την

ισότητα των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, υπό οποιαδήποτε μορφή. Άρα η ερμηνεία της αφίσταται από την οπτική ότι εδώ πρόκειται για κοινωνική ασφάλιση.

Δεν ξέρω πώς οι εντεταλμένοι της ελληνικής πολιτείας έδωσαν τη μάχη. Αν δεν τη θεώρησαν χαμένη από την αρχή. Εκείνο που φαίνεται τώρα είναι ότι θα έπρεπε από καιρό να στρέψουμε την προσοχή μας, ως θεσμοί και ως κίνημα, στο να οργανωθούν υποδομές για τη φύλαξη των παιδιών και τη διευκόλυνση των εργαζόμενων γονιών στον ρόλο τους. Έπρεπε σήμερα να υπάρχει επάρκεια βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών και να μην απολυτοποιούνται τα μέτρα πρόωρης συνταξιοδότησης των εργαζόμενων μητέρων.

Ρωτάς γιατί; Διότι: α) υποβαθμίζουμε τη γυναικεία εργασία, β) αντιφάσκουμε στη στρατηγική μας, αφού, ενώ ζητούμε να έχουμε υπηρεσιακή εξέλιξη, εμείς φεύγουμε στα παραγωγικά χρόνια και γ) και σπουδαιότερο, την ανατροφή των παιδιών τη μεταβάλλουμε σε γυναικείο μέλημα και καθήκον.

Αυτά, γενικά μιλώντας. Όμως τώρα υπάρχει μία διαμορφωμένη πραγματικότητα στην ελληνική κοινωνία. Έχουν γίνει υπολογισμοί, έχουν καταστρωθεί πλάνα ζωής πάνω σε αυτό που υπάρχει. Η αιφνίδια ανατροφή θα έχει κοινωνικό κόστος και δεν μπορούμε να συναινέσουμε σε αυτό. Προτείνω το θέμα "τι αντ' αυτού" να εξεταστεί πάραυτα με τη δέουσα προσοχή και στην κατεύθυνση να εξευρεθούν αντισταθμιστικά οφέλη. Έστω και στο δώδεκα και πέντε!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Η Umoja Uaso είναι δική μας υπόθεση!

29/08/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Αξίζει να το κουβεντιάσουμε... Θυμίζω ότι η Umoja Uaso είναι ένα χωριό στην Κένυα, που έχει κεντρίσει το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Είναι το χωριό που κατοικείται μόνο από γυναίκες και τα παιδιά τους, γυναίκες που έχουν βιασθεί και υποστεί κακοποίηση από τους συζύγους τους και η έχουν εγκαταλειφθεί από αυτούς η έχουν εγκαταλείψει οι ίδιες την προβληματική εστία τους. Είναι ένα είδος καταφυγίου για τις γυναίκες της φυλής Σαμπούρου, που ίδρυσε το 1990 η **Ρεβέκκα Λολοσόλι**. Δεκαπέντε ήταν οι πρώτες γυναίκες που οργάνωσαν το χωριό και το ανακήρυξαν **ζώνη ελεύθερη από τη βία εις βάρος των γυναικών**.

Σήμερα κατοικούν εκεί σαράντα οκτώ γυναίκες, που εκτρέφουν ζώα και κατασκευάζουν κοσμήματα, τα οποία πωλούν για να εξοικονομήσουν τα προς το ζην. Το πρωτότυπο άλλωστε πείραμα έχει προκαλέσει ευρύτερο ενδιαφέρον και έτσι έχει αναπτυχθεί ένα τουριστικό ρεύμα προς την περιοχή.

Είναι ενδιαφέρον να σημειώσουμε ότι οι γυναίκες τα καταφέρνουν να είναι αυτοδύναμες οικονομικά, να συντηρούν πολιτιστικό κέντρο, να ασχολούνται με τα δικαιώματα του φύλου και να διαχέουν τα μηνύματα της ενδυνάμωσης των γυναικών και της ισότητας σε όλο τον πληθυσμό της χώρας και της ηπείρου.

Πώς ξανάρθε στην επικαιρότητα το χωριό; Πριν από λίγες ημέρες ο πρώην σύζυγος της Ρεβέκκας, ο πολύς Φαβιάνο Ντέιβιντ Λολοσόλι, κρατώντας όπλο μπήκε στο χωριό με πρόθεση να σκοτώσει την πρώην σύζυγό του. Η γυναίκα δεν ήταν στο σπίτι και τα σχέδια του ένοπλου ανδρός αυτή τη φορά απέτυχαν. Και λέμε αυτήν τη φορά, διότι εξακολουθεί να μπαينوβγαίνει στο χωριό οπλισμένος και... ανενόχλητος, τρομοκρατώντας την κοινότητα των γυναικών, που σκόρπισαν να κρυφτούν.

Οι ντόπιες αρχές τι νομίζετε απάντησαν στις οχλήσεις; Αυτό που απαντούν όλες οι πατριαρχικής νοοτροπίας αρχές σε όλα τα πλάτη και μήκη της γης: είναι ιδιωτικό, οικογενειακό ζήτημα... Και οχλήσεις υπήρξαν και υπάρχουν και από διεθνείς οργανώσεις που προστατεύουν τα δικαιώματα των γυναικών.

Φαίνεται πως το χωριό των γυναικών έχει μετατραπεί σε κάρφος οφθαλμών για τους άνδρες της περιοχής, που δεν έχουν χωνέψει το γεγονός ότι οι γυναίκες μπορούν να ζουν αυτοδύναμα, οικονομικά και πολιτισμικά. Αυτή η πρωτοβουλία, το πιλοτικό αυτό παράδειγμα, έρχεται σε κατάφωρη αντίθεση με την κατάσταση των γυναικών στη χώρα, που είναι εξαιρετικά υποβαθμισμένη. «Μία γυναίκα είναι ένα τίποτα στην κοινωνία μας», λέει η Ρεβέκκα Λολοσόλι. Η κακοποίηση και ο βιασμός, η

σεξουαλική παρενόχληση, ο αναγκαστικός γάμος, η εκτομή των γεννητικών οργάνων είναι συνήθεις πρακτικές και όχι η εξαίρεση.

Και μάλλον η εξόχως εξαρτημένη και υποδεέστερη θέση τους εξηγεί και τη συχνότητα της κακοποίησης και την ανοχή της κοινωνίας απέναντι σε φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας, που λογίζονται ιδιωτική υπόθεση, αν δεν θεωρούνται φυσιολογικά.

Οι άνδρες σε αυτήν τη χώρα είναι οι κυρίαρχοι της γης και των μέσων παραγωγής και ούτε από μία μικρή έκταση δεν εννοούν να παραιτηθούν. Ο πολύς κ. Λολοσόλι κατόρθωσε, χρησιμοποιώντας τις διασυνδέσεις του, να περάσει τον οικισμό στο όνομα της πρώην συζύγου του, ούτως ώστε να τον... κληρονομήσει. Ίσως έτσι να εξηγείται το επίμονο κυνήγι εναντίον της. Τέτοιος φαταουλισμός...

Εν ονόματι της δικαιοσύνης του φύλου, Ευγενία μου, πρέπει να απαιτήσουμε «κάτω τα χέρια από την Umoja Uaso», πάντε να τρομοκρατείτε τη γυναικεία κοινότητα. Είναι και δική μας υπόθεση η τύχη τους. Αφορά προσπάθεια ενδυνάμωσης των γυναικών, προσπάθεια διασφάλισης της προσωπικής τους αξιοπρέπειας και ακριβώς για τούτο είναι μία υπόθεση της καρδιάς και του αγώνα μας.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Βούλα, γεια χαρά!

22/08/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Μας κούνησε τελικά το μαντίλι του αποχαιρετισμού η μεγάλη φίλη μας, η συγγραφέας Βούλα Μανή. Και ήταν στην καρδιά του Αυγούστου, όταν πολλοί και πολλές, από όσους-ες την αγάπησαν, λείπαμε από την πόλη. Και άλλες φορές ο Αύγουστος μας αιφνιδίασε δυσάρεστα. Και τώρα;

Τι θα κάνουμε χωρίς αυτήν την πράγματι μεγάλη, στοργική αγκαλιά; Ξέρεις, συμβαίνει να μη βλέπεις συχνά, όσο συχνά θα ήθελες, τα αγαπημένα πρόσωπα. Το ότι όμως είναι εκεί, το ότι ξέρεις ότι είναι εκεί, αυτό φθάνει. Νιώθεις ασφάλεια. Και ξαφνικά αντιλαμβάνεσαι ένα κενό, που δεν αναπληρώνεται εύκολα. Αισθάνεσαι πιο φτωχή τότε, πιο μόνη.

Όσες και όσοι είχαμε την ευκαιρία να κάνουμε καλή και δημιουργική παρέα με τη Βούλα αισθανόμασταν άνετα και ωραία μαζί. Γιατί μας αγαπούσε πάνω από όλα. Δοκιμάσαμε τις νόστιμες λιχουδιές της εκεί στο φιλόξενο σπίτι της στο Χαλάνδρι, μοιραστήκαμε βραδιές λογοτεχνικής συζήτησης και πολιτικού - κοινωνικού προβληματισμού, έχουμε τα δωράκια της, τις κούκλες και τους κλόουν της. Της έλεγα εν ζωή: Δεν σε βλέπω συχνά, βλέπω κάθε μέρα την κούκλα που μου χάρισε και σε θυμάμαι. Ήταν πολυτάλαντο άτομο, χρυσοχέρα γυναίκα. Θυμάμαι ακόμα τις εκδηλώσεις με θέμα την παρουσίαση βιβλίων της, όπως «Ο ποταμός και ο Σέργιος».

"Έχω πολλούς φίλους" έλεγε "και αυτοί είναι οι άμυνές μου στα δύσκολα της ζωής". Και αν υπήρξαν δύσκολα! Και παρά ταύτα, η Βούλα συνέχιζε με πείσμα και προσήλωση. Συνεπής μέχρι εσχάτων στην κοινωνική δραστηριότητά της και στην αριστερή της ιδεολογία. Για τον άνθρωπο, τα παιδιά, τον πολιτισμό.

Τώρα που έφυγε μακριά, προσπαθώ να σκεφτώ τι θα απέδιδε καλύτερα αυτό που ήταν, ποιος χαρακτηρισμός. Και νομίζω πως το βρήκα. **Θετικά ανήσυχο πνεύμα.** Δραστήρια πολίτης. Υπόδειγμα προς μίμηση.

Σκέφτομαι πολλές φορές τις απώλειες που είχαμε τα τελευταία χρόνια. Μελαγχολώ και στενοχωριέμαι. Ύστερα πάλι σκέφτομαι και το άλλο. Ότι υπήρξαμε ευλογημένες και ευλογημένοι, αφού συναντηθήκαμε στη ζωή μας με αυτές τις προσωπικότητες. Μας δίδαξαν τρόπο ζωής, μας έμαθαν πράγματα, μας έδειξαν τους ανοιχτούς ορίζοντες της γνώσης και του πολιτισμού, το τίμημα της ελευθερίας. Πώς θα ήταν η ζωή μας χωρίς αυτούς - αυτές;

Και επειδή τις μέρες αυτές τίθενται στο τραπέζι ζητήματα λυμένα, για τη χρησιμότητα της αριστεράς και της οργάνωσής της, εγώ θέλω να συνηγορήσω θερμά υπέρ της ανάπτυξης αυτού του χώρου. Μέσα στην αριστερά γνώρισα εξαισίες προσωπικότητες, που πλούτισαν τη ζωή μου, άνοιξαν τους ορίζοντές μου, έδωσαν νόημα στην ύπαρξή μου. Αυτό δεν θα το άλλαζα με τίποτα. Όλα τα πλούτη του

κόσμου δεν μπορούν να ισοφαρίσουν τη συλλογική σοφία, τη συλλογική πάλη και ηθική του αγώνα.

Με συγχωρείς που αναφέρθηκα σε μένα. Παρασύρθηκα από τον απόηχο των συζητήσεων που είχαμε κάνει παλιότερα με τη Βούλα. Γιατί μ' εκείνη μπορούσες να συζητήσεις για τα πάντα, από τη ζωγραφική μέχρι τη θεωρία της κοινωνικής επανάστασης. Και το σπουδαιότερο, να μην θεωρήσεις τον χρόνο χαμένο.

Η Βούλα έφυγε, αλλά άλλο τόσο είναι εδώ. Γιατί είναι μέσα μας. Στη σκέψη μας και στα συναισθήματά μας, στην καρδιά και τον νου μας. Την αγαπήσαμε, όπως μας αγάπησε και εκείνη.

Τα βιβλία της τα έκανε προσφορά στον δήμο Περιστερίου, ο οποίος πριν από λίγο καιρό της έκαμε τιμητική βραδιά. Στη βραδιά αυτή η δημοτική σύμβουλος και στενή φίλη της Σοφία Αλεξοπούλου πρότεινε η αίθουσα της νέας βιβλιοθήκης που θα φιλοξενήσει τα βιβλία της να ονομαστεί "Αίθουσα Βούλας Μανή". Είναι μία σωστή πρόταση.

Το Περιστέρι και το Χαλάνδρι ήταν οι περιοχές, που άφησε το αποτύπωμά της, οι δήμοι που αγάπησε. Εγώ την έζησα στο Χαλάνδρι, όπου είχε πολυσχιδή δραστηριότητα, εντός και εκτός δήμου.

Βούλα, γεια χαρά!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

"Φεμινισμός εσωτερικού χώρου"!

14/08/2009

Αγαπητή Ευγενία,

- Τι διαβάζετε; Με ρώτησε η νεαρή κοπέλα που σερβίριζε τον καφέ στο γραφικό μέρος των διακοπών. Κι εγώ διαβάζω πολύ, πρόσθεσε χωρίς να περιμένει απάντηση.
- «Φεμινισμός εσωτερικού χώρου» επιγράφεται ο τόμος και είναι κείμενα της Λιλίκας Μπομπόλου, από το 1979 ίσαμε το 2005. Είναι, ξέρεις, για τους αγώνες των γυναικών προκειμένου να κατακτήσουν την ισότητα στον οίκο και τον δήμο.
- Ενδιαφέρον ακούγεται.
- Μόλις το τελειώσω, θα στο δώσω.
- Ναι, αλλά εσύ θα φύγεις κάποια στιγμή και ίσως δεν προλάβω να το διαβάσω μέχρι τότε.
- Δεν πειράζει, μακάρι να το δεχθείς ως δώρο και να το δώσεις και στις φίλες σου...

Μα τι καλά που πέρασα συντροφιά με το βιβλίο της αγαπημένης Λιλίκας!

Ξέρω, ακούγεται βαρύ σαν θέμα για διακοπές, όμως η Λιλίκα κατορθώνει χάρις στην ικανότητα της γραφίδας της να το κάνει ελκυστικό και μαζί ωφέλιμο. Το διάβασα με ενδιαφέρον παρά θίν' αλός και με έκπληξη είδα ότι ουσιαστικά αποτελεί όχι μόνο ευχάριστο ανάγνωσμα, αλλά και πηγή αυθεντικής πληροφόρησης για τις πολύ ενδιαφέρουσες δεκαετίες των φεμινιστικών διεκδικήσεων, αυτές του '80 και '90 ίσαμε το 2005.

Τόσα χρόνια που γνωρίζω τη Λιλίκα, δεν είχα φανταστεί ότι έχει γράψει τόσα πολλά για την ισότητα, που καθίστανται πλέον πολύτιμα για την αποτύπωση της πορείας του εγχώριου κινήματος. Και τι καλά που σκέφτηκε να τα συγκεντρώσει και να τα εκδώσει προς χρήση όλων μας, παλιότερων και ελπίζω νεότερων. Ο τόμος είναι υποδειγματικός, με την επιμέλεια της Άννας Μιχοπούλου. Τυχερή σε αυτό η Λιλίκα.

Γράφω γι' αυτό σήμερα για να πω πόσο χάρηκα που έχουμε αυτό το βιβλίο. Να πω ακόμα ότι θαύμασα τον τρόπο, με τον οποίο τα δύσκολα θέματα τα δίνει με έναν τρόπο απλό, καθόλου απλοϊκό, ώστε να κατανοούνται ευρύτερα. Και βέβαια χρησιμοποιεί πολύ το παράδειγμα. Μικρά στιγμιότυπα της καθημερινής βασανιστικής ζωής των γυναικών, μικρές και μεγάλες ιστορίες, που προσφέρονται και για ανάλυση και εμβάθυνση ή σχολιασμό.

Αλλά συμβαίνει και το άλλο. Συχνά η ίδια η ιστορία είναι και ο σχολιασμός του, η άποψη. Και τι ωραίο, υποδειγματικό ύφος. Τίποτε δεν είναι περιττό. Οι λέξεις μεστές νοήματος, μέσα σε λίγες γραμμές έχεις ήδη μπροστά σου μία ολόκληρη κοινωνική κατάσταση, ένα κοινωνικό πρόβλημα, μία πλευρά της κοινωνικής παθολογίας, που είναι ο σεξισμός.

Πέραν όλων αυτών, αυτό που κάνει το βιβλίο ξεχωριστό είναι ασφαλώς η άποψη. Η φεμινιστική οπτική. Βλέπεις ότι η άποψη που εκτίθεται στα διάφορα θέματα είναι αυτή που το κίνημα έχει επεξεργαστεί βασανιστικά, με όλες τις κάθε φορά αδυναμίες του, τις οποίες η Λιλίκα δεν κρύβει.

Όμως δεν είναι αυτό το κύριο. Δεν είναι οι αρνητικές όψεις που θα κρίνουν το κίνημα, αλλά φυσικά η προσφορά του. Χωρίς τους αγώνες, που η Λιλίκα αποδίδει με τόση πιστότητα, δεν θα είχαν γίνει ούτε αυτά που έχουμε σήμερα. Αναλώθηκαν σε αυτό το κίνημα δυνάμεις πολλές, στρατεύτηκαν αγωνίστριες για τις οποίες εγώ προσωπικά τρέφω τον μεγαλύτερο σεβασμό και ευγνωμοσύνη. Ανάμεσα σε αυτές και η Λιλίκα.

Και ύστερα είναι και το άλλο και δεν θέλω να το παραλείψω. Μέσα στο βιβλίο, στα κείμενα, στη γραφή βγαίνει η ίδια γλυκιά προσωπικότητα, που είναι στην πραγματικότητα η Λιλίκα και σε κερδίζει αμέσως. Μία γλυκιά παρουσία. Αν όμως με αυτό εννοήσεις, ότι είναι λιγότερο μαχητική και πείσμων σε ό,τι αφορά τον στόχο, εδώ θα κάνεις λάθος.

Η γιαγιά μου έλεγε: Παρακαλώ την Παναγία να προσθέτει μέρες στους καλούς ανθρώπους. Και εγώ εύχομαι στη Λιλίκα να είναι γερή και δημιουργική και τις μέρες που έρχονται...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

08/08/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Κάθομαι στον ίσκιο της μουριάς απολαμβάνοντας έναν μέτριο ελληνικό. Αγναντεύω τη θάλασσα. Οι χαρακτηριστικές φωνές των λουομένων φθάνουν σαν μια ευχάριστη φλυαρία στα αυτιά μου. Τι λέγαμε; Αχ, αυτό το άτιμο τζίτζικι ούτε παραγγελία να το είχα. Είναι ακριβώς πάνω μου, στο αριστερό αυτί, ροκανίζει την ακοή μου. Τι λέγαμε; Σαν να τα έχω ξεχάσει όλα, σαν να έχουν τυλιχτεί σε μια αχλύ. Πώς να συγκεντρωθώ;

Έγραφα, τις άλλες, για τη στάση των συνοδικών ιεραρχών απέναντι στις μαθήτριες των εκκλησιαστικών λυκείων. Όχι ότι υπάρχουν. Ως δυνατότητα μιλούσαμε. Δεν τις θέλουν με τίποτα. Και μέσα από αυτή τη φασαρία ξεπετάχτηκε και κάτι πολύ καλό. Ήταν η συνηγορία του μητροπολίτη Ιωαννουπόλεως και Πραιτωρίας κ. Σεραφείμ υπέρ της χειροτονίας γυναικών. Ας είναι ευλογημένος.

Όταν ένας τέτοιος ιεράρχης δεν «βλέπει» τους θεολογικούς λόγους βάσει των οποίων απαγορεύεται στις γυναίκες να ιεουργούν, τότε πολύ περισσότερο δεν τους αντιλαμβάνομαστε εμείς.

Και τώρα το καίριο ερώτημα που μου έθεσε φίλη: Γιατί εμείς [το εμείς προφανώς αναφέρεται στις φεμινίστριες, στις αριστερές, στο προοδευτικό τμήμα της κοινωνίας] να θέτουμε τέτοιο ζήτημα; Δεν είναι δικό μας. Μακάρι να καταργηθεί η Εκκλησία, όχι να διευρυνθεί και με το άλλο φύλο! Εμείς δεν θέλουμε τον διαχωρισμό του κράτους από την Εκκλησία; Δεν είμαστε, από θέση αρχών, υπέρ της laicity;

Κοίτα! Είμαστε με τον διαχωρισμό κράτους - Εκκλησίας. Καθέτως και οριζοντίως. Δεν βλέπεις τι τραβάμε που στο υπουργείο Παιδείας συμφύρονται οι κοσμικές και οι θρησκευτικές υποθέσεις; Που κονταροχτυπιούνται οι προτεραιότητες; Είμαστε όμως και με τον σεβασμό στις θρησκευτικές πεποιθήσεις των ανθρώπων ή στην αθεΐα τους.

Υπάρχουν γυναίκες που πιστεύουν και θα ήθελαν διά βίου να ασχοληθούν με τα εκκλησιαστικά πράγματα. Γιατί όχι; Άλλωστε η αφοσίωση αυτού του τύπου, όταν είναι ειλικρινής και ανιδιοτελής, γίνεται και αφοσίωση στον κατατρεγμένο άνθρωπο. Έχει δυνατότητα η Εκκλησία να παίξει έναν τέτοιο ρόλο, επί της ουσίας φιλόανθρωπο.

Μάλιστα εγώ βλέπω ότι, όταν κάποιος-κάποια αφιερώνεται στη λατρεία του Θεού, δεν μπορεί παρά να αφιερώνεται και στην υπηρεσία και περίθαλψη του ανθρώπου. Λέμε τώρα για συνθήκες ουσιαστικές. Και στο κάτω κάτω περίσσεψαν ο υλισμός και ο καταναλωτισμός. Γιατί είναι παράδοξο να θέλει κάποιος-κάποια να στραφεί σε άλλα, άυλα πράγματα; Να μείνει ενώπιος ενωπίω, να σκάψει βαθιά μέσα του, να μελετήσει, να ασκηθεί, να προσευχηθεί; Είμαι ρομαντική; Και ξέρεις κάτι; Ας υπάρχει κατακτημένη η δυνατότητα, το δικαίωμα. Δεν σημαίνει πως όλες θα γίνουν ιερείς και διακόνισσες. Αν καταργηθεί το άβατο, δεν έπεται ότι όλες οι γυναίκες θα

σπεύσουν στο Άγιον Όρος [αν και μην πάρεις όρκο, όταν στα κανάλια γίνει το σχετικό σύστριγγλο...]. Μπορεί να μην πάω ποτέ εκεί, αλλά θα αγωνίζομαι για την κατάργησή του.

Συνεπώς, η θέση για διεύρυνση των δικαιωμάτων των γυναικών και στον χώρο της θρησκείας και της Εκκλησίας δεν έρχεται σε αντίθεση με τη διακηρυγμένη θέση μας του διαχωρισμού των λειτουργιών της τελευταίας από το κράτος. Μάλιστα, μου φαίνεται ότι, απαλλαγμένη η Εκκλησία από τους πειρασμούς της κοσμικής εξουσίας, αν δεν είναι ήδη αργά, καλύτερα θα υπηρετήσει τους σκοπούς της και θα αξιοποιήσει τις εγγενείς δυνατότητες προσφοράς στη χειμαζόμενη κοινωνία. Χρειάζεται και η ίδια καλινόρθωση του κύρους της, καλλιέργεια του ηθικού της πλεονεκτήματος.

Και να κλείσω με μια παρατήρηση: δεν υπάρχει μεγαλύτερη ευλογία από τη συνάντηση με έναν καλλιεργημένο πνευματικά, σοφό άνθρωπο. Σεμνό, ταπεινό, φιλοσοφημένο. Αλήθεια, δεν μας χρειάζονται αυτοί οι άνθρωποι να φθέγονται έναν άλλο λόγο, τον λόγο του ανθρωπισμού, της συναλληλίας και της αγάπης; Αυτοί οι αρνητές του τρυφηλού βίου είναι είδος εν ανεπαρκεία σε μια κοινωνία που αλληλοσπαράσσεται για να αποκτήσει πλούτο και εξουσία. Γιατί ένα τέτοιο πρότυπο να είναι μόνο αρσενικό;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

01/08/2009

Αγαπητή Ευγενία,

«Εδώ διάφορα ιερατεία κάνουν ό,τι θέλουν».

Κώστας Γαβράς

Μπερδεύτηκα με την εγκύκλιο του υπουργείου Παιδείας που διευκρινίζει άλλη εγκύκλιο σχετική με την εκκλησιαστική εκπαίδευση και τη φοίτηση κοριτσιών. Τι λοιπόν διευκρινίζεται; Ότι τα κορίτσια μπορούν να φοιτούν στα εκκλησιαστικά λύκεια, αυτό είναι συνταγματικό, πλην «εναπόκειται στη δικαιοδοσία του επιχώριου Μητροπολίτη εάν το εκκλησιαστικό γυμνάσιο και λύκειο θα παραμείνει αμιγές αρρένων ή μεικτό». Αν, δηλαδή, ο μητροπολίτης θα χορηγήσει τη συστατική επιστολή.

Έρχεται ολόκληρο υπουργείο και θέτει την πολιτική του υπό τη βούληση του τοπικού ιεράρχη. Δηλαδή, η κοσμική εξουσία αναζητείται αισχυντηλό κρυψώνα στα ράσα των ιεραρχών. Επιβεβαιώνεται και εδώ ότι οι σχέσεις κράτους - Εκκλησίας είναι μία ολόκληρη λιτανεία υποχωρήσεων και παραχωρήσεων του πρώτου προς τη δεύτερη. Τόσο πια μεγάλο θεωρείται το πολιτικό κόστος;

Τι γινόταν μέχρι τώρα: Ενώ ο νόμος για τη δομή της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης 3432/2006 δεν αναφέρεται στο φύλο, από... ιστορική αδράνεια εγγράφονταν μόνο μαθητές. Τώρα σε εκκλησιαστικό λύκειο της Β. Ελλάδας ζητήθηκε εγγραφή πέντε μαθητριών. Μέτρησα δεκαεφτά Γενικά Εκκλησιαστικά Λύκεια ανά τη χώρα και έξι Εκκλησιαστικά Γυμνάσια.

Για να δούμε, όμως, πώς ο νόμος 3432/2006 ρυθμίζει τα της παροχής εκκλησιαστικής εκπαίδευσης. Έχουμε και λέμε: Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Εκκλησιαστικά Λύκεια, που ανήκουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες (πρώην Εκκλησιαστικές Σχολές), που ανήκουν στην ανώτατη εκπαιδευτική βαθμίδα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βελιάς Ιωαννίνων, Ηράκλειο Κρήτης). Υπάρχουν ακόμη τα Ιερατικά Σχολεία Β' Ευκαιρίας, που είναι φορείς διά βίου εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ως άνω νόμου «σκοπός της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης είναι η ανάδειξη και κατάρτιση **κληρικών και λαϊκών στελεχών** της Ορθόδοξης

Εκκλησίας στην Ελλάδα, υψηλού μορφωτικού επιπέδου και χριστιανικού ήθους». Άρα αφορά και τα λαϊκά μέλη, άνδρες και γυναίκες.

Παρά ταύτα οι αντίθετοι στο μέτρο ιεράρχες επιχειρηματολογούν ότι αυτές οι εκπαιδευτικές μονάδες είναι **παραγωγικές** σχολές για την Εκκλησία, άρα δεν αφορούν λαϊκά μέλη, δεν αφορούν τις γυναίκες, που είναι αποκλεισμένες από τη λειτουργία. Με άλλα λόγια, προετοιμάζουν εκκλησιαστικά στελέχη.

Για να το πούμε αλλιώς, η Ιερά Σύνοδος δεν βλέπει με καλό μάτι την είσοδο των κοριτσιών στα εκκλησιαστικά γυμνάσια και λύκεια. Αντιδρά και με σχετική απόφασή της δεν επιτρέπει την εγγραφή. Ο μητροπολίτης Ζακύνθου μάλιστα απεφάνθη: Αναγνωρίζουμε το δικαίωμα της ισότητας και το σεβόμαστε πλήρως, αλλά πρέπει να καταλάβουμε ότι **όλα έχουν ένα όριο**. Εφευρίσκονται, λοιπόν, διάφορες ευλογοφανείς δικαιολογίες. Φωτεινή εξαίρεση αποτελεί ο μητροπολίτης Ιωαννουπόλεως και Πραιτωρίας κ. Σεραφείμ, του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, που όχι μόνο είναι κατά του αποκλεισμού των μαθητριών, αλλά πάει και ένα βήμα πιο πέρα προτείνοντας την εξέταση του θέματος της χειροτονίας γυναικών στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Άκου με λίγο. Θεωρώ ότι τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι εκκλησιαστικοί παράγοντες για να κρατήσουν την Εκκλησία ανδροκρατούμενη είναι έωλα. Η πίεση της ιστορικής εφόρμησης των γυναικών σε όλα τα κάστρα, συγγνώμη, στους θεσμούς της δημόσιας ζωής ήθελα να πω, θα είναι ολοένα και αυξανόμενη. Ολοένα και πιο αισθητή. Και πιστεύω πως δεν θα χάσει από αυτό η κοινωνία, ούτε η Εκκλησία.

Όσες πιστεύουν και θέλουν να λατρέψουν τη θεότητά τους μπορούν να το κάνουν εξαιρετικά. Και μπορούν ακόμα θαυμάσια να προσφέρουν παραμυθία στο χειμαζόμενο ανθρώπινο ον, που πάσχει στην ψυχή του. Γιατί δεν θέλουν διεύρυνση των δυνατοτήτων της Εκκλησίας οι ιεράρχες; Υπάρχει τόσος πόνος τριγύρω, τόση ανάγκη για περιμάζεμα, για στοργή, για προστασία. Τι χριστιανικότερο από μία χείρα βοηθείας στο απολωλός πρόβατο;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

25/07/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω ένα κακό και ένα καλό μαντάτο. Ποιο προτιμάς πρώτο;

Ας αρχίσουμε από την καλή είδηση, τι καλή, χαρμολύπη δηλαδή... Οι γυναίκες που κακοποιούνται από τους συζύγους και συντρόφους ανά τον κόσμο μπορούν πλέον να ελπίζουν σε **παροχή ασύλου από τις ΗΠΑ**. Λήγει έτσι θετικά μια διαμάχη πολλών χρόνων, νομικο-κοινωνική, που επί διοίκησης Μπους συναντούσε την κάθετη άρνηση και πρωτοφανή αντίσταση των αρχών για αντιμετώπιση.

Όταν λέμε κακοποίηση, να φανταστούμε τις εξής σκηνές: μπουνιές και μαλλιοτράβηγμα, βιασμός με απειλή όπλου, αιχμαλωσία, κλοπή του μισθού, απόπειρα να την κάψει ζωντανή όταν μαθαίνει ότι είναι έγκυος, κλωτσιές στην κοιλιά, απειλή ότι θα σκοτώσει μέλη της οικογένειας αν μιλήσει το θύμα. Μιλάμε για άγριες καταστάσεις.

Σε ορισμένες κοινωνίες αυτές οι ενέργειες δεν αξιολογούνται ως εγκλήματα, αφού η γυναίκα θεωρείται κάτι καλύτερο από πράγμα. Σού λέει, αυτά είναι ανδρικά χαρακτηριστικά. Επομένως και η μετακίνηση σε άλλο μέρος εσωτερικά της χώρας δεν κάνει τη διαφορά, αφού η κυρίαρχη ιδεολογία συγχωρεί τα πάντα στον άνδρα. Πολύ περισσότερο, δεν υπάρχουν θεσμοί προστασίας. Αλλά και στα λεγόμενα πολιτισμένα κράτη η μέχρι πρότινος αντιμετώπιση ήταν «αυτά είναι ιδιωτικά θέματα».

Έπρεπε, λοιπόν, να αναπτυχθεί ένα τεράστιο κίνημα ανά τον κόσμο, να αναλάβουν δράση οι διεθνείς οργανισμοί, με πρώτο τον ΟΗΕ (ιδέ δε καμπάνια εν εξελίξει της UNIFEM «όχι στη βία κατά των γυναικών»), να αρχίσει να διαχέεται στην κοινωνία η δυσανεξία απέναντι στο φαινόμενο, για να φθάσουμε σήμερα σε αυτήν την πιλοτική πολιτική, που, ας σημειωθεί, πιστώνεται στην κυβέρνηση Ομπάμα.

Οι φεμινιστικές οργανώσεις και αυτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καιρό τώρα έχουν διατυπώσει το αίτημα η βία εις βάρος των γυναικών να θεωρείται λόγος παροχής ασύλου. Αλλά και ο βάσιμος φόβος για σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών θα πρέπει να διευρύνει τη λίστα των αιτιών που δικαιολογούν την παροχή ασύλου. Π.χ. η επαπειλούμενη εκτομή των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών, και μάλιστα υπό συνθήκες βλαπτικές για την υγεία και τη ζωή τους, η δραπέτευση από έναν ανάρμοστο γάμο της έφηβης με τον υπέργηρο ή από τα δίκτυα της εμπορίας και της πορνείας, είναι πολύ σοβαροί λόγοι, δίπλα, λόγου χάρη, στις πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις. Να σημειώσουμε εδώ ότι η παροχή ασύλου από τις ΗΠΑ δεν αφορά την κλειτοριδεκτομή.

Ασφαλώς η πολιτική αυτή είναι ένα πρώτο θετικό βήμα και καλεί σε μίμηση τα κράτη και τις κυβερνήσεις. Υποβάλλει επίσης την ιδέα στους διεθνείς οργανισμούς για επικαιροποίηση των διεθνών νομικών εργαλείων, όπως η Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων του 1951. Άλλαξαν από τότε πολλά πράγματα: σήμερα υπάρχουν οι σεξιστικές διώξεις, οι περιβαλλοντικοί πρόσφυγες.

Και τώρα η θλιβερή είδηση: Πάλι έδρασε εταιρεία καθαρισμού, που έχει αναλάβει το πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων. Άλλη μία κακοποίηση καθαρίστριας, που ξυλοκοπήθηκε από την εργολάβο της εταιρείας. Η γυναίκα πιεζόταν να δηλώνει ότι καθαρίζει περισσότερους χώρους και έπαιρνε λιγότερα από όσα υπέγραφε.

Το τελευταίο δεν αποτελεί είδηση, είναι ο κανόνας. Τελικά τι γίνεται με την ασυδοσία αυτών των εταιρειών; Θα είναι πάνω από κάθε νομιμότητα; Βρήκαν μπροστά τους ένα ευάλωτο τμήμα εργαζομένων, κυρίως γυναικών, και ασύστολα παραβιάζουν τα λίγα δικαιώματά τους ως εργαζομένων; Είναι απαράδεκτο αυτές οι πρακτικές να λαβαίνουν χώρα σε δημόσιο πανεπιστήμιο και να γίνονται ανεκτές. Γι' αυτό είναι εξαιρετικά επίκαιρη η πρωτοβουλία του προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ Αλ. Αλαβάνου να αποστείλει επιστολή στην υπουργό Απασχόλησης για την προστασία των καθαριστριών. Οι έντεκα όροι που υποδεικνύονται εκεί οφείλουν να ισχύσουν σε ό,τι αφορά τις συμβάσεις έργου του Δημοσίου με τις εργολαβικές εταιρείες, μέχρις ότου αυτή η πρακτική καταργηθεί.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

18/07/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Με κάνεις και εξανίσταμαι, αδελφή, γιατί πέφτεις κι εσύ στην παγίδα ότι εξαρθώνονται, το ένα μετά το άλλο, τα κυκλώματα του trafficking (διακίνηση ανθρωπίνων όντων με σκοπό πρωτίστως τη σεξουαλική εκμετάλλευση). Πόσα χρόνια πριν, πάνω από δεκαπέντε, έχουν αναλυθεί στο πλαίσιο του κινήματος τα γενεσιουργά αίτια, οι διαστάσεις, οι μορφές, οι επιπτώσεις αυτού του καλά οργανωμένου διεθνικού εγκλήματος. Έχουν διατυπωθεί προτάσεις για πολιτικές εκ μέρους των αρχών. Το Συμβούλιο της Ευρώπης έλαβε υπόψη τα μηνύματα των καιρών και συνέταξε ειδική σύμβαση. Πρόληψη, τιμωρία των ενόχων, προστασία των θυμάτων. Αυτοί οι τρεις άξονες διατρέχουν κάθε σύγχρονο νομοθέτημα που έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Πλην, όμως, εδώ, στη χώρα τούτη, που ανακάλυψε τελευταία (;) τους κρουνοί του άνομου πλουτισμού, το φαινόμενο φαίνεται πως έχει ριζώσει. Κατά καιρούς, με κάποιες συλλήψεις, έρχεται στην επιφάνεια της επικαιρότητας το πρόβλημα, οι αρχές κομπάζουν ότι σημείωσαν επιτυχία στην προσπάθεια εξάρθρωσης, ο Τύπος τροφοδοτείται, αλλά μετά από λίγο σιωπή. Εκκωφαντική σιωπή, ενοχική σιωπή. Σαν τη Λερναία Ύδρα, στη θέση του ενός κλάδου που διαλύεται εμφανίζονται δέκα παρακλάδια.

Αποτελεί κοινό μυστικό, άλλωστε και οι έρευνες είναι αρκετά πειστικές, ότι ένα μέρος των υπηρεσιών του κράτους συμπράττει και συνεκμεταλλεύεται τα πορνικά κυκλώματα. Ένα δέκα τοις εκατό των αστυνομικών είχαν αναφερθεί, κάπου εκεί στα τέλη του '90, ότι παρέχουν διευκολύνσεις και «είναι στο κόλπο». Προχθές, που εξιχνιάστηκε μία τέτοια σπείρα, στα σαράντα δύο άτομα οι πέντε ήταν αστυνομικοί, οι τέσσερις εν ενεργεία. Νάτο, λοιπόν, το πρόβλημα. Είναι πολλά τα λεφτά. Ικανά να διαβρώσουν υπηρεσίες σε όλα τα επίπεδα, επίορκους αστυνομικούς και δικηγόρους, δικαστικούς και βάλε. Βρώμικα λεφτά, που πατάνε στην ταπείνωση και στα βάσανα των γυναικών, που αναγκάζονται να δέχονται εξήντα πελάτες σε κάθε βάρδια!

Πρόκειται για πολιτισμική παρακμή. Και μη μου πεις, έχει μεγάλη ευθύνη και ο άνδρας-πελάτης στη συντήρηση αυτής της κατάστασης. Δεν είναι δυνατόν, κάτω από τον μύθο της δίμετρης, με το δέλεαρ της διαθεσιμότητας και της δουλικότητας της τελευταίας, να συμβάλει στην εξάπλωση και ανάπτυξη αυτής της παθολογίας, που μετατρέπεται σε εστία του οργανωμένου εγκλήματος. Δεν μπορεί ο σημερινός Έλληνας να μην λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες δουλεμπορίου που επικρατούν σε σχέση με την εμπορία των γυναικών και παιδιών.

Και κάτι άλλο, που με βγάζει από τα ρούχα μου. Υπάρχει η αντίληψη, και στο πλαίσιο του κινήματος, ότι άλλο η αναγκαστική πορνεία, άλλο η πορνεία - ελεύθερη επιλογή. Δεν πίστεψα ποτέ ότι η πορνεία είναι επί της ουσίας ελεύθερη επιλογή. Τα όρια μεταξύ διακίνησης και πορνείας είναι συγκεχυμένα, οι δύο περιοχές

αλληλοτροφοδοτούνται, αλληλοενδυναμώνονται, φουσκώνοντας συγχρόνως την τσέπη των ποικίλων εκμεταλλευτών, από τον σωματέμπορο -μάνατζερ τον λένε τώρα- μέχρι τον γιατρό.

Για μένα όλοι αυτοί -και αυτές- είναι ανθρωποειδή. Είναι θλιβερά όντα, που τον θάνατο της άλλης-ου τον μεταβάλλουν σε πηγή πλουτισμού και δύναμης.

Το πιο ουσιαστικό όμως είναι το κοινωνικό κλίμα που υπάρχει και τροφοδοτεί, παράγει και αναπαράγει παρόμοιες πληγές, απενοχοποιώντας μάλιστα τις άνομες δραστηριότητες, που ανάγονται πλέον στις μπίζνες. Η κυρίαρχη ιδεολογία είναι το πωλείν και αγοράζειν. Εκεί εντάσσονται τα πάντα, ακόμα και το ανθρώπινο σώμα, τα όργανά του, η γενετήσια αξιοπρέπεια. Ο αφόρητος αυτός μερκαντισμός έχει διαβρώσει τα θεμέλια της κοινωνίας. Έχει επιτεθεί στον κοινωνικό ιστό ως καταστρεπτική λαίλαπα. Όλα είναι προϊόντα, όλα εμπορεύματα. Όλα κατανάλωση. Όλα χρήμα και εξουσιασμός.

Η ιδεολογία του χρήματος, έναντι παντός τιμήματος, πρέπει κατ' εξοχήν να παταχθεί. Είναι στοιχείο διαλυτικό των βάθρων της κοινότητας. Υπάρχει μία ηθική στα πράγματα. Υπάρχουν κόκκινες γραμμές και γραμμές Μαζινό. Αλλιώς, επικρατεί το χάος και η ασυνεννοησία, το άθροισμα αλλοπρόσαλλων συμπεριφορών.

Με άλλα λόγια, η αποτελεσματική στρατηγική αντιμετώπισης του trafficking περνάει μέσα από την αμφισβήτηση της κυρίαρχης ιδεολογίας...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

11/07/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Καλά που υπάρχουν και οι ευρωπαϊκές οργανώσεις και μας ενημερώνουν για τις εξελίξεις και τις πρωτοβουλίες των ευρωπαϊκών οργανισμών και θεσμών.

Το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών συγκεντρώνει την προσοχή του στην πανευρωπαϊκή έρευνα που διεξάγει ο FRA - ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Ο Οργανισμός έχει ως στόχο τη συγκέντρωση, ανάλυση και διάδοση αντικειμενικών και συγκρίσιμων στοιχείων που αφορούν την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ε.Ε.

Ενδιαφέρουσα φαίνεται η έρευνα για τις διακρίσεις και τη θυματοποίηση που υφίστανται στην καθημερινή ζωή τα μέλη των μεταναστευτικών κοινοτήτων και των εθνικών μειονοτήτων. Τι επιδιώκεται να γίνει ορατό; Οι εμπειρίες από τη διακριτική μεταχείριση, από τις συνέπειες των ρατσιστικών εγκλημάτων, ο βαθμός γνώσης των δικαιωμάτων τους και η συχνότητα των καταγγελιών ενώπιον των αρχών. Ρωτήθηκαν 23.000 πολίτες από επιλεγμένες ομάδες μεταναστών και εθνικών μειοψηφιών στα 27 κράτη-μέλη, καθώς και 5.000 από την πλειοψηφική πληθυσμιακή ομάδα.

Ειδική έκθεση αναφέρεται στους μουσουλμάνους με διαφορετική εθνική ρίζα, που ζουν σε 14 χώρες-μέλη της Ε.Ε. Και να μερικά στοιχεία: ένας στους τρεις είχαν υποστεί διάκριση στους τελευταίους δώδεκα μήνες. Κυρίως στην εργασία, είτε καθώς έψαχναν για δουλειά ή στον τόπο δουλειάς. Αλλά και στις ιδιωτικές υπηρεσίες, όπως μπαρ, ρεστοράν, μαγαζί. Το ηλικιακό γκρουπ των 16-24 ετών υφίσταται τη μεγαλύτερη διάκριση. Οι περιπτώσεις διάκρισης είναι λιγότερες όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια παραμονής στη χώρα. Ένα στοιχείο επ' αυτού: το 45% όσων ζουν στη χώρα από ένα έως τέσσερα χρόνια είναι θύματα διάκρισης σε σύγκριση με το 25% όσων γεννήθηκαν στη χώρα. Οι διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι μικρές. Ενδιαφέρον αυτό το στοιχείο.

Η συντριπτική πλειοψηφία δεν καταγγέλλει τις εμπειρίες ρατσισμού. Το 79% των μουσουλμάνων, ιδιαίτερα οι νέοι, δεν αναφέρουν περιπτώσεις διάκρισης ενώπιον των αρχών. Άνθρωποι χωρίς πολιτειότητα ή που βρίσκονται για λίγο στη χώρα επίσης δεν αναφέρουν τίποτα στις αρχές. Γιατί; Το 59% διευκρινίζει ότι τίποτε δεν θα συμβεί ή δεν θα αλλάξει καταγγέλλοντας. Το δε 38% λέει ότι αυτά συμβαίνουν συνέχεια. Τούτο καταδεικνύει την απουσία ή ανεπάρκεια υπηρεσιών που να παρεμβαίνουν προς όφελος των ευαίσθητων αυτών ομάδων του πληθυσμού. Άλλωστε, μόνο το 41% των μουσουλμάνων γνώριζε ότι υπάρχει ευρωπαϊκή νομοθεσία που απαγορεύει τη διάκριση με βάση την εθνικότητα, ενώ το 80% δεν γνώριζαν καμία οργάνωση που θα μπορούσε να δώσει στήριξη ή συμβουλή. Άρα και ελλιπώς γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και λειψή ενημέρωση έχουν αναφορικά με τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς, είτε αυτοί είναι επίσημοι κρατικοί φορείς ή κοινωνικές-εθελοντικές οργανώσεις. Η καλύτερη, συνεπώς, πληροφόρηση αυτών των πληθυσμιακών ομάδων και η διάθεση

πόρων για τη λειτουργία των υποστηρικτικών δομών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των πολιτών της Ένωσης.

Η πλειονηφία των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η καταγωγή τους φταίει για τις διακρίσεις και όχι η θρησκεία. Είναι δε ενδιαφέρον ότι η παραδοσιακή θρησκευτική ενδυμασία (χαρακτηριστικό κάλυμμα της κεφαλής) δεν φαίνεται να αυξάνει τις περιπτώσεις διάκρισης.

Ας κρατήσουμε εν τω μεταξύ ότι η πολιτειότητα συνδέεται με τα χαμηλά επίπεδα διάκρισης. Δείχνει την κατεύθυνση προς τα πού η πολιτική οφείλει να κινηθεί για να μειώσει μέχρις εξάλειψης τις διακρίσεις που υφίστανται οι ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού.

Είναι κουραστικοί οι αριθμοί, όμως αποκαλυπτικοί, και αποτυπώνουν την πραγματικότητα, την οποία και επιθυμούμε να αλλάξουμε. Γι' αυτό ο ΟΗΕ συστήνει τις έρευνες και επιμένει στους αριθμούς. Γιατί οι αριθμοί δύσκολα διαψεύδονται και δύσκολα παραπλανούν...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

«Ου γαρ οίδασι, τι ποιούσι»!

04/07/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Πώς θα βγάλουμε πολιτικό καλοκαίρι, αδελφή; Άνυδρο το τοπίο, πιο άνυδρο δε γίνεται. Οι ιδέες παλιές και ανακυκλώνονται διαρκώς. Αλήθεια, πού πουλάνε νέες ιδέες να προστρέξουμε όσες και όσοι έχουμε ξεμείνει; Πού είναι εγκατεστημένα τα συλλογικά οράματα, να αρυσθούμε συγκίνηση και παλμό και πάθος; Ω, ναι, χρειαζόμαστε μία δόνηση. Μία ευεργετική δόνηση. Να επαναφορτίσουμε τις μπαταρίες.

Προσωπικά, αισθάνομαι σαν εκείνο τον περίφημο Ρώσο -τότε Σοβιετικό- ηθοποιό, που είπε ότι μετά έναν εξαντλητικό ρόλο, αισθανόταν, ότι είχε ερημώσει μέσα του. Και χρειάστηκε να περπατήσει στο δάσος, να ακούσει πολλή μουσική, να διαβάσει λογοτεχνία.

Άκουσα τις δηλώσεις της Κωνσταντίνας Κούνεβα στο Mega και συγκινήθηκα πολύ. Η γυναίκα δεν έχει μίσος για τον αλήτη, που έκανε τη δολοφονική επίθεση εναντίον της. Δείχνει τέτοιο μεγαλείο ψυχής, τέτοια ανωτερότητα, που είναι σπάνια. Διαχρονικά σπάνια, πολύ περισσότερο στην εποχή μας. Μου θύμισαν τα λόγια της κάτι που μας είχε αφηγηθεί παλιά ο Γιάννης Ιμβριώτης, στο λίγο που τον πρόλαβα. Μας έλεγε για τη στάση της Ρόζας Ιμβριώτη προς τους βασανιστές της: Δεν καταλαβαίνουν, τους συγχωρώ. Και εκείνος-μία θαυμάσια προσωπικότητα επίσης- συμπλήρωνε:εγώ δεν θα μπορούσα να αρθώ σε τέτοιο ύψος.

Πρόκειται για μεγαλείο, πράγματι. Είναι η ίδια στάση και τα ίδια λόγια «ου γαρ οίδασι, τι ποιούσι». Το ίδιο νήμα που διατρέχει τις εποχές. Βλέπεις, η κάθε εποχή δημιουργεί τους δικούς της ήρωες και ηρωίδες, που αντιστέκονται στις επιταγές της ανάληπτης εξουσίας. Και αυτοί -αυτές είναι το άλας της γης. Είναι η συνείδηση της εποχής. Το βαθύτερο νόημά της.

Δεν είναι εύκολο ένας-μία πολίτης να διαμορφώσει μία τέτοια στάση. Αυτή προϋποθέτει βαθιά παιδεία, κατανόηση του κόσμου, των αντιθέσεων και αντιφάσεων του, βαθύτατο ανθρωπισμό. Σε βασανίζει ο άλλος και σε σακατεύει, μίσθαρνο όργανο σκοτεινών δυνάμεων και κύκλων, που αντιπαθούν το επιχείρημα και την κοινή λογική, και εσύ λες, άστε τον, δεν καταλαβαίνει τι κάνει. Τι λες τώρα; Εδώ σε σκουντάει ο άλλος χωρίς να θέλει και είσαι έτοιμη να τον χαστουκίσεις. Δεν είναι αυτοί τυχαίοι άνθρωποι, όσοι-ες αντιλαμβάνονται τον κοινωνικό τους ρόλο υπό το πρίσμα της προσφοράς στα κοινά, στο κοινό καλό. Είναι υποδείγματα για τους άλλους -ες, τους πολλούς και τις πολλές, που άγονται και φέρονται από τις προτεραιότητες της τηλεόρασης.

Η διαβολική δύναμη αυτού του μέσου είναι κάτι που δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ακόμα. Αλλιώς πολλά πράγματα θα τα εξηγούσαμε πιο εύκολα, αντί να αναζητούμε μεταφυσικές αιτίες. Έλεγε φίλος προχτές, ότι είχε πάει σε μια οικογενειακή γιορτή,

όχι κατ' ανάγκη νέων παιδιών και κοριτσιών, που θα δικαιολογούσε ίσως το ενδιαφέρον για το θέμα. Ποιο ήταν το επίμαχο θέμα; Ο Μάικλ Τζάκσον. Οι άνθρωποι εκεί δεν γνώριζαν τίποτε από τη μουσική του, δεν είχαν αγοράσει δίσκο, δεν τον ήξεραν ως περσόνα της σόου μπιζ. Ήξεραν όμως όλα τα οικογενειακά του, καλά και κακά, ως να ήταν παλιός γνώριμος. Ποιος «επέβαλε» αυτήν την ατζέντα στις οικογενειακές παρέες; Η τηλεόραση και το ίντερνετ. Όλα τα άλλα γεγονότα σκιάσθηκαν από την πλημμυρίδα της πληροφόρησης για τον Μάικλ Τζάκσον.

Τι δηλοί το παράδειγμα; Ότι πρέπει να απεμπλακούμε από τη δουλική σχέση και την υποτελή στάση που έχουμε διαμορφώσει απέναντι στην παντοδύναμη TV. Καιρός να κοιτάξουμε στα πράγματα με έναν τρόπο που δεν θα υπακούει σε εφήμερες σκοπιμότητες, τις οποίες υπηρετεί με πάθος η επικοινωνιακότητα. Η οποία δεν είναι καθόλου αθώα, αφού κρύβει στοχεύσεις και σκοπιμότητες της άρχουσας τάξης, που είναι πλέον πολυκέφαλη και πολυεπίπεδη. Και το πιο έξυπνο είναι, ότι δεν ανιχνεύονται εύκολα οι πολιτικές ταξικές σκοπιμότητες, κάτω από τον μανδύα της διασκέδασης ή της ενημέρωσης. Θα μου πεις, τι προτείνεις; Να κλείσουμε το κουτί; Κριτική σκέψη προτείνω, επιλογή και όχι ομηρεία. Απλά [;] πράγματα. . . .

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

27/06/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Γύρω στο 35% [34, 65] διαμορφώνεται το μερίδιο των γυναικών ευρωβουλευτών στο νεοεκλεγμένο σώμα του ευρωκοινοβουλίου. Είναι κατά τι καλύτερα τα πράγματα από πριν. Ωστόσο παραπονείται έντονα το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, γιατί η συμμετοχή δεν έφτασε το 40%, παρά τις διαβεβαιώσεις των κομμάτων και ομάδων. Δηλαδή έχουμε 255 γυναίκες ευρωβουλευτές σε μεικτό σύνολο 736 ευρωβουλευτών. Η Ελλάς έχει 7 γυναίκες, δηλαδή 31, 82%, βρίσκεται σε ανεκτά επίπεδα. Υπάρχει και η Μάλτα που δεν έχει καμία. Όσες και όσοι γνωρίζουν τι αγώνες κρύβονται πίσω από αυτά τα νούμερα μπορούν να εκτιμήσουν την πρόοδο, έστω και αν αυτή δεν γίνεται με μεγάλο διασκελισμό, αλλά με συντηρητικά βήματα ή ακόμη και βηματάκια. Φαντάσου να μην υπήρχε η πίεση από τα κάτω, ο συντονισμός της δράσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αλλά υπάρχει και κάτι άλλο που ανησυχεί, από ό,τι βλέπω, το Λόμπυ. Είναι η άνοδος των ακροδεξιών ρευμάτων και ο κίνδυνος που αυτά συνεπάγονται για τα δικαιώματα των γυναικών. Είναι γνωστή η δυσανεξία που οι λαϊκίστικες, σωβινιστικές, ξενοφοβικές, φονταμενταλιστικές δυνάμεις επιδεικνύουν απέναντι στο άλλο, το διαφορετικό. Πρόσθεσε στα υλικά τους και την ομοφοβία και τον μισογυνισμό για να έχεις ένα εκρηκτικό και επικίνδυνο μείγμα. Λάβε υπόψη, επίσης, και τον πολιτισμικό συντηρητισμό της νεοφιλελεύθερης δεξιάς, που είναι πρώτη δύναμη, και που δεν μπορεί να ξεχάσει το «πατρίς, θρησκεία, οικογένεια».

Τι θέλει να πει με όσα λέει και όσα αφήνει να εννοηθούν η οργάνωση -ομπρέλα της Ευρώπης; Ότι οι οργανώσεις των γυναικών καλούνται να δραστηριοποιηθούν σε έναν δυσμενή για τα δικαιώματά τους συσχετισμό στο πολιτικό επίπεδο. Αλίμονο αν ο συσχετισμός αυτός εκφραστεί και σε κοινωνικό επίπεδο. Αλίμονο αν παραλύσουν οι οργανώσεις ή υιοθετήσουν τις απόψεις της κυρίαρχης ιδεολογίας. Πρέπει να παραμείνουν δεξαμενές ριζοσπαστικών ιδεών και κριτικής σκέψης, ομάδες πίεσης.

Και επειδή πάλι ο λόγος γίνεται για τα αποτελέσματα και τον απόηχο των εκλογών, να μην ξεχάσω να θέσω στο τραπέζι ένα θέμα: την αποχή. Άκουσα και στον ευρύτερο κύκλο μου κάποιες νέες και μεγαλύτερες γυναίκες να λένε με έμφαση, ίσως και κομπασμό, ως να ήταν κατόρθωμα, ότι δεν πήγαν να ψηφίσουν. Πρέπει να πω, ότι διαφωνώ καθέτως και οριζοντίως με αυτήν την αντίληψη και πρακτική. Μάλιστα, έρχεται και σε αντίθεση με τον διακηρυγμένο στόχο του φεμινισμού περί συμμετοχικής [participatory] και συμπεριληπτικής [inclusive] δημοκρατίας. Δεν είναι δυνατόν να θέλεις διακαώς να συμμετάσχεις στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων, να έχεις εκπονήσει στρατηγική, σχέδιο σε βάθος χρόνου και να σνομπάρεις την εκλογική διαδικασία. Στο όνομα δήθεν της τιμωρίας του συστήματος. Είναι τοις πάσι γνωστό και κατανοητό, ότι μόνο ως τιμωρία δεν εκλαμβάνεται από την πολιτική η αποχή. Μια χαρά βολεύει όλους εκείνους τους καθεστωτικούς, που έχουν κάνει τα πάντα για να την μεταβάλλουν σε θεραπαινίδα της χρηματιστηριακής οικονομίας,

των επιχειρηματικών ομίλων και των μιντιακών μεγαλοσυμφερόντων. Εκείνους που την ταύτισαν με τον πολιτικαντισμό, την αδιαφάνεια, τη διαπλοκή, τη ρεμούλα. Τι κοινό έχουμε εμείς με το πλέγμα των αδιαφανών συμφερόντων; Εμείς έχουμε ανάγκη την πολιτική με εναλλακτικό, προοδευτικό περιεχόμενο. Έχουμε ανάγκη τις φιλολαϊκές αποφάσεις. Έχουμε ανάγκη τη χρηστή διακυβέρνηση και επομένως δεν μπορεί να εκφραζόμαστε από τα κηρύγματα περί αποχής. Και είναι κρίμα, πολύ κρίμα, που ευφυείς και ταλαντούχοι άνθρωποι, όπως ο Λάκης Λαζόπουλος, όπως η ομάδα «Ράδιο Αρβύλα» δεν αντιστάθηκαν, όπως θα περίμενα, στις αποπροσανατολιστικές σειρήνες της εποχής, στο όνομα της αισθητικής της πολιτικής.

Η αποδόμηση της πολιτικής χωρίς αντιπρόταση είναι μηδενισμός. Είναι γνωστό ποιος-ποιοι κερδίζουν από την ισοπεδωτική αντίληψη και το μηδενισμό. Πάντως όχι η πρόοδος. . . .

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Όταν οι γυναίκες είναι έπιπλα....

20/06/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Καλά, έχουμε ακούσει καν και καν. Έχουμε διαχρονικά δεχτεί προσβολές, μείωση της προσωπικότητας, ταπεινωτικούς χαρακτηρισμούς, περίεργες παρομοιώσεις και εξομοιώσεις. Αλλά αυτή η εκτίμηση είναι μοναδική. Λέω για την πρόσφατη περίφημη ατάκα του κ. Μουαμάρ Αλ Καντάφι, ηγέτη της Λιβύης, ότι «στον αραβικό κόσμο η γυναίκα είναι σαν το έπιπλο. Μπορείς να το αλλάξεις όποτε θες και κανείς δεν θα ρωτήσει, γιατί το έκανες».

Αυτά ειπώθηκαν σε ένα πολυπληθές ακροατήριο Ιταλίδων πολιτικών, εκπροσώπων της τέχνης, της σόου μπιζ, επιχειρηματιών, κατά την ιστορική επίσκεψη του Λίβυου ηγέτη στην Ιταλία. Ήταν δηλαδή στη συνάντηση η αφρόκρεμα των «ισχυρών γυναικών» της γείτονος. Ήθελα να ήμουν σε κάποια γωνιά για να δω πώς το είπε αυτό που είπε. Το είπε επιβεβαιωτικά, σχετλιαστικά, αποδοκιμάζοντας, ξορκίζοντας, διακωμωδώντας ή υπογραμμίζοντας μια κατάσταση; Το είπε με διάθεση να ληφθούν κάποια μέτρα ή ότι έτσι έχουν τα πράγματα και τίποτε δεν γίνεται; Το λέω αυτό διότι από τους πολιτικούς που ασκούν αδιαφιλονίκητη εξουσία έχεις, αδελφή, την απαίτηση να λαμβάνουν μέτρα και να υιοθετούν πολιτικές που να προωθούν στην πράξη τα δικαιώματα των γυναικών. Εάν, λοιπόν, αυτή η έκφραση είναι προϊόν συνειδητοποίησης, ότι οι γυναίκες δεν επιτρέπεται να είναι “res” (πράγμα), τότε οφείλει ένας ηγέτης να ξεδιπλώσει το πολιτικό του σχέδιο για την αλλαγή της κατάστασης. Σε αυτήν την περίπτωση έχει νόημα να ακούσει και την πλευρά των Ιταλίδων, να συμβουλευθεί και εκείνες τις χώρες που έχουν να εμφανίσουν πιλοτικά προγράμματα για την ισότητα των φύλων. Διαφορετικά, η συνάντηση με τις εκατοντάδες γυναίκες της τέχνης, του επιχειρείν και της πολιτικής μετατρέπεται σε ένα επικοινωνιακό γεγονός, σε μία εκδήλωση δημοσίων σχέσεων.

Καταλαβαίνεις, λοιπόν, ότι αν η γυναίκα αξιολογείται ως έπιπλο, τα πράγματα είναι χειρότερα από όσο πιστέψαμε. Και είναι δυνατόν οι αραβικές χώρες να μην είδαν και να μην άκουσαν τίποτε από τη σε βάθος δουλειά που κάνουν εδώ και δεκαετίες τα Ενωμένα Έθνη; Είναι δυνατόν να πέρασαν δίπλα από τις πρόνοιες της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη Όλων των Διακρίσεων Εις Βάρος των Γυναικών; Μα δεν υπάρχει καλύτερο κείμενο νομικά δεσμευτικό από αυτό.

Θα μου πεις, γιατί νοιάζεσαι. Μα για λόγους αλληλεγγύης πρωτίστως. Για λόγους ανύψωσης της στάθμης των δικαιωμάτων όλων των γυναικών, όπου γης. Άμα υπάρχουν γυναίκες έπιπλα, οι υπόλοιπες δεν μπορούμε να κάνουμε το άλμα. Μας τραβάνε τα βαρίδια πίσω στη γη, για να μην πω στα τάρταρα. Όσο υπάρχει ταλιμπανικό καθεστώς (με η χωρίς τους Ταλιμπάν) δεν μπορούμε να εφησυχάζουμε.

Και μη μου πεις, ότι αυτές οι χώρες και οι κοινωνίες είναι μακριά. Αμ, πιο κοντά δε γίνεται! Πρώτα απ' όλα, γιατί τίποτε στο μεγάλο μικρό πλανητικό χωριό δεν είναι μακριά μας. Δεύτερον, μην ξεχνάς τα μεταναστευτικά ρεύματα που επιμένουν και αυξάνουν και που ο μισός πληθυσμός είναι γυναικείος. Σε λιγάκι θα μπορούμε κι εμείς στην ανάγκη να αντιμετωπίσουμε πρακτικές εκτομής των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών (μπρρρρρρρρρ...), περιπτώσεις «εγκλημάτων τιμής», γάμους ανηλίκων και άλλα παράδοξα, που για να τα συντηρούν επικαλούνται τη θρησκευτική παράδοση και την εθνική ταυτότητα, ενώ είναι βάρβαρες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Γιατί να σεβαστώ μια παράδοση που παραδίδει το μικρό κορίτσι στον υπερήλικα άνδρα, καταργώντας με ιταμό τρόπο την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που λέει απλά, ότι το ανθρώπινο ον αφού ενηλικιωθεί έρχεται εις γάμου κοινωνία με την ελεύθερη βούλησή του, επιλέγοντας τον /την σύντροφό του διά βίου;

Τα θέματα των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πιο ψηλά από κάθε παράδοση και βλαπτική εθιμική πρακτική.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Διεκδικούμε αξιοπρέπεια

13/06/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Τα είδες τα χαΐρια και τις προκοπές του νέου Ευρωκοινοβουλίου. Παρέλαση συντηρητικών, νεο-συντηρητικών και ακροδεξιών σχημάτων και προσώπων. Οι δυνάμεις του δημοκρατικού τόξου μειωμένες. Ιδιαίτερα οι αριστερές. Τώρα να σου πω το τι συνέβη, θα σε γελάσω. Είμαι κι εγώ στην ομάδα των αμήχανων, κατά την επιτυχή έκφραση του Θανάση Καρτερού. Έχω την αίσθηση ότι δεν αρκούν τα παραδοσιακά εργαλεία ανάλυσης. Και, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να ψαχτεί το πράγμα συλλογικά και σε βάθος. Γι' αυτό θαυμάζω και απορώ πώς ορισμένοι-ες έχουν κιόλας την απάντηση έτοιμη.

Τι συμβαίνει με τους λαούς, αδελφή; Τη μια κατεβαίνουν σε δυναμικές κινητοποιήσεις, σε απεργίες που παραλύουν την κοινωνική ζωή μιας χώρας, π.χ. Γαλλία, και μετά πάνε στην κάλπη, όσοι-ες πάνε, και ενισχύουν την κυβερνώσα παράταξη, δηλαδή την υπαίτια όλων των δεινών τους. Δεν μοιάζει λίγο σχιζοφρενικό; Η δε ιταλική πολιτική ζωή δεν έχει το όμοιο της. Μπερλουσκόνι και Λέγκα του Βορρά κατήγαγαν ρωμαϊκό θρίαμβο σε μια χώρα που είναι γνωστή για τις δημοκρατικές παραδόσεις και την αριστερή κουλτούρα. Κουλτούρα που διαπότησε όχι μόνο την πολιτική, αλλά και την τέχνη, τον πολιτισμό εν γένει.

Να γιατί σου λέω πως δεν καταλαβαίνω τι συμβαίνει. Εκτός αν δεχθούμε ότι η επικοινωνιακή πλημμυρίδα και η μιντιακή επιρροή έχουν αποκτήσει τόσο μεγάλη αποτελεσματικότητα στο μανιπουλάρισμα της κοινής γνώμης όση δεν γνώρισε ποτέ ο κόσμος...

Για να ξαναγυρίσω στην αφετηρία, τη σύνθεση του Ευρωκοινοβουλίου, αυτήν την ώρα δεν γνωρίζω ακόμη τη συμμετοχή των γυναικών. Ελπίζω αυτή τουλάχιστον να είναι ικανοποιητική, γιατί τα υπόλοιπα άστα να πάνε. Με δεδομένη αυτή τη σύνθεση και λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της πολυεπίπεδης κρίσης, αντιλαμβάνεσαι ότι ένα πράγμα μάς μένει να κάνουμε. Να οργανωθούμε καλά και να οργανώσουμε όσο γίνεται πιο πολλοί και πολλές μαζί το **εικοστό όγδοο** μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρώπη των πολιτών και των κοινωνικών οργανώσεων.

Αν επιτύχουμε σε αυτό, τότε και το Ευρωκοινοβούλιο δεν θα είναι εύκολο να παρασυρθεί σε πολιτικές αντιλαϊκές, που θέτουν εκποδών τα συμφέροντα των πολλών. Δυστυχώς τα σημάδια είναι τέτοια που δεν μπορούμε να εφησυχάσουμε και να κρεμάσουμε το καλάθι με όλα τα αυγά στους εκπροσώπους μας στα έδρανα του κοινοβουλίου. Ποτέ δεν θα 'πρεπε αυτό να το κάνουμε, πολύ περισσότερο τώρα, όταν έχουμε τόσο δυσμενείς συσχετισμούς.

Τι θέλω να πω σε απλά ελληνικά: ότι δεν απολέσθηκε ούτε αποκλείσθηκε κάθε οδός και δίοδος για συνέχιση και περαιτέρω οργάνωση των αγώνων ενάντια σε μία άδικη κοινωνικά τάξη πραγμάτων που έχει οδηγήσει το ανθρώπινο γένος σε πρωτοφανή

επίπεδα αναξιοπρέπειας, για να μην πω εξανδραποδισμού. Πώς το λέει η καμπάνια της Διεθνούς Αμνηστίας; «Διεκδικούμε αξιοπρέπεια». Αυτό τα περιέχει όλα, τον αγώνα για αξιοπρεπή εργασία και ικανοποιητικές απολαβές, για δημόσιο σύστημα υγείας και παιδείας, για δημόσιες υπηρεσίες και κοινωνικό κράτος, για περιβάλλον χωρίς μόλυνση, για πολιτισμό και τέχνη που ψυχαγωγεί και ανεβάζει. Αυτό περιέχει επίσης τον ατελεύτητο αγώνα για ειρήνη και δημοκρατία, για πολυπολιτισμική συνύπαρξη.

Και στην Ελλάδα έχουμε μαλλιά να ξάνουμε, καθώς η κάλη ενθαρρυντικά μηνύματα δεν έδωσε, ότι μπορεί τω όντι να αλλάξουμε σελίδα. Από τη μια η πρωτόγνωρη κρίση του πολιτικού συστήματος και από την άλλη η κρίση της στάσης του εκλογικού σώματος θέτουν καινούργια ζητήματα προς επίλυση. Αν δεν αντιμετωπιστούν αυτά, θα μπλοκαριστεί εντελώς η λειτουργία της δημοκρατίας, για την οποία θυσιάστηκαν ζωές και δεν είναι επιτρεπτό να αφήσουμε να εκφυλιστεί. Όχι τίποτ' άλλο, τινάζεται στον αέρα και η φεμινιστική στρατηγική περί ίσης συμμετοχής των γυναικών στο πολιτικό γίγνεσθαι και τα κέντρα πολιτικών αποφάσεων...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Χωρίς Τίτλο

06/06/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Η σκέψη μας σήμερα θα είναι αφιερωμένη στη Μαρία Καρρά, στην αγωνίστρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα της γυναίκας. Τη δραστήρια γυναίκα της αριστεράς, το πολιτικό στέλεχος που διακρίθηκε σε τόσους τομείς δράσης, όπως στη θρυλική ΠΕΟΠΕΦ, στον συνδικαλισμό (ΣΕΕΓ) και την Αυτοδιοίκηση (Δήμος Αθήνας). Την αποχαιρετήσαμε προχθές με αισθήματα συντριβής αλλά και ευγνωμοσύνης για την ανεκτίμητη συνεισφορά της στον καλό αγώνα για την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, την αξιοπρέπεια της γυναίκας.

Γνώρισα από κοντά τη Μαρία εκεί στα 1987-88, όταν είχε τη λαμπρή ιδέα να απευθυνθεί στα κόμματα και τις φεμινιστικές-γυναικείες οργανώσεις προκειμένου να υποστηρίξουν το αίτημα για ποσόστωση στα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Στη βάση αυτής της ιδέας δημιουργήθηκε η Συντονιστική Επιτροπή Γυναικείων Οργανώσεων και Γυναικείων Τμημάτων των κομμάτων για ποσόστωση 35% τουλάχιστον στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Γιατί 35%; Διότι τόσο ήταν το μερίδιο των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της χώρας την εποχή εκείνη. Κατά δεύτερο λόγο, το 35% κάλυπτε τη λεγόμενη κρίσιμη μάζα, το ένα τρίτο δηλαδή, πράγμα απαραίτητο για τη μεταβολή της ποσότητας σε ποιότητα.

Η Συντονιστική κατηύθυνε ένα ολόκληρο κίνημα που στόχευε στην ίση συμμετοχή γυναικών - ανδρών σε θέσεις ευθύνης. Θυελλώδεις, πολύωρες, εξαντλητικές συνεδριάσεις λάμβαναν χώρα στη Σόλωνος, στα παλιά γραφεία του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Εκεί γράφονταν υπομνήματα, συνθήματα, κείμενα για τον Τύπο, οργανώνονταν διαβήματα, συναντήσεις με τους πολιτικούς αρχηγούς, διαδήλωση. Ήταν μία γόνιμη περίοδος με δραστηριότητα τέτοια, που κατόρθωσε τελικά να κάνει ορατή στην ελληνική κοινωνία την απουσία ή τη δειγματοληπτική παρουσία των γυναικών στα πολιτικά κέντρα και την ανάγκη αντιμετώπισης αυτής της κατάστασης με επείγοντα μέτρα. Κάθε φορά που αναπολώ και ανακαλώ εκείνες τις δύσκολες μεν αλλά γεμάτες ευφορία μέρες, βλέπω στο κέντρο του κάδρου τη Μαρία με το γνωστό πάθος και την πειθώ.

Και προχθές, με την είδηση του θανάτου της, ανέτρεξα σε ένα κείμενό της του 1966, μία μάλλον εισήγηση προς την Εκτελεστική της ΕΔΑ, όπου οι εκτιμήσεις και παρατηρήσεις για το πώς το κόμμα πρέπει να εργαστεί με τις γυναίκες και για τις γυναίκες υπερβαίνουν τα στενά όρια ενός εσωτερικού κειμένου και αποκτούν τη διάσταση μιας βαρυσήμαντης πολιτικής πλατφόρμας με διαχρονική αξία.

Σε αυτό το κείμενο υπάρχει και μία αναφορά στη ΣΕΕΓ, την ιστορική πλέον Συντονιστική Επιτροπή Εργαζομένων Γυναικών. Να τι λέγεται,μεταξύ άλλων: «Η δουλειά μας στη Συντονιστική είχε κύρια και αναγκαστικά τον χαρακτήρα διερεύνησης, μελέτης, προβολής των προβλημάτων. Η δουλειά μας σχετικά με τον κώδικα εργασίας έδειξε ότι βρισκόμαστε σε ένα καλό δρόμο. Προβλήθηκαν προς τους αρμοδίους - Τύπο και κυρίως προς τα συμβούλια τα ειδικά γυναικεία προβλήματα με στοιχεία και επιχειρήματα. Αναδείχθηκαν γυναίκες σε μερικά διοικητικά συμβούλια. Υιοθετήθηκαν από ορισμένους κλάδους τα αιτήματά μας. Σημειώνουμε μια σειρά νίκες και κατακτήσεις, όπως την ίση αμοιβή στους λογιστές, μερική νίκη στους εμπ/λους - μείωση ορίου συντάξεως στο Επικουρικό Επ/τήριο - παιδικούς σταθμούς και ειδικά για παιδιά εργαζομένων γυναικών- δόθηκε εντολή στο ΠΙΚΠΑ κ.λπ. Οι ευρείες συσκέψεις βοήθησαν τα νέα γυναικεία συνδικαλιστικά στελέχη και έδωσαν πολλές φορές θέμα στον τύπο. Τελικά όλες οι σχετικές καμπάνιες τροφοδοτήθηκαν από στοιχεία της ΣΕΕΓ».

Αυτά στον πάντα δύσκολο τομέα του συνδικαλισμού.

Νομίζω πως ο καλύτερος τρόπος για να τιμήσουμε αγωνίστριες σαν τη Μαρία είναι να υποσχεθούμε πως θα συνεχίσουμε τον αγώνα και θα μεταλαμπαδεύσουμε στις νέες γενιές τις αξίες και τα ιδανικά που δόνησαν τη δική τους γενιά. Άλλωστε, παρά τα βήματα, έχουμε ακόμα δρόμο μπροστά...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Μοιραίοι-ες και άβουλοι-ες;!

30/05/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο θεωρώ πολύ σημαδιακές περιόδους για τη χώρα σε σχέση με την Ευρώπη. Η μία ήταν αυτή που ακολούθησε την ένταξη της Ελλάδας στην Κοινότητα. Τότε ήταν η ευκαιρία για μία συνολική ανόρθωση της οικονομίας και των θεσμών. Για μία, να το πω έτσι, παλιγγενεσία. Δεν έγινε, όμως.

Όπως αντιλαμβάνεσαι, το πιο ενδιαφέρον μέρος της σχετικής συζήτησης είναι οι ευθύνες της εγχώριας ηγεσίας, ο απολογισμός της από την ώρα της ένταξης ίσαμε σήμερα. Απολογισμός μίζερος, λειψός, στον βαθμό που δεν αξιοποιήθηκαν στο έπακρο οι ευκαιρίες του Κοινοτικού Πλαισίου, στον βαθμό που η διαπραγμάτευση δεν έγινε συστατικό στοιχείο της παρουσίας μας εκεί. Μη λέμε ότι μόνο οι άλλοι φταίνε. Η ανάδειξη των εθνικών ευθυνών είναι μία συναρπαστική πολιτική αφήγηση που δεν ολοκληρώθηκε ποτέ. Μάλλον έχει εγκαταλειφθεί. Και όμως θα μας επέτρεπε με περισσότερο αντικειμενικό τρόπο να εκτιμήσουμε τα θετικά και αρνητικά της συσσωμάτωσής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και αυτό όχι για χάρη του θεωρητικολογείν, αλλά για να διορθώσουμε ίσως κινήσεις, για να μάθουμε να συνυπάρχουμε διεκδικώντας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, που εγγυάται τουλάχιστον την ειρηνική συνύπαρξη και θεσμική συνεργασία, μεγέθη που δεν είναι αμελητέα ποσότητα.

Διαβήκαν, λοιπόν, οι χρόνοι και οι καιροί, ωσάν τα πράγματα να ήταν στατικά και απλώς έξωθεν ή/και άνωθεν επιβαλλόμενα. Παθητική ήταν η προσαρμογή και πίσω από το κοινοτικό must κρυβόταν η ανεπάρκεια των εγχώριων ηγετικών ομάδων διαχρονικά. Μπορούσαμε περισσότερα και καλύτερα, αν αποκλειστικός γνώμονας ήταν το συμφέρον του λαού και του τόπου, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πλατιών στρωμάτων και όχι ο συντεχνιακός και ατομικός πλουτισμός.

Η δεύτερη σημαντική περίοδος είναι ΤΩΡΑ. Τώρα που η Ευρώπη, όπως και ο άλλος κόσμος, είναι συγκλονισμένη από την οικονομική κρίση. Μία κρίση που, όπως αποδεικνύει η Έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, πλήττει και επιδεινώνει την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο, από δύο μεριές. Η κοινωνική και πολιτική προσοχή μετατοπίζεται από την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης, ενώ η τελευταία δημιουργεί νέα προβλήματα και νέες αφορμές παραβιάσεων των καθολικά αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η φτώχεια αυξάνει, η άνοδος των τιμών οδηγεί εκατομμύρια νοικοκυριά σε απόγνωση, ενώ οι απολύσεις, η ανεργία και η επισφαλής εργασία κινδυνεύουν να γίνουν ο κανόνας στην κοινωνική ζωή.

Θα μπορούσε η κρίση να ήταν ευκαιρία για μία νέα, εναλλακτική ανάπτυξη. Μοιάζει όμως σαν οι ηγετικές μερίδες και στην Ευρώπη και αλλού δεν έχουν βγάλει τα απαραίτητα συμπεράσματα. Δεν εμφανίζονται πρόθυμες να φύγουν μακριά από αυτό που χαρακτήρισε την άνοδο και αποθέωση του νεοφιλελευθερισμού, δηλαδή

ιδιωτικοποίηση των (υπερ)κερδών και κοινωνικοποίηση των ζημιών. Πάνε να θεραπεύσουν (;) την κρίση με το φαρμακευτικό σκεύασμα - δηλητήριο που προκάλεσε την ασθένεια: τη λιτότητα για τους πολλούς - βέβαιος δρόμος για την ανασφάλεια και την αναξιοπρέπεια. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε η οικονομική κρίση, σε συνδυασμό με την πολιτική και κοινωνική, να μετατραπεί σε εκρηκτική κρίση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας του ανθρώπινου όντος. Μαζί με τη Διεθνή Αμνηστία να «ζητήσουμε αξιοπρέπεια».

Και μην ξεχνάς ότι το ανθρώπινο ον έχει και έμφυλη διάσταση. Και χωρίς την τελευταία κρίση, τα δικαιώματα των γυναικών, η ισότητα των φύλων, ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, δοκιμάζονταν στην πράξη. Για να έχουμε προώθηση της ισότητας χρειαζόμαστε δημοκρατία και άνθηση των θεσμών, βιώσιμη ανάπτυξη και θέσεις εργασίας, κοινωνική αλληλεγγύη και κοινωνική δικαιοσύνη. Χρειαζόμαστε επενδύσεις στον κοινωνικό τομέα, στην υγεία, την παιδεία και τον πολιτισμό.

Ας τα θυμόμαστε αυτά καθώς θα οδεύουμε στην κάλπη των ευρωεκλογών....

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Κάτι κινείται!

23/05/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Λέω για τη συμμετοχή γυναικών στα ευρωψηφοδέλτια των συνδυασμών. Φαίνεται πως η πανευρωπαϊκή καμπάνια του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών (ΕΛΓ) για την ισάριθμη συμμετοχή ανδρών - γυναικών στις λίστες είχε αποτέλεσμα. Καμπάνια που ανέλαβαν να την προωθήσουν στη χώρα μας το άτυπο συντονιστικό των ελληνικών οργανώσεων του Λόμπυ και ο Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών. Ο τελευταίος συστάθηκε ακριβώς για την εφαρμογή στην πράξη της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στα κέντρα των αποφάσεων.

Μάλιστα το αποτέλεσμα θα πρέπει να εκτιμηθεί και με βάση την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, που είναι εντελώς «αλλού». Σκάνδαλα και σκανδαλολογία, οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τη σήψη του πολιτικού συστήματος, φαινόμενα άλογα στην καθημερινή ζωή, έξαρση της εγκληματικότητας, σύγχυση και πάλι σύγχυση. Ελάχιστα πράγματα θυμίζουν ότι ετοιμαζόμαστε να αποφανθούμε ποια Ευρώπη θέλουμε και ποιες δυνάμεις θα αποτελέσουν το όχημα της άλλης πορείας στα ευρωπαϊκά πράγματα.

Πάλι καλά, λοιπόν! ΣΥΡΙΖΑ και ΠΑΣΟΚ ανταποκρίθηκαν στο αίτημα του 50-50. Μάλιστα, ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε χρήση της μεθόδου της εναλλαγής στο ψηφοδέλτιο, άνδρας - γυναίκα, άνδρας - γυναίκα, εφαρμόζοντας κατά κεραία την υπόδειξη του ΕΛΓ.

Το ΠΑΣΟΚ αυτή τη φορά δεν εφάρμοσε την εναλλαγή στην κατάταξη, όμως έβαλε αρκετές γυναίκες σε εκλόγιμη θέση. Η Ν.Δ. τοποθέτησε εννέα γυναίκες στην ευρωλίστα, παραχωρώντας την πρώτη και δεύτερη θέση σε γνωστά γυναικεία στελέχη. Ο ΛΑΟΣ έδωσε την πρώτη θέση σε γυναίκα, συμπεριλαμβάνοντας επτά στο σύνολο υποψήφιος. Το ΚΚΕ αυτή τη φορά δεν έχει γυναίκα στις πρώτες τέσσερις θέσεις και συνολικά έχει μόλις πέντε γυναίκες. Οι Οικολόγοι - Πράσινοι, με οκτώ υποψήφιος, τοποθέτησαν στη δεύτερη θέση γυναίκα, ενώ δήλωσαν ότι θα ισχύσει η αλλαγή στο μέσον της ευρωθητείας. Δεν είναι, επομένως, κακή η συγκομιδή.

Οι παρατηρήσεις που θα μπορούσε κάποια να κάνει είναι οι εξής: Με εξαίρεση τα δοκιμασμένα πολιτικά στελέχη, πόσο προετοιμασμένες-οι είναι οι υποψήφιος-οι για την Ευρωβουλή; Σε ό,τι αφορά τις γυναικείες υποψηφιότητες, όσο περνάει ο καιρός τόσο λιγότερο αντιπροσωπεύονται στις λίστες τα κινήματα για την ισότητα των φύλων.

Θα μου πεις, σήμερα οι ανάγκες είναι περισσότερες, η διεύρυνση σε κοινωνικές ομάδες είναι επιβεβλημένη, ωστόσο το σημειώνω. Στέκομαι σε αυτό, διότι η ενεργής ενασχόληση με το φεμινιστικό κίνημα και εκπαιδεύει και διαπαιδαγωγεί σωστά στα κοινά και προετοιμάζει πολιτικά στελέχη, που όταν έρθουν στην εξουσία μπορεί να προωθήσουν τα αιτήματα του φύλου.

Και το 'χουμε δει αυτό. Μάλιστα, είναι επιδίωξη του κινήματος να προωθούνται γυναίκες με τέτοιο προφίλ στα κέντρα των αποφάσεων. Γιατί, λοιπόν, οι ηγεσίες υπεκφεύγουν; Μήπως γιατί αυτά τα στελέχη είναι συνειδητοποιημένα, είναι απαιτητικά, λιγότερο επιρρεπή στις ρεβεράντζες;

Και να υπογραμμίσουμε κάτι εδώ. Όταν το κίνημα έθεσε το ζήτημα της ισόρροπης αντιπροσώπευσης των φύλων στα κέντρα των αποφάσεων, δεν μίλησε ποτέ για έκπτωση στα πολιτικά προσόντα των γυναικών. Δεν υποβάθμισε τα κριτήρια καταλληλότητας, απολυτοποιώντας το φύλο. Ζήτησε το αυτονόητο. Και οι άξιες γυναίκες, με ισούψη προσόντα με τους άνδρες, να έχουν τη δυνατότητα και την ευκαιρία να συμμετέχουν στην πολιτική και στις θέσεις ευθύνης. Και τέτοιες υπήρχαν και υπάρχουν.

Όσον αφορά τις εκλεγμένες, αύριο, γυναίκες στο Ευρωκοινοβούλιο: θα έπρεπε να δεσμεύονται από ένα κώδικα τιμής, ότι από όποια θέση και αν υπηρετήσουν θα σεβαστούν την αρχή της ισότητας των φύλων. Ότι δεν θα επιτρέψουν κάποιο μέτρο πολιτικής να αποβεί εις βάρος της ουσιαστικής ισότητας.

Ότι θα σταματήσουν κάθε προσπάθεια, άμεση/έμμεση, οπισθοδρόμησης στο γυναικείο, κάθε πρωτοβουλία που θα θέτει το γυναικείο φύλο σε υποδεέστερη μοίρα. Και ότι θα συμβουλευονται σε τακτή βάση τις φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις. Στο ΕΛΓ έχει ήδη συσσωρευτεί σημαντική πείρα, που μπορεί να αποβεί ωφέλιμη και στη διάρκεια της νέας πενταετούς θητείας.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

"Ήρθε η ώρα μας"...

09/05/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Όντως επιτυχία σημείωσαν οι γυναίκες στην Ισλανδία στις πρόσφατες πρόωρες εκλογές της 25ης Απριλίου. Έχουν και γυναίκα πρωθυπουργό, την κ. Γιοχάνα Σιγκουρνταρντοτίρ, που ηγείται της Σοσιαλδημοκρατικής Συμμαχίας και μισές θέσεις στην κυβέρνηση και 27 θέσεις στη Βουλή, σε σύνολο 63,43% ποσοστό στη Βουλή, δεν είναι ευκαταφρόνητο. Θυμίζει σκανδιναβικά ποσοστά. Βέβαια και πριν είχαν ένα μάλλον καλό μερίδιο στο λεγόμενο Althing -την ισλανδική Βουλή, με 31,7%. Αλλά και το 1980 είχε αναδειχθεί η πρώτη γυναίκα πρόεδρος, η κ. Βίγκντις Φινμπογκαντοτίρ. Η γυναικεία συμμετοχή ήταν σε καλό δρόμο. Απλά εμείς έχουμε τοποθετήσει την Ισλανδία πολύ μακριά μας. Βλέπεις η χώρα δεν συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι και νησί και μικρή σε πληθυσμό, αφού έχει μόλις 304.000 κατοίκους.

Κάτι μου λέει όμως ότι δεν θα είναι παροδική η προσοχή που επιδεικνύει σήμερα η διεθνής κοινότητα στη μικρή χώρα του Βορρά. Προσοχή που εξηγείται πρώτα απ' όλα από το πόσο επιτυχείς θα είναι οι προσπάθειες ανασυγκρότησης της οικονομίας, αφού η κατάρρευση του τραπεζικού της συστήματος υπήρξε η πιο θορυβώδης, θεαματική και δραματική περίπτωση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού κραχ. Αλλά και κατά δεύτερο λόγο η αλλαγή του πολιτικού συσχετισμού στη Βουλή και την κυβέρνηση, που είχε να συμβεί από το 1991, είναι κάτι το εξαιρετικά ενδιαφέρον. Τώρα επικρατεί ο κυβερνητικός συνασπισμός Σοσιαλδημοκρατική Συμμαχία και Αριστερό Πράσινο Κόμμα -εταίροι στη μεταβατική κυβέρνηση από τον Φεβρουάριο- που ελέγχουν τις 34 από τις 63 έδρες. Αλλά υπάρχει και ένα άλλο στοιχείο που καταγράφεται για πρώτη φορά σε ένα τόσο υψηλό επίπεδο. Οι Ισλανδοί και Ισλανδές δεν δίστασαν να εμπιστευθούν στο πόστο του/της επικεφαλής της κυβέρνησης μία γυναίκα, που γνωρίζουν όλοι-ες ότι είναι ομοφυλόφιλη. Να φανταστείς ότι εμείς είμαστε πολύ μακριά από αυτό το σημείο, αφού πρόσφατα ούτε το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης δεν δέχτηκε η κυβέρνηση να επεκταθεί και στα ομόφυλα ζευγάρια.

Εμένα με εντυπωσιάζει θετικά αυτή η εξέλιξη, να σου πω γιατί. Διότι στις μέρες που έζησα αντιλήφθηκα ότι η ανδροκρατία αυτό δεν το συγχωρεί εύκολα. Κάνει το παν για τον περιορισμό και την ταπείνωση των λεσβιών ακόμη και σήμερα που οι αντιλήψεις έχουν αλλάξει επί το δημοκρατικότερο σε αυτά τα ζητήματα. Ίσως γιατί με το να αρνείσαι τον άνδρα ως ερωτικό παρτενέρ, αίρεις το κατ' εξοχήν πεδίο επιβολής και ελέγχου του, πραγμάτωσης του ανδρισμού του, που είναι συνυφασμένος με την ουσία της προσωπικότητάς του. Για να ασκηθεί η εξουσία πρέπει να υπάρχουν και εξουσιαζόμενες η διαθέσιμες.

Επανέρχομαι στο ισλανδικό έδαφος. Πώς, λοιπόν, διάνυσε η κοινωνία και το πολιτικό σύστημα τόση μεγάλη απόσταση; Πώς έγιναν τόσο υπεράνω; Η Ευτέρπη που το συζητούσαμε έχει τη γνώμη ότι όλα εξηγούνται από την ένταση της καταστροφής, που επέπεσε ως κεραυνός εν αιθρία στο χρυσό βασίλειο της ευημερίας, από τα πολλά Ρίχτερ που συγκλόνισαν συθέμελα το πολιτικο-οικονομικό σύστημα. Οι άνδρες απέτυχαν είναι ηλίου φαεινότερο. Εγκατέλειψαν το βυθιζόμενο σκάφος. Αναγκαστικά το σύστημα ακούμπησε στις γυναίκες. Τα άλλα στον πανικό είναι λεπτομέρειες. Αυτά λέει η Ευτέρπη. Αλλά, τι να σου πω, κάτι δεν μου αρέσει σε αυτή τη διερμηνευση. Θα ήθελα να ήταν ένα συνειδητό και ελεύθερο βήμα η επιλογή μιας γυναίκας ομόφυλης για το ύπατο αξίωμα και όχι ίσως προϊόν ειδικών συνθηκών. Αν και απόλυτη καθαρότητα επιλογών δεν υπάρχει στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Η χρεία κρούει την θύρα και σημασία έχει αν υπάρχει ετοιμότητα για ανταπόκριση.

Όπως και νά 'χει, κάτι ενδιαφέρον γεννήθηκε στη μακρινή αλλά και συγχρόνως κοντινή γη της Ισλανδίας!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Για την τέρψη του ηγεμόνα...

02/05/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Στο ιταλικό πολιτικό σύστημα δεν είναι περίεργη πολιτική συμπεριφορά οι προκλητικές γυναικείες υποψηφιότητες. Άλλωστε, η «αλησμόνητη» Τσιτσιολίνα αποτέλεσε σταθμό στην εξέλιξη των πολιτικών - εκλογικών ηθών της γείτονος. Είδαμε κατ' αυτές να πλασσάρεται ως διεθνής είδηση η επιλογή από τον κ. Μπερλουσκόνι καλλονών της σόου μπιζ για να στολίσουν το ευρωψηφοδέλτιο. Πρόκειται για ανερχόμενες ηθοποιούς, παίκτριες των τηλε-ριάλιτι, παρουσιάστριες της τηλεόρασης. Πλην υπήρξε μία μη αναμενόμενη, ως φαίνεται, αντίδραση εκ μέρους της συζύγου του πρωθυπουργού Βερόνικας Λάριο, μετά την οποία ο πληθυσμός των 25 καλλονών περιορίζεται σε 3!

Τι να σου πω! Δύσκολα μπορείς να διαφωνήσεις στα όσα είπε η κυρία του θορυβώδους ηγέτη: «η παρουσία όμορφων γυναικών στην πολιτική δεν είναι ούτε ελάττωμα ούτε προσόν. Αλλά αυτό που κυριαρχεί σήμερα είναι η έλλειψη αιδούς και αυτοσυγκράτησης της εξουσίας, η οποία πλήττει την αξιοπιστία όλων των γυναικών και ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονταν πάντα στην πρώτη γραμμή για να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους».

Είπε και άλλα η κ. Λάριο που αγαπούν οι παραπολιτικές στήλες και οι τηλεοπτικές εκπομπές, αλλά δεν χρειάζεται να αναφερθούν, το θέμα τέθηκε. Κάθησα, λοιπόν, και σκέφθηκα πάνω σε αυτήν την ύλη και να που καταλήγω: Είναι η ιδιομορφία και η ιδιορρυθμία Μπερλουσκόνι που δημιουργεί παρόμοιες παρεκκλίνουσες συμπεριφορές; Είναι η ιδιομορφία του πολιτικού συστήματος της Ιταλίας; Ή μήπως τα αίτια είναι βαθύτερα; Μήπως δηλαδή η ίδια η πολιτική λειτουργία αφήνει χώρο για την εμφάνιση παρόμοιων καταστάσεων. Θεωρώ ότι ο τρόπος που ασκείται η πολιτική, ως να είναι θέαμα της RAI υπό τον Μπερλουσκόνι, είναι η γενεσιουργός αιτία του προβλήματος. Η πολιτική, ως τηλεοπτικό προϊόν, ως κατανάλωση, ως επικοινωνιακή ατάκα. Ναι, η πολιτική ως θέαμα. Που σημαίνει επιφανειακότητα, στρογγύλεμα των αντιθέσεων, κρύψιμο των προβλημάτων, αποπροσανατολισμό, στρέβλωση, εικονική πραγματικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, όχι μόνο χρειάζονται, απαιτούνται οι γυναίκες που υπηρετούν το θέαμα, έτσι όπως το διερμηνεύει ο μπερλουσκονισμός, και που δεν έχει συνήθως σχέση με την τέχνη και την καλλιτεχνία. Με αυτό που λέμε ψυχαγωγία.

Αλλά αν ο Μπερλουσκόνι έχει το όνομα, άλλοι έχουν τη χάρη. Ακούμε κατά καιρούς (τις προάλλες στη Ρουμανία) να εκθειάζονται τα σωματικά προσόντα γυναικών, που ετοιμάζονται να μεταπηδήσουν στην αρένα της πολιτικής, ως το κύριο προσόν για την άλωση της Τροίας. Και δεν ξέρεις για ποια πλευρά να μελαγχολήσεις

περισσότερο: της πολιτικής, που έγινε τόσο φτηνή, επιπόλαιη και άρα αναποτελεσματική, ή της γυναίκας αυτής που έχει μπερδέψει τον στίβο της πολιτικής με την πίστα του σόου.

Αλλά εγώ κάνω και μια άλλη -πονηρή- σκέψη, Ευγενία. Μέσω αυτών των μεθοδεύσεων πιστεύω πως επιδιώκεται η απαξίωση της στρατηγικής της ομαλής και πλήρους ενσωμάτωσης των γυναικών στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία και τα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Το παρόν σύστημα εξουσίας κάνει επιλεκτική και κατά το δοκούν χρήση στοιχείων αυτής της στρατηγικής, έτσι ώστε να μην κινδυνεύει να ακυρωθεί. Ανοίγει τις ερμητικά κλειστές πόρτες σε εκείνες τις γυναίκες που εμφορούνται από τις συστημικές αξίες, δεν αμφισβητούν τους πυλώνες του, την πατριαρχία και τον νεοφιλελευθερισμό, αντιθέτως προσφέρουν άλλοθι μιας μοντέρνας εικόνας της πολιτικής, αυτής που περιλαμβάνει και γυναίκες. Θα είναι ακόμη καλύτερα αν οι γυναίκες αυτές αποτελούν και αντικείμενο διασκέδασης του αυτοκράτορα. Πότε το σύστημα αρνήθηκε τις αυλητρίδες, ούτε καν τις εταίρες, βέβαια.

Μεγάλη μπουκιά φάε, Ευγενία, μεγάλη κουβέντα μη λες. Κάτσε μην τα ζήσουμε κι εμείς αυτά τα μασκαραλίκια, διότι εκλογές εν όψει εν μέσω κρίσης και κάποια κόλπα αποπροσανατολισμού πρέπει να υπάρξουν. Για να έχουμε να κουβεντιάσουμε, αν μη τι άλλο. Άσε, σου λέω, να δούμε...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

"Θέλουμε ισότητα"!

25/04/2009

ΤΗΣ ΜΕΛΙΝΑΣ ΒΟΛΙΩΤΗ

Αγαπητή Ευγενία,

Γύρω στις τρεις εκατοντάδες Αφγανές περπάτησαν στους δρόμους της Καμπούλ, την προηγούμενη εβδομάδα, κρατώντας πανό και κραυγάζοντας συνθήματα υπέρ των δικαιωμάτων τους. Η αφορμή της συγκέντρωσης και πορείας διαμαρτυρίας δόθηκε από την ψήφιση στη Βουλή ενός νέου οικογενειακού νόμου, που εισάγει σειρά περιορισμών για τις γυναίκες.

Αυτοί οι περιορισμοί θυμίζουν έντονα καθεστώς Ταλιμπάν, που αποτελεί την ακραία έκφραση του ισλαμικού φονταμενταλισμού. Οι γυναίκες ζήτησαν την ανάκληση του νόμου που προβλέπει μεταξύ άλλων άδεια του συζύγου προκειμένου η γυναίκα να βγει έξω από το σπίτι, θεωρεί παράνομη την αντίσταση στις ορέξεις του άνδρα και επιτρέπει τον βιασμό στο πλαίσιο του γάμου.

Η εικόνα ισούται με χίλιες λέξεις. Πρέπει να το δεις αυτό! Ένα πλήθος εξαγριωμένων ανδρών αποδοκιμάζει τις γυναίκες που πορεύονται στο κοινοβούλιο προκειμένου να επιδώσουν το ψήφισμα. Τις βρίζουν με ακατονόμαστα λόγια. Αστυνομική φάλαγγα κρατάει τα μπλοκ χωριστά. Η κραυγή «θάνατος στους εχθρούς του Ισλάμ» λογχίζει τον αέρα...

Τέλος δεν έχουν τα μαρτύρια των Αφγανών γυναικών, που αφελώς νομίσαμε ότι έληξαν με την ήττα και αποχώρηση των Ταλιμπάν. Τόσα χρόνια μετά η βία που υφίστανται οι γυναίκες, εντός και εκτός σπιτιού, είναι πρωτοφανής. Οι πιο συχνές μορφές είναι ο βιασμός, το έγκλημα τιμής, ο πρόωρος και αναγκαστικός γάμος, η σεξουαλική κακοποίηση και δουλεία.

Βλέπεις, ο ταλιμπανισμός είναι αποτελεσματικό εργαλείο για τον έλεγχο των γυναικών στα χέρια των θρησκευτικών αλλά και πολιτικών ηγετών. Γιατί, όπως φαίνεται, οι Ταλιμπάν έχουν το όνομα, άλλοι όμως τη χάρη. Και αυτοί οι άλλοι είναι γνωστοί και εμφανείς, αφού ο νόμος πέρασε και από τα δύο σώματα του κοινοβουλίου και υπογράφηκε από τον πρόεδρο.

Ένα πράγμα προκαλεί αγανάκτηση: σε ένα κράτος και μία κοινωνία με τις περισσότερες ίσως χήρες στον κόσμο, που είναι αποτέλεσμα πολυετών αιματηρών πολέμων (23 χρόνια), με ποιο πρακτικό πνεύμα αντίληψης παίρνει τέτοιες πρωτοβουλίες μία κυβέρνηση; Όταν η γυναίκα είναι και μάνα και πατέρας και «προστάτιδα» της οικογένειας και πρέπει να βγαίνει στον δημόσιο χώρο πώς είναι δυνατόν με νόμο να περιορίζεται αυτό της το δικαίωμα; Ακόμα και αν ο νόμος αφορά τη συτική μειονότητα, δηλαδή το 20% του πληθυσμού.

Αλλά η αγανάκτηση έχει να κάνει και με την υποκριτική στάση των δυτικών που είναι στη χώρα. Η ISAF -η Διεθνής Δύναμη για τη Βοήθεια στη Σταθερότητα, που οργανώθηκε από τον ΟΗΕ το 2001 και καθοδηγείται από το ΝΑΤΟ- έχει ως διακηρυγμένο σκοπό την ασφάλεια αλλά και την ανάπτυξη. Η πολυεθνική αυτή δύναμη, που αριθμεί 56.420 προσωπικό από 41 χώρες και παίζει και τον ρόλο του μέντορα για την κυβέρνηση Χαμίτ Καρζάι, τι τον συμβουλεύει; Να υιοθετεί νόμους α λα Ταλιμπάν που ακυρώνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των Αφγανών γυναικών, την υπεράσπιση των οποίων πρόβαλε η δυτική συμμαχία για να επέμβει στο Αφγανιστάν;

Σε μία χώρα όπου εκατομμύρια εξαρτώνται από την επισιτιστική βοήθεια, όπου το επίπεδο της παιδικής θνησιμότητας είναι ένα στα πέντε παιδιά κάτω των πέντε, όπου η μητρική θνησιμότητα αφορά μία στις πενήντα γυναίκες, όπου το προσδόκιμο ζωής είναι σαραντατέσσερα χρόνια για άνδρες και γυναίκες, οι προτεραιότητες είναι σαφείς. Για να μην μιλήσουμε για τη στρατιωτικο-πολιτική κατάσταση εκεί, για τη μεγαλύτερη στρατιωτική εμπλοκή του ΝΑΤΟ, που γίνεται εκτός Ευρώπης (τι γυρεύουν εκεί;) και έχει οδηγήσει και οδηγηθεί σε φαύλο κύκλο. Βλέπεις, παρά τη δυτική επέμβαση, οι πολέμαρχοι είναι εκεί, οι Ταλιμπάν εκεί. Κι όταν δεν είναι σώματι είναι πνεύματι. Χαίρε χάος!

Αλληλεγγύη στις Αφγανές αγωνίστριες!

...και η τύχη σου δουλεύει, αδελφή

11/04/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Ψυχολογία βαλίτσας ψυχανεμίζομαι γύρω-τριγύρω. Πάσχα εν όψει, παλιγγενεσία της φύσης, γιορτάσι στους κάμπους και τις πλαγιές. Μέρρες γελαστές. Κρίση, ποια κρίση; Έχουμε καιρό για ιερεμιάδες και προφητείες για τα δεινά που επέρχονται. Άλλωστε, με τις ευρωεκλογές θα χορτάσουμε πλειοδοσία της καταστροφολογίας.

Αποφάσισα να το φιλοσοφήσω το πράγμα, αγαπητή μου. Να είμαι κουλ. Τι κατάλαβα μέχρι τώρα που εσωτερίκενα όλες τις συμφορές; Τι άλλο από το να υπονομεύω την υγεία και διάθεσή μου; Μα να μην πάρω καθόλου από το προγονικό «οι Έλληνες αεί παίδες», να μην ακούω κάποιους μεγαλύτερους που επιμένουν ότι η ζωή είναι ένα παιχνίδι; Και τι θέλαμε, Ευγενία μου; Να αλλάξουμε, λέει, τον κόσμο. Τον κόσμο τον ρωτήσαμε;

Γιατί ο κόσμος μια χαρά τα έχει τακτοποιήσει τα πράγματα. Στα γκάλοπ, όπου καλείται να πει τα εσώψυχά του, κάνει τραμπάλα ανάμεσα στον «καταλληλότερο» πρωθυπουργό και στο κόμμα του ΠΑΣΟΚ, το οποίο δεν το θέλει, μεν, αλλά του δίνει προβάδισμα καθαρό. Πάλι από τις πλάτες του δικομματισμού αρπάζεται, πάλι αναζητεί «πατερούληδες», ενώ στα καφενεία και τις μαζώξεις βρίζει τις δυναστείες και την οικογενειοκρατία. Ιδιαίτερα αυτήν την εποχή το ανάθεμα στους κυβερνώντες έχει γενικευθεί, αλλά άμα στηθεί σήμερα κάλπη δεν είναι σίγουρο σε ποιο βαθμό αυτή η απόρριψη θα βρει έκφραση. Γι' αυτό σου λέω, τούτος ο λαός έχει βρει τις διεξόδους του, όσο να 'ναι έχει πάρει κάτι από τον πολυμήχανο Οδυσσέα. Στην τελική, έχει πάντα μια καβάτζα, τον «από μηχανής θεό».

Από ταξικής άποψης πάλι, το πράγμα μοιάζει να διευθετείται. Η άρχουσα τάξη βρήκε το φάρμακο για να αντιμετωπίσει την κρίση, την οποία αυτή ερμηνεύει ως μη αύξηση των υπερκερδών. Ενοχοποιεί την εργασία. Δείχνει τα «προνόμια» των εργαζομένων ως τα βαρίδια στη διαδικασία υπέρβασης της κρίσης και ανόρθωσης της οικονομίας. Το κεφάλαιο στη σύγκρουσή του με την εργασία έχει πλέον αποβάλει κάθε πρόσχημα. Ολοένα και περισσότερο απορρίπτει κάθε ιστορικό συμβιβασμό. Υπογράφονται ατομικές συμβάσεις με θηριώδη περικοπή μισθού, έτσι για να κοπάσει και το κύμα των απεργιών και των σούρτα-φέρτα στους δρόμους των απεργών. Μπαίνει μια τάξη, τέλος πάντων.

Στο διεθνές πεδίο οι «είκοσι» αυτοδιορίστηκαν στον ρόλο των μελών του παγκόσμιου διευθυντηρίου, προκειμένου να σώσουν την ανθρωπότητα (ήτοι το χρηματοπιστωτικό σύστημα) από την κατάρρευση και την κρίση. Ανέλαβαν, δηλαδή, ως μια άτυπη παγκόσμια κυβέρνηση. Αλλά από τα άτυπα απορρέουν πολλά τυπικά και δεσμευτικά. Για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν ότι ο χορτάτος τον πεινασμένο δεν τον καταλαβαίνει.

Επίσης φαίνεται να οδεύει προς λύση -και με ευρωπαϊκή σφραγίδα- η εξίσωση των ορίων συνταξιοδότησης μεταξύ ανδρών και γυναικών στο δημόσιο. Βρέθηκε το

κόλπο. Η κοινωνική ασφάλιση χαρακτηρίζεται επαγγελματική, έτσι ώστε να δικαιολογείται η παρέμβαση των ευρωπαϊκών θεσμών. Διευκολύνει πολύ, ξέρεις, το πολιτικό κόστος να μετατίθεται σε τρίτους και να αναλαμβάνουν αυτοί τη βρώμικη δουλειά. Κατά τα άλλα, τεμπελιάζουν στο δημόσιο, άστες να δουλεύουν παραπάνω. Υπερεπάρκεια έχουμε σε παιδικούς σταθμούς, σε υποδομές για τη διευκόλυνση της οικογένειας, για να πεις ότι θα διαπραγματευθούμε ανταλλάγματα. Τι άλλο θέλουμε;

Άκουσε, Ευγενία. Άσε το εθνικό σπορ, την αέναη γκρίνια, και δες και εκτίμησε και το άλλο. Έχεις μια υπουργό στο ακανθώδες υπουργείο, της Απασχόλησης, που δεν κοιμάται τα βράδια από την έγνοια της για τον εργαζόμενο και την εργαζόμενη. Οι υπουργοί έχουν ξεθεωθεί στη δουλειά για να μας κάνουν... ανθρώπους. Και αν δεν παρεμβάλλονταν τα με μεταφυσικό τρόπο εκρηγνυόμενα σκάνδαλα, μιλάμε θα είχαν απογειωθεί. Μην είσαι μίζερη. Σιγά-σιγά...

Σε βεβαιώ, όλα είναι υπό έλεγχο μέχρι να ανατραπούν. Κοιμήσου εσύ ήσυχη, πήγαινε στις διακοπές σου και έχε υπόψη ότι τούτο το σκαρί που λέγεται ΕΛΛΑΣ δεν βρέθηκε κρίση ικανή να το εξοκείλει. Κατάλαβες;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

Άντε, να μας ζήσουν οι δύο ηγέτιδες!*

04/04/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Στην οικογενειακή φωτό των «είκοσι» στο Λονδίνο φιγουράρουν και δύο ισχυρές γυναίκες. Η κ. Άγγελα Μέρκελ της Γερμανίας και η κ. Κριστίνα Φερνάντεζ ντε Κίρσνερ της Αργεντινής. Σημεία των καιρών. Αν κι εγώ προσωπικά θα προτιμούσα αντί της ομάδας -20, την ομάδα -192, δηλαδή το πλαίσιο του ΟΗΕ. Αν αυτή η παγκόσμια κρίση που, όπως ομολογείται, θέλει παγκόσμια απάντηση-λύση, τότε ποιο είναι το αντιπροσωπευτικότερο πλαίσιο, το πιο αποτελεσματικό;

Τέλος πάντων, τα τελευταία χρόνια βλέπουμε κινήσεις και πρωτοβουλίες που παρακάμπτουν τον ΟΗΕ και προσπαθούν να τον υποκαταστήσουν. Ζήσαμε την ομάδα-7 και μετά την ομάδα-8, δηλαδή τη λέσχη των πιο πλούσιων και ισχυρών. Τώρα προστίθενται και άλλες μεγάλες χώρες με αναδυόμενες οικονομίες και αυξανόμενο οικονομικό και πολιτικό βάρος. Αλλά η φωνή των άλλων πολλών, μεσαίων και φτωχότερων, χωρών θα ενσωματωθεί στο σχέδιο εξόδου από την κρίση ή οι είκοσι θα μιλήσουν στο όνομά τους;

Για να δούμε τι είπαν στο ανακοινωθέν τους στο Λονδίνο: «Εκκινούμε από την πίστη ότι η ευημερία είναι αδιαίρετη. Ότι η ανάπτυξη για να είναι βιώσιμη πρέπει να επιμερίζεται. Και ότι το οικουμενικό μας σχέδιο για ανάκαμψη πρέπει να έχει στην καρδιά του τις ανάγκες και τις δουλειές των σκληρά εργαζόμενων οικογενειών, όχι μόνο στις αναπτυγμένες χώρες, αλλά και στις αναδυόμενες αγορές και τις πλέον φτωχές χώρες του κόσμου, επίσης. Και πρέπει να αντανακλά τα συμφέροντα όχι μόνο του σημερινού πληθυσμού, αλλά και των μελλοντικών γενεών. Πιστεύουμε ότι το μόνο σίγουρο θεμέλιο για τη βιώσιμη παγκοσμιοποίηση και την ανατέλλουσα ευημερία για όλους είναι μια ανοιχτή παγκόσμια οικονομία, στηριζόμενη στις αρχές της αγοράς, στην αποτελεσματική ρύθμιση και τους ισχυρούς παγκόσμιους θεσμούς».

Και πιο συγκεκριμένα: «Υποσχόμαστε να κάνουμε ό,τι χρειαστεί για να αποκαταστήσουμε την εμπιστοσύνη, τη μεγέθυνση του προϊόντος και τις δουλειές. Για να επιδιορθώσουμε το οικονομικό σύστημα ώστε να αποκατασταθεί ο δανεισμός. Για να ενισχύσουμε την οικονομική ρύθμιση ώστε να επανοικοδομηθεί η εμπιστοσύνη. Για να χρηματοδοτήσουμε και μεταρρυθμίσουμε τους διεθνείς οικονομικούς θεσμούς ώστε να υπερβούμε την κρίση και να προλάβουμε νέες τέτοιες στο μέλλον. Για να προωθήσουμε το παγκόσμιο εμπόριο και τις επενδύσεις και να απορρίψουμε τον προστατευτισμό, να υποστηρίξουμε την ευημερία. Για να οικοδομήσουμε μια πράσινη και βιώσιμη ανάκαμψη που να περιλαμβάνει όλους».

Διαφαίνεται μια προσπάθεια επανακαθορισμού των σχέσεων πολιτικής - οικονομίας προς όφελος της πολιτικής ρύθμισης. Όμως οι διαθέσεις της λατρείας της αγοράς, αν και έχουν υποχωρήσει, είναι ακόμα εδώ. Αλλά και με ποιους μηχανισμούς ελέγχου θα προχωρήσουν άραγε οι νέες πολιτικές; Θα πάμε σε νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς οικονομικού συστήματος σε δημοκρατική βάση;

Δεν θα μάθουμε αν οι γυναίκες πολιτικοί αρχηγοί είχαν μια εναλλακτική προσέγγιση στο οικουμενικό σχέδιο.

*Συνωστισμός γυναικών υποψηφίων για τις ευρωεκλογές στις λίστες των κομμάτων της γείτονος Ρουμανίας, διαβάζουμε. Πρώην γερουσιαστίνια είναι επικεφαλής του Φιλελεύθερου Κόμματος, που συνολικά συμπεριλαμβάνει έξι γυναίκες. Το κυβερνών Δημοκρατικό Φιλελεύθερο Κόμμα έχει στη δεύτερη θέση την πρώην υπουργό Δικαιοσύνης και άλλες τρεις ακόμη στη λίστα. Το συγκυβερνών Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα έχει επίσης γυναίκα στη δεύτερη θέση και άλλες δύο στις επόμενες θέσεις. Τι συμβαίνει; Ή οι αγαπητοί γείτονες υποβαθμίζουν το ευρωκοινοβούλιο ή όντως κάποια αναγεννησιακή πολιτική αλλαγή λαβαίνει χώρα.

* Η κ. Μαρία Οικονόμου, χημικός-οινολόγος, είναι η πρώτη γυναίκα Μυρεψός στον ορθόδοξο χριστιανισμό. Συμμετείχε στην επιτροπή για την παρασκευή και τον καθαγιασμό του άγιου μύρου το 2002, έπειτα από σχετική συνοδική απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Τι να πω; Γηράσκω μη διδασκόμενη...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

28/03/2009

Αγαπητή Ευγενία,

...και ο κακός μας ο καιρός.

Λέω για το περιλάλητο δελτίο καιρού και τα πρωτοφανή για τα εγχώρια ήθη τσαλίμια της νεαρής παρουσιάστριάς του. Δεν ξέρω τι λες, αλλά έχω την αίσθηση, ότι με αυτό το δελτίο έγινε ένα ακόμη αρνητικά ποιοτικό βήμα προς την έκπτωση των τηλεοπτικών πραγμάτων.

Αυτό που πλήγηκε πάνω απ' όλα είναι η ενημέρωση. Η ενημέρωση δεν μπορεί να είναι χαβαλές και πλάκα. Δεν προσφέρεται, δεν συνάδει με την αποστολή της. Και όμως όλα έχουν γίνει ένα δυσδιάκριτο μείγμα. Πού τελειώνει και πού αρχίζει ο χαβαλές -όχι η ψυχαγωγία- δύσκολο να πεις.

Το πιο εκπληκτικό στην περίπτωση είναι ότι θεωρήθηκε ρηξικέλευθη πρόταση. Ως έτοιμο από καιρό το δημοσιογραφικοπολιτικό σύστημα, ατένισε με βλέμμα θαυμασμού και κρυφής ζήλιας το εγχείρημα, επαίνεσε τον εμπνευστή του και έσπευσε να αναπαραγάγει τις ιστορικές ατάκες της παρουσιάστριας.

Σε δεκάδες εκπομπές έγινε κεντρικό θέμα «ο καιρός» και βρήκε την ευκαιρία να αποφανθεί επί του εθνικού αυτού θέματος όλη η γκάμα της ελαφρότητας του δημόσιου βίου. Θέμα χρόνου είναι η μίμηση, η οποία ευδοκimeί, όπως ξέρεις, στη χώρα της πορτοκαλέας. Τι μίμηση! Αντιγραφή, να λέμε καλύτερα. Θέμα χρόνου ίσως είναι να δούμε και κανένα γυμνό μοντέλο στην παρουσίαση, σύμφωνα και με πρακτικές άλλων χωρών και κοινωνιών.

Αυτό που δεν αντέχεται είναι η γελοιοποίηση των πάντων, ο ευτελισμός. Στη ζωή υπάρχει και το γελοίο ασφαλώς. Όπως υπάρχει το καλό και το κακό. Αλλά όλα έχουν τον χώρο τους, την ώρα τους, τα όριά τους. Η σύγχυση, η απροσδιοριστία, η ισοπέδωση, είναι απαράδεκτη. Θα μου πεις, μην το βλέπεις. Ένας λόγος είναι αυτός. Κάνοντας ζάπινγκ, πέφτεις πάνω σε πράγματα που δεν θα περίμενες ότι μπορεί να υπάρχουν. Δεν υπάρχει στεγανό στην τηλεόραση.

Απαράδεκτη ήταν και η γελοιοποίηση της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας, που έγινε από το περιώνυμο δελτίο. Και θά 'θελα να παρακαλέσω, αν κάποια φίλη τυχόν το 'γραψε, να μας μηνύσει σχετικά. Οι απαξιοτικές ατάκες που περιείχε για τον φεμινισμό, την ισότητα, την αξιοπρέπεια της Γυναίκας θα έπρεπε να διδάσκονται ως μνημείο βλακείας και απαξίας, που θυμίζει τις χειρότερες στιγμές της πατριαρχικής επίθεσης. Κρίμα διπλό, που βάζουν το κορίτσι να τα λέει και που κι αυτό δέχεται να τα λέει.

Αλλά εγώ έχω και μία άλλη παρατήρηση να κάνω. Από ανθρώπους σε πόστα τηλεοπτικά που αναφέρονται στη δημοκρατική παράταξη θα είχα κάποιες απαιτήσεις.

Απαιτήσεις ποιότητας. Και η ποιότητα δεν μπορεί να αποσπασθεί από τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά γίνονται σήμερα διεθνώς παραδεκτά. Το να κάνεις πλάκα με την ισότητα των φύλων δεν είναι χιούμορ και εξυπνάδα. Είναι συμπεριφορά που χαρακτηρίζει τη συντήρηση και την αντίδραση. Είναι οπισθοδρόμηση. Με άλλα λόγια, η στάση που υιοθετεί ένα πρόσωπο, μια παράταξη, ένας φορέας απέναντι στο «γυναικείο ζήτημα» είναι κριτήριο της δημοκρατικότητας και της προοδευτικότητάς του. Χωρίς αυτό οι αναλύσεις και οι τοποθετήσεις για έναν αναβαθμισμένο ρόλο της αριστεράς στο πολιτικό σύστημα και στο παιχνίδι της εξουσίας δεν μου λένε και πολλά. Κατάλαβες;

Τι θέλω να πω; Όποιος-α θύει στη δημοκρατία και ευαγγελίζεται πολιτική αλλαγή, οφείλει να προβάλει και το ανάλογο προγραμματικό περιεχόμενο και το ανάλογο αξιακό βάρος. Δεν γίνεται προοδευτική αλλαγή με μανιέρες ντεκαντάνς. Με μόνες κινήσεις στο πολιτικό επίπεδο, στο έδαφος των συσχετισμών. Πιάσαμε πάτο. Χρειαζόμαστε πολιτική και πολιτιστική ανάταση και αναγέννηση. Και οι δημοκρατικοί και ευαίσθητοι πολίτες -γυναίκες και άνδρες- δεν είναι δυνατόν να τρέφονται με τα άχυρα ενός λαιφστάιλ made in Greece. Στο όνομα του κοσμοπολιτισμού της παγκοσμιοποίησης και της -θα το πω- εκπόρνευσης των πάντων. Νισάφι πια!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

21/03/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν σου τά 'λεγα; Στο όνομα της κρίσης θα επανέλθουν έωλες θεωρίες και χρεοκοπημένα δόγματα για τον ρόλο και τη θέση των γυναικών στην κοινωνία. Θα καλλιεργηθεί ξανά ο μύθος της θαλπωρής της οικογενειακής εστίας έναντι της σκληρότητας του δημόσιου χώρου. Θα τεθεί και πάλι το θέμα της επιμέλειας των παιδιών. Η νεολαία νοσεί και γι' αυτό φταίει η εργασία της γυναίκας, η οποία απλοϊκά ταυτίζεται με εγκατάλειψη των οικογενειακών υποχρεώσεων, ου μην αλλά και των παιδιών. Η εργασία και καριέρα ή σωστό μέγало των παιδιών.

Με έκπληξη διαβάσαμε προ ημερών, σε έγκριτη καθημερινή εφημερίδα, επιστημονικές ή επιστημονικοφανείς απόψεις πως ο φεμινισμός πλήττει την οικογένεια. Όταν η γυναίκα δουλεύει αναγκάζεται να αφήνει σε άλλους την επιμέλεια του παιδιού, ιδίως στα κρίσιμα πρώτα χρόνια.

Έτσι τα παιδιά έχουν μεγάλα προβλήματα, δεν μπορούν να δημιουργήσουν ασφαλή ταυτότητα, δεν μπορούν να μάθουν να αγαπούν, να κάνουν σχέσεις. Εδώ πρέπει να αναζητηθεί η αιτία της έκρηξης των νέων τον περασμένο Δεκέμβριο!

Ότι θα κατηγορούνταν ο φεμινισμός και η ισότητα για τα «δεκεμβριανά», ούτε μπορούσα να το φανταστώ. Θα μου πεις, εδώ μας ενοχοποίησαν για το προπατορικό αμάρτημα, τώρα θα κάνουν πίσω; «Αναζητήστε τη γυναίκα», λοιπόν, πάλι και πάλι. Η πιο γρήγορη και βολική δικαιολογία, ξέρεις.

Ποιος ευθύνεται για τα διαζύγια; Η χειραφέτηση των γυναικών. Ποιος ευθύνεται για την ηθική παρακμή; Η διασάλευση των πατροπαράδοτων αξιών, που άρχισε με την είσοδο της γυναίκας στην αγορά εργασίας. Ποιος ευθύνεται για την ουσιοεξάρτηση της νεολαίας; Η απουσία της γυναίκας-μητέρας από το σπίτι. Νάτη, να ο αποδιοπομπαίος τράγος. Λιθοβολείστε την!

Αλλά από πότε η μητρότητα είναι μόνο θέμα της γυναίκας; Η γέννα είναι βιολογική λειτουργία. Η μητρότητα, όμως, είναι κοινωνική λειτουργία. Έτσι είχαμε μάθει όλα τα χρόνια. Στην ανατροφή των παιδιών έχουν λόγο και ο πατέρας και η κοινωνία - πολιτεία, με την έννοια ότι είναι υποχρεωμένη εκ του συντάγματος να προσφέρει προστασία στην οικογένεια και το παιδί.

Τις τελευταίες δεκαετίες είδαμε πολλές εργασίες επιστημονικές για τον αναντικατάστατο ρόλο του πατέρα στην ανατροφή και διαπαιδαγώγηση του παιδιού-ών, στις οποίες στηρίχτηκαν και οι πολιτικές για την πατρική ή/και γονική άδεια. Για να μη μιλήσουμε για τη στρατηγική της εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής-κοινωνικής ζωής για το ζευγάρι.

Η εναρμόνιση προϋποθέτει ισορροπία υποχρεώσεων και δικαιωμάτων και των δύο και στον Οίκο και στον Δήμο. Προϋποθέτει την άρση της διχοτομίας: Θήλυ=Ιδιωτικός χώρος και χρόνος, Άρρεν=Δημόσιος χώρος και χρόνος. Τώρα, εν υστέρους χρόνις, θα επιβεβαιώσουμε τον αναχρονισμό της πατριαρχικής διαίρεσης των ρόλων των φύλων;

Πρόκειται για παραλογισμό, για άλογα πράγματα, που ευδοκιμούν σε περιόδους κρίσης, που δεν είναι μόνο οικονομική. Είναι και κρίση αντιπροσώπευσης, θεσμών, ιδεών και αξιών. Προκαλούν θλίψη οι αιτιάσεις εναντίον των γυναικών συλλήβδην. Ασφαλώς, σε ατομικό επίπεδο, υπάρχει ποικιλία περιπτώσεων. Είναι μητέρες και γονείς, που δεν επιτυγχάνουν στον ρόλο τους, όπως άλλες-οι. Και υπάρχει και μια απροσδιόριστα μεγάλη ζώνη εργαζόμενων μητέρων που αισθάνονται πάντα πως κάπου υπολείπονται στα καθήκοντά τους ως συζύγων και μητέρων. Ακόμη και αν όλα είναι ανεπίληπτα. Δεν χρειάζεται, λοιπόν, να επιβαρύνουμε έξωθεν και άλλο τον ψυχισμό των γυναικών, που ακροβατούν στο σχοινί των πολλών και διαφορετικών υποχρεώσεων. Αρκετά!

Αν υπάρχει ένα καθήκον για την πολιτεία, για τον επιστημονικό κόσμο, για τους ταγούς της κοινωνίας, αυτό συνίσταται στο να κάνουν τη ζωή ευκολότερη για γυναίκες και άνδρες! Ιδιαίτερα η πολιτεία, που πρέπει να υπηρετεί σύνθετους στόχους και δεν πρέπει να ταυτίζεται με τις επιδιώξεις μόνο μιας τάξης που κυνηγά το κέρδος και τον άνομο πλούτο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/03/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Κάνοντας ζάπινγκ έπεσα πάνω σε μια συζήτηση στη Βουλή, που είχε ως θέμα «Γυναίκα και εθελοντισμός, Γυναίκα και κοινωνική προσφορά». Επρόκειτο, όπως διαπίστωσα αργότερα, για ειδική συνεδρίαση της ολομέλειας με αφορμή την 8^η Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας.

Νιό συκώτι θα έκανες, αν παρακολουθούσες αυτή τη συζήτηση, από τη ρηχή υμνολογία, την υποκριτική μεγαλοστομία και τις κοινοτοπίες των πατέρων, αλλά και μητέρων του έθνους. Το πιο εντυπωσιακό, η προχειρότητα της συζήτησης, η περιγραφή της κατάστασης και η απουσία δεσμεύσεων. Άσε που κόντεψα να απολέσω και αυτά που έχω αποθησαυρίσει στα χρόνια της πάλης μας για την ισότητα.

Κατά την κ. Α. Γκερέκου, «τα προβλήματα ισότητας δεν είναι θέματα που αφορούν μόνο τις γυναίκες. Η ισότητα των φύλων δεν είναι μια συζήτηση που πρέπει να αρχίζει και να τελειώνει μόνο σε ό,τι αφορά στον ρόλο της γυναίκας και αυτό για δύο κυρίως λόγους, κατά την άποψή μου. Πρώτον, γιατί η ευθύνη για την ύπαρξη ή μη των προβλημάτων αυτών δεν έχει φύλο και δεύτερον, γιατί δεν θα ήταν δίκαιο προσπαθώντας να λύσουμε αυτά τα προβλήματα να οδηγηθούμε σε αντίστροφο τύπου ανισότητες εις βάρος των ανδρών. Οι πολιτικές ισότητας οφείλουν να απευθύνονται γενικά στον πληθυσμό και οφείλουν να έχουν αποδέκτες και τα δύο φύλα για να είναι πραγματικά αποτελεσματικές και πραγματικά ουσιαστικές». Κατάλαβες τίποτα;

Ο κ. Α. Ροντούλης: «Κάποτε, λοιπόν, κύριε πρόεδρε, ο Μόμσεν που έγραψε κι ένα βιβλίο για την άνοδο και την παρακμή, την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ρωτήθηκε: πείτε μας γιατί κατέρρευσε όλο αυτό το μεγάλο οικοδόμημα: Και είπε, ότι κατέρρευσε, διότι η Ρωμαία γυναίκα άρχισε να εκφυλίζεται». [Εδώ εφαρμόζεται το «αναζητείστε τη γυναίκα»]. Και παρακάτω: «Όμως η γυναίκα σήμερα και η Ελληνίδα γυναίκα έχει να αντιμετωπίσει δύο μεγάλες προκλήσεις. Η πρώτη μεγάλη πρόκληση είναι η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Ποιο θα είναι το πρόσωπο που θα επιδείξει την απαιτούμενη υπομονή και επιμονή, προκειμένου η οικογένεια να αντιμετωπίσει την κρίση όσο το δυνατόν ανώδυνα; [ρητορική η ερώτηση]. Η Ελληνίδα γυναίκα έχει και ένα άλλο μείζον καθήκον, έχει μια μεγάλη εθνική αποστολή - τη γέννηση παιδιών. Η Ελλάδα βιολογικά πεθαίνει, η Ελλάδα βιολογικά χάνεται».

Ο κ. Η. Φωτιάδης: «Όπως λέει ο ποιητής «στο χέρι που προσφέρει ένα τριαντάφυλλο, πάντα μένει λίγο άρωμα». Αισθάνομαι την ανάγκη, κυρία πρόεδρε, να εκφράσω την υπέρτατη εκτίμηση και τον σεβασμό μου σε όλες τις γυναίκες του κόσμου και ιδίως στις συναδέλφους, προσφέροντας αυτό το τριαντάφυλλο και έχοντας αμυδρή ελπίδα πως λίγο άρωμα ελπίδας και ονείρου θα μείνει και στο δικό μου χέρι».

Ο κ. Κ. Αϊβαλιώτης: «Όταν ρωτούσαν τις αρχαίες Σπαρτιάτισσες, αν οι άνδρες είναι ανώτεροι των γυναικών, η απάντησή τους ήταν στερεότυπη: εμείς γεννάμε άνδρες.

Ο κ. Α. Παρίσης: «Εύχομαι σε όλες τις γυναίκες -που πρέπει να τις αγαπάμε, γιατί είναι το ωραιότερο λουλούδι στη ζωή μας- όπου γης να είναι καλά».

Και ο πρόεδρος της Βουλής κ. Δ. Σιούφας: «Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Βουλή των Ελλήνων τιμά σήμερα τη γυναίκα. Τη γυναίκα ως πηγή ζωής, ως κέντρο της οικογένειας, ως θεμελιώδη παράγοντα της κοινωνίας, ως ισότιμο μέτοχο της οικονομίας, της εκπαίδευσης, της επιστήμης, της τέχνης. Ως υπόδειγμα κοινωνικής προσφοράς, αλλά και πρωτοπόρο του εθελοντισμού. Η γυναίκα έχει να αντιμετωπίσει πολλά εμπόδια, προκαταλήψεις και αντιδράσεις. Είναι καθήκον, αλλά και συμφέρον των κοινωνιών να επιταχύνουν τον δρόμο και της συμμετοχής των γυναικών, αλλά και της ισότητας, καθότι η συμμετοχή είναι δύναμη, αλλά και η ισότητα εγγύηση ειρήνης».

Ό,τι πείτε, κύριε πρόεδρε. . . .

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

07/03/2009

Αγαπητή Ευγενία,

«Τα άγια τοις κυσί», λοιπόν;

Λέω για τα όσα ευτράπελα διαδραματίζονται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας -δεν ξέρω αλλού- αναφορικά με την 8η Μαρτίου - Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Πλασάρεται σαν μία άλλη ημέρα του Αγίου Βαλεντίνου, του φθηνού ρομάντζου, και συνοδεύεται από καταναλωτικό όργιο. Δώρα, γλυκά και λουλούδια, φιλοφρονήσεις που δεν κοστίζουν τίποτε οι τελευταίες. Και από νυχτερινή έξοδο των γυναικών για το κοινώς λεγόμενο ξεσάλωμα. Εμένα μου θυμίζει και τη γιορτή της Μπάμπως, ένα έθιμο όπου μία ημέρα τον χρόνο οι γυναίκες υποδύονται τον ρόλο των ανδρών και οι άνδρες κάνουν τις δουλειές των γυναικών. Σκουπίζουν τις αυλές, τινάζουν τις μπατανίες, χαβαλές να γίνεται...

Η έκπτωση του νοήματος της Ημέρας παρακολουθεί την έκπτωση όλων των αξιών στην κοινωνία τον τελευταίο καιρό, όπου κυριαρχεί ένας μηδενιστικός εξισωτισμός. Χλευάζεται κάθε τι το σοβαρό, το ουσιώδες.

Είναι, λοιπόν, σοβαρός ο συμβολισμός της 8ης Μαρτίου; Φαίνεται πως ναι. Ήταν στα 1975, όταν τα Ηνωμένα Έθνη άρχισαν να τιμούν την 8η Μαρτίου ως Ημέρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Δύο χρόνια αργότερα, το Δεκέμβρη του 1977, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αποφάσισε, ότι κάθε κράτος - μέλος του οργανισμού θα αφιερώνει μία ημέρα τον χρόνο στην ισότητα των φύλων. Ο ίδιος ο ΟΗΕ συνέχιζε να τιμά την Ημέρα της Γυναίκας στις 8 Μαρτίου, η οποία και επιβλήθηκε διεθνώς.

Με ποιο σκεπτικό όμως; Πρώτον διότι χωρίς την ενεργητική συμμετοχή των γυναικών, χωρίς την ισότητα, δεν μπορούν να διασφαλιστούν η παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια, θεματοφύλακας των οποίων έχει ταχθεί να είναι ο ΟΗΕ. Κατά δεύτερο λόγο, είναι μία αναγνώριση της πολύτιμης προσφοράς των γυναικών στη διαφύλαξη της ειρήνης και ασφάλειας στον κόσμο, στην ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή. Από τότε η παγκόσμια σκέψη προχώρησε ακόμα περισσότερο, με τη συμβολή των ίδιων των γυναικών που αγωνίζονται για την κοινωνική τους αυτοδυναμία. Σήμερα το λεγόμενο γυναικείο ζήτημα θεωρείται από τα μεγάλα προβλήματα του 21ου αιώνα, έχει μάλιστα συμπεριληφθεί στους οκτώ αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας. Διαπλέκεται δε και με τους άλλους στόχους, εφόσον και η φτώχεια και ο αναλφαριθμισμός και η μητρική και παιδική θνησιμότητα και το AIDS λ.χ. περνούν μέσα από τη βελτίωση της θέσης των γυναικών, μέσα από την ενδυνάμωσή τους.

Με άλλα λόγια, η κοινωνική πρόοδος είναι καταδικασμένη να περάσει μέσα από την επίλυση αυτού του ζητήματος, αφού ο ρατσισμός του φύλου είναι ο μαζικότερος

ρατσισμός. Η ισότητα των φύλων συνδέεται στενά με τη δημοκρατία, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή.

Είναι καλό να θυμόμαστε το βάθος του προβλήματος τώρα που οι εποχές περιγράφονται ως ιδιαίτερα δύσκολες και τα πάντα καλούν σε ψαλίδισμα των φιλοδοξιών των γυναικών και των λοιπών «σιωπηλών» ομάδων του πληθυσμού. Είναι αδιανόητο να μπει φρένο στους αγώνες των γυναικών για την αξιοπρέπεια του προσώπου τους. Επομένως το σύνθημα «περιμένετε» θα ισοδυναμεί με οπισθοχώρηση.

Όσο σκέφτομαι τα πιο πάνω τόσο περισσότερο θυμώνω με τη γελοιοποίηση του συμβολισμού της Ημέρας. Θυμώνω ακόμα και για την περιφρόνηση του έργου και της ανυπολόγιστης σημασίας συνεισφοράς του ΟΗΕ στην ανάδειξη και την προώθηση της ισότητας των φύλων. Και μόνο το γεγονός, ότι η νομικά δεσμευτική διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης εις Βάρος των Γυναικών έχει επικυρωθεί από 185 κράτη - μέλη του διεθνούς οργανισμού, δημιουργεί μία στέρεη βάση για την καταπολέμηση των διακρίσεων και ανισοτήτων λόγω φύλου. Διευρύνει τα όρια της διεθνούς συμφωνίας, όπως αυτή πρωτοεκφράστηκε με την Χάρτα των Η.Ε. το 1945.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/02/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Πλησιάζουν οι ευρωεκλογές και τα σενάρια που αφορούν τη σύνθεση της ευρωλίστας δίνουν και παίρνουν. Κατά πάγια νεοελληνική πρακτική ο... παραπολιτικός λόγος γίνεται για τα πρόσωπα και όχι για τις πολιτικές. Σε μεταβατική εποχή, όπου οι προγραμματικές ιδέες είναι το ζητούμενο, το ζήτημα αυτό πλήρως υποτιμάται. Τουλάχιστον, ας συνδυάζονταν τα πρόσωπα με τις προγραμματικές δεσμεύσεις.

Πράγματι, οι εκλογές για το ευρωκοινοβούλιο θα γίνουν σε μία κοινωνική ατμόσφαιρα που φέρει ήδη τα σημάδια μιας βαθιάς οικονομικής και πολιτικής κρίσης. Και ενώ ο νεοφιλελευθερισμός δέχθηκε ισχυρό πλήγμα, οι κυβερνώσες ελίτ δεν φαίνονται διατεθειμένες να τον εγκαταλείψουν στην πράξη. Δεν θέλουν να αποδεχθούν μείωση των προνομίων τους. Κοιτάνε να μπαλώσουν τα διάτρητα ιμάτια των χρεοκοπημένων πολιτικών με τα ίδια φθαρμένα υλικά.

Είναι, επομένως, ευκαιρία να αποδοκιμαστούν στην πράξη, δηλαδή στην κάλπη, οι εκπρόσωποι της ενιαίας σκέψης, που ταλάνισε την ανθρωπότητα τις τελευταίες δεκαετίες και την έβαλε στο τούνελ της οικονομικής κρίσης και της ανασφάλειας που αυτή συνεπάγεται.

Έκανα αυτόν τον πρόλογο για να τονίσω ότι αυξάνονται οι απαιτήσεις από τους μελλοντικούς βουλευτές και βουλευτίνες, που θα εκπροσωπήσουν τους Ευρωπαίους πολίτες στο κοινοβούλιο των λαών της Ευρώπης. Και επειδή ο λόγος γίνεται για ίση συμμετοχή γυναικών - ανδρών, η εκλογή των γυναικών τουλάχιστον πρέπει να συνοδεύεται από ορισμένες δεσμεύσεις που αφορούν το φύλο. Το τονίζουμε αυτό, γιατί μέσα στο χάος και τον πανικό της κοινωνικής ανασφάλειας ενδέχεται τα θέματα φύλου να απωθηθούν στο περιθώριο της πολιτικής προσοχής.

Κάθε, λοιπόν, γυναίκα που θα εκλεγεί, από όποια θέση και αν βρεθεί, να έχει πάντα υπόψη της την τήρηση της αρχής του mainstreaming αναφορικά με την ισότητα των φύλων. Πράγμα που σημαίνει, ότι καμία ευρωπαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία ή υιοθέτηση μέτρου πολιτικής δεν πρέπει να συνεπάγεται δυσμενή διάκριση ή ανισότητα εις βάρος του γυναικείου κοινωνικού φύλου.

Κάθε γυναίκα που θα εκλεγεί να συνηγορεί και να ενισχύει, αν δεν αγωνίζεται στην πρώτη γραμμή, τις ευρωπαϊκές πολιτικές ισότητας που προωθούν την ισότητα των φύλων στην πράξη.

Προκειμένου η ευρωβουλευτής να επιτύχει στο καθήκον της αυτό, της υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, είναι χρήσιμο να συνεργάζεται με τις φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις της χώρας, τις επιτροπές γυναικών των συνδικάτων και άλλων φορέων.

Θα τη βοηθούσε πολύ στο έργο της η αναγνώριση ότι οι κοινωνικές δαπάνες είναι κοινωνικές επενδύσεις και όχι επιβάρυνση του κράτους ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έτσι θα μπορεί να στηρίξει την επέκταση και αναβάθμιση των δομών βοήθειας προς την οικογένεια και προστασίας του παιδιού, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμφιλίωση οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων και των δύο γονιών.

Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποιες πολιτικές που η ίδια η ζωή έχει δείξει ότι χωρίς αυτές δεν προάγεται στην πράξη η ισότητα, που θεωρείται από τους μεγάλους στόχους της χιλιετίας.

Και φυσικά το αίτημα που διαμορφώνεται από την κοινωνία προς τις γυναίκες πολιτικούς είναι να συμβάλουν καθοριστικά στην επικράτηση της ειρήνης στη γη και στον πολιτισμό της ειρήνης. Να μεταβάλουν σε πραγματικότητα τα εμπνευσμένα λόγια «ο πόλεμος να γίνει ιστορία». Να ρίξουν το βάρος τους στις προσπάθειες να επικρατήσει πνεύμα αλληλεγγύης στην κοινωνία, ώστε εκείνη η ιμπεριαλιστική ρήση «ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος» να θεωρείται θλιβερός αναχρονισμός.

Υπάρχει πολύς πόνος στην κοινωνία, πολλές και μεγάλες είναι οι ανισότητες. Οι γυναίκες, ως κοινωνικό φύλο, μπορούν να καταλάβουν καλύτερα τι σημαίνει καθεστώς εξάρτησης και ανελευθερίας και άρα αντικειμενικά μπορούν να γίνουν παράγων κοινωνικής προόδου.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/02/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Εσύ κι εγώ απεχθανόμαστε τη βία εις βάρος των γυναικών και αγωνιζόμαστε, όπως μπορούμε, για να τερματισθεί ή τουλάχιστον να μειωθεί. Ο κόσμος θα ήταν καλύτερος χωρίς αυτού του είδους τη βία, που δηλητηριάζει τις ανθρώπινες σχέσεις, καταστρέφει τις οικογένειες, θρυμματίζει τον κοινωνικό ιστό.

Αλλά υπάρχει και η γενικότερη βία στον κόσμο, την οποία αντιπαθούμε, επίσης. Έχω την αίσθηση, χωρίς να έχει αποδειχθεί άμεση σχέση μεταξύ γενικής βίας και βίας κατά των γυναικών, ότι η συνολική βία δεν αφήνει ανεπηρέαστη και τη βία που εκδηλώνεται σε επίπεδο φύλου. Το πώς επιλύονται οι διαφορές σε μια κοινωνία είναι κρίσιμο ζήτημα και απόδειξη πολιτισμού.

Τελευταία, τα επίπεδα βίας στη χώρα μας έχουν εκτιναχθεί στα ύψη. Όλο και συχνότερα ακούμε για επιθέσεις και καταλήψεις δημόσιων χώρων, συχνά ακατανόητες. Είναι κάτι σαν μόδα. Γνωρίζαμε από παλιά ότι υπάρχουν διάφορες μορφές πάλης, τις οποίες και χρησιμοποιεί μία συλλογικότητα στην προσπάθειά της να κάνει ορατά και σεβαστά τα αιτήματα και τις διεκδικήσεις της. Τώρα φαίνεται να απολυτοποιούνται συγκεκριμένες μορφές. Π.χ. διάβασα με έκπληξη ότι περί τα είκοσι άτομα με καλυμμένα τα πρόσωπα και με ρόπαλα στα χέρια πήγαν στα γραφεία της ΟΙΚΟΜΕΤ στον Πειραιά και τα 'καναν γυαλιά-καρφιά. Αναρωτιέμαι αν αυτή η πράξη ενισχύει το κύρος της υπόθεσης της Κωνσταντίνας Κούνεβα, που πρέπει να ερευνηθεί όπως της αξίζει και που δίκαια απασχολεί την κοινωνία. Αν βοηθάει την έρευνα στον κόσμο της εργολαβίας και των ενοικιαζόμενων εργαζόμενων, την πραγματική απεικόνιση της κατάστασης και το κίνημα ενάντια στο σύγχρονο αυτό δουλεμπόριο. Αν βοηθάει την πολιτικοποίηση του ζητήματος επί της ουσίας. Κατά τη γνώμη μου, ενέργειες σαν αυτές προβοκάρουν τις πρωτοβουλίες αλληλεγγύης που αναπτύσσονται ανά την χώρα. Όπως και την άλλη φορά, στον απόηχο της συγκέντρωσης και πορείας αλληλεγγύης στην Κωνσταντίνα, βρέθηκαν κάποιοι που έκαψαν και έσπασαν στην οδό Πειραιώς. Και νά η αντίφαση, μαζεύεται ο κόσμος για να διαμαρτυρηθεί ειρηνικά για μια πράξη έσχατης βίας και αίφνης υπάρχουν κάποιοι που μετέρχονται πάλι της βίας, που το πλήθος μόλις αποδοκίμασε.

Άλλοι πάλι πάνε αυθαίρετα και καταλαμβάνουν κάποιους χώρους όπου εργάζονται άνθρωποι και παρεμποδίζουν την εργασία τους και προκαλούν αναστάτωση. Με ποιο δικαίωμα; Και γιατί αυτοί-ές έχουν περισσότερα δικαιώματα από τους άλλους-ες; Πώς είναι σίγουροι-ες ότι δεν παραβιάζουν δικαιώματα των συνανθρώπων τους, κατοχυρωμένα από τον νόμο; Ή μήπως θεωρούν ότι... επαναστατικό δικαίωμα πράττουν τα όσα πράττουν; Πώς πας και διακόπτεις μια παράσταση, φράζεις την είσοδο στους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες στον Δήμο, κλειδώνεις μέσα στο γραφείο τους καθηγητές; Φαιδρά πράγματα και, δυστυχώς, επικίνδυνα. Σκέφτομαι

την επίθεση κατά του καθηγητή Γ. Πανούση, αδιανόητη για μένα, αφού έγινε ενάντια σε έναν καθώς πρέπει, εγνωσμένων δημοκρατικών πεποιθήσεων πολίτη.

Πολλά πράγματα δεν μας αρέσουν σε αυτήν την κοινωνία. Ξεχειλίζει η αδικία, η αλαζονεία των κρατούντων, ο παχυδερμισμός. Είμαστε απέναντι σε αυτά τα φαινόμενα, ούτε συζήτηση. Αλλά μετά από τόση ιστορική εμπειρία ξέρουμε καλά, ότι ο δρόμος που πρέπει να ακολουθούμε είναι αυτός της ανοιχτής, μαζικής, πολιτικής πάλης. Είναι αυτός που διαπαιδαγωγεί και εκπαιδεύει πολιτικά και συγκεντρώνει κοινωνικές δυνάμεις, που μετατρέπονται σε χείμαρρο για να συμπαρασύρουν κατεστημένες δομές και νοοτροπίες. Κίνημα σημαίνει κίνηση μαζί με την κοινωνία, όχι ενάντια σε αυτήν. Και ενέργειες σαν τις παραπάνω είναι αντικοινωνικές.

Το φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα πολεμήθηκε με όλους τους τρόπους. Η ψήφος που απαίτησαν οι γυναίκες θεωρήθηκε πρόκληση. Όμως οι αγωνιστικές πρωτοπορίες επέμειναν. Μετήλθαν όλων των ειρηνικών μέσων πίεσης και διαμαρτυρίας, υπομνημάτων, προτάσεων νόμων, διαλέξεων, συγκεντρώσεων, διεθνών διασκέψεων, πορειών. Και τελικά πέτυχαν να αποκτήσουν πολιτικά δικαιώματα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/02/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω μια αγωνία αν θα μπορέσουν οι φεμινιστικές οργανώσεις να τα βγάλουν πέρα στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Ιδιαίτερα τώρα, μέσα στις συνθήκες πανικού που δημιουργεί η κρίση στον χώρο της εργασίας. Αφορμή παίρνω από καταγγελίες που έρχονται και στις οργανώσεις για παραβιάσεις δικαιωμάτων, για μη τήρηση των κανόνων. Κάθε περίπτωση και ξεχωριστός φάκελος. Κι εδώ απαιτούνται σύνθετες γνώσεις και ένα επίπεδο ετοιμότητας, θα έλεγα, επαγγελματικό.

Σήμερα τα σωματεία αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης και εμφανίζουν σημεία κόπωσης. Οξύ το στεγαστικό πρόβλημα, διαρκές πρόβλημα τα πάγια, πόσο δε μάλλον η χρηματοδότηση δράσεων. Για να βελτιώσεις την αποτελεσματικότητα, πρέπει να έχεις λύσει τα πιεστικά προβλήματα καθημερινότητας. Βεβαίως, η εθελοντική δουλειά είναι η βάση της ύπαρξης και της λειτουργίας των οργανώσεων, πλην και η οργάνωση αυτής της δουλειάς θέλει τον χώρο της.

Με άλλα λόγια, η συγκυρία θέτει ένα ζήτημα επάρκειας όχι μόνο για τους κυβερνώντες και τους ιθύνοντες, αλλά και για τον μεγάλο, ευτυχώς, χώρο των κοινωνικών οργανώσεων. Σύνθετα τα προβλήματα και οι απαντήσεις δεν είναι πάντα εύκολες. Ο κάθε φορέας οφείλει να αρθεί στο ύψος των προκλήσεων και να αναλάβει το μερίδιο της συν-ευθύνης που του αναλογεί.

Βέβαια, κάποιοι μη κυβερνητικοί φορείς φροντίζουν να έχουν πλούσια στήριξη από διάφορες επίσημες πηγές, εις βάρος της ανεξαρτησίας της φωνής και της δράσης τους. Γιατί μια φιμωμένη οργάνωση παύει να είναι χρήσιμη. Και τέτοια παραδείγματα υπάρχουν. Και μάλιστα κάποιες φορές ωφελούνται υλικά και τα μέλη τέτοιων οργανώσεων, οργανωμένων κιόλας ad hoc. Δεν μιλάμε γι' αυτές τις περιπτώσεις. Ο λόγος γίνεται για τις «κλασικού τύπου» οργανώσεις, που προτάσσουν την ανιδιοτέλεια και τη στράτευση για το κοινό καλό. Και που τον τελευταίο καιρό δέχονται εξ αντανakλάσεως βολές, επειδή και εδώ, όπως παντού, βρέθηκαν εκείνοι και εκείνες που εκμεταλλεύτηκαν τις καταστάσεις - δώσε κι εμένα, μπάρμπα.

Εγώ, Ευγενία μου, όπως κι εσύ, στις οργανώσεις που βρέθηκα ίσαμε σήμερα χρειάστηκε να ενισχύσω ποικιλοτρόπως το πτωχό ταμείο. Έτσι κάνουν όλα τα μέλη. Όποια δύναται περισσότερο, προσφέρει και πέραν των νενομισμένων. Συνεπώς δεν γνωρίζω φεμινιστική - γυναικεία οργάνωση που να μην αντιμετωπίζει οικονομικό πρόβλημα. Βλέπεις, εμείς δεν είμαστε Σουηδία, όπου οι οργανώσεις επιχορηγούνται παλαιόθεν. Ίσως δεν είναι τυχαίο που ο πολιτισμός της ισότητας είχε τέτοια διείσδυση στη σουηδική κοινωνία, μέχρι που να θεωρείται υπόδειγμα προς μίμηση.

Επανερχομαι στο ζητούμενο: στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Πέρα από την επιμόρφωση των μελών και την προσέλευση νέων με μόρφωση και γνώσεις γύρω

από πλευρές της ισότητας (π.χ. επιστήμονες από Σπουδές Φύλου), χρειάζεται να αποκατασταθεί μια συνεχής συνεργασία με θεσμούς που εμπλέκονται στην προώθηση και την προστασία της ισότητας: Γενική Γραμματεία Ισότητας, Συνήγορος του Πολίτη, Επιθεώρηση Εργασίας, Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συνδικάτα. Τα τελευταία είναι, θα έλεγα, το φυσιολογικό παρατηρητήριο του τι συμβαίνει στον χώρο εργασίας σήμερα.

Δυστυχώς, εδώ έχουμε εγγενείς δυσχέρειες. Ο μικρός αριθμός συνδικαλισμένων γυναικών σε συνδυασμό με τη δειγματοληπτική παρουσία τους στα συνδικαλιστικά όργανα μειώνουν την ικανότητα και εμβέλεια των συνδικάτων στο να συλλέγουν και να αναδεικνύουν τα προβλήματα που ενσκήπτουν στα εργασιακά δικαιώματα των γυναικών. Η αποκατάσταση μιας συστηματικής, αμφίδρομης συνεργασίας μεταξύ φεμινιστικών-γυναικείων και συνδικαλιστικών οργανώσεων -ιδιαίτερα μέσα από τις Επιτροπές Ισότητας των τελευταίων, όπου υπάρχουν- ίσως κάλυπτε εν τινι μέτρω τα κενά.

Από την άλλη, και η Επιθεώρηση Εργασίας οφείλει να αναβαθμιστεί για να μπορεί να τα βγάλει πέρα με τους ελέγχους. Και ο Συνήγορος του Πολίτη - Κύκλος Ισότητας να έχει όλες τις προϋποθέσεις για να παίξει τον ρόλο του, να παρακολουθεί δηλαδή την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης των φύλων στην εργασία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/02/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Εσείς μιλάτε για κέρδη και ζημιές και μεις μιλάμε για ανθρώπινες ζωές. . .

Το τι έχουν να δουν τα ματάκια μας και να ακούσουν τα αυτιά μας δεν λέγεται. Σε μια χώρα, που όλο μας εκπλήσσει δυσάρεστα τελευταία, έγινε κι αυτό: για να αποφύγει τον έλεγχο της Επιθεώρησης Εργασίας μία κονσερβοποιία στη Νάουσα έκρυψε τις ανασφάλιστες εργάτριες στο ψυγείο. Εκεί που ψύχουν τα φρούτα.

Ειπώθηκε ότι οι γυναίκες έμειναν στο ψυγείο περί τις δύο ώρες, όσο κράτησε ο έλεγχος, έως ότου ο Πρόεδρος του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Νάουσας τηλεφώνησε στους ιδιοκτήτες και τους είπε ότι οι ελεγκτές έφυγαν και να βγάλουν τις γυναίκες από την κρυψώνα. Ο ίδιος διευκρίνισε στους δημοσιογράφους ότι δεν πρόκειται για κάτι καινοφανές, αλλά για συνήθη πρακτική της εργοδοσίας στην περιοχή. Κάτι δηλαδή σαν κοινό μυστικό.

Εδώ δεν πρόκειται απλά για πρακτική αυθαιρεσίας και καταπάτηση δικαιωμάτων των εργαζομένων. Εδώ έχουμε να κάνουμε με πράξεις εις βάρος της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας των εργαζομένων. Το δράμα πλέον γίνεται θρίλερ! Το θέμα είναι γιατί ακριβώς δεν ειδοποιήθηκε η Επιθεώρηση και γιατί ο πρόεδρος του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου προτίμησε να μην αναφέρει τίποτα. Για το φόβο, λέει, της απόλυσης αυτών των εργατριών. Ότι ισχύουν εκβιασμοί ούτε λόγος. Ότι ο ιδιοκτήτης όλο και συχνότερα μετατρέπεται σήμερα σε αφεντικό της εποχής της δουλοπαροικίας αρχίζουμε να το αντιλαμβανόμαστε. Αλλά, αν το κρύβουμε αυτό, στο όνομα της διατήρησης προσωρινού οφέλους, θα χειροτερεύσουμε τα πράγματα για την πλευρά των εργαζομένων. Θα αποθρασυνθεί η ιδιοκτησία. Και τώρα θα έχει και τη δικαιολογία: διεθνής κρίση.

Το όλο πρόβλημα συνίσταται στο εξής: Πώς το κόστος της εργασίας θα γίνεται όλο και λιγότερο. Η αποφυγή της ασφάλισης εξοικονομεί κέρδη για την εργοδοσία και βέβαια η ανασφάλιστη είναι και αδήλωτη εργασία. Συνεπώς, δεν υπάρχουν δεσμεύσεις. Δεν εμφανίζεται πρόσληψη, άρα δεν ισχύει και η απόλυση. Έτσι, φαίνεται, μετά τις ενοικιαζόμενες, έχουμε και τις λάθρα εργαζόμενες. Αν είναι έτσι, ένας δρόμος υπάρχει: αυτή η εργασία να γίνει ορατή.

Έχουμε χοντρό πρόβλημα, αδελφή. Πρέπει να υπερασπίσουμε την αξιοπρέπεια της εργασίας, που δέχεται απανωτά πλήγματα. Δηλαδή να περιφρουρήσουμε την αξιοπρέπεια του εργαζόμενου και της εργαζόμενης. Να αναδείξουμε την αξία της κοινωνικά ωφέλιμης εργασίας και ως μέσο βιοπορισμού και ως μέσο κοινωνικής διαπαιδαγώγησης, κοινωνικοποίησης του ανθρώπινου όντος.

Έχω την υποψία, που πάει να γίνει βεβαιότητα, ότι η κρίση , πραγματική και πλασματική, μετατρέπεται σε άλλοθι για μεσο-μακροπρόθεσμες επιδιώξεις του κεφαλαίου, για καθυπόταξη του κόσμου της εξαρτημένης εργασίας. Μοιάζει η κατάσταση με αυτό που περιγράφει η κοινή ρήση, τώρα που βρήκαμε παπά, ας θάψουμε πεντέξι [θου φυλακήν τω στόματί μου].

Η συνεχής υποβάθμιση της εργασίας και των συνθηκών της συμπαράσχει και τα υπόλοιπα προς τα κάτω, νοθεύει συνολικά τις αξίες της ζωής μας. Βολευόμαστε με τα ελάσσονα, με τα υποκατάστατα, με τα δήθεν. Το τι κάνουμε και πώς το κάνουμε ως επάγγελμα και απασχόληση είναι βασικό μέρος, αξονικό της ζωής μας. Για να φθάσουμε ως εδώ, στην αντίληψη που έχουμε σφυρηλατήσει για την ποιότητα της εργασίας, την ασφάλεια και ασφάλισή της, διανύθηκε δρόμος μακρύς και επίπονος. Διατυπώθηκαν κανόνες και νόρμες, υπάρχει νομική προστασία. Ε, δεν θα τα απολέσουμε όλα εν μια νυκτί, μέσα στον πανικό της κρίσης, δημιουργημένης άλλωστε από τεχνητές ανάγκες μιας ελίτ. Ιδιαίτερα οι γυναίκες επένδυσαν πάντοτε πολλά στην ίση πρόσβαση στην εργασία. Πρώτα απ' όλα για την οικονομική τους ανεξαρτησία, που είναι το βάθρο της εν γένει ανεξαρτησίας και κοινωνικής τους αυτοδυναμίας.

Όπως και να 'χει, η εργασία είναι κορυφαίο δικαίωμα και σε αυτά δεν μπορούμε να κάνουμε έκπτωση. . .

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/01/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Εσύ κι εγώ, που δεν έχουμε μπλόκο, μάλλον την έχουμε πατήσει, αδελφή. Τι να παρατάξουμε προκειμένου να αποκτήσουμε διαπραγματευτική ισχύ; Τα δικά μας μέσα είναι, βλέπεις, άυλα, αναφέρονται σε αρχές, αξίες, δικαιοσύνη, έωλα πράγματα, δηλαδή.

Γιατί τα λέω αυτά; Μα γιατί, σύμφωνα με επίσημες ομολογίες, ξημερώνουν δύσκολες μέρες για την οικονομία και την κοινωνία. Η ευρωζώνη και ολόκληρη η Ευρωπαϊκή Ένωση μπαίνουν σε τροχιά ύφεσης, με μηδενική ανάπτυξη. Μαζί και η χώρα μας, που για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια θα έχει 0,2 αύξηση του εθνικού προϊόντος. Τι υποδηλοί τούτο; Ότι η κρίση περνάει το κατώφλι της πραγματικής οικονομίας, η ανεργία θα αυξηθεί και το πρεκαριάτο (η ζώνη της επισφάλειας) ομοίως. Μέχρι τώρα αυτά τα μεγέθη, ανεργία και επισφάλεια, έπλητταν κυρίως τις γυναίκες. Γιατί τώρα αυτό να αλλάξει; Και αν αλλάξει, αυτό θα είναι για το χειρότερο.

Όταν έχουμε τέτοιες καταστάσεις πανικού στην οικονομία και στην αγορά εργασίας, τότε παρατηρούνται τα εξής φαινόμενα: επικρατεί απίστευτη «χαλαρότητα» στην εφαρμογή των νόμων και τον σεβασμό των εργασιακών δικαιωμάτων. Όλα δικαιολογούνται στο όνομα της κρίσης, η επίκληση γίνεται ως εάν η κρίση στον συγκεκριμένο κλάδο, τομέα, επιχείρηση να μην χρήζει απόδειξης ή αξιολόγησης. Την κρίση καλούνται να πληρώσουν μονόπλευρα οι εργαζόμενοι-ες και το υποδεέστερο κοινωνικά φύλο, οι γυναίκες. Δεν μοιράζονται αναλογικά οι όποιες θυσίες, όπως ποτέ δεν μοιράστηκαν αναλογικά και τα οφέλη της συσσώρευσης. Δηλαδή η πλευρά των εργαζομένων είναι πάντοτε η χαμένη. Ύστερα, γίνονται περαιτέρω περικοπές των κονδυλίων που αφορούν κοινωνική πολιτική και πρόνοια. Τώρα, που οι πολίτες έχουν ανάγκη περισσότερο από ποτέ να καταφύγουν στην παραμυθία τέτοιων υπηρεσιών, τώρα αυτές αδυνατούν να παίξουν τον ρόλο τους.

Κι ύστερα αρχίζουν να ξαναζεσταίνονται αρχαϊκές θεωρίες για τον ρόλο και τη θέση των γυναικών: Ελάτε, κάντε κάποιο σκόντο, έστω προσωρινά, αρκετά πετύχατε. Έχετε εξουθενώσει τους άνδρες. Και γιατί να επιλέξετε τη θαλασσοταραχή του δημόσιου βίου; Προτιμότερη είναι η γαλήνη της οικογενειακής εστίας. Καιρός να ασχοληθείτε με τα παιδιά, που παρατημένα γίνονται ναρκομανή, βίαια κ.λπ. Σου λένε τα ποικιλώνυμα κέντρα εξουσίας, έτσι με το πες-πες μπορεί να απελευθερωθούν θέσεις εργασίας και οι γυναίκες να αρκεστούν σε κάποια επιδόματα και σε κάποιες θέσεις μεταξύ εργασίας και ανεργίας, στο όνομα της συμφιλίωσης κιόλας των ρόλων. Αν είναι να περισώσουμε θέσεις, αυτές ας είναι των ανδρών - κουβαλητών.

Δεν είναι, βέβαια, εύκολο παρόμοια κηρύγματα να βρουν έδαφος στις αρχές του 21ου αιώνα. Δεν είναι σαν άλλοτε. Σήμερα η στροφή του γυναικείου φύλου στη δημόσια

ζωή και την αγορά εργασίας είναι ποτάμι που δεν γυρίζει πίσω. Πιο πιθανή να περάσει είναι η πολιτική της ψευδο-απασχόλησης για τις γυναίκες παρά της μη απασχόλησης. Επισφαλής, δηλαδή, απασχόληση με την ψευδαίσθηση ότι έτσι καλύπτεται και η πλευρά των οικογενειακών υποχρεώσεων.

Περιγράψαμε ορισμένα σενάρια εν όψει των προκλήσεων του κοντινού μέλλοντος. Δεν σημαίνει πως θα γίνουν έτσι τα πράγματα, γιατί δεν έχουμε να κάνουμε με αφηρημένους αριθμούς. Έχουμε να κάνουμε με προβολές στην κοινωνία. Και εκεί υπάρχουν αγώνες, συγκρούσεις, διαπάλη. Όλα θα εξαρτηθούν από το επίπεδο και τον βαθμό της αγωνιστικής κινητοποίησης και δραστηριοποίησης των πολιτών, ανδρών και γυναικών. Αν το πολιτικό σχέδιο των κρατούντων είναι να αντιμετωπιστεί η κρίση με συνέχιση της λιτότητας, με περαιτέρω αποδόμηση των κοινωνικών λειτουργιών του κράτους, χωρίς μεταβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων (αλήθεια, πώς εν μία νυκτί βρέθηκαν 5,6 δισ. ευρώ για αγορά οπλισμών;), αυτό εμάς δεν μας βολεύει. Προτείνουμε διέξοδο στις πλατιές λεωφόρους της βιώσιμης ανάπτυξης και κινητοποίηση όλων των εφεδρειών. Και αδρανείς εφεδρείες υπάρχουν ακόμα πολλές στο κοινωνικό φύλο των γυναικών...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

24/01/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Η είδηση με βρήκε εκτός άστεως. Παραμονές Χριστουγέννων, όταν οι άνθρωποι ανταλλάσσουν ευχές για καλή υγεία, μακροήμερευση, ειρήνη. Και ακριβώς αυτό το κλίμα έκανε ακόμα πιο απεχθή την επίθεση κατά της σωματικής ακεραιότητας και της ζωής της Κωνσταντίνας Κούνεβα. Από την αρχή σκεφτόμουν τα λόγια -θαρρείς προφητικά- που την τελευταία φορά έλεγε στον Βύρωνα, σε εκδήλωση για τη μετανάστρια. Ήταν ένας λόγος που αναφερόταν σε πολιτισμικές αξίες, στην ειρήνη, στον κόσμο, στη συναδέλφωση των λαών, στην αλληλεγγύη. Είχε ποιήση. Θα 'λεγες, ένας «φευγάτος» λόγος, που έσπαζε το πλαίσιο της καθορισμένης ατζέντας και έθετε έναν ευρύτερο προβληματισμό, αν δεν εισήγαγε μία φιλοσοφική ενατένιση του κόσμου.

Αλίμονο, όπως αποδείχθηκε, το σύστημα των κυρίαρχων αξιών δεν επιτρέπει στον άνθρωπο να πετάξει με τα φτερά του. Ιδιαίτερα, όταν πρόκειται για γυναίκα, εργάτρια, μετανάστρια, μητέρα. Για ευάλωτη και εξαρτημένη από μηχανισμούς εκμετάλλευσης, που έχουν ανάγκη σε τέχνη την άντληση κέρδους από την υπερεκμετάλλευση των εργαζομένων. Που χαίρουν καθεστώτος ατιμωρησίας και ασυδοσίας. Εάν ένα μάθημα πρέπει να πάρουμε από τη σκοτεινή αυτή υπόθεση, αυτό είναι ότι η προσοχή όλων των οργανώσεων, συνδικαλιστικών και μη, πρέπει να στραφεί στην τήρηση της νομοθεσίας, όπου υπάρχει, και στην κάλυψη των νομοθετικών κενών. Η περιφρόνηση στους νομικούς περιορισμούς έχει γίνει κυρίαρχη манιέρα στη χώρα. Καταστρατηγούνται πολύ ισχυρά σημεία της νομοθεσίας για τα δικαιώματα των γυναικών. Αρκεί να αναφέρουμε την απόλυση εγκύου ή την άρνηση πρόσληψής της, όταν η προστασία της μητρότητας είναι πρωτίστη αρχή του δικαίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια, επί εποχής νεοφιλελευθερισμού, η απόλυση ονομάζεται και οικειοθελής αποχώρηση. Εφευρίσκονται διάφορες νομικίστικες ή νομιμοφανείς διέξοδοι για να μην τηρούνται τα κοινωνικά συμβόλαια. Όπως γίνεται με την εταιρεία καθαρισμού, που υπολογίζει λιγότερες από τριάντα ώρες την εβδομάδα για τις καθαρίστριες, για να μην πληρώνει βαρέα ένσημα, μέσω της μεθόδου του διαλείμματος μισής ώρας την ημέρα. Θέλεις άλλο παράδειγμα; Η ουδέποτε εφαρμοσθείσα, μέχρι σήμερα, αρχή της ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία στον ιδιωτικό τομέα. Η ρύθμιση αυτή υπάρχει σε κάθε σοβαρό ντοκουμέντο από τη Συνθήκη της Ρώμης, την ιδρυτική της ΕΟΚ, από το Σύνταγμα μέχρι επιμέρους οδηγίες -νόμους.

Άρα πρέπει να δούμε τι γίνεται με τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Ο νόμος 3488/06 για την ίση μεταχείριση των φύλων στην εργασία ανέθεσε στον Συνήγορο του Πολίτη να παρακολουθεί την τήρηση της εφαρμογής του νόμου στον δημόσιο τομέα και μαζί με το ΣΕΠΕ [σώμα επιθεωρητών] στον ιδιωτικό. Πρέπει συνεπώς να αναδιοργανωθεί το ΣΕΠΕ, να στελεχωθεί κατάλληλα, να αποκτήσει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για να ασκεί τις τόσο αναγκαίες επιθεωρήσεις στον τόπο εργασίας. Η θα έχουμε θεσμούς ή δεν θα έχουμε. Ημιθεσμούς δεν πρέπει να επιτρέψουμε. Ο κάθε ένας και η κάθε μία

πρέπει να ασκεί το καθήκον που του, της έχει ανατεθεί. Το άλλο θέμα, είναι η επιβολή κυρώσεων. Η ατιμωρησία δημιουργεί επικίνδυνα στεγανά, εκτρέφει την αυταρχικότητα και την αντικοινωνική συμπεριφορά.

Μέσα στη σκοτεινότητα των ημερών πρέπει να υπογραμμίσουμε και κάτι φωτεινό. Είναι το κίνημα αλληλεγγύης που αναπτύσσεται γύρω από την Κωνσταντίνα και το σωματείο των καθαριστριών. Πρόσωπα και φορείς κινητοποιούνται και προσπαθούν να απαλύνουν τον πόνο της γυναίκας και της οικογένειάς της, να στηρίζουν το σωματείο, να αποθαρρύνουν εξοργιστικές πρακτικές εκμετάλλευσης, να φέρουν στο κέντρο της συζήτησης τις συνθήκες εργασίας ενός σημαντικού κομματιού εργαζομένων στη χώρα, όπως είναι οι καθαρίστριες και οι καθαριστές και εν τέλει να εισάγουν στη δημόσια συζήτηση τα ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία, των αμοιβών και της ασφάλισης. Και αυτό δεν είναι λίγο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/01/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Είναι πλέον εξοργιστική η σκηνοθετημένη αδυναμία του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ να σταματήσει το λουτρό αίματος στην ταλαίπωρη Γάζα. Αν το καλοσκεφτείς, το εντεταλμένο όργανο για την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια παράγει εν προκειμένω μάλλον ανασφάλεια. Κάτι πρέπει να γίνει με τον ΟΗΕ, τον εκδημοκρατισμό και την αποτελεσματικότητά του. Δεν μπορεί να μην υπάρχει ένα θεσμικό αποκούμπι για όσους και όσες υποφέρουν από άνομες και άδικες πράξεις και συμπεριφορές στον κόσμο τούτο. Δεν μπορεί να υπάρχει ατιμωρησία και υπέρβαση του διεθνούς δικαίου. Δεν μπορεί να μην υπάρχει κάποιο λιμάνι παραμυθίας για τις καραβοτσακισμένες ζωές φιλήσυχων πολιτών. Πολίτες, που γίνονται όμηροι ιδιοτελών σχεδιασμών και αδιαφανών ποικίλων σκοπιμοτήτων. Η ανόρθωση του κύρους των θεσμών είναι το πρώτιστο βήμα στη σημερινή συγκυρία.

Κρίμα που ο νεοκλεγείς πρόεδρος των ΗΠΑ Μπάρακ Ομπάμα δεν βοήθησε -θέλεις άτυπα, παρασκηνιακά- να αντιστοιχηθεί η στάση της χώρας του στο Συμβούλιο Ασφαλείας με το επίπεδο των απαιτήσεων αλλά και των προσδοκιών που καλλιέργησε η εκλογή του ανά τον κόσμο. Η εύγλωττη σιωπή του σε ένα τόσο κρίσιμο θέμα, όπως η παλαιστινιακή υπόθεση, συντέλεσε στο να απολέσει σημαντικό μέρος του προσωπικού του πολιτικού κεφάλαιου και να μας εμβάλλει σε νέες ανησυχίες, που μακάρι να διαψευστούν.

Η τραγωδία της Γάζας προκάλεσε πολύ πόνο και σε μας και διεθνώς. Φίλες με τις οποίες επικοινωνήσα στις γιορτές μού έλεγαν ότι και πάλι έκλαψαν χρονιάρες μέρες και πάλι αρνούνται να δούνε τα αιματοβαμμένα δελτία των οκτώ, τα μακελεμένα σώματα των παιδιών. Έλεος! Πολλή η βία, βαρύ το πένθος. Η συντριβή υπάρχει, η αγανάκτηση επίσης, ωστόσο δεν είναι βέβαιο ότι γίνεται η σύνδεση με το τι προκαλεί τις συγκρούσεις. Αν δηλαδή αποκηρύσσεται μαζί και ο μιλιταρισμός και η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, οι αποικιοκρατικές μέθοδοι, τα κοσμοκρατορικά σχέδια, η αλαζονεία της ισχύος.

Με άλλα λόγια, αν οι άνθρωποι πάμε πιο πέρα από την τηλεοπτική εικόνα η αν εθιζόμαστε με το μιθριδατισμό της. Ενδεικτικό αυτού του κλίματος είναι το ακόλουθο, όπως μου το διηγήθηκε η φίλη Ελένη: όταν αναφέρθηκαν τα πρώτα θύματα από τον βομβαρδισμό των ισραηλινών στη Γάζα φίλη της την πήρε στο τηλέφωνο και έκλαιγε γοερά, αρνούμενη να αποδεχτεί μέσα της το γεγονός. Μετά λίγες ημέρες η Ελένη πήρε να δει πώς είναι η φίλη της.

- Τι κάνεις, της λέει. - Καλά, παίζω σκραμπλ... Τι δηλοί το περιστατικό; Ότι συνηθίζουμε ακόμα και στη βία, σαν να είναι ένα τηλεοπτικό σίριαλ. Μέχρι να έρθει το επόμενο θέμα για να καλύψει ή να απορροφήσει επικοινωνιακά το προηγούμενο. Ίσως και εκεί ποντάρουν τα στηρίγματα της καθεστηκυίας τάξης, που μέσω των

ΜΜΕ άγουν και φέρουν την κοινή γνώμη. Ότι έχουν μηχανισμούς για να καλύπτουν το ντορό τους...

Ο παραλογισμός επελαύνει και στην εγχώρια ζωή, αν δεν έχει ήδη αφιππεύσει. Τα απαράδεκτα για ευνομούμενη χώρα γνωστά αιματηρά γεγονότα διαδέχονται σκληρές τραγελαφικές. Από όσα μου διηγούνται, στην περιοχή Εξαρχείων παλαβά πράγματα γίνονται, που συνιστούν παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έφτασαν να παρατηρήσουν και ηλικιωμένο πολίτη -πού πας, τέτοια ώρα;- που μένει εκεί. Η περιοχή, μου έλεγε ο οδηγός ταξί προχθές, θυμίζει έρημη χώρα το βράδυ, όπου έχουν στηθεί «σημεία ελέγχου». Αν είναι έτσι, κινδυνεύουμε από την ανοησία μας περισσότερο και από την υποτιθέμενη επιβουλή των εχθρών μας.

Και κάτι άλλο: άρχισε τελευταία να ακούγεται η λέξη «εμφύλιος», «εμφυλιοπολεμικό κλίμα» κ.λπ. Δεν είμαστε καλά! Σε μία χώρα που πληρώνει ακόμα τις συνέπειες του εμφυλίου, είναι ανεπίτρεπτο και σκέψεις να γίνονται, πολύ περισσότερο κουβέντες να λέγονται από τηλεοράσεως -και όχι μόνο. Παίζουμε εν ου παικτοίς;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

03/01/2009

Αγαπητή Ευγενία,

Ούτε τις ψευδαισθήσεις τους δεν αφήνουν οι σκοτεινές δυνάμεις του μίσους να ζήσουν οι λαοί...

Συνηθίζεται με την έλευση της νέας χρονιάς η ανθρωπότητα να ανανεώνει τις ελπίδες της για καλύτερες μέρες. Να λείχει τις πληγές της, να θυμάται τις ξεχασμένες στην καθημερινή ρουτίνα αξίες της αλληλεγγύης, να αναζητεί έστω και επί ματαίω την χαμένη της αθωότητα. Να ζει τον μύθο της συμβολικής έστω αναγέννησης των πραγμάτων.

Δυστυχώς, ούτε αυτήν την ψευδαίσθηση δεν μπορούμε να ζήσουμε. Να χαλαρώσουμε, αδελφή, λιγάκι. Να μεταφερθούμε στους γεμάτους στην παιδική φαντασία μυστήριο τόπους της Ανατολής, που έχουν συνδεθεί με τις αφηγήσεις για το ανατέλλον αστρο της ειρήνης και της θεϊκής φιλευσπλαχνίας. Αλίμονο, στο λίκνο της συγκατάβασης και της αγάπης τούτες τις μέρες βασιλεύει ο όλεθρος. Άνοιξαν και πάλι οι καταπακτές της αβύσσου και αντί για προσκυνητές χιλιάδες δαιμόνια έστησαν τρελό χορό καταστροφής. Είναι φανερό. Επέλεξαν το χρόνο οι μιλιταριστές του Ισραήλ για να ισοπεδώσουν την υπαίθρια φυλακή της Γάζας. Γιατί τι άλλο είναι μία περιοχή αποκλεισμένη από αέρα και θάλασσα και ουσιαστικά και από ξηρά; Επέλεξαν τη στιγμή, όταν οι φυσιολογικοί άνθρωποι ετοιμάζονται να υποδεχθούν το νέο έτος και οι διεθνείς θεσμοί χαλαρώνουν τη λειτουργία τους. Το είδαμε άλλωστε και στο προηγούμενο του Καυκάσου. Μέσα στη ραστώνη του Αυγούστου διάλεξαν να επιτεθούν οι γεωργιανές δυνάμεις, όταν οι πολίτες κοιμούνταν ήσυχα στο σπιτικό τους.

Και να φανταστείς κάποιοι -απλοί πολίτες- φοβούνται ένα παρόμοιο σενάριο. Φοβούνται το μεσοδιάστημα, όπου η νέα κυβέρνηση δεν έχει αναλάβει ακόμα στις ΗΠΑ. Επεκτείνοντας τη σκέψη τους, προσθέτω, μήπως έχουν κατά νου το Ιράν και θέλουν να τελειώνουν με το μέτωπο των Παλαιστινίων; Για να συγκεντρωθούν στο άλλο σημείο, λειτουργώντας ως αιχμή του δόρατος του γνωστού στρατιωτικοβιομηχανικού συμπλέγματος; Γιατί αν απλοί πολίτες διέβλεπαν έναν κίνδυνο, πως το κουαρτέτο και ο κ. Μπλερ δεν διέκρινε τίποτε; Πώς άφησαν τα πράγματα να εξελιχθούν έτσι; Και από που αντλεί την ιδιότυπη ασυλία του το Ισραήλ; Λέγε με μπάρμπα Σαμ, πρωτίστως, αλλά μέχρι τότε η ηγετική ελίτ των Ηνωμένων Πολιτειών θα καλύπτει τις αυθαιρεσίες του ισραηλινού πολιτικοστρατιωτικού πυρήνα εξουσίας; Υποτίθεται, ότι εξήχθησαν ορισμένα συμπεράσματα από το πρόσφατο παρελθόν.

Επειδή η κατάσταση είναι χειρότερη από τους χειρότερους εφιάλτες και επειδή έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους και μηχανισμούς αδίστακτους, που δεν ορρωδούν προ αθώων παιδιών και μανάδων, επειδή όλη η Γάζα είναι ένα θέατρο πολεμικών επιχειρήσεων και δεν υπάρχουν όρια μετώπου και μετόπισθεν, επειδή η ανθρωπιστική

καταστροφή συντελούνταν και χωρίς την τελευταία επιχείρηση, επειδή στην όλη περιοχή έχει συγκεντρωθεί εύφλεκτη ύλη, η αποτελεσματική παρέμβαση για το σταμάτημα των εχθροπραξιών πρέπει να γίνει από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ΤΩΡΑ και στην προσπάθειά του αυτή να βοηθηθεί από το σύνολο των κρατών μελών και ιδίως τα περιφερειακά όργανα και τις γειτονικές χώρες. Είναι συγκινητικές οι προσπάθειες των οργανώσεων των πολιτών, αλλά δεν αρκούν σε αυτή τη φάση. Δεν είναι δυνατόν να συμφιλιωθούμε με την ιδέα, ότι το Σ.Α. δεν μπορεί να κάνει τίποτε για να σταματήσει τη γενοκτονία. Αλλά και οι ίδιοι οι Παλαιστίνιοι πρέπει να περιφρουρήσουν την υπόθεση τους. Η ανεργία συμπεριφορά ορισμένων ακραίων στοιχείων δυναμιτίζει κάθε φορά τη δυναμική της διαπραγμάτευσης και δίνει, δυστυχώς, πατήματα στον οπλισμένο σαν αστακό μιλιταριστή. Δεν έχουν λάβει άραγε οι ιθύνοντες στην περιοχή το μάθημα, ότι δεν μπορεί να υπάρξει σε τόσο σύνθετα προβλήματα στρατιωτική λύση; Ότι η ειρηνική διπλωματία είναι μονόδρομος;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/12/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Και πάλι μελαγχολία, θλίψη και κατήφεια συνέχει το κοινωνικό σώμα μέσα στην περιδίνηση της κρίσης. Λέω και πάλι, γιατί και το καλοκαίρι με τις φωτιές παρόμοια συναισθήματα δοκιμάσαμε και παλιότερα με τους πολέμους στο Ιράκ και στη Γιουγκοσλαβία και όχι μόνο. Θλίψη και πένθος, εναλλασσόμενα από οργή και αγανάκτηση. Και ο προβληματισμός; Δεν είναι ώρα να στοχαστούμε και να συσχεφθούμε ως κοινωνία πώς και προς τα πού πορευόμαστε; Με αφορμή τα πικρά γεγονότα των ημερών, είδα αξιόλογες κριτικές αναλύσεις και αυτοκριτικές ματιές στον έντυπο τύπο. Πράγμα που σημαίνει ότι, αν οργανωθεί ένας ευρύς δημόσιος διάλογος, εξαντλητικός, συστηματικός, αν κατατεθεί η συλλογική σκέψη και συλλεγεί η σοφία, ίσως ο ορίζοντας να γίνει πιο ξεκάθαρος και να σταθμιστούν οι δυνάμεις και οι εφεδρείες που μπορούν να αναλάβουν το βάρος της εξόδου από το τούνελ.

Οι πρόσφατες εξελίξεις έδειξαν και τούτο, ανάμεσα στα άλλα: πόσο εύθραυστη είναι η δημοκρατία μας, για την οποία τόσες γενιές συνεισέφεραν. Πόσο ανυπεράσπιστοι-ες ένιωσαν οι πολίτες στη φήμη π.χ. ότι έρχονται ομάδες κουκουλοφόρων για να καταστρέψουν την (όποια επαρχιακή) πόλη. Σου λέει γονείς έτρεχαν άρον-άρον να πάρουν τα παιδιά από τα φροντιστήρια, οι μαγαζάτορες έκλειναν τα μαγαζιά και απομάκρυναν τα αυτοκίνητα από τους δρόμους. Η τοπική ηγεσία συνεδρίαζε εν τη απογνώσει, ότι η προστασία της αστυνομίας δεν επαρκεί και τι μέτρα πρέπει να ληφθούν. Ανοχύρωτη πόλη! Ανοχύρωτες πόλεις! Και μεις που νομίζαμε ότι τίποτε πια δεν μπορεί να πισωγυρίσει το ρολόι της ιστορίας στην ευρωπαϊκή μας χώρα με το υπόβαθρο τόσων σοβαρών δημοκρατικών θεσμών. Αυταπάτη;

Δεν μπορεί έτσι απλά να γυρίσουμε σελίδα χωρίς να απαντηθούν πολλά και καυτά ερωτήματα και κυρίως το κορυφαίο: Πώς και γιατί απολέσθηκε ο έλεγχος και εξαερώθηκε το αίσθημα δημόσιας ασφάλειας. Και τι πρόκειται να συμβεί σε μια υποθετική στιγμή εξωτερικού κινδύνου; Σε μία ακραία κατάσταση φυσικών φαινομένων; Σε μια μεγαλύτερη εκδήλωση βίας;

Το πιο σημαντικό, το πολιτικό σύστημα και οι κορυφαίοι εκφραστές του δεν μπόρεσαν για άλλη μια φορά να συνεννοηθούν. Αντίθετα, περίσπεσαν οι κατηγορίες εναντίον αλλήλων, τίποτε δεν άλλαξε, συν το γεγονός ότι προς πρόσθετη θλίψη ενώων ημών ξέσπασε και ενδοαριστερός πόλεμος. Μα καλά, πόσο μίσος να αντέξουμε; Κοντολογίς, μία από τα ίδια η μάλλον μία από τα ίδια στο τετράγωνο. Όταν το πολιτικό-κομματικό σύστημα εμφανίζει μία τέτοια εικόνα, είναι άραγε αρκετό να προβάλλεις το «εκλογές τώρα»; Οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν στον τόπο υπερβαίνουν την απλή αλλαγή φρουράς. Θα μου πεις, η λαϊκή ετυμηγορία είναι η ελάχιστη προϋπόθεση, για να μετακινηθούμε από το σημερινό αδιέξοδο. Δυστυχώς, συναρπαστικές ιδέες δεν υπάρχουν στα σχήματα που ελέω εκλογικού συστήματος και εγκατεστημένης νοοτροπίας φαίνεται ότι θα λάβουν το τιμόνι της χώρας για να

εφαρμόσουν το προσφιλές «βλέποντας και κάνοντας», δηλαδή το άκρον άωτον του οπορτουνισμού και της απουσίας πολιτικού σχεδιασμού.

Σε μια κοινωνία που παραπαίει σε σωρό άλυτων προβλημάτων, που δεν αντιμετωπίστηκαν στην ώρα τους, σε μια κοινωνία σε αποσύνθεση, όπου κινδυνεύει η τιποτολογία και ο μηδενισμός να αναχθούν σε κυρίαρχη ιδεολογία, χρειάζεται νέα έμπνευση. Μια σωτήρια νέα πνοή, ένα κύμα πολιτιστικής-πολιτικής αναγέννησης πρέπει να διαποτίσει τη χώρα από άκρου εις άκρον. Μία πανδημοκρατική συστράτευση κοινωνικών, πνευματικών και βεβαίως πολιτικών δυνάμεων, χωρίς αποκλεισμούς, πρέπει επειγόντως να σφυρηλατηθεί. Στην αριστερά πέφτει ο κλήρος να πάρει επάνω της την ευθύνη της πρωτοβουλίας των κινήσεων. Αρκεί να απεγκλωβιστεί από τη στατικότητα των σημερινών συσχετισμών, που της περιορίζουν τις κινήσεις, να αρθεί πάνω από τη σημερινή πολιτική γεωγραφία και τη φθαρμένη πολιτική ρητορική και να αντικρύσει με αυτοπεποίθηση τους ορίζοντες του μέλλοντος, που είναι ήδη παρόν...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

13/12/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Τα γεγονότα των τελευταίων ημερών αποτελούν πρώτα από όλα υλικό για στοχασμό. Πρέπει όλα τα στοιχεία να συλλεγούν προσεκτικά και να αναλυθούν,μπας και βρούμε πειστικές απαντήσεις στα ερωτήματα πώς από τη μελαγχολική δημοκρατία περάσαμε εν ριπή οφθαλμού στη σκοτεινή, ποια είναι η ζώνη του παρακράτους,τι προκάλεσε την άλογη βία,την έκταση της βίας που έλαβε πανελλαδικές διαστάσεις,τι μείγμα είναι αυτό των δραστών-στριών των καταστροφικών πράξεων [κοινωνικο-ταξικό,ηλικιακό,ιδεολογικό].Αυτό με την προϋπόθεση,ότι έκλεισε[;] ο κύκλος των πρωτοφανούς ποιότητας επεισοδίων.

Έχω την αίσθηση,ότι τίποτα δεν είναι όπως πριν μια εβδομάδα,ότι έχουν ξεπερασθεί,δεν επαρκούν, συνήθη εργαλεία ανάλυσης και ότι συνολικά το πολιτικό σύστημα στην ώρα της κρίσης έδωσε εξετάσεις και δυστυχώς πήρε κάτω από τη βάση. Το αίσθημα που έχει ο,η κάθε πολίτης αυτές τις μέρες είναι αυτό που θα αποκαλούσα δημόσιας ανασφάλειας!Αίσθημα εγκατάλειψης από τους θεσμούς,από μία αστυνομία απύουσα,όταν χρειάζεται,εχθρική στον,στην πολίτη,που -αλίμονο!- οπλίζει το χέρι αστυνομικών οργάνων εναντίον παιδιών. Η αποξένωση των πολιτών από το κράτος έφτασε πλέον σε επικίνδυνο σημείο,κι αυτό είναι ένα πολιτικό μήνυμα προς κάθε πλευρά.

Το αστυνομικό κράτος και τα εγκλήματά του,τις παντοειδείς αυθαιρεσίες του και ωμές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών τις έχουμε γνωρίσει στο διάβα των δεκαετιών. Η δική μας πλευρά δοκίμασε την ειδική ...προστασία του για τα καλά. Απλά νομίζαμε,ότι ίσως μπορούμε να γυρίσουμε σελίδα. Δυστυχώς η καμαρίλα είναι εδώ,οι γκρίζες ζώνες είναι εδώ,τα εκτροφεία των ράμπο παρόντα. Με αυτές τις πρακτικές είμαστε διαρρήδην και κατηγορηματικά αντίθετοι και αντίθετες. Ο εκδημοκρατισμός των σωμάτων ασφαλείας παραμένει ζητούμενο.

Αλλά νομίζω,πως πρέπει να είμαστε εξίσου κατηγορηματικά εναντίον των κουκουλοφόρων. Είτε αυτοί είναι μονιμάδες είτε περιστασιακοί. Και τις τελευταίες ημέρες φαίνεται πως ο τόπος γέμισε από τους τελευταίους. Παρασύρθηκαν και μικρά παιδιά,που μπήκαν στα μαγαζιά και τα έκαναν γης μαδιάμ. Όσοι-ες αγαπούν τη νεολαία και νοιάζονται για τα δικαιώματά της,το μέλλον της ,πρέπει να υιοθετήσουν αυστηρή γλώσσα. Να αποδοκιμάσουν πρακτικές «κουκούλας».Να δείξουν δυσανεξία σε φαινόμενα βανδαλισμών με κρυμμένο το πρόσωπο. Όσοι-ες μας διαπαιδαγώγησαν σωστά[γονείς,κηδεμόνες και δάσκαλοι]δεν μας ήταν πάντα ευχάριστοι. Μας έκαναν συχνά να στενοχωρηθούμε,προκειμένου να μας υποδείξουν τον ίσιο δρόμο. Δεν είναι σωστό συλλήβδην ό,τι κάνει η νεολαία. Ούτε είναι επαναστατικό και πολιτικό το ξέσπασμα μιας καταστροφικής οργής,χωρίς πρόταση τι να βάλουμε στη θέση αυτού που καταστρέφεται,ούτε μοιάζει αυτό το σαρωτικό κύμα με κίνημα πολιτικής συνειδητοποίησης. Δυστυχώς ,το κενό πολιτικής δράσης της νεολαίας των τελευταίων δεκαετιών φάνηκε με τον πιο τραγικό τρόπο. Η ανυπαρξία της

ΕΦΕΕ ,που θα μπορούσε να παρεμβαίνει συλλογικά με τρόπους πολιτικούς στο χάος που δημιούργησε η «ενιαία σκέψη» στα πανεπιστήμια,οδήγησε σε απερίγραπτους βανδαλισμούς εις βάρος της κοινής περιουσίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δηλ. εις βάρος των ίδιων των φοιτητών -τριών και των συνθηκών σπουδών τους. Το χλεύασμα της πολιτικής και η καλλιέργεια απολιτίκ συμπεριφορών ως το must στην εποχή του λαϊφστάιλ έδωσαν ήδη τους πικρούς καρπούς τους. Γιατί όταν βλέπεις σε μία αίθουσα διδασκαλίας ΑΕΙ γραμμένο το σύνθημα «αχ,πόσο βαριέμαι και αυτό είναι βαθιά πολιτικό!»,τι να πεις γι αυτό,είναι πέραν κάθε σχολίου.

Στις παραδόσεις του κινήματος μας οι αγωνιστές και αγωνίστριες δεν έκρυβαν το πρόσωπό τους. Κοίταζαν στα μάτια ακόμα και τον στρατηγικό τους αντίπαλο. Αντίθετα η κουκούλα είναι συνδεδεμένη με πρακτικές καταδοτισμού και δοσιλογισμού. Αυτό. Και μη μου πεις,ότι είναι προτιμότερη η δράση με την κουκούλα από την ακινησία του καναπέ.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/12/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν ξέρω εσύ τι σκέφτεσαι, αλλά στους καιρούς μας έχουν καταρριφθεί δύο τουλάχιστον μύθοι. Μύθος πρώτος: ότι δεν υπάρχουν χρήματα στο κράτος. Το λέγαμε από χρόνια ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει, απλώς είναι θέμα πολιτικών προτεραιοτήτων. Πάντα υπήρχαν χρήματα για αγορά όπλων, για υπερπαραγγελίες εξοπλισμών, ποτέ για την παιδεία και την υγεία. Και τώρα, στο φόντο της οικονομικής κρίσης, εν μια νυκτί διατέθηκαν 28 δισ. ευρώ για τη στήριξη της «ρευστότητας» στη χρηματοπιστωτική αγορά. Αν κάποιος είχε αμφιβολία, τώρα πιστεύω ότι θα πείστηκε ότι οι δημόσιοι πόροι διατίθενται επιλεκτικά.

Μύθος δεύτερος: με αφορμή την απερίγραπτη, μέχρις αγανακτήσεως, γραφειοκρατία, που ταλαιπωρεί τον-την πολίτη στις συναλλαγές με τις αρχές, είχαμε καταλήξει ότι αυτό το κράτος δεν μπορεί να κινηθεί διαφορετικά. Λάθος, λάθος! Η ταχύτητα την οποία επέδειξε στην υπόθεση «Βατοπέδι» είναι ζαλιστική. Για πότε περαιώνονταν οι υποθέσεις, πόσο γρήγορα γίνονταν οι συναλλαγές και οι ανταλλαγές των ακινήτων, με πόση κρατική γενναιοδωρία δε, είναι το κάτι άλλο.

Να, λοιπόν, που μέσα στη μαυρίλα και στο κακό ανακαλύψαμε και ένα καλό: ότι όταν θέλει το κράτος μας μπορεί. Σημείωσέ το, σε παρακαλώ, για μελλοντική χρήση...

Κατά τα άλλα, το Βατοπέδι έχει επιβληθεί επικοινωνιακά στη χώρα όσο περνάνε οι μέρες τόσο πιο πολύ περιπλέκεται, για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν ότι η διαπλοκή και η διαφθορά στον δημόσιο βίο είναι πλέον φαινόμενα εγκατεστημένα στον σκληρό πυρήνα της εξουσίας (κοσμικής τε και εκκλησιαστικής), δηλητηριάζουν τη δημοκρατία, υπονομεύουν τους θεσμούς, συντηρούν και οργανώνουν ένα σύγχρονο παρακράτος. Κρίμα, κρίμα. Δεν θα ήθελα να έχει τόσο άδοξο τέλος η στρατηγική της σεμνότητας και ταπεινότητας της Ρηγίλλης. Εμένα μου αρέσουν αυτά τα στοιχεία, και ως ατομικές ιδιότητες και ως χαρακτηριστικά του δημόσιου βίου. Πλην δεν τα αντέχει το πολιτικό σύστημα.

Όλα αυτά τα... θαύματα που συμβαίνουν στον τόπο της φαιδράς πορτοκαλέας είναι η μία όψη του νομίσματος. Η άλλη έχει να κάνει με τη συνέχιση μιας πολιτικής που αποβαίνει εις βάρος των δικαιωμάτων του λαού. Εκποίηση δημόσιας περιουσίας, συρρίκνωση εργασιακών δικαιωμάτων, φαλκίδευση κεκτημένων δικαιωμάτων των γυναικών. Όσον αφορά τις γυναίκες με το περιώνυμο νομοσχέδιο για την οικογένεια - και νυν νόμο- είδαμε τις προθέσεις της κυβέρνησης. Δεν θα ήθελα να εκπλαγούμε αρνητικά και τώρα, που το υπουργείο Απασχόλησης ετοιμάζει τη μεταφορά της οδηγίας 2006/54 στην εγχώρια νομοθεσία.

Η λογική των νέων οδηγιών είναι η βελτίωση της προστασίας και η αποτελεσματικότερη ασπίδα κατά των διακρίσεων φύλου. Δεν επιτρέπεται μέσω των

νέων νομοθετικών ρυθμίσεων να πηγαίνουμε πίσω από τα επίπεδα που έχουμε κατακτήσει. Και μάλιστα, όταν ο λόγος γίνεται για βασικά νομοθετήματα που αφορούν την ίση πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική εξέλιξη και ανέλιξη. Ας ελπίσουμε ότι στο υπουργείο θα λάβουν υπόψη τις φωνές και τις γραφίδες αυτών που έχουν τη γνώση και την αφοσίωση στο γυναικείο θέμα. Και, ευτυχώς, αυτές και αυτοί υπάρχουν.

Και επειδή αυτές τις μέρες -στις 10 Δεκεμβρίου- θα τιμήσουμε εκτός της Ημέρας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την 60ή επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θέλω να αναφερθώ στη διαχρονική όσο και επίκαιρη σημασία αυτού του κειμένου, του ευαγγέλιου των δικαιωμάτων για όλους και όλες. Και να σημειώσω ότι οι αναφορές που γίνονται στο φύλο, στα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών, στη Διακήρυξη, αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης και καθοδήγησης της διεθνούς κοινότητας για να έχουμε σήμερα την αξιολογότετη εξειδικευμένη δράση του ΟΗΕ για την ισότητα των φύλων. Εμείς τη μέρα αυτή θα τη γιορτάσουμε αγωνιστικά στους δρόμους της απεργίας...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

29/11/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Η Παγκόσμια Τράπεζα έκανε μια έρευνα το 1994 για τους πρώτους δέκα παράγοντες κινδύνου που απειλούν τη ζωή των γυναικών, ηλικίας από 15-44 ετών. Βρέθηκε, λοιπόν, ότι ο βιασμός και η ενδοοικογενειακή βία κατατάσσονται σε υψηλότερη θέση από ότι ο καρκίνος, τα αυτοκινητιστικά ατυχήματα, ο πόλεμος και η ελονοσία!

Ένα άλλο στοιχείο: το 2003 τα Κέντρα Ελέγχου Ασθενειών και Πρόληψης των ΗΠΑ έκαναν μία έκθεση για το ετήσιο κόστος της βίας στη χώρα. Ε, λοιπόν, υπερβαίνει τα 5, 8 δισ. δολάρια το χρόνο. Από αυτά τα 4, 1 δισ. αφορούν ιατρικές υπηρεσίες και υπηρεσίες περίθαλψης των θυμάτων και περίπου 1, 8 δισ. είναι οι απώλειες στην παραγωγικότητα.

Τούτο σημαίνει, ότι οι συνέπειες της πολύμορφης βίας εις βάρος των γυναικών είναι κοινωνικές και οικονομικές, ατομικές [σωματικός πόνος, απειλή της σωματικής ακεραιότητας, κίνδυνος μετάδοσης του έιτς, ψυχολογικό τραύμα, ταπείνωση, απώλεια ζωής], αλλά και συλλογικές, αφού και το σύστημα υγείας και η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική ατμόσφαιρα επηρεάζονται αρνητικά.

Με άλλα λόγια, η βία λόγω φύλου είναι ένα σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο, μια κοινωνική πληγή. Και είναι αξιοσημείωτο, ότι η κοινωνία μέχρι πρότινος δεν το αναγνώριζε ως τέτοιο. Μάλιστα, οι ίδιες οι γυναίκες το εκλάμβαναν ως φυσιολογική συμπεριφορά του άνδρα, αν δεν το αξιολογούσαν ως στοιχείο προσοχής των συζύγων και συντρόφων προς τις ίδιες. Ακούγεται ως ανέκδοτο, αλλά δεν είναι: ο άνδρας μου δεν με αγαπάει πια, έχει δέκα μέρες να με δείρει. Δεν είναι τυχαίο, που ο όρος ενδοοικογενειακή βία αναφέρθηκε για πρώτη φορά το 1985, στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες στο Ναϊρόμπι. Το 1999 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με ειδική απόφασή της καθιέρωσε την 25^η Νοεμβρίου ως Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας εις βάρος των Γυναικών. Στο σκεπτικό της μίλησε με σαφήνεια για τη γενεσιουργό αιτία της ύπαρξης του φαινομένου, που αποτελεί βαριά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είπε ότι η βία λόγω φύλου είναι εκδήλωση των ιστορικά ανισότιμων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα, μοχλός κοινωνικού ελέγχου των γυναικών και εξώθησής τους σε υποδεέστερες θέσεις μέσα στην κοινωνία. Άρα η βία βρίσκεται στον αντίποδα της προσπάθειας για ισότητα, ανάπτυξη και ειρήνη. Γι' αυτό δεν πρέπει να συναντάει την ανοχή εκ μέρους της κοινωνίας.

Το πρώτο εργαλείο για την καταπολέμησή της είναι ασφαλώς η κατάλληλη νομοθεσία. Αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τους τρεις πυλώνες: πρόληψη, τιμωρία των δραστών, περίθαλψη και προστασία των θυμάτων [γυναικών και παιδιών]. Από τα κράτη του ΟΗΕ, λιγότερα από το 1/3 έχουν ειδικό νόμο για την ενδοοικογενειακή βία και λιγότερα από τα μισά κάποιας μορφής νομική απαγόρευση. Ωστόσο πέρα από την ολοκλήρωση της νομοθεσίας [δείτε πόσες μορφές μπορεί να έχει η βία: βιασμός, σεξουαλική παρενόχληση, εκτομή γεννητικών οργάνων των κοριτσιών, πρόωρος

γάμος, ρίξιμο στην πυρά η γενικότερα φόνος για θέματα προίκας, έγκλημα τιμής, θηλυκή εμβρυοκτονία και παιδοκτονία, σεξουαλική σκλαβιά σε συνθήκες πολέμου, μαζικοί βιασμοί ως τακτική και εργαλείο πολέμου, και ασφαλώς ενδοοικογενειακή και εμπορία γυναικών για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης και μαύρης εργασίας], αυτό που επισημαίνει ο ΟΗΕ είναι το λεγόμενο «χάσμα εφαρμογής». Μεταξύ νομοθετικών προβλέψεων και εφαρμογής τους υπάρχει απόσταση. Ένας καθοριστικός λόγος είναι η έλλειψη πόρων και η απροθυμία διάθεσης κονδυλίων για υποδομές, εκπαίδευση και αμοιβές προσωπικού. Τα κέντρα συμβουλευτικής, οι δωρεάν γραμμές ΣΟΣ για όλο το 24ωρο, οι ξενώνες φιλοξενίας είναι πλέον απαραίτητα για να μπορεί να εφαρμοστεί η νομοθεσία.

Οι κυβερνήσεις είναι το εμπόδιο, αλλά και το κλειδί για μια αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκλημάτων βίας. Τι λες;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/11/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Το σημερινό μας θέμα θα μπορούσε να έχει τίτλο: «Η πολιτική δραστηριότητα της γυναίκας ως λόγος αφαίρεσης της επιμέλειας ανήλικων τέκνων».

Ηρθε εις γνώση μας μία απόφαση δικαστηρίου της επαρχίας, που έκρινε υπόθεση επιμέλειας ανήλικων τέκνων. Την προσωρινή επιμέλεια των τέκνων και την μετοίκηση του εν διαστάσει συζύγου από την συζυγική εστία αιτείται η σύζυγος και μητέρα δύο ανήλικων κοριτσιών.

Για τη γονική μέριμνα, στοιχείο της οποίας είναι η επιμέλεια, είπαμε αρκετά τον τελευταίο καιρό, με την ευκαιρία του περιλάλητου νομοσχεδίου του υπουργείου Δικαιοσύνης. Θυμίζω ότι η γονική μέριμνα και συνακόλουθα η επιμέλεια των τέκνων είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων, οι οποίοι την ασκούν από κοινού. Όταν όμως υπάρχει διαζύγιο ή διακοπή της έγγαμης συμβίωσης, όταν δημιουργείται χωριστή εγκατάσταση των γονέων, όταν ανακύπτει θέμα διαμονής των παιδιών, τότε η ρύθμιση γίνεται από το δικαστήριο. Το συμφέρον του ανήλικου παιδιού ή παιδιών είναι αυτό που (πρέπει να) πρυτανεύει. Στις περισσότερες περιπτώσεις, συνυπολογιζομένων πολλαπλών κριτηρίων, η επιμέλεια δίνεται στη μητέρα.

Στην περίπτωσή μας δεν πρόκειται για συνυπολογισμό πολλών και σύνθετων κριτηρίων, αλλά μάλλον για συντηρητική και εκδικητική πρακτική εις βάρος της. Καταλογίζεται στη γυναίκα-μητέρα η καταστροφή του οικογενειακού κλίματος, επειδή αυτή άρχισε να ασχολείται με την πολιτική. Στην αρχή έλαβε μέρος στις τοπικές εκλογές και εν συνεχεία ανέλαβε θέση πρώτης κομματικής ευθύνης σε νομαρχιακό επίπεδο. Η ενασχόληση με τα πολιτικά πράγματα «υπερέβη το σύνηθες μέτρο» κατά το σκεπτικό και η αιτούσα «άρχισε να παραμελεί το σύζυγο και τα τέκνα και να μην διατηρεί μία ισορροπία πολιτικών δραστηριοτήτων και οικογενειακών υποχρεώσεων». Η κατάσταση επιδεινώθηκε έτι περαιτέρω όταν η γυναίκα ανέλαβε τη θέση της γραμματέα στο κόμμα. Η συμπεριφορά της απέναντι στον σύζυγο αναφέρεται ως βίαιη και επιθετική, καθώς και απέναντι στους γονείς της (μαρτυρία του πατέρα). Αντίστοιχη (δηλ. βίαιη) υπήρξε και η συμπεριφορά του συζύγου στην προσπάθεια «συνετίσεως» της συζύγου του και «εν όψει των υπονοιών αυτού αλλά και του πατέρα της περί υπάρξεως εξωσυζυγικού δεσμού» (sic).

Παρά ταύτα, ο μεγάλθυμος σύζυγος επιθυμεί την ομαλοποίηση των σχέσεων, ενώ η γυναίκα θέλει τη λύση του γάμου. Το σεπτό δικαστήριο εκτίμησε ιδιαίτερα τη διακαή επιθυμία του καθ' ου για τη διατήρηση του κλονισμένου γάμου, ενώ κατελόγισε αποξένωση της γυναίκας από την οικογένειά της και για τούτο έκρινε ως κατάλληλο πρόσωπο για την άσκηση επιμέλειας τον πατέρα, αφού διέταξε τη μετοίκηση του από την κοινή εστία.

Με προβληματίσε πολύ αυτή η απόφαση. Ένα πρώτο στοιχείο που πρέπει να υπογραμμισθεί είναι η ιερή συμμαχία συζύγου και πατρός κατά της συζύγου και κόρης. Το δεύτερο στοιχείο είναι η ευθεία σύνδεση της πολιτικής δραστηριότητας με

την οικογενειακή αποσύνθεση, που βαραίνει στην κρίση του δικαστηρίου. Ωσάν η γυναίκα να διέπραξε κάτι παράνομο, κάτι απαγορευμένο. Τιμωρήθηκε γιατί «αρνήθηκε τη φύση της», γιατί μέσω της πολιτικής δραστηριότητας εκπόρθησε το φρούριο της ανδροκρατίας γιατί απέκτησε ανδρικά χαρακτηριστικά. Έγινε όχι απλώς αυτόνομη προσωπικότητα, αλλά υπέρ το δέον κυριαρχική. Τόλμησε να αναδειχθεί σε έναν χώρο-προνομιακό πεδίο της ανδροκρατίας, όπως ο κομματικός-πολιτικός. Η γυναίκα πολεμώντας στην αρένα της πολιτικής τάχα «ανδροποιείται», ενώ ο άνδρας «θηλυκοποιείται» με το να ασχολείται με την επιμέλεια των παιδιών.

Θα περιμέναμε από τους δικαστές να έχουν συνειδητοποιήσει ότι η εναρμόνιση της επαγγελματικής, οικογενειακής και κοινωνικής δραστηριότητας είναι το σύγχρονο πλαίσιο της συζυγικής συνύπαρξης, για να μπορέσουν να κρίνουν αντικειμενικά και δίκαια, δηλαδή στο πνεύμα της ισότητας των φύλων!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

15/11/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Αμάν πια με το επώνυμο των γυναικών μετά τον γάμο. Κοντά έξι μήνες τώρα είμαστε σε σύρραξη με το υπουργείο Δικαιοσύνης...

Τελικά καταφέραμε -έτσι τουλάχιστον νομίζαμε- να υπαναχωρήσει ο υπουργός. Και στο νομοσχέδιο που υποβλήθηκε στη Βουλή δεν υπήρχε διάταξη που να μεταβάλλει το επώνυμο. Κύλησε η διαδικασία στη Βουλή (Επιτροπή, κατ' αρχήν και κατ' άρθρο συζήτηση) και λίγο πριν πέσει η αυλαία, με το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης να μονοπωλεί τη συζήτηση, έρχεται αιφνιδιαστικά η τροπολογία για να τορπιλίσει το κεκτημένο δικαίωμα των γυναικών να διατηρούν το επώνυμό τους διά βίου, ανεξάρτητα από τις καμπές της ζωής...

Σαν έτοιμος από καιρό, ο κ. Χατζηγάκης έκανε δεκτή την τροπολογία, την οποία συνυπέγραφαν βουλευτές-ίνες της Ν.Δ. και ο κ. Πλεύρης του ΛΑΟΣ. Δηλαδή κρύφτηκε πίσω από την τροπολογία κάνοντας πολιτικάντικες μανούβρες, έχοντας την ικανοποίηση ότι «την έφερε» στην αντιπολίτευση, αλλά και στις φεμινιστικές-γυναικείες οργανώσεις. Είναι άραγε συμβατή αυτή η τακτική με τη σοβαρότητα που πρέπει να αποπνέει η πολιτική συμπεριφορά υπευθύνων ηγετών; Και με ποια διάθεση να διαπραγματευτείς, πολύ περισσότερο να εμπιστευτείς κυβερνητικούς παράγοντες;

Όμως άξια μνημόνευσης είναι και τα όσα είπε -απαξιωτικά για τις οργανώσεις- ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος και σημαίνον στέλεχος της Ν.Δ. Π. Παναγιωτόπουλος: «Γι' αυτό συγχαίρω τον κ. υπουργό που δέχθηκε με θάρρος την τροπολογία αυτή, παρόλο που ξέρω ότι του ασκούνται πιέσεις και γίνονται και επιθέσεις προσωπικές εναντίον του για τα θέματα αυτά. Θέλω να τον διαβεβαιώσω ότι αυτές οι ακραίες συμπεριφορές για τα θέματα αυτά μπορεί να προέρχονται και από μερίδα των λεγομένων γυναικείων οργανώσεων. Γιατί και η μάνα μου είναι μία Ελληνίδα τίμια και σωστή, η οποία δεν εκφράζεται από τις οργανώσεις αυτές, όπως και εκατομμύρια άλλες γυναίκες στην Ελλάδα. Θέλω να τον διαβεβαιώσω ότι αυτές οι πιέσεις δεν εκπροσωπούν τη μεγάλη πλειοψηφία των Ελληνίδων, οι οποίες πολλές φορές θέλουν να τιμήσουν την οικογένεια τους, θέλουν να τιμήσουν τον σύζυγό τους και κάνουν αυτήν την επιλογή».

Τα σχόλια δικά σου... Μόνο μία παρατήρηση. Όταν η Ν.Δ. οργανώνει συμπόσια για τις κοινωνικές οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών, όταν ευλογεί αυτού του είδους την κοινωνική δραστηριότητα είναι ειλικρινής; Διότι δεν έχει πείσει ούτε τα πρώτα της στελέχη.

Αλλά δεν θέλω να κλείσω απαισιόδοξα και σκοτεινά. Θέλω να παραθέσω την αντίδραση της κ. Χρύσας Αράπογλου, την οποία θα προσυπέγραφα: «Αυτό το οποίο προσπαθεί η τροπολογία να επαναφέρει ανήκει στα κοινωνικά στερεότυπα ενός παρελθόντος καιρού, από αυτά που συμπεριλαμβάνονται στο πλαίσιο που η

κατάργησή τους μνημονεύεται ως μία από τις σημαντικότερες εποχές για την εξέλιξη και του νομικού βίου, αλλά και τις καλύτερες στιγμές του ελληνικού κοινοβουλίου.

Αυτή η τροπολογία είναι διατυπωμένη ως προτεινόμενη προσθήκη που παρέχει τη δυνατότητα στους συζύγους να προσθέτουν στο επώνυμό τους το επώνυμο του άλλου συζύγου ως προς τις έννομες σχέσεις κ.λπ. Μιλήσατε (απευθυνόμενη στον υπουργό) υπέρ της τροπολογίας και την υιοθετήσατε αναφερόμενος μόνο σε γυναίκες. Αναφερθήκατε αποκλειστικά στις γυναίκες. Δεν είναι η ώρα να μιλήσουμε για το πού έχει φθάσει η ισότητα των γυναικών. Χαιρόμαστε για τα καλά σας λόγια. Φοβάμαι, όμως, ότι ο τρόπος με τον οποίο μιλήσατε είναι και κοινωνικά αντιδραστικός και πολιτικά οπισθοδρομικός, είναι πρόσω πίσω ολοταχώς και αντίκειται σε όλους τους νόμους που έχουμε ψηφίσει, ενσωματώνοντας και κοινοτικές οδηγίες περί ισότητας στον κοινωνικό και επαγγελματικό βίο».

Αυτά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/11/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Πολλά οργισμένα τηλεφωνήματα δέχθηκα κατ' αυτές για την περιβόητη εκπομπή «Η στιγμή της αλήθειας». Ο δωδεκάχρονος γιος της φίλης Ελένης είδε κάποιες σκηνές και έφριξε. Το παιδί το ίδιο ενημέρωσε τους γονείς. Όλων τα παράπονα καταλήγουν στη γνωστή επωδό «κάτι πρέπει να γίνει».

Το ερώτημα είναι πού είδε το παιδί τα αποσπάσματα της περιώνυμης εκπομπής, αφού την ώρα της προβολής κατά κανόνα κοιμάται ή διαβάζει με τη βοήθεια των γονιών του. Είναι απλό. Την άλλη μέρα, την κάθε άλλη μέρα, εκπομπές πρωινές, μεσημεριανές, βραδινές ασχολούνται με το εν λόγω θέμα, σχολιάζουν, δείχνουν επίμαχα αποσπάσματα, το διαχέουν δηλαδή σε όλο τον τηλεοπτικό χρόνο. Θέλεις δεν θέλεις, δεν μπορείς να προφυλαχθείς. Πολύ περισσότερο τα παιδιά...

Αλλά τι είναι αυτή η εκπομπή; Κατά τη γνώμη μου, από τα λίγα που έχω δει, πρόκειται για τον πυθμένα της τηλεόρασης - σκουπίδι για την πλήρη καταρράκωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, για εντελώς παρακμιακή κατάσταση. Οι ερωτήσεις-απαντήσεις υπό τον μανδύα του παιχνιδιού και της αποκάλυψης πλευρών της ιδιωτικής ζωής του παίκτη η της παίκτριας διαχέουν στον κόσμο αρρωστημένα μηνύματα, εμφανίζουν τις παρεκκλίσεις ως τον κανόνα ζωής, τις στρεβλώσεις ως κάτι φυσιολογικό, τα βίτσια ως κάτι νορμάλ.

Δεν έχει σημασία αν όλα αυτά ο παίκτης η η παίκτρια τα έκανε στην πραγματικότητα η έχει «δασκαλευθεί» να τα ομολογήσει για χάρη του κόνσεπτ του «παιχνιδιού». Το ρεζίλεμα είναι το ίδιο. Και το ωραίο είναι ότι αυτά που με συστολή και δυσκολία ομολογεί κάποιος - κάποια στον εξομολογητή του η στον ψυχαναλυτή/τρια του, εδώ τα ξεφουρνίζει με άνεση και ευελπιστεί να αποκομίσει χρήματα για αυτήν την απογύμνωση, ως επιβράβευση. Δηλαδή τι μας λέει η ανάγνωση του πράγματος; Ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα και προκειμένου να αποκτήσεις χρήματα μπορείς να αποσυνδέσεις την προσπάθεια από την ηθική και την αξιοπρέπεια. Και επειδή το μέσον της τηλεοπτικής εικόνας είναι πολύ ισχυρό και διεισδυτικό, η ζημιά που προκαλείται στο κοινωνικό σύνολο είναι αφάνταστη. Διαβρώνονται οι αξίες, δηλητηριάζονται σιγά-σιγά τα ήθη και επικρατεί η άποψη ότι όλα πωλούνται και αγοράζονται.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει και άλλη μία διάσταση. Η παρουσιάστρια. Από τον χώρο της κλασικής μουσικής, που προϋδεάζει για άλλα πρότυπα και αξίες, ήρθε και έριξε το βάρος της σε ένα αηδιαστικό «παιχνίδι», περιτυλίγοντάς το με την επίφαση της γλυκιάς αθωότητας, προσδίδοντας μάταια με την ομορφιά της αισθητική σε μία εκπομπή, που είναι η άρνηση της αισθητικής. Έχει συνεπώς τεράστια ευθύνη η ίδια και είναι μέρος του προβλήματος.

Θα ήθελα μαζί να δούμε πόσο μακριά είναι η τηλεοπτική καθημερινότητα από τις πρόνοιες του νόμου για τα ΜΜΕ, άρθρο 3,1Β: «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και

τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη...».

Καλά οι επιχειρηματίες - καναλάρχες, έχοντας ως κορυφαία στόχευση την τηλεθέαση, δεν ορρωδούν, προφανώς, προ των αξιών και αρχών. Έχουν καταντήσει κουρελόχαρτο τους κώδικες δεοντολογίας. Άλλοι θεσμοί δεν υπάρχουν; Πού είναι οι φύλακες; Και μη μου πεις ότι η ελευθερία της έκφρασης είναι αλογόκριτη. Ναι, όταν όμως δεν έρχεται σε ευθεία σύγκρουση με τα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα. Και μη μου πεις ότι οι παίκτες-κτριες είναι ενήλικα όντα και προσέρχονται αβίαστα στο βωμό της γελοιοποίησης. Αν αυτοί-ές δεν καταλαβαίνουν ότι είναι φορείς επικίνδυνου ιού, «κάποιος» πρέπει να λάβει πρόνοια για το σύνολο...

Συνεννοηθήκαμε;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

01/11/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Έχεις κι εσύ αλαλιάσει με τον πανικό της κρίσης, όπως κι εγώ; Η λέξη κλίνεται πλέον σε όλες τις πτώσεις από πρωίας μέχρι δωδεκάτης νυχτερινής, από όλα τα μέσα ενημέρωσης, ντόπια και ξένα. Εξοικειωθήκαμε κιόλας με την έννοια της επιβράδυνσης, της ύφεσης, της “τοξικότητας” των αξιών, της ρευστότητας, της subprime market, της δικαιόχρησης και άλλα συναφή. Καλά που ζούσαμε μερικές και μερικοί όλα αυτά τα χρόνια της εικονικής πραγματικότητας των σύνθετων - δομημένων ομολόγων; Πώς δεν είχαμε πάρει χαμπάρι τα λεγόμενα golden boys των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων; Όλο αυτό το οικοδόμημα, που έφτιαξε άκοπο πλούτο και συντήρησε απωθητικές εξουσίες, ήταν τόσο σαθρό εν τέλει;

Και τώρα μας λένε πως είναι ανάγκη πάσα να οικοδομηθεί εκ νέου η απολεσθείσα εμπιστοσύνη στο σύστημα. Το όλο πρόβλημα εστιάζεται στην έλλειψη εμπιστοσύνης. Δηλαδή; Εμπιστοσύνη στο ίδιο σύστημα, που οδήγησε τις οικονομίες των χωρών στο χείλος της κατάρρευσης; Που ευθύνεται για τις κοινωνικές ανισότητες και τη διεύρυνση του χάσματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών; Ε, όχι δα και παλινόρθωση του καζινοκαπιταλισμού, πάει πολύ. Ίσα-ίσα, ο βαθμός απαξίωσης και απόρριψης του νεοφιλελευθερισμού πρέπει να πιάσει κορυφή. Η οικονομία να συνδεθεί με τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων, από τις οποίες είχε επικίνδυνα αποσπασθεί. Και αυτό δεν θα γίνει χωρίς δημόσιο έλεγχο, χωρίς να στηθεί και πάλι στο βάθρο της η ευθύνη της πολιτείας.

Θυμάσαι που λέγαμε χρόνια τώρα για τις ευθύνες της πολιτείας έναντι της κοινωνίας των πολιτών; Για το ότι έπρεπε να πάρει η πολιτική να συμπεριφέρεται ως θεραπευτική της οικονομίας. Για το ότι οι κοινωνικές δαπάνες αποτελούν κοινωνικές επενδύσεις και δεν είναι βαρίδια στα πόδια του κράτους. Για το ότι ο ρόλος του κράτους δεν μπορεί να εξαντλείται σε αυτόν του οικονομικού επιτελείου. Για την ανάγκη περιφρούρησης των συλλογικών αγαθών, που είναι ανεπίτρεπτο να ιδιωτικοποιούνται. Για την επικίνδυνη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους. Για το ανεξήγητο μέγεθος των στρατιωτικών δαπανών και τη στρατιωτικοποίηση της διπλωματίας. Όλα αυτά τα λέγαμε.

Αν ζητείται η έξοδος από το τούνελ και η ανάκαμψη, πρέπει να ακολουθηθεί άλλος δρόμος. Δεν χρειάζεται, ευτυχώς, να εφεύρουμε την εναλλακτική μέθοδο. Την έχουμε ήδη περιγράψει πειστικά, γιατί δεν είναι σύλληψη εγκεφαλική, αλλά βγαλμένη μέσα από τη βιωματική εμπειρία εκατομμυρίων ανθρώπων που αγωνίζονται για το αξιοπρεπώς ζην! Είναι απόσταγμα της ίδιας της πραγματικής ζωής για τους πολλούς και τις πολλές. Αρκεί, βεβαίως, να υπάρξει η προϋπόθεση των προϋποθέσεων: η πολιτική βούληση.

Άραγε οι σημερινοί κυβερνώντες έχουν τη βούληση να αλλάξουν ριζικά τα πράγματα; Δεν φαίνεται, γνήσια παιδιά του νεοφιλελευθερισμού καθώς είναι. Για να

αλλάζουν πολιτική, πρέπει να αλλάξουν και ιδεολογία. Να στραμπουλήξουν τη σκέψη τους δεν γίνεται, γίνεται; Από την άκριτη ιδιωτικοποίηση πως εν μια νυκτί να περάσουν στην ανάκτηση του ελέγχου εκ μέρους του δημοσίου σειράς κερδοφόρων επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα; Που ξεπουλήθηκαν μπιρ παρά;

Γι' αυτό λέω και φοβάμαι πως θα επιδιώξουν να θεραπεύσουν τον νεοφιλελευθερισμό με νεοφιλελευθερισμό. Οι κάποιες κινήσεις προσωρινού είτε προεκλογικού χαρακτήρα, π.χ. κάποιες επιδοματικές ενισχύσεις, θα είναι σταγόνα στον ωκεανό. Δεν χρειάζονται οι λαοί φιλανθρωπία. Ή τουλάχιστον όχι μόνον αυτή. Χρειάζονται βιώσιμη ανάπτυξη, στην διαδικασία της οποίας να εμπλακούν όλοι οι ικανοί και όλες οι ικανές προς εργασία, στην οποία να ριχτούν όλες οι εφεδρείες του ανθρώπινου κεφαλαίου, που δεν είναι άφυλο.

Δεν πρέπει να ανεχτούμε, Ευγενία, στο όνομα της κρίσης να ακυρωθούν πολιτικές για την ισότητα των φύλων, να μειωθεί η αναπτυξιακή βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι μετανάστες-στρίες να είναι υπό διωγμό και τα δικαιώματά τους να λιγοστεύουν ακόμα περισσότερο.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

25/10/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Με την «Πικρή γεύση των πορτοκαλιών», το νέο βιβλίο της φίλης Κατερίνας Παπουτσή, ταξιδεύσαμε στον κόσμο των σκέψεων και ευαισθησιών. Συνομιλήσαμε με τον εαυτό μας. Είναι μία εποχή που έχουμε ανάγκη στοχασμού. Βιώνουμε μία κρίση που δεν είναι μόνο οικονομική. Είναι πρωτίστως κρίση αξιών και προτεραιοτήτων. Κρίση προσανατολισμού. Καλούμαστε να ανασυνθέσουμε την κατακερματισμένη προσωπικότητα του Ανθρώπου σε ένα ακέραιο όλο, πάνω και πέρα από τη θλιβερή μονομέρεια του homo economicus:

«Την ιστορία μου τη λέω μόνο στον εαυτό μου. Μερικά κομμάτια της δεν τολμώ να τα μολογήσω ούτε σ' αυτόν. Γιατί να την πω στους άλλους ανθρώπους; Δεν είμαι η μόνη που έχω περάσει άσχημες καταστάσεις, άλλοι έχουν ζήσει χειρότερα. Ξέρω πως δεκάδες, εκατοντάδες μετανάστες πεθαίνουν σαν τα μυρμήγκια που πατάμε και κανείς δε δίνει σημασία. Οι αριθμοί έχουν χάσει πια το νόημά τους. Χθες διάβαζα στην εφημερίδα που μοιράζω ότι σαράντα Κούρδοι πνίγηκαν, ενώ προσπαθούσαν να βγουν στην ακτή με μια σάπια βάρκα. Ο δουλέμπορος πήρε όλα τα λεφτά, έφυγε με άλλο καράβι κι εκείνους τους παράτησε μόνους κι αβοήθητους. Κάποιοι είχαν ήδη πεθάνει στη διαδρομή από πείνα και δίψα κι οι συμπατριώτες πετούσαν τα κουφάρια τους στο νερό. Ούτε κλάμα, ούτε δάκρυ. Μα και δάκρυ να 'πεφτε, θα 'ταν σα σταγόνα λάδι στον ωκεανό. Τους υπόλοιπους τους κατάπιε αργότερα η μαύρη θάλασσα, όταν η βάρκα διαλύθηκε κι ύστερα τους ξέβρασε σε μια ακτή, ενοχλημένη. Λες κι είχε στο στομάχι της φαγιά χαλασμένα που δε μπορούσε να χωνέψει. Και τους ξέρασε. Ανάμεσά τους δέκα ψυχούλες από δυό ως τέσσερο χρονώ. Δέκα κορμάκια παραμορφωμένα, που τά 'χαν ντύσει οι γονιοί με ρούχα διπλά και τριπλά, για να μην ξεπαγιάσουν. Ειρωνεία και φρίκη.

Τέτοιες ειδήσεις διαβάζω συχνά τώρα τελευταία. Τις βάζει κι αυτές η εφημερίδα, παρότι δεν είναι όπως οι άλλες μεγάλες εφημερίδες. Γράφει κυρίως για θέματα τοπικά, αλλά γράφει και γι' αυτά που συμβαίνουν στον υπόλοιπο κόσμο. Τα χειρότερα είναι οι πόλεμοι. Βάζει και φωτογραφίες έγχρωμες, με τίτλους τεράστιους. «Φωτιά στο Ιράκ». Σφαγές. Πτώματα. Το αίμα ποτάμι. Τάφοι. Τάφοι παντού. Και πληγές. Πληγές ανοιχτές...».

Από την Ελευσίνα με τις ελκυστικές αρχαίες ρίζες, όπου ζει η Κατερίνα, κατορθώνει να μετακινείται στο κέντρο των διεθνών εξελίξεων. Τολμάει να καταπιαστεί με θέματα σκληρά και δύσπεπτα, όπως η σύγχρονη μετανάστευση και το δουλεμπόριο, μέσα από το φίλτρο της αισθητικής και της μυθοπλασίας. Και ως μία ενεργή πολίτης καταγράφει και τη δική της στάση -στάση αποδοκιμασίας, καταγγελίας, οργής- απέναντι στις πληγές του κόσμου τούτου. Προσθέτει και τη δική της κραυγή ενάντια στα ορατά και αόρατα τείχη που οι ποικιλώνυμες εξουσίες εγείρουν για να κρατούν χώρες και ανθρώπους υποτελείς και ανελεύθερους:

«...Εγώ λεύτερη από πού κι ώς πού. Ποτέ μου θαρρείς δεν υπήρξα. Λεύτερος είναι ο άνθρωπος που 'χει μια πατρίδα. Ενα σπίτι δικό του, μια γωνιά να γείρει, να ξαποστάσει ήσυχα. Εκείνος που διαφεντεύει το κορμί του, που μπορεί να λέει όχι και ναι. Που μπορεί να σκύψει και να μυρίσει ένα λουλούδι, να δακρύσει σε ένα φιλί, να αγγίξει μια καρδιά, να μπει άφοβα σε ένα σώμα. Λεύτερος είναι εκείνος που μπορεί να βγει στο δρόμο δίχως την αγωνία πως θα τον πιάσουν. Εκείνος που μπορεί και χαίρεται, που προσμένει. Εκείνος που μπορεί να δει τον ήλιο χωρίς σκοτάδι στα μάτια του».

Χθες, 24 Οκτωβρίου, ήταν η ημέρα του ΟΗΕ. Στις 24 Οκτωβρίου του 1945 μπήκε σε ισχύ ο Χάρτης του ΟΗΕ, που επιβεβαιώνει «την πίστη στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπινου προσώπου, στα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών και μεγάλων και μικρών εθνών».

63 χρόνια μετά, ΖΗΤΕΙΤΑΙ αξιοπρέπεια!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

18/10/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν μας αρέσουν οι φιλοπόλεμες εκφράσεις. Αλλά, πώς να το πούμε, οι φεμινιστικές-γυναικείες οργανώσεις ξιφούλκησαν με πάθος κατά του νομοσχεδίου του υπουργείου Δικαιοσύνης για την οικογένεια, το παιδί, το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης και τα συναφή. Είχαν δίκιο; Ναι, είχαν. Διότι το ισχύον οικογενειακό δίκαιο είναι από τα πιο προοδευτικά και πιο επιτυχή σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Αυτό τονίζεται σε ψήφισμα 26 οργανώσεων της χώρας, που το υποστήριξαν και άλλες φεμινιστικές ομάδες. Λίγα νομοθετήματα είναι τόσο άρτια και τούτο δεν είναι τυχαίο. Από τη μεταπολίτευση και μετά, μέχρι τη μεγάλη στιγμή της μεταρρύθμισης του οικογενειακού δικαίου το 1983, δούλεψαν για την προετοιμασία της τουλάχιστον τρεις επιτροπές κύρους, στις οποίες συμμετείχαν και εκπρόσωποι των γυναικείων οργανώσεων.

Και ενώ έχουμε μία πολύ καλή νομοθεσία, που εισήγαγε τη γονική μέριμνα στη θέση της πατρικής εξουσίας και εγκατέστησε την ισότητα των φύλων μέσα στην οικογένεια, έρχεται αιφνιδιαστικά ένα νομοσχέδιο-πρόκληση. Που αναμενόταν να ανατρέψει τις υφιστάμενες ισορροπίες και να ικανοποιήσει φωτογραφικά αξιώσεις συγκεκριμένου συλλόγου των πατέρων, που κινούνται από μισογυνισμό. Ασφαλώς η γονική μέριμνα είναι σπουδαία έννοια και περιλαμβάνει την επιμέλεια του ανήλικου παιδιού-ών, τη διοίκηση της περιουσίας του και την εκπροσώπηση ενώπιον των αρχών. Και όλα καλά όταν η δυάδα παραμένει στο γάμο. Όταν όμως υπάρχουν συνθήκες διαζυγίου, τότε την επιμέλεια ασκεί ο γονέας που συγκατοικεί με το τέκνο, εκτός αν υπάρχουν απαγορευτικοί λόγοι, που κρίνει το δικαστήριο.

Συνήθως την επιμέλεια, που είναι ο όγκος της καθημερινότητας του παιδιού, το πλήθος των αποφάσεων που αφορούν την επίβλεψη, τη διατροφή του, τη μόρφωση, την υγεία, τις εξωσχολικές του δραστηριότητες, αναλαμβάνει η μητέρα. Δεν είναι τυχαίο. Διότι και στις σημερινές συνθήκες η γυναίκα - εργαζόμενη - μητέρα σηκώνει το βάρος της φροντίδας των παιδιών και των ηλικιωμένων, ακόμα και υπό ομαλές συνθήκες. Πολύ περισσότερο, στο διαζύγιο. Πόσοι είναι αυτοί οι άνδρες-πατέρες που θα έκαναν θυσίες στην καριέρα τους για να έχουν την ευθύνη του παιδιού-ών όχι μία μέρα ή το σαββατοκύριακο, αλλά σε όλη τη διάρκεια της ανηλικότητας; Ξέρεις πολλούς; Και όταν αναλαμβάνουν την επιμέλεια συνήθως καλούν κάποια γυναίκα του συγγενικού περιβάλλοντος ή μισθωτή να φροντίζει το παιδί. Μήπως άραγε επιθυμούν να αποκατασταθούν στον ρόλο του μακαρία τη λήξει «πατέρα αφεντικού»;

Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου. Και αφού τόσο θέλουν να προσφέρουν στο παιδί, γιατί κάποιοι -όχι ευάριθμοι- αποφεύγουν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο της επιδικασθείσας διατροφής;

Οι οργανώσεις διέγνωσαν εδώ ότι η συνεπιμέλεια σε συνθήκες διαζυγίου, συχνά θυελλώδους, μπορεί να βλάψει το παιδί, αφού το τελευταίο μπορεί κάλλιστα να

μεταβληθεί σε πεδίο συνεχών συγκρούσεων των γονιών του. Και, συνεκτιμώντας και τα άλλα αρνητικά, είπαν ένα βροντερό ΟΧΙ στην αντιμεταρρύθμιση. Η τελευταία γραμμή υποχώρησης ήταν η πρόταση για σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, με τη συμμετοχή και εκπροσώπων τους, προκειμένου σε συνθήκες διαφάνειας να προσδιορίσει μόνο βελτιώσεις συμπληρωματικού - προσθετικού χαρακτήρα.

Κατόπιν αντιδράσεων και άλλων ενδεδειγμένων φορέων, όπως το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο ΔΣΑ, κατόπιν των παρατηρήσεων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, της απορριπτικής κριτικής των γυναικείων τμημάτων ΠΑΣΟΚ, ΣΥΝ, του δικτύου γυναικών ΣΥΡΙΖΑ, το νομοσχέδιο κατατέθηκε στη Βουλή χωρίς το κεφάλαιο της γονικής μέριμνας και χωρίς μεταβολή του άρθρου για το επώνυμο της συζύγου.

Βέβαια, το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, όπως προτείνεται, δεν αφορά τα ομόφυλα ζευγάρια και αυτό οι οργανώσεις δεν το καταλαβαίνουν. Τι χρειάζονται τα ετερόφυλα ζευγάρια μιας ακόμη ρύθμισης, όταν έχουν επιλογές; Οι ομόφυλοι δεν έχουν καμία. Τέλος πάντων. Η κινητοποίηση απέδωσε. Το κίνημα σημείωσε μία νίκη. Ίσως όχι ολοσχερή, πάντως νίκη!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

11/10/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Οι δουλειές του σπιτιού και η φροντίδα, ιδίως παιδιών, ηλικιωμένων, αναπήρων μελών της οικογένειας, είναι μια εξαιρετικά σπουδαία εργασία, η οποία ωστόσο δεν έχει αναγνωρισθεί ως τέτοια. Συνήθως αυτήν την άτυπη μη-εργασία την έχουν επωμισθεί, όσο φτάνει η μνήμη, οι γυναίκες. Και όσο μεν αυτές δεν είχαν βγει μαζικά στην αγορά εργασίας και στη «μεγάλη κοινωνία» ήταν αλλιώς. Τώρα που με αυξανόμενους αριθμούς εργάζονται και δρουν στον δημόσιο χώρο υπάρχει πρόβλημα. Οι γυναίκες έχουν κουραστεί πολύ, έχουν φτάσει στα όρια τους, ενώ έχουν εγκλωβιστεί σε ενοχικά συναισθήματα. «Δεν βλέπω αρκετά τα παιδιά μου, το σπίτι δεν είναι καθαρό όσο θα ήθελα, δεν βλέπω τον άντρα μου» και τα συναφή.

Τα τελευταία χρόνια οι Ελληνίδες στάθηκαν τυχερές, να το πω έτσι. Γιατί στην έλλειψη διευκολύνσεων εκ μέρους της πολιτείας, ακόμα-ακόμα και παιδικών σταθμών, οι γυναίκες από τρίτες χώρες, οι μετανάστριες, ανέλαβαν σημαντικό κομμάτι της οικιακής εργασίας και της άτυπης φροντίδας. Αυτή η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί, παρά την όποια οικονομική επιβάρυνση του οικογενειακού προϋπολογισμού, είναι μία κάποια λύση για το ζεύγος, μια χαρά βολεύει την πολιτεία και απορροφά και ένα μεγάλο τμήμα της απασχόλησης των μεταναστριών στη χώρα, που κυρίως απασχολούνται στα σπίτια και στη γεωργία. Και μάλιστα, είναι πολλές χωρίς χαρτιά. Αυτό τις κάνει ακόμα πιο αόρατες και ευάλωτες σε εκμετάλλευση.

Πρέπει λοιπόν να έχουμε υπόψη ότι αυτή η «ζήτηση» για βοηθητικό προσωπικό, χαμηλά αμειβόμενο, ενθαρρύνει τη διατήρησή του σε καθεστώς μη νομιμοποίησης και τροφοδοτεί την άτυπη και απορυθμισμένη αγορά εργασίας, την οποία από την άλλη καταπολεμούμε. Δηλαδή, συνειδητά, ή ασυνειδητά, πέφτουμε σε αντίφαση κι εμείς που αγωνιζόμαστε για τα δικαιώματα των γυναικών, αν δεν συντελούμε στην εκμετάλλευση των αδελφών μας.

Το εντυπωσιακό δε είναι ότι γυναίκες με ανώτερη και ανώτατη μόρφωση και με προϋπηρεσία σε σημαντικούς κοινωνικούς τομείς στη χώρα τους εδώ εργάζονται ως ανειδίκευτες και σε τομείς που στην κατάταξη είναι κάτω-κάτω. Το ίδιο και στην Ευρώπη, όπου οι μετανάστριες εργάζονται σε δουλειές με τα τρία “D”: dirty, degrading, dangerous, δηλ. βρώμικη, υποβαθμισμένη και επικίνδυνη. Πρόκειται για σπατάλη διανοητικών και πνευματικών πόρων, επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στη γενέθλια γη και γι' αυτό κάτι πρέπει να γίνει. Πρέπει να βρεθούν τρόποι αναγνώρισης όλου αυτού του υπόβαθρου και να αναζητηθούν τρόποι εφαρμογής του στη χώρα προορισμού. Είναι μεγάλη υπόθεση η μόρφωση των γυναικών, όταν ο αλφαριθμητισμός παραμένει στόχος που δεν έχει ακόμα πιαστεί παγκόσμια.

Από την άλλη, για αγράμματες γυναίκες που έρχονται στη χώρα είναι σπουδαίο να οργανώνονται ειδικοί κύκλοι αλφαριθμητισμού και εκμάθησης της γλώσσας, καθώς και προγράμματα επαγγελματικής ειδίκευσης. Μια τέτοια πολιτική μπορεί να κάνει μία χώρα να ξεχωρίζει στη διεθνή σκηνή, αφού θα συντελεί στην εκπλήρωση

παγκόσμιων στόχων για την ενδυνάμωση και κοινωνική αυτονομία των γυναικών. Και ας μην ξεχνούμε, η καταπολέμηση της πείνας και της φτώχειας, του υπ' αριθμόν ένα Στόχου της Χιλιετίας, περνάει μέσα από την αντιμετώπιση του φαινομένου που λέγεται «εκφεμινισμός της φτώχειας».

Κατά τα άλλα, τα 'χουμε πει και ξαναπεί. Οι όποιες δομές στήριξης της ελληνικής οικογένειας, του ισχυρού κοινωνικού κράτους, οφείλουν να απευθύνονται και στις εργαζόμενες μετανάστριες στη χώρα, που και για αυτές ισχύει η εναρμόνιση οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων. Η μετανάστευση δεν είναι παροδικό φαινόμενο. Η γυναικεία μετανάστευση αυξάνει. Άρα οι πολιτικές πρέπει να χαράσσονται ενσωματώνοντας αυτό το στοιχείο.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

04/10/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Ευτυχώς που υπάρχουν και οι δραστήριες φεμινιστικές οργανώσεις για να παρεμβαίνουν υπέρ των δικαιωμάτων των γυναικών. Θα πήρες είδηση ότι στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που επίκειται θα έρθει προς έγκριση το ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Μία ομάδα οργανώσεων από διάφορες χώρες, μαζί και το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών, που είναι πανευρωπαϊκή οργάνωση - ομπρέλα, έκαναν τις παρατηρήσεις τους για το κείμενο και τις απέστειλαν αρμοδίως. Βλέπω ότι ανάμεσα στις άλλες υπογράφουν και οργανώσεις μεταναστριών στη χώρα μας.

Πέρα από τις επί μέρους προτάσεις, οι φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις συνιστούν «το Σύμφωνο να στηρίζεται στα ανώτερα στάνταρντ ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και στην ανάγκη ανάπτυξης μιας θετικής στάσης απέναντι στη μετανάστευση». Εδώ ακριβώς βρίσκεται το σημείο που διαφοροποιεί την προσέγγιση των μη κυβερνητικών οργανώσεων από την επίσημη στάση των κρατών-μελών.

Η κυρίαρχη αντίληψη ξεκινάει από την αφετηρία ότι οι μετανάστες-στρίες είναι πρόβλημα. Δεν είναι τυχαίο που η προσοχή εστιάζεται στη λεγόμενη λαθρομετανάστευση, στην ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων, στην απέλαση, στο άσυλο, στη συνεργασία με τρίτες χώρες για τον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών. Είναι μία αντίληψη διαχείρισης του φαινομένου, προκειμένου να μην απειλήσει τον κοινωνικό ιστό και την ασφάλεια της χώρας ή των χωρών.

Να το πούμε καθαρότερα: ο μετανάστης και η μετανάστρια αντιμετωπίζεται ως απειλή, μήπως και ασύμμετρη; Στην πιο ήπια εκδοχή, αποτελεί μπελά....

Η αντίληψη των οργανώσεων των πολιτών, που πατούν στο έδαφος των ανθρωπισμού και της διεθνούς αλληλεγγύης, απέχει παρασάγγας. Αυτές ξεκινούν από το σημείο, ότι οι μετανάστες και οι μετανάστριες έχουν προβλήματα, που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν κάνουν διάκριση μεταξύ μεταναστών-στριών με χαρτιά και χωρίς χαρτιά, ζητούν τη νομιμοποίηση όλων, ώστε να κινούνται στη βάση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που έχουν και οι άλλοι πολίτες, άνδρες και γυναίκες, στις χώρες υποδοχής.

Δίνουν σκληρό αγώνα κατά της ξενοφοβίας και ξενηλασίας, υπέρ της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης στη σύγχρονη κοινωνία. Θεωρούν στενή την προσέγγιση των επίσημων ελίτ έως απαράδεκτη, ιδιαίτερα όταν οικοδομεί την Ευρώπη-φρούριο.

Η στάση καχυποψίας και εχθρότητας απέναντι στη μετανάστευση δεν έχει ουσιαστική βάση. Η σύγχρονη ανθρωπότητα θα έπρεπε να αισθάνεται ευγνωμοσύνη για αυτό το τμήμα των πολιτών του κόσμου που προσφέρει με την εργασία του και στη χώρα που διαμένει και στη χώρα από την οποία κατάγεται, αφού τα εμβάσματα

αποτελούν σημαντική βοήθεια για την τελευταία. Αρκεί να μην συμψηφίζονται με την αναπτυξιακή βοήθεια που κατευθύνεται σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, που δεν έχει καμιά σχέση με τη δουλειά και τον μόχθο των μεταναστών-στριών.

Αφού τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν «καταλάβει» ότι η «διεθνής μετανάστευση είναι μία πραγματικότητα που θα διαρκεί όσο υπάρχουν οι διαφοροποιήσεις στον πλούτο και την ανάπτυξη μεταξύ των διαφόρων περιοχών του κόσμου», ας συμφιλιωθούν με τη νέα πραγματικότητα. Ας πάνε να μετακινούνται ως εκκρεμές από τη «μηδενική μετανάστευση» «στην Ευρώπη - φρούριο». Και ας ασχοληθούν με πολιτικές και μέτρα που θα διαπνέονται από το διεθνές ανθρωπιστικό πλαίσιο.

Αν ασχοληθούν, λοιπόν, με την πολιτική κάτω από αυτό το πρίσμα, θα πρέπει να αντιληφθούν ότι το μισό της μετανάστευσης είναι γένους θηλυκού και ότι μία ουδέτερη ως προς το φύλο πολιτική είναι ουσιαστικά εις βάρος των μεταναστριών. Αλλά γι' αυτό θα επανέλθω.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/09/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Σάμπως αδειάζουμε από τα ευτράπελα της εγχώριας πολιτικής και κοινωνικής ζωής για να ρίξουμε το βλέμμα και πιο 'κει; Να δούμε βαθύτερα τις αλλαγές που συντελούνται σε πλανητικό επίπεδο και να εξάγουμε και εμείς τα αναγκαία συμπεράσματα; Βαρέθηκα το Βατοπέδι και πιο πριν τον Ζαχόπουλο και τα Ζωνιανά και το αλαλούμ και το όλοι εναντίον όλων. Βαρέθηκα το κλισέ του ρεπορτάζ «οξεία επίθεση εξαπέλυσε σήμερα ο τάδε πολιτικός αρχηγός εναντίον...». Ούτε οι λέξεις δεν αλλάζουν πια. Βαρέθηκα τη σωρεία των σκανδάλων και τον μόνιμο εισαγγελέα που έχει εγκατασταθεί για τα καλά στην πολιτική Ιερουσαλήμ. Μα καλά, ο εισαγγελέας θα γίνει ο ρυθμιστής της πολιτικής ζωής πια;

Γίνονται γεγονότα στον διεθνή χώρο, ικανά να επηρεάσουν βαθύτατα τις ζωές μας, και εμείς, κατά τη συνήθη πρακτική, ομφαλοσκοπούμε. Τώρα όλος ο πολιτικός κόσμος όφειλε να συζητάει στα θεσμοθετημένα όργανα την τεράστια, συγκλονιστική, χρηματοπιστωτική-οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στις ΗΠΑ, αλλά έχει διεθνή χαρακτήρα, καθώς είναι κρίση του ίδιου του νεοφιλελεύθερου μοντέλου. Είναι κρίση που επέφερε η θεοποίηση της αγοράς και η αχαλίνωτη κερδοσκοπία, για την οποία ο πρόεδρος Λούλα είπε στον ΟΗΕ προχθές ότι ιδιωτικοποιεί τα κέρδη και κοινωνικοποιεί τις ζημιές.

Ναι, μάλιστα, αν πήρε κανείς χαμπάρι, στη Νέα Υόρκη εξελίσσονται οι εργασίες της 63ης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, που συγκαλείται εν μέσω της σοβούσας κρίσης και θα έχει ενδιαφέρον να δούμε πώς και αν μπορεί ο πλέον αντιπροσωπευτικός οργανισμός να δείξει προς την κατεύθυνση της διεξόδου, της παγκόσμιας ρύθμισης του χάους, δηλαδή.

Εμένα πάντως μού άρεσε έτσι όπως τοποθετήθηκε ο πρόεδρος της Συνέλευσης Miguel d' Escoto Brockmann στον χαιρετιστήριο λόγο του: εάν πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε τις ευκαιρίες, πρέπει να κινηθούμε πέραν των θρηνωδίων, των ομιλιών και των δηλώσεων καλών προθέσεων και να αναλάβουμε συγκεκριμένη δράση, στηριζόμενη σε μια ισχυρή απόφαση να αντικαταστήσουμε τον ατομισμό και εγωισμό της κυρίαρχης κουλτούρας με την ανθρώπινη αλληλεγγύη ως τον χρυσό κανόνα που καθοδηγεί τη στάση μας.

Ο κόσμος κινδυνεύει να πνιγεί στο έλος μιας μανιακής και αυτοκτονικής ιδιοτέλειας, που προκαλεί προβλήματα τόσο διαφορετικά, όπως η έλλειψη πρόσβασης στο καθαρό νερό, η εμπορία ανθρώπων, η συγκέντρωση όπλων και η ανισότητα λόγω φύλου.

Ο μισός και πάνω πληθυσμός μαραζώνει στην πείνα και τη φτώχεια, ενώ συνάμα όλο και περισσότερα χρήματα ξοδεύονται στα όπλα, τους πολέμους, τις πολυτέλειες και σε εντελώς περιττά και άχρηστα πράγματα. Πρέπει να αντισταθούμε στον πειρασμό να κρύψουμε τα κεφάλια μας στην άμμο, σε μια προσπάθεια να αρνηθούμε την πραγματικότητα. Ας είμαστε αρκετά γενναίοι-ες για να αναγνωρίσουμε τις τεράστιες

ανισότητες που υπάρχουν στον κόσμο και μέσα στις περισσότερες χώρες μας, ακόμη και σε πολλές από τις πλέον ανεπτυγμένες.

Αυτές οι ανισότητες είναι ωρολογιακές βόμβες, που δεν θα απομακρυνθούν απλώς αν τις αγνοήσουμε. Ο κόσμος έφτασε σε ένα σημείο στο οποίο δεν υπάρχει εναλλακτική -ή αγαπάμε αλλήλους ή θα αφανιστούμε. Ή θα αντιμετωπίζουμε ο ένας τον άλλον ως αδελφοί και αδελφές ή θα γίνουμε μάρτυρες της αρχής του τέλους του ανθρώπινου είδους. Εάν διαλέξουμε τον δρόμο της αλληλεγγύης, αναγνωρίζοντας ότι είμαστε αδέλφια, θα ανοίξουμε νέους ορίζοντες ζωής και ελπίδας για όλους και όλες».

Κρατάω την έκφραση «εγωισμός [φιλοτομαρισμός] της κυρίαρχης κουλτούρας» και τον αφιερώνω στις πάσης φύσεως απωθητικές εξουσίες που δυναστεύουν τις ζωές και τις ψυχές μας στον κατά τα άλλα ευλογημένο τούτον τόπο.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

20/09/2008

Αγαπητή Ευγενία,

*Είδες που λέγαμε προχθές για τον προβληματισμό που προκαλεί στις φεμινίστριες η υποψηφιότητα της κ. Σάρας Πέιλιν; Φαίνεται πως αυτή η περίπτωση απασχόλησε σοβαρά την Εθνική Οργάνωση Γυναικών - NOW της Αμερικής, μία από τις μεγαλύτερες και παλιότερες φεμινιστικές οργανώσεις της χώρας. Η Οργάνωση έχει την αποδεδειγμένη θέση, ότι η κ. Πέιλιν είναι αντίθετη στα δικαιώματα των γυναικών, όπως και ο κ. Μακέιν.

Τι δήλωσε, λοιπόν, η κ. Κιμ Γκάντι, πρόεδρος της NOW ; «Αναγνωρίζουμε τη σημασία να έχουμε υποστηρίκτριες των δικαιωμάτων των γυναικών σε κάθε επίπεδο, αλλά, όπως η Σάρα Πέιλιν, δεν υποστηρίζει η κάθε γυναίκα τα δικαιώματα των γυναικών».

Γιατί όρισε υποψήφια αντιπρόεδρο ο Μακέιν την Σάρα Πέιλιν; Ήταν, κατά την εκτίμηση της Οργάνωσης, μία κυνική προσπάθεια να απευθυνθεί στις απογοητευμένες ψηφοφόρους της Χίλαρι Κλίντον και να τις κάνει να ψηφίσουν, εν τέλει, κατά του δικού τους συμφέροντος.

Η παρουσία της Πέιλιν στο ψηφοδέλτιο των ρεπουμπλικάνων ανάγκασε τις φεμινίστριες να ταχθούν στο πλευρό του Ομπάμα, αναγνωρίζοντας, ότι παρόμοια εκδήλωση στήριξης υποψηφίου είναι σπάνια.

Διαβλέπει, κατά τα φαινόμενα, η φεμινιστική οργάνωση τον κίνδυνο που σηματοδοτεί για τα δικαιώματα των γυναικών η τυχόν εκλογή της κ. Πέιλιν. Φοβάται τη διάδοση και την ισχυροποίηση του συντηρητικού μηνύματος μέσα στην κοινωνία και τον λάθος συμβολισμό. Διότι τι να πεις, όταν η υποψήφια των ρεπουμπλικανών είναι κατά της άμβλωσης και όταν ακόμη η σύλληψη είναι προϊόν βιασμού η/και αιμομιξίας ; Σκέτος φονταμενταλισμός, δηλαδή...

Συμπερασματικά, έχουμε έναν ακόμη λόγο να αγωνιούμε για την εκλογή της 4^{ης} Νοεμβρίου. Πολλά τα διακυβεύματα, δεν νομίζεις. Και δεν θέλω να ακούω πλέον ότι όλοι το ίδιο είναι. Δεν θέλω άλλες τέτοιες απολυτότητες.

*Άκουσα καλά; Υπέστη ήττα, λέει, το φεμινιστικό κίνημα, διότι η κ. Μάρα Ζαχαρέα αναγκάστηκε να παραιτηθεί από την επαγγελματική της θέση στο κανάλι. Μα το θέμα δεν τίθεται με απόλυτους όρους, όρους αρχής, εργασία των γυναικών η όχι, αλλά με προσωπικούς και συγκυριακούς. Είναι μία περίπτωση όχι και τόσο κοινή, θα έλεγα. Πόσες δημοσιογράφοι στη χώρα έχουν σύζυγο υπουργό Επικρατείας, υπεύθυνο για τα ΜΜΕ, ευρισκόμενο τόσο μέσα στο στενό, στενότατο πυρήνα εξουσίας; Συνομιλητή καθημερινά του πρωθυπουργού; Επιτέλους είναι θέμα ευαισθησίας και ευθυξίας. Το κανάλι δεν το απασχολεί; Την ίδια δεν τη νοιάζει; Δεν ακούνε άραγε, οι περί την Ιερουσαλήμ, την κατακραυγή για τα σκάνδαλα του δημόσιου βίου, το ήθος και ύφος της εξουσίας; Ίσως, αν είχαμε διαφορετικό κλίμα, αν δεν υπήρχε διαπλοκή, οικογενειοκρατία και νεποτισμός, η περίπτωση να περνούσε

απαράτηρητη. Τώρα το έδαφος είναι υπονομευμένο. Και να μην ήταν, χρειάζεται πολλή προσοχή με τις κορυφαίες θέσεις εξουσίας. Δεν πρέπει να δίδεται η εντύπωση, ότι γίνεται κατάχρηση εκ μέρους του προσώπου που ασκεί την εξουσία η/και της οικογένειάς του, στενότερης και ευρύτερης. Βέβαια, στο μπάχαλο που επικρατεί αυτά μοιάζουν ψιλά γράμματα. Τούτο όμως δεν σημαίνει, ότι δεν πρέπει να τίθενται στη σημερινή δημοκρατία παρόμοια ζητήματα. Είναι καιρός να απασχολήσουν τα πολιτικά τζάκια και οι μοναρχικές συμπεριφορές εν μέσω δημοκρατίας.

Σεξιστική επίθεση διείδε η κ. Παπακώστα εις βάρος της κ. Ζαχαρέα. Λυπάμαι, αλλά δυσκολεύομαι να τη διακρίνω. Βάλλεται, όχι γιατί είναι γυναίκα, αλλά γιατί γειτνιάζει στον σκληρό πυρήνα της κυβερνητικής εξουσίας. Μιας εξουσίας που προκαλεί όλο και μεγαλύτερη αγανάκτηση στις τάξεις των πολιτών, που γίνεται ολοένα και πιο απωθητική. Ή μήπως όχι; Είναι γι' αυτό ακριβώς που πρέπει να μιλήσουμε. Πέρα από την επικοινωνιακή αχλή, το ουσιαστικό πρόβλημα που έχουμε είναι η σημερινή κυβέρνηση.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

13/09/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Ομολογώ, δεν είναι το καλύτερό μου όταν αναγκάζομαι να αποστασιοποιηθώ από τις πολιτικές επιλογές και, πολύ χειρότερα, να ασκήσω κριτική σε μια γυναίκα που ασκεί εξουσία. Γιατί; Μα γιατί επί πολλά χρόνια αγωνιζόμαστε για την ίση εκπροσώπηση των φύλων στις θέσεις πολιτικής ευθύνης. Σήμερα, ύστερα από περίπου είκοσι χρόνια, από το 1988, υπάρχουν πλέον δείγματα γραφής αυτού που αποκαλούσαμε γυναικεία εξουσία. Και το δίλημμα έχει ως εξής: υποστήριξη άνευ όρων αυτού του αιτήματος, όπως από την αρχή είχε τεθεί στη γενικότητά του η αποστασιοποίηση από το «ταγεράκι» που είναι ερζάτς ενός ανδροκρατικού προτύπου; Η αμφιλεγόμενη προσωπικότητα της υποψήφιας αντιπροέδρου των ρεπουμπλικανών στις ΗΠΑ έκανε αυτές τις σκέψεις επίκαιρες. Από τη μια για λόγους δικαιοσύνης -δικαιοσύνης του φύλου- η κίνηση δεν μπορεί παρά να αποτιμηθεί θετικά.

Από την άλλη οι αξίες τις οποίες προβάλλει αυτή η υποψηφιότητα προδίδουν το σύνολο των αρχών πάνω στις οποίες στηρίζεται ο αγώνας μας. Θαρρείς ό,τι πιο αναχρονιστικό και συντηρητικό βρίσκεται συγκεντρωμένο σε ένα πρόσωπο. Με άλλα λόγια, είναι βήμα προόδου αυτή η ανάδειξη ή όχι; Εγώ αισθάνομαι την ανάγκη να πάρω μέρος σε μια σοβαρή και σε βάθος συζήτηση γύρω από αυτόν τον άξονα. Να ακούσω απόψεις. Επί του παρόντος καταλήγω στην εξής φόρμουλα: εξακολουθούμε να είμαστε υπέρ της πραγματοποίησης του στόχου της ισόρροπης αντιπροσώπευσης των φύλων στην πολιτική, στα κέντρα των αποφάσεων. Όμως δεν απεμπολούμε το δικαίωμα να κάνουμε κριτική στα αρνητικά και αντιφεμινιστικά που αντιπροσωπεύει μία γυναικεία υποψηφιότητα. Δηλαδή δεν συμφωνούμε τα δεινά που γενικότερα μπορεί να προκαλέσει μία γυναίκα αξιωματούχος σε γυναίκες και άνδρες, ως συνέπεια της πολιτικής της, με το γεγονός ότι είναι γυναίκα! Δεν τηρούμε ευλαβική σιγή. Η πολιτική είναι περίπου σαν τη μοίρα των ανθρώπων, οι συνέπειές της εκτείνονται σε εκατομμύρια ζωές, γι' αυτό οι απαιτήσεις (πρέπει να) είναι μεγάλες και ανάλογη η ευθύνη.

Τώρα που μιλάμε ξέρεις τι σκέφτομαι; Τελικά το καθεστώς της καπιταλιστικής κυριαρχίας και της πατριαρχίας στον κόσμο είναι πολύ πονηρό. Στην αρχή, κατά τη συνήθη πρακτική της εξουσίας, οι πρωτοπόρες αγωνίστριες για τα δικαιώματα των γυναικών (π.χ. ψήφος) αντιμετωπίστηκαν με τη βία. Επίσης, χλευάστηκαν, λοιδορήθηκαν και τα ρέστα. Όταν οι κατεστημένες ηγεσίες είδαν ότι το κίνημα δεν αναχαιτίζεται πλέον, άλλαξαν τακτική. Θέλετε θέσεις πολιτικής ευθύνης; Υπό όρους. Λίγες, επιλεγμένες, μετά από face control, και ως φορείς διαιώνισης των ανδροκρατικών αξιών. Γιατί όχι; Why not; Ισα-ίσα επιτυγχάνεται διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής και καλλιέργεια του εδάφους με τις αξίες που είναι κυρίαρχες...

Σε αυτό το σημείο είμαστε τώρα. Έχασε το σύστημα από την κ. Θάτσερ, την κ. Ράις, την κ. Μέρκελ; Ή μήπως είναι τυχαίο ότι γυναίκες πολιτικοί που δεν ήσαν και τόσο πειθήνιες τοις «ανδρών ρήμασι» απομακρύνθηκαν ή αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν από την πολιτική σκηνή; Πού είναι η κ. Ρόμπινσον, η κ. Αρμπουρ;

Επαναλαμβάνω, ως σκέψεις παραθέτω τα παραπάνω και όχι ως βεβαιότητες. Θέλω όμως να μας απασχολήσουν. Είναι τώρα η ώρα για να εκτιμήσουμε τις εξελίξεις και να χαράξουμε στρατηγική έναντι μιας πραγματικότητας, που θα εδραιώνεται όλο και περισσότερο. Γιατί δεν νομίζω να πιστεύεις ότι θα γυρίσει το ποτάμι πίσω, ότι οι γυναίκες θα εγκαταλείψουν το δημόσιο χώρο και χρόνο. Πρέπει συνεπώς να δούμε πως αυτή η κοινωνική τους άνοδος θα αποβεί και για το φύλο ευεργετική και για το σύνολο της κοινωνίας. Φαντάζεσαι, αν ένα μόνο πράγμα κάνανε οι γυναίκες στην πολιτική, την οριστική αποκήρυξη του πολέμου ως εργαλείου πολιτικής, τι ειρηνική επανάσταση αυτό θα προκαλούσε; Μόνο ένα πράγμα. Αυτό...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

06/09/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Ξαφνικά έχει γίνει ενδιαφέρουσα η εκλογική αναμέτρηση στις Ηνωμένες Πολιτείες, δεν νομίζεις; Το συνέδριο των Δημοκρατικών είχε στοιχεία συναρπαστικά, που επιβεβαιώνουν τη δική μου στέρεη άποψη ότι η πολιτική μπορεί υπό όρους να είναι μία υπόθεση έως και ελκυστική. Πολλή συγκίνηση των συνέδρων, πολύ ενδιαφέρον και ένας χαρισματικός λόγος του υποψηφίου για την προεδρία Μπαράκ Ομπάμα. Ξέρω ότι σκέφτεσαι αυτό που κι εγώ σκέφτομαι: τους συμβιβασμούς που ήδη γίνονται και που δεν μοιάζουν με αλλαγή. Όμως, από την άλλη, όλος αυτός ο κόσμος που ακουμπάει τις αγωνίες και προσδοκίες του στον σημερινό υποψήφιο της παράταξης δεν μπορεί παρά να είναι προωθητικός παράγων, ανατροπής εν τέλει συντηρητικών συμβιβασμών. Υπάρχει ένα νέο κύμα ενδιαφέροντος για την πολιτική, που δεν μπορεί παρά να εκτιμηθεί θετικά.

Θα μου πεις, τι σε νοιάζει, είναι εσωτερική τους υπόθεση. Όχι ακριβώς. Προς τα πού θα πάνε οι εξελίξεις σε μια τόσο μεγάλη χώρα είναι και υπόθεση ολονών μας. Αν η ηγεσία είναι φιλοπόλεμη ή προσανατολισμένη στην ειρηνική συνεργασία, είναι ένα ζήτημα κάθε άλλο παρά αμελητέο, που αγγίζει τις τύχες του κόσμου όλου. Αν η νέα διοίκηση απορρίψει τη λογική και στρατηγική του λεγόμενου προληπτικού πολέμου, αυτό είναι τεράστια ανακούφιση. Αν παραιτηθεί από τα σχέδια της επίθεσης στο Ιράν, είναι μεγάλο βήμα προόδου. Αν αντί της στρατιωτικοποίησης της οικονομίας διοχετεύσει κονδύλια για τις πιεστικές κοινωνικές ανάγκες, θα δώσει ένα παράδειγμα και σε άλλους. Φτάνει πια! Το 45% των παγκόσμιων στρατιωτικών δαπανών αναλογεί στις ΗΠΑ, όταν αυτές έχουν υπερβεί το ένα τρις. δολάρια. Θα είναι επίσης σπουδαία αλλαγή αν η πολιτική πάψει να ακροβατεί στα όρια μεταξύ κοσμικού και θρησκευτικού - εκκλησιαστικού στοιχείου και μπολιάζει την πολιτική ζωή με δόγματα και δοξασίες, ως μη όφειλε. Και θα ήταν επίσης προοδευτική ένεση η ελευθερία της άμβλωσης. Υπάρχει τι να διεκδικηθεί, λοιπόν.

Βέβαια, οι Δημοκρατικοί φαίνονται να υπολείπονται των Ρεπουμπλικανών στην ανάδειξη των γυναικών. Οι τελευταίοι τόλμησαν να προτείνουν μία γυναίκα, την κυβερνήτρια της Αλάσκας, που είναι και μητέρα πέντε παιδιών. Βέβαια, η κ. Σάρα Πέιλιν είναι ένα συντηρητικό πρότυπο. Δεν συμερίζεται τη φεμινιστική οπτική, ούτε τη ρύθμιση της γονιμότητας, πολύ περισσότερο τη δυνατότητα άμβλωσης. Εν τοιαύτη περιπτώσει, όταν απορρίπτεις την αντισύλληψη, πρέπει η να ενστερνιστείς την εγκράτεια και την αποχή ή να αποδεχθείς τις συνεχείς, άτσαλες ή και επισφαλείς κυήσεις και γεννήσεις και δη τις πρόωρες και εφηβικές. Και φαίνεται πως η κ. υποψήφια αντιπρόεδρος έχει και το πρόβλημα αυτό στο σπίτι της, όταν η ανήλικη κόρη της είναι προχωρημένης εγκυμοσύνης. Είναι καλύτερο αυτό δηλαδή, μία πρόωρη εγκυμοσύνη, ίσως και ανεπιθύμητη, από τη ρύθμιση της γονιμότητας με αντισυλληπτικά μέσα; Είναι προτιμότερη η γέννηση ενός προβληματικού παιδιού;

Με αυτά και με τα άλλα, πάλι η άμβλωση είναι στο επίκεντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης. Έτσι, λοιπόν, ένα θέμα που μοιάζει επιμέρους γυναικείο, προσωπικό, ιδιωτικό, είναι στο κέντρο της δημόσιας ζωής. Έχει γίνει η πλέον δημόσια υπόθεση.

Γιατί άραγε; Είναι απλό στη συνθετότητά του: πρόκειται για τον τελευταίο μοχλό ελέγχου των ανδρών επί των γυναικών. Εκεί η ανδροκρατία παίζει τα ρέστα της, συνεπικουρούμενη από μερίδα ομοϊδεατριών γυναικών. Όταν δε είναι σε περίβλεπτες θέσεις, τότε γίνονται εξαιρετικά επικίνδυνες, διότι διαμορφώνουν μαζικές συμπεριφορές. Το τελευταίο που χρειαζόμαστε είναι μία αντιπρόεδρο στην Αμερική με τις ιδέες της κ. Πέιλιν, που είναι και υπέρ της οπλοφορίας.

Τι να πω. Ας ευχηθούμε ότι οι Αμερικανοί ψηφοφόροι θα απαλλάξουν εαυτούς—ές και εμάς από τους εφιάλτες του милитарισμού, του φονταμενταλισμού, του σεξισμού και του ρατσισμού!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

30/08/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Υπήρξε μία σκηνή, μία εικόνα στους Ολυμπιακούς του Πεκίνου, που σαν να αθώωσε στη συνείδησή μου κάθε σκοπιμότητα αυτού του γεγονότος: η σκηνή του εναγκαλισμού και του αλληλοασπασμού των δύο αθλητριών της σκοποβολής: της Γεωργιανής Νίνο Σαλουκβάτζε και της Ρωσίδας Ναταλίας Παντέρινα. Την ώρα που μαίνονταν οι μάχες και περίσσευε η ρητορική του μίσους, οι δύο νέες γυναίκες σε πείσμα όλων των δαιμόνων έστειλαν το μήνυμα "όπου δει". Έδειξαν την εναλλακτική οδό στον ψυχρό και θερμό -δυστυχώς- πόλεμο.

Να έλαβαν άραγε το μήνυμα αυτοί που τους αφορά; Μάλλον όχι, αν κρίνουμε από την εξέλιξη της κατάστασης. Και εδώ που τα λέμε, σαν να το χαίρονται τα αγόρια το παιχνίδι της αντιπαράθεσης. Βρίσκουν, βλέπεις, γοητεία στα παιχνίδια εξουσίας. Μόνο που εδώ δεν πρόκειται για εικονική πραγματικότητα, αλλά για τη ζωή και την προοπτική εκατομμυρίων ανθρώπων.

Εεε, είμαστε και εμείς εδώ! Δεν είστε μόνοι σας οι ηγέτες. Και εμείς δεν θέλουμε με κανέναν τρόπο τον πόλεμο. Ούτε τον ψυχρό, που δεν ξέρεις άλλωστε πότε από μία τυχαία, ατυχή η σκόπιμη κίνηση μπορεί να γίνει θερμός. Δεν θέλουμε οι βρισιές και οι προσβολές να γίνουν καθημερινό στάνταρντ και τροφή για τα παραπολιτικά. Δεν θέλουμε να σκεφτόμαστε με όρους σύγκρουσης, αλλά συνεργασίας και φιλίας στη βάση του αμοιβαίου οφέλους. Δεν θέλουμε ακόμη την αναζωπύρωση της κούρσας των εξοπλισμών.

Διότι το ψυχροπολεμικό κλίμα εκεί θα οδηγήσει: στη συσσώρευση νέων όπλων και οπλισμών, στην περαιτέρω αφαίμαξη της οικονομίας των χωρών και στην μεγαλύτερη συρρίκνωση των κοινωνικών δαπανών. Όχι, δεν μπορεί αυτό να επιτραπεί. Υπάρχουν τεράστιες κοινωνικές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν, δεν είναι δυνατόν να πετιούνται δισεκατομμύρια στην παραγωγή και αγορά των οπλισμών. Είναι ηθικά απαράδεκτο.

Γι' αυτό να σου πω εξεπλάγην ακούγοντας τον πρόεδρο της Ρωσίας να λέει με "αυτοπεποίθηση" ότι "δεν επιθυμούμε τον ψυχρό πόλεμο, αλλά και δεν τον φοβόμαστε", δηλαδή μπορούμε να ζήσουμε και με αυτόν. Θα νόμιζα ότι μετά από όσα η ανθρωπότητα πέρασε τον 20ό και στις αρχές του 21ου αιώνα εγίναμε όλοι και όλες σοφότεροι-ες. Είδαμε τα χαϊρία του ψυχρού πολέμου. Γίναμε μάρτυρες της μεγαλύτερης, όντως, γεωπολιτικής καταστροφής του 20ού αιώνα, της διάλυσης της Σοβιετικής Ένωσης και του σοσιαλιστικού μπλοκ. Μας παίρνει η επανάληψη στρατηγικών λαθών με οικουμενικές συνέπειες;

Στον σύγχρονο βαθιά αλληλεξαρτώμενο κόσμο έχουμε ανάγκη ο ένας τον άλλον, όσο ποτέ. Και μόνο η κατανόηση αυτής της αναγκαιότητας αρκεί να μας καλλιεργήσει διαθέσεις συναλληλίας και συνεργασίας. Κανείς δεν μπορεί να απομονωθεί στο κάστρο του ή στο νησί του και να αδιαφορήσει για τις τύχες του κόσμου. Ιδιαίτερα όταν μετέχει του Συμβουλίου Ασφαλείας και αυτού του διαβόητου G-8.

Ο κ. Μεντβέντεφ είναι νέος και δεν έχει ζήσει τη λαίλαπα του πολέμου -ευτυχώς. Όμως μέχρι πρότινος στη Ρωσία ακόμη και η λέξη δεν ήταν ανεκτή. Και θυμάμαι ένα περιστατικό, που ίσως να το έχω ξανά διηγηθεί, γιατί μου έκανε τρομερή εντύπωση. Σε ένα ταξίδι στη Μόσχα στις αρχές του 80, με κάποιες φίλες παίζαμε χιονοπόλεμο στον δρόμο. Και αστειευόμενη φώναζα τη λέξη "βαϊνά", ("βαϊνά" σημαίνει πόλεμος).

Με πλησίασε τότε μία κυρία και μού είπε: Σας παρακαλώ, μην προφέρετε ξανά αυτή τη λέξη. Δεν επιτρέπεται. Με πήρε παράμερα και μού εξήγησε γιατί. Οι ματωμένες μνήμες του αντιφασιστικού πολέμου ήταν εκεί, παρούσες. Ούτε τη λέξη, λοιπόν. Και τώρα αυτή η λέξη έγινε καραμέλα. Αντί ο πόλεμος να γίνει ιστορία, οριστικό παρελθόν, μπαίνει στους σχεδιασμούς της πολιτικής. Έλεος!

Είναι καιρός να αντιδράσουν οι πολίτες του κόσμου.

Να θυμηθούμε ξανά τις ένδοξες παραδόσεις του αντιπολεμικού κινήματος. Δεν βλέπω άλλη διέξοδο...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/08/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Και πάλι οι γνώριμες αποτρόπαιες εικόνες του πολέμου κατέκλυσαν τη μικρή οθόνη. Εισέβαλαν με προκλητική αγριότητα στα σπίτια μας, διαλύοντας τη θερινή ραστώνη... Ούτε κι αυτή η πανάκριβη και χλιδάτη Ολυμπιάδα μπόρεσε να καταπραΰνει τις ανησυχίες και τους φόβους μας. Και να φανταστείς, στις 7 Αυγούστου, είχε ανακοινωθεί ότι η ένταση στις σχέσεις Γεωργίας - Ν. Οσετίας πάει να διευθετηθεί, ότι οι δυο πλευρές θα αρχίσουν συνομιλίες με τη διαμεσολάβηση της Μόσχας. Αίφνης, το βράδυ της ίδιας μέρας σημειώθηκε η ανιστόρητη επίθεση των Γεωργιανών κατά της Ν. Οσετίας. Την ώρα που τα βλέμματα ήταν στραμμένα στο Πεκίνο. Και η οποία προκάλεσε τη στρατιωτική απάντηση της Μόσχας.

Από την πρώτη στιγμή σοβαρά μέσα ενημέρωσης της Δύσης ονόμασαν αυτόν που ήρξατο χειρών αδίκων, τη γεωργιανή πλευρά. Παρά ταύτα, μία συγχορδία δηλώσεων πολιτικών, συνεπικουρούμενων από τα στηρίγματά τους στα μίντια, δημιουργούσε κλίμα αναίτιας επίθεσης της Μόσχας, σχεδίων κατάληψης της Τιφλίδας και γενικευμένης σύρραξης στην ευρύτερη περιοχή. Ένα κύμα ρωσοφοβίας κατέκλυσε τη συγκυρία. Αναζωπυρώθηκαν παραστάσεις και μύθοι περί της "αυτοκρατορίας του κακού", της "ρωσικής αρκούδας" κ.λπ.

Η καταστροφή που συντελέστηκε εκεί είναι μεγάλη. Έγινε πόλεμος, είναι απλό. Και είναι εύκολο εκ του ασφαλούς να μιλάει κανείς για λύκους και αρκούδες, κάνοντας πνεύμα, όταν η τραγικότητα της κατάστασης το καθιστά απαγορευτικό. Εμένα η έγνοια μου είναι το... αρνί. Ποια είναι η τύχη του απλού πολίτη της καθημερινότητας, άνδρα και γυναίκας, του ανυπεράσπιστου παιδιού.

Ωστόσο, πέρα από τις καταστροφές σε όλα τα επίπεδα, που πρέπει με ψυχραιμία και αντικειμενικότητα να εκτιμηθούν, μας έμεινε κάτι πολύ σοβαρό και επικίνδυνο. Ότι βρεθήκαμε να μιλάμε με όρους πόλεμου, θερμού και ψυχρού. Ο φραστικός πόλεμος που έχει ξεσπάσει είναι εξίσου σοβαρός, διότι συμβάλλει στην καλλιέργεια απειλών, δηλητηριάζει τις διεθνείς σχέσεις. Η ρωσική ηγεσία αποκάλυψε τον Σαακασβίλι "παράφρονα" [lunatic], η κ. Ράις αποκάλυψε τη Ρωσία "κακοποιό", ο προσκεείμενος βουλευτής στον Ουκρανό πρόεδρο Πάβελ Ζεμπρίφσκι χαρακτήρισε τον τέως καγκελάριο της Γερμανίας Γκέρχαρντ Σρέντερ "όνειδος του γερμανικού λαού". Και τούτο διότι ο τέως ηγέτης καταδίκασε τις ενέργειες του προέδρου της Γεωργίας. Είπε και άλλα ο κ. βουλευτής, αλλά ντρέπομαι να τα αναφέρω, παρότι είναι δημοσιευμένα στο επίσημο σάιτ του προεδρικού μπλοκ.

Όσο για τον πολυπράγμονα κ. Μίσα της πολύπαθης Γεωργίας: χρόνια ολόκληρα παρακολουθώντας τις κινήσεις του, είχαμε αναρωτηθεί αν έχει συναίσθηση των δύσκολων ισορροπιών της περιοχής. Αν παίρνει υπόψη τις παραδόσεις καλής γειτονίας, αν η προκλητική εμμονή του στον ατλαντισμό θα οδηγήσει σε καλό. Και νάτο τώρα. Εντυπωσιακή είναι επίσης η πορεία στρατιωτικοποίησης που ακολούθησε. Το 2003, τελευταία χρονιά της διοίκησης Σεβαρντνάντζε, ο στρατιωτικός προϋπολογισμός έφτανε τα 30 εκατ. δολάρια, το 2004 ανέβηκε στα 90,

το 2005 στα 200, το 2006 στο μισό δισ., το 2007 στα 850 και αναθεωρήθηκε δύο φορές για να φθάσει στο 1 δισ. δολάρια. Για το 2008 αναμενόταν να φθάσει το 1,5 δισ. δολάρια. Μία μικρή φτωχή χώρα, με ένα εκατομμύριο πολίτες της στη ξενιτιά, να που έδινε τα χρήματα. Αυτή και η Ελλάδα είναι από τους σκαπανείς της εισαγωγής και κατανάλωσης εξοπλισμών...

Είπε ο Εντβαρντ Σεβαρντνάντζε ότι είναι νέος και άπειρος, και πρέπει να τον συγχωρήσουμε. Παρότι "έκαμε μία λαθεμένη και τραγική ως προς τις συνέπειές της ενέργεια", κατά την εκτίμηση του Ανατόλι Γκρίτσενκο, επικεφαλής της επιτροπής εθνικής ασφάλειας και άμυνας της ουκρανικής Ράντας. Τι να συγχωρήσουμε; Δεν είναι προσωπική υπόθεση. Εδώ πρόκειται για εκατομμύρια πολίτες, που βλάφτηκαν στα βασικά τους δικαιώματα... Δεν μπορείς να πεις "ο γέγονε, γέγονε". Η νέμεσις πρέπει να λειτουργήσει!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/08/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Η Διεθνής Ένωση Γυναικών και άλλες διεθνείς οργανώσεις έστειλαν στους G-8 την παρακάτω "Διακήρυξη των Γυναικών".

Τίτλος: Υποστηρίξτε πραγματικές λύσεις για την παγκόσμια επισιτιστική κρίση.

"Φέτος, οι 8 πλουσιότερες κυβερνήσεις του κόσμου συναντήθηκαν κατά της συγκυρίας της παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης. Με τις τιμές όλων των σημαντικών ειδών διατροφής να σημειώνουν τη μεγαλύτερη αύξηση των τελευταίων 50 χρόνων, οι ηγέτες του κόσμου συζητούν τα διαβρωτικά "ελλείμματα τροφής", που απειλούν να αποσταθεροποιήσουν δεκάδες χώρες. Αλλά η επιδεινούμενη πείνα είναι το αποτέλεσμα του πληθωρισμού του κόστους, όχι κάποιας απόλυτης έλλειψης τροφής. Στην πραγματικότητα, ο κόσμος παράγει περισσότερη τροφή από ό,τι ο παγκόσμιος πληθυσμός μπορεί να καταναλώσει.

Η βαθύτερη αιτία της κρίσης ειδών τροφής δεν είναι η σπανιότητα [το λίγο], αλλά οι αποτυχημένες οικονομικές πολιτικές που επί μακρόν προωθήθηκαν σε πρώτο πλάνο από τους G-8, κυρίως η απελευθέρωση του εμπορίου και η βιομηχανική γεωργία. Αυτές οι πολιτικές, που μεταχειρίζονται την τροφή μάλλον ως προϊόν [εμπόρευμα], παρά ως ανθρώπινο δικαίωμα, έχουν προκαλέσει χαοτικές κλιματικές αλλαγές, εξάρτηση από το πετρέλαιο καθώς και την εξάντληση της γης και των αποθεμάτων του νερού, αλλά και τη σημερινή κρίση τροφίμων.

Επιπλέον, στην επιδίωξη λύσεων, οι G-8 αποφάσισαν εκτεταμένη στήριξη αυτών των ίδιων μέτρων που προκαλούν αυτόν ακριβώς τον ιστό των προβλημάτων. Εκκλήσεις για περισσότερη μείωση των δασμών, φυτείες βιοκαυσίμων, γενετικά τροποποιημένες καλλιέργειες και ευρύτερη χρήση των στηριγμένων στο πετρέλαιο λιπασμάτων και των χημικών εντομοκτόνων ήταν στο προσκήνιο των συζητήσεων στην Ιαπωνία.

Αυτά τα μέτρα δεν μπορούν να λύσουν την παγκόσμια επισιτιστική κρίση. Μπορούν, όμως, να επιταχύνουν περαιτέρω τα φετινά ρεκόρ κερδών για τις γεωργικές επιχειρήσεις. Υπάρχουν βιώσιμες λύσεις στην κρίση τροφίμων, αλλά αυτές δεν θα προκύψουν από μια στενή επιδίωξη των οικονομικών συμφερόντων των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Για περίπου 30 χρόνια, οι G-8 επιμένουν, ότι οι επιχειρήσεις αντικαθιστούν τις κυβερνήσεις στη διαμόρφωση και υλοποίηση των εθνικών γεωργικών πολιτικών στις πιο φτωχές χώρες του κόσμου. Αυτή η απαίτηση δεν πολλαπλασιάζει στο μάζιμουμ την αποτελεσματικότητα και δεν μειώνει τη φτώχεια, όπως είχαν υποσχεθεί. Στην πραγματικότητα, μας έχει εισάγει σε ραγδαία αύξηση της πείνας και του υποσιτισμού.

Όπως η Παγκόσμια Τράπεζα αναγνώρισε στην Έκθεσή της για την Παγκόσμια Ανάπτυξη-2008, ο ιδιωτικός τομέας έχει αποτύχει ως υποκατάστατο των κυβερνήσεων, όταν ο λόγος γίνεται για τη γεωργία. Πράγματι, οι επιχειρήσεις δεν έχουν νομική υποχρέωση να μειώσουν τη φτώχεια ή να καταπολεμήσουν την

παγκόσμια πείνα. Οι κυβερνήσεις-συμπεριλαμβανομένων των G-8- και όχι ο ιδιωτικός τομέας είναι οι μόνες που έχουν εντολή να λύσουν την παγκόσμια κρίση στα τρόφιμα.

Ως υπερασπίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, που εργαζόμαστε με τις κοινότητες στις πρώτες γραμμές της παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης, καλούμε τους G-8 να προωθήσουν μία παγκόσμια αλλαγή από τη βιομηχανική στη βιώσιμη γεωργία και να ενεργοποιήσουν τις οικονομικές πολιτικές που χρειάζονται για τη στήριξη αυτής της μετάβασης.

Εθνικές πολιτικές, που περιλαμβάνουν επενδύσεις, χρηματοδότηση και έρευνα, καθώς και διεθνείς κανόνες εμπορίου πρέπει να επαναπροσδιοριστούν προς υποστήριξη των μικρών αγροτών και της βιώσιμης γεωργίας".

- Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες εκλογικές αναμετρήσεις γίνεται πλέον η προεδρική εκλογή στις ΗΠΑ. Μετά τον Μπάρακ Ομπάμα, που δημιουργεί τεράστιο πλανητικό ενδιαφέρον με το σύνθημα της αλλαγής, το Πράσινο Κόμμα προτείνει για πρόεδρο και αντιπρόεδρο δύο αξιόλογες γυναίκες. Τη Cynthia McKinney και τη Rosa Clemente, αντίστοιχα!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

02/08/2008

Αγαπητή Ευγενία,

- Άκου, τι είδε το μάτι του ρεπόρτερ! Κατά την πολυσυζητημένη δεξίωση της Προεδρίας για την 34η επέτειο της αποκατάστασης της Δημοκρατίας, στον κήπο του Προεδρικού Μεγάρου "υπήρχαν δύο γλυπτά από σίδηρο που αναπαριστούσαν έναν τράγο και ένα κριάρι" ("Ε",25-7-08).

Εστί δε κριάρι μεγάλο αρσενικό πρόβατο, ο δε τράγος είναι το αρσενικό κατσίκι με γενειάδα, κέρατα και χοντρή ουρά. Στεγάζω τις πληροφορίες αυτές εδώ για όσους-ες έχουν θαμπές μνήμες από το ήμερο ζωικό βασίλειο. Η είδηση είναι τι γυρεύουν εν μέσais Αθήναις, σε μία πολιτική συγκέντρωση, τα συμπαθή ζωντανά; Μία εξήγηση θα ήταν ότι κάποιος σκέφτηκε να φτιάξει κλίμα κατάλληλο και ατμόσφαιρα βουκολική για τους 340 εκπροσώπους των αγροτικών συλλόγων που ήταν οι τιμώμενοι-ες εφέτος του Προέδρου. Έτσι, για να αισθανθούν οικεία. Η είδηση της είδησης όμως είναι άλλη: ότι επελέγησαν δύο ζωικές φιγούρες για να συμβολίσουν το Αρσενικό. Τον ιμπεριαλισμό της αρσενικής αρχής. Σε πείσμα της φύσης, που το πρωταρχικό στοιχείο της είναι το ανδρόγυνο, επιμένουν και σήμερα κάποιοι στην απολυτοποίηση του αρσενικού. Τι να πεις; Ελπίζω ο Πρόεδρος να το προσέξει έστω εκ των υστέρων.

- Νέα παρέμβαση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ) σχετικά με το γνωστό θέμα:

"Προς τι η εμμονή του υπουργείου Δικαιοσύνης στην αλλαγή του νόμου για το επώνυμο της συζύγου;" -αναρωτιέται ο Σύνδεσμος. Και συνεχίζει:

Πληροφορούμαστε ότι, παρά το κύμα των αντιδράσεων που συνόδευσε την εξαγγελία του υπουργού Δικαιοσύνης κ. Χατζηγάκη περί αλλαγής του ισχύοντος νόμου (Άρθρο 1388 ΑΚ), που επιτρέπει στη γυναίκα και μετά τον γάμο να διατηρεί το επώνυμό της, ο ίδιος φέρεται να εμμένει στην απόφασή του. Το γεγονός αυτό είναι απορίας άξιο μετά το εύρος και την ένταση των αντιδράσεων σειράς φορέων:

- των φεμινιστικών-γυναικείων οργανώσεων, που προσυπέγραψαν το κείμενο του ΣΔΓ και του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ), κείμενο που διαμορφώθηκε ενόψει και κατά την κοινή συνέντευξη Τύπου των δύο φορέων στις 23 Ιουνίου.

- άλλων οργανώσεων, ομάδων και δικτύων, που διακίνησαν κείμενο διαμαρτυρίας και συνέλεξαν υπογραφές (Θεσσαλονίκη-Αθήνα).

- Των κομμάτων, τρία εκ των οποίων προσυπέγραψαν τις θέσεις του ΣΔΓ και του ΙΜΔΑ (ΠΑΣΟΚ, ΣΥΝ, ΛΑΟΣ) και άλλα τοποθετήθηκαν αυτοτελώς κατά της αλλαγής του νόμου.

- της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που ομόφωνα έλαβε πρόσφατα (ολομέλεια της 10ης Ιουλίου) σχετική απόφαση υπέρ του αμετάβλητου του επωνύμου.

- της Γενικής Γραμματείας Ισότητας του ΥΠ.ΕΣ., του πλέον αρμόδιου κυβερνητικού φορέα για την ισότητα των φύλων, που η θέση της είναι πανομοιότυπη με των άλλων προαναφερόμενων φορέων.

Κατόπιν όλων αυτών, θεωρούμε ότι ο κ. υπουργός πρέπει να κλείσει οριστικά το θέμα. Η αλλαγή του υπάρχοντος νομικού πλαισίου είναι οπισθοδρόμηση ως προς την ουσιαστική κατοχύρωση της ισότητας των φύλων και της αυτοτέλειας και συνέχειας της προσωπικότητας της γυναίκας.

Το όνομα είναι το πρόσωπό μας!"

Κατάλαβες τι τραβάμε, Ευγενία; Δίνουμε μία μάχη αρχής απέναντι σε ορισμένες κυρίες, που θέλουν να χρησιμοποιούν το επώνυμο του συζύγου ως όχημα για την "κοινωνική"

τους άνοδο. Είναι από κάτι τέτοιους κύκλους που το υπουργείο πιέζεται. Για να δούμε τι θα επικρατήσει, η τήρηση των αρχών ή οι συγκυριακές σκοπιμότητες. Οι τελευταίες έχουν κάνει αγνώριστη τη χώρα...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ=

26/07/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Αν δεν ήταν οι πυρκαγιές, που μας προκαλούν αισθήματα θλίψης, αγανάκτησης, αηδίας, θα είχαμε καλύτερη διάθεση. Κάτι η καλλιέργεια ατμόσφαιρας ραστώνης, έστω σχετικής χαλαρότητας, κάτι οι ακρογιαλιές, κάτι κάποια άδεια, όλο και μας προσφέρονται αφορμές να πούμε "υπάρχουν και χειρότερα"...

Θα μου πεις, είναι και αυτή η ψυχολογία του "bear market", που τα τελευταία χρόνια μας έχει πάρει το κατόπι. Κι ενώ εμείς, κάποιες και κάποιοι, φύσει και θέσει, ουδεμία σχέση έχουμε με το άθλημα των χρηματιστηριακών αγορών, ωστόσο μας επιβάλλουν οι κυρίαρχες τάξεις τη συγκυριακή ψυχολογία τους. Κι αυτό είναι το λιγότερο. Μας επιβάλλουν και τα πιστεύω τους και το σύστημα αξιών τους. Θυμάμαι, τον καιρό της υστερίας του Χρηματιστηρίου, που όλη η Ελλάς παλλόταν στο ρυθμό του limit up, κατέβαινα μία ημέρα την Πανεπιστημίου με το ταξί. Μία ηλικιωμένη κυρία, στηριζόμενη σε δύο ραβδιά, μάταια προσπαθούσε να σταματήσει ταξί. Οι οδηγοί όσο έβλεπαν μια γιαγιά εν εξάλλω καταστάσει να λογχίζει απειλητικά τον αέρα με το δεξί ραβδί, τόσο έφευγαν για να φύγουν. Λέω στον οδηγό, κρίμα είναι, δεσ αν μπορούμε να την εξυπηρετήσουμε. Έτσι και την πήραμε. Και πού πήγαινε η υπερεννηκοντούτις κυρία; Στη Σοφοκλέους, να προλάβει τη συνεδρία, έτσι όπως το ακούς. Πέρασαν τόσα χρόνια και ακόμη η σκηνή αυτή δεν μπορεί να σβήσει από τη μνήμη μου.

Η εποχή εκείνη πέρασε. Οι πολλοί διαφημιστές της όμως και οι προπαγανδιστές-δίστριες, που παρουσίαζαν τις καταστάσεις με φωτεινά χρώματα και έκαναν το παίξιμο στο Χρηματιστήριο must και μόδα, δεν απολογήθηκαν πουθενά και ποτέ. Και μπορεί να πέρασε η εποχή και οι μεγάλες προσδοκίες, όμως η αντίληψη για τη χρηματιστηριακή οικονομία έμεινε. Σε έναν λαό όπως ο ελληνικός, εμφυτεύτηκαν πρότυπα καταναλωτισμού, στοιχεία από αλλότρια συστήματα αξιών. Ο καταναλωτισμός, όμως, δεν είναι μονοσήμαντη υπόθεση. Εμπερικλείει έναν ιμπεριαλισμό της καθημερινότητας. Φάε, πие και ευφραίνου. Οικοδομείται στο έδαφος της περιφρόνησης συλλογικών αγαθών και αξιών, στην εκμετάλλευση του ανθρώπου και της φύσης, στην υποταγή της κοινωνικότητας στον ατομισμό. Αυτή η διαγωγή φαίνεται και από τα "μικρά". Από το πέταγμα του κουτιού των τσιγάρων στον δρόμο, το ρίξιμο της σακούλας των σκουπιδιών στον δρόμο από τον πέμπτο όροφο, τον θλιβερό σκουπιδότοπο των ακτών και των ρείθρων της δημοσίας, από τη μουσική στη διαπασών στο αυτοκίνητο, από το σπρώξιμο στις ουρές και τις πονηριές ορισμένων να περάσουν πρώτοι και πρώτες για να εξυπηρετηθούν, από το παρκάρισμα μπροστά στην είσοδο, ώστε να μην μπορεί να περάσει ο άνδρας είτε η γυναίκα με το καροτσάκι της λαϊκής.

Από αυτά τα μικρά πάμε και στα μεγαλύτερα: στην καταπάτηση του δημόσιου χώρου και στην ανέγερση αυθαίρετου, στην οικειοποίηση του δημόσιου χρήματος με την υπεξαίρεση, τη δωροδοκία και δωροληψία κ.λπ. Όταν δεν υπάρχει τίσιπα, όπως λέγανε οι πατεράδες μας, όταν το ΕΓΩ είναι πάνω από όλα, τότε τα κριτήρια αμβλύνονται και η συναλλαγή, η διαφθορά θεωρείται λίγο-πολύ επιτρεπόμενο

πράγμα. Έχει κακομάθει η κοινωνία. Και μία αναγέννηση οφείλει να αρχίσει από το σημείο της κοινωνικής ανα-διαπαιδαγώγησης. Χρειαζόμαστε αξίες που να στηρίζονται στον ανθρωπισμό και την αξιοπρέπεια του ανθρώπου. Κανένα σχέδιο πολιτικής αναγέννησης δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς την επικράτηση εναλλακτικών προς τις κρατούσες ιδεών.

Το μεγάλο στοίχημα είναι ο άνθρωπος. Το δυνατό χαρτί και συνάμα το αδύνατο όλων των επαναστατικών αλλαγών. Ας αρχίσουμε από 'κει!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

19/07/2008

Αγαπητή Ευγενία

Τα βάσανα είναι βασιλιάς...

- Εμπειρογνώμονες, λέει, προειδοποιούν ότι η επισιτιστική κρίση μπορεί να διευρύνει την πανδημία του AIDS. Γιατί; Διότι γυναικείο τμήμα των φτωχών χωρών εξαιτίας της έλλειψης τροφίμων θα αναγκαστεί να προστρέξει στην παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών. Αλήθεια; Και είναι κακό αυτό; Α, είναι κακό. Εμείς λέγαμε και λέμε ότι είναι κακό. Κάποιοι και κάποιες όμως προσπαθούν να μας πείσουν ότι μπορεί η πορνεία να είναι μέχρι και επίζηλη καριέρα. Για να μην αναφερθούμε στις κυβερνήσεις, ορισμένες από τις οποίες προσεγγίζουν αυτή τη δραστηριότητα ως υπολογίσιμο και αξιοσέβαστο οικονομικό τομέα του κράτους.

Αυτή η προειδοποίηση καταρρίπτει τον μύθο της "ελεύθερης επιλογής", αφού συνδέει την ακραία φτώχεια με την πορνεία. Κι έχουμε πει ότι φτώχεια είναι η έλλειψη αγαθών, αλλά και η έλλειψη επιλογών. Μία φτωχή, αγράμματη και εξαρτημένη γυναίκα, μπροστά στο φάσμα της πείνας, τι επιλογές μπορεί να έχει; Σκέφτομαι καμιά φορά ότι όσοι λένε εκ του ασφαλούς ότι η πορνική δραστηριότητα δεν είναι δα και τραγωδία δεν πρέπει να αγαπάνε τις γυναίκες. Γιατί δεν υπάρχει μεγαλύτερη υποδούλωση από αυτήν. Μεγαλύτερη εξάρτηση και αυτοακύρωση.

37 χώρες πλήττει ήδη η επισιτιστική κρίση, η οποία βαθαίνει την παγκόσμια φτώχεια. Είπε ο γ.γ. του ΟΗΕ ότι για την αντιμετώπισή της χρειάζεται να διατίθενται το χρόνο 15-20 δισ. δολάρια. Αλλά τι είναι αυτά μπροστά στον πακτωλό των πόρων που διατίθενται για την αγορά όπλων, πάνω από ένα τρισ. δολάρια το χρόνο; Χρήματα υπάρχουν, οι στρεβλές πολιτικές προτεραιότητες οφείλουν να τροποποιηθούν.

- Στη δύση του φαίνεται να είναι το καθεστώς Μπους, δεινά όμως εξακολουθεί να απεργάζεται για τους λαούς. Δεν μου αρέσει καθόλου η ιδεολογική προετοιμασία, η δημιουργία κλίματος που να κάνει ανεκτή μία επίθεση στο Ιράν. Ίσως με αιχμή του δόρατος το Ισραήλ. Η πολεμική ρητορική που εκτοξεύεται ένθεν κακείθεν είναι απαράδεκτη. Αλλά και το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν δεν φαίνεται ότι δικαιολογεί τους φόβους για κατασκευή πυρηνικού όπλου. Αρχές του περασμένου μήνα έγινε γνωστό από την Υπηρεσία Διεθνούς Ατομικής Ενέργειας ότι τα περιβαλλοντικά δείγματα που εξετάστηκαν έδειξαν χαμηλό εμπλουτισμό του ουρανίου, πράγμα που σημαίνει ότι δεν είμαστε κοντά στη δημιουργία ατομικής βόμβας. Μήπως για άλλη μια φορά ετοιμάζεται να εξαπατηθεί η ανθρωπότητα, μετά το φιάσκο του Ιράκ; Και μήπως αυτή τη φορά η διάχυση των επιπτώσεων θα είναι παγκόσμια; Το είπε προχθές ο πρόεδρος του ΟΠΕΚ ότι τα 4.000.000 βαρέλια την ημέρα του ιρανικού πετρελαίου δεν μπορεί να καλυφθούν. Αναλογίσου πού θα φτάσει η τιμή του πετρελαίου και τι θα γίνει με την οικονομία σειράς χωρών. Τι θα γίνει με την τσέπη μας, πρώτα απ' όλα.

Η σημερινή διοίκηση του Λευκού Οίκου δεν ορρωδεί προ ουδενός είναι αμετακίνητη στις στρατηγικές της επιλογές. Τούτο σημαίνει ότι το πολιτικοοικονομικό σύστημα, που κινεί τα νήματα, συνεχίζει να βαδίζει στη γραμμή που έχει χαράξει τουλάχιστον

από την 11η του Σεπτεμβρίου του 2001. Απόδειξη ότι, παρά τις αντιδράσεις, διεθνείς και εσωτερικές, υπέγραψε προχθές τη συμφωνία με την Τσεχία για την εγκατάσταση στο έδαφός της στοιχείων της αντιπυραυλικής άμυνας (ραντάρ).

Έχουμε πλέον κορεσθεί από σκηνές αίματος και πολέμου στη Μέση Ανατολή και την Ασία. Δεύτερο Ιράκ το Αφγανιστάν, αν δεν το πήρες είδηση. Ανήσυχη ηρεμία στον Λίβανο και εύθραστη εκκευρία (;) στα κατεχόμενα από το Ισραήλ παλαιστινιακά εδάφη. Δεν θα χωρέσουμε άλλο πόνο από τις σφαδάζουσες γυναίκες και τα σακατεμένα παιδιά. ΟΧΙ άλλη δυστυχία, ερείπια και προσφυγιά. ΟΧΙ άλλα ορφανά πολέμου!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

12/07/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Στο σύντροφο που δεν κατάλαβε τον αγώνα μας για ανακατανομή της εξουσίας ανάμεσα στα φύλα αφιερώνω το σημερινό σημείωμα. Σε αυτόν που θεωρεί, ότι η ποσόστωση είναι ένας τρόπος για να νοθεύεται ο ανταγωνισμός μέσα στο κόμμα. Για να εξυπηρετούνται προσωπικές στρατηγικές. Ενώ είναι ένα εργαλείο, το πιο αποτελεσματικό, για την σχετική διόρθωση μιας απαράδεκτης κατάστασης, που θέλει τα όργανα να ανδροκρατούνται.

Οι άνισες σχέσεις εξουσίας ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες εμφανίζονται με διάφορους τρόπους. Το θέμα δεν είναι για ανώδυνη συζήτηση σαλονιών. Υπάρχουν σοβαρότατες επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών. Μερικά παραδείγματα:

- Οι γυναίκες εργάζονται τα 2/3 των ωρών εργασίας παγκόσμια, παράγουν τις μισές τροφές, αλλά κερδίζουν μόλις το 10% του παγκόσμιου εισοδήματος, ενώ κατέχουν λιγότερο από το 1% της παγκόσμιας περιουσίας.
- Αποτελούν το 70% του 1,3 δισεκατομμυρίων φτωχών του κόσμου τούτου, που ζουν με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα. Οι διακρίσεις λόγω φύλου ή η στέρηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους είναι η μείζων αιτία της φτώχειας.
- Τα 2/3 των παιδιών που δεν έλαβαν βασική εκπαίδευση είναι κορίτσια, ενώ το 75% των 876 εκατομμυρίων αναλφάβητων ενηλίκων είναι γυναίκες. Κάθε διδακτικό έτος που προστίθεται στο κορίτσι, μπορεί να μειώσει την παιδική θνησιμότητα κατά 10%, σύμφωνα με τον ΟΗΕ.
- Παραπάνω από μισό εκατομμύριο γυναίκες πεθαίνουν στην εγκυμοσύνη και τη γέννα κάθε χρόνο. 99% αυτών των θανάτων επισυμβαίνουν στις αναπτυσσόμενες χώρες. Σε μέρη της Αφρικής η μητρική θνησιμότητα έχει αναλογία 1 στις 16, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ.
- Οι γυναίκες κατέχουν το 14% των κοινοβουλευτικών εδρών και το 8% των κυβερνητικών θέσεων. Μόνο ένδεκα χώρες έχουν πιάσει το στόχο του ΟΗΕ για 30% συμμετοχή, σύμφωνα με την UNIFEM.
- Η ενδοοικογενειακή βία είναι η μεγαλύτερη αιτία τραυματισμού και θανάτου των γυναικών. Προκαλεί περισσότερους θανάτους και αναπηρία των γυναικών, ηλικίας 15-44 ετών, από τον καρκίνο, την ελονοσία, τα αυτοκινητικά ατυχήματα και τον πόλεμο, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα.

Να γιατί είναι προτεραιότητα η επίτευξη μιας δίκαιης ισορροπίας στις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Ισορροπία παντού, στον οίκο, στο τοπικό, εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Αλλιώς διαιωνίζεται η φτώχεια του φύλου. Και φτώχεια είναι η αδυναμία ή η δυσκολία πρόσβασης στα αγαθά [κυρίως τροφή, στέγη, εκπαίδευση, υγεία], αλλά και η έλλειψη επιλογών ή οι περιορισμένες επιλογές. Φτώχεια είναι

ακόμη να μην έχεις φωνή. Να μην ακούγεσαι από τα ποικιλώνυμα κέντρα εξουσίας, που κατά κανόνα αγνοούν τις διαθέσεις, τις ανάγκες και προσδοκίες των φτωχών και αδύναμων. Με άλλα λόγια, τα αιτήματα του φεμινιστικού κινήματος είναι βαθιά πολιτική και αριστερή υπόθεση. Εντός του γυναικείου κοινωνικού φύλου είναι τεράστιες οι ζώνες της φτώχειας και καταπίεσης, που προκαλούνται από τη λεγόμενη "αδικία του φύλου". Αλίμονο, αν οι άνδρες της αριστεράς δεν κατανοούν αυτήν την κατάσταση. Και τους χρειαζόμαστε. Στην καταπολέμηση της ανισότητας λόγω φύλου, πρέπει να αντιμετωπισθούν τα κοινωνιολογικά και πολιτιστικά εμπόδια. Οι άμεσες και έμμεσες διακρίσεις, ορατές και αόρατες, ο ρατσισμός του φύλου, που είναι ο μαζικότερος ρατσισμός. Θέλουμε και πρέπει να ακουμπήσουμε στους άνδρες –και στους άνδρες– της αριστεράς. Και ας είναι βέβαιοι, ότι βοηθώντας στην απελευθέρωση του δυναμικού των γυναικών, εργάζονται για την πρόοδο, δηλαδή για το καλό όλων, και προπαντός για την αξιοπρέπεια των "σιωπηλών" πολιτών. Είναι κρίμα, αυτό το μεγάλο και ακανθώδες ζήτημα, το γυναικείο, να συρρικνώνεται και να παίρνει το καλούπι μιας μίζερης εσωτερικής αντιπαράθεσης, που περιστρέφεται δήθεν γύρω από το "σήκω εσύ να κάτω εγώ".

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

05/07/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Συζητούμε -και σωστά- για τη βία λόγω φύλου, πρέπει να συζητούμε και για τη γενικότερη βία, που αποτελεί μάλιστα. Από πού ο υπό έξωση ενοικιαστής -και δυστυχώς φονιάς, αλλά και θύμα- είχε το όπλο; Πώς για 300.000 κυνηγούς στην Ελλάδα οι άδειες κατοχής κυνηγετικού όπλου ξεπέρασαν τις 1.200.000 στο τέλος του 2006;

Τα μικρά όπλα χειρός είναι τα κυρίαρχα εργαλεία της εγκληματικής βίας. Διευκολύνουν την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που και χωρίς αυτό πολλαπλά καταπατούνται σήμερα.

Περίπου χίλιες εταιρείες σε εκατό χώρες παράγουν κατά συντηρητικές εκτιμήσεις το χρόνο επτάμισι-οκτώ εκατομμύρια μικρά και ελαφριά όπλα.

Ο ΟΗΕ προσπαθεί από καιρό να επιστήσει την προσοχή των κρατών- μελών, ώστε να εγκαταστήσουν ελέγχους σχετικά με την παραγωγή, εμπορία και κατοχή, σχετικά με το "δικαίωμα της οπλοφορίας". Υπάρχει η Διακήρυξη της Γενεύης για τη βία των όπλων και την ανάπτυξη, από 7.6.2006, την οποία έχουν αποδεχτεί 112 κράτη, ανάμεσα σε αυτά δεν είδα τις ΗΠΑ. Και υπάρχει και το Πρόγραμμα Δράσης του ΟΗΕ του 2001 για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη της παράνομης εμπορίας των μικρών όπλων και ελαφρών οπλισμών.

Δυστυχώς, η δημόσια ασφάλεια δεν φαίνεται ότι βελτιώθηκε. Η βία κερδίζει έδαφος, η εγκληματικότητα έχει αναδειχθεί σε κοινωνική πληγή.

Στην Αμερική τριάντα χιλιάδες Αμερικανοί πολίτες, άνδρες και γυναίκες, σκοτώνονται κάθε χρόνο (στη δουλειά, στο δρόμο προς το σχολείο, στα μαγαζιά). Και παρά αυτό το ζοφερό νούμερο, υπήρξε την προπερασμένη Πέμπτη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δυνάμει της οποίας τα άτομα έχουν το δικαίωμα να φέρουν όπλα για μη στρατιωτικές χρήσεις. Η απόφαση αφορούσε την περιφέρεια της Κολούμπια, που έχει από τα υψηλότερα επίπεδα εγκληματικής βίας. Γι' αυτό από το '70 είχε με νόμο απαγορεύσει την κατοχή όλων των μικρών όπλων. Ο νόμος, λοιπόν, ανετράπη με 5-4.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ το δικαστήριο αποφάσιζε την απελευθέρωση της οπλοφορίας, ένας εργάτης σε εργοστάσιο πλαστικών στο Κεντάκι σκότωσε τον προϊστάμενό του, τέσσερις ακόμα συναδέλφους του και τέλος αυτοκτόνησε.

Αξίζει να αναφέρουμε ακόμη ότι στο πανεπιστήμιο του Ιλινόις φέτος υπήρξαν έξι θύματα, ενώ πέρυσι στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Βιρτζίνια τα θύματα ήταν τριάντα τρία σε μία υπόθεση που συγκλόνισε τον κόσμο.

Τι θα γίνει άραγε τώρα; Ο μειοψηφών δικαστής Τζον Πολ Στίβενς αποφάνθηκε: "Το δικαστήριο εγκαθιστά νέο συνταγματικό δικαίωμα, που δημιουργεί δραματική αναστάτωση στη νομοθεσία".

Σε κάθε περίπτωση, το μήνυμα που στέλνεται στην κοινωνία είναι ότι το δικαίωμα του να φέρεις όπλο είναι πάνω από την ανθρώπινη ζωή. Οι κίνδυνοι για τη δημόσια ασφάλεια πολλαπλασιάζονται. Οπλα κυκλοφορούν και χωρίς τους επίσημους περιορισμούς. Φαντάσου τώρα. Σε μια κοινωνία σαν τη σημερινή, με διαλυμένο τον κοινωνικό ιστό, με πολλαπλά αδιέξοδα, με συσσωρευμένους θυμούς, με την ανυποληψία των θεσμών και τη μεροληψία της δικαιοσύνης, με συνεχή τάση εκπτώχευσης, τι πρόκειται να γίνει όταν ο καθείς και η καθεμία κουβαλάει το όπλο του. Μπρρρρ!

Οχι, δεν μπορεί να είναι αυτές λύσεις για τις σύγχρονες κοινωνίες. Δεν είναι δυνατόν με τόσο πρωτόγονους τρόπους να προσεγγίζονται τα σύγχρονα προβλήματα. Τι έκαμαν οι ανώτατοι λειτουργοί της Θέμιδας; Σε μία κίνηση πολιτικού συμβολισμού, απαξίωσαν οι ίδιοι το θεσμό της δικαιοσύνης, υπογράμμισαν την αδυναμία της στην εκλογίκευση των διενέξεων και εν ταυτώ αναγνώρισαν την υπεροχή της βίας. Αμα έχει τέτοιους λειτουργούς η Δικαιοσύνη, τι να τους κάνει τους αντίπαλους; Ελεος!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

28/06/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Μίλησαν για ιστορική απόφαση...

Στις 19 Ιουνίου το Συμβούλιο Ασφαλείας (Σ.Α.) του ΟΗΕ ψήφισε ομόφωνα την απόφαση που κατατάσσει τον βιασμό στα όπλα του πολέμου και τον χαρακτηρίζει πολεμική τακτική. Η ομόφωνη απόφαση των 15 μελών του Σ.Α. πάρθηκε μετά από έντονη συζήτηση μιας ολόκληρης ημέρας για τη σεξουαλική βία στις ένοπλες συγκρούσεις.

Αλλά τι γυρεύει ένα τέτοιο θέμα στο Σ.Α.;

Ο Μπαν Κι Μουν ανέφερε χαρακτηριστικά, ότι η βία εις βάρος των γυναικών έφθασε σε "ανείπωτες, πανδημικές αναλογίες" σε ορισμένες κοινωνίες που συνέρχονται από τις συγκρούσεις.

Το κείμενο που εγκρίθηκε περιγράφει τη σεξουαλική βία "ως τακτική πολέμου που αποβλέπει στο να ταπεινώσει, να κυριαρχήσει, να ενσταλλάξει τον φόβο, να διασκορπίσει και/ή με βίαιο τρόπο να μεταφέρει αλλού τα μέλη μιας κοινότητας η μιας εθνοτικής ομάδας".

Η βία "μπορεί να επιδεινώσει σοβαρά τις καταστάσεις των ένοπλων συγκρούσεων και μπορεί να εμποδίσει την αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας". Με άλλα λόγια, έχει αποτέλεσμα τη διεύρυνση και το βάθεμα της σύγκρουσης, την περαιτέρω επιδείνωση των πολύ κακών ανθρωπιστικών συνθηκών και συνθηκών ασφάλειας, ιδιαίτερα όταν οι αυτουργοί της βίας παραμένουν ατιμώρητοι.

Η Γιουγκοσλαβία, το Νταρφούρ του Σουδάν, η Δημοκρατία του Κογκό, η Ρουάντα και η Λιβερία αναφέρονται ως τα πλέον ανάγλυφα παραδείγματα μαζικών βιασμών. Στο Κογκό βιάζονται 40 γυναίκες την ημέρα. Στις ανατολικές περιοχές της χώρας η σεξουαλική βία έχει οδηγήσει στη φτώχεια των γυναικών και των οικογενειών τους, αφού οι γυναίκες δεν πάνε να καλλιεργήσουν τη γη ή να δουλέψουν γενικά, εξ αιτίας του φόβου της σεξουαλικής βίας. Η βία δεν έχει μόνο επιπτώσεις σοβαρές στην υγεία και ακεραιότητα των γυναικών, αλλά και στην οικονομική και κοινωνική σταθερότητα των κοινωνιών, κατατέθηκε στη συζήτηση.

Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ θεωρεί πως για την αντιμετώπιση αυτού του "σιωπηλού πολέμου" κατά των γυναικών και κοριτσιών χρειάζεται υπεύθυνη πολιτική ηγεσία. Οι εθνικές ηγεσίες πρέπει να οικοδομήσουν ολοκληρωμένες στρατηγικές, ενώ τα Ενωμένα Έθνη πρέπει να βοηθήσουν τις εθνικές αρχές να γίνουν αποτελεσματικές στην αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς και την κοινωνία των πολιτών.

Ο γενικός γραμματέας θα ορίσει ειδικό εκπρόσωπο του οργανισμού για την παρακολούθηση του θέματος, ενώ τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας κατά τον πόλεμο θα εξαιρούνται της αμνηστίας.

Απαράδεκτη και ιδιαίτερα ειδικής θεωρείται η άσκηση σεξουαλικής βίας από τα μέλη των ειρηνευτικών στρατευμάτων του ΟΗΕ. Καμιά ανοχή στα εγκλήματα των κυανόκρανων, που υποτίθεται ότι είναι εκεί για την προστασία των πολιτών.

Τα Ενωμένα Έθνη αποφάσισαν έρευνα που θα παρουσιαστεί τον επόμενο Ιούνιο, προκειμένου να σταθμισθεί πόσο διαδεδομένη είναι η πρακτική του βιασμού στον πόλεμο και πώς πρέπει να αντιμετωπισθεί.

Ας σημειωθεί ότι η τωρινή απόφαση έρχεται οκτώ χρόνια μετά την απόφαση - σταθμό του Σ.Α., την 1325, για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Μιλώντας σε αυτό το πνεύμα ο κ. Μπαν Κι Μουν κάλεσε τις γυναίκες να εμπλακούν περισσότερο στην πρόληψη των συγκρούσεων, στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις και στη διαδικασία αποκατάστασης μετά τη σιγή των όπλων.

Δημιουργώντας, είπε, μία κουλτούρα που τιμωρεί τη βία και ανυψώνει τις γυναίκες στον σωστό τους ρόλο, μπορούμε να θέσουμε τα θεμέλια για διαρκή σταθερότητα, όπου οι γυναίκες δεν είναι θύματα βίας, αλλά παράγοντες της ειρήνης.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/06/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Η Ιρλανδία έχει την τιμητική της στη διεθνή ειδησεογραφία αυτές τις μέρες, διότι πράγματι ο λαός της εξέφρασε τη στάση εκατομμυρίων άλλων Ευρωπαίων πολιτών, που δεν είχαν την ευκαιρία να εκφραστούν με δημοψήφισμα. Αλλά ας μην πάμε και σε αγιοποίηση. Ας μην τους κάνουμε και πρότυπο...

Πόσα χρόνια τώρα παρακολουθούμε ένα άχαρο παιχνίδι των πολιτικών της σε σχέση με την ελευθερία της άμβλωσης. Η αποποινικοποίηση της άμβλωσης και η διασφάλιση συνθηκών για νόμιμη και ασφαλή έκτρωση είναι σήμερα κριτήριο της ποιότητας της δημοκρατίας, αναγνώριση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Στην Ιρλανδία η δυνατότητα για έκτρωση συνδέεται με το ταξίδι στην Βρετανία ή σε άλλη χώρα της Ευρώπης, όπως η Ολλανδία, το Βέλγιο και η Ισπανία. Κάθε χρόνο γύρω στις 6.000 γυναίκες ταξιδεύουν στο Ενωμένο Βασίλειο για τέτοιο σκοπό και μάλλον το νούμερο είναι συντηρητικό. Μεταξύ Ιανουαρίου 1980 και Δεκεμβρίου 2005 123.258 -τουλάχιστον- γυναίκες έκαναν αυτό το ταξίδι. Αυτοί οι αριθμοί υπολογίζονται επί τη βάσει στοιχείων που δίδονται στις κλινικές που παρέχουν τις υπηρεσίες. Δίνουν όμως όλες διεύθυνση στην Ιρλανδία;

Αυτή η απαράδεκτη κατάσταση που εξακολουθεί να συντηρείται σημαίνει μια ολόκληρη περιπέτεια για τη γυναίκα και τους οικείους της. Οικονομική αφαίμαξη, ψυχολογική αναστάτωση, ενίσχυση των αισθημάτων ενοχοποίησης-μια ιδιόμορφη κρίση, δηλαδή. Και αυτά συμβαίνουν σε μία ευρωπαϊκή χώρα.

Διεθνώς η διεκδίκηση συνθηκών νόμιμης και ασφαλούς άμβλωσης -μόνο η νόμιμη είναι και ασφαλής- είναι μέγιστη προτεραιότητα. Κάθε χρόνο 500. 000 γυναίκες πεθαίνουν στον κόσμο λόγω επιπλοκής στην εγκυμοσύνη και τη γέννα. Από αυτές οι 70.000 οφείλονται σε επιπτώσεις από την παράνομη και ανασφαλή έκτρωση. Τα έχουμε πει και ξαναπεί όλα αυτά πλην εις ότα μη ακουόντων υπευθύνων!

Και μια και μπήκαμε σε αυτήν την κουβέντα: Στην Αγγλία και Ουαλία πάλι αυξήθηκαν οι νεανικές εκτρώσεις, κοριτσιών κάτω των 16. Αυτό συνιστά άλλου είδους πρόβλημα, που δείχνει τα κενά της πολιτικής, την ανάγκη για υψηλής ποιότητας σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία και για τη διδασκαλία του μαθήματος της ισότητας. Υποδεικνύει την ανάγκη επενδύσεων σε υπηρεσίες αντισύλληψης για τη νέα γενιά. Ακόμα δεν εξέπνευσε το 2008 και η αύξηση των αμβλώσεων στα κάτω των 16 κορίτσια έφτασε στο 10% στις δύο προαναφερόμενες περιοχές, ενώ το 2007 η αύξηση ήταν 4,376%. Τουλάχιστον αυτοί μετράνε και έχουν στατιστικές και νούμερα, κάτι που στον τόπο μας αποτελεί αγαθό εν ανεπαρκεία.

Δυστυχώς είμαστε σε μία εποχή, όπου αυτού του τύπου τα ζητήματα, που όμως έχουν σχέση με την ποιότητα της καθημερινότητας, θεωρούνται μη πολιτικά. Και μάλλον μπελάς στα πόδια του σημερινού κράτους που έχει κρεμάσει όλα τα καλάθια του στον ανταγωνισμό και έχει μεταβληθεί σε οικονομικό επιτελείο. Και όχι βέβαια για να κάνει δίκαιη αναδιανομή...

Πολλές φορές σκέφτομαι και λυπάμαι που οι σημερινές γυναίκες στην ήπειρό μας ζουν μια φοβερή αντίφαση. Έχουν από τη μία πλευρά ένα καλό διεθνές νομοθετικό πλαίσιο και γενικώς ειπείν μία καλή εθνική νομοθεσία, με εξαιρέσεις. Αλλά έχουν απέναντι μία επίσημη πολιτική, που έχει αναχωρήσει από τις υποχρεώσεις της προς το σύνολο και θεωρεί τις κοινωνικές δαπάνες ως άχρηστες σπατάλες. Και αναρωτιέμαι αφελώς: γιατί οι κοινωνικές δαπάνες και το κοινωνικό κράτος είναι ντεμοντέ, αλλά οι στρατιωτικές δαπάνες υψηλή πολιτική; Είναι, λοιπόν, προτιμότερη η "διπλωματία δια των εξοπλισμών" από την ευημερία του λαού και την κοινωνική συνοχή;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

14/06/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Στους αναδυόμενους ψυχοκοινωνικούς κινδύνους κατατάσσεται πλέον η παρενόχληση / σεξουαλική παρενόχληση, είπε ο Γ. Ζορμπάς, τ. στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στη σχετική ημερίδα του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

Το φαινόμενο, δυστυχώς, δεν είναι σποραδικό και σπάνιο. Το αντίθετο. Μία στις πέντε γυναίκες έχουν υποστεί κάποιας μορφής παρενόχληση από προϊστάμενο ή συνάδελφο στον χώρο εργασίας. Προχθές ακόμη η είδηση έκανε τον γύρο των δημοσιογραφικών πρακτορείων: Ισπανός συνταγματάρχης τέθηκε σε εξάμηνη διαθεσιμότητα, επειδή παρενόχλησε τρεις στρατιωτίες. Η μία, αξιωματικός η ίδια, επειδή δεν ενέδιδε στις συνεχείς οχλήσεις, έβλεπε την εξέλιξή της στην ιεραρχία να καθυστερεί...

Κοινότοπο το σενάριο, αν εξαιρέσεις το ντεκόρ του στρατού. Δεν φτάνουν οι άλλες δυσκολίες που έχει μια εργαζόμενη γυναίκα, πρέπει να αντιμετωπίζει και τη σεξουαλική παρενόχληση. Που σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει ο νόμος 3488/2006, είναι "οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος". Καμία σχέση δεν έχει το φαινόμενο με διάθεση ερωτισμού ή με φλερτ. Πρόκειται για σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα και έμφυλες ιεραρχίες στον τόπο εργασίας. Πρόκειται για επιβεβαίωση της ανδρικής "ανωτερότητας". Που δεν σταματάει όμως με την άρνηση, τη δυσφορία, τη διαμαρτυρία του θύματος. Συνεχίζει να επαναλαμβάνεται με αποτέλεσμα να δημιουργείται ατμόσφαιρα ρήξης στην εργασία και η γυναίκα - θύμα να έχει επιπτώσεις στην ανέλιξή της, μέχρις απόλυσης. Πολλές φορές κιόλας να ενοχοποιείται ή να αυτοενοχοποιείται.

Με τα νομοθετικά και άλλα ειδικά μέτρα για την πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου αρχίσαμε να το αναγνωρίζουμε ως κοινωνική παθολογία, ως κάτι μη φυσιολογικό. Και αυτό είναι το πρώτο κέρδος. Το δεύτερο είναι οι τιμωρητικές διατάξεις (ποινή από έξι μήνες μέχρι τρία έτη, πρόστιμο από 1.000 ευρώ αρχίζοντας, εφόσον αποδειχθεί η παρενόχληση μέσω ακροαματικής διαδικασίας. Βέβαια, το πρώτο πράγμα που πρέπει να γίνει είναι η καταγγελία και εκεί πάσχει η όλη διαδικασία. Αποσιωπούνται πολλές φορές αυτές οι πρακτικές, διότι συνήθως γυρίζουν εις βάρος της παθούσης, αν και σύμφωνα με τον νόμο δεν είναι υποχρεωμένη να φέρει το βάρος της απόδειξης. Αυτό πρέπει να το κάνει ο καθ' ου, δηλαδή ο καταγγελλόμενος ως αυτουργός.

Ωστόσο και οι ίδιες οι επιχειρήσεις έχουν ευθύνη. Και θα ήταν ευχής έργο στα κριτήρια της λεγόμενης εταιρικής ευθύνης να συμπεριλαμβάνεται και η απαξία αυτής της συμπεριφοράς. Θα όφειλαν οι επιχειρήσεις να έχουν ειδικό σχέδιο δράσης κατά των διακρίσεων λόγω φύλου, ανάμεσα στις οποίες είναι και η παρενόχληση. Το

κάνουν αυτό στη Σουηδία, στις επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από δέκα άτομα.

Αλλά και οι συνδικαλιστικοί φορείς οφείλουν να γνωρίζουν τις πολιτικές γύρω από αυτά τα ζητήματα και να τα συμπεριλαμβάνουν στις διαπραγματεύσεις με την εργοδοτική πλευρά, αλλά και ανάλογα να φέρονται. Πρόκειται για την αξιοπρέπεια της εργαζόμενης και του εργαζόμενου, πράγμα ισάξιο με το ύψος του μισθού. Τώρα που ο Συνήγορος του Πολίτη απέκτησε την αρμοδιότητα να παρακολουθεί πώς προχωράει η αρχή της ίσης μεταχείρισης στην εργασία τόσο στον δημόσιο τομέα όσο και στον ιδιωτικό, μαζί με το ΣΕΠΕ στον τελευταίο, είναι η ώρα να τεθούν πιο οργανωμένα αυτά τα θέματα.

Και να ευχηθούμε στη Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη για τα θέματα ισότητας κ. Σταματίνα Γιαννακούρου καλή δουλειά. Πρόσφατα ανέλαβε και θα σηκώσει μεγάλο βάρος στο χάος που επικρατεί στην αγορά και στους τόπους εργασίας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/06/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Εν μέσω νέου κύματος παγκόσμιας πείνας, εν μέσω οικονομικής, νομισματικής, ενεργειακής, περιβαλλοντικής κρίσης, έχουμε και μία καλή είδηση. Στη γείτονα Τουρκία το συνταγματικό δικαστήριο της χώρας τάχθηκε προχθές (5.6.08) υπέρ της διατήρησης της απαγόρευσης της μαντίλας στα κρατικά πανεπιστήμια.

Θυμάσαι τι είχε συμβεί τον περασμένο Φλεβάρη; Η Τουρκική Εθνοσυνέλευση είχε ψηφίσει τροποποίηση του συντάγματος, δυνάμει της οποίας έπαυε να ισχύει η απαγόρευση. Προκλήθηκε σάλος, υπήρξαν αντιδράσεις, συγκεντρώσεις κατά της τροποποίησης. Και ο ηγέτης της αντιπολίτευσης Ντενίζ Μπαϊκάλ προσέφυγε στο συνταγματικό δικαστήριο, του οποίου και οι ένδεκα δικαστές έκριναν την ισλαμική μαντίλα αντίθετη στον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους.

Η τεράστια ιδεολογικο-πολιτική σύγκρουση μεταξύ των υποστηρικτών-τριών του κοσμικού κράτους και των ισλαμιστών αποδεικνύει ότι η υπόθεση της μαντίλας δεν είναι παρωνυχίδα, για να αντιμετωπίζεται επιπόλαια. Δεν είναι περιφερειακό, επί μέρους ζήτημα, αλλά αντίθετα τοποθετείται στην καρδιά της σύγκρουσης και αναγορεύεται σε σύμβολο του ισλάμ.

Ευτυχώς που έγινε έτσι. Γιατί τώρα που οι μετακινήσεις των πληθυσμών σημειώνουν αυξητική τάση, παραδόσεις και βλαπτικά έθιμα μεταφέρονται στην Ευρώπη.

Στη Γαλλία, ένα κράτος που φρόντισε πολύ νωρίς να τακτοποιήσει τους λογαριασμούς του με τη θρησκεία, είχαμε ένα περίεργο συμβάν τις προάλλες. Δικαστήριο της Λιλ αποφάνθηκε ότι ο σύζυγος μπορεί να ακυρώσει το γάμο του με νεαρή φοιτήτρια βορειοαμερικανικής καταγωγής επειδή η τελευταία δεν βρέθηκε παρθένα. Ας σημειωθεί ότι ο σύζυγος που είχε ασπασθεί το ισλάμ φρόντισε να λάβει διαβεβαίωση από τη μέλλουσα σύζυγο ότι είναι "αγνή". Η διαβεβαίωση αποδείχθηκε ψεύτικη. Γι' αυτό και ζήτησε όχι διαζύγιο, αλλά ακύρωση του γάμου. Το δικαστήριο έκρινε ότι ο άνδρας είχε δίκιο, γιατί η γυναίκα απέκρυψε "βασική ιδιότητα". Ο γάμος ακυρώθηκε, δημιουργώντας έτσι δεδικασμένο. Πρώτη φορά σου λέει η παρθενία υπολογίζεται στα κριτήρια της βασικής ιδιότητας...

Τι θέση έχουν όλα αυτά στη σημερινή Ευρώπη; Μία Ευρώπη που η νομοθεσία της και η πρακτική της απέχει παρασάγγας από τις ρυθμίσεις των ισλαμικών κρατών για τις γυναίκες. Ρυθμίσεις που έχουν καταστεί ο εφιάλτης των διεθνών διασκέψεων. Ρυθμίσεις που στην ακραία τους μορφή, που είναι ο ταλιμπανισμός, εμπερικλείουν άμεσο κίνδυνο για τη ζωή της γυναίκας. Γι' αυτό με έκπληξη διάβασα όσα είπε η κ. Μπακογιάννη στη διεθνή συνάντηση για τις γυναίκες της Μ. Ανατολής και της Β. Αφρικής στο Λαγονήσι: "Η ισότητα των φύλων δεν μπορεί να είναι εισαγόμενη συνταγή. Η προώθησή της πρέπει να γίνεται μέσω πολιτικών που θα λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές κοινωνικές δυνάμεις και τις τοπικές πολιτισμικές παραδόσεις".

Φέξε μου και γλίστρησα. Τι είναι οι τοπικές πολιτισμικές παραδόσεις στην Αραβία και στη Β. Αφρική; Η άρνηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών, ιδίως των γενετήσιων και αναπαραγωγικών. Η συνταγματοποίηση και θεσμοποίηση της υποταγής του θηλυκού φύλου στο ανδρικό.

Ευτυχώς που υπάρχει η διεθνής νομοθεσία. Η ειδική σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών. Αυτήν που έχουν επικυρώσει 189 κράτη του ΟΗΕ και αποτελεί την κοινή βάση συνεννόησης, το σύγχρονο μανιφέστο της ισότητας των φύλων. Με αυτήν την έννοια, ναι, είναι εισαγόμενη συνταγή η ισότητα. Υπάρχουν κατευθύνσεις για εθνικές δράσεις του ΟΗΕ. Δεν είναι εισαγόμενη με την έννοια της επιβολής διά της βίας. Αυτή η επιβολή διά των κανονιοφόρων στο όνομα της δημοκρατίας και του εκπολιτισμού είναι κάποιων άλλων, πολύ γνωστών, προνόμιο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/05/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Θυμάσαι το περιβόητο "έγκλημα τιμής"; Στον 21ο αιώνα μετράμε χιλιάδες τέτοιους φόνους κάθε χρόνο. Φόνους εν ψυχρώ γυναικών, για τον λόγο ότι πρόσβαλαν την οικογενειακή τιμή, το όνομα της οικογένειας. Δράστης είναι πάντα άρρεν μέλος της οικογένειας...

Η κοινωνία του Αμβούργου αναστατώθηκε πρόσφατα από τον φρικτό θάνατο μιας δεκαεξάχρονης Αφγανής, που ζούσε με την οικογένειά της στη γερμανική πόλη. Δράστης ο μεγαλύτερος αδελφός της, που δεν ανεχόταν τις τάσεις ανεξαρτησίας της αδελφής.

Αλλά τι ήθελε και τι έκανε η κοπέλα; Ήθελε να ζήσει όπως οι συνομήλικές της στο Αμβούργο, δηλαδή σε μια ευρωπαϊκή πόλη. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας στην Ευρώπη, αγόρια και κορίτσια, δεν έχουν μάθει να υπακούνε τυφλά στην αυθεντία του γονιού. Τα κορίτσια στην εποχή μας έχουν ελευθερία κινήσεων, πράγμα αδιανόητο για μια αφγανική ισλαμική οικογένεια.

Υπάρχει μια εκπληκτική ανάλυση στα γεγονότα από δημοσιογραφική ομάδα του "Σπίγκελ", πολύ διεισδυτική, που με προβληματίσε ευρύτερα. Εμείς συνήθως στεκόμαστε σε άλλες πιο ορατές και ίσως επείγουσες πλευρές της ζωής των μεταναστών-στριών και προσφύγων. Νομιμοποίηση, δουλειά-και είναι φυσικό. Αλλά τι σημαίνει για την προσωπικότητα η βίαιη απόσπαση από το περιβάλλον της γενέθλιας γης; Τι σημαίνει αυτό που ονομάζουμε ένταξη;

Γιατί άραγε η νεαρή κοπέλα ενστερνίσθηκε χωρίς δυσκολία το δυτικό τρόπο ζωής; Μα γιατί βρήκε σε αυτόν βαθμό ελευθερίας που στην πατριαρχική ιεραρχία της δικής της οικογένειας και κοινωνίας δεν υπήρχε. Στο πλαίσιο αυτού του τρόπου ζωής τόλμησε να "αντιμιλήσει" στην αρσενική ηγεσία του οίκου, δηλαδή να αμφισβητήσει το αλάθητο των επιλογών της.

Και γιατί ο μόλις λίγα χρόνια μεγαλύτερος αδελφός της και εκτελεστής της δεν μπόρεσε να ενταχθεί στο νέο του περιβάλλον, αφού κι αυτός μικρός ήρθε στη νέα πατρίδα; Μα γιατί αυτό το κοινωνικό περιβάλλον υπονόμει τους όρους της απόλυτης κυριαρχίας του πάνω στο θηλυκό. Ό,τι από την κουλτούρα και την παράδοση της χώρας του επιβεβαίωνε την επικυριαρχία του, στο νέο περιβάλλον έμοιαζε αναχρονιστικό και αρχαίο. Ούτε στην ίδια του την αδελφή δεν μπορούσε να επιβάλει τον παραδοσιακό κώδικα αξιών. Αντί για μαντήλα, αυτή φορούσε μεϊκάπ. Αντί για το φαρδύ ριχτό φόρεμα, που κρύβει κάθε θηλυκή ιδιαιτερότητα, αυτή προτιμούσε τα τζιν.

Κλαίω τη δύσμοιρη κοπέλα, που έφυγε τόσο φριχτά στην άνοιξη της ζωής της. Αλλά, κατά κάποιον περίεργο τρόπο, θρηνώ και για αυτόν τον εξίσου δύσμοιρο άντρα, που μπερδεμένος ανάμεσα σε δύο τόσο διαφορετικούς τρόπους ζωής και πολιτισμούς,

οδηγήθηκε στο έγκλημα νομίζοντας ότι λειτουργεί στο όνομα της ηθικής, της τιμής της οικογένειας, της ανδρικής, εν τέλει, τιμής.

Να γιατί όλα αυτά έχει σημασία να τα αντιπαλεύουμε. Μα γιατί να ασχοληθούμε εμείς με το ισλάμ; Δικό μας θέμα είναι η εκτομή των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών, λόγου χάρη; Κατ' αρχήν, με τα τεράστια μεταναστευτικά ρεύματα που υπάρχουν σήμερα, αυτές οι πρακτικές μπορεί κυριολεκτικά να συμβούν δίπλα σου. Ήδη μετακόμισαν στην Ευρώπη τα βάρβαρα έθιμα.

Αλλά πέρα από αυτό, ο αγώνας για την αναβάθμιση της θέσης της γυναίκας είναι ενιαίος. Όσο υπάρχουν αυτές οι καταστάσεις, δεν μπορούμε να εφησυχάζουμε. Μας τραβάνε πίσω, στην προϊστορία, στον μη-πολιτισμό. Και έπειτα υπάρχει και η πλευρά της φεμινιστικής αλληλεγγύης. Δεν μπορούμε να επιτρέπουμε στον ρατσισμό να υπάρχει. Και ο μαζικότερος ρατσισμός είναι αυτός του φύλου...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/05/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Ζητείται αξιοπρέπεια!

Πριν από λίγο καιρό είχα εντυπωσιαστεί από ένα τηλεοπτικό θέμα. Μία υπολογίσιμη ομάδα ανθρώπων από χώρα της Ασίας (Ινδοί;) είχαν υπογράψει συμβόλαιο με μεγάλη αμερικανική εταιρεία για να εργαστούν στις ΗΠΑ και είχαν πληρώσει ακριβά τη μετάβασή τους εκεί. Προφανώς, το έκαναν αυτό για να ζήσουν με καλύτερους όρους από ότι στη γενέθλια γη. Πλην όμως εξαπατήθηκαν. Βρέθηκαν σε χειρίστες συνθήκες. Το έπαθαν δηλαδή όπως οι γυναίκες - θύματα πορνικής εκμετάλλευσης που τις εξαπατούν οι διεθνείς προαγωγοί. Ξεκίνησαν, ως εκ τούτου, διαμαρτυρία και οργισμένη αντίδραση, πορεία στην πρωτεύουσα κ.λπ. Στα ομοιόμορφα μπλουζάκια τους επάνω είχαν μόνο μία λέξη - σύνθημα: Dignity. Αξιοπρέπεια. Τίποτε άλλο.

Μία λέξη - ένας ολόκληρος κόσμος αιτημάτων. Μία έννοια που περιέχει την απαίτηση για αξιοπρεπή μισθό, για συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, ασφαλιστική κάλυψη, στεγαστικές συνθήκες, ποιότητα ζωής. Ποιότητα ανθρωπίνων σχέσεων. Μία λέξη διαπεραστική, θαρρείς εκκωφαντική κραυγή, οργισμένη αντίδραση για την ευτελιστική εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο!

Αξιοπρέπεια, είδος σε τραγική ανεπάρκεια στην κοινωνία. Ακριβώς για αξιοπρέπεια μου μιλούσε ο νεαρός οδηγός του ταξί προχθές, όταν επισήμανε την έλλειψη χημικής τουαλέτας στην πιάτσα των ταξί, ζητώντας συγγνώμη για το άχαρο του θέματος.

Για συλλογική αξιοπρέπεια μιλούσε ο αρθρογράφος κυριακάτικης εφημερίδας, όταν έλεγε, ότι η χώρα διάγει ώρες ματαίωσης και πένθους με το ξεπούλημα του ΟΤΕ.

Αξιοπρέπεια επιζητεί η Γυναίκα, όταν διεκδικεί το βασικό της δικαίωμα στην αμειβόμενη εργασία. Για να έχει οικονομική άνεση και ευχέρεια επιλογών. Για να οικοδομήσει πάνω εκεί την ευρύτερη ανεξαρτησία της.

Τη δίψα για αξιοπρέπεια των σύγχρονων πολιτών οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη οι κυβερνήτες. Η δουλειά τους δεν είναι να ταυτίζονται με την νεοφιλελεύθερη εκδοχή του επιχειρείν και το υπερκέρδος στο οποίο αποσκοπεί. Η κυβέρνηση δεν είναι άλλο όνομα για την αγορά. Ακόμα και αν είναι δεξιά. Η "αγορά" βλέπει τον εργαζόμενο/νη μόνο ως πηγή κέρδους και υπερκέρδους. Συναρτά την εργασία του/της με τα οικονομικά οφέλη. Δεν ενδιαφέρεται για το 24ωρο του/της πολίτη. Όμως η πολιτεία παρεμβαίνοντας μέσω των πολιτικών της πρέπει να υπηρετήσει πολλαπλούς στόχους: διεύρυνση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, ίση πρόσβαση των γυναικών στην εργασία, χωρίς άμεσες και έμμεσες διακρίσεις, διότι το δικαίωμα στην εργασία είναι βασικό, στήριξη της οικογένειας μέσω επιδομάτων, αδειών, δομών για τη φύλαξη των παιδιών, πολιτικές για την ανάπτυξη του πληθυσμού, για τη στέγη κ.λπ. Πολιτική για την τρίτη ηλικία και βεβαίως δομές για τη διά βίου μόρφωση και τη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων του εργαζόμενου και της εργαζόμενης. Δεν είναι δυνατόν οι σύνθετοι κοινωνικοί στόχοι να επαφίενται στην καλή προαίρεση του

κεφαλαίου, που ως αποκλειστικό σκοπό έχει τη δική του επιβεβαίωση μέσω της ανάπτυξής του και θεωρεί τις κοινωνικές δαπάνες αλυσιτελείς, ενώ είναι κοινωνικές επενδύσεις.

Είναι ασυγχώρητη απλούστευση η πλήρης "οικονομικοποίηση" της πολιτικής, που αντί να θέτει τους κανόνες, σέρνεται πίσω από τις διαθέσεις του κερδοσκοπικού κεφαλαίου. Για να δούμε πότε οι πολίτες του κόσμου θα αντιληφθούν τον κίνδυνο που συνεπάγεται για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ο αυτόματος πιλότος της "αγοράς".

Πόσα ακόμη θύματα θα θρηνήσουμε και τι κόστος θα καταβάλουμε σε επίπεδο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιβάλλοντος.

Ζητείται αξιοπρέπεια!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/05/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Σιγά-σιγά και μεθοδικά καταστρέφονται τα "άλλοθι" της δημόσιας τηλεόρασης. Της κρατικής να πούμε καλύτερα, που θα 'πρεπε να ήταν δημόσια. Και έλεγα, όσο υπάρχει ο Κούλογλου στην ΕΡΤ, δεν χάθηκαν όλα. Υπάρχει ελπίδα...

Δυστυχώς, τα σημάδια φάνηκαν από καιρό. Από τότε τουλάχιστον που η ΕΡΤ έκανε κεντρικό πολιτιστικό της στόχο τη Γιουροβίζιον και μπόλιασε τα προγράμματά της με τα θεωρούμενα ανταγωνιστικά στοιχεία: το λάιτ ύφος και τον λαϊκισμό. Πώς να ξεχάσουμε τη φραπελιά;

Φάνηκε πως δεν χωράνε όλες οι αισθητικές απόψεις στο μαγαζί. Μάλλον παραδίδεται και αυτό το υποτιθέμενο οχυρό στην ελαφρότητα που διακρίνει το τηλεοπτικό τοπίο. Κρίμα, κρίμα! Μα τι να κάνουμε; Να μετακομίσουμε; Να φύγουμε από τη χώρα; Εγώ πάντως, αδελφή, έμεινα εμβρόντητη με τη δικαιολογία του κ. Παναγόπουλου. "Πάλιωσαν αυτού του τύπου οι εκπομπές". Δηλαδή πάλιωσε η σοβαρή ενασχόληση με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Με την αυθαιρεσία της εξουσίας; Της κάθε είδους εξουσίας; Με την ανάλυση γεγονότων και καταστάσεων που σημάδεψαν τον κόσμο; Πάλιωσε η δίψα των κατοίκων αυτής της πολύπαθης χώρας να γνωρίσουν σημαντικά γεγονότα που λαμβάνουν χώρα εκτός συνόρων; Και ευτυχώς που υπάρχουν κάποιες τέτοιες εκπομπές που μας πάνε πέραν από την ομφαλοσκοπήση στην οποία έχουμε βυθιστεί μέχρι το λαιμό. Παράδοξο δεν είναι; Ένας λαός εξωστρεφής από τα γεννοφάσκια του, που έχει από καταβολής ανοιχτούς ορίζοντες, που θαρρείς κρύβει μέσα του έναν Οδυσσέα, σήμερα εμφανίζεται να έχει μια μικροαστική μιζέρια και έναν στενό επαρχιωτισμό. Ούτε για τα Βαλκάνια δεν νοιάζεται. Έρχεται, λοιπόν, να ταραξεί η εκπομπή την αδιαφορία που βολεύει, να αναδείξει το πρόσωπο του σημερινού κόσμου, γεμάτο πληγές, είναι αλήθεια, ως μη όφειλε!

Το επιχείρημα "πάλιωσε", το έχουμε ακούσει κατά κόρον.

- Ακόμα με τον φεμινισμό ασχολείται; Μα είναι ντεμοντέ, πασέ...

- Ακόμα με την πολιτική ασχολείται; Μπλιάαχ, πασέ...

Και τι είναι μοντέρνο, τέλος πάντων; Ο homo oeconomicus, το εμπόριο, το χρηματιστήριο, το λαϊσφτάιλ, το χρήμα και ο εξουσιασμός; Το χρήμα έναντι παντός τιμήματος; Μα όλα αυτά τα μοντέρνα δεν είναι παρά απολήξεις της νεοσυντηρητικής ιδεολογίας, που όλα τα βλέπει ως αναλώσιμα προϊόντα, ως ανταλλάξιμα εμπορεύματα.

Λοιδωρείται, λοιπόν, κάθε τι που έχει βάθος, ουσία και πάει πέραν της καταναλωτικής συμπεριφοράς, πέραν του φαίνεσθαι. Απαξιώνεται ότι έχει να κάνει με την προσωπικότητα ως όλον. Γιατί ο/η άνθρωπος έχει και πνευματικές ανάγκες και ανησυχίες. Και θά 'πρεπε η ΕΡΤ να υπηρετεί αυτές τις ανάγκες, αλλά δεν το κάνει,

πλην εξαιρέσεων που άλλωστε επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Ή θα είναι στην υπηρεσία του κυβερνητισμού είτε της αγοράς. Μέση λύση δεν υπάρχει; Άλλη εναλλακτική οδός δεν υπάρχει;

Όσοι/ες πιστεύουμε στον ρόλο της δημόσιας τηλεόρασης δεν πρέπει να το αφήσουμε έτσι. Αν δεν ανατραπεί η απόφαση, τουλάχιστον να έχει κόστος.

Κατά τα άλλα, βασιλεύει το ροζ και κίτρινο στην τηλεοπτική επικράτεια. Από 'κεί που ήταν το χαρακτηριστικό μιας ζώνης, της μεσημεριανής, τώρα αυτά τα χρώματα εγκαθίστανται και στην πρωινή και στην απογευματινή - βραδινή. Διαχέονται σε όλο το εύρος του τοπίου. Και εκεί είναι το πρόβλημα. Έτσι, λοιπόν, συγχέονται τα όρια μεταξύ σημαντικών και ασήμαντων, με τα τελευταία να έχουν ηγεμονική θέση.

Ευτυχώς που μπορούμε να προστρέχουμε απευθείας στα διεθνή δίκτυα και να ξέρουμε πού πατάμε. Αλλιώς, εδώ πατάμε συχνά σε σάπιο σανίδι.

Εν τω μεταξύ -είπαμε- όλη η δημόσια ζωή δουλεύει για τον ταλαντούχο Λάκη...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/05/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Καινούργιος όρος μπήκε στη ζωή μας: διατροφική ασφάλεια!

Μετά την οικολογική ασφάλεια, και σε ένα βαθμό συνδεδεμένη μαζί της, νάσου τώρα και η κρίση των τροφίμων, όπως λέγεται διπλωματικά. Η πείνα δηλαδή. Όχι φτώχεια απλά, πείνα, έλλειψη των στοιχειωδέστερων αγαθών για την επιβίωση, όπως το ψωμί (ρύζι) και το νερό. Πώς να πιστέψεις ότι στον 21ο αιώνα, με την τόσο προηγμένη τεχνολογία, μαζικά άνθρωποι λιμοκτονούν; Όχι σε μία μόνο χώρα, εξαιτίας κάποιας συγκυριακής ακρότητας της φύσης, όπως ξηρασία, τσουνάμι, σεισμός, κυκλώνας. (Αν και αυτά τα φυσικά φαινόμενα, όπως δείχνει το παράδειγμα της Μιανμάρ [πρώην Βιρμανία] έχουν ταξική διάσταση. Ο φτωχός λαός καλείται να σηκώσει το σταυρό του μαρτυρίου]. Σε μια σειρά χωρών, διηπειρωτικά, λοιπόν εμφανίζεται αυτό το νέο ποιοτικά φαινόμενο, που οι αξιωματούχοι των διεθνών οργανισμών αποκάλεσαν "ύπουλο σιωπηλό τσουνάμι" [sic].

Αυτό το νέο κύμα πείνας είναι τρανή απόδειξη της αποτυχίας του μοντέλου διακυβέρνησης στον κόσμο, ομολογία ήττας του νεοφιλελευθερισμού. Απ' όπου πέρασε και περνάει ο νεοσυντηρητισμός αφήνει πίσω του σμπαράλια, στον βαθμό που το κυνήγι του κέρδους έχει πλήρως αυτονομηθεί από την κοινωνική του αναφορά. Ακόμα-ακόμα και ο προσανατολισμός και το προφίλ των επενδύσεων των μεγάλων κεφαλαίων άλλαξε, αφού προτιμούν το χρηματιστήριο παρά την παραγωγική επένδυση, αφού θυσιάζουν μέρος της αγροτικής παραγωγής για την παραγωγή βιοκαυσίμων. Για να κερδηθούν πόντοι στον ανελέητο ενεργειακό ανταγωνισμό και στην, επίσης, ενεργειακή ασφάλεια!

Τώρα οι διεθνείς οργανισμοί βλέπουν με ανησυχία τις εκδηλούμενες ήδη κοινωνικές αναταραχές, τις διαδηλώσεις π.χ. στη Σομαλία για τα τρόφιμα. Μόνο που προσεγγίζουν αυτό το θέμα ως ζήτημα κοινωνικής σταθερότητας και δημόσιας ασφάλειας. Αρκεί αυτή η οπτική γωνία; Μήπως πρέπει να δούμε το θέμα αυτό ως έλλειμμα δημοκρατίας, πολιτισμού και παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Πρέπει να μας νοιάζει ο/η άνθρωπος αυτός/ή καθαυτός/ή. Ο/η άνθρωπος, που στην αποθέωση της σημερινής παραγωγικότητας της εργασίας πεινάει βιολογικά γιατί πεινάει κοινωνικά...

Έχουμε, λοιπόν, πρόβλημα καραμπινάτο, αγαπητή μου, και πρέπει να δούμε τις κινήσεις στο κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

Σκέφτομαι τούτες τις ώρες τους ευάλωτους/ες σε αυτή τη γη: τις γυναίκες και τα παιδιά. Οι γυναίκες που κερδίζουν μόνο το 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ κάνουν τα 2/3 των ωρών εργασίας παγκόσμια. Σκέφτομαι το 1.300.000.000 κατοίκους αυτού του πλανήτη, που ζουν με λιγότερο από ένα δολάριο τη μέρα, τα 2/3 των οποίων είναι γυναίκες. Τι θα τους συμβεί όταν μέσα σε ένα χρόνο έχει διπλασιαστεί η τιμή των τροφίμων; Εδώ καταστρέφεται ο/η άνθρωπος, Ευγενία. Και είναι απλά θέμα ασφάλειας και όχι ανθρωπισμού; Ευνόητο, οι εξουσιαστές να σκέπτονται με όρους

ασφάλειας, γιατί βλέπουν την πείνα και τη φτώχεια ως απειλή για το καθεστώς της εξουσίας τους, που όμως ευθύνεται για τα σημερινά κοινωνικά αδιέξοδα. Ευθύνονται για τη φτώχεια των πολλών, που τι σημαίνει; Έλλειψη ευκαιριών, διακρίσεις και κοινωνική αδικία. Και μέσα στο γενικό χαμό, οι κυβερνώσες ελίτ προκρίνουν τη διπλωματία των εξοπλισμών, δηλαδή κανόνια αντί για ψωμί.

Ο μονόδρομος της αγοράς πρέπει τάχιστα να εγκαταλειφθεί. Και οι κυβερνήσεις να ασχοληθούν και να σχεδιάσουν την κοινωνική πολιτική, που θα αποκαταστήσει τον θρυμματισμένο κοινωνικό ιστό. Η πολιτεία, η διαχρονική δηλαδή διακυβέρνηση, οφείλει να ξαναγίνει ο συλλογικός εγγυητής του δικαιώματος στην εργασία, την κοινωνική ασφάλιση, την υγεία και την παιδεία των πολιτών.

Το κωμικοτραγικό είναι ότι στη χώρα μας, όπου όλες οι αλλαγές επισυμβαίνουν με καθυστέρηση, τώρα που χρεοκοπεί διεθνώς το μοντέλο της άκρατης εμπορευματοποίησης - ιδιωτικοποίησης, τώρα βρήκε η κυβέρνηση να αποποιηθεί τον δημόσιο έλεγχο του ΟΤΕ, της ναυαρχίδας δηλαδή των επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας.

Ας μας φυλάει η Παναγίτσα!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

03/05/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Εγγραφα στο προηγούμενο σημείωμα για τη σχέση "επικοινωνίας" και πολιτικής ή μάλλον για την συχνή αυτονόμηση της πρώτης από τη δεύτερη και τη μετατροπή της σε αυτοσκοπό.

Έχει μάλλον καταντήσει κουραστικό πράγμα το κυνήγι της έξυπνης ή εξυπνακίστικης ατάκας των πολιτικών, η παράσταση στη Βουλή -και όχι μόνο. Απλώς για να σε προσέξουν τα μίντια, που αλλιώς αδιαφορούν. Θα μου πεις και η Greenpeace χρησιμοποιεί επικοινωνιακά ευρήματα. Ναι, αλλά πίσω υπάρχει πάντα ένα ισχυρό μήνυμα, το οποίο διαμεσολαβείται μέσα από τη μορφή που επιλέγεται.

Αρα η αντίρρησή μου τοποθετείται στο σημείο όπου η επικοινωνιακή πλευρά καπελώνει την ουσία και αντί να ανοίγει τον προβληματισμό και τον δημόσιο διάλογο, αντί να συναιρεί τις κοινωνικές αντιδράσεις, κλείνει το θέμα στο πλαίσιο του εφήμερου και της ολιγόζωης προβολής του. Και μετά τι;

Και η αλησμόνητη Μελίνα οργάνωνε στο εξωτερικό τον καιρό της δικτατορίας διάφορα χάπενινγκς ελκυστικά για τα μίντια, προκειμένου να διαχύσει το μήνυμα της μη ανοχής στη δικτατορία και να ενισχύσει την αντίσταση στους συνταγματάρχες.

Στις μέρες μας αυτή η επικοινωνιακή τακτική τραβήχτηκε στα άκρα, σε τέτοιο σημείο που αδικεί και παραβιάζει την πολιτική. Άσε που δημιουργεί και μία ψεύτικη εικόνα ότι η πολιτική μπορεί να είναι λαιτ και ανώδυνη ή κάτι το επιφανειακό ή ακόμα-ακόμα κάτι σαν περφόρμανς.

Το κωμικό είναι ότι συχνά αυτός ο λάιφ στάιλ τρόπος αντιπαραβάλλεται τάχα στο ξύλινο ύφος της πολιτικής. Όχι ότι δεν μπορεί να βελτιωθεί η γλώσσα της πολιτικής. Όμως αυτή η απολυτοποίηση, ότι κάθε τι σοβαρό πολιτικό είναι ξύλινο, συνιστά εσκεμμένη υπερβολή. Ύστερα, μέχρι ενός σημείου, η ίδια η φύση της πολιτικής ωθεί σε μία δημιουργική ασάφεια, στην προσπάθεια να βρεθεί μία συμβιβαστική φόρμουλα και και να μπορεί να κυλήσει η κοινωνική ζωή.

Όλα αυτά τα είπα ως περαιτέρω διευκρίνιση, ξεκινώντας από την κατ' εξοχήν θετική εικόνα της νέας κυβέρνησης Θαπατέρο, όπου τα μισά μέλη είναι γυναίκες. Λέω, λοιπόν, να μην μείνουμε στην άκρως "επικοινωνιακή" παρουσία της νέας υπουργού Άμυνας (νέα στην ηλικία, και εφτά μηνών έγκυος, με εμφανή την εγκυμοσύνη της να επιθεωρεί το στράτευμα) και το θέμα να εξαντληθεί εκεί. Αλλά να προχωρήσουμε στον προβληματισμό, αυτή η νέα σύνθεση της κυβέρνησης θα κάνει τη διαφορά; Θα μετατοπισθεί η πολιτική προς τις καθημερινές ανάγκες των ανθρώπων και την ποιότητα ζωής; Το ξεχάσαμε αυτό το σκέλος, Ευγενία. Όταν προβάλαμε τον στόχο της ίσης συμμετοχής των γυναικών στα κοινά, τον συνδέαμε με την ανανέωση της πολιτικής ζωής και τη στενότερη σύνδεσή της με τον ανθρωπισμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με την προβολή ενός άλλου κώδικα αρχών και αξιών. Θέλαμε τη μίξη, τη συνδιαμόρφωση της κλίμακας αξιών και προτεραιοτήτων, όχι τη μίμηση των

ανδρικών προτύπων συμπεριφοράς. Θα είναι ολέθριο αν θα επικρατούν οι πατριαρχικές αξίες και στην μετα-πατριαρχία εποχή. Να γιατί είναι καιρός μαζί με την προβολή του αιτήματος της ισόρροπης αντιπροσώπευσης των φύλων στους θεσμούς, να ασχοληθούμε και με το τι κομίζουν οι γυναίκες στην πολιτική. Τι μπορεί να ωφεληθεί το πολιτικό σύστημα και η κοινωνία από την πρόσμειξη των αρχών και αναγκών και προσδοκιών και των δύο φύλων. Τι πρέπει να απαιτήσει και η κοινωνία από το γυναικείο κοινωνικό φύλο. Και νομίζω πως πρέπει να ζητήσει τη συμβολή του στην κάλυψη του ελλείμματος της κοινωνικής αλληλεγγύης και κοινωνικής δικαιοσύνης. Τουλάχιστον αυτό...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

Καινούργιο κοσκινάκι μου και πού να σε κρεμάσω...

25/04/2008

ΚΡΕΙΤΤΟΝ ΣΙΓΑΝ;

Αγαπητή Ευγενία,

Τη νέα σύνθεση της κυβέρνησής του επιδεικνύει ο πρωθυπουργός της Ισπανίας κ. Θαπατέρο, όπου οι μισές είναι γυναίκες (9 στους 18). Για φαντάσου, ο ευρωπαϊκός νότος προωθήθηκε τόσο στον σχετικό πίνακα κατάταξης, που βγήκε μπροστά και από τη Σουηδία. Έτσι, στις πρώτες θέσεις έχουμε σήμερα τη Φινλανδία με ποσοστό γυναικών υπουργών 55% (11 στους 20), την Ισπανία με 50%, τη Σουηδία με 45,45% (10 στους 22) και τη Γαλλία με 43,75% (7 στους 16). Είναι να μη μελαγχολείς όταν σκέφτεσαι ότι η Ελλάδα δεν λέει να απαγκιστρωθεί από τις τελευταίες θέσεις, αφού σήμερα κατέχει την περίοπτη 26η θέση στους 27 της Ε.Ε. με μία υπουργό. Ακολουθεί η Ρουμανία με καμία, που κλείνει και τον κατάλογο. Το ενδιαφέρον με την Ισπανία είναι ότι και στη Βουλή οι επιδόσεις των γυναικών δεν είναι ευκαταφρόνητες, αφού το ποσοστό τους είναι 36,17% (δηλ. 127 στους 350). Δεν είναι συνεπώς τυχαίες οι κρίσεις συμπάθειας που διατυπώνονται και από τις Ελληνίδες για τον Θαπατέρο.

Ωστόσο, έχω κάποιες παρατηρήσεις που θέλω να μοιραστώ μαζί σου. Συγκεκριμένα, έχω μία επιφύλαξη ως προς την επικοινωνιακή αξιοποίηση μιας κίνησης που θάπρεπε να θεωρείται αυτονόητη. Άκου με: πριν από λίγα ακόμη χρόνια η εγκυμοσύνη θεωρούνταν αρρώστια και αδυναμία στην πολιτική. Την πιο μεγάλη ανασφάλεια δοκίμαζαν οι άνδρες συνεργάτες στο επιτελείο της εγκυμονούσας αξιωματούχου. Τώρα, σιγά-σιγά εγκαθίσταται η αντίληψη ότι είναι μία φυσιολογική κατάσταση, την οποία, άλλωστε, θα αντιμετωπίζουμε όλο και συχνότερα, στον βαθμό που οι γυναίκες θα πολλαπλασιάζονται στην ενεργή πολιτική.

Από την άλλη, το επικοινωνιακό πλασάρισμα μιας εγκύου υπουργού, που είναι έτοιμη να αναλάβει υπουργείο συνδεδεμένο κατ' εξοχήν με την πολιτεία των ανδρών, όπως το Άμυνας, μοιάζει μάλλον ωφελμιστικό. Μία νέα 37χρονη γυναίκα, εφτά μηνών έγκυος, επικεφαλής του ΥΠΕΘΑ, που επιθεωρεί το στράτευμα, έχει στοιχεία ενός τέτοιου εντυπωσιασμού, σαν αυτόν που αρέσκεται να αλιεύει σήμερα η κάμερα προς χάρη του φιλοθεάμονος κοινού. Με άλλα λόγια, όλο αυτό εμένα μου φαντάζει ως ελκυστικό περιτύλιγμα, που το περιεχόμενο του δεν είναι γνωστό. Δεν είναι σίγουρο ότι θα αντιστοιχεί με τη μορφή. Δηλαδή, ποια πολιτική θα εφαρμόσει η Carme Chacon; Θα εξωραΐσει τον στρατό στα μάτια των πολλών γυναικών; Θα τις συμφιλιώσει με τα δόγματα της στρατιωτικοποίησης; Με την τρέχουσα ιδεολογία του ΝΑΤΟ; Με τις ολέθριες αποστολές του στα μέτωπα των διεθνών συγκρούσεων, α λα Ιράκ και Αφγανιστάν; Με τον ρόλο του ως παγκόσμιου χωροφύλακα;

Δεν είναι όλα, λοιπόν, επικοινωνία. Για να μην πούμε ότι οι επικοινωνιακές προτεραιότητες βλάπτουν σοβαρά την πολιτική. Παραμένοντας στο φαινομενικά 'παράδοξο', μας διαφεύγει η πεμπτουσία της πολιτικής, που είναι πολιτική για ποιον, με τι περιεχόμενο. Για να κάνει μια κυβέρνηση και μια υπουργός τη διαφορά πρέπει

να εφαρμόσει εναλλακτική προς την κρατούντα πολιτική. Θα μου πεις, πώς το προεξοφλείς ότι δεν θα γίνει έτσι; Δεν το βλέπω, γιατί η κοινωνική προσοχή διοχετεύεται στο απ' έξω, κάνει ζουμ στις ιδιαιτερότητες (φύλο, ηλικία, ειδίκευση κ.λπ.) και όχι στις προγραμματικές προτεραιότητες.

Βαρέθηκα το γύρω-γύρω. Θέλω να απασχολήσω το μυαλό μου με την πολιτική. Με το επιχείρημα, όχι την εντύπωση. Δεν επιθυμώ άλλες επικοινωνιακές ατάκες και εκπλήξεις. Νιώθω ότι έχει θρυμματισθεί η σκέψη μου, έχει ακυρωθεί η κριτική μου ικανότητα. Δεν θέλω να είμαι μέσα μου ένα άθροισμα εικόνων και ρηχών σκέψεων. Θέλω να σκέπτομαι, δηλ. να αναρωτιέμαι, να αμφιβάλλω, να ρωτάω, να ψάχνω, να αμφισβητώ και να πιστεύω ερευνώντας. Όχι, δεν θέλω να απολέσω αυτό το μοναδικό προνόμιο της ελευθερίας μου.

Καλή Ανάσταση!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/04/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Η ισότητα των φύλων είναι θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή ζήτημα δημοκρατίας, ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής; Θα μου πεις, γιατί μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανάπτυξης δημιουργείται δίλημμα;

Ας τα πάρουμε από την αρχή τα πράγματα: Εάν γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, τότε αυτό χαρακτηρίζει τη δημοκρατία, επιτρέπει τη συμμετοχή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία και συντελεί στην κοινωνική συνοχή.

Από την άλλη, για να βρίσκουν εφαρμογή τα ανθρώπινα δικαιώματα, πρέπει να υπάρχει μία κρίσιμη μάζα προϋποθέσεων: πλουραλιστικό πολιτικό σύστημα, καλή λειτουργία των θεσμών με διαφάνεια και δημόσιο έλεγχο, χρηστή διακυβέρνηση, αειφόρος ανάπτυξη, κοινωνική δικαιοσύνη. Άρα τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο σεβασμός και η ικανοποίησή τους δεν μπορούν να θεωρούνται ξεκομμένα από τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, που προσδιορίζουν το πεδίο εφαρμογής τους. Ιδιαίτερα, η αναπτυξιακή διαδικασία είναι αυτή που προσφέρει πλείστες επιλογές και ευκαιρίες και προωθεί την ισότητα.

Στη δική μου αντίληψη, δύσκολο να ξεχωρίσεις την ενδυνάμωση των γυναικών, ως κοινωνικού φύλου, από τη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Αυτά τα δύο μεγέθη είναι σε διαρκή αλληλεπίδραση, συνυφαίνονται και διαπλέκονται.

Επομένως τι νόημα έχει να εμμένουμε στον διαχωρισμό, ότι η ισότητα είναι κυρίως θέμα ανάπτυξης και όχι δικαιωμάτων; Εκτός εάν στην έννοια ανάπτυξη δίδεται άλλο περιεχόμενο, δηλαδή οικονομική μεγέθυνση, ως αποτέλεσμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Μιας δραστηριότητας που στηρίζεται στο κέρδος και στον κυρίαρχο ρόλο της ιδιωτικής επιχείρησης.

Αν είναι έτσι, τότε το πράγμα αλλάζει. Εάν η ανάπτυξη προσεγγίζεται με όρους νεοφιλελεύθερης αγοράς, τότε οδηγούμαστε αλλού. Πού; Εξαρτάμε τα ανθρώπινα δικαιώματα από τη μεταχείριση που τους επιφυλάσσει το επιχειρείν στο πλαίσιο του νεοφιλελευθερισμού και της άκρατης ιδιωτικοποίησης - εμπορευματοποίησης. Δηλαδή βάζουμε τον λύκο να φυλάξει το αρνί.

Μα δεν είναι ο ύπατος στόχος του επιχειρείν σήμερα η κοινωνική συνοχή, είναι το κέρδος έναντι παντός τιμήματος, το υπερκέρδος μάλιστα και ο ανελέητος ανταγωνισμός. Τα ανθρώπινα δικαιώματα, στα οποία κατέταξε την ισότητα των φύλων η Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες [1995], έχουν ως θεματοφύλακα την πολιτεία. Πρωτίστως και κυρίως. Μήπως με το να ασπάζομαστε την ιδέα ότι η ισότητα δεν είναι θέμα δικαιωμάτων ουσιαστικά απαγκιστρώνουμε την πολιτεία από την ευθύνη της ως συλλογικού εγγυητή της ισότητας; Και μάλιστα με έναν τρόπο που σε πρώτη και δεύτερη ανάγνωση δεν γίνεται αντιληπτός; Άσε που μπορεί να ακούγεται και μοντέρνος.

Μήπως εξαρτούμε την ισότητα από την ατομική στάση και συμπεριφορά,
"ιδιωτικοποιώντας" έτσι ένα ζήτημα που είναι πρωτίστως πολιτικό και κοινωνικό;
Και άρα απολυτοποιούμε την προσωπική ευθύνη; Και άρα υποβάλλουμε την ιδέα
"όποια επιζήσει, επέζησε"

Είμαι άραγε υπερβολική; Πήγα πολύ μακριά; Τώρα γιατί τα είπα αυτά; Ε, όλο και
κάποια αφορμή θα υπάρχει, δεν νομίζεις;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/04/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Το έργο και τις ημέρες της αγωνίστριας Μαρίας Μάνου μνημονεύσαμε προχθές στο Πολιτιστικό Κέντρο Κορυδαλλού. Πρόκειται για τη θρυλική ‘αντιδήμαρχο Κορυδαλλού’, που κέντριζε το πολιτικό μας ενδιαφέρον, όταν προσερχόμασταν στις τάξεις της καθ ημάς αριστεράς. Τώρα που πέρασε κάποιος καιρός από τότε που μας άφησε η Μαρία, φαίνονται πιο καθαρά οι ρίζες του πολύμορφου έργου της στην τοπική κοινωνία, η πρωτοποριακή δράση της, ιδιαίτερα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, τον πολιτισμό, την ισότητα των φύλων, την ειρήνη.

Εμβληματική προσωπικότητα του χώρου της Αυτοδιοίκησης, από τις λίγες γυναίκες που σχετικά νωρίς άσκησαν διοίκηση σε δήμους, αφού μόλις στα 1956 εκλέχτηκε -η πρώτη γυναίκα δήμαρχος, η Μαρία Δεσύλλα, στην Κέρκυρα. Ήταν μια εποχή, όπου οι δήμαρχοι της αριστεράς και οι δημοτικοί παράγοντες ήταν σημεία -αναφοράς. Πέτρινα μα ηρωικά χρόνια και οι -προοδευτικοί δήμαρχοι έπαιρναν πρωτοβουλίες και πέραν των περιορισμένων αρμοδιοτήτων τους και των ισχνών οικονομικών πόρων. Τώρα έχουν πολύ περισσότερες αρμοδιότητες, πάντα όμως πολύ λιγότερους πόρους, δυσανάλογους με το εύρος της ευθύνης, αφού το ζήτημα της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ παραμένει άλυτο. Κι ύστερα είναι το θέμα των προγραμματικών προτεραιοτήτων της δημοτικής πολιτικής. Ένα πνεύμα λαϊκισμού και τσιμεντοεπιδειξιμανίας επηρεάζει τους αυτοδιοικητικούς οργανισμούς. Και σκέφτομαι πόσο ψηλά έβαζε τον πήχη η Μαρία Μάνου, όταν δε δίσταζε να εξοικειώνει τον κόσμο με την κλασική μουσική και την καλή λαϊκή μουσική, το θέατρο και το σινεμά ποιότητας.

Προτού ανταμώσουμε και μιλήσουμε δια ζώσης είχε φτάσει στα αυτιά μου η φήμη της, ως μιας δραστήριας όσο και αποτελεσματικής αγωνίστριας της κοινωνικής προόδου, στο συνδικαλισμό, στην Τ.Α, στα κινήματα, στην πολιτική αριστερά. Λίγο καιρό πριν φύγει για το ταξίδι χωρίς επιστροφή, είχαμε πάλι μία κουβέντα εκ βαθέων, για την αριστερά, την ισότητα των φύλων, το μέλλον του τόπου... Όταν συνομιλούσες, ένιωθες ότι είχες συνομιλήτρια απέναντι. Επικοινωνούσες.

Η Μαρία Μάνου βρέθηκε σε θέσεις ευθύνης την εποχή που δεν είχε διατυπωθεί μαζικά και διεκδικηθεί από το φεμινιστικό κίνημα η ίση αντιπροσώπευση των γυναικών στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Ο διάλογος στην κοινωνία για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική ήταν σε μηδενικά άντε σε πρωτόλεια επίπεδα. Και εκείνη έκανε ό,τι μπορούσε για την ενδυνάμωση των γυναικών και τη διάχυση του μηνύματος της ισότητας στην κοινωνία. Όμως η μεγάλη της προσφορά ήταν το ίδιο το προσωπικό της παράδειγμα. Αυτό είναι το πλέον πειστικό επιχείρημα: η ίδια η στάση που τηρείς απέναντι στα πράγματα, η ίδια η συμμετοχή, η κατάθεση ψυχής. Με το παράδειγμα της έδειξε ότι υπάρχει χώρος και για τις γυναίκες στη δημόσια ζωή, υπάρχει ρόλος και γι' αυτές στην πολιτική. Και το σπουδαιότερο, μπορούν να κάνουν πράγματα και να έχουν κοινωνική προσφορά ευρύτερη.

Ξεχέρσωσαν, λοιπόν, η Μαρία και οι πρωτοπόρες γυναίκες συναγωνίστριες της τη χέρσα γη της ιστορικής αδράνειας και της κατά φύλο διαχωριστικής γραμμής ανάμεσα στο δημόσιο χώρο και χρόνο και τον ιδιωτικό. Γι' αυτό τους χρωστάμε βαθιά ευγνωμοσύνη. Τους οφείλουμε χάριτες, γιατί παρέδωσαν τη σκυτάλη της αξιοπρέπειας στις νεώτερες γενιές. Και η Μαρία έπεισε πρώτα από όλα την ίδια της την κόρη, τη Λαμπρινή, που συνεχίζει επάξια στο χώρο του Δήμου Κορυδαλλού, με τον οποίο η μητέρα της είχε αναπτύξει σχέση ζωής. Τι μεγαλύτερη ικανοποίηση από αυτό!

Αυτά. Και μην ξεχνάς το σύνθημά μας: Θέλω να γίνω όλα όσα επιθυμώ και μπορώ να γίνω...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/04/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Φτιάξε μου ένα καφέ

Σκέτο χωρίς ζάχαρη,

Σαν τη δική μου τη ζωή

Που είναι πικρή και άχαρη!

Είπε κάτι σε δημόσια δήλωσή του κατ' αυτάς ο δήμαρχος Αθηναίων , που θα το εκτιμούσα πολύ, αν...

Να πάντουν, είπε, οι Ευρωπαίοι να είναι η Φιλιπινέζα των ΗΠΑ ή κάπως έτσι.

Δυστυχώς, η χρησιμοποίηση της λέξης Φιλιπινέζα στη θέση της θεραπεινίδας κατέστρεψε την ορθότητα της εκτίμησης και το μεγαλείο της φράσης.

Αλλά ας τα πάρουμε από την αρχή. Υπάρχουν εγχώριοι πολιτικοί του συντηρητικού χώρου, που έχουν αντίθεση με την πολιτική Μπους και την στάση υποτέλειας που χαρακτηρίζει αρκετούς Ευρωπαίους πολιτικούς. Και αυτή τους την αντίθεση την εκφράζουν και από μικροφώνου δημόσια. Φαντάσου, που έχει οδηγήσει τα πράγματα η διοίκηση Μπους, ώστε να προκαλεί δυσανεξία και στους πολιτικούς του συγγενείς. Και σκέψου, πόση ευθύνη έχουν αρκετές κυβερνήσεις και ηγέτες στην Ευρώπη, που αντί της ευρωατλαντικής υποτέλειας θα έπρεπε να καλλιεργούν σχέσεις ισοτιμίας με τις ΗΠΑ και να μεριμνούν για την ευημερία των λαών της Ευρώπης, την κοινωνική συνοχή και την ασφάλεια με ειρήνη και δημοκρατία Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να παίζει κανείς το ρόλο του ηγεμόνα, πρέπει να υπάρχουν ηγεμονευόμενοι. Έτσι δεν είναι;

Έως εδώ καλά τα σκέφτεται ο δήμαρχος και απολαυστικός είναι ο έμπειρος πολιτικός της Ν.Δ. όταν λέει ότι οι Ευρωπαίοι προστρέχουν στο "μπαμπά" τους. Όμως τι το ήθελε ο δήμαρχος το επικοινωνιακό ευφυολόγημα με τη "Φιλιπινέζα"; Πρέπει να είμαστε αυστηρές και αυστηροί με το λόγο των δημοσίων προσώπων, γιατί δημιουργούν προηγούμενο. Και πλάκα-πλάκα εγκαθίσταται στην καθημερινότητα μας ο ρατσισμός, ακόμα και μέσα από ευφυολογήματα και χιουμοριστικές ατάκες του τύπου "Αλβανός τουρίστας", "Ρωσίδα καλλιτέχνης".

Κατ' αρχήν, η κοινότητα των Φιλιπινέζων, κυρίως γυναικών, στη χώρα μας είναι από τις καλύτερες και πιο δημιουργικές. Δεν δημιουργούν προβλήματα. Και εκεί που φαίνεται η σοβαρότητα είναι στο σχολείο. Στη σχολική γιορτή που γίνεται στο τέλος του σχολικού έτους μένεις έκθαμβη με τη συστηματική δουλειά που γίνεται εκεί και την καλλιέργεια των ταλέντων και δεξιοτήτων των παιδιών. Διαμαρτύρομαι, λοιπόν, για λογαριασμό τους και την απομείωση της αξιοπρέπειας τους, που γίνεται μέσα από την ταύτισή τους με ότι θεωρούμενο ως ευτελέστερο. Και δεν είναι μόνο λεκτική η

υποτίμηση, αλλά αναπαράγεται και εκπέμπεται και μέσα από τις αναπαραστάσεις των Φιλιππινέζων γυναικών στα ΜΜΕ [διάφορα βλακώδη σήριαλς].

Είμαστε, πλέον, μία χώρα υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών, που ζουν και εργάζονται στον τόπο μας. Συννοικούμε με πολίτες από διάφορες χώρες του κόσμου. Και οφείλουμε να αρθρούμε στο ύψος των σημερινών περιστάσεων, πολύ περισσότερο που γνωρίζουμε από "ξενιτειά", από τον πόνο της μετανάστευσης και της προσφυγιάς. Αυτό το νεοπλουτικό υφάκι που πάει να εγκαθιδρυθεί για τα καλά στη δημόσια συμπεριφορά μας λίγη σχέση έχει με τις αρετές αυτού του λαού, μία από τις οποίες είναι η φιλοξενία. Η Αθήνα, ιδιαίτερα, είναι μία πόλη πλέον πολυεθνική και πολυθρησκευτική. Και δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση σε έναν κόσμο, όπου οι μετακινήσεις των πληθυσμών και τα μεταναστευτικά ρεύματα αποτελούν ισχυρό χαρακτηριστικό της.

Άρα, ο πρώτος πολίτης της Αθήνας, αν μη τι άλλο, καθημερινά πρέπει να σκέφτεται ποια πόλη διοικεί...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/03/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Η αγία ημών ποσόστωση...

Χρόνια ολόκληρα προσπαθώ να πείσω, αφού πείστηκα, τα διάφορα γυναικεία και μικτά ακροατήρια ότι χρειάζεται η καθιέρωση ποσόστωσης για τα κομματικά όργανα, που να καλύπτει το 1/3 τουλάχιστον. Οι εξελίξεις δείχνουν ότι ορισμένες φορές ακόμα και γνωστά και καταξιωμένα γυναικεία στελέχη των κομμάτων χρειάζονται την ποσόστωση.

Τα δύο πρόσφατα συνέδρια του ΣΥΝ και του ΠΑΣΟΚ προσφέρουν υλικό για στοχασμό και αναστοχασμό πάνω στο θέμα. Πραγματικά έχω υποστεί σοκ από την περίπτωση της Φώφης Γεννηματά, όπου, από πρώτη στη λίστα των εκλεγέντων-εισών από το συνέδριο για το Εθνικό Συμβούλιο, εξελέγη με ποσόστωση και ασθμαίνοντας στο Πολιτικό Συμβούλιο. Τέτοια διαμετρική συμπεριφορά μόνο με τον ανελέητο εσωτερικό ανταγωνισμό και τις στρεβλώσεις που δημιουργεί μπορεί να εξηγηθεί. Και εκεί είναι το πρόβλημα.

Καθιέρωσε το ΠΑΣΟΚ 40% ποσόστωση υπέρ των γυναικών σε όλα τα όργανα. Πόσο αυτό έγινε κτήμα και συνείδηση της πλειοψηφίας των στελεχών και μελών; Αμ, δεν έγινε. Διότι αν μόνο οι 17 στις 60 γυναίκες, που είναι το μερίδιό τους στο αιρετό μέρος του Εθνικού Συμβουλίου, εκλέγονται χωρίς την ποσόστωση, τότε υπάρχει θέμα εδώ. Και σε κάθε περίπτωση η ποσόστωση είναι αναγκαία!

Στον ΣΥΝ πάλι η ποσόστωση είναι αναλογική: 32, 67% ήταν το ποσοστό των γυναικών στο σύνολο των συνέδρων του τελευταίου συνεδρίου. Τόσο είναι και το ποσοστό τους στην Κεντρική Πολιτική Επιτροπή, δηλαδή 40 γυναίκες σε σύνολο 125 μελών, από τις οποίες οι 11 εκλέχτηκαν με τη βοήθεια της ποσόστωσης. Και δυστυχώς η ποσόστωση αυτή ισχύει για τα βουλευόμενα και όχι τα εκτελεστικά όργανα, στα οποία κατατάσσεται η Πολιτική Γραμματεία. Σήμερα στο όργανο αυτό, που στην ουσία είναι υπερ-βουλευόμενο, υπάρχει μόνο μία γυναίκα σε σύνολο 17. Αλλά αυτή η πλευρά δεν προσμετράται στην ανανέωση...

Για τον ΣΥΝ στο θέμα αυτό ισχύει το κάθε φέτος και χειρότερα, αφού και στην Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ 2 είναι οι γυναίκες βουλευτές σε σύνολο 14. Τούτο σημαίνει ότι έχουν ωριμάσει διορθωτικές κινήσεις, δηλαδή καθιέρωση ποσόστωσης 40% τουλάχιστον για όλα τα όργανα. Η ίδια κουλτούρα πρέπει να διαποτίσει και τον ΣΥΡΙΖΑ.

Δυστυχώς, η ποσόστωση είναι το μόνο εργαλείο για τη διόρθωση της κατάστασης ανισορροπίας που υπάρχει στα κομματικά όργανα, μιας και πολιτική ανάδειξης στελεχών δεν υπάρχει. Και στον βαθμό που υπάρχει ένας υποτυπώδης σχεδιασμός, αυτός αφήνεται στο επιτελείο της κάθε τάσης, δηλαδή σε άτυπα σχήματα.

Από το 1988-89, όταν άρχισα να εξοικειώνομαι με τη στρατηγική της ποσόστωσης, ένα επιχείρημα άκουγα κατά κόρον: Μία γυναίκα γνωστή μέσα από την πορεία της,

εκτιμώμενη από τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών της, δεν χρειάζεται ποσόστωση. Άρα η ποσόστωση είναι για τις αποτυχημένες πλην φιλόδοξες...

Είχαμε όμως ορισμένα παραδείγματα τα τελευταία χρόνια πολύ εύγλωττα και πειστικά, που άλλα δείχνουν. Η Μελίνα Μερκούρη ήταν με ποσόστωση στο Εκτελεστικό του ΠΑΣΟΚ, Η Μαριέττα Γιαννάκου σε κάποια φάση μπήκε με ποσόστωση στο Πολιτικό Συμβούλιο της Ν.Δ., η Μαρία Δαμανάκη χρειάστηκε ποσόστωση για το Πολιτικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ και τώρα η Φώφη Γεννηματά επίσης. Έχει όλο αυτό να κάνει με την αξιοκρατία; Μάλλον με τις καραμπόλες του εσωκομματικού ανταγωνισμού των στελεχών έχει να κάνει. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο ζήτημα, που δεν φτάνει ο χώρος να το πραγματευτούμε.

Μην ακούσω, όμως, ότι δεν χρειάζεται η ποσόστωση, γιατί θα θυμώσω πολύ, μα πάρα πολύ...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/03/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Και μέσα στην κοσμοχαλασιά του ασφαλιστικού, εισέβαλε στη ζωή μας το λεγόμενο "Σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης". Είναι όντως αξιοσημείωτο το γεγονός ότι το υπουργείο Δικαιοσύνης καταπιάνεται με θέματα που για το κοινό της Ν.Δ. -και όχι μόνο- θα θεωρούνταν, αν όχι ταμπού, τουλάχιστον προωθημένα. Έτσι μετά το νόμο για την ενδοοικογενειακή βία, που τον πήρε επάνω του ο κ. Παπαληγούρας, τώρα ο νυν υπουργός εργάζεται για το "Σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης".

Κατ' αρχήν, δεν γνωρίζουμε το περιεχόμενο του νομοσχεδίου. Σύμφωνα ακούμε και σύμφωνα δεν βλέπουμε. Δεν μένει παρά να περιοριστούμε στις δημοσιογραφικές πληροφορίες. Υπάρχει, ξέρεις, πάγια τακτική, είναι αυτή του κοινοβουλευτικού αιφνιδιασμού. Όμως νομοσχέδια σαν αυτό καλό είναι να κατατίθενται στη Βουλή αφού προηγηθεί επαρκής κοινωνικός διάλογος. Πολύ περισσότερο, που οδηγούν τη συζήτηση στα ομόφυλα ζευγάρια και στην ανάγκη νομικής αναγνώρισης της συμβίωσης τους. Δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να εξαιρούνται από τη ρύθμιση οι ομόφυλες σχέσεις, αφού έτσι κι αλλιώς υπάρχουν. Ή μήπως θα ισχυριστούν κι εδώ οι πολίτες ότι "πέφτουν από τα σύννεφα";

Ωστόσο εμένα με τρώει η περιέργεια. Γιατί τώρα; Υπάρχουν πιέσεις και πέραν των ομοφυλοφίλων, από τα ετερόφυλα άτυπα ζευγάρια; Υπάρχουν από τον διεθνή περίγυρο; Τι σημαίνει λόγου χάρη ότι επιδιώκεται διά του Συμφώνου να έχουν λιγότερη ελευθερία και περισσότερες δεσμεύσεις οι συμβιούντες; Μα αν ήθελαν τις γνωστές δεσμεύσεις που απορρέουν από το γάμο, θα συνήπταν πολιτικό η θρησκευτικό. Για να είναι σε αυτή τη σχέση σημαίνει πως δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην ελευθερία από ό,τι στη σύμβαση. Ή έχουν την ψευδαίσθηση της ελευθερίας...

Πάντως υπάρχουν πιο σταθερές και υγιείς συμβιώσεις από ορισμένους γάμους, που είναι ο φερετζές της παλλακείας και της πολυγαμίας.

Για να επανέλθω: Τι είδους "έλεγχο ζητάει η πολιτεία; Αυτό θέλω να μου απαντηθεί ευθαρσώς και πλήρως. Γιατί το επιχείρημα του περιορισμού της ελευθερίας δεν μου ακούγεται πολύ καλά. Ότι δηλαδή θα καταστούν οι πολίτες περισσότεροι υπεύθυνοι ως προς τα θέματα αυτά. Μήπως επειδή αισθάνονται κιόλας πολύ υπεύθυνοι-ες δεν αποτολμούν τη συμβατική δέσμευση; Πιο λογικοφανές είναι το επιχείρημα ότι αποσκοπεί η ρύθμιση στην προστασία των παιδιών και των εξαρτημένων γυναικών, αφού, λέει, 5% των παιδιών γεννιούνται σε ελεύθερη σχέση. Θα έλεγα, βέβαια, πως η ουσία μετράει σε αυτά τα πράγματα. Αν το παιδί είναι επιθυμητό και πληρούνται οι προϋποθέσεις για την απόλαυση των δικαιωμάτων του, τι σημασία έχει η μορφή της οικογένειας;

Άστα, ακόμα δεν τον είδαμε, Γιάννη τον είπαμε. Άρκεσε να εξαγγελθεί η πρόθεση για να αναστατωθεί για πολλοστή φορά η σεπτή ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδας. Κι ό,τι είπαμε ότι μπορεί τα πράγματα να είναι πιο ήπια τώρα επί αρχιεπισκόπου

Ιερωνύμου. Θεωρήσαμε ότι ήρθε η ώρα της αμπώτιδος, μετά το επικοινωνιακό παλλιρροϊκό τσουνάμι του μακαριστού Χριστόδουλου, που κρατούσε Εκκλησία και χριστεπώνυμο πλήρωμα στην τσίτα.

Είπα κι εγώ, αδελφή, ότι ήρθε η ώρα της αυτοσυγκέντρωσης και νηφαλιότητας για όλους και όλες μας. Αμ, δε! Ως πορνεία αξιολόγησε την ελεύθερη συμβίωση η ιεραρχία. Κι αυτό παρά τη διαφορετική γνώμη της πολιτείας, όπως εκφράστηκε σε σοβαρά νομοθετήματα των τελευταίων χρόνων. Αναφέρω τον νόμο για την ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και τον νόμο για την ενδοοικογενειακή βία, όπου η συμβίωση αναγνωρίζεται ως μορφή οικογένειας.

Παρά τις όποιες επιφυλάξεις, έως ότου δούμε το περιεχόμενο, εγώ, χρυσή μου, τίθεμαι υπέρ της πρωτοβουλίας. Η μήνις, με την οποία οι σεβάσμιτοι ιεράρχες την αντιμετωπίζουν, με πείθει ότι πρέπει να πούμε ναι. Όχι τίποτε άλλο, δεν αντέχω άλλες φωτοσβεστικές παρεμβάσεις εκκλησιαστικών παραγόντων. Αέρα!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

15/03/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Αν υπάρχει μία κατάκτηση πολιτισμού, απότοκος των αγώνων του εργατικού-συνδικαλιστικού κινήματος, αυτή είναι η κοινωνική ασφάλιση με δημόσιο χαρακτήρα. Ασφάλιση που επιτρέπει στον εργαζόμενο να νοιώθει ένα αίσθημα ασφάλειας, ότι θα έχει γιατρό και φάρμακο, όταν χρειαστεί, και σύνταξη, όταν θα ολοκληρώσει τον εργασιακό βίο.

Νομίσαμε ότι αυτή η ρύθμιση είναι τόσο ισχυρή, ώστε να μην μπορεί να αμφισβητηθεί. Δυστυχώς, στο διάβα της ζωής μας είδαμε κι αυτό, μαζί με όλα τα σημεία και τέρατα του νεοσυντηρητισμού και της μετα-διπολικής παγκοσμιοκρατίας: μία άνευ προηγουμένου επίθεση στα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων. Εν αρχή ήταν η γκρίνια για τους μισθούς, ότι δηλαδή υπό το μισθολογικό βάρος οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να επενδύσουν, δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα με τον ανταγωνισμό. Για να αποδειχθεί, ότι επρόκειτο για μύθο, αφού η παραγωγικότητα της εγχώριας εργασίας συγκλίνει με αυτήν της Ευρώπης των 15. Ύστερα άρχισε η συζήτηση για τα συντάξιμα όρια, για το ύψος των εισφορών, για να φθάσουμε και στη μείωση των συντάξεων. Δηλαδή, αν μπορούσαν οι ιθύνοντες οικονομικοί και πολιτικοί κύκλοι θα καταργούσαν και τις συντάξεις. Θα καταργούσαν και κάθε διευκόλυνση στη ζωή των εργαζομένων, όπως τα επιδόματα. Εκτιμούν, ότι ίσως δεν μπορούν απροκάλυπτα να κάνουν την ολομέτωπη επίθεση, γι αυτό εφαρμόζουν την τακτική της συγκάλυψης η/και της σαλαμοποίησης. Από την πείρα μας γνωρίζουμε, ότι η έφοδος στο κάστρο της κοινωνικής ασφάλισης επιχειρήθηκε επί Γιαννίτση και ευτυχώς αναχαιτίστηκε. Μεταβλήθηκε στη συνέχεια η τακτική, χωρίς να μετατεθεί ο στόχος. Και τώρα επιχειρείται δεύτερη έφοδος εν χορδαίς και τυμπάνοις. Τούτη τη φορά η επιχείρηση είναι διανθισμένη με ακόμα πιο πολλά ψέματα και πολλή υποκρισία. Πρώτα εξαγγέλθηκαν τα τρία ΔΕΝ [όχι αύξηση συντάξιμων ορίων, όχι αύξηση εισφορών, όχι μείωση συντάξεων] για να δημιουργήσουν εφησυχασμό. Αλλά είπαμε, το ψέμα έχει κοντά ποδάρια...

Η προωθούμενη "ασφαλιστική μεταρρύθμιση" είναι μία δημοσιονομικού-λογιστικού χαρακτήρα επιχείρηση, που στοχεύει στο να βάλει στο χέρι το πλούσιο αποθεματικό ορισμένων ταμείων, υπό τον μανδύα της ενοποίησης. Για να δημιουργήσει ασφαλιστικά δεδομένα, που δεν θα έρχονται σε αντίθεση με τους στόχους της δημοσιονομικής πειθαρχίας και λιτότητας.

Η ενοποίηση των ταμείων είναι μία προοδευτική θέση, αλλά ελάχιστοι-ες έχουν πειστεί, ότι το κινούν αίτιο είναι πράγματι η βούληση της κυβέρνησης για προοδευτική μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης, για διόρθωση των ανισορροπιών, αδυναμιών, αντιφάσεων και των χαμηλού επιπέδου υπηρεσιών. Οι συντριπτικά πολλοί και πολλές βλέπουν σε αυτήν τη μεταρρύθμιση [αντιμεταρρύθμιση πρέπει να λέγεται] μία νέα απόπειρα καταλήστευσης των πόρων των υγιών ταμείων, μία προέκταση και επέκταση της πολιτικής της άκριτης ιδιωτικοποίησης της δημόσιας περιουσίας. Ωραία, και μετά τα ασημικά, τι;

Βέβαια, έχουν φροντίσει να ντύσουν ιδεολογικά την επιχείρηση, κερδοσκοπώντας πάνω στον κατάλληλα μεγεθυμένο φόβο της οσονούπω κατάρρευσης του ασφαλιστικού συστήματος. Όμως πρέπει πρώτα να απαντήσουν στα εξής ζητήματα:

- τι θα γίνει με τους καταληστευθέντες πόρους των ταμείων
- τι θα γίνει με το μέγεθος της ανεργίας
- τι θα γίνει με την ανασφάλιστη εργασία
- τι θα γίνει με τη νομιμοποίηση των μεταναστών-στριών
- τι θα γίνει με την εισφοροδιαφυγή και φοροαποφυγή.

Η μάχη για την κοινωνική ασφάλιση είναι η μητέρα όλων των κοινωνικών μαχών, αφού είναι στενά συνυφασμένη με τον πολιτισμό των δικαιωμάτων και την αξιοπρέπεια του προσώπου.

Γι' αυτό πρέπει να κερδηθεί το δίχως άλλο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

Ψωμί και τριαντάφυλλα

08/03/2008

Κρείττον σιγάν;

Αγαπητή Ευγενία,

8 του Μάρτη σήμερα και τι ζητάς ,ω Γυναίκα;

Ψωμί και τριαντάφυλλα ,εγώ θα απαντούσα. Αξιοπρεπή διαβίωση και ποιότητα ζωής. Τι άλλο; Και για να μετρώ με αξιοπρέπεια τις μέρες της ζωής μου, πρέπει να απολαμβάνω τα ανθρώπινα δικαιώματα μου, έτσι όπως αυτά έχουν διεθνώς αναγνωριστεί. Να έχω ίση πρόσβαση στα συλλογικά αγαθά και υπηρεσίες, ίσες ευκαιρίες, χωρίς το φύλο να είναι a priori παράγων μειονεξίας.

Μοιάζει απλό και αυτονόητο και δίκαιο το αίτημα ,στην ουσία όμως δεν είναι καθόλου εύκολο. Από αιώνες τώρα η κοινωνική οργάνωση στηρίζεται στη σχέση ιεραρχίας ανάμεσα στα φύλα και στην εκμετάλλευση του θηλυκού γένους. Θέτοντας το ζήτημα της ισότητας ο φεμινισμός έθεσε θέμα αναδιοργάνωσης και αναδιάταξης της κοινωνικής ζωής σε άλλες βάσεις. Σε βάσεις ισορροπίας και ισοτιμίας. Έθεσε θέμα κατάργησης των προνομίων και πρωτοτοκίων του γένους των ανδρών. Σκιαγράφησε ένα άλλο κοινωνικό παράδειγμα, με ουσιαστική δημοκρατία. Διακήρυξε τον εξανθρωπισμό των κοινωνικών σχέσεων και την ποιοτική εμβάθυνση του πολιτισμού. Έδωσε σε όλα έμφυλη διάσταση.

Κακώς ο φεμινισμός θεωρείται αποκλειστικά γυναικεία υπόθεση. Είναι υπόθεση του συνόλου της κοινωνίας, γιατί σε αυτήν απευθύνεται και αυτήν επιζητεί να αλλάξει. Όσοι τουλάχιστον καταλαβαίνουν την πολιτική αλφαβήτα και είναι από την πλευρά των καταπιεζομένων, θα έπρεπε με διορατικότητα να εκτιμήσουν τις προοδευτικές αλλαγές στις οποίες ο φεμινισμός στοχεύει και να λάβουν υπόψη τις επεξεργασίες του για την εξουσία.

Στο κάτω -κάτω, θέτει επί τάπητος το θέμα της κοινωνικής δικαιοσύνης, αφού οι ανισότητες και οι αδικίες λόγω φύλου είναι οι μαζικότερες στον κόσμο τούτο.

Εάν έτσι έχουν τα πράγματα, το γνήσιο ενδιαφέρον μέρους των ανδρών για την ισότητα είναι καλοδεχούμενο. Και ακόμα πιο ευπρόσδεκτη η πρακτική συνεισφορά τους. Και θάλεγα,ότι η στάση τους απέναντι στην ισότητα αποτελεί πλέον κριτήριο της προοδευτικότητάς τους.

8 του Μάρτη του 2008 και έχουμε ακόμα ανάγκη αγωνιστικών διεκδικήσεων; Βεβαιότατα! Από τη νομική απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου έχουμε περάσει στη φάση της εξάλειψης των ανισοτήτων στην πράξη. Και οι ανισότητες έχουν βαθιές ρίζες. Είναι φανερές και καλυμμένες,άμεσες και έμμεσες,αλληλοδιαπλεκόμενες και αλληλοεπηρεαζόμενες.

Χρειάζεται συστηματική δουλειά ,σε κάθε κομμάτι της δημόσιας ζωής. Πολύ περισσότερο, που όταν χαλαρώνει η προσοχή μας, οι εξουσίες επεμβαίνουν και λαθροχειρούν, υπονομεύουν και τα ήδη κερτημένα. Γι' αυτό η επαγρύπνηση και ο αγώνας είναι πάντα επίκαιρα.

Όλη η εξέλιξη των αγώνων του φεμινιστικού κινήματος δείχνει μία επίπονη πορεία από την προϊστορία προς την ιστορία, προς την κοινωνικοποίηση των γυναικών και την ωριμότητα της κοινωνίας ,προς την κοινωνική πρόοδο, δηλαδή. Ας το κρατήσουμε αυτό το τελευταίο, ως στοιχείο έμπνευσης για τους αγώνες που οφείλουν να συνεχίζονται σε χαλεπούς καιρούς ,όπου προπαγανδίζεται με χίλιους τρόπους η παραίτηση και ο "ωχαδερφισμός". Όπου χλευάζεται ο αγωνιστικός δρόμος ως ντεμοντέ και πασέ.

Κι όμως, σε πείσμα όλων αυτών των φλυαριών και φληναφημάτων, η οργάνωση και ο αγώνας επιβεβαιώνονται μέσα στη ζωή ως ο ασφαλτος κανόνας για την κοινωνική χειραφέτηση των γυναικών.

Και θυμήσου! Ψωμί και τριαντάφυλλα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/03/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Η τριανταπεντάχρονη, της τριανταπεντάχρονης, ω τριανταπεντάχρονη. Κοιμόμαστε και ξυπνάμε, αδελφή, με τον ήχο αυτής της λέξης στα αυτιά μας και τον απαίσιο απόηχο της υπόθεσης στην ψυχή μας...

Με το κακόγουστο σίριαλ να κυριαρχεί στην κοινωνική ζωή του τόπου εδώ και τρεις μήνες. Κατ' αρχήν από πότε ένας οιονεί επιθετικός προσδιορισμός χρησιμοποιείται κατά συρροήν αντί συγκεκριμένου ουσιαστικού; Από πότε η ηλικία είναι το κυρίαρχο χαρακτηριστικό, το απόλυτο της προσωπικότητας; Μπορεί να πεις η τριανταπεντάχρονη γυναίκα, η κατηγορούμενη, η πρώην υπάλληλος του ΥΠΠΟ, η νέα γυναίκα, αν δεν θέλεις τάχα να πεις το όνομα. Τι εφεύρεση είναι αυτή; Ο ογδοντάχρονος, ο σαραντάχρονος, ο δεκαοκτάχρονος, η εικοσιδυάχρονη, όλα αυτά τα ακούμε σε αστυνομικού χαρακτήρα υποθέσεις, αντί άλλων ιδιοτήτων. Πρόκειται για κακόχη απολυτοποίηση ενός μόνο χαρακτηριστικού των φερομένων ως δραστών, ενόχων κ.λπ.

Τώρα μέινουμε στον αστερισμό της τριανταπεντάχρονης. Μού έχει δώσει στα νεύρα η κατάχρηση της λέξης, αλλά και η μεγέθυνση των προσωπικών της ευθυνών, όταν άλλοι συμπρωταγωνιστές στην ιστορία χαίρουν εξοργιστικής ασυλίας. Η "τριανταπεντάχρονη" κινδυνεύει να είναι η κωδική ονομασία ενός σκανδάλου πολύχρωμου, καθώς φαίνεται (ροζ και κίτρινο και γκρι και μαύρο) και πολυπλόκαμου, που έχει αφήσει τον κόσμο άφωνο. Κινδυνεύει να γίνει η επιτομή και η περίληψη της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και της δημόσιας ζωής της Ελλάδας στην αυγή του 21ου αιώνα. Αδιαφάνεια, λογική παρέας, λογική ημετέρων, γκομενοδουλειές (το είπα!), απουσία αρχών και κριτηρίων, αξιοκρατικής ανάδειξης. Πλέρια συναλλαγή. Απίστευτες διαρροές. Διάτρητοι, ση-θρου, οι θεσμοί, της Δικαιοσύνης συμπεριλαμβανομένης. Αμάν, βαρεθήκαμε! Είναι καιρός να εκκαθαριστεί αυτή η υπόθεση. Ο καθένας και η καθεμιά εκ των ενεχομένων να αναλάβει το κόστος των στρεβλών ενεργειών του και να καταβάλει το τίμημα. Ο καλύτερος τρόπος για να μην επαναληφθούν τα εγκλήματα είναι η τιμωρία τους, η επιμέτρηση των ποινών μέσα από ακροαματική διαδικασία. Και δεν είναι ανεκτό η Δικαιοσύνη να είναι επιλεκτική και, το χειρότερο, μεροληπτική.

Αλλά και ένας άλλος παράγων είναι ουσιαστικός. Η κοινωνική κατακραυγή και η κοινωνική απομόνωση. Συμβαίνει αυτό; Εκδηλώνει η κοινωνία τη δυσανεξία της στα φαινόμενα παρακμής του δημόσιου βίου; Ή σπρώχνεται για να δει από την κλειδαρότρυπα τις γαργαλιστικές λεπτομέρειες; Ή σπεύδει να επιβραβεύσει μέσω της αγοράς των (ρυπαρών και μη) εντύπων, αλλά και της τηλεθέασης, τη συγκεκριμένη συμπεριφορά; Εγώ ξέρω πως υπάρχουν νησίδες ποιότητας και αυτές οφείλουμε να στηρίζουμε. Έτσι ώστε τα πολλά ρυάκια να γίνουν ποτάμι ορμητικό που θα παρασύρει την κόπρο και θα εξαγνίσει τον τόπο.

Κατά τα άλλα, όλοι και όλα δουλεύουν για τον Λαζόπουλο σε αυτή τη χώρα, σε αυτήν την κοινωνία, που είναι πλέον μια γιγάντια σκηνή επιθεώρησης. Και σαν να

μην έφταναν όλα τα άλλα, άγνωστος αριθμός αθέατων τέκνων διάσημων ανδρών ανακαλύπτονται τελευταία. Τι γίνεται, αδελφή; Είναι, άραγε, το τίμημα της δημόσιας προβολής των ισχυρών ανδρών, που έχουν πλήθος θαυμάστριες και άρα και συνευρέσεις εκτός γάμου και επίσημης σχέσης;

Δεν σου κρύβω, ότι εγώ υποπτεύομαι και το άλλο :μήπως δεν είναι μόνο οι δημόσιοι άνδρες, αλλά και οι συνήθεις που βαρύνονται με τέτοιες υποθέσεις. Καλού-κακού, φυλάξτε τους συζύγους και συντρόφους, Ευγενία, γιατί δεν μας καλοβλέπω. Φαντάζεσαι να περπατάς αλαμπρατσέτα με το σύζυγο στην πλατεία, χαιρετώντας φίλους και εχθρούς, επιδεικνύοντας την ευτυχία σου, και ξαφνικά μία άτακτη φατσούλα να ξεπροβάλει από τη γωνία μπροστά σου φωνάζοντας 'μπαμπά' τον εμβρόντητο σύζυγο!

Οποία σκηνή! Εμφραγματική, τω όντι...

Μελίνα Βολιώτη

23/02/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών αποτελούν το αγαπημένο θέμα και το διαχρονικό πεδίο παρέμβασης των απανταχού της γης σκοταδιστικών δυνάμεων. Και να μια ακόμη απόδειξη. Στην ενωμένη Ευρώπη θα νόμιζες ότι η αναβίωση καταστάσεων, όπως η απαγόρευση της άμβλωσης, αποτελούν οριστικό παρελθόν. Κάθε άλλο. Το καμπανάκι του κινδύνου χτυπάει τώρα στη Λιθουανία. Ευτυχώς που υπάρχουν οι άγρυπνες συνειδήσεις. Η Marija Ausrine Pavilioniene, μέλος του λιθουανικού Κοινοβουλίου, φρόντισε να μας ενημερώσει, ώστε να αντιδράσουμε συντονισμένα. Λάβαμε το κείμενο μέσω του δικτύου της Ρούλας Σκούταρη και το καταχωρούμε:

Αγαπητές φίλες και φίλοι από την Ευρώπη,

Εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη, την αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, εκ μέρους όλων των μορφωμένων και προοδευτικά σκεπτόμενων γυναικών και ανδρών της Λιθουανίας απευθυνόμαστε σε σας και σας ζητούμε την ηθική στήριξη και αλληλεγγύη για να σταματήσει η απόπειρα των συντηρητικών βουλευτών και κοινωνικών οργανώσεων να απαγορευτεί η έκτρωση στη χώρα μας. Το σχέδιο νόμου για την εξασφάλιση της αγέννητης ζωής, για να εξαναγκάσουν τις γυναίκες να γεννήσουν ακόμα και ένα ανάπηρο παιδί, να ποινικοποιήσουν την έκτρωση, υποστηρίζεται από την Καθολική Εκκλησία της Λιθουανίας, που αρνείται στις γυναίκες τα αναπαραγωγικά τους δικαιώματα.

Η Λιθουανία, μετά την επανάκτηση της πολιτικής ανεξαρτησίας της και την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κύρωσε όλες τις διεθνείς συνθήκες, ψήφισε νέους νόμους, που καταργούν κάθε μορφής διάκριση εναντίον των γυναικών. Το δικαίωμα στην ισότητα των δύο φύλων είναι θεμελιώδης αρχή του νόμου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ουσιαστική αξία της Ευρωπαϊκής Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης. Τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών είναι τμήμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνεπώς, κάθε γυναίκα και κάθε ζευγάρι πρέπει ελεύθερα και υπεύθυνα να αποφασίζει τον αριθμό των παιδιών του και το χρόνο γέννησής τους. Κανένας στενόμυαλος πολιτικός και καμιά Καθολική Εκκλησία δεν έχει το δικαίωμα να απαγορεύσει τον οικογενειακό προγραμματισμό, να σταματήσει την πρόσβαση στις σύγχρονες μεθόδους της ρύθμισης της γονιμότητας και τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.

Η απόφαση ολοκλήρωσης μιας εγκυμοσύνης ή έκτρωσης είναι δικαίωμα της γυναίκας, που είναι εγγυημένο από τους διεθνείς και εθνικούς νόμους για τη ζωή και την υγεία, την απαλλαγή από τις διακρίσεις, την αυτονομία στην αναπαραγωγική απόφαση και στην προστασία του δικαιώματος της σωματικής ακεραιότητας της γυναίκας. Εάν το κοινοβούλιο της Δημοκρατίας της Λιθουανίας πάρει απόφαση περιορισμού της έκτρωσης, θα είναι υπεύθυνο για τον εξαναγκασμό των γυναικών να

προσφεύγουν σε επισφαλείς παράνομες εκτρώσεις ή και για τον πρόωρο θάνατο Λιθουανών γυναικών.

Η λαχτάρα της πολιτικής ή εκκλησιαστικής εξουσίας να προδώσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και αξίες, να υποτάξει τις γυναίκες στους άνδρες, να υπερασπίσει τα συντηρητικά, παραδοσιακά κοινωνικά δόγματα, την στερεοτυπική νοοτροπία στην οικογένεια και την κοινωνία, δημιουργούν οπισθοδρόμηση στην πολιτιστική και κοινωνική ζωή για τα καινούργια κράτη - μέλη της Ε.Ε. Έτσι, ολόκληρη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα καταδικάζεται στην οπισθοδρόμηση. Κάθε προοδευτικά σκεπτόμενος άνθρωπος στην Ευρώπη, γυναίκα ή άνδρας, δεν πρέπει να το ανεχθεί αυτό.

Εν τω μεταξύ δεκάδες μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προσυπογράφουν επιστολή - διάβημα προς τη Βουλή της Λιθουανίας να μην προχωρήσει στην ψήφιση του νόμου κατά της άμβλωσης και υπενθυμίζουν ότι τα γενετήσια και αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών είναι διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/02/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Το τι απαξιωτικές κρίσεις ακούμε αυτές τις μέρες για τον δημοσιογραφικό κόσμο, δεν λέγεται...

Μετά τους/τις πολιτικούς ήρθε η ώρα των δημοσιογράφων. Πρέπει, αδελφή μου, να φυλαχτούμε από τις γενικεύσεις, δεν θα μας βγουν σε καλό. Υπάρχουν έντιμοι λειτουργοί του επαγγέλματος, κι αυτή συνήθως είναι η πλειοψηφία που μοχθεί, και υπάρχουν και τα σκάρτα στοιχεία. Το πρόβλημα είναι ότι, αντί η υγιής πλειοψηφική μερίδα να βάζει τη σφραγίδα της στο επάγγελμα, να καθορίζει τις τάσεις, τις επιλογές, έγινε *must* μία μικρή μερίδα που δεν ορρωδεί προ ουδενός. Η λεγόμενη "αποκαλυπτική" δημοσιογραφία δεν γνωρίζει όρια αρχών και κανόνων, γι' αυτήν ο σκοπός αγιάζει τα μέσα.

Απορροφήθηκε άραγε η δημοσιογραφία από τη μιντιοκρατία. Υποτάχθηκε στον στόχο της πάση θυσία ακροαματικότητας, τηλεθέασης, αναγνωσιμότητας και κυκλοφορίας; Στον σκοπό του κέρδους; Εμείς επιμένουμε να ξεχωρίζουμε τη μιντιοκρατία από τη δημοσιογραφία. Επιμένουμε να ξεχωρίζουμε τις υγιείς δυνάμεις από τα αλλότρια και επήλυδα στοιχεία.

Άκουσα αυτές τις μέρες, και όχι μία φορά, να λέγεται: ντρέπομαι να πω πως είμαι δημοσιογράφος. Και το λένε αυτό ακριβώς εκείνοι και εκείνες που εργάζονται σύμφωνα με τις αρχές και τη δεοντολογία του επαγγέλματος. Το λένε οι σωστοί επαγγελματίες, που έχουν συνείδηση της αποστολής τους.

Σε αυτή την περίπτωση αυτό που χρειάζεται είναι να απομονωθούν οι στρεβλωτικές πρακτικές, που παραμορφώνουν τα γεγονότα, παραποιούν την είδηση, μεταμορφώνουν την ενημέρωση σε παραπληροφόρηση. Η ενημέρωση είναι αγαθό και πρέπει την αξία της να την υπερασπιστούμε. Να μην ανεχόμαστε να υποτάσσεται σε παντός είδους σκοπιμότητες, που συνήθως έχουν αντιλαϊκό χαρακτήρα.

Ποιον αφορά αυτή η υπεράσπιση; Πρώτα απ' όλα τους ίδιους τους δημοσιογράφους, άνδρες, και όλο και περισσότερες γυναίκες. Είναι ένας αγώνας για αυτοκάθαρση που πρέπει να δοθεί. Όμως, επειδή η ενημέρωση είναι συλλογικό αγαθό, πέρα από τη δημοσιογραφική κοινότητα αφορά και τους ίδιους τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες. Αφορά την ίδια τη δημοκρατία και τη λειτουργία της. Και θέλω εδώ να υπογραμμίσω τη στάση των πολιτών. Αντιστέκονται, άραγε, αντιδρούν σε εκφυλιστικά φαινόμενα των ΜΜΕ; Ποιες είναι εκείνες οι χιλιάδες που αγόρασαν την εφημερίδα με τις "προσωπικές στιγμές" του Ζαχόπουλου στο πρωτοσέλιδό της; Ποιοι είναι εκείνοι και εκείνες που καταναλώνουν τα πορνοπεριοδικά και τα πορνο-dvd; Ποιοι-ες είναι εκείνοι-ες που ανέχονται η εφημερίδα τους να διαφημίζει ροζ αγγελίες; Που προωθούν τα παιδιά τους στα αμφίβολα τηλεπαιχνίδια κ.λπ.; Που προτιμούν να κάψουν τον ναό έναντι αρνητικής και μαύρης δημοσιότητας; Ποιες είναι εκείνες που ανέχονται να παίζουν τον ρόλο της ημίγυμνης γλάστρας στο τηλεσόου; Ποιοι-ες είμαστε όλοι εμείς που στηρίζουμε ως κολώνες το οικοδόμημα της ανομίας και

ανωμαλίας; Ποιες είναι οι αξίες μας, εν τέλει; Έχουμε μεταβληθεί σε άβουλα, καταναλωτικά όντα; Τόσο πολύ η χρυσόσκονη της επικοινωνιακότητας μας έχει θολώσει το νου;

Έχουμε ευθύνη, αγαπητή μου, ως πολίτες. Άλλωστε, αν εμείς έχουμε διαμορφώσει σωστή άποψη, αν στεκόμαστε κριτικά απέναντι στα γεγονότα, αν δεν κυριαρχούμε από την εικόνα, αν δεν "αγοράζουμε" ό,τι μας πασάρουν, τότε μπορούμε να επιδράσουμε στα πράγματα. Τότε μόνο μπορούμε να ακυρώσουμε τη συμπαιγνία εις βάρος μας εκ μέρους των διαπλεκομένων πολιτικών, οικονομικών και μιντιακών συμφερόντων. Πρέπει να απαιτήσουμε ευθύνη. Αν, λοιπόν, συναντηθούν οι προσπάθειες για αυτοκάθαρση των ίδιων των δημοσιογράφων με τις ενέργειες των πολιτών, σε μία αρραγή συμμαχία, τότε μπορεί να έχουμε αποτέλεσμα. Αλλιώς, σε μία αρραγή συμμαχία, τότε μπορεί να έχουμε αποτέλεσμα. Αλλιώς, πέρα από τους ολίγιστους επιχειρηματίες θα μας κυβερνούν και οι ολίγιστοι λεγόμενοι μεγαλοδημοσιογράφοι, με τις ποικίλες διασυνδέσεις.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/01/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Για τον περίφημο νόμο 3232/2004 για τους διαζευγμένους γράφει η πρόεδρος του Συλλόγου Εργαζόμενης Νοικοκυράς κ. Αλίκη Δρετάκη. Αντιγράφω από το Ενημερωτικό Δελτίο του Συλλόγου.

Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση, η οποία αυτή τη στιγμή είναι υπό διαμόρφωση, είναι το πιο σημαντικό θέμα των ημερών, αφού αφορά όλους μας.

Καθημερινά παρακολουθούμε στον έντυπο ή ηλεκτρονικό Τύπο ομιλίες και συνεντεύξεις ειδικών να μας κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, εξηγώντας σε όλους τους τόνους, ότι αν δεν ληφθούν έγκαιρα τα ενδεικνυόμενα μέτρα, θα καταρρεύσει το ασφαλιστικό μας σύστημα.

Η μόνη προτεινόμενη λύση, όπως ακούμε, είναι η ενοποίηση των πολλών ταμείων, ώστε να προκύψουν μεγάλοι ασφαλιστικοί φορείς, οι οποίοι θα μπορούν στο μέλλον να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ασφαλισμένων. Υπάρχει ένας νόμος, ο 3232/04 που αφορά τους διαζευγμένους, του οποίου χρειάζεται μόνο να τροποποιηθούν κάποιες λανθασμένες διατάξεις, ώστε να μην είναι "εξάμβλωμα", όπως ερμηνεύεται τώρα.

Είναι λυπηρό, είναι όμως αληθινό, ότι το ιστορικό της διεκδίκησης αυτού του νόμου ξεκίνησε το 1977, όταν είχε αρχίσει η συζήτηση για την τροποποίηση του οικογενειακού δικαίου και τα γυναικεία σωματεία είχαν αρχίσει να συζητούν για τα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα σε περίπτωση διαζυγίου.

Για περισσότερο από είκοσι χρόνια ετίθετο το συγκεκριμένο θέμα σε όλες τις κυβερνήσεις χωρίς να καταφέρουν οι ειδικοί να το λύσουν. Στις 18 Απριλίου του 1996 με πρωτοβουλία μιας ομάδας γυναικών από διαφορετικούς κοινωνικούς χώρους και με τη σύμφωνη γνώμη γυναικείων σωματείων δόθηκε συνέντευξη Τύπου στην αίθουσα Ξένων Ανταποκριτών και συνεστήθη μία ad hoc συντονιστική επιτροπή για τη διεκδίκηση της σύνταξης στους διαζευγμένους. Παρέστησαν εκπρόσωποι κομμάτων, βουλευτές από όλο το πολιτικό φάσμα και αντηλλάγησαν απόψεις για το πολύ δίκαιο αίτημα. Άρχισε έτσι ένας μακροχρόνιος αγώνας της συντονιστικής επιτροπής, γράφθηκαν ατέλειωτες αιτιολογικές μελέτες και αναλύσεις, επισκεφθήκαμε τα αρμόδια υπουργεία όλων των κυβερνήσεων και ζητούσαμε πάντα αριθμό πρωτοκόλλου για τα έγγραφα που καταθέταμε για του λόγου το αληθές.

Γυναίκες βουλευτές κατέθεσαν δύο φορές επερωτήσεις στη Βουλή για το συγκεκριμένο θέμα... Τελικά μετά από κυοφορία είκοσι ετών εγεννήθη ο νόμος, ο οποίος μας παραπέμπει στη ρήση "ώδινεν όρος και έτεκεν μυν"... Θερμά συγχαρητήρια στους ειδικούς, οι οποίοι κατάφεραν να θέσουν τέτοιους περιοριστικούς όρους στις διατάξεις του νόμου, ώστε να μην μπορεί κανείς διαζευγμένος/η να πάρει το ποσοστό που του ανήκει και που είναι σε εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων /Α 3-0498/93.

Η συντονιστική επιτροπή άρχισε τότε ένα καινούργιο αγώνα και εδώ επιτρέψτε μου να αναφερθώ στην κ. Δέσποινα Βλαχοπούλου, ασφαλιστικό σύμβουλο και την κ. Έλσα Μαυραγκά, νομικό, οι οποίες αφού μελέτησαν σε βάθος όλα τα άρθρα και τις παραγράφους του νόμου, τεκμηρίωσαν νομικά γιατί αυτός ο νόμος είναι αντισυνταγματικός και προσβλητέος. Η σχετική μελέτη έχει κατατεθεί στο αρμόδιο υπουργείο.

Μήπως, κύριοι αρμόδιοι υπουργοί, αφού περιμέναμε είκοσι ολόκληρα χρόνια για να ψηφισθεί ο νόμος πρέπει να περιμένουμε άλλα είκοσι μέχρι να τροποποιήσετε τις λανθασμένες διατάξεις;

Άλλωστε, τώρα πια μείναμε λίγες, εμείς κυρίως οι παλιές που το διεκδικούμε ένα τέταρτο του αιώνα, οι πιο πολλές που το δικαιούνται ταξίδεψαν εκεί... που δεν τους χρειάζονται τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα.

Χρειάζονται, άραγε, σχόλια; Μόνο να πούμε στην Αλίκη, που δεν το βάζει κάτω, καλό κουράγιο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/01/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Θέλω σήμερα να μου επιτρέψεις να κάνω χρήση του χώρου της επικοινωνίας μας και να συνομιλήσω με την Ουρανία. Την Ουρανία Στάβερη, που προχθές αποχαιρετήσαμε για το ταξίδι χωρίς επιστροφή. Λες Ουρανία και μπροστά σου σχηματίζεται μια ατελείωτη σειρά από χιλιάδες αγωνίστριες. Άπειρα πρόσωπα αγωνιστριών, που δίδαξαν αξιοπρέπεια και ήθος, πίστη και αφοσίωση στα ιδανικά σ' εκείνα τα μαύρα και άραχλα χρόνια. Τότε που ο άνθρωπος έγινε κυριολεκτικά λύκος για τον άνθρωπο.

Καθώς βιώνουμε σ' αυτή την πολύπαθη χώρα παρακμιακές καταστάσεις και η θλίψη των ημερών μάς έχει κατακλύσει, αισθάνομαι την ανάγκη να πιαστώ από κάτι σίγουρο ιδεολογικά, κάτι αυθεντικό και αληθινό. Ότι δίψασε η ψυχή μας και αντί για γάργαρο νερό μάς προσφέρεται ξύδι. Ότι πόθησε το πνεύμα μας ανοιχτούς ορίζοντες και αντ' αυτού κουρνιαχτός και αντάρα κοντάνει την αναπνοή, μας καθηλώνει σε μια αβίωτη καθημερινότητα.

Χρειαζόμαστε τα φώτα και την καθοδήγηση αυτών που έδωσαν τρανό και μέγα παράδειγμα ζωής και δράσης για να μην περιπλανιόμαστε άσκοπα στους δρόμους της μιζέριας και τις ατραπούς της ευτέλειας. Και ευτυχώς που δεν είμαστε "σπορά της τύχης". Ευτυχώς που έχουμε ως παρακαταθήκη, ως πολύτιμο πολιτικό κεφάλαιο τα έργα και τα λόγια, το ιστορικό αποτύπωμα των αγωνιστριών και αγωνιστών μας.

Ξέρεις, όταν ζορίζουν τα πράγματα, όταν αισθάνομαι ότι μέσα μου έχω αδειάσει, σπεύδω να ανατρέξω στις μεγάλες αφηγήσεις, στο κεφάλαιο μυθικής ζωής και δράσης αυτής της εκπληκτικής γενιάς, στην οποία ανήκε και η Ουρανία. Και προσπαθώ να καταλάβω -και μέχρι σήμερα δεν τα έχω καταφέρει- την πηγή της δύναμης και της αισιοδοξίας τους. Αυτής της αισιοδοξίας που κάνει κοντράστ με τη ζοφερότητα εποχής της Κατοχής και του εμφυλίου. Είναι η αγωνιστική διάθεση; η πίστη στο δίκαιο του αγώνα είναι η προσωπικότητα των αγωνιστριών-ών; Τι είναι τέλος πάντων αυτό το μυστικό, αυτή η μαστοριά, να ανακαλύπτεις τη χαρά της ζωής μέσα στον χαλασμό και το σκότος; Να μην παραλύεις από το μέγεθος της συμφοράς, αλλά να οργανώνεσαι και τέλος να νικάς τους δαίμονες της ιστορίας και να τους περιορίζεις πάλι στην υποχθόνια καταπακτή;

Θέλω με απλά λόγια να πω, κι ένας κόμπος συγκίνησης ανεβαίνει, πόσο ήμασταν τυχερές και τυχεροί που συνυπήρξαμε στις οργανώσεις της μεταπολίτευσης, στις πολιτικές δραστηριότητες με τις αγωνίστριες και τους αγωνιστές της αντίστασης. Και μας άφησαν και τις γραπτές μαρτυρίες τους σε αρκετές περιπτώσεις ως ασφαλή οδηγό. Ένα πράγμα είναι σίγουρο: όσο απομακρυνόμαστε από την εποχή τόσο η αξία της προσφοράς και του παραδείγματός τους αντί να φθίνει αυξάνει, αναδεικνύεται. Αποκτά αυτή η εποχή τη δική της αυτοτελή σημασία, καταγράφεται ως σταθμός στην ιστορία, ως μια από τις δυσκολότερες όσο και ηρωικές εποχές. Το κακό και το καλό, ο ξεπεσμός μα και το μεγαλείο του/της Ανθρώπου βιώθηκαν στον υπέρτατο βαθμό. Απόλυτες οι διαχωριστικές γραμμές...

Σήμερα τα σκληρά διλήμματα επανέρχονται με τη μορφή του "ανθρωπισμός ή βαρβαρότητα" και η ανάγκη να σταθούμε από τη σωστή όχθη μέχρι τέλους μοιάζει επιτακτική.

Σε νιώθω, Ουρανία, να αίρεσαι πάνω από τις άθλιες πλευρές της ζωής και να δείχνεις με σιγουριά τον δρόμο του καλού. Σε νιώθω αισιόδοξη τόσο, όσο λαμπερή ήταν η αττική μέρα που σου κουνήσαμε το μαντήλι του αποχαιρετισμού στον σταθμό του τρένου της ζωής...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/01/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Εμένα η σαρωτική επίθεση ενάντια στις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΗΚΥΟ) πάντοτε με προβληματίζε σοβαρά. Και τώρα με προβληματίζει και με κάνει να κουμπώνομαι. Φοβάμαι πως απώτερος σκοπός αυτής της συλλήβδην και αθρόως απαξίωσης είναι το πλήγμα της κοινωνίας των πολιτών. Είναι ίσως το μόνο μη υποταγμένο στη διεθνή ταξική κυριαρχία τμήμα της κοινωνίας. Βλέπω, μάλιστα, και ηγέτες άλλων κρατών να τα βάζουν με τις συλλογικότητες των πολιτών.

Η επίθεση άρχισε με τα κόμματα πρώτα. Τόνοι λάσπης ρίχτηκαν στην πολιτική και τους/τις πολιτικούς χωρίς διάκριση. Με αποτέλεσμα οι πολίτες να θεωρούν συνυπεύθυνους/ες "τους τριακόσιους της Βουλής". Ποτέ δεν συμφώνησα με την ολοκληρωτικής έμπνευσης αυτή απαξίωση. Υπάρχει πολιτική και πολιτική. Και δεν χρειάζεται απόδειξη. Άλλωστε η άρνηση της πολιτικής, η άρση της, με τι μπορεί να αντικατασταθεί; Υπάρχει εναλλακτική λύση στη δημοκρατία και την ομαλότητα;

Τώρα, λοιπόν, ήρθε η ώρα της κοινωνίας των πολιτών. Όλες οι ΜΗΚΥΟ στήνονται στον τοίχο ως περίπου τρωκτικά των δημόσιων ταμείων. Ασφαλώς υπάρχουν θέματα εδώ. Είναι δυνατόν σε ένα πελατειακό σύστημα να μην υπάρχουν; Σε ένα σύστημα που θέλει τον έλεγχο των πάντων και χαρακτηρίζεται από συγκεντρωτισμό και αυταρχισμό και φοβικά σύνδρομα απέναντι στην ανεξάρτητη δράση των πολιτών; Και πάλι όμως όλα αυτά δεν δικαιολογούν τον θόρυβο που έχει ξεσπάσει. Διότι υπάρχει θεραπεία και αυτή λέγεται \\θέσπιση κριτηρίων\\.

Η πολιτική αγορά είναι μικρή. Γνωρίζομαστε λίγο - πολύ. Όταν τα κριτήρια είναι λογικά και διαφανή, αναγνωρισμένα από όλους/ες, τότε κανένας δεν θα μπορεί να προσβάλλει την πολιτική στήριξης των ΜΗΚΥΟ, που είναι αναγκαία. Επομένως, επανερχόμαστε στο ζήτημα των αρχών, που δεν φαίνονται να είναι σεβαστές στο σύστημά μας.

Αλήθεια, γιατί οι γυναικείες - φεμινιστικές οργανώσεις δεν είχαν ποτέ γενναίες επιχορηγήσεις; Ίσως - ίσως συγχρηματοδότηση κάποιων επιμέρους δράσεων. Κι όμως, χρόνια ολόκληρα υπάρχει αναπάντητο το αίτημα για σταθερή χρηματοδότηση της δράσης τους, καθολικό αίτημα δε. Στον χώρο μάλιστα των γυναικείων - φεμινιστικών οργανώσεων υπάρχουν σωματεία και συλλογικότητες που δρουν δεκαετίες επί δεκαετιών. Και παράγουν ωφέλιμο για την κοινωνία έργο. Προσπαθούν να αντεπεξέλθουν οικονομικά και πολλά από τα μέλη τους εξ ιδίων πόρων -συχνά ισχνών- στηρίζουν τους συλλόγους. Και τούτο γιατί η σχέση που έχουν με τον σύλλογό τους δεν είναι επιδερμική και συγκυριακή. Είναι σχέση ζωής και στάση ζωής. Είναι, λοιπόν, κρίμα μέσα στην αντάρα και τον καπνό των ημερών να μην διακρίνονται αυτές οι πολύτιμες συσπειρώσεις για την κοινωνία, που χρειάζεται το δικό της οξυγόνο.

Είναι κρίμα να μην υπογραμμίζονται και πολύ περισσότερο να χάνονται στην ανυποληψία τα παραδείγματα εθελοντικής προσφοράς στην κοινωνία, κοινωφελούς

δραστηριότητας. Είναι κρίμα να μην αναδεικνύεται αυτή η πλευρά σε έναν κόσμο που έχει αναγάγει σε θρησκεία τον ατομισμό και το "φάε, πίνε και ευφραίνου".

Εγώ στον αιώνα μου έμαθα ένα πράγμα: κοινωνική οργάνωση σημαίνει πρωτίστως εθελοντική στράτευση και προσφορά. Και αυτό πρέπει να κρατηθεί και να διατηρηθεί ως κόρη οφθαλμού. Σε περίπτωση που υπάρχουν ενισχύσεις από το κράτος ή την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αυτές να δίνονται για συγκεκριμένες δράσεις και να λαμβάνουν υπόψη τη φέρουσα αξιόπιστη ικανότητα του φορέα.

Φοβάμαι πως πίσω από την καλλιέργεια της άποψης ότι και στις ΜΗΚΥΟ κρύβονται λαμόγια, η κυβέρνηση θα απαλλαγεί διά βίου της υποχρέωσης να στηρίξει τις αντιπροσωπεύσεις της κοινωνίας των πολιτών. Και ούτε γάτα ούτε ζημιά...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/01/2008

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω κάποιες παρατηρήσεις να κάνω, με αφορμή το δημόσιο διάλογο που αναπτύσσεται γύρω από το σκάνδαλο Ζαχόπουλου. Είναι πραγματικά απωθητικό να εμφανίζεται τελευταία από μερίδα κύκλων της εξουσίας - πολιτικής, δημοσιογραφικής, άλλης -ότι υπάρχουν κάποιες μοιραίες γυναίκες πίσω από ισχυρούς άνδρες, που ευθύνονται για την παρακμή του τόπου. Εύες, Μεσαλίνες, Αγριπίνες, διαβολογυναίκες, γενικώς ειπείν. Θυμάσαι τι είχε ειπωθεί με το σκάνδαλο Βαρθολομαίου.

Αλλά και από την άλλη, η κάθε γυναίκα δεν είναι υποστηρίξιμη, όταν μετέρχεται μέσα που ισοδυναμούν με ανήθικες και αξιόποινες πράξεις, για τον λόγο και μόνο ότι είναι γυναίκα. Πράγματι, σε μια σχέση εξουσίας η γυναίκα αποτελεί την εξαρτημένη πλευρά συνήθως, όμως αυτό δεν της δίνει το δικαίωμα να διασχίζει την κόκκινη γραμμή, να ξεπερνά τα όρια που από τον νόμο και την ηθική έχουν τεθεί. Ούτε πάλι η ανεργία και οι δυσκολίες της καθημερινής ζωής των γυναικών, και ιδίως των νέων, μπορούν να είναι δικαιολογία για υιοθέτηση εγκληματικής φύσης μεθόδων από μέρους τους.

Πάντοτε υπήρχαν δυσκολίες. Δεν είναι τόσο μακρινή η εποχή που οι γυναίκες δεν είχαν καν πολιτικά δικαιώματα και άρα δεν υπολογίζονταν ως πολίτες, ως εκλογική δύναμη. Δεν είναι τόσο απομακρυσμένες οι μέρες που είχαν πρόσβαση σε ελάχιστα επαγγέλματα. Σε σύγκριση με το χθες το σήμερα είναι πρόοδος.

Ασφαλώς, παρά την όποια πρόοδο, η ανισότητα είναι εδώ... Η λεγόμενη "δικαιοσύνη του φύλου" παραμένει ζητούμενο. Νέου τύπου δυσκολίες εισάγει η παγκοσμιοποίηση των αγορών, καθώς περιθωριοποιείται η κοινωνική πολιτική του κράτους και συρρικνώνεται ο δημόσιος τομέας, ενώ συγχρόνως υπονομεύεται η πολιτική απασχόλησης.

Είναι συνεπώς λάθος να θεωρείται ότι δεν χρειάζεται πλέον ο αγώνας και η συλλογική προσπάθεια. Σε αυτό που θα συμφωνήσω είναι ότι, στο φως των εξελίξεων διεθνώς και στη χώρα, η μόνη οδός, σύμφυτη με τη λογική και την αξιοπρέπεια, είναι ο συλλογικός αγώνας των γυναικών για τα δικαιώματά τους ως ισότιμων πολιτών.

Δυστυχώς, η συλλογική δράση έχει απαξιωθεί κάτω από την αντίληψη, που κινδυνεύει να αποκτήσει αξιωματικό χαρακτήρα, ότι η ατομική προσπάθεια είναι που αξίζει, η ατομική στάση εκφράζει το μοντέρνο, ότι η συλλογική δέσμευση περιορίζει την ελευθερία. Είναι τέλος πάντων παλιομοδίτικο πράγμα. Πολλές φορές από γνωστούς και φίλους έχω ακούσει σχετλιαστικά σχόλια: ακόμη με τα κινήματα ασχολείστε;

Η δική μου η πείρα λέει τα εξής: δεν περιορίζει την ελευθερία, αντίθετα την αυξάνει η συμμετοχή σε μια οργάνωση, όπου εκουσίως και αυτοβούλως προσέρχεσαι. Για να

δράσεις από κοινού και να μεγιστοποιήσεις την αποτελεσματικότητα της παρέμβασής σου. Για να κοινωνήσεις της συλλογικής σοφίας και να διαπαιδαγωγηθείς κοινωνικά. Δεν νομίζω ότι υπάρχει μεγαλύτερος βαθμός αυτοσυνείδησης και κοινωνικής ευθύνης. Άλλωστε η πορεία του φεμινιστικού κινήματος έδειξε ότι χωρίς αυτοοργάνωση και αγώνα των ίδιων των γυναικών η ισότητα δεν επιτυγχάνεται. Και ο αγώνας δεν τελειώνει ποτέ. Μπορεί να αλλάξει μορφές, να θέτει προτεραιότητες ανάλογα με τις ιστορικές συνθήκες, όμως προχωράει μαζί με τη ζωή.

Είναι αυταπάτη των σύγχρονων γυναικών η αντίληψη ότι ο αγώνας για την κοινωνική τους αυτοδυναμία δεν είναι πια επίκαιρος. Μια αυταπάτη που θα πληρωθεί, πληρώνεται ήδη η υποστολή της σημαίας. Και είναι εξαπάτηση των πολιτών αυτό που καλλιεργούν οι κύκλοι των μεγιστάνων, εγχώριοι και μη, ότι η πολιτική συλλήβδην είναι πράγμα κάκιστο, έτσι για να εμποδίζουν τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες, να συμμετέχουν στα κοινά, να οργανώνονται, να απαιτούν.

Για σκέψου τα αυτά τώρα στο έμπα του νέου χρόνου, που είθε να είναι καλύτερος από τον περσινό.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/12/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Τα τραγικά ελλείμματα της δημοκρατίας στον κόσμο ήρθε να μας θυμίσει η αποτρόπαια πράξη της εκτέλεσης της Μπενάζιρ Μπούτο. Η είδηση που μεταδόθηκε αργά την Πέμπτη μας έκανε να παγώσουμε. Τόσο, λοιπόν, ακριβό εξακολουθεί να είναι το τίμημα του εκδημοκρατισμού μιας χώρας, που να απαιτεί εκατόμβες θυμάτων; Που η εμπλοκή στην πολιτική διαδικασία από θέσεις ευθύνης να σημαίνει τόση και τέτοια διακινδύνευση; Φαίνεται, πως ακόμα και η εν πολλοίς αυτονόητη κοινοβουλευτική δημοκρατία παραμένει στόχος προς κατάκτηση.

Στην περίπτωση των πακιστανικών πραγμάτων, ακόμα και η εικόνα είναι διαμετρικά διαφορετική, συμβολική. Μία ευειδής γυναίκα, που εκφέρει ένα λόγο ήπιο, δημοκρατικό και ένας συνοφρυωμένος, αντιπαθής, στρατηγός. Μία εύθραυστη, πλην γενναία γυναίκα, και ένα καθεστώς στηριζόμενο στον милитарισμό, που δίνει χώρο στην ανάπτυξη του θρησκευτικού φονταμενταλισμού και της δυσανεξίας στη διαφορετικότητα, όσο και αν καμώνεται πως πολεμά την τρομοκρατία.

Πού πας, λοιπόν, ω Γυναίκα;

Quo vadis, Femina!

Όλες οι απεχθείς πλευρές του ανδροκρατικού καθεστώτος ως ακονισμένα σπαθιά κινούνται εναντίον σου. Ανατρέπεις τις βαθιά ριζωμένες ισορροπίες του Ισλάμ, τόσο εχθρικά διακείμενες στην αυτοδυναμία των γυναικών... Φυλάξου.

Στη χώρα μας -μια χώρα - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης- φαίνεται πως έχουμε αφήσει πίσω τις αγριότητες και ακρότητες της πολιτικής αντιπαράθεσης. Περισσότερο έμμεσος, υπόγειος, φραστικός μοιάζει να είναι ο πόλεμος, διανθισμένος με μελετημένες επικοινωνιακές ατάκες. Κι όμως αυτό δεν σημαίνει, πως έχουμε κατακτήσει τη δημοκρατική ποιότητα. Ο δημόσιος βίος όζει σκανδάλων. Και το πήδημα στο κενό του γ.γ. του ΥΠΠΟ σαν να υπογραμμίζει στην τραγικότητά του τα αδιέξοδα που σωρεύτηκαν στη δημόσια ζωή.

Πρώτη ην η αναξιοπιστία. Αυτή κυρίως προκύπτει από το χάσμα μεταξύ εξαγγελιών προγραμματικών και των πεπραγμένων της κυβέρνησης. Η εγγενής πλέον αυτή ασθένεια του πολιτικού συστήματος αφαιρεί πολύ από τη σοβαρότητα και υπευθυνότητα της πολιτικής ηγεσίας και την εμφανίζει καιροσκοπική και αναξιόπιστη.

Η αλυσιδωτή έκρηξη σκανδάλων έχουν κάνει φύλλο - φτερό τη στρατηγική της σεμνότητας και ταπεινότητας, την οποία εξήγγειλε ο πρωθυπουργός. Βρε παιδί μου, σαν να τους είπε "κάντε ό,τι καταλαβαίνετε, λογαριασμό μη δίνετε".

Και το πιο σημαντικό, δεν υπάρχει πλέον η αίσθηση της λειτουργίας της δικαιοσύνης. Δεν υπάρχει η απαντοχή και η παραμυθία, ότι μπορείς να βρεις το δίκιο σου, όταν

κάποιος-οι σε τυλίζουν σε μια κόλλα χαρτί. Τι γίνεται, εσχάτως, με το σύστημα δικαιοσύνης; Φθηνό στο πιπέρι και ακριβό στα λάχανα; Μεροληπτεί, αγαπητή μου. Εξαντλεί την αυστηρότητά του κατά περιπτώσεις και αλλού κουκουλώνει τις υποθέσεις. Ούτε αυστηρότητα, ούτε επιείκεια χρειαζόμαστε, απλά δικαιοσύνη. Τιμωρία ναι, αλλά ποινή σύμμετρη προς το παρανόμως διαπραχθέν. Αν η σκοπιμότητα εγκατασταθεί και στη δικαιοσύνη, τετέλεσται. Δεν έχουμε άλλη οδό διαφυγής, άλλη πηγή οξυγόνου για τη δημοκρατία.

Κοντολογίς, ο αγώνας για την εμβάθυνση της δημοκρατίας, για την ποιότητά της, δεν είναι παρωνυχίδα. Είναι τόσο σημαντικός, όσο ο αγώνας για το ψωμί, τη δημόσια υγεία, παιδεία και κοινωνική ασφάλιση. Υπάρχει ένας μύθος, ότι ο αγώνας αυτός για το θεσμικό πλαίσιο δεν είναι ταξικός. Μεταβάλλει, λέει, την αριστερά σε καθεστωτική. Μεγαλύτερη μπούρδα από αυτήν δεν έχω ακούσει. Όταν διεθνώς η δημοκρατική διακυβέρνηση και η διαφάνεια στη δημόσια ζωή έχουν αναχθεί σε προτεραιότητα, θα υποστηρίξουμε πράγματα που ο Λένιν είχε ήδη κλείσει;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/12/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Η παγκοσμιοποίηση και μαζί οι ογκούμενες ανισότητες στις συνθήκες ζωής εντός και μεταξύ των κρατών ευθύνονται για την αυξανόμενη μετανάστευση παγκόσμια", αναφέρει στο μήνυμά του για τη 18 Δεκέμβρη ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Μπαν Κι Μουν. Σε διακόσια εκατομμύρια υπολογίζονται οι πολίτες που ζουν εκτός της γενέθλιας γης το 2007 που εκπνέει. Αριθμός πρωτοφανής στα ιστορικά χρονικά.

"Πίσω από αυτόν τον τεράστιο αριθμό υπάρχουν οι ατομικές ιστορίες του εκπαιδευμένου μηχανικού των κομπιούτερς, του αγρότη/τισσας που εργάζεται παράνομα, της γυναίκας-θύματος της εμπορίας, του/της πρόσφυγα, που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πατρική οικία και αναρίθμητες άλλες" λέει χαρακτηριστικά το μήνυμα του γενικού γραμματέα.

Με άλλα λόγια, τα μεταναστευτικά ρεύματα είναι μία πραγματικότητα σήμερα, ένα φαινόμενο με οικουμενικές διαστάσεις. Και αν η διαχείριση αυτού του ζητήματος γίνεται από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τότε μπορεί να αποβεί προς όφελος των ιδίων των μεταναστών και των οικογενειών τους, προς όφελος των χωρών υποδοχής και των χωρών προέλευσης, αφού οι μετανάστες και οι μετανάστριες -που αποτελούν περίπου το μισό του μεταναστευτικού πληθυσμού- συμβάλλουν στην οικονομία της χώρας όπου ζουν και της χώρας όπου κατάγονται.

Θα μπορούσε δηλαδή υπό όρους το μεταναστευτικό φαινόμενο να συμβάλει στην κατανόηση της κοινής μοίρας των ανθρώπων και της διεθνούς συνεργασίας.

Η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των μεταναστών/στριών εργατών/τριών και των μελών των οικογενειών τους (18.12.1990) είναι ένα καλό βήμα στην κατεύθυνση της αναγνώρισης των δικαιωμάτων τους. Προβλέπει κάποια στάνταρντς μεταχείρισης, κοινωνικής πρόνοιας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για όσους/ες έχουν χαρτιά και για όσους/ες δεν έχουν. Επιχειρεί δηλαδή να βάλει τέλος στον τεχνητό διαχωρισμό. Έπειτα προσεγγίζει τον μετανάστη/στρια όχι απλώς ως οικονομική μονάδα, εργάτη/τρια, αλλά ως ανθρώπινο ον με οικογένεια.

Καλύπτει τα τυχόν νομικά κενά επί εθνικού εδάφους και δημιουργεί μια οικουμενική συναντίληψη για το θέμα διευκολύνοντας τη διακρατική συνεργασία στη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών. Δυστυχώς τη Σύμβαση έχουν κυρώσει μέχρι σήμερα 37 χώρες, με τελευταία τη γείτονα Αλβανία. Καμία από τις πλούσιες χώρες του λεγόμενου πρώτου κόσμου, καμία από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη γειτονιά μας, εκτός της Αλβανίας, μόνο η Βοσνία - Ερζεγοβίνη, η Τουρκία και η Αίγυπτος έχουν κυρώσει τη Σύμβαση. Εξυπακούεται ότι ούτε η χώρα μας την έχει κυρώσει, μία χώρα που βρίσκεται σε ένα τόσο κρίσιμο στρατηγικό σταυροδρόμι και έχει πλούσιες παραδόσεις εξαγωγής μεταναστών/στριών. Είναι τυχαίο ότι από το

2000 μέχρι σήμερα μόνο τόσες χώρες έγιναν μέρος της Σύμβασης; Ενώ το πρόβλημα εντείνεται; Όχι, ασφαλώς. Από το καθεστώς των θεσμοθετημένων διακρίσεων εις βάρος των μεταναστών/στριών και προσφύγων, των εμποδίων για τη νομιμοποίησή τους, κάποιοι κερδίζουν. Η τάξη των εργοδοτών, πρωτίστως. Συμφέρει, λοιπόν, δίπλα στη γυναικεία και παιδική αγορά εργασίας να υπάρχει και αυτή των μεταναστών - προσφύγων. Την άρχουσα τάξη δεν συμφέρουν η ισονομία, ο εξορθολογισμός και η εξομάλυνση των διαδικασιών ένταξης των πολιτών τρίτων χωρών στις οικονομικές και κοινωνικές δομές της χώρας που επέλεξαν να ζήσουν. Δεν συμφέρει η παροχή ίσων ευκαιριών για ντόπιους/ες και ξένους/ες, αφού έτσι μειώνονται τα περιθώρια άνομου κέρδους από την υπερεκμετάλλευση της εργατικής δύναμης. Προπαντός, η πίτα να διατηρείται ολάκερη...

Στο πλαίσιο αυτό οι πολιτικές της ξενοφοβίας και του ρατσισμού μάλλον αποδεικνύονται κερδοφόρες...

Το μεταναστευτικό είναι και οικουμενικό και ευρωπαϊκό και ελληνικό πρόβλημα. Μας αφορά. Και ας ξεκινήσουμε ως Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση από την κύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/12/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Το πανόραμα των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια μας αυτές τις μέρες. Και λόγω της Διεθνούς Ημέρας -της 11ης Δεκεμβρίου- και επειδή στη Βουλή διεξάγεται ένας ενδιαφέρων διάλογος γύρω από το θέμα. Αφορμή στάθηκε η κύρωση από την Ελλάδα του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σύμβαση που η χώρα μας κύρωσε ήδη από το 1992. Το Πρωτόκολλο αναφέρεται σε θέματα - αιχμές της σημερινής πραγματικότητας, όπως η "πώληση παιδιών, η παιδική πορνεία, η παιδική πορνογραφία". Τα στοιχεία που αφορούν αυτού του είδους τις εγκληματικές δράσεις είναι καταθλιπτικά. Περί το 1,2 εκατομμύρια παιδιά πέφτουν θύματα της εμπορίας κάθε χρόνο, ενώ η διαδικτυακή πορνογραφία αποφέρει πάνω από 3 δισ. δολάρια ετησίως. Έτσι εξηγείται η άνθισή της. Άλλωστε, δεν είναι η μόνη πηγή άνομου πλουτισμού στην εποχή μας. Και βέβαια, ένα θέμα, είναι η αποτελεσματική δίωξη και τιμωρία των εγκληματιών του είδους. Πράγμα που απαιτεί τη διεθνή συνεργασία. Αλλά απαιτεί και τη συνεργασία της κοινωνίας. Υπάρχει αυτή η τελευταία, πέραν κάποιων υγιών νησίδων; Υπάρχει η "μηδενική ανοχή" σε φαινόμενα ποικίλης εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης των παιδιών; Δυστυχώς, όλο και πιο χαλαρή και ανεκτική εμφανίζεται η κοινωνία. Όταν αυτοσκοπός γίνεται το κέρδος, τότε υποχωρούν οι επιφυλάξεις, τότε τα όρια του καλού και του κακού καθίστανται δυσδιάκριτα. Η ευθύνη της κοινωνίας των ενηλίκων φαίνεται και από την ευρέως διαδεδομένη και συνεχιζόμενη πρακτική του σεξουαλικού τουρισμού, στην οποία τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευπαθή, διότι αυτή προάγει άμεσα την εμπορία, την πορνεία και την παιδική πορνογραφία. Ας σημειωθεί, ότι τα κορίτσια κινδυνεύουν περισσότερο από τη σεξουαλική εκμετάλλευση, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο.

Θα ήταν χρήσιμο, για να μην μελαγχολούμε περαιτέρω, να θυμηθούμε αυτές τις μέρες πώς ζωγράφισε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, το 2002, τον κόσμο που ταιριάζει στα παιδιά. Με μια φράση θα τον περιγράφαμε ως εξής: Τα παιδιά πρώτη μας προτεραιότητα. Τούτο σημαίνει όμως δεσμεύσεις σε στόχους και αρχές, όπως οι παρακάτω:

Εξετάζουμε πάντοτε τι είναι το καλύτερο για το παιδί.

Έπειτα η επένδυση στα παιδιά και η εφαρμογή των δικαιωμάτων τους είναι από τους αποτελεσματικότερους τρόπους εκρίζωσης της φτώχειας.

Όλες οι μορφές διάκρισης πρέπει να παύσουν να ισχύουν. Η λεγόμενη "προτίμηση του γιου" έναντι του κοριτσιού είναι απαράδεκτη, αφού οδηγεί σε υπονόμευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του θηλυκού παιδιού.

Κάθε παιδί, άρρεν και θήλυ, πρέπει να έχει τη φροντίδα του. Η προστασία, η ανάπτυξή του με καλή υγεία και κατάλληλη τροφή είναι το ουσιαστικό θεμέλιο της ανθρώπινης ανάπτυξης.

Μόρφωση για όλα τα παιδιά. Τέρμα στις ανισότητες και διακρίσεις λόγω φύλου στο σύστημα της εκπαίδευσης.

Αποτελεσματική προστασία από κάθε μορφής βλάβη και εκμετάλλευση /βία, τρομοκρατία, αιχμαλωσία/.

Προστασία από τον πόλεμο, μακριά από τις ένοπλες συγκρούσεις (μην ξεχνάς τα 250.000 παιδιά - στρατιώτες), προστασία σε συνθήκες ξένης κατοχής. Προστασία από το έιτς και τις μολυσματικές ασθένειες, τις αναπνευστικές και διαρροϊκές παθήσεις. Έμφαση στη διατήρηση του περιβάλλοντος, που συνδέεται με την υγεία και ευεξία, αφού σύμφωνα με την ΠΟΥ το 1/3 όλων των θανάτων των παιδιών κάτω των 14 ετών αποδίδονται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Υπολογισμός της γνώμης των παιδιών, διασφάλιση της συμμετοχής τους σε όλα τα θέματα που τα αφορούν.

Με λίγα λόγια,

η ευεξία και η ευτυχία των παιδιών είναι το μέτρο του πολιτισμού μας και της δικής μας ευτυχίας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/12/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Περίμενες εσύ τόσες αντιδράσεις για την εισαγωγή ποσόστωσης φύλου στον εκλογικό νόμο; Εγώ πάλι όχι.

Στη συνεδρίαση της κυβερνητικής επιτροπής της 20ης Νοεμβρίου εγκρίθηκε η εισαγωγή πρόβλεψης στον υπό τροποποίηση εκλογικό νόμο, δυνάμει της οποίας κανένα από τα δύο φύλα δεν θα μπορεί να εκπροσωπείται στα ψηφοδέλτια των εθνικών εκλογών με λιγότερο από το ένα τρίτο. Πρόκειται δηλαδή για νομοθετική ρύθμιση παρόμοια με εκείνη που ισχύει στις δημοτικές - νομαρχιακές εκλογές. Η κυβερνητική πρωτοβουλία έρχεται να απαντήσει σε ένα αίτημα των γυναικείων - φεμινιστικών οργανώσεων και δεν εκδηλώθηκε εν κενώ. Είχε προηγηθεί η σχετική πρόταση διάταξης του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, την οποία συνυπέγραψαν άλλες είκοσι δύο οργανώσεις. Βέβαια η πρόταση των οργανώσεων συνδέει το κατώφλι του ενός τρίτου τουλάχιστον με το ψηφοδέλτιο κάθε εκλογικής περιφέρειας. Η κυβερνητική πρόταση, εξ όσων καταλάβαμε, το υπολογίζει στην επικράτεια. Μα τότε πώς θα προσφύγουμε δικαστικά, αν χρειαστεί; Θα προσβάλλουμε το αποτέλεσμα συνολικά της επικράτειας; Και πώς θα αρθεί η ανισότητα εις βάρος της περιφέρειας; Εν άση περιπτώσει, το παλεύουμε. Και ξέρεις κάτι, χρέος της πολιτείας είναι να εφαρμόσει το άρθρο 116 παρ. 2 του συντάγματος, που προβλέπει τις ποσοτώσεις, προκειμένου να ουσιαστικοποιηθεί η ισότητα των φύλων. Και κάτι άλλο. Μετριοπαθές είναι το αίτημα, αφού το ένα τρίτο τουλάχιστον θα αφορά τις υποψηφιότητες και όχι τις εκλεγμένες και αφού η εκλογή συναρτάται με τη στάση του εκλογικού σώματος.

Προς τι, λοιπόν, ο πανικός;

Έφτασε ο κ. Άρης Σπηλιωτόπουλος να δηλώσει ότι η ποσόστωση είναι ρατσιστική. Άλλος πάλι μίλησε για "κρατικό σουφραζιτισμό". Δηλαδή τους ενοχλεί η διασφάλιση ενός μίνιμουμ αριθμού - ποσοστού και δεν τους ενοχλεί η ανισορροπία που υπάρχει στην εκπροσώπηση των φύλων στη Βουλή και την κυβέρνηση και σε όλους τους άλλους επίσημους και μη θεσμούς; Δεν είναι, άραγε, ρατσιστική η μονοφυλετική διαχείριση της εξουσίας, δεν είναι προσβλητική η καταθλιπτική επικράτηση της γραβάτας στην αίθουσα του κοινοβουλίου; Και αφού τους πειράζει το μέτρο, γιατί ψήφισαν τη διάταξη 116, παρ. 2 του Συντάγματος κατά την αναθεωρητική διαδικασία το 2001; Ή μήπως δεν την κατάλαβαν;

Επίτρεψέ μου να πω ότι δεν είναι επιτρεπτή από πλευράς πολιτικών -ανδρών και γυναικών- η άγνοια τέτοιων θεμάτων καθώς και των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας. Διότι από το 1983, όταν κυρώθηκε από την Ελλάδα η Σύμβαση του ΟΗΕ για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης εις βάρος των Γυναικών, η χώρα έχει αναλάβει την υποχρέωση της προώθησης των θετικών μέτρων (ποσοτώσεων) ως ένα προσωρινό διοικητικό μέτρο, πλην απαραίτητο για τη γρήγορη διόρθωση της κατάστασης ανισορροπίας των φύλων στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Θέλω

να πω ότι η ελληνική πολιτεία δεσμεύεται και από τη διεθνή - ευρωπαϊκή νομοθεσία και από την ελληνική -σε επίπεδο συντάγματος- να προχωρήσει στις ποσοτώσεις για τη βελτίωση της κατάστασης.

Επομένως, η ειρωνεία, ο σαρκασμός, τα ευφυολογήματα μπορεί να συγχωρούνται σε κάποιους άσχετους-ες, όχι όμως στους καθ' ύλην υπεύθυνους-ες, τους "πατέρες και μητέρες του έθνους", εν ενεργεία και μη ή/και σε ορισμένους-ες φωτισμένους-ες δημοσιογράφους επίσης.

Και βέβαια, υπάρχει και η φυγή προς τα μπρος. Αφού δεν είναι έτοιμο το πολιτικό σύστημα να δεχτεί χωρίς πίεση ούτε το ένα τρίτο των υποψηφιοτήτων, προτείνεται το 50-50. Δεν είναι υποκρισία; Αλλά σε τι εμποδίζει το κατώφλι του ενός τρίτου στη βούληση του κόμματος να βάλει όσες γυναίκες θέλει προς τα πάνω;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/12/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Παγκόσμια Ημέρα του AIDS η σημερινή -1η Δεκεμβρίου- και δεν μπορούμε να μείνουμε σιωπηλές. Διότι, αδελφή, πρόκειται για μια μεγάλη ανθρώπινη καταστροφή. Περί τα σαράντα εκατομμύρια άνθρωποι νοσούν ανά τον κόσμο, εκ των οποίων το 50% είναι γυναίκες. Το μερίδιο των γυναικών στην Αφρική είναι 60%. Γυναίκες, παιδιά και νέοι, είναι σταθερά στις ομάδες υψηλού κινδύνου. Δεν είναι τυχαίο ότι χρησιμοποιείται και εδώ ο όρος "εκθηλυσμός του AIDS" ή "εκφεμινισμός", μετά τον εκθηλυσμό της φτώχειας. Για μας που ζούμε στο πετσί μας τις συνέπειες των σεξιστικών διακρίσεων, δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε το γιατί. Διότι ο ιός μπορεί να προσβάλλει όλους/ες, ιδιαίτερα όμως άτομα και κοινότητες περιθωριοποιημένες και αποκλεισμένες. Η ανισότητα λόγω φύλου και όλες οι μορφές βίας που ασκούνται εις βάρος των γυναικών αυξάνουν την τρωτότητά τους έναντι του φοβερού αυτού ιού. Το κλειδί και σε αυτήν την περίπτωση είναι η ενδυνάμωση των γυναικών, ιδιαίτερα στις πληττόμενες περιοχές της Αφρικής. Καταλαβαίνεις και από αυτόν τον τομέα τι σημαίνει η κοινωνική περιθωριοποίηση των γυναικών. Τι σημαίνει η αμορφωσιά, η έλλειψη εφοδίων για την οικονομική και την κοινωνική τους ανέλιξη. Τι σημαίνει η ανισότητα των ευκαιριών και η δυσκολία πρόσβασης στα συστήματα υγείας και παιδείας -όποια κι αν είναι αυτά.

Να γιατί οι αγώνες που κάνουμε για την κοινωνική ενδυνάμωση των γυναικών έχουν τόσο μεγάλη σημασία. Και πολύ σωστά τονίζεται στο φετινό μήνυμα του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ για την ημέρα, ότι αυτή η μεταδοτική νόσος δεν μοιάζει με άλλες, καθώς είναι ζήτημα κοινωνικό, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οικονομικό. Δηλαδή δεν επιλύεται μόνον επί του εδάφους της ιατρικής, αλλά απαιτεί πιο σύνθετους όρους και προϋποθέσεις, πολύπλευρη παρέμβαση. Η καταπολέμηση του AIDS, της ελονοσίας και άλλων νοσημάτων αποτελεί έναν από τους οκτώ αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας. Ανάγκη πάσα, να σταματήσει η εξάπλωση.

Η διεθνής κοινότητα φαίνεται πως έχει συναίσθηση των διαστάσεων και συνεπειών της πανδημίας και γι' αυτό προσπαθεί να χαράξει μια παγκόσμια στρατηγική για την αναχαίτιση της νόσου. Παρά ταύτα, τα συνολικά αποτελέσματα δεν είναι ενθαρρυντικά, αφού το AIDS παραμένει ανάμεσα στις κύριες αιτίες θανάτου στον κόσμο και η πρώτη αιτία θανάτου στην Αφρική. Ήδη η ανθρωπότητα θρηνεί περί τα είκοσι πέντε εκατομμύρια μέλη της - θύματα της νόσου.

Να γιατί συζητιέται τόσο πολύ η αποτελεσματικότητα των συστημάτων υγείας των χωρών, ιδιαίτερα των υπηρεσιών αναπαραγωγικής υγείας. Το δημόσιο σύστημα υγείας και περίθαλψης, αν και δεν είναι υπό κατάρρευση, βάλλεται υπό την επίδραση των ιδεών της νεοσυντηρητικής ιδεολογίας. Η αναπαραγωγική υγεία πάσχει, οι υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού, με ενσωματωμένη τη συμβουλευτική, ελλείπουν, και έτσι οι κατευθύνσεις των διεθνών οργανισμών δεν βρίσκουν έδαφος εφαρμογής. Εάν αυτές δεν πατάνε πάνω σε ένα στέρεο σχέδιο εθνικής στρατηγικής, τότε είναι μια ρόδα που γυρίζει στον αέρα. Όταν οι μισές μολύνσεις συμβαίνουν μεταξύ των παιδιών και των νέων κάτω των εικοσιπέντε ετών, τότε οι θεσμοί της

πολιτείας δεν κάνουν καλά τη δουλειά τους. Δεν πληροφορούν, δεν θωρακίζουν τους νέους/ες πολίτες έναντι των κινδύνων.

Στο μήνυμά του ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ καταλήγει ως εξής: "Σήμερα κάνω έκκληση για ανανεωμένη καθοδήγηση στην εκρίζωση του στίγματος που είναι συνυφασμένο με τον ιό. Χαιρετίζω τα γενναία άτομα που ζουν ανοικτά με τη νόσο, όσους συνηγορούν ακούραστα υπέρ των δικαιωμάτων των φορέων της νόσου, όσους εκπαιδεύουν άλλους σχετικά με τον ιό. Καλώ για καθοδήγηση μεταξύ των κυβερνήσεων, έτσι ώστε οι πόροι να πηγαίνουν εκεί που υπάρχει ανάγκη".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/11/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Για ποιον - ποια χτυπάει η καμπάνα;

Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας εις βάρος των Γυναικών αύριο -25 Νοεμβρίου- ορισμένη από τον ΟΗΕ. Το 1999 πρωτοκαθιερώθηκε δε. Από τις 25 Νοεμβρίου μέχρι τις 10 Δεκεμβρίου, που είναι η Ημέρα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - υπάρχει ένα δεκαπενθήμερο δράσης γύρω από το στόχο του περιορισμού και της εξάλειψης της βίας. Τι μπορεί να περιλαμβάνουν αυτές οι δράσεις; Άρθρα, ομιλίες, ημερίδες, σεμινάρια, εκθέσεις, χάπενινγκς, ότι τέλος πάντων συντελεί στη διάχυση του μηνύματος, ότι η βία λόγω φύλου είναι κοινωνική πληγή. Ότι ενισχύει τη συνειδητοποίηση του προβλήματος. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι είναι ένα βαρύ και καταθλιπτικό θέμα. Αλλά το καλό είναι, ότι αρχίζει και συνειδητοποιείται από την κοινωνία, αρχίζει και αναγνωρίζεται ως κοινωνικό πρόβλημα, που πρέπει να πάρει τέλος. Το ίδιο συμβαίνει και με τη φτώχεια, το ίδιο και με την ανισότητα των φύλων. Αυτά τα δεινά θεωρούνταν μέχρι πρότινος κάτι σαν αμετακίνητες, αναλλοίωτες αλήθειες οντολογικού χαρακτήρα, ενώ τα αίτιά τους είναι ιστορικού χαρακτήρα. Έχουν δηλαδή αρχή, έχουν και τέλος. Από το 1985, από την Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ στο Ναϊρόμπι, όταν πρωτοακούστηκε ο όρος ενδοοικογενειακή βία, μέχρι σήμερα πέρασαν μόλις 22 χρόνια. Σε αυτές τις δύο δεκαετίες η πρόοδος που συντελέστηκε σε επίπεδο συνείδησης ισούται με αυτή αιώνων.

Σήμερα η διεθνής κοινότητα χαρακτηρίζει τη φτώχεια όνειδος για την ανθρωπότητα, εντάσσει την ισότητα στους οκτώ Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας, θεωρεί τη βία εις βάρος των γυναικών βαριά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτή η κατανόηση είναι σημαντική. Και εδώ ανιχνεύεται πρωτίστως η συμβολή του ΟΗΕ, που αν δεν υπήρχε, οφείλαμε να τον εφεύρουμε.

Πολλές μορφές έχει η βία, η μία είναι χειρότερη από την άλλη.

Ενδοοικογενειακή, σεξουαλική παρενόχληση στον τόπο εργασίας, βιασμός, εμπορία, πορνεία, πορνογραφία, αναγκαστική στέρωση, αναγκαστική εγκυμοσύνη, θηλυκή εμβρυοκτονία, βιασμός ως εργαλείο πολέμου, ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων, ρίξιμο στην πυρά της χήρας στην Ινδία, έγκλημα τιμής, αναγκαστικός γάμος ανήλικης και άλλα.

Με τα μεταναστευτικά ρεύματα, που γνωρίζουν αυξητική τάση στην εποχή μας, πολλές πρακτικές βίας, εθιμικού δήθεν τύπου, που ήταν εντοπισμένες σε ορισμένες περιοχές του πλανήτη, όπως η εκτομή των γεννητικών οργάνων του κοριτσιού, μεταφέρθηκαν στην Ευρώπη, σε μας. Πρέπει, λοιπόν, οι κυβερνήσεις να εισάγουν νόμους απαγορευτικούς αυτών των βάρβαρων πρακτικών, όπως έγινε στη Βρετανία.

Και πάλι, σκέφτεσαι, αρκούν οι τιμωρητικές διατάξεις; η καταστολή; Τι θα γίνει με την πρόληψη; Πότε θα αναλάβουν τις ευθύνες τους το εκπαιδευτικό σύστημα, τα ΜΜΕ, που αναπαράγουν αρχαϊκά ή μεταμοντέρνα αρχαϊκά πρότυπα των φύλων; Δεν

πρέπει από μικρά τα παιδιά -κορίτσια και αγόρια- να μαθαίνουν να ζουν με σεβασμό, να οικοδομούν σχέσεις στη βάση της αλληλοκατανόησης και συνεργασίας; Να μάθουν να επιλύουν τις διαφορές με διάλογο και επιχειρήματα; Και επειδή μιλάμε για τα παιδιά, λένε μετρήσεις, ότι οι δράστες της βίας στο σπίτι συνήθως κακοποιούν και τα παιδιά, μαζί με τη σύζυγο, σε ένα ποσοστό μέχρι 60%. Αλλά κι αν δεν τα κακοποιούν άμεσα, τα παιδιά - μάρτυρες των σκηνών της βίας είναι κι αυτά θύματα εξίσου. Εμφανίζουν ψυχολογικές διαταραχές, μαθησιακές δυσκολίες, γίνονται απόμακρά, επιθετικά. Και ποιος ξέρει, αν δεν θα παραλάβουν αύριο τη σκυτάλη της βίας, προς διαιώνισή της.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/11/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Όχι για πούλημα" λέγεται το DVD που ετοίμασε το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών και αναφέρεται στην πορνεία. Χρήσιμη και επίκαιρη πρωτοβουλία, αφού πλησιάζουμε στις 25 Νοεμβρίου, διεθνή ημέρα για την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου. Το φιλμ στηρίζεται σε μαρτυρίες γυναικών που υπήρξαν εκδιδόμενες και σε τοποθετήσεις γυναικών και ανδρών που εκ της θέσης τους έχουν γνώση και λόγο για το πρόβλημα.

Σπεύδω να πω ότι το μικρό αυτό ντοκουμέντο επιβεβαιώνει τις απόψεις μας, ότι η πορνεία είναι απαξία. Και όχι για λόγους αστικής ηθικής. Αλλά γιατί σε αυτό το πλαίσιο των σχέσεων η ιεραρχία ανάμεσα στα φύλα εγγίζει την κορυφή. Το γυναικείο σώμα και, επομένως, η γυναικεία προσωπικότητα, μεταβάλλεται σε αντικείμενο, που πωλείται και αγοράζεται, ενώ -πρέπει να- είναι εκτός συναλλαγής. Βέβαια, στους καιρούς που ζούμε, όπου το πωλείν και αγοράζειν έχει αναγορευθεί σε ύψιστη αρχή ρύθμισης του κοινωνικού γίνεσθαι, μοιάζει και η πορνεία να είναι μία κατά το μάλλον ή ήττον καθημερινότητα.

Ένα πεδίο οικονομικής δραστηριότητας και συναλλαγής. Εξ ου και η ενισχυόμενη τάση να αναγνωρίζεται ως επάγγελμα, πράγμα με το οποίο καθόλου δεν συμφωνεί το Λόμπυ. Αλλά για να δούμε μερικά σημεία που περιέχει το φιλμ:

Κατ' αρχήν ην ο μύθος ότι η πορνεία συνιστά "ελεύθερη επιλογή", την οποία τάχα ανέμελα αποφασίζει η γυναίκα ως επαγγελματικό δρόμο. Όταν όμως τα στοιχεία δείχνουν ότι κατά μέσον όρο στα δεκατέσσερά τους εισέρχονται τα κορίτσια σε αυτό το τούνελ, για ποια ελεύθερη επιλογή μπορεί να γίνεται λόγος; Και νομίζεις πως αν μια γυναίκα έχει μπροστά της επιλογές θα διαλέξει μόνη της το καθεστώς της υποδούλωσης; Θα επιλέξει την υποταγή στον προαγωγό (λεγόμενο και μάνατζερ), τον ευτελισμό και τη βία από τους πελάτες και την αστυνομία; Ποια σύγχρονη γυναίκα νορμάλ θα θυσίαζε την αυτονομία των πράξεων και επιλογών της για να μπει στην ιδιότυπη αυτή φυλακή του πορνικού κυκλώματος;

Το ότι τα πράγματα δεν είναι καλά στον χώρο αυτό δείχνει και το άλλο στοιχείο: ότι το 92-95% των εκδιδομένων θέλουν να απεμπλακούν. Το θέμα είναι πώς, με ποια κοινωνική βοήθεια, ποιες δομές θα τεθούν στη διάθεσή τους. Είναι τοις πάσι γνωστό ότι η θέση τους είναι ιδιαίτερα ευάλωτη, όταν μάλιστα στις μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις το 67-90% των πορνών είναι ξένες και άρα απόλυτα εξαρτημένες από τους προαγωγούς.

Όσο για τη βία, αυτή είναι σύμφωνη με την πορνεία. Οι κατά τα άλλα φιλήσυχοι πολίτες και στοργικοί σύζυγοι και πατεράδες εκδηλώνουν πάνω τους τις πιο άγριες διαθέσεις. Πάλι καταφεύγουμε στα στοιχεία: το 93% των εκδιδομένων έχουν εμπειρίες βίας, σύμφωνα με το Βρετανικό Ιατρικό Περιοδικό. Οι εστίες αυτές είναι οι κατ' εξοχήν χώροι της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φυτώρια πολλαπλής διαφθοράς, μεταξύ άλλων και διακίνησης ναρκωτικών.

Δεν είναι δυνατόν, λοιπόν, τα κράτη, ελαφρά τη καρδία, να νομιμοποιούν και να συνταγματοποιούν την πορνεία, να την ονοματίζουν επάγγελμα και να την αναγορεύουν σε τομέα της οικονομικής δραστηριότητας. Η νομιμοποίηση διαιωνίζει τη βία και κάνει απλώς αόρατη τη βλάβη εις βάρος των γυναικών. Και ούτε είναι σωστό ότι προστατεύει τις γυναίκες, απλώς εξαλείφει τη ζημία.

Εμπορία για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης και πορνεία σήμερα συμφύρονται. Τα όρια είναι ασαφή. Και μία σωστή πολιτική θα ήταν αυτή που θα περιόριζε μέχρις εξαλείψης και την εμπορία και την πορνεία.

Αυτά τα ολίγα και θα επανέλθουμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/11/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Προς τα πού πάνε τα πράγματα, καλή μου; Έχεις καταλάβει; Εγώ πάλι μετά δυσκολίας. Τώρα, εν υστέροις χρόνοις, ενοχλήθηκε η κοινή γνώμη για την προχωρημένη "αυτονομία" των Ζωνιανών; Τώρα θυμήθηκε το κράτος να επιβληθεί; Τα πράγματα είναι εξόχως κωμικά στην τρατικότητα τους. Όλοι και όλα θαρρείς πως δουλεύουν για τον Λαζόπουλο, αγαπητή μου. Σοβαρότης μηδέν, ορατότης περί το μηδέν. Το κρίσιμο μέγεθος σε αυτήν την περίπτωση είναι, ότι δεκάδες μικρότερα και μεγαλύτερα "Ζωνιανά", δεκάδες άβαρα και αυτονομίες υπάρχουν ανά τη χώρα.

Να σου φέρω ένα μικρό παράδειγμα: Είμαι πριν από μερικά χρόνια σε ένα μικρό γραφικό νησί. Ακριτικό, θα το 'λεγες. Κάνουμε μπάνιο μπροστά στο ξενοδοχείο, κατευθείαν στο μικρό λιμάνι, όπου τα νερά μοσχολοβούν καβούρι. Κινδυνεύουμε, ωστόσο, από ένα ενοχλητικό κρις κραφτ που περνάει συνεχώς πέρα - δώθε και σύρριζα στα κεφάλια των λουόμενων. Πάμε στον διευθυντή του ξενοδοχείου αναστατωμένες και του ζητούμε να αναφερθεί αρμοδίως στο αστυνομικό τμήμα και τον δήμαρχο. Άκυρο, λέει. Γιατί;

-Γιατί μέσα στο ταχύπλοο είναι ακριβώς αυτοί.

Ακολούθησε αμήχανη σιωπή, ανάμικτη με απορία και αγανάκτηση. Συγγνώμη, γιατί δεν πάνε πιο πέρα στην ανοικτή θάλασσα; Γιατί εκεί ποιος θα τους δει; (sic). Τα κατσίκια; Δεν φαντάζεσαι τι ανασφάλεια ένιωσα εκείνη την ώρα. Γιατί μπροστά μου ξεδιπλώθηκε η ανευθυνότητα των κατ' εξοχήν υπευθύνων πολιτών του τόπου. Τέτοιες αυτονομημένες συμπεριφορές, φαίνεται, πως διαφεύγουν της προσοχής του κράτους των Αθηνών, που βουλιάζει στη μακαριότητά του. Βάζει τις κάμερες για να ελέγξει (:) τα Εξάρχεια, για να σκεπάσει το κεφάλι του, αλλά φαίνεται πως τα οπίσθιά του είναι ακάλυπτα...

Τι να πεις; Και μέσα στην πολλή απελευθέρωση των σχέσεων των δύο φύλων, στην ελευθερία του έρωτα που χαρακτηρίζει την εποχή μας, να που επιβιώνουν και καταστάσεις τύπου Ρωμαίου και Ιουλιέτας. Και αυτό το κρούσμα εξερράγη στην κρητική γη, που τόσο εμένα με συγκινεί.

2007, αλλά ορισμένα σκληρά έθιμα επιβιώνουν μέσα από τους αιώνες. Είναι, πράγματι, να αναρωτιέσαι όταν μέσα σε τόση πρόοδο ξαφνικά βλέπεις μπροστά σου ιδέες, καταστάσεις, συμπεριφορές του αρχαίου παρελθόντος. Μια προχωρημένη εγκυμοσύνη, που η γυναίκα δεν την έχει αντιληφθεί, μια άλλη γυναίκα να κρύβει την εγκυμοσύνη της, διότι η σύλληψη έγινε εκτός γάμου, μία τρίτη να γεννάει μόνη της και εν κρυπτώ και να πετάει το παιδί, πράγματα αδιανόητα, που νομίζαμε πως τα αφήσαμε πίσω μας. Σαν να περνάνε δίπλα από την ιστορία μερικοί άνθρωποι.

Σαν εκείνη την κυρία που μας άφησε εμβρόντητους-ες με την αντίδρασή της. Είμαι στον φούρνο της γειτονιάς και ρωτώ. Αύριο παραμονή της 28ης Οκτωβρίου θα είστε ανοικτά; Γιατί; πετάγεται αυθόρμητα μια κυρία. Μα γιατί είναι παραμονή της 28ης

Οκτωβρίου, της εθνικής γιορτής. Τι είναι αυτό; Συγγνώμη, ήσασταν εδώ το '40; Ή μήπως λείπατε στο εξωτερικό; Εδώ. Δεν ξέρετε τι έγινε τότε; Δεν ζήσατε την Κατοχή, τον πόλεμο, την απελευθέρωση της Αθήνας; Μήπως ακούσατε κάτι για το ΟΧΙ;

Η σιωπή της προς απάντησή μας.

Έλεος, Ευγενία. Με πιάνει βαθιά μελαγχολία, όταν συναντιέμαι με τέτοια αμάθεια, αμεριμνησία, αποκοπή από το κοινωνικό γίγνεσθαι. Πώς είναι δυνατόν ένας - μία πολίτης με σώας τας φρένας, με την ανάλογη ηλικία, να μην αντιλήφθηκε τα γεγονότα - ορόσημο; Τον καταιγισμό και την κοσμοχαλασία;

Γι' αυτό σου λέω πως θα με δεις καμιά μέρα να "πάω Ζάππειο". Ίσως είναι κι αυτή μία κάποια λύσις.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/11/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Στις αξιαγάπητες υπερβολές του ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες αναγνώρισε στη νίκη της Κριστίνας Φερνάντες ντε Κίρσνερ "νίκη των γυναικών της Λατινικής Αμερικής". Φαίνεται, είπε, πως οι γυναίκες θα σώσουν τον κόσμο. Είναι, πράγματι, αξιοσημείωτο γεγονός, ότι επικεφαλής μιας ενδιαφέρουσας χώρας, όπως η Αργεντινή, με σύνθετα προβλήματα, τίθεται μία γυναίκα, η γερουσιαστίνα Κριστίνα Φερνάντες, σύζυγος του μέχρι προχθές προέδρου Νέστορα Κίρσνερ. Η επικεφαλής του "Μετώπου για τη νίκη" έλαβε 44,8 και εκλέγεται πρόεδρος. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, ότι η κύρια αντίπαλός της ήταν η Ελίζα Κάρριο, που έλαβε 22,9. Και έτσι μετά την Μισέλ Μπασελέτ, τη νίκη της οποίας για πολλούς λόγους χαιρετίσαμε στη Χιλή, τώρα προσμετράμε και την Αργεντινή στα κράτη εκείνα, όπου το ύπατο αξίωμα έχει καταλάβει γυναίκα.

Εντυπωσιακά αυτά τα νέα, όμως την προσοχή των ημερών συγκεντρώνει μία εικόνα που ισοδυναμεί με χιλιάδες λέξεις, σκέψεις και συναισθήματα. Δημοσιεύτηκε και στον ελληνικό τύπο και πραγματικά "έκλεψε την παράσταση". Η Κοντολίζα Ράις φθάνει στην αίθουσα ακροάσεων του Κογκρέσου και είναι έτοιμη να καθίσει στο τραπέζι. Αυτήν την στιγμή μία διαμαρτυρόμενη διαδηλώτρια - ακτιβίστρια της Codepink - Γυναίκες για την ειρήνη ορμάει προς την Κόντι και σηκώνει τα βαμμένα από κόκκινη μπογιά χέρια της - σαν να ήταν βαμμένα με αίμα - προς το πρόσωπο της υπουργού. Συγχρόνως κραυγάζει "εγκληματία πολέμου".

Κοιτάζω ώρα πολλή τα πρόσωπα αυτών των γυναικών στην ιστοσελίδα της οργάνωσης. Δύο πρόσωπα - δύο ξεχωριστοί κόσμοι. Το ένα, το επίσημο, αιφνιδιασμένο και σιωπηλά οργισμένο, όμως ακίνητο και σαν αδιάφορο, ελέγχει τις αντιδράσεις του. Το άλλο, πρόσωπο του λαού, πέρα από την οργή, μοιάζει να γίνεται ένα πελώριο ερωτηματικό: Γιατί; Ντροπή. Δεν έχεις το δικαίωμα.

Η συνέχεια είναι προβλέψιμη. Η αστυνομία, γνωστή για την αβρότητά της, την έσυρε έξω από την αίθουσα και άρχισε να συλλαμβάνει όλα τα μέλη της Codepink, της οργάνωσης που με τις καίριες και ευφάνταστες παρεμβάσεις της έχει τόσο συμβάλει στη σφυρηλάτηση του αντιπολεμικού φρονήματος στους κόλπους της κοινωνίας των ΗΠΑ. Και όλα αυτά συνέβησαν μία σημαδιακή ημέρα, στις 24 Οκτωβρίου, ημέρα ίδρυσης του ΟΗΕ, στην 62η επέτειο του οργανισμού. Ενός οργανισμού που ο σκοπός του είναι η διασφάλιση της ειρήνης και της ασφάλειας του κόσμου. Δυστυχώς, 62 χρόνια μετά, η πολυπόθητη ειρήνη, η πρώτιστη προϋπόθεση ζωής, παραμένει ζητούμενο. Και τούτο γιατί κυβερνήσεις σαν αυτές που μετέχει η κ. Ράις θεωρούν ακόμη τον πόλεμο ως εργαλείο πολιτικής.

Αυτή η φωτογραφία είναι συγκλονιστικό ντοκουμέντο. Πρόκειται για δύο κόσμους γυναικείους σε πλήρη αντίθεση και αντίφαση, που επανατροφοδοτούν το αρχαίο, πλην αναπάντητο για μένα ερώτημα, γιατί οι γυναίκες της εξουσίας εφαρμόζουν την ίδια στυγνή (με ύψιλον) πολιτική με τους ανδροκράτες;

Σημείωσε πως μερικά χρόνια πριν αυτή η εικόνα θα ήταν αδιανόητη. Το πρόσωπο της εξουσίας ήταν ανδρικό. Τώρα είναι και γυναικείο. Άραγε αυτό είναι πρόοδος;

Περιμένω την αντίδρασή σου.

Και για να ρίξω γέφυρα με τα γκρίζα δικά μας, η Βυρώνεια έκφραση "αρχολίπαρος" αφορά σήμερα, καθά φαίνεται, και τις γυναίκες.....

* Το όνομα της θαρραλέας ακτιβίστριας είναι Desiree Fairouz. Σημείωνε...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/10/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Όσα κι αν ξέρουμε, όσα κι αν μαθαίνουμε, θαρρώ πως πάλι λίγα γνωρίζουμε για τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας στο Ισλάμ. Ψάχνοντας για απαντήσεις, έπεσα πάνω σε ένα υλικό, που το αλίσυσα στη ρωσική "Πράβντα", "Οι γυναίκες της Χεζμπολά" και το οποίο υπογράφει ο Πάβελ Γκόλουμπερ. Τι λέει, λοιπόν;

Ο ρόλος των γυναικών στο ριζοσπαστικό σιιτικό κίνημα Χεζμπολά έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τα λόγια της δημοσιολόγου και συγγραφέως Φατίμα Αλ Ισάβι "Οι μητέρες και οι αδελφές των μαχητών που έπεσαν στις μάχες είναι μια περίφημη οργανωμένη και ιδεολογικοποιημένη ομάδα, η οποία αποτελεί τον πυρήνα του γυναικείου κινήματος που αναπτύσσεται εντός της Χεζμπολά".

Οι γυναίκες του κινήματος αυτού παίζουν καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη των μαχητών, την προπαγάνδα και την ιδεολογική καλλιέργεια (το άργασμά) τους. Μάλιστα ασχολούνται με αυτά σε εντελώς εθελοντική βάση. Στην ισλαμική κοινωνία η μητέρα που έχασε γιο στη μάχη έχει ένα ιδιαίτερο στάτους. Πάντα βρίσκεται στο κέντρο της προσοχής και νιώθει γύρω της τη στήριξη τόσο του ριζοσπαστικού κινήματος όσο και των απλών ανθρώπων. Γι' αυτό οι γυναίκες δεν θεωρούν τους εαυτούς τους δυστυχείς. Κάθε άλλο, μάλιστα, η μητέρα είναι πεισμένη ότι ο γιόκας της από δέκα ετών πρέπει να ξέρει να κρατά όπλο για να υπερασπίσει την πατρίδα και την οικογένεια.

Εκτός από τις μητέρες που εξ απαλών ονύχων ετοιμάζουν τους γιους τους για τον πόλεμο, άλλες ριζοσπαστικών διαθέσεων γυναίκες βοηθούν τους μαχητές κάθε μέρα κατά τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων. Εάν οι ηγέτες της Χεζμπολά διατάξουν τις γυναίκες να λάβουν τα όπλα και να πάνε να συγκρουστούν στο πεδίο της μάχης, αυτές θα το κάνουν.

Σε έναν τέτοιο φανατισμό ασκεί επίδραση και το προσωπικό παράδειγμα της ηγεσίας. Έτσι ο θάνατος του γιου του ηγέτη της Χεζμπολά σείχη Νασράλα κατέδειξε στις γυναίκες ότι ακόμα και οι "μεγάλοι ηγέτες" υποφέρουν όπως αυτές. Εξάλλου η πλειοψηφία των γυναικών είναι πεισμένες ότι μετά τον θάνατο οι σύζυγοι και οι γιοι τους θα πάνε στον παράδεισο κατευθείαν (σύμφωνα με την πίστη του Ισλάμ). Αυτές υποφέρουν περισσότερο από τον θάνατο των οικείων τους λόγω ασθένειας, παρά λόγω σφαίρας.

Ένας τρίτος παράγων που αναγκάζει τις γυναίκες να θυσιάζουν τους εαυτούς τους και τους δικούς τους με τόση προθυμία είναι το γεγονός ότι το στάτους της μητέρας του μαχητή της επιτρέπει να υπολογίζει σε υλική βοήθεια εκ μέρους της οργάνωσης μέχρι των τελευταίων ημερών της ζωής της. Η οργάνωση εξασφαλίζει τις οικογένειες των μαχητών με δωρεάν μόρφωση, ασχολείται με την ιατρική τους περίθαλψη, τους παρέχει στέγη και πληρώνει αποζημίωση. Έτσι οι γυναίκες άρχισαν να μετατρέπονται σε πολιτική δύναμη, ανάλογη της οποίας δεν υπάρχει σε καμία άλλη παρόμοια οργάνωση.

Οι γυναίκες ασχολούνται με την ετοιμασία του φαγητού, τη μεταφορά όπλων, την επιτήρηση - παρακολούθηση και τη μεταφορά των πληροφοριών. Εκτός αυτού, η Χεζμπολά δεν ακολουθεί τα παραδοσιακά στερεότυπα αναφορικά με τις γυναίκες, πράγμα που επιτρέπει σε αυτές να έχουν ενεργητική συμμετοχή στην πολιτική ζωή του κινήματος. Και παρόλο που καμία γυναίκα δεν συμμετέχει στο κοινοβούλιο του Λιβάνου, πολλές είναι μέλη του Πολιτικού Γραφείου της Χεζμπολά ή εργάζονται στις τοπικές εκπροσωπήσεις ανά τη χώρα. Με άλλα λόγια, οι γυναίκες της Χεζμπολά είναι μια νέα, ασυνήθιστη δομή εντός της ισλαμικής κοινωνίας.

Αυτά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/10/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Το πρόβλημα των προβλημάτων φέρνει στο προσκήνιο η Διεθνής Ημέρα για την εκρίζωση της φτώχειας, η 17η Οκτωβρίου. Πρόβλημα που, εκτός από την ταξική, έχει και έντονη διάσταση φύλου, καθώς οι γυναίκες είναι η συντριπτική πλειοψηφία των πολύ φτωχών αυτού του κόσμου, αυτών που ζουν με κάτω από ένα δολάριο τη μέρα, μα και των σχετικά φτωχών. Δεν χρειάζονται αποδείξεις. Είναι κοινή συνείδηση ότι οι γυναίκες ως φύλο είναι φτωχότερες. Και τούτο έχει να κάνει με την ανισότιμη σχέση που έχουν στην κοινωνία, τις λιγότερες ή ελάχιστες ή καθόλου ευκαιρίες στην υγεία, την τροφή, τη μόρφωση, την επαγγελματική εκπαίδευση, την εργασία, τα κέντρα εξουσίας. Γι' αυτό η πολιτική για τη μείωση και εξάλειψη της φτώχειας περνάει -πρέπει να περνάει- μέσα από τη συνολική ενδυνάμωση των γυναικών και την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Ισότητα που θα νοείται ως εγγενές στοιχείο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Όλο και περισσότερο πρέπει να υιοθετείται η θέση ότι η φτώχεια είναι μια σύγχρονη κοινωνική πληγή, που πρέπει να ιαθεί τάχιστα. Και νομίζω πως πολύ ωραία το διατύπωσε η Διάσκεψη της Κοπεγχάγης (1995) για την ανεργία, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, όταν είπε πως η εξάλειψη της φτώχειας είναι ηθική επιταγή της ανθρωπότητας! Πράγματι, υπονομεύει η ύπαρξή της τα ανθρώπινα δικαιώματα, παρεμποδίζει την αυτοπραγμάτωση της προσωπικότητας!

Και τι θα πει, εξάλλου, πτωχός-ή; Συμμεζεμένος-η, περιορισμένος-η. Για να το πούμε αλλιώς, φτώχεια σημαίνει έλλειψη και περιορισμός των επιλογών του ανθρώπου. Ανελευθερία. Αντίθετα, η βιώσιμη ανάπτυξη διευρύνει τις επιλογές και τις δυνατότητες για κοινωνική επιβεβαίωση της κάθε προσωπικότητας. Να γιατί, εκ των πραγμάτων, η καταπολέμηση αυτού του κοινωνικού φαινομένου αποκτά προτεραιότητα. Και πρέπει να ομολογήσουμε πως γύρω από αυτόν τον στόχο υπάρχει κινητικότητα πρώτα απ' όλα, έπαψε να υπάρχει η κυρίαρχη αντίληψη ότι η φτώχεια είναι το αναγκαίο παρακολούθημα της πορείας και της μοίρας της ανθρωπότητας. Υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει.

Σήμερα οι σοβαρές αναλύσεις αναδεικνύουν τον ιστορικό της χαρακτήρα, τα κοινωνικοοικονομικά αίτια που την παράγουν και αναπαράγουν. Αυτό είναι το καλό νέο. Πώς εκφράστηκε αυτή η συνειδητοποίηση; Πρωτίστως με τη Διακήρυξη της Χιλιετίας, την οποία υπέγραψαν 189 ηγέτες κρατών και κυβερνήσεων. Πρώτος, λοιπόν, στόχος των οκτώ αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας είναι η εκρίζωση της φτώχειας και της πείνας. Όμως ο δρόμος προς την επίτευξη του στόχου δεν είναι η φιλανθρωπία. Οφείλουμε να μετακινηθούμε από την αντίληψη της φιλανθρωπίας προς αυτήν της κοινωνικής δικαιοσύνης του φύλου.

Οφείλουμε να δούμε τον επείγοντα χαρακτήρα της εφαρμογής -εθνικά και παγκόσμια- ενός πολιτικού σχεδίου που θα καθιστά κεντρικό πολιτικό μέγεθος την κοινωνική πολιτική. Γιατί ωραίες είναι οι εκκλήσεις των διεθνών οργανισμών, καλή η δυσανεξία της διεθνούς κοινής γνώμης για το φαινόμενο, όμως η κρατούσα πολιτική

του νεοφιλελευθερισμού δεν οδηγεί στη συρρίκνωση και πολύ περισσότερο στην εξαφάνιση των εστιών και ζωνών της φτώχειας. Τα έχει όλα παραδώσει στην αγορά και τον ανταγωνισμό. Αμ, δεν γίνεται έτσι. Πού είναι η πολιτική ευθύνη; Δεν μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια στο γεγονός ότι 50.000 ζωές χάνονται καθημερινά σε συνθήκες έσχατης ένδειας. Βοά το πράγμα: Αλλαγή πολιτικής, αλλαγή της κλίμακας των προτεραιοτήτων.

Πώς το λέει εκείνο το λατινικό μότο του FAO; Fiat Panis. Ας υπάρξει, λοιπόν, ψωμί!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/10/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Συναρπαστικό με στοιχεία θρίλερ είναι το σίριαλ "κρίση στο ΠΑΣΟΚ", που παρακολουθούμε καθημερινά από τηλεψίας.

Μάλιστα, εγώ, καθηλωμένη για μέρες στο σπίτι από βαριά ίωση, απόλαυσα διαγωνίως και καθέτως τις κρίσεις, τοποθετήσεις, εξομολογήσεις, αποκαλύψεις και κόντρες των στελεχών. Έμεινα άφωνη από τις ανατροπές και δραματικές κορυφώσεις αυτού του δράματος που είναι σε εξέλιξη.

Ξέρεις κάτι; Περίμενα να δω -ίσως από φεμινιστική στρέβλωση- αν κάποιο γυναικείο στέλεχος θα θέσει υποψηφιότητα για την προεδρία. Συνήθως οι γυναίκες δεν αγαπούν τις ρήξεις στα κόμματα, συμβάλλουν στη συνεννόηση και τον συμβιβασμό. Σπανίως ηγούνται ομάδων και τάσεων. Ήθελα, λοιπόν, να δω, αν ο κανόνας θα διαψευστεί στην προκειμένη περίπτωση. Μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, καμία γυναικεία υποψηφιότητα δεν έχει κατατεθεί. Και δεν στερείται ο χώρος προβεβλημένων στελεχών.

Θα μου πεις, οι άνδρες είναι πολύ περισσότεροι κατ' αναλογία. Σωστό κι αυτό. Όμως νομίζω πως η κύρια αιτία έχει να κάνει με τη διαφορά οπτικής των δύο φύλων. Οι γυναίκες κλίνουν προς τις συλλογικές διαδικασίες, την ομαδική δουλειά, προς το ΜΑΖΙ. Εμένα αυτό μου αρέσει και θα ήθελα να επικρατεί ως αρχή στην κομματική λειτουργία. Γιατί κόμμα σημαίνει πρωτίστως οργάνωση ομαδικής δουλειάς, συλλογική σοφία, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Και αυτό δεν σημαίνει ισοπέδωση των ταλέντων, από την άλλη.

Βρίσκω, έλεγα, συναρπαστική τη ροή και την πλοκή της αφήγησης αυτής. Ξέρεις γιατί; Γιατί, έστω και με έναν αιφνίδιο και άτσαλο τρόπο, ήρθε στο προσκήνιο η συζήτηση για το κομματικό φαινόμενο. Σε μία, θα 'λεγες, αντιπολιτική και αντικομματική εποχή, όπου καμία συζήτηση δεν γίνεται στην κοινωνία για το ίδιο το κόμμα, τη λειτουργία, τις αρχές του, τις διαδικασίες του, τη δημοκρατία στο εσωτερικό του. Μιλούμε συχνά για την ποιότητα των θεσμών, την επάρκεια του Κοινοβουλίου και της κυβέρνησης, χωρίς να συνδέουμε την ποιότητά τους με το κόμμα - τροφodότη, με την εσωκομματική δημοκρατία, την ανάδειξη και διαπαιδαγώγηση των στελεχών. Δηλαδή τι; Δεν είναι υπεύθυνος ο κομματικός οργανισμός για την ποιότητα του πολιτικού προσωπικού της χώρας;

Δυστυχώς, οι δημοκρατικές διαδικασίες έχουν ατροφήσει, αντ' αυτού οι ηγετικές ελίτ κάνουν περίπου ό,τι θέλουν. Η κρίση του ΠΑΣΟΚ ανατέμνει την παθολογία του κομματικού φαινομένου και εκεί βρίσκεται το ενδιαφέρον. Θα έπρεπε να εξαχθούν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα για όλους-ες. Π.χ. πόσο σημαντικό είναι να τηρούνται οι καταστατικές δεσμεύσεις και να ενεργοποιούνται οι θεσμικές διαδικασίες σε κάθε περίπτωση.

Αρκετά με τις άτυπες εκφράσεις, τα λόμπι και τους αρχηγούς - σωτήρες. Φαίνεται, αγαπητή μου, πως το κόμμα έχει κάποιους κανόνες. Η παραγνώριση αυτών επιφέρει θύελλες και συμφορές. Είμαι πολύ περίεργη να δω την έκβαση και είμαι επίσης περίεργη να δω αν τελικά θα διατηρηθεί η αντίληψη "κόμμα - εκλογικός μηχανισμός" ή θα τεθούν θέματα αρχέγονης και πρωταρχικής σημασίας, όπως το στρατηγικό όραμα και οι προγραμματικές θέσεις, χωρίς τα οποία κόμμα με την κλασική έννοια δεν νοείται.

Αν, στο κάτω-κάτω, θα υπερισχύσει η πολιτική της επικοινωνιακότητας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/09/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Εσύ κι εγώ μπορούμε άνετα να προσυπογράψουμε το άρθρο της Μαρίας Καραμεσίνη στην "ΑΥΓΗ" της Πέμπτης "αλλαγή πολιτικού τοπίου και νοοτροπίας", όπου αναφέρεται στο έλλειμμα φύλου που εμφάνισε ο ΣΥΡΙΖΑ στις δύο τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις. Σε αυτόν τον άξονα λέω να μείνουμε κι εμείς σήμερα. Πράγματι, η σημερινή σύνθεση της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ παρουσιάζει πρωτοφανή ασυμμετρία, παρά το γεγονός, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είχε τον μεγαλύτερο αριθμό γυναικών στα ψηφοδέλτιά του. Και μάλιστα φέτος υπήρξε μια πιο ισόρροπη σχέση μεταξύ αστικών κέντρων και περιφέρειας. Αλλά και πάλι, θα πεις, το 24% είναι λιγότερο του 1/3. Όσο δε για το ψηφοδέλτιο Επικρατείας, που λειτουργεί ως βιτρίνα των προθέσεων, ήταν απαράδεκτα ανδροκρατούμενο.

Αλλά και γενικά μιλώντας σε αυτήν την εκλογική - πολιτική (:) συμμαχία όλο και λιγότερος χώρος μένει για τη διατύπωση φεμινιστικών απόψεων και αιτημάτων. Και το θέμα δεν είναι η αναπαραγωγή απλά παλιών ιδεών και πρακτικών. Το θέμα είναι αν αυτή η συσπείρωση δημιουργεί την έμπνευση για να προχωρήσει η πολιτική σκέψη πιο πέρα, για να ανθίσει η δημιουργικότητα των γυναικών σε αυτό το πλαίσιο. Το θέμα είναι αν ο δημόσιος πολιτικός λόγος εμπριέχει τη φεμινιστική οπτική.

Είναι όντως κρίμα, γιατί οι αριστερές φεμινίστριες εργάστηκαν επί πολύ καιρό για να προωθήσουν, μαζί με άλλες, στην ελληνική κοινωνία το αίτημα της ίσης αντιπροσώπευσης των φύλων στα κέντρα εξουσίας. Και τώρα τι; Από θέσεις πρωτοπορείας βρεθήκαμε σε θέσεις οπισθοφυλακής; Οι πρώτες έσονται έσχατες;

Ορισμένες από μας έχουμε κουραστεί. Συγκρουστήκαμε στο εσωτερικό των κομμάτων μιας, όχι με όρους προσωπικής στρατηγικής, αλλά με όρους ιδεολογικούς και πολιτικούς, όπως είναι το πρόβλημα.

Κάναμε όλη τη λάντζα, για να προσδώσουμε χαρακτηριστικά φεμινιστικής ευαισθησίας στις συλλογικότητες που ανήκουμε. Για να γίνουν αυτές το κοινό σπίτι των αγωνιστών και αγωνιστριών της αριστεράς. Και από το ύψος της σημερινής ωριμότητας βλέπουμε, ότι σαν να κάνουμε βηματισμό επί τόπου ή να ξαναρχίζουμε περίπου από την αρχή. Μα αν επί δύο δεκαετίες τώρα συστηματικής δουλειάς, εντός και εκτός κομμάτων, έχουμε αυτήν την εικόνα για την αριστερά, τότε τι άλλο να πούμε...

Και πώς να κάνεις κριτική σε μία κυβέρνηση, όπου μόλις δύο γυναίκες κατόρθωσαν να επιβιώσουν; Κόρες πολιτικών ανδρών και οι δύο, σημειώνει.

Ούτε και κατάλαβα, γιατί η κ. Άννα Μπενάκη - Ψαρούδα δεν προτάθηκε ξανά για πρόεδρος της Βουλής. Ή επειδή δεν συμπεριλαμβανόταν στις συμπάθειες του ΛΑΟΣ;

Κοντολογίς, η κατάσταση στον ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να αλλάξει. Και δεν θα αλλάξει χωρίς τις γυναίκες. Και πάλι, παρά την κόπωση και τη σχετική απογοήτευση, καλούμαστε να συμβάλουμε σε αυτό. Παλαιότερες, νεότερες και νέες.

Καλούμαστε να οικοδομήσουμε τη φεμινιστική συνείδηση της συσπείρωσης με σύγχρονους όρους.

Η μετεκλογική κατάσταση απαιτεί ιδεολογική εμβάθυνση σε όλα τα επίπεδα. Ως πολιτικό σύστημα έχουμε μετατοπιστεί δεξιότερα. Δεν ξέρουμε δε πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα στο ΠΑΣΟΚ. Μέχρι τώρα και το ίδιο είχε μετατοπισθεί δεξιότερα στα θέματα ισότητας.

Τούτο σημαίνει πως επωμιζόμαστε ευθύνες. Και πρέπει να βρούμε εκείνους τους οργανωτικούς τρόπους, που θα επιτρέψουν την αξιοποίηση της προσφοράς όλων των φεμινιστικών εφεδρειών της αριστεράς.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/09/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Τι είδανε τα ματάκια μας και άκουσαν τα αυτάκια μας κατά την οιονεί προεκλογική περίοδο δεν λέγεται.

Αντιπαρέρχομαι την ποιότητα του διαλόγου στα μίντια, όπου έγινε της σύγχυσης και της κοινοτοπίας, εν πολλοίς... Κινδυνεύει, αδελφούλα μου, να ξεχάσουμε και όσα ξέραμε. Είπαμε δημοκρατία, συμμετοχή, αλλά και ποιότητα όμως. Και ένα κάποιο βάθος. Εγώ ξέρω ένα πράγμα. Ο πολιτικός λόγος είναι σαγηνευτικός όταν είναι πολιτικός. Κάποια πάνελ όμως δεν μπορούσες ούτε να τα αντέξεις, από άποψη περιεχομένου και τρόπου έκφρασης. Άσε που ορισμένοι υποψήφιοι-ες δεν μπορούν ούτε να εκφραστούν. Και έτσι η ταλαίπωρη ελληνική γλώσσα κακοποιήθηκε για άλλη μια φορά.

Ωστόσο δεν είναι αυτό το σημαντικότερο. Ο ευτελισμός εντοπίζεται αλλού. Στην παροχολογία, στο τάξιμο (και μη δόσιμο), στη δικομματική πλειοδοσία των υποσχέσεων. Υποσχέσεις που δεν θα τηρηθούν, κατά κοινή ομολογία. Αλγεινή εντύπωση μας προκάλεσε η για λόγους εντυπωσιοθηρίας μεταχείριση του θέματος των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των γυναικών, τέσσερις μέρες προ της κάλπης. Τώρα ανακαλύφθηκαν τα λάθος έγγραφα των υπουργείων, η λάθος τακτική έναντι της Ε.Ε., εκ μέρους της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ; Η ουσιαστική γραμμή άμυνας εδώ είναι ότι δεν έχει καμία δουλειά η Ε.Ε. με την κοινωνική ασφάλιση της Ελλάδας, που είναι αποκλειστική εθνική αρμοδιότητα. Και είναι επίσης παραπλανητικό αυτό που κάποιες-οι υποστηρίζουν, ότι είναι ευρωπαϊκή επιταγή και οφείλουμε ευπειθώς να συμμορφωθούμε. Δεν είναι όλα τα θέματα κοινοτικής αρμοδιότητας, βλέπεις. Το ΠΑΣΟΚ το ανασύρει για να το κάνει αιχμή της δικομματικής αντιπαράθεσης στο παραπέντε, μπροστά στον πανικό της ετυμηγορίας. Μπορείς να μην κουμπώνεσαι;

Το άλλο πεσκέσι αφορά τη σύνταξη στις ανασφάλιστες νοικοκυρές. Τώρα εγώ γιατί δεν το πιστεύω αυτό το πράγμα, όπως δεν πίστεψα στους τρίτεκνους, τι να σου πω, θα σε γελάσω. Σκοπεύει άραγε το ΠΑΣΟΚ να καθιερώσει από εδώ και πέρα σύνταξη νοικοκυράς; Γιατί εμείς είχαμε καταλάβει πως άλλη ήταν η φιλοσοφία του ΠΑΣΟΚ, ότι δηλαδή είχε ανέκαθεν ταχθεί υπέρ της της οικονομικής αυτοδυναμίας των γυναικών και της συμφιλίωσης των οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων για τη δυνάδα. Τι συντηρητικούρα είναι αυτή, εν εσχάτοις χρόνοις; Εγκαταλείπει τη φεμινιστική πολιτική οριστικά; Γιατί με όσα τελευταία προτείνει τα όρια μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. γίνονται εντελώς ασαφή και στον τομέα της ισότητας των φύλων.

Κοίτα να δεις που θα υπερασπιστούμε τη φεμινιστική πολιτική του πάλαι ποτέ ΠΑΣΟΚ που έχουμε φτάσει. Δεν χρειάζονται μέτρα αποσπασματικά και αιφνιδιαστικά οι γυναίκες. Δεν χρειάζονται ασαφείς παροχές, χωρίς να εξηγούνται πειστικά οι πηγές των πόρων. Εκείνο που χρειάζονται είναι ίσες ευκαιρίες στη μόρφωση, την εργασία, την επαγγελματική ανέλιξη. Χρειάζονται αξιοπρεπή αμοιβή της πολιτικής ανάπτυξης, που πέρα από το μέγεθος του παραγόμενου προϊόντος μετρά και την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

Και για να κλείσουμε κάπως πιο χαλαρά: Θυμάσαι την περιβόητη Τσιτσιλιολίνα; Γελούσαν οι Ιταλίες και οι Ευρώπες, χωρίς να αντιλαμβάνονται τη συμφορά που επαπειλούνταν, καθώς το φαινόμενο Τσιτσιλιολίνα ήταν το σύμπτωμα της παρακμής του δημόσιου βίου. Μετά από λίγο ήρθε ο Μπερλουσκόνι. Εδώ έχουμε το βαλκανικό υποκατάστατο, την κ. Έφη Σαρρή, που εκχυδαίζει με τη συμπεριφορά της την πολιτική συμμετοχή. Λες να φτάσαμε στον πάτο του βαρελιού;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/09/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω έναν φόβο. Ότι και η τραγωδία του φετινού καλοκαιριού μπορεί να ξεχαστεί μόλις αλλάξουν οι επικοινωνιακές προτεραιότητες. Τον τελευταίο καιρό παρατηρείται μία ταύτιση της σημαντικότητας ενός γεγονότος η/και μιας κατάστασης με την επικοινωνιακή ζωή της. Μόλις τα κανάλια -γενικώς τα μίντια- γυρίσουν την πλάτη, σαν να έπαυσε να υπάρχει το πρόβλημα και πάμε παρακάτω. Αυτή θα είναι μία δεύτερη τραγωδία, αν επισυμβεί. Γιατί μιλάμε εδώ για ανασυγκρότηση σε βάθος χρόνου και με πολλή προσπάθεια, συστηματική και αφανή δουλειά, που δεν αγαπάει η κάμερα. Κι εδώ σε έχω κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα. Γι' αυτό οι ενεργοί πολίτες που δραστηριοποιούνται σε ποικίλους συλλόγους και σωματεία, καθώς και τα προοδευτικά κόμματα, οφείλουν να παρακολουθούν στενά την πορεία της ανασυγκρότησης στις περιοχές της καμένης γης. Η αλήθεια είναι ότι η δικομματική πολιτική ζωγράφισε έναν επίγειο παράδεισο στη θέση των καμένων. Ζαλίστηκα από ευφορία μόλις άκουσα τις επαγγελίες, αλλά γρήγορα συνήλθα. Η πείρα -δύστροπο πράγμα η πείρα- μας υπαγορεύει να βαστήξουμε μικρό καλάθι. Γιατί ο άλλος με τα λόγια χτίζει ανώγια και κατώγια... Και γιατί να πιστέψουμε οι αφελείς στο απεργάδιαστο της επόμενης μέρας; Όταν ξέρουμε την προηγούμενη; Όταν η προηγούμενη προετοίμασε τα σημερινά δεινά με πηδαλιούχους τους ίδιους; Σε αυτό το έργο υπήρξαμε πολλές φορές θεατές και θεάτριες. Ούτε πάλι, αγαπητή μου, επιτρέπεται να παρασυρθούμε από το γενικό ανάθεμα στην πολιτική, να στρέψουμε την πλάτη και να κάνουμε αποχή, για να τιμωρήσουμε τάχα το σύστημα. Αμ, δεν τιμωρούμε παρά μόνο τον εαυτό μας. Από την αδιαφορία το σύστημα διάφορο έχει. Η αποπολιτικοποίηση είναι ούριος άνεμος στο σκαρί του νεοσυντηρητισμού σε όλες τις εκφράσεις του. Κάνουν το παν να ελέγξουν τις αντιδράσεις, τις συνειδήσεις των πολιτών. Δυσκολεύονται μόνο όταν απέναντί τους έχουν ενημερωμένους, δραστήριους πολίτες, ανήσυχους πολίτες, άνδρες και γυναίκες, που δρουν ενωμένα και αποφασιστικά. Ας μην δώσουμε την ικανοποίηση στους απολογητές και απολογήτριες του συστήματος να μας θεωρούν κορόιδα. Ας μην εντυπωσιαστούμε από τα καθρεπτάκια που μας μοιράζουν. Ας μην αρκεστούμε στα ψίχουλα από την τράπεζα της ευωχίας. Αυτή τη φορά ας κλείσουμε τα αυτιά μας στο γλυκόλαλο πλην απατηλό τραγούδι των σειρήνων, που επιστρατεύουν ως μέρος της στρατηγικής "ρόπαλο - καρότο". Αυτή τη φορά διεκδικούμε όλα όσα πρέπει να διεκδικήσουμε για μια ζωή με αξιοπρέπεια. Τίποτε λιγότερο.

Βέβαια, οι αριστεροί προοδευτικοί πολίτες -άνδρες και γυναίκες- είναι απαιτητικό γένος. Έχουν αναπτυγμένη κριτική σκέψη και μαζί μεγάλη ευαισθησία. Κάποιες φορές απογοητεύονται από πλευρές της εφαρμοζόμενης αριστερής πολιτικής, από πρόσωπα ακόμα. Είπαμε, διυλίζουν τα πάντα...

Αλλά εδώ, μπροστά στην κάλπη, τα διλήμματα είναι χονδρά. Δεν πρόκειται για ενδοαριστερές ζυμώσεις, συνεπώς. Για ιδεολογικές αποχρώσεις. Το ύπατο χρέος όλων, όσοι και όσες αισθανόμαστε αριστεροί και αριστερές, είναι μέσω της κάλπης της 16ης Σεπτεμβρίου να καταστήσουμε πιο δυνατή τη ριζοσπαστική ανανεωτική αριστερά. Αυτό το στοίχημα πρέπει να κερδηθεί!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/09/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Επιστρατεύθηκαν όλες οι ζοφερές λέξεις, προκειμένου να αποδώσουν αυτό που συμβαίνει φέτος με τις πυρκαγιές, το μέγεθος της συμφοράς. Αποκαλυπτικό τοπίο, τραγική κατάσταση, πολεμική ατμόσφαιρα, Κρανίου τόπος, ολοσχερής καταστροφή, εθνική τραγωδία, η μεγαλύτερη καταστροφή από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο κ.λπ. Παρ' όλα αυτά, φαίνεται, πως οι λέξεις αδυνατούν να περιγράψουν την πραγματικότητα, για την οποία πέραν όλων των άλλων συναισθημάτων, πέραν του πένθους, αισθανθήκαμε και έκπληξη. Δυσάρεστη έκπληξη. Πρώτον από την εικόνα ανικανότητας της κρατικής μηχανής και δεύτερον από τον βαθμό ικανότητας και καπατσosύνης όλων των αντικοινωνικών εκείνων δυνάμεων, που κρύβει στα σπλάχνα της αυτή η κοινωνία. Φαίνεται, πως τα άνομα οικονομικά συμφέροντα, μικρά και μεγάλα, ενθαρρυνόμενα από το καθεστώς της διαχρονικής ατιμωρησίας, από την κυρίαρχη αντίληψη της πλήρους εμπορευματοποίησης της γης και της επίθεσης στα συλλογικά αγαθά, αυτονομούνται πλέον και μεταβάλλονται σε μέγιστο εχθρό της κοινωνικής προόδου. Με φόντο τις σκηνές της Αποκάλυψης, είδαμε ολοκάθαρα δύο Ελλάδες να κονταροχτυπιούνται στα μαρμαρένια αλώνια: αυτή της καταστροφής και την άλλη της δημιουργίας. Του αλτρουισμού και της θυσίας από τη μια, του θρασύτατου εγωισμού και ατομισμού από την άλλη. Του θετικού και αρνητικού παραδείγματος. Της κοινωνικής ευαισθησίας, αλλά και της αδιαφορίας και του παχυδερμισμού.

Έχουμε πρόβλημα, αγαπητή μου. Πρόβλημα σοβαρό. Και μάλλον τώρα αρχίζουμε να το συνειδητοποιούμε. Γιατί φέτος δεν ήταν όπως τις άλλες φορές. Η επέλαση της φωτιάς έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, τα δικά της ποιοτικά στοιχεία. Και είναι λάθος να κάνουμε, ότι δεν μας συμβαίνει κάτι διαφορετικό. Οι αντικοινωνικές δυνάμεις θρασομανούν, αξιοποιούν δε το ευνοϊκό πολιτικό περιβάλλον - κολυμπούν στα νάματα του νεοφιλελευθερισμού - και τη μοναδική παράλυση του κρατικού μηχανισμού, την καταρράκωση των θεσμών. Μία κρατική μηχανή, που με την προκήρυξη των εκλογών "κόλλησε" στην κυριολεξία. Δεν έχουμε τώρα τη νηφαλιότητα για να σκεφθούμε σε βάθος αυτό που μας συμβαίνει. Αλλά θα ήταν αδιανόητο να μην αναλυθεί η κατάσταση σε βάθος και να μην εξαχθούν τα αναγκαία συμπεράσματα. Ως κοινωνία, με όλα αυτά τα βαρίδια δεν μπορούμε να προχωρήσουμε μπροστά. Συνέβη μία τραγωδία, η οποία ακόμη είναι σε εξέλιξη.

Απαιτείται, συνεπώς, κάθαρση. Απαιτείται η εγρήγορση όλων των υγιών δυνάμεων αυτής της κοινωνίας και η απομόνωση των μολυσματικών εγκληματικών εστιών. Απαιτείται η θεσμική αναβάθμιση και η υποδειγματική λειτουργία των θεσμών. Γιατί μία πηγή ανησυχίας, πέραν από την ωμότητα των εμπρηστικών πράξεων, είναι η αίσθηση, ότι δεν υπάρχει η δημόσια προστασία. Ότι δεν υπάρχει δημόσια ασφάλεια. Ασφάλεια, που εμπεδώνεται όχι με τους μηχανισμούς παρακολούθησης των πολιτών, αλλά οικοδομείται πάνω σε ένα σύστημα αξιών, τέτοιο που να μην αφήνει χώρο σε εκδήλωση εγωιστικών κοινωνικών συμπεριφορών. Δημοκρατία, διαφάνεια, δικαιοσύνη, κοινωνική αλληλεγγύη - είναι ό,τι χρειαζόμαστε. Πάντοτε και ΤΩΡΑ.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/08/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν φτάνει που η χώρα υπέστη ανυπολόγιστη οικολογική και οικονομική καταστροφή τούτο το καλοκαίρι. Επέπεσε επί των δύσμοιρων κεφαλών μας ως δαμόκλειος σπάθη και η επίσπευση των πρόωρων εκλογών για να επιφέρει δεύτερο πλήγμα στην τουριστική οικονομία και να αναστατώσει τον προγραμματισμό των οικογενειακών αδειών. Πανικός επικράτησε στα νοικοκυριά. Απελπισμένοι πολίτες, άνδρες και γυναίκες μηχανεύονται τρόπους επιστροφής από τα νησιά για να αναλάβουν καθήκοντα σε συνθήκες αφόρητης ζέστης του κλεινού άστεος και των αστικών κέντρων. Τέτοια κατάσταση δεν έχουμε ματαζήσει. Οι άνθρωποι δεν ορρωδούν προ ουδενός. Το κομματικό τους συμφέρον πάνω απ' όλα. Και ύστερα, με περισσή ευκολία, δαπανούν εκατομμύρια ευρώ για να προσελκύσουν τουρίστες και να πείσουν τους Έλληνες και τις Ελληνίδες να μείνουν στον τόπο τους και να κάνουν εδώ τις διακοπές τους. Να ζήσουν τον μύθο τους στην Ελλάδα, που γίνεται εφιάλτης. Πάντως τα μέτρησαν όλα. Και κυρίως πόνταραν στη θερινή χαλάρωση. Άλλωστε τα σχολεία είναι κλειστά και το εκπαιδευτικό κίνημα δεν προλαβαίνει να εκδιπλωθεί. Η κλειστή, άλλωστε, Βουλή έκλεισε άρον - άρον και ούτε γάτα ούτε ζημιά. Και έτσι οι πατέρες και οι λίγες μητέρες του έθνους έχασαν την ευκαιρία να εντρυφήσουν στο περίφημο "πόρισμα Ζορμπά", το οποίο, καθά γράφτηκε, καταλογίζει ευθύνες προς δύο υπουργεία, για την έκδοση και διαδρομή του διαβόητου κρυφού ομολόγου. Μάλιστα διατυπώνει σαφέστατους υπαινιγμούς για τη ροή μαύρου πολιτικού χρήματος προς πολιτικό χώρο. Τα παραπάνω σημαίνουν ότι οι πηγές κριτικής προς την κυβέρνηση έχουν ελαχιστοποιηθεί. Ακόμα και το βήμα της ΔΕΘ εμφανίζεται να ευνοεί την κυβέρνηση, αφού χρόνος για τους υπόλοιπους δεν υπάρχει. Θα στριμωχτούν όλοι μαζί, λοιπόν, σε μια τραγελαφική κατάσταση, άξια καλής ελληνικής επιθεώρησης. Το πιο σημαντικό, οι λόγοι τους οποίους το Σύνταγμα προβλέπει για τη δικαιολόγηση των πρόωπων εκλογών δεν υφίστανται. Ακροβατεί στους θεσμούς η Ν.Δ. και αποσπά και το "καλώς έχει" του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τι να πεις; Εγώ τα έχω χαμένα.

Αυτές οι εκλογές θα επιβεβαιώσουν εν πολλοίς την υπάρχουσα σύνθεση της Βουλής, τουλάχιστον αυτή είναι η πρόθεση, με ορισμένες ελεγχόμενες αλλαγές. Δυστυχώς η δημοκρατία έγινε αγνώριστη. Η οποία χρειάζεται τους χρόνους της, τις προϋποθέσεις της, τους πόρους της. Με τη σημερινή διαπλοκή πολιτικών, οικονομικών και μιντιακών συμφερόντων μεταβάλλεται αργά και σταθερά σε ερζάτς, σε επίφαση δημοκρατίας. Ιδίως περιορίζεται σε ασφυκτικό βαθμό η ίση πρόσβαση των πολιτών, ανδρών και κυρίως γυναικών, στην ενεργό πολιτική. Πλήττεται η δυνατότητα συμμετοχής. Αλλά αφαιρουμένης της διάστασης της συμμετοχής, τι άλλο μένει ως περιεχόμενο δημοκρατίας; Ως κεντρικός πυρήνας; Παρά την ευανάγνωστη πρόθεση των κρατούντων -να λάβουν λευκή επιταγή μέσω κάλπης και να προωθήσουν την κρυφή πλην διάτρητη ατζέντα της πολιτικής τους- εδώ λένε: ωχ, υπάρχει ακόμη ένας υπολογίσιμος παράγων: η στάση των πολιτών μπροστά στην κάλπη. Πού θα διοχετεύσουν άραγε την αγανάκτησή τους, που έχει πολλαπλά αίτια; Τη δικαιολογημένη αγανάκτησή τους για το περιεχόμενο των πολιτικών που εφαρμόζονται, αλλά και τις θεσμικές ακροβασίες; Για την αλαζονεία και τον παχυδερμισμό της εξουσίας; Για την έκπτωση ηθών και αξιών; Έλα μου ντε. Αυτό είναι το ερώτημα των ερωτημάτων.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/08/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Για να είμαι ειλικρινής, ποτέ δεν πίστεψα στην εξομοίωση τρίτεκνων - πολύτεκνων. Σε μία -όχι σπάνια- πλειοδοσία λαϊκισμού η τότε αξιωματική αντιπολίτευση και νυν κυβέρνηση έριξε στην πολιτική αγορά την παραχώρηση πολυτεχνικής ιδιότητας στους τρίτεκνους-ες. Και μάλιστα διά χειλέων του αρχηγού. Και λέω αμφέβαλα εξ αρχής διότι η διεύρυνση της πολυτεχνικής ιδιότητας θα σήμαινε υπονόμηση και των όποιων "προνομίων" συμφωνούμε να υπάρχουν για τις πολύτεκνες οικογένειες κλασικού τύπου.

Θα σήμαινε ανακατανομή της μιζέριας ανάμεσα σε κοινωνικές ομάδες, με τις οποίες η πολιτική δεν επιτρέπεται να παίζει. Ζούμε όλες και όλοι σε αυτόν τον τόπο και ξέρουμε τα χούγια των εκάστοτε κυβερνώντων. Εδώ δεν τηρούνται τα εκ του νόμου επιβεβλημένα και εκ πολλού χρόνου υιοθετημένα, γύρευε τα υπεσχημένα... Εκείνο που πρέπει να ζητάμε πάντοτε είναι η βοήθεια προς και η προστασία της οικογένειας υπό οιαδήποτε μορφή της. Εξυπακούεται ότι ποσοτικά άλλη θα είναι η βοήθεια όταν η οικογένεια έχει ένα παιδί και άλλη όταν έχει τρία. Η δε φιλοσοφία των διευκολύνσεων πρέπει να είναι τέτοια ώστε να βοηθάει το ζευγάρι και τη μητέρα στην εναρμόνιση οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων. Όχι να κλείνει τη γυναίκα - μητέρα μέσα στο σπίτι, στον αποκλειστικό ρόλο της τροφού και νοσοκόμας.

Ερχόμαστε, επομένως, στην καρδιά του προβλήματος, δηλαδή στην εξασφάλιση βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών για τη φύλαξη και διαπαιδαγώγηση των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Εμείς εδώ είμαστε πολύ πίσω και οπωσδήποτε πίσω από τις πανευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Αν δεν λυθεί αυτό το ζήτημα - κλειδί, όλα τα άλλα είναι περιφερειακής σημασίας. Προσωπικά θα δεχόμουν ευχαρίστως να διαπραγματευτούμε όλα τα άλλα, ακόμα και τη διαφορά της πενταετίας, αν μπορούσαμε να διασφαλίσουμε την επάρκεια αυτών των υποδομών, μαζί με το ολοήμερο σχολείο και το πρόγραμμα βοήθειας στο σπίτι για ανήμπορα και υπερήλικα άτομα. Η οικογένεια χρειάζεται έμπρακτη βοήθεια όταν τα παιδιά είναι μικρά και οι γονείς στην πιο παραγωγική ηλικία. Όταν χτίζουν καριέρα. Εκεί κρίνεται η πολιτεία και η αλληλεγγύη της κοινωνίας.

Όμως δεν έχουμε απέναντί μας έναν αξιόπιστο συνομιλητή για να πούμε "ελάτε να κουβεντιάσουμε, να διαπραγματευθούμε". Πάντα οι καιροί ήταν πονηροί, σήμερα είναι διαολεμένοι. Και εν τη αφελεία σου μπορείς να πάθεις αυτό που έπαθαν οι άνθρωποι στο σοβιετικό ανέκδοτο: πήγε μια αντιπροσωπεία εργαζομένων στην καθοδήγηση για να μεταφέρει τα αιτήματα του συνόλου. Μετά τη συνάντηση, δικαιολογημένο το ενδιαφέρον των αναμενόντων:

- Τι έγινε, σύντροφοι, πώς πήγε;

- Ανταλλάξαμε γνώμες. Πήγαμε με τις δικές μας και γυρίσαμε με τις δικές τους.

Κατάλαβες; Έτσι κι ανοίξουμε τα θέματα, τα χάσαμε όλα. Ε, δεν γίνεται όμως. Και διπλό - τριπλό ωράριο των γυναικών και πανάκριβα τροφεία στους ιδιωτικούς σταθμούς -και όχι μόνο- που αφαιμάσσουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό, και η πίτα ολάκερη και ο σκύλος χορτάτος. Και να σε ειρωνεύονται από πάνω "βιονική γυναίκα". Να ξαναδούν τις προτεραιότητές τους οι κυβερνώντες. Γιατί η αξιοπιστία τους δοκιμάστηκε και πάλι στην περίπτωση των τρίτεκνων και αποδείχτηκε αγαθό εν απουσία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/08/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Μπουχτίσαμε πια από την εκλογολογία και μέσα στο κατακαλόκαιρο. Σε αυτόν τον τόπο δεν μπορούμε να γλυκοσαλιάσουμε...

Τι καλοκαίρι κι αυτό. Φωτιές από άκρη σε άκρη, στάχτες και κάρβουνο και απέραντη θλίψη. Και από την άλλη, κυβερνητικοί και μη μαδάνε τη μαργαρίτα και φθέγγονται σιβυλλικούς χρησμούς για τον χρόνο των εκλογών. Ωσάν να κραδαίνουν τον πέλεκυ της τιμωρίας, ένα πράγμα...

Ως να είναι οι εκλογές αποκλειστική προνομία του κυβερνώντος κόμματος. Κι άλλη φορά, στο πρόσφατο παρελθόν, λαχταρίσαμε μέσα στον Αύγουστο. Και την τελευταία φορά - θυμάσαι; - δεν πρόλαβαν οι πολίτες να βγουν από τη χριστουγεννιάτικη ανάπαυλα και προκηρύχτηκαν οι εκλογές του θρυλικού Μάρτη - έχω πάρτι. Τίποτε δεν σέβονται οι τρανοί, κατά πως τους έλεγαν παλιά στα χωριά. Μήτε τα μπάνια του λαού, που με κόπο προγραμματίζουν στο βαθύ καλοκαίρι, μήτε τις γιορτές και σχόλες, μήτε ημερομηνίες - ορόσημα, όπως η 8 Μαρτίου. Και η σημερινή κυβερνητική φρουρά κοιτάζει να μιμηθεί τις προηγούμενες σε ό,τι πιο αρνητικό. Έτσι η αντιπαράθεση και ο όποιος "διάλογος" διεξάγεται στο κατώτερο δυνατό επίπεδο. Αυτό κι αν είναι πνεύμα προόδου.

Πάμε, από ό,τι φαίνεται, σε εκλογές - εξπρές. Δηλαδή; Για άλλη μια φορά, προγραμματική επί της ουσίας αντιπαράθεση δεν πρόκειται να γίνει. Όσοι έχουν τα γένια, θα έχουν και τα χτένια. Θα ξοδέψουν για το φαίνεσθαι, την επιφάνεια των πραγμάτων, θα έχουμε βροχή από επικοινωνιακές ατάκες και τρικ και τσαλίμια και διαφήμιση, αλλά ανεπάρκεια πολιτικής συζήτησης. Αυτά από τους λεγόμενους δύο πυλώνες του δικομματισμού. Τα άλλα κόμματα θα κάνουν προσπάθειες, είναι όμως δύσκολο να γείρουν στην πλάστιγγα υπέρ της πολιτικής ουσίας. Και τούτο γιατί οι εκφραστές του δικομματισμού δεν είναι απλά κομματικοί σχηματισμοί. Ως εκφραστές του συστήματος συνυφαίνονται στενά με μερίδες επιχειρηματιών και εκδοτών (καλύτερα επιχειρηματιών των ΜΜΕ) και έχουν προβολή σε διεθνή οικονομικοπολιτικά συμφέροντα. Γι' αυτούς τους λόγους δεν είναι να παίρνουμε τις εκλογές αψήφιστα. Αλλά αξιοποιώντας το προεκλογικό κλίμα, που όσο να 'ναι αναρριπίζει το πολιτικό ενδιαφέρον πλατύτερων κοινωνικών στρωμάτων, να θέτουμε τα σωστά ερωτήματα, να φέρνουμε στο προσκήνιο τα ζητήματα εκείνα που είναι το πραγματικό περιεχόμενο της πολιτικής.

Δεν υπάρχει κι άλλος δρόμος, εδώ που τα λέμε. Οι άλλοι έχουν μηχανισμούς επιβολής, εμείς έχουμε την πειθώ, το δίκιο και τη λογική. Σκέφτομαι ότι εξαιρετικά ασφυκτικά έχουν γίνει τα πλαίσια της συμμετοχής, στην πολιτική, στην εκλογική διαδικασία. Πώς ένας νέος κομματικός φορέας χωρίς την τηλεόραση να επικοινωνήσει με τους πολίτες; Πώς οι νέοι και οι νέες υποψήφιοι, που δεν έχουν πίσω τους κληρονομικό ή/και προσωπικό κεφάλαιο, να δώσουν τη μάχη; Και δεν μιλάμε μόνο με οικονομικούς όρους, αλλά με όρους πολιτικού κεφαλαίου. Ιδιαίτερα οι γυναίκες, ως ενδιαφερόμενη πολιτική δύναμη. Υπάρχει -και ενισχύεται- μια τάση

πολιτικής συμμετοχής των γυναικών. Καλό θα είναι να αποσαφηνιστεί ο οδικός χάρτης προς την ίση συμμετοχή των φύλων στα κέντρα των αποφάσεων και για τις ίδιες τις γυναίκες και για την κοινωνία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

4/08/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Επειδή τώρα άρχισε να γίνεται(;) στη χώρα μας μία ευρύτερη συνειδητοποίηση των συνεπειών της καταστροφής του περιβάλλοντος, καλό είναι να θυμηθούμε τις σχετικές εκτιμήσεις και προβλέψεις που περιέχονται στην τελική πράξη του Ελσίνκι, που την πρώτη Αυγούστου έκλεισε 32 χρόνια. Κακώς το γράμμα και το πνεύμα του Ελσίνκι έχουν υποβαθμιστεί, ενώ περικλείουν ζητήματα - κλειδιά της πανευρωπαϊκής συνεργασίας. Ενώ αναδεικνύουν, λόγου χάρη την αξία της περιβαλλοντικής προστασίας και της διεθνούς συνεργασίας, προκειμένου αυτή να επιτυγχάνεται.

Τι μας λέει, λοιπόν, το κείμενο της συμφωνίας;

Επιβεβαιώνει, ότι η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος, καθώς και η προστασία της φύσης και η ορθολογική χρήση των πηγών της προς το συμφέρον των σημερινών και μελλοντικών γενιών, είναι ένα από τα καθήκοντα μείζονος σπουδαιότητας για την ευζωία των ανθρώπων και την οικονομική ανάπτυξη όλων των χωρών. Πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα, ιδίως στην Ευρώπη, μπορούν να λυθούν αποτελεσματικά μόνο μέσω στενής διεθνούς συνεργασίας.

Κάθε κράτος - μέλος, σε συμφωνία με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, οφείλει να διασφαλίσει, ότι οι δραστηριότητες που γίνονται στην περιφέρειά του να προκαλούν υποβάθμιση του περιβάλλοντος σε άλλο κράτος ή σε περιοχές εκτός των ορίων της εθνικής δικαιοδοσίας.

Λαμβάνει υπόψη ότι η επιτυχία κάθε περιβαλλοντικής πολιτικής προϋποθέτει ότι όλες οι πληθυσμιακές ομάδες και οι κοινωνικές δυνάμεις, έχοντας επίγνωση της ευθύνης τους, βοηθούν στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, που έχει ανάγκη τη συνεχή και ενδεδειγμένη παιδευτική δράση, ιδιαίτερα σε σχέση με τη νεολαία. Επιβεβαιώνει ότι η πείρα έχει δείξει πως η οικονομική ανάπτυξη και η τεχνολογική πρόοδος πρέπει να είναι συμβατές με την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση των ιστορικών και πολιτιστικών αξιών, ότι η φθορά στο περιβάλλον είναι καλύτερο να προλαμβάνεται και η οικολογική ισορροπία να διατηρείται κατά την εκμετάλλευση και τη διαχείριση των φυσικών πόρων.

Όσο για τους σκοπούς της συνεργασίας:

- Μελέτη, στην προοπτική της λύσης, εκείνων των περιβαλλοντικών προβλημάτων τα οποία από τη φύση τους έχουν πολυμερή, διμερή, περιφερειακή ή υποπεριφερειακή διάσταση, αλλά και ενθάρρυνση της ανάπτυξης μιας διεπιστημονικής προσέγγισης στα περιβαλλοντικά προβλήματα.

- Αύξησης της αποτελεσματικότητας των εθνικών και διεθνών μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, με τη σύγκριση και εάν είναι αναγκαίο με την εναρμόνιση των μεθόδων συγκέντρωσης και ανάλυσης γεγονότων, βελτιώνοντας τη γνώση των φαινομένων της ρύπανσης και την ορθολογική χρήση των φυσικών

πόρων, με την ανταλλαγή πληροφόρησης, με την εναρμόνιση των ορισμών και την υιοθέτηση, όσο γίνεται, μιας κοινής ορολογίας, στον τομέα του περιβάλλοντος.

- Λήψη των αναγκαίων μέτρων, ώστε να συμπλησιάσουν οι περιβαλλοντικές πολιτικές και όπου είναι αρμόζον και δυνατό, να εναρμονιστούν.

- Ενθάρρυνση, όπου είναι δυνατό, των εθνικών και διεθνών προσπάθειών των ενδιαφερομένων οργανώσεων, επιχειρήσεων, εταιρειών για την ανάπτυξη, παραγωγή και βελτίωση του τεχνικού εξοπλισμού τους, σχεδιασμένου έτσι, ώστε να μπορεί να γίνεται έλεγχος, προστασία και ενδυνάμωση του περιβάλλοντος.

Να τα θυμήθηκαν λες αυτά οι κ. Καραμανλής και Σαρκοζί στην πρόσφατη συνάντησή τους στο Παρίσι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/07/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Αργότερα, χρυσή μου. Μια άλλη φορά να ασχοληθούμε με τις εκλογές στην Τουρκία και τη συμμετοχή των γυναικών. Δεν είμαι σε θέση να συντηρήσω σοβαρή συζήτηση άλλη πλην των πυρκαγιών. Δεν έμεινε χώρος. Δεν αγγίξαμε απλώς, ξεπεράσαμε τα όρια της εθνικής τραγωδίας. Η χώρα δεν είναι μόνο σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, αλλά και σε διαρκές πένθος.

Στις διαστάσεις που έχει πάρει το εθνικό δράμα, πολύ φυσιολογική ακούγεται η πρόταση για συνενόηση των πολιτικών αρχηγών γύρω από ένα τραπέζι. Κι αν θέλεις, βαθιά πατριωτική κρίνω αυτή τη στάση. Η κυβέρνηση πεισματικά την αρνείται, για να μη δώσει πάτημα να της αποδοθεί ανικανότητα διαχείρισης της όντως μείζονος κρίσης. Δεν θέλει συνδιαχειριστές ούτε συνδαιτυμόνες στο μονοφαγικό δείπνο της εξουσίας. Έτσι, για λόγους κομματικού γοήτρου, εγωιστικής αλαζονείας, δεν κάνει χρήση όλων των δυνατοτήτων και εφεδρειών που της προσφέρονται. Πώς λέγεται αυτό; Αβελτηρία, ίσως...

Θα έδειχνε, άραγε, αδυναμία η υιοθέτηση της γραμμής της διακομματικής συνεννόησης; Με τα μικροκομματικά κριτήρια, δεν ξέρω, μάλλον. Αλλά με τα κριτήρια μιας μεγάλης πνοής πολιτικής η πρωτοβουλία θα φάνταζε πράξη ύψιστης πολιτικής υπευθυνότητας. Θα μπορούσε να συνεργείει όλα τα υγιή τμήματα της ελληνικής κοινωνίας για να δώσουν τον αγώνα του τερματισμού της πύρινης λαίλαπας και της οικοδόμησης σχέσεων σεβασμού προς το περιβάλλον. Γιατί χωρίς αυτό το στοιχείο, προστασία δεν οργανώνεται. Θα εμψύχωνε και θα ενθάρρυνε κι όλους-ες εκείνους-ες που αγωνίζονται σε συνθήκες αφρικανικής ζέστης να σβήσουν τις φωτιές. Εκείνους που έχουν υπερβεί τα όρια της αντοχής τους. Κι αντί να τους/τις ευγνωμονούμε, τους/τις υβρίζουμε και προπηλακίζουμε - και όχι μόνο. Φταίει ο γαϊδαρος δηλαδή και εμείς δέρνουμε το σαμάρι.

Ξέρεις, τι σκέφτομαι; Ότι η υπόθεση του περιβάλλοντος θα πάει καλύτερα από την ώρα που ο/η κάθε πολίτης θα αναρωτηθεί με συντριβή: εγώ τι έκανα και τι πρέπει να κάνω. Όταν δηλαδή θα αναλάβει το μέρος της ευθύνης που του/της αναλογεί. Είναι σαφές;

Κι αυτή η ώρα δεν μπορεί να περιμένει για πολύ ακόμα. Φέτος δοκιμαστήκαμε σκληρά με τις υψηλές θερμοκρασίες. Κι εγώ και συ, όταν δούμε τα δύσκολα, κρυβόμαστε στην ασφάλεια του σπιτιού μας, με το αιρ-κοντίσιον στο φουλ. Καρδιοχτυπούμε, βέβαια, μην διακοπεί το ρεύμα και τεθούν διάφορες μονάδες παραγωγής εκτός συστήματος. Υπάρχουν όμως συμπολίτες μας που υποφέρουν για να εξυπηρετήσουν άλλους. Σκέψου όσους δουλεύουν στις οικοδομές, φορτώνουν - ξεφορτώνουν αεροπλάνα, πλοία, σκέψου όσους-ες ζουν σε σκηνές, στο δρόμο, όσους-ες είναι στη φυλακή, στον υπερπληθυσμό των κελιών, τους/τις ασθενείς στα νοσοκομεία. Ζούμε σε κοινωνία και πρέπει να τα σκεφτόμαστε όλα. Από δώ αρχίζει η παιδεία μας ως πολιτών, ως ανθρώπων που νοιαζόμαστε για τις υποθέσεις της πόλης. Χωρίς αυτό το στοιχείο, δημοκρατία δεν υπάρχει. Πολύ περισσότερο που η

δημοκρατία μας πρέπει να γίνει οικολογική, σύμφωνα και με τον επίκαιρο λόγο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Πρέπει να ενσωματωθεί δηλαδή σε όλες τις πλευρές, εκφάνσεις της δημόσιας ζωής, σε όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες, η αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος. Κι αυτό πρέπει να γίνει ΤΩΡΑ!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/07/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Περίλυπη είναι η ψυχή μας έως θανάτου. Φωτιές ολούθε. Στα δάση, στα χωριά και στις πόλεις. Μία τεράστια πυρκαγιά μας κυκλώνει από παντού. Καίει τον φυσικό πλούτο, τις περιουσίες, ασχημαίνει την όμορφη χώρα, δηλητηριάζει τις στιγμές της ραστώνης, μας υποβιβάζει ως πολίτες και ως κοινωνία στο επίπεδο των απολίτιστων και ακοινωνητών. Εκείνο που με ανησυχεί και με φοβίζει -ναι, με φοβίζει- είναι, ότι δείχνουμε ως σύνολο κοινωνικό να μην έχουμε καταλάβει τίποτε από τις ώριμες ανάγκες των καιρών, δηλαδή να συμβάλουμε εμπράκτως στη θεραπεία του άρρωστου κλίματος, να κάνουμε κι εμείς κάτι, βρε αδερφή, για να μην επιδεινωθεί περαιτέρω η διασάλευση της οικολογικής ισορροπίας.

Κι εμείς τι παράδειγμα, αντ' αυτού, προσφέρουμε ως ελληνική κοινωνία; Ότι είμαστε με την πλευρά των καταστροφών, με τον αναχρονισμό και τη βαρβαρότητα. Εμείς - οι εξαιρέσεις υπάρχουν, ασφαλώς, αλλά δεν φτιάχνουν την εικόνα- καταστρέφουμε τη φύση από αδιαφορία, αμέλεια, ωχαδελφισμό και ιδιοτέλεια. Κυρίως αυτό. Και με την πάροδο του χρόνου, αντί να έχουμε ύφεση, έχουμε "όλο και μεγαλύτερη συσσώρευση και πύκνωση όλων αυτών των εύφλεκτων προϋποθέσεων, που αποτελούν το πιο επικίνδυνο μίγμα.

Προσωπικά, δεν μου είναι κατανοητή καν η πράξη του εμπρηστή. Δεν μπορώ να καταλάβω, τι σόι άνθρωπος είναι αυτός, πώς διαπαιδαγωγήθηκε να αποκτήσει τέτοια αντικοινωνική συμπεριφορά, ποιοι μηχανισμοί τον διαμόρφωσαν. Κι εδώ -χωρίς να αίρεται η προσωπική ευθύνη- πρέπει να δούμε την περιρρέουσα ατμόσφαιρα και την κλίμακα των αξιών που προωθεί και υποθάλπει. Πρέπει να αξιολογήσουμε τη σφοδρότητα της επίθεσης στη δημόσια γη, στα δημόσια αγαθά, που αποτελεί την πεμπτουσία του δόγματος της κυρίαρχης ιδεολογίας. Πρέπει να σταθμίσουμε τον ατομικισμό και την εγωιστική συμπεριφορά, με την οποία μπολιάζονται τα μέλη της κοινωνίας, έτσι ώστε να θεωρούν ότι το ΕΓΩ είναι πάνω από το ΕΜΕΙΣ, η προσωπική ευδαιμονία πάνω από το συλλογικό καλό και τη συλλογική ευημερία.

- Ντρέπομαι, πονάω, έχω θυμό, μα γιατί δεν συλλαμβάνουν κανένα, τι καθεστώς ατιμωρησίας είναι αυτό, είναι μερικά από αυτά που μου λένε κάθε μέρα στο τηλέφωνο και στις συζητήσεις. Υπάρχουν εστίες δυσφορίας, αντίδρασης και αντίστασης, ακόμη. Είναι το μόνο παρήγορο, το μόνο που μπορούμε να επικαλεστούμε για να διασώσουμε την αξιοπρέπειά μας. Αλλά από αυτά τα ρυάκια πρέπει να προκύψει μεγάλο, ορμητικό και βουερό ποτάμι, ικανό να συμπαρασύρει στο διάβα του κάθε εστία πυρκαγιάς. Μέχρι τότε θέλει πολλή δουλειά. Και ο διάλογος μέχρι τώρα στέκεται στη διαδικασία και στα τεχνικά μέσα πυρόσβεσης, στο φαίνεσθαι. Σπάνια προχωρεί πιο πέρα. Κι όμως έχουμε ανάγκη όλοι και όλες, όσο κι αν μας ενοχλεί, να εντοπίσουμε σε πιο πρόσφορο έδαφος φουντώνουν οι φωτιές. Εάν δεν απαντήσουμε σε αυτό το πρωταρχικό ερώτημα - ζήτημα, η πληθώρα των πυροσβεστικών μέσων είναι αμφίβολο αν θα μας σώσει.

Πάντως είναι αξιοσημείωτο ότι στις πρωτοβουλίες για την προστασία του περιβάλλοντος βλέπουμε αρκετές γυναίκες να δραστηριοποιούνται με ζήλο.

Καλό σημάδει αυτό. Για την ευρύτητα του μετώπου και τη βιωσιμότητα του κινήματος, εννοώ.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/07/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Ο άνδρας ως εταίρος στην υπόθεση της υγείας της μητέρας". Αυτό ήταν το κεντρικό μήνυμα της φετινής Ημέρας του Παγκόσμιου Πληθυσμού στις 11 Ιούλη. Η ημέρα αυτή -θυμίζουμε- έχει στόχο να ευαισθητοποιήσει τη διεθνή κοινή γνώμη ως προς το ζήτημα του πληθυσμού και καθιερώθηκε από το Ταμείο για τον Πληθυσμό του ΟΗΕ, το 1990.

Η προσοχή, δηλαδή, φέτος περιστράφηκε στον θεμελιακό ρόλο των ανδρών στην υποστήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών, ανάμεσα στα οποία είναι και τα γενετήσια και αναπαραγωγικά δικαιώματα, η αναπαραγωγική υγεία.

Τη σημασία αυτού του ρόλου εξήρε στο μήνυμά του ο γ.γ. του ΟΗΕ κ. Μπαν Κι Μουν: "Ως εταίροι στη μητρική υγεία, οι άνδρες μπορούν να σώσουν ζωές. Σε περίπτωση άμεσης ιατρικής φροντίδας η βοήθεια ενός πληροφορημένου συζύγου, που συχνά παίρνει τις αποφάσεις σχετικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό και τη χρήση των πόρων του νοικοκυριού, βελτιώνει την εγκυμοσύνη και τη γέννηση και μπορεί να σημάνει τη διαφορά ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο σε περιπτώσεις επιπλοκών".

Αλλά πόσο μεγάλο είναι το πρόβλημα των επιπλοκών και της μητρικής θνησιμότητας; Πάνω από μισό εκατομμύριο γυναίκες χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο στη διάρκεια της εγκυμοσύνης και του τοκετού, 99% δε από αυτές ζουν στις αναπτυσσόμενες χώρες. Πολύ περισσότερες υποφέρουν από τις επιπτώσεις των επιπλοκών (μολύνσεις, τραυματισμοί, αναπηρίες) στην ποιότητα της ζωής των ίδιων και των οικογενειών τους. Κοντά σε αυτά πρέπει να συνυπολογιστεί και η βρεφική θνησιμότητα, που φτάνει τον αριθμό των επτά εκατομμυρίων το χρόνο.

Και το πιο θλιβερό, περίπου όλες αυτές οι περιπτώσεις θανάτου και επιπλοκών μπορούν να προληφθούν, κατά την εκτίμηση του γ.γ. του ΟΗΕ.

Η σοβαρότητα της κατάστασης οδήγησε τη διεθνή κοινότητα να συμπεριλάβει στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας - 2000 τη βελτίωση της υγείας των μητέρων μέχρι το 2015. Θέλουμε, με άλλα λόγια, ασφαλή μητρότητα. Ο εταιρικός ρόλος των ανδρών είναι αναγκαίος και εδώ όσο και στην προώθηση της ισότητας των φύλων, που είναι άλλος ένας από τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας. Σύμφωνα με το ρηθέν, η ισότητα θα επιτευχθεί όταν οι άνδρες θα αναγνωρίσουν ότι οι ζωές των ίδιων και των γυναικών είναι αλληλεξαρτώμενες και ότι η ενδυνάμωση των γυναικών ωφελεί όλους.

Μερικά παραδείγματα του πώς μπορεί οι άνδρες να επηρεάσουν τη ζωή των γυναικών, ιδιαίτερα όταν διαθέτουν αδιαίρετη εξουσία:

- Συχνά αποφασίζουν αν η κόρη θα παντρευτεί νέα ή θα ολοκληρώσει τη μόρφωση.

- Έχουν ρόλο - κλειδί στην απόφαση για το πόσα παιδιά θα γεννηθούν και πότε.
  - Συχνά θεωρούν οικονομικότερο να καλέσουν μαμή στο σπίτι παρά να μεταφέρουν την έγκυο στο νοσοκομείο.
  - Ως πολιτικοί, αυτοδιοικητικοί και θρησκευτικοί ηγέτες μπορούν να διαμορφώνουν την κοινή γνώμη. Άρα μπορούν, με τη στήριξή τους στην υγεία και ευεξία των γυναικών, να επηρεάσουν θετικά το κλίμα, τη φροντίδα προς την εγκυμονούσα γυναίκα.
  - Η στάση τους και η συμπεριφορά τους είναι κρίσιμη στην πρόληψη του AIDS (από το οποίο κάθε μέρα μολύνονται 14.000 νέοι άνθρωποι).
- Ούτως εχόντων των πραγμάτων, τολμάμε να διατυπώσουμε την έκκληση προς τον άνδρα:
- Βοήθησε την εγκυμονούσα σύζυγο.
  - Φρόντισε το μωρό.
  - Μόρφωσε την κόρη.
  - Μοίρασε με τη σύζυγο τα καθήκοντα του γονιού.

Τι χρειάζεται γι' αυτό;

Σχέση δομημένη στον αμοιβαίο σεβασμό, την εμπιστοσύνη, τη δέσμευση!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/07/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Ευελφάλεια" είναι η λέξη. Όχι, μην ψάχνεις στα λεξικά. Πρόκειται για μετάφραση του νεολογίζοντος όρου "flexicurity" (ατυχές μείγμα των λέξεων flexibility και security). Η ακριβής, λοιπόν, μετάφραση μάς δίνει την εξαμβλωματικού τύπου λέξη ευελφάλεια (ήτοι ευελιξία + ασφάλεια) που είδα κάπου γραμμένη.

Πρόκειται για τη νέα στρατηγική στην απασχόληση, την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με μεγάλη προθυμία προάγει, διότι, σύμφωνα με την ανακοίνωσή της από 27 Ιουνίου τρέχοντος, μπορεί να βοηθήσει στον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και στην καλύτερη αντιμετώπιση των ευκαιριών και των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης.

Μάλιστα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την καθιέρωση κοινών αρχών της... ευελφάλειας προκειμένου να υπάρχουν περισσότερες και καλύτερες δουλειές με τον συνδυασμό ευελιξίας και ασφάλειας για εργαζόμενους-ες και επιχειρήσεις.

Επιπλέον ο επίτροπος Βλαδίμιρ Σπίντλα είπε ότι η "ευελφάλεια είναι ο άριστος τρόπος για να διασφαλισθεί ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να απολαμβάνουν ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας, έτσι ώστε να μπορούν να βρίσκουν καλή δουλειά σε κάθε επίπεδο της ενεργού ζωής τους σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον". Και πρόσθεσε: "Η ευελφάλεια προβλέπει ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων και ευθυνών για εργαζόμενους-ες και επιχειρήσεις, καθώς επίσης για τις δημόσιες αρχές. Η ευελφάλεια σημαίνει τη δημιουργία θετικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην ευελιξία και την ασφάλεια. Χρειαζόμαστε τώρα κοινωνικούς εταίρους να εργαστούμε μαζί για να σιγουρευτούμε ότι αυτός είναι ο νικητής για τις οικονομίες της Ευρώπης, τους εργαζόμενους-ες και τις επιχειρήσεις".

Κατάλαβες; Οι άνθρωποι είναι πεπεισμένοι (;) ότι η ευελιξία συνοδεύεται από υψηλό βαθμό ασφάλειας (εργασιακής, ασφαλιστικής, κοινωνικής). Έλα, όμως, που η δική μας πείρα δεν επαληθεύει αυτή τη θέση. Εμείς ξέρουμε το παγκοίνως γνωστό, ότι όπου ευελιξία εκεί και ανασφάλεια. Ίσως σε ένα ιδανικό περιβάλλον, όπου η ευελιξία θα ήταν αποτέλεσμα συμφωνίας μεταξύ εργοδοσίας και εργασίας, και μάλιστα στο πλαίσιο του σεβασμού των δικαιωμάτων των εργαζομένων, τα πράγματα να ήταν διαφορετικά. Σήμερα, όμως, η ευελιξία επιβάλλεται μονομερώς, εργοδοτικά και διευθυντικό δικαίωματι, και το κριτήριο δεν είναι τα δικαιώματα του εργαζομένου και της εργαζόμενης, αλλά τα κέρδη και ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων. Δεν γίνεται για τη διευκόλυνση των εργαζομένων, αλλά για το καλό της εργοδοτικής πλευράς.

Το φύλο μας, που είναι κατά κανόνα το φύλο της ευελιξίας, της μερικής απασχόλησης, των άτυπων μορφών εργασίας, των εργαζομένων και μη αμειβομένων στις οικογενειακές επιχειρήσεις, των υψηλών επιπέδων ανεργίας, της "άτυπης φροντίδας" στο σπίτι, δεν έχει καλά μαντάτα να καταθέσει στο τραπέζι. Αντίθετα, έχει συνδέσει την ευελιξία στην εργασία, αυτήν που προωθεί ο νεοφιλελευθερισμός,

με το μοντέλο της "φτωχής εργαζόμενης" που δεν έχει προοπτικές ανάδειξης στη δουλειά της και σε θέσεις ευθύνης. Συγγνώμη, κυρίες και κύριοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά η εργασία δεν είναι φιλανθρωπική παραχώρηση. Είναι δικαίωμα!

Έχω το δικαίωμα να γίνω όλα όσα επιθυμώ και μπορώ να γίνω!

Δεν θα με βάλετε εσείς στο περιθώριο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/06/2007

Αγαπητή Ευγενία,

- Καμιά φορά μέσα σε λίγες φράσεις κρύβεται περισσότερη ουσία από μια εκτενή ανάλυση. "Έχω κουραστεί να ακούω τους Ευρωπαίους να παραπονιούνται για τις Ηνωμένες Πολιτείες, αντί να είναι ενωμένοι. Όταν οι ΗΠΑ τους λένε 'πηδήξτε', λένε 'πόσο ψηλά'; Αν η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλει να αποτελέσει αντίβαρο στις ΗΠΑ, πρέπει να το κάνει με συνεπείς ενέργειες. Έχω πραγματικά κουραστεί από τη ρητορική -είτε κρατών, είτε κυβερνητικών οργανώσεων, είτε μεμονωμένων ατόμων- που δεν συνοδεύεται από δράση. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αντιπροσωπεύουν τον λαό, να κάνουν κάτι..."

Τάδε έφη, μεταξύ άλλων, η κ. Joddy Williams (Νόμπελ Ειρήνης 1997), πριν από λίγο καιρό προσκεκλημένη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πρόκειται για τη γνωστή ακτιβίστρια της διεθνούς εκστρατείας για την κατάργηση των ναρκών εδάφους, που οδήγησε στην υπογραφή της σχετικής συνθήκης.

Κατάλαβες, αγαπητή μου, ποιο είναι το βαθύτερο πρόβλημα των Ευρωπαίων ηγετών;

Η υποτέλειά τους στην αμερικανική υπερδύναμη. Για να δούμε πότε θα ενηλικιωθούν. Διότι, όπως ξέρεις, τα ανήλικα και όσοι-ες έχουν το ακαταλόγιστο, τίθενται υπό επιτροπεία και κηδεμονία. Έτσι δεν είναι;

- Είδες τα σπουδαία αποτελέσματα που είχε η Γαλλία στη γυναικεία συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα;

Πιο εντυπωσιακή, βέβαια, είναι η σύνθεση της κυβέρνησης. Από τους 15 υπουργούς οι 7 είναι γυναίκες. Ποσοστό 43,75%, δηλαδή πιο μπροστά και από τη Σουηδία. Έτσι η Γαλλία καταλαμβάνει την τέταρτη θέση στους 27. Ως προς την Εθνοσυνέλευση, για πρώτη φορά στους 577 βουλευτές οι 107 είναι γυναίκες. Το ποσοστό είναι 18,54%, ακόμη, γιατί η Γαλλία ξεκίνησε από πολύ χαμηλά. Παρά ταύτα από τις τελευταίες θέσεις ήρθε στη δέκατη όγδοη μεταξύ των 27 κρατών - μελών της Ε.Ε.

Με άλλα λόγια, σημειώθηκε αποφασιστικό βήμα μπροστά. Όμως αυτό δεν έγινε τυχαία. Το πολιτικό σύστημα και η διανοήση χρόνια ολόκληρα ασχολήθηκαν με το θέμα. Πέραν του φεμινιστικού κινήματος, για το οποίο η ίση συμμετοχή γυναικών - ανδρών στα κέντρα των αποφάσεων, είναι σταθερά ανάμεσα στις προτεραιότητές του. Η σοβαρή δημοσιογραφία κατανάλωσε αρκετή ενέργεια. Καταπληκτικά άρθρα, υπέρ ή κατά του συστήματος των ποσοστώσεων, γράφτηκαν στο γαλλικό τύπο. Βιβλία, έρευνες, αφιερώθηκαν στο θέμα. Η κοινωνία ασχολήθηκε δηλ., όπως και για άλλα πράγματα, συστηματικά και με σοβαρότητα. Και αυτό είναι ένα πράγμα που μου αρέσει στη χώρα αυτή. Μην ξεχνάς δε το νόμο του 2000 για την *parité*, την ισάριθμη εκπροσώπηση γυναικών - ανδρών στα ψηφοδέλτια των δημοτικών, βουλευτικών και ευρωβουλευτικών εκλογών. Ο νόμος εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στις δημοτικές εκλογές του Μαρτίου του 2001, για δήμους με πληθυσμός άνω των 3.500 κατοίκων. Είχε δε ως αποτέλεσμα ο αριθμός των γυναικών στα συμβούλια να

αυξηθεί και να φτάσει στο 47,5% από 25,7. Όλη αυτή η ζύμωση από τότε άρχισε να αποδίδει καρπούς, παρά τον πεσιμισμό, ότι το σύστημα απέτυχε.

Το αστείο στη σοβαρότητά του είναι, ότι στην Ελλάδα δεν μπορούμε να επικαλεστούμε ως άλλοθι το... χάλι της Γαλλίας ως προς την συμμετοχή των γυναικών στις πολιτικές θέσεις ευθύνης. Μας έχει αφήσει πίσω. Και πρέπει να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε παραπάνω για τη βελτίωση της αναχρονιστικής εικόνας που εμφανίζουμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/06/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Ο υπουργός τους απέδωσε την ιδιότητα του "praetor urbanus" σε μια προσπάθεια να διαλύσει την απαξίωση του "μπάτσου". Ο ίδιος το είπε αυτό σε μια μνημειώδη ομιλία - παράσταση στη Βουλή. Τι δηλοί ο όρος; Praetor urbanus σημαίνει άρχων, ηγεμόνας, στρατηγός επί των πολιτών, πλην η γενναιοδωρία του υπουργού ελάχιστα εξετιμήθη από τον πληθυσμό των αστυνομικών. Δύο τινά συμβαίνουν: ή δεν κατάλαβαν τα "γαλλικά" του πολιτικού τους προϊσταμένου ή το πήραν τοις μετρητοίς. Σου λέει, αφού είμαι στρατηγός και άρχων, έχω απεριόριστη εξουσία, δεν λογοδοτώ, κάνω ό,τι θέλω. Κι έτσι εφαρμόσαν τη γνωστή παιδαγωγική αρχή, που χαρακτηρίζει κάθε αυθαίρετη εξουσία, "πάρε και τούτη, πάρε και την άλλη". Κι έτσι ο στρατηγός επί των πολιτών, αντί να προστατεύει τους πολίτες, έγινε ο διώκτης τους. Κρίμα να πάει χαμένη τόση γλωσσομάθεια και χρηστομάθεια του κ. Πολύδωρα. Κρίμα, γιατί καθόλου δεν εξυπηρετείται η σεμνότητα και ταπεινότητα, που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της στρατηγικής του ήθους της Ρηγίλλης.

Από την αρχή που είδα το πολυδιαφημισμένο και πολυπαιγμένο βίντεο της Ομονοίας σκέφτηκα "φαντάσου τι θα τραβάνε οι γυναίκες - θύματα της εμπορίας στα τμήματα". Και πριν αλέκτωρ φωνήσει, βγήκαν άλλα βίντεο με βασανισμούς γυναικών.

Για στάσου λίγο. Ποια είναι η πηγή και η γενεσιουργός αιτία όλης αυτής της αυθαιρεσίας και του κλίματος παρακμής; Ασφαλέστατα, οι προσωπικές ευθύνες δεν αμφισβητούνται. Όμως, γενικεύεται ένα κλίμα βίας, συσσωρεύονται κρούσματα βαριάς παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα αστυνομικά καταστήματα, τα βασανιστήρια αναδεικνύονται σε κύριο εργαλείο. Κινδυνεύει, η βία, οι προπηλακισμοί, ο βασανισμός να είναι ο κανόνας, αντί μια θλιβερή, αναχρονιστική εξαίρεση.

Δυστυχώς, όλα αυτά συμβαίνουν σε ένα ελάχιστα ευνοϊκό για τα ανθρώπινα δικαιώματα πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον. Οι παρακολουθήσεις των πολιτών, η καχυποψία των αρχών απέναντί τους, έχουν πλέον αρχίσει να προσλαμβάνουν θεσμικό χαρακτήρα. Υπογράφονται συμβάσεις και συνθήκες, που έρχονται σε αντίθεση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Στο εσωτερικό των χωρών εισάγεται έκτακτη νομοθεσία στο όνομα της αντι-τρομοκρατίας και η οποία στηρίζεται στην αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση πολιτών, χωρίς τη διαμεσολάβηση της δίκης, στην προληπτική (!) κράτηση.

Είναι η ώρα της αστυνομίας, λοιπόν, η οποία κατέχει κεντρικό, νευραλγικό ρόλο σε όλο αυτό το σύστημα του επίσημου χαφιεδισμού και του φόβου, ως συνεκτικού κρίκου των κοινωνιών.

Γι' αυτό εγώ, πέρα από το συγκεκριμένο κρούσμα ή κρούσματα, θέλω να δω βαθύτερα. Και για να το θέσω αλλιώς, θέλω να έχω μπροστά μου καθαρά, ποια πολιτική γεννάει αυτές τις τερατογενέσεις.

Ξέρεις Ευγενία, κινδυνεύουμε να μείνουμε στο επιμέρους, η σκέψη μας να γίνει αποσπασματική. Σε αυτό βοηθάει και η τηλεόραση. Να αγανακτήσουμε δυο - τρεις μέρες, να φτύσουμε στον κόρφο μας, να θεωρήσουμε, ότι η Ομόνοια είναι κάτι το μεμονωμένο. Και στο τέλος να πούμε, βγάζοντας βαθύ αναστεναγμό, "τι να γίνει, υπάρχουν και οι εγκληματικές φύσεις στην κοινωνία". "Υπάρχουν και τα κακά παιδιά".

Εσύ και εγώ, με όλα όσα έχουμε δει στον αιώνα μας, πρέπει να προχωράμε στην ανάλυση των φαινομένων. Δεν αρκεί να αποδοκιμάζουμε μετά βδελυγμίας κάθε μικρό ή μεγάλο Αμπού Γράιμπ. Πρέπει με την ίδια αποφασιστικότητα να ακυρώσουμε την πολιτική που τα εκτρέφει.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/06/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Ευτυχώς που υπάρχουν και οι οργανώσεις που αγρυπνούν, επισημαίνουν τα προβλήματα έγκαιρα -και έγκυρα- και παρεμβαίνουν.

Το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών (ΕΛΓ) παρατήρησε πως το 2009 -αυτό σημαίνει έγκαιρος σχεδιασμός- θα λάβει χώρα ανανέωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σήμερα οι γυναίκες επίτροποι είναι 30%, αλλά μηχανισμός διασφάλισης της ίσης αντιπροσώπευσης γυναικών και ανδρών στην Κομισιόν δεν υπάρχει.

Πριν από λίγο καιρό το Ευρωπαϊκό Λόμπυ έστειλε επιστολή προς όλους-ες τους-τις επιτρόπους και ζήτησε να υπάρξει μηχανισμός για τον ορισμό των νέων αρχών:

"Προς τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Σας γράφω με την ιδιότητα της προέδρου του ΕΛΓ, σχετικά με την επικείμενη ανανέωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2009 και την ίση συμμετοχής γυναικών - ανδρών στον θεσμό αυτό.

Το ΕΛΓ εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια για την πραγματοποίηση της δημοκρατίας της ισότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ιδιαίτερα, ζητούμε τα δεσμευτικά μέτρα για την ίση αντιπροσώπευση των γυναικών και ανδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριλαμβάνονται στις διάφορες αναθεωρήσεις των Ευρωπαϊκών Συνθηκών.

Παρά το γεγονός ότι η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι ένα καθήκον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παρά τις πολυάριθμες πολιτικές και νομικά υποχρεωτικές δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί τόσο από τα κράτη - μέλη όσο και την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αυτό το αίτημα δεν είχε αποτελέσματα έως τα σήμερα.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οργάνωσε με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας, στις 7 Μαρτίου 2007, το ΕΛΓ είχε την ευκαιρία να εγείρει το θέμα της ίσης αντιπροσώπευσης γυναικών και ανδρών εντός της Επιτροπής. Ιδιαίτερα ρωτήσαμε τους - τις παρόντες-ούσες επιτρόπους, εάν θα ήσαν υπέρ ενός συστήματος διορισμού των επιτρόπων, όπου κάθε κράτος - μέλος θα πρότεινε μια γυναίκα και έναν άνδρα ως υποψήφιους επιτρόπους το 2009 και ο πρόεδρος θα επέλεγε μεταξύ αυτών στην προοπτική να επιτευχθεί ισορροπία των φύλων.

Οι πιο πολλοί-ές επίτροποι, που ήσαν παρόντες-ούσες, αντέδρασαν θετικά στην ιδέα αυτή, αφού είχε χρησιμοποιηθεί μερικώς για τον ορισμό της Επιτροπής του 2004-2009. Γι' αυτό ακριβώς σας γράφω για να επιστήσω την προσοχή σας στην ιδέα και να σας ρωτήσω εάν εσείς προσωπικά θα την υποστηρίζατε και εάν θα την προωθούσατε εντός του Κολεγίου των Επιτρόπων.

Σε μια εποχή προκλήσεων και σκεπτικισμού απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ενώ ένα πρόσφατο ευρωβαρόμετρο (1) δείχνει ότι το 77% των Ευρωπαίων πολιτών θα ήθελαν να δουν περισσότερες γυναίκες στα κέντρα των αποφάσεων, μια τέτοια δέσμευση θα έδειχνε ένα θετικό σημάδι στους Ευρωπαίους πολίτες, άνδρες και γυναίκες.

Ευελπιστώ, ότι θα ανταποκριθείτε θετικά σε αυτό το αίτημα και αναμένω νέα σας.

Η πρόεδρος"

Καλή κίνηση, δεν νομίζεις;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

(1) Ειδικό ευρωβαρόμετρο 263, Γενάρης 2007

09/06/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Η αιωνόβια "γιαγιά" της Ν. Φιλαδέλφειας, η πολυθρύλητη Φιλιώ Χαϊδεμένου, μας αποχαιρέτησε προχθές, στα 108 της χρόνια. Η ζωή της απλώθηκε σε τρεις αιώνες, αφού γεννήθηκε το 1899 στα Βουρλά της Μ. Ασίας και έζησε μέχρι τα σήμερα βίο εκπληκτικά δραστήριο.

Το 1993 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Ηλικιωμένων ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας είχε οργανώσει σχετική ημερίδα. Σε αυτήν πήρε το λόγο η Φιλιώ: "δούλεψα σκληρά πολλά χρόνια στη ζωή μου, μέχρι το 1978. Κάθισα την πρώτη ημέρα που πήρα τη σύνταξή μου. Νόμιζα ότι θα πέθαινα. Πήρα την τσάντα μου και έφυγα. Δεν μπορούσα να καθίσω στο σπίτι. Ήθελα να αφοσιωθώ στους συνανθρώπους μου, να πραγματοποιήσω το όνειρό μου, να μην χαθεί ο Μικρασιατικός Πολιτισμός. Έπρεπε να γίνει κάτι".

Η γιαγιά Φιλιώ ήρθε προσφυγοπούλα από τη Μ. Ασία το 1922, μόνο με τη μάνα της. Το πώς έφτασε στην παραλία και μπήκε στο φορτηγό "Άνδρος", πώς έφτασε στην Ελλάδα, συμμεριζόμενη την τύχη όσων επέζησαν της Μικρασιατικής Καταστροφής - και στάθηκαν τυχεροί-ές- η ίδια δεν μπορούσε να το εξηγήσει. Κάτι σαν όνειρο. Τα άρρενα μέλη της οικογένειας, πλην ενός, του μικρού αδελφού, με τον οποίο έσμιξαν στην Ελλάδα, αφανίστηκαν στη λαίλαπα της καταστροφής. Η Φιλιώ κατόρθωσε να εργαστεί, έγινε καπελού, παντρεύτηκε, απέκτησε κόρη, εγγόνια και δισέγγονα. Από το 1950 ρίζωσε στη Ν. Φιλαδέλφεια. Ήταν πια 95 χρόνων, όταν αποφάσισε να πραγματοποιήσει το όνειρο της ζωής της. Να ιδρύσει ένα λαογραφικό μουσείο, στο οποίο με επιμονή και υπομονή συγκέντρωσε ενθυμήματα της Μ. Ασίας. Ταξίδεψε σε όλη την Ελλάδα, προκειμένου να τα συλλέξει και να εμπλουτίσει το Μουσείο. Μέλος πολλών μικρασιατικών συλλόγων, γυναικείων - φεμινιστικών οργανώσεων, φιλανθρωπικών συλλόγων, ανέπτυξε πλούσια κοινωνική δραστηριότητα.

Πολλές ήταν οι διακρίσεις και οι τιμές. Στα 100 της χρόνια, το 1999, ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, της απένειμε το "βραβείο γυναικείας κοινωνικής προσφοράς", διότι με τη δραστηριότητά της αναδείχθηκε κοινωνικά, αλλά και πρόσφερε υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο.

Αυτό που θαύμαζες στη γιαγιά Φιλιώ ήταν ο δυναμισμός, το κέφι για ζωή και δημιουργία, η σοφία της. Χαιρόσουν την παρέα, τη συνομιλία, τη συναναστροφή, την ποιότητα και το ήθος.

Θυμάμαι τη βραδιά που ο Σύνδεσμος την τίμησε στις 8 Μαρτίου, το 1999. Η επίσης Νεοφιλαδελφιώτισσα κοινωνιολόγος κ. Αφροδίτη Τεπέρογλου μίλησε τότε για την προσωπικότητα της Φιλίως και ο λόγος εκείνος εξέφρασε όλα τα συναισθήματα των μελών του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας: θαυμασμό και τιμή και ευγνωμοσύνη για ό,τι έκανε στη ζωή, για ό,τι έγινε. Έφυγε η Φιλιώ, αλλά η παρουσία της στη Ν. Φιλαδέλφεια θα παραμείνει. Το έργο της είναι εκεί. Όλα θα τη θυμίζουν.

Το Μουσείο φέρει το όνομά της. Ακόμη και το μνημείο των Μικρασιατών έχει μέσα του το χώμα και την πέτρα που έφερε από το Βουρλά όταν τα επισκέφθηκε το 1990...

Η Φιλιώ μας δίδαξε το μέγα και πρώτο μάθημα, αυτό της κοινωνικής προσφοράς κατά τρόπο εμβληματικό και καταλυτικό.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/06/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Ρωτάνε αρκετές, μα γιατί έγινε αυτή η φασαρία πρόσφατα μεταξύ Ιεράς Συνόδου και Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής; Γιατί σκαλίζουν όλοι τους θέματα που θεωρούνται κλεισμένα, όπως η ελευθερία της άμβλωσης; Τι, δηλαδή, ξύνονται στην γκλίτσα του τσομπάνη οι της Βιοηθικής;

Κι όμως, υπάρχουν νέα τεχνολογικά δεδομένα σε ό,τι αφορά τη διευκόλυνση της γονιμότητας. Πρόκειται για την ιατρική υποβοήθηση της αναπαραγωγής, για την οποία ήδη υπάρχει νομικό πλαίσιο, που κρίναμε στον καιρό του ικανοποιητικό.

Η τεχνητή γονιμοποίηση -in vitro- δημιουργεί την ανάγκη ελέγχου του εμβρύου που παρήχθη εξωσωματικά. Όλη αυτή η διαδικασία ονομάζεται "προεμφυτευτική διάγνωση" κατά την γνωστή προγεννητική διάγνωση. Η προεμφυτευτική διάγνωση εντοπίζει ανωμαλίες και παθήσεις του εμβρύου, καθώς και το φύλο. Απαιτεί δε ειδικό εξοπλισμό και τεχνογνωσία. Το ερώτημα είναι αν στα ποικίλα εργαστήρια γενετικής τηρούνται αυτές οι προδιαγραφές και σε τι έλεγχο υπόκεινται αυτά. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο μεγάλο ζήτημα. Επί του προκειμένου τώρα: Το ηθικό δίλημμα ανακύπτει, όταν οι μελλοντικοί γονείς γνωρίζουν, ότι το έμβρυο πάσχει και πρέπει να αποφασίσουν, αν θα διακόψουν την κύηση ή θα επιτρέψουν αυτή να συνεχισθεί και να γεννηθεί το παιδί με σοβαρά προβλήματα υγείας. Στο δίλημμα αυτό η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της διακοπής της εγκυμοσύνης. Αντιγράφω σχετικά από τη "Γνώμη" της Επιτροπής. "Η αποδοχή της γέννησης παιδιών με σοβαρές βλάβες στην υγεία τους, όσο και αν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί σε εντελώς ακραίες περιπτώσεις (π.χ. όταν οι ενδιαφερόμενοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα γονιμότητας), κατά κανόνα ελέγχεται ηθικά (υπογράμμισή δική μου). Πράγματι, ακόμη κι αν η αποδοχή αυτή βασίζεται σε συγκεκριμένες μεταφυσικές αντιλήψεις (και όχι σε απλό εγωισμό) του μελλοντικού γονέα, δεν μπορεί να παραβλεφθεί, ότι παραγνωρίζει ανεπίτρεπτα την ποιότητα της μελλοντικής ζωής ενός νέου ανθρώπου" (υπογράμμισή δική μου).

Είναι ακριβώς το εδάφιο αυτό που προκάλεσε τη σφοδρή αντίδραση της Ιεράς Συνόδου. Διότι, όπως η ίδια αναφέρει, "είναι η πρώτη φορά που ένα επίσημο κείμενο θεωρεί, όχι νομικά επιτρεπτή, αλλά ηθικά επιβεβλημένη την άμβλωση. Επιπλέον δε υποστηρίζει ως μη ηθικό το να αρνηθούν κάποιοι γονείς τη διακοπή της κύησης σε περίπτωση διάγνωσης παθολογικού εμβρύου".

Κατάλαβες; Αντί να θεωρούν ευλογία το ότι η σημερινή επιστήμη μπορεί έγκαιρα να διαγνώσει τις βαριές ασθένειες του μελλοντικού παιδιού, οι εκκλησιαστικοί ηγέτες το θεωρούν αυτό κατάρρα και κρυπτο-ευγονική. Δηλαδή δεν τους απασχολεί καθόλου η ποιότητα ζωής και η ευτυχία του ίδιου του παιδιού, του ανθρώπινου πλάσματος; Ένας τέτοιος δογματισμός καταντάει τελικά αντιανθρώπινος.

Οι παρεμβάσεις τελευταία της εκκλησίας σε θέματα που αφορούν την έννομη τάξη, σε θέματα που έχουν απαντηθεί νομικά και ηθικά από τη διεθνή κοινότητα, είναι ολοένα και συχνότερες, ολοένα και πιο απροκάλυπτα επιθετικές. Θυμίζονται άλλα

δόγματα. Γι' αυτό το αίτημα του χωρισμού της Εκκλησίας από το κράτος πρέπει να αναχθεί σε κεντρική πολιτική προτεραιότητα. Να αναδειχθεί σε κριτήριο προοδευτικής μεταρρύθμισης των θεσμών.

Το συστήνουν αυτό και οι διεθνείς οργανισμοί, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, στην ειδική απόφαση της Κοινοβουλευτικής του Συνέλευσης, το 2005, "Γυναίκες και θρησκεία στην Ευρώπη".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/05/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Ευτυχώς που υπάρχουν εθνικές και διεθνείς οργανώσεις κύρους για να νοιάζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο. Για να μιλούν για τις βαριές παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων. Για να χτυπούν τα σήμαντρα και να καλούν τους πολίτες σε επαγρύπνηση, διαμαρτυρία, αντίσταση. Για να αποτελούν τη φωνή της συνείδησής μας. Και μη νομίσεις πως αυτό είναι από τα ευκολότερα. Η εξουσία μισεί την κριτική και κυρίως την αποκάλυψη. Και ακριβώς αποκαλυπτική είναι η ετήσια έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, που δείνει το πανόραμα των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο.

Φαίνεται, ο λεγόμενος "πόλεμος κατά της τρομοκρατίας" λειτουργεί ως οδοστρωτήρας για τα δικαιώματα, παρά την ισχυρή διεθνή νομοθεσία.

Και πρέπει εδώ να εντοπίσουμε μιαν αντίφαση. Οι εξουσίες διακηρύσσουν πως επιδιώκουν την ασφάλεια των πολιτών και των κοινωνιών τους, αλλά πώς; Ελαχιστοποιώντας, μηδενίζοντας, αίροντας τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την ανθρώπινη ασφάλεια. Η οποία δεν μπορεί να εννοηθεί χωρίς την εφαρμογή των δικαιωμάτων, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών πολιτιστικών, που είναι αλληλένδετα και αδιαίρετα. Δηλ. αποκόβουν την ασφάλεια από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μα αφού αυτή η κατά την κυρίαρχη άποψη "ασφάλεια" εκμηδενίζει την ανθρώπινη ασφάλεια, τότε προς όφελος τίνος εργάζεται; Όχι για το σύνολο. Αφορά μόνο την ολιγαρχία της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας, ο αυταρχισμός της οποίας έχει υπερβεί κάθε όριο. Γι' αυτό έχει τους πολίτες απέναντι. Τη δική της ασφάλεια κοιτάζει να θεραπεύσει μέσα από λογικές φρουρίου, στρατιωτικοποίησης, καταστολής, παρακολούθησης των πολιτών, κρυφών φυλακών, κολαστηρίων και βασανιστηρίων. Μέσα από την εισαγωγή έκτακτης νομοθεσίας (όρα "Patriot Act"), που έχει πλήξει τις δικονομικές εγγυήσεις για τη δίκαιη δίκη - κατάκτηση πολιτισμού.

Εθίζουν τον κόσμο στην ιδέα, ότι είναι δυνατόν να υπάρχει δημόσια ασφάλεια και ανομία, ερήμην της δικαιοσύνης και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Ότι η ασφάλεια είναι τάχα πάνω απ' όλα τα άλλα αγαθά - τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισότητα, την ισότητα των φύλων, τη βιώσιμη ανάπτυξη - τα οποία και οφείλουν να υποταχθούν στο σκοπό της επίτευξης της ασφάλειας. Ψεύδονται. Η ασφάλεια είναι συνάρτηση και συνισταμένη όλων των προηγούμενων και αν είναι να πεις σε κάποια-ον "εργάσου για το αγαθό της ασφάλειας" πρέπει να του πεις "εργάσου για το θρίαμβο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων". Με άλλα λόγια, άλλο είναι το περιεχόμενο της "ασφάλειας" που δίνουν οι κυρίαρχοι κύκλοι, και οι οποίοι χρησιμοποιούν ως όχημα τον οικονομικό νεοφιλελευθερισμό, και άλλο είναι το πραγματικό. Υπάρχει, άραγε, μεγαλύτερη ασφάλεια από την οικονομική και πολιτική δημοκρατία, την κοινωνική αλληλεγγύη, τις σχέσεις φιλίας και συνεργασίας μεταξύ κρατών; Υπάρχει αποτελεσματικότερη ασπίδα από τον πολιτισμό της ειρήνης;

Η πολιτική του φόβου, μέσα από την οποία οι κυβερνήσεις ελίτ θέλουν να επιτύχουν την κοινωνική υποταγή, είναι πλην των άλλων και κοντόθωρη. Δεν μπορεί να ισχύσει

για πολύ. Είναι ενάντια στην ανθρώπινη φύση και την έκρηξη της ανάγκης για μετακίνηση και επικοινωνία, που χαρακτηρίζει τις μέρες μας. Είναι αντίθεση στην ανάπτυξη του δημόσιου χώρου, που έχει πλέον λάβει πλανητικές διαστάσεις. Προς άλλη κατεύθυνση, λοιπόν, οφείλει να κινηθεί η πολιτική. Και σε κάθε περίπτωση η ασφάλεια να αναζητηθεί μαζί με τους πολίτες και όχι χώρια από αυτούς και, πολύ περισσότερο, εναντίον τους.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/05/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Φίλοι που εκτιμώ μου λένε κάποιες φορές: Μήπως το παρακάνεις με την κριτική στους εκκλησιαστικούς ιεράρχες; Μήπως σου έχει γίνει κάτι σαν έμμονη ιδέα; Άρχισα να τείνω ευήκοον ους στις υποδείξεις, πλην αυτό κράτησε από την Τρίτη μέχρι την Τετάρτη. Άρκεσε η επίσκεψη του ποντίφικα στη Βραζιλία, τις προάλλες, για να μας κάνει πάλι έξω φρενών! Δεν πρόλαβε να πατήσει στο βραζιλιάνικο έδαφος ο Πάπας της Ρώμης και ποιες ήταν οι πρώτες του δηλώσεις; Υπέρ της απαγόρευσης της διακοπής της κύησης. Δεν παρέλειψε, μάλιστα, κατά το ταξίδι του να αναφερθεί επικριτικά στην απόφαση της πόλης του Μεξικού να νομιμοποιήσει την άμβλωση. Αργότερα, πάλι, μιλώντας σε μεγάλη συγκέντρωση καθολικών νέων, αναφέρθηκε με έμφαση στα δύο αγαπημένα του θέματα: την απαγόρευση των άμβλώσεων, αλλά και των προγαμιαίων σεξουαλικών σχέσεων. Ύστερα λένε πως φταίμε εμείς. Μα και να θέλουμε να αγιάσουμε, δεν μας αφήνει ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός.

Ενδιαφέρουσα, όμως, ήταν η αντίδραση του προέδρου της Βραζιλίας κ. Λούλα, ο οποίος είπε ότι το θέμα των άμβλώσεων είναι μάλλον ζήτημα δημόσιας υγείας παρά ηθικής. Αναφέρεται, σχετικά, ότι οι παράνομες εκτρώσεις που διενεργούνται στη χώρα ανέρχονται στο ένα εκατομμύριο τον χρόνο. Σκέφτομαι το εξής: τώρα που σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής πνέει άνεμος προοδευτικών αλλαγών, πρέπει να υπάρξει από τα κάτω οργανωμένη πίεση στις κυβερνήσεις για να εισαγάγουν νόμο που να επιτρέπει τη νόμιμη και ασφαλή άμβλωση. Αυτά τα ζητήματα οφείλουν να τίθενται και κατά τις διμερείς ή πολυμερείς συναντήσεις ευρωπαϊκών αριστερών κομμάτων και κομμάτων της Λατινικής Αμερικής. Η αναγνώριση των γενετήσιων και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων των γυναικών πρέπει να αξιολογείται ως κριτήριο προοδευτικότητας και αριστεροσύνης.

Βλέπεις ότι ο στρατηγικός αντίπαλος δεν ορρωδεί προ ουδενός. Ούτε καν τα διπλωματικά προσχήματα δεν τηρεί. Εμείς, η αριστερά, γιατί πρέπει να είμαστε με το "σεις" και το "σας" Δεν θα αναπτυχθούμε πολιτικά, αν δεν αγωνισθούμε και συγκρουσθούμε ιδεολογικά. Και εναντίον του καπιταλισμού, αλλά και της πατριαρχίας.

"Μαντίλα ή τακνς" Φτου, φτου, φτου! Φτύνω στον κόρφο μου, Ευγενία, καθώς δεν θα ήθελα να επικρέμαται επί των κεφαλών μας το φοβερό δίλημμα που αντιμετωπίζει ο τάλας γειτονικός λαός της Τουρκίας. Ισλαμισμός ή στρατηγοί; Σαρία ή "βαθύ κράτος" Ανήφορος ή κατήφορος; Ίσιωμα δεν υπάρχει, άραγε; Πού να στεγαστούμε κι εμείς, αδελφή, που δεν βολευόμαστε ούτε με τον ισλαμικό νόμο ούτε με τον милитарισμό;

Δει δη δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δύσκολο όμως να εξασφαλίσεις πλουραλισμό στο Κοινοβούλιο με 10% κατώφλι. 10% στην Ευρώπη είναι μια χαρά κομματικό ποσοστό, μεσαίο μέγεθος προς μεγάλο. Όταν η σύγκρουση γίνεται σε τόσο κυριαρχικά, μανιχαϊστικού τύπου, διλήμματα, δεν μένει χώρος για ανάδειξη άλλων αναγκών. Ένα πράγμα ευχόμαστε. Με ειρηνικό τρόπο να επιλυθεί η σοβούσα

κρίση. Η απλή αναλογική σε αυτές τις περιπτώσεις, δημιουργώντας συνθήκες αντιπροσωπευτικής έκφρασης των λαϊκών διαθέσεων, είναι η ευεργετική τρύπα στο μπαλόνι.

\\Επί του πιεστηρίου:\\ Είχα ήδη στείλει την παρούσα επιστολή, όταν μας έπεσε η κεραμίδα στο κεφάλι: Η Ιερά Σύνοδος τάχθηκε κατά της διακοπής της κύησης και όταν το έμβρυο έχει γενετικά προβλήματα. Κατηγόρησε, μάλιστα, την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής για... κρυπτορατσισμό. Καλώς ήρθες, Μεσαίωνα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/05/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Επίτρεψέ μου σήμερα να συνεχίσω πάνω στον άξονα "η σημασία των φεμινιστικών αγώνων".

Ο σεξισμός είναι ο μαζικότερος και αρχαιότερος ρατσισμός. Ο αγώνας για την εξάλειψή του είναι σύνθετος και διαρκής. Η εκκρίζωση όχι μόνο των διακρίσεων, αλλά και των ανισοτήτων λόγω φύλου, παρά τα βήματα προόδου, παραμένει ακόμα ζητούμενο.

Δημιουργείται, ως εκ τούτου, κοινό έδαφος όπου μπορούν να συναντηθούν στη δράση γυναίκες του ευρέος κοινωνικοταξικού και πολιτικού φάσματος.

Ιδιαίτερα σήμερα η κατακλυσμιαία επίδραση της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης στο σύνολο της κοινωνικής οργάνωσης επιβάλλει να ξαναδούμε τις προτεραιότητες του αγώνα, την οργάνωση και τις συμμαχίες. Η οικονομική στρατηγική της παγκοσμιοποίησης είναι βλαπτική για την ενδυνάμωση και την κοινωνική απελευθέρωση του γυναικείου φύλου.

Ο άκρατος οικονομικός ανταγωνισμός αντί της κοινωνικής αλληλεγγύης, η ιδιωτικοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών και η συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους, η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας και η ευελιξία της εργασίας (τελευταία προάγεται η flexicurity), η καχεξία των δημοκρατικών θεσμών, η διαπλοκή οικονομικής, πολιτικής και μιντιακής εξουσίας, η ανυποληψία της πολιτικής, όλα αυτά δημιουργούν αρνητικό περιβάλλον για την προώθηση της ισότητας. Αλλά και στα μεγάλα ζητήματα της ειρήνης και της ασφάλειας σημειώνεται αρνητική στροφή. Όλο και πιο πολύ προωθείται η λογική του πολέμου ως μέσον διεθνούς πολιτικής και επίλυσης των διαφορών. Οι δαπάνες για τους εξοπλισμούς υπερβαίνουν ήδη το ένα τρισ. δολάρια. Ασύλληπτο ποσό, ικανό να θεραπεύσει την παγκόσμια φτώχεια και ανισότητα των φύλων. Μαζί με αυτά έχουμε υπερτροφία των κατασταλτικών μηχανισμών και αμφισβήτηση του habeas corpus.

Μέσα από τους πολύχρονους αγώνες, τις επιτυχίες και τις διαψεύσεις, γνωρίσαμε ένα πράγμα. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του στρατηγικού στόχου είναι η αυτοοργάνωση και η αγωνιστική διεκδίκηση των φεμινιστικών αιτημάτων.

Θεωρώ πρωτεύουσας σημασίας τη δράση του ανεξάρτητου φεμινιστικού κινήματος, που αναπτύσσεται πάνω στη δική του βάση. Χωρίς την ίδια την οργάνωση των γυναικών, κανένα πολιτικό σχήμα δεν θα εργαστεί από μόνο του για να απελευθερώσει κοινωνικά τις γυναίκες. Ούτε και η αριστερά, η οποία, επίσης, ανδροκρατείται. Δεν είναι δυνατόν να περιμένουμε, ότι θα διεξάγει συνεπή, ειλικρινή, συστηματικό αγώνα κατά της πατριαρχίας, που είναι ο δεύτερος πυλώνας του εκμεταλλευτικού συστήματος στον κόσμο μετά τον οικονομικό νεοφιλελευθερισμό. Κατά τη γνώμη μου η αριστερά θα έπρεπε να αξιολογεί τον αγώνα του φεμινιστικού κινήματος ως πολύτιμη συνεισφορά στις τιτάνιες προσπάθειες να αλλάξει η

εκμεταλλευτική φύση των πραγμάτων. Να ομολογεί χάριτες, διότι αυτό το κίνημα διευρύνει και εμπλουτίζει τους ορίζοντες των αγώνων.

Σήμερα περνάμε μια φάση "επισημοποίησης" του γυναικείου ζητήματος. Αλλιώς, αναγνώρισής του ως ένα παγκόσμιο πρόβλημα που συνδέεται με τη δημοκρατία, την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Δεν φθάσαμε τυχαία ως εκεί. Αναπτύχθηκαν και αναπτύσσονται αγώνες των ίδιων των γυναικών και των συλλογικοτήτων τους. Ο κίνδυνος είναι να θεωρηθεί από τους διεθνείς οργανισμούς και τις κυβερνήσεις ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, που αρκεί η διαχειριστική λογική να το αντιμετωπίσει. Όμως δεν είναι καθόλου απλό, αλλά σύνθετο και ιδιότυπο. Η επίσημη πολιτική φθάνει -όταν κιόλας φθάνει- μέχρι του σημείου της κοινωνικής ένταξης και συσσωμάτωσης των γυναικών. Άραγε οι φεμινίστριες αρκούνται σε αυτό; Στην παθητική ένταξη σε μια ανδρικά ρυθμισμένη κοινωνία; Ή μήπως επιζητούν επανεισφορά των αξιών, επαναξιολόγηση των κριτηρίων, επαναπροσέγγιση των εννοιών από τη σκοπιά του φύλου. Αυτός ο βαθύτερος στόχος παραμένει "φυλαχτό" κάποιων φεμινιστικών συλλογικοτήτων, ίσως και μειονοτήτων...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/05/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Από καιρού εις καιρόν, όλο και κάποια επώνυμη γυναίκα δηλώνει: "δεν είμαι φεμινίστρια". Δέχομαι, λοιπόν, τις ανάλογες οχλήσεις: γιατί δεν το σχολιάζεις; Δεν ξέρω πόσο βαρύνουσα είναι η δική μου γνώμη. Όμως υπάρχουν φωνές εγκυρότερες και σε αυτές προστρέχω.

Να τι λέει επί του θέματος η Σάσα Μόσχου - Σακορράφου στην "Ιστορία του ελληνικού φεμινιστικού κινήματος", 1990:

"Οι λέξεις φεμινισμός και φεμινιστής είναι πολύ παρεξηγημένες. Θυμίζουν τους αγώνες που έκαναν παλαιότερα οι σουφραζέτες της Αγγλίας. Αγώνες δίκαιοι και καταξιωμένοι, που όμως χτυπούν άσχημα σ' εκείνους που εξακολουθούν να είναι απληροφόρητοι πάνω σ' αυτά τα θέματα. Έτσι ακούμε πολλές φορές, γυναίκες κυρίως, να σπεύδουν να απαρνηθούν αυτό το επίθετο και να λένε: 'Δεν είμαι φεμινίστρια', χωρίς να υποπεύδονται πόσο αταίριαστο είναι για μια γυναίκα να μην είναι φεμινίστρια. Να μην συμπαραστέκεται δηλαδή στις άλλες γυναίκες και να μην εύχεται τη δικαίωση των αγώνων του φύλου της, αλλά να προτιμά να παραγκωνίζονται οι ομόφυλές της και να δίνουν τη θέση τους στο άλλο φύλο. Αγνωούν όμως ότι φεμινιστής είναι εκείνος που επιθυμεί και αγωνίζεται για την απόκτηση ίσων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στα δύο φύλα. Ισότητα και συντροφικότητα".

Αλλά και η Ίρις Αυδή - Καλκάνη στο "Φεμινισμός και εργασία στην Ελλάδα σήμερα", 1988, μας δια φωτίζει:

"Ο φεμινισμός σήμερα δεν αρκείται σε μια κοινωνία ισότιμων πολιτών. Απαιτεί αλλαγή ολόκληρης της οργάνωσης της κοινωνικής ζωής και των θεσμών της με τέτοιο τρόπο, ώστε να κυριαρχούν σε κάθε έκφραση της ζωής οι χαμένες ανθρώπινες αξίες. Αξίες που μέχρι τώρα θεωρούνταν μόνο γυναικείες και αντιμετωπίζονταν με συγκατάβαση. Οι νέες συνειδητοποιημένες γυναίκες, γεμάτες αυτοπεποίθηση, πιστεύουν πως μόνον έτσι θα γίνει η ισότητα πράξη. Μόνον τότε θα μπορεί κάθε άτομο να απολαμβάνει ολόπλευρα όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τελικά αρχίζει να διαφαίνεται πως ο φεμινισμός είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να φτάσουμε σε κάποιο ανθρωποκεντρικό πολιτισμό.

Όλο και περισσότερες γυναίκες λοιπόν στον τόπο μας, αλλάζοντας στάση απέναντι στη ζωή, αποκτούν χωρίς να το συνειδητοποιούν φεμινιστική συνείδηση. Κάτω όμως από την αντιφεμινιστική στάση του κοινωνικού συνόλου και την πρόσφατη αναζωπύρωσή της απορρίπτουν κι αυτές με πάθος ό,τι αποκαλείται φεμινιστικό. Στην καλύτερη περίπτωση απαιτούν με εμπάθεια από τις στρατευμένες αγωνίστριες περισσότερη και πιο αποτελεσματική δράση, χωρίς ποτέ να ομολογούν πως το γυναικείο κίνημα τις εκπροσωπεί και τις εκφράζει. Με συνέπεια να εμποδίζεται και για το λόγο αυτό στις μέρες μας το δυνάμωμα του φεμινιστικού κινήματος.

Για να ωριμάσει συνειδητά μια ολοκληρωμένη φεμινιστική άποψη για τη ζωή και την οργάνωσή της πρέπει, μέσα από τις ίδιες τις σημερινές γυναίκες, να ξεπηδήσει πέρα από την αμφισβήτηση και την ατομική και αυθόρμητη αντίδραση και η αποδοχή μιας ολοκληρωμένης φεμινιστικής θέσης και θεωρίας.

Η δημιουργία και η ανάπτυξη μιας τέτοιας θεωρίας, ικανής να πείσει το κοινωνικό σύνολο για το δίκιο των απόψεων των γυναικών, θάπρεπε να είναι η προσφορά και ο σκοπός του γυναικείου κινήματος στη σημερινή περίοδο".

Για την αντιγραφή

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/04/2007

Αγαπητή Ευγενία

Η βιαιότητα των αντιδράσεων της εκκλησιαστικής ιεραρχίας στο Μεξικό και των συντηρητικών ομοφρόνων της, προκειμένου να μην νομιμοποιηθεί η άμβλωση, προκαλεί εντύπωση. Απειλήσαν με αφορισμό τους αριστερούς πολιτικούς που πρότειναν και υποστήριξαν τη νομοθεσία για την ελευθερία της άμβλωσης και που τελικά ψηφίστηκε στο Κοινοβούλιο της Πόλης του Μεξικού. Πρόκειται για σημαντική εξέλιξη, που ανοίγει τον δρόμο στην άρση της απαγόρευσης των εκτρώσεων σε όλη τη χώρα. Έτσι, μετά την Πορτογαλία, κερδήθηκε και η Πόλη του Μεξικού.

Ποιο είναι το εντυπωσιακό στοιχείο στην υπόθεση αυτή; Το ότι ένα θέμα που θα νόμιζες πως ανήκει στα ενδότερα της ιδιωτικής σφαίρας, που αφορά την αυτοδιάθεση των γυναικών, τα ίδια τα δικαιώματά τους, μεταβάλλεται στην πιο δημόσια αντρική υπόθεση. Η εκκλησιαστική ιεραρχία, βασικός πυλώνας της πατριαρχίας, θέλει να επιβάλλει το "θέλω" της στις γυναίκες. Να είναι ο ρυθμιστής της γονιμότητάς τους, της γενετήσιας ζωής τους. Δηλαδή, με άλλα λόγια, δεν αναγνωρίζει τα δικαιώματά τους στη γενετήσια και αναπαραγωγική σφαίρα. Και δεν αρκείται στην απλή έκφραση της αντίθετης άποψής της, παρά λειτουργεί ως αγκιτάτορας και οργανωτής θλιβερών δημόσιων συναθροίσεων, που προβάλλουν ό,τι πιο αναχρονιστικό.

"Αφορίστε με", έγραφε το πανό της Μεξικάνας διαδηλώτριας.

Αλλά αν νομίζεις ότι αυτά συμβαίνουν μόνο στο Μεξικό, απατάσαι. Πριν κάμποσα χρόνια ο τότε Ελευθερουπόλεως κ. Αμβρόσιος ζήτησε τον αφορισμό της Αλίκης, γιατί είχε ταχθεί υπέρ του πολιτικού γάμου και εναντίον του βαπτίσματος ενηλίκων που θέλουν να παντρευτούν Έλληνα ορθόδοξο.

"Φαίνεται ότι θέλουν να με κάνουν διάσημη, όπως τον κατά το ήμισυ συμπατριώτη μου Λασκαράτο" είπε τότε η Αλίκη, για να προσθέσει: "Η σκέψη και μόνο για αφορισμό, επειδή κάποιος εκφράζει ιδέες διαφορετικές από τις δικές τους, δείχνει απαράδεκτη πλέον για την εποχή μας μισαλλοδοξία".

Και παραπάνω: "Είναι ώρα πλέον να πάρει η πολιτεία στα χέρια της όλα τα θέματα σχετικά με τον γάμο, διαζύγια κ.λπ. Μόνο σε θεοκρατικές περιόδους της ιστορίας η Εκκλησία αναμιγνυόταν σε τέτοια θέματα. Σε δημοκρατικά καθεστώτα, που στηρίζονται στη λαϊκή κυριαρχία, τα θέματα αυτά τα ρυθμίζουν οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι του λαού".

Βλέπεις ότι ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός ενδημεί σε όλες τις ηπείρους και αφορά όλα τα δόγματα. Και παντού είναι ο υπ' αριθμόν ένα αντίπαλος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Μάλιστα σε μια περιοχή του κόσμου όπως η Λατινική Αμερική, όπου συμβαίνουν πολιτικές ανακατατάξεις σε προοδευτική κατεύθυνση, δημιουργεί αντίθεση και αντίφαση η διατήρηση πρακτικών απαγόρευσης της διακοπής της κύησης στις περισσότερες χώρες. Πράγμα που

σημαίνει ότι είναι καιρός η κοινωνική πρόοδος να μετρηθεί και να αξιολογηθεί και με το κριτήριο του φύλου.

Ας το πάρουμε χαμπάρι! Η καρδιά της πατριαρχίας χτυπάει σήμερα στη σεξουαλική και αναπαραγωγική ζωή της γυναίκας. Εκεί επιδιώκεται να ασκηθεί ο έλεγχος. Για να διασφαλίζεται η καθαρότητα του αίματος, η κληρονομική γραμμή, η ροή αύξησης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Για να παγιδεύεται η γυναίκα σε ρόλο παιδοποιητικής μηχανής και μόνον.

Επικές συγκρούσεις θα διεξάγονται επί του πεδίου αυτού στις μέρες που έρχονται! Εκείνοι έχουν τον αναχρονισμό των δογμάτων, επικυρωμένων από τον Θεό. Εμείς έχουμε ως εργαλείο τα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα και ως σύμμαχο το συμφέρον της ανάπτυξης των ίδιων των γυναικών, και μέσω αυτών, της κοινωνίας ολόκληρης.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/04/2007

Αγαπητή Ευγενία,

|Ροβόλα τα, ροβόλα τα,

τα γίδια και τα πρόβατα,

φέρτα από 'δώ, φέρτα από 'κεί,

και βάλτα μέσα στο μαντρί...|

Τι θέλει να πει το βουκολικό δημοτράγουδο φθηνής κατασκευής; Έλα ντε! Λες και ανιχνεύεται καμία αναλογία με τα συμβαίνοντα των ημερών;

Τι γίνεται, Ευγενία, στη χώρα;

Δεν σου φαίνεται ότι έχουν συσσωρευτεί πολλά παράδοξα; Κρούσματα βίας με πρωτοείδωτα ποιοτικά χαρακτηριστικά, χορός εκατομμυρίων - δισεκατομμυρίων γύρω-τριγύρω, ανομολόγητα κέρδη, αντιπαθέστατοι πολιτικοί μονόλογοι, τετριμμένοι τηλεοπτικοί διάλογοι, θρασείς δημοσιογράφοι που ανήγαγαν σε μανιέρα την προσβολή και την απρέπεια στα λεγόμενα δελτία των 8. Παναγία ελεούσα! Τι αλαζονεία! Ένα φωνασκούν καφενείο πάει να γίνει το πολιτικό - κομματικό - δημοσιογραφικό σύστημα. Δεν καταλαβαίνω πια τίποτε. Αρκετοί έμπειροι βουλευτές, απ' ό,τι δηλώνεται, δεν θα θέσουν ξανά υποψηφιότητα στις επικείμενες εκλογές. Προχθές συμπλήρωσε τον κατάλογο η Ελένη Κούρκουλα, που παραιτήθηκε κιόλας από βουλευτίνα. Να σου πω, στενοχωρήθηκα. Λίγες είναι οι γυναίκες στη Βουλή και χωρίς παραιτήσεις.

Με αφορμή αυτό το γεγονός, ήθελα να μοιραστώ κάποιες μύχιες σκέψεις μου. Έχω την αίσθηση ότι κοντά στους κλασικούς λόγους που αποθαρρύνουν τις γυναίκες από την πολιτική, έχουν προστεθεί και καινούργιοι. Φερ' ειπείν, η αποϊδεολογικοποίηση της πολιτικής, η προγραμματική της απίσχανση ή η απροσδιοριστία. Η ολοένα και μεγαλύτερη ταύτισή της με την επικοινωνιακότητα και τη διαχείριση. Η εξάρτησή της και η υποταγή της στα μεγάλα αδιαφανή οικονομικά συμφέροντα. Το οικονομικό κόστος της προεκλογικής περιόδου, που πλήττει καίρια την αντιπροσωπευτικότητα, αφού η Βουλή κινδυνεύει να είναι ένα σώμα των εχόντων και κατεχόντων, αλλά και των γόνων των πολιτικών τζακιών. Ύστερα, ο τρόπος που γίνεται η αντιπαράθεση είναι εξοντωτικός. Έχει εκφύγει από τα πολιτικά επιχειρήματα και την πειθώ. Όλο και πιο πολύ διολισθαίνει στην ηθική καταρράκωση του/της αντιπάλου. Τον αντίπαλο, όμως, πρέπει να τον προσέχουμε για να τον έχουμε. Για να μπορεί να κυλάει στη ρόδα του το πολιτικό σύστημα, το οποίο και στηρίζεται σε μια παραδοχή αυτονόητη, ότι οι κανόνες του παιχνιδιού είναι από όλες τις πλευρές αποδεκτοί. Άρα, μην κάνεις στον αντίπαλο σήμερα αυτό που δεν θέλεις να υποστείς με τη σειρά σου. Μην ακροβατείς στους θεσμούς. Βοήθησε καλύτερα να λειτουργούν δημοκρατικά και αποτελεσματικά. Γιατί τι υπάρχει πέρα από τους θεσμούς; Το χάος και το έρεβος.

Καταθέτω αυτές τις σκέψεις εν όψει της άτυπης προεκλογικής περιόδου, που έχει αρχίσει. Δεν είμαι καθόλου βέβαιη πως τα επιτελεία των κομμάτων θα καθίσουν να δουν τι φταίει. Πιθανότερο είναι να παρακάμψουν τον ύφαλο με την προσέλκυση "λαμπερών" ονομάτων, που πολλές φορές έχουν τόση σχέση με την πολιτική όση εσύ κι εγώ με τη διαστημική.

Δυστυχώς, τα κόμματα σήμερα δεν ζουν εσωτερική ζωή. Δεν συζητούν σε βάθος, δεν αναπτύσσουν τη συλλογικότητα. Άλλοτε, οι δομικές ελλείψεις καλύπτονταν από τις χαρισματικές ηγετικές προσωπικότητες και τη συνοχή του οράματος. Και τελικά, δεν ξέρω αν είναι καλύτερα τα πράγματα σήμερα, που αντί της αυθεντίας της προσωπικότητας έχουμε άθροισμα προσωπικών στρατηγικών των στελεχών και παράλληλων "πρωτοβουλιών". Παρά τα αποθαρρυντικά νέα, εγώ είμαι από αυτές που υπερασπίζονται την πολιτική, ως αναντικατάστατο στοιχείο της δημοκρατίας. Εννοείται την υπερασπίζομαι κριτικά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/04/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Στα παρτέρια της αυλής φύτεψε δέκα λογιών μαστιχάκια και τριανταφυλλίες και τοποθέτησε στα σκαλοπάτια της σκάλας που οδηγούσε στο δώμα άσπρους, κίτρινους, μπλε και κόκκινους γκαζοτενεκέδες. Παντού επικρατούσε πανδαισία χρωμάτων και αρωμάτων. Από καιρού εις καιρόν συμπλήρωνε τον κήπο της με ζουμπούλια, ορτανσίες, πανσέδες, γιασεμιά, κατιφέδες και νυχτολούλουδα, που έκαναν τις καλοκαιρινές νύχτες μεθυστικές. Δεν ήταν λίγοι οι περαστικοί που σταματούσαν έξω από την πόρτα της για να φωτογραφηθούν, εντυπωσιασμένοι από την ομορφιά του αρχοντικού. Όσο για τους ενδιαφερόμενους ενοικιαστές, αυτοί πλήρωναν όσο όσο, προκειμένου να εξασφαλίσουν μια σεζόν στον ξενώνα της Βιργινίας, θέλοντας να περάσουν γαλήνιες διακοπές, δίχως να χάνουν και τις σύγχρονες ανέσεις, καθώς ύστερα από αρχιτεκτονική παρέμβαση ο ξενώνας διαμορφώθηκε σε ένα ευρύχωρο κατάλυμα με μοναδική θέα στο Λιβυκό Πέλαγος πέρα ως την Αφρική.

Το πιο εντυπωσιακό στολίδι του σπιτιού ήταν η εξώθυρα από ξύλο καρυδιάς, στερεωμένη σε δύο πέτρινους λαξευτούς παραστάτες που κατέληγαν σε περίτεχνα σκαλιστά ανθέμια, αγκαλιάζοντας ένα εντυπωσιακό αέτωμα. Δεξιά κι αριστερά δύο μεταλλικά ρόπτρα σε σχήμα γυναικείας παλάμης, αντί για κουδούνι, ειδοποιούσαν για την άφιξη των επισκεπτών. Ένα πλήθος κομψοτεχνήματα σαγήνευαν τον θεατή περισσότερο κι από τη μακραίωνη ιστορία του, ακόμη κι εκείνους που πληροφορούνταν έκπληκτοι πως το σπίτι είχε κτιστεί την εποχή της Γαληνότητας Δημοκρατίας με διαταγή του ξακουστού άρχοντα Λέοντα Μελισσηνού. Η ανακαίνιση από μέρους της Βιργινίας απλώς ανέδειξε την αρχική του αίγλη".

Αντέγραψα ένα ελάχιστο κομμάτι από το νέο μυθιστόρημα της Ελένης Μπιρμπίλη "Το φθινόπωρο των θαυμάτων". Δεν ξέρω γιατί, αλλά ένιωσα την ανάγκη να προστρέξω στις σελίδες του εξαιρετικού αυτού βιβλίου, όταν είδα την ταινία του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου "Ο γιος του φύλακα", που η πρεμιέρα της έγινε προχθές την Τετάρτη. Ένα βιβλίο και μία ταινία που μου άρεσαν και με συγκίνησαν πολύ, με ψυχαγόγησαν επί της ουσίας. Δεν είναι μόνο γιατί οι δημιουργοί είναι φίλοι. Είναι γιατί αναπλάθουν αισθητικά πλευρές της ζωής και της καθημερινότητας της ωραίας και πικρής πατρίδας. Αναδεικνύουν αντιφάσεις και παθογένειες, αναξιοποίητες δυνατότητες της ελληνικής πραγματικότητας, πάντα έμμεσα, όχι κραυγαλέα, αξιοποιώντας τον μανδύα της αισθητικής και της τέχνης.

Στο απόσπασμα που αντέγραψα η ανάπτυξη ταυτίζεται με την τουριστική αξιοποίηση του νησιωτικού χώρου. Στην ταινία "Ο γιος του φύλακα" πρωταγωνιστεί η ερήμωση της ορεινής Ελλάδας, γραφικής και πανέμορφης επίσης. Η εγκατάλειψη και η ερημιά βασιλεύουν, τα γραφικά σπίτια στοιχειώνουν κατάκλειστα και οι τελευταίοι κάτοικοι παίρνουν κι αυτοί την άγουσα προς την πόλη. Εδώ πρόκειται για την πλήρη απουσία ανάπτυξης, αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Όχι, δεν θα κάνω κριτική. Υπάρχουν αρμόδιοι-ες προς τούτο. Ως Ελληνίδα πολίτης αντιδρώ και σκέφτομαι, ότι δεν είναι δυνατόν το δίλημμα να είναι μη ανάπτυξη - "τουριστική" ανάπτυξη.

Με άλλα λόγια, η εγκατάλειψη και ερήμωση της υπαίθρου, η σαρκική επέλαση του τουριστικού εκσυγχρονισμού που καταστρέφει το περιβάλλον και εισάγει ξένες αξίες χωρίς την φυσιολογική διύλιση...

Περίεργους συνειρμούς κάνει η σκέψη. Άκου τώρα, πως συνέδεσα αυτά τα δύο διαφορετικά, ως προς τα μέσα, έργα, το βιβλίο και το φιλμ, με τις δικές μου αγωνίες και προσδοκίες. Ίσως γιατί αναγνώρισα σε αυτά μια οικεία κοινωνική προβληματική, μία προσπάθεια γνησιότητας και αλήθειας και μία σύνδεση της καθημερινότητας των ηρώων με τις μεγάλες αφηγήσεις αυτού του τόπου.

Όπως και να 'χει, πέρασα καλά!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/03/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Η ζωή κύκλους κάνει. Φαίνεται και η πολιτική...

Άντε πάλι με τη στράτευση των γυναικών!

"Εθελοντική" η τωρινή βερσιόν. Αλλά πόσο εθελοντική; Θα δίδονται μόρια στις γυναίκες που θα υπηρετούν, προκειμένου να τους χρησιμεύσουν στην είσοδό τους στο δημόσιο. Τα μόρια θα είναι το οιονεί δόλωμα για την προσέλκυση "εθελοντριών". Άσε που κι αυτό δεν έχει αξιοπιστία, αν σκεφθούμε τους πολυθρύλητους διαγωνισθέντες και επιτυγχόντες του ΑΣΕΠ, πλην μηδέποτε προσληφθέντες και προσληφθείσες στο δημόσιο.

Τα πράγματα διαγράφονται άγρια. Αγόρια και κορίτσια τα πρώτα υποχρεωτικά, τα δεύτερα "εθελοντικά", θα αποσπώνται στα 18 τους από την αγκαλιά της οικογένειάς τους, μόλις θα έχουν εγκαταλείψει τα θρανία της Μέσης και χωρίς άλλη εμπειρία ζωής θα στρατεύονται. Για να γνωρίζουν πρώτα απ' όλα τον παιδευτικό ρόλο του στρατού στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους. Ποιες σπουδές και ποια σχέδια για γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση; Αυτά έπονται. Και στο κάτω κάτω όλοι και όλες θα σπουδάζουν; Με την παρεμβολή της θητείας μπορεί να αλλάξουν γνώμη. Να μεταβάλουν τους σχεδιασμούς για το μέλλον. Να περιπλανηθούν σε άλλες δραστηριότητες. Έτσι θα αποσυμφορηθούν και τα ΑΕΙ, που μάλιστα κάποιες πολιτικές δυνάμεις ζητούν την ελεύθερη πρόσβαση των αποφοίτων της Μέσης σε αυτά. Για τέτοια είμαστε τώρα; Εδώ με τον *clausus numerus* δεν τα βγάζουμε πέρα!... Έχουν σκεφθεί, άραγε, οι επιτελείς του κ. υπουργού τις κοινωνικές συνέπειες ενός τέτοιου μέτρου; Ότι αντί να θεραπεύσει την αιτία -την υπογεννητικότητα, ονομάζουν ως υπεύθυνη για τη μη επάνδρωση των στρατοπέδων- μπορεί να την επιδεινώσει; Μπορεί δηλαδή να απομακρύνεται ακόμη πιο πολύ η προοπτική της σύναψης γάμου και της γέννησης των παιδιών. Η ενθάρρυνση των γεννήσεων, η πολιτική ανάπτυξης του πληθυσμού, χρειάζεται κοινωνικά μέτρα στήριξης των νέων, του νέου ζευγαριού. Εκεί πρέπει να στραφεί η προσοχή, όχι στην επιδείνωση της ζωής των νέων, στην ανισότητα των φύλων. Διότι η θητεία για όλους-ες, ενώ φαίνεται μέτρον ισότητος, στην ουσία είναι επίφαση εξίσωσης. Τα δύο φύλα δεν είναι στην πράξη ίσα και η αρχή "ίσα δικαιώματα - ίσες υποχρεώσεις" ηχεί ως ζητούμενο, παρά ως κατάκτηση. Είναι ακόμη διακηρυκτική.

Εδώ που τα λέμε, δεν είναι η πρώτη φορά που επαπειλείται στράτευση και των γυναικών, τώρα ίσως διά της διολισθήσεως. Στο πρόσφατο παρελθόν -πάντοτε δε αιφνιδίως- υπήρξαν εξαγγελίες και δήλωση προθέσεων. Μάλιστα, κάποια φορά η εξαγγελία έγινε στο όνομα της "ισραηλοποίησης" της κοινωνίας. Ακούγοντας αυτήν την εξόχως μιλιταριστική θέση, που σήμαινε περιδεή κοινωνία, περικυκλωμένη από εχθρούς, ανεβήκαμε στα κεραμίδια, κατά τη Βυρώνεια έκφραση. Μετά τις αντιδράσεις το μέτρο δεν προχώρησε.

Άσε που είχε προκαλέσει ανησυχία στους Βαλκάνιους γείτονες, πού το πάει η Ελλάδα, γιατί προχωρεί στο βήμα της καθολικής υποχρεωτικής στράτευσης; Αλήθεια, αυτόν τον αντίκτυπο τον έχουν μετρήσει στο ΥΠΕΘΑ; Είμαστε, - επαιρόμαστε γι' αυτό- μια ανοικτή δημοκρατική κοινωνία, με καλές σχέσεις με τους γείτονες λαούς.

Αλλάζει κάτι; Κινδυνεύουμε από πουθενά; Σε ποια ανάλυση αντιστοιχεί η σχεδιαζόμενη κοινωνική αναστάτωση; Γιατί ανεβάζουμε τα επίπεδα στρατιωτικοποίησης της κοινωνίας;

Άσχετο - σχετικό: Το είδες το περιοδικό που διανέμεται στους στρατεύσιμους με τις ροζ αγγελίες; Αυτό λέγεται σφυρηλάτηση φρονήματος, ξέρεις...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/03/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Υπήρξαν πολλά μηνύματα για την 8 Μαρτίου και παρατηρήθηκε αρκετή κινητικότητα διεθνώς. Ωφέλιμη δραστηριότητα, δηλαδή.

Απ' όλα αυτά με συγκίνησε ιδιαίτερα το μήνυμα της αμερικανικής ακτιβιστικής οργάνωσης "Κωδικός ροζ: Γυναίκες για την ειρήνη". Θαρρείς πως αυτή η οργάνωση σηκώνει στους ώμους της την αξιοπρέπεια της αμερικανικής κοινωνίας, που στα επίσημα κλιμάκια κάνουν ό,τι μπορούν για την καταρράκωσή της.

Γίνεται η φωνή της λογικής στον милитаристικό παροξυσμό, η συνείδηση της "άλλης Αμερικής". Ήταν οι ίδιες που έστειλαν κλιμάκιο στο κολαστήριο του Γκουαντάναμο, που ταξίδεψαν στο Ιράκ και κάνουν πράγματα θαυμαστά για μία ομάδα πολιτών, που πάει κόντρα στην κυρίαρχη λογική του πολέμου. Για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν, ότι το "μπορώ" προϋποθέτει το ισχυρό "θέλω". Μικρές θεότητες γίνονται οι πολίτες, όταν διαθέτουν αδάμαστη βούληση. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το παράδειγμά τους για όλες εμάς, όσες αποθαρρυνόμαστε από τα εμπόδια και βαριεστημένα αναρωτιόμαστε: τι μπορούμε να κάνουμε μπροστά στα μεγαθήρια των μηχανισμών; Αλλά ας παραθέσουμε ολόκληρο το κείμενο της έκκλησης:

Βοηθήστε να σταματήσουμε τον πόλεμο με το Ιράν

"Εμείς οι γυναίκες της παγκόσμιας κοινότητας, είμαστε εξαιρετικά ανήσυχες για μια ενδεχόμενη στρατιωτική επίθεση των ΗΠΑ στο Ιράν. Είδαμε ήδη τις καταστροφικές συνέπειες της εισβολής των ΗΠΑ στο Ιράκ, ιδιαίτερα για τις γυναίκες της χώρας αυτής, και είμαστε αποφασισμένες να μην επιτρέψουμε παρόμοια τύχη για τις γυναίκες του Ιράν.

Κάνουμε έκκληση σήμερα, 8 Μαρτίου 2007 και παγκόσμια ημέρα για την Γυναίκα, να μην αναληφθεί καμιά στρατιωτική δράση κατά του Ιράν. Αντίθετα, να κινητοποιηθούν όλες οι χώρες, ιδιαίτερα αυτές που είναι μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, για την εφαρμογή του Άρθρου 14 του ψηφίσματος 678 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ που κάνει έκκληση για μια Μέση Ανατολή "χωρίς όπλα μαζικής καταστροφής και βλήματα που μπορούν να τα μεταφέρουν". Αυτό αφορά όχι μόνο το Ιράν αλλά και το πυρηνικό οπλοστάσιο του Ισραήλ και τα πυρηνικά υποβρύχια των ΗΠΑ ή όποια άλλα πυρηνικά όπλα στην περιοχή.

Ας κάνουμε διπλωματία - όχι πόλεμο

Είναι πολύ σημαντική η προειδοποίηση, ότι ενδέχεται να εκδηλωθεί στρατιωτική επιχείρηση κατά του Ιράν. Έρχεται να ενισχύσει και τους δικούς μας φόβους. Πρέπει να ενώσουμε κι εμείς τη φωνή μας με τη δική τους φωνή, με τη φωνή των γυναικών της οικουμένης, που αποζητούν -τι άλλο- μια ειρηνική καθημερινότητα.

Το άλλο αξιοσημείωτο στοιχείο που εμπεριέχει η έκκληση είναι η ανάγκη αποπυρηνικοποιημένης Μέσης Ανατολής. Όχι άλλα πυρηνικά όπλα, όχι στην ανάπτυξη του φοβερού υπερόπλου, αλλά και κατάργηση των όσων υπάρχουν σε χώρες, όπως το Ισραήλ, ή μεταφέρονται και σωρεύονται, όπως τα πυρηνικά υποβρύχια των ΗΠΑ, σε μια εξόχως εύφλεκτη και κρισιογόνα περιοχή.

Έχει άραγε να κάνει αυτή η έκκληση με το νόημα της 8 Μαρτίου; Βεβαιότητα. Το μήνυμα της Παγκόσμιας Ημέρας είναι η αγωνιστική διεκδίκηση της ισότητας. Η δε ειρήνη είναι η πρώτη και πρωτίστη προϋπόθεση για την επίτευξη της ισότητας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/03/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Γεια σου, Μαρία"!

Όλη η πολιτιστική πολιτική της δημόσιας τηλεόρασης, ου μην αλλά και η εθνική πολιτική για τον πολιτισμό, εξαντλείται σε αυτό το γιουροβιζιονιστικό άσμα. Ότι θα ζούσαμε αυτήν την παρακμή, αυτόν τον κατήφορο του λαϊκισμού, το περίμενες; Ότι θα μεταβαλλόταν σε εθνικό στόχο η συμμετοχή στη Γιουροβίζιον, το φανταζόσουν; Ότι θα είχε διακαναλικό συντονισμό και καθολική κάλυψη μια υπόθεση, που θα μπορούσε απλά να υπάρχει, *inter alia*, χωρίς να γίνεται *must*, θα το πίστευες; Μία περιφερειακή υπόθεση έχει τόσο διογκωθεί, ώστε να βάζει τη σφραγίδα της στο πολιτιστικό γίγνεσθαι. Έλεος! Έχει ανατραπεί κάθε φυσιολογική προτεραιότητα στον τόπο αυτό. Έχει απαξιωθεί κάθε πραγματικό μέγεθος. Και η κυρία ΕΡΤ είναι υπόλογος με τους λαϊκιστές συμβούλους της.

"Γεια σου, Ελλάδα", λοιπόν!

Η περίπτωση του νεαρού πατροκτόνου στη Νίκαια, θαρρείς και είναι αντιπροσωπευτική των συνεπειών της ενδοοικογενειακής βίας. Ένας πατέρας που κακοποιεί σύζυγο και παιδιά συστηματικά ("μας βαρούσε" λέει ο νεαρός) οδήγησε σε αυτό το δρόμο. Δράμα που επιβεβαιώνει τη σοβαρότητα των κρουσμάτων της ενδοοικογενειακής βίας. Έχουμε, ήδη, το νόμο, αλλά πρέπει να δούμε και τις δυνατότητες εφαρμογής του. Βασική πλευρά είναι η σχετική εκπαίδευση αστυνομικών, δικαστών, δικηγόρων, κοινωνικών λειτουργών, γιατρών, όλων όσοι εμπλέκονται, έτσι ώστε να αναγνωρίζουν και να κατανοούν το φαινόμενο. Και να μπορούν να το χειριστούν με την προσοχή και τη σοβαρότητα που απαιτείται. Το λέω αυτό γιατί η περίπτωση του Σερραίου συζυγοκτόνου, που προχθές έγινε η δίκη του στα Γιαννιτσά και έλαβε ποινή δώδεκα χρόνια με αναστολή, μαρτυρεί ότι κάτι δεν πάει καλά. Και αυτό το θύμα συνεχώς κακοποιούνταν και λίγο πριν φύγει από το περιβάλλον της βίας, ο σύζυγος της έδωσε τη χαριστική βολή. Εδώ η οικογενειακή τραγωδία στην κορύφωσή της.

Δεν έχουν όλες οι πράξεις βίας αυτό το αποτέλεσμα. Ευτυχώς. Το σακάτεμα, σωματικό και ψυχικό, είναι συνηθέστερο, αφού μία στις τρεις γυναίκες παγκοσμίως έχει κτυπηθεί, κακοποιηθεί και εξαναγκασθεί σε συνουσία στη ζωή της.

"Γεια σου, κόσμο!"

Άκου τι μηχανεύονται οι πάσης φύσεως μισογύνηδες, μουλάδες και αγιατολάχ. Στο Ιράν, στη λίμνη Ουρσυσμίγιε, πάνω σε ένα νησί θα απομονώνονται οι γυναίκες, μακριά από τη φυσική παρουσία των ανδρών. Θα λειτουργεί δε ως θέρετρο και ως... τουριστικό αξιοθέατο. Θα μπορούσαμε να βάλουμε ένα τίτλο "Το σεξιστικό απαρτχάιντ στην υπηρεσία της τουριστικής βιομηχανίας". Τι άλλο θα ακούσουμε τα αυτάκια μας παραμονές τις 8ης Μαρτίου, Παγκόσμιας Ημέρας των Δικαιωμάτων των Γυναικών! Τέτοιοι σχεδιασμοί απέχουν έτη φωτός από την παράγραφο του

μηνύματος του γ.γ. του ΟΗΕ για την 8η Μαρτίου: "Αυτή η μέρα είναι ευκαιρία για όλους εμάς -γυναίκες και άνδρες- να ενωθούμε σε μια υπόθεση, που αγκαλιάζει όλη την ενθρωπότητα. Η ενδυνάμωση των γυναικών δεν είναι μόνο αυτοσκοπός. Είναι όρος για την οικοδόμηση καλύτερης ζωής για όλους-ες πάνω στη γη".

Αμάν πια, θα μας εξοντώσουν οι φονταμενταλιστές...

"Γεια σου, Ευγενία" ή μάλλον "Καληνύχτα, Μαργαρίτα"!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/02/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Και να 'θελες να αγιάσεις, δεν σε αφήνουν οι ιερείς! Διεθνή εκστρατεία ανέλαβε η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ, για να μην περιληφθεί το άρθρο 7 στο προτεινόμενο σύνταγμα της περιφερειακής κυβέρνησης του Κουρδιστάν (του Ιράκ). Με το άρθρο 7 η ισλαμική σαρία γίνεται επίσημος νόμος της χώρας. Δηλαδή συνταγματοποιείται και επομένως θεσμοποιείται στο έπακρο ο σεξισμός. Οι διακρίσεις λόγω φύλου και η βία εις βάρος των γυναικών. Εισάγεται σεξιστικό απαρτχάιντ τώρα, στην αρχή της νέας χιλιετίας, μετά τόσους αγώνες, αποτέλεσμα των οποίων είναι να θεωρείται η ισότητα των φύλων ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Και αυτό γίνεται εις δόξαν των ιδεών της δημοκρατίας, της ελευθερίας και του κοσμικού κράτους, που οι Αμερικανοί και οι σύμμαχοί τους ευαγγελίζονται ότι κομίζουν στην ταραγμένη Μέση Ανατολή. Η εξέλιξη αυτή προσθέτει πολλά συν στη χρεοκοπία -επιχειρησιακή, πολιτική και ηθική- του σχεδίου του κ. Μπους και των συν αυτώ- για την αναμόρφωση του Ιράκ. Αντί να πάνε μπροστά τα πράγματα, πάνε πίσω ολοταχώς. Πίσω στον αναχρονισμό και εκβαρβαρισμό των ηθών. Ο πόλεμος και η κατοχή, συν τοις άλλοις, άνοιξαν την καταπακτή και ξεπήδησαν από μέσα όλα τα φριχτά δαιμόνια του φονταμενταλισμού και της αντίδρασης. Μπρρρ!

Με αφορμή αυτή τη θλιβερή εξέλιξη -που είναι κόλαφος στο πρόσωπο του "δυτικού" πολιτισμού- σκέφτομαι ότι στις μέρες μας παρατηρείται αξιοσημείωτη άνοδος του θρησκευτικού στοιχείου παγκόσμια. Η Ευρώπη θεωρείται, σε σύγκριση με άλλους τόπους, σχετική όαση, ωστόσο και εδώ τα πράγματα επιδεινώνονται. Το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών έχει επεξεργασθεί τις θέσεις του για τη σχέση θρησκείας και ισότητας των φύλων. Και, όπως λέει, "παρατηρεί ότι το συντηρητικότερο πολιτικό κλίμα, που επικράτησε την τελευταία δεκαετία στην Ευρώπη και παγκόσμια, έχει οδηγήσει σε αύξηση της επιρροής της θρησκείας -όλων των θρησκειών- στην Ευρώπη. Αναγνωρίζει δε την απειλή που οι θρησκείες θέτουν, αφού αρνούνται να αμφισβητήσουν την πατριαρχική κουλτούρα, που κρατάει ψηλά και εξιδανικεύει τον ρόλο της γυναίκας ως συζύγου, μητέρας και νοικοκυράς, ενώ αρνείται την υιοθέτηση θετικών μέτρων υπέρ των γυναικών, π.χ. στις βουλευτικές εκλογές. Αυτό αφορά ιδιαίτερα τις δύο από τις μεγαλύτερες θρησκείες -τον χριστιανισμό (ιδίως ρωμαϊκή καθολική Εκκλησία και προτεστάντες) και το Ισλάμ".

Γιατί ανησυχεί το φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα; Γιατί οι θρησκείες σε όλο τον κόσμο επιζητούν τον έλεγχο της γυναικείας προσωπικότητας και τη ρυμούλκηση της συμπεριφοράς, δίνοντας έμφαση στον έλεγχο της σεξουαλικότητας των γυναικών. Στην ακραία του έκφραση αυτός παίρνει τη μορφή της εκτομής των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών, σε μια επίδειξη άκρατου μισογυνισμού, ή τη μορφή του λιθοβολισμού της μοιχαλίδας ή του "εγκλήματος τιμής".

Αυτή η εναντίωση των οργανώσεων απέναντι στη θρησκευτική ηγεμονία δεν έχει, ασφαλώς, να κάνει με την πίστη και τη θρησκευτική ελευθερία, που είναι αναγνωρισμένο δικαίωμα. Είναι αντίθεση στην ανάμειξη της θρησκείας στην

πολιτική και στην έννομη τάξη, με τρόπο κιόλας που να υπονομεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών.

Δίδαγμα; Συμπέρασμα; Κοσμικό κράτος, χωρισμός κράτους - Εκκλησίας, αίτημα πιο επείγον παρά ποτέ...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/02/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο γυναίκες, δύο εικόνες, δύο ζωές... τόσο διαφορετικές, εν τω μεταξύ, σε πλήρη αντίθεση μεταξύ τους.

Η μία είναι ωραία, φιλόδοξη, αδίστακτη, τόσο δε ισχυρή, ώστε να κάνει ό,τι θέλει τον μεγαλύτερο ασφαλιστικό οργανισμό της χώρας. Χρησιμοποιεί την "ιδιαίτερη" εύνοια του διοικητή του οργανισμού -και διαχρονικά όλων των διοικητών- γίνεται η πέτρα του σκανδάλου σε μια ιστορία ερωτικού τριγώνου, που θα ήταν μια βαρετή ιστορία μικροαστών, αν δεν συνδεόταν με έναν βίαιο θάνατο.

Αυτή, βέβαια, είναι η εικόνα την οποία φιλοτεχνούν κάθε μέρα δεκάδες τηλεσχολιαστές και τηλεσχολιάστριες στις διαβόητες τηλεδίκες, που έχουν κάνει κουρέλι τα ανθρώπινα δικαιώματα. Και πάρε κι άλλες γαργαλιστικές λεπτομέρειες και να οι πηχυαίοι υπότιτλοι και τα ηθικολογικά "κηρύγματα". "Αναζητήστε τη γυναίκα", όπερ εστί μεθερμηνευόμενο, "αυτή η μάγισσα φταίει για όλα", "αυτή η Μάτα Χάρι", η κουνίστρα κ.λπ.

Από την άλλη, είναι ένα περίπου υπόλοιπο αλλοδαπής γυναίκας που κρατιέται με το ζόρι σ' ένα στάβλο, υπό συνθήκες απερίγραπτες. Την κακοποιούν οι ανθρωποφύλακες της -ομοεθνείς, ας σημειωθεί- τη δένουν ακόμη και με το λουρί του σκύλου, τη βιάζουν και την εκδίδουν... Έτσι, τουλάχιστον, ιστορείται... Είναι μια εικόνα φρίκης που προκαλεί αίσθηση και επιδέχεται περαιτέρω -τηλεοπτικής- μιντιακής επεξεργασίας στο πλαίσιο του προς πώληση εντυπωσιασμού.

Και αναρωτιέσαι πολύ απλά: πώς είναι δυνατόν το σύγχρονο γυναικείο πρότυπο, αυτό που προσβάλλεται, να αποπνέει τόση ισχύ και εν ταυτώ τόση αδυναμία; Να παραδέρνει μεταξύ των δύο άκρων του εκκρεμούς. Να είναι η παντοδύναμη "μοιραία" γυναίκα και συγχρόνως η σκλάβα;

Δεν μου φαίνονται αληθινά αυτά τα πορτρέτα. Ανάμεσα σε αυτά υπάρχει το πλήθος των Ελληνίδων και ξένων γυναικών που αγωνίζονται για μια θέση στον ήλιο και δεν προβάλλονται καθόλου.

Σκέφτομαι, αγαπητή μου, όπως πάει το πράγμα, ότι θα φορτώσουν στη γυναίκα και όλο το χάλι της διαχείρισης του ΙΚΑ, μη σου πω και τα αδιέξοδα του ασφαλιστικού. Έτσι κι αλλιώς, έναν αποδιοπομπαίο τράγο αναζητούν όλοι σε αυτή τη χώρα για να απαλλαγούν από τα κρίματά τους.

Κι έπειτα, εκείνη η άλλη, η άμοιρη και άβουλη, σε τέτοια επίπεδα ανδραποδισμού πια, δεν πείθει. Να το πω χυδαϊστά, στοιχειωδώς ελκυστικό έπρεπε να είναι το εμπόρευμα για τους πελάτες. Με άλλα λόγια, πολύ εύκολα η τοπική κοινωνία κρύβεται στο κέλυφός της και ρίχνει τα βάρη στους ξένους προαγωγούς, για να αποσείσει τις δικές της αμαρτίες. Ότι έκανε χρήση των σεξουαλικών υπηρεσιών μιας

γυναίκας - θύμα της εμπορίας και σεξουαλικής δουλείας, σε κλίμα ανοχής και συνενοχής!

Όπως και να 'χει, και μέσα από αυτές τις δύο εικόνες, επιβεβαιώνεται η βαθιά υποκριτική στάση τμημάτων της κοινωνίας, που τελεί εν συγκύσει. Και σε κάθε περίπτωση, είναι απτή η περιφρόνηση προς τη γυναίκα, απόρροια του βαθιού συντηρητισμού της. Δηλαδή ο ισχυρός άνδρας, ο πρώτος τη τάξει, σε μια τεράστια δημόσια υπηρεσία, δεν κάνει κατάχρηση της εξουσίας και της επιρροής του συνάπτοντας σχέση με μια υπάλληλο;

Ο πελάτης -και είναι εκατομμύρια αυτοί οι Έλληνες- που αγοράζει σεξ από μια αλλοδαπή γυναίκα -θύμα δουλεμπορίου- δεν έχει ευθύνη; Όχι μόνο ηθική, αλλά και ποινική, σύμφωνα πλέον και με τη νομοθεσία διεθνώς.

Αλλά τι περιμένεις να δεις σε μια κοινωνία που ανέχεται και πριμοδοτεί τον κιτρινισμό και τον φασίζοντα λαϊκισμό και κρύβει τεράστια αποθέματα ανορθολογισμού (όρα φραπελιά) στους κόλπους της;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/02/2007

Αγαπητή Ευγενία,

"Θηλυκοποίηση της μετανάστευσης (feminization of migration)", είναι το καινούργιο φαινόμενο, η νέα τάση στο παγκόσμιο μεταναστευτικό ρεύμα. Οι μετανάστριες έφτασαν να είναι το μισό του μεταναστευτικού πληθυσμού, διεθνώς και στη χώρα μας.

Παρακολούθησα λίγο τις εργασίες στην Επιτροπή της Βουλής για το καινούργιο σχέδιο νόμου, που τροποποιεί και βελτιώνει, όπως λέγεται, τον Ν. 3386/05. Δεν αντιλήφθηκα σχετικό προβληματισμό. Οι τοποθετήσεις των βουλευτών και της κυβέρνησης, βεβαίως, ήταν άφυλες.

Παρά το γεγονός, ότι η ετήσια Έκθεση 2006 του Ταμείου για τον πληθυσμό του ΟΗΕ, που αφιερώθηκε στη μετανάστρια - πρόσφυγα, τοποθέτησε το θέμα της γυναικείας μετανάστευσης στην πολιτική ατζέντα. Και μάλιστα, με έναν τρόπο που αρνείται, ευτυχώς, αντιλήψεις που είτε το συνδέουν με την αστυνόμευση των συνόρων, με την ασφάλεια της χώρας προορισμού, είτε το αξιολογούν ως απειλή για την οικονομική και κοινωνική συνοχή της χώρας υποδοχής.

Αντίθετα, η εργασία των μεταναστριών εκτιμάται ως θετική συμβολή στην οικονομία και ποιότητα ζωής, τόσο της χώρας διαμονής όσο και της χώρας προέλευσης, όπου κατευθύνονται τα εμβάσματα. Και γενικά, η έκθεση αναδεικνύει, ότι οι μετανάστριες δεν αποτελούν πρόβλημα, αλλά έχουν προβλήματα.

Θα μου πεις, τι καινούργιο λέει, αυτά τα ξέραμε. Πόσες και πόσοι από μας; Οι προοδευτικοί κοινωνικοί και πολιτικοί φορείς όχι μόνο τα ξέρουν, αλλά αγωνίζονται χρόνια τώρα για την ένταξη των μεταναστών - στριών και προσφύγων στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας υποδοχής. Υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Αλλά είναι άλλο πράγμα, όταν υπηρεσίες του πιο αντιπροσωπευτικού διεθνούς οργανισμού, όπως είναι ο ΟΗΕ, ασχολούνται με το θέμα ειδικά της γυναικείας μετανάστευσης και καλούν σε αναγνώριση της σκληρής εργασίας αυτών των γυναικών και σε προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Όταν αποδοκιμάζουν τον αντιδραστικό εντυπωσιασμό, με τον οποίο συχνά διανθίζεται ο δημόσιος διάλογος και παροτρύνουν η έμφαση να μη δίδεται "στον άλλη-η", αλλά στην κοινή μοίρα των ανθρώπων, στον ανθρωπισμό. Είναι, λοιπόν, η Έκθεση αυτή σημείο αναφοράς για μας και μπορεί να αξιοποιείται στον καθημερινό μας αγώνα.

Στην Ευρώπη, το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, η οργάνωση - ομπρέλα για πάνω από 4.000 οργανώσεις, άνοιξε τις δραστηριότητές της για το 2007 με συνάντηση και σεμινάριο υπεύθυνων μεταναστευτικών κοινοτήτων και ακτιβιστριών από τις 27 χώρες - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην Ελλάδα, το Τμήμα Γυναικών του ΣΥΝ, εγκαινίασε τις δραστηριότητές του για το 2007, με ημερίδα με τίτλο "Μετανάστριες - Πρόσφυγες: Από την Έκθεση του

ΟΗΕ στην ελληνική πραγματικότητα", δίνοντας το βήμα σε αρκετές δραστήριες μετανάστριες, που προσπαθούν να οργανωθούν. Αυτή η συζήτηση συνέπεσε χρονικά με τη συζήτηση στη Βουλή για τη ρύθμιση διαφόρων θεμάτων της μεταναστευτικής πολιτικής της χώρας. Μία πολιτική αποσπασματική, αρκετά ξενόφοβη, που είναι μακριά από το πλαίσιο των διεθνών συμβάσεων, πολιτική της αφάνταστης και συνεχούς ταλαιπωρίας των μεταναστών και μεταναστριών.

Οι τελευταίες είναι αόρατες για την ελληνική πολιτική, αλλά πολύ ορατές στην κοινωνία. Αυτή η αντίφαση πρέπει να λυθεί. Οι φωνές τους πρέπει να ακουστούν! Και τα παιδιά που γεννιούνται εδώ πρέπει να εγγράφονται στα δημοτολόγια. Είναι απαράδεκτο να είναι παιδιά "της χώρας του κανενός"...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/02/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Στην τελική ευθεία μπαίνει η καμπάνια των οργανώσεων της Πορτογαλίας εν όψει του δημοψηφίσματος της 11ης Φεβρουαρίου. Δημοψήφισμα που θα κρίνει αν οι γυναίκες θα έχουν δικαίωμα στη νόμιμη και ασφαλή άμβλωση, αν δηλαδή θα αποποινικοποιηθεί η άμβλωση.

Το πρώτο που σκέφτεσαι, είναι δυνατόν; Στην καρδιά της Ευρώπης; Στα πενήντάχρονα της Συνθήκης της Ρώμης, της ιδρυτικής της ΕΟΚ; Όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί ως "αποστολή" της την ισότητα των φύλων για τα κοινοτικής αρμοδιότητας θέματα; Στην Ευρώπη που δρουν τόσοι θεσμοί υπεράσπισης και προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Όπως, καλή ώρα, το Συμβούλιο της Ευρώπης; Αλλά μήπως η Πολωνία και η Ιρλανδία πάνε πίσω; Διότι, όταν επιτρέπεις την άμβλωση μόνο για λόγους υγείας της μητέρας ή δυσπλασίας του εμβρύου ή όταν η σύλληψη είναι προϊόν βιασμού -και αυτά πρέπει να επιβεβαιωθούν μέσα από γραφειοκρατικές διαδικασίες- ουσιαστικά ακυρώνεις το δικαίωμα επιλογής των γυναικών. Η ποινικοποίηση της άμβλωσης σημαίνει και δίωξη των γυναικών που προσφεύγουν σε αυτήν.

Δεν είναι απλά τα πράγματα. Σημαίνει και χρήση επισφαλών και επικίνδυνων μεθόδων για την αναπαραγωγική και τη γενική υγεία της γυναίκας. Έλεος! Σε τι εποχή ζούμε για να επιτρέπουμε τέτοιους αναχρονισμούς και βαρβαρισμούς;

Και γιατί τα παθαίνουμε όλα αυτά; Λόγω του πολιτιστικού σχετικισμού (ρελατιβισμού). Αυτού που αρνείται την ισχύ των διεθνώς και καθολικά αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και δίνει προβάδισμα στις πολιτιστικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες.

Στην πραγματικότητα τα καθολικά αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα υπερισχύουν των παραδοσιακών εθίμων και εθνικών ιδιομορφιών, που συχνά αποβαίνουν βλαπτικές για την υγεία, ακεραιότητα και αξιοπρέπεια της γυναίκας.

Η γυναίκα, λοιπόν, έχει δικαίωμα στην (αυτο)ρύθμιση της γονιμότητάς της (μέσω της αντισύλληψης και της έκτρωσης, χωρίς η τελευταία να θεωρείται κύριο μέσο αντισύλληψης).

Η εμμονή δογμάτων και θεσμών να έχουν τον έλεγχο επί του γυναικείου σώματος είναι εξωφρενική. Διαβάζω στο Human Rights Watch: "Ζούμε σε έναν κόσμο όπου οι γυναίκες δεν έχουν τον βασικό έλεγχο σε ό,τι συμβαίνει στο σώμα τους. Εκατομμύρια γυναίκες και κορίτσια αναγκάζονται να παντρευτούν και να κάνουν σεξ με άνδρες που δεν επιθυμούν. Γυναίκες τιμωρούνται για σεξουαλική σχέση εκτός γάμου ή με πρόσωπο επιλογής τους (και όχι επιλογής της οικογένειάς τους). Σύζυγοι και άρρενα μέλη της οικογένειας παρεμποδίζουν ή διατάζουν την πρόσβαση των γυναικών στην υγιεινή της αναπαραγωγής. Γιατροί και κυβερνητικοί επίσημοι κατευθύνουν

δυσανάλογα τις γυναίκες από μη προνομιούχες ή περιθωριοποιημένες κοινότητες σε εξαναγκαστικές πολιτικές οικογενειακού προγραμματισμού".

Σύμφωνα, εξάλλου, με τη Διεθνή Ομοσπονδία Οικογενειακού Προγραμματισμού, από τις πεντακόσιες χιλιάδες που πεθαίνουν κάθε χρόνο λόγω επιπλοκών στην εγκυμοσύνη, οι εβδομήντα χιλιάδες πεθαίνουν από επιπλοκές που δημιουργήσαν οι συνθήκες μη ασφαλούς έκτρωσης. Και κάποια δεκαεννιά εκατομμύρια γυναίκες κάθε χρόνο διακινδυνεύουν την υγεία και τη ζωή τους αφού υπόκεινται σε μη ασφαλή άμβλωση λόγω πλήρους νομικής απαγόρευσης ή λόγω αυστηρών νομικών περιορισμών ή εξαιτίας της αδυναμίας εύρεσης του ποσού ή για λόγους απόστασης από το αστικό κέντρο.

Είδες ποια είναι η βαθύτερη ουσία του δημοψηφίσματος στην Πορτογαλία; Είδες με τι όρους τίθεται το θέμα νόμιμη ή μη άμβλωση;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/01/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Δέχομαι πιέσεις να σχολιάσω το περιβόητο σίριαλ "Μαρία η άσχημη". Κανένα πρόβλημα. Απλά δεν το έχω δει και δεν ξέρω το στόρι. Δεν μπορώ να τρέφομαι με πίτουρα, ξέρεις. Γι' αυτό επιλέγω τι θα δω. Φαίνεται, όμως, ότι χρειάζεται καμία φορά να βλέπεις και τα απαράδεκτα για να μπορείς να αντιδράς.

- Κάντε κάτι, η φίλη ήταν πολύ πιεστική και πειστική στο τηλέφωνο. Υποτιμούν τις γυναίκες για εκατομμυριοστή φορά...

Κατ' αρχήν έχω μια απόθεση συνολικά με τις λατινοαμερικανικές σαπουνόπερες. Δεύτερη απόθεση με τα επιπόλαια κριτήρια στα οποία στηρίζονται οι σχέσεις των δύο φύλων. Ο άνδρας αρρενωπός κυνηγός και η γυναίκα "επιχείρηση γοητεία". Ποιος - ποια κυνηγά ποια - ποιον, είναι ολίγον δυσδιάκριτο. Κι έπειτα η τρίτη απόθεση έχει να κάνει με την κατάχρηση εξουσίας κατά κανόνα του αρσενικού, σπανιότερα και εσχάτως και του θήλεος - σημάδια των καιρών. Τέταρτη απόθεση, η απλοποίηση των πραγμάτων. Οι χονδροκομμένες καταστάσεις. Η έλλειψη βάθους στους χαρακτήρες. Πέμπτη απόθεση το πολύ κουλέρ λοκάλ, που δείχνει το άβαθο του πράγματος. Το μεγάλο διαχρονικό έργο π.χ. η Άννα Καρένινα, παρ' ότι διαδραματίστηκε σε μια ορισμένη χώρα, σε έναν ορισμένο χρόνο, έχει εφαρμογή παντού και πάντα. Αυτό είναι το κλασικό βάθος. Η έκτη απόθεση έχει να κάνει με την απαράδεκτη αισθητική, το απερίγραπτο κιτσαριό.

Γι' αυτό και δεν θέλω να βλέπω λατινοαμερικανικό σαπουνί. Έχουμε όμως και εξελληνισμένη εκδοχή λέει. Τόσο το χειρότερο για μας. "Μαρία η άσχημη", η ελληνική βερσιόν. Τι προάγει το σίριαλ αυτό; Τον εμφανισιακό ρατσισμό. Υπάρχουν πολλοί καθημερινοί ρατσισμοί, πέραν από τους γνωστούς και επίσημους. Ο ηλικιακός και ο εμφανισιακός είναι μεταξύ αυτών. Η "Μαρία η άσχημη" προάγει δυνατά αυτόν τον ιδιόμορφο ρατσισμό της εξωτερικής εμφάνισης. Σταθερά διαχέει το μήνυμα ότι όσο έξυπνη και μορφωμένη και ικανή κι αν είναι μια γυναίκα, αν δεν είναι όμορφη, θα είναι απόβλητη, μη ενσωματώσιμη στο περιβάλλον. Και τι σημαίνει όμορφη; Δεν είναι τόσο απλό. Υπάρχουν κάθε φορά συγκεκριμένα μαζικά πρότυπα, τα οποία προωθεί ο πολιτισμός της κατανάλωσης. Συγκεκριμένες προδιαγραφές. Ποια προσωπικότητα; Πλάκα μου κάνεις;

Ποιος, λοιπόν, επιβάλλει τις προδιαγραφές; Ένα ορισμένο τμήμα - λόμπι του ανδροκρατικού κατεστημένου. Γιατί, όπως βλέπεις, ο λόγος γίνεται πάλι για τις γυναίκες. Οι άνδρες δεν συζητιούνται.

Πάλι, λοιπόν, μας στριμώχνει το ευρωβόρο σύστημα. Δεν βλέπεις; Τελευταία οι άφωνες και κακοφωνίζ "τραγουδίστριες" κάνουν γυμνές φωτογραφήσεις η μία μετά την άλλη, λες και αυτό είναι το κύριο επάγγελμά τους. Γέμισε η οθόνη ημίγυμνες "γλάστρες". Η γυναίκα σε ρόλο σεξουαλικού αντικειμένου σε πείσμα της ισότητας!

Αυτό το περιβάλλον δεν αντέχει τη "Μαρία την άσχημη" και δεν θα ησυχάσει εάν δεν την κάνει "όμορφη". Η ήττα όμως της Μαρίας, εν προκειμένω, δεν είναι η διαφορετικότητά της, αλλά ακριβώς η μεταπήδησή της στην θλιβερή ομοιομορφία της "ομορφιάς". Και έτσι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς... χειρότερα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/01/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Η Σίντι Σιχάν, η μητέρα του -άδिका- σκοτωμένου στο Ιράκ Αμερικανού στρατιώτη, εξελίσσεται πλέον σε κεντρική φιγούρα του αντιπολεμικού κινήματος των ΗΠΑ. Σε αγωνίστρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σηκώθηκε και πήγε, μαζί με πολυμελή αντιπροσωπεία στο Γκουαντάναμο, στην Κούβα, στη βάση των ΗΠΑ, όπου έχει οργανωθεί το διαβόητο κολαστήριο σωμάτων και ψυχών...

Πήγαν οι ακτιβιστές και ακτιβίστριες να διαμαρτυρηθούν για τη λειτουργία αυτού του ειδικού στρατοπέδου - φυλακής, που έστησαν οι ΗΠΑ για τους υπόπτους τρομοκρατίας. Βλέπεις στις 11 Ιανουαρίου συμπληρώθηκαν κιόλας πέντε χρόνια λειτουργίας του στρατοπέδου, που οι πρώτοι κρατούμενοί του ήταν οι Ταλιμπάν, ύστερα όμως κρατήθηκαν πολίτες από σαράντα πέντε χώρες. Μετά τη διεθνή κατακραυγή, από τους εφτακόσιους πενήντα κρατούμενους αφέθηκαν οι τριακόσιοι, οι υπόλοιποι όμως είναι εκεί, για να θυμίζουν στο σύγχρονο κόσμο, ότι στο Γκουαντάναμο έχει σημειωθεί μια νομική και πολιτική καταστροφή ιστορικών διαστάσεων, κατά την οργάνωση Human rights watch. Ποια είναι η ιδιαιτερότητα; Κρατούνται και βασανίζονται φριχτά άνθρωποι, χωρίς να τους έχει απαγγελθεί κατηγορητήριο, χωρίς δικηγόρο, χωρίς επικοινωνία με τους οικείους τους, χωρίς να γνωρίζουν πότε θα σταματήσει αυτή η ανομία - τραγωδία. Δηλαδή, το Γκουαντάναμο ακύρωσε το habeas corpus, μια κατάκτηση αιώνων. Εκείνη δηλαδή τη νομική διασφάλιση, που επιτρέπει στον κρατούμενο-η να αμφισβητεί ενώπιον του δικαστηρίου τις συνθήκες παράνομης κράτησής του και να τον προφυλάσσει από την κρατική αυθαιρεσία.

Δηλαδή από πότε ο ύποπτος-η είναι και ένοχος-η; Μόνο μία δίκαιη δίκη, με όλες τις δικονομικές εγγυήσεις, που έχουν δοκιμαστεί αιώνες, μπορεί να αποδείξει την ενοχή ή την αθωότητα. Μόνο μια τέτοια δίκη μπορεί να επιβάλλει συμμετρική ποινή, σε περίπτωση ενοχής. Τα υπόλοιπα είναι αυθαιρεσία της εξουσίας. Μια αυθαιρεσία την οποία "εξασφάλισε" στις ΗΠΑ, μετά την 11 Σεπτεμβρίου ο "Πατριωτικός Κώδικας" οι Στρατιωτικές Επιτροπές Δικών του κ. Μπους, και ο Κώδικας Στρατιωτικών Επιτροπών, που, δυστυχώς, ενέκρινε το Κογκρέσο, μόλις στις 29/9/06 (με την παλιά του σύνθεση). Αυτή η νέα νομοθεσία αφορά ακριβώς τη δίκη ξένων που κρατήθηκαν στο Γκουαντάναμο (φαντάζεσαι, πόσο δίκαιη θα είναι). Δηλ. το Κογκρέσο δεν σεβάστηκε, ούτε την πρότερη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ, ότι οι κρατούμενοι μπορούν να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους στα δικαστήρια.

Για να δούμε το νέο Κογκρέσο τι θα κάνει. Κανονικά, θα έπρεπε, ως πρώτη πολιτική ενέργεια, να κλείσει το κολαστήριο, όπως επανειλημμένα έχει ζητήσει το Συμβούλιο της Ευρώπης, χαρακτηρίζοντάς το "ντροπή για την Αμερική και εξοργιστική παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου". Αλλά βλέπεις, η ειδική φυλακή είναι το απαραίτητο αξεσουάρ της παγκόσμιας στρατηγικής του κ. Μπους, του "πολέμου κατά της τρομοκρατίας". Καταστολή και στρατιωτικοποίηση, έκτακτη νομοθεσία, ειδικά δικαστήρια ασφαλείας, περιφρόνηση του διεθνούς δικαίου, αυτά είναι τα κύρια υλικά

της συνταγής του "είμαστε σε πόλεμο". Από αυτήν την ιδεολογικοπολιτική στρέβλωση προήλθαν τα Γκουαντάναμο και Αμπού Γκράμπ, το παρακμιακό στίγμα της εποχής μας. Ευτυχώς, που οι αγαθές συνειδήσεις στον κόσμο επαγρυπνούν. Ευτυχώς, που αγωνίζονται τον καλόν αγώνα. Όσο οι Σίντι Σιχάν και η συντροφιά τους θα οργανώνουν τη διαμαρτυρία τους επιτόπου, κοντά στη σκηνή του εγκλήματος, δεν έχουν ακόμη χαθεί όλα!

Είμαστε μαζί τους!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/01/2007

Αγαπητή Ευγενία,

Να μου επιτρέψεις σήμερα να φιλοξενήσω στη στήλη μας κείμενο ανοιχτής επιστολής προς την άρτι εκλεγείσα πρόεδρο της αμερικανικής Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Νάνσυ Πελόσι.

Αγαπητή κυρία,

Πρώτα απ' όλα θέλω να σας συγχαρώ για την εκλογή σας ως προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων και να σας ευχηθώ κάθε επιτυχία.

Σημειώνω με ικανοποίηση ότι είστε η πρώτη γυναίκα που καταλαμβάνετε αυτή τη θέση σε όλη την πολιτική ιστορία της Αμερικής. Και είναι από τις υψηλότερες θέσεις στην πολιτική ιεραρχία, η τρίτη.

Κυρία Πελόσι, έχω ακούσει πολλά για τη μαχητικότητα με την οποία υπερασπίζεστε τις θέσεις σας. Διάβασα για τη σφοδρή δημόσια σύγκρουση που είχατε με τον πρόεδρο κ. Μπους, στον οποίο επιδαψιλεύσατε τέτοιους χαρακτηρισμούς που εγώ δεν θα μπορούσα να εκστομίσω για τον πρωθυπουργό της χώρας μας ή/και τον πρόεδρο. Διαβάσαμε ακόμη ότι ασχολείστε με το περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επί τη βάσει όλων αυτών, εγώ και οι φίλες μου στην Ελλάδα αναπτύξαμε αυξημένες προσδοκίες ότι επί των ημερών σας θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν όλες οι δυνατότητες του θεσμού στον οποίο προΐστασθε προκειμένου να υπηρετηθεί η ειρήνη, η δημοκρατία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η ισότητα των φύλων.

Αποκομίσαμε την εντύπωση ότι τα τελευταία χρόνια το Κογκρέσο σαν να είχε υποτιμηθεί και ρυμουλκηθεί στις βουλήσεις του κ. Μπους και των συνεργατών του, που ακολουθούν μια πολιτική βλαπτική για την παγκόσμια ειρήνη, μα και -όπως πιστεύουμε- για την ίδια την Αμερική.

Ιδιαίτερα μας ανησυχεί η κατάσταση στη Μ. Ανατολή και ιδίως στο Ιράκ. Η συνεχιζόμενη αιματοχυσία και το βάθεμα της κρίσης εκεί δεν μας αφήνουν να κοιμηθούμε. Βλέπετε, η Ελλάδα είναι στην ευρύτερη γειτονιά των εστιών της κρίσης...

Όπως εξελίσσονται τα πράγματα εκεί, η άμεση αποχώρηση των κατοχικών δυνάμεων είναι πράξη σοφίας και θέλουμε να συμβάλετε σε αυτήν την κατεύθυνση.

Κυρία Πελόσι, η Αμερική είναι μια μεγάλη χώρα με πολύ μεγάλες δυνατότητες. Γιατί δεν τις αξιοποιεί, λοιπόν, προκειμένου να εδραιωθεί η ειρήνη στον κόσμο, η διεθνής συνεργασία και η συνασφάλεια; Δεν υπάρχει καλύτερη ασπίδα ασφαλείας από τη συνεργασία και τη φιλία.

Και θέλω να σας εξομολογηθώ και έναν μύχιο φόβο μου: μήπως το δόγμα του "προληπτικού" πολέμου δεν είναι προνομία και εργαλείο μόνο του κ. Μπους και των προθύμων συμμάχων του; Μήπως αφορά την εξωτερική πολιτική της Αμερικής εν γένει, από 'δώ και πέρα; Σας παρακαλώ να διαψεύσετε αυτόν τον φόβο. Σας παρακαλώ να κάνετε ορατό ένα άλλο πρόσωπο της μεγάλης σας χώρας, που ενυπάρχει στους κόλπους της αμερικανικής κοινωνίας. Έχουμε ανάγκη να δούμε στο προσκήνιο την "άλλη Αμερική", αυτή που αγωνίζεται κατά του πολέμου και υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όταν πρέπει να πάρετε μια μεγάλη απόφαση, που κρίνει ζωές και τύχες πολλών ανθρώπων, όταν οι πιέσεις και τα διλήμματα είναι άκαμπτα -και η πολιτική βρίθει σκληρών διλημμάτων- σας παρακαλώ να κοιτάξετε τα εγγόνια σας στα μάτια και να αναλογιστείτε τη μοίρα των παιδιών του πλανήτη. Πρέπει όλα τα παιδάκια του κόσμου να ζήσουν ασφαλή, σε περιβάλλον ειρήνης και φροντίδας. Αλλιώς τι νόημα έχει η ζωή και οι χαρές του κόσμου τούτου;

Με τιμή

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/12/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Είχα, λέει, μία λίστα υποχρεώσεις και τις σημείωνα να μην τις ξεχάσω, ώστε να υπολογίσω τις διαδρομές και να τα προλάβω όλα σε ένα πρωινό. Κατά πρώτον, να περάσω από τον χαμογελαστό Mr Baker για ψωμί και κουλουράκια. Μετά στο Crazy wool για κάλτσες. Μην λησμονήσω το Books and cds για δώρα. Στο Trendy για γλυκά. Στο Carrefour για τρόφιμα. Άσε την παραγγελία της κυρά Δέσποινας που μένει στο γηροκομείο, το γαλακτομπούρεκο Despina's. Και, βεβαίως, στην Eurobank για δουλειές. Και κείνο το ύφασμα; Πότε θα προλάβω να πάω στο Silk and wool; Και στο Hair - Dresser's να κουρευτώ;

Βγήκα λέει, στο δρόμο και σαν να μη γνώριζα κατά πού να πάω. Ξαφνικά δεν μπορούσα να ταυτοποιήσω τις διευθύνσεις. Τι θα πάρω στο Crazy wool; Στο Mr Baker; Τι πουλάνε στο Fashionable; Στο Illy; Στο Silly boy; Κοίταξα γύρω - γύρω με απόγνωση. Ήταν φανερό, τελούσα εν συγχίσει. Συχνά - πυκνά έβλεπα γύρω bank. Και σωρούς σκουπιδιών. Πλησίασα στον περίβολο ενός επιβλητικού κτιρίου που έγραφε bank. Κάθισα σε ένα τοιχίο με δάκρυα στα μάτια. Βοήθεια, έλεγα στους περαστικούς και τις περαστικές. Σας παρακαλώ έχω χαθεί. Εγώ θέλω να είμαι στην Ελλάδα, στην Αθήνα, στους Αμπελόκηπους. Πού είμαι τώρα; Βοηθήστε με. Σαν να μην με άκουγαν.

Και εκεί όπως καθόμουν, ένα τεράστιο αλουμινένιο χέρι βγαίνει μέσα από τη bank, προέκταση κάποιου μηχανήματος, και μου δίνει μια κατακούτελα: μπάαανκ.

Εύπηνησα αλαφιασμένη. Και προσπαθούσα επί ώρα να καταλάβω. Αχ τι ανακούφιση, δεν ήταν παρά ένα όνειρο - εφιάλτης. Αλλά και οι ονειρικοί εφιάλτες είναι σαφώς προτιμότεροι από τους πραγματικούς.

Η ζωή στην πόλη, που τόσο αγαπάμε, γίνεται όλο και πιο δύσκολη. Ένα μεγάλο μέρος του άγχους που έχω κάθε μέρα είναι αν θα φθάσω έγκαιρα στα σημεία των ραντεβού και των υποχρεώσεων. Αυτό το κομμάτι της καθημερινότητας είναι εν πολλοίς απρόβλεπτο. Δεν ξέρεις τι θα σε βρει στο δρόμο. Και η αίσθηση είναι, ότι τα ιδιωτικά αυτοκίνητα αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο. Και με τα ταξί δυσκολεύει η κατάσταση. Στα δεκαπέντε άδεια που περνάνε και φεύγουν αδιάφορα το ένα θα σταθεί. Ούτε καταλαβαίνεις τι γίνεται. Κι εσύ επείγεται να βγάλεις πέρα τις μικρές διαδρομές. Πώς να μην βλέπεις εφιάλτες;

Και το άλλο μεγάλο όνειδος είναι οι σωροί των σκουπιδιών. Οι κεντρικοί δρόμοι είναι καθαροί. Έτσι και στρίψεις στο στενό τα σκουπίδια κάνουν πάρτι. Δεν είναι δυνατόν να περάσει και το 2007 χωρίς να δοθεί λύση στο χρονίζον αυτό πρόβλημα. Τι; Τζάμπα πήγαν και οι δημοτικές εκλογές και τα προγράμματα και ο δημόσιος διάλογος; Όσοι και όπου έγινε; Αναλαμβάνουν τις μέρες αυτές οι νεοεκλεγείς αρχές στους ΟΤΑ. Ας μας δώσουν ένα διαφορετικό, θετικό δείγμα γραφής. Για να μην αποξενώνονται οι πολίτες από τα πράγματα της πόλης. Γιατί αν βγάλουμε

συμπεράσματα από τις επιγραφές των καταστημάτων, μοιάζει η αγγλική να είναι η δεύτερη επίσημη γλώσσα της χώρας! Μην σου πω δε και η πρώτη! Καλή χρονιά!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/12/2006

Αγαπητή Ευγενία,

* Να και μια ευχάριστη είδηση. Μιλώ για την εκλογή της Ελένης Μαύρου ως δημάρχου Λευκωσίας!

Δεν μας είχε συνηθίσει σε τολμηρή ανάδειξη γυναικών το πολιτικό σύστημα της Κύπρου. Γι' αυτό η νίκη της Ελένης Μαύρου φαντάζει εξαιρετικά σημαντική. Συμβολική δε σε πολλά επίπεδα. Μας ενδιαφέρει από άποψη αριστερή και φεμινιστική. Και μην ξεχνάς, η Λευκωσία είναι μια πόλη διαιρεμένη με "τείχος", σε μια εποχή που οι πολίτες του κόσμου διαμορφώνουν την επιθυμία υπέρβασης των συνόρων. Υλικών - γεωγραφικών και νοητών.

Ακελίστρια η Ελένη, με γνώσεις, γνώση και πολιτική εμπειρία, καθώς, τόσο νέα διακόνησε σε τόσες θέσεις: δημοτική σύμβουλος Λευκωσίας και βουλευτής και ευρωβουλευτής. Και με σοβαρή ενασχόληση με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Δηλαδή μία "δική μας" γυναίκα, συναγωνίστρια.

Ας είναι καλά, λοιπόν. Και, μακάρι, στη δική της θητεία να γευτούμε τη χαρά της λύσης του Κυπριακού, που ακόμη αιμάσσει. Μακάρι να ανοίξει μια νέα σελίδα...

* Στον απόηχο των όσων έγραφα το προηγούμενο Σάββατο για τον πατριάρχη Αλέξιο τον ΙΙ, μου τηλεφώνησαν κάποιες φίλες. Μου επισήμαναν κάτι, που κι εγώ το σκεφτόμουν, αλλά δεν ήθελα να το θίξω. Είπα, ας μην γίνω τόσο κακή και καυστική.

Σήμερα θα το μεταφέρω, όπως μου ειπώθηκε. Γιατί άραγε, μιας και ο ιεράρχης ασχολήθηκε με τις γυναίκες και την ηθική στην κοινωνία, δεν έπιασε το μέγα και καταπελτικό, που λεν και οι Κύπριοι, θέμα, αυτό της εμπορίας των γυναικών; Δεν το γνωρίζει; Και γιατί, ακόμη, οι πολιτικοί ηγέτες της Ρωσίας, όταν αναφέρονται στην ανάγκη καταπολέμησης των κοινωνικών πληγών, δεν αναφέρονται στο δουλεμπόριο των γυναικών; Έχουν αίσθηση της πραγματικότητας; Ρητορικά ερωτήματα, Ευγενία μου. Δεν είμαι σε θέση να απαντήσω, εγώ τουλάχιστον. Εκείνο που ξέρω και μπορώ να πω είναι τούτο: λυπάμαι και στενοχωριέμαι, όταν η "Ρωσίδα" και η "Ρωσιδούλα" στη χώρα μας αναφέρονται απαξιωτικά και συνδέονται συχνά με την ελευθεριότητα του ζην. Λυπάμαι που το "Ρωσίδες καλλιτέχνιδες" ερμηνεύεται με έναν συγκεκριμένο τρόπο.

Αδिकούν αυτές οι εικόνες και αναπαραστάσεις στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας τη χώρα και τον πολιτισμό της. Ο πολιτισμός της Ρωσίας έρχεται από μακριά. Η πνευματικότητα και η βαθιά σκέψη του λαού της είναι αναμφισβήτητη. Η φυσική ευγένεια των ανθρώπων της και ο ανθρωπισμός, επίσης. Σκέφτονται οι άνθρωποι με όρους ευρύτερους, όχι ατομικιστικούς. Και είναι κρίμα, που η λεγόμενη "ρωσική μαφία" και τα δίκτυα εκμετάλλευσης ανθρωπίνων όντων αμαυρώνουν την πραγματική εικόνα. Θα είναι μια προσφορά στη δημοκρατία και στις κοινωνίες μας αν οι αρχές μπορέσουν να ελέγξουν αυτήν την εγκληματική δραστηριότητα. Ρωσικές, ελληνικές, βουλγαρικές και όποιες άλλες. Ότι χρειάζονται συντονισμένες διεθνείς

προσπάθειες ούτε συζήτηση. Αλλά πρώτα απ' όλα χρειάζεται αναγνώριση του προβλήματος. Δηλαδή, συμπερίληψη στην προγραμματική ατζέντα των πολιτικών κομμάτων, στο δημόσιο λόγο των πολιτικών παραγόντων και αξιωματούχων.

Τουλάχιστον, εμείς στην Ελλάδα αναγνωρίσαμε, ότι έχουμε πρόβλημα ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών και παιδιών. Ο ίδιος ο υπουργός Δικαιοσύνης βγήκε στον δρόμο και μοίρασε το ενημερωτικό για το σχετικό νόμο φυλλάδιο.

Εκτός αν αυτά δεν θεωρούνται ζητήματα τέτοια και τόσα, ώστε να ενσωματωθούν στην πολιτική, στη high politics.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/12/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Αμάν, τι πάθαμε! Συνωμοτούν εναντίον των δικαιωμάτων των γυναικών ο ένας μετά τον άλλον οι θρησκευτικοί ηγέτες, όλων των δογμάτων, σε μια όντως θαυμαστή συγχορδία. Μπορεί στα άλλα να μην τα βρίσκουν, σε πείσμα του διαθρησκευτικού διαλόγου ή να εξαντλούνται σε σχέσεις διπλωματικού χαρακτήρα, όμως σε ένα είναι σύμφωνοι: στον περιορισμό των γυναικών σε ρόλο παιδοποιητικής μηχανής.

Πρόσφατα πήρε τη σκυτάλη ο πατριάρχης Αλέξιος II. Μιλώντας, λοιπόν, στη σύνοδο της επισκοπής της Μόσχας είπε πολλά. Κατά δημοσιογραφική εκτίμηση, ο λόγος του είχε προγραμματικό χαρακτήρα (πάσα ομοιότητα με εγχώριες γνωστές καταστάσεις είναι εντελώς τυχαία...). Ο πολιτικός γάμος κατά τον σεπτόν πατριάρχη -και, προφανώς, η άτυπη συμβίωση- είναι παράνομος και πράξη ακολασίας. Υπό τον όρο "διακοπή της εγκυμοσύνης" οφείλουμε να διαβάσουμε "φόνος του αγέννητου παιδιού".

Η Εκκλησία, είπε, κατανοώντας τη σημασία της οικογένειας (εν Κυρίω, προσθέτω εγώ) για τη διαμόρφωση του μέλλοντος της Ρωσίας, θεσμοθέτησε το "Πατριαρχικό παράσημο της μητρότητας", το οποίο απονέμεται "προς ευλογία για την αγάπη στα παιδιά και την με αυτοθυσία μητρική λειτουργία". Αυτή η πρωτοβουλία αξιολογείται από τον ίδιο ως ένα από τα βήματα της διδαχής των ηθικών αρχών. Και, προφανώς, στο πλαίσιο αυτών των ηθικών αρχών δεν χωράει άλλος ρόλος της γυναίκας, ει μη μόνον αυτός της γέννας και της μητρότητας. Ούτε κατά διάνοια σκέφτονται οι Ρώσοι πατέρες ότι η γυναίκα έχει το δικαίωμα της ρύθμισης της γονιμότητάς της. Έχει την κυρίαρχη επιλογή αν θα κάνει παιδιά, πόσα και σε ποια διαστήματα. Εννοούν να προβάλλουν από του άμβωνος ένα αρχαϊκό πρότυπο γυναίκας αυτό της υποταγμένης και υποδεέστερης, που εδώ και καιρό πνέει τα λοίσθια.

Βέβαια, είπε κι άλλα ο προκαθήμενος της Εκκλησίας της Μόσχας και πασών των Ρωσιών, όπως στα μοναστηριακά κελιά να μην υπάρχουν τηλεόραση και Internet, αλλά σε αυτά δεν έχω καμία αρμοδιότητα να τα κρίνω. Εμένα με νοιάζει πώς οι ηγήτορες της Εκκλησίας επιμένουν να βλέπουν τη γυναίκα. Αλήθεια, γιατί δεν ενοχλείται ο πατριάρχης από την εντυπωσιακή έλλειψη γυναικών πολιτικών στη "σύγχρονη πολιτική σκηνή" της Ρωσίας; Πού πήγαν οι γυναίκες; Και αν αυτές λείπουν από τα κέντρα όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές, ζήτημα είναι αν η κοινωνική προστασία της μητρότητας και του παιδιού θα βρίσκει χώρο μεταξύ των προτεραιοτήτων. Γιατί δεν χρειάζεται παράσημο η μητρότητα και παχιά λόγια.

Χρειάζεται έμπρακτη υλική στήριξη από την πολιτεία και τους θεσμούς της. Δεν είναι θέμα φιλανθρωπίας η μητρότητα, αλλά γενναιόδωρης κοινωνικής πολιτικής. Χωρίς επιδόματα και διευκολύνσεις, χωρίς υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, δεν μπορεί να δημιουργηθεί φιλικό κοινωνικό κλίμα προς την οικογένεια, τη σημασία της οποίας πολλοί παράγοντες εξαίρουν συχνά στα λόγια μόνο.

Για να μην παρεξηγηθώ. Δεν είμαι συλλήβδην κατά των πατέρων. Ίσα - ίσα που νομίζω πως έχουν μοναδικές δυνατότητες να προσφέρουν παραμυθία και βοήθεια στον πάσχοντα άνθρωπο. Να πάνε πέρα από τις διαιρέσεις της πολιτικής. Να συνενώσουν το ποίμνιο στην αρχή της αγάπης. Αυτοί όμως ερωτοτροπούν με την πολιτική. Τι γυρεύουν να εμπλέκονται στα πόδια της έννομης τάξης;

Τα δικαιώματα των γυναικών είναι πλέον νομικά κατοχυρωμένα και διεθνώς αναγνωρισμένα. Τελεία και παύλα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/12/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Έχεις δίκιο. Το συνέδριο που έγινε αυτές τις μέρες στην Αθήνα, με θέμα την εμπορία ανθρωπίνων όντων για λόγους εκμετάλλευσης, ήταν μια καλή στιγμή. Το οργάνωσαν η Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Θα λέγαμε ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο ενδεδειγμένος φορέας για να πάει τα πράγματα πιο πέρα, στον βαθμό που αριθμεί σαράντα έξι κράτη - μέλη και έχει ως περιεχόμενο δράσης την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και η παράνομη διακίνηση ανθρώπων ακριβώς συνιστά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προσβολή κατά της αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας του προσώπου.

Τα καλά νέα είναι ότι το Συμβούλιο έχει ετοιμάσει ένα κείμενο σύμβασης για δράση κατά της παράνομης διακίνησης ανθρώπων (trafficking), που έχει πλέον ανοιχτεί για υπογραφή και κύρωση. Η ελληνική κυβέρνηση δεσμεύτηκε ότι σύντομα θα προχωρήσει στην κύρωση της σύμβασης που αναμένεται να τεθεί σε ισχύ σε κανα δυο χρόνια. Η σύμβαση, εφόσον κυρωθεί, θα είναι νομικά δεσμευτική και θα πρόκειται για ένα περαιτέρω ποιοτικό βήμα στο έργο του συμβουλίου, στον τομέα της αντιμετώπισης του εγκλήματος αυτού. Δηλαδή από τις (πολλές) συστάσεις θα περάσουμε στη σύμβαση.

Όπως αναμενόταν, η σύμβαση εστιάζει την προσοχή σε τρία επίπεδα: την πρόληψη, την προστασία (των θυμάτων) και τη δίωξη (των δραστών). Εξαιρεί τη σημασία της διασυνοριακής συνεργασίας, της συνεργασίας με άλλους διεθνείς οργανισμούς, καθώς και με μη κυβερνητικές οργανώσεις, που είχαν άλλωστε σημαντική παρουσία στο συνέδριο.

Ήδη η διαδικασία υπογραφής και κύρωσης της σύμβασης προκαλεί στο εσωτερικό των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης σημαντικές διεργασίες. Αρκετά είναι τα παραδείγματα χωρών που προσαρμόζουν τη νομοθεσία τους, τροποποιώντας τον ποινικό κώδικα ή/και υιοθετώντας ειδική νομοθεσία, όπου η αυστηροποίηση των ποινών και η αρωγή στα θύματα αποτελούν βασικούς άξονες πολιτικής. Δυνάμει αυτής της νομοθεσίας, εκπονούν εθνικό σχέδιο δράσης, ορίζουν εθνικό συντονιστικό - διυπουργικό - όργανο, δημιουργούν ειδικό ταμείο αρωγής στα θύματα κ.λπ. Πρόκειται για μια θετική εξέλιξη, αν και δεν μπορούμε να πούμε σήμερα ότι τα μέτρα πολιτικής είναι αντίστοιχα της βαρύτητας του εγκλήματος, που είναι μορφή δουλεμπορίου. Καταλαβαίνεις; Πωλούνται και αγοράζονται ανθρώπινα όντα, κυρίως γυναίκες και παιδιά, για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης και μαύρης εργασίας.

Ωστόσο η δική μου απαίτηση πάει πιο πέρα από τους σχεδιασμούς του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΗΕ (ιδέ το σημαντικό Πρωτόκολλο του Παλέρμο). Όλα αυτά τα κείμενα δεν αναφέρονται στις κρατούσες αξίες στις κοινωνίες της εμπορευματοποίησης, στην ιδεολογία της αγοράς. Διότι αυτή είναι που νομιμοποιεί όλες τις εκφράσεις της αγοραπωλησίας, ακόμη και του σώματος και των οργάνων του, που είναι αγαθά εκτός εμπορικής συναλλαγής. Και το δεύτερο, όλοι απεχθάνονται το trafficking και το αποκηρύσσουν μετά βδελυγμίας. Δεν πειράζουν,

όμως, την πορνεία, αφού κιόλας θέλουν να πλήξουν τη ζήτηση, κι αυτό εμένα δεν μου αρέσει. Εάν η εμπορία είναι απαξία, το ίδιο απαξία είναι και η πορνεία κατά την οποία ο έλεγχος επί του θήλεος αγγίζει την αποθέωση...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/12/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Ποιος είναι παραδοσιακά ο κύριος φορέας της λεγόμενης "άτυπης φροντίδας" στην οικογένεια; Ποιος φροντίζει τους γέροντες γονείς, αναξιοπαθούντες συγγενείς, τα ανήλικα παιδιά, τα τυχόν άτομα με αναπηρία; Με αλτρουισμό και αυτοθυσία συχνά; Μα η γυναίκα. Τώρα, όμως, οι καταστάσεις έχουν αλλάξει. Η γυναίκα εργάζεται και θα εργάζεται, όπως δείχνουν οι τάσεις. Η έξοδός της στην αγορά εργασίας δεν είναι συγκυριακή. Πρόκειται για κοινωνική μεταβολή ιστορικού χαρακτήρα. Και, μάλιστα, με εργασία όλο και περισσότερο ευέλικτη, άρα μη εξ αρχής προβλέψιμη ως προς το χρόνο και τα ωράρια.

Από την άλλη η αύξηση του προσδόκιμου ζωής, που δεν μπορεί παρά να χαιρετιστεί ως θετική, δημιουργεί νέες απαιτήσεις ως προς τα άτομα της τρίτης ηλικίας. Και, βεβαίως, η ανεπάρκεια των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών επιφορτίζει την οικογένεια με νέα οικονομικά -και όχι μόνο- βάρη.

Δεν πάει πολύς καιρός που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης του 2002, προδιέγραψε τις κατευθύνσεις στον τομέα αυτό. Τα ευρωπαϊκά κράτη - μέλη μέχρι το 2010 να έχουν καλύψει με παιδικούς σταθμούς το 33% των παιδιών μέχρις ηλικίας τριών ετών και το 90% των παιδιών από τριών ετών μέχρι την ηλικία του σχολείου.

Η συζήτηση για τα παραπάνω ζητήματα είναι καίρια. Από την επαρκή και αποτελεσματική απάντηση στο ερώτημα "ποιος φροντίζει" και "ποιος θα φροντίζει αύριο" εξαρτάται η προώθηση της ισότητας των φύλων στην πράξη, η κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, η ευρυθμία της κοινωνικής λειτουργίας. Η συζήτηση αυτή θα όφειλε να είναι η δημοφιλέστερη στην κοινωνία. Ωστόσο, με τις σημερινές αξιακές προτεραιότητες μοιάζει υποβαθμισμένη. Γι' αυτό δίνω πολύ μεγάλη σημασία στις πρωτοβουλίες φορέων και οργανώσεων που προσπαθούν να εντάξουν τον προβληματισμό και τον ανάλογο σχεδιασμό στις προτεραιότητες της πολιτικής. Να πουν ότι οι κοινωνικές δαπάνες, οι δαπάνες για την κοινωνική προστασία, είναι κοινωνικές επενδύσεις μεγάλης σημασίας. Διότι και όφελος παράγουν και θέσεις δημιουργούν. Π.χ. οι φροντιστές -ίστριες υγείας. Δεν είναι τυχαίο που το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών έχει συγκεντρώσει την προσοχή του στο θέμα και έχει αρχίσει πανευρωπαϊκή καμπάνια με τις θέσεις του υπό τον χαρακτηριστικό τίτλο "Ποιος φροντίζει" (η άλλη σημασία, "ποιος νοιάζεται"). Προχθές στην Αθήνα είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω ένα καλοοργανωμένο συνέδριο του ΙΚΠΑ (Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης) με θέμα "η οικογένεια που φροντίζει". Είδαμε εκεί πρωτοπόρες δράσεις και κενά, είδαμε δημιουργικά παραδείγματα πρωτοβουλιών των γονιών με παιδιά με αναπηρία, είδαμε τις δυνατότητες της τεχνολογίας στην ακακούφιση των πασχόντων ατόμων και τα νέα αιτήματα που διαμορφώνονται απέναντι στα ασφαλιστικά ταμεία.

Διαπιστώσαμε την ανάγκη, ότι στις μέρες μας μια νέα ισορροπία θα όφειλε να υπάρχει μεταξύ κράτους, αυτοδιοίκησης, θεσμών της πολιτείας και οικογένειας που φροντίζει. Μια τέτοια ισορροπία και συνεργασία, όπου οι θεσμοί εξασφαλίζουν τους

πόρους και την τεχνογνωσία, δημιουργούν το πλαίσιο για να ανθίσει η πρωτοβουλία των γονιών και πολιτών - εθελοντών. Διότι, ασφαλώς, η λύση δεν είναι η συλλήβδην ιδρυματοποίηση και ασυλοποίηση, η εγκατάλειψη των μελών της κοινωνίας που υστερούν πίσω από αδιαπέραστα τείχη, ούτε, όμως, η εγκατάλειψη των οικογενειών στον αυτόματο πιλότο της εμπορευματοποίησης, στην κοινωνική αδιαφορία και αναλγησία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/11/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Παγκόσμια Ημέρα κατά της βίας εις βάρος των γυναικών σήμερα και γι' αυτό θα κινηθώ επί του πεδίου του θέματος.

Στον αγώνα της προοδευτικής ανθρωπότητας κατά του πολυπλόκαμου φαινομένου της βίας λόγω φύλου, έχουμε κάποια ενθαρρυντικά βήματα. Πρώτα - πρώτα τη θέση, που διακηρύχθηκε στη Διάσκεψη της Βιέννης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1993), ότι δηλαδή η βία του φύλου αποτελεί βαριά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι ο στρατηγικός αντίπαλος της ισότητας, στον βαθμό που αποτελεί ανασχετικό παράγοντα στον αγώνα για αυτοπροσδιορισμό και κοινωνική χειραφέτηση των γυναικών.

Η θέση αυτή αναπτύχθηκε περαιτέρω στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες, που έγινε στο Πεκίνο το 1995. Αρχίζει και διαποτίζει τις στάσεις κυβερνήσεων και θεσμών.

Πρόσφατα, στο ελληνικό κοινοβούλιο, με την ευκαιρία της ψήφισης του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία, αποδοκιμάστηκε το φαινόμενο, που ενδημεί ακόμη και στην οικογένεια, σε ένα δηλαδή περιβάλλον που είναι συνυφασμένο με την αγάπη και τη θαλπωρή. Και όμως, υπάρχει, για να επιβεβαιώνει τον αρχαϊκό ρόλο του αρσενικού και τον έλεγχο του επί του θηλυκού. Θέμα σχέσεων εξουσίας είναι η βία του φύλου, τίποτε λιγότερο.

Ο ασφυκτικός αυτός έλεγχος φαίνεται ιδιαίτερα από το φοβερό παραδοσιακό έθιμο της "θηλυκής περιτομής", δηλαδή της κλειτοριδεκτομής, που είναι ευρέως διαδεδομένο, στη Μέση Ανατολή (ιδίως Αίγυπτο, Υεμένη, Ομάν και την υποσαχάρια Αφρική) και αφορά 6.000 κορίτσια την ημέρα. Έθιμο που λαβαίνει χώρα υπό ανθυγιεινές και επικίνδυνες για την υγεία και τη ζωή του κοριτσιού συνθήκες και αποσκοπεί στο να απονεκρώσει την ερωτική επιθυμία του θήλεος, είτε να ελέγξει την "επιτόλαιη" συμπεριφορά των τινέιτζερς.

Όμως σε πρόσφατη διάσκεψη που έγινε στο Κάιρο για το θέμα υπήρξαν ενθαρρυντικές δηλώσεις κορυφαίων εκκλησιαστικών παραγόντων. Έτσι ο επικεφαλής του τεμένους Αλ Αζχάρ Μουχάμεντ Σαϊντ Ταντάουι είπε ότι η εκτομή των γεννητικών οργάνων δεν είναι "must" για τις γυναίκες, μιλώντας από τη θρησκευτική σκοπιά. Κατ' αυτόν οι γιατροί πρέπει να πουν αν είναι απαραίτητη ή σωστή.

Ο επικεφαλής των Αιγυπτίων κληρικών, μεγάλος μουφτής Αλί Γκομάα, είπε ότι ο προφήτης Μωάμεθ δεν έκανε περιτομή στις κόρες του. Επίσης, ένας άλλος θρησκευτικός ηγέτης, ο Σεϊχ Γιουσούφ Αλ Κοραντάουι, είπε ότι το Ισλάμ δεν απαιτεί την πρακτική, αλλά μερικοί κληρικοί θεωρούν ότι την επιτρέπει. Κι αυτός έριξε το μπαλάκι στους γιατρούς...

Τα καταχωρώ τα γεγονότα για να ενισχύσουμε τα επιχειρήματά μας και το αίτημά μας ότι πρέπει να χορηγείται άσυλο στα κορίτσια και τις γυναίκες που θέλουν να αποφύγουν στις χώρες τους τη βαρβαρική συνήθεια. Και να, έχουμε ένα καλό νέο. Την υπόθεση της Zainab Fomab, ετών 18, από τη Σιέρα Λεόνε της Δυτικής Αφρικής, όπου η πρακτική είναι νόμιμη. Της χορηγήθηκε άσυλο στη Βρετανία από τη Βουλή των Λόρδων, όταν και το εφετειακό δικαστήριο μετανάστευσης και το εφετείο είχαν αποφανθεί ότι η σύμβαση για τους πρόσφυγες του 1951 δεν έχει εφαρμογή στη Zanab. Τι είπαν οι καλοί λόρδοι - δικαστές; Ότι τα θήλεα μέλη των φυλών όπου ισχύει η κλειτοριδεκτομή είναι κοινωνική ομάδα που υπόκειται σε διωγμό.

Η ύπατη αρμοστέία για τους/τις πρόσφυγες πρέπει, διεκδικώντας την έννοια του ασύλου, να συμπεριλάβει τους διωγμούς για λόγους που σχετίζονται με το φύλο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/11/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Τώρα που ο επικοινωνιακός κουρνιαχτός υποχώρησε, μπορούμε με σχετική νηφαλιότητα να στοχαστούμε πάνω σε ορισμένες πικρές σκέψεις που η υπόθεση της Αμαρύνθου οδηγεί. Όχι, μη φοβάσαι. Δεν θα επαναλάβω πλευρές ή στοιχεία του "Amarynthos gate". Φτάνει πια! Το θέμα ανασκολοπήθηκε. Αυτό που φάνηκε, όμως, με τον πιο εναργή και ανάγλυφο τρόπο είναι η τραγική έλλειψη της συστηματικής εκπαίδευσης των μαθητών - μαθητριών στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην ισότητα των φύλων.

Μια εκπαίδευση που γίνεται τόσο περισσότερο αναγκαία και επείγουσα όσο μεγαλύτερη είναι η εξοικείωση των παιδιών με τις νέες τεχνολογίες. Με τις δυνατότητες που αυτές προσφέρουν μέσω του διαδικτύου, των ηλεκτρονικών μηνυμάτων, των κινητών τηλεφώνων.

Παραδίδονται οι νέες γενιές -εξ απαλών ονύχων- στις προηγμένες τεχνολογικές δυνατότητες επικοινωνίας, χωρίς παράλληλα να διαθέτουν τα κριτήρια αξιολόγησης, χωρίς κριτική ματιά. Και αυτή τη δέσμη κριτηρίων προσφέρει η ανθρωπιστική παιδεία, προσφέρουν τα μαθήματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα, που ανήκει στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

Δυστυχώς, μέσα στο σημερινό σύστημα παιδείας, όπου κατισχύουν οι προτεραιότητες της αγοράς και του ανταγωνισμού, όπου προκρίνονται οι αποσπασματικές γνώσεις και όχι η ΓΝΩΣΗ, έχουμε ίσως εγγράμματους-ες, έχουμε απόφοιτους-ες με δεξιότητες, ολοκληρωμένες όμως προσωπικότητες, είναι αμφίβολο αν φτιάχνουμε.

Βέβαια, με τα κρατούντα μέτρα και σταθμά παρόμοια διλήμματα φαντάζουν αρχαϊκά και ρομαντικά και ο ρομαντισμός καθημερινά συντρίβεται στα κράσπεδα του "ρεαλισμού", του μερκαντισμού της εποχής μας.

Όλα τα παραπάνω θεωρούνται ενοχλητική ηθικολογία και τέτοιες μαθήσεις "χωρίς αντίκρισμα" και περίπου άχρηστες. Φαντάζομαι ότι σε ένα τέτοιο κλίμα και η σεξουαλική αγωγή δεν θα έχει αποτέλεσμα. Βλέπεις, αυτά τα πράγματα απαιτούν άλλες προτεραιότητες, άλλο κλίμα, άλλου είδους συγκέντρωση.

Το σημερινό σχολείο είναι αλλού. Τα κρούσματά του τελευταίου καιρού έδειξαν πως υπάρχει πρόβλημα. Ορισμένες καταστάσεις δείχνουν με σκληρό και οδυνηρό τρόπο ότι αντί για μόρφωση έχουμε παραμόρφωση.

Εγώ δεν περιμένω πολλά από την πολιτική εκπροσώπηση του συστήματος παιδείας. Λυπάμαι να το πω. Ελάβαμε ικανό δείγμα γραφής από τον τρόπο που αντιμετωπίσαν τα αιτήματα των δασκάλων. Με προκλητική περιφρόνηση, τόση ώστε να προκαλεί σοκ. Εγώ εναποθέτω τις ελπίδες στους προοδευτικούς εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων. Αυτοί και αυτές πρέπει να αξιολογήσουν τη διαμορφωμένη ή διαμορφούμενη νοσηρή κατάσταση, να θέσουν τα θέματα και να ζητήσουν τη

συνδρομή της κοινωνίας. Ιδιαίτερα να απευθυνθούν στους συλλόγους γονιών και κηδεμόνων, στους επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς εκείνους που η παιδεία τους είναι ακριβή υπόθεση. Χρειάζονται συμμαχίες εντός και εκτός σχολείου. Απαιτούνται μηχανισμοί επαγρύπνησης με παράλληλη απαξίωση του "δημοσιοϋπαλληλισμού", αυτού του ιδιότυπου εφησυχασμού και της παραίτησης, αν όχι "ωχαδερφισμού". Αλλιώς θα μας παρασύρει όλους και όλες το θολό ρεύμα της βίας και παρακμής...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/11/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Τι είναι τα "φθινοπωρινά σύννεφα" Μην είναι τίτλος ρομαντικού μυθιστορήματος; Μην είναι βραβευμένη ταινία; Προτίμηση των σινεφίλ; Μακράν όχι. Έτσι ονομάζεται η τρέχουσα στρατιωτική επιχείρηση των Ισραηλινών εναντίον της πόλης Μπέιτ Χανούν στη Λωρίδα της Γάζας. Σε αυτή τη μικρή πόλη, στα βόρεια της Γάζας, δεκάδες γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι σκοτώθηκαν από τις αρχές του μήνα. Δεν δίστασαν οι δυνάμεις κατοχής να βάλουν κατά γυναικών, που έκαναν ασπίδα γύρω από τέμενος, όπου στο εσωτερικό του είχαν καταφύγει άνδρες της αντίστασης. Ή να σκοτώσουν 18 πολίτες -κυρίως γυναίκες και παιδιά, 11 από την ίδια οικογένεια. Μπέιτ Χανούν, όπως Κάνα!

Τα τυφλά χτυπήματα κατά των Παλαιστινίων πολιτών, συλλήβδην, φαίνεται ότι αποτελούν πια συνήθη στρατιωτική μανιέρα των Ισραηλινών.

Αλλά γιατί τόσο μένος εναντίον της Μπέιτ Χανούν; Για να αποτρέψουν, λέει, τις επιθέσεις με αυτοσχέδιες ρουκέτες εναντίον της κοντινής πόλης Σντερότ. Επιτίθενται προληπτικά για να αποτρέψουν υποτιθέμενες επιθέσεις εναντίον τους, έχοντας σε ισχύ όλη τη φοβερή πολεμική μηχανή.

Τα γεγονότα των αρχών του μηνός είναι το αποκορύφωμα της καταστροφικής επενέργειας της ισραηλινής πολεμικής μηχανής κατά της Μπέιτ Χανούν. Από τις 27 Ιουνίου τρ. έτους περί τις τέσσερις χιλιάδες στρέμματα πορτοκαλεώνων και ελαιώνων ανασκάφθηκαν εκ θεμελίων, ενώ δεκαοκτώ σπίτια καταστράφηκαν εντελώς και είκοσι έξι βιομηχανικές και εμπορικές δομές, σύμφωνα με το Παλαιστινιακό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Κατά τραγική ειρωνεία αυτή η επιχείρηση ονομάστηκε "καλοκαιρινή βροχή".

Από τον Ιούνη και δώθε η Γάζα βρίσκεται εκτεθειμένη στην "καλοκαιρινή βροχή" που κόστισε τη ζωή 350 Παλαιστινίων και τον τραυματισμό χιλιάδων. Μαζί με τους ανθρώπους υπέφεραν και οι υποδομές, όπως το εργοστάσιο παραγωγής ρεύματος, γέφυρες, κυβερνητικά κτίρια, φάρμες και σπίτια. Η φτώχεια και η πείνα έχει εξαπλωθεί παντού (το επίπεδο της φτώχειας υπολογίζεται από 70%-80%), καθώς ο οικονομικός αποκλεισμός συνεχίζεται εκ μέρους της διεθνούς κοινότητας.

Τιμωρούνται οι άνθρωποι γιατί εξέλεξαν ως κυβέρνηση τη Χαμάς. Τιμωρούνται και οδηγούνται στα άκρα.

Είναι ασύλληπτο αυτό που γίνεται στη Γάζα, όπου αναβιώνει το "σιδηρούν παραπέτασμα". Χωρίς φαγητό και ηλεκτρικό, χωρίς ψυγεία, οι κάτοικοι έχουν να αντιμετωπίσουν και τις επιδρομές των Ισραηλινών, που από τα πυρά τους σκοτώθηκαν περί τους 2.360 Γαζανοί στα έξι τελευταία χρόνια.

Πλησιάζει η 29η Νοεμβρίου, Διεθνής Ημέρα Αλληλεγγύης προς την Παλαιστίνη. Δεν αρκούν πλέον τα λόγια. Τα ψηφίσματα ίσης απόστασης είναι απαράδεκτα. Εκεί συντελείται γενοκτονία.

Ο ΟΗΕ και το Σ.Α. πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Οι χορτασμένοι και ευημερούντες Δυτικοί να πάψουν να παίζουν εν ου παικτοίς, ασκώντας πίεση στη Χαμάς με μοχλό την πείνα και την αρρώστια των παιδιών!

Και να φανταστείς, είχαμε αναθαρρήσει όταν στις τελευταίες εκλογές ο εργατικός Αμίρ Πέρετζ, κηρύσσοντας ειρήνη και δικαιοσύνη, πήγε καλά και μπήκε και στην κυβέρνηση συνασπισμού. Κι αυτός αντί του μάννα μας έδωσε χολή. Αντί για περιστέρι της ειρήνης βγήκε γεράκι του πολέμου. Προετοιμάστηκε, λοιπόν, το έδαφος για να φανεί περίπου φυσική η ανάληψη κυβερνητικής ευθύνης από τον ανεκδιήγητο ανοιχτό ρατσιστή, τον πολύ Αβιγκντόρ Λίμπερμαν. Ποιο το χαρτοφυλάκιό του; Οι στρατηγικές απειλές (sic).

Κάνει ότι δεν βλέπει η διεθνής κοινότητα; Μόνο τον Λουκασένκο βλέπει;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/11/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Ήμασταν μια βδομάδα πριν από τις εκλογές, όταν συνέβη στη Μόσχα η αποτρόπαια πράξη, η δολοφονία της Άννας Πολιτκόφσκαγια. Δημοσιογράφος - ερευνήτρια της εφημερίδας "Νόβαγια Γκαζέτα", πολεμική ανταποκρίτρια, συγγραφέας, εμπειρογνώμων του ΟΑΣΕ για τον Βόρειο Καύκασο, ήταν μία φιγούρα της δημόσιας ζωής της Ρωσίας. Η είδηση της δολοφονίας της έκανε τον γύρο του κόσμου, ενώ την τεράστια δημοσιότητα ενίσχυσαν οι δηλώσεις ηγετών της Δύσης, αλλά και του πρώην προέδρου Γκορμπατσώφ, του Μπορίς Μπερεζόφσκι, ενώ η Αμερικανίδα ΥΠΕΞ είχε συνάντηση με την εφημερίδα και έδωσε συνέντευξη.

Το πολιτικό έγκλημα συνέβη όχι σε κάποιο απομακρυσμένο πεδίο σύγκρουσης και κρίσης, αλλά στην είσοδο του σπιτιού, μια ειρηνική, συνηθισμένη μέρα.

Ο χρόνος και ο τόπος κάνουν ακόμα πιο ανατριχιαστικό το ίδιο το γεγονός της δολοφονικής επίθεσης εναντίον μιας νέας γυναίκας, μητέρας δύο παιδιών, δημοσιογράφου, που με τις αποκαλύψεις της ενοχλούσε διάφορα επίπεδα εξουσιών. Ιδιαίτερα όταν είχε καταστήσει σημείο αναφοράς την κατάσταση στην Τσετσενία.

Ας υποθέσουμε ότι ήταν υπερβολική στην κριτική της. Ας δεχτούμε ότι διευκόλυνε κιόλας κάποιους δυτικούς κύκλους, που πιέζουν τη Ρωσία για εκδημοκρατισμό, όχι τόσο επειδή νοιάζονται για τη δημοκρατία αλλά γιατί θέλουν να έχουν ένα λόγο στα εσωτερικά της, αν δεν μπορούν να υπαγορεύουν πορεία. Και γιατί, ακόμα, θέλουν να βάλουν χέρι στον φυσικό πλούτο της χώρας μέσω, ας πούμε, της φόρμουλας "δημοκρατία αντί της ενέργειας". Όμως είναι απαράδεκτο, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, η επίθεση κατά της σωματικής ακεραιότητας και η αφαίρεση της ζωής να θεωρούνται μέσον πολιτικής διαπάλης. Είναι αδιανόητο η σημερινή δημοκρατία να μην επιδεικνύει ανοχή και ανεκτικότητα απέναντι στους επικριτές και επικρίτριές της.

Και αν μεν η λεγόμενη "μαφία" -ή το παρακράτος καθ' ημάς- είναι αυτή που ευθύνεται, πάλι είναι χρέος της δημοκρατικά θεσμισμένης κοινωνίας να εξαλείψει τις γκρίζες ζώνες (και είναι, επίσης, χρέος να βρίσκονται οι ένοχοι και να τιμωρούνται).

Η χώρα μας δοκιμάστηκε σκληρά από πολιτικές δολοφονίες. Όποτε αυτές συνέβησαν η δημοκρατία δέχθηκε ισχυρό πλήγμα. Στη διάρκεια της πρόσφατης προεκλογικής περιόδου έγιναν κάποιες -ελάχιστες- αγριότητες επιθέσεων εναντίον υποψηφίων. Μας φάνηκε αυτό τόσο αναχρονιστικό και ασύνηθες, πραγματική προϊστορία. Γιατί όντως το κλίμα που διεξήχθησαν οι εκλογές μπορεί να χαρακτηριστεί ήρεμο και πολιτισμένο. Και αυτό είναι κατάκτηση.

Λέω, λοιπόν, ότι εκεί δοκιμάζεται η δημοκρατική μας συγκρότηση, όταν αφήνεται χώρος για να αναπτύσσεται η κριτική και η διαμαρτυρία, η αντιπαράθεση επιχειρημάτων. Μάλιστα, αυτή η κριτική θα είναι λειτουργική όταν οι κυβερνώντες την εκλάβουν ως προειδοποίηση για διόρθωση πολιτικών.

Αν μας τρομάζει ο τραγικός επίλογος της ζωής της Άννας, ως δημοσίου προσώπου, είναι γιατί αναβιώνει τους εφιάλτες και τα ανήσυχα ερωτηματικά που θέλαμε να ελπίζουμε πως τα 'χουμε απαντήσει. Ωρρή, μπας και συμβαίνει με το δημοκρατικό οικοδόμημα αυτό που το ρηθέν υπαινίσσεται: κλειδώνω, μανταλώνω και ο κλέφτης είναι μέσα;

Μπρρρρ....

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/10/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Ξέρω ότι ένα από τα θέματα που πάντα σε συγκλονίζουν είναι η φτώχεια και η πείνα. Το οποίο, σημειωτέον, έχει και έμφυλη διάσταση, καθώς οι γυναίκες υπερεκπροσωπούνται στον φτωχό πληθυσμό παγκοσμίως. Στις 17 του Οκτώβρη, Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Φτώχειας, εμείς βρισκόμασταν ακόμη στη δίνη του εκλογικού πυρετού και έτσι δεν δώσαμε την απαιτούμενη προσοχή στο θέμα. Ευτυχώς, που το ίδρυμα Μαραγκοπούλου εξέδωσε ψήφισμα για να μας θυμίσει την κοινωνική αυτή πληγή και να μας θέσει όλους και όλες προ των ευθυνών μας.

Η φτώχεια επιμένει, σχετική και απόλυτη, και δεν φαίνεται ότι έχουν γίνει βήματα προς την εξάλειψη της μέχρι το έτος 2015, σύμφωνα με τον υπ' αριθμό έναν στόχο της χιλιετίας.

Όμως υπάρχει ήδη μία νέα συνείδηση στην ανθρωπότητα. Για πρώτη φορά στην ιστορία κατανοείται, ότι η φτώχεια έχει ιστορικού χαρακτήρα αίτια, κοινωνικοοικονομικές ρίζες, και άρα μπορεί να εξαλειφθεί. Και όχι μόνο μπορεί, αλλά πρέπει να εκριζωθεί.

Είναι ηθικό χρέος της ανθρωπότητας να θέσει τέρμα στο καθεστώς της φτώχειας και της πείνας.

Επομένως έχουμε μετακίνηση από τη θέση, ότι φτώχεια υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει, ότι δηλαδή είναι ένα απαραίτητο συνοδευτικό στοιχείο της πορείας της ανθρωπότητας.

Μάλιστα το μήνυμα του γ.γ. του ΟΗΕ για την Παγκόσμια Ημέρα τα λέει όλα σε δύο φράσεις: "Η ανθρωπότητα έχει τους πόρους και την τεχνογνωσία να κάνει την πείνα ιστορία. Το μόνο που χρειάζεται είναι πολιτική βούληση".

Σε αυτά τα λόγια αντανakλάται το επίπεδο ωρίμανσης του θέματος στην παγκόσμια κοινότητα, που, βέβαια, είναι ένα το κρατούμενο.

Το διεθνές πλαίσιο, με άλλα λόγια, μπορεί να διευκολύνει τον ασίγαστο αγώνα μας για την καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας, που είναι η δίδυμη αδελφή της. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον σημείο στη σύγχρονη ανάλυση είναι η σύνδεση της φτώχειας με τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς το καθεστώς της φτώχειας αξιολογείται πλέον ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Άρα η κατάργηση της φτώχειας δεν είναι μόνο αναπτυξιακός στόχος, αλλά και υπόθεση υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Να δώσουμε ένα παράδειγμα σύνδεσης της φτώχειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έτσι όπως το αντιγράψαμε από τη σχετική έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ: Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αναγνωρίζει το δικαίωμα στη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα.

"Η ζωή και η σωματική ακεραιότητα των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας συνεχώς είναι υπό απειλή, εξαιτίας της έλλειψης τροφής, του κινδύνου της αρρώστιας από την επικίνδυνη εργασία και τις επισφαλείς συνθήκες ζωής. Είναι αντικείμενα βίας όλων των ειδών, δηλαδή επιθέσεις, παρενόχληση, εκφοβισμός, βαριά διάκριση και σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και απειλές κατά της ζωής. Οι φτωχές γυναίκες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην ενδοοικογενειακή βία και άλλες μορφές της βίας λόγω φύλου".

Δεν είναι ο χώρος για να αραδιάσουμε και άλλα πολλά παραδείγματα, που πείθουν, ότι η αντιμετώπιση της φτώχειας οφείλει να είναι πολιτική προτεραιότητα. Θα μπορούσε να συνθηματοποιηθεί κιόλας η στόχευση: Ας κάνουμε τη φτώχεια και την πείνα ιστορία!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/10/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Κι εσύ και εγώ γνωρίζουμε από χρόνια την κ. Μαριέττα Γιαννάκου. Έχουμε συνυπάρξει σε τραπέζια ημερίδων, συνεδρίων, διαφόρων εκδηλώσεων. Μας είχε, μάλιστα, εκπλήξει ευχάριστα, όταν σε πρώιμους καιρούς δήλωνε από του βήματος δημοσίων συγκεντρώσεων φεμινίστρια. Θέλω να πω, ότι είχαμε θετική εικόνα και δεν είμαστε οι μόνες. Χρησιμοποιώ παρελθόντα χρόνο, διότι αυτή η Μαριέττα που σήμερα βλέπουμε κι ακούμε είναι άλλη. Αναθεματισμένη εξουσία, δηλαδή. Η εικόνα η σημερινή είναι απωθητική και εξοργιστική, δεν υπάρχει αμφιβολία.

Και γίνεται ακόμα πιο απωθητική, γιατί η ίδια είναι κόρη δασκάλας και φυσιολογικά θα περίμενες να έχει μεγαλύτερη κατανόηση και ευαισθησία για τον πολύπαθο εκπαιδευτικό κλάδο. Αντ' αυτού εισπράττουμε μια αλαζονική, αυταρχική συμπεριφορά, που πόρρω απέχει από την πολυδιαφημισμένη σεμνότητα και ταπεινότητα της Ρηγίλλης. Η γραμμή που επέλεξε η κ. υπουργός και η κυβέρνηση είναι αυτή της μετωπικής σύγκρουσης. Ή εσείς ή εμείς. Σαν να στέκονται απέναντι εχθροί, που πρέπει να κατατροπωθούν. Αναρωτιέμαι, πώς ένα τόσο ευφυές στέλεχος δεν έχει καταλάβει, ότι απαραίτητος όρος για να ασκήσει με επιτυχία τα πολιτικά του καθήκοντα είναι να έχει συμμάχους όλη την εκπαιδευτική κοινότητα, τον κόσμο των εκπαιδευτικών; Και άρα βασική και πρωτεύουσα μέριμνα του υπουργείου Παιδείας φυσιολογικά θα πρέπει να είναι η συνεχής αναβάθμιση των συνθηκών ζωής και εργασίας των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων. Αυτή θα έπρεπε να θεωρείται κοινωνική επένδυση κατά προτεραιότητα, με την έννοια ότι έχει να κάνει με τη νέα γενιά, με το πολύτιμο ανθρώπινο κεφάλαιο του κοντινού ή και πιο μακρινού μέλλοντος. Κεφάλαιο, χωρίς το οποίο δεν μπορούμε να μιλάμε για βιώσιμη ανάπτυξη.

Πάνω απ' όλα η παιδεία, με αυτή τη στρατηγική θα έπρεπε να πορεύεται μια ελληνική κυβέρνηση, που έχει αίσθηση των πραγματικών συμφερόντων αυτού του τόπου, που είναι κυβέρνηση της χώρας και όχι μιας παράταξης ή μάλλον της πολιτικής ελίτ αυτής της παράταξης.

Την άλλη φορά, επί "κάτσε καλά, Γεράσιμε", μια άλλη κυβέρνηση, "λαοπρόβλητη" σημειωτέον, προκάλεσε τεράστια κοινωνική αναστάτωση για να μην δώσει ένα χιλιάριο στους/στις εκπαιδευτικούς.

Σε λίγο βρέθηκαν με αφάνταστη ευκολία πολλά λεφτά για τις παραγγελίες όπλων και απείρως περισσότερα για τους Ολυμπιακούς του 2004. Ποιος είπε, ότι δεν υπάρχουν χρήματα; Ε, όχι δα! Θέμα προτεραιοτήτων είναι, απλούστατα.

Η ανάγνωση αυτών των προτεραιοτήτων μας οδηγεί στο θλιβερό συμπέρασμα, ότι δεν έχουμε πολιτική εθνικής πνοής για την παιδεία. Έχουμε μία ταξική καθαρόαιμη πολιτική, η οποία στην ουσιαστική μόρφωση του συνόλου του λαού βλέπει κίνδυνο για τα συμφέροντά της. (Και ας μας πείσουν για το αντίθετο).

Στο ανεξάρτητο κριτικό πνεύμα των πολιτών βλέπει τον εφιάλτη της. Γι' αυτό ενδιαφέρεται να έχει υπό τον έλεγχό της τον κατ' εξοχήν πρωταγωνιστή του δράματος, που είναι η/ο εκπαιδευτικός, την/τον διαμορφωτή συνειδήσεων της νέας γενιάς. Έτσι, για να συνεννοούμεθα. Με αυτή την έννοια η υπόθεση του αγώνα των εκπαιδευτικών είναι ΔΙΚΗ μας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/10/2006

Αγαπητή Ευγενία,

"Ελλαδοκεντρική" είναι η ματιά μας αυτήν την εβδομάδα, κατ' ανάγκην. Δημοτικές εκλογές, βλέπεις, καθ' άπασαν την επικράτεια, και νομαρχιακές, βεβαίως.

Κάτι που μου αρέσει, είναι οι στρατιές των υποψηφίων στους δύο βαθμούς, το ένα τρίτο των οποίων είναι γυναίκες. Δεν ξέρω αυτή τη στιγμή τα νούμερα, όμως σαν να φαίνεται ότι φέτος οι επικεφαλής των συνδυασμών είναι περισσότερες. Βλέπω στις τηλεοπτικές συνθέσεις των υποψηφίων (δημάρχων) ότι συχνότερα σπάει η μονοφυλεκτική μονοτονία.

Κερδίζεται σιγά, αλλά σταθερά, η εμπιστοσύνη του συνόλου των ψηφοφόρων...

Βέβαια, τα κενά του ελλείμματος φύλου στην Τ.Α. είναι τόσο μεγάλα που η διαφορά δεν "φαίνεται". Και αν έλειπε και το αναγκαστικό νομοθετικό πλαίσιο, η κατάσταση θα ήταν απείρως χειρότερη. Προς το παρόν, ας χαρούμε που τόσες, κατά κανόνα, αξιόλογες γυναίκες μπαίνουν στο στίβο της πολιτικής.

Βέβαια, υπάρχει και η γκρίζα πλευρά της ιστορίας. Εκεί που δοκιμάζονται τα όρια του νόμου. Εκεί που αποθαρρύνονται οι πολλές γυναίκες να μπουν στα κοινά. Και αυτή η πλευρά έχει να κάνει με την πολιτική αδράνεια, με την απάθεια και την αδιαφορία των πολιτών. Δει δη ενεργών πολιτών, πλην οι τελευταίοι-ες είναι αγαθόν εν ανεπαρκεία.

Η πολιτική καθυβρίζεται καθημερινά. Το κοινοβούλιο μουντζώνεται. Οι δήμοι συμπαράσύρονται από τη διαφθορά, που ευδοκιμεί στο εύκρατο κλίμα της έλλειψης, ανεπάρκειας και αχρηστίας των θεσμών διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου.

Από τη μια η μεταχείριση των ΟΤΑ από την κεντρική διοίκηση ως φτωχών συγγενών και από την άλλη η καλλιέργεια της ανυποληψίας τους δημιουργεί ένα επιπρόσθετο εμπόδιο στους ευαίσθητους πολίτες, άνδρες και γυναίκες. (Άσε, πού να μπλέκω τώρα;!). Όχι, δεν μπορεί να είναι αυτή η πολιτική, δεν μπορεί να είναι αυτή η δημοτική - νομαρχιακή διαχείριση. Έχει δυνατότητες, έχει και ευθύνες η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε ό,τι αφορά την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, σε ό,τι αφορά τη δημοκρατική διεύρυνση, με τη συμπερίληψη στο πολιτικό της υποκείμενο των ευάλωτων ή και αποκλεισμένων ομάδων και κατηγοριών του πληθυσμού. Σε ό,τι αφορά τη διατήρηση του περιβάλλοντος, αστικού και περιαστικού, αλλά και την πολυπολιτισμική συνύπαρξη και ισορροπία.

Δεν πρέπει να αφήσουμε την υπόθεση της τοπικής αυτονομίας και διακυβέρνησης στα χέρια εκείνων που βλέπουν τους δημοκρατικούς θεσμούς ως λάφυρα και λεία της αυταρχικής τους εξουσίας. Που θέλουν να παραδώσουν στο ιδιωτικό κερδοσκοπικό κεφάλαιο κάθε τι συλλογικό, κοινωνικό αγαθό.

Η κουτσοσυρεμένη δημοκρατία στον τόπο μας θα πληγεί ακόμα περισσότερο αν πέσει και το τελευταίο οχυρό, η τοπική διακυβέρνηση. Έχουμε κάθε λόγο να ανυψώσουμε το θεσμό και να τον θέσουμε στην υπηρεσία των αναγκών των πολιτών, που πολλαπλασιάζονται συνεχώς, καθώς η πρόοδος διευρύνει τις ανάγκες.

Να γιατί το προγραμματικό περιεχόμενο και η ιδεολογική αφετηρία των συνδυασμών αποκτά πρωτεύουσα σημασία. Πρόγραμμα και φερέγγυα πρόσωπα, αυτή είναι η πρώτη και επιτακτική προτεραιότητα! Και, βεβαίως, αφοσίωση στον θεσμό!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/09/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω κάποιες συνεδριάσεις της Βουλής -στην Επιτροπή και την Ολομέλεια- για το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης, που αφορά στην "αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας". Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, η διαδικασία δεν έχει ολοκληρωθεί, καθώς επίκειται η κατ' άρθρο συζήτηση στην ολομέλεια. Ωστόσο, από τη μέχρι τώρα συζήτηση σε επίπεδο Βουλής βγαίνουν ορισμένα συμπεράσματα, για το πόσο κατανοείται η φύση του εγκλήματος, πράγμα καθόλου δεύτερο, αφού με αυτό συναρτώνται και τα μέτρα πολιτικής, που πρέπει να ληφθούν.

Άρα, όσες και όσοι φωνάζαμε από την αρχή, ότι στην εισηγητική έκθεση θα έπρεπε να δίνεται αναλυτικά η φύση και ο χαρακτήρας του φαινομένου, ο δομικός του χαρακτήρας, είχαμε δίκιο. Στην παρούσα μορφή του νομοσχεδίου αυτό που επιτύχαμε είναι η παραδοχή, ότι τα θύματα είναι κυρίως γυναίκες, χωρίς άλλη ανάλυση. Θυμίζω, ότι στο προσχέδιο δεν υπήρχε η παραμικρή νύξη για το ποιος είναι ο φορέας της βίας στην οικογένεια.

Παρά τη μετακίνηση του υπουργείου από την αρχική άφυλη προσέγγιση, ένας αριθμός βουλευτών -όχι κατ' ανάγκην άνδρες- δεν παραδέχονται την έμφυλη διάσταση του φαινομένου. Ότι δηλαδή μιλούμε για το φαινόμενο της ανδρικής βίας εις βάρος της γυναίκας και συνακόλουθα των παιδιών.

Τούτο σημαίνει ότι τα αίτια της βίας "ιατροκοποιούνται" σαν να πρόκειται μόνο για κάποιες ατομικές ψυχανώμαλες συμπεριφορές. Αυτή, μάλιστα, η εκδοχή οδηγεί και κάποιους βουλευτές να αναρωτιούνται: μα τι τον θέλουμε τον ειδικό νόμο; Δεν έχει η Βουλή σοβαρότερα θέματα; Ή μήπως δεν υπάρχει ήδη η ποινική νομοθεσία;

Αυτά παθαίνεις, όταν για ένα τόσο δύσκολο θέμα δεν φέρνεις ένα ευρύ νομοθέτημα, που εκτός της ποινικής πλευράς να περιλαμβάνει και τα κοινωνικά μέτρα.

Υπάρχει ακόμη και η άλλη οπτική. Ότι το πρόβλημα είναι ταξικής αιτιολογίας. Στη φτωχή οικογένεια είναι η ανέχεια που το δημιουργεί, στην πλούσια ο πλούτος. Η ταξικότητα, λέει, γεννάει την επιθετικότητα του ανδρός.

Καμία από τις δύο οπτικές δεν εξηγεί την ενδοοικογενειακή βία, τον ιστορικό, διαταξικό, διαπολιτισμικό, συχνό της χαρακτήρα. Διότι η βία λόγω φύλου, υπό όλες τις μορφές της, είναι θέμα εξουσίας και ελέγχου. Όποιος παραβλέπει αυτή την αλήθεια, οδηγείται σε λάθος κατευθύνσεις. Μέσω της βίας ο άνδρας - σωφρονιστής μοιάζει να υπαγορεύει: το αφεντικό είμαι εγώ!

Και μην το γελάς. Φίλος μου έλεγε παλιότερα, εν είδει αστειότητας, όχι "έχω ένα σπίτι, μια γυναίκα και ένα παιδί". Πίσω από το αστείο εγώ διέκρινα με πικρία τις σχέσεις ιδιοκτησίας και εξουσίας.

Πάντως, ο υπουργός κ. Παπαληγούρας φάνηκε, ότι κατανοεί την απαξία και το μέγεθος του εγκλήματος. Το πράγμα γίνεται ακόμη πιο εντυπωσιακό, καθώς ο κ. υπουργός ανήκει σε έναν πολιτικό χώρο που παραδοσιακά καθαγιάζει την οικογένεια. Είναι, πραγματικά, βήμα μπροστά αυτή η παράταξη να επιδεικνύει αυτόν τον ρεαλισμό. Και είναι το ίδιο αξιοπερίεργο, πολιτικά πρόσωπα από τη λεγόμενη δημοκρατική παράταξη να εμφορούνται από έναν ανεπίτρεπτο συντηρητισμό.

Δέχθηκε, λοιπόν, το κυβερνών κόμμα την ποινικοποίηση των εκδηλώσεων της ενδοοικογενειακής βίας, στο γνωστό όμως νεοφιλελεύθερο πλαίσιο: συρρίκνωση του κοινωνικού φαινομένου - εγκλήματος στην ποινική του διάσταση. Αλλιώς, ζήτω ο κ. εισαγγελεύς!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/09/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Αποκτήσαμε, λέει, πρόβλημα. Το οποίο κιόλας φαίνεται να τίθεται διλημματικά: με το θρησκευτικό φονταμενταλισμό ή με τη -δυτική- δημοκρατία. Όπου δυτική δημοκρατία ίσον μοντέλο Μπους και "προθύμων" συμμάχων, εξαγόμενο και επιβαλλόμενο διά των όπλων στις χώρες της Μ. Ανατολής και της Ασίας.

Εμείς απορρίπτουμε, από θέσεις αρχής, το θρησκευτικό και πολιτικό φονταμενταλισμό και εξτρεμισμό. Απορρίπτουμε το παράδειγμα του "ταλιμπανισμού". Οι δυτικοί σταυροφόροι αναδεικνύουν τον μισογυνισμό των φονταμενταλιστικών ηγεσιών. Και χρησιμοποιούν την άθλια κατάσταση των ελάχιστων έως ανύπαρκτων δικαιωμάτων των γυναικών των ισλαμικών χωρών, προκειμένου να νομιμοποιήσουν την απροσχημάτιστη στρατιωτική εισβολή. Δηλαδή, μέχρι ενός ορίου οι θέσεις μας μοιάζουν να συμπίπτουν. Οι κ.κ. Μπους και Μπλερ έπαιξαν πολύ επιδέξια αυτό το χαρτί στην περίπτωση του Αφγανιστάν. Τώρα δεν μπορούν ίσως να επαναλάβουν αυτή την ιδεολογική καμπάνια με τόση ορμή και εύρος, αλλά πιο διακριτικά, όχι όμως λιγότερο συστηματικά, καλλιεργούν το κλίμα.

Κι εμείς; Φαινομενικά συμπίπτουμε και καθόλου επί της ουσίας. Ασφαλώς, δεν μπορούμε να αποσιωπήσουμε καταστάσεις και να μην αναδεικνύουμε αγριότητες εις βάρος των γυναικών, που καλύπτονται κιόλας πίσω από την "παράδοση". Ωστόσο, πρέπει, συγχρόνως, να έχουμε αίσθηση και της περιρρέουσας ατμόσφαιρας και το πού το πάνε οι νεοσυντηρητικοί ηγέτες της Αμερικής σήμερα. Όταν ο πόλεμος γίνεται πολιτική, όταν τα παραληρηματικά σχέδιά τους για την παγκόσμια ηγεμονία δεν κρύβονται πλέον...

Εμάς η αντίθεσή μας στον θρησκευτικό φονταμενταλισμό συνοδεύεται από την αντίθεσή μας στον πόλεμο και τη στρατιωτική βία. Η θέση μας εν προκειμένω, διαμορφώνεται στο "ούτε-ούτε". Ούτε φονταμενταλισμός, ούτε πόλεμος... Τόχω πει κι άλλοτε, επιζητούμε την ιδεολογική και πολιτική ήττα των Ταλιμπάν και κάθε είδους Ταλιμπάν. Δεν θέλουμε τη φυσική τους εξόντωση. Τασσόμαστε ενάντια στα βασανιστήρια στα οποία υποβάλλονται σε κολαστήρια τύπου Γκουαντανάμο, σε φυλακές που εγκαθίστανται στις χώρες "του κανενός" - που είναι πολύ βολικό, καθώς είναι εκτός εφαρμογής του διεθνούς δικαίου.

Εμείς, λοιπόν, δεν έχουμε δίλημμα, που πάνε να μας επιβάλλουν αριστοτεχνικά. Να αξιοποιήσουν δηλαδή το κεφάλαιο της δικής μας δικαιολογημένης απέχθειας και οργής για τις δικές τους ανομολόγητες μπίζνες εις βάρος ολόκληρων λαών και σειράς χωρών. Λες και ο πόλεμος λύνει προβλήματα. Λες και δεν σημαίνει την ολοσχερή καταστροφή των δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών.

Άλλωστε, η περίπου θεϊκή αποστολή των κ.κ. Μπους - Μπλερ υπέρ της "δημοκρατίας" και της "ελευθερίας" στη Μ. Ανατολή και Ασία συμποσούνται σήμερα στα ερείπια του Ιράκ και Αφγανιστάν και όχι μόνο.

Οι Ταλιμπάν ξανάρχονται, διότι ουδέποτε ηττήθηκαν πολιτικά. Και η μούργκα είναι εκεί. Και το αδιέξοδο και η απελπισία του κοινωνικού χάους είναι εκεί. Για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν, ότι μόνο η ειρηνική διπλωματία, ο διάλογος, οι διαπραγματεύσεις και οι ισότιμες σχέσεις συνεργασίας και συνανάπτυξης μεταξύ των κρατών - μελών της διεθνούς κοινότητας μπορούν να πάνε τον κόσμο ένα βήμα παραπέρα...

Και για να μη μείνουμε στην άρνηση. Είμαστε με τον πολιτισμό της ειρήνης, με τη δημοκρατία, ασφαλώς. Εκείνη τη δημοκρατία που στηρίζεται στην ισόρροπη σχέση των φύλων στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο και χρόνο. Με τη δημοκρατία που πάει μαζί με την κοινωνική ισότητα και τη δικαιοσύνη.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/09/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Με ενδιαφέρον διάβασα πρόσφατα την άποψη της Σιρίν Εμπάντι, Ιρανής ακτιβίστριας για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα (τιμημένης με το Νόμπελ Ειρήνης, 2003).

"Είναι οι πολίτες του Ιράν που πρέπει να κερδίσουν την ελευθερία τους και τις βελτιώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Στρατιωτική δράση ή άλλου είδους τιμωρίες κατά του Ιράν θα κάνουν την κατάσταση για τους πολιτικούς μεταρρυθμιστές-ίστριες και τους υπερασπιστές-ίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ιράν πολύ πιο δύσκολη.

Δεν πιστεύω ότι οι Ιρανοί υπερασπιστές-ίστριες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χρειάζονται βοήθεια αυτού του είδους από τις δυτικές κυβερνήσεις. Προσδοκώ, λοιπόν, οι άνθρωποι στη Δύση να υποστηρίζουν όσους-ες επιδιώκουν την ελευθερία στο Ιράν".

Διάβασα αυτές τις απόψεις της Σιρίν Εμπάντι στο "Σπίγκελ", σε μια συνέντευξή της με αφορμή το κλείσιμο του Κέντρου της στην Τεχεράνη στις αρχές Αυγούστου. Πρόκειται για το Κέντρο Υπεράσπισης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που παρείχε νομική στήριξη σε όσους-ες κατηγορούνται για πολιτικά αδικήματα. Λέγεται ότι με το ποσό του βραβείου Νόμπελ χρηματοδοτήθηκε το Κέντρο.

Το αυτονόητο εκφράζει η Ιρανή ακτιβίστρια. Όσο ένα καθεστώς θεωρεί ότι απειλείται τόσο κλείνεται στον εαυτό του, όσο μια χώρα αισθάνεται περικυκλωμένη από δυνάμεις εχθρούς, απομονωμένη από τη διεθνή κοινότητα, τόσο αυταρχική γίνεται στο εσωτερικό της και τόσο πιο καχύποπτη και επιθετική προς τα έξω. Στην περίπτωση δε που η χώρα δέχεται ακήρυκτη επίθεση, τότε γύρω από την ηγεσία συσπειρώνονται οπαδοί και αντίπαλοι. Τότε η πολυφωνία και η κριτική εξαφανίζονται. Χώρος για τη δημοκρατία δεν απομένει. Και είναι εξοργιστικά γελοίος ο ισχυρισμός ότι με τη στρατιωτική βία και τον πόλεμο μπορείς να επιβάλεις μια δυτικού τύπου δημοκρατία στις χώρες της Μέσης Ανατολής, επί παραδείγματι.

Διάλογος, εντατικές διαπραγματεύσεις, συμμόρφωση με τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, δεν νομίζω πως υπάρχει άλλος δρόμος για την επίλυση της ιρανικής κρίσης. Τρέμω στην ιδέα της ρήξης και αυτών ακόμα των κυρώσεων. Οι οικονομικές κυρώσεις σήμερα και οι περιορισμοί στην επικοινωνία και τις μεταφορές δεν είναι όπως παλιά, όπως τότε που γραφόταν ο Χάρτης του ΟΗΕ.

Σήμερα στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία του ανταγωνισμού, στις συνθήκες της αποθώωσης της επικοινωνίας, αποκτούν απείρως μεγαλύτερη τιμωρητική σημασία και έχουν αλυσιδωτές συνέπειες. Ήδη αυτή η κατάσταση, μεταξύ Ιράν - Δύσης, του οιονεί παιχνιδιού της γάτας με το ποντίκι, έχει, βλέπεις, συνέπειες. Να, έκλεισε το Κέντρο. Σε αυτές τις συνθήκες πιστεύεις πως μπορεί να προωθηθεί η κοινωνική απελευθέρωση των Ιρανών γυναικών; Δεν θεωρείς ότι κερδίζει ο θρησκευτικός

δογματισμός και ο άκρατος εθνικισμός; Τα δικαιώματα των γυναικών πάνε μαζί με τον εκδημοκρατισμό του πολιτικού συστήματος, τον εκπολιτισμό της πολιτικής και την ομαλή ένταξη μιας χώρας στο σύστημα των διεθνών σχέσεων.

Οι άνθρωποι, άνδρες και γυναίκες, πρέπει να μπορούν να πηγαίνουν και να έρχονται. Να επικοινωνούν με τους πολίτες των άλλων χωρών. Να συνομιλούν. να αλληλοεπηρεάζονται. Να παίρνουν τις καλές πρακτικές επίλυσης των προβλημάτων και να τις εμφυτεύουν στην καθημερινότητά τους και την κοινωνική ζωή των χωρών τους, πέρα από λογικές μιμητισμού και ομογενοποίησης. Να συνεργάζονται στη βάση του αμοιβαίου οφέλους, προάγοντας την κοινή ειρήνη και εμπεδώνοντας το αίσθημα της κοινής ασφάλειας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/09/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Θέλω με προσοχή να διαβάσεις το αποκαλυπτικό σημείωμα που έγραψε για μας η Καίτη Νικολάτου:

\\ "Στρατιωτικοποίηση των παιδικών συνειδήσεων και όχι μόνο

Πώς ο μιλιταρισμός εισβάλλει στα σπίτια μας" \\

Ο τίτλος ίσως να μοιάζει υπερβολικός και να απωθεί. Για όσους ασχολούνται με παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών όμως έχει νόημα.

Γνωρίζουμε όλοι και όλες τα πολύ επιθετικά παιχνίδια που γεμίζουν τις οθόνες αίμα και βία και προσπαθούμε να τα αποφύγουμε, ιδίως για τα παιδιά μας. Όμως το ίδιο, φαίνεται, γνωρίζουν και οι κατασκευαστές των ηλεκτρονικών παιχνιδιών και "αντεπιτίθενται" με φαντασία.

Το πιο καλό παράδειγμα είναι το παιχνίδι "Civillisation" - πολιτισμός, δηλαδή, με τη διαφορά ότι καμία σχέση με πολιτισμό δεν έχει.

Ας τα πάρουμε από την αρχή. Ο παίκτης "βαφτίζεται" με το όνομα κάποιου ιστορικού ηγέτη. Για την Ελλάδα έχει επιλεγεί ο Αλέξανδρος. Έχει στη διάθεσή του έναν χάρτη όπου μπορεί να δημιουργήσει τον δικό του "πολιτισμό". Φτιάχνει πόλεις, δρόμους, χωριά και στη συνέχεια, ακολουθώντας την ιστορική διαδρομή της ανθρωπότητας, ανακαλύπτει το αλφάβητο, τη γραφή, την πυρίτιδα κ.λπ. Παράλληλα, ο υπολογιστής δημιουργεί τους "αντιπάλους", δηλαδή διάφορους πολιτισμούς που ακολουθούν την ίδια πορεία και φυσικά είναι ανταγωνιστικοί προς τον παίκτη.

Μετά από πολλές ώρες απασχόλησης και απελπισίας ο παίκτης που απασχολείται με την ειρηνική εξέλιξη του πολιτισμού του χτίζοντας βιβλιοθήκες και υδραγωγεία, πανεπιστήμια και εκκλησίες (παρεμπιπτόντως, και η θρησκεία είναι κεντρικό θέμα του παιχνιδιού...) ανακαλύπτει ότι αποκλείεται να κερδίσει πόντους αν δεν αποκτήσει έναν αξιόμαχο στρατό! Το καλύτερο που μπορεί να κάνει είναι να επιβιώσει ως το τέλος του παιχνιδιού και να έρθει τελευταίος! Όταν συνειδητοποιήσει ο άνθρωπος - παίκτης ότι για να επιβληθεί των παιχτών τεχνητής νοημοσύνης χρειάζεται να αποκτήσει μια νοοτροπία επιθετική και επεκτατική πρέπει να αποφασίσει τι μετρά περισσότερο: η νίκη και οι πόντοι ή η ποιότητα ζωής που θα εξασφαλίσει στους πολίτες του πολιτισμού του και η ειρήνη.

Το αποτέλεσμα συνήθως είναι να επιδοθεί ο ηγεμόνας σε ατέλειωτους εξοπλισμούς, να μη μετρήσει τις απώλειες και να προσπαθήσει με κάθε τρόπο να επιβληθεί στους γείτονές του. Μπαίνει έτσι με πολύ απαλό τρόπο και από το παράθυρο η νοοτροπία του πολέμου για την επικράτηση, επιβάλλεται η άποψη ότι για να επιβιώσει ένας πολιτισμός πρέπει να εξαλείψει τους άλλους.

Ο ιδιαίτερος κίνδυνος αυτού του παιχνιδιού είναι ότι δεν φαίνεται αμέσως η τάση αυτή και απευθύνεται και σε μεγαλύτερους ανθρώπους, έχει μάλιστα μεγάλη απήχηση στους εφήβους για αυτονόητους λόγους.

Ενώ, λοιπόν, εμείς αρνούμαστε να αγοράσουμε στα παιδιά μας πολεμικά παιχνίδια, αυτά μπαίνουν στο σπίτι μας από το παράθυρο και με πολύ ύπουλο τρόπο και δεν δηλητηριάζουν μόνο το μυαλό αλλά και την ψυχή τους. Έτσι προετοιμάζουν και με αυτόν τον τρόπο τις επόμενες γενιές να αντιμετωπίσουν τον πόλεμο σαν αναγκαιότητα, να μην επαναστατούν στην ιδέα της μαζικής εξολόθρευσης αθώων ανθρώπων, να θεωρούν τον επεκτατισμό δικαίωμα των "μεγάλων αυτοκρατοριών".

Χρειάζονται σχόλια;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/09/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Έχουμε ένα καλό νέο από τον ΟΗΕ που δείχνει τις δυνατότητες του αντιπροσωπευτικότερου οργανισμού, όταν αξιοποιεί το σύνολο των μελών του. Καταλήχθηκε πριν λίγες ημέρες, στην έδρα του Οργανισμού, με κονσένσους το σχέδιο της σύμβασης για τα άτομα με αναπηρίες.

Το αποτελούμενο από 40 άρθρα κείμενο ονομάζεται "Σύμβαση για την Προστασία και Προώθηση των Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας των Προσώπων με Αναπηρίες". Έγινε, πράγματι, βασανιστική δουλειά πολλών χρόνων μέχρι την πρόσφατη κατάληξη. Πόσους-ες αφορά; Το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού, ήτοι 650 εκατομμύρια ανθρώπους. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι με τη σύμβαση αυτή, που αναμένεται να εισαχθεί και εγκριθεί στην προσεχή Γενική Συνέλευση του Οργανισμού, η υπόθεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενισχύεται περαιτέρω, καθώς μία από τις πιο περιθωριοποιημένες ομάδες θα απολαύει δικαιωμάτων σε όλους τους τομείς και δεν θα υφίσταται επίσημες διακρίσεις.

Δηλαδή, με τη σύμβαση που είναι κείμενο νομικά δεσμευτικό, εφόσον κυρωθεί από τα κράτη - μέλη, δημιουργείται πλέον ένα διεθνώς αναγνωρισμένο νομικό στάνταρτ;

Πρέπει, επομένως, να δούμε τις προβλέψεις του, γιατί ως φύλο μας αφορά ιδιαίτερα. Γνωρίζουμε εκ πείρας, ότι οι γυναίκες με αναπηρία έχουν ιδιαίτερα ευαίσθητο καθεστώς. Η εκμετάλλευση και η βία λόγω φύλου είναι ευθέως ανάλογες με την ευάλωτη θέση των γυναικών με αναπηρίες.

Τη σύμβαση χαιρετίζει και το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών και υπογραμμίζει το γεγονός, ότι δεν είναι ιατρική η προσέγγιση της κατάστασης αναπηρίας, όπως συνηθιζόταν, αλλά γίνεται στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μάλιστα, το άρθρο 6 αναφέρεται ειδικά στις γυναίκες με αναπηρίες.

Ας ελπίσουμε, ότι η σύμβαση θα αγκαλιαστεί από τις κυβερνήσεις, αλλά και τις κοινωνίες των χωρών - μελών και θα εμπνεύσει ένα φιλικό περιβάλλον για τους, τις πολίτες με ειδικές ανάγκες, καθώς και φιλικά χαρακτηριστικά στην οργάνωση των πόλεων, του δημόσιου χώρου.

Το αποτέλεσμα αυτό δεν ήταν τυχαίο. Οφείλεται εν πολλοίς στην αυτοοργάνωση και των συνεπή αγώνα των πολιτών με ειδικές ανάγκες, στη στήριξη των αιτημάτων τους από τις ενώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις φεμινιστικές οργανώσεις, τα προοδευτικά κόμματα. Θυμάμαι, μάλιστα, ότι πριν λίγο καιρό πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών ήταν η Lydia La Riviere - Zijdel, που από την αναπηρική της καρέκλα διηύθυνε γύρω στις 4.000 οργανώσεις του Λόμπι και αποτελούσε τον σύνδεσμο μεταξύ φεμινιστικού κινήματος και κινήματος για τα δικαιώματα των γυναικών -και πολιτών- με αναπηρία.

Κι αφού είμαστε επί ευρωπαϊκού εδάφους, ας αναφέρουμε δύο πράγματα ακόμη:

* 15 Ιρλανδές κάθε μέρα πάνε στη Βρετανία για να κάνουν έκτρωση. Το 2005 ίσα με 5.585 γυναίκες πήγαν από την Ιρλανδία στη Μ. Βρετανία και έκαναν έκτρωση...

Σε ποια ήπειρο ζούμε;

* Τον Ιούνιο η προεδρεύουσα της Ε.Ε. χώρα, η Φινλανδία, πέρασε νόμο, που απαγορεύει μερικώς την αγορά σεξ. Τι σημαίνει μερικώς; Ότι απαγορεύεται η αγορά σεξ από θύμα εμπορίας και μαστροπείας. Η ποινή είναι φυλάκιση έξι μηνών. Δηλαδή η Φινλανδία ακολούθησε το παράδειγμα της Σουηδίας δειλά και κατά το ήμισυ... Όπως και να' χει, είναι σημαντική πρωτοβουλία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/08/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Μου είναι δύσκολο έως αδύνατο να παρακολουθήσω αναλύσεις για το ποιος κέρδισε και ποιος έχασε στον πόλεμο του Λιβάνου. Αρνούμαι, γιατί απλούστατα, δεν πιστεύω πως υπάρχει κερδισμένη πλευρά από έναν τέτοιο καταστροφικό πόλεμο. Ως ανθρωπότητα, χάσαμε και αυτόν τον πόλεμο...

Μπορεί, άραγε, να σταθεί η ψυχρή επιχειρησιακή προσέγγιση, χωρίς να υπολογιστούν οι κλίμακες της καταστροφής του Λιβάνου; Και όχι μόνο.

Αλλά ας τα πάρουμε με τη σειρά. Έχουμε απώλεια ζωών κι έχουμε τραυματίες και από τις δύο πλευρές. Έχουμε ξεσπιτωμένους, άστεγους και άστεγες, πρόσφυγες στις γειτονικές χώρες. Επιδείνωση της ζωής στα παλαιστινιακά στρατόπεδα. Κατεστραμμένους δρόμους, γέφυρες, δημόσια κτίρια, υποδομές, βομβαρδισμένο εργοστάσιο καυσίμων και μία οικολογική βόμβα στα παράλια του Λιβάνου, της Συρίας και άνεμος οίδε πού αλλού...

Με άλλα λόγια, έχουμε ένα τεράστιο πλήγμα στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας του Λιβάνου και της περιοχής, στην ομαλή της ανάπτυξη. Περίμεναν, λέει, φέτος 1.800.000 τουρίστες/στρίες, αριθμό πρωτοφανή για τα δεδομένα των τελευταίων δεκαετιών.

Έπειτα, αυτός ο πόλεμος βάθυνε την αραβο-ισραηλινή διέξξη. Πρόσθεσε μίσος. Κινδυνεύει να ακυρώσει τα όποια θετικά βήματα έχουν γίνει για τη συνεννόηση των δύο πλευρών στο -ακόμη- άλυτο παλαιστινιακό. Κινδυνεύει να αμαυρώσει τις προσπάθειες των πιο ανοιχτόμυαλων και γενναίων πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων Ισραήλ και Παλαιστίνης για δύο κράτη που θα συνυπάρχουν ειρηνικά δίπλα - δίπλα. Αντί να μικραίνει ο δρόμος προς τον τελικό στόχο, τα εμπόδια που παρεμβάλλονται τον μακραίνουν.

Κερδίζει ο милитаризм αντί της ειρηνικής διπλωματίας. Κοντεύει να αγιοποιηθούν οι "κατιούσες", να λατρευτούν τα όπλα. Και πρόσεξε κάτι, εδώ έχουμε πόλεμο μεταξύ ενός στρατού, του κράτους του Ισραήλ, και μιας άτυπης στρατιωτικής δύναμης που έχει και πολιτικό σκέλος, που συμμετέχει και στο πολιτικό σύστημα του Λιβάνου, αλλά ο στρατιωτικός της βραχίονας είναι κάτι άλλο από το στρατό του Λιβάνου (!). Δεν θυμάμαι τέτοια άλλη περίπτωση "δημοκρατικοποίησης" μιας στρατιωτικής αντιπαράθεσης. Μέχρι τώρα γνωρίζαμε πολέμους -ανάθεμά τους!- μεταξύ κρατών. Τώρα θα διεξάγονται πόλεμοι και με τμήματα κρατών; Αυτός ο "εκδημοκρατισμός" μοιάζει τρομακτικός.

Εθιζόμαστε, αγαπητή μου, στον милитаристικό μιθριδατισμό και στην ιδεολογία του πολέμου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι την ώρα που εμείς υποφέρουμε για όλα αυτά κάποιοι κάπου χαίρονται στην ουσία. Καταλαβαίνεις, ποιοι. Χαίρονται, γιατί μεταβάλλονται

οι ισορροπίες στην επίδικη περιοχή της Μ. Ανατολής, με τους πολύτιμους φυσικούς πόρους. Κλονίζεται το στάτους κβο και μέσα από αυτήν την αναταραχή, μέσα από τον δρόμο του αίματος αυτοί επιβεβαιώνουν την κυριαρχία τους. Μπορούν να παίζουν τα παιχνίδια εξουσίας.

Αυτή την ανείπωτη οδύνη η κ. Κόντι Ράις ονόμασε -με δυσκολία κρύβοντας την ικανοποίησή της- ωδίνες τοκετού της Νέας Μέσης Ανατολής. Η ανεύθυνη παρέα του Λευκού Οίκου ακολουθεί, φαίνεται, πιστά τη νεοσυντηρητική θεωρία του λεγόμενου "δημιουργικού χάους". Έλεος!

Τι δηλοί ο μύθος; Ότι υπάρχει πολιτικό σχέδιο που υπόσχεται στους λαούς αίμα και δάκρυα. Δεν έχουμε τελειώσει. Δυστυχώς, τα χειρότερα δεν είναι πίσω μας. Στη Μέση Ανατολή δοκιμάζεται, χωρίς υπερβολή, η παγκόσμια ειρήνη.

Δηλαδή η τύχη όλων μας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/08/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Το ότι σταμάτησαν οι πολεμικές επιχειρήσεις στο Λίβανο είναι μία ανακούφιση, ασφαλώς. Το ζητούσαμε από την πρώτη στιγμή και ήρθε μετά από τριάντα τέσσερις μέρες γεμάτες ανείπωτη οδύνη.

Όμως και η επόμενη μέρα είναι μέρα δακρύων, καθώς οι άνθρωποι επιστρέφουν με λαχτάρα στις εστίες τους, για να αντικρίσουν, σε πολλές περιπτώσεις, σωρούς ερειπίων.

Ένας, μάλιστα, ταλαίπωρος κάτοικος, επιστρέφοντας, είπε χαρακτηριστικά:

- Οι γυναίκες κλαίνε κι εμείς οι άνδρες παρακαλάμε το Θεό να μας βοηθήσει.

Είναι το αποτέλεσμα μιας ανομιμοποίητης, νομικά και ηθικά, επίθεσης στο Λίβανο εκ μέρους του Ισραήλ, που συγκλόνισε τον κόσμο.

Είδαμε πράγματα καινοφανή σε αυτόν τον πόλεμο, που οι αυτουργοί του δεν πρέπει να μείνουν ατιμώρητοι, αλλά να αχθούν ενώπιον της δικαιοσύνης για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Ένα από τα συγκλονιστικά "παράπλευρα" στιγμιότυπα, που με άφησαν κυριολεκτικά άναυδη, ήταν η εμφανής συγκίνηση του πρωθυπουργού του Λιβάνου και η σκληρή παρατήρηση - απάντηση εκ μέρους της, ασυγκίνητης, ΥΠΕΞ του Ισραήλ προς τον πρώτο. Εδώ, δηλαδή, ήρθαν τα πάνω κάτω. Είδαμε ένα απεχθές πρόσωπο γυναίκας στην εξουσία, που συμφωνεί απολύτως με το милитарισμό και χρησιμοποιεί τον πόλεμο ως μέσο πολιτικής. Άστα να πάνε, αγαπητή μου. Έζησα το ξήλωμα του σοσιαλιστικού παραδείγματος, να ετοιμάζομαι να ζήσω και την απαξίωση του φεμινιστικού οράματος; Και πόσες απογοητεύσεις μπορείς άραγε να αντέξεις στη διάρκεια μιάς ζωής; Πάντως, η σκηνή αυτή εμένα με σημάδεψε...

Μου έλεγε φίλος, ότι είναι ανεπίτρεπτο ο ηγέτης να κλαίει δημόσια. Πρέπει να είναι ψύχραιμος, να φοράει δηλ. το προσωπείο της -άτρωτης- εξουσίας. Δεν ξέρω τι λέει η συνήθης θεώρηση των πραγμάτων. Εγώ το βρήκα πολύ ανθρώπινο και συμπάθησα αυτόν τον πάσχοντα ηγέτη, που βιώνει την καταστροφή της χώρας του, δεν έχει δυνατότητες να βοηθήσει τους εγκλωβισμένους- ες, πολίτες του και οι υπερατλαντικοί φίλοι του τον άδειασαν στην κυριολεξία. Είναι δάκρυα αδιεξόδου, αδυναμίας, συνειδητοποίησης του μεγέθους της καταστροφής; Μα αυτή ακριβώς υπήρξε η πραγματικότητα των ημερών.

Όταν, λοιπόν, θα αναλύουμε το θέμα "Γυναίκα και εξουσία" δεν θα μπορούμε πια να περνάμε δίπλα από το παράδειγμα Λίβνι-Σινιόρα.

Και επειδή πρέπει να είμαστε δίκαιες απέναντι στα πράγματα, οφείλω να σημειώσω τη θέση που πήρε εξ αρχής η ΥΠΕΞ κ. Ντόρα Μπακογιάννη. Σε επίπεδο

τοποθετήσεων, τουλάχιστον, τάχθηκε υπέρ της άμεσης παύσης του πολέμου και η ομιλία της στον ΟΗΕ έχει μέσα κομμάτια που θα μπορούσαμε να προσυπογράψουμε: "Ο πόλεμος δεν είναι και δεν μπορεί να είναι η απάντηση σε οποιοδήποτε ζήτημα. Η βία δεν έλυσε ποτέ κανένα πρόβλημα. Αναπαράγει περισσότερη βία. Δημιουργεί μια νέα γενιά γεμάτη μίσος, χωρίς ελπίδα, που ψάχνει για εκδίκηση. Έτσι, η βία δημιουργεί εύφορο έδαφος για τον εξτρεισμό και την τρομοκρατία.

"Σε αυτήν την ιδιαίτερα κρίσιμη στιγμή στην ιστορία της Μέσης Ανατολής, δεν πρέπει να χάσουμε από το οπτικό μας πεδίο την ευρύτερη εικόνα και να ξεχάσουμε την οδύνη και τα προβλήματα των Παλαιστινίων στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα. \\\

Το Παλαιστινιακό ζήτημα, που είναι στο επίκεντρο της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή, πρέπει να αντιμετωπιστεί επείγοντως. Όσο παραμένει άλυτο, είναι σαφές, ότι δεν θα υπάρξει ειρήνη στην περιοχή"\\. (Υπογράμμιση δική μου).

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/08/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Διάβασα απνευστί το βιβλίο της Ουρανίας Στάβερη "Το μαρτυρικό τρίγωνο των εξόριστων γυναικών (Χίος, Τρίκερι, Μακρονήσι)". Και θέλω να μοιραστώ μαζί σου τα συναισθήματα και τις σκέψεις μου. Η έκθεση αυτών των σκέψεων δεν αντικαθιστά, βεβαίως, την με επαγγελματική επάρκεια βιβλιοπαρουσίαση, που είναι έργο άλλων. Και ξέρεις, λειτούργησε σαν τονωτική ένεση μέσα σε αυτές τις δύσκολες και άραχνες μέρες τους φετινού καλοκαιριού. Όταν τα γεγονότα σε ερημώνουν εσωτερικά και λες, από πού να πιαστώ τώρα; Πού να βρω έναν ασφαλή οδηγό μέσα στο χάος;

Η αφήγηση είναι συγκλονιστική. Το βιβλίο θα ήταν ένα συναρπαστικό ανάγνωσμα, αν ήταν απλά δημιουργία φαντασίας. Όμως δεν είναι φαντασία, πρόκειται για πραγματικές καταστάσεις και συνθήκες, που ξεπερνούν και το πιο ευφάνταστο σενάριο.

Ένα πράγμα μου κάνει εντύπωση, κάθε φορά που διαβάζω παρόμοια ύλη. Το άμετρο μίσος των διωκτών και δεσμοφυλάκων ενάντια στις κρατούμενες γυναίκες, όπου κι αν βρίσκονται: ασφάλεια, φυλακή, εξορία. Η γκάμα των ταπεινωτικών μεθόδων. Η προσπάθεια όχι μόνο να καθυποτάξουν το σώμα, αλλά να αλώσουν το πνεύμα. Κι από την άλλη είναι η αξιοπρέπεια αυτών των γυναικών. Το μεγαλείο τους να ορθώνονται πάνω από τα βασανιστήρια, να περιφρονούν τα ανθρωποειδή όντα που εφορμούν ως άλλες ύαινες στη λεία τους και έχουν εξουσία ζωής και θανάτου πάνω στα σώματά τους.

Διαβάζοντας την Ουρανία, πείστηκα για άλλη μια φορά πόσο μεγάλο πράγμα είναι να υποστηρίζεις μέχρι τέλους την πίστη σου, να είσαι συνεπής στις ιδέες και πόσο ακριβό είναι το τίμημα που καλείσαι να καταλάβεις... Στην Ουρανία η συνέπεια και η αξιοπρέπεια κόστισε μεγάλες περιπέτειες με την υγεία της, εκτός όλων των άλλων.

"Έχιδνες, φίδια, ανθρωπόμορφα τέρατα, πάρτε το απόφαση, ότι θα κάνετε δήλωση, είτε το θέλετε, είτε δεν το θέλετε. Έστω και στα φορεία θα υπογράψετε. Καμιά δεν θα φύγει από 'δω ζωντανή. Θα σας φάνε τα φίδια και τα αγριοπούλια στις χαράδρες. Μας περιέλουσε με ακατάσχετη φλυαρία, γεμάτη απειλές και βρισιές...

Κάποτε σταμάτησε κι αμέσως έδωσε για δεύτερη φορά το πράσινο φως στους αλφαμίτες να πέσουν μέσα στο θέατρο. Αυτοί, χωρίς να χάσουν καιρό, με τα κλομπ σηκωμένα, άρχισαν να εφορμούν, να μας ποδοπατούν και να μας χτυπούν, έτσι όπως ήμασταν καθισμένες στο χώμα".

Είναι ένα μικρό απόσπασμα από το κεφάλαιο του Μακρονησιού, όπου συγκρούστηκαν σκληρά σε όλα τα επίπεδα τα δύο αρχέγονα στοιχεία μέσα στον/στην Άνθρωπο. Το Αγαθό και το Κακό, η πρόοδος και η συντήρηση-αντίδραση, ο ανθρωπισμός και η απανθρωπιά. Οι δήμιοι της Μακρονήσου και οι καθοδηγητές τους εμφορούνταν από την αλαζονεία της ιδεολογικής υπεροχής και της νίκης επί των

αντιπάλων. Όμως, η ιστορία, που έχει μεγαθυμία, αποκατέστησε τα μεγέθη. Οι αλφαμίτες είναι το όνειδος, η παρένθεση, η Ουρανία, και οι Ουρανίες είναι το νόημα και το μήνυμα της ζωής, είναι ο φάρος που καταυγάζει τους δρόμους του μέλλοντος.

Ως νεότερη και αμέτοχη αυτών των περιπετειών δεν έχω παρά λόγια ευγνωμοσύνης γι' αυτά τα αναστήματα και το μάθημα ζωής και στάσης που μας παραδίδουν.

Σκέφτομα την Ουρανία και τον σύντροφο της ζωής και του αγώνα της, τον Ηλία Στάβερη, άλλη ηρωική μορφή, και θέλω να τους πω: Σας ευγνωμονώ, σας αγαπώ...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/08/2006

Αγαπητή Ευγενία

Οι σκηνές από το σήριαλ του Μεσανατολικού πολέμου τρυπούν την οθόνη, διεισδύουν στην καθημερινότητά μας, στοιχειώνουν τον ύπνο μας. Πάλι οι γυναίκες θρηνούν και οργίζονται, τα παιδιά κείνται τραυματισμένα στο κρεβάτι του πόνου, οι καθημερινοί πολίτες διεκτραγωδούν τα βάσανά τους. Πώς να αντέξεις τη συσσώρευση τόσο πόνου, όταν ξέρεις, ότι δεν είναι αποτέλεσμα μιας φυσικής καταστροφής, αλλά έργο ανθρώπινων χεριών και σχέδιο ανθρώπινου νου.

Χρόνια τώρα λέγαμε ότι ο σύγχρονος πόλεμος έχει, κυρίως, θύματα μεταξύ των αμάχων. Τώρα το είδαμε και το εμπεδώσαμε. Είδαμε πόσο ύπουλος είναι αυτός ο περίεργος πόλεμος, που είναι ακήρυκτος και που στοχεύει στην καταστροφή όλων των υποδομών της χώρας. Μου έλεγε προχθές μια φίλη πόσο έχει τρομάξει με τα συμβαίνοντα. Κάθεσαι, λέει, στο μπαλκόνι με το σύζυγο και πίνεις τον καφέ σου. Ξαφνικά σκάει δίπλα σου, πάνω σου μια ρουκέτα.

Ασύλληπτα πράγματα!

Βράζουν οι συζητήσεις στις παρέες, στις γειτονιές, στις αυλές, στα καφενεία. Ο κόσμος είναι όντως αναστατωμένος. Όμως, συγχρόνως, αισθάνεται και μια αδυναμία, "τι μπορούμε εμείς να κάνουμε", "αυτοί είναι παντοδύναμοι". Άρα, λυπόμαστε, αγανακτούμε, βρίζουμε Ισραηλινούς και διεθνείς θεσμούς, αλλά μέχρις εκεί. Εκείνο το μαγικό κλικ από την κατάσταση της οργής στην ενεργοποίηση για τον τερματισμό του πολέμου και την επικράτηση της ειρήνης πότε άραγε θα συμβεί; Τι πρέπει ακόμα να ζήσουμε; Τα 'χουμε δει όλα. Κατεβήκαμε σκαλί - σκαλί την κλίμακα της παρακμής και της ταπείνωσης του ανθρώπινου γένους. Η γειτονιά μας καίγεται. Κατά καιρούς πότε δω και πότε εκεί, από τη Γιουγκοσλαβία μέχρι τον Καύκασο και από το Ιράκ μέχρι τον Λίβανο, οι εμπρηστές του πολέμου μας αιφνιδιάζουν δυσάρεστα. Μας επιβάλλουν να γινόμαστε θεατές και θεάτριες στο σόου του παραλόγου, να καταναλώνουμε υπερδόσεις φρίκης. Ήρθε καιρός να πούμε "Φτάνει πια". Να πάρουμε λίγο από την οργισμένη στάση του Ιησού όταν έδωξε τους εμπόρους από τον περίβολο του ναού. Και να δούμε, πέρα από τα συμπτώματα τη φύση της ασθένειας που προκαλεί αυτές τις τερατογενέσεις και καρκινογενέσεις. Να εκτιμήσουμε, δηλ., τις ριζικές, βαθιές αιτίες διεθνών προβλημάτων, την κοινωνική αδικία που επικρατεί, την ανισοκατανομή του πλούτου, τις ανισότητες, εν γένει, την επιλεκτική εφαρμογή του διεθνούς δικαίου. Θα ήταν, λόγου χάρη, λάθος στον πόλεμο του Λιβάνου να μην αναγνωρίσουμε ποιος είναι "ο ελέφαντας στο δωμάτιο", που λέει και ο Ελ-Μπαραντέι, δηλ. η αιτία της κρίσης, που δεν είναι άλλη από το άλυτο παλαιστινιακό ζήτημα.

Είναι πολύ σπουδαία υπόθεση η ανθρωπιστική βοήθεια, υπό τον αυστηρό όρο, ότι θα συνδέεται με την κορυφαία πολιτική απαίτηση: την άμεση κατάπαυση του πυρός. Αλλιώς καταντάει υποκρισία. Δηλ. τι; Θα εξαπολύονται πόλεμοι στο διηνεκές και η μόνη μέριμνα θα είναι οι "ανθρωπιστικοί διάδρομοι" Και ποιοι διάδρομοι; Πλάκα μου κάνεις; Εδώ καταστράφηκαν εξ αρχής οι δρόμοι, πρωτοβομβαρδίστηκε το

αεροδρόμιο, αν θυμάσαι, οι άνθρωποι παγιδεύτηκαν στις επαρχίες. Και τι νομίζουμε, ότι αν δώσουμε πέντε ευρώ, έχουμε κλείσει τους λογαριασμούς με τη συνείδησή μας; Πολιτική λύση, πρωτίστως, κατάργηση του πολέμου ως μέσο άσκησης πολιτικής. Αλλιώς, μας πήρε και μας σήκωσε...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/07/2006

Αγαπητή Ευγενία

Από το γράμμα της Ισραηλινής Γκαλ Χαρμάτ, κατοίκου Τελ Αβίβ, που θα του έβαζα τίτλο "Χρειάζομαι τη βοήθεια σας". Το γράμμα - κραυγή αγωνίας προώθησε σε εμάς η κ. Φ. Σιάνου.

"Φίλοι-ες και συνάδελφοί μου γράφουν τις τελευταίες μέρες και ρωτάνε γιατί το Ισραήλ άρχισε αυτόν τον πόλεμο. Γιατί επιτιθέμεθα στο Λίβανο, την Παλαιστίνη. Η επίσημη ισραηλινή απάντηση είναι ότι η Χεζμπολάχ απήγαγε Ισραηλινούς στρατιώτες και ότι η Χαμάς απήγαγε άλλον έναν Ισραηλινό στρατιώτη. Σε ανταλλαγή η Χαμάς ζήτησε την απελευθέρωση εκατοντάδων Παλαιστινίων παιδιών ηλικίας 11 έως 18 ετών, που κρατούνται στις ισραηλινές φυλακές ασφαλείας για τρομοκρατικές επιθέσεις. Πρώτα - πρώτα δεν συμφωνώ με τη σύλληψη παιδιών, επομένως δεν είμαι σίγουρη γιατί είναι τόσο φρικτό να τα απελευθερώσεις (σκέπτομαι ότι όταν η Χαμάς αγωνίζεται κατά της κατοχής σε στρατιωτικό επίπεδο και δεν βλάπτει απλούς πολίτες είναι κάτι σαν "τίμιο παιχνίδι". Θέλω και το Ισραήλ να κάνει το ίδιο και να μην βλάπτει και σκοτώνει πολίτες. Όμως η δημόσια συζήτηση είναι ο φόβος. Οι Ισραηλινοί, η κοινή γνώμη είναι κάτω από πυρά και αισθάνεται ότι ο καλύτερος τρόπος για να αντιδράσεις σε αυτό είναι η επίθεση. Η TV παρουσιάζει ξανά και ξανά την εικόνα εκατοντάδων τραυματισμένων και σκοτωμένων Ισραηλινών και τα θρυμματισμένα σπίτια τους για να φτιάξει ατμόσφαιρα για περισσότερο φόβο. Δουλεύει γι' αυτούς, οι άνθρωποι φοβούνται. Κι εγώ φοβάμαι.

Το Ισραήλ θέλει να δείξει ότι "δεν θα παραδοθούμε στην τρομοκρατία" αλλά τρομοκρατεί τους πολίτες στο Λίβανο και την Παλαιστίνη τις τελευταίες μέρες περισσότερο από ποτέ.

Η Χεζμπολάχ από τη μεριά της επιτίθεται στο βόρειο Ισραήλ και η Χαμάς στο νότιο μέρος με ρουκέτες, που σκοτώνουν κυρίως πολίτες.

Η οικογένειά μου άφησαν τα σπίτια τους στο βορρά και ήρθαν στο κέντρο να μείνουν μαζί μου. Είναι δύσκολο να εξηγήσω τα τρελά που συμβαίνουν εδώ, φαίνεται πως μια διεθνής δύναμη απαιτείται, κατά προτίμηση πολύ σύντομα. Στο Τελ Αβίβ γίνονται κάθε μέρα διαδηλώσεις κατά του πολέμου και της κατοχής. Οι άνθρωποι νομίζουν εδώ, όπως κι εγώ, ότι αυτός ο πόλεμος είναι μια προετοιμασία, ένα ζέσταμα του πεδίου για την επίθεση των ΗΠΑ κατά της Συρίας. Ελπίζω, όντως, να κάνω λάθος, αλλά πιστεύω ότι το Ιράν και η Συρία είναι τα επόμενα στον κατάλογο του Μπους.

Εγώ προσπαθώ να μετέχω σε όσες περισσότερες διαδηλώσεις μπορώ και να διατηρώ τη δουλειά της ειρήνης σε μια φόρμα διαλόγου ανάμεσα στους Ισραηλινούς-ές και στους Παλαιστίνιους-ες, ακόμα και στη διάρκεια του πολέμου.

Πιστεύω ότι τα προβλήματα λύνονται με το διάλογο και πράγματι γίνεται πολλή συζήτηση μεταξύ μας και ονειρευόμαστε μαζί ένα καλύτερο μέλλον για να το κάνουμε να συμβεί.

Νομίζω, ότι ο ρόλος της διεθνούς κοινότητας είναι κρίσιμος εδώ και σας ζητώ να πείσετε τις κυβερνήσεις για να παρέμβουν προς όφελος όλων μας. Νομίζω η διεθνής παρέμβαση με τη μορφή της ειρηνευτικής δύναμης θα είναι ευεργητική για το Λίβανο, την Παλαιστίνη και το Ισραήλ.

Είναι αδύνατο για μικρές ομάδες να αντιστέκονται στην κυβέρνησή τους πολύ αποτελεσματικά για πολύ χρόνο.

Οι ακτιβιστές κατά του πολέμου εντός του Ισραήλ χρειάζονται τη βοήθεια της διεθνούς κοινότητας. Καλούμε για στρατιωτικές κυρώσεις κατά του Ισραήλ και για βοήθεια προκειμένου να σταματήσουν τα εγκλήματα πολέμου κατά αμάχων".

22/07/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Σε καιρούς που τα εξελισσόμενα γεγονότα σε αδειάζουν κυριολεκτικά, σε ώρες που λυσσομανά η ανθρώπινη θηριωδία, κοιτάξεις να πιαστείς από κάπου στέρεα. Για να μην απολέσεις την πίστη στον άνθρωπο, την πίστη στον αγώνα για έναν δίκαιο κόσμο. Αυτές τις μέρες της οδύνης εγώ βρήκα καταφύγιο στο κείμενο του Σχεδίου της Εθνικής Συμφωνίας -γνωστό ως "18 σημεία"- των Παλαιστίνιων κρατουμένων στις ισραηλινές φυλακές.

Μεγάλης πολιτικής και ηθικής σημασίας το κείμενο, σαλπίζει την εθνική ενότητα και αποφασηνίζει τις αρχές στις οποίες αυτή οφείλει να στηρίζεται. Δυστυχώς, η εισβολή στη Γάζα, ως προελούδιο της εισβολής στον Λίβανο, έστρεψε αλλού τη διεθνή προσοχή -όχι τυχαία- και δεν είχαμε την ευκαιρία να ασχοληθούμε χορταστικά με την καίρια -σε χρόνο και σε ουσία- παρέμβαση των φυλακισμένων Παλαιστίνιων. Θυμίζουμε ότι το κείμενο υπογράφεται από εκπροσώπους της Φατάχ, Χαμάς, Ισλαμικής Τζιχάντ (με κάποιες επιφυλάξεις), Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης και Δημοκρατικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης. Θεωρώ ότι το κείμενο αυτό αποτελεί σταθμό και σημείο αναφοράς έναντι των εξελίξεων. Έχει σταθερή αξία, στον βαθμό που αποσκοπεί να βελτιώσει, να προετοιμάσει την "ημέτερη" παλαιστινιακή πλευρά, με πολιτικούς και οργανωτικούς όρους, προκειμένου να επιτύχει τη λύση: ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος.

Παρ' ότι παρόμοια κείμενα δεν τεμαχίζονται, αλλά αντιμετωπίζονται ως όлон, εγώ θέλω να αντιγράψω δύο σημεία:

* να επιμείνουμε στις δημοκρατικές διαδικασίες και να πραγματοποιούμε τακτικές γενικές ελεύθερες και ειλικρινείς και δημοκρατικές εκλογές, σύμφωνα με τη νομοθεσία για τον πρόεδρο και το Παλαιστινιακό Νομοθετικό Συμβούλιο και τα τοπικά και δημοτικά συμβούλια και με σεβασμό της αρχής της ειρηνικής και ήρεμης μεταβίβασης εξουσίας και με την υπόσχεση να προστατευθεί η παλαιστινιακή δημοκρατική εμπειρία και με σεβασμό της δημοκρατικής επιλογής και των αποτελεσμάτων της και με σεβασμό στο κράτος δικαίου, στις λαϊκές και βασικές ελευθερίες και την ελευθερία του τύπου και στην ισότητα μεταξύ των πολιτών αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, χωρίς καμία διάκριση και \\για να προστατευθούν τα επιτεύγματα των γυναικών και η ανάπτυξη και η ενίσχυσή τους\\ (υπογράμμιση δική μου).

* Να απορρίψουμε και να καταδικάσουμε την τυραννική πολιορκία εις βάρος του παλαιστινιακού λαού που καθοδηγείται από τις ΗΠΑ και το Ισραήλ και να καλέσουμε τους Αραβες σε λαϊκό και επίσημο επίπεδο να υποστηρίξουν τον παλαιστινιακό λαό και την ΟΑΠ και την ΠΕΑ (Παλαιστινιακή Εθνική Αρχή) και να καλέσουμε τις αραβικές κυβερνήσεις να εφαρμόσουν πολιτικές, οικονομικές και αποφάσεις σχετιζόμενες με τα ΜΜΕ στις αραβικές συνόδους που υποστηρίζουν τον παλαιστινιακό λαό και την αταλάντευτη στάση του και την εθνική του υπόθεση και

να τονίσουν ότι η ΠΕΑ είναι δεσμευμένη στην αραβική συναίνεση και στην κοινή αραβική δράση".

Τα παραπάνω σημεία καταστρέφουν το πορτρέτο του τρομοκράτη, που με περίσσιο ζήλο ορισμένοι στη Δύση έχουν φιλοτεχνήσει για τους Παλαιστίνιους αγωνιστές, συλλήβδην.

- Μετά τη Μαρία Νικηφόρου, που κρατείται ακόμη στο Τελ Αβίβ, διαβάζω ότι οι ισραηλινές αρχές δεν έδωσαν άδεια εισόδου στη γιατρό και βουλευτή Ελένη Θεοχάρους από την Κύπρο.

Η κ. Θεοχάρους ήθελε να πάει στην πολύπαθη Γάζα μαζί με άλλα τρία μέλη των "Γιατρών του Κόσμου - Κύπρος".

Από πότε άραγε η αλληλεγγύη θεωρείται απειλή εναντίον τρίτων;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/07/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Η αναζωπύρωση της φωτιάς στη Μέση Ανατολή και η απότομη επιδείνωση της κρίσης, τα εγκλήματα πολέμου που διαπράττονται εκεί και η αδυναμία, η ανεπάρκεια ή η ανικανότητα του ΟΗΕ να παρέμβει αποτελεσματικά, προκαλούν τεράστια δυσφορία και αγανάκτηση στην κοινή γνώμη. Σε σημείο που και από προσωπικότητες με προοδευτική αντίληψη και χρόνια στους κοινωνικούς αγώνες να ζητείται οργισμένα η αποδοκιμασία του διεθνούς οργανισμού και, συνακόλουθα, όλων των θεσμών της διεθνούς κοινότητας. Και δεν μιλούμε για όσους-ες έχουν ξεκαθαρίσει, ότι όλοι αυτοί οι θεσμοί δεν είναι παρά όργανα του ιμπεριαλισμού. Μιλούμε για την αγανάκτηση ενεργών πολιτών, με κριτική σκέψη, που αποδεδειγμένα έχουν ταχθεί με τον θεσμικό πολιτισμό (όχι θεσμολάγνοι...).

Ίσως αυτή την ώρα, που η κρίση είναι σε εξέλιξη, στην πιο κρισιογόνα και ασταθή περιοχή του κόσμου, η προσοχή μας πρέπει να στραφεί στο πώς θα ασκήσουμε πίεση στα κέντρα ισχύος και αποφάσεων.

Και εδώ υπάρχει πλούσια εμπειρία για μορφές δράσης. Ακόμη και μία επιστολή, και ένα μήνυμα διαμαρτυρίας, μπορεί να στείλει ένας-μία πολίτης και να ζητάει την παρέμβαση του ΟΗΕ.

Όμως, για να το κάνει, πρέπει να έχει ξεκαθαρίσει, επί της αρχής ότι, παρά τις αδυναμίες, ολιγορίες, ανεπάρκειες, οι διεθνείς οργανισμοί, και ιδίως ο ΟΗΕ, είναι απαραίτητοι για τη διακυβέρνηση του χαώδους πλέγματος των διεθνών σχέσεων. Άρα είναι χρήσιμη η κουβέντα, η οποία πρέπει να περιστραφεί στο πώς ο ΟΗΕ θα γίνει πιο δημοκρατικός, αντιπροσωπευτικός του τεράστιου εύρους του, και όχι αν πρέπει να καταργηθεί.

Επικαλούμαστε όλοι και όλες, ιδιαίτερα τα θύματα εισβολών, κατοχών, της γης οι καταπιεσμένοι και οι αδικημένοι, το διεθνές δίκαιο. Αλλά ποιος είναι ο θεματοφύλακας του διεθνούς δικαίου; Και πώς, άραγε, αλλιώς μπορεί να ρυθμιστεί το χάος των διεθνών σχέσεων, οι συμπεριφορές των κρατών - μελών της παγκόσμιας κοινότητας; Το πρόβλημά μας σήμερα είναι η καταπάτηση των κανόνων του κοινά συμφωνημένου διεθνούς νομικού πλαισίου, η παραβίαση των αρχών του Χάρτη του ΟΗΕ και της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Όμως, τουλάχιστον, έχουμε τα κριτήρια για να κρίνουμε πράξεις και στάσεις και να καταλογίσουμε ευθύνες, και έχουμε και θεσμούς και όργανα, που μπορούν -και πρέπει- να επιληφθούν της κρίσης.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η σύγκρουση ανάμεσα στο δόγμα της ισχύος -might is right- και στους κανόνες της διεθνούς νομιμότητας είναι διαρκώς παρούσα και μέσα στο πιο αντιπροσωπευτικό σώμα που είναι ο ΟΗΕ. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ηγεμονικές δυνάμεις του διεθνούς πολιτικού συστήματος καταφέρνουν συχνά να εκτρέψουν τις αποφάσεις προς την πλευρά των συμφερόντων τους. Η υπερδύναμη

των ΗΠΑ επ' αυτού έχει δώσει ικανά δείγματα γραφής, υιοθετώντας τις τελευταίες δεκαετίες μια στάση που κυμαίνεται από την απαξίωση και την περιφρόνηση έως τη ρυμούλκηση και την υποταγή του διεθνούς οργανισμού. Ο ΟΗΕ είναι χρήσιμος όταν επικυρώνει τα ανθρωποκτόνα κοσμοκρατορικά σχέδια της θεωρούμενης υπερδύναμης. Παρά ταύτα σημειώνονται αντιστάσεις, το βλέπουμε αυτό. Υπάρχει, όπως και να το κάνουμε, η ασπίδα του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Ας κοιτάξουμε, πώς θα αξιοποιείται καλύτερα για το καλό όλων μας.

Το όλα ή τίποτα, είναι παγιδευτικό και ατελέσφορο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/07/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Όλες οι σκέψεις μας συγκεντρώνονται στην Παλαιστίνη. Στην πολύπαθη Γάζα. Δεν συμπληρώθηκε καλά-καλά χρόνος από τη μονομερή απόσυρση των Ισραηλινών από τη Λωρίδα της Γάζας. Και τώρα, τι επιδιώκουν; Έφυγαν για να ξανάρθουν; Σκέφτομαι το μαρτύριο της καθημερινότητας των πολιτών, των οικογενειών, με τις τεράστιες ελλείψεις σε τρόφιμα, σε είδη πρώτης ανάγκης, σε ηλεκτρικό, σε νερό, σε φάρμακα. Σκέφτομαι τις γυναίκες και ιδιαίτερα τις μανάδες, που πρέπει από το χάος να δημιουργήσουν ευταξία!

Που πρέπει να διαχειριστούν με αξιοπρέπεια την επιδεινούμενη φτώχεια. Αναρωτιέσαι, πώς να τιμωρείται ολόκληρος λαός μέχρι του σημείου της ανθρωπιστικής καταστροφής, της γενοκτονίας, πώς γίνεται με τόση ελαφρότητα να εγκαταλείπεται η διπλωματική οδός, η διαπραγμάτευση, προκειμένου να απελευθερωθεί ο Ισραηλινός δεκανέας Γκιλάντ Σαλίτ και πώς είναι σίγουρη η ισραηλινή πλευρά ότι με τις μαζικές στρατιωτικές επιχειρήσεις θα σώσει τη ζωή του ατυχούς απαχθέντος ομήρου;

Αυτές είναι υποθέσεις δύσκολων και λεπτών διαπραγματεύσεων, αλλά και γι' αυτό υπάρχει η διπλωματία και η διπλωματική συνεργασία με σκοπό την εξομάλυνση της κατάστασης.

Μήπως, όμως, κάποιοι χρησιμοποιούν ως πρόσχημα, εν τέλει, τη μοίρα του Γκιλάντ Σαλίτ, προκειμένου να καταβαραθρώσουν τη διαδικασία εξεύρεσης λύσης στην παλαιστινιακή υπόθεση; Γιατί δεν μας αφήνει να κοιμηθούμε η σκέψη ότι η κρίση ξέσπασε λίγο μετά τη συμφωνία στην κορυφή της παλαιστινιακής ηγεσίας, που έδειχνε τον δρόμο της διαπραγμάτευσης με το Ισραήλ και της κυβέρνησης "εθνικής ενότητας"

Κάποιοι δεν θέλουν τη συνέχιση της ειρηνευτικής διαδικασίας και τη λύση των δύο κρατών. Η τελευταία κρίση έδειξε ότι αυτοί οι κάποιοι έχουν καταστροφική ισχύ. Γι' αυτό ακριβώς η διεθνής κοινότητα δεν μπορεί: Πρώτον, να παραμένει θεατής των εξελίξεων, δεύτερον, να τηρεί ίσες αποστάσεις, τρίτον, και χειρότερο, να εξαντλεί την αυστηρότητά της στους Παλαιστινίους και να είναι πιο συγκαταβατική με τους Ισραηλινούς.

Είναι ενδεικτικό ότι στη συζήτηση στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ οι ευθύνες επιρρίφθηκαν στην παλαιστινιακή πλευρά. Το Ισραήλ κατονομάστηκε δεύτερο. Βέβαια, ευτυχώς να λέμε, στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που μέχρι αυτή τη στιγμή που γράφω ίσως δεν έχει ολοκληρώσει τις εργασίες του στη Γενεύη, αναδείχθηκαν οι ευθύνες των επιτιθέμενων Ισραηλινών.

Με ποια πλευρά θα είναι η διεθνής κοινότητα; Με την ισραηλινή κατοχή, που έχει απίστευτους μοχλούς εξουσίας; Την τέταρτη στρατιωτική δύναμη στον κόσμο,

πυρηνικά και πακτωλό αμερικανικής στρατιωτικής και άλλης οικονομικής βοήθειας;
Που έχει τις στιβαρές πλάτες της υπερδύναμης;

Αντί, λοιπόν, ο διεθνής παράγων να ασκήσει πίεση στον ισχυρό, πιέζει τον αδύναμο
πολλαπλασιάζοντας την απόγνωσή του.

Θα μπορούσε, με τους κατάλληλους μοχλούς, η νέα κυβέρνηση της Χαμάς να πεισθεί
να ακολουθήσει τη γραμμή της διαπραγμάτευσης, εμμέσως αναγνωρίζοντας το
Ισραήλ, στο πλαίσιο των αρχών του ΟΗΕ, των μέχρι τώρα συμφωνιών και του οδικού
χάρτη του κουαρτέτου.

Οι διεθνείς θεσμοί και η δημοκρατική διεθνής κοινή γνώμη δεν πρέπει να
απογοητεύσουν όσους και όσες αγωνίζονται, στις αντιξοότητες, για τη λύση της
ειρηνικής συνύπαρξης των δύο λαών και κρατών, είτε βρίσκονται στην Παλαιστίνη
είτε στο Ισραήλ. Σε αυτούς-ές να δώσουν την ευκαιρία, δίνοντας έτσι μια ευκαιρία
για ειρήνη!

Συμφωνείς;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/07/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Κινητικότης, εν μέσω θέρους!

Σχέδιο νόμου κυκλοφορεί, που επιγράφεται "Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας".

Πρόκειται στην πραγματικότητα για προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της σημαντικής οδηγίας 2002/73/EK, που τροποποίησε την οδηγία 76/207/EK, καθώς και σε άλλες παρεμφερείς κοινοτικές διατάξεις. Να σημειώσουμε εδώ ότι για την οδηγία 76/207, όπως και για την 75/117/ΕΟΚ (που αφορά στην ισότητα αμοιβών) εκδόθηκε ο Ν. 1414/1984.

Από το '76 μέχρι το 2002 πορευτήκαμε με την πρώτη οδηγία, που πράγματι έδωσε καρπούς και παρήγαγε νομολογία. Η νέα οδηγία είναι πιο προωθημένη, απονομιμοποιεί τις αποκλίσεις από την αρχή της ισότητας και αναθέτει στον Συνήγορο του Πολίτη την εποπτεία της τήρησης των αρχών της.

Και, βέβαια, το πεδίο ανάλυσης δεν είναι πια οι διακρίσεις λόγω φύλου, αλλά οι ανισότητες που οικοδομούνται στο έδαφος των σεξιστικών διακρίσεων. Κατά συνέπεια, ο σκοπός είναι η εξάλειψη των ανισοτήτων και η επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας σε όλους τους τομείς. Τούτο συνεπάγεται, πέραν από τη νομική απαγόρευση των διακρίσεων, συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής -θετικές δράσεις- για την ουσιαστικοποίηση της ισότητας (ποσοτώσεις, συμφιλίωση οικογενειακής -εργασιακής ζωής, γονικές άδειες, ρόλος πατρότητας).

Στη σύγχρονη αυτή αντίληψη, άλλωστε, κινείται και το ελληνικό Σύνταγμα με το άρθρο 116 παρ. 2, όπως τροποποιήθηκε στην τελευταία αναθεώρηση.

Άλλωστε, η οδηγία 2002/73 πρέπει να ερμηνεύεται στο φως των άρθρων 2 και 3 παρ. 2 της Συνθήκης της Ε.Ε., των οποίων αποτελεί εξειδίκευση στον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής ειδίκευσης. Θυμίζω ότι στα εν λόγω άρθρα η ισότητα αναγνωρίζεται ως "αποστολή" της Κοινότητας και οριζόντιος στόχος.

Μάλιστα τώρα, με την ενσωμάτωση της νέας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, η χώρα μας θα πρέπει κάθε τέσσερα χρόνια να κοινοποιεί στην Επιτροπή τα θετικά μέτρα που έλαβε για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών.

Να διευκρινίσουμε ότι το ν/σ αφορά σε όλες τις μορφές απασχόλησης στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Και κάτι σημαντικό, που ήδη το ξέρουμε και το επικαλούμαστε, η οδηγία θεωρεί ότι η σεξουαλική παρενόχληση συνιστά διάκριση φύλου. Τονίζεται, εξάλλου, με έμφαση, ότι η εγκυμοσύνη, η μητρότητα, η γονική άδεια ανατροφής ή φροντίδας του παιδιού δεν δικαιολογούν δυσμενή μεταχείριση και διάκριση. Αλλά

και η αρχή της συμφιλίωσης οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων, που πάει πέραν της προστασίας της μητρότητας και πατρότητας, είναι (πρέπει να είναι) πλέον λόγος απαγόρευσης δυσμενούς διάκρισης.

Ας ελπίσουμε ότι στη Βουλή το ν/σ θα τύχει της προσοχής που του αξίζει, ότι θα ληφθεί υπόψη η τεκμηριωμένη γνώμη της ΕΕΔΑ, η εμπειρία των γυναικείων - φεμινιστικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Έχουμε που έχουμε αργήσει στην ενσωμάτωση (το όριο ήταν 5.10.2005) τουλάχιστον να βγει κάτι προσεγμένο. Και, κυρίως, να εφαρμόζεται ο νόμος σε όλα τα σημαντικά του στοιχεία: Προστασία μητρότητας, πατρότητας, παιδιού, αμοιβές, θετικές δράσεις, αξιοπρέπεια εργαζόμενης.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/06/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Να 'μαστε πάλι εδώ μετά από τέσσερις εβδομάδες απουσίας. Αναγκαστικής. Λόγοι ανωτέρας βίας, όπως λένε, όπως το να μην αισθάνεσαι καλά. Βλέπεις, όλα τα πράγματα για να λειτουργήσουν απαιτούν μια "κρίσιμη μάζα" προϋποθέσεων...

Θέλω να ευχαριστήσω όσες και όσους ανησύχησαν και μας έψαξαν και εκδήλωσαν τη συμπάθειά τους. Πολλά και διάφορα έγιναν αυτό το διάστημα, που αξίζουν σχολιασμού. Θα σταθώ σήμερα σε ένα.

Παγκόσμια Ημέρα των Προσφύγων ήταν η 20ή Ιουνίου. Ημέρα που φέρνει στο προσκήνιο της επικαιρότητας το μέγα και σύγχρονο ζήτημα της προσφυγιάς και μετανάστευσης, τόσο στενά συνδεδεμένο με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στη χώρα μας, όπου έχουν ανατραπεί όλες οι φυσιολογικές προτεραιότητες, δεν αποτέλεσε, βέβαια, κεντρικό θέμα. Ευτυχώς, όμως, που υπάρχουν και οι εξειδικευμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι προοδευτικοί κοινωνικοί και πολιτικοί φορείς, για να σώζουν την τιμή της ανθρωπότητας.

Εκατομμύρια οι πρόσφυγες και οι οικονομικοί μετανάστες-τριες, αποτέλεσμα της άνισης κατάστασης που επικρατεί στον κόσμο, των ένοπλων συγκρούσεων, της οικολογικής καταστροφής, της έλλειψης δημοκρατίας, της οικονομικής μη ανάπτυξης ή υπανάπτυξης, της διαφθοράς της πολιτικής ελίτ.

Είδα πως τα μηνύματα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στάθηκαν κυρίως στη λέξη \\ελπίδα\\. Ο Αντόνιο Γκουτιέρρες μάλιστα είπε πως η υπόθεση των προσφύγων συλλογικά είναι η ιστορία του θριάμβου της ελπίδας πάνω στην απόγνωση. Αβρά, ποιητικά λόγια, που δεν ξέρω πόση σχέση έχουν με τις ατομικές περιπέτειες και προσωπικές τραγωδίες των προσφύγων. Και το λέω αυτό γιατί οι χώρες υποδοχής έχουν φροντίσει αυτήν την ελπίδα για καλύτερες μέρες που κουβαλάει ο/η πρόσφυγας να τη μετατρέψουν σε απόγνωση. Οι συνθήκες κράτησης, "επαναπροώθησης", οι σχετικοί νόμοι, η έγκριση αιτήσεων ασύλου με το σταγονόμετρο δεν δίνουν χώρο στην ελπίδα για να ανθήσει.

Γιατί συνδεδεμένη με το καθεστώς του/της πρόσφυγα είναι η διαδικασία χορήγησης ασύλου. Η χώρα μας εμφανίζεται ως η πλέον φειδωλή αναφορικά με τη χορήγηση ασύλου, μην το ξεχνάς. Αλλά, αν οι κλασικοί λόγοι του δικαιολογημένου φόβου δίωξης έχουν να κάνουν με τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα, τις πολιτικές πεποιθήσεις, σήμερα αναγνωρίζεται κι άλλος λόγος: αυτός του φύλου. Η έφηβη κοπέλα που φεύγει από τη χώρα της για να αποφύγει αναγκαστικό γάμο με υπερήλικο και ζητεί άσυλο από ευρωπαϊκή χώρα, η μητέρα που φεύγει με τις κόρες της για να αποφύγει την εκτομή των γεννητικών οργάνων και ζητεί άσυλο στην Αμερική ή την Ευρώπη είναι περιπτώσεις που διευρύνουν τα κριτήρια της Σύμβασης της Γενεύης του '52. Τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στη χορήγηση ασύλου.

Το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών -ομπρέλα άνω των 4.000 οργανώσεων μελών σε όλη την Ευρώπη- έχει συμπεριλάβει στις προτεραιότητες δράσης του τα θέματα των γυναικών προσφύγων και μεταναστριών. Και τονίζει σωστά πως το δικαίωμα στο άσυλο είναι ατομικό δικαίωμα που βασίζεται στη δίωξη του προσώπου και επομένως περιλαμβάνει το ατομικό δικαίωμα των γυναικών στο άσυλο.

Η συζήτηση δεν τελειώνει, ασφαλώς, εδώ. Θα επανέλθουμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/05/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Συγκλονιστική και σοκαριστική είναι η αιματηρή επίθεση που έλαβε χώρα στο Συμβούλιο της Επικρατείας στην Τουρκία. Όταν μαινόμενος δικηγόρος εισέβαλε σε αυτό και άρχισε να πυροβολεί τους δικαστές του Β' Τμήματος για να τους τιμωρήσει. Γιατί; Επειδή το Τμήμα είχε αποφανθεί, σχετικά πρόσφατα, τον Φλεβάρη, κατά της ισλαμικής μαντήλας. Δηλαδή τι έκανε το ΣτΕ; Επικύρωσε δικαστική πράξη, σύμφωνα με την οποία δασκάλα, που έφερε στο δημόσιο χώρο τη μαντήλα, κρίθηκε ακατάλληλη για διευθύντρια νηπιαγωγείου. Δύσκολο για μας τις τρίτες να το καταλάβουμε αυτό, γιατί κι εσύ κι εγώ φοράμε κατά καιρούς μαντήλι και μαντήλα στο κεφάλι, χάριν ευκολίας και ίσως παιδιάς...

Αλλά η ισλαμική μαντήλα δεν είναι το δικό μας φακίολι, δεν είναι κάτι τόσο απλό και αθώο. Κατατάσσεται στα θρησκευτικά - παραδοσιακά σύμβολα και μέσα στην κοινωνική σύγκρουση μεταξύ υποστηρικτών του κοσμικού κράτους και θρησκευόμενων έχει αποκτήσει κεντρικό βάρος, τόσο και τέτοιο που να εμπνέει, όπως φαίνεται, πράξεις φανατισμού και μίσους.

Όμως αυτή πράξη, που έλαβε χώρα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πλαίσιο, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν μας αφορά. Πρέπει να στοχαστούμε πάνω στο θέμα που λέγεται θρησκευτικός φανατισμός και εξτρεμισμός και να απόσχουμε από κάθε τι που τον τροφοδοτεί και τον ενισχύει. Γιατί αυτά τα φαινόμενα είναι δύσκολο να ελεγχθούν, αφού δεν γνωρίζουν όρια. Τα όρια του μέτρου και της λογικής. Να το πούμε αλλιώς: Βρίσκονται στον αντίποδα της λογικής και της ήπιας αντιπαράθεσης με επιχειρήματα, που οφείλει να χαρακτηρίζει τον δημόσιο διάλογο στις ώριμες δημοκρατίες.

Η πρόσφατη τραγωδία φέρνει και πάλι στο προσκήνιο το ζήτημα της σχέσης μας με την παράδοση, σε όλες τις εκφράσεις της. Η παράδοση είναι σεβαστή μέχρι του σημείου που δεν παραβιάζει τα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.

Δεν υποκλινόμαστε σε κάθε είδους παράδοση, όπως εκτομή των γεννητικών οργάνων, έγκλημα για λόγους τιμής, γάμο ανηλίκων, πολυγαμία, μπούργκα και φερετζές, υποχρεωτική μαντήλα. Τι σχέση έχουν όλα αυτά τα ταλιμπανικά με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και την ισότητα των φύλων ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα;

Άλλο, λοιπόν, η πίστη και η θρησκευτική ελευθερία, η ελευθερία της συνείδησης, που είναι αγαθά προς προστασία, και άλλο η θρησκοληψία και η δημιουργία διαχωριστικών γραμμών γύρω από τον θρησκευτικό φανατισμό και φονταμενταλισμό ("Ο Αλλάχ είναι μεγάλος, είμαστε παιδιά των Οθωμανών και στρατιώτες του Ισλάμ" φώναζε ο δρόστης της επίθεσης).

Πάντως υπάρχει και η ευθύνη των πολιτικών. Για λόγους κόστους (;) πολιτικού δεν παίρνουν ξεκάθαρη θέση στις περιπτώσεις επίδειξης θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και

μη ανοχής στη διαφορετικότητα. Η ανώτατη πολιτική -όχι πολιτειακή- ηγεσία της Τουρκίας αποδοκίμασε τότε την απόφαση του ΣτΕ. Με αφορμή την υποψηφιότητα Καραχασάν εκπρόσωποι του πολιτικού κόσμου της χώρας μας υποδαύλισαν τη θρησκευτική -και όχι μόνο- διαίρεση. Αυτά τα θέματα είναι θέματα αρχής και δεν αντέχουν σε τακτικισμούς και μανούβρες σκοπιμότητας. Αλλιώς εκδικούνται και συμβαίνει ό,τι και στη γείτονα. Τώρα έσπευσαν οι πολιτικοί να αποστασιοποιηθούν από το έγκλημα, πλην είναι κομματάκι αργά...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/05/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν ήθελα να ασχοληθώ με την υπόθεση της Γκιούλ Καραχασάν. Όχι κι εγώ. Με την υποψηφιότητά της ασχολήθηκε η μισή Ελλάδα, κατά τρόπο δημοψηφισματικό. Αλλά άρχισαν και με ρωτάνε γνωστοί και άγνωστοι, άγνωστες και γνωστές, τι γνώμη έχω. Και επειδή η σιωπή μπορεί να εκληφθεί ποικιλοτρόπως, άντε να προσθέσω κι εγώ τη γνώμη μου.

Η αλήθεια είναι ότι τέτοιο κύμα αντιδράσεων δεν το περίμενα. Νόμιζα πως η σημερινή Ελλάδα έχει αφήσει πίσω της εποχές αποκλεισμών ("νομιμοφροσύνης") Ελλήνων πολιτών για λόγους πολιτικών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων. Ότι η εποχή της ανοχής, της πολυπολιτισμικής κοινωνίας έχει κερδίσει έδαφος. Και να, έφθασε μια υποψηφιότητα μιας Ελληνίδας πολίτη, μουσουλμάνας το θρήσκευμα, για να έρθει στον αφρό όλος ο δυσώδης αναχρονισμός. Το σοβαρό εδώ είναι ότι οι ποικίλοι παράγοντες, οι διάφοροι αξιωματούχοι έσπευσαν να διαφωνήσουν ή και να αναθεματίσουν την κίνηση. Αποδείχθηκε ότι είναι πίσω από το λαϊκό αίσθημα, ότι αυτοί είναι η τροχοπέδη και το φρένο των εξελίξεων. Και είναι αυτοί, ακριβώς, που δεν επιτρέπεται να εμφορούνται αναχρονιστικών αντιλήψεων, τέτοιων που αντίκεινται στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο αλλά και στο σύνταγμα και τη νομική τάξη της χώρας.

Αν το πολιτικό σύστημα στο σύνολό του και οι εκπρόσωποί του είχαν αφομοιώσει τις σύγχρονες προοδευτικές αρχές οικοδόμησης των κοινωνικών σχέσεων, θα θεωρούσαν την πρόταση υποψηφιότητας της Γκιούλ, με όλα τα χαρακτηριστικά της, πλούτο για την πολιτική ζωή και πραγματική επένδυση. Ένα καλό θετικό παράδειγμα για τις γυναίκες στη Βόρεια Ελλάδα και, βεβαίως, τις γυναίκες της μειονότητας. Από τις απαράδεκτες όμως δηλώσεις υπουργών, βουλευτών, νομαρχών και ιεραρχών, βλέπει κανείς ότι ο συντηρητισμός, ο μισογυνισμός, ο ρατσισμός και ο σεξισμός μπορούν ακόμη και στην εποχή μας να φτιάχνουν ένα εκρηκτικό κοκτέιλ.

Η πάλη κατά του φυλετικού και σεξιστικού μίσους, κατά της ξενοφοβίας, οφείλει να είναι διαρκής, η επαγρύπνηση συνεχής. Προχθές, στις 9 του Μάη, γιορτάστηκαν τα 61 χρόνια από τη μεγάλη αντιφασιστική νίκη που έβαλε τέλος στην τραγωδία του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Είδαμε πού οδήγησε την ανθρωπότητα η ιδεολογία της εθνικής ανωτερότητας, της καθαρότητας του αίματος, του φυλετικού μίσους. Με αυτά τα πράγματα δεν παίζουν.

Και κάτι άλλο. Δεν μπορώ να μην το θέσω. Δεν αφορά την κοπέλα. Γιατί τώρα έχω μία αμφιβολία σχετικά με τις προθέσεις της πολιτικής ηγεσίας; Γιατί μου έχει καρφωθεί η ιδέα ότι η πρωτοβουλία για την πρόταση σαν να υπαγορεύεται από λόγους επίδειξης και επικοινωνιακού αντίκτυπου; Ίσως γιατί είδαμε πολλά τελευταία. Είδαμε πολιτικές ηγεσίες να παίζουν το χαρτί της νεολαίας και των γυναικών για να κάνουν κατά το δοκούν ανανέωση, δηλαδή να θέσουν εκποδών εσωκομματικούς αντιπάλους. Είδαμε να εκλέγονται γυναίκες χωρίς να τηρούνται οι νεομισμένες τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις ανάδειξης, είτε επειδή δεν εγείρουν ηγετικές

φιλοδοξίες είτε διότι μπορούν να συνεχίσουν απρόσκοπτα την ανδροκρατική - πατριαρχική πολιτική στη μεταανδρική εποχή της πολιτικής. Η εξουσία είναι πονηρή και δεν κάνει τίποτε χωρίς υπολογισμό. Βλέπει ότι δεν μπορεί πλέον να κλείνει τα μάτια στον νέο παράγοντα που λέγεται γυναικείο κοινωνικό φύλο. Αφού δεν μπορεί να τον αγνοήσει, κάνει κάτι άλλο. Face control! Εκλέγει, λοιπόν, εις τρόπον ώστε τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά της να μην απειλούνται, αλλά και εικόνα της προοδευτικότητάς της να δίδεται!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/04/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Δυστυχώς, δεν είδα έγκαιρα το δημοσίευμα των "Νέων" (4.4.06), με τίτλο - θέμα: "Επάνδρωση μάχιμων μονάδων με γυναίκες". Ευτυχώς το είδε η Ένωση Γυναικών Ελλάδας (ΕΓΕ) και αντέδρασε.

Αρύομαι, σήμερα, μεγάλα τμήματα της επιστολής της οργάνωσης προς τον υπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Ε. Μείμαράκη και τα φιλοξενώ στη στήλη αντί της δικής μου ανάλυσης:

"Οι σκέψεις και οι προτάσεις των επιτελών του υπουργείου σας, οι οποίες εισηγούνται την 'επάνδρωση' (ο δόκιμος όρος είναι 'στελέχωση') με γυναίκες των μάχιμων μονάδων, μας βρίσκει εντελώς αντίθετες. Ιστορικά οι Ελληνίδες δεν αρνήθηκαν ποτέ τη συμμετοχή τους στους αγώνες για την ελευθερία, την προάσπιση της εδαφικής ακεραιότητας και της ασφάλειας της πατρίδας μας. Σε καιρούς ειρήνης όμως απαιτούν από τις κυβερνήσεις μια πιο σοβαρή και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του γυναικείου ζητήματος.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που δημοσιεύονται στην εφημερίδα "Τα Νέα", το πρόβλημα που οδηγεί σ' αυτή τη σκέψη είναι η δημογραφική γήρανση του ελληνικού πληθυσμού, δηλαδή η υπογεννητικότητα. Επειδή λοιπόν η υπογεννητικότητα αφορά όχι μόνο τις γυναίκες ή τους άνδρες ενός έθνους αλλά κυρίως την πολιτεία, θα πρέπει πρώτα να αναζητηθούν τα αίτια που την προκαλούν, στη συνέχεια να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα που θα ενθαρρύνουν τα νέα ζευγάρια να αποκτήσουν παιδιά και μετά να συζητήσουμε για την εθελοντική ή υποχρεωτική στράτευση των γυναικών, η οποία κάτω από τις επικρατούσες σημερινές συνθήκες θα εντείνει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα.

Σχετικά με άλλα "αξιοσημείωτα" στοιχεία που προκύπτουν από τις προτάσεις των επιτελών του υπουργείου Άμυνας έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

* \\Η στράτευση στα 19 χρόνια\\. Η πρόταση αυτή εγκυμονεί τον κίνδυνο της πλήρους εγκατάλειψης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία αποτελεί αδιαμφισβήτητη ανάγκη για να ανταποκριθούν οι νέοι και οι νέες της χώρας μας στις αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας και του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

* \\Η μοριοδότηση\\ των νέων γυναικών για την είσοδό τους στον δημόσιο τομέα αποτελεί εμπαιγμό στη νοημοσύνη μας. Σε ποιον δημόσιο τομέα αναφέρονται; Στον ευρύτερο δημόσιο τομέα που έχει ήδη ξεπουληθεί σε ιδιώτες και πολυεθνικές, όπου για τη μείωση των θέσεων εργασίας προβαίνουν κάθε λίγο και λιγάκι σε εθελούσιες εξόδους επιβαρύνοντας έτσι τα ασφαλιστικά ταμεία με πρόωρες συντάξεις ή στον στενό δημόσιο τομέα που συρρικνώνεται καθημερινά;

* \\Δημοσκόπηση γονέων και μαθητών Λυκείου\\ . Σε μια περίοδο που παιδιά και γονείς αναζητούν μια θέση στα ΑΕΙ/ΤΕΙ ή στην αγορά εργασίας θεωρούμε ότι μια τέτοια σκέψη αποτελεί παγίδα πειθαναγκασμού, η οποία στοχεύει στη μεταφορά ευθυνών για μια τέτοια απόφαση.

* \\Η αποστολή των νέων μας, με παράταση του χρόνου θητείας, σε "ειρηνευτικές αποστολές"\\ θεωρούμε ότι είναι παγίδα για τα νέα παιδιά μας. Γνωρίζουμε όλοι πολύ καλά τις συνθήκες που επικρατούν σ' αυτές τις περιοχές -Αφγανιστάν, Κόσοβο, Βοσνία κ.λπ.- και πόσο εύκολα μπορούν να προκύψουν "παράπλευρες απώλειες" που θα στερήσουν τη χώρα από ένα πολύτιμο ανθρώπινο δυναμικό. Μην εκμαυλίζετε τους νέους μας για λίγα ευρώ. Χρησιμοποιείστε αυτούς τους οικονομικούς πόρους για την ανάπτυξη της χώρας μας που θα προσφέρει θέσεις εργασίας σ' αυτά τα παιδιά μέσα στην Ελλάδα".

Ασφαλώς και συμφωνούμε με τα παραπάνω. Ωστόσο δύο - τρία σημεία, εν είδει συμπλήρωσης:

Υποτίθεται ότι βαδίζουμε έναν δρόμο ειρηνικής, διπλωματικής επίλυσης των διαφορών. Ενδεχόμενη υποχρεωτική στράτευση των γυναικών είναι βήμα ενίσχυσης της στρατιωτικοποίησης της κοινωνίας, πράγμα που αντίκειται στον ανοιχτό δημοκρατικό χαρακτήρα της.

Δεύτερον και εξίσου σπουδαίο: Με το δέλεαρ της διευκόλυνσης του διορισμού στο δημόσιο δεν αποκλείεται να δημιουργηθεί θετική κοινή γνώμη για το μέτρο της στράτευσης των γυναικών. Μην ξεχνάς, η ανεργία θριαμβεύει στους νέους και τις νέες. Θα είναι, ωστόσο, μια τεράστια παγίδα για την κοινωνία, τη δημοκρατία και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/04/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Διαβάσαμε ότι στη νέα παλαιστινιακή κυβέρνηση υπάρχει και υπουργός γυναίκα, η κ. Μάριαμ Σάλεχ, που ανέλαβε -τι άλλο, θα πεις- το υπουργείο Γυναικείων Υποθέσεων.

Ας φτουρήσει, τουλάχιστον! Γιατί θα έχει πολλή δουλειά να κάνει. Βέβαια, για να κρίνουμε συνολικότερα, πρέπει να έχουμε υπόψη τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης και τους στόχους προτεραιότητας του υπουργείου αυτού.

Με την ευκαιρία θυμήθηκα κάτι θετικό που έγινε προ ημερών στον ΟΗΕ. Η Επιτροπή για το Στάτους των γυναικών του παγκόσμιου αυτού οργανισμού κατά την 50ή της σύνοδο, υιοθέτησε κείμενο για την κατάσταση των Παλαιστινίων γυναικών.

Σύμφωνα με το κείμενο της απόφασης δύσκολη κρίνεται η κατάσταση και οι συνθήκες ζωής των γυναικών και των οικογενειών τους. Η Επιτροπή επαναβεβαίωσε ότι η ισραηλινή κατοχή παραμένει πολύ μεγάλο εμπόδιο για τις παλαιστίνιες, σε σχέση με την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, την αυτεπιβεβαίωσή τους και την ένταξή τους στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της κοινωνίας τους.

Το Ισραήλ, ως η δύναμη κατοχής, πρέπει να συμμορφωθεί με τις προβλέψεις της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Σύμβασης της Γενεύης, προκειμένου να προστατεύονται τα δικαιώματα των Παλαιστινίων γυναικών και των οικογενειών τους.

Καλεί το Ισραήλ να διευκολύνει την επιστροφή όλων των προσφύγων και ξεριζωμένων από τις εστίες τους, γυναικών και παιδιών, στα σπίτια και τις περιουσίες τους.

Καλεί τη διεθνή κοινότητα να προβλέψει επείγουσα βοήθεια και υπηρεσίες για την ανακούφιση της φοβερής ανθρωπιστικής κρίσης, που αντιμετωπίζουν οι Παλαιστίνιες και οι οικογένειές τους, για την αναδιοργάνωση των σχετικών θεσμών.

Σημαντική κρίνεται η έκθεση της ύπατης αρμοστή για τα ανθρώπινα δικαιώματα κ. Λουίζ Αρμπουρ, που αναφέρεται στο πρόβλημα των εγκύων Παλαιστινίων, που γεννούν στα σημεία ελέγχου λόγω του ότι το Ισραήλ αρνείται την πρόσβασή τους στα νοσοκομεία. Αυτή η πρακτική πρέπει να σταματήσει.

Η παρατηρήτρια της Παλαιστίνης έκφρασε την εκτίμησή της σε όλους όσους ψήφισαν υπέρ και είπε πως αυτή η απόφαση στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα αλληλεγγύης στις Παλαιστίνιες. Μακάρι να έρθει η μέρα, τόνισε, όπου δεν θα χρειάζονται αυτές οι αποφάσεις, δηλ. όταν θα τερματιστεί η κατοχή και οι Παλαιστίνιοι-ες θα ζουν στο δικό τους κράτος με ειρήνη και ασφάλεια.

Στην Επιτροπή ψήφισαν 41 υπέρ, 2 κατά (ΗΠΑ, Καναδάς), 1 αποχή (Νικαράγουα).

Μακρύς ο δρόμος και ανηφορικός, αλλά αν βοηθήσει και η διεθνής κοινότητα με τους θεσμούς της, τότε -πού θα πάει- θα διαγραφεί στον ορίζοντα η αίσια λύση!

Και μια που είμαστε στη Μέση Ανατολή, ας κάνουμε ένα τράνζιτ στο Κουβέιτ. Ψήφισαν, λέει, για πρώτη φορά οι γυναίκες στο Κουβέιτ σε τοπικές εκλογές, στην πρωτεύουσα, και κάποιες ελάχιστες ήταν και υποψήφιες. Εμείς πρόσφατα γιορτάσαμε τα 50 χρόνια από την πρώτη καθολική ψηφοφορία των γυναικών στην Ελλάδα. Φαντάζεσαι πόσο μπροστά είμαστε; Όπως συνήθιζε να λέει η γιαγιά μου, είμαστε καλά και δεν το ξέρουμε!..

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/04/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Ενδιαφέρουσες εξελίξεις στις Ευρώπας, δεν νομίζεις; Και μπορεί να μην γίνεται παντού της Γαλλίας, όμως παρατηρείται μια θετική κινητικότητα. Φαντάσου, ότι και το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου, που θα γίνει στη Γερμανία, αρχές καλοκαιρού, τροφοδοτεί και ενισχύει αυτή την κινητικότητα. Χιλιάδες γυναίκες αναμένονται να κατακλύσουν τη χώρα, προς ενίσχυση της αυξημένης ζήτησης πορνικών υπηρεσιών, κατά πως είθισται να λέγεται -από Ανατολική Ευρώπη, υποσαχάρια Αφρική, Λατινική Αμερική, Ασία- πρωτίστως και προπάντων. Ήδη οι επιχειρηματίες της βιομηχανίας του σεξ, που είναι νόμιμη στη χώρα, διαφημίζουν τους υγιεινούς και ασφαλείς χώρους των οίκων ανοχής και ετοιμάζονται για μεγάλα κέρδη.

Βλέπεις, ορισμένα κράτη, μεταξύ αυτών και η Γερμανία, έχουν αναγάγει τη βιομηχανία του σεξ σε σημαντικό τομέα της οικονομίας και έχουν φροντίσει να αποενοχοποιήσουν την πορνεία, που στις μέρες μας σχεδόν συμπίπτει με την εμπορία και εξαναγκαστική πορνεία. Τα όρια πλέον είναι δυσδιάκριτα.

Αυτό είναι το θλιβερό νέο. Υπάρχει και μια ελπιδοφόρα πλευρά της ιστορίας. Σ' αυτό το σκλαβοπάζαρο, που ετοιμάζεται να αναπτυχθεί γύρω από το Παγκόσμιο Κύπελλο, αντιδρούν γυναικείες οργανώσεις, αλλά και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι γερμανικές γυναικείες οργανώσεις, όπως το Εθνικό Συμβούλιο Γερμανίδων, απευθύνονται στους οργανωτές, παίκτες, την ομοσπονδία, να πάρουν θέση. Το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών έχει ήδη αρχίσει εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, ζωγραφίζοντας τον κίνδυνο, ότι ενώ οι "επιχειρηματίες" θα κερδίζουν τεράστια κέρδη και οι άνδρες - πελάτες θα αγοράζουν τον έλεγχο του γυναικείου κορμιού, οι γυναίκες θα εκτίθενται στη βία και την σεξουαλική εκμετάλλευση, ακόμα και στον βιασμό. Αναδεικνύει το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών - θυμάτων και την ευθύνη των ανδρών σ' αυτή την περίπτωση. Η εκστρατεία ευαισθητοποίησης απευθύνεται ιδιαίτερα στους άνδρες - οπαδούς των ομάδων, που θα ταξιδεύσουν στη Γερμανία, προκειμένου να απολαύσουν το θέαμα.

Στο Ευρωκοινοβούλιο πάλι, με αφορμή την Ημέρα της Γυναίκας, έγινε ειδική συζήτηση για την εμπορία των γυναικών, με πρωτοβουλία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ισότητας. Μάλιστα, η πρόεδρος της Άννα Ζαμπόρσκα, υπέβαλε ερώτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την ολομέλεια, στο Στρασβούργο, στις 13 Μαρτίου, όπου ζήτησε να πληροφορηθεί τι μέτρα θα λάβει η Επιτροπή και αν έχει συμπεριλάβει στις στρατηγικές της τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα. Υπάρχει κι ένα ενδιαφέρον στοιχείο. Το θέμα έφερε στο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών - ποιος νομίζεις; Ο Σουηδός υπουργός και έτσι το Συμβούλιο δεσμεύθηκε για λήψη μέτρων. Το θέμα θα επανέλθει στο επόμενο Συμβούλιο Υπουργών του Απριλίου και 'δω θα είμαστε να δούμε τι θα αποφασιστεί.

Πάντως, το παρήγορο είναι, ότι οι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης μοιάζει να ασχολούνται. Ας μην ξεχνάμε, ότι το θέμα εισήχθη με την πίεση των οργανώσεων και χρειάζεται παρακολούθηση.

Εκείνο, που εμείς πρέπει να θυμίζουμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο είναι, ότι πρέπει εμπράκτως να αποδείξουν, πως όταν συμπεριλαμβάνουν την καταπολέμηση της βίας και εμπορίας στους 6 άξονες - προτεραιότητες του Οδικού Χάρτη για την Ισότητα (2006 - 2010), το εννοούν!

Να σημειώσουμε, ότι δεν είδαμε μέχρι τώρα καμία δημόσια δήλωση της ΟΥΕΦΑ ή της ΦΙΦΑ αποδοκιμασίας ή καταδίκης αυτής της δουλεμπορικής πρακτικής, της εισαγωγής δηλαδή γυναικών, ως να ήταν εμπόρευμα, με σκοπό την πορνεία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/03/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Αιματηρό χάος επικρατεί στο Ιράκ, καθώς πλησιάζει η τρίτη επέτειος της στρατιωτικής επέμβασης της Συμμαχίας των προθύμων στη χώρα αυτή. Στο φόντο της κατοχής οι πολύνεκρες διαμάχες σουνιτών κατά σιιτών, σιιτών κατά σουνιτών, προσθέτουν μια ακόμη εφιαλτική διάσταση στην τεράστια ανθρωπιστική κρίση που δοκιμάζει αυτός ο τόπος. Η κατάσταση εκφυλίζεται, προϊόντος του χρόνου, αποσυντίθεται η κοινωνία, αχρηστεύονται οι όποιοι θεσμοί, όπως φάνηκε από την πρώτη ολιγόλεπτη σύγκληση του κοινοβουλίου μετά από τρεις μήνες. Δεν άντεξε περισσότερο. Απέτυχε πέρα για πέρα η αμερικανική πολιτική ως προς το σκέλος της εμφύτευσης της δυτικής δημοκρατίας. Γιατί ως προς τον σκοπό της κατοχής του Ιράκ κάθε άλλο παρά απέτυχε, βέβαια.

Είναι, πράγματι, η πλήρης ανατροπή του σεναρίου, αφού αντί για δημοκρατικό πλουραλισμό, αντί για τύποις κοινοβουλευτική δημοκρατία, έχουμε αλλοίωση του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους και απολυτοποίηση του θρησκευτικού στοιχείου ή του εθνοτικού - θρησκευτικού. Υποτίθεται ότι οι Αμερικανοί και οι σύμμαχοί τους δεν την επιθυμούν μια τέτοια εξέλιξη, δεν επιθυμούν, ριζοσπαστικοποίηση του ισλαμικού στοιχείου.

Ωστόσο, με την δίκην οδοστρωτήρα παρέμβασή τους στις ισορροπίες της Μέσης Ανατολής, σωρεύουν βουνά το μίσος και την απόγνωση για εκατομμύρια πολίτες. Λιπαίνουν, δηλαδή, το έδαφος για ακραίες πράξεις απελπισίας κατά δυτικών στόχων.

Η κατοχή πρέπει να λήξει ΤΩΡΑ! Το τραγικά παράδοξο, όσο και επικίνδυνο, είναι ότι αυτή η κατάσταση δεν έχει συνετίσει την Ουάσιγκτον. Δεν έχουν δηλαδή υποχωρήσει από τα σχέδιά τους να πλήξουν Ιράν και Β. Κορέα. Ακολουθούν τη στρατηγική του long war (μακρύς πόλεμος), που δεν έχει ημερομηνία λήξης και γεωγραφικό περιορισμό.

Γι' αυτό οι πολίτες του κόσμου πρέπει με τη συντονισμένη δράση μας -και έχουμε ανεξάντλητα περιθώρια δράσης- να σταματήσουμε αυτά τα σχέδια, που στρέφονται κατά της ανθρωπότητας. Που κουρελιάζουν τον Χάρτη του ΟΗΕ. Που ανάγουν τον πόλεμο σε μέσο παγκόσμιας πολιτικής, τώρα εν εσχάτοις χρόνοις, στην αρχή του 21ου αιώνα, με τις απίστευτες τεχνικές δυνατότητες καταστροφής. Ήδη διαδίδεται στον κόσμο ότι είμαστε σε κατάσταση πολέμου. Βολική δικαιολογία για να παραβιάζεται το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, να υπονομεύεται ο νομικός πολιτισμός, να δίδεται άλλοθι για τα Γκουαντανάμο. Βολική δικαιολογία για να επιβάλλεται "ο μεγάλος αδελφός" στην κοινωνία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα δικαιώματα και τις προσωπικές ελευθερίες των πολιτών.

Έχουμε πρόβλημα, Ευγενία!

Έχουμε πρόβλημα πλέον, ως πολίτες και ως φύλο. Η προώθηση της ισότητας είναι συνυφασμένη με ένα ορισμένο επίπεδο ωρίμανσης της δημοκρατίας και των θεσμών.

Εμείς, ως κοινωνικό φύλο, υπάρχουμε μόνο στην πολιτική και μάλιστα με ένα συγκεκριμένο περιεχόμενό της, στην πολιτική δηλαδή που διαποτίζεται από τον πολιτισμό της ειρήνης, υπηρετεί την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης, συνδέει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Το πρόβλημα τίθεται διλημματικά, ως εξής: πολιτική ή πόλεμος.

Αρνούμαστε τον πόλεμο ως μέσον πολιτικής. Άρα;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/03/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Ε, ας μην είμαστε και αχάριστες... Ολόκληρη πανηγυρική συνεδρίαση της Βουλής έγινε ανήμερα στις 8 του Μάρτη. Μίλησαν οι πολιτικοί αρχηγοί και είπαν καλά και συγκινητικά πράγματα, ευτάκτως ερριμμένα. Δοξάστηκαν οι κλωστοϋφαντουργίνες της Ν. Υόρκης του 1857, οι σοσιαλίστριες του 1910, στην Κοπεγχάγη και η Κλάρα Τσέτκιν, δοξολογίες αναπέμφθηκαν μέχρι των άνω θεωρείων της Βουλής, που είχαν ως άξονα, ότι η συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και εν γένει στη δημόσια ζωή είναι πλούτος.

Καθισμένες οι γυναίκες του κινήματος στα θεωρεία, ολίγον αιφνιδιασμένες, μετά το τριήμερο εξόδου, διότι το μάθανε την τελευταία στιγμή, παρατηρούσαν τη μισοάδεια αίθουσα της ολομέλειας και υπομνημάτιζαν τα διαδραματιζόμενα. Το πιο ελκυστικό ίσως πράγμα ήταν η ομάδα των τέως βουλευτών και ευρωβουλευτών, που της είχαν παραχωρηθεί τα έδρανα αριστερά του προεδρείου της Βουλής. Ιστορικά αναστήματα συγκαταλέγονταν σε αυτές τις προσκεκλημένες, όπως η Βάσω Θανασέκου και η Ελένη Μπενά. Η Βάσω, μάλιστα, είναι η δεύτερη γυναίκα βουλευτής, που εξελέγη στην πρώτη καθολική ψηφοφορία, στην οποία πήραν μέρος οι γυναίκες, το 1956. Η άλλη ήταν η Λίνα Τσαλδάρη, που έγινε και η πρώτη υπουργός στην ιστορία. Είπαν, λοιπόν, καλά πράγματα οι επικεφαλής των κοινοβουλευτικών κομμάτων, εν τω συνόλω. Όμως δεν στάθηκαν στο γεγονός, ότι στα 50 αυτά χρόνια, που διέρρευσαν, μόλις 97 γυναίκες πέρασαν την πύλη του Κοινοβουλίου. Θεωρούνται πολλές; Και το σπουδαιότερο, δεν ακούσαμε από χειλέων του πρωθυπουργού καμία δέσμευση, για τη βελτίωση της κατάστασης.

Ήταν ακριβώς η ώρα, το τάιμινγκ, για μια θεαματική θεσμική πρωτοβουλία. Τίποτα. Και ξέρεις κάτι; Τις τελευταίες δεκαετίες έχει εγκατασταθεί στο πολιτικό σύστημα το εξής παράδοξο -πλην εξηγήσιμο- χαρακτηριστικό. Οι κυβερνώντες ομιλούν δημοσίως ως εκπρόσωποι των μη κυβερνητικών οργανώσεων! Περιγράφουν, διαπιστώνουν, εκτιμούν, αλλά δεν δεσμεύονται. Ο κ. Αλέκος Αλαβάνος διατύπωσε μία πρόταση, την οποία υπογράμμισαν τα ΜΜΕ - και σωστά: νόμος του 1/3 της ελάχιστης συμμετοχής των φύλων να ισχύσει και για τα ψηφοδέλτια των εκλογών στο Κοινοβούλιο.

Η πρόταση υπάρχει: Για να δούμε, αν θα την αντέξει το πολιτικό σύστημα της χώρας, όταν αλλού έχουν περάσει ήδη στο 50-50.

Στην αίθουσα της ολομέλειας είδα την κ. Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, επ. πρόεδρο του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, που όλη της η ζωή εργάστηκε για την ισότητα και την ίση εκπροσώπηση γυναικών στην πολιτική. Θυμήθηκα, ότι ο Σύνδεσμος μόλις ιδρύθηκε, το 1920, έστειλε, αμέσως, υπόμνημα στη Βουλή και την κυβέρνηση για την καθιέρωση της γυναικείας ψήφου. Είμαστε εδώ πρωτίστως χάρις στον αγώνα του ανεξάρτητου, μαχητικού, φεμινιστικού κινήματος. Τίποτα δεν χαρίζεται, άλλωστε.

Πάντως, η πρωτοβουλία της Βουλής καταγράφεται στα θετικά. Και δεν είναι τυχαίο, ότι πρόεδρος της είναι γυναίκα. Και η έκδοση του τόμου "Μισός αιώνας γυναικείας ψήφου - μισός αιώνας γυναίκες στη Βουλή" είναι πολύ χρήσιμη και επίκαιρη. Γι' αυτήν εργάστηκε επιμελώς η καθηγήτρια κ. Μάρω Παντελίδου - Μαλούτα.

Αν μη τι άλλο, όλο αυτό το "πακέτο" (πανηγυρική συνεδρίαση, έκδοση, φιλμάκι) μπορεί να λειτουργήσουν ως ισχυρή υπόμνηση, όπως ανέφερε και η κ. Μπενάκη - Ψαρούδα, του πού βρισκόμαστε και τι πρέπει να γίνει.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/02/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω προγραμματισθεί για να πω πολλές κακίες σήμερα. Γιατί τα έλαβα πάλι στο κρανίο. Δυστυχώς, πολλές και πολλοί αδιαφορούν για την προειδοποίηση του ρηθέντος, ότι στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάμε για σχοινί...

Διαβάζω, λοιπόν, ότι συγκινητική τελετή αποχαιρετισμού της -τέως ήδη- κ. δημάρχου από τους συνεργάτες/τιδές της έλαβε χώρα στο δημαρχιακό μέγαρο. Έως εδώ ουδείς ψόγος. Αποχαιρετώντας την η κ. Νίτσα Λουλέ εξήρε το γεγονός ότι πέτυχε το πείραμα συνεργασίας δεξιάς - αριστεράς στον Δήμο. Προφανώς η ίδια θεωρεί ότι ανήκει στην αριστερά και δεν είμαι εγώ που θα στερήσω το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού. Άλλωστε, στη χώρα της φαιδράς πορτοκαλέας είσαι περίπου ό,τι δηλώσεις.

Άλλο όμως να προσχωρήσεις σε ένα σχήμα ως μονάδα, με προσωπική επιλογή, και άλλο ως εκπρόσωπος μιας ομάδας, μιας συλλογικότητας.

Η πρώτη περίπτωση έχει να κάνει με προσωπική στρατηγική, λυπάμαι να πω και με ψυχρό υπολογισμό. Η άλλη ονομάζεται συνεργασία φορέων, έχει συλλογική νομιμοποίηση και συνοδεύεται με προγραμματικές θέσεις. Λέμε τώρα, στο πεδίο του αφηρημένου, γιατί δεν επρόκειτο υπό οποιεσδήποτε συνθήκες να υπάρξει περίπτωση προγραμματικής σύμπτωσης δεξιάς - αριστεράς στον Δήμο της Αθήνας. Άλλωστε, στον δήμο αυτόν οι επιλογές εκφεύγουν πολύ πέραν των δημοτικών πλαισίων, είναι πολιτικές επιλογές -και μάλιστα κεντρικές- έχουν να κάνουν με το γόητρο και την εικόνα των κομμάτων. Δεν πρόκειται για περιφερειακή περίπτωση, όπου πρώτα έρχονται τα τοπικά - δημοτικά κριτήρια και όπου συναντώνται περιπτώσεις συνεργασιών κάθε είδους. Προσωπικά, κιόλας, καμία αντίρρηση δεν έχω με σοβαρές συνεργασίες και πρόσωπα κύρους κατά τόπους.

Και πάλι και σ' αυτές τις περιπτώσεις η συλλογική απόφαση είναι προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ.

Άρα, λοιπόν, στον Δήμο της Αθήνας καμία συνεργασία δεξιάς - αριστεράς δεν σημειώθηκε. Εκτός αν ένα πρόσωπο ισούται με το εύρος της όλης αριστεράς. Αφού, λοιπόν, δεν υπήρχε κάτι τέτοιο, γιατί η κ. Λουλέ το επικαλείται; Γιατί έχει ανάγκη να προσφύγει στον μύθο, στη μεγάλη αφήγηση της αριστεράς, προκειμένου να ντύσει τη γυμνότητα μιας στενά προσωπικής επιλογής, που πέρασε πάνω από το ανάθεμα και την οργισμένη αντίδραση της συλλογικότητάς της στην οποία μέχρι τότε ανήκε;

Προφανώς, σε μια απεγνωσμένη κίνηση να προσδώσει σημασία σε μια κίνηση που δεν έχει σημασία, που αποβάλλεται από την καθ' ημάς αριστερά. Βέβαια, η κίνηση αυτή αξιοποιήθηκε δεόντως για να διευρύνει τα κοινωνικά και πολιτικά ερείσματα της κ. δημάρχου και από την άποψη αυτή υπήρξε βλαπτική των συμφερόντων της αριστεράς. Να η σημασία της προσχώρησης και μάλλον πρέπει να αποσύρω τα πιο πάνω λεχθέντα περί ασήμαντης κίνησης.

Θα ήταν πιο φρόνιμο σε αυτές τις περιπτώσεις να τηρεί κάποια-ος σιγή. Πολύ περισσότερο, να μην τρίβεται στην γκλίτσα του τσοπάνη. Ο κόσμος της αριστεράς έχει οργή για όλους εκείνους και εκείνες που χρησιμοποιούν το πολιτικό της κεφάλαιο για να κάνουν τις δικές τους κινήσεις στην πολιτική σκακιέρα, ασελγώντας πάνω στις εργώδεις προσπάθειες του κινήματος, ιεραρχώντας τα ατομικά συμφέροντα, όποια κι αν είναι αυτά, πάνω από τα συλλογικά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/02/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Ο μηχανισμός αγιοποίησης των κυβερνητικών χειρισμών έδρασε και πάλι. Ούτε λίγο ούτε πολύ, η ανάληψη από την κ. Ντόρα Μπακογιάννη του ΥΠΕΞ εμφανίζεται ως αναγνώριση στο γυναικείο αίτημα για ισότητα.

Κάτσε καλά, δηλαδή!

Πρώτα απ' όλα η ανάδειξη αυτή δεν μπορεί να κρύψει το γεγονός ότι επί σαράντα υπουργών και υφυπουργών τρεις μόνον είναι οι γυναίκες.

Δεύτερον, η κ. Ντόρα Μπακογιάννη, πέραν και παρά τις προσωπικές της ικανότητες, δεν είναι η μέση γυναίκα. Δεν χρειάστηκε ούτε χρειάζεται να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που συνεπάγεται η ενεργή ανάμιξη στην πολιτική.

Πρώτα και κύρια τις οικονομικές δυσκολίες. Ύστερα τον συνδυασμό οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεων, σε περιβάλλον ανεπάρκειας των παιδικών σταθμών. Εν συνεχεία, την "εκπαίδευση" στα κοινά, την εξοικείωση με τους μηχανισμούς ανάδειξης. Βρήκε έτοιμο πολιτικό κεφάλαιο, ως πλατφόρμα εκτίναξης, και μάλιστα ενεργό κεφάλαιο. Είχε και έχει οικογενειακή στήριξη, πράγμα που αξιολογείται ως κρίσιμος παράγων για τις γυναίκες. Και τελευταίο, όχι σε σημασία, βρίσκεται από καιρό τώρα στον σκληρό ηγετικό πυρήνα της παράταξής της. Λίγες γυναίκες στην κομματική ζωή κατορθώνουν να σπάσουν τον φλοιό αυτού του πυρήνα.

Τα είπα αυτά όχι για να μειώσω τη σημασία της ανάληψης του υπουργείου Εξωτερικών από γυναίκα και μάλιστα για πρώτη φορά. Αλλά για να δείξω πόσες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν, προκειμένου μία πολιτικός να μπορεί να αποδείξει την αξία της, προκειμένου να έχει ίσες και παραπάνω από ίσες, ευκαιρίες.

Να αποθαρρυνθούμε; Όχι, βέβαια!

Να σταθμίσουμε όμως καλά τον δρόμο που πρέπει να διανύσουμε ως κοινωνικό φύλο. Έγιναν βήματα, ως αποτέλεσμα κι αυτά των αγώνων του ίδιου του φεμινιστικού κινήματος πάνω απ' όλα. Κι αν δεν ήταν αυτοί οι αγώνες στον τόπο μας, που τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια με επιμονή και συστηματικότητα στόχευσαν στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων, τότε ίσως να μην είχε υπάρξει η σημερινή εξέλιξη. Διότι οι υποκειμενικές - ατομικές δυνατότητες πρέπει να συναντιούνται με τις αντικειμενικές προϋποθέσεις για να γίνει το θαύμα.

Κοντολογίς, η κυβέρνηση δεν μπορεί να υπερηφανεύεται για... άνοιγμα στις γυναίκες.

Πάντως το 2006 μπήκε δυνατά ως προς τη συμμετοχή των γυναικών στα πρώτα αξιώματα. Φινλανδία, Χιλή και Λιβερία παρέδωσαν το τιμόνι της χώρας στις γυναίκες. Να είναι τυχαίο; Ή επιταχύνονται οι ρυθμοί στην επίτευξη της πολυπόθητης "ίσης αντιπροσώπευσης" των φύλων;

Επίσης, κάτι που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι όλο και περισσότερες αναλαμβάνουν τους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και των διεθνών σχέσεων. Όχι, όμως και της οικονομίας. Στα οικονομικού κλίματος υπουργεία ούτε μία υφυπουργός δεν πέρασε την τάφρο. Δηλαδή, τι; Δεν τα πάνε καλά οι γυναίκες στην οικονομία των αριθμών, όταν τα πάνε καλά στην πρακτική οικονομία της καθημερινότητας. Πάντως και ο ίδιος ο ΟΗΕ επισημαίνει τα "χαρίσματα" των γυναικών στη διπλωματία. Τα προσόντα τους στις διαπραγματεύσεις, στον διάλογο ως μέσον επίλυσης των διαφορών, στις ειρηνευτικές αποστολές.

Λες αυτό να έχει σχέση; Λες το φύλο να αποδεικνύεται πιο αποτελεσματικό στη σφαίρα αυτή; Αρκεί, λέω εγώ, το εγκριμένο πλαίσιο δράσης να είναι αυτό της προληπτικής, ειρηνικής διπλωματίας και όχι αυτό του πολέμου ως μέσου (παγκόσμιας) πολιτικής. Συμφωνείς;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/02/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Εμ, στα λέω όλο τον καιρό, Ευγενία, αλλά δεν με ακούς. Κάνε και λίγο κράτει στο τηλέφωνο, περιορίσε τα ραβασάκια -μηνύματα τα λένε τώρα- γιατί λίγο απέχει από το να γίνουμε πανελληνίως ρεζίλι. Καλέ, ποια εθνικά μυστικά; Υπάρχει συναρπαστικότερο στόρι από αυτό της κρεβατοκάμαρας; από την ιδιωτική ζωή; Άσε, που όπως λέει και ο οικογενειακός φίλος μας Κώστας, για να σου κλέψουν την εξωτερική πολιτική πρέπει αυτή να υπάρχει. Είπες τίποτα;

Πάντως το σίριαλ των υποκλοπών είναι "η χαρά του δημοσιογράφου". Και τι δεν έχει! Αστυνομική πλοκή, κατασκοπεία, διαπλοκή και στο κέντρο ένα ανεξιχνίαστο έγκλημα(:) ανατροπές και το κυριότερο πολιτική ανάμειξη σε διάφορα επίπεδα. Καλογραμμένο θρίλερ, που προσιδιάζει, άλλωστε, στην ατμόσφαιρα της εποχής, όπου η λατρεία του τρόμου πωλείται σε υπερδόσεις. Κι άλλοτε υπήρχαν αυτά τα πράγματα, Ευγενία. Άλλωστε, η κ. Λιάνη - Παπανδρέου φρόντισε να προσθέσει τη μαρτυρία της σχετικά. Σου λέει, μέχρι και το πορτοκαλί τηλέφωνο του αείμνηστου στόχευσε ο εθνικός -διεθνικός- υπερεθνικός ωτακουστής. Τώρα όμως μιλάμε για γενικευμένη κατάσταση. Ό,τι ήταν εξαίρεση, περιθώριο, νησίδες, τώρα είναι ο κανόνας, το mainstream. Αυτή είναι η διαφορά. Είναι θέμα δυνατοτήτων της τεχνολογίας; Αρνούμαι αυτόν τον ντεφετισμό. Η τεχνολογία είναι εργαλείο για το καλό ή το κακό, είναι μέσον. Η κύρια αιτία είναι η πολιτική του φόβου και η στάση της πολιτικής ηγεσίας, εγχώριας και παγκόσμιας, ότι οι πολίτες είναι "ο εχθρός του κράτους". Αυτό το χάσμα εμπιστοσύνης μεταξύ κυβερνητών και λαού, η καχυποψία, η εχθρότητα είναι η παθολογία του πολιτικού συστήματος αντιπροσώπευσης σήμερα. Οι κυβερνώσες ελίτ θέλουν να επιβάλουν αντιλαϊκές πολιτικές με σιδερένια πυγμή, οι πολίτες αντιδρούν, διαμαρτύρονται, ανθίστανται, επαναστατούν - και σωστά. Και αντί η άρχουσα μερίδα να χαλαρώσει τα μέτρα, απομακρύνεται ολοένα και οχυρώνεται πίσω από στρατούς, αστυνομίες και στρατιές πρακτόρων και ωτακουστών.

Είναι καλό που ο λαός είναι καχύποπτος, που αντιδρά με χαριτωμένα ανέκδοτα. Όμως δεν αρκεί. Πρέπει να αντιδράσει και να αρνηθεί όλο το σκηνικό του φόβου, που μεθοδικά κτίζεται. Δυστυχώς, μόλις το θέμα απομακρυνθεί από τις μικρές οθόνες, φοβάμαι πως θα καταστραφεί. Ουδείς - μία θα ασχολείται πια. Θα αιωρείται άλυτο και διαρκώς επιδεινούμενο. Διότι, σκέψου, τι γίνονται τα θέματα που κατά καιρούς εκρήγνυνται επικοινωνιακά; Θάβονται μετά. Μάθαμε να κινούμαστε στο δίπολο επίκαιρο - ανεπίκαιρο. Όμως τα μεγάλα προβλήματα είναι διαρκώς παρόντα και ο αγώνας για την αντιμετώπισή τους δεν σταματάει, δεν μπορεί να σταματήσει.

Άλλωστε η επικοινωνιακή μεταχείριση των θεμάτων αναδεικνύει το σκανδαλώδες, επιζητεί την εντυπωσιοθηρία, αλλά η κριτική σκέψη του/της πολίτη πρέπει να πάει βαθύτερα από τις εντυπώσεις. Να δει τις αιτίες, την περιρρέουσα κατάσταση, τις επιδιώξεις των δραστών και τις πολιτικές σκοπιμότητες. Ύστερα από τη φύση τους οι πρακτορικές δουλειές πάσης φύσεως κινούνται στο ημίφως και στο σκότος. Τι ψάχνεις, τώρα να βρεις στο ερεβώδες αυτό άντρο, Ευγενία μου, και μάλιστα χωρίς

τον μίτο της Αριάδνης; Εμείς να εμμείνουμε σε αυτό που ζητάμε χρόνια! Διαφάνεια στο δημόσιο βίο. Διαφάνεια και κοινωνικοί έλεγχοι. Θεσμούς προς τούτο. Όχι γκρίζες ζώνες και στεγανά. Όχι ζώνες διαπλοκής. Οι γυναίκες, άλλωστε, ως κοινωνικό φύλο δεν υπάρχουν στην αδιαφάνεια και στη διαπλοκή. Μόνο στο πλέριο φως των κανόνων της δημοκρατίας...

Καληνύχτα, Ευγενία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/02/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Χαράς ευαγγελία! Παρελθόν ήδη οι πολεμικοί ανταποκριτές στα... μέτωπα του χιονιού, εξαφανίστηκαν από τη μικρή οθόνη οι σεισμολόγοι μέχρι νεωτέρας, δε κοτ αφέθηκαν στη βοσκή τους (αλήθεια, καβατζάραμε τη λεγόμενη πανδημία της γρίπης των πουλερικών; -που μακάρι να είναι έτσι), τέλος πάντων όλα τα κακά είναι πίσω μας και πλησιίστιοι-ες βαδίζουμε στο καρναβάλι και το ντιριντάχτα.

Και μετά είναι η Καθαρή Δευτέρα, το ελληνικό Πάσχα, τα μπάνια του λαού και ούτω καθεξής. Ολίγες δόσεις ανασχηματισμού και η ονοματολογία για τα αυτοδιοικητικά πόστα, ε, δεν είναι ικανά να μας αποπροσανατολίσουν από την προδιαγεγραμμένη πορεία μας. Ούτε κι αυτό το δίκτυο παρακολούθησης... Ξέρεις, τα βάζω με τον εαυτό μου, που παίρνω στα σοβαρά μια κατάσταση που μόνο σοβαρή δεν είναι γύρω - τριγύρω. Αλλά, άντε να αλλάξεις τώρα, εν υστέροις χρόνοις...

Λέω, λοιπόν, ότι η διαφορά δεξιάς - αριστεράς δεν είναι απλά πολιτική. Ούτε ακόμα - ακόμα ιδεολογική και μόνο. Είναι, πώς να στο πω, πολιτισμική. Η δεξιά αντίληψη έχει γίνει πια φανερή ως προς την ουσία της σε ό,τι έχει να κάνει με τις κοινωνικές πληγές και τα μεγάλα προβλήματα. Σύνθετα ζητήματα τα απλοποιεί και τα ανάγει στη σφαίρα του ποινικού εγκλήματος. Τι χρειάζεται για να αντιμετωπίσουμε την τρομοκρατία; Καταστολή, αστυνομικο-στρατιωτικά μέτρα. Τι χρειάζεται για να αντιμετωπίσουμε την εξάρτηση από τις ουσίες; Ποινική δίωξη των χρηστών. Τι χρειάζεται για να αντιμετωπίσουμε τη μετανάστευση; Κλείσιμο συνόρων, κράτος - φρούριο, επαναπροώθηση, ακόμα - ακόμα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Τι να κάνουμε για τη νεανική παραβατικότητα; Τιμωρία των αλήτικων στοιχείων, που εκ γενετής είναι κακούργοι.

Η κύρια φιγούρα, ως εκ τούτου, καθίσταται ο εισαγγελέας. Αστυνομία και δικαστές, στρατός και αστυνομία καλούνται να δώσουν τη λύση. Άμα δεν κατάλαβες αυτή τη βασική γραμμή, δεν έχεις καταλάβει τίποτα από τη δεξιά στο πλαίσιο της νέας τάξης πραγμάτων.

Η άλλη, διαμετρικά αντίθετη, αντίληψη, σοσιαλιστικο-αριστερή, είναι αυτή που αναδεικνύει τις κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές αιτίες των προβλημάτων και θεωρεί την ποινική διάσταση ως μέρος μιας συνολικής αντιμετώπισης, που περιλαμβάνει επίσης -και κυρίως- τα κοινωνικά μέτρα (δομές πρόληψης - θεραπείας και ένταξης - επανένταξης).

Ένα μικρό παράδειγμα: το σχέδιο νόμου για την ενδοοικογενειακή βία, που έχει δοθεί στον κοινωνικό διάλογο. Αντιμετωπίζει το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας ως ποινικά κολάσιμο και μόνο, αναδεικνύοντας την αστυνομία και τον εισαγγελέα ως βασικό ήρωα στο στόρι. Επεκτείνει, μάλιστα, την εξουσία τους διά του νόμου και στην προδικαστική διαδικασία (ποινική διαμεσολάβηση).

Για πρόληψη και για δομές αρωγής στα θύματα δεν γίνεται λόγος, δηλαδή η γραμμή της "αποκοινωνικοποίησης" του προβλήματος και της ποινικοποίησης και μόνο είναι παρούσα. Και, βέβαια, με επιμέλεια έχει "παραλειφθεί" η ανάδειξη της ρίζας του προβλήματος, που είναι η ανισότητα ανάμεσα στα φύλα και η σχέση εξάρτησης.

Τα είπα αυτά και άλλοτε, τα θίγω και σήμερα, από μια άλλη σκοπιά, για να κατανοούμε πώς πορευόμαστε και γιατί στη μετα-πασοκική περίοδο ο εισαγγελέας είναι το έμβλημα του δημόσιου βίου. Δώστε ποινές και κολασμό, δώστε καταστολή και φόβο...

Μελίνα Βολιώτη

21/01/2006

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο σημαντικές εξελίξεις σημειώθηκαν μεσούντος του Ιανουαρίου και μάλιστα εκτός Ευρώπης. Ήδη ανέλαβε τα καθήκοντά της ως πρόεδρος της Λιβερίας η κ. Έλεν Τζόνσον, η πρώτη γυναίκα αρχηγός κράτους στην αφρικανική ήπειρο, η οποία δήλωσε έτοιμη να αντιμετωπίσει την πρόκληση σωματικά, πνευματικά και συναισθηματικά.

Παρ' όλα τα νέα, ενδιαφέροντα, στοιχεία, που έχει αυτή η ανάδειξη, καθώς ο ανθυποψήφιος ήταν διάσημος ποδοσφαιριστής, η ομολογουμένως μεγάλη έκπληξη είναι η νέα πρόεδρος της Χιλής Μισέλ Μπασελέτ. Γυναίκα, σοσιαλίστρια, αλλά και ανύπαντρη μητέρα (single mother), συγκεντρώνει όλα εκείνα τα στοιχεία που κατά κανόνα κάνουν το κατεστημένο να ανατριχιάζει. Η ανάδειξη της κ. Μπασελέτ σε πρόεδρο μιας υπολογίσιμης χώρας αποτελεί ένα παράδειγμα που αξίζει να μελετηθεί, πώς δηλαδή τα κατάφερε, έχοντας απέναντί της ένα δισεκατομμυριούχο επιχειρηματία, το σύμβολο της νέας χρηματιστηριακής εποχής. Θα μου πεις, είναι η εγγυημένη αξία. Αστείο πράγμα! Καθεστωτικές και μιντιακές προτεραιότητες εν μία κινήσει απαξιώνουν αξίες και πορείες και προσωπικότητες. Γι' αυτό λέω ότι αυτό το παράδειγμα είναι περίπου μοναδικό, έστω πολύ σπάνιο. Διότι και η Φινλανδία ανέδειξε και πάλι πρώτη την Τάρια Χαλόνεν στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών προχθές, αλλά είναι Φινλανδία. Είναι σκανδιναβικό περιβάλλον, όπου η ευρεία συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης έχει πράγματι μαρκάρει τη δημοκρατία.

Επανερχομαι στη Χιλή, για να πω ότι η εξέλιξη αυτή προσμετράται στις πολιτικές αλλαγές στην ήπειρο αυτή, που σημειώνονται σε λαϊκή προοδευτική κατεύθυνση. Αλλαγές που μας τονώνουν κι εμάς στον καθημερινό άνισο αγώνα για καλύτερες μέρες.

Με βλέπεις να στέκομαι με απορία και θαυμασμό στα της Χιλής, γιατί η τάση που αναπτύσσεται σε σχέση με την ανάδειξη γυναικών στα υψηλά αξιώματα μαρτυρεί μια επιλεκτική στάση των επάνω ορόφων της πατριαρχίας.

Επιλέγουν γυναίκα, όταν είναι βέβαιο ότι θα συνεχίσει να κινείται στην τροχιά της εγκεκριμένης από την πατριαρχία και τον νεοσυντηρητισμό πολιτικής. Στην περίπτωση της Χιλής φαίνεται ότι δεν επαληθεύεται το επικρατούν σενάριο. Για να δούμε, λοιπόν, αν θα έχουμε κι άλλες τέτοιες περιπτώσεις ή αν η κ. Μπασελέτ θα είναι η εξαίρεση στον κανόνα. Όπως και να 'χει, το βιβλίο που επιγράφεται "συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης των πολιτικών αποφάσεων" έχει πολλές άγραφες σελίδες ακόμη και μάλλον μας επιφυλάσσει εκπλήξεις και μυθιστορηματικής υφής ανατροπές.

Προς το παρόν ας ευχηθούμε "Καλή επιτυχία" στο έργο των κυριών και μακάρι αυτές να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του αξιώματός τους για την ειρήνη, τη δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Μακάρι οι στίχοι του Χιλιανού ποιητή να μην έχουν πια ευθεία σύνδεση με την πραγματικότητα, καθώς περιγράφει:

"Σ' ολόκληρη την Αμερική μας

διαβαίνει ένα φάντασμα

θρεμμένο με σκουπίδια, αγράμματο,

ρέμπελο, ολόιδιο σ' όλα μας

τα μήκη και πλάτη".

Εμείς να πούμε μαζί με τον Πάμπλο Νερούντα:

"Ο λαός μας θα νικήσει

ένας ένας

όλοι οι λαοί θα νικήσουν.

Τούτες οι συμφορές

θα ζουπηχτούνε σα μαντήλια

ως να στιφτούνε τόσα δάκρυα

χυμένα στις υπόγειες γαλαρίες,

στην έρημο μέσα σε τάφους,

στα σκαλοπάτια του ανθρώπινου μαρτύριου.

Μα είναι κοντά της νίκης ο καιρός".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/12/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Καθώς βαδίζουμε σιγά σιγά στην έξοδο του 2005, μου γεννιέται μια διάθεση στοχασμού και αναστοχασμού των πραγμάτων. Έλεγα στο προηγούμενο γράμμα μου για τη σχέση των γυναικών με την εξουσία και για την ένταξή τους στο δημόσιο χώρο. Ιδιαίτερα η σχέση τους με την εξουσία, παρά το γεγονός της μικρής ιστορικής επαλήθευσης του γυναικείου παραδείγματος στην πολιτική, είναι ήδη προβληματική, τουλάχιστον άنيση. Εμένα, αυτήν την εποχή μου γεννάει αντιφατικά συναισθήματα. Από τη μια θέλω να χαρώ γιατί όλο και περισσότερες γυναίκες αναλαμβάνουν δημόσιες ευθύνες, πράγμα σωστό και δίκαιο, από την άλλη, θλίβομαι γιατί, φαίνεται να ακολουθούν την πεπατημένη μιας ανδροκρατικής πολιτικής. Κι αυτές που δείχνουν διαφορετική -ας μην πω εναλλακτική- πολιτεία, π.χ. Μαίρη Ρόμπινσον, δεν φτουρούν στα πόστα. Και επειδή επί πολλά χρόνια αγωνίστηκα μαζί με πολλές και άλλες και συγκρούστηκα σε διάφορα επίπεδα, προκειμένου ως φύλο να έχουμε ίση πρόσβαση στην πολιτική και την εξουσία, αυτό το θέμα με βασανίζει και "ουκ εά με καθεύδειν".

Τελικά, είναι μοιραίο, είναι νομοτελειακό να ενσωματωθούν οι γυναίκες στους αρμούς της καθεστηκυίας τάξης; Δεν μπορεί να γίνει αλλιώς; Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα είναι ζωτικής σημασίας, για να ξαναβρούμε την έμπνευση για δράση, που μας εγκαταλείπει ραγδαία. Τι τα θες. Δεν είμαστε μισθοφόροι. Χρειαζόμαστε τον "μύθο", την ιδεολογία, το όραμα, την έμπνευση. Ή, έστω, το "raison d'etre".

Σκέφτομαι, λοιπόν, ότι ένα πεδίο που έχουμε αφήσει χωρίς την ανάλογη προσοχή και ανάλυση είναι η ίδια η πολιτική. Η πολιτική στην εποχή της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης και της μιντιοκρατίας.

Εμείς, εννοώ κάποιες φεμινιστικές και γυναικείες συλλογικότητες, την προσεγγίσαμε στατικά, ως ένα αναλλοίωτο μέγεθος. Εκφωνήσαμε, βέβαια, το ημιτελές, ότι η γυναικεία συμμετοχή στην πολιτική είναι παράγων ανανέωσης, αλλά μέχρις εκεί. Πώς, όμως, πρακτικά, θα μπορούσε να αποβεί παράγων ανανέωσης; Αυτό δεν το απαντήσαμε. Με ποια προγραμματικά εφόδια και ιεράρχηση αξιών προσέρχεται, πράγματι, στην πολιτική η γυναίκα; Εμάς μας απασχόλησε, κυρίως, η αριθμητική πλευρά. Όχι τόσο η ιδεολογική, το αξιακό φορτίο. Και τα αποτελέσματα τα βιώνουμε ήδη, από πολύ νωρίς δε. Μπαίνοντας στην πολιτική έπρεπε, συγχρόνως, να θέσουμε θέμα αναθεώρησης της κλίμακας προτεραιοτήτων της. Προς ποια κατεύθυνση; Σε τι πλαίσιο; Στο πλαίσιο του εξανθρωπισμού της πολιτικής, του θριάμβου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η πολιτικά ανατέλλουσα κοινωνική δύναμη που θα μπορούσε να γείρει την πλάστιγγα υπέρ της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το γυναικείο κοινωνικό φύλο. Τεράστιες οι εφεδρείες του. Θα μπορούσε να πιέσει, ώστε η ειρήνη, η έμφυλη δημοκρατία, η ίση διανομή του εισοδήματος, η κοινωνική δικαιοσύνη να αποκτήσουν ηγεμονικά χαρακτηριστικά στις κοινωνίες μας.

Γιατί, αντικειμενικά, ποιος καλύτερα κατανοεί και αποτελεσματικότερα εργάζεται υπέρ του ανθρωπισμού από εκείνη την κοινωνική ομάδα που βίωσε το κοινωνικό και πολιτικό περιθώριο αιώνων; Που επιζητεί να αποτινάξει την ανισότητα λόγω φύλου και μέσω αυτής και πέραν αυτής την κάθε είδους ανισότητα;

Γιατί θα είναι αντίφαση να ενδιαφέρεται να καταργηθεί η ανισότητα του φύλου και να ανέχεται τις άλλες μορφές διακρίσεων και ανισοτήτων. Έτσι δεν είναι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/12/2005

Αγαπητή Ευγενία,

* Κάποιες ασυνταξίες και χασμωδίες εμφάνισε το κείμενό μου του προηγούμενου Σαββάτου, που αναφέρονταν στο ν/σ για τη βία στην οικογένεια. Φαντάζομαι πως δεν επηρεάστηκαν τα βασικά νοήματα. Τέλος πάντων, σήμερα είναι μια άλλη μέρα...

* Quo vadis, femina?

Αισιόδοξη, αλλά το ίδιο αγωνιώδης η κραυγή: Που πορεύεσαι, ω Γυναίκα; Έβλεπα εκείνη την εικόνα από την κοινή συνέντευξη Ράις - Μέρκελ στη Γερμανία. Δύο ισχυρότατες κυρίες, που όμως εκπροσωπούν ό,τι πιο συντηρητικό και φιλοπόλεμο δε. Πώς να χαρείς! Κι ύστερα άκουσα το ρεπορτάζ για τη στρατηγική στρατολόγησης θηλυκών καμικάζι εκ μέρους της ισλαμικής φονταμενταλιστικής τρομοκρατίας.

Εδώ είναι πια που δοκιμάζεις την πλήρη απελπισία. Πού εφάπτονται τα δικαιώματα των γυναικών, η ισότητα, με την κοσμοθεώρηση των ισλαμιστών - φονταμενταλιστών- τρομοκρατών; Τι καλό είδαν και βλέπουν οι γυναίκες ως κοινωνικό φύλο για να ελκύονται από κηρύγματα ακραία; Για να συσπειρώνονται στην αυλή εκείνων που ελαύνονται από το -αυτοκαταστροφικό- μίσος, την αδιέξοδη απελπισία, που υπακούουν σε παραληρηματική συνθηματολογία; Λογικά εξετάζοντας τα πράγματα, οι γυναίκες θα έπρεπε να είναι μακράν και πέρα. Να, όμως που σιγά - σιγά οικοδομείται τελείως διαφορετική εικόνα. Όλο και συχνότερα διασχίζουν τη μικρή οθόνη παράδοξες φιγούρες με τσαντόρ μεν, ζωσμένες δε με εκρηκτικά ή βαστώντας όπλο. Όπλο και μπούργκα, η αντίφαση των αντιφάσεων!

Δηλαδή από το κοινωνικό και πολιτικό περιθώριο, στο οποίο βρίσκονται συνήθως, κάνουν ένα άλμα, παραλείποντας μια ολόκληρη ιστορική εποχή, αυτήν της κοινωνικής ένταξης, και παίρνουν θέση ενάντια στο σύστημα. Από τη μία άκρη του εκκρεμούς στην άλλη. Και το τραγικότερο είναι ότι δεν μπορείς να αισθανθείς σκέτη αποστροφή. Γιατί τα βέλη κατά του συστήματος την ίδια στιγμή τα στρέφουν και ενάντια στον εαυτό τους. Λύπηση, μάλλον, είναι το κυρίαρχο συναίσθημα, πάρεξ μίσος. Όπως και να 'χει, είναι ένα καινούργιο φαινόμενο που ανέκυψε επ' εσχάτων, και αποκτάει διαστάσεις.

Αν σκεφτούμε, ίσως κάτι δεν πάει καλά με τη διαδικασία της ισότιμης ένταξης των γυναικών στην κοινωνία. Κάπου, φαίνεται, έγινε λάθος. Ίσως ταυτίστηκε η ισότητα με τον εξανδρισμό των γυναικών. Με την αντιγραφή του ανδρικού - ανδροκρατικού προτύπου στις πιο αρνητικές του εκφράσεις. Πάντως κάτι συμβαίνει, που δεν μου αρέσει.

Ή μήπως πάλι -υποθέσεις κάνω- ακριβώς επειδή οι γυναίκες δεν έχουν γευτεί τους καρπούς της κοινωνικής ένταξης, επειδή στερούνται εμπειριών του δημόσιου χώρου και χρόνου, είναι δεκτικές σε κηρύγματα μίσους επενδυμένα κατά της κοινωνικής αδικίας, ποντάρουν ακριβώς στο συντηρητισμό τμήματος των γυναικών, στους περιορισμένους αντικειμενικά ορίζοντες και στη θρησκοληψία; Ή μήπως

εκμεταλλεύονται την ανάγκη για εκδίκηση που ωριμάζει στις καρδιάς τα φύλλα εκείνων, που οι σύζυγοι, οι γιοι ή οι πατεράδες σκοτώθηκαν ή και τραυματίστηκαν βαριά στις ατέλειωτες ένοπλες συγκρούσεις; Όπως και να 'χει, είναι ανεπίτρεπτο η φονταμενταλιστική τρομοκρατία να στρατολογεί με επιτυχία γυναίκες. Το νέο αυτό πρόβλημα μας αφορά ως φύλο, αλλά και ως κοινωνία. Με την αλληλεξάρτηση σήμερα των διαδικασιών τίποτε δεν είναι μακριά. Όλα είναι δίπλα μας. Άλλωστε, στην ίδια την Ευρώπη, όπου επαιρόμαστε για τις παραδόσεις του Διαφωτισμού, έχουμε, επίσης, κρούσματα θρησκευτικού εξτρεμισμού. Όπως προειδοποιεί η παλαίμαχη Ιταλίδα αγωνίστρια της αριστεράς Λίντια Μεναπάτσε, "ο κληρικαλισμός αφήνει να φανεί ξεκάθαρα ένα νέο εκκλησιαστικό σχέδιο, αν και τελείως αντιστορικό". Που σημαίνει; Είμαστε μπροστά σε νέες παλιές περιπέτειες.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/12/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Ποιος είναι ο αυτουργός της βίας που στηρίζεται στο φύλο; Και ειδικότερα, ποιος είναι ο αυτουργός της βίας στην οικογένεια; Ή τουλάχιστον η πρωταρχική φιγούρα; Όσο κι αν ψάξεις το σχέδιο νόμου του υπουργείου Δικαιοσύνης, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 25 Νοεμβρίου, δεν θα βρεις απάντηση. Ή μάλλον, πίσω από την άποψη ουδετερότητα του κειμένου, αναζήτησε τη διάχυση της ευθύνης ή το ισομοίρασμά της και στα δύο φύλα. Και γιατί ισομοίρασμα; Αυθαίρετη ερμηνεία κάνω. Σε λίγο θα μας πουν: η γυναίκα ευθύνεται και σε αυτήν την περίπτωση. Αλλά αυτή η άφυλη (;) και ουδέτερη προσέγγιση για μένα είναι κάτι το νέο και το παράδοξο. Κάτι που απέχει παρασάγγες από την ανάλυση των διεθνών οργανισμών και του ίδιου του ΟΗΕ, για να μην σταθώ μόνο στο φεμινιστικό κίνημα. Τι μας λέει η Πλατφόρμα Δράσης της Παγκόσμιας Διάσκεψης του Πεκίνου; Ότι η βία λόγω φύλου είναι μία εκδήλωση των ιστορικά ανισότιμων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Χρειάζεται να πούμε άλλη μια φορά ποιο είναι το φύλο της εξουσίας; Λυπάμαι για τους καλούς φίλους άνδρες γύρω μας, αλλά θα το πω: η βία είναι ανδρική υπόθεση. Ας το πούμε καλύτερα, πατριαρχική.

Αυτή, λοιπόν, η αναφορά δεν υπάρχει στην αιτιολογική έκθεση, αυτή η προσέγγιση δεν διαπερνάει το νομοθέτημα. Αλλά τότε πού οφείλεται η βία στο σπίτι; Σε ατομικές συμπεριφορές, σε ψυχανώμαλες καταστάσεις, εικάζω. Αυτή, λοιπόν, η προσέγγιση δεν είναι η δική μας, η γνώριμη και επεξεργασμένη.

Σε τέτοιου είδους νομοσχέδια, που επιχειρούν να θέσουν κανόνες αντιμετώπισης σύνθετων κοινωνικών φαινομένων, δύσκολων προβλημάτων, παίζει πολύ μεγάλο ρόλο η φιλοσοφική αφετηρία, η γωνία όρασης. Χωρίς την απαραίτητη ιστορική και μακροκοινωνική θεώρηση δεν είναι δυνατόν να μιλήσεις για πρόληψη και κοινωνική αρωγή στα θύματα. Και δεν είναι τυχαίο που αυτά τα μεγέθη είτε ελλείπουν παντελώς (όπως η πρόληψη) είτε είναι τελείως ατροφικά (όπως η αρωγή). Στο επίπεδο της αρωγής ούτε η Τοπική Αυτοδιοίκηση εμπλέκεται, ούτε οι φεμινιστικές οργανώσεις ή, γενικότερα, οι ΜΗΚΥΟ. Αναφέρονται μόνο φορείς εποπτευόμενοι από το υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Αρκούν αυτοί; Και έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση και άρα αξιοπιστία; Δηλαδή δεν έχουμε υποδομές αποκεντρωμένες στην επικράτεια; Το νομοσχέδιο δεν έγινε στη βάση της ισότητας. Και είναι ενδεικτικό, ότι δεν προσυπογράφεται από το ΥΠΕΣΔΔΑ, στο οποίο ανήκουν τα θέματα ισότητας. Αυτό το πόνημα αναμειγνύει τη βία φύλου με την κακοποίηση των παιδιών στην οικογένεια. Το τελευταίο είναι, επίσης, μείζον θέμα, αλλά αυτοτελές. Χρήζει άλλου νομοθετήματος του θηλυκού παιδιού ιδιαίτερα. Εδώ τώρα είναι λίθοι και πλίνθοι και κέραμοι ευκόσμως τοποθετημένοι.

Επανέρχομαι στην αρχική αντίρρηση. Εντάξει κηρύσσεται η βία νόμω απαράδεκτη. Εντάξει ποινικοποιείται. Αλλά δεν θα τη δούμε στατικά και αποκομμένη από τα γενεσιουργά αίτια. Δεν θα την κάνουμε μόνο υπόθεση της αστυνομίας και της δικαστικής εξουσίας. Πρέπει να δούμε την παρέμβαση της πολιτείας και στην

πρόληψη και στην αρωγή των θυμάτων, σε μια προσπάθεια ολοκληρωμένης αντιμετώπισης αυτής της πληγής. Πρέπει να αλλάξουμε το κλίμα στην κοινωνία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/11/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Ξαφνιάστηκα δυσάρεστα, για να μην πω τρόμαξα. Πόσο χρειάστηκε για να περάσει η σύγχρονη ευρωπαϊκή δημοκρατία στην αυτοαναίρεσή της; Μερικές νύχτες.

Ουσιαστικά, στη Γαλλία λήφθηκαν τέτοια ακραία μέτρα καταστολής της εξέγερσης, όπως απαγόρευση κυκλοφορίας, επαναφορά αναχρονιστικής νομοθεσίας, που μάλλον στρατιωτικό νόμο θυμίζουν παρά δημοκρατία και δη προηγμένη.

Τόσο, λοιπόν, ευάλωτο είναι το πολυδιαφημισμένο δυτικό πολιτικό οικοδόμημα; Σε τόσο πανικό περιήλθε το πολιτικό σύστημα, ώστε να παρακάμψει όλους τους θεσμούς και να ακουμπήσει στην καταστολή, επιλέγοντας, μάλιστα, έκτακτα μέτρα; Πρέπει να προβληματιστούμε για το βάθος και την ποιότητα της σημερινής δημοκρατίας, με το παράδειγμα της Γαλλίας, όταν, μάλιστα, αποφασίζεται τρίμηνη επέκταση αυτών των έκτακτων εξουσιών!

Είδαμε, λοιπόν, την πιο ειδεχθή μορφή του σημερινού λεγόμενου εστάμπλισμεντ, την κρατική βία ως απάντηση στη βία της κοινωνικής απελπισίας.

Φαίνεται, πως είναι το μόνο πεδίο στο οποίο εμφανίζει αποτελεσματικότητα το σύστημα.

Καλή ώρα, όπως όταν καλείται να αντιμετωπίσει τα κρούσματα τρομοκρατίας. Πάλι προκρίνει την οδό της καταστολής, της στρατιωτικής βίας, της εισαγωγής έκτακτης νομοθεσίας, που περιστέλλει τις πολιτικές ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών. Μετά τα απολύτως καταδικαστέα τρομοκρατικά γεγονότα στο Αμάν, οι ιορδανικές αρχές θα φέρουν λέει νόμο, όπου ο κάθε πολίτης της χώρας θα υποχρεούται να αναφέρει στις αρχές, όταν ξένος νοικιάζει δίπλα του διαμέρισμα. Δηλ. εγκαθίσταται ολοκληρωτικού χαρακτήρα χαφιέδικη παρακολούθηση των πολιτών με την ευλογία του νόμου. Πάμε καλά;

Το τραγικό με τους σημερινούς άθλιους είναι, ότι ενώ έχουν τεθεί εκτός συστήματος, στο κοινωνικό περιθώριο, δεν έχουν γνωρίσει κάποιες ήπιες πλευρές της κοινωνικής συμπερίληψης, γνωρίζουν μία και καλή -κυριολεκτικά στο πετσί τους- την πιο άγρια και ανηλεή πλευρά του, ενισχυμένη με τη σημερινή ιδεολογία της ασφάλειας, κατά την ερμηνεία του μπουσισμού.

Τι τα θες; Δύο φορές μας ξάφνιασε τελευταία η Γαλλία. Μία με το συγκλονιστικό αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος και μία τώρα με τα "προάστια" της, που απασχολούν και θα απασχολούν την πολιτική ανάλυση.

Σκέφτομαι, ότι πρέπει πολύ να κουβεντιάσουμε για τα αίτια, το χαρακτήρα αυτής της "αυθόρμητης", "αντικοινωνικής" έκρηξης, στο βαθμό που το πρόβλημα αυτό έχει υπερτοπικές διαστάσεις. Είναι και δικό μας. Προσωπικά δεν ξέρω όλη την αλήθεια. Απλά επισήμανα κάποιες πολύ χτυπητές πλευρές. Το παραδίδω στις αναλύσεις της

πολιτικής αριστεράς και κυρίως το απευθύνω προς εξέταση στο 5ο Κοινωνικό Φόρουμ. Ίσως αυτά τα πλαίσια να είναι τα καταλληλότερα.

Κατά τα άλλα, ως γυνή, ως φύλο, θέλεις να μπεις ισότιμα στα κέντρα λήψης των αποφάσεων και στους θεσμούς της δημοκρατίας. Πρώτα, όμως, για το περιεχόμενό τους...

Αν κατάλαβες καλά, οι ντεσπεράντος του Παρισιού ενέγραψαν για τα καλά στην πολιτική ατζέντα το θέμα "δημοκρατία"! Και έχουμε κι εμείς, ως κοινωνικό φύλο, λόγο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/11/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Υπό το κράτος καταλυτικής συγκίνησης μετείχα στην παρουσίαση του βιβλίου της Κατερίνας Ζωιτοπούλου - Μαυροκεφαλίδου "Τα παιδιά της μοναξιάς". Μονορούφι διάβασα το βιβλίο, που στηρίζεται στην αλληλογραφία της μικρής Κατερίνας με τον, σε αναγκαστική υπερωρία, πατέρα της, τον προοδευτικό διανοούμενο Γιώργο Ζωιτόπουλο, στην αλληλογραφία της μητέρας της Φόνης με τον σύζυγό της, στην μετά πολλών εμποδίων αλληλογραφία των γονιών της από τους τόπους αναγκαστικής φυγής και εξορίας (Παρίσι ο πατέρας και Χίος - Τρίκκερι η μητέρα).

Αναφέρομαι στο βιβλίο αυτό, ένα βιβλίο ζωής, γιατί ανήκω κι εγώ στην οικογένεια αυτή "των παιδιών της μοναξιάς". Αναγνώρισα, λοιπόν, στο βιβλίο οικείες καταστάσεις, βιωματικές εμπειρίες και το ίδιο άδοξο τέλος των οικογενειών μας. Βλέπεις το σενάριο των δικών μας οικογενειών δεν είχε χάπι εντ. Και πώς να 'χει; Πάνω τους πέρασαν οι σιδερόφραχτες μεραρχίες, ο αναγκαστικός χωρισμός, η μπότα του φασισμού και δοσιλογισμού, η εμφύλια σύρραξη και το μετεμφυλιακό κράτος των διώξεων.

Η γενιά η δική μας, ενώ δεν μετείχε στα γεγονότα, πλήρωσε όλες τις συνέπειες του πολέμου, της κατοχής, του εμφύλιου, των κοινωνικών φρονημάτων.

Είναι καταπληκτικό το πόσες ομοιότητες βρίσκω στην αλληλογραφία με το δικό μου πατέρα. Πόσο θύμωνα κατά καιρούς που δεν ήταν κοντά μας, πόση χαρά έπαιρνα από τα δέματα με τα δώρα - όσα επέτρεπαν να φτάσουν - και πόσο άκουγα τις συμβουλές του. "Μάθε γράμματα", "πρέπει να σπουδάσεις". Και η γιαγιά; Αχ, αυτή η άγια φιγούρα και οι στενοί συγγενείς να έχουν αναλάβει το βάρος της ευθύνης για το μέγλωμα και την καλή ανατροφή. Ο πατέρας έλειπε και στο σπίτι υπήρχε ένα κλίμα ιδιότυπης χηρείας... Βιώναμε την απουσία του ως μείζονα απώλεια.

Καταλαβαίνω την Κατερίνα και σε όσα λέει και όσα δεν λέει, γιατί δεν μπορούν να ειπωθούν. Εκείνη βρήκε το κουράγιο -και καλά έκανε- να παραδώσει όλο αυτό το βιωμένο δράμα στον δήμο.

Οι περισσότεροι-ες από μας καταχωνιάσαμε μέσα μας τον πόνο και κάποιοι-ες προκρίναμε την ενεργητική συμμετοχή στους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες για να μη ζήσουν κι άλλες γενιές αυτό που εμείς βιώσαμε.

Σκέφτομαι ότι γι' αυτό μίσησα και μισώ τον πόλεμο τόσο όσο τίποτε άλλο και δεν θα συμφιλιωθώ ποτέ με αυτόν.

Αυτά που η Κατερίνα έβαλε στο χαρτί δεν είναι μόνο προσωπική υπόθεση, όσο κι αν φέρουν τη σφραγίδα της μοναδικότητας.

"Τα παιδιά της μοναξιάς" είναι μεγάλη ομάδα!

Με ρώτησαν πολλές φορές γιατί επέλεξα το μετερίζι της κοινωνικής και πολιτικής αριστεράς. Τι να πεις; Μπορείς να κάτσεις να κάνεις ανάλυση όλου αυτού του ιστορικού; Λες, απλά, οδηγήθηκα εκεί μέσα από την προσωπική μου αναζήτηση...

Εκείνο που με θλίβει στον χώρο μας, όταν κάποιοι-ες αναπτύσσουν σχέση ιδιοκτησίας με την αριστερά, εύκολα απονέμουν πιστοποιητικά ορθοφροσύνης και υποδεικνύουν και την έξοδο στηριζόμενοι-ες στη δύναμη των ευκαιριακών συσχετισμών, "όποιος-α δεν αντέχει μπορεί να φύγει".

Θέλω να πω, λοιπόν, σε αυτούς-ές τους νεοφώτιστους-ες, ότι την ιδιότητα του αριστερού-ής δεν μας τη δίνει μόνο η -όποια- κομματική ταυτότητα. Για πάρα πολλούς-ές από μας η συμμετοχή μας στην αριστερά είναι τρόπος του σκέπτεσθαι, του ζην και του θεάσθαι τα πράγματα, συνεχίζει την αγωνιστική παράδοση των δικών μας. Και αυτό δεν αφαιρείται εύκολα...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/11/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Το καλό νέο είναι ότι όλο και περισσότερες γυναίκες σπάζουν το φράγμα της σιωπής και εκφράζονται δημιουργικά. Προκρίνουν δηλαδή ότι "του σιγάν κρείττον εστί το λαλείν!".

Αυτή η πλευρά της γυναικείας αυτοδυναμίας και κοινωνικής αναγνώρισης δεν είναι καθόλου αμελητέα.

Από το μικρό βήμα που διαθέτουμε χρόνια τώρα παροτρύνουμε τις γυναίκες να εκφράζονται. Είναι, λοιπόν, φυσικό να νιώθουμε χαρά και ικανοποίηση, όταν έρχονται στα χέρια μας βιβλία τους.

Με αμείωτο ενδιαφέρον διάβασα το μυθιστόρημα της Ελευσίνιας Κατερίνας Παπουτσή "Τα διπλά κρεβάτια κρύβουν μοναξιά". Τολμά εδώ η Κατερίνα να ρίξει φως, να υπομνηματίσει τις σχέσεις των δύο φύλων στον άγνωστο, πάντα σκληρό τους πυρήνα, τον ερωτικό - σεξουαλικό. Ποικιλία περιπτώσεων, με κοινό παρανομαστή τον φόβο, τις ενοχές, το ανικανοποίητο των γυναικών...

Η γωνία όρασης δεν είναι εντυπωσιοθηρική, φιλοπερίεργη, είναι θέση συμπάσχουσα. Είναι προσπάθεια κατανόησης μέσα από την περιγραφή. Πολύ περισσότερο που η Κατερίνα προσέρχεται στο θέμα όχι ως επισκέπτρια, αλλά μέσα από μια επώδυνη πορεία αυτοσυνείδησης στις γραμμές του γυναικείου - φεμινιστικού κινήματος και του ευρύτερου προοδευτικού.

Το βιβλίο παρουσιάστηκε στην εβδομάδα ελευσινιακής δημιουργίας, στο πλαίσιο των φετινών Αισχύλειων. Επιλέχθηκε ένας άλλος τρόπος παρουσίασης από τον συνήθη: μουσικοθεατρικός. Οι χαρακτήρες του έργου αποδόθηκαν θεατρικά. Είναι και αυτό στα συν. Ρώτσα, λοιπόν την Κατερίνα τι την ώθησε να γράψει και να τι μου είπε: "Από μικρή παρατηρούσα τις γυναίκες γύρω μου. Πρόσωπα μαραμένα, βήματα βιαστικά, ψυχές περικλειστές, ερμητικά σφραγισμένες. Ο φόβος είχε αγκιστρωθεί πάνω τους και έδενε σφιχτά τις κινήσεις, τις πράξεις, τα συναισθήματά τους. Καθόριζε συμπεριφορές και τρόπο ζωής, έστηνε μηχανισμούς τρομοκρατίας, επιβολής εξουσίας γύρω τους. Σαν την αράχνη άπλωνε δίχτυα σε κάθε γωνιά του κορμιού. Χιλιάδες γυναίκες με παραλυμένα τα μέλη. Ανάμεσά τους κι εγώ.

Έγραψα αυτό το μυθιστόρημα με σκοπό να τον ξορκίσω. Έτσι νόμιζα. Γρήγορα κατάλαβα πως ο φόβος δεν αντιμετωπίζεται με ξόρκια. Εξάλλου δεν ήμουν ούτε μάγισσα, ούτε νεράιδα να 'χω μαγικό ραβδί και η πραγματικότητα γύρω μου μόνο παραμυθένια δεν ήταν. Συνειδητοποίησα πως το μολύβι ήταν όπλο στα χέρια μου και μ' αυτό έπρεπε να δώσω μάχη. Για το καλό το δικό μου κατ' αρχήν. Αν τον βάφτιζα με τη σιωπή και τον μύραινα με την ανοχή μου, όταν μεγάλωνε και θέριευε θα ζητούσε να σκάψω η ίδια τον λάκκο που θα μ' έχωνε μέσα.

Άρχισα το κυνηγητό πρώτα μόνη μαζί του κι ύστερα σκέφτηκα να βάλω κι άλλες γυναίκες στο παιχνίδι. Μερικές κουραζόντουσαν κι εγκατέλειπαν. Άλλες δεν ήθελαν καν να πάρουν μέρος. Τρία χρόνια κράτησε αυτή η ιστορία και κάποτε τον έχασα από τα μάτια μου. Όταν όμως έβαλα την τελευταία τελεία και σήκωσα το κεφάλι πάγωσα. Ο φόβος στεκόταν απέναντί μου και χαμογελούσε σαδιστικά. "Την πάτησες" μου είπε. "Ό,τι φοβάσαι εσύ και οι όμοιές σου, είναι ακόμη εδώ και σας περιμένει". Παρ' όλη την παγωμάρα, ένιωσα μια άγρια χαρά. Ήξερα πως κάποιες πήγαν το παιχνίδι ως το τέλος. Μία να του ξέφυγε, ήταν μεγάλο κέρδος".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/10/2005

Αγαπητή Ευγενία

- Πώς το λέει η ευαγγελική ρήση; Ο καλός ποιμένας θέτει την ψυχή του υπέρ των προβάτων. Και ο βασιλιάς Αμπντάλα της Σαουδικής Αραβίας είναι υπέρ της απαγόρευσης στις γυναίκες να οδηγούν στην πόλη. Μόνο στην ύπαιθρο και, ακόμη καλύτερα, στην έρημο. Τα βλέπεις; Νοιάζεται ο πρώτος κληρονομικό δικαίω πολίτης τις γυναίκες. Γιατί άμα οδηγούν στο τράφικ των δρόμων της πόλης και έχουν το νου τους στις σπιτικές έγνοιες είναι περίπου βέβαιο ότι θα τους συμβεί κανένα καρ άξιντεντ. Για τέτοια είμαστε τώρα; Μη μου πεις ότι δεν είναι συγκινητικό και γενναιόψυχο...

Κατά τα άλλα, ερωτηθείς από Αμερικανίδα δημοσιογράφο για το τι πιστεύει για τα δικαιώματα των γυναικών, έδωσε μια ενθουσιώδη, όσο και σαφέστατη απάντηση: Η μητέρα μου είναι γυναίκα, η αδελφή μου είναι γυναίκα, η σύζυγός μου είναι γυναίκα, η κόρη μου είναι γυναίκα (sic). Λιμπίζομαι το βάθος της σοφίας αυτής της τοποθέτησης... Άμα μαζέψουμε, ξέρεις, τις μεγαλοφυείς κοτσάνες που έχουν πει οι επώνυμοι ή και διάσημοι άνδρες θα φτιάξουμε τη Βίβλο της σεξιστικής μωρολογίας και θα γελάει ο πάσα πικραμένος τώρα και στους χρόνους που έρχονται.

- Ας φύγουμε όμως από τη Μέση Ανατολή και το περιβάλλον της για να προσγειωθούμε λίγο πιο πέρα, στο Αφγανιστάν. Συγκινήθηκα, να σου πω, που βρέθηκα σε μία συνάντηση με μία αντιπροσωπεία είκοσι επίλεκτων Αφγανών γυναικών. Ήρθαν οι γυναίκες αυτές για μια εβδομάδα στην Αθήνα, πραγματοποιώντας επίσκεψη γνωριμίας και ενημέρωσης, μέσω του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης. Αρκετές δικαστίνες, μια στρατηγός της αστυνομίας, εκπρόσωποι υπουργείων, μεταξύ αυτών και του υπουργείου γυναικείων υποθέσεων, με άλλα λόγια γυναίκες που δρουν στη δημόσια σφαίρα. Σεμνές και μετρημένες, με καθόλου αέρα "εξουσίας", με ρούχα συνήθη "ευρωπαϊκά", άντε και κάποιες με μαντήλι στο κεφάλι. Γυναίκες που ιχνηλατούν την πορεία τους προς το μέλλον, εκφράζοντας αισιοδοξία για τις μέρες που έρχονται. Άλλωστε, πώς, διάολε, μπορεί να είναι χειρότερα από τον εφιάλτη, τους αλλεπάλληλους εφιάλτες που πέρασαν. Ήταν μία φιλική και ζεστή συνάντηση, που οργάνωσε γι' αυτές ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Το προεδρείο τις ενημέρωσε για τη δράση του σωματείου που ιδρύθηκε το 1920 και συμμερίστηκε όλες τις περιπέτειες του νεοελληνικού βίου, υπερασπίζοντας με πίστη, αφοσίωση και συνέπεια τη μεγάλη υπόθεση των δικαιωμάτων των γυναικών.

Με το παράδειγμα του Συνδέσμου δόθηκε στην αντιπροσωπεία η εικόνα μιας μη κυβερνητικής φεμινιστικής οργάνωσης, που είναι ανεξάρτητη από την κυβέρνηση και τα κόμματα και από κάθε είδους εξουσία, πλην του κύρους των προσώπων, και που ακολουθεί την αρχή "ίσα δικαιώματα, ίσες υποχρεώσεις".

Η τελευταία φορά που είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε την κατάσταση των Αφγανών γυναικών ήταν την άνοιξη του 2002, με την επίσκεψη στη χώρα μας της δρα Σίμας Σαμάρ, υπουργού στην πρώτη μεταβατική κυβέρνηση. Υπεύθυνης,

μάλιστα, για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των γυναικών. Ας ελπίσουμε, ότι θα καταφέρουμε στο κοντινό μέλλον να αποκαταστήσουμε μία πιο φυσιολογική επικοινωνία με τις Αφγανές γυναίκες και τις αντιπροσωπεύσεις τους, ιδίως με εκείνες που είναι λιγότερο ευνοημένες και παλεύουν μέσα στο πέλαγος των αντιξοοτήτων.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/10/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Ένα φαινόμενο διαδεδομένο στη λεγόμενη πρωινή ζώνη της τηλεόρασης είναι οι συνταγές μαγειρικής, ου μην αλλά και ζαχαροπλαστικής. Ντοματούλες, αγγουράκια, μελιτζανούλες, πατατούλες, κοτοπουλάκια, ψαράκια, πιπεράκι, αλατάκι και πάλι από την αρχή. Ο ανταγωνισμός όμως οδηγεί στο να γίνονται οι συνταγές όλο και πιο περίπλοκες και εν τέλει πιο εξωτικές. Όλο και κάτι αλλότρια στοιχεία προστίθενται, άγνωστα στις διαιτητικές συνήθειες των Ελλήνων και Ελληνίδων. Θα μου πεις, άμα δεν εμπλουτίσεις τις συνταγές, σύντομα θα εξαντληθούν και άρα ο ρόλος των τηλεμαγειρών και τηλεμαγειρισμών θα καταστεί άχρηστος. Διότι μια φορά δίδαξες το ιμάμ, άντε δύο, μετά τι;

Γι' αυτό, λοιπόν, γίνεται εκεί ένας αχταρμάς, ως αποτέλεσμα του οποίου είναι να αυτοενοχοποιείται η νονά μου η Μαρίκα ότι δεν είναι καλή νοικοκυρά, διότι δεν γνωρίζει τις μοντέρνες τηλε-προτάσεις μαγειρικής. Προσπάθησε μάλιστα τις προάλλες να φτιάξει, σύμφωνα με τις οδηγίες, ένα περίεργο γλυκό και οδηγήθηκε σε πλήρη αποτυχία. Ύστερα απ' αυτό ο πανικός της μεγάλωσε και η αυτοεκτίμησή της σημείωσε λίμιτ ντάουν, ενώ ανέβηκε ο θαυμασμός της στους/στις τηλεσέφ.

Επ' αυτού του εξόχως ολισθηρού εδάφους προσπάθησα να ανορθώσω τα πράγματα λέγοντας πως δεν βάζω τίποτε παραπάνω από τις εγχώριες νοστιμιές της. Προς επίρρωση του ισχυρισμού αυτού, λοιπόν, της ανέπτυξα μια προσέγγιση, την οποία επαναλαμβάνω σε αδρές γραμμές και σε σένα:

Οι διαιτητικές συνήθειες ενός λαού περικλείουν σοφία αιώνων, είναι συνάρτηση των κλιματολογικών συνθηκών, των προϊόντων που η γη παράγει, του επιπέδου ευημερίας, των επιμιξιών ως αποτέλεσμα των ιστορικών περιπετειών, των ιστορικά διαμορφούμενων εμπορικών σχέσεων με τις άλλες χώρες και όχι μόνο. Είναι δηλαδή στοιχείο απαραίτητο της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του λαού και του τόπου, της πολιτιστικής ιδιοπροσωπίας, αν θέλεις.

Είμαστε τυχερές και τυχεροί που ζούμε σε έναν ευλογημένο τόπο, με πλουσιοπάτη πανίδα και χλωρίδα. Μπορούμε, ως εκ τούτου, να έχουμε ωραιότατα ισορροπημένα, νοστιμότατα δε γεύματα. Το ταπεινό σταμναγκάθι, λόγου χάρη, δυσεύρετο και ωφελιμότατο, όταν κατέβαινα στην Κρήτη παλιότερα το έβρισκα στο τραπέζι είτε τσιγαριστό με ντόπιο κόκορα είτε σαλάτα βραστή με λαδολέμονο είτε ωμή σαλάτα. Πάντα ήταν μια πινελιά ξεχωριστή στο πολύχρωμο χυμώδες ταμπλό της κρητικής δίαιτας. Η ελληνική κουζίνα είναι πολύ καλή και μπορεί να γίνεται ιδεώδης, με όλα αυτά τα λαχανικά και τα φρούτα που η γη παράγει, όσο θα παράγει. Και μάλιστα στις διάφορες γωνιές της Ελλάδας υπάρχουν τόσες παραλλαγές νοστιμιάς που καμία χρεία δεν έχουμε να ψάχνουμε εξωτικές συνταγές για χάρη εντυπωσιασμού. Δεν λέω, καλό είναι να δοκιμάζεις κι άλλες κουζίνες, όσο αντέχεις βέβαια, αλλά η διατροφική σου βάση δεν μπορεί παρά να είναι ή δική σου. Γιατί μη μου πεις ότι μπορείς να δοκιμάσεις σκορπιό στα κάρβουνα. Γιατί πώς θα ξεπεράσεις το ψυχολογικό φράγμα;

Λέω, λοιπόν, ότι αντί να αναζητούμε τα περίεργα, είναι ωφελιμότερο να ρίξουμε το βάρος στην ποιότητα των υλικών. Εκεί συγκεντρώνεται σήμερα η προσοχή. Τι είδους χορταρικά, κρέατα και ψάρια, τι είδους μπαχαρικά μπάζουμε στο σπίτι μας. Η καταλληλότητα των τροφίμων είναι η προϋπόθεση για ένα ωφέλιμο και νόστιμο φαγητό. Έστερα προστίθεται η τέχνη. Αμφιβάλλεις ότι ένα ωραίο ελληνικό πιάτο συμβάλλει στην ποιότητα της καθημερινότητάς μας;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/10/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Σκεφτόμουν πώς να χαρακτηρίσω τη βραδιά που περάσαμε στο "Γκαίτε" με την Τζουλιάννα Σγκρένα και τους Έλληνες δημοσιογράφους που ήταν μαζί της στο πάνελ. Έφυγα με μία αίσθηση πληρότητας, μάχιμης αισιοδοξίας, με την πεποίθηση ότι αξιοποιήθηκε ο χρόνος στο πολλαπλάσιο, ότι μετάλαβα γνώσεων. Μάλλον λίγος είναι εδώ ο χαρακτηρισμός "ωραία".

Ας είναι καλά όσες και όσοι σκέφτηκαν να οργανώσουν αυτήν τη συνάντηση ("Ν. Πουλαντζάς" και οι Ιταλοί-ίδες για την αριστερά), για να βεβαιωθούμε -αν μη τι άλλο- πως ο αγώνας για την ειρήνη, τη δημοκρατία, την αξιοπρέπεια του ανθρώπινου όντος είναι γύρω μας αδιάκοπος.

Στην εποχή της μεγάλης θολούρας, του ακαθόριστου των ορίων, του μηδενισμού (dubito de omnibus), της ενοχοποίησης της πάλης στο όνομα κορυφαίων αξιών, μας χρειάζονται αυτές οι τονωτικές βραδιές. Αυτές οι εκδηλώσεις οξυγόνωσης. Πράγματι, δεν είμαστε μόνες και μόνοι. Αγωνιζόμαστε μαζί με άλλες και άλλους.

Και είναι τόσο σημαντικό, κατά καιρούς τουλάχιστον, να λαβαίνουμε συνείδηση του κοινού αγώνα και των προοπτικών του.

Μάθημα, λοιπόν, παρέδωσε η Τζουλιάννα επί της ουσίας, μέσα στη φυσιολογική για αγωνίστρια σεμνότητά της. Μάθημα για το πώς πρέπει να είναι η αδέσμευτη δημοσιογραφία, για το πώς ορίζεται ο ενεργός πολίτης, άνδρας είτε γυναίκα. Και μάλιστα ο/η πολίτης του κόσμου. Αυτός-ή που διαπνέεται από διεθνιστική αλληλεγγύη και πιστεύει πως τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ιρανών και Αφγανών είναι το ίδιο ακριβή υπόθεση όπως των Ιταλών.

Πολύ μου αρέσει αυτή θέση των πραγμάτων. Ο, η δημοσιογράφος που εκκινεί από αυτήν την αφετηρία έχει ένα αναντικατάστατο εφόδιο, ένα εργαλείο ανάλυσης και μπορεί να υπηρετήσει την αλήθεια. Πολύ περισσότερο που η Τζουλιάννα είναι και ακτιβίστρια του αντιπολεμικού κινήματος με δράση πολυετή και φεμινίστρια από όσο καταλαβαίνω.

Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, που βρέθηκε στην καρδιά των ιρακινών γεγονότων, που θέλησε να κάνει η ίδια "πραγματογνωμοσύνη", επιτόπιο ρεπορτάζ, σε μία χώρα και σε μία πόλη όπου ελάχιστοι δημοσιογράφοι έχουν απομείνει, όπου τα ρεπορτάζ είναι συνώνυμο του υψηλού κινδύνου. Υπάρχει εδώ μια τόλμη και ένα θάρρος που δεν είναι προϊόν ασυλλογισιάς, αλλά ακριβώς το αντίθετο. Είναι φυσιολογική απόληξη μιας στάσης ζωής, και μιας επαγγελματικής συμπεριφοράς, που λέει ότι τα πράγματα και τα φερόμενα ως γεγονότα οφείλουν να επαληθεύονται. Οι ειδήσεις να διασταυρώνονται και να επικυρώνονται από τη δημοσιογραφική μαρτυρία.

Με λίγα λόγια μας έδειξε η Τζουλιάννα έναν εναλλακτικό τρόπο δημοσιογραφίας, που είναι η πραγματική απέναντι στην τρέχουσα του εντυπωσιασμού της αποσιώπησης ή / και της στρέβλωσης.

Τουλάχιστον επιβεβαιώσαμε ότι υπάρχει και η φωτεινή πλευρά των πραγμάτων. Υπάρχει η άλλη πρόταση. Και αυτό δεν είναι αμελητέο.

Όσο για το Ιράκ, βολοδέρνει μέσα στο χάος και την καθημερινή αιματοχυσία. Η κατάσταση πια είναι πέραν πάσης περιγραφής. Οι ίδιοι οι ιθύνοντες των ΗΠΑ κάνουν απαισιόδοξες εκτιμήσεις για κλιμάκωση της βίας, της οποίας βεβαίως είναι γενεσιουργό αίτιο. Αλλά το τελευταίο δεν το λένε. Ο τερματισμός της κατοχής και του πολέμου γίνεται πλέον αδήριτη προτεραιότητα. Όλες οι σκέψεις και τα σχέδια ομαλότητας αρχίζουν μετά από αυτό. Και στο σημείο αυτό χρειάζεται η διεθνής πίεση.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/10/2005

Αγαπητή Ευγενία,

- Άντε καλά! Κοιμήσου εσύ και η τύχη σου δουλεύει. Εννοώ, ότι το γνωστό πρόβλημα της ποσοτικής και ποιοτικής λειψανδρίας στη χώρα ενδέχεται να λύσει το άνοιγμα της τουρκικής... αγοράς. Μην το γελάς. Ειδύλλια και γάμοι και κουμπαριές συνάπτονται εντός και εκτός οθόνης και αυτοί οι γάμοι την σήμερον είναι πολύ in. Κοίτα να δεις τι κρυμμένες εφεδρείες για αισθηματικές περιπέτειες υπήρχαν δίπλα μας, στη γειτονική αυλή, και εμείς ψάχναμε ανά τας Ευρώπας ή και πέραν του Ατλαντικού. Όμως, τακτοποιήθηκε και αυτό το ζήτημα τώρα έτσι μοιάζει και αυξήσαμε τις επιλογές μας. Λίγο τόχεις; Στις ελληνοτουρκικές σχέσεις της πεζής καθημερινότητας κάνουμε γρηγορότερα την υπέρβαση από ό,τι στο επίπεδο του οφίσιαλ. Αλλά εμάς τι μας νοιάζει; Άλλωστε, ο δικός μας ένδοξος πρόγονος, εκείνος ο μυστήριος, είτε την περίφημη ατάκα, οι Έλληνες αεί παίδες, και έκανε διάνα ο χριστιανός, συγγνώμη ο ειδωολάτρης, σε ό,τι αφορά το προφίλ μας.

- Κι ενώ εμείς εδώ ξεδίνουμε πότε με τους ελληνοτουρκικούς γάμους, πότε με τις επιτυχίες στα καλάθια, αλλού επιμένουν στις μαζικές εκδηλώσεις που ζητούν την αποχώρηση των στρατιωτικών δυνάμεων κατοχής από το Ιράκ. Είδαμε, κατ' αυτάς, μαζικότατα συλλαλητήρια στο Λονδίνο και την Ουάσιγκτον, όπου η Σίντι Σιχάν, η μητέρα του σκοτωμένου στρατιώτη στο Ιράκ, υψώνεται σε σύμβολο της αντίστασης. Είναι φανερό η υποβάθμιση εκ μέρους των ισχυρών διεθνών μίντια αυτών των σημαντικών διαδηλώσεων, ωστόσο δεν μπορούν να αποκρύψουν εντελώς τα γεγονότα, όλο και κάτι περνάει, έστω φιλτραρισμένο και μαθαίνουμε κι εμείς. Σου λέει τα 3/4 της αμερικανικής κοινής γνώμης ζητούν πλέον την απόσυρση των αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων από το Ιράκ. Ένας κόσμος αγωνίζεται, κρατώντας τη σημαία της αξιοπρέπειας. Δεκάδες επί δεκάδων συλλήψεις έγιναν προχθές, μαζί και της Σίντι Σιχάν στην πληττόμενη -θαρρείς και τιμωρείται- από τους τυφώνες Αμερική. Είμαστε μαζί τους και ενώνουμε τη φωνή μας στη μυριόστομη κραυγή "κάτω τα χέρια από τους αγωνιστές και τις αγωνίστριες της Ειρήνης. Ειρήνη τώρα στο Ιράκ και τη Μ. Ανατολή".

- Εντυπωσιακά είναι τα στοιχεία που το ΕΚΚΕ έδωσε στη δημοσιότητα για τη φτώχεια και την κοινωνική πολιτική στη χώρα. Διάβασα ότι ο διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικής Πολιτικής του ΕΚΚΕ κ. Γ. Σακκέλης διαπίστωσε απουσία κοινωνικής πολιτικής στη χώρα. Είναι καλό, που μέσα από τα στοιχεία των ερευνών του Κέντρου επιβεβαιώνονται πάγιες θέσεις μας. Είναι καλό, που οι διαπιστώσεις τους συγκλίνουν με το αναλυτικό σκεπτικό που συνόδευε την πρόταση νόμου του Γ. Δραγασάκη και της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ για τη θεσμοθέτηση του κατώτατου εγγυημένου εισοδήματος, προκειμένου να αντιμετωπισθούν περιπτώσεις ακραίας φτώχειας. Αυτή η πρόταση, τελικά, γίνεται ολοένα και πιο σημαντική.

Ευτυχώς, λοιπόν, που υπάρχει και το ΕΚΚΕ, γιατί τη δική μας κριτική την αποδίδουν στη συνηθισμένη αντιπολιτευτική ρητορική και στη γυναικεία γκρίνια. Έχουν δίκιο στον ΟΗΕ που προτρέπουν τις συλλογικότητες να ζητάνε από τις υπηρεσίες των

χωρών τους στοιχεία ερευνών και στατιστικές. Γιατί οι αριθμοί δεν μπορούν να διαψευσθούν και να αγνοηθούν εύκολα από τις κυβερνήσεις. Είναι απόδειξη.

Τελικά, κάνουν καλή δουλειά εκεί στο ΕΚΚΕ. Δεν νομίζεις;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/09/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω απολέσει την πάσα ψυχραιμία. Τα έχω λάβει, πώς το λένε;

Με αφορμή την πρόσφατη, μάλλον απογοητευτική, συνέλευση του ΟΗΕ σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, ήρθε στην επικαιρότητα η παγκόσμια φτώχεια. Και δη η ακραία φτώχεια. Αναδείχθηκε το θέμα και από το βήμα του οργανισμού και στη συνεδρίαση του Σ.Α. και στις δημοσιογραφικές συζητήσεις.

Έως εδώ ουδείς ψόγος.

Η υπόθεση καταντάει εκνευριστική, όταν οι λύσεις αποσυνδέονται από τις κρατούσες πολιτικές και επικεντρώνονται στη φιλανθρωπία.

Στις επιμέρους πρωτοβουλίες για ίδρυση ταμείου ή ταμείων για τη φτώχεια, όπου μεταξύ άλλων "λαμπερές προσωπικότητες" καταθέτουν τον καθόλου ευκαταφρόνητο καμια φορά οβολό τους. Και μπράβο τους, κιόλας. Όμως μια τέτοια δραστηριότητα δεν μπορεί παρά να είναι συμπληρωματική και επικουρική δίπλα στις προσπάθειες των κυβερνήσεων των κρατών - μελών. Δεν μπορεί να είναι αυτή η κύρια γραμμή στη θέση της πολιτικής, που απαιτεί σύνολο συνδυασμένων μέτρων πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα.

Δυστυχώς, οι κυβερνήσεις σήμερα όλο και περισσότερο υιοθετούν το δόγμα του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού, που στηρίζεται στον ανελέητο ανταγωνισμό, την εμπορευματοποίηση όλων των σφαιρών, στην ιδιωτικοποίηση του δημόσιου τομέα, στη συρρίκνωση μέχρι εξάλειψης του κοινωνικού κράτους. Αυτή όμως δεν είναι πολιτική κοινωνικής συνοχής και κοινωνικής προστασίας. Αυτή είναι αντίληψη κοινωνικού δαρβινισμού, που την είδαμε σε όλη τη φρικτή της μεγαλοπρέπεια στην περίπτωση της Ν. Ορλεάνης.

Το σενάριο "όποιος επιζήσει, επέζησε" παίχτηκε στην πλημμυρισμένη σκηνή της Ν. Ορλεάνης με τόση επιτυχία που θα μείνει κλασικό...

Αντί, λοιπόν, να έχουμε διεύρυνση δικαιωμάτων και επιλογών, που είναι η έννοια της κοινωνικής προόδου, έχουμε αφαίρεση και των κερτημένων. Έχουμε αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων και άρα της φτώχειας. Και ας μην ξεχνάμε ότι φτώχεια δεν είναι μόνον η απορία, η έλλειψη ή ανεπάρκεια αγαθών, είναι και ο περιορισμός των επιλογών. "Οι φτωχοί/ες δεν είναι ελεύθεροι/ες" διάβασα στην προεκλογική πλατφόρμα του Κ.Κ. Μολντόβα και με εντυπωσίασε.

Κι ενώ, λοιπόν, ακολουθείται πολιτική αύξησης της φτώχειας, την ίδια ώρα διακηρύσσεται το ενδιαφέρον τάχα για τη μείωση, μέσω προγραμμάτων και φιλανθρωπικών δράσεων, της παγκόσμιας φτώχειας. Είναι απλό. Ας ξαναμοιράσουν οι ηγεσίες δίκαια τον παραγόμενο πλούτο, τις ευκαιρίες στη μόρφωση και τη δουλειά, ας εντάξουν τους μετανάστες/στρίες και πρόσφυγες στον οικονομικό και κοινωνικό

ιστό. Ας αναβαθμίσουν τον δημόσιο τομέα της υγείας και της πρόνοιας, ας αμβλύνουν τις κοινωνικο-ταξικές ανισότητες. Ας κάνουν τον ανάλογο χώρο για την κοινωνική αυτοδυναμία των γυναικών. Όχι μόνο δεν βρίσκονται σε αυτό το κλίμα, αλλά διακρίνονται από παχυλή αναλγησία.

Ξοδεύονται πάνω από ένας τρις. δολάρια τον χρόνο για όπλα. Λέγεται ότι ένα μικρό μέρος αυτού του μυθώδους ποσού αρκεί για την εξάλειψη της φτώχειας, που βεβαίως αποσταθεροποιεί τη δημοκρατία. Λεφτά υπάρχουν, οι στρεβλές πολιτικές προτεραιότητες φταίνε, όταν στην κορυφή των παγκόσμιων δαπανών έρχονται οι στρατιωτικές δαπάνες και σε περίοπτη θέση οι δαπάνες για τα ναρκωτικά.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι φιλανθρωπία είναι το άλλοθι της απανθρωπιάς των κυβερνήσεων, που έχουν ηθικό χρέος να εξαλείψουν τη φτώχεια, όπως αποφάσισε η Παγκόσμια Διάσκεψη της Κοπεγχάγης το 1995.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/09/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Φέξε μου και γλίστρησα...

Μαζοχιστικές διαθέσεις έχει τούτος ο λαός, τι να πω. Με τόσες αντιλαϊκές ρουκέτες, τυλιγμένες σε ρητορικές φιοριτούρες, που εξαπέλυσε ο πρωθυπουργός από το πολύζηλο βήμα της ΔΕΘ και του δίνει προβάδισμα. Του δίνει τράτο, αποφαίνονται τα γκάλοπ. Άγρια λιτότητα, είναι η μετάφραση του κειμένου και γραμμή ιδιωτικοποιήσεων. Οι ΔΕΚΟ και η μονιμότητα ανακηρύχτηκαν ασύμπτωτα μεγέθη. Μα καλά τι σόι ΔΕΚΟ είναι αυτές; Κάτι σαν επικίνδυνο μεταλλαγμένο κάνει. Θα εργάζονται επ' ωφελεία κοινή ή όχι; Έπειτα, το επίδομα θέρμανσης εξαερώθηκε. Μα και συ, βρε κόρη μου, τι επίδομα θέρμανσης μου τσαμπουνάς, όταν έχουμε βγάλει τη μέμπελη. Φαγώθηκες "καλό χειμώνα" και "καλό χειμώνα". Θέλεις τώρα να ξεσηκωθούν τα πλήθη και να πολιορκούν το Μαξίμου; Να κλείνουν οι δρόμοι και να σπρώχνονται χωρίς αιδώ οι ηλικιωμένοι και να καρδιοχτυπούμε; Αμάν, ξεκόλλα από τη βαλκανοποίηση. Και μην κάνεις συγκρίσεις με το Όσλο, γιατί εκεί ρέει το πετροδόλαρο. Εδώ πάλι ο χριστιανός θέλει να κάνει κοινωνική πολιτική, μα πού να τα βρει; Κι αργεί κι αυτή η συνεκμετάλλευση του Αιγαίου. Άκου τώρα να τρελαθείς. Ο άλλος κέρδισε τις εκλογές στη Νορβηγία έχοντας κάνει σημαία τη δουλειά, τα σχολεία και τη φροντίδα των ηλικιωμένων. Ανατρίχιασαν με τις προτεραιότητες αυτές -μπρρρ- οι μεγαλοδημοσιογράφοι των διεθνών μίντια. Μα είναι αυτό πεδίο πολιτικού ανταγωνισμού; Η ασφάλεια και η τρομοκρατία είναι το χάι πόλιτικς αυτήν την ώρα. Βρήκαν, όμως, και το κάλυψαν. Το απέδωσαν στη σκανδιναβική ιδιαιτερότητα ίσον επαρχιωτισμός.

Κατά τ' άλλα, έξω φαίνεται πάμε καλύτερα. Απολάυσουμε σκηνές δημόσιας συνεδρίασης του Συμβουλίου Ασφαλείας για την τρομοκρατία και τις ένοπλες συγκρούσεις στην Αφρική, όπου ο κάθε υψηλός εκπρόσωπος μιλούσε πέντε λεπτά. Μου αρέσει αυτή η λακωνικότητα και πρέπει να εκπαιδευτεί το εγχώριο πολιτικό προσωπικό που είναι λαλίστατο. Όχι τίποτε άλλο. Αμα μιλάς πολύ, τότε θα πράττεις;

Εκεί, λοιπόν, σε αυτή τη συνεδρίαση μετείχε και το Χελλένικ Ρεπάμπλικ διά του κ. πρωθυπουργού. Πρώτη φορά σου λέει η Ελλάς είχε μια τέτοια ευκαιρία στα 60 χρόνια του παγκόσμιου οργανισμού. Άντε πάλι μετά από 60 χρόνια να ξαναζήσουμε δόξες.

Αν κατάλαβα καλά, ο κ. γενικός γραμματέας του ΟΗΕ απείλησε με προσεχή σύμβαση του Οργανισμού για την τρομοκρατία. Γύρευε τι μπορεί να θέλουν να περιλάβουν κάποιοι στον ορισμό της τρομοκρατίας, την κάθε αντίσταση και αντίδραση σε κάθε εξουσία, σε κάθε αυθαιρεσία. Πρέπει να ανοίξει, λοιπόν, το θέμα για σοβαρή συζήτηση και προβληματισμό. Πρέπει να υπάρξει προοδευτική πλατφόρμα για το θέμα, δηλαδή, τη φύση, τις αιτίες, τη θεραπεία. Όμως, η υπερδύναμη και οι συν αυτή συντροφιά νομίζουν, ότι με τη στρατιωτική οδό θα πατάξουν το φαινόμενο. Και τώρα διαβάσαμε και το απίστευτο των απιστευτών. Θα εμπλέξουν, λέει, τα πυρηνικά στις αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις. Οι άνθρωποι

αυτοί δεν έβγαλαν κανένα συμπέρασμα από την αιματοβαμμένη πορεία του Ιράκ, ούτε από τη Ν. Ορλεάνη. Είναι ανεπίδεκτοι μαθήσεως. Είναι επικίνδυνοι. Τώρα κλιμακώνουν τις επιχειρήσεις και στο Αφγανιστάν. Η αλλαγή επί το ομαλότερο στο διεθνή ορίζοντα θα έρθει, αν αυτή η παρέα -το λέει διπλωματικότατα- αποσυρθεί μέσα στη γενική ανυποληψία. Αν ηττηθεί πολιτικά και ιδεολογικά, τότε και ο ΟΗΕ θα αναπνεύσει, γιατί τον χρειαζόμαστε!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/09/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Με φόντο έναν ανήσυχο Αύγουστο (μύθος η θερινή ραστώνη, τελικά), η δραστηριοποίηση των γυναικών γύρω από το μαρτυρικό Ιράκ έχει τη δική της σημασία. Η Αμερικανίδα Σίντι Σιχάν, μητέρα του σκοτωμένου στρατιώτη στο Ιράκ, υψώνεται πια στο επίπεδο του συμβόλου στη σημερινή Αμερική. Συμπυκνώνει τη διαμαρτυρία εκείνης της Αμερικής που πιέζει να σταματήσει η στρατιωτική εμπλοκή της χώρας στο Ιράκ. Το στρατόπεδο των ομοϊδεατών της Σίντι έξω από το ράντζο του Αμερικανού προέδρου δημιούργησε αίσθηση, καθώς μάλιστα άρχισαν να το επισκέπτονται διάφορες προσωπικότητες για έκφραση αλληλεγγύης και αντίθεσης στον πόλεμο.

Η άρνηση του προέδρου να τη συναντήσει απασχόλησε τον δημόσιο διάλογο αλλά και το κυβερνητικό επιτελείο δεν έμεινε αδρανές. Επιστράτευσε Την Τάμι Προύετ, σύζυγο υπηρετήσαντα στο Ιράκ, μητέρα πέντε γιων, ένας εκ των οποίων ήδη γύρισε στην πατρίδα, ενώ τέσσερις υπηρετούν στην εθνική φρουρά στο Ιράκ. Με σημαία την οικογένεια Προύετ δημιουργήθηκε ένα αντιστρατόπεδο εθνικά υπερήφανων πολιτών, ένα αντίπαλο δέος στη Σίντι. Ο Αμερικανός πρόεδρος μάλιστα, σε μια φραστική πλειοδοσία, δήλωσε: "Η Αμερική ζει σε ελευθερία, χάρις σε αυτές τις οικογένειες, όπως οι Προύετ", ξεκαθαρίζοντας για άλλη μια φορά ότι παραμένει αταλάντευτος στη στρατηγική του.

Για δες, όμως, δύο γυναίκες γίνονται σύμβολα της αντίστασης από τη μια και της υποστήριξης από την άλλη της πολιτικής των επεμβάσεων. Φαινόμενο κι αυτό του καιρού μας, όπου πλέον οι γυναίκες έχουν δημόσιο λόγο και ρόλο με αντιφατικό περιεχόμενο. Αν και η δραστηριοποίηση αυτή συναρτάται με τα παιδιά, ετεροκαθορίζεται μάλλον, παρά προκύπτει πρωτογενώς, στην περίπτωση αυτή.

Από την άλλη, το φιλοαμερικανικό σχέδιο του ιρακινού συντάγματος έχει και μια γυναικεία διάσταση. Βέβαια, έσπενσε ο υπερπρεσβευτής των ΗΠΑ στο Ιράκ να εξάρει τον προοδευτικό του χαρακτήρα, σε πείσμα της αντίδρασης των σουνιτών, αναφέροντας ότι προβλέπεται και ποσόστωση 25% για τις γυναίκες στις πολιτικές θέσεις. Προβλέπεται σ' αυτό το χάος; Εγώ πιο πολύ εμπιστεύομαι την κρίση της Οργάνωσης της Ελευθερίας των Γυναικών στο Ιράκ, που επισημαίνει ότι το νέο σύνταγμα βλάπτει θανάσιμα τα δικαιώματα των γυναικών και ειδικότερα:

"Ο νόμος του 1969 ("Νόμος για το στάτους του προσώπου"), αν και βασιζόταν εν μέρει στην ισλαμική σαρία, περιλάμβανε μεταρρυθμίσεις που εξασφάλιζαν τα ελάχιστα επίπεδα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Π.χ. δεν επέτρεπε τον γάμο του μικρού κοριτσιού και δυσκόλευε την πολυγαμία των ανδρών, μια πρακτική που επιτρέπει η σαρία, μαζί με τον ξυλοδαρμό, τον λιθοβολισμό, το μαστίγωμα, το υποχρεωτικό κάλυμμα. Το σχέδιο του νέου συντάγματος καταργεί τον νόμο και συνδέει την οικογενειακή νομοθεσία με τη σαρία και τις άλλες θρησκείες του Ιράκ.

Από την έναρξη της κατοχής οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν τους Ιρακινούς σύμφωνα με την εθνοτική/εθνική και θρησκευτική τους ταυτότητα, δημιουργώντας έτσι διαιρέσεις και πάθη που αποδεικνύονται ωρολογιακή βόμβα για εμφύλιο πόλεμο, που ήδη άρχισε. Η καταπίεση, ο φανατισμός και ο μισογυνισμός είναι η ατζέντα των κυβερνητικών κομμάτων, μαζί με την εκπροσώπηση των συμφερόντων των κατοχικών δυνάμεων. 13.000.000 Ιρακινές μετατρέπονται σε ημι-ανθρώπινα όντα, α λα Αφγανιστάν υπό τους Ταλιμπάν.

Αυτή είναι η ελευθερία και δημοκρατία που υποσχέθηκαν οι Μπους - Μπλερ".

Χρειάζονται σχόλια;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/08/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν σου κρύβω ότι συγκλονίστηκα με τις αντιδράσεις στη θέση που πήρε ο πρόεδρος του ΣΥΝ σχετικά με το γάμο των ομοφυλοφίλων/ λεσβιών. Και δεν μιλώ για τους γνωστούς εκκλησιαστικούς παράγοντες και άλλους δηλωμένους ηγήτορες του συντηρητισμού. Μιλώ για αντιδράσεις από κει που δεν τις περιμένεις.

Κι όμως η θέση που εξέφρασε ο Αλέκος Αλαβάνος είναι η μόνη φυσιολογική και αυτονόητη για το κόμμα που εκπροσωπεί. Είναι θέση προγραμματικών αρχών. Ο ΣΥΝ και οι ομόλογες δυνάμεις στην Ευρώπη συμπεριλαμβάνουν σταθερά στα ιδεολογικά πολιτικά ντοκουμέντα τους την καταδίκη της ομοφοβίας, καταγγέλλουν και αγωνίζονται για την κατάργηση των διακρίσεων που βασίζονται στη σεξουαλική επιλογή, διακηρύσσουν την ελευθερία της σεξουαλικής κατεύθυνσης, συγκαταλέγουν στην οικογένεια διάφορες μορφές συμβίωσης. Πώς, λοιπόν, είναι δυνατόν να πουν όχι στο γάμο ή στη νομική καταχώρηση της ομοφυλόφιλης / λεσβιακής σχέσης;

Δεν πρόκειται, κατά συνέπεια, για μία ευκαιριακή πολιτική ή έναν κακώς εννοούμενο μοντερνισμό. Πολύ περισσότερο δεν έχει να κάνει με ψηφοθηρία ή πνεύμα "συναλλαγής". Άλλωστε το κόμμα αυτό πλήρωσε κατ' επανάληψη - και εκλογικά - το τίμημα θαρραλέων επιλογών.

Αδικεί, επίσης, το χώρο το άλλο που λέχθηκε: "Καλά, τώρα, που ο κόσμος χάνεται με τα εργασιακά θέματα, βρήκε ο ΣΥΝ να πάρει απάνω του το γάμο των ομοφυλοφίλων"

Ίσως να είχε κανείς / κάποια δίκιο να το πει αυτό, αν ο ΣΥΝ επεδείκνυε αδιαφορία για τον εργασιακό μεσαίωνα, που ο "κόκκινος Πάνος", μέσα από φραστικές φιγούρες, τσαλίμια και χαριτωμενές αδίστακτα εισάγει. Αλλά ο ΣΥΝ είναι στην καρδιά της αντίδρασης ενάντια στις πολιτικές μεθοδεύσεις της κυβέρνησης - ολιγαρχίας. Είναι πολιτική κακοήθεια να λέγεται ότι το κόμμα θυσιάζει το "μείζον" για το "έλασσον".

Και άραγε τα θέματα που άπτονται των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών είναι λιγότερο σοβαρά από εκείνα που έχουν να κάνουν με αφαίρεση κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων. Τι είναι, εν προκειμένω, πρώτο και τι είναι δεύτερο; Όλα είναι μείζονα, καθώς βλέπεις, γιατί όλα τα δικαιώματα είναι αλληλένδετα.

Και έπειτα είναι και το άλλο. Πού θα ακουμπήσουν οι πολίτες που αισθάνονται κοινωνική καταπίεση και βία, λόγω της σεξουαλικής τους προτίμησης, αν όχι στους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς εκείνους, που από τη φιλοσοφία και το πρόγραμμά τους είναι υπέρ των δικαιωμάτων όλων και κατά των διακρίσεων με οποιαδήποτε βάση και αφορμή; Ποιος θα μεσολαβήσει στους θεσμούς, για τα αιτήματά τους, όταν είναι "αόρατοι/ες" ως συγκεκριμένη διαφορετικότητα; Το κόμμα της αριστεράς οφείλει να το κάνει αυτό και μπορεί να το κάνει με συνέπεια. Αυτό το κόμμα της αριστεράς, που πιστεύει στη διαφορετικότητα, στην "ισότητα μέσα στην

διαφορετικότητα", στον πλουραλισμό της γνώμης και της έκφρασης, στην πολυπολιτισμική κοινωνία. Και τουλάχιστον ο ΣΥΝ προσπαθεί αυτά να τα εκφράσει. Άλλο θέμα, αν τα καταφέρει, εν παντί και πάντοτε.

Με συγχωρείς, πρώτη φορά κάνω τέτοια συνηγορία, αλλά με πνίγει το δίκιο μου. Αν κάτι θα μας σώσει είναι η αλήθεια. Ζητείται ψυχραιμία και αντικειμενικότητα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/07/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν σου κρύβω ότι συγκλονίστηκα με τις αντιδράσεις στη θέση που πήρε ο πρόεδρος του ΣΥΝ σχετικά με τον γάμο των ομοφυλοφίλων / λεσβιών. Και δεν μιλώ για τους γνωστούς εκκλησιαστικούς παράγοντες και άλλους δηλωμένους ηγήτορες του συντηρητισμού. Μιλώ για αντιδράσεις από 'κεί που δεν τις περιμένεις.

Κι όμως η θέση που εξέφρασε ο Αλέκος Αλαβάνος είναι η μόνη φυσιολογική και αυτονόητη για το κόμμα που εκπροσωπεί. Είναι θέση προγραμματικών αρχών. Ο ΣΥΝ και οι ομόλογες δυνάμεις στην Ευρώπη συμπεριλαμβάνουν σταθερά στα ιδεολογικά πολιτικά ντοκουμέντα τους την καταδίκη της ομοφοβίας, καταγγέλλουν και αγωνίζονται για την κατάργηση των διακρίσεων που βασίζονται στη σεξουαλική επιλογή, διακηρύσσουν την ελευθερία της σεξουαλικής κατεύθυνσης, συγκαταλέγουν στην οικογένεια διάφορες μορφές συμβίωσης. Πώς, λοιπόν, είναι δυνατόν να πουν όχι στον γάμο στη νομική καταχώρηση της ομοφυλόφιλης/λεσβιακής σχέσης;

Δεν πρόκειται, κατά συνέπεια, για μία ευκαιριακή πολιτική ή έναν κακώς εννοούμενο μοντερνισμό. Πολύ περισσότερο δεν έχει να κάνει με ψηφοθηρία ή πνεύμα "συναλλαγής". Άλλωστε το κόμμα αυτό πλήρωσε κατ' επανάληψη -και εκλογικά- το τίμημα θαρραλέων επιλογών.

Αδικεί, επίσης, τον χώρο το άλλο που λέχθηκε: "Καλά, τώρα που ο κόσμος χάνεται με τα εργασιακά θέματα βρήκε ο ΣΥΝ να πάρει απάνω του τον γάμο των ομοφυλοφίλων;"

Ίσως να είχε κανείς/κάποια δίκαιο να το πει αυτό, αν ο ΣΥΝ επεδείκνυε αδιαφορία για τον εργασιακό μεσαίωνα που ο "κόκκινος Πάνος", μέσα από φραστικές φιγούρες, τσαλίμια και χαριτωμενιές αδίστακτα εισάγει. Αλλά ο ΣΥΝ είναι στη καρδιά της αντίδρασης ενάντια στις πολιτικές μεθοδεύσεις της κυβέρνησης - ολιγαρχίας. Είναι πολιτική κακοήθεια να λέγεται ότι το κόμμα θυσιάζει το "μείζον" για το "έλασσον".

Και άραγε, τα θέματα που άπτονται των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών είναι λιγότερο σοβαρά από εκείνα που έχουν να κάνουν με αφαίρεση κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων; Τι είναι, εν προκειμένω, πρώτο και τι είναι δεύτερο; Όλα είναι μείζονα, καθώς βλέπεις, γιατί όλα τα δικαιώματα είναι αλληλένδετα.

Και έπειτα είναι και το άλλο. Πού θα ακουμπήσουν οι πολίτες που αισθάνονται κοινωνική καταπίεση και βία, λόγω της σεξουαλικής τους προτίμησης αν όχι στους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς εκείνους, που από τη φιλοσοφία και το πρόγραμμά τους είναι υπέρ των δικαιωμάτων όλων και κατά των διακρίσεων με οποιαδήποτε βάση και αφορμή; Ποιος θα μεσολαβήσει στους θεσμούς για τα αιτήματά τους, όταν είναι "αόρατοι/ες" ως συγκεκριμένη διαφορετικότητα; Το κόμμα της αριστεράς οφείλει να το κάνει αυτό και μπορεί να το κάνει με συνέπεια. Αυτό το κόμμα της αριστεράς, που πιστεύει στη διαφορετικότητα, στην "ισότητα μέσα στη διαφορετικότητα", στον πλουραλισμό της γνώμης και της έκφρασης, στην

πολυπολιτισμική κοινωνία. Και τουλάχιστον ο ΣΥΝ προσπαθεί αυτά να τα εκφράσει. Άλλο θέμα αν τα καταφέρνει, εν παντί και πάντοτε.

Με συγχωρείς, πρώτη φορά κάνω τέτοια συνηγορία, αλλά με πνίγει το δίκιο μου. Αν κάτι θα μας σώσει, είναι η αλήθεια. Ζητείται ψυχραιμία και αντικειμενικότητα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/07/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο αντιθετικές κρίσεις περί βιασμού άκουσα αυτές τις ημέρες. Να αρχίσω από την καλή είδηση. Φαίνεται ότι και η κυβέρνηση αποδέχεται αυτό που χρόνια υποστήριζαν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις: ότι ο βιασμός στο γάμο είναι αδίκημα και πρέπει να τιμωρείται.

Το θέμα αυτό συμπεριλαμβάνεται στα σημεία του πορίσματος της ομάδας εργασίας που συστάθηκε για την επεξεργασία νόμου που να αφορά την ενδοοικογενειακή βία. Από χρόνια έχει επισημανθεί το νομικό κενό και είναι κρίμα που η προηγούμενη κυβέρνηση, ενώ είχε στα χέρια της επεξεργασμένο κείμενο, δεν προχώρησε στην ψήφισή του. Μάλιστα εντυπωσιάζει η καθυστέρηση, αν σκεφθείς με τι ταχύτητα ο σοσιαλιστής Θαπατέρο ψήφισε νόμο για την ενδοοικογενειακή βία, για τον γάμο των ομοφυλοφίλων και σε διάστημα τεσσάρων μηνών νομιμοποίησε περί τους εφτακόσιες χιλιάδες μετανάστες-στρίες στην Ισπανία.

Ας ευχηθούμε, λοιπόν, να δούμε έναν καλό νόμο για την αντιμετώπιση των κρουσμάτων της ενδοοικογενειακής βίας, γιατί ακόμη δεν τον έχουμε. Εν τη παλάμη, πρώτα, λοιπόν...

Το άσχημο τώρα. Άκουσα σε μια πρωινή εκπομπή, από κάποιον επιστήμονα (ψυχίατρο;) διάφορα τρελά και παλαβά για τον... καλοκαιρινό βιασμό. Το ρεζουμέ ήταν ότι τον προκαλούν οι ανέραστες βόρειες και ζητούν και μετά και αποζημίωση. Και περνούν καλά (sic) και μαζεύουν και ευρωπουλάκια. Άκου τι περνάνε ως μήνυμα στην κοινωνία οι διάφοροι φωστήρες των τηλεοπτικών παραθύρων.

Αλλά δεν θέλω να σταθώ περισσότερο σ' αυτά τα κουλά. Εκείνο που θέλω να σχολιάσω είναι η θέση ότι βιασμός είναι ψυχιατρική εκδήλωση. Αλήθεια; Ο βιασμός κατ' αρχήν είναι ειδικής μορφής της σεξουαλικής βίας. Τι είναι όμως η βία που στηρίζεται στο φύλο; Έκφραση, απλά, ατομικής, "περίεργης" συμπεριφοράς κάποιων ανδρών; Πολύ περισσότερο, ιατρικής παθολογίας κρούσμα;

Δυστυχώς, είναι κάτι βαθύτερο και συνθετότερο. Η βία λόγω φύλου (ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική) είναι μια έκφραση των ιστορικά ανισότιμων \\\σχέσεων εξουσίας\\ ανάμεσα στα φύλα. Αυτός είναι ο κλασικός ορισμός, τον οποίο αποδέχονται τα Ηνωμένα Έθνη και όλοι οι σοβαροί διεθνείς οργανισμοί. Η βία λόγω φύλου, μέσα στην τραγική πολυμορφία της, γίνεται μοχλός κοινωνικού ελέγχου των γυναικών, παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματά τους.

Δηλαδή αναδεικνύεται στον υπ' αριθμό ένα στρατηγικό αντίπαλο της ισότητας. Το να βλέπουμε επομένως μόνο το δένδρο ή τα δένδρα και όχι το δάσος, δεν είναι ό,τι το ευφυέστερο. Θέλω να πω, επαναλαμβάνοντας και υπογραμμίζοντας ότι δεν ξεμπερδεύουμε με το ζήτημα της βίας και του βιασμού, αντικρίζοντας το μόνο ως αποτέλεσμα διαταραγμένης προσωπικότητας του άνδρα.

Μήπως όμως αυτή η "ψυχιατρική" προσέγγιση αποσκοπεί στη δικαιολόγηση της απεχθούς πράξης; Στην ελάφρυνση της τιμωρίας ή στην απαλλαγή του δράστη; Μήπως;

Ένα πρέπει να καλλιεργούμε: Καμία ανοχή στο έγκλημα του βιασμού, τίποτε λιγότερο!

* Κυκλοφόρησε το τεύχος 78 του περιοδικού "Αγώνας της Γυναίκας", που εκδίδει ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Όπως πάντα, η ύλη είναι πλούσια.

Εκτεταμένη κάλυψη υπάρχει για τις συζητήσεις στην έδρα του ΟΗΕ τον περασμένο Μάρτη, με άξονα τα δέκα χρόνια μετά το Πεκίνο. Επίσης, αξίζει να αναφερθούμε στις δημόσιες συζητήσεις για την εναρμόνιση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων και για τα υποστηρικτικά πλαίσια προς την οικογένεια και το παιδί, στα νέα από όλο τον κόσμο, τις ειδικές στήλες και άλλα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/07/2005

Αγαπητή Ευγενία,

* Α, καλά! Μετά την ισλαμοφοβία και αραβοφοβία, θα μας καλοκάτσει, μου φαίνεται, η κινεζοφοβία. Άκου τι διάβασα, προχθές, σε γνωστή ξένη εφημερίδα: Θα ξυπνήσουμε, λέει, ένα πρωί και θα βρούμε έναν Κινέζο κάτω από το κρεβάτι (sic). Ούτε ψύλλος στον κόρφο μας, αγαπητή μου. Να σου πω, γέλασα στην αρχή. Ύστερα, όμως, που το καλοσκέφτηκα, δεν μου άρεσε καθόλου. Τι αρχίζει και καλλιεργείται; Προετοιμάζεται κάτι ιδεολογικά; Δεν βλέπτε να είμαστε προσεκτικές-οί.

* Και πού να δεις τι ζημιά έχει παραχθεί στην κοινωνία από ψευδοεκτιμήσεις του είδους: η πολιτική είναι απάτη, τα συνδικάτα είναι πουλημένα, οι ΜΗΚΥΟ όργανα σκοπιμοτήτων.

Αποτέλεσμα, η πολιτική απάθεια και η αδιαφορία μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού. Όλα αυτά τα ιδεολογήματα, ξέρεις, δεν μένουν απλά στο γήπεδο του θεωρητικού, δεν είναι ύλη συζητήσεων και μόνο. Έχουν ολέθρια πρακτικά αποτελέσματα. Ένα ορατό είναι η μη συνδικαλιστική οργάνωση. Τώρα που γίνεται ο μεγάλος χαμός στον χώρο εργασίας, κλείνουν με κατατρεγμένο ρυθμό κερδοφόρες επιχειρήσεις, εκατοντάδες γυναίκες πετιούνται στο δρόμο (ώρα Triumph), διαπιστώνεται το μεγάλο κενό. Οι εργαζόμενες-οί είναι χύμα.

Στο θέμα αυτό έχουμε αποτύχει ως κίνημα. Και αναφέρω το φεμινιστικό κίνημα, γιατί, όπως κάθε κίνημα, ενέχει και διαπαιδαγωγικές ιδιότητες. Δυστυχώς, δεν μπορέσαμε ως κοινωνικές και πολιτικές οργανώσεις να αποτελέσουμε το αποτελεσματικό αντίβαρο στην κυρίαρχη λογική του νεοφιλελευθερισμού, που ποντάρει και αποθεώνει τον ατομισμό και εαυτουλισμό. Κάθε εργαζόμενη-ος όφειλε να γνωρίζει το συνταγματικό της/ου δικαίωμα να συνεταιρίζεται και να συνδικαλίζεται. Δηλαδή εμείς, της απέναντι όχθης από τα πανίσχυρα εργοδοτικά συμφέροντα, δεν αξιοποιούμε ούτε καν εκείνες τις θεσμικές δυνατότητες που μας δίνει το σύστημα. Είμαστε άξιες-οί της μοίρας μας, λοιπόν. Και το γελοίο του πράγματος είναι όταν ακούς εργαζόμενους να θεωρητικοποιούν την άρνησή τους να οργανωθούν και να δράσουν ως σωματείο. Μαντεύω την αντίρρηση: Μα, δεν βλέπεις τα χάλια της πολιτικής ή/και πώς φέρονται οι συνδικαλιστοπατέρες; Αυτά υπάρχουν. Μα δεν είναι το κύριο. Και ξέρεις κάτι; Από την παρατήρηση του κομματικού - πολιτικού φαινομένου βγαίνει τούτο: Όταν δεν λειτουργούν οι συλλογικές δημοκρατικές διαδικασίες ή υπολειτουργούν, τότε ακριβώς εμφανίζεται αυτό που ονομάζουμε παραγοντισμό. Η δημοκρατία προλαβαίνει και θεραπεύει την αυθαιρεσία.

Και μια που ήρθαμε στο σημείο αυτό, πρέπει να σου πω ότι έπαθα σοκ από τη μεταχείριση που έτυχε ο κ. Μ. Έμπερτ στο κόμμα του. Ένας από τους στυλοβάτες της παράταξής του, ένας ισχυρός άνδρας, δηλαδή, δέχτηκε αυτή την απερίγραπτη επίθεση, γιατί είχε άλλη γνώμη σε ένα κορυφαίο ζήτημα. Φαντάσου, λοιπόν, να μην έχεις και τα ερείσματα αυτά. Σε συντρίβουν οι εκάστοτε μηχανισμοί εξουσίας. Τι αυταρχισμός, Παναγία μου!

* Τι σημαίνει η αλλαγή εξουσίας στο Ιράν για τις γυναίκες, άραγε; Οψόμεθα. Πάντως το όριο ηλικίας γάμου για τα κορίτσια ανέβηκε από εννιά στα έντεκα. Θα ήταν για γέλια η υπόθεση, αν δεν ήταν για κλάματα. Κάτω από 18 χρόνων το ανθρώπινο ον είναι παιδί, χρυσή μου, ΠΑΙΔΙ!

Εδώ πρόκειται για καραμπινάτη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού. Ας ανοίξουν οι άνθρωποι την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αν μη τι άλλο...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/07/2005

Αγαπητή Ευγενία,

* Να αρχίσουμε με ένα ανακουφιστικό νέο. Οι περιοριστικές ποσοστώσεις για τις γυναίκες συνοριοφύλακες δεν πέρασαν τελικά από την Ολομέλεια του ΣτΕ. Έτσι και έπρεπε να γίνει, άλλωστε, αφού αντίκεινται στο 116 άρθρο, παρ. 2 του αναθεωρημένου και ισχύοντος Συντάγματος της χώρας. Για να θυμίσουμε ξανά το περιεχόμενο, το εν λόγω εδάφιο επιτρέπει τη χρήση θετικών μέτρων (σε αυτά συγκαταλέγονται και οι ποσοστώσεις), προκειμένου να ουσιαστικοποιηθεί η ισότητα. Δηλαδή ποσοστώσεις που προάγουν την ισότητα, ποσοστώσεις - κατώφλι, είναι συνταγματικές. Συνήθως αυτές υπολογίζονται στο ένα τρίτο, για να καλύπτεται η κρίσιμη μάζα. Ποσοστώσεις, όμως, που είναι περιοριστικές, ποσοστώσεις - ταβάνι, του τύπου, δέκα τοις εκατό, αυτές είναι όντως αντισυνταγματικές. Γιατί παρεμποδίζουν την ισότητα στην πράξη. Η διαφορά αυτή δεν είναι γνωστή πλατιά. Και τα ρεπορτάζ εμφανίζονται άνισα και συγκεχυμένα κάθε φορά. Αλλά ας απευθύνονται σε πρόσωπα και θεσμούς οι δημοσιογράφοι. Ας ρωτούν. Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, η Γενική Γραμματεία Ισότητας, η Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - που ανέδειξε και το θέμα με τους/τις συνοριοφύλακες - είναι μερικές έγκυρες διευθύνσεις - χωρίς να εξαντλείται ο κατάλογος. Τα λέω αυτά γιατί διαβάζω και δεν καταλαβαίνω. Τις θέλουμε ή τις αναθεματίζουμε τις ποσοστώσεις; Το θέμα δεν τίθεται έτσι. Ποιες ποσοστώσεις και γιατί, για ποιο σκοπό; Όσον αφορά τα επαγγέλματα, είναι πράγματι απαράδεκτο να αποκλείονται γυναίκες που έχουν τα προβλεπόμενα προσόντα (υπογραμμίζω το τελευταίο) μόνο και μόνο λόγω φύλου. Ο τυχόν αποκλεισμός πρέπει να συνδέεται με την επάρκεια ή μη και την αξιοκρατική αξιολόγηση. Αλλιώς πέφτουμε στον ρατσισμό του φύλου.

* Μία δεύτερη καλή είδηση είναι η θεατρική παράσταση της ομάδας γυναικών κρατουμένων στον Κορυδαλλό, που είναι μέλη της θεραπευτικής κοινότητας "εν δράσει" του ΚΕΘΕΑ. Η παράσταση δόθηκε στον προαύλιο χώρο του υπουργείου Δικαιοσύνης, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, την περασμένη Κυριακή το βράδυ, στις 26 Ιουνίου, στην Ημέρα κατά των Ναρκωτικών. Η όλη εκδήλωση είχε τεθεί υπό την αιγίδα του υπουργείου Δικαιοσύνης. Και θέλω εδώ να σημειώσω ότι με εξέπληξε θετικά ο λόγος του υπουργού κ. Παπαληγούρα και μακάρι αυτό να σημαίνει μια διαφορετική αντιμετώπιση απέναντι στους χρήστες - χρήστριες ουσιών σε όλη την κυβερνητική κλίμακα. Όμως, όπως λένε τώρα στην πιάτσα, "όλα τα λεφτά" ήταν η θεατρική παράσταση των ίδιων των γυναικών, που έγραψαν και τα κείμενα. Καταλαβαίνεις τι σημαίνει; Υπάρχει υψηλότερος βαθμός αυτογνωσίας, άραγε; Να υποδύσαι τον εαυτό σου. Να είσαι εσύ στη μορφή που υποδύσαι. Και να εκφράζεσαι ως άλλη, όμως, δημιουργικά, καλλιτεχνικά και τόσο συγκλονιστικά!..

Μας πήραν κι εμάς από το χέρι και ασυνείδητα πορευτήκαμε μαζί τους από το σκοτάδι στο φως. Περάσαμε από τους σταθμούς της αυτογνωσίας και βγήκαμε στο ξέφωτο ενώνοντας μαζί τους τη φωνή μας:

|Δεν θέλω άλλους δαίμονες.

Δεν θέλω άλλες ήττες.

Θέλω μόνο νίκες.

Στο τέλος η Αϊντα, συγκινημένη, μας κάλεσε να γίνουμε το περιβάλλον στήριξης αυτής της επίμονης, αλλά μεγαλειώδους προσπάθειας να ανακτήσουν τη ζωή. Αγαπητή Αϊντα, δηλώνω παρούσα στο προσκλητήριο. Και εγώ και η παρέα μου.

* Να φροντίσεις να προμηθευτείς τον τόμο - έκθεση για το 2004 της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που παρουσιάστηκε την Τετάρτη.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/06/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Πόσο είναι το μέγεθος του φαινομένου που αποκαλούμε trafficking; Πριν από λίγο καιρό σε συνέντευξη που δόθηκε στο υπουργείο Υγείας η γενική γραμματέας του υπουργείου αμφισβήτησε τα νούμερα που δίνουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΗΚΥΟ). Με έκπληξη ακούσαμε ότι οι ΜΗΚΥΟ διογκώνουν τα νούμερα για να δικαιολογούν τις χρηματοδοτήσεις από το ΥΠΕΞ. Τώρα έρχεται η έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, που κάνει λόγο για 17.000 θύματα της εμπορίας γυναικών για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Και τι θα απαντήσει το υπουργείο; Τι κυβερνητικά μέτρα θα παρατάξει και τι αποδείξεις κυβερνητικής δράσης, προκειμένου να αναιρέσει την κατηγορία ότι η χώρα μας είναι μεταξύ εκείνων που δεν κάνουν τίποτα να αναχαιτίσουν τη λαίλαπα της καταναγκαστικής πορνείας; Ειλικρινά, δεν γνωρίζω τον ακριβή αριθμό των θυμάτων. Αν και το θέμα, επειδή αφορά ανθρώπινα δικαιώματα, δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται αριθμητικά: Εάν έχω μεγάλο αριθμό, σχεδιάζω δράση, αν έχω μικρότερο, αποσιωπώ την κατάσταση.

Ακόμα και μια γυναίκα να είναι στα δίκτυα αυτού του κυκλώματος, αρκεί για τη δράση. Πολύ περισσότερο, που οι εκτιμήσεις τις βγάζουν χιλιάδες.

Το εντυπωσιακό στην ιστορία είναι ότι οι ΜΗΚΥΟ είναι υπό κατηγορία. Στους "διαδρόμους" ακούω διάφορα τον τελευταίο καιρό. Σαν να προετοιμάζεται ένα κλίμα. Μήπως η κυβέρνηση τις βλέπει ως "άχθος αρούρης"; Ή, τουλάχιστον, ας κινούνται, αρκεί εμείς (οι κυβερνώντες) να μη βάζουμε το χέρι στην τσέπη; Η φυσιολογική αντίδραση στην εποχή μας, με το πλήθος των δικτύων των μη κυβερνητικών οργανώσεων, θα ήταν να περιβάλλονται με στοργή από την πολιτεία και να διευκολύνονται στη δράση τους με μέσα και πόρους για να αντιμετωπίζονται πληγές στο σώμα της κοινωνίας. Με την προϋπόθεση, βέβαια, του σεβασμού της αυτονομίας τους και οπωσδήποτε της διαφάνειας. Τώρα, αν μέσα στις πολλές και αξιόπιστες υπάρχουν και κάποιες ψευδεπίγραφες, κάτι σαν μακρύ χέρι επίσημων πολιτικών και όχημα σκοπιμοτήτων, δεν είναι αυτό το κύριο ούτε μπορεί να γίνει το άλλοθι για τη συλλήβδην απαξίωση του τεράστιου ωφελιμότητας έργου που διεκπεραιώνουν οι ΜΗΚΥΟ. Εμένα καμία κατηγορία για λαμογιές δεν θα με κάνει να ακυρώσω μία από τις σημαντικότερες εκφράσεις αλληλεγγύης και αλtruισμού στην εποχή μας. Απεχθάνομαι τις γενικές κρίσεις "οι ΜΗΚΥΟ είναι συμφεροντολογικές" κατά το "όλοι οι πολιτικοί τα πιάνουν". Διότι, πέραν του ότι είναι ανακριβή όλα αυτά, καλλιεργούν τη μοιρολατρία και την ηττοπάθεια. Πριμοδοτούν τον ατομικισμό και εαυτουλισμό. Στα χρόνια που έζησα είχα την ευκαιρία να θαυμάσω εθελοντικές δράσεις και ενέργειες, φιλόδοξη δραστηριότητα επί της ουσίας, που μου έδωσε κι εμένα κουράγιο και έμπνευση να μοιραστώ τις αγωνίες και τις προσδοκίες μου, τους μικρούς αγώνες μου με άλλους πολίτες, άνδρες και γυναίκες. Να αποκτήσω συνείδηση πολίτιδας.

Παρασύρθηκα όμως και θέλω να επιστρέψω στο θέμα της εμπορίας γυναικών. Έχουμε τον νόμο Χρυσοχοϊδη του 2002. Νόμο ανενεργό στην ουσία. Γιατί οι υποδομές που προβλέπει για αρωγή στα θύματα απαιτούν πόρους και πάλι πόρους.

Και κατά τη γνώμη μου χρειάζεται εθνικό σχέδιο δράσης, στο οποίο να εμπλακούν και οι ΟΤΑ και οι ΜΗΚΥΟ που νοιάζονται για το θέμα. Πιστεύεις ότι στο σημερινό αλαλούμ αυτά μπορούν να ευδοκιμήσουν; Είσαι σοβαρή;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/06/2005

Αγαπητή Ευγενία,

* Με αναγκάζεις να μπω στον σχολιασμό των δηλώσεων της κ. Παπαρίζου "δεν είμαι φεμινίστρια" και δεν γουστάρω.

Στη χώρα της φαιδρά προτοκαλέας οι κάθε είδους φαιδρότητες είναι κάτι σαν καθημερινό φαινόμενο.

Εντύπωση προκαλεί, όμως, ότι η κοπέλα δεν κατάλαβε τίποτε από μία κοινωνία όπως η σουηδική, που ορκίζεται στον φεμινισμό και όπου και πολλοί άνδρες -και μάλιστα από αυτούς που αποκαλούνται "ισχυροί"- δηλώνουν φεμινιστές. Πέρασε, συνεπώς, δίπλα από τις ιστορικής σημασίας κατακτήσεις της Σουηδίας, που αριθμούν αιώνα και βάλε πίσω τους. Δεν άκουσε, δεν είδε, συνεπώς, ότι χάρις σε αυτήν την παιδεία και η ίδια, κόρη Ελλήνων μεταναστών, είχε ίσες ευκαιρίες, όχι μόνο από ταξικής άποψης, αλλά και από άποψη φύλου...

Για μένα το γεγονός και μόνο ότι η σουηδική πολιτική για πρώτη φορά στην ιστορία των αιώνων κατέστησε υπεύθυνο τον ανδρικό πληθυσμό στην υπόθεση του αγοραίου σεξ -όπου η γυναίκα / θύμα θεωρούνταν θύτης- αρκεί για να έχει την εκτίμησή μου.

* Το τι σεξιστικό κυκλοφορεί στο επίπεδο της έκφρασης, δεν λέγεται. Χάος. Πώς να παρακολουθήσεις και τι να πρωτοσχολιάσεις. Δέχομαι διάφορα τηλεφωνήματα, κείμενα, παρατηρήσεις και απορώ πώς τα εντοπίζουν διάφορες φίλες και φίλοι. Δεν προλαβαίνω να δω τίποτα. Εδώ χρειάζεται παρατηρητήριο για να πεις ότι οργανώνεις παρέμβαση και απάντηση.

Ωστόσο ευγνωμονώ όσους και όσες μου επιστούν την προσοχή σε κραυγαλέα παραδείγματα σεξιστικής στάσης, που δηλητηριάζουν την καθημερινότητά μας. Η μάχη για την αξιοπρέπεια του προσώπου είναι τόσο αναγκαία όσο η μάχη για το ψωμί και την ελευθερία.

* Καλά, τι μύθος κι αυτός, ότι οι φεμινίστριες δεν έχουν και δεν νιώθουν την ανάγκη να γείρουν στην αγκαλιά ενός άνδρα, να ακουμπήσουν στον ώμο του αγαπημένου και συντρόφου τους. Δεν πίστευα ότι θα τα άκουγα αυτά όλα τώρα, εν υστέροις χρόνις, ως το γκραν επιχείρημα για την απόρριψη του φεμινισμού.

Η κριτική μας στην ανδροκρατία - πατριαρχία, της οποίας τη σημαία δεν υποστέλλουμε, δεν μας εμποδίζει να αισθανόμαστε τρυφερά για τον αγαπημένο μας άνδρα (φίλο - αρραβωνιαστικό - σύζυγο) και τους αγαπημένους άνδρες της οικογένειας (γιο - γιους, πατέρα, πεθερό). Στο μακροκοινωνικό επίπεδο είμαστε ανυποχώρητες, ε, εντάξει στο μικροκλίμα της οικογένειας φιλοκάνουμε και τους συμβιβασμούς μας. Το θέμα είναι ότι για να έχεις ισότιμες, κατά το δυνατόν, σχέσεις στην οικογένεια πρέπει να έχεις και ένα ανάλογο κλίμα στην κοινωνία. Ο εκδημοκρατισμός στην κοινωνία, στους θεσμούς της πολιτείας (και με το κριτήριο του φύλου) επιδρά στον εκδημοκρατισμό της οικογένειας.

Από την άλλη το κλίμα που επικρατεί εντός της τελευταίας -που είναι η μικρότερη κοινωνική μονάδα- αντανακλάται αθροιστικά και στην κοινωνία. Μέσα σε κοινωνία άγριων αντιθέσεων και ορατής εξάρτησης της γυναίκας, όπου οι συγκρούσεις επιλύονται με βίαιο τρόπο και η οικογένεια εθίζεται στο να επιλύει τις αναπόφευκτες συγκρούσεις με βίαιο, ίσως και αιματηρό τρόπο. Γι' αυτό δίνουμε σημασία στο γενικό πλαίσιο, χωρίς να υποτιμούμε τα βήματα που γίνονται στο στενότερο οικογενειακό. Μαζί και εκ παραλλήλου πρέπει να προχωρεί η πάλη για μια δημοκρατική οικογένεια σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/06/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Το σοβαρό νέο των ημερών... μη βιάζεσαι ντε, και βέβαια δεν είναι η συζήτηση για την πρόταση δυσπιστίας, που έγινε διαδικασία μομφής στην κυβέρνηση. Σιγά τη σύγκρουση, δηλαδή, ανώδυνοι διαξιφισμοί προς το θεαθήναι. Να έχουμε συναίσθηση των ορίων, αγαπητή μου, καθώςσον κανένα ρίσκο για το πολιτικό σύστημα δεν διαφαίνεται. Η "σύγκρουση" γίνεται εκ του ασφαλούς.

Το αληθινά σημαντικό νέο είναι η εντυπωσιακή αύξηση των παγκόσμιων δαπανών για εξοπλισμούς. Έφθασαν το ένα τρισεκατομμύριο δολάρια. Μιλάμε για τρομακτικά μεγέθη, που καταρρίπτουν τον μύθο της αδυναμίας της ανθρωπότητας να αντιμετωπίσει την πείνα και τη φτώχεια ή και το AIDS.

Πρόκειται για πολύ άσχημη εξέλιξη, πολύ ανησυχητική. Κατ' αρχήν τοποθετούνται πόροι σε αντιπααραγωγικές δραστηριότητες και στρατιωτικοποιείται η οικονομία και η διπλωματία. Και είναι ενδιαφέρον να δούμε πως η διπλωματική δραστηριότητα συνεχώς αναβαθμίζει το οικονομικό-εμπορικό και στρατιωτικό στοιχείο στο εσωτερικότης.

Εντάξει, αυτά κάνουν οι κυρίαρχοι κύκλοι. Εμείς τι θα κάνουμε; Αν μιλήσουμε με όρους κινήματος, ιδίως φεμινιστικού, υπάρχει αχανές πεδίο -συντονισμένης- δράσης. Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια έχει ατονήσει η σχετική δραστηριότητα.

Δεν νομίζω πως το κίνημα έκανε επαρκή και σε βάθος ανάλυση της νέας σελίδας που γύρισε στο βιβλίο της ιστορίας μετά την 11η του Σεπτεμβρίου. Η βία λόγω φύλου είναι πολύ καλό που υπολογίζεται στις προτεραιότητες της φεμινιστικής ατζέντας, αλλά πρέπει να δούμε και τη στρατιωτική βία, τη βία του πολέμου, που είναι η πλήρης άρνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο. Το πρώτο βήμα για την οργάνωση των αγώνων και για τη λίστα των διεκδικήσεων είναι η γνώση του θέματος. Είναι η ενασχόληση. Η γνώση της κατανομής των παγκόσμιων δαπανών. Πάντα σε αυτήν την κατανομή έρχονταν πρώτες οι στρατιωτικές δαπάνες. Το μέγα θέμα είναι η επανιεράρχηση των δημοσίων δαπανών. Κάτι που μας αφορά ως χώρα, αφού είμαστε μεταξύ των πρωταθλητριών στις σχετικές επιδόσεις.

Πρέπει, επομένως, να κουβεντιάσουμε εξαντλητικά. Πολύ περισσότερο που ως κοινωνικό φύλο κατανοούμε την αξία της ειρήνης και της ειρηνικής καθημερινότητας, προσδιοριστικό της ποιότητας της οποίας είναι η ισότητα των φύλων.

Αυτός ο νέος γύρος των εξοπλισμών είναι απαράδεκτος και ασυγχώρητος, την ώρα που οι κοινωνικές αντιθέσεις και ανισότητες έχουν τόσο πολύ ενταθεί. Το καθήκον προτεραιότητας για την ανθρωπότητα δεν είναι τα όπλα, αλλά η εξάλειψη της φτώχειας. Γι' αυτό να παλέψουμε, λοιπόν.

"Κάτω τα χέρια από την Κατερίνα Μάτσα"

Δεκάδες συνδικαλιστικοί, κοινωνικοί και πολιτικοί φορείς εξέφρασαν την αγανάκτηση, διαμαρτυρία και συμπαράστασή τους στην κ. Κατερίνα Μάτσα και στη μονάδα απεξάρτησης 18 ΑΝΩ, της οποίας είναι επιστημονικά υπεύθυνη, σε συγκέντρωση που έγινε τις προάλλες στην ΟΤΟΕ.

Σε τι αποσκοπεί η πρωτοφανής επίθεση; Κοινή υπήρξε η εκτίμηση όλων των φορέων, ότι στο πρόσωπο της κ. Μάτσα βάλλεται η μονάδα 18 Άνω -που ανήκει στο ΕΣΥ- όταν επιδιώκεται η παράδοση της αντιμετώπισης της τοξικοεξάρτησης σε ανεξέλεγκτα κερδοσκοπικά κέντρα του ιδιωτικού τομέα. Ενοχλεί ακόμη η φιλοσοφία του 18 Άνω, που έχει ως στρατηγική τη θεραπεία και επανένταξη του χρήστη-στρίας, μέσα από την ανάκτηση του εαυτού και την κοινωνική χειραφέτηση.

Είναι ενθαρρυντικό και συγκινητικό το εύρος της συμπαράστασης, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν αγαθές δυνάμεις στην κοινωνία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/06/2005

Αγαπητή Ευγενία

Δεν θέλω κινδυνολογίες και μουρμούρες και απλουστεύσεις πέραν του δέοντος. Το γαλλικό NON μάς έδωσε χαρά και ικανοποίηση. Να 'ναι καλά οι άνθρωποι, που δούλεψαν και για λογαριασμό μας, για όλους-ες εμάς που επιδεικνύουμε ασύγγνωστη ελαφρότητα. Γάλλοι και από κοντά Ολλανδοί μετέβαλαν σε μεγάλο πολιτικό γεγονός το κείμενο της ευρωπαϊκής συνταγματικής συνθήκης και τη διαδικασία έγκρισής του, όπως και πράγματι είναι. Γιατί μπορεί μεν στο μεγαλύτερο μέρος να στηρίζεται σε προηγούμενες συνθήκες, όμως τώρα επιχειρήθηκε αυτές να αποκτήσουν συνταγματικό μανδύα, να γίνουν κείμενα συνταγματικής περιωπής. Και αυτή ήταν η ειδοποιός διαφορά, η απόπειρα, με άλλα λόγια, συνταγματοποίησης του ιμπεριαλισμού των αγορών. Το μπαμ, το διπλό μπαμ που ακούστηκε, ήταν τόσο εκκωφαντικό που θορύβησε τις αυταρχικές εξουσίες ανά την Ευρώπη. Για να δούμε αν "έλαβαν το μήνυμα". Για να δούμε αν θα βάλουν φρένο στην ξέφρενη πορεία αποδόμησης του κοινωνικού κράτους και ακύρωσης των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών. Γιατί είναι τόσο μεγάλη η πόρωση και στα υπερεθνικά όργανα που διαπέρασε πια και το Ευρωκοινοβούλιο. Έγινε συντηρητικό.

Προσωπικά υπέστην σοκ, όταν τις προάλλες, με συντριπτική πλειοψηφία ψήφισε ότι είναι δυνατόν να υπάρξει εβδομάδα εργασίας 65 ωρών! Και μάλιστα με μονομερές εργοδοτικό ή διευθυντικό δικαίωμα. Φαντάζεσαι τι θα γίνουν οι οικογένειες; Αυτοί όλοι οι ανιστόρητοι ηγέτες και πολιτικοί δεν γνωρίζουν άραγε ούτε το στοιχειώδες; Ότι οι εργαζόμενοι έχουν και οικογένειες και παιδιά; Ότι οι γυναίκες εργάζονται στην Ευρώπη σε ποσοστό 55,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού; Ότι ομολογείται ανεπάρκεια βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, που όταν υπάρχουν έχουν ορισμένο ωράριο; Δηλαδή τι θα τα κάνουν τα παιδιά τους οι εργαζόμενοι-ες;

Και ύστερα κάθονται και θρηνούν δήθεν για τη δημογραφική μείωση: Άμα έχουν ενδιαφέρον για την ανάπτυξη του πληθυσμού, γνήσιο όμως και όχι ψευδεπίγραφο, πρέπει να υιοθετήσουν πολιτικές φιλικές στο εργαζόμενο ζευγάρι. Πολιτικές διευκόλυνσης και συμφιλώσης των οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων των πολιτών. Αντ' αυτού οι σημερινές ηγεσίες λες και έχουν ανακηρύξει σε εχθρό την κοινωνία. Μηχανεύονται το παν για να παραπλανήσουν και να βλάψουν τους πολίτες, για να κάνουν επισφαλέστερη τη θέση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Αντίθετα, κάνουν τα πάντα για τα υπερκέρδη μειοψηφιών, στις οποίες και στηρίζονται.

Πώς, λοιπόν, οι πολίτες της Ευρώπης να είναι ευχαριστημένοι από τη ροή των πραγμάτων. Απλά, ίσως θεωρούν οι πολλοί-ές ότι δεν γίνεται τίποτα. Άλλωστε η ηττοπάθεια καλλιεργείται συστηματικά. Και όμως, τα δύο πρόσφατα παραδείγματα Γαλλίας και Ολλανδίας μάς δείχνουν ότι όταν οι λαοί αφυπνίζονται και αντιδρούν, μπορούν να σταματήσουν τα αντιλαϊκά σχέδια μακράς πνοής.

Φίλη με ρώτησε προχθές, γεμάτη έγνοια, μήπως καταστραφεί η ενωμένη Ευρώπη. Μήπως τώρα είναι χειρότερα. Ασφαλώς και θέλουμε την ενωμένη Ευρώπη, εμείς οι

γυναίκες ιδιαίτερα, όμως το λεγόμενο "ευρωσύνταγμα" απλά δεν οδηγούσε σε αυτή. Μας απομάκρυνε από μια Ευρώπη της ειρήνης, της δημοκρατίας, της κοινωνικής συνοχής, της οικολογικής ισορροπίας. Μόνο με αυτό το περιεχόμενο η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι και θα είναι βιώσιμη. Πώς λέγαμε από παλιά ένωση των λαών...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/05/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Σε κυνηγούς κεφαλών έχουν μετατραπεί ορισμένοι δημοσιογράφοι και δεν πάει άλλο. Συμπεριφερόμενοι ως νέοι εισαγγελείς, σαρώνουν τα πάντα μπροστά τους και σπιλώνουν πολίτες, που κατά γενική εκτίμηση είναι υπεράνω πάσης υποψίας. Χαίρουν μάλιστα μιας περίεργης ασυλίας και μιας πολιτικής -διακομματικής κίολας- ανοχής, αν όχι νομιμοποίησης...

Κορυφαίο παράδειγμα αυτής της ηθικής σπύλωσης υπήρξε, πρόσφατα, ο Νίκος Κωνσταντόπουλος, πολίτης εγνωσμένης αξίας και δημοκρατικής ευαισθησίας, πολίτης που περιποιεί τιμή στον δημόσιο βίο. Λάσπη στον Νίκο δεν κολλάει, βέβαια, αυτή επιστρέφει στους αυτουργούς, που ως άφρονες "λακτίζουν προς κέντρα". Δείχνει αυτός ο λασποπόλεμος, αν μη τι άλλο, την ποιότητα του αντιπάλου και της πολιτικής αντιπαράθεσης, που όλο και συχνότερα εγκαταλείπει τα λογικά επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα και καταφεύγει στη συκοφαντία.

Λίγοι-ες αντιλήφθηκαν από την αρχή ότι η υπόθεση αυτή δεν ήταν απλά μια προσωπική επίθεση, παρά τον προσωπικό της χαρακτήρα. Είναι μια υπόθεση που αφορά τελικά τη δημοκρατία και την κοινωνία, την ποιότητα των κοινωνικών σχέσεων. Δηλαδή αφορά όλους και όλες που όταν θα αντιδρούμε σε σκοτεινές μεθοδεύσεις, τα φασίζοντα και φασιστικά κέντρα θα σπερμολογούν και θα καταρρακώνουν υπολήψεις.

Πρέπει, λοιπόν, να το αναδείξουμε ως πρόβλημα δημοκρατίας.

Και να, λοιπόν, που μετράμε δεύτερο κρούσμα, πριν αλέκτωρ φωνήσαι. Προσπάθεια σπύλωσης της Κατερίνας Μάτσα, μιας γυναίκας με επιστημονική και κοινωνική δράση αξιοζήλευτη. Μιας ενσυνείδητης πολίτιδας, που αναλώνεται στις προσπάθειες απεξάρτησης, που αποτελεί το κέντρο αναφοράς, την πηγή έμπνευσης για τόσα παιδιά και τις οικογένειές τους, που δίνουν τη μάχη για τον απεγκλωβισμό τους από τα ναρκωτικά. Που κλείνουν τα αυτιά τους στο απατηλό τραγούδι των σειρήνων, καθώς ζωγραφίζει μπροστά τους φανταστικούς παραδείσους. Που προσπαθούν να διαψεύσουν όλους εκείνους που για προφανέστατους ιδιοτελείς σκοπούς εμφανίζουν ως μάταιη την προσπάθεια απεξάρτησης και επανένταξης. Είναι ηλίου φαεινότερο ότι η δράση και το ανάστημα της κ. Μάτσα ενοχλεί. Χτυπώντας την, επιδιώκουν την αποδυνάμωση των προσπαθειών, την κατάρρευση του προγράμματος. Αλλά δεν θα το επιτύχουν. Παρά τον πόνο και τη δοκιμασία στην οποία υποβάλλουν τον κόσμο, ο κόσμος αυτός θα περιφρουρήσει την προσπάθεια.

Αλλά κι εμείς δεν μπορούμε να είμαστε θεατές και θεάτριες -μαλάκια. Χωρίς νεύρο, οργή. Πρέπει να διαμηνύσουμε προς κάθε πλευρά: Κάτω τα χέρια από τους δικούς μας ανθρώπους. Εντύπωση προκαλεί -και είναι απόδειξη της παρακμιακής κατάστασης στην οποία έχουμε περιπέσει- ότι σπανίως ακούς πια τη λέξη συγγνώμη, δεν βλέπεις τη δημόσια επανόρθωση. Τι σόι κοινωνία είναι αυτή, όπως διαμορφώνεται, που αποβάλλει από τη συμπεριφορά της την έκφραση μεταμέλειας;

Ανθρώπινο το να σφάλλεις. Ανθρώπινο, επίσης, αλλά και μεγαλειώδες να το αναγνωρίσεις. Ιδιαίτερα σε θέματα εξαιρετικά ευαίσθητα, ο/η δημοσιογράφος οφείλει εφτά φορές να μετράει και μία να κόβει.

Οι θεραπευμένοι της Κοινωνικής Επανάσταξης του 18 Άνω έχουν δίκιο να απαιτούν τη δημόσια συγγνώμη του δημοσιογράφου κ. Μ. Τριανταφυλλόπουλου. Τους την οφείλει. Αλλά εγώ περιμένω και την ενεργοποίηση των θεσμικών εκπροσώπων, που θέσει και έργο έχουν ορισθεί να περιφρουρούν και να ενισχύουν και να πολλαπλασιάζουν τις εστίες θεραπείας από τη ναρκομανία. Περιμένω να γίνουν ασπίδα προστασίας γύρω από την Κατερίνα. Περιμένω και από τους πολιτικούς, που στοιβάζονται σε κάποιες εκπομπές, σε ρόλο γλάστρας, να αναθεωρήσουν πάραυτα τη στάση τους. Γιατί άμα χυθεί το γάλα, δεν μαζεύεται... Συνεννοηθήκαμε;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/05/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Αμάν, χριστιανή μου, τι κροκοδείλια δάκρυα είναι αυτά που χύνουν οι πολυποίκιλοι κατεστημένοι κύκλοι για την υπογεννητικότητα στη χώρα. Σπαραξικάρδια η σκηνή, όταν πύρινοι λόγοι πατριωτισμού ιστορούν τα δεινά του αφανιζόμενου γένους των Ελλήνων.

Οι ίδιοι τύποι που διεκτραγωδούν τα δεινά, μόλις στρίψουν στη γωνία, θα σε χτυπήσουν καθησυχαστικά στην πλάτη και θα σου πουν μετά ατέγκτου βεβαιότητας. Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει!

Αποφασίστε, βρε παιδιά, έχουμε πρόβλημα ή θα καβατζάρουμε τον σκόπελο;

Γιατί, αν αντιλήφθηκες, το δημογραφικό ενοχοποιείται για τη λεγόμενη κρίση του ασφαλιστικού συστήματος.

Και μάλιστα η σημασία του απολυτοποιείται. Δηλαδή ξεχνιέται η ανασφάλιστη εργασία, ημεδαπή και αλλοδαπή, που φθάνει στο ένα εκατομμύριο, οι τεράστιες οφειλές στα ταμεία, η εισφοροδιαφυγή, η ανεργία -και μάλιστα η ανεργία των νέων- και εν τέλει η τριμερής χρηματοδότηση. Εφευρέθηκε, λοιπόν, ο μπαμπούλας του δημογραφικού ελλείμματος, προκειμένου να δικαιολογηθούν άγρια, αντιασφαλιστικά μέτρα.

Ας κάνουμε, προς στιγμήν, μια αφαίρεση. Ας δεχτούμε ότι φταίει αποκλειστικά ή πρωτίστως η δημογραφική κάμψη - φαινόμενο σύνηθες, άλλωστε, για μια χώρα που μπαίνει σε τροχιά ανάπτυξης. Ποια είναι τα μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη του πληθυσμού; Ποια είναι η δημογραφική πολιτική της κυβέρνησης, της σημερινής και όλων των προκατόχων της.

Αφού εκτιμούμε ότι έχουμε πρόβλημα και περιφέρουμε από βήματος εις βήμα τόσα πολλά χρόνια τη δυσθυμία μας, ας κάτσουμε να σχεδιάσουμε πολιτική σε βάθος χρόνου. Η κοινή λογική υπαγορεύει ότι πρέπει να αρχίσουμε από τη στήριξη της οικογένειας - ή όχι;

Άλλωστε, η προστασία της οικογένειας είναι και συνταγματική επιταγή.

Για να βοηθήσουμε την οικογένεια θα πρέπει να δημιουργήσουμε υποδομές, με αξιοπιστία και επάρκεια, για τη φύλαξη και διαπαιδαγώγηση των παιδιών, για την προστασία των ηλικιωμένων. Όσες υποδομές υπάρχουν δεν αρκούν και η χρήση ιδιωτικών, όταν και όπου υπάρχουν, κοστίζει. Γιατί, βεβαίως, πρέπει οι πολιτικές πλέον να σχεδιάζονται στη βάση ότι η γυναίκα εργάζεται, η δυάδα εργάζεται, οι δύο γονείς, τέλος πάντων, είναι εργαζόμενοι. Ύστερα, πρέπει να δούμε εκείνη τη ρύθμιση που λέγεται γονική άδεια και ποιες προϋποθέσεις απαιτούνται για να λαμβάνεται και από τους δύο. Κι ύστερα να δούμε τη στεγαστική πολιτική -τη λαϊκή κατοικία- που είναι αόρατη μεταπολεμικά. Η στρέβλωση του αυθαίρετου, άλλωστε, αποδεικνύει το

κενό πολιτικής σε αυτόν τον ζωτικό τομέα. Και ύστερα να δούμε τη "δωρεάν" παιδεία, τι προσφέρει και τι όχι και γιατί σύσσωμες οι ελληνικές οικογένειες σπεύδουν σε αδρά πληρωμένες συμπληρωματικές και βοηθητικές γνώσεις για τα παιδιά τους. Ξέχασα να αναφέρω το κόστος της γέννας στα μαιευτήρια - ξενοδοχεία και το κόστος των υπηρεσιών της αναπαραγωγικής ιατρικής...

Όλα αυτά μεθερμηνευόμενα σημαίνουν κόστος, σημαίνουν δαπάνες.

Είναι όμως παραγωγικές δαπάνες, δαπάνες επενδύσεων. Γιατί, ασφαλώς δεν υπάρχει πολυτιμότερο κεφάλαιο από το ανθρώπινο. Η δαπάνη για τη στήριξη της οικογένειας είναι η πλέον ανταποδοτική, η πλέον κοινωνική.

Το θέμα είναι οι κυρίαρχες ελίτ πώς προσεγγίζουν το ζήτημα. Κι αυτές το βλέπουν κατά κανόνα από δημοσιονομική σκοπιά.

Αυτή η ... λεπτομέρεια είναι που κάνει τη διαφορά. Αλλά θα συνεχίσουμε επ' αυτού τώρα που πήραμε φόρα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/05/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Το γεγονός των ημερών είναι η 60ή επέτειος της αντιφασιστικής νίκης -στις 9 του Μάη- και οι εκδηλώσεις και οι γιορτασμοί που τη συνοδεύουν. Γεγονός από διεθνούς απόψεως, βέβαια, γιατί εμείς εδώ ζούμε και μαραζώνουμε στον δικό μας συνήθη επαρχιωτισμό. Με την τωρινή δε συμπεριφορά μας, ως επίσημη πολιτεία, αδικούμε την ιστορική συμβολή της εθνικής μας αντίστασης στον φασισμό, απαξιώνουμε το μερίδιό μας ως λαός στη μεγάλη νίκη, να μην πω ότι βεβηλώνουμε τη μνήμη των νεκρών μας, τους ιερούς τόπους των θυσιών...

Ζηλεύω καθώς διαβάζω αφιερώματα, άρθρα και ρεπορτάζ, αναλύσεις των ιστορικών γεγονότων υπό το πρίσμα της σύγχρονης θέασης του κόσμου και των σημερινών προκλήσεων. Εκεί, στη Ρωσία, και ιδιαίτερα στη Μόσχα, ετοιμάζονται μεγαλοπρεπείς γιορτασμοί και αναμένονται εξήντα πρωθυπουργοί και αρχηγοί κρατών, που θα μετάσχουν στην τελετή. Είναι σημαντικό, όπως και νάχει, ότι στην Κόκκινη Πλατεία θα συνεορτάσουν ο καγκελάριος Σρέντερ και ο πρωθυπουργός της Ιαπωνίας Κοϊζούμι. Το θέμα είναι αν θα επιβεβαιωθεί το "ποτέ ξανά", αν πράγματι ο εφιάλτης της φασιστικής τραγωδίας αποτελεί οριστική ιστορική παρένθεση.

Και δεν υπάρχει άλλος τρόπος από τη συνεχή ενδυνάμωση της δημοκρατίας, πολιτικής και οικονομικής, από τον εκδημοκρατισμό των διεθνών σχέσεων και τη συνεργασία στη βάση του αμοιβαίου οφέλους. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος από την καλλιέργεια του πολιτισμού της ειρήνης, την κατάργηση των πυρηνικών όπλων, τη δραστική μείωση των συμβατικών εξοπλισμών και των στρατιωτικών δαπανών, προς όφελος της κοινωνικής προστασίας.

Και εδώ πρέπει να σημειώσουμε την τραγική αντίφαση. Την ώρα που οργανώνονται οι γιορτασμοί και διαχέεται το μήνυμα της συμφιλίωσης, την ίδια ώρα οι πυρηνικές δυνάμεις, κυρίως ΗΠΑ και Ρωσία, σκέφτονται τον εκσυγχρονισμό των πυρηνικών τους όπλων για να αντιμετωπίσουν τις λεγόμενες "ασύμμετρες απειλές" και άλλες χώρες την απόκτησή τους.

Το ζήτημα είναι ότι έχει εφευρεθεί ένας άλλος παγκόσμιος εχθρός -η τρομοκρατία- που σχεδιάζεται να αντιμετωπιστεί στρατιωτικά και όχι πολιτικά. Δυστυχώς, δεν είμαστε ασφαλείς απέναντι στον милитарισμό και φασισμό. Και αν κάτι δίδαξε ο αντιφασιστικός πόλεμος, αυτή η μάστιγα δεν καταπολεμάται παρά με τη μαζική είσοδο στην πολιτική σκηνή των πολιτών του κόσμου. Εδώ είναι το κλειδί. Αλλά για να ελαφρύνουμε λίγο την ατμόσφαιρα, διάβασα τις επίκαιρες δηλώσεις - αναμνήσεις της Τατιάνας Σαμοήλοβα, μιας μεγάλης καλλιτέχνιδας ("Όταν περνούν οι γερανοί", "Άννα Καρένινα" κ.λπ.): "Στις 9 Μάη του 1945 ήμουν 11 χρόνων. Η οικογένειά μας ήταν στο Εριβάν, όπου ο πατέρας (ο καλλιτέχνης του λαού της ΕΣΣΔ Ευγένι Σαμοήλοφ) γύριζε κάποιο έργο. Περιμέναμε τη νίκη, αλλά όταν επισήμως ανακοινώθηκε από το ράδιο η άνευ όρων παράδοση της φασιστικής Γερμανίας, οι δρόμοι αυτοστιγμεί πλημμύρισαν από πλήθη που παραληρούσαν από χαρά. Οι γονείς μου έστρωσαν τραπέζι, συζητώντας ξενυχτήσαμε. Ονειρευόμασταν, τι καλά που θα

ζήσουμε μετά τον πόλεμο. Όταν φτάσαμε στη Μόσχα, προσκάλεσαν τον πατέρα στην παρέλαση. Μαζί του στην Κόκκινη Πλατεία πήγα κι εγώ. Όλοι παρατηρούσαν τους παρελαύνοντες στρατιώτες. Γενικά μιλώντας, η Ημέρα της Νίκης είναι για μένα γιορτή της αγάπης. Γιατί επέστρεψαν οι άνδρες από το μέτωπο, εγκαταστάθηκε η αγάπη στα σπίτια, άρχισαν να γεννιούνται παιδιά. Άρχισε η ζωή".

("Αργκουμέντι ι φάκτι", νούμερο 15)

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/04/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Μία αυθεντική πνευματική βραδιά ζήσαμε όσοι και όσες συμμετείχαμε στην τιμητική εκδήλωση για την πολύπλευρη καλλιτεχνική προσφορά της Εύας Κοταμανίδου. Μία εκδήλωση που οργάνωσαν ο Δήμος Καλλιθέας και ο Πολιτιστικός Οργανισμός του, μαζί με το Σύλλογο Ποντίων "Αργοναύται Κομνηνοί". Ο τελευταίος διαθέτει άνετο χώρο εκδηλώσεων, από τους καλύτερους που υπάρχουν περιφερειακά και σε αυτό το χώρο φιλοξενήθηκε η βραδιά.

Το να παρουσιαστεί η πολυεδρική προσωπικότητα της Εύας δεν είναι καθόλου εύκολο. Είναι φαινόμενο, είναι εποχή. Ερμήνευσε, προχθές, με απaráμιλλα συγκλονιστικό τρόπο, το εξίσου συγκλονιστικό "Γράμμα στον Ορέστη" του παριστάμενου Ιάκωβου Καμπανέλλη. Στην αίθουσα επικρατούσε σιγή και κατάνυξη. Καθώς απολαμβάναμε το ρεσιτάλ ερμηνείας της σκεφτόμουν ότι αυτό είναι το μέτρο, αυτό είναι το όριο της θεατρικής απόδοσης του κειμένου. Τελειότερη ερμηνεία δε γίνεται.

Ευτυχίσαμε όμως και στο άλλο. Ότι μίλησαν για κείνη και το έργο της οι πλέον αρμόδιοι: ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, ο Νίνος Φένεκ Μικελίδης, ο Θανάσης Νιάρχος. Μίλησαν κατά τρόπο αντάξιο του ταλέντου της και της δημιουργικής της προσφοράς στον πολιτισμό, με γνώση και τεκμηρίωση. Δεν είναι καθόλου αυτονόητο το τελευταίο σε ένα νεοελληνικό σκηνικό ακατάσχετης φλυαρίας και ξερολισμού, όπου σπάνια ξεχωρίζεις το γνήσιο, γιατί συνήθως όλα είναι δήθεν.

Ένα σοβαρό ταλαντούχο άτομο, λοιπόν, η Εύα Κοταμανίδου, που δεν έκανε εκπτώσεις στην τέχνη της, με μια εσωτερικότητα και πνευματικότητα που είναι σπάνια. Φαντάζομαι ότι απόρροια αυτής της πνευματικότητας είναι η σεμνότητα που εκπέμπει και η επιβολή που ασκεί γύρω της, χωρίς ίχνος επιβολής...

Γιατί, όπως τονίστηκε, η ίδια συμπεριφέρεται με δημοκρατικότατο καλλιτεχνικό τρόπο, ξένη προς καλλιτεχνικούς εγωισμούς και τυραννικές αυθεντίες.

Έχουμε απολαύσει την Εύα στις πολλές μεταμορφώσεις της στο θέατρο και τον κινηματογράφο. Έχουμε διαβάσει κείμενά της. Αλλά και την έχουμε ακούσει να απαγγέλλει και να ερμηνεύει σε πάμπολλες κοινωνικές συγκεντρώσεις και λογοτεχνικές βραδιές, σε εκδηλώσεις δήμων και φορέων σε όλη την Ελλάδα. Είναι η δικιά μας Εύα, που θαυμάζουμε, τιμούμε και αγαπάμε.

Πώς το είπε η πρόεδρος του Συλλόγου "Αργοναύται Κομνηνοί" κ. Γιάγκα - Ιασωνίδου;

Η Εύα Κοταμανίδου είναι από τα φωτεινά εκείνα παραδείγματα που μας οδηγούν.

Θέλω να σταθώ στο τελευταίο. Έχουμε ανάγκη από παραδείγματα και αξίες ως λαός. Έχουμε δοκιμάσει αλλεπάλληλες διαψεύσεις. "Αδειαστήκαμε" από ανθρώπους -

σύμβολα, ζήσαμε την αναχώρηση αρκετών ταγών για την περιοχή της φιλαυτίας και της εγωιστικής επάρκειας. Ο προοδευτικός λαός εγκαταλείφθηκε χωρίς πυξίδα. Με συγκινεί ως τα τρίςβαθα, όταν σκέπτομαι ότι η Εύα είναι εδώ, δίπλα μας, για να μας τείνει το χέρι, όταν και όπου χρειαστεί. Πνευματικότατη, δημοκρατικότατη, πολιτικότατη!

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ και κάτι άλλο. Τις δυνατότητες που έχουν οι δήμοι να συμβάλλουν στην πολιτιστική παιδεία των δημοτών τους και γενικότερα των πολιτών αυτού του τόπου. Και μέσα από πρωτοβουλίες, όπως το Θεατρικό Εργαστήρι, αλλά και μέσα από τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και το περιεχόμενό τους. Μερικοί δήμοι αντιστέκονται ήδη στη φτήνια του κυρίαρχου προτύπου και την πολιτιστική υποβάθμιση. Μακάρι αυτό να γενικευθεί. Ανάγκη πάσα να ανατραπεί ο πολιτιστικός λαϊκισμός και να αναδειχθεί ο λαϊκός πολιτισμός.

16/04/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Ανθρωποφαγίας το ανάγνωσμα...

Σοβαρή απειλή στα δημοκρατικά ήθη και την ποιότητα των κοινωνικών σχέσεων συνιστά ο γενικευμένος πόλεμος λάσπης και ηθικής σπίλωσης των πάντων, που είναι σε εξέλιξη κατ' αυτάς. Και πρέπει να σημάνει συναγερμός συνειδήσεων.

Συκοφαντίες, χαλκευμένα δημοσιεύματα, υπονοούμενα, έρπουσα φημολογία και ευθείες βολές, κρυφές κάμερες και μαγνητόφωνα, χωρίς αιδώ, αναστολές, σπιλώνουν τους πάντες και τις πάσες, αδιακρίτως. Όλοι και όλες βορά στην περιέργεια της κλειδαρότρυπας, στην ηδονή του κουτσομπολιού που έχει καταστεί κυρίαρχο στοιχείο.

Και όσοι-ες, από τον χώρο των γνωστών και προβεβλημένων, την έχουν γλιτώσει, οσονούπω έρχεται η σειρά τους.

Αυτό το φαινόμενο -γιατί περί φαινομένου πρόκειται- δεν έχει να κάνει με την κριτική θεσμών και θεσμικών εκπροσώπων, όταν με πράξεις ή παραλείψεις τους οι τελευταίοι-ες συλλαμβάνονται ανακόλουθοι-ες προς τον ρόλο και τις ευθύνες τους. Πολύ περισσότερο δεν έχει σχέση με πολιτική αντιπαράθεση στηριγμένη σε επιχειρήματα, με διαπάλη ιδεών, με προγραμματικές συμφωνίες.

Τούτο 'δώ είναι ένα γενικό καρακίτσαριό, ένας εκφυλισμός και μια παρακμιακή ατμόσφαιρα, που προκαλεί ανησυχία για τα μελλούμενα. Και λέω ανησυχία γιατί όλο αυτό το σκηνικό -ροζ και κίτρινο και μαύρο- υπονομεύει τον δημόσιο χώρο της πολιτικής, που και χωρίς αυτό εμφανίζεται συρρικνωμένος και απαξιωμένος. Αποθαρρύνει τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες (ιδίως τις τελευταίες) καθώς και τη νεολαία να ενδιαφερθούν για τα κοινά, αφού η αρένα του δημόσιου βίου εμφανίζεται ως βούρκος ή τόπος λιθοβολισμού. Πριμοδοτεί η κατάσταση αυτή τον ατομισμό, την απάθεια και την αδιαφορία, ενισχύει την ψυχολογία "ο σώζων εαυτόν σωθήτω".

Και θέλω να σου εξομολογηθώ κάτι που πολύ με έχει ενοχλήσει. Το απίστευτο υλικό που έχει βιντεομαγνητοσκοπηθεί ιδιωτικών συνομιλιών και ιδιωτικών στιγμών προσώπων της δημόσιας ζωής, ιδιαίτερα ιερέων και ιεραρχών. Ο τρόπος με τον οποίο διασύρονται μέσω εκπομπών και παραδίδονται στην κοινή χλεύη είναι ανθρωποφαγικός. Αν κατηγορούνται, όσοι κατηγορούνται, υπάρχουν θεσμοί γι' αυτό. Δεν είναι δυνατόν αναπολόγητοι οι άνθρωποι να καταδικάζονται. Μιλούμε για ανθρώπινα δικαιώματα και αυτά είναι καθολικά. Εντύπωση προκαλεί δε η μεταστροφή του κόσμου. Από 'κεί που λάτρευαν και έραιναν με ροδοπέταλα τους ιεράρχες (κίνηση που ποτέ δεν κατάλαβα), τώρα διηγούνται ανέκδοτα και βρίζουν συλλήβδην.

Και αυτό δεν μου φαίνεται νορμάλ. Από το ένα άκρο του εκκρεμούς στο άλλο. Όλο αυτό κάποια παθολογία της κοινωνίας δείχνει, εκτός κι αν ονομάζεται μανιπουλάρισμα της κοινής γνώμης από την παντοδυναμία των ΜΜΕ.

Θα μου πεις, εσύ δεν ασκείς κριτική; Βεβαίως, αλλά στη βάση αρχών και θέσεων. Λέμε καθαρά τι μας ενοχλεί, π.χ. στα θρησκευτικά δόγματα. Κρίνουμε την παράδοση από τη σκοπιά των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν καθολική ισχύ. Κρίνουμε και τα πρόσωπα, ως φορείς και αναμεταδότες αναχρονιστικών ιδεών. Αλλά δεν καταρρακώνουμε προσωπικότητες.

Τώρα η καταρράκωση της προσωπικότητας έγινε οργανικό στοιχείο και της σάτιρας. Καλείται και προκαλείται ο κόσμος να γελάσει εις βάρος της ηθικής του προσώπου ή με τα φυσικά ελαττώματά του, πράγμα αντιδεοντολογικό και απαράδεκτο. Καταστάσεις και χαρακτήρες και συμπεριφορές πρέπει να είναι το αντικείμενο της σάτιρας, για να είναι λυτρωτική. Όχι η κρεβατοκάμαρα. Όχι η εμπάθεια. Όχι ο μηδενισμός. Όχι η ανθρωποφαγία. Έτσι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/04/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Πολλά καλά λόγια ακούστηκαν ήδη για την προσωπικότητα και την πολιτεία του εκλιπόντος Πάπα. Ο αποθανών, άλλωστε, δεδικαίωται...

Λυπάμαι, που θα χαλάσω την αγιογραφία που περίτεχνα συντίθεται. Αλλά, εμείς, με τη φεμινιστική μας ιδιότητα, βρήκαμε την Αγία Έδρα, πολλές φορές, όχι μπροστά μας εναντίον μας.

Η αρχή έγινε στο Κάιρο, το 1994, στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη. Τότε η Αγία Έδρα συμάχησε με τις ισλαμικές χώρες εναντίον της αναγνώρισης των γενετήσιων και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων των γυναικών. Στο συμβιβαστικό τελικό κείμενο καταχωρήθηκε η γενετήσια και αναπαραγωγική υγεία, όχι όμως τα δικαιώματα.

Στο Πεκίνο, το 1995, στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες, πάλι συναντήσαμε την ανίερη συμμαχία των ισλαμικών χωρών και του Βατικανού (77+Αγία Έδρα). Και πάλι εκεί αποδύθηκαν σε ένα αγώνα μέχρις εσχάτων, για να παρεμποδίσουν την αναγνώριση του δικαιώματος των γυναικών στην αυτορύθμιση της γονιμότητάς τους, και, βεβαίως, ούτε κουβέντα να γίνεται για την ελευθερία της σεξουαλικής επιλογής. Το Πεκίνο τελικά ενσωμάτωσε το ας πούμε ανεκτό κεκτημένο του Καΐρου, εμμένοντας στην αναπαραγωγική υγεία, αλλά παράλληλα στο προίμιο της Πλατφόρμας Δράσης αναγνωρίστηκε το δικαίωμα των κρατών - μελών να πράττουν κατά την παράδοση, όποια κι αν είναι αυτή. Και η νούσα νοείτω!

Η συντονισμένη πίεση που ασκούν στις διεθνείς διασκέψεις οι διπλωματικοί εκπρόσωποι των ισλαμικών χωρών και του Βατικανού αποπνέει συντήρηση και μισογυνισμό, στηρίζεται σε αρχαϊκές δογματικές συλλήψεις, όπου το γυναικείο φύλο είναι εξαρτημένο, δεύτερο, ατελές ή ημιτελές, μιαρό. Δηλαδή, έχουμε εκ προοιμίου έναν ισχυρό στρατηγικό αντίπαλο στην προσπάθειά μας για κοινωνική και πολιτική ισότητα με το άλλο φύλο. Και λέω ισχυρό, διότι οι θέσεις των εκκλησιών και των θεοκρατικών καθεστώτων περιβάλλονται το αμάχητο κύρος των εξ ύψους αληθειών.

Γιατί, λοιπόν, να έχω αγαθή γνώμη, είτε συμπάθεια στον Πάπα και στον κάθε "Ποιμενάρχη" Αυτοί μας θέλουν όντα ατελή και μισερά, αυτοί καταπολεμούν την προσπάθεια και τον αγώνα μας για αξιοπρέπεια και αυτοπεποίθηση. Μάλιστα, δεν ξεχνώ την εγκύκλιο του Πάπα σχετικά με την απαγόρευση της άμβλωσης κι όταν ακόμη η σύλληψη είναι προϊόν βιασμού. Θα μου πεις, την ίδια άποψη έχουν και οι εγχώριοι ιεράρχες ή τουλάχιστον μέρος αυτών. Γι' αυτό θεωρώ, ότι τα θρησκευτικά δόγματα είναι απέναντι στο σύγχρονο αίτημα των ίσων δικαιωμάτων των γυναικών και της ίσης μεταχείρισής τους. Η αντίθεσή μας είναι αντίθεση αρχών. Κι όταν ακούμε ότι η Εκκλησία φτιάχνει επιτροπή για την ισότητα, το εκλαμβάνουμε ως λογικό παράδοξο, αφού θρησκευτικό δόγμα και ισότητα, εκκλησιαστική πρακτική και αυτοδυναμία της γυναίκας είναι ασύμβατα μεγέθη.

Πολύς λόγος γίνεται τελευταία για τα συμβαίνοντα στην εγχώρια Εκκλησία και όχι μόνο. Τίθεται το εντελώς ώριμο αίτημα για χωρισμό κράτους - Εκκλησίας. Μαζί με τον υπόλοιπο κατάλογο για τις αλλαγές που πρέπει να συνοδεύουν αυτήν την τομή είναι και η ιεροσύνη των γυναικών, εφόσον το επιθυμούν. Ούτε αυτό δεν μπορεί, όμως, να ενσωματώσει η εκκλησιαστική πρακτική, ούτε αυτό το αυτονόητο, που δεν θέτει θέμα ανατροπής των δογμάτων, απλώς επέκτασης της ιεροσύνης και στο άλλο φύλο. Είναι δηλαδή από τα πιο βολικά αιτήματα. Ούτε αυτό. Είναι, λοιπόν η Εκκλησία, ένας περικλειστος, αποστεωμένος χώρος, που αποκλείει τις γυναίκες, δημιουργώντας άβατο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/04/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει:

- "Η πατρίδα μας είναι μία ερωμένη (sic). Πρέπει να την αγαπήσουμε την πατρίδα μας". Δήλωσε από τηλοψίας, συνεισφέροντας στην πατριωτική έξαρση των ημερών, ο πολύς τοπάρχης της Θεσσαλονίκης και των περιχώρων κ. Π. Ψωμιάδης. Τώρα, αν μερικοί άνδρες βλέπουν όλα τα πράγματα με το φακό του βασικού ένστικτου, ε, εμένα ουδόλως με εκπλήσσει. Εσένα;

- Εξώδικο - απειλή προς την υπουργό Παιδείας, δηλωτικό αχρείου ήθους, έστειλε η Σκοπευτική Εταιρεία, εν σχέσει μρ το χώρο του Σκοπευτηρίου. Θαύμασε γλώσσα: "Σας ζητούμε να μας καλέσετε να σας ενημερώσουμε στοιχειοθετημένα, πριν λάβετε την οποιαδήποτε απόφαση. Άλλως θα έχετε το βάρος μιας μονομερούς αποφάσεως, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε \\"αιματοχυσία\\" (η υπογράμμιση δική μου) (ΑΥΓΗ, 23/3/05). Όρσε ήθος πολιτών! Και τι να πεις για τον πληρεξούσιο δικηγόρο; Κι έπειτα αναζητούμε ποιότητα στην καθημερινότητά μας...

- "Είναι πολύ διασκεδαστικό να σκοτώνεις με σφαίρες στο Αφγανιστάν και το Ιράκ" - είπε ο Αμερικανός στρατηγός Τζέιμς Μάτις και πάγωσε με τον κυνισμό του την ανθρωπότητα. Σαν να βρίσκονται στην εικονική πραγματικότητα του βίντεο γκέιμ, σαν να μην πρόκειται για αληθινούς ανθρώπους. Ποια παιδεία, ποιες αξίες, ποιο πολιτικό σύστημα παράγει τέτοιες τερατογενέσεις; Ίσως κάποιο παραληρηματικό "όραμα", όπου οι Αμερικανοί στρατηγοί, όντας εκ προοιμίου οι καλοί αναλαμβάνουν να εκκαθαρίσουν τη γη από τους κακούς και άχρηστους. Αλλιώς, το πράγμα είναι επέκεινα της λογικής...

- Είπε ο λαλίστατος, όσο και γραφικός, ηγέτης της γείτονας κ. Σίλβιο Μπερλουσκόνι. "Για να διακριθεί κάποιος στην Ιταλία πρέπει να είναι γκέι ή κομμουνιστής" (από το "Βήμα"). Εξ όνυχος τον λέοντα. Η εγγενής απέχθεια για τους ομοφυλόφιλους και τους κομμουνιστές/αριστερούς του φασισμού, κλασικού και νέου, δεν κρύβεται. Είναι απέχθεια στη διαφορετικότητα, είναι κοινωνική δυσανεξία. Σαν κάτι να μου θυμίζει αυτό... Αν, ναι, κάποιες παρόμοιες δηλώσεις γνωστών εγχώριων ανδρών, που ενοχλούνται εσχάτως με τους γκέι. Παρά τη δημοκρατικοφάνειά τους, οι κύριοι αυτοί ερωτοτροπούν σταθερά με τις φασίζουσες ή και φασιστικές "αξίες".

- Και ολίγη γεύση από ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος, όπου το ροζ και το κίτρινο παίζουν με το μαύρο φόντο. Πρόκειται για συμβουλές του Πειραιώς Καλλινίκου, αποθησαυρισθείσες στα πνευματικότατα βιβλία του, όπου είναι να γελάει ο πάσα πικραμένος. Τις κλέβω από το "Ποντίκι" (17 Μαρτίου):

"Μέσα μας υπάρχουν πολλές κακές επιθυμίες. Από την παράβαση των πρωτοπλάστων εκληρονομήσαμε την ροπή προς το κακό. Κλίνουμε έκτοτε προς το πονηρό. Το πονηρό μας αρέσει, μας ελκύει. Η σάρκα επαναστατεί. Κακές επιθυμίες ορθώνονται μέσα μας. Το γενετήσιο ένστικτο, που έχει σαν σκοπό την εντός του

γάμου δημιουργία απογόνων, αφυπνίζεται πρόωρα και δημιουργεί προβλήματα και εξωθεί σε παραβάσεις των κανόνων της ηθικής και της σωφροσύνης. Τι θα γίνει; Εάν ακολουθήσουμε τις ροπές και τις κλίσεις μας τις πονηρές, τότε ο γκρεμός και η καταστροφή είναι δίπλα. Και τότε θα ομοιάσουμε με τα άλογα ζώα, που επιδιώκουν χωρίς χαλινό την ικανοποίηση των επιθυμιών των".

Κοντολογίς, εθνικισμός, милитарισμός, φασισμός, θρησκευτικός εξτρεμισμός, σεξισμός, στήνουν δόκανα στις ψυχές μας, παγιδεύουν τη λογική και τον ανθρωπισμό μας. Θα το επιτρέψουμε;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/03/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Με ρωτάς σε ποιον... τουριστικό προορισμό κατέφυγα για τα Κούλουμα. Η περιγραφή που ακολουθεί θα καλύψει, φαντάζομαι, την περιέργειά σου, όσο και του κοινού μας κύκλου...

Σάββατο και απομεσήμερο, όταν μαζί με την Ελένη ανηφορίζουμε την Αντιστάσεως και στρίβουμε για το Σκοπευτήριο. Εντυπωσιακή η απουσία κίνησης, καθώς οι κάτοικοι του άστεως συνωθούνται στις εξόδους για την ύπαιθρο. Πάμε να συμπαρασταθούμε στους Καισαριανιώτες και Καισαριανιώτισσες, που έχουν "καταλάβει" τον χώρο και στέκονται δίπλα στον δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο. Οι τελευταίοι έχουν κηρύξει απεργία πείνας, ύστερα από την παρεμπόδιση των εργασιών για να στηθεί επιτέλους στο Σκοπευτήριο το μνημείο τιμής στους πεσόντες στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Μια αυτονόητη οφειλόμενη τιμή, που συνεχώς αναβαλλόταν με διάφορα προσχήματα και ιδιοκτησιακές μανούβρες. Και οι μεν ήρωες εκείνης της μυθικής περιόδου, ζώντας και μακαριστοί, άνδρες, αλλά και γυναίκες, έκαναν το καθήκον τους, όπως έλεγαν και λένε απλά. Είναι παροιμιώδης η σεμνότητα των αγωνιστών, άλλωστε. Όμως εμείς και οι γονείς που έρχονται έχουμε ανάγκη αγωνιστικής διαπαιδαγώγησης. Εμάς αφορά το μάθημα του υψηλού ήθους και του πολύ υψηλού τιμήματος των πεσόντων στην Καισαριανή και σε όλους τους τόπους του μαρτυρίου. Είναι θέμα ευγνωμοσύνης, τιμής, αναγνώρισης, θέμα συνείδησης.

- Ελάτε, καθίστε μαζί μας.

Μας προτρέπουν οι Καισαριανιώτισσες που είναι εκεί. Και είναι πολλές.

Μέσα στον περίβολο έχουν στηθεί δύο σκηνές και σε ένα τραπεζάκι ψήνεται τσάι και καφές.

- Θα καθίσω δίπλα στις ωραίες κυρίες, λέω και πλησιάζω μια ομήγυρη γυναικών, ηλικιωμένων και νεότερων.

- Εμείς είμαστε βέρες Καισαριανιώτισσες, λέει η σεβάσμια Σάσα, μ' έναν τόνον που προδίδει ένα μίγμα υπερηφάνειας, συνείδησης του χρέους, που επιτέλεσαν οι κάτοικοι, μαζί και οι γυναίκες, της Καισαριανής, αναπαλλοτρίωτων δεσμών με την περιοχή. Ο χώρος αυτός είναι ιερός, είναι σύμβολο. Είναι δικός μας.

Καθόλου δεν με πείραξε ένα ιδιότυπο αίσθημα συνιδιοκτησίας που εξέφραζε η παρέα. Για να ανήκει ο χώρος σε όλους/ες εμάς, στην εθνική μνήμη, τέλος πάντων πρέπει πρωτίστως να ανήκει στον λαό της Καισαριανής.

Ο ήλιος σιγά - σιγά πίσω από τις κορυφές των υψηλών κυπαρισσιών, που προσδίδουν υποβλητικότητα και τονίζουν την ιερότητα. Αρχίζει η ψύχρα. Δύο πρόχειρες εστίες στήνονται στη μέση και ορισμένοι άνδρες έχουν αναλάβει την τροφοδοσία της

φωτιάς με κούτσουρα. Μαζευόμαστε γύρω από τη φωτιά, ενώ οι συζητήσεις ζωηρεύουν.

Οι μνήμες και οι ιστορικές αφηγήσεις ανακατεύονται με το σήμερα, με την επίθεση των ΜΑΤ την προηγούμενη μέρα, ενώ δίπλα αντιπροσωπείες από δήμους και φορείς έρχονται να εκδηλώσουν τη συμπαράστασή τους, ηθική και πολιτική, στον δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο.

Μια φίλη μού προσφέρει μια άγρια ανεμώνη, που τρύγησε στις παρυφές, κοντά στον τοίχο. Έχω συγκινηθεί. Μου αρέσει που είμαι εκεί και κουβεντιάζω με τους ανθρώπους. Αισθάνομαι πως το είχα ανάγκη. Οι κάτοικοι συνεχίζουν νάρχονται. Άλλοι έρχονται, άλλοι-ες φεύγουν... Η νύχτα έχει εγκατασταθεί για τα καλά. Η διάθεση όμως είναι μαχητική και αγωνιστική. Αισθάνεσαι πως, δεν μπορεί, η υπόθεση για την οποία αγωνίζονται οι άνθρωποι αυτοί και ξενυχτούν στο κρύο θα κερδηθεί.

Δεν έχω διάθεση να τους/τις αποχωριστώ. Είναι σαν να συμμετέχω σε μια πολιτική αγρυπνία, κάπου στην ύπαιθρο και όχι στο κέντρο - κέντρο της Αθήνας. Ίσως είναι το λάλημα του γκιώνη, ίσως είναι το ίδιο το μέρος που υποβάλλει... Φεύγω κρατώντας την ανεμώνη πολύτιμο φυλαχτό, με μια βάσιμη ελπίδα ότι η κυβέρνηση θα δώσει μετά τις πιέσεις την ενδεδειγμένη λύση (και οι ειδήσεις φαίνονται καλές). Άλλωστε θα γιορταστούν σε λίγο τα 60 χρόνια από την αντιφασιστική νίκη!..

12/02/2005

Αγαπητή Ευγενία,

* Μεγάλη Παρασκευή η χθεσινή μέρα για τη δική μας αριστερά και τον φεμινισμό, που θρηνεί τον άωρο θάνατο της Άννης Βρυχέα. Καθηλωμένη στο κρεβάτι από μια βαρύτατη γρίπη, δεν μπόρεσα να είμαι εκεί στην ώρα του αποχαιρετισμού.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, μετρούμε μια μεγάλη απώλεια. Η μόνη παραμυθία, το φωτεινό παράδειγμα αγωνιστικής δράσης και αξιοπρέπειας που υπήρξε σε όλα τα επίπεδα και η ευγνωμοσύνη που αισθανόμαστε γι' αυτό που ήταν και μας έδωσε.

* Εκείνος είναι οδηγός ταξί. Εγώ μια βιαστική πελάτισσα, που προσπαθώ να τακτοποιηθώ στο πίσω κάθισμα, σέρνοντας μια απίθανου βάρους τσάντα και απαντώντας στο κινητό. Δεν θυμάμαι αν είπα καλημέρα.

- Έχω χάσει πάσα ιδέα με το ανδρικό φύλο, λέει αίφνης. Έχει απολέσει κάθε ευγενικό χαρακτηριστικό, πρόκειται για παρακμή του είδους.

- Κρίση συνείδησης; λέω αυθόρμητα και αρχίζω να τον παρατηρώ. Αποπνέει μια ασυνήθιστη εσωτερική ευγένεια, που δύσκολα συναντάς στους επαγγελματικούς αυτούς χώρους. Φοράει καπέλο με γείσο και σκούρα γυαλιά. Δεν βλέπω την έκφρασή του, όμως μου γίνεται οικείος.

- Δεν είναι προς εντυπωσιασμό αυτό που λέω. Άκουσα χθες τον Αμερικανό στρατιωτικό να λέει πως έχει πλάκα να σκοτώνεις ανθρώπους. Έχω υποστεί πολιτισμικό σοκ. "Έχει πλάκα", μετά από αυτό τα έχω δει όλα...

- Από το πρωί ακούω ραδιόφωνο. Αλλάζω σταθμούς. Δεν άκουσα κανένα σχόλιο επ' αυτού.

- Πώς να ακούσετε; Οι κάμερες τρέχουν πίσω από τα ροζ ράσα...

- Υποφέρω από χθες, λέει απελπισμένα.

- Ακούστε. Επειδή ένα ανθρωποειδές με τους ομοίους του διασκεδάσει προκαλώντας πόνο σε άλλους ανθρώπους, βασανίζοντας και σκοτώνοντας, δεν έχετε ευθύνη εσείς. Δεν υπάρχουν συλλογικές ευθύνες.

- Δεν γενικεύω. Όμως βλέπω ότι ο άνδρας δεν είναι πια άνδρας. Άνδρας σημαίνει ανδρείος. Τα βάζει με ισοδύναμο αντίπαλο, όχι με τη μητέρα και το παιδί. Ίσα - ίσα, ο ανδρείος βοηθάει τους ανήμπορους και εκεί έγκειται ο ανδρισμός και η γενναιότητα.

- Ακούστε. Εγώ σήμερα νιώθω ενθαρρυμένη. Το ότι κάπου ένας άνδρας εξεγείρεται από τον κυνισμό της εξουσίας κάποιου-ων ένστολου-ων, εγώ το ερμηνεύω ως εξής: τίποτε δεν έχει χαθεί. Και αυτός ο άνδρας είναι Έλληνας.

- Δεν είναι έτσι. Εγώ είμαι ένας απλός πολίτης. Με τους εξουσιαστές τι γίνεται. Εκεί είναι το πρόβλημα. Κι αυτοί χτυπάνε τους ευάλωτους. Λες και νιώθουν ηδονή να εκμεταλλεύονται τους αδύνατους οι άνανδροι.

- Ξέρετε κάτι; Χρόνια ολόκληρα προσπαθώ να καταλάβω τη φύση της εξουσίας. Επειδή κιόλας το φεμινιστικό κίνημα έχει ως στρατηγικό στόχο την ίση συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα εξουσίας. Και βλέπω τώρα ότι κάποιες ισχυρές γυναίκες μιμούνται τις ανδροκρατικές συμπεριφορές και ξεπατικώνουν τις πιο απεχθείς πλευρές της πατριαρχίας. Τι παθαίνουν οι άνθρωποι όταν βρίσκονται στην εξουσία;

- Ούτε εγώ έχω απάντηση για το τι είναι η εξουσία. Τα αποτελέσματά της όμως είναι ορατά. Και κατά κανόνα αποδοκιμαστέα.

Πλησιάζουμε στο τέλος της κούρσας και πρώτη φορά αισθάνομαι λύπη.

- Αυτά που μου είπατε μπορείτε να τα γράψετε σε ένα κείμενο; Πολύ με ενδιαφέρουν. Έστω και χωρίς υπογραφή.

Υπεκφεύγει ευγενικά:

- Γράψτε τα εσείς. Καλύτερα θα τα πείτε από μένα.

Ασφαλώς και δεν τα έγραψα καλύτερα...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/02/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Αφορμή για σχολιασμό μου δίνει σήμερα η καθιερωμένη εκδήλωση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, που γίνεται στην αρχή του χρόνου. Σε αυτήν τη βραδιά απονέμεται το βραβείο "Πάυλος Παλαιολόγος" στη/στον δημοσιογράφο, που με σωστό και συστηματικό τρόπο, προέβαλε την ισότητα των φύλων τον τελευταίο χρόνο. Το βραβείο αυτό αφορά στην έντυπη δημοσιογραφία και αριθμεί ζωή πολλών χρόνων. Πράγματι από τη μεταπολίτευση ίσαμε σήμερα πολλές δημοσιογράφοι, εκ των καλύτερων της χώρας, τιμήθηκαν με αυτό και η "Αυγή" είχε σημαντικό μερίδιο σε αυτή την τιμή. Η σημασία αυτής της ηθικής ενθάρρυνσης προς τις/τους δημοσιογράφους είναι προφανής. Ο Τύπος, τα ΜΜΕ, παίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ισότητας και στη διάχυση του μηνύματος της ίσης μεταχείρισης των φύλων. Στα μέσα, μάλιστα, της δεκαετίας του '90 ο Σύνδεσμος καθιέρωσε ένα ανάλογο βραβείο για τον ηλεκτρονικό Τύπο το "Αύρα Θεοδοροπούλου". Το ότι το δεύτερο αυτό βραβείο από το 1995 ίσαμε σήμερα απονεμήθηκε μόνο τέσσερις φορές δείχνει τις... δομικές δυσκολίες της υπόθεσης που καλείται ραδιοτηλεοπτική πραγματικότητα.

Αλλά και στον Τύπο τα πράγματα έχουν αλλάξει. Δεν υπάρχει η συστηματική αναφορά στα θέματα αυτά. Το ζήτημα θεωρείται είτε λυμένο, είτε χωρίς ενδιαφέρον. Όπως χωρίς ενδιαφέρον θεωρείται ό,τι συμβαίνει στον αναπτυσσόμενο κόσμο, ό,τι συμβαίνει με την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ό,τι συνέβαινε με το Κυπριακό, προ του δημοψηφίσματος για το Σχέδιο Ανάν.

Γι' αυτό πρέπει να ομολογούμε χάριτες στα έντυπα εκείνα που μας δίνουν χώρο για "τα δικά μας", όπως η "Αυγή".

Έτσι, λοιπόν, ευχαριστούμε και την "Κρητική Επιθεώρηση" του Ρεθύμνου, που φιλοξενεί τη στήλη "Φεμινιστικά" με την υπογραφή της Ταξιαρχούλας Σαμένου - Σηφάκη. Φέτος το βραβείο "Πάυλος Παλαιολόγος" πήγε στην κ. Σηφάκη, εκπρόσωπο του Τύπου της περιφέρειας και μάλιστα των Κρητικών ΜΜΕ, που απασχολούν πολλές και καλές δημοσιογράφους. Και, γενικά, ο Τύπος της περιφέρειας είναι σημαντική δύναμη. Τα "Φεμινιστικά" της κ. Σηφάκη είναι φυσιολογική αντανάκλαση των φεμινιστικών απόψεων και της δράσης της στο γυναικείο - φεμινιστικό κίνημα από τη μεταπολίτευση και 'δω.

Δασκάλα η ίδια εργάστηκε στην ελληνική περιφέρεια και συγχρόνως έζησε ως ενεργή πολίτης. Πρόεδρος επί εικοσαετία του "Πολιτιστικού Συλλόγου" Άσπρων Σπιτιών Βοιωτίας, παραγωγός εκπομπών για την ισότητα σε τοπικό ραδιόφωνο, μέλος της Νομαρχιακής Επιτροπής Ισότητας Βοιωτίας. Από το 1997 το θέατρο των δραστηριοτήτων της γίνεται η Κρήτη, το Ρέθυμνο, όπου εκτός της "Κρητικής Επιθεώρησης" γράφει και στην εφημερίδα "Ρέθεμνος" με τίτλο "Μετά παρρησίας". Σήμερα είναι μέλος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, του Πολιτιστικού Συλλόγου Ρεθύμνου, δραστηριοποιείται στην Παγκόσμια πορεία Γυναικών στο Στέκι Μεταναστών, όπου ιδιαίτερα ασχολείται με θέματα

μεταναστριών και την καταναγκαστική πορνεία, καθώς και στην Πρωτοβουλία Πολιτών για την πρόληψη των τροχαίων ατυχημάτων.

Διαβάζοντας το βιογραφικό της Ταξιαρχούλας πείστηκα για άλλη μια φορά, ότι τα επιχειρήματα ορισμένων από μας, ότι δεν έχουμε χρόνο για κοινωνική δράση είναι έωλα. Η ίδια υπήρξε εργαζόμενη και σύζυγος και μητέρα και νοικοκυρά και κοινωνικά δραστήρια και με μαχητική πένα και λόγο.

Τι τα θέλεις, είναι θέμα προτεραιοτήτων, τελικά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/01/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα ΜΜΕ έχουν τεράστια δύναμη στην εποχή μας, καθώς βρίσκονται στα χέρια ισχυρών εκπροσώπων του κεφαλαίου. Ιδιαίτερα, η δύναμη της τηλεόρασης είναι καταλυτική, για το καλό και το κακό. Ο αγώνας που γίνεται κατά της διαπλοκής και κατά της συγκέντρωσης των ΜΜΕ είναι αγώνας για τη δημοκρατία, βαθύτατα πολιτικός. Όμως, δεν είναι χωρίς σημασία η ποιότητα των δημοσιογραφούντων, το ήθος και η αμεροληψία, η αντικειμενικότητα και το αδέσμευτο.

Δυστυχώς, από άποψη ισότητας δεν πάμε καθόλου καλά. Το θέμα "δεν πουλάει". Είτε, λοιπόν, απουσιάζει η ενημέρωση για τις δράσεις ενός ολόκληρου κινήματος, από τα πλέον ριζοσπαστικά και προοδευτικά, είτε παρουσιάζονται διαστρεβλωμένοι οι στόχοι του είτε οι εικόνες του φύλου που προβάλλονται είναι πέρα για πέρα αναχρονιστικές. Αναχρονιστικές ή "μεταφεμινιστικές", περίπου ανδροποιημένες.

Δηλ. δεν υπάρχουμε στην πραγματικότητα της TV, σ' έναν κόσμο τηλεορασόπληκτο, πράγμα που μας στερεί τη δυνατότητα να ριζώσει βαθιά στην κοινωνία η ιδεολογία και η ηθική της ισότητας.

Είναι χαρακτηριστική η εμμονή και σοβαρών συντελεστών εκπομπών στη λάιτ αντιμετώπιση των θεμάτων, με το πρόσχημα, ότι ο κόσμος δεν τα καταλαβαίνει τα βαριά θέματα. Δεν θέλει τα σοβαρά. Εξαρτάται πού απευθύνεσαι. Σε καταναλωτές/τριες ή σε υπεύθυνους πολίτες; Η τηλεόραση, αγόμενη και συρόμενη από την εμπορική διαφήμιση, αντιμετωπίζει το κοινό ως καταναλωτικό. Δεν είναι τυχαίο που οι συζητήσεις ονομάζονται "τοκ σόου" δηλ. προϋποθέτουν το τζέρτζελο. Γι' αυτό χρέος ενός ευφυούς παρουσιαστή/στριας είναι μεταξύ των προσκεκλημένων να βρίσκονται και μερικοί τύποι με παραληρηματικό λόγο και σαματατζήδες. Πώς, αλλιώς, θα προκληθεί το σόου;

Η άλλη διάσταση έχει να κάνει με τη σκανδαλώδη πλευρά των πραγμάτων! Π.χ. η βία κατά των γυναικών ή η εμπορία για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης κυρίως απασχολούν τον τηλεοπτικό φακό ως σκάνδαλα. Όχι ως σοβαρά κοινωνικά φαινόμενα, που αποτελούν μηχανισμό επιβολής και ελέγχου πάνω στο φύλο, που παραβιάζουν τα δικαιώματά του.

Η λάιτ προσέγγιση των θεμάτων επεκτείνεται και πέραν της τηλεόρασης. Γίνεται τρόπος του θεάσθαι και του αντιδράν σε όλη την κοινωνία. Σιγά - σιγά τείνει να εξοριστεί η σοβαρή σκέψη, η κριτική θεώρηση των πραγμάτων.

Σκέπτομαι, σημαίνει και αμφιβάλλω. Αναρωτιέμαι. Ψάχνω. Όλα αυτά δρουν αντιδεολογικά προς το must της εμπορικής πειθούς. Και έτσι, λοιπόν, μέσα στη μάνα και τη μαμή, χάθηκε το παιδί. Μέσα στην αφθονία των πληροφοριών, στον καταιγισμό της πληροφόρησης, στην "ενημέρωση", χάθηκε η ουσιαστική ενημέρωση που είναι συνυφασμένη με την κριτική ανάλυση. Ένας λαϊκίστικος εξισωτισμός, μία

ισορροπία προς τα κάτω τείνει να καλύψει τα πάντα. Άσε που η είδηση συνδέεται με το κακό. Κάθε ημίωρο δελτίο είναι μια συλλογή δυσάρεστων ειδήσεων και μια φίλη μου έλαβε εντολή από τον γιατρό να μην ακούει ειδήσεις και να μη διαβάζει εφημερίδες για να μην ταραίζεται. Ναι, όπως το ακούς! Προσερχόμαστε κι εμείς, λοιπόν, με αγαθές προθέσεις ενώπιον των ιθυνόντων κύκλων των ΜΜΕ και ζητούμε και αντικειμενική και ισότιμη μεταχείριση προβολής των φεμινιστικών απόψεών μας. Μάλλον, είμαστε αφελείς. Επειδή, όμως, δεν είμαι των ακραίων λύσεων, λέω να προσπαθήσουμε να επηρεάσουμε όσο και όπως μπορούμε την κατάσταση.

Αυτά τα ολίγα, για να είμαστε στο κλίμα των ημερών.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/01/2005

Αγαπητή Ευγενία,

- Δεν μου αρέσει που πληθαίνουν οι επιθέσεις κατά των ομοφυλοφίλων. Δεν μου αρέσει, μάλιστα, όταν η ομοφυλοφιλία συνδέεται με ανικανότητα άσκησης ενός ευυπόληπτου επαγγέλματος, όπως η δικηγορία. Δεν μου αρέσει που ενοχλεί η διαφορετική σεξουαλική επιλογή. Και ξέρεις γιατί; Γιατί είναι σύμπτωμα βαθιάς συντηρητικοποίησης της κοινωνίας. Γιατί μαρτυρεί κουλτούρα διάκρισης απέναντι στον/στην "άλλο/άλλη".

Δεν διασχίσαμε τόσο δρόμο για να επανέλθουμε στην καταγγελία, σήμερα, στις διώξεις αύριο, ομοφυλοφίλων, εβραίων, κομμουνιστών, αριστερών, φεμινιστριών... Είμαι υπερβολική; Μακάρι. Αλλά, δυστυχώς, στην εποχή μας, των μεγάλων αντιφάσεων, τίποτε, εμένα τουλάχιστον, δεν μου είναι αυτονόητο.

- Δεν μου αρέσει το "κόλλημα" του αρχιεπισκόπου και των ιεραρχών με τις αμβλώσεις. Φιρί - φιρί το πάνε για να επιβάλουν τις απόψεις της χριστιανικής παράδοσης στην κοσμική θεσμική τάξη. Έχουμε νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει και τα θέματα αυτά. Έχουμε νομικό πολιτισμό. Τι θέλει η σημερινή ιεραρχία; Αντί πολιτικού προγράμματος να εφαρμόζουμε τα εκκλησιαστικά κείμενα; Και κάπου αλλού η σαρία επέχει θέση πολιτικού προγράμματος. Να ενδώσουμε και στη χώρα μας στον εγχώριο θρησκευτικό φονταμενταλισμό;

- Δεν μου αρέσει, καθόλου μα καθόλου, η δήλωση της κ. Κοντολίζας Ράις, νέας επικεφαλής της διπλωματίας των ΗΠΑ. Τη θεωρώ επικίνδυνα ανεύθυνη. Τι μας είπε *inter alia*; Ότι η Αμερική, εάν πρόκειται να αναλάβει δράση (δράση τώρα, αποκαλούν, προφανώς, τις μονομερείς στρατιωτικές επεμβάσεις ανά τον κόσμο) δεν θα εμποδιστεί από τα θεσμικά όργανα της διεθνούς κοινότητας (λέγε με ΟΗΕ, δηλαδή). Τι είναι τούτα που ακούμε; Επεικώς απαράδεκτα. Στην αποθέωσή της η λογική της ισχύος και των κανονιοφόρων.

- Δεν μου αρέσει καθόλου, επίσης, αυτό που βγήκε στο φως της δημοσιότητας. Ότι Αμερικανοί κομάντος έχουν ήδη διεισδύσει στο ιρανικό έδαφος και κάνουν αναγνωριστικές επιχειρήσεις για τον εντοπισμό όπλων μαζικής καταστροφής. Κάτι θυμίζει το σενάριο αυτό. Θυμίζει Ιράκ. Τόση καταστροφή και τόσος πόνος προκλήθηκε στο όνομα της ακύρωσης των ανύπαρκτων όπλων μαζικής καταστροφής του Ιράκ. Ξανά - μανά τα ίδια;

Και πάλι ορισμένοι κύκλοι επιστρέφουν στο παλιότερο σενάριο που εφάρμοσαν στο Αφγανιστάν. Τη νομιμοποίηση της επέμβασης, λόγω των απαράδεκτων συνθηκών που δημιουργήσαν οι Ταλιμπάν για τις γυναίκες. Τώρα έχουν, κατά το κοινώς λεγόμενο, εστιάσει την προσοχή στα δικαιώματα των γυναικών του Ιράν. Αλλά μόνο εκεί; Μόνο στις περιοχές που έχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου και πλούσιο υπέδαφος οι γυναίκες δεν χαίρουν δικαιωμάτων; Δεκάδες χώρες ελέγχονται για ελλιπή νομοθεσία και απουσία πολιτικών για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών στην κοινωνία. Σε όλο τον κόσμο καταστρατηγείται η αρχή της ίσης αμοιβής για ίσης

αξίας εργασία. Σε όλο τον κόσμο η βία λόγω φύλου ανθεί. Ο θρησκευτικός εξτρεμισμός όλο και εξαπλώνεται και σε χώρες εκτός ισλαμικού τόξου. Αλλά, όπως έλεγε η γιαγιά μου, οι πράξεις κάποιων είναι σύκα και άλλων καρύδια. Εάν κάτι θα περιμέναμε από μία μεγάλη δύναμη, όπως οι ΗΠΑ, είναι να ασκούσαν όλη την επιρροή τους προκειμένου όλες οι χώρες να δεσμευτούν με τη διεθνή νομοθεσία του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των γυναικών. Όχι να έχουν επιλεκτική κρίση. Πώς όμως να το κάνουν; Όταν οι ίδιες δεν θέλουν να δεσμευτούν με τις διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες, όταν οι ίδιες περιφρονούν το αντιπροσωπευτικότερο φόρουμ της παγκόσμιας κοινότητας, τον ΟΗΕ, οσάκις δεν συμφωνεί με τις στρατηγικές τους ιεραρχήσεις;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/01/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Καλά, συγκλονιστικό είναι το φιλμ "Βέρα Ντρέικ" που παίζεται κατ' αυτάς στις κινηματογραφικές αίθουσες. Πολυσήμαντο δε. Είναι από αυτά τα έργα που λες "πρέπει να το ξαναδώ". Που το σκέφτεσαι αρκετά μετά την ολοκλήρωση της προβολής του.

Το μεταπολεμικό Λονδίνο είναι το θέατρο όπου εκτυλίσσονται τα δρώμενα, η περιπέτεια της συμπαθέστατης ηρωίδας, της Βέρας Ντρέικ. Σκληρή καθημερινότητα για τις χαμηλές εισοδηματικά τάξεις, για τις λαϊκές οικογένειες, όπως αυτή της ηρωίδας.

Αεικίνητη η Βέρα, ανάμεσα στη δουλειά και στις δουλειές στο σπίτι, βρίσκει καιρό να προσφέρει τη βοήθειά της στον αναξιοπαθούντα γείτονα και - αλίμονο! - στις γυναίκες που μένουν έγκυες με ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη. Εφαρμόζει γιατροσόφια, επισφαλή μέθοδο και επικίνδυνη, όπως φάνηκε τελικά. Όλα αυτά όχι από κακή πρόθεση, αλλά θέλοντας να βοηθήσει τις γυναίκες να βγουν από το αδιέξοδο, σε μια κοινωνία που καταπνίγει το πρόβλημα και έχει ποινικοποιήσει την άμβλωση. Η Βέρα Ντρέικ πλήρωσε γι' αυτές τις υπηρεσίες, μπήκε φυλακή. Παρ' όλα αυτά δεν μπορείς να τη θεωρήσει θύτριά, αλλά μάλλον θύμα. Θύμα της άγνοιας, της επιβεβλημένης σιωπής, των αρχαίων πατριαρχικών νόμων που απαγορεύουν την άμβλωση και οδηγούν τις γυναίκες σε απόγνωση. Και ποιες γυναίκες; Τις ταξικά ευάλωτες, φτωχές, ανήμπορες, μετανάστριες. Όσες δεν έχουν τα χρήματα και τις διασυνδέσεις για να παρακάμψουν την ακαμψία των νόμων και να δώσουν λύση προσφεύγοντας σε μια κλινική με επαρκή ιατρική και νοσηλευτική φροντίδα.

Αυτό το φιλμ, μέσα από την αλήθεια του, σαρώνει και την ελάχιστη αντίρρηση σχετικά με την ανάγκη νόμιμης και ασφαλούς άμβλωσης. Σε καθεστώς απαγόρευσης των εκτρώσεων - κάποιες, μάλιστα, συλλήψεις είναι προϊόν βιασμού - ανθίζουν τα μαντζούνια, η εκμετάλλευση της δύσκολης θέσης της εγκύου από άτομα που κερδοσκοπούν από τον πόνο των άλλων.

Αυτά στο φιλμ. Μακάρι τα γεγονότα που περιγράφονται με τόση αληθοφάνεια να υπήρχαν μόνο στη γόνιμη φαντασία των δημιουργών. Δυστυχώς, είναι ακόμη πραγματικότητα, σήμερα, στις αρχές του πεφωτισμένου 21ου αιώνα. Αλίμονο, τέτοιες μεταπολεμικές καταστάσεις απαντώνται όχι μόνο σε τριτοκοσμικές χώρες. Από την ελληνική περιφέρεια φθάνουν παραδείγματα τραγικής άγνοιας περί τη γενετήσια ζωή, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες ως αποτέλεσμα -αιμομικτικών- βιασμών, προσπάθειες απόκρυψης του γεγονότος, που φθάνουν στα όρια της τραγωδίας. Για να αποδειχθεί ότι αυτά τα θέματα είναι εξόχως σοβαρά για να αντιμετωπίζονται ασόβαρα.

Η διαχείριση της σεξουαλικότητας απαιτεί ευθύνη. Πάντοτε ήταν έτσι, και σήμερα έτσι είναι.

Κοίταξα την αίθουσα της προβολής νωρίς το απόγευμα. Δυο - δυο, τρεις - τρεις έρχονταν οι γυναίκες. Ήταν όμως και αρκετοί άνδρες.

Βγαίνοντας, ρώτησα έναν γνωστό μου πώς του φάνηκε το έργο. Γιατί είχα την περιέργεια να δω αν ένα τέτοιο θέμα θα μπορούσε να γίνει αντιληπτό από την άλλη πλευρά.

- Εξαιρετικό, μου απάντησε.

Τι τα θέλεις, χρειαζόμαστε συμμάχους στην κοινωνία των ανδρών. Και όσο περνάει ο καιρός, όλο και πιο πολύ πείθομαι ότι ένα, έστω μικρό, μέρος τους, είναι ήδη πολύτιμος εταίρος στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων μας.

Από την άλλη, μεγάλες ανεκμετάλλευτες εφεδρείες υπάρχουν ακόμη μέσα στο ίδιο το γυναικείο κοινωνικό φύλο. Γυναίκες που εξακολουθούν να βλέπουν τα πράγματα με τον παραδοσιακό και αρχαϊκό τρόπο. Έχουμε πολλή δουλειά...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/01/2005

Αγαπητή Ευγενία,

Η μεγάλη καταστροφή που έπληξε τη Ν.Α. Ασία και τα όσα ακολούθησαν προσφέρουν πολλή τροφή για στοχασμό. Θέλω να σταθώ σε δύο - τρία σημεία.

Ένα καλό πράγμα είναι η επίδειξη αλληλεγγύης στους πληγέντες πληθυσμούς από τους πολίτες του κόσμου. Στέκομαι με συγκίνηση σε αυτό το γεγονός και ιδιαίτερα υπογραμμίζω την ευαισθησία των Ελλήνων πολιτών, ανδρών και γυναικών, ακόμα και μικρών παιδιών. Αυτή η καταστροφή μας έκανε να καταλάβουμε, χωρίς αναλύσεις, το πόσο μικρός, τελικά, είναι ο κόσμος, το παγκόσμιο χωριό. Μας έκανε να αισθανθούμε, ότι στην εποχή της επικοινωνίας, της αλληλεξάρτησης των χωρών, το τοπικό γίνεται διεθνές, γίνεται παγκόσμιο. Είναι πρωτοφανές, ότι η Ευρώπη, λόγω χάρη, που απέχει τόσο από την εστία της τραγωδίας, μετράει τόσες απώλειες ζωών. Και εμείς μεν χρόνια τα λέμε σε αυτήν εδώ τη στήλη. Τι λέμε, δηλαδή; Ότι η ασφάλεια σήμερα, μία πλευρά της οποίας είναι η οικολογική, πρέπει να εννοηθεί ως συνασφάλεια. Η ανάπτυξη ως συνανάπτυξη όλων. Η ειρηνική συνύπαρξη και η συνεργασία είναι η μόνη επιλογή, που συνάδει με τα συμφέροντα όλων των χωρών. Και είναι επείγουσα ανάγκη να μεταφερθούν πόροι από τους εξοπλισμούς στην έρευνα και στις υποδομές, έτσι ώστε να περιορίζονται στο ελάχιστο οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών. Όταν τα λέμε αυτά μας κατηγορούν για αχρείαστο ιδεαλισμό και συνήθη αριστερή ρητορική.

Ελπίζω τώρα, στο έδαφος αυτής της τραγικής περιπέτειας, που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, κάποιοι-ες να σκεφτούν ξανά τις προτεραιότητες και την ανάγκη υψηλής πολιτικής. Και ονομάζω υψηλή πολιτική αυτήν που ενσωματώνει τα προβλήματα, τα δεινά και τις πληγές του κόσμου τούτου, των κοινωνιών, και προσπαθεί να βρει λύσεις για την ανακούφιση των πολλών. Ονομάζω Πολιτική, το π κεφαλαίο, εκείνη που στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης, των ευκαιριών για όλους και όλες.

Εύχομαι οι πολίτες του κόσμου, μετά την πρώτη κινητοποίηση για την αποστολή κατεπείγουσας βοήθειας στον τόπο της θεομηνίας, να εξάγουν τα απαραίτητα πολιτικά συμπεράσματα. Να σταθούν τουλάχιστον κριτικά απέναντι σε κείνες τις πολιτικές που απομυζούν το ανθρώπινο κεφάλαιο και εξαντλούν τη φύση, που δημιουργούν είτε και αναπαράγουν τις κοινωνικές ανισότητες.

Άλλη μία πλευρά νιώθω την ανάγκη να αναδείξω: αυτήν της δύναμης των ΜΜΕ και δη της τηλεόρασης. Κάθε φορά που εργάζονται για καλό τα αποτελέσματα είναι θεαματικά. Είδαμε αυτόν το θετικό ρόλο, σύμφωνα με τα δικά μας δεδομένα, στην προετοιμασία του παγκόσμιου αντιπολεμικού συλλαλητηρίου για το Ιράκ. Είδαμε, ακόμη, με πόση ευαισθησία αγκάλιασαν την υπόθεση της Σαφίγιας από τη Νιγηρία, που κινδύνευε από λιθοβολισμό. Είχα εντυπωσιασθεί τότε από το κύμα αλληλεγγύης, που επαναλήφθηκε και σε παρόμοια περίπτωση μετά. Και τώρα με τη Ν.Α. Ασία. Έστειλαν ανταποκριτές στους τόπους της κρίσης, αντιμετώπισαν με σοβαρότητα το γεγονός. Αυτή η καλή πλευρά της δημοσιογραφίας μακάρι να γινόταν κυρίαρχη.

Αλλά πώς να γίνει; Στα χέρια του σκληρού πυρήνα της ολιγαρχίας είναι τα μεγάλα ΜΜΕ και δη η Τ.Υ. Και αυτό σημαίνει πολλά. Γι' αυτό η πνευματική Ελλάδα είναι τραγικά απύσχα από τις οθόνες. Γι' αυτό η δύναμη του θετικού παραδείγματος έχει τόσες δυσκολίες να διαχυθεί και να πολλαπλασιαστεί. Αλλά αυτή είναι μία άλλη μεγάλη συζήτηση.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/12/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Πολλές φίλες, αλλά και φίλοι, μου τηλεφώνησαν, άλλες με βρήκαν και με πίεσαν: "γράψε κάτι για το αίσχος της αποφυλάκισης του Παπαχρόνη". Ομολογώ, ότι δεν γνωρίζω το θέμα, ούτε θέλω να εντυφώσω. Με απωθεί η υπόθεση πέρα για πέρα. Ωστόσο δεν μπορεί ακόμη και η πλέον αδαής να μη δει ορισμένα πράγματα που βγάζουν μάτι.

Υπάρχει, λοιπόν, πρόβλημα με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης στη χώρα. Αποδεικνύεται ακριβό στα λάχανα και φτηνό στο πιπέρι. Όλη η αυστηρότητα εξαντλείται στα μικροεγκλήματα, τα πταίσματα και πλημμελήματα. Τι να πω;

Δεν έχουν μείνει και πολλές σταθερές αξίες στην κοινωνία μας. Τα πάντα έχουν διαβρωθεί και πονηρέψει. Ας μείνει το δικαιοσύνη σύστημα απέξω, ας θωρακισθεί με αξιοπιστία. Ας μην είναι η ποινή συνάρτηση της ακριβούς δικηγορίας και του διαβόητου "μέσου". Ας μην στραπατσάρεται το πρόσωπο της Θέμιδος στις συνεχείς αναβολές των δικών και στις πολύχρονες αναμονές... Απαράδεκτη είναι η "ηρωοποίηση" Παπαχρόνη, επίσης. Από πού και ως πού έγινε περσόνα των μίντια; Τι δικαιολογεί την κάμερα σε κάθε του βήμα; Τι αντιπροσωπεύει; Δεν είναι ευθεία πρόκληση απέναντι στα θύματα και στις οικογένειές τους; Απέναντι στον πόνο που προκάλεσε; Δηλαδή, το κάθε σκύβαλο, το κάθε κοινωνικό απόβλητο θα μετατρέπεται σε κεντρική, εμβληματική φιγούρα μέσω της προβολής του από την TV; Τι, τελικά, υπαγορεύεται; Γίνετε εγκληματίες, για να αποκτήσετε -ηροστράτεια- δόξα; Σιγά σιγά θα του δώσουν και εκπομπή, Αιδώς, Αργείοι!

Αμ, το άλλο; Στρατιές, λέει, οι θαυμάστριες του δολοφόνου. Κάποιες κιόλας τον ερωτεύονται. Μπρρρ!

Του γράφουν, έγραφαν τέλος πάντων, ραβασάκια στη φυλακή. Άβυσσος η ψυχή, τι να πει; Ο συγχωρεμένος Σταύρος Κανελλόπουλος μου εξηγούσε κάποτε πως ο χειρότερος εγκληματίας δημιουργεί άκρως αντιφατικά συναισθήματα και διχαστικά αβυσσαλέα πάθη. Μια μερίδα, σου λέει, εντός και εκτός δικαστηρίου, θέλει να τον λυντζάρει και η άλλη τον θαυμάζει και τον θεοποιεί. Τώρα πώς διανύεται η απόσταση από τη φρίκη και τη λατρεία, πες μου να σου πω...

Πάγια πεποίθησή μας είναι πως πρέπει να ισχύσει ο εξανθρωπισμός των συνθηκών κράτησης στις φυλακές και στα σωφρονιστικά καταστήματα. Πάγια θέση μας υπήρξε η κατάργηση της θανατικής ποινής. Αλλά η τιμωρία πρέπει να υπάρξει, ως επακόλουθο μιας δίκαιης δίκης. Πολύ μεγάλο πράγμα η τελευταία. Και είναι ακριβής η διασφάλιση της δίκαιης δίκης που θα προσδώσει την αναγκαία αξιοπιστία στο πάσχον και βαλλόμενο επίσης σύστημα. Σε μια εποχή δε που κυκλοφορεί το θανατηφόρο: "οι δικαστές τα πιάνουν". Μέσα στη γενικότερη κρίση ανυποληψίας των θεσμών η δικαιοσύνη πρέπει να κρατηθεί αλώβητη. Είναι η απαντοχή μας απέναντι στα φαινόμενα άλογης βίας, αδικίας διευρυνόμενης, αυθαιρεσίας της εξουσίας. Είναι η ασπίδα των αδυνάτων αν μη τι άλλο.

Χρέος των ίδιων των λειτουργών της Θέμιδος, είναι οι διορθωτικές κινήσεις για το κύρος και την εξύψωση του θεσμού. Για την απαλλαγή από φαινόμενα κατάφωρης μεροληψίας και παθολογίας, φαινόμενα ξένα στο ρόλο και την αποστολή της δικαιοσύνης.

Με την άκαιρη και αδικαίωτη αποφυλάκιση Παπαχρόνη το κοινό περί δικαίου αίσθημα επλήγη για άλλη μια φορά. Ας προσεχθεί!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/12/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου χθες, των Δικαιωμάτων του Παιδιού σήμερα. Οι όρθιες συνειδήσεις στον κόσμο και στη χώρα μας, όσες και όσοι νοιάζονται για την αξιοπρέπεια του ανθρώπινου όντος φρόντισαν να μας το θυμίσουν. Στο πεδίο των δικαιωμάτων βιώνεται σήμερα η μεγάλη αντίφαση. Από τη μια έχει αποθησαυριστεί ένας πλούτος διακηρύξεων, αποφάσεων, συνδιασκέψεων και συμβάσεων της διεθνούς κοινότητας και από την άλλη εξελίσσεται μια πρωτόγνωρη επίθεση στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών. Η ανατομία της κατάστασης των δικαιωμάτων στον κόσμο δείχνει ανάγλυφα τις κοινωνικές ανισότητες που αναπαράγονται διευρυνόμενες και υποδεικνύει τον ένοχο: την κυρίαρχη οικονομική τάξη, τη νεοσυντηρητική πολιτική ελίτ, την πατριαρχία. Το παιδί, και ξέχωρα και επιπλέον το θηλυκό παιδί, είναι το τρυφερό θύμα αυτού του ανήθικου παιχνιδιού ισχύος, του ανελέητου οικονομικού ανταγωνισμού του υπερκέρδους.

Μέρα που είναι σήμερα, νιώθω την ανάγκη να ανατρέξω στο Παγκόσμιο Συνέδριο Παιδιών κατά της Παιδικής Εργασίας, που έγινε τον περασμένο Μάη στη Φλωρεντία. Το συνέδριο αποτελούσαν παιδιά από όλο τον κόσμο 14-17 ετών, τα οποία και υιοθέτησαν ένα αποκαλυπτικό κείμενο - κραυγή, την περίφημη Διακήρυξη της Φλωρεντίας. Το κείμενο αυτό δίνει το μέτρο των απαντήσεων των παιδιών από τους μεγάλους και ιδιαίτερα από όσους-ες ασκούν εξουσία.

Ας είναι καλά η κ. Λιλή Κουράκου, εκπρόσωπος του ΙΜΔΑ στην Παγκόσμια Πορεία κατά της Παιδικής Εργασίας και στο συνέδριο της Φλωρεντίας, που επιμελήθηκε και γνωστοποίησε το κείμενο. Αλλά ας δώσουμε τον λόγο στα παιδιά που, μεταξύ άλλων, τονίζουν στη Διακήρυξή τους:

"Τα περισσότερα παιδιά δήλωσαν ότι χάνουν την εμπιστοσύνη τους στις κυβερνήσεις λόγω των κενών τους υποσχέσεων. Επανειλημμένα έχουν υποσχεθεί ότι θα σταματήσουν την παιδική εργασία με τη μόρφωση και με καλύτερες κοινωνικές υπηρεσίες. Αλλά δεν κάνουν τίποτα. Οι υποσχέσεις τους δεν τηρούνται με πραγματική δέσμευση ή με διάθεση πόρων.

* Ενώ οι κυβερνήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά σε όπλα και πολέμους, εξακολουθούν να υπάρχουν παιδιά που δεν μπορούν να διαβάσουν και να γράψουν. Δεν έχουν σπίτια για να ζήσουν και τροφή για να φάνε. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στις ανάγκες των παιδιών. Πρέπει να δώσουν στα παιδιά όλα όσα τους είναι απαραίτητα για να ζήσουν και ακόμη να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους.

* Επειδή είναι ευθύνη των κυβερνήσεων να προστατεύσουν τα δικαιώματά μας, να σταματήσουν την παιδική εργασία και να δώσουν στα παιδιά δωρεάν παιδεία καλής ποιότητας, οι απαιτήσεις μας προς τις κυβερνήσεις είναι πολλές. Όταν μιλούμε για κυβερνήσεις, δεν εννοούμε μόνο τον ρόλο των εθνικών κυβερνήσεων, αλλά και

άλλων αρχών σε διεθνές ή τοπικό επίπεδο που ευθύνονται για την προστασία των δικαιωμάτων μας.

* Πρώτο και κύριο, οι κυβερνήσεις πρέπει να ακούνε τα παιδιά. Να δίνουν προτεραιότητα στα ζητήματα των παιδιών και να τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη ζωή τους.

* Οι κυβερνήσεις πρέπει να θεσμοθετήσουν ως έγκλημα την παιδική εργασία, αλλά δεν πρέπει να θεωρούν εγκληματίες τα παιδιά. Τα παιδιά είναι θύματα της παιδικής εργασίας. Πρέπει να θεσπιστούν και να εφαρμόζονται νόμοι που τιμωρούν αυστηρά τους ενήλικες που εκμεταλλεύονται τα παιδιά για το συμφέρον τους. Όταν οι κυβερνήσεις φέρνουν στα δικαστήρια υποθέσεις παιδιών θυμάτων παιδικής εργασίας, πρέπει να στηρίζουν τα παιδιά παρέχοντάς τους δωρεάν νομική υποστήριξη. Τα παιδιά πρέπει να μπορούν να καταδίδουν ανθρώπους που τα εκμεταλλεύτηκαν χωρίς να φοβούνται ότι θα βρουν τον μπελά τους.

* Οι κυβερνήσεις πρέπει να πολεμήσουν τη διακίνηση παιδιών. Πρέπει να εφαρμόζουν τους νόμους που ήδη υπάρχουν. Αλλά οι νόμοι που υπάρχουν μπορεί να μην είναι αρκετοί και γι' αυτό πρέπει να κάνουν αποτελεσματικότερους νόμους. Οι κυβερνήσεις χωρών όπου γίνεται διακίνηση πρέπει να συνεργαστούν για να φτιάξουν νόμους που να ποινικοποιούν τους διακινητές".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/12/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω ένα καλό και ένα άσχημο νέο. Αρχίζω από το δεύτερο: Είμαστε με τη Βούλα μαζί, την Κυριακή το βράδυ, στη Λεωφόρο Δημοκρατίας στα Μελίσσια. Περιμένουμε ταξί στον ημιφωτισμένο δρόμο. Αραιή η κίνηση, ελάχιστα ταξί. Τέλος πάντως σταματάει ένας, του λέμε πού πάμε. Από την αρχή είναι δύστροπος και δύσκολος στη συνεννόηση. Δεν αργούμε να καταλάβουμε το γιατί. Ο άνθρωπος είναι σκνίπα. Η ατμόσφαιρα αποπνέει βαρύ αλκοόλ μέχρι ασφυξίας. Το όχημα, όπως ήταν επόμενο, πάει σαν βάρκα. Ζητάει διευκρινίσεις για τον τελικό προορισμό. Επαναλαμβάνουμε πού πάμε, σταθμό Μαρουσίου. Εκνευρίζεται. Μας βρίζει, χωρίς να δώσουμε αφορμή.

- Σας παρακαλούμε, κύριε. Σταματήστε να κατέβουμε, να σας πληρώσουμε και να κατέβουμε.

Χειρονομεί και μας υβρίζει με αγοραίες σεξιστικές εκφράσεις. Η Βούλα που κάθεται στην μπροστινή θέση δέχεται μία μπουνιά στο σαγόνι και άλλη στο στήθος. Αιφνιδιάζεται.

Πονάει.

- Σταμάτα, του λέει. Άνοιξε την πόρτα.

Σταματάει απότομα σε ένα στενό δρόμο, στο ημισκόταδο. Να βγούμε ή να μην βγούμε; Ο άνθρωπος έχει το ακαταλόγιστο. Κι αν ξεκινήσει απότομα την ώρα που βγαίνουμε και σκοτωθούμε; Αποτολμούμε και βγαίνουμε, φοβούμενες, ότι μπορεί να κρατάει κανένα αιχμηρό όργανο. Τα χάνουμε. Τρέχουμε προς το αυτοκίνητο που ευτυχώς έχει σταματήσει πίσω μας ζητώντας βοήθεια. Ο έξαλλος οδηγός είχε βγει έξω και απειλητικά κινούνταν εναντίον μας. Βλέποντας, ότι και άλλο αυτοκίνητο ήρθε από πίσω, βρίζοντας και χειρονομώντας, αποφάσισε να φύγει. Μου αρέσει που του φωνάζαμε κιόλας, "καθήστε να σας πληρώσουμε". Παρά τον πανικό μας γράψαμε τον αριθμό του ταξί και τηλεφωνήσαμε αμέσως στον φίλο Δημοσθένη, που έτρεξε στο αστυνομικό τμήμα των Μελισσίων. Όπως, καταλαβαίνεις, ο αριθμός αυτός δεν ήταν καταχωρημένος και το ταξί, απ' ό,τι φαίνεται, πειρατικό, μαϊμού. Μας υποδείχθηκε, αν θέλουμε, να κάνουμε μήνυση. Τι μήνυση; Κατ' αγνώστου. Υπό το κράτος ισχυρού σοκ και προσπαθώντας να προσανατολιστούμε πού βρισκόμαστε, συρθήκαμε μέχρι τον κεντρικό δρόμο. Βρήκαμε ένα ταξί, εξηγήσαμε τι μας συνέβη, ο άνθρωπος μας είπε, ότι ούτε κινηματογραφικό σενάριο να ήταν, και μας έκανε διανομή κατ' οίκον. Η νύχτα πέρασε μέσα σε εφιάλτες και ακόμη δεν έχουμε συνέλθει.

Σκέφτηκα να κάνω μία έκθεση στο ΣΑΤΑ. Μετά από δεύτερη σκέψη, θεώρησα χρησιμότερο να κάνω χρήση του βήματος της εφημερίδας, για να το μάθουν περισσότεροι-ες.

Κρατούμε τον αριθμό και είναι στη διάθεση του σωματείου, αν ενδιαφερθούν. Γιατί λέω σωματείο; Γιατί οι ίδιοι οι επαγγελματίες πρέπει να προφυλάξουν τον κλάδο τους και τα συμφέροντά τους από τα μαϊμού ταξί, που λένε, ότι είναι έως και δύο χιλιάδες.

Είναι;

Τι σημαίνει, που δεν είναι καταχωρημένος ο αριθμός; Ο εν λόγω "οδηγός" κυκλοφορεί στους δρόμους της Αττικής. Δεν είναι δυνατόν να μην μπορεί να βρεθεί, έστω και με πλαστό νούμερο. Ο τύπος είναι κινούμενος κίνδυνος.

Το καλό νέο έχει να κάνει με την ευχαρίστηση που λάβαμε από την ταινία "Νύφες" του Παντελή Βούλγαρη. Ό,τι λέμε και ανακυκλώνουμε εδώ, στη στήλη μας, μέσα από τους δρόμους της τέχνης και της αισθητικής το συνοψίζει ο σκηνοθέτης. Ας είναι ευλογημένος!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/11/2004

Αγαπητή Ευγενία,

- Τη λέξη femocrats, για τις γυναίκες που ασκούν στυγνή ανδροκρατική εξουσία, χρησιμοποίησα στη στήλη του προηγούμενου Σαββάτου και αντί αυτής κάτι άλλο διάβασα, που δεν το αναγνώρισα. Ας είναι, συμβαίνουν αυτά. Άλλωστε τα τελευταία χρόνια δεν έχω παράπονο με τις αταξίες του γνωστού δαίμονα...

- Θέλω να μείνω στο κλίμα των ημερών, όπου μια βεντάλια δραστηριοτήτων διαφόρων φορέων υπογράμμισε τη σημασία του αγώνα για την εξάλειψη της βίας λόγω φύλου. Δεν λέω, το θέμα είναι μελαγχολικό, είναι βαρύ και δύσκολο, αλλά έχει νόημα να στροθοκαμηλίζουμε;

Άλλωστε, με το πες - πες, με την εμμονή στην ανάλυση και παρουσίαση των πλευρών του, κατορθώθηκε να αναγνωρίζεται από την κοινωνία ως αρνητικό φαινόμενο, που δεν πρέπει να τυγχάνει αποδοχής.

Αυτό είναι ένα πρώτο θετικό βήμα. Όμως δεν σημαίνει ότι αντιμετωπίστηκε κιόλας. Είμαστε πολύ μακριά από το σημείο του τέλους της βίας λόγω φύλου, σωματικής, ψυχολογικής, σεξουαλικής. Και πρόσεξε τώρα τι αντιφάσεις βιώνουμε. Αρχίζουμε να παραδεχόμαστε το πρόβλημα, αγανακτούμε με τις διαστάσεις, με την ανετοιμότητα των δικαστικών - αστυνομικών υπηρεσιών, υιοθετούμε στρατηγικές επανεκπαίδευσης των λειτουργών αυτού του συστήματος, εγκρίνουμε λίγο - πολύ σύγχρονο νομικό πλαίσιο, θεωρούμε πως ελέγχουμε το πεδίο, αλλά την ίδια ώρα το φαινόμενο αυξάνεται. Σαν να μην ελέγχεται τίποτε... Δεν είμαι εγώ που θα υποτιμήσω τη σημασία των ειδικών μέτρων και πολιτικών. Ωστόσο, πρέπει να δούμε ποια είναι η μήτρα που γεννά, αναπαράγει και ενισχύει το φαινόμενο. Ποια είναι τα δομικά αίτια. Και πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι έχει αρχίσει να γίνεται παραδεκτό ότι είναι θέμα εξουσίας ανάμεσα στα φύλα. Ακόμη και ο βιασμός αρχίζει να προσεγγίζεται έτσι, διότι μέχρι προχθές μόνο η φεμινιστική κοινότητα είχε αυτή την άποψη.

Από την άλλη, η δυσκολία στην αντιμετώπιση οφείλεται στις συνθήκες που επικρατούν. Πώς διαπαιδαγωγούνται οι σημερινοί άνθρωποι; Ποιες αξίες προβάλλονται και κατισχύουν; Το χρήμα, ο υπερκαταναλωτισμός, η εξουσιομανία, ο ατομοκεντρισμός και εγωκεντρισμός, η εμπορευματοποίηση, η αγορά ως ιδεολογία. Ο πλουτισμός, λοιπόν, έναντι παντός τμήματος. Η άντληση του κέρδους και υπερκέρδους. Η ηδονοθηρία. Αυτός δεν είναι ο προβαλλόμενος κόσμος μας; Όταν το σώμα και τα όργανά του θεωρούνται εμπόρευμα, όντας αγαθό εκτός συναλλαγής, όταν απενοχοποιείται η πορνεία και θεωρείται επάγγελμα, η δε βιομηχανία του σεξ αξιοσέβαστος τομέας της οικονομίας, τι περιμένεις; Όταν η πολιτική γλώσσα κυριαρχείται από το λάιτ - μοτίβ των "νταβατζήδων" - τώρα διανθίστηκε και με τους βαμπίρ και κανίβαλους- τι προσδοκάς; Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια κυλιέται κατάχαμα και ποδοπατείται. Μεγάλο μέρος του γυναικείου πληθυσμού θυματοποιείται. Στα σταυροδρόμια του κόσμου συνωθούνται τα μεταναστευτικά ρεύματα, εύκολη λεία για τους πάσης φύσης εκμεταλλευτές, τους εγκληματίες της μαστροπείας και της

εμπορίας. Ένας κόσμος που ανέχεται τη φτώχεια, την παιδική εργασία, τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού, είναι κόσμος παρακμής.

Κυρίες και κύριοι, είμαστε μπροστά σε φαινόμενα βαρβαρότητας ή τουλάχιστον εκβαρβαρισμού των κοινωνιών. Μπροστά στο κύμα αυτό ο βιαστής με το κατσαβίδι είναι κόκκος της άμμου. Να πιαστεί και να τιμωρηθεί ο τελευταίος, αλλά αυτό δεν αρκεί. Χρειαζόμαστε συνολική ανόρθωση της κοινωνίας, παλινόρθωση των αξιών. Αλλιώς ο αγώνας μας για τα επί μέρους θα είναι σισύφειος άθλος...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/11/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Υπό άλλες συνθήκες θα έπρεπε να πανηγυρίζουμε, που μία γυναίκα, μαύρη κιόλας, αναλαμβάνει επικεφαλής της διπλωματίας των ΗΠΑ. Τόσα έχουμε επενδύσει στη στρατηγική της ανάδειξης των γυναικών στην πολιτική. Τόσους αγώνες κάναμε, τόσες προσπάθειες καταβάλλουμε και σήμερα, προκειμένου να δημιουργηθεί ο ανάλογος χώρος για τις γυναίκες στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων.

Με την περίπτωση του ορισμού της κ. Κοντολίζας Ράις στο πόστο της ΥΠΕΞ όχι μόνο δεν χαρήκαμε, αλλά ανησυχήσαμε, αν δεν τρομοκρατηθήκαμε κιόλας.

Δεν πέρασε πολύς καιρός από το 1999, από τις αλήστου μνήμης "μέρες της Γιουγκοσλαβίας", όταν αναφωνούσαμε "NATO το γεράκι, με το ταγεράκι", εννοώντας την κ. Μαντλίν Ολμπράιτ.

Τι γίνεται, λοιπόν; Ισχύει ή δεν ισχύει η οραματική μας σύλληψη, ότι η είσοδος των γυναικών στην πολιτική θα επιφέρει την εξυγίανση της πολιτικής λειτουργίας; Ότι ένας ευεργετικός άνεμος ανθρωπισμού, μία πνοή ηθικής αναγέννησης θα προκαλέσει ένα αναγκαίο σοκ στα πολιτικά πράγματα; Ότι η μείξη των προτεραιοτήτων και ιεραρχήσεων των δύο φύλων θα πλήξει την αλαζονεία της εξουσίας και τον πολιτικαντισμό;

Από τα μέχρι τώρα δείγματα γραφής αυτής το σκεπτικό δεν φαίνεται να δικαιώνεται. Όμως ας μη βιαστούμε να βγάλουμε οριστικά συμπεράσματα, να βάλουμε ηττοπαθείς προβολές στη θέση των αρχικών αισιόδοξων προβλέψεων. Για τους εξής λόγους:

Πρώτον, διότι η αποδεικτική ύλη, το δείγμα γραφής που έχουμε δεν επαρκεί για να μιλήσουμε για επαλήθευση ή μη.

Δεύτερον, εμείς μιλούσαμε για μαζική συμμετοχή γυναικών στην πολιτική και στα κέντρα ισχύος, που θα υπερβαίνει την κρίσιμη μάζα (το ένα τρίτο τουλάχιστον).

Τρίτον, τοποθετούσαμε τη μαζική συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική μέσα στο σκηνικό μιας ολόπλευρης διεύρυνσης της δημοκρατίας. Δημοκρατία που δεν είναι θεραπαινίδα των μεγάλων οικονομικών επιχειρήσεων και ομίλων, παραπλήρωμα της κατά τον νεοφιλελευθερισμό αγοράς, αποπαίδι των εξωθεσμικών κέντρων ισχύος.

Δημοκρατία που εμπεριέχει εγγενώς τις ελευθερίες, την κοινωνική δικαιοσύνη και την αρχή της αλληλεγγύης.

Τώρα τι έχουμε;

Μεμονωμένα παραδείγματα γυναικών που θέτουν τις ικανότητες και τα προσόντα τους στην εξυπηρέτηση των σχεδιασμών της πολιτικής της πυγμής και των κανονιοφόρων.

Με τον φανατισμό της νεοφώτιστης, δε. Περιπτώσεις, λοιπόν, ελάχιστες, γαρνιτούρα στο πέτο της ανδροκρατικής, πατριαρχικής, νεοφιλελεύθερης εξουσίας. Για να είναι εκεί σημαίνει πως εκφράζουν αυτήν την φιλοπόλεμη αντιλαϊκή εξουσία καλύτερα από πολλούς άνδρες του περιβάλλοντος της ηγεσίας. Βλέπεις, η εξουσία έχει πολλούς και διάφορους μοχλούς πίεσης και μηχανισμούς προσέλκυσης προσώπων. Μπορεί ακόμη να παρέμβει κατάτο δοκούν στο σύγχρονο δημοκρατικό αίτημα της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική, αλλοιώνοντας και εκτρέποντάς το από την κοίτη του.

Μπορεί δηλαδή να προωθεί την πατριαρχική αντίληψη μέσα από γυναίκες Anemocrats, που καμιά σχέση δεν έχουν με τις έννοιες και τις προσδοκίες των γυναικών που αγωνίζονται για ένα καλύτερο αύριο.

Πρέπει να πονηρευτούμε κι εμείς και να μην πέφτουμε στην παγίδα, ώστε να δικαιολογούμε τις ανήθικες πράξεις γυναικών ηγετών, μόνο και μόνο γιατί είναι γυναίκες.

Από την άλλη, τα αρνητικά αυτά υποδείγματα δεν πρέπει να μας αποθαρρύνουν και αποπροσανατολίσουν από τον στόχο μας, που είναι ο επαναπροσδιορισμός του δημόσιου χώρου, η ανακατανομή της εξουσίας ανάμεσα στα φύλα.

Διότι η σύγχυση παράγει αμφιβολία και αυτό διευκολύνει τα σχέδια της συντήρησης.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/11/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Με την επανεκλογή Μπους κινδυνεύει η παγκόσμια ειρήνη, πράγμα πολύ σοβαρό. Κινδυνεύουν, όμως, και τα δικαιώματα των γυναικών, έτσι όπως αυτά έχουν αναγνωριστεί με τις διεθνείς συμβάσεις και τις αποφάσεις των διεθνών διασκέψεων. Η θρησκευτική, συντηρητική από χέρι, προσέγγιση της θέσης και του ρόλου των γυναικών στην οικογένεια, η άρνηση της ελευθερίας της άμβλωσης και της σεξουαλικής επιλογής, διαμορφώνουν αναχρονιστικές καταστάσεις. Και το θέμα είναι ότι η τάση επιβολής στην κοινωνία αυτών των συντηρητικών αξιών δεν περιορίζεται μόνο στο εσωτερικό των ΗΠΑ. Επιχειρείται διά της εξαγωγής του προτύπου να διαποτιστεί η συμπεριφορά των κοινωνιών των διαφόρων χωρών. Το κύμα συντηρητικοποίησης γίνεται ήδη αισθητό και σε μας εδώ, πιέζει και την Ευρώπη. Το ζήτημα με την τελευταία είναι αν θα αντέξει την πίεση. Αν οι πολλαπλές εστίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φεμινιστικής οπτικής, που ασφαλώς υπάρχουν και δρουν με συγκινητική προσήλωση, θα τα βγάλουν πέρα.

Και υπάρχει και το άλλο: Αν η πρόσμειξη θρησκευτικών (πατριαρχικών) αντιλήψεων με νεοφιλελεύθερες προγραμματικές θέσεις είχε αυτήν την εκλογική επιτυχία στις ΗΠΑ, δεν είναι παράδοξο να θελήσουν να εφαρμόσουν τη συνταγή και άλλες συγγενείς δυνάμεις στην Ευρώπη και τον κόσμο γενικότερα. Στη χώρα μας, εξάλλου, η ενεργητική ανάμιξη της ιεραρχίας της Εκκλησίας στις κοσμικές υποθέσεις έχει καταστεί κανόνας επί Χριστόδουλου. Ιδιαίτερα, οι ιεράρχες έχουν πάρει παραμάσχαλα τις "οικογενειακές" αξίες, αποφαινόμενοι "από καθέδρας" για τη σεξουαλικότητα των γυναικών, έχουν την αξίωση να συννομοθετούν, το ελάχιστο, με την πολιτεία. Ποτέ άλλοτε δεν είχαν ενεργοποιηθεί οι παμπάλαιες αντιλήψεις που περιέχονται στα θρησκευτικά βιβλία και διαιωνίζονται με το κήρυγμα και τις ιεροτελεστίες. Υπήρχαν κατατεθειμένες και εκφωνούνταν σε στενά ακροατήρια πιστών. Σήμερα επιχειρείται να γίνουν κυρίαρχες, να γίνουν must. Και ποτέ άλλοτε η πολιτεία δεν έτεινε τόσο ευήκοον ους στις βουλήσεις της ιεραρχίας. Και εδώ είναι το πρόβλημα. Οι πολιτικοί, αφορμώμενοι από το πολιτικό όφελος, σπεύδουν να προλαμβάνουν και να ικανοποιούν τα αιτήματα της ιεραρχίας, δεν αμύνονται, δεν ανθίστανται. Τώρα, μάλιστα, που είδαν και το εκλογικό εκτόπισμα των χριστιανών (των born again) στις ΗΠΑ, τώρα είναι που θα υιοθετούν στάση ευπειθείας...

Αν έτσι έχουν τα πράγματα, πρέπει να οργανωθούμε ανάλογα. Και στη χώρα, αλλά κυρίως διεθνώς. Το γήπεδό μας είναι η Ευρώπη. Το κίνημα είναι εν πολλοίς σωστά προσανατολισμένο και θα πρέπει να αναζητήσει συμμαχίες με τις μη κυβερνητικές, φεμινιστικές οργανώσεις, πρωτοβουλίες, δίκτυα, ομίλους της Αμερικής. Οι κοινωνικές οργανώσεις των ΗΠΑ, πολλές από αυτές, έχουν προωθημένη σκέψη και υποδειγματική κινηματική δράση. Χρειαζόμαστε στην Ευρώπη περισσότερη επαφή και όσμωση με τις αμερικανικές οργανώσεις, τακτική και συστηματική συνεργασία.

Είμαστε σε δεινή θέση, ας το παραδεχτούμε. Ένα χρεοκοπημένο σύστημα αξιών, μείξη νεοφιλελευθερισμού και αρχαίου συντηρητισμού, προωθείται σε θέση δεσπόζουσα και αδιαφιλονίκητη στην κοινωνία. Μισογυνικό πέρα για πέρα. Δεν μας

παίρνει να κάτσουμε με σταυρωμένα τα χέρια. Το βάρος πέφτει στους ώμους του φεμινιστικού κινήματος και εκείνου του τμήματος της πολιτικής αριστεράς που κατανοεί την απελευθερωτική δυναμική της αρχής της ισότητας των φύλων και την εντάσσει στους στρατηγικούς σχεδιασμούς του. Ή μήπως έχεις αντίρρηση;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/11/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Μέσα στη μελαγχολία και την καθίζηση των ημερών είχαμε και ένα καλό νέο. Πολλές γυναίκες ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της Γραμματείας Γυναικών της ΑΔΕΔΥ, με θέμα τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των γυναικών στο δημόσιο. Το τονίζω, πρώτον, γιατί στην εποχή μας η συμμετοχή σε τέτοια πράγματα δεν είναι κάτι το αυτονόητο και δεύτερον ήταν μια πρόποση και αξιοπρεπής απάντηση στην επίθεση που δέχονται οι δημόσιες υπηρεσίες εκ μέρους του νεοφιλελευθερισμού, στην επίθεση που υφίστανται τελευταία τα κοινωνικά δικαιώματα.

Πέραν της ενημέρωσης για το τι ισχύει, στην ημερίδα εγκρίθηκε διεκδικητικό πλαίσιο για τη διεύρυνση των δικαιωμάτων και την ενδυνάμωση της θέσης και του ρόλου των γυναικών στο δημόσιο. Εκπέμφθηκε δηλ. αγωνιστικό μήνυμα και ανάλογη διάθεση και μακάρι όλες αυτές οι γυναίκες να δραστηριοποιηθούν σε αυτήν την γραμμή. Εδώ που τα λέμε δεν υπάρχει κι άλλη οδός αξιοπρέπειας για τον εργαζόμενο-η στις μέρες μας, όπου κι αν εργάζεται. Η ανασφάλεια παρακολουθεί την εργασία, η οποία από δικαίωμα γίνεται δυνατότητα. Το άτομο είναι ελεύθερο να εργάζεται, αποφαινεται ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που ενσωματώθηκε στο "Ευρωσύνταγμα". Και ποιος θα είναι ο συλλογικός εγγυητής; Ποιος ο ρόλος της πολιτείας, της διαχρονικής κυβέρνησης, δηλαδή; Είναι, εντελώς, παράδοξο να παρακολουθείς πόσο απαξιώνονται στην εποχή μας τα εισοδήματα από την αξιοπρεπή, κοινωνικά ωφέλιμη, πλήρη απασχόληση, προς όφελος παρασιτικών, άνομων και διαπλεκόμενων πηγών κέρδους. Και είναι σοβαρή αρνητική εξέλιξη, ότι στο "Ευρωσύνταγμα" η προώθηση της πλήρους απασχόλησης και η καταπολέμηση της ανεργίας δεν αναδεικνύονται σε ισχυρές ευρωπαϊκές παρεμβατικές πολιτικές. Αρκούν άραγε σήμερα οι υποστηρικτικές δράσεις; Και επειδή πολύς λόγος γίνεται για τη στρατηγική της Λισσαβώνας, την οποία επίσημοι κύκλοι κλίνουν σε όλες τις πτώσεις, αναρωτιέμαι πώς θα αυξηθεί το ποσοστό των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της χώρας, όταν στην οικονομία και στην αγορά εργασίας πρυτανεύει η αρχή του υπερκέρδους και το συμφέρον της μεγάλης επιχείρησης; Πώς θα χωρέσουν τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα στην ασφυξία που δημιουργεί ο άκρατος ανταγωνισμός και η εμπορευματοποίηση αγαθών, υπηρεσιών, μα και αξιών, η γενικευμένη ιδιωτικοποίηση ζωτικών τομέων της οικονομίας και της κοινωνικής πολιτικής του κράτους; Δυστυχώς, δεν είναι συγκυριακή αυτή η εξέλιξη, πρόκειται για στρατηγικό προσανατολισμό, που υπηρετείται από ανάλογο συσχετισμό πολιτικών δυνάμεων στον κόσμο. Οι εξελίξεις στις ΗΠΑ επιβεβαιώνουν την εκτίμηση, ότι εξελίσσεται η νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση υπό την ηγεμονία των ΗΠΑ. Τούτο σημαίνει ότι η οργάνωση της αντίδρασης, αντίστασης, εναλλακτικών προτάσεων και πολιτικών υπερβαίνει τις δυνατότητες του συνδικαλιστικού κινήματος, την ίδια ώρα που τις προϋποθέτει απεγνωσμένα.

Η πιο πλατιά, κοινωνική και πολιτική συμμαχία απαιτείται τώρα, προκειμένου να αναχαιτισθεί το σαρωτικό κύμα του εκβαρβαρισμού και να στηριχθεί ο θεσμικός πολιτισμός. Και πολιτισμός χωρίς δικαιώματα δεν νοείται, ούτε, βεβαίως, ισχυρή

Ελλάδα με εξασθενημένους εργαζόμενους-ες και τις γυναίκες σε υποδεέστερη κοινωνική θέση.

Επιστρέφουμε, λοιπόν, στην πεμπτουσία της συνδικαλιστικής και πολιτικής δραστηριότητας: τη συμμετοχή, την ενίσχυση των συλλογικοτήτων, την περιφρούρηση του κύρους και της αποτελεσματικότητάς τους, την ενδυνάμωση των κινημάτων, κλασικών και νεότερων. Πολλά πράγματα θα κριθούν και από το επίπεδο ενεργοποίησης ημών όλων...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/10/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Εγκλωβισμένοι-ες καθώς είμαστε στον εσωτερικό επαρχιωτισμό μας, λίγη προσοχή έχουμε δώσει, ίσαμε τώρα, στις αμερικανικές εκλογές. Λίγη, ανάλογα με τη σημασία τους και τον άμεσο αντίκτυπο στις παγκόσμιες υποθέσεις. Και ευτυχώς που υπήρξε η εξαίσια ταινία του Μάικλ Μουρ για να λειτουργήσει αφυπνιστικά για τις συνειδήσεις μας, για να δώσει επί τη βάσει στοιχείων απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα που αιωρούνται αναπάντητα. Αλλά γιατί μας αφορά τόσο πολύ το ποιος θα βγει πρόεδρος των ΗΠΑ; Μας αφορά τα μέγιστα, αφού ένα κατ' εξοχήν εσωτερικό γεγονός είναι ταυτόχρονα στον ύψιστο βαθμό διεθνές. Θα μας ένοιαζε, βέβαια, έτσι κι αλλιώς, υπό όποιες συνθήκες, λόγω του μεγέθους και της σπουδαιότητας της χώρας στον παγκόσμιο χάρτη. Όμως, σήμερα, έχουμε ταυτίσει τη διαχείριση Μπους με ό,τι αρνητικότερο στον κόσμο. Με το λεγόμενο "προληπτικό" πόλεμο. Με την περιφρόνηση των κανόνων της διεθνούς κοινότητας. Με την απαξίωση του ΟΗΕ. Με τον милитарισμό, τον άκρατο συντηρητισμό και την ιδεολογική αντίδραση. Με την πληγή του Ιράκ, τη διαρκώς χαίνουσα και αιμάσσουσα...

Όταν ακούω Μπους, στον νου μου έρχονται εικόνες διαμελισμένων ανθρώπων κορμιών, μαντηλοφορεμένων γυναικών που θρηνούν, παιδιά μακελεμένα. Αχ, αυτά τα παιδιά! Έχουν στοιχειώσει μέσα μας οι εκφράσεις πόνου στα παιδικά τους πρόσωπα, κόλαφος για όλους και όλες εμάς. Τόσος πόνος, τόση τραγωδία προς τι;

Όταν ακούω Μπους έχω μπροστά μου την εικόνα ενός ανεύθυνου ανθρώπου, του πλέον ακατάλληλου να εκπροσωπήσει μία τόσο σημαντική χώρα. Ενός ανθρώπου που παίζει, δυστυχώς εν ου παικτοίς. Τον βλέπω να αυτοχαρακτηρίζεται με κομπασμό, ότι είναι ο πρόεδρος του πολέμου (sic). Τον βλέπω ως αρχηγό μιας παρέας πετρελαιάδων, μάλλον, με προσωπικά συμφέροντα, παρά ως αρχηγό κράτους. Και τρέμω στην ιδέα, του τι εγκληματικό μπορεί να σχεδιάσει για το μέλλον. Διότι μπορεί να καθυστερεί εκείνο το ασύλληπτης ανευθυνότητας διακηρυγμένο σχέδιο για σταυροφορία πολέμων, δηλ. αλυσίδα "προληπτικών" πολέμων, όμως είναι βέβαιο πως παραμένει ως στρατηγική. Αφορά δεκάδες χώρες και είναι από τα εφιαλτικότερα σενάρια κοσμοκρατορικών βλέψεων.

Καθυστερεί το πλάνο, λόγω εμπλοκής στο Ιράκ. Είναι φανερό ότι δεν ανέμενε η συμμαχία "των προθύμων" τέτοια κόλαση. "Κόλλησαν", λοιπόν, εκεί και από την άποψη αυτή το Ιράκ γίνεται συγχρόνως ασπίδα και για άλλους. Το τραγικό στην ιστορία είναι ότι ο αμερικανικός λαός, οι φτωχότερες εισοδηματικά τάξεις, πληρώνουν το τίμημα της παράφρονης εκστρατείας του Μπους και Σία. Τα δικά τους παιδιά στρατολογούνται, όπως έδειξε η ευφυής ταινία του Μάικλ Μουρ, και αρκετά επιστρέφουν σε φέρετρα. Το ταξικό κόστος του πολέμου αυτού είναι προφανές. Τι θα γίνει στις 2 Νοεμβρίου; Θα επιβληθούν τα άνομα διαπλεκόμενα μεγαλοσυμφέροντα και οι μιντιακοί προβολείς τους; Θα μπορέσουν και πάλι να μοντάρουν μια πύρρεια νίκη για τον πρόεδρο του πολέμου; Θα μπορέσουν να καβατζάρουν το κύμα αγανάκτησης και αντίδρασης, που γίνεται ορατό στην κοινωνία; Διότι ελέγχουν όλους τους αρμούς του συστήματος και είναι σαΐνια στο μανιπουλάρισμα της κοινής

γνώμης. Για να δούμε. Όχι, βέβαια, ότι θα αλλάξει η φύση του συστήματος. Καπιταλισμός στο τετράγωνο και με τους Δημοκρατικούς. Όμως ο Μπους τέντωσε στο έπακρο όλες τις εγγενείς αρνητικές όψεις του συστήματος, χωρίς την τήρηση προσχημάτων. Και αυτό, από ένα σημείο και πέρα, είναι κακό για την αυτοσυντήρηση του ίδιου του συστήματος. Δεν πρέπει κανείς να περνάει τα όρια, έτσι δεν είναι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/10/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν είναι τυχαίο που όλο και συχνότερα στα αιτήματα του φεμινιστικού - γυναικείου κινήματος διεθνώς περιέχεται η απαίτηση για πάταξη της διαφθοράς στον δημόσιο βίο. Για θεσμούς διαφάνειας, αδιάβλητων διαγωνισμών, δημοσίου ελέγχου, αντιμετώπισης της διαπλοκής.

Η διαφθορά στη δημόσια ζωή είναι ένα υπολογίσιμο πλέον πολιτικό μέγεθος. Πάντα υπήρχε, όμως λίγο - πολύ ως περιθωριακό ή μερικό φαινόμενο. Σήμερα, με την πρωτοφανή διαπλοκή οικονομικών, πολιτικών και μιντιακών συμφερόντων έπληξε τον πυρήνα της εξουσίας. Έχει μεταβληθεί σε δομικό στοιχείο του πολιτικού συστήματος, στον κύριο υπεύθυνο της απαξίωσης της πολιτικής λειτουργίας. Γι' αυτό δεν έχει και πολύ να κάνει με την ογκούμενη πολιτική διαφθορά η μπλαζέ αντιμετώπιση: δεν βαριέσαι, αυτά πάντα υπήρχαν και θα υπάρχουν. Όχι, τέτοιας έκτασης, βάθους και ποιότητας φαινόμενα πρώτη φορά σημειώνονται. Έχει η διαπλοκή μία πλευρά αντιφεμινιστική, να το πω έτσι; Σαφώς, σαφέστατα.

Έχει αποδειχθεί, από το μικρό -σχετικά- ιστορικό διάστημα της ανάμειξης των γυναικών στην πολιτική και σε θέσεις ευθύνης, ότι η συμμετοχή τους διευκολύνεται και στεριώνει σε καθεστώς διαφάνειας και κανόνων αξιοκρατίας. Αντίθετα, όπου υπάρχει νεποτισμός και φαινόμενα οιονεί κληρονομικότητας στη δημόσια ζωή, όπου ευδοκούν το "μέσον", οι παρέες, η καμαρίλα, εκεί οι γυναίκες χάνουν. Στις συνθήκες αυτές οι ηθικοί εκβιασμοί βρίσκουν πρόσφορο έδαφος και το τίμημα που απαιτείται είναι, συχνά, δυσβάστακτο. Το προνομιακό πεδίο για το γυναικείο κοινωνικό φύλο είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη δημοκρατία, η θεσμικά ρυθμισμένη δημόσια ζωή.

Αν, συνεπώς, υπάρχει μία κοινωνική δύναμη, που αντικειμενικά ευνοείται από μέτρα πρόληψης και καταστολής της διαφθοράς, αυτή είναι ο γυναικείος παράγων. Θα ήταν, λοιπόν, ιδιαίτερα ευφυές εκ μέρους εκείνων των πολιτικών, που θεωρούν προτεραιότητα την "κάθαρση" του δημόσιου βίου, να κάνουν χώρο στις γυναίκες και να στηριχθούν σε αυτές. Γιατί μια τέτοια εκστρατεία χρειάζεται δυνάμεις, φορείς, συμμαχικά ερείσματα, αγκωνάρια μέσα στην κοινωνία των πολιτών. Χρειάζεται "αγραυλούσες" συνειδήσεις. Άλλωστε δεν είναι ένας αγώνας με ημερομηνία λήξης, είναι μία διαρκής προσπάθεια, πολύ περισσότερο που η εξουσία έχει την τάση της περιχαράκωσης και της απόσπασης από τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες, την τάση της αλαζονείας και της περιφρόνησης προς τις ανάγκες των πολλών.

Σήμερα η κυβέρνηση της Ν.Δ. σταθερά αναφέρεται στην ανάγκη περιορισμού και αντιμετώπισης της διαπλοκής και της συνακόλουθης διαφθοράς. Υπάρχει μία εμμονή σε αυτή τη ρητορική, που ελπίζω να μην είναι μόνο φραστική πλειοδοσία. Ελπίζω να μην έχει απλώς ορίζοντα την αντικατάσταση των υπαρχόντων μεγαλοσυμφερόντων με άλλα συμμαχικά στον χώρο της νέας κυβέρνησης.

Ανεξάρτητα, όμως, του αν η κάθαρση που επαγγέλλεται έχει μικρότερο ή μεγαλύτερο ορίζοντα και γνησιότητα προθέσεων, εμείς, ως πολίτες που ανήκουμε και σε συλλογικότητες, έχουμε χρέος να δώσουμε το απαιτούμενο βάθος και την απαιτούμενη έκταση στο ζήτημα αυτό, που έγινε κύριο χαρακτηριστικό του πολιτικού συστήματος.

Στη μαύρη τρύπα της διαπλοκής χάνονται αξίες, αρχές, κανόνες και πολύτιμοι πόροι τόσο αναγκαίοι για τη θεραπεία των κοινωνικών δεινών. Κακοποιείται η δημοκρατία. Το ζήτημα μπαίνει πλέον διλημματικά: Η διαπλοκή, η πολιτική και ο πολιτισμός στην πολιτική. Τίποτα λιγότερο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/10/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Μα καλά, πότε έγινε άνω - κάτω το πολιτικό κλίμα; Πότε έκοψε η μαγιονέζα της ολυμπιακής συναίνεσης; Πότε ενεργοποιήθηκαν οι δυσαρέσκειες τόσων κοινωνικών ομάδων;

Δείγματα άτεγκτης κυβερνητικής αλαζονείας καταγράφονται πλέον, καθώς ζούμε για νιοστή φορά το κλασικό ελληνικό σενάριο: άλλα μέχρι την Κυριακή των εκλογών και άλλα από τη Δευτέρα μετά τις εκλογές. Έριξε με τη σέσουλα προεκλογικές υποσχέσεις η Ν.Δ., φιλολαϊκού και λαϊκίστικου χαρακτήρα, και τώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με τις υπερώριμες προσδοκίες τάξεων, κατηγοριών και ομάδων.

Τώρα στις απαιτήσεις των δικαιούχων απαντά: Πώς είπατε; Δεν ακούγεστε καλά, δοκιμάστε πάλι. Ο υπουργός είναι σε ευρωπαϊκή συνάντηση. Ο προϊστάμενος είναι σε υπηρεσιακή σύσκεψη...

Για μυριοστή φορά, ως αναδυομένη Αφροδίτη, σχηματίζεται μπροστά μας το πρόβλημα των προβλημάτων της πολιτικής ζωής της χώρας: η αναξιοπιστία. Ποια σεμνότητα και ποια ταπεινότητα μπορεί να φτουρήσει εδώ, χωρίς το βάθρο της σοβαρότητας που λέγεται αξιοπιστία; Ενότητα λόγων και έργων, εκπλήρωση εξαγγελιών και υποσχέσεων.

Βέβαια εμείς της αριστερής όχθης, που έχουμε ζήσει στο σαρκίο μας σειρά τις ματαιώσεις και διαψεύσεις, δεν είχαμε αυταπάτες. Προειδοποιούσαμε όσο και όπως μπορούσαμε: Παιδιά, προσέξτε, δεν είναι δυνατόν ένα πρόγραμμα περαιτέρω φιλελευθεροποίησης της αγοράς εργασίας και ιδιωτικοποιήσεων να δουλεύει για τον λαό. Δεν είναι δυνατόν μια πολιτική νεοφιλελεύθερη να υπηρετεί δύο κυρίους: την οικονομική ολιγαρχία και τους πολλούς-ές. Πλην, επί ματαίω.

Τώρα, όλοι και όλες μαζί, περισσότερο ή λιγότερο υπεύθυνοι-ες, καλούμαστε να αναζητήσουμε τα λαστιχένια παπούτσια.

Αλλά τα πράγματα δεν είναι τραγελαφικά, έως και καφκικά, μόνο στην πολιτική ζωή. Στην κοινωνία, επίσης, πρωτοφανή πράγματα συμβαίνουν. Μαθαίνουμε ότι τοπικοί άρχοντες οργανώνουν ταξίδια σε ξένες χώρες, για να φέρουν γυναίκες για τον ανδρικό πληθυσμό της περιοχής τους.

Μέχρι τώρα ξέραμε, ότι τοπικοί εκπρόσωποι έκλειναν τα μάτια ή και υπέθαλπαν τις εκδρομές του Σαββατοκύριακου, κατά τις οποίες γυναίκες από γειτονική χώρα έρχονταν στο χωριό για να προσφέρουν τα θέλγητρά τους επί πληρωμή. Τώρα το σενάριο προβλέπει μονιμότερη χρήση (ήμαρτον) του εμπορεύματος. Γιατί έχεις καμία αμφιβολία, ότι πρόκειται για μορφή αγοραπωλησίας; Για έμμεση εμπορία; Ή μήπως και άμεση, τόσα το κεφάλι;

Η μυθολογία και ιστορία, που αναφέρει εφόδους για μαζική αρπαγή γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και δουλεία, ωχριά μπροστά στην ανεπτυγμένη μεταμοντέρνα κοινωνία του 21ου αιώνα.

Το νόστιμο είναι που οι απολογητές/τριες της πατριαρχίας σπεύδουν να ρίξουν τον λίθο του αναθέματος και πάλι στις γυναίκες. Αυτές φταίνε που δεν θέλουν να μείνουν στην ύπαιθρο, που δεν μπαίνουν στα ζόρια κ.λπ.

Δεν έχουν καταλάβει κάτι, υπεύθυνοι και μη, ότι η γυναίκα σήμερα έχει στόχους, επιθυμεί -και σωστά- βελτίωση των συνθηκών ζωής και αυτονομία. Θα πάει, λοιπόν, εκεί που θεωρεί ότι οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν.

Ας φρόντιζαν οι υπεύθυνες ηγεσίες να αναπτύξουν ολόπλευρα την ύπαιθρο οικονομικά και πολιτιστικά. Τόσα πακέτα κοινοτικά και ΜΟΠ πήγαν στράφι, τόσες αγροτικές επιδοτήσεις. Πού είναι, λοιπόν, η περιφερειακή ανάπτυξη; Πού είναι οι συνθήκες ζωής και πολιτισμού για να ελκύσουν τα νιάτα, για να καλύψουν τις ολοένα και αυξανόμενες απαιτήσεις των γυναικών;

Επιστρέφουμε τις ιερεμιάδες ως απαράδεκτες!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/09/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω μια υποψία, ότι τελώ εν συγχύσει τελικώς. Μια σκέψη δεν με αφήνει να κοιμηθώ. Τι είδους πρότυπο γυναικείας χειραφέτησης προωθείται; Υπάρχει γυναικείο μοντέλο εξουσίας; Από τη μια μου αρέσει η αυτοπεποίθηση των νέων γυναικών και κοριτσιών. Η αφοβία τους, η άνεση που κινούνται στο δημόσιο χώρο, η παρρησία τους από τα δημόσια βήματα.

Καμιά φορά, μάλιστα, είναι υπερβολική αυτή η σιγουριά. Τα αγόρια είναι χαζά, αποφαίνεται συχνά η δεκαπεντάχρονη Ελένη, που τη βοηθάω καμιά φορά στην ελληνική. Άλλες φορές μου λέει πως είναι εντελώς ανώριμα και ανεύθυνα, πως τα κορίτσια είναι καλύτερα στη σχολική επίδοση.

Στη δική μας γενιά υπήρχε γυμνάσιο θηλέων και γυμνάσιο αρρένων. Το ανδρικό φύλο ήταν λίγο σαν μύθος, διατηρούσε μια αχλή μυστηρίου... Σχολείο - σπίτι και, με άδεια του Συλλόγου των Καθηγητών, τυχόν παρακολούθηση κάποιας παράστασης. Επαρχία γαρ...

Ο συγχρωτισμός με τα αγόρια απαγορευόταν διά ροπάλου. Τώρα αγόρια και κορίτσια είναι όλο τον καιρό μαζί, οι σχέσεις έχουν απομυθοποιηθεί, οι φιγούρες απέκτησαν τα πραγματικά τους χαρακτηριστικά.

Αυτό είναι καλό μέχρι ενός ορίου. Γιατί παρατηρείται μια τάση εξανδρισμού στη συμπεριφορά των κοριτσιών. Είπαμε ισότητα, όχι εξομοίωση. Τα δύο φύλα δεν είναι ίδια. Πρέπει όμως να είναι ίσα.

Έχω ιδιαίτερα ανησυχήσει για το πού βαδίζει η κοινωνική χειραφέτηση των γυναικών με τις περιπτώσεις των "μαύρων χιρών", των φιλοπόλεμων ηγέτιδων και πολιτικών (π.χ. Ολμπράιτ, Κοντολίζα Ράις, για να σταθώ στα πιο πρόσφατα), των βασανιστριών στις φυλακές Αμπού Γράιμπ του Ιράκ. Αυτά τα παραδείγματα συμπεριφοράς απηχούν τις πιο απεχθείς μορφές πατριαρχικής πολιτείας, που κάνουν τον κόσμο να υποφέρει.

Αραγε, απέναντι στη γυναίκα-θύμα πρέπει οπωσδήποτε να στέκεται η γυναίκα-θύτης;

Πρέπει να γίνεται η επιλογή κατ' ανάγκην ανάμεσα στον ανήφορο και κατήφορο; Ίσωμα δεν υπάρχει;

Πρέπει και οι γυναίκες, όταν "έρχονται στη βασιλεία τους" να ταπεινώνουν τους άντρες;

Πρέπει να ανταποδίδουν τα ίσα; Να προσφεύγουν σε πορνικές υπηρεσίες, να τρέχουν μαζικά στα ανδρικά στριптиζάδικα, να παρενοχλούν σεξουαλικά;

Και είναι αυτό απελευθέρωση;

Αν αυτά συμβούν μαζικά, αν ο γυναικείος παράγων, που εκπορθεί δυναμικά τον δημόσιο χώρο και χρόνο, συντελέσει ώστε οι πληγές της κοινωνίας να επεκταθούν περαιτέρω, αυτό θα είναι η τραγωδία της ιστορίας.

Η ώρα των γυναικών πρέπει να συνδεθεί με τη διαμεσολάβηση ιδιοτήτων, στοιχείων και αξιών που ελλείπουν από την κοινωνία ή είναι αγαθά εν ανεπαρκεία. Η μείωση των επιπέδων της βίας, του милитарισμού, ο εκδημοκρατισμός των διεθνών σχέσεων, η άρση του χάσματος Βορρά - Νότου, η προάσπιση του περιβάλλοντος, οι ίσες ευκαιρίες για όλους -ες, η δίκαιη κατανομή του πλούτου, η ανοχή στη διαφορετικότητα, η κατάργηση της φτώχειας, είναι τεράστια προτάγματα για να αφήνουν ασυγκίνητες τις γυναίκες που μαζικά εισέρχονται στον κοινωνικό στίβο.

Σε ένα κατάκοπο σύστημα κεφαλαιοκρατικής και ανδροκρατικής εξουσίας, που αμφισβητείται σοβαρά λόγω των βαθιών ανισοτήτων που παράγει, είναι ίσως μια ευφυής επιλογή του η ενσωμάτωση στους αρμούς του άφθαρτου παράγοντα, που είναι οι γυναίκες.

Είναι ένας κίνδυνος που δεν τον είχα ως τώρα φανταστεί. Δηλαδή, να έχουμε ένα μετα-πατριαρχικό, στην ουσία όμως το ίδιο πατριαρχικό, μοντέλο. Που θα προωθεί τις ίδιες απαξίες.

Δεν θα ήθελα να το ζήσω αυτό.

Αλλά θα επανέλθουμε στο θέμα γιατί έχει πολύ ψωμί.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/09/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Οι πολιτικοί εκπρόσωποι του συστήματος είναι, φυσικά, ικανοποιημένοι από την Ολυμπιάδα. Δεν κρύβουν, μάλιστα, τη χαρά τους. Σύμφωνα με τις δικές τους προδιαγραφές, οι αγώνες πέτυχαν. Κι όταν λέω εκπρόσωποι, αυτοί, όπως καταλαβαίνεις, δεν εντοπίζονται μόνο στην κυβερνώσα παράταξη.

Παρακάτω, το λαϊκό αίσθημα είναι κάτι σαν χαρμολύπη. Ανακούφιση, γιατί τελείωσαν χωρίς προβλήματα, αλλά και περισυλλογή έως και ανησυχία για τον "λογαριασμό" που μας περιμένει. Οι πάντες - πάσες είναι βέβαιοι-ες για τη σπατάλη, υπογραμμίζοντας ότι πρόκειται για ένα πολυτελές πάρτι, για μια εμποροπανήγυρη - άντε εορτοπανήγυρη- που είναι για πλούσιους/ες. Και επίσης, οι πολίτες από τη μια μετρούν τα μετάλλια, από την άλλη σχολιάζουν πικρόχολα την κατάσταση που επικρατεί με τη φαρμακοδιέγερση και τους κινδύνους. Αποδοκιμάζουν το ντόπινγκ μεν, αλλά παράλληλα αραδιάζουν δικαιολογίες, ότι δεν μπορεί να έχεις, αλλιώς, διακρίσεις. Άσε, σχιζοφρένεια θα πάθουμε στο τέλος με τη γραμμή "και τούτο ποιείν, κακείνο μη αφιέναι"...

Πάντως, είναι ευκαιρία τώρα που με τόσο δραματικό τρόπο άνοιξε το επτασφράγιστο κεφάλαιο "ντόπινγκ" να κουβεντιάσουμε σοβαρά και συστηματικά ως κοινωνία.

Γιατί αυτό δεν αφορά μια αθλητική νησίδα, αλλά όλη την κοινωνία. Δημοτικές κινήσεις, σύλλογοι γονιών και κηδεμόνων, γυμναστικοί σύλλογοι, γυναικείες - φεμινιστικές οργανώσεις, πρέπει να μπουν στον διάλογο, εκτός των άλλων. Και λέω γυναικείες οργανώσεις γιατί μάζεψα ήδη τις πρώτες αντιδράσεις και κατέγραψα τις πρώτες σχετικές προτάσεις. Διάφορα σκευάσματα, σου λέει, προωθούνται σταθερά και στα κέντρα αδυνατίσματος και στα ινστιτούτα καλλονής, που λέγαμε παλιότερα. Τι είναι όλα αυτά; Και τι μανία έχει πιάσει τον κόσμο με τα λεγόμενα συμπληρώματα διατροφής;

Ακούγεται, ξέρεις, τραγελαφικό, από τη μια να κάνουν εξαντλητικές δίαιτες και από την άλλη να στέργουν στα συμπληρώματα διατροφής. Επειδή ακούμε ακριτομύθιες δεξιά - αριστερά, επειδή έχουμε λίγο - πολύ θολή εικόνα, αρκετή ημιμάθεια, πρέπει η συζήτηση από την περιοχή του σκανδάλου να μετατοπιστεί στο επίπεδο μιας σοβαρής, υπεύθυνης και σε βάθος ενημέρωσης.

Γιατί μπορεί μεν η εμμονή στη σκανδαλοθηρική πλευρά να είναι η χρυσότοκος όρινθα για τα απογευματινά δελτία των ιδιωτικών καναλιών, όμως πέραν αυτού δεν προσφέρει τίποτε. Αντίθετα, σύγχυση και δέον παράγει. Και αρκετοί γονείς δεν κοιμούνται ήσυχα τα βράδια, καθώς οι περιγραφόμενοι κίνδυνοι εξαλλαγών των κυττάρων, εθισμού, ακόμη και πριατισμού (sic) αιωρούνται στον αέρα.

Μου έλεγε προχθές ανήσυχη μια φίλη ότι σπρώξαμε τα παιδιά μας στον αθλητισμό και για τον λόγο να μην πέσουν στα ναρκωτικά και για να οικοδομήσουν χαρακτήρα

και ήθος και εκεί παραμονεύουν τα αναβολικά. Ποιος θα το πίστευε! Δεν είναι τραγική ειρωνεία;

Τι πιστεύω; Είναι καλό ότι τραβήχτηκε το λουσάτο παραβάν και είδαμε από πίσω τη ζοφερή πραγματικότητα ως κοινωνία, το πικρό τίμημα της συλλογής μεταλλίων.

Οι ευχές από μόνες τους δεν αρκούν. Χρειάζονται κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις να πρωτοστατήσουν για την εξυγίανση του συστήματος περί τον αθλητισμό. Και ο αγώνας αυτός δεν είναι εύκολος, καθώς τα συμφέροντα έχουν θερίψει και η μήτρα της εμπορευματοποίησης που τα παράγει και αναπαράγει παραμένει αλώβητη. Είναι δε αγώνας που πρέπει να δοθεί και στο επίπεδο των ιδεών και των πράξεων.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/08/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Το καλό νέο είναι ότι οι γυναίκες κατέγραψαν δυναμική παρουσία στους Ολυμπιακούς. Σε όλα τα επίπεδα και, βέβαια, στο καθαυτό αθλητικό μέρος. Πράγμα που σημαίνει ότι σε μια κατ' εξοχήν δημόσια δραστηριότητα είχαν πολλαπλές ευκαιρίες. Η ελληνική γυναικεία συμμετοχή ήταν, επίσης, αξιοσημείωτη. Και οι διακρίσεις σημαντικότερες.

Δυστυχώς, υπάρχει και ένα "αλλά" στην υπόθεση. Γενικότερα μιλώντας, είδαμε ότι και οι αθλήτριες δεν είναι απαλλαγμένες από αυτό που αποτελεί τη μάστιγα του πρωταθλητισμού -ή και του αθλητισμού;- το ντόπινγκ. Υπήρξαν περιστατικά που ήρθαν να προστεθούν σε σειρά άλλων θλιβερών. Εκτός αυτού, είδαμε κατάπληκτες πρωταθλήτριες - μοντέλα σε άσεμνες, προκλητικές -κατά τον επιεικέστερο χαρακτηρισμό- στάσεις.

Είναι απορίας άξιο πώς συμβιβάζεται το αθλητικό ιδεώδες με όλη αυτή την ιδεολογία της παρακμής και τη βιομηχανία του σεξ, με την προώθηση προϊόντων και εμπορευμάτων, όπου η αθλήτρια και ο αθλητής είναι διαφημιστικοί κράχτες. Οι γυναίκες προσερχόμενες στον "στίβο" δυστυχώς αποδέχτηκαν -ή τουλάχιστον δεν αμφισβήτησαν- τα κυρίαρχα μοντέλα και δεν υιοθέτησαν κριτική στάση σε όλα αυτά που νοθεύουν το νόημα των αγώνων και την ταυτότητα που σφυρηλάτησαν οι αιώνες.

"Αναζητήστε την εμπορευματοποίηση" και εδώ, λοιπόν. Πώς να χαρείς όταν όλα αυτά συμβαίνουν; Θα αντιλέξεις, βέβαια, ότι υπάρχουν εξαιρέσεις. Ότι και στους Ολυμπιακούς της Αθήνας αναγνωρίσαμε θετικά παραδείγματα και σύμβολα. Δυστυχώς, αντί αυτά να αποτελούν τον κανόνα, μοιάζουν να είναι οι εξαιρέσεις.

Είναι θλιβερό να φτάνεις στο συμπέρασμα ότι η εμπορευματοποίηση δεν έχει αφήσει τίποτε άθικτο, ότι έχουν υπονομευθεί όλες οι αξίες. Είναι αποκαρδιωτικό να βλέπεις πόσο σαθρά είναι τα θεμέλια του αθλητικού συστήματος.

Το ερώτημα είναι: Όπως κτίζεται σήμερα το προφίλ των πρωταθλητών/τριών και υπεραθλητών/τριών παράγει θετικά σύμβολα για την κοινωνία; Η έναντι παντός τιμήματος συλλογή μεταλλίων πρέπει να υποστηριχθεί ως επιλογή; Οι γυναίκες, που υπήρξαν οι μεγάλες αποκλεισμένες της αθλητικής άμιλλας -και ακόμη και σήμερα υπάρχουν κράτη που δεν τις συμπεριλαμβάνουν στις αποστολές τους- θα δεχθούν αδιαμαρτύρητα ένα καθεστώς αδιαφάνειας, που νοθεύει τους κανόνες αυτής της ίδιας της άμιλλας; Θα απορροφηθούν από το αμφιλεγόμενο περιβάλλον, όπως αποδεικνύεται, των Ολυμπιακών της ΔΟΕ; Ή θα πρέπει -μαζί με άλλες κοινωνικές δυνάμεις- να ζητήσουν επανακαθορισμό του πλαισίου;

Η αθλητική κοινότητα, οι υγιείς και πιο συνειδητοποιημένες δυνάμεις της, εν πάση περιπτώσει, προκειμένου να κάνει αυτοκάθαρση, όπως λέγεται, πρέπει να στηριχθεί σε ένα κοινωνικό κίνημα, στο οποίο θα συμμετέχουν ευρύτερες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις. Το κίνημα αυτό θα διευκολύνει και θα βοηθήσει και όσους/ες,

όντας στην Ιερουσαλήμ και έχοντας σωστή εκτίμηση των πραγμάτων, δεν μπορούν ωστόσο να υψώσουν ανάστημα και να δημοσιοποιήσουν τις θέσεις τους γιατί αισθάνονται μόνοι/ες.

Ασφαλώς δεν μπορούμε να πετάξουμε μαζί με τα απόνερα και το παιδί.
Ασφαλέστατα, δεν μπορεί να υποβαθμίσουμε την ανάγκη επιστημονικής στήριξης του αθλητισμού, που πρέπει να στηριχθεί στο σχολικό, μαζικό αθλητισμό.

Αλλά πρέπει να τεθούν τα όρια. Και πρέπει νηφάλια, συστηματικά να κουβεντιάσουμε ως κοινωνία, αλλιώς θα πέφτουμε από τα σύννεφα διαρκώς και δη χωρίς... αλεξίπτωτο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/08/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Τέλειωσαν τα ψέματα...

Από σήμερα (χθες, δηλαδή) πρέπει να κάνουμε φόκους, όπως λέμε στη νεοελληνική, στη στέγη Καλατράβα. Όπερ εστί μεθερμηνευόμενο, στο θέαμα. Άρτος και θεάματα, άλλωστε, διεκδικούν πάντα το μετάλλιο στα διαχρονικά αιτήματα της ανθρωπότητας. Καμιά φορά, μάλιστα, το δεύτερο σκέλος του αιτήματος έρχεται να καλύψει τις εγγενείς ανεπάρκειες του πρώτου, αν και νηστικό αρκούδι δεν χορεύει. Ο άρτος, η ποιότητα της ζωής, δηλαδή, παραμένει ζητούμενο, γι' αυτό ας ξεχαστούμε με τα ολύμπικ γκέιμς. Ας περιπλανηθούμε στα ρεπορτάζ των σελέμπριτις για να ξεκολλήσουμε λίγο από τη μιζέρια. Το μέτρο του ονείρου δίνει το "Κουίν Μέρι", που, ως άλλο πολυτελές κάστρο, ελλιμενίστηκε στο ξακουστό επίνειο. Μεγαλεία, λοιπόν, και ανεξάντλητη πηγή για δημοσιογραφικό γκόσιπ. Γούστο έχει το πράγμα. Κι ακόμα πιο μεγάλη πλάκα έχει ο ορισμός του "λαμπερού" ονόματος, που δίνει το εγχώριο βλαχοκατεστημένο. Από εκεί βγάζεις συμπέρασμα για το στυλ και το ύφος των αγώνων, που, μην ξεχνάς, ονομάζονται γκέιμς. Η "παραλιακή" υπεραντιπροσωπεύθηκε στη λαμπαδηδρομία της φλόγας, αλλά και το δημοσιογραφικό σταρ - σύστεμ δεν κακόπεσε. Ένα ετερόκλητο πλήθος -με ποια κριτήρια;- κράτησε συγκινημένο τη φλόγα, για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν ότι οι δημόσιες σχέσεις σήμερα είναι το άλφα και το ωμέγα. Αντ' αυτού, παραγκωνίσθηκαν άνθρωποι που ταυτίζονται με την πορεία των αθλητικών επιδόσεων και του ολυμπιακού αθλητισμού. Τέλος πάντων, το πράγμα είχε φανεί εδώ και χρόνια. Η απουσία πολιτικής για τον πολιτισμό υπήρξε η μεγάλη ήττα όλων των κυβερνήσεων της μεταπολίτευσης, τουλάχιστον. Το "έτσι, χωρίς πρόγραμμα" σημάδεψε και τον χώρο αυτόν, στραπατσάρισε ανθρώπους, κατασπατάλησε το ανθρώπινο κεφάλαιο. Κρίμα, κρίμα! Η προσφυγή ενός Σαββόπουλου στο "τρικ Καλομοίρα" επιβεβαίωσε τα τραγελαφικά, όσο και τραγικά, αδιέξοδα σε αυτήν την περιοχή. Υπάρχει ένας πλήρης αποπροσανατολισμός, τα όρια μεταξύ σοβαρού και γελοίου συχνά μπερδεύονται. Τι είναι έργο πνευματικό, καλλιτεχνικό σήμερα και ποιοι είναι οι φορείς του; Από εκεί πρέπει ν' αρχίσουμε. Γιατί άλλα κριτήρια έχουν οι εταιρείες, ο πολιτιστικός ιμπεριαλισμός, και άλλα είναι τα πραγματικά. Γιατί τα λέω τώρα αυτά; Μα γιατί, με αφορμή το 2004, φάνηκε όλη η γύμνια και η χρόνια στρέβλωση αυτού που λέμε πολιτιστική, καλλιτεχνική, πνευματική ζωή. Τρεφόμαστε με πίτουρα, σε μια χώρα με βαθύτατες ρίζες στον πνευματικό πολιτισμό. Και το παράδοξο είναι ότι, μέσα σ' αυτή την παρακμή, υπάρχουν αναστήματα, υπάρχουν, σε πείσμα όλων των γελοίων συνθηκών, οι ταμένοι-ες της υπόθεσης.

Και θα μου πεις, εμείς οι πολίτες δεν έχουμε ευθύνη; Δεν έχουμε κρίση; Σ' ένα βαθμό. Γιατί κι εμείς παρασυρόμαστε από την υστερία των μίντια. Σήμερα όποιος έχει την τηλεόραση, αυτός και κυβερνά. Η τηλεόραση όχι απλώς δημιουργεί κλίμα, ποδηγετεί. Ρυθμίζει συμπεριφορές, αντιδράσεις. Τεράστια η δύναμη της τηλεοπτικής πειθούς και, δυστυχώς, είναι στην υπηρεσία της εμπορικότητας. Είναι, θά 'λεγα, το χωνί της οικονομικής και πολιτικής ολιγαρχίας. Χρειάζεσαι παιδεία και άσκηση για να αναπτύξεις αμυντικούς μηχανισμούς κριτικής θεώρησης των πραγμάτων απέναντι

στην τηλεοπτική είδηση -must. Χρειάζεται παιδεία και άσκηση για να μείνεις πολίτης και να μην περάσεις στις τάξεις του/της οπαδού και του καταναλωτή/τριας. Με άλλα λόγια, απαιτείται προσπάθεια για να μείνεις στο έδαφος των ευθυνών, που συνεπάγεται η ιδιότητα του/της πολίτη. Και γιατί να καταβάλλεται προσπάθεια, όταν όλοι γύρω - τριγύρω καλούν για λάιτ συμπεριφορές και στάσεις;

"Κάντο με τον εύκολο τρόπο" ακούμε συχνά. Δυστυχώς, η λάιτ αντιμετώπιση των πραγμάτων υπάρχει μόνο στην εικονική πραγματικότητα. Η πραγματικότητα της ζωής είναι αμείλικτη και τραχιά...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/08/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Τέλειωσαν τα ψέματα...

Από σήμερα (χθες, δηλαδή) πρέπει να κάνουμε φόκους, όπως λέμε στη νεοελληνική, στη στέγη Καλατράβα. Όπερ εστί μεθερμηνευόμενο, στο θέαμα. Άρτος και θεάματα, άλλωστε, διεκδικούν πάντα το μετάλλιο στα διαχρονικά αιτήματα της ανθρωπότητας. Καμιά φορά, μάλιστα, το δεύτερο σκέλος του αιτήματος έρχεται να καλύψει τις εγγενείς ανεπάρκειες του πρώτου, αν και νηστικό αρκούδι δεν χορεύει. Ο άρτος, η ποιότητα της ζωής, δηλαδή, παραμένει ζητούμενο, γι' αυτό ας ξεχαστούμε με τα ολύμπικ γκέιμς. Ας περιπλανηθούμε στα ρεπορτάζ των σελέμπριτις για να ξεκολλήσουμε λίγο από τη μιζέρια. Το μέτρο του ονείρου δίνει το "Κουίν Μέρι", που, ως άλλο πολυτελές κάστρο, ελλιμενίστηκε στο ξακουστό επίνειο. Μεγαλεία, λοιπόν, και ανεξάντλητη πηγή για δημοσιογραφικό γκόσιπ. Γούστο έχει το πράγμα. Κι ακόμα πιο μεγάλη πλάκα έχει ο ορισμός του "λαμπερού" ονόματος, που δίνει το εγχώριο βλαχοκατεστημένο. Από εκεί βγάζεις συμπέρασμα για το στυλ και το ύφος των αγώνων, που, μην ξεχνάς, ονομάζονται γκέιμς. Η "παραλιακή" υπεραντιπροσωπεύθηκε στη λαμπαδηδρομία της φλόγας, αλλά και το δημοσιογραφικό σταρ - σύστεμ δεν κακόπεσε. Ένα ετερόκλητο πλήθος -με ποια κριτήρια;- κράτησε συγκινημένο τη φλόγα, για να επιβεβαιωθεί το ρηθέν ότι οι δημόσιες σχέσεις σήμερα είναι το άλφα και το ωμέγα. Αντ' αυτού, παραγκωνίσθηκαν άνθρωποι που ταυτίζονται με την πορεία των αθλητικών επιδόσεων και του ολυμπιακού αθλητισμού. Τέλος πάντων, το πράγμα είχε φανεί εδώ και χρόνια. Η απουσία πολιτικής για τον πολιτισμό υπήρξε η μεγάλη ήττα όλων των κυβερνήσεων της μεταπολίτευσης, τουλάχιστον. Το "έτσι, χωρίς πρόγραμμα" σημάδεψε και τον χώρο αυτόν, στραπατσάρισε ανθρώπους, κατασπατάλησε το ανθρώπινο κεφάλαιο. Κρίμα, κρίμα! Η προσφυγή ενός Σαββόπουλου στο "τρικ Καλομοίρα" επιβεβαίωσε τα τραγελαφικά, όσο και τραγικά, αδιέξοδα σε αυτήν την περιοχή. Υπάρχει ένας πλήρης αποπροσανατολισμός, τα όρια μεταξύ σοβαρού και γελοίου συχνά μπερδεύονται. Τι είναι έργο πνευματικό, καλλιτεχνικό σήμερα και ποιοι είναι οι φορείς του; Από εκεί πρέπει ν' αρχίσουμε. Γιατί άλλα κριτήρια έχουν οι εταιρείες, ο πολιτιστικός ιμπεριαλισμός, και άλλα είναι τα πραγματικά. Γιατί τα λέω τώρα αυτά; Μα γιατί, με αφορμή το 2004, φάνηκε όλη η γύμνια και η χρόνια στρέβλωση αυτού που λέμε πολιτιστική, καλλιτεχνική, πνευματική ζωή. Τρεφόμαστε με πίτουρα, σε μια χώρα με βαθύτατες ρίζες στον πνευματικό πολιτισμό. Και το παράδοξο είναι ότι, μέσα σ' αυτή την παρακμή, υπάρχουν αναστήματα, υπάρχουν, σε πείσμα όλων των γελοίων συνθηκών, οι ταμένοι-ες της υπόθεσης.

Και θα μου πεις, εμείς οι πολίτες δεν έχουμε ευθύνη; Δεν έχουμε κρίση; Σ' ένα βαθμό. Γιατί κι εμείς παρασυρόμαστε από την υστερία των μίντια. Σήμερα όποιος έχει την τηλεόραση, αυτός και κυβερνά. Η τηλεόραση όχι απλώς δημιουργεί κλίμα, ποδηγετεί. Ρυθμίζει συμπεριφορές, αντιδράσεις. Τεράστια η δύναμη της τηλεοπτικής πειθούς και, δυστυχώς, είναι στην υπηρεσία της εμπορικότητας. Είναι, θά 'λεγα, το χωνί της οικονομικής και πολιτικής ολιγαρχίας. Χρειάζεσαι παιδεία και άσκηση για να αναπτύξεις αμυντικούς μηχανισμούς κριτικής θεώρησης των πραγμάτων απέναντι

στην τηλεοπτική είδηση -must. Χρειάζεται παιδεία και άσκηση για να μείνεις πολίτης και να μην περάσεις στις τάξεις του/της οπαδού και του καταναλωτή/τριας. Με άλλα λόγια, απαιτείται προσπάθεια για να μείνεις στο έδαφος των ευθυνών, που συνεπάγεται η ιδιότητα του/της πολίτη. Και γιατί να καταβάλλεται προσπάθεια, όταν όλοι γύρω - τριγύρω καλούν για λάιτ συμπεριφορές και στάσεις;

"Κάντο με τον εύκολο τρόπο" ακούμε συχνά. Δυστυχώς, η λάιτ αντιμετώπιση των πραγμάτων υπάρχει μόνο στην εικονική πραγματικότητα. Η πραγματικότητα της ζωής είναι αμείλικτη και τραχιά...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/07/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Με αφορμή το πρόσφατο συνέδριο της Ν.Δ. έλαβα κι εγώ -εν μέσω σειράς παραληπτών- τριών - τις προτάσεις της Γραμματείας Γυναικών της Ν.Δ. διά χειρός κ. Κ. Παπακώστα.

Στόχοι των προτάσεων, μεταξύ άλλων, είναι να "υποβοηθήσει (η Γραμματεία) τη συμμετοχή του κόμματος στην ολότητα της κοινωνικής διάρθρωσης, έχοντας λόγο και ρόλο και προτάσεις και θέσεις σε κάθε στοιχείο της κοινωνικής εφαρμογής". Μήπως εσύ καταλαβαίνεις, γιατί εμένα τα ελληνικά μου δεν φτάνουν; Όπως επίσης δεν καταλαβαίνω και το παρακάτω εδάφιο: "Να επισημάνει (η Γραμματεία) την ανάγκη για συμμετοχή των μελών της σε κοινωνικούς φορείς στα αστικά κέντρα και την επαρχία, που θα δυναμώνει τις πρωτοβουλίες και θα ενισχύει το know-how της κομματικής διάρθρωσης".

Κάτι σαν πασοκοελληνικά του πρώτου καιρού μου μοιάζουν (δηλαδή των μυστακίων, της φαβορίτας και του ζιβάγκο, ξέρεις).

Τέλος πάντων, και ύστερα σου λέει να συνεννοηθείς κομμάτι με τη γαλάζια πλευρά...

Όμως ας το πάρει το ποτάμι το λεκτικό ύφος. Ας έρθουμε λιγάκι στην ουσία. Λέγεται, λοιπόν, στην εισήγηση της κ. Παπακώστα: "Ταυτόχρονα το τετριμμένο και πολυδιαφημισμένο περί ισότητας (που επικοινωνιακά περισσότερο αναφέρεται στα δύο φύλλα -φύλλα-, σημειωτέον, με δύο λάμδα) εμείς το αναγάγουμε (σ.σ.:!) στην ισότητα των πολιτών και στις ίσες ευκαιρίες, που εξασφαλίζουν τη δέσμευση ότι κανείς πολίτης που ζει ή φιλοξενείται στη χώρα δεν θα τύχει διαφορετικής αντιμετώπισης...".

Ωστε, λοιπόν, τετριμμένο το θέμα της ισότητας των φύλων και άρα να πάψουμε να το διατυπώνουμε και να το εκφωνούμε. Αυτή όμως δεν είναι μια απλή λεκτική αλλαγή.

Είναι αλλαγή προσανατολισμού και πολιτικής.

Η διάχυση της ισότητας των φύλων στη γενική ισότητα ή στη γενική πολιτική κατά των διακρίσεων είναι οπισθοδρόμηση. Αφορά προηγούμενα στάδια και όχι το τωρινό, όπου η ισότητα των φύλων αποτελεί πλέον μέρος των διεθνών κειμένων, ου μην αλλά και της πολιτικής. Και μάλιστα με την ισότητα λόγω φύλου συνδέονται σήμερα απαραίτητα και τα θετικά μέτρα για την ουσιαστικοποίησή της. Πρόκειται για ένα σημαντικό βήμα προόδου και άρα δεν μπορούμε να πάμε πίσω από το gender equality. Η διάχυση της ισότητας των φύλων στη γενική ισότητα, σε μια εποχή που πρέπει από τις διακηρύξεις να πάμε στην πραγματική ισότητα, θα αδυνατίσει τα συνδυασμένα μέτρα πολιτικής και τις θετικές δράσεις και θα μας γυρίσει πολύ πίσω. Δεν θα είχε ίσως τόση σημασία να ασχοληθούμε με το θέμα αν η Ν.Δ. δεν ήταν κυβέρνηση. Έτσι, άραγε, σκέφτεται να πορευτεί στο θέμα της ισότητας και σε ό,τι αφορά τον κυβερνητικό θεσμό, τη Γενική Γραμματεία του ΥΠΕΣΔΔΑ; Ελπίζω πως

όχι. Πέρασαμε διά πυρός και σιδήρου προκειμένου να εξορθολογίσουμε κάπως τις αυταρχικές πατριαρχικές δομές της κοινωνίας. Επιβάλαμε θεσμούς, ειδικές πολιτικές με τη συνδρομή και της ευρωπαϊκής πολιτικής. Δεν θα δεχθούμε αδιαμαρτύρητα τα φληναφήματα και ιδεολογήματα εκείνα, ότι είναι παλαιομοδίτικος ο αγώνας για την αυτοδιάθεση των γυναικών, για την αξιοπρέπεια του προσώπου μας. Θα μου πεις, τι περιμένεις, όταν επ' εσχάτων διακηρύχθηκε το τέλος της ιστορίας; Σιγά μην ορρωδήσουν προ της ισότητας των φύλων. Αστείον πράγμα!..

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/07/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Πολύ μου άρεσε η πρόταση νόμου Δραγασάκη και Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, που κατατέθηκε στη Βουλή. Σκέφτομαι, ότι ενώ η πρόταση είναι γενικής ισχύος, ωστόσο σαν να αφορά περισσότερο τις γυναίκες. Τα τελευταία χρόνια είμαστε μάρτυρες καταστάσεων όπου σε μια απότομη καμπή, σε μια απρόβλεπτη μεταβολή των πραγμάτων, αρκετές γυναίκες περιέπεσαν στην έσχατη ένδεια. Και έχω και τώρα που μιλάμε να αριθμήσω περιστατικά της ακραίας φτώχειας. Κατά καιρούς μου τηλεφωνεί σε απόγνωση η Ιωάννα, μητέρα τεσσάρων παιδιών, χωρίς πατέρα, και εκπέμπει SOS. Βάζω τότε σε εφαρμογή πυροσβεστικά το όποιο δίκτυο γνωστών και φίλων για να μαζέψουμε κάποια ευρώ, σταγόνα τον ωκεανό, όπως αντιλαμβάνεσαι.

Σε μια εποχή, όπου οι απολύσεις γίνονται αιφνίδια, λόγω των συνεχών ανασυγκροτήσεων των επιχειρήσεων για λόγους ανταγωνισμού, μπορεί εύκολα ένας / μία εργαζόμενος / η να τεθεί εκτός συστήματος. Και no martini, no party! Δεν έχεις δουλειά, δεν έχει και ασφάλιση επίσης. Άσε που, κι αν έχεις δουλειά, μπορεί να μην έχεις ασφαλιστική κάλυψη, έτσι όπως τα κόβουν και τα ράβουν τώρα οι εργοδότες. Πολύ δύσκολο, εξάλλου, είναι σήμερα να έχεις κάποια αποταμίευση. Πολλά νοικοκυριά όχι μόνο δεν αποταμιεύουν, αλλά δανείζονται κιόλας από τις τράπεζες για την κάλυψη στοιχειωδών αναγκών. Το φάσμα της ακρότατης απορίας είναι προ των πυλών. Και είναι χρέος του οργανωμένου συνόλου, που είναι η πολιτεία και η κοινωνία, να μην επιτρέπουν ένα μέλος να πέφτει κάτω από το όριο μιας σχετικά αξιοπρεπούς διαβίωσης, να μην αφήνουν ο/η πολίτης να οδηγείται στην απόγνωση και την ταπείνωση.

Διακόσια πενήντα ευρώ φαντάζουν λίγα, αλλά για κάποιον-α που δεν έχει ούτε πέντε είναι κάτι.

Αν και εγώ συμφωνώ απόλυτα με τον τρόπο που ο Γ. Δραγασάκης έθεσε το θέμα. Ότι το χρηματικό επίδομα είναι περισσότερο μέσον, παρά αυτοσκοπός. Στόχος είναι να εντοπισθούν αυτοί οι περίπου 600.000 πολίτες, άνδρες και γυναίκες, ντόπιοι-ες και μη, να βοηθηθούν με ειδικά προγράμματα επανένταξης στην εργασία, να γίνουν ορατοί-ές με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες τους. Αυτό είναι το σπουδαιότερο όλων. Αλλά η σημασία αυτής της πρωτοβουλίας κινείται και πέραν της κοινωνικής ομάδας των πολιτών σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Φέρνει στο τραπέζι της επικαιρότητας το θέμα συνολικά της φτώχειας και της διασύνδεσής της με την ανεργία και την κοινωνική πολιτική. Ζούμε σε έναν κόσμο που, παρά το τεχνολογικό θαύμα, οι ανισότητες διευρύνονται και προσλαμβάνουν ακραίες μορφές. Όλο και περισσότερο η ζώνη της εξαθλίωσης και του κοινωνικού αποκλεισμού μεγαλώνει εις βάρος της σχετικής φτώχειας, που κι αυτή είναι ντροπή και όνειδος για την ανθρωπότητα. Είναι μια ευκαιρία να ξαναφέρουμε τη συζήτηση στα αίτια που παράγουν και αναπαράγουν κολασμένους σε αυτή τη γη. Να δούμε πού έχει οδηγήσει, πού οδηγεί ο άκρατος οικονομικός ανταγωνισμός και η μανία του κέρδους.

Τι αποτέλεσμα έχει επιφέρει η υποβάθμιση όλων των αξιών και η υποταγή στο υπερκέρδος.

Μία τέτοια συζήτηση ανατέμνει το σύγχρονο οικονομικό - παραγωγικό μοντέλο και αποκαλύπτει την αντιανθρώπινη φιλοσοφία του. Εάν κάποιοι-ες περισσότεροι-ες από σήμερα κατανοήσουν τους μηχανισμούς της φτώχειας, ε, όφελος για την κοινωνία θα είναι, δεν νομίζεις;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/07/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Τς, τς, τς...

Δεν νομίζεις πως είναι ώρα να ξεκαβαλήσεις το άτι της εθνικής σου -φρενήρους- έξαρσης, ω Ευγενία; Διότι ομολογώ πως με απογοήτευσες. Ε, όχι, αγαπητή μου Ευγενία και company, η ελληνική σημαία δεν είναι παρεό ούτε κάποια σημαία αθλητικού - ποδοσφαιρικού συλλόγου για να την κουβαλάς στην πλάτη ή να την κάνεις κεφαλόδεσμο. Ούτε ο εθνικός ύμνος είναι το top ten της εβδομάδας για να αποτελεί το σάουντρακ του σίριαλ των γραφικών αντιδράσεων τόσων χιλιάδων Ελλήνων και Ελληνίδων...

Σπάω εδώ και μέρες το κεφάλι μου για να βρω και να εντοπίσω σε ποια ακούρδιστη χορδή "βρήκε" τελικά η μπάλα. Τι ήταν αυτό που πυροδότησε όλη αυτήν την τρελή αριστοφανική ενέργεια του ελληνισμού, εντός και εκτός χωρικών υδάτων, που μοιάζει με ομαδικό μεθύσι; Τι απωθημένες και ματαιωμένες προσδοκίες της συλλογικής συνείδησης επενδύθηκαν σε αυτή τη νίκη; Κάτι σαν εκδίκηση της "πτωχής, πλην τιμίας πατρίδος" μου μοιάζει... Κάτι σαν ρεβάνς εναντίον του κουτόφραγκων, που μας βγαίνουν και κάνουν το κομμάτι τους εδώ και κάτι πολλά χρόνια.

Ε, ναι, λοιπόν! Πήραμε συλλογική εκδίκηση για το στρίμωγμα, το οποίο μας επέβαλαν από εθνικής ανεξαρτησίας και δώθε. Ήταν, χωρίς αμφιβολία, μια νίκη στο συμβολικό πεδίο, που συγχρόνως είναι ένα διαβατήριο στην ισοτιμία. Έτσι, για να μάθουν τι εστί "ψυχή του Έλληνα".

Ψυχή που έχει την ιδιότητα να υπερβαίνει τις υλικές και τεχνικές προϋποθέσεις των άλλων, να αίρεται πάνω από στρατηγικούς σχεδιασμούς. Η ψυχή του Έλληνα είναι συνυφασμένη με την ανατροπή, με το απροσδόκητο, το ανέλπιστο, με αυτό που χαρακτηριστικά ομολογείται: "Τους τη φέραμε!".

Μέσα σ' αυτή την επινίκια ατμόσφαιρα έδρασαν εξίσου οι γυναίκες. Όλων των ηλικιών δε. Γιαγιάδες -μετά η άνευ των παππούδων- ξέχασαν τα αρθριτικά τους, πέταξαν τα χάπια και ροβόλησαν στις πλατείες και τις ρούγες της γειτονιάς. Εκεί που οι τοπικοί άρχοντες, έμπλεοι εθνικής υπερηφάνειας, αναμετέδιδαν τα ελληνικά κλέη στους - στις παραλοϊσμένους-ες πολίτες, ενώ απέναντι το "παραδοσιακό σουβλάκι" έψηνε... Τσέχους στα κάρβουνα και Ζιντάν - Φίγκο (Παναγία, βοήθα!).

Άσε που όλος ο παραδοσιακός μας πολιτισμός (τσαμπούνες, γκαίντες και πίπιζες) μετακόμισαν εν μια νυκτί στην Πορτογαλία, όπου εδοξάσθησαν ο πυρρίχιος, η χλαμύδα και η περικεφαλαία.

Το πιο γλυκό και συγκινητικό για μένα ήταν το ελίσιο στεφάνι στα μαλλιά.

Τέλος πάντων, όλα τα είδαμε και ζήσαμε εντός δύο - τριών ημερών. Οι βωμολοχίες, οι εθνικιστικές κορώνες, ο ρατσισμός και ο σεξισμός νομιμοποιήθηκαν πλήρως. Έγιναν χαριτωμένα ανέκδοτα. Παιδιά και κοράσια έψαλλαν εν αγαστή συμπνοία τον αίνο στον τσολιά (άστο, μην το σκαλίζεις). Ρεζίλι γίναμε και εσύ, Ευγενία, έγινες μέρος αυτού του απίθανου μασκαρέματος.

Βολεύτηκες πάνω στην μπάλα, αλλά πρόσεξε μην έρθεις τούμπα. Γιατί ποτέ η μπάλα δεν ευδοκίμησε ως στέρεο κάθισμα και δη αποκούμπι των εθνικών ονείρων!

Μην βολεύεσαι με υποκατάστατα μιας πραγματικής ανάτασης, που παραμένει ζητούμενο για τον ελληνισμό. Μην επιτρέπεις στους άθλιους πολιτικάντηδες να αξιοποιούν μια φυσιολογική ικανοποίηση για την ποδοσφαιρική νίκη, προκειμένου να καλύψουν την τραγική απουσία πολιτικής για τον πολιτισμό.

Μην επιτρέπεις το "Ντα Λουζ" να γίνει το άλλοθι και η κολυμβήθρα του Σιλβάμ για όλα τα γκολ που έχουμε φάει από τους κυβερνώντες ως λαός.

Το 'πιασες το υπονοούμενο;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/07/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Παρακολουθώ τους μέχρι ακρότατης υπερβολής εθνικούς πανηγυρισμούς για τις επιδόσεις της εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου...

Μήπως "λατινοαμερικανοποιούμαστε" Μήπως δεν πρόκειται για ένα παιχνίδι, μήπως είναι κάτι παραπάνω; Διότι πολλά εθνοπρεπή ακούσαμε αυτές τις μέρες και πολλά απαξιωτικά των αντιπάλων (Μέχρι και "Ζιντάν σουβλάκι" (sic) είδαμε...).

Λυπάμαι που δεν θα ενσωματωθώ στο κλίμα της υστερίας, που φαίνεται πως τσουλάει και δεν έχει να κάνει με την εύλογη ικανοποίηση για το αποτέλεσμα.

Η σκέψη μου είναι σε ένα εξαιρετικό κείμενο, πολιτικότατο, σοβαρό, που το σύνταξαν παιδιά και που σπρώχνεται στην αφάνεια, σε σχέση με το ποδόσφαιρο. Παιδιά εργαζόμενα σε μορφές βαριάς παιδικής εργασίας, παιδιά που συνέρρευσαν από όλο τον κόσμο στη Φλωρεντία στις αρχές του περασμένου Μάη, για το συνέδριο των Παιδιών για την Παιδική Εργασία.

Πρόκειται για τη "Διακήρυξη της Φλωρεντίας", κείμενο που θα έπρεπε να καταχωρήσουν αυτούσιο τα έντυπα μέσα ενημέρωσης και τα ηλεκτρονικά να το σχολιάσουν σε ειδικές εκπομπές.

Το κείμενο είναι έμμεση κραυγή αποδοκιμασίας ενός άδικα οργανωμένου κόσμου, όπου οι ενήλικοι δεν βρίσκουν δουλειά και οι ανήλικοι -και κάτω των δεκατεσσάρων ετών- χρησιμοποιούνται στη θέση ενηλίκων για λόγους υπερεκμετάλλευσης.

Από αυτό το κείμενο, που παρουσίασε μεταφρασμένο σε συνέντευξη τύπου το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, παίρνω ορισμένα αποσπάσματα:

"Οι κυβερνήσεις πρέπει να θεσμοθετήσουν ως έγκλημα την παιδική εργασία, αλλά δεν μπορούν να θεωρούν εγκληματίες τα παιδιά. Τα παιδιά είναι θύματα της παιδικής εργασίας. Πρέπει να θεσπιστούν και να εφαρμόζονται νόμοι που τιμωρούν αυστηρά τους ενήλικες που εκμεταλλεύονται τα παιδιά για το συμφέρον τους. Όταν οι κυβερνήσεις φέρνουν στα δικαστήρια υποθέσεις παιδιών θυμάτων παιδικής εργασίας, πρέπει να στηρίζουν τα παιδιά, παρέχοντάς τους δωρεάν νομική υποστήριξη. Τα παιδιά πρέπει να μπορούν να καταδίδουν ανθρώπους που τα εκμεταλλεύτηκαν, χωρίς να φοβούνται ότι θα βρουν τον μπελά τους. Απεναντίας, τα παιδιά αυτά πρέπει να απελευθερωθούν και να αποκατασταθούν".

"Ενώ οι κυβερνήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά σε όπλα και πολέμους, εξακολουθούν να υπάρχουν παιδιά που δεν μπορούν να διαβάσουν και να γράψουν. Δεν έχουν σπίτια για να ζήσουν και τροφή να φάνε. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στις ανάγκες των παιδιών. Πρέπει να δώσουν στα παιδιά όλα όσα τους είναι απαραίτητα για να ζήσουν και ακόμα να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους".

"Οι κυβερνήσεις πρέπει να παρέχουν υποχρεωτική δωρεάν ποιοτική εκπαίδευση. Τα σχολεία πρέπει να έχουν ικανούς δασκάλους με τα κατάλληλα προσόντα. Πρέπει να υπάρχει μηχανισμός που να ελέγχει ότι οι δάσκαλοι κάνουν καλά τη δουλειά τους και ότι οι νόμοι για την παροχή δωρεάν εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά εφαρμόζονται. Οι δάσκαλοι πρέπει να πληρώνονται καλύτερα. Επίσης η εκπαίδευση να παρέχεται εξίσου σε όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, οικονομική κατάσταση, θρησκεία, τόπο γέννησης, υπηκοότητα, κοινωνική τάξη, αναπηρία, εντοπιότητα ή γλώσσα".

Τα απλά και αυτονόητα ζητούν τα παιδιά. Αλλά αυτά τα απολύτως λογικά και αναγκαία είναι τα πιο δύσκολα και περίπλοκα για την πολιτική εξουσία, στο βαθμό που έχει προσανατολιστεί στην εξυπηρέτηση της κερδομανίας και του πιο σκληρού και ανέλεγκτου οικονομικού ανταγωνισμού. Στον βωμό του θυσιάζονται οι πολύτιμοι ανθρωπinoι και φυσικοί πόροι.

Ως τότε θα γίνεται αυτό ανεκτό;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/06/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Ημέρα αφιερωμένη στην πάλη κατά της μάστιγας των ναρκωτικών η σημερινή και βρίσκω εξαιρετικά επίκαιρο το άρθρο της κ. Κατερίνας Μάτσα "Γυναίκα τοξικομανής: ένα κοινωνικό πρόβλημα που απαιτεί άμεση αντιμετώπιση". Περιέχεται στο τελευταίο τεύχος (αριθμ. 76) του περιοδικού "Ο Αγώνας της Γυναίκας" που εκδίδει ο

Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Στο ίδιο τεύχος υπάρχει και όλη η άλλη ύλη της σχετικής ημερίδας του Συνδέσμου, που οργάνωσε με αφορμή την απονομή του βραβείου κοινωνικής προσφοράς "Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου" στην κ. Κατερίνα Μάτσα για την 8η Μαρτίου. Και ακριβώς το άρθρο είναι το περιεχόμενο της ομιλίας της στη βραδιά της βράβευσης.

Με την εκδήλωση αυτή ο Σύνδεσμος θέλησε να ανοίξει με τον πιο έγκυρο τρόπο τον προβληματισμό και τη συζήτηση γύρω από την έμφυλη διάσταση της τοξικομανίας, που δυστυχώς γίνεται ολοένα και πιο επίκαιρη. Θέλησε, επίσης, να υπογραμμίσει τη σημασία των εξειδικευμένων προγραμμάτων και υποδομών για τη θεραπεία και απεξάρτηση των γυναικών - τοξικομανών, πράγμα που κάνει το "18 ΑΝΩ" με την καθοδήγηση της κ. Μάτσα.

Δίνω ορισμένα σχετικά αποσπάσματα:

"Δίνουμε ως θεραπευτική ομάδα τη μάχη για να δημιουργηθεί, στο πλαίσιο του '18 ΑΝΩ', ανεξάρτητος τομέας γυναικών. Αυτός θα περιλαμβάνει, εκτός από το ειδικό πρόγραμμα απεξάρτησης γυναικών στο Ψυχικό και το Κέντρο Υποδοχής Γυναικών στο κέντρο της Αθήνας (Αριστείδου 10-12), που ήδη λειτουργούν, και άλλα δύο τμήματα, που θα λειτουργήσουν μόλις προσληφθεί το αναγκαίο έμπειρο και εκπαιδευμένο προσωπικό, για να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στη ζήτηση των υπηρεσιών μας, που διαρκώς αυξάνεται: ένα δεύτερο ειδικό πρόγραμμα γυναικών στο Κουκάκι και ένα πρόγραμμα απεξάρτησης μητέρων εσωτερικής διαμονής των ιδίων και των παιδιών τους στο κέντρο της Αθήνας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην πρόληψη, μέσα από τη συστηματική παρέμβαση στους γενεσιουργούς παράγοντες, ατομικούς, οικογενειακούς και κοινωνικούς, της τοξικομανίας στις γυναίκες, και ιδιαίτερα στις λεγόμενες ομάδες υψηλού κινδύνου (μονογονεϊκές οικογένειες, κακοποιημένες γυναίκες, μετανάστριες και άλλες), όλες εκείνες που αποτελούν τα πρώτα και μεγάλα θύματα της κρίσης. Γιατί είναι σε εποχές βαθιάς κοινωνικής κρίσης, σαν τη σημερινή, που κινητοποιείται ο μηχανισμός δημιουργίας εξιλαστήριων θυμάτων, για να μετατρέψει την τοξικομανή γυναίκα, περισσότερο από τον άνδρα, σε αποκλειστική σχεδόν αιτία του κοινωνικού κακού, δίνοντάς της τον ρόλο του αποδιοπομπαίου τράγου.

Από αυτήν την άποψη, η αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της τοξικομανίας στη γυναίκα δεν αφορά μονάχα την ίδια και τους ειδικούς της απεξάρτησης και δεν αποτελεί ένα καθαρά 'γυναικείο ζήτημα'. Αφορά ολόκληρη την

κοινωνία, τη διαλεκτική της εξάρτησης και της ελευθερίας της, το παρόν και το μέλλον της. Προϋποθέτει δε την αντίσταση όλων μας στον κοινωνικό έλεγχο και τη βιοπολιτική της βιοεξουσίας. Προϋποθέτει νέες μορφές συλλογικότητας, για να δώσουμε τη μάχη ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό και τον ρατσισμό.

Η σημερινή εκδήλωση, θέτοντας στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινωνίας τις τοξικομανείς γυναίκες, αναδεικνύει την ανάγκη της οργάνωσης της πρόληψης σ' αυτό το πεδίο του συντονισμού των προσπαθειών για να λειτουργήσουν πολλά θεραπευτικά προγράμματα πολλών τύπων, που θα τις προσελκύσουν στη θεραπεία, θα τις κρατήσουν μαζί με τα παιδιά τους και θα τις βοηθήσουν να ολοκληρώσουν την απεξάρτηση και να επανενταχθούν κοινωνικά. Να εργασθούν και να κερδίσουν με αξιοπρέπεια τη ζωή τους, έχοντας, πια, το δικό τους σύστημα αξιών να μορφωθούν, να δημιουργήσουν, να αγωνισθούν κοινωνικά".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/06/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Ποια ιστορική ρήση είχε την πλέρια εφαρμογή της κατ' αυτὰς στη χώρα της "φαιδράς πορτοκαλέας"

"Ανθ' ημών... Γουλιμής". Μωρέ και "ανθ' υμών", λέω εγώ, και μην κάνεις κουβέντα παραπέρα.

Το τι είδαν πάλι τα ματάκια μας και άκουσαν τα αυτάκια μας, ένας Αριστοφάνης χρειάζεται, άντε ένας Σουρής, για να τα ιστορήσει.

Βρέθηκαν, σου λέει, 32.483 πολίτες που ψήφισαν Δ. Βεργή, ντυμένο φουστανέλλα και τσαρούχι. Προδιαγράφει διεξόδους και για μας η τεχνική Βεργή, Ευγενία. Ποτέ κανείς δεν έχασε παίζοντας με εθνικά σύμβολα και χρώματα...

Για να σοβαρευτούμε, η σούμα των ευρωεκλογών δεν μας επιτρέπει αισιόδοξες σκέψεις, πανευρωπαϊκά μιλώντας. Συντηρητικά, εθνικιστικά, φασίζοντα, λαϊκοφασιστικά, ρατσιστικά, λάιτ, "τρικολόρε", σχήματα είχαν την τιμητική τους. Και τερατώδης αποχή. Και αρκετές απορριπτικές πλατφόρμες. Λίγα επιχειρήματα και νηφαλιότητα, πολλά συνθήματα, περισσότερες ατάκες.

Είναι κρίμα να διαπιστώνεις ότι ο σύνθετος πολιτικός λόγος είχε τόσο λίγη τύχη και ο δημόσιος διάλογος τόσο λίγο χώρο για να αναπτυχθεί. Εύκολο να πεις ναι, ευκολότερο όχι στη σημερινή πορεία πραγμάτων. Το πιο δύσκολο, αλλά και το πιο υπεύθυνο, είναι να εξηγήσεις εκείνη την πολιτική στάση που λέει όχι στη σημερινή ευρωπαϊκή τάξη και συγχρόνως ναι σε μια εναλλακτική ενωμένη Ευρώπη, όπου η δημοκρατία, η ευημερία, η ισόρροπη βιώσιμη ανάπτυξη και τα κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν προτεραιότητα.

Ιδιαίτερα επικίνδυνα είναι εκείνη η πλατφόρμα που απορρίπτει την ενωμένη Ευρώπη εξ υπαρχής. Διότι τι προτείνει για αντικατάσταση; Την εθνική αναδίπλωση; Την επιστροφή στο κράτος - έθνος κατά την εποχή, μάλιστα, της μεγαλύτερης στην ιστορία αλληλεξάρτησης κρατών και κοινωνιών; Προκρίνει την επώαση εθνικών (εθνικιστικών) ερίδων, αντί της θεσμικής συνεργασίας και της αέναης διαβούλευσης στο πλαίσιο της ενωμένης Ευρώπης; Είναι προτιμότερος ένας πόλος σταθερότητας και ειρηνικής συνεργασίας, παρά μια προοπτική όπου οι διαφορές μεταξύ κρατών θα έχουν την τάση να αναφλέγονται.

Αν οι πλείστες δυνάμεις, που εκφράζουν την αντίθεσή τους στη σημερινή ελίτ με τον άτσαλο τρόπο της απόρριψης, συγκέντρωναν όλες τις προσπάθειες και εφεδρείες, προκειμένου να τροποποιηθούν οι πολιτικοί συσχετισμοί, η κατάσταση θα ήταν διαφορετική. Ευμενέστερη για τα ταξικά συμφέροντα των λαών.

Δυστυχώς το μέτωπο -κοινωνικό και πολιτικό- των διαμαρτυρούμενων και αντιτιθέμενων στην Ευρώπη των αγορών είναι "τρεις λαλούν και δυο χορεύουν".

Πρώτα πρέπει να απαντήσουν στο δίλημμα: τι είναι πρώτο; Τα ταξικά ή τα εθνικά συμφέροντα. Από το πώς απαντάται αυτό το δίλημμα εξαρτάται το εύρος των συμμαχιών.

Είναι μερικές αξίες, που πρέπει να τυγχάνουν υπεράσπισης, ανεξαρτήτως εθνικής προέλευσης: το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι κοινωνικές κατακτήσεις των εργαζομένων, η ισότητα των φύλων είναι πέρα από τα σύνορα.

Για την υπεράσπισή τους απαιτείται σύμπληξη μετώπων. Ο στρατηγικός αντίπαλός μας -το χρηματιστικό κεφάλαιο- έχει κατορθώσει να επιβάλλει την αγορά ως την ύπατη αξία, πάνω και από την πολιτική ρύθμιση. Όσοι/ες οριοθετούνται απέναντι σ' αυτήν δεν θα πρέπει να κάνουν το παν για να προωθήσουν τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης; Δεν θα πρέπει λοιπόν να προχωρήσουν στη δική τους δικτύωση;

Δεν βλέπουμε την επίθεση στη σύνταξη, στις θεμελιώδεις ελευθερίες; Τι άλλο περιμένουμε; Πολύ κοντά είμαστε στο "εάλω η πόλις" (φτου, φτου, φτου...).

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/06/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Με το αίσθημα του ανικανοποίητου βαδίζουμε στις κάλπες. Πώς σηκώνεσαι από ένα τραπέζι υπεσχημένης ευωχίας, ενώ δεν έχεις απολαύσει παρά μερικά ορντέβρ, ε κάπως έτσι. Το πραγματικό προγραμματικό μενού δεν σερβιρίστηκε ποτέ...

Έπεσα έξω και στις προβλέψεις μου, καθώς βλέπεις. Νόμιζα ότι τουλάχιστον τις δύο τελευταίες εβδομάδες θα είχαμε ένα κρεσέντο έστω και γενικόλογων εκτιμήσεων περί την Ευρώπη. Πλην, ρέστα αφωνίας πολιτικής έδωσε στο σύνολό του το πολιτικοδημοσιογραφικό κατεστημένο. Και βαθύτατου αποπροσανατολισμού. Στάθηκε στις δέκατης τέταρτης τη τάξει πλευρές, για να μην πούμε ότι εισήγαγε θέμα που είναι της επόμενης περιόδου: αυτό της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας. Ήμαρτον, Παναγίτσα μου!

Κι όμως, αυτή η κραυγάζουσα (λόγω σκοπιμοτήτων) αφωνία, η απουσία ουσιαστικών αντιπαραθέσεων την ώρα που πρέπει, για τα ζητήματα που πρέπει, δεν θα μας βγει σε καλό. Τα μηνύματα τα λάβαμε. Με Νατοϊκό μανδύα ετοιμάζουν τη συμμετοχή στρατιωτών μας στα μέτωπα κατασχύνης του Ιράκ, του Αφγανιστάν και γύρευε πού αλλού. Τώρα ήταν η ώρα να αναλύσουμε τι εστί NATO σήμερα και τι σημαίνει η άμυνα και ασφάλεια της Ενωμένης Ευρώπης να είναι υπό την ομπρέλα του NATO. Σημαίνει διαιώνιση της αμερικανικής παρουσίας στην Ευρώπη, υπεροχή της αμερικανικής υπερδύναμης στα κρισιμότερα θέματα βαριάς πολιτικής, που είναι σήμερα η ασφάλεια.

Δεν ξέρω πόσοι-ες τόχουμε αντιληφθεί, αλλά από το 1999 και 'δώ άλλαξε και επισήμως ο ρόλος και ο χαρακτήρας του Βορειοατλαντικού Συμφώνου. Από αμυντικό σύμφωνο έχει μεταβληθεί στον στρατιωτικό βραχίονα της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας του νεοφιλελευθερισμού και φιλοδοξεί να πάρει τη θέση του ΟΗΕ, χωρίς να είναι ο ΟΗΕ. Χωρίς τις δικλίδες ασφαλείας του διεθνούς δικαίου δηλαδή θα μας βρούνε συμφορές, αν δεν επιμείνουμε, μέσω των κοινωνικών και πολιτικών μας φορέων, να συζητούνται στο δημόσιο διάλογο τα μεγάλα ζητήματα, που επέχουν θέση μοίρας και ριζικού στη ζωή μας, όπως η ειρήνη και ο πόλεμος. Γιατί άραγε αντιστάθηκε τόσο πολύ η Συντακτική Συνέλευση για το μέλλον της Ευρώπης στο αίτημα των οργανώσεων πολιτών να συμπεριληφθεί η ειρήνη στο προοίμιο της Συνταγματικής Συνθήκης; Και μια που αναφέρθηκα σε αυτό, τότε άλλοτε θεωρούν οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας, στο απόλυτο σύνολό τους, ότι πρέπει να συζητηθούν οι δεσμεύσεις που συνεπάγονται οι πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης;

Ίσως κλείσει το θέμα μέσα στον Ιούνιο, στο επικείμενο Συμβούλιο Κορυφής της Ε.Ε. και μετά θα εκπλαγούμε, όπως με το Σχέδιο Ανάν. Αλλά το Σχέδιο Ανάν δεν προέκυψε στη Λουκέρνη. Προηγήθηκαν χρόνια και χρόνια διαπραγματεύσεων, τα ζητήματα διέρρεαν (όρα acknowledgment του κατεχόμενου τμήματος) και ούτε γάτα ούτε ζημιά. "Το Κυπριακό δεν πουλάει" λεγόταν. Τώρα άντε να δούμε πώς θα βγούμε από το αδιέξοδο. Έτσι, λοιπόν, και με το NATO. Έτσι και με την κατάπτυστη

Συμφωνία Ε.Ε. - ΗΠΑ για την έκδοση και αμοιβαία δικαστική συνδρομή, που υπογράφηκε με τη συγκινητική προθυμία της ελληνικής Προεδρίας της Ε.Ε., της "επιτυχημένης" κατά τα άλλα...

Για να το πω λιανά, ο κ. Σημίτης έσπευσε να χαρίσει στους Αμερικάνους ένα κείμενο - πλαίσιο που τινάζει στον αέρα όλη την ασπίδα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που είναι διεθνώς αναγνωρισμένα. Ο κ. Καραμανλής θα θέσει το θέμα άραγε, έστω και τώρα, της συνταγματικής ασυμβατότητας για να μας προφυλάξει από τις συνέπειες; Ή "δι' ασήμαντον αφορμήν" θα κινδυνεύουμε να βρεθούμε στα μικρά και μεγάλα Γκουαντανάμο της Αμερικής; Να εκδοθούμε σε χώρα που διατηρεί τη θανατική ποινή;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/06/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Κατά την τελευταία επικοινωνία μας έκανα κάποια συνοπτική αναφορά στο ψηφοδέλτιο "Γυναίκες για μια άλλη Ευρώπη".

Η Ελένη Πορτάλιου μου έστειλε κείμενο απάντησης και το καταχωρώ ως έχει:

"Αγαπητή Μελίνα,

Είμαι μια από τις γυναίκες που έχουν συναντηθεί πολλές φορές μαζί σου. Ελπίζω ότι δεν θα χωριστούμε ούτε στο μέλλον εκτός εάν φροντίσουν γι' αυτό κάποιοι άλλοι.

Έτσι θέλω να δώσω ορισμένες διευκρινίσεις σε εύλογες επισημάνσεις σου. Το αμιγές γυναικείο ψηφοδέλτιο των Γυναικών για μια Άλλη Ευρώπη δεν αποτελεί για μας στρατηγική. Είναι μια δυνατή χειρονομία που επιδιώκει να ταράξει τα νερά της κοινωνίας, της πολιτικής και της αριστεράς, να θέσει το πρόβλημα της φυλετικά ανάπηρης και απρόσωπης δημοκρατίας, να εμφανίσει τα πλούσια πολιτικά και κοινωνικά πρόσωπα των γυναικών και να υποδείξει, με θετικό και συμβολικό τρόπο αυτό που έπρεπε και πρέπει να κάνει η αριστερά - ιδιαίτερα η δική μας ανανεωτική και ριζοσπαστική αριστερά.

Δεν υιοθετούμε όλες οι Γυναίκες για μια Άλλη Ευρώπη τις ποσοστώσεις, δεν θέλουμε να εκτοπίσουμε τους άνδρες και πολύ περισσότερο να γίνουμε χαλίφηδες στη θέση των χαλίφηδων. Θέλουμε μόνο τον χώρο που μας ανήκει.

Είμαστε γυναίκες δραστήριες στην κοινωνία και την πολιτική αλλά και γυναίκες της διπλανής πόρτας που υποφέρουν στη σιωπή. Γυναίκες ενάντια στη φτώχεια, τη βία και τον αποκλεισμό. Το μόνο που δεν είμαστε είναι super power γυναίκες. Άλλωστε απεχθανόμαστε τόσο το super όσο και το power. Με το αμιγές γυναικείο ψηφοδέλτιο θέλουμε να μιλήσουμε όχι μόνο για τον παραγκωνισμό των γυναικών αλλά και όσων κοινωνικών ομάδων δεν διαθέτουν δημόσια φωνή.

Ελπίζω να ενημερώσεις τις αναγνώστριες και τους αναγνώστες σου για τις διευκρινίσεις μας".

Υπογραμμίζω το σημείο που λέει, ότι το αμιγές γυναικείο ψηφοδέλτιο δεν αποτελεί για όσες είχαν την πρωτοβουλία \\\στρατηγική\\.

Είναι, άρα εργαλείο \\\τακτικής\\ και μέσον πίεσης. Πριν δεκαπέντε - είκοσι χρόνια θα μπορούσε να ήταν και αποτελεσματικό. Σήμερα που όλη η πίεση συγκεντρώνεται στο mainstreaming, στην ένταξη δηλαδή της ισότητας σε όλες τις πολιτικές, πιστεύω πως αποπροσανατολίζει.

Ξέρω, πως ορισμένες φεμινίστριες δεν θα συμφωνήσουν. Σου λένε, άστο να λειτουργεί εκφοβιστικά απέναντι σε μια ματσό ανδροκρατία. Άστο να επισείεται ως

απειλή... Άλλο όμως είναι να έχεις ένα γυναικείο ψηφοδέλτιο επί μηδενικής παρουσίας γυναικών στην Ευρωβουλή, και δεν είναι απόμακρο αυτό το παρελθόν, και άλλο σήμερα, που οι αγώνες όλων μας έφεραν κάποιο αποτέλεσμα. Διότι στις φετινές ευρωεκλογές το ποσοστό των γυναικών στους τέσσερις συνδυασμούς, που αντιστοιχούν στα κόμματα της Βουλής, κυμαίνεται από 25-50%, πράγμα που δεν έχει ξαναγίνει.

Η αριστερά υστέρησε μέχρι σήμερα στον τομέα αυτόν, ενώ σε άλλους τομείς τα πήγε πολύ καλά.

Όμως, από την άλλη, η αριστερά είναι το κοινό μας σπίτι, ο δημόσιος χώρος ανδρών και γυναικών. Μαζί θα προχωρήσουμε γνωρίζοντας, ότι η στρατηγική της αριστεράς είναι η πλέον ενδεδειγμένη για να ακουμπήσει και η φεμινιστική στρατηγική. Το καθήκον μας, να αναβαθμίζουμε συνεχώς τις φεμινιστικές ιεραρχήσεις στο σύνολο της πολιτικής ατζέντας της αριστεράς.

Είναι φορές που η αριστερά μας εξοργίζει, μας αδειάζει, μας προβληματίζει. Είναι όμως η δική μας αριστερά, είναι σχέση ζωής!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/05/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Μιράκολο! Μιράκολο! Η ΓΣΕΕ έχει μέχρι και Επιτροπή Νέων με έργο και διαδρομή. Τι μαθαίνεις όσο ζεις, λοιπόν! Κι εμείς που νομίζαμε, ανοήτως, ότι ούτε και η πρώτη δραστήρια Γραμματεία Γυναικών της ΓΣΕΕ το τελευταίο διάστημα δεν λειτουργούσε πια. Και όλες εμείς, που μπορεί να μην παροικούμε την Ιερουσαλήμ, αλλά, όσο να 'ναι, έχουμε θέα προς αυτήν, αδίκως δηλαδή νομίζουμε πως όλες οι επιτροπές υπολειπονται έως αδρανούν; Και όχι μόνο στη ΓΣΕΕ, για να πούμε τη μαύρη αλήθεια. Γενική είναι η κρίση των συλλογικοτήτων.

Και να, λοιπόν, που ξεπετάχτηκε μέσα από το χάος η κ. Ματσούκα για να μας δώσει μια ελπίδα φωτός! Κατά τα άλλα, η εντύπωση που έχει δημιουργηθεί, αναφορικά με τις γυναικείες υποψηφιότητες, είναι περίπου ευφορική. Το ευρωψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ ανταποκρίνεται τύποις στις μοντέρνες προδιαγραφές, δηλαδή συμμετοχή φύλων 50 - 50, εναλλασσόμενη σειρά, επικεφαλής γυναίκα, νέα γυναίκα. Τώρα πλέον υπάρχει προηγούμενο και πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς. Ο ΣΥΝ αύξησε το ποσοστό συμμετοχής, κάπως μειωμένη εμφανίζεται η γυναικεία συμμετοχή στα ψηφοδέλτια Ν.Δ. και ΚΚΕ. Και βέβαια είναι ο συνδυασμός των γυναικών. Ξέρω ότι ανυπομονείς να ακούσεις τι σκέφτομαι γι' αυτό. Είναι, βλέπεις, το ασυνήθιστο, το bizzare! Πολλές από τις κυρίες του ψηφοδελτίου αυτού τις γνωρίζω. Με αρκετές έχουμε βρεθεί σε διάφορα επίπεδα των αγώνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και όχι μόνο.

Τη στιγμή που σου γράφω δεν γνωρίζω το περιεχόμενο της προγραμματικής τους πλατφόρμας με λεπτομέρειες και αυτό το τελευταίο μετράει για μένα. Όμως δεν συμφωνώ με το αμιγές γυναικείο ψηφοδέλτιο. Δεν συμφωνώ \ως στρατηγική\. Διότι αναπαράγει, εκ του αντιθέτου, το μονοφυλετικό ανδρικό ψηφοδέλτιο, που είδαμε και πάθαμε να το νοθεύσουμε μέχρι ενός σημείου. Από το 1988 αγωνιζόμαστε ως κίνημα να κατακτήσουμε οι γυναίκες, τουλάχιστον, το ένα τρίτο των θέσεων παντού, δηλαδή την κρίσιμη μάζα, μέχρις ότου φθάσουμε στο 50 - 50. Αγωνιζόμαστε για την ισορροπία στα κέντρα των αποφάσεων. Ποτέ δεν είπαμε για το 100%. Ποτέ δεν μιλήσαμε για έναν ιμπεριαλισμό του φύλου! Ποτέ δεν καθοδηγηθήκαμε από την απληστία του "όλα ή τίποτα"! Ποτέ δεν πρυτάνευσε η λογική της καθαρότητας του φύλου (δεν μας φτάνουν οι τραγωδίες από το credo της φυλετικής καθαρότητας;), της δήθεν ανωτερότητας. Δεν ανέχομαι να υποτιμούν το φύλο μας, ούτε όμως ανέχομαι και την ανοησία της super power γυναίκας. Διεκδικούμε πόντο - πόντο με αξιοπρέπεια τη θέση μας στην πολιτική και στη ζωή. Τίποτα δεν μας χαρίζεται. Ιδιαίτερα εμάς, που ταχθήκαμε να σκαλίζουμε τα κάρβουνα και δεν χαϊδεύουμε τα αυτιά των ηγεσιών. Πάντα θα βρίσκεται μια αφορμή για να παραμεριζόμαστε ως εμπόδιο.

Το αστείο του πράγματος είναι ότι, προσωπικά, αν αθροίσω τις δεκαετίες, οι πιο πολλές προτάσεις που μου έγιναν για υποψηφιότητα, παντός τύπου, είναι από πολιτικά σχήματα άλλα από τον χώρο όπου ανήκα. Και δεν είμαι το μόνο παράδειγμα (κάθε συσχετισμός με άλλα πραγματικά γεγονότα ας θεωρηθεί άκυρος). Εκτός αν

ακολουθήσεις την τακτική της φίλης Ολυμπίας, να αυτοπροτείνεσαι δηλαδή, κάτι που δεν ταιριάζει καθόλου με τον χαρακτήρα που έχω και πορεύομαι.

Αυτά ως παρένθεση για να ευθυμήσουμε.

Λέω, λοιπόν, ότι διεκδικούμε τον χώρο που (έπρεπε να) μας ανήκει σπιθαμή προς σπιθαμή, αλλά μέχρι το 50%, άντε μέχρι το 51%, για να αντιστοιχηθούμε με τα αριθμητικά πληθυσμιακά δεδομένα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/05/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Στο κλίμα ανατροπής των πραγματικών προτεραιοτήτων του τόπου, στο διάστημα της μεσοβασιλείας, όπου η δημόσια διοίκηση τελεί εν συγχύσει, άντε εν αναμονή, όπου μόνο η Εκκλησία αισθάνεται σαν ψάρι στο νερό, είναι περίπου αναμενόμενο ότι ουσιαστική προετοιμασία για το ραντεβού των ευρωεκλογών δεν υπάρχει. Τα κόμματα έχουν αναλωθεί με το θέμα των προσώπων, των θέσεων στις λίστες. Στα γεγορτάς το θέμα αυτό, ποιος, ποια, πού, κατάντησε πληκτικά αφόρητο.

Συζήτηση επί των πολιτικών, από ελάχιστη έως καθόλου.

Πού χώρος και διάθεση για να δοθούν απαντήσεις σε καίρια ερωτήματα προσανατολισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον, όπου οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι διαρκώς μεγαλώνουν. Η απουσία αυτής της συζήτησης, η σκανδαλώδης αποσύνδεση των όσων συμβαίνουν στον τόπο με την ευρωπαϊκή προοπτική, πράγματι εντυπωσιάζει. Τώρα, μαντεύεις τι θα γίνει. Μέσα σε δεκαπέντε μέρες θα αρχίσει ξαφνικά ένα ατελείωτο μπλα μπλα, θα ζαλιστούν οι πολίτες.

Κύριος οίδε τι θα ξεκρίνουν τελικά. Και ύστερα ζητούμε και δημοψήφισμα για την ευρωπαϊκή συνταγματική συνθήκη. Λες και έχει ολοκληρωθεί το πρώτο και ουσιαστικό στάδιο, της ενημέρωσης και -γιατί όχι;- της πίεσης για συνδιαμόρφωση των διατάξεων και προβλέψεων της Συνθήκης εκ μέρους των Ευρωπαίων πολιτών και συλλογικοτήτων. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο της Συντακτικής Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης, που ετοίμασε το Σχέδιο, χαμπάρι δεν πήρε η ελληνική κοινή γνώμη για τα διαδραματιζόμενα.

Ορισμένες προσωπικότητες και ορισμένες συλλογικότητες μόνο, πλην των αρμοδίων εμπλεκομένων, παρακολούθησαν την υπόθεση, όχι παθητικά, αλλά παρεμβαίνοντας ενεργητικά με προτάσεις. Στα ζητήματα της ισότητας, π.χ., πρέπει να ομολογήσουμε χάριτες στην κ. Σοφία Σπηλιωτοπούλου, νομικό, ανεξάρτητη εμπειρογνώμονα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αντιπρόεδρο της Ένωσης Ευρωπαίων Γυναικών Νομικών και της Ένωσης Γυναικών Νοτίου Ευρώπης, που κίνησε γη και ουρανό στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Πρέπει, ευλογώντας τα... ανύπαρκτα γένια μας, να πούμε καλά λόγια για την ημερίδα που έγκαιρα οργάνωσε ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, πέρσι τον Απρίλη, στη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας. Τα πορίσματα αυτού του ευρωπαϊκού συμποσίου προσυπέγραψαν 200 ευρωπαϊκές μη κυβερνητικές οργανώσεις (μεταξύ αυτών 24 ελληνικές). Στη βάση αυτή στηρίχθηκε τότε και η ελληνική κυβέρνηση για να αποδεχθεί την προώθηση του βασικού αιτήματος, η ισότητα των φύλων να συμπεριληφθεί στο άρθρο 2, για τις "αξίες" της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με αυτά τα πορίσματα υπό μάλης οδεύσαμε στη Συνέλευση των Γυναικών στο Μπομπινί, στη διάρκεια της συνάντησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ, τον Νοέμβριο του 2003 στο Παρίσι. Με βάση αυτά σήμερα το ελληνικό Συντονιστικό της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών κατά της φτώχειας και της βίας οργανώνει

συζητήσεις στις γειτονιές και το Κέντρο Ερευνών για θέματα ισότητας της ΓΓΙ στις ημερίδες του ανά την Ελλάδα στηρίζει τις συζητήσεις για την ευρωπαϊκή προοπτική και την ισότητα των φύλων.

Έτσι γίνονται οι δουλειές. Στη βάση τεκμηριωμένων αναλύσεων και προτάσεων, με σοβαρό και υπεύθυνο τρόπο και όχι με πλειοδοσία κραυγών και φωνασκιών.

Γι' αυτές τις θέσεις ενημερώθηκε εκ μέρους του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας η νέα ελληνική κυβέρνηση, εν όψει της σύγκλησης της Διακυβερνητικής από την ιρλανδική προεδρία. Η πίεση για αλλαγές επί το ευνοϊκότερο για την ισότητα των φύλων συνεχίζεται μέχρι τέλους. Υπάρχει, άραγε, άλλη οδός; Για όσες -ους δεν είμαστε καμικάζι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/05/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Οι σκηνές απερίγραπτης φρίκης και αίματος, που τρύπωσαν βίαια στη θαλπωρή του σπιτιού μας, μας έχουν λεηλατήσει. Μετά το σοκ κάποιες -οι αρχίζουμε να σκεφτόμαστε πού βρίσκεται το πράγμα με τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο. Πώς είναι δυνατόν να σταυρώνεται έτσι η αξιοπρέπεια του ανθρώπινου όντος, να περιφρονείται η ζωή;

Πράγματι, ζούμε μια τραγική αντίφαση στις μέρες μας. Από τη μια έχουμε δεκάδες διεθνείς συμβάσεις - πάνω από ενενήντα - που καταγίνονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο με τα ανθρώπινα δικαιώματα υπό παντοειδείς συνθήκες. Ποτέ η ανθρωπότητα δεν είχε μια τόσο λεπτομερή και επεξεργασμένη, διεθνώς παραδεκτή, ασπίδα προστασίας. Αυτό είναι το καλό νέο. Συγχρόνως και παράλληλα οι παραβιάσεις των προνοιών των συμβάσεων είναι εξοργιστικές. Η πραγματικότητα της αυθαιρεσίας, που διαμορφώνεται de facto από το "ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος", είναι σε κραυγαλέα αντίθεση με το νομικό πλαίσιο, για το οποίο χαιρόμαστε. Ποτέ η εξουσία, σε παγκόσμιο πια επίπεδο, δεν περιφρόνησε τόσο ανοιχτά τους οποιουσδήποτε κανόνες δεοντολογίας. Η αλαζονεία της αναπτύσσεται πέρα από κάθε όριο, πέρα από κάθε πρόσχημα. Ούτε μια Ελένη για τον Τρωικό πόλεμο! Και, υποτίθεται, ότι οι νόμοι και οι κανόνες, το διεθνές δίκαιο, είναι αυτό που χαλιναγωγεί την άμετρη εξουσία, που θέτει τα όρια, προκειμένου η διακυβέρνηση να μη μεταβάλλεται σε αυθαιρεσία και ετσιθελισμό.

Το χάσμα μεταξύ της διεθνούς νομοθεσίας και της πραγματικότητας είναι, αγαπητή μου, το πρόβλημά μας. Πρέπει, ως εκ τούτου, να σημάνουμε εγερτήριο συνειδήσεων. Θέλω σήμερα να υπογραμμίσω το χρέος όλων εκείνων των ειδικών επιστημόνων, που γνωρίζουν τις γραφές και εκ των πραγμάτων έχουν ταχθεί να διαφωτίζουν κι εμάς τους υπόλοιπους -ες. Θέλω να επιμείνω στο χρέος του νομικού κόσμου - και του εγχώριου, βεβαίως, που περιλαμβάνει εγκρίτους νομομαθείς - στην κατάδειξη και ανάδειξη αυτού του τεράστιου πολιτικού προβλήματος της σήμερα.

Όχι, κυρίες και κύριοι. Δεν μπορεί να γίνεται ανεκτό το Γκουαντανάμο και η Αμπού Γράμπ, ως το σύμβολο της χωρίς όρια βίας και αυθαιρεσίας. Έχει γεμίσει δε η ανθρωπότητα μικρά Γκουαντανάμο και μικρές Αμπού Γράμπ - και πού είσαι ακόμα!

Αντιλαμβάνεσαι τι έχει συμβεί; Κρατούνται άνθρωποι, χωρίς ορισμό του καθεστώτος τους. Τι είναι; Αιχμάλωτοι πολέμου; Και ποιανού πολέμου; Του ακήρυχτου "προληπτικού" Ποινικοί εγκληματίες; Τι τέλος πάντων; Και γιατί δεν τους έχει απαγγελθεί κατηγορία; Προκειμένου να πάνε σε δικαστική διαδικασία, προκειμένου να οργανώσουν την άμυνα και υπεράσπισή τους; Είχαμε συνηθίσει ότι και ο μεγαλύτερος εγκληματίας έχει το δικαίωμα της απολογίας και της άμυνας. Τώρα όλα αυτά κουρελιάζονται, καθώς με την υποψία ότι κάποιος μπορεί να ενέχεται σε "τρομοκρατία" ή αξιόποινες πράξεις, μπορεί να συλλαμβάνεται και να μένει σε ένα μπουντρούμι υπό ασαφές στάτους. Τα αποτελέσματα και τις προεκτάσεις αυτού του φαινομένου τα είδαμε στα εκφυλιστικά φαινόμενα των φυλακών του Ιράκ.

Να γιατί εγώ εκτιμώ αφάνταστα τις προσωπικότητες και τις συλλογικότητες, που με γνώση, σοβαρότητα, επιμονή, συστηματικότητα, ανεξαρτησία υπερασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με κόστος δε. Και χαίρομαι σήμερα, που το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου γιορτάζει τα 25 χρόνια από την ίδρυση και λειτουργία του με ένα ουσιαστικό τριήμερο συμπόσιο στο Πάντειο, με διεθνείς συμμετοχές, για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο.

Ναι είναι καλά, να συνεχίζουν!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/05/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Κάτι δεν μου πολυπήγε σε αυτήν την ιστορία με τον δήμαρχο Αλμυρού. Η χρησιμοποίηση της εξουσίας του, η κατάχρησή της μάλλον, είναι ασφαλώς, καταδικαστέα. Η περίπτωση του δεν είναι, δυστυχώς, η εξαίρεση. Η σεξουαλική παρενόχληση, αν δεν είναι κανόνας, είναι, ωστόσο, ένα φαινόμενο πολύ συνηθισμένο. Όπως, γενικότερα, και η βία για λόγους φύλου. Ως κοινωνικά, λοιπόν, φαινόμενα, ενώ υπήρχαν ανέκαθεν, άρχισαν να "αναγνωρίζονται" ως τέτοια τις τελευταίες δεκαετίες. Αποσκοπούν στον κοινωνικό έλεγχο των γυναικών, είναι εκδήλωση σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στα φύλα.

Οι φεμινιστικές οργανώσεις έχουν συμπεριλάβει στις προτεραιότητες της πάλης την καταπολέμηση αυτών των καταστάσεων.

Λέγεται ότι στους χώρους δουλειάς έχει επιδεινωθεί η κατάσταση τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της κρίσης στην απασχόληση και της απουσίας των ελέγχων. Υπάρχουν κρούσματα πολλά, που αποσιωπώνται λόγω της εργασιακής ανασφάλειας. Ξέρουμε δα από πείρα ότι όσο πιο ευάλωτη είναι η θέση των γυναικών τόσο πολλαπλασιάζονται οι επιθέσεις εναντίον τους που σκοπεύουν στην ταπείνωση.

Γι' αυτό έχει μεγάλη αξία όταν γυναίκες βγαίνουν θαρραλέα και καταγγέλλουν τη σεξουαλική παρενόχληση, αναλαμβάνοντας το κόστος της διαχείρισης μιας δημοσιότητας, που δεν είναι δοσμένο ότι δεν θα περιέχει στοιχεία σεξισμού.

Στην περίπτωση του Αλμυρού δεν έχουμε απλά μια καταγγελία. Έχουμε ένα "αποδεικτικό υλικό", που τραβήχτηκε κρυφά και εν αγνοία του καταγγελλομένου προσώπου και μετά επιδείχτηκε στο πανελλήνιο - προς τέρψη και φρικίαση εν ταυτώ... Δηλ. το πρόβλημά μου είναι η κρυφή κάμερα. Από πού αντλεί την υπερεξουσία αυτή ο ρεπόρτερ και ο δημοσιογράφος; Είναι εν γνώσει και αδεία δικαστικού θεσμού; Ποιος νομιμοποιεί, λοιπόν, ένα ρόλο σούπερ κήνσορα σε αυτήν την κοινωνία, πέραν των προβλεπομένων νομοκανονιστικών ρυθμίσεων; Αυτή είναι μια μορφή εξουσίας, που επίσης με τρομάζει τόσο, όσο και η εξουσία του εν λόγω δημάρχου.

Έπειτα είναι και το άλλο. Η κυρία "δέχτηκε" για λόγους δελεασμού του "θύματος" (είδες πως, όταν δεν τηρούνται οι αρχές, οι ρόλοι μπορούν να ανατραπούν) να παραστήσει, έστω μέχρι ανεκτού ορίου, τη συναινέουσα πλευρά. Δηλαδή, δηλαδή; Χρησιμοποίησε και η ίδια δόλο. Έτσι δεν είναι; Και γιατί να μην ισχυριστεί ο διαπομπευμένος, μα εγώ πατούσα σε έδαφος συναίνεσης...

Να γιατί δεν μου αρέσει η σκηνοθεσία του όλου πράγματος. Διότι διολισθαίνεις, συνειδητά είτε ασυνείδητα, στο "ο σκοπός αγιάζει τα μέσα".

Τι θέλω να πω; Ότι η καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση, που δεν είναι το ευκολότερο πράγμα, πρέπει να είναι αρκετή για τη διερεύνηση των συνθηκών. Δεν

είναι υποχρεωμένη (-ος) η καταγγέλλουσα (-ων) να αποδείξει η ίδια (-ος) ότι είναι θύμα παρενόχλησης, βίας, βιασμού. Η ίδια (-ος) θα φέρει το βάρος της απόδειξης; Μη χειρότερα! Υπάρχουν εντεταλμένοι θεσμοί, όργανα και λειτουργίες, σε μία οργανωμένη πολιτεία, σε μια θεσμισμένη κοινωνία.

Έπειτα, έχω και μία άλλη επιφύλαξη. Δεν συμφωνώ με τον σκανδαλοθηρικό χαρακτήρα με τον οποίο προβάλλονται σκανδαλώδη, πράγματι, κοινωνικά φαινόμενα με βαθιές ρίζες.

Μου αρέσει -τρόπος του λέγειν- που δεν βλέπω αντιδράσεις. Τόσο πολύ έχουμε εξοικειωθεί με την κάμερα του Μεγάλου Αδελφού; Με την καταρράκωση κάθε δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή; Με την έκθεση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στα θηρία της αρένας της τηλεθέασης; Και η αξιοπρέπεια είναι ενιαία, ξέρεις. Και την υπερασπίζεσαι μόνο με αξιοπρεπείς μεθόδους...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/04/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν υπάρχει αμφιβολία, η σκέψη μας σήμερα είναι στην πεφιλημένη Κύπρο. Στον απόηχο του πασχαλόγιορτου, στις μυρωδιές του ανθισμένου Απρίλη, με συνοδεία το άρωμα των λεμονανθών, καλούνται οι άνθρωποι να αποφανθούν μονολεκτικά για τα σταυρόλεξα της ιστορίας. Εκεί που απέτυχαν οι πολιτικοί να καταλήξουν σε συμφωνημένη λύση, αυτοί δηλαδή που ασχολούνται αποκλειστικά, φύσει και έργω, με τη λύση των περίπλοκων πολιτικο-διπλωματικών προβλημάτων, καλούνται τώρα οι πολίτες να διακόψουν την καθημερινότητά τους, να σερφάρουν στις χιλιάδες σελίδες των σχεδίων, να αναχθούν στο ύψος των επαϊόντων, για να μπορέσουν να κρίνουν. Δεν θα 'θελα σήμερα να είμαι στη θέση τους. Υπάρχει, άλλωστε, και η λεγόμενη "εποικοδομητική ασάφεια" στις ρήτρες των κειμένων, που ο απλός πολίτης μεταφράζει σε ανασφάλεια. Είναι, σου λέει, μια μεθοδολογία του ΟΗΕ, προκειμένου οι συμβολισμοί να ικανοποιούν τις πλευρές.

Έπειτα, δεν ξέρω πόσο βοηθήθηκαν οι πολίτες από τον δημόσιο διάλογο που αναπτύχθηκε. Που πρόλαβε, αν θέλεις, να αναπτυχθεί. Οι διαδικασίες ήταν ασφυκτικές, τα χρονοδιαγράμματα αγχώδη. Περιέργως αγχώδη.

Τόσες δεκαετίες ακινησίας θα ισοφαρίζονταν με έναν μήνα;

Αν κρίνω, μάλιστα, από τη δική μας, την ελλαδική συμπεριφορά, εδώ τα πράγματα υπήρξαν επιεικώς τραγελαφικά.

Κατ' αρχήν εμφανίστηκαν τόσοι-ες πολλοί-ές εγκρατείς(;) του θέματος, που αναρωτιέσαι πού ήταν όλοι-ες αυτοί-ές, τότε που το Κυπριακό ήταν στον πάτο του πολιτικού και δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος. Τότε, που κυκλοφορούσε στην "πιάτσα", ότι το "Κυπριακό και ο τρίτος κόσμος δεν πουλάνε" (sic). "Δεν δικαιούνται διά να ομιλούν" όσοι και όσες επέδειξαν πλήρη αδιαφορία τόσα χρόνια και τώρα εκδηλώνουν όψιμο ενδιαφέρον. Αντίθετα, υπάρχουν φορείς, πρόσωπα και οργανώσεις που ταυτίστηκαν με τον αγώνα για δικαίωση, με τη λύση του Κυπριακού. Όλοι αυτοί έχουν τον σεβασμό μου, ανεξάρτητα αν συμφωνώ ή όχι με το σύνολο των θέσεών τους. Διότι δεν μπορώ να μην εκτιμήσω το γεγονός ότι προσέρχονται στο θέμα με το αίσθημα μιας μεγάλης ιστορικής αδικίας, που υπήρξε η εισβολή και κατοχή, με το αίτημα της λύσης με τρόπο δίκαιο και λειτουργικό, με τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Διότι το Κυπριακό είναι πρωτίστως θέμα διεθνές. Δοκιμάζονται εκεί σήμερα οι θεσμοί και οι αντοχές της διεθνούς κοινότητας, του διεθνούς δικαίου.

Το μέγα ερώτημα, που θα υπερίπταται των κεφαλών μας και από την επομένη της ημέρας της κρίσης, θα είναι: Θα υπάρξει, επιτέλους, λύση - παράδειγμα για τον σύγχρονο κόσμο ή "λύση" προς αποφυγήν; Ή θα εξακολουθεί το Κυπριακό να αποτελεί τον ορισμό του πολιτικο-διπλωματικού θρίλερ; Να αυξάνει, αντί να περιορίζει, τις διαστάσεις της αδικίας; Να καταχωρείται ως πρόβλημα;

Καλείται τώρα ο λαός να διορθώσει τις όποιες δυσλειτουργίες των σχεδίων λύσης, να επιδείξει γενναιότητα και μεγαλείο. Ο λαός, που υπήρξε και στις δύο πλευρές το θύμα των πολιτικών αποφάσεων μιας χούφτας αφρόνων πολιτικών και στρατιωτικών. Άλλοι στον ρόλο του Εφιάλτη και άλλοι στον ρόλο του σιδερόφρακτου εισβολέα.

Μακάρι να μπορέσει να πάει πάνω από τις πονεμένες μνήμες, να κοιτάξει μπροστά, να συνυπάρξει, όπως μας δίδαξαν με το παράδειγμά τους τα τελευταία χρόνια Ελληνοκύπριες και Τουρκοκύπριες που συνίδρυσαν δίκτυο για την επαναπροσέγγιση. Μακάρι η "διπλωματία των πολιτών" να μην σαρωθεί στις νέες πραγματικότητες που θα διαμορφωθούν από αύριο...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/04/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Σε εποχές όπου τα γεγονότα μάς λεηλατούν, ποιο να 'ναι, λες, το ύστερο καταφύγιο;
Πού να ακουμπήσουμε την κουρασμένη σκέψη μας, σε ποιο αγκυροβόλι να βρούμε
μπουνάτσα και γαλήνη;

Αναζήτησε, αναζητήστε, λοιπόν, την αισθητική της ποίησης, τον ποιητικό
(ανα)στοχασμό. Αυτόν που βλέπει πίσω από τις γραμμές, που περιγράφουν την
πραγματικότητα και καθηλώνουν τη σκέψη. Λίγο λεύτερο ουρανό, επιτέλους, λίγο
ανοιχτό ορίζοντα, αγαπητή μου...

|Βλέπει την καινούρια καταιγίδα να σιμώνει.

Αδιαφορεί.

Επιμένει στις ψευδαισθήσεις των οραματισμών του.

Αφήνει ανοικτό τον φεγγίτη του υπογείου.

Ελπίζει, δήθεν, στο "θαύμα".

Δεν πρέπει να παραδεχθεί την ήττα...

Στο ραγισμένο καθρέφτη μάταια εξορκίζει:

Γραφές και είδωλα,

την πλατυτέρα των Ιόλαων...

Δροσοσταλίδες από λεμονανθούς, ρακόμελο κι αλυσάχνη,

γεμίζουν τα δώματα της νοσταλγίας του.

Επιμένει:

"Αν μπορούσα να εισχωρήσω μέσα στην εικόνα;"

"Αν μπορούσα να γίνω η εικόνα ύστερα;"

Μεγάλες σαν υστερικές λιτανείες, για την ανομβρία,

οι νύχτες του...

Σαλεύει στην μήτρα τους κρατώντας σβησμένο κηροπήγιο.

Ύστερα τρεκλίζει στους υποθηκευμένους λαβύρινθους

της φαντασίας του...

Φοβάται εκείνους που μιλάνε για το σήμερα.

Αρνείται εκείνους που χτίζουν το αύριο.

Κοιτάζει άφωνος την εναλλαγή των σκήπτρων.

(Από τα "Σύνδρομα της οδοιπορίας" ..., ποίημα του Άρη Ταστάνη από την ποιητική του συλλογή |"Το εγώ μου και ο χρόνος..."|).

Στην κατάλληλη στιγμή ήρθε σε μένα |"Το εγώ μου και ο χρόνος"|, για να στάξει βάλσαμο στις μικρότερες και μεγαλύτερες πληγές που δημιουργούν τα γρατζουνίσματα της καθημερινότητας στην ψυχή.

Γλυκύτατος, βαθύς και αισθαντικός, ταλαντούχος, μου είναι τόσο οικείος, τόσο κοντά. Μακάρι να εμπνέεται και να σκέφτεται και για μας τους άλλους και τις άλλες, όσοι και όσες δεν διαθέτουμε, σε τόση επάρκεια, αυτή την έκτη αίσθηση, αυτό το θείο δώρο της έμπνευσης.

Ονειρεύομαι να αναζητήσω ξανά και ξανά τα χνάρια του στοχασμού του, να ακολουθήσω τη δάδα της έμπνευσής του, χωμένη κάπου σ' ένα καταπράσινο λιβάδι, σε μια ήρεμη πλαγιά γεμάτη παπαρούνες, σε μια λιτή όσο και μαγευτική παραλία αγναντεύοντας τη θάλασσα και τη γραμμή των οριζόντων.

Ναι, θέλω να σκεφτώ με σύμμαχο τη φύση και το καλό ανθρώπινο παράδειγμα. Δειδή αγαθών τε και καλών πραγμάτων, ότι δεν αντέχεται άλλο η μιζέρια και η κακία που έχει αναχθεί σε τέχνη.

Δεν το βλέπεις κι εσύ, ότι έχουμε οδηγηθεί σε μια ψυχική και συναισθηματική αναπηρία; Δεν διακρίνεις ότι η νοητική ασιτία είναι αφόρητη;

"Προγραμματίζεσαι" σε μια ρουτινιάρικη καθημερινότητα, τρέχεις ασθμαίνοντας να "προλάβεις" (τι άραγε;), αναλώνεσαι σε δεκάδες πράγματα καθημερινά, αισθάνεσαι αδειασμένος -ή, πολλές φορές, δεν συνειδητοποιείς τις απώλειές σου, και, αίφνης, παρεμβαίνει ο ποιητής. Σε βάζει μπροστά στο διπλό καθρέπτη: Στο εγώ και το χρόνο. Και τότε αναγνωρίζεις τα κενά, αρχίζεις να μετράς αλλιώς τα πράγματα, να σχετικοποιείς τις λεγόμενες ιεραρχήσεις σου. Φοβάσαι πως, κι αν έχεις κερδίσει τον κόσμο όλο, έχεις απολέσει την ψυχή του. Και τα πράγματα είναι χειρότερα, ούτε τον κόσμο έχεις κερδίσει, ενώ έχεις χάσει και την ψυχή σου. Πώς άλλωστε μπορείς να κερδίσεις τον κόσμο χωρίς την ακεραιότητα της ψυχής σου;

Ας είναι καλά ο Άρης Ταστάνης για τη σωτήρια παρέμβασή του στη μουντή πραγματικότητα της ζωής μας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/03/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Εμείς που αγωνιζόμαστε, πολλά χρόνια τώρα, για την ίση αντιπροσώπευση των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων, μπορούμε να καταλάβουμε πόσο δίκαιο και σωστό πράγμα είναι μία εκλογική συμμαχία να εκφράζεται και στο αποτέλεσμα των προσπαθειών της: την Κοινοβουλευτική Ομάδα (Κ.Ο.). Να, που δεν πετυχαίνει πάντα. Μιλώ για τον Συνασπισμό της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, όπως κατάλαβες, διότι όσα συνέβησαν και συμβαίνουν περί τη σύνθεση της Κ.Ο. του έχουν ευρύτερη σημασία.

Όταν θα αναλύουμε στο κίνημα τις δομικές δυσκολίες για την ανάδειξη γυναικών, θα στεκόμαστε στην "περίπτωση Άννας Φιλίνη". Η Άννα είχε την ευτυχή ατυχία να είναι πρώτη στην Α' της Αθήνας μετά τον επικεφαλής του συνδυασμού, όπως άλλωστε συμβαίνει πάντα. Δεν είχε προλάβει να στεγνώσει το μελάνι των σταυρών στα ψηφοδέλτια -ανήμερα 8 Μαρτίου!- της ζητήθηκε να "διευκολύνει", να δώσει τη σειρά της στον επόμενο υποψήφιο, προκειμένου να επιλυθεί το σοβαρό, έτσι κι αλλιώς, πρόβλημα της μη εκπροσώπησης στην Κ.Ο. άλλων συνιστωσών της συμμαχίας, πλην του ΣΥΝ. Κλήθηκε για να συνετιστεί σε κομματική αντιπροσωπεία και άτυπα σώματα, πιάστηκε, λαιμορρήθηκε, υβρίστηκε για να υποδεικνύεται σήμερα ως ο εχθρός της ενωτικής προσπάθειας. Έλεος! Ορισμένες γυναίκες που αντιλήφθηκαν τα διατρέξαντα φρίκαραν στην κυριολεξία και θεώρησαν ότι οι παντοειδείς απρέπειες απευθύνονται και στις ίδιες. Αναρωτιέμαι, τι κερδήθηκε απ' όλον αυτόν τον χειρισμό.

Κατ' αρχήν γιατί υιοθετήθηκε ο δρόμος της "παραίτησης" όταν προεκλογικά δημόσια διακηρυσσόταν, ότι αυτός αποκλείεται. Κατά δεύτερο λόγο, ήταν κοντόφθαλμη τακτική, διότι επιχειρήθηκε να λυθεί ένα πρόβλημα με τη δημιουργία δύο άλλων: με τον αποκλεισμό της περιφέρειας και της γυναικείας παρουσίας στη Βουλή, πράγμα που θα συνέβαινε αν ο επικεφαλής του συνδυασμού επέλεγε την έδρα της Α' Θεσσαλονίκης. Και τα δύο αυτά στοιχεία συγκεντρώνονται με δημιουργικό τρόπο στο πρόσωπο της Ασημίνας Ξηροτύρη, που αποτελεί μέλος της Κ.Ο.

Αναρωτιόμαστε πολλές, αν θα υπήρχε η ίδια πίεση, η ίδια στάση, όταν στη θέση των δύο γυναικών υπήρχαν άνδρες. Οι γυναίκες, φαίνεται, είναι αναλώσιμες...

Όμως, εδώ διαπράχθηκε ένα ανεπίτρεπτο φάουλ. Και θα μου άρεσε να ακούσω αυτοκριτική. Δεν μπορεί να τίθεται θέμα παραίτησης για γυναίκα, όταν όλη η πολιτική του ΣΥΝ τα τελευταία χρόνια στηρίχτηκε στις "θετικές δράσεις" (ποσοτώσεις). Όταν το ίδιο το αναθεωρημένο Σύνταγμα προβλέπει την υιοθέτηση θετικών μέτρων για την άρση της ανισότητας στην πράξη. Δεν μπορεί να τίθεται τέτοιο θέμα, όταν παρεμβάλλεται η κάλπη και δεν πρόκειται για λίστα και διορισμό. Δεν έπρεπε να τεθεί τέτοιο θέμα, όταν ο ΣΥΝ στην ιστορία του έχει ένα θλιβερό προηγούμενο. Θυμάμαι πως πήρε πίσω τη δέσμευση να στείλει γυναίκα στην Ευρωβουλή, στο μισό της θητείας. Δηλαδή ο ΣΥΝ "χρωστάει" στις γυναίκες και ενώ χρωστάει ζητάει και το βόδι. Ξεχνάει πως στηρίζεται στις γυναίκες σε σημαντικό βαθμό.

Η υπόθεση Άννας Φιλίνη, μου κόστισε πολύ σε απογοήτευση. Αφήνω κατά μέρος το γεγονός, ότι υβρίστηκα στο όνομα των γυναικών που τάχα δεν αντιλαμβάνονται τους υπέρτερους σκοπούς της ενωτικής προσπάθειας. Ακούστε, κύριοι και κυρίες! Μια συμμαχία αριστερή οφείλει να παίρνει υπόψη τις σύγχρονες ευαισθησίες -και προτεραιότητες- για τον ρόλο και τη θέση της γυναίκας. Άμα είναι να τις ισοπεδώνει, άμα θέλει την αριστερά μια ανδρική συντροφιά, ε, τότε αλλάζει το πράγμα.

Μαζί αλλάζει και η διάθεσή μας, όμως.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/03/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Στα συν των ημερών η εκδήλωση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας "Βραβείο Κοινωνικής Προσφοράς". Η εκδήλωση αυτή οργανώνεται κάθε χρόνο στα πλαίσια των δραστηριοτήτων για την 8η Μαρτίου και το βραβείο απονέμεται σε γυναίκες που προσφέρουν αναγνωρισμένες πολύτιμες υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο.

Επιτυγχάνεται δηλαδή διπλή στόχευση μέσα από αυτόν τον θεσμό. Και η ενδυνάμωση των γυναικών αλλά και το κοινωνικό όφελος.

Από φέτος το Βραβείο Κοινωνικής Προσφοράς ονομάζεται Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, ως ελάχιστο φόρο τιμής σε μια προσωπικότητα που επί πολλές δεκατίες συνέδεσε τη δράση της με την προσφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην ισότητα των φύλων.

Και ήταν ευτυχής η στιγμή και επιτυχής η χημεία, αφού το "Βραβείο Κοινωνικής Προσφοράς - Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου" απονεμήθηκε στην κ. Αικατερίνη Μάτσα, μια γυναίκα που το όνομά της έχει συνδεθεί με άοκνη δραστηριότητα στον τομέα της θεραπείας και απεξάρτησης των ουσιοεξαρτημένων προσώπων.

Δρ Ψυχιατρικής και επιστημονική υπεύθυνη της Μονάδας Απεξάρτησης του ΨΝΑ 18 ΑΝΩ, συνδυάζει την επιστημονική γνώση με την κοινωνική ευαισθησία, με την αφιέρωση στο εξαιρετικά σύνθετο και βαρύ έργο της θεραπείας των χρηστών/στριών ουσιών.

Εθνική εκπρόσωπος στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τα Ναρκωτικά, υπεύθυνη της έκδοσης του περιοδικού "Τετράδια Ψυχιατρικής", μέλος του Δ.Σ. του ΙΣΑ και της ΕΙΝΑΠ, επίτιμη πρόεδρος της ΟΕΝΓΕ, είναι μερικά από τα πεδία δραστηριότητάς της.

Ο Σύνδεσμος θέλησε να αναδείξει αυτή τη δραστηριότητα και μαζί να υπογραμμίσει ορισμένα πράγματα.

Το πρώτο είναι ότι αυτές οι εργώδεις προσπάθειες που καταβάλλουν οι επιστήμονες και λειτουργοί στον τομέα της θεραπείας των τοξικομανών -αντιμετωπίζοντας ορισμένες φορές και τη θεωρία ότι η τοξικομανία δεν είναι ιάσιμη- πρέπει να στηριχτούν κοινωνικά. Πρέπει να εκφραστεί ευρύ κίνημα συμπαράστασης και αλληλεγγύης στους άνδρες και τις γυναίκες εκείνες που δίνουν τον αγώνα απεξάρτησης, πρέπει να στηριχθούν εκείνοι και εκείνες που εργάζονται μαζί τους και καθοδηγούν τις κινήσεις για τον απεγκλωβισμό τους από τις ουσίες. Δεν είναι δυνατόν, όπως τονίστηκε, να εμφανίζονται ανοίκειες αντιδράσεις από τοπικούς παράγοντες και ομάδες πολιτών κατά της εγκατάστασης κέντρων θεραπείας και

υποδοχής των εξαρτημένων, δεν μπορεί να υπάρχουν φαινόμενα ρατσιστικής δυσανεξίας προς τις δομές υποστήριξης και θεραπείας των τοξικομανών.

Ένα δεύτερο σημείο είναι ότι και οι κοινωνικές οργανώσεις πρέπει να ζητήσουν από την πολιτεία διάθεση πόρων και προσωπικού για τη δημιουργία και στελέχωση μονάδων απεξάρτησης. Οι γυναίκες - φεμινιστικές οργανώσεις, ιδίως, ας συμπεριλάβουν στα αιτήματά τους τη δημιουργία κέντρων ειδικών υπηρεσιών προς τις γυναίκες εξαρτημένες (εγκύους, μητέρες με μικρά παιδιά, εμπλεκόμενες στην εμπορία του σεξ), κατά το πρότυπο Κέντρο Υποδοχής Εξαρτημένων Γυναικών της οδού Αριστείδου.

Δυστυχώς, η τοξικομανία διεισδύει στο γυναικείο φύλο, αφού ο εξαρτημένος γυναικείος πληθυσμός φθάνει το 30-40% του συνόλου των τοξικομανών. Παρά ταύτα, η αναλογία ανδρών - γυναικών στα προγράμματα απεξάρτησης όλων των τύπων είναι 5 προς 1.

Έχουμε ανάγκη, συνεπώς, ειδικής μέριμνας.

Ένα τρίτο σημείο είναι η πρόληψη με την ευρεία έννοια, η κοινωνική ατμόσφαιρα, οι αξίες και τα προτάγματα. Εδώ η συνεισφορά των κοινωνικών οργανώσεων που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορεί να αποδειχθεί σημαντική. Η ενίσχυση και διατήρηση του κοινωνικού ιστού, η επικράτηση των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης είναι πάντα το ζητούμενο. Η απόρριψη, η μοναξιά, η απελπισία δεν μπορεί να είναι ο ανθρώπινος δρόμος...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/03/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Είμαστε καλά και δεν το... ξέρουμε, μου φαίνεται. Μатаιώσαμε το σχέδιο, το πολύ σαφές σχέδιο, να καταργηθεί ο κοινοβουλευτικός πλουραλισμός στη νέα Βουλή. Όχι πως ο σημερινός δεν είναι περιορισμένου εύρους. Όχι πως δεν χρειάζεται περισσότερο πολυφωνική και αντιπροσωπευτική Βουλή. Αλλά θα μπορούσε να ήταν χειρότερα. Ας όψεται ο αντιδημοκρατικός εκλογικός νόμος, που έχει οδηγήσει το δικομματικό ανταγωνισμό στα ύψη, που δεν επιτρέπει σε νέες, φρέσκιες κοινωνικές δυνάμεις να έχουν πολιτική έκφραση.

Και η τραγωδία είναι, ότι η γνωστή μας δεξιά εμφανίστηκε ως η αλλαγή της αλλαγής, αφού η νεοφιλελεύθερη πολιτική των κυβερνήσεων Σημίτη αποτέλεσε το Lead in για τον εκλογικό της θρίαμβο.

Εγώ, πάντως, δεν ξεγελιέμαι από τις ευγένειες και ρεβεράντζες των τελετών παράδοσης - ανάληψης καθηκόντων. Θα έχουμε να κάνουμε με μια σκληρή πολιτική και οσονούπω θα δοθούν δείγματα γραφής. Και αντί να παρασυρόμαστε από τα σοροπιασμένα ρεπορτάζ, καλά θα κάνουμε να οργανώσουμε δυνάμεις.

Δεν εμπιστεύομαι τη δεξιά σε πολλά, δεν την εμπιστεύομαι στο γυναικείο. Οι άνθρωποι δεν έχουν άποψη. Ορισμένες νησίδες -μονάδες καλύτερα- μιας κάποιας πρωτόλειας φεμινιστικής προσέγγισης δεν αρκούν για να δώσουν το στίγμα. Παλιές, συντηρητικές αντιλήψεις, όπως "πατρίς, θρησκεία, οικογένεια" κονταροχτυπιούνται με άλλες νεοφιλελεύθερες, όπως η καθεμιά μπορεί να τα καταφέρει από μόνη της, αρκεί να το θελήσει, ανεξαρτήτως της κοινωνικής πολιτικής και των δομών διευκόλυνσης της οικογένειας.

Μία κάποια ίσως ασφαλιστική δικλίδα είναι η ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα και τις ίσες ευκαιρίες. Και ένα θέμα, επίσης, είναι τι γίνεται με τους θεσμούς π.χ. Γενική Γραμματεία Ισότητας. Πώς θα στελεχωθεί, αν μείνει, τι θα εκπέμψει ως προτεραιότητα.

Καλού - κακού, χρειάζεται επαγρύπνηση.

* Περισσότερες γυναίκες από άλλη φορά εκλέχτηκαν στο Κοινοβούλιο, 39 αν μετράμε σωστά. Δεν είναι ευκαταφρόνητος ο αριθμός, αλλά είναι πολύ μακριά από τον αριθμό 100 δηλ. από το ένα τρίτο. Και όπως επισημαίνουν οι διεθνείς οργανισμοί, στο ένα τρίτο αρχίζει πλέον η ποσότητα να μετατρέπεται σε ποιότητα.

Δεν νομίζω πως θα το πετύχουμε αυτό, αν δεν εφαρμοστεί νόμος ανάλογος έστω με αυτόν της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Το παράδειγμα της Ρουάντα, που ξεπέρασε και αυτήν τη Σουηδία, είναι ενδεικτικό. Ασφαλώς και πρέπει να εκτιμηθούν τα αποτελέσματα, όμως ένα πράγμα φαίνεται πια

καθαρά: ότι οι υποψήφιοι, ακόμη κι όταν δεν εκλέγονται, καταγράφονται αρκετά υψηλά στις προτιμήσεις. Το "να σταυρώσουμε και γυναίκα" γίνεται πια συνείδηση.

Αναλωθήκαμε για να φτάσουμε στο σημείο το πρόβλημα της υποαντιπροσώπευσης των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων να αναγνωρίζεται από την κοινωνία.

Αγωνιστήκαμε και αγωνιζόμαστε σκληρά, προκειμένου το θέμα να βγει από τους κύκλους της φεμινιστικής πρωτοπορίας και να περάσει στην κοινωνία.

Γι' αυτό με εκπλήσσει δυσάρεστα όταν η ανάγκη γυναικείας κοινοβουλευτικής παρουσίας στη νέα Βουλή στον Συνασπισμό της Αριστεράς των Κινήσεων και της Οικολογίας, αλλά και στον Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς, υποτιμάται από ορισμένους κατά τρόπο εξοργιστικά απαράδεκτο. Στο όνομα άλλων, σοβαρών, βεβαίως, σκοπών, που όμως αξιολογούνται ως πολιτικοί, ενώ η γυναικεία ανάδειξη δεν είναι τάχα πολιτική. Από την κάλπη της 7ης Μαρτίου βγήκαν δύο γυναίκες πρώτες, μετά τον πρόεδρο του ΣΥΝ, στην Α' Αθηνών και Α' Θεσσαλονίκης, όπου ο συνδυασμός βγάζει έδρα. Είναι αδιανόητο, αν τη μια από αυτές δεν καταλάβει γυναίκα, δικαιωματικά, αφού ο πρόεδρος, φυσικά, κάνει την επιλογή του (και την έκανε, φαίνεται).

Είναι αδιανόητο, όταν η κάλπη πάει να διορθώσει τα πράγματα, η νοοτροπία να επεμβαίνει με τη ρομφαία του αναχρονισμού.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/03/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Μέσα στην αναμπουμπούλα των εκλογών -και καθώς θα μετριοούνται κέρδη και ζημίες της κάλπης- θα τιμηθεί η 8η Μαρτίου - Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων των Γυναικών. Δηλαδή, θα περάσει απαρατήρητη. Ό,τι αξιοποίηση του γυναικείου ζητήματος έγινε, έγινε προεκλογικά. Υποσχέσεις έρευσαν άφθονες, ουσιαστικές δεσμεύσεις ελάχιστες. Κυρίως, οι γυναίκες αξιοποιήθηκαν -για να μην πω χρησιμοποιήθηκαν- ως αντικείμενο, παρά ως υποκείμενο της κορυφαίας πολιτικής διαδικασίας που ονομάζεται λαϊκή ετυμηγορία.

Διάβασα, μάλιστα, προχθές, ότι νέες κοπέλες φορώντας μπλουζάκια γνωστού κυβερνητικού στελέχους, εκ Θεσσαλονίκης ορμώμενου, μοίραζαν προσκλήσεις για επικείμενο νεολαιίστικο πάρτι που το στέλεχος οργάνωνε. Είναι το ίδιο στέλεχος που στο συνέδριο του κόμματός του πριν από χρόνια μοίραζε αυτόγραφα σε νεαρές υπάρξεις. Πρόκειται πια για κρεσέντο εκπομπής πολιτικής γοητείας... Όλα αυτά και άλλα παρόμοια θα ήταν ίσως φαιδρές πινελιές στο γκρίζο τοπίο ενός δικομματικού ανταγωνισμού, αν δεν είχαμε να αντιμετωπίσουμε κορυφαίες προκλήσεις.

Εμένα, λόγου χάρη, δεν με αφήνει να κοιμηθώ η επέλαση και η εδραίωση του νεοφιλελευθερισμού - νεοσυντηρητισμού. Δεν μπορώ να συμφιλιωθώ με την ιδέα, ότι όλα μπορούν να υποτάσσονται στο υπερκέρδος, ότι όλα εμπορευματοποιούνται.

Αυτός ο φοβερός και ανελέητος οικονομικός ανταγωνισμός δεν αντέχεται. Αυτή η απόσπαση της οικονομικής μεγέθυνσης από τον άνθρωπο και την ποιότητα της ζωής του, από την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, είναι ηθικά καταδικαστέα.

Απορώ δε και εξίσταμαι πού βρίσκουν τα οφέλη οι όψιμοι υπερασπιστές της οικονομικής στρατηγικής του νεοφιλελευθερισμού. Εκτός αν ταυτίζουν τα συμφέροντά τους με τα συμφέροντα των επιχειρηματικών ομίλων, των μεγάλων επιχειρήσεων, της ολιγαρχίας του χρηματιστικού κεφαλαίου. Διότι αυτοί είναι που ωφελούνται από τη σημερινή τάξη πραγμάτων.

Είναι, μάλιστα, γελοίο να ακούς από ανανήψαντες αριστερούς και ανανήψασες αριστερές να σου λένε ότι αυτή είναι η πολιτική συνταγή: οικονομικός φιλελευθερισμός συν κοινωνικό πρόσωπο. Ότι δηλ. ο νεοφιλελευθερισμός συνδυάζεται άριστα με την κοινωνική πολιτική και το κοινωνικό κράτος, που μας ενδιαφέρει ως φύλο.

Είδες εσύ πουθενά, όπου εφαρμόζεται η πολιτική του νεοφιλελευθερισμού, να ισχυροποιείται το κοινωνικό κράτος;

Είδες κάπου στον κόσμο η στρατηγική του νεοφιλελευθερισμού να μην προωθεί τις ιδιωτικοποιήσεις; Να μη στοχεύει στη γενίκευση των ιδιωτικοποιήσεων; Εδώ ο ίδιος ο ΟΗΕ εκτιμά, ότι μόλις η οικονομία μιας χώρας συνδεθεί με την παγκόσμια αγορά,

αμέσως αυτή εμφανίζει μείωση των κοινωνικών δαπανών και συρρίκνωση του κοινωνικού τομέα του κράτους.

Ο νεοφιλελευθερισμός έχει εσωτερική λογική και συνάφεια. Είναι σκληρός στην οικονομία, σκληρός στην κοινωνία. Εκδηλώνεται ως οδοστρωτήρας, σαρώνει δικαιώματα, κατακτήσεις των εργαζομένων. Είναι αντικοινωνικός και αντιανθρώπινος. Είναι ο στρατηγικός αντίπαλος του γυναικείου κοινωνικού φύλου. Είναι ό,τι πιο εγωιστικό, άκαμπτο και ανηλεές σε ιδεολογία και πολιτική γνώρισαν οι ανθρώπινες κοινωνίες. Και αυτό το απεχθές, με τον ένα ή άλλο τρόπο, η άρχουσα τάξη της χώρας και οι παραφυάδες της πλασάρουν ως το νέο και μοντέρνο.

Επιμύθιο;

Δεν έχει. Διαθέτεις την κοινή λογική για να καταλήξεις σε συμπέρασμα - οδηγό, έτσι ώστε στις 8 Μαρτίου να μιλήσουμε με καλύτερους όρους. Βλέπεις η 8 περνάει μέσα από την 7 Μαρτίου!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/02/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Νομίζω, πως πρέπει να αισθάνεσαι κολακευμένη. Οι πολιτικοί ηγέτες -δυνάμει πρωθυπουργοί κατά τον κ. Αθανασάκη- ενέσκηψαν (με συγχωρείς, ενέκυψαν ή θελα να πω) επιτέλους, στα προβλήματά σου.

Το αύριο ζωγραφίζεται ως μια "νέα εποχή", ως μια νέα ποιότητα, αποτέλεσμα "πολιτικής αλλαγής". Λες να γίνει το θαύμα; Λες από τις 8 Μαρτίου του 2004 και μετά να έχουμε υπερεπάρκεια από "ισότητα, δικαιοσύνη, ελευθερία, αξιοπρέπεια, σεβασμό, συμμετοχή, ειρήνη"

Σημειώνω, ότι πολύ μου αρέσουν αυτές οι αξίες, αλλά όπως κι εσύ, έχω γίνει "άπιστος Θωμάς". Μήπως ο αριστερός φεμινιστικός χώρος είναι πολύ απαιτητικός; Μήπως έχουν στρεβλωθεί τα κριτήριά μας; Μήπως κατά την προσφιλή Πανδώρα, μάθαμε στη μεμψιμοιρία και το ζόφο;

Διότι, ακούγοντας τη γενναιόδωρη προσφορά από "ΘΑ" των εν λόγω ηγετών θα έπρεπε να πω σπολλάτη. Κι όμως, λες και είμαστε των λογιστικών, στεκόμαστε με το τεφτέρι και υπολογίζουμε: Με τι πόρους θα γίνουν αυτά; Με τι χρονοδιάγραμμα; Με τι θεσμούς στο κλίμα της θεσμικής παρακμής;

Για παράδειγμα:

Αυτό το Εθνικό Συμβούλο Ισότητας που ανέσυρε ο κ. Γ. Παπανδρέου είναι μια παλιά ταλαιπωρημένη -δικομματική κιόλας -ιδέα- πρόταση. Από αυτήν την ιδέα επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ έμεινε η κατά καιρούς πρόσκληση των γυναικείων οργανώσεων από τη ΓΠΙ, η ενημέρωσή τους και η ανταλλαγή απόψεων. Το κρίσιμο σημείο είναι αν θα είναι αποφασιστικό όργανο ή όχι; Και αν οι αποφάσεις θα είναι υλοποιήσιμες από την κυβέρνηση ή όποιους άλλους φορείς αφορούν (Τοπική Αυτοδιοίκηση, συνδικάτα, κόμματα κ.λπ.). Δυστυχώς, ο πολιτισμός που υπάρχει στη χώρα είναι ότι αυτά τα όργανα άντε να είναι φυλλορροημένα γνωμοδοτικά, συνήθως είναι διακοσμητικά.

Η εξουσία είναι συγκεντρωτική, άσε που θέλει και τον έλεγχο της ροής των κοινοτικών κονδυλίων.

Ανεξάρτητη Αρχή Ισότητας εξήγγειλε ο κ. Κ. Καραμανλής. Εξ όσων είχαμε αντιληφθεί ο νεοδημοκρατικός χώρος δεν είχε συμφιλιωθεί με την ιδέα των ανεξάρτητων αρχών.

Το ματαΐδεις; Το θέμα είναι να τις αντέχει το πολιτικό σύστημα. Αν κρίνουμε από την περιφρόνηση που επεδείχθη προσφάτως προς την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, αν κρίνουμε ακόμη και από τη "διακαναλική" δυσφορία στο ΕΣΡ, μάλλον η δομή της εξουσίας στον τόπο μας δεν σηκώνει την πολλή.. ανεξαρτησία. Τέλος πάντων παρηγορήσου εσύ και η Βαγγελιώ, που ψάχνει πάλι για δουλειά στα

πρώτα - ήντα, ότι θα μπορέσει να φυλάει παιδάκια σε κάποιον από τους ανά γειτονιά και ρούγα οιονεί παιδικούς σταθμούς, που θα επιχορηγεί, λέει, το κράτος.

Αυτή τη διάχυση των πριμιτίβ παιδικών σταθμών στα απαρτμάν των πολυκατοικιών λίγο δύσκολο να τη συλλάβω. Αν δηλαδή αυτό είναι το στρατηγικό σχέδιο για την αναβάθμιση της προσχολικής εκπαιδευτικής βαθμίδας. Πρέπει να διαμηνύσουν στον κ. Γ. Παπανδρέου οι αρμοδιότερες στο επιτελείο του ότι ήδη πολλές οικογένειες, ελλείπει υποδομών ή γιαγιάς, προσφεύγουν στις υπηρεσίες κυρίας, ημεδαπής ή αλλοδαπής, για να φυλάει το παιδί τους ή τα παιδιά τους έναντι αδρού τιμήματος. Αυτό είναι που προτείνεται; Να το θέσω αλλιώς; Θα δεχθεί η όποια αυριανή κυβέρνηση να συμπεριλάβει στις αμοιβές των γονιών, στον κοινωνικό μισθό, τις δαπάνες της φύλαξης των παιδιών αυτού του τύπου; Θα δεχθεί την ανακατανομή της φορολογικής εξουσίας μεταξύ κυβέρνησης - Τ.Α., προκειμένου οι δήμοι να παρέχουν επαρκείς υποδομές και δωρεάν; Διότι, πώς αλλιώς να εννοήσω την κρατική επιχορήγηση; Είμαι ξέρεis, εν συγκύσει...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/02/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Τυχερές/οι όσες/οι παρευρεθήκαμε στη "βραδιά της Αλίκης" που οργάνωσε το Πάντειο, με αφορμή την έκδοση δύο τόμων - αφιέρωμα στην πολύπλευρη προσωπικότητά της.

Δεκάδες επιστήμονες και ερευνητές/ήτριες, άνθρωποι του λόγου, πανεπιστημιακοί λειτουργοί, συνεισέφεραν τη δική τους συμβολή στην έκδοση - αφιέρωμα πάνω στους τρεις άξονες: εγκληματολογία και αντεγκληματική πολιτική, δικαιώματα του ανθρώπου, δικαιώματα της γυναίκας. Διανοούμενοι-ες της ημεδαπής και αλλοδαπής, σημειωτέον...

Αν μη τι άλλο, πρόκειται για έναν πλούτο ιδεών, με χρηστική σημασία όμως και πρακτική χρησιμότητα.

Αλλωστε η Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου ενσαρκώνει ένα υπόδειγμα επιστήμονα που συνδυάζει τον στοχασμό μαζί με τη δράση. Αναζητεί τις (νέες) ιδέες που μπορούν να ευεργετήσουν τον άνθρωπο και συγχρόνως προσπαθεί και αγωνίζεται, ώστε αυτές να εφαρμόζονται στη ζωή.

Εκείνη τη βραδιά στην αίθουσα τελετών του Παντείου είχαμε μπροστά στα μάτια μας ολοκάθαρα το παράδειγμα του/της ενεργού πολίτη. Διαχρονικά επίκαιρο και αναγκαίο σήμερα όσο ποτέ. Η ομιλία - αντιφώνηση της Αλίκης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως οδηγός για την κοινωνική δράση. Απόσταγμα μιας ζωής -οκτώ δεκαετιών και μισής- μαρτυρία και απόδειξη των προσπαθειών -δύσκολων μεν, αλλά και αποτελεσματικών συγχρόνως για τον ανθρωπισμό και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Δύσκολη και επίμοχθη η υπεράσπιση των τελευταίων. Απαιτεί αφοσίωση, πάθος, διάθεση για ρήξεις με ό,τι και όποιον κι αν στέκεται απέναντι και παρεμποδίζει -διά πράξεων και παραλείψεων- την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Απαιτεί ανεξαρτησία στις κινήσεις και συγχρόνως ικανότητα συνεργασίας με τους θεσμούς και τις συλλογικότητες στην κατεύθυνση της προώθησης της μεγάλης και ιερής υπόθεσης, που είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θέλω να κρατήσω τα μηνύματα αυτής της βραδιάς καλά φυλαγμένα, διότι είναι σαν ένας μίτος στα λαβυρινθώδη αδιέξοδα και τις κακοτοπιές της σημερινής συγκυρίας. Είναι σαν ένας τηλαυγής φάρος στις ομιχλώδεις συνθήκες που η λατρεία της εξουσίας και του χρήματος έχουν επιβάλει και μετατρέπουν τον άνθρωπο σε περιδεές ανθρωπάριο.

Θέλω να διαφυλάξω ως κόρη οφθαλμού το μέγα μάθημα της αξιοπρέπειας του ανθρώπου για τη διασφάλιση της οποίας καμία θυσία δεν είναι μεγάλη.

Θέλω να σταθώ στο δίδαγμα ότι ο κάθε πολίτης, άνδρας ή γυναίκα, πρέπει να νιώθει υπεύθυνος για τη μοίρα του τόπου του, να νοιάζεται για τις κοινές υποθέσεις, να προσπαθεί να συνδιαμορφώνει τις εξελίξεις. Θέλω να συμμεριστώ την αγωνία για το μέλλον του πλανήτη, το σοκ και δέος από τους "προληπτικούς" πολέμους και την

αναγκαιότητα του αγώνα για την ειρήνη, ως υπόθεση συνδεδεμένη με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Βλέπεις, πόλεμος και δικαιώματα του ανθρώπου είναι έννοιες και μεγέθη αλληλοαποκλειόμενα.

Θέλω ακόμη να συμμεριστώ την εκτίμηση ότι σιγά - σιγά οικοδομείται αντίδραση από τα κάτω στις συνέπειες, παρενέργειες, "παράπλευρες ζημίες" της νέας τάξης πραγμάτων. Μέσα σε αυτό το ζοφερό κλίμα υπάρχουν βήματα λογικής και ανθρωπισμού. Π.χ. η λειτουργία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Δεν απέλιπε η νηφάλια σκέψη, δεν απέλιπαν εκείνοι και εκείνες που υπερασπίζονται το διεθνές δίκαιο και τη λειτουργία ενός εκδημοκρατικοποιημένου και αναβαθμισμένου ΟΗΕ. Δεν εξέλιπε το γένος των ανθρώπων που προτάσσουν τα θέματα αρχών έναντι των ποικίλων σκοπιμοτήτων.

Χρέος κατεπείγον δικό μας, εννοώ όλων εκείνων που με τον έναν ή τον άλλο τρόπο είμαστε εντός αυτού του ρεύματος σκέψης, είναι να πολλαπλασιάσουμε τις εστίες αντίστασης και εναλλακτικής πολιτικής, να διευρύνουμε τις ζώνες των υγιώς σκεπτόμενων και δρώντων πολιτών.

Ας είναι καλά η Αλίκη που μας έδωσε την αφορμή γι' αυτές τις σκέψεις.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/02/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Απίστευτο κι όμως αληθινό!...

Δύο ώρες, από τις 12 ίσαμε τις 2 το μεσημέρι, περίμενε στην Ομόνοια νεαρό ζευγάρι τσιγγάνων με το μικρό παιδί τους για ταξί. Οι άνθρωποι είχαν έρθει από τη Χαλκίδα και ήθελαν να πάνε στο Παίδων, γιατί το παιδάκι ήταν άρρωστο. Οι οδηγοί σταματούσαν, έπαιρναν τους πίσω από αυτούς, επέλεγαν άλλους, αλλά όχι αυτούς. Και το έκαναν επιδεικτικά, όπως ο δυστυχής πατέρας έλεγε και ξανάλεγε στο ταξί, όταν επιβιβάστηκαν. Οι άνθρωποι είχαν υποστεί σοκ, ενώ το παιδάκι αποκαμωμένο αποκοιμήθηκε στο κάθισμα. Ένωσα την ημέρα εκείνη πολύ άσχημα, ένιωσα απολογούμενη για μια καθημερινότητα που ολοένα ενσωματώνει φασίζοντα στοιχεία, για μια κοινωνία που συντηρητικοποιείται. Οι νεαροί γονείς ήταν μελαχρινοί, προσομοίαζαν δηλαδή με ξένους, είχαν προφορά, ήταν δύο κιόλας και είχαν και το παιδί. Εικόνα, δηλαδή, ελάχιστα ελκυστική - τι λέω, αποκρουστική- για την πλειοψηφία των οδηγών ταξί, που φαίνεται να επιλέγει άτομα με ορισμένες προδιαγραφές. Σε λιγάκι, αγαπητή μου, ζήτημα να βρίσκω ταξί, εκτός αν ντύνομαι κυριλέ ή βάψω τα μαλλιά μου ξανθά...

- Δεν πήγαινες, βρε παιδί μου, στον αστυνομικό της τροχαίας να ζητήσεις βοήθεια, να πεις το πρόβλημα, τόλμησα να πω στον τρακαρισμένο άνδρα, που αίφνης ανακάλυψε μια πραγματικότητα που δεν φανταζόταν.

- Δεν το ήξερα, δεν σκέφτηκα ότι μπορούσα να το κάνω και άφησα το παιδί μου να υποφέρει στην παγωνιά...

- Να, όμως, που εγώ σταμάτησα, είπε ο οδηγός.

- Ασφαλώς, αγαπητέ μου, δεν είναι όλοι το ίδιο. Όμως, η τάση της επιλογής με βάση την προέλευση (εθνική και κοινωνική) όχι μόνο παραμένει αλλά και ενισχύεται.

Είναι πραγματικά "αξιοπερίεργο" σε μια εποχή μετακινήσεων πληθυσμών, μίξης και επικοινωνίας, πολυπολιτισμικής συνύπαρξης, να εμφανίζονται απαράδεκτα κρούσματα ρατσιστικών αποκλεισμών. Είναι αντίφαση από τη μια να κερδίζει έδαφος η ιδέα ότι είναι πλούτος η διαφορετικότητα και ταυτοχρόνως η ίδια αυτή διαφορετικότητα να αποτελεί το έδαφος για την κοινωνική ανισότητα. Άσε, σχιζοφρένεια θα πάθουμε.

Πάντως, πλάκα - πλάκα, έχουμε πρόβλημα ξενοφοβίας και ρατσισμού. Εσχάτως, προέκυψε και ο ηλικιακός ρατσισμός, ως μία παράπλευρη συνέπεια της λεγόμενης ανανέωσης της πολιτικής. Μιας ανανέωσης που εστιάζεται στο πρόσωπο μάλλον, παρά στην ουσία της πολιτικής. Κι εγώ που άλλα νόμιζα όσον αφορά την πολιτική, ότι η ικανότητα χειρισμού καταστάσεων κατακτάται με το χρόνο, την τριβή, την εμπειρία, χωρίς να παραγνωρίζεται ο ρόλος της προσωπικότητας. Δεν είναι εύκολη υπόθεση, ούτε πάντα έχει να κάνει με την απαγγελία κειμένων και προτάσεων, ούτε

με την τηλεοπτική εικόνα. Επειδή έχω δει στην πράξη το ειδικό βάρος της εμπειρίας, ιδιαίτερα στον χειρισμό δύσκολων καταστάσεων, που βρίθουν στην πολιτική, γι' αυτό είμαι πολύ επιφυλακτική στη σαρωτική "ανανέωση" που εστιάζεται στα πρόσωπα. Μήπως η νέα τάξη πραγμάτων επιθυμεί ευκολοχέριστους ηγέτες, πολιτικά άνητους; Δεν σου θυμίζει αυτή η φιλολογία τη γηραιά Ευρώπη, την οποία λαιδόρησε το περιβάλλον Μπους σχετικά πρόσφατα;

Όχι στη γηραιά Ευρώπη, τον παλιό κόσμο, την παλιά και σ' ένα βαθμό αναγνωρισμένη ηγεσία. Ναι στη βιτρίνα του νέου, που είναι νέο στο περίβλημα και αρχαϊκό στο περιεχόμενο.

* Μέσα στη σκέψη μας και την ψυχή μας είναι τις τελευταίες ημέρες η Χάρις Σιμεωνίδου, που τραυματίστηκε στο αντιρατσιστικό συλλαλητήριο του περασμένου Σαββάτου. Πολύ ακριβό ομολογουμένως το τίμημα της ενεργητικής παρουσίας της στους κοινωνικούς αγώνες στη χώρα μας... Την περιβάλλουμε με την αγάπη και την ευγνωμοσύνη μας. Άλλωστε, η Χάρις είναι η προσωποποίηση της χάριτος...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/01/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Άνεμος ανανέωσης τάχα φυσάει παντού. Περίεργο, παρόλο που στέκομαι μέσα στο πεντανέμι, κύματα από οσμή αναπαλαίωσης μου μαστιγώνουν το πρόσωπο. Αυτά και μόνο. Απεγνωσμένα αποζητώ να αισθανθώ ρίγη συγκίνησης και, προφανώς, ανάτασης από το οδοιπορικό των πολιτικών αρχηγών του δικομματισμού. "Πορεία στο λαό" λέγεται αυτή η σκηνοθεσία και θυμίζει σε μικρογραφία κάτι σαν ρωμαϊκό θρίαμβο. Δαφνοστεφείς, σόρρυ, ροδοπεταλοστεφείς (επί του παρόντος) οι αρχηγοί συνωθούνται μεταξύ των παραληρούντων οπαδών, σφίγγουν χέρια, ασπάζονται ροδαλά μικρά, κυρίες επί των τιμών και εξαντλούνται σε κοινοτοπίες και κενολογίες. Γούστο έχει το όλο πράγμα, ενσωματωμένο πλήρως στο πλαίσιο "άρτος και θεάματα".

Αλλά τι σχέση έχει αυτό το είδος σόου με το διάλογο, τη σοβαρή ενημέρωση των πολιτών - ψηφοφόρων πάνω στις πολιτικές θέσεις των κομμάτων - συνδυασμών, καθώς και με την αναγκαία αντιπαράθεση των απόψεων;

Αυτό που προωθείται είναι ο μονόλογος, ο από καθέδρας δεκάρικος, ο αξιωματικός λόγος. Οι πολίτες, η altera pars, ο έτερος των συμβαλλόμενων, συμμετέχουν ως χειροκροτητές ή ως βωβά πρόσωπα της ιλαροτραγωδίας. Προσπαθώ να δω πού αυτό εφάπτεται με τη "συμμετοχική δημοκρατία", πλην εις μάτην.

Πού είναι, τέλος πάντων, το καινούργιο και συναρπαστικό...

Διότι μέχρι σήμερα που μιλάμε η εικόνα έχει επικρατήσει κατά κράτος εις βάρος της ουσίας της πολιτικής. Οι εντυπώσεις απέκτησαν αίφνης τόσο βάρος, που έχουν αυτονομηθεί από το πραγματικό.

Μάλιστα, για να συμπληρωθεί η παράσταση δίκην σόου χρησιμοποιούνται, όλο και συχνότερα, καπνογόνα.

Ναι, όπως το ακούς. Ροδοπέταλα και καπνογόνα είναι τα δύο αναπαλλοτρίωτα στοιχεία της νέας μοντέρας που ακολουθείται στις προεκλογικές συγκεντρώσεις.

Αν αυτά τα καινοφανή αποτελούν την πεμπτουςία του καινούργιου, ε, τι να πω. Παραμερίζω, για να περάσει η αυτής μεγαλειότητα η Ανανέωση!

Κι ενώ αυτά συμβαίνουν στους δρόμους και τις πλατείες, από το ναό της δημοκρατίας, το Κοινοβούλιο, αναδίνεται αποφορά σκανδάλου. Και το σκάνδαλο συνίσταται στην υποταγή της πολιτικής στα μεγάλα επιχειρηματικά - οικονομικά συμφέροντα. Ιδίως όμμασι και ιδίως ωσί ο πολύς κόσμος διαπιστώνει πλέον και μαθαίνει τι εστί διαπλοκή και μένει... ενεός.

Άντε τώρα να εντοπίσεις την ανανέωση μέσα σ' αυτό το πολιτικό τέλμα και το βούρκο, όπου νομοθετούν τα συμφέροντα όχι πια διά των πολιτικών εκπροσώπων, αλλά διά των ιδίων των στελεχών των επιχειρήσεων.

Βαριές οι αναθυμιάσεις, καταθλιπτική η ατμόσφαιρα και θέλει σθένος να υπερασπιστείς την πολιτική και να την εκπροσωπήσεις. Δεν αρκεί πια να πεις, άλλο πολιτική και άλλο πολιτικαντισμός. Το "όλοι το ίδιο είναι" επανέρχεται με νέα ορμή και, φυσικά, η γενίκευση αδικεί, πέραν του ότι δεν είναι σωστή. Άντε τώρα, σε αυτό το βαρύ κλίμα, να πειστούν ενεργοί πολίτες, άνδρες και πολύ περισσότερο γυναίκες, να αναλάβουν τον ρόλο της εκπροσώπησης της πολιτικής λειτουργίας, να εκτεθούν ως υποψήφιοι-ες. Άντε να πειστούν εύθραυστες από τη φύση τους ομάδες όπως καλλιτέχνες-ιδες, διανοούμενοι-ες να αναμιχθούν ενεργά σε αυτό που λέγεται δημόσιος βίος.

Κι όμως, αν υπάρχει μια διέξοδος, μια προοπτική κάθαρσης, αυτή θα διανοιγεί και θα διασφαλισθεί με το έμπρακτο ενδιαφέρον των πολλών για τα κοινά, με τον κοινωνικό έλεγχο.

Όσο οι πολίτες αποστασιοποιούνται, τόσο οι ζώνες περιορισμού και τα στεγανά θα εξαπλώνονται και τόσο θα πολλαπλασιάζονται οι σωτήρες και μεσσίες.

Α, όχι δεν αποσυρόμαστε, αντίθετα, διεκδικούμε τον χώρο της πολιτικής με σημαία τα ανθρώπινα δικαιώματα!...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/01/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Μας κούφαναν, κατά το κοινώς λεγόμενο, οι δύο ηγέτες -ξέρεις ποιοι.

Αν αναλύσεις το προφίλ των "δεσμεύσεων", θα δεις ότι το κέντρο του βάρους είναι η γυναίκα ως μητέρα. Δηλαδή το αγαπημένο θέμα των συντηρητικών και νεοσυντηρητικών πολιτικών. Η Ν.Δ. έχει "κόλλημα" με το δημογραφικό και λίγο απέχει από το να εισηγηθεί ότι το πρότυπο της οικογένειας είναι η πολυτεκνική. Το "γεννάτε γιατί χανόμαστε" ως έθνος έχει γίνει το λάιτ - μοτίβ όλων των πατριωτικής έξαρσης δημόσιων αγορητών της.

Να θυμίσουμε ότι είναι αναγνωρισμένο δικαίωμα της γυναίκας και του ζευγαριού να αποφασίζει ελεύθερα αν, πότε και πόσα παιδιά θα κάνει ή είναι ψιλά γράμματα; Το κράτος με τις υπηρεσίες του οφείλει να παρέχει τις συμβουλές και τα μέσα, προκειμένου το βασικό αυτό δικαίωμα να βρίσκει εφαρμογή. Οφείλει να έχει πολιτική ανάπτυξης του πληθυσμού. Ένα δεν μπορεί να κάνει: να επιβάλλει πρότυπα είτε του ενός παιδιού είτε των πολλών...

Έπειτα συνδέουν την προστασία της μητρότητας -πάλι και πάλι- με την ευθύνη της μητέρας. Η μητρότητα είναι κοινωνική λειτουργία και τελεί υπό την προστασία του κράτους και των θεσμών του. Η γέννα είναι βιολογική λειτουργία και αυτή αναφέρεται αποκλειστικά στη γυναίκα.

Η ανατροφή των παιδιών είναι ευθύνη της οικογένειας και του κοινωνικού συνόλου και όχι αποκλειστικά της μητέρας. Οι υποδομές για τη φύλαξη και διαπαιδαγώγηση των παιδιών είναι απαραίτητες, είναι όμως σε τραγική ανεπάρκεια.

Οι δήμοι που έχουν αποκτήσει την ευθύνη της λειτουργίας των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών βρίσκονται αντιμέτωποι με τα γλίσχρα οικονομικά, την οικονομική δυσπραγία του συνόλου της Αυτοδιοίκησης και την εξάρτησή της από την κεντρική διοίκηση. Ορισμένοι δήμοι έχουν βάλει πολύ υψηλά troφεία για τη μέση λαϊκή οικογένεια. Τι σκέπτονται οι δύο αρχηγοί; Θα πάρουν μέτρα οικονομικής αυτοτέλειας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης;

Και καλά η Ν.Δ. Όμως το ΠΑΣΟΚ από τα πρώτα χρόνια που ανέλαβε τη διακυβέρνηση συνδέθηκε με ορισμένες τομές στο θέμα της θέσης και του ρόλου των γυναικών. Κάτω από την πίεση του φεμινιστικού - γυναικείου κινήματος προέβη στην αναθεώρηση του οικογενειακού δικαίου και στην ψήφιση του νόμου για τη νόμιμη άμβλωση. Επικύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών. Απόσταση μεγάλη χωρίζει την εποχή εκείνη από τις σημερινές "δεσμεύσεις" του κ. Παπανδρέου. Η ημέρα και η νύχτα. Προσπαθώ αντικειμενικά και ψύχραιμα να αναγνωρίσω την πράσινη ιδεολογία στα όσα είπε και μου γλιστράει μέσα από τα δάχτυλα. Ανατριχιαστικά συντηρητικά πρότυπα προκρίνονται...

Ύστερα είπε για το 50-50 στη μελλοντική κυβέρνηση. Είναι σίγουρος ότι θα φτάσουν οι γυναίκες που θα εκλεγούν για να στελεχώσουν τη μισή κυβέρνηση; Το κάνει η Σουηδία, αλλά αυτή έχει στο Κοινοβούλιο 43% και 45% γυναίκες. Εκτός αν η ελληνική κυβέρνηση γίνει ενδεκαμελής...

Κρίμα - κρίμα. Άλλα πράγματα περίμενα να ακούσω από το κόμμα που κυβερνά. Διάολε, υπάρχει μια ιστορία, μια διαδρομή, μια συγκεκριμένη πολιτεία. Πού χάθηκαν όλα αυτά; Πού είναι εκείνο το πλαίσιο ανάλυσης που απέδιδε την κατώτερη θέση της γυναίκας στον καπιταλισμό και την πατριαρχία;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/01/2004

Αγαπητή Ευγενία, Ξέρεις τι θυμήθηκα αυτές τις μέρες; Μια αστεία ιστορία που κυκλοφορούσε, ως ανέκδοτο, τον πρώτο καιρό της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Επί Μένιου ακόμη. Σύζυγος επιφανούς στελέχους του νεοπαγούς μπλοκ εξουσίας ραβόταν σε μοδίστρα στην οποία επίσης ραβόταν μια φίλη μας. Με την ανάληψη της εξουσίας η κυρία χάθηκε, εφόσον προσέτρεξε στις υπηρεσίες της υψηλής ραπτικής. Μετά από καιρό έτυχε η φίλη μας να συναντήσει την κυρία υπουργού σε κάποια κοινωνική εκδήλωση.

- Χάθηκες, της λέει, δε σε βλέπουμε στα στέκια. Μεγαλοπιάστηκες πια...

- Άκουσε, χρυσή μου, της απάντησε. Εγώ εννοώ να τον γλεντήσω το σοσιαλισμό (sic)!...

Γελούσαμε τότε και, αφελώς, θεωρούσαμε ότι αυτό αφορά κάποιες απαίδευτες, περιορισμένες περιπτώσεις. Ήρθαν τα χρόνια και οι καιροί και η εξαίρεση έγινε ο κανόνας. Ως μεταδοτική ασθένεια η κατανάλωση της εξουσίας διέβρωσε το Κίνημα.

Φτιάχτηκε ένα στρώμα, τεράστιο για τα δεδομένα της χώρας, συνδεδεμένο με τη διαχείριση και τα οφέλη της εξουσίας. Ένα στρώμα που θεωρεί ότι η φυσιολογική για ένα δημοκρατικό πολίτευμα εναλλαγή στην εξουσία ισοδυναμεί με καταστροφή. Επομένως, είναι έτοιμο να αποδεχθεί την όποια λύση, αρκεί να εξσφαλίζει τη διαίωνιση της εξουσίας και τα προνόμια που αυτή συνεπάγεται.

Έχοντας υπόψη όλα αυτά, τα οποία άλλωστε γνωρίζει ο πολύς κόσμος απέξω κι ανακατωτά, ηχεί στ' αυτιά μου ως παραδοξότητα η περιιάλητη συμμετοχική δημοκρατία.

Με ποιο πολιτικό προσωπικό άραγε, με ποιους/ες ταγμένους/ες στην υπόθεση της "αλλαγής" θα γίνει η "ειρηνική επανάσταση" Το 2004 δεν είναι 1981. Η τοτινή αθωότητα έχει μεταβληθεί σε καταποσύνη και απληστία. Έχει σφυρηλατηθεί συγκεκριμένη νοοτροπία. Η ιδεολογία της μετριότητας και η παρακμιακή ατμόσφαιρα ποτέ δεν ήταν τόσο αισθητές και κυρίαρχες στην κοινωνία. Ο κοινωνικός ιστός διαρρηγνύεται. Ο ατομισμός θριαμβεύει. Ο νεοφιλελευθερισμός, τον οποίο ενστερνίστηκε προ πολλού η κυβέρνηση, πλήττει κάθε συλλογικότητα, κάθε συλλογική μορφή διεκδίκησης. Οι πολλοί πολίτες παραπαίνουν, όμηροι του άγχους της επιβίωσης. Οι πολλές γυναίκες ιδρωκοπούν στο μαγγανοπήγαδο της γκρίζας καθημερινότητας. Μου έλεγε προχθές φίλη ότι έχει να πάει θέατρο δέκα χρόνια. Η κρίση είναι απόρροια συγκεκριμένων πολιτικών. Αυτών που ανακατανέμουν διαρκώς το εισόδημα προς όφελος των ολίγων και πλουσίων, αυτών που πριμοδοτούν το υπερκέρδος.

Έχουμε ανάγκη ανανέωσης; Αναγέννησης, λέω εγώ. Θέλουμε πρόσωπα και πολιτικές που να χωρούν και τις γυναίκες. Πολιτικές και πρόσωπα που θα τις εκφράσουν και μια κοινωνία ενεργών πολιτών που θα αντιλαμβάνονται την ευθύνη τους για την πορεία των κοινών πραγμάτων στον τόπο.

Οι μεγάλες πολιτικές ομάδες, που εκφράζουν το νοσούν πολιτικό σύστημα, επιχειρούν μια τεράστια επιχείρηση παραπλάνησης της κοινής γνώμης.

Έχουν μεταφέρει την πολιτική "σύγκρουση" στα πρόσωπα, γόνους πολιτικών δυναστειών της χώρας.

Η σκηνοθεσία της "αντιπαράθεσης" εκ μέρους του μιντιακού και εκδοτικού κατεστημένου είναι χωρίς προηγούμενο. Προσπαθούν να εμφυτεύσουν σε ένα πολιτικοποιημένο λαό, που συζητάει έντονα τα πολιτικά πράγματα στα καφεενεία όλης της χώρας και στις άτυπες μικρές "βουλές", στοιχεία απολίτικης, αμερκανόπνευστης συμπεριφοράς περί τα εκλογικά.

Το στοίχημα είναι αν θα τα καταφέρουν. Δεν θα ήθελα να το ζήσω αυτό. Και ελπίζω ο σκεπτόμενος κόσμος, που δεν απέλιπε, να αντιδράσει.

Αλήθεια, τι το συναρπαστικά καινούργιο, αριστερό και δημοκρατικό, σε αυτήν την σκηνοθεσία είδε η Μαρία Δαμανάκη; Και το ρωτάω αυτό με το δικαίωμα της ανιδιοτελούς στήριξης της πολιτικής της πορείας επί πολλά χρόνια...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/01/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Μας ζητήθηκε να λάβουμε μέρος στη συζήτηση για τη διαβόητη μαντίλα, την ισλαμική βεβαίως, όχι εκείνη της γιαγιάς μας. Και να πάρουμε και θέση.

Δεν έχω αντίρρηση να κουβεντιάσουμε το θέμα. Μόνο που θα γίνει αυτό αποσπασματικά, αν όχι εν κενώ σοβαρού προβληματισμού. Θυμίζω ότι στη Γαλλία η σχετική δημόσια συζήτηση κράτησε ένα χρόνο για να καταλήξει ο πρόεδρος Σιράκ παραμονές Χριστουγέννων στην απόφασή του: ότι είναι αναγκαία νομοθετική ρύθμιση που θα απαγορεύει στα δημόσια σχολεία τα εμφανή σύμβολα θρησκευτικής πίστης.

Ανάμεσα σ' αυτά περιλαμβάνεται και η μαντίλα. Αν και η τελευταία δεν είναι απλά και καθαρόαιμα ένα σύμβολο θρησκευτικής πίστης. Είναι η συμπύκνωση της κοινωνικής καταπίεσης της γυναίκας, που εδράζεται στα "δόγματα αληθείας" των "ιερών" θρησκευτικών νόμων. Είναι το σύμβολο της απόλυτης περιθωριοποίησης των γυναικών, που μεταβάλλεται σε ορισμένα καθεστώτα σε πράγμα, *res*, χωρίς στοιχειώδη δικαιώματα. Μια τέτοια διαδικασία υφίστανται τώρα οι γυναίκες στο Ιράκ. Γοργά και σταθερά εγκαθιδρύεται ο νόμος της σαρίας σε μια χώρα που, παρά τα άλλα δεινά, είχε κοσμικό καθεστώς.

Λέω, λοιπόν, πως από την πλευρά της ισότητας των φύλων η μαντίλα έχει ένα απεχθές συμβολικό βάθος. Ένα επιχείρημα το οποίο πείθει και ένα μέρος των αντιρατσιστικών οργανώσεων, αλλά και των γυναικείων, να διαμορφώσουν θέση κατά της νομοθετικής ρύθμισης είναι ο σεβασμός στην παράδοση και στην πολιτισμική ιδιαιτερότητα. Νομίζω, όμως, ότι το θέμα αυτό έχει επαρκώς απαντηθεί από τη Διάσκεψη της Βιέννης (1993) και εντεύθεν. Όταν υπάρχει σύγκρουση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παράδοσης -θρησκευτικής, πολιτισμικής- επικρατέστερα είναι τα καθολικώς και διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η καταπολέμηση των ανισοτήτων, που στηρίζονται στις σεξιστικές διακρίσεις, είναι στόχος υπέρτερος της ανθρωπότητας σήμερα από την τήρηση μιας παράδοσης που αντλεί από τις πλέον αναχρονιστικές αντιλήψεις και πρακτικές. Γιατί, αν είναι να σεβαστούμε την παράδοση συλλήβδην, τότε, εντάξει, ας διατηρήσουμε και το βάρβαρο έθιμο της εκτομής των γεννητικών οργάνων των γυναικών και το ρίξιμο της χήρας στην πυρά και ας επαναφέρουμε στο δίκαιό μας τα προνόμια του πάντρε παντρόνε. Τι λέτε, καλέ; Στα ανθρώπινα δικαιώματα δεν χωρούν συμβιβασμοί. Ή πρυτανεύουν ή όχι.

Μα, θα αντιλέξεις, ένα μέρος των γυναικών μουσουλμάνων στη Γαλλία διαδηλώνει με το σύνθημα "η μαντίλα είναι η φωνή μας". Γιατί να σε εκπλήσσει αυτό; Και πότε στην ιστορία δεν υπήρξαν τμήματα της ίδιας της τάξης ή της κοινωνικής ομάδας, που ξεσηκώθηκε για τα δικαιώματά της, που δεν πήγαν εναντίον των προοδευτικών στόχων; Που δεν υιοθέτησαν αντιδραστική στάση;

Αντιλαμβάνομαι ότι σήμερα το θέμα επιβαρύνεται από άλλες προσεγγίσεις των εξελίξεων. Π.χ., μετά την 11η Σεπτεμβρίου ενισχύθηκε ραγδαία η καχυποψία απέναντι στις αραβικές χώρες και το Ισλάμ. Είναι πλέον ευδιάκριτο ρεύμα η ισλαμοφοβία και η τάση ταύτισης της τρομοκρατίας με το Ισλάμ και εξηγήσιμες οι αντιδράσεις. Από την άλλη ο σαρωτικός άνεμος της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης τείνει να ισοπεδώσει κάθε πολιτισμική ιδιαιτερότητα, κάθε πολιτισμική ιδιοπροσωπία, στο όνομα του κοσμοπολιτισμού του κεφαλαίου. Αλλά δεν μπορεί να είναι το δίλημμά μας κοσμοπολιτισμός της παγκοσμιοποίησης ή φονταμενταλισμός. Απέναντι σε αυτά τα ιδεολογήματα οφείλουμε να αντιτάξουμε την ιδεολογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα ζητήματα αρχής. Αλλιώς θα παγιδευτούμε σε καταστάσεις μοναδικής σύγχυσης φρένων.

|Επιμύθιον: Είμαι εναντίον της μαντίλας, χωρίς συμφραζόμενα και "ναι μεν, αλλά"...|

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/01/2004

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο γεγονότα με έκαναν να αισιοδοξήσω αυτές τις μέρες. Δύο στιγμές που μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως απόδειξη ότι η προσπάθεια για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια συνεχίζεται αμείωτα.

Στο Σπίτι της Ουκρανικής Κοινότητας (Καπνοκοπηρίου 4) βρέθηκα παραμονές Χριστουγέννων, με αφορμή τα εγκαίνια έκθεσης ζωγραφικής της Άννας Γιατσέμπσκαγια. Η Άννα είναι μια νέα γυναίκα, χήρα, που εδώ και λίγα χρόνια ζει και εργάζεται στη χώρα μας και μεγαλώνει τον μικρό γιο της. Γεννημένη στη Γεωργία και μεγαλωμένη στην Ουκρανία, στο Λβοβ, ζωγραφίζει από τριών ετών και γράφει ποιήματα.

Πήγαινα σ' αυτή τη συνάντηση, παρακινημένη από ένα μεγάλο ενδιαφέρον, πως είναι δυνατόν μια νέα και όμορφη γυναίκα, στις σκληρές συνθήκες της μετανάστευσης να μπορεί να συντηρεί την πίστη της στην ποίηση και τη ζωγραφική, ως απαράγραπτα ποιοτικά στοιχεία στη ζωή της; Πώς είναι δυνατόν να διατηρεί αυτή την αυτοσυγκέντρωση, όταν όλα τα καλέσματα γύρω - τριγύρω εμφανίζουν τόσο ελκυστικό τον δρόμο της απώλειας;

Παραμονές γιορτών και η επαγγελματική δουλειά πολλή. Έρχεται καθυστερημένη στη δική της βραδιά. Απολογείται με συντριβή: "Είμαι σοβαρός άνθρωπος. Μην με παρεξηγήσετε. Δουλεύω μακριά...".

Τη διαβεβαιώνουμε, εν χορώ, ότι για μας δεν είναι χαμένος χρόνος. Είμαστε εκεί για να τη στηρίξουμε, ακριβώς, γιατί αναγνωρίζουμε τις ειδικές δυσκολίες της ζωής της. Θέλουμε να την ενθαρρύνουμε και, γιατί όχι, να την ευχαριστήσουμε για ό,τι κάνει, που προσπαθεί να γίνεται καλύτερη.

Θα συναντηθούμε σε δύο μήνες με την Άννα, πιο οργανωμένα αυτή τη φορά. Και τότε, όσες και όσοι πιστεύουμε ειλικρινά ότι οι μετανάστριες και οι μετανάστες στη χώρα αξίζουν να τύχουν μιας δεύτερης ευκαιρίας, ας βρεθούμε κοντά της. Ας υποστηρίξουν ενεργά τις πρωτοβουλίες για την οργάνωση ή και την αποδοτικότερη λειτουργία των μεταναστευτικών κοινοτήτων, προς όφελος και δικό τους και δικό μας.

Το δεύτερο σημαντικό γεγονός είναι τα εγκαίνια του Κέντρου Υποδοχής Εξαρτημένων Γυναικών, στην Αριστείδου 10-12. Άλλη μια πολύτιμη πρωτοβουλία της Μονάδας Απεξάρτησης "18 ΑΝΩ" του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής. Στο Κέντρο, μοναδικό στην Ελλάδα, θα παρέχονται υπηρεσίες τόσο συμβουλευτικού όσο και θεραπευτικού χαρακτήρα. Ιδιαίτερα, ως προς το πρόγραμμα απεξάρτησης μητέρων, το Κέντρο θα παρέχει:

- Συμβουλευτικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση ψυχοκοινωνικών και ιατρικών προβλημάτων.

- Ολιγόωρη απασχόληση του παιδιού (προς το σκοπό αυτό έχει ετοιμαστεί ειδικός χώρος).

- Ενημέρωση και συμβουλευτική όσον αφορά τη ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη και εκπαίδευση του παιδιού.

- Άμεση παραπομπή σε κοινωνικές υπηρεσίες σχετικές με τη φροντίδα του παιδιού. Δηλαδή; Και στα θέματα της εξάρτησης και απεξάρτησης υπάρχει η οπτική του φύλου. Όταν σε νορμάλ συνθήκες οι γυναίκες βιώνουν ένα ιδιότυπο κοινωνικό και πολιτικό περιθώριο, φαντάσου, τι γίνεται με τις πλέον ευάλωτες ομάδες του γυναικείου κοινωνικού φύλου. Εδώ το περιθώριο είναι πιο βαθύ και σύνθετο.

Όπως καταλαβαίνεις, εδώ κατατίθεται ψυχή, μεράκι, αφοσίωση και σοβαρότητα που είναι είδος εν ανεπαρκεία. Όπου, λοιπόν, η τελευταία αναγνωρίζεται, πρέπει να αναδεικνύεται. Παρόμοιες προσπάθειες θέλουν την ηθική και πολιτική στήριξή μας. Και, βεβαίως, την πολιτική και οικονομική στήριξη της κυβέρνησης.

Ένα "ευχαριστώ" στην ψυχή αυτής της προσπάθειας, κ. Αικατερίνη Μάτσα!

Καλή χρονιά!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/12/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Όταν ένας άνδρας λέει, λόγου χάρη, ότι η επαγγελματική δουλειά του είναι η σύζυγος και η πολιτική (διάβαζε κομματικο-συνδικαλιστική) δραστηριότητά του η ερωμένη, εσύ τι καταλαβαίνεις; Διότι εγώ, ακούγοντας τέτοιες "μεταφορές" σε δημόσιο κιόλας χώρο, γίνομαι έξαλλη. Τόσο απλά. Και μόνο για λόγους σαβουάρ βιβρ δεν χουλιγκανίζω εκείνη τη στιγμή. Ύστερα κάθομαι και σκέφτομαι πόσες ρητές ή και υπόδηλες σεξουαλικές αναφορές μαζεύω κάθε μέρα στα διάφορα μίτινγκ που συχνάζω και έχω καταλήξει ότι αρκετοί άνδρες βλέπουν τα πάντα ως προέκταση της σεξουαλικότητάς τους και της σεξουαλικής τους ζωής. Λησμονούν δε ότι πλέον στη σύνθεση των οργάνων, καθώς και των διαφόρων σωμάτων, συνελεύσεων και συγκεντρώσεων υπάρχουν και γυναίκες! Και δεν πρόκειται για μία αμιγή ανδρική παρέα, ώστε να συναγωνίζονται στα σεξουαλικά ανέκδοτα και σόκιν. Και επειδή έχω συγκεντρώσει τελευταία πολλές σχετικές παρατηρήσεις από γυναίκες, προτείνω να μην επιτρέπουμε να υποβιβάζεται η καθημερινότητά μας από μία τέτοια "γλώσσα" και ένα τέτοιο λεκτικό "ύφος".

Αποφάσισα, μάλιστα, ότι δεν θα δέχομαι τη βολική τακτική, πρώτα να μου λένε συγγνώμη, ως γυναίκα, και ύστερα να διηγούνται απολαυστικά τα ανάλατα, χωρίς όρια αισθητικής, σόκιν, που είναι και σεξιστικά -αυτό πού το πας;

Η Υπακοή, βέβαια, με επέπληξε, "άντε, καημένη, δεν έχεις χιούμορ", αλλά επέτρεψέ μου να αντιλογήσω. Αυτές οι αφηγήσεις έχουν τόσο χιούμορ, όσο τα βλακώδη επιθεωρησιακά σκετς του καλοκαιριού με τις απίθανες χοντράδες και βωμολοχίες τους.

Για να ελαφρύνω λίγο την ατμόσφαιρα, εσύ τώρα τι καταλαβαίνεις; Τι εκτιμάει περισσότερο ο εν λόγω φίλος, όταν στη δουλειά του βλέπει τη σύζυγο και στην πολιτική την ερωμένη; Εδώ χρειάζεται μια κάποια ανάλυση, έτσι δεν είναι; Η σύζυγος είναι η σοβαρότητα, η επισημότητα, η καθημερινότητα, αλλά και η ρουτίνα συνάμα. Είναι η ασφάλεια. Η οικογένεια. Η ερωμένη, κατά κανόνα, δεν ταυτίζεται με τα παραπάνω, αλλά πιο πολύ με την περιοδικότητα, κυρίως με το πάθος και τη γοητεία του απαγορευμένου ή του κρυφού. Συνδέεται περισσότερο με την "ανάπαυση του πολεμιστή" και τον ανδρικό σεξουαλικό ιμπεριαλισμό. Δηλαδή τι αξιολογεί ως καλύτερη επίδοση; Τη δουλειά του ή την πολιτική δράση του; Ποια είναι τα ποιοτικά στοιχεία, εν προκειμένω; *Mysterium magnum!*

Εκείνο που ψιλοκαταλαβαίνω εγώ, ως ακροατήριο, είναι ότι αυτός ο άνδρας δεν επιθυμεί οι ισορροπίες του να διαταραχθούν και να μπει σε διλημματικές καταστάσεις.

Άρα και τούτο ποιείν, κι εκείνο μη αφιέναι. Ναι, αλλά πάλι απάντηση δεν έχω, ποιο είναι το πρώτο...

Μη γελάς, διότι πλάκα πλάκα μου εγκαταστάθηκε πρόβλημα προς λύση στη ζωή μου.

Α, και κάτι άλλο. Είναι αφύσικα αντιαισθητικό να ακούς κορίτσια και γυναίκες να μιλούν ως άνδρες. Με τη ματσό αργκό σε χρήση. Θεωρώντας, ίσως, ότι έτσι κατακτούν την ισότητα. Δεν υπάρχει πιο γελοίο, πιο απαράδεκτο φαινόμενο από τη δουλική μίμηση της ανδροκρατικήςμανιέρας και τον κομπλεξικό μαϊμουδισμό. Εκείνη πια η εθνική προσωνυμία, που αρχίζει από "μ", παρεμβάλλεται σε κάθε δεύτερη φράση. Κορίτσια, σαν τα κρύα νερά, πεντάμορφα, βρίζουν σαν μαουνιέρηδες, στο όνομα της απελευθέρωσης (;). Και έχουν, εσχάτως, γεμίσει χαλκάδες, κρεμασμένους από όλα τα ευαίσθητα όργανα του σώματος. Ποιος εισήγαγε αυτή τη γελοία μόδα;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/12/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Ημέρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων η 10η Δεκεμβρίου και των δικαιωμάτων του παιδιού η 11η, σύμφωνα με τη διεθνή τάξη. Και τι γεύση μας έμεινε; Σαν να ισχύει η εξίσωση ανθρώπινα δικαιώματα ίσον φιλανθρωπία και δη προς το θεαθήναι. Και αν μεν η φιλανθρωπία έρχεται να συμπληρώσει την πολιτική είναι ένα, αν έρχεται να καλύψει την απουσία της πολιτικής, όπως συμβαίνει, είναι άλλο. Στην καλύτερη περίπτωση τις μέρες αυτές έχουμε μία παράθεση στοιχείων, που διεκτραγωδούν την κατάσταση των δικαιωμάτων στον κόσμο, όπου επιβεβαιώνεται, ότι ο σημερινός κόσμος δεν είναι κατάλληλος για παιδιά.

Στις αναφορές των μέσων ενημέρωσης λείπει κατά κανόνα η ανάλυση της κατάστασης στη χώρα και κυρίως και πρωτίστως η συζήτηση για τις πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν. Αν έλειπαν οι αντικειμενικές θεωρήσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων, αν έλειπε η συστηματική ενασχόληση του Μαραγκοπούλειου Ιδρύματος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, θα ήμασταν τρισχειρότερα. Οι οργανώσεις υποδεικνύουν πολιτικές, αλλά οι εκπρόσωποι της πολιτείας, σύμφωνα με προσφιλή και βολική τακτική, στις ημερίδες και τα συνέδρια συμπεριφέρονται ως εκπρόσωποι μη κυβερνητικών φορέων και οργανώσεων. Περιγράφουν τα προβλήματα και αγαπούν να αναφέρονται στη διεθνή κατάσταση, για να αποφύγουν να απολογηθούν ή και να δεσμευθούν.

Ύστερα είναι και το άλλο. Επειδή τα δικαιώματα του παιδιού -και όχι μόνο- και οι αναπτυσσόμενες χώρες της φτώχειας είναι ασύμβατα μεγέθη, προκύπτει εμμέσως, ότι εδώ είναι παράδεισος. Άρα δεν χρειάζονται ειδικές πολιτικές. Δεν είναι όμως έτσι. Η σύγκριση πρέπει να γίνεται με το καλύτερο πάντα. Και μόνο ο δείκτης της παιδικής εργασίας σε ηλικίες κάτω των 14 ετών, ο δείκτης της κακοποίησης και της εμπορίας, αρκεί για να έχουν οι αρμόδιοι φορείς δουλειές με φούντες.

Πρώτα από όλα, από στατιστικών στοιχείων άρξασθε. Είναι κοινά παραδεκτό, ότι δεν τα πάμε καλά με τις επιστημονικές μετρήσεις και τα στοιχεία. Αν, φυσικά, εξαιρέσεις τα γκάλοπ της πολιτικής.

Έπειτα, ποιος φορέας από πλευράς κυβέρνησης διαμεσολαβεί ολοκληρωμένα. Τα δικαιώματα των παιδιών, έτσι όπως αυτά περιγράφονται στη Διεθνή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού και στη Σύμβαση της Γενεύης, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, για την απαγόρευση των πιο βαριών μορφών παιδικής εργασίας; Κάποιες αποσπασματικές στρατηγικές ενδέχεται να υπάρχουν από υπηρεσίες. Πώς όλες αυτές θα δέσουν σε ένα συνεκτικό όλο, με αρχή, μέση και συνέχεια; Χρειαζόμαστε ένα διυπηρεσιακό, διυπουργικό ίσως φορέα, που να συνεργάζεται με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τους διεθνείς οργανισμούς. Δηλαδή, είναι αναγκαίο ένα εθνικό πρόγραμμα ή σχέδιο δράσης, το οποίο άλλωστε προβλέπεται και από τη Σύμβαση της Γενεύης. Και όχι μόνο στα χαρτιά. Δει δη πόρων και προσωπικού, ανθρώπινου κεφαλαίου. Με γραφειοκράτες δουλειά δεν γίνεται. Με ανθρώπους που σκέφτονται «εγώ τι θα ωφεληθώ από αυτή τη δουλειά», προκοπή δεν γίνεται. Χρειάζονται

πρόσωπα με γνώση και αφοσίωση σε αυτό που κάνουν. Ε, όχι, μην μου πεις, ότι αυτά τα πρόσωπα ελλείπουν στη σημερινή, έστω παρακμιακή ατμόσφαιρα. Γιατί εγώ τα συναντώ;

Η Ελλάδα των ευπατρίδων είναι εδώ, λόγω όμως βαρύτητας και σεμνότητας δεν είναι στον αφρό.

Λέω, λοιπόν, ότι χρειάζεται σοβαρότητα στον σχεδιασμό, μαζί και όραμα, και, ως προϋπόθεση, πολιτική βούληση.

Η παιδική εργασία, η υγεία, η μόρφωση των παιδιών, τα δικαιώματα του θηλυκού παιδιού, είναι μεγάλα κοινωνικά θέματα. Η κοινωνία και η πολιτεία πρέπει να αντιμετωπίζει τα παιδιά ως τη μεγαλύτερη επένδυση. Έχει χρέος, ως εκ τούτου, να δημιουργεί γύρω τους ένα περιβάλλον κοινωνικής ασφάλειας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/12/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Οι καθημερινές μας σκέψεις αναβαθμίστηκαν σε άρθρο και έτυχαν προσοχής και κριτικής από τη Ρούλα Σκούταρη. Φιλοξενούμε, λοιπόν, τις θέσεις της, σχετικά με τη βία κατά των γυναικών. Κόβω τα εισαγωγικά λόγω στενότητας χώρου.

"Στο άρθρο σου κέντρισαν ιδιαίτερα την προσοχή μου κάποια συγκεκριμένα σημεία. Αναφερόμενη στο πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας, μιλάς για αστική και μικροαστική υποκρισία και για τους μπουρζουάδες που αντιλαμβάνονται τις γυναίκες και τα παιδιά τους ως ιδιοκτησία τους, όπως και τα υλικά αγαθά τους.

Κατ' αυτό τον τρόπο, το άρθρο σου δημιουργεί την εντύπωση ότι το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας αφορά μόνο τις ανώτερες κοινωνικές τάξεις και μόνο οι άνδρες αυτών των τάξεων είναι κτητικοί ή και βίαιοι απέναντι στις γυναίκες και τα παιδιά τους. Είναι, όμως, έτσι τα πράγματα; Έρευνες που έχουν διεξαχθεί σχετικά με το πρόβλημα αυτό αλλά και η εμπειρία από τη λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών ΣΟΣ και καταφυγίων σ' ολόκληρο τον κόσμο, καταδεικνύει ότι το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας αγγίζει όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Για να καταγράψω και την προσωπική μου εμπειρία, κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Δικτύου για την καταπολέμηση της ανδρικής βίας κατά των γυναικών, μια από τις δράσεις μας αφορούσε τη διευκόλυνση στην παροχή βοήθειας προς τα θύματα. Στη διάρκεια ενός χρόνου περίπου (1999-2000) απευθύνθηκαν σ' εμάς και υποστηρίξαμε κακοποιημένες γυναίκες που προέρχονταν από όλα τα κοινωνικά στρώματα και από όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Η σχετική εμπειρία του φεμινιστικού και γυναικείου κινήματος έχει καταδείξει ότι η υποκρισία σχετικά με το πρόβλημα αυτό δεν αφορά μόνο τους αστούς και τους μικροαστούς αλλά και τους εργάτες και τους αγρότες. Στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις, επίσης, αποσιωπάται το πρόβλημα. Δεν είναι μόνο ο μπουρζουάς που αντιλαμβάνεται κτητικά τη γυναίκα και τα παιδιά του αλλά και ο εργάτης. Η κτητική στάση των ανδρών προς τις γυναίκες δεν σχετίζεται με τον καπιταλισμό αλλά με πεποιθήσεις και νοοτροπίες που έχουν σφυρηλατηθεί μέσα από όλη τη διαδρομή της πατριαρχίας.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να τονίσω το εξής. Το πρόβλημα της σεξιστικής βίας όπως και το γυναικείο ζήτημα εν γένει, είναι διαταξικό. Προϋπάρχει και του καπιταλιστικού και του φεουδαρχικού και του αρχαίου δουλοκτητικού συστήματος. Χάνεται στα βάθη της προϊστορίας, όταν οι κοινωνίες αυτής της περιόδου, που ζούσαν ειρηνικά και λάτρευαν τη θεά και τις ζωογόνες δυνάμεις του σύμπαντος, κατακτήθηκαν από τις βάρβαρες ορδές πολεμοχαρών φυλών. Έτσι, όχι μόνο η πολιτισμική τους εξέλιξη διακόπηκε αλλά και τα στοιχεία που πλέον επικράτησαν ήταν η βία και η κοινωνική ανισότητα. Οι γυναίκες υποδουλώθηκαν στους άνδρες κατακτητές και οι κοινωνίες πλέον ιεραρχήθηκαν. Το βιβλίο της Ριάν Άισλερ "Η κύλιξ και το ξίφος", αποτελεί σημαντικότερο ανάγνωσμα σχετικά με το θέμα αυτό.

Προσεγγίζοντας τα θέματα αυτά ταξικά, κατά τις παραδοσιακές θέσεις και αντιλήψεις της Αριστεράς, το μόνο που καταφέρει κανείς είναι να διαστρεβλώνει την ιστορική και κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα και να συγκαλύπτει κατ' ουσίαν το πρόβλημα. Αν η Αριστερά θέλει πραγματικά να σταθεί στο πλευρό των γυναικών και να υποστηρίξει τους αγώνες τους, τότε πρέπει να αντιμετωπίσει με ειλικρίνεια το πρόβλημα της βίας λόγω φύλου, να επαναξιολογήσει και να αναθεωρήσει τις θέσεις της για το γυναικείο ζήτημα, να υποστηρίξει τα δικαιώματα των γυναικών εν γένει. Μέχρι τώρα στάση των αριστερών σε κάποια θέματα ήταν ιδιαίτερα υποκριτική ή και μισογύνικη ακόμη. Αν δεν μπουں στη διαδικασία να αλλάξουν οι ίδιοι, πώς μας υπόσχονται ότι μπορούν να αλλάξουν ολόκληρη την κοινωνία;"

Αυτά μας γράφει.

Έπεται συνέχεια όπως καταλαβαίνεις.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/11/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Κατάλαβες εσύ -γιατί εγώ όχι- αν έγιναν κάποιες επίσημες ανακοινώσεις και δεσμεύσεις με αφορμή τη διεθνή Ημέρα κατά τη βία εις βάρος των γυναικών;

Υποτίθεται, ότι το θέμα "πουλάει", ως προς το σκέλος του, τουλάχιστον, της διακίνησης και εμπορίας γυναικών. Και να εικόνες σκανδαλοθηρικές και να μαρτυρίες στη μικρή οθόνη. Ελάχιστος, όμως, προβληματισμός ως προς το τι πολιτικές εφαρμόζονται, αν εφαρμόζονται και ποια τα μετρήσιμα αποτελέσματά τους. Ο νόμος για την εμπορία των προσώπων, για τον οποίο είπαμε κατ' αρχήν ναι, προβλέπει κάποια πράγματα. Και, βεβαίως, αρωγή στα θύματα. Πράγμα που σημαίνει υποδομές. Κέντρα, καταφύγια. Δηλαδή απαιτούνται πόροι, προσωπικό, πολιτική διαρκείας. Πού είναι όλα αυτά;

Είναι δε εξόχως ενδιαφέρον, ότι ελέγχονται οι μη κυβερνητικές οργανώσεις για αδράνεια, διότι τάχα επιχορηγούνται από το κράτος και δεν παράγουν ωφέλιμο έργο. Για σταθείτε! Ποιες γυναικείες - φεμινιστικές οργανώσεις υποστηρίζονται οικονομικά σε σταθερή βάση; Ουδέποτε αυτό υπήρξε. Οι οργανώσεις πένονται.

Επανερχόμαστε στο σημείο, που αποτελεί την αχίλλειο πτέρνα του πολιτικού συστήματος, στην εφαρμογή των νόμων. Η εφαρμογή των νόμων είναι μια δύσκολη υπόθεση, οικονομικοοργανωτική, προϋποθέτει μόχθο αφανή και έλεγχο της πορείας, πράγματα χωρίς επικοινωνιακό αντίκρισμα. Who cares?

Η άλλη πολύ σοβαρή πτυχή της υπόθεσης "βία λόγω φύλου" είναι, ασφαλώς, η ενδοοικογενειακή βία. Εδώ υπάρχει νομικό κενό. Άλλωστε, ο όρος τις τελευταίες δεκαετίες καθιερώθηκε διεθνώς για να αποδώσει ένα πανάρχαιο, υπαρκτότατο φαινόμενο, που όμως ο προσδιορισμός του σκόνταφτε στην αστική - μικροαστική υποκρισία, στην ένοχη σιωπή της πατριαρχίας.

Χρειαζόμαστε νομοθετική ρύθμιση μέσα όμως από έναν συστηματικό κοινωνικό διάλογο, που στη χώρα τούτη είναι αγαθό εν απουσία. Π.χ. το θέμα των ποσοτώσεων και της *parité* (ισάριθμη αντιπροσώπευση των φύλων στα κέντρα εξουσίας) συζητήθηκε μέχρι κοπώσεως και συζητιέται ακόμη στη Γαλλία.

Εδώ σιωπή. Κάποια, ίσως, επιτελεία εγκεφαλικά σχεδιάζουν, κάποτε *in vitro*, και εμφανίζουν ως τετελεσμένα απίθανες συρραφές από τη λεγόμενη ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία. Η εμπειρία αυτή είναι καλή, δεν σημαίνει όμως ότι μπορεί να είναι τυφλοσούρτης. Όπως έλεγαν οι παλιοί-ες, όλον τον κόσμο ρώτα και από το νου σου μη βγαίνεις...

Έλεγα, λοιπόν, ότι η βία στην οικογένεια δεν είναι θέμα για τα καθωσπρέπει αστικά σαλόνια. Ραγίζει ο καθρέπτης της εξιδανίκευσης της οικογένειας, θολώνει η εικόνα της ηθικής. Αλίμονο, μην του θίξεις του μπουρζουά την οικογένεια και την ιδιοκτησία.

- Άκου, κυρία μου, μου ελέχθη κάποτε. Εγώ έχω (=κατέχω) ένα σπίτι, μια γυναίκα, ένα παιδί και ένα αυτοκίνητο (το τελευταίο το αποκαλεί "μωρό μου").

Δηλαδή εσύ τι λες; Θα δεχθεί ένας τέτοιος να αναγνωρίσει τον βιασμό στον γάμο ως ποινικά κολάσιμο; Θα αποδεχθεί την αλήθεια των φοβερών αιμομικτικών καταστάσεων, που είναι κοινό μυστικό; Μαντεύω μια αντίρρηση. Κι εμείς είμαστε υπέρ της οικογένειας, εκείνης, όμως, με τα ισότιμα μέλη. Εκείνης που στηρίζεται στο μοίρασμα των υποχρεώσεων και όχι στην εξουσία του αφέντη. Βέβαια, η βία είναι παντού. Παραμονεύει στο γραφείο, στο εργοστάσιο, στο πανεπιστήμιο. Αποτελεί μοχλό κοινωνικού ελέγχου των γυναικών, λένε οι γραφές. Δηλαδή; Παρεμποδίζει την ελευθερία κινήσεων και επιλογών των γυναικών, φρενάρει την ανάπτυξή τους.

Το κόστος της βίας είναι τεράστιο, διότι πλήττει καίρια τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Είναι ο κατ' εξοχήν εχθρός της ισότητας, ένας εχθρός πολύμορφος. Σωστά, λοιπόν ιεραρχείται από τους διεθνείς οργανισμούς ως μεγάλο κοινωνικό - πολιτικό πρόβλημα και η καταπολέμησή του ως προτεραιότητα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/11/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Παράξενο κι όμως αληθινό. Η ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία δεν έχει ακόμη κατακτηθεί για τις γυναίκες που εργάζονται στον κλάδο των τραπεζών! Μέχρι τώρα γνωρίζαμε ότι οι αμοιβές των γυναικών στον ιδιωτικό τομέα είναι τα 2/3 της αμοιβής των ανδρών. Ότι ο δημόσιος τομέας στη στενή και ευρύτερή του έννοια είναι απαλλαγμένος από αυτήν την πληγή. Και όμως οι γυναίκες τραπεζοϋπάλληλοι υφίστανται αυτήν τη δυσμενή διάκριση, ενώ αποτελούν το 48% των εργαζομένων στον χώρο.

Την πολυπλοκότητα του ζητήματος αυτού, τον εντοπισμό των πολλών πιθανών πεδίων που ευθύνονται για την ανισότητα των αμοιβών, κατέδειξε έρευνα - μελέτη των επιστημονικών συνεργατριών της ΟΤΟΕ, κατά τις εργασίες της 6ης Συνδιάσκεψης των γυναικών τραπεζοϋπαλλήλων.

Θεωρώ υποδειγματική αυτή τη μελέτη, που μπορεί να βοηθήσει τα συνδικαλιστικά όργανα και την Επιτροπή Ισότητας του κλάδου στη διατύπωση αιτημάτων και στην αγωνιστική τους διεκδίκηση. Μακάρι το παράδειγμα αυτό να ακολουθήσουν και άλλοι χώροι, διότι στη φάση που βρισκόμαστε χρειάζεται δουλειά λεπτομερής, εξονυχιστική, σε βάθος. Πρέπει να ξεριζώσουμε τις ανισότητες που στηρίζονται στις διακρίσεις λόγω φύλου.

Και δεν αρκεί μόνο η νομοθετική ρύθμιση, η νομική απαγόρευση των διακρίσεων. Οι ανισότητες είναι κάτι πολύ πιο βαθύ από τις διακρίσεις και απαιτούν ειδικές πολιτικές, δράσεις και μέτρα. Το τέρας του σεξισμού είναι πολυπλόκαμο, έχει διαποτίσει κάθε πλευρά της οργανωμένης κοινωνίας, έχει διαπεράσει τη συνείδηση και τη νοοτροπία ανδρών και των ίδων των γυναικών. Οι τελευταίες διαβάζουν εν πολλοίς την πραγματικότητα με τα μάτια της κατεστημένης νοοτροπίας της ανδροκρατίας.

Η έρευνα - μελέτη της κ. Β. Γεωργακοπούλου υποδεικνύει την οδό προς την οποία οφείλουμε σήμερα να κινηθούμε. Να εξετάσουμε το σύνολο των παραγόντων σε κάθε χώρο δουλειάς, που οδηγούν στην άνιση αμοιβή για ίσης αξίας παρεχόμενη εργασία. Πρέπει να αναλυθούν οι πρόσθετες αμοιβές και τα μπόνους, οι ορατές και αθέατες πλευρές που οδηγούν στο να καταστρατηγείται μία από τις ισχυρότερες νομοθεσίες. Υπενθυμίζω, ότι στην ίση αμοιβή για ίση εργασία αναφέρονται: Το άρθρο 119 της Συνθήκης της Ρώμης, ειδική οδηγία της Κοινότητας, το ελληνικό Σύνταγμα, η Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών, αποφάσεων συνδιασκέψεων του ΟΗΕ για τις γυναίκες κ.ά.

Και όμως εξακολουθεί αυτή η μορφή της ανισότητας να βασιλεύει. Ποιος καρπούται τη διαφορά; Μα η εργοδοσία, το κεφάλαιο.

Σκέφτομαι πόσο χρήσιμη για τη δράση των συνδικάτων είναι η επιστημονική τεκμηρίωση. Και πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του επιστήμονα ή/και της

επιστημόνισσας, όταν μάλιστα προσέρχεται για να προσφέρει τις γνώσεις του/της στο συνδικαλιστικό κίνημα από θέσεις κατανόησης της σημασίας και του ρόλου του κινήματος.

Αυτά είναι τα καλά νέα.

Το μείον στην υπόθεση είναι ότι πολύ λίγες -για τα μεγέθη του 48%- είναι οι συνδικαλίστριες. Ελάχιστες είναι μέλη της συνδικαλιστικής ηγεσίας. Από ό,τι φαίνεται, η κατάσταση δεν θα ανατραπεί υπέρ των γυναικών στο συνέδριο της ΟΤΟΕ που ήδη διεξάγεται. Η ίδια μίζερη εικόνα.

Σε μια εποχή πρωτοφανούς επίθεσης στα δικαιώματα και τις κατακτήσεις των εργαζομένων, στην ισότητα των ευκαιριών, που είναι βασική διάσταση της ισότητας των φύλων, οι γυναίκες δεν είναι στην πρώτη γραμμή άμυνας, τουλάχιστον αυτό. Από 'κεί και πέρα τι να συζητήσουμε;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/11/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Με τους χαιρετισμούς μου από το Παρίσι, από τη διασταύρωση των οδών Μόσχας και Ρώμης...

Το Παρίσι, που έχει παραδοθεί την τελευταία εβδομάδα στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ.

Καθώς σου γράφω σήμερα, δεκάδες συναντήσεις - συζητήσεις διεξάγονται στα σημεία των εργασιών του Φόρουμ, στην όντως πολυπολιτισμική πρωτεύουσα.

Αλλά εγώ θέλω να μοιραστώ μαζί σου τις εντυπώσεις από την Ημέρα των Γυναικών, 12 Νοεμβρίου 2003, στο Μπομπινί. Το Μπομπινί δεν νομίζω πως περιγράφεται εύκολα. Μόνο βιώνεται. Δεν είναι ένα κλασικό σώμα από περισσότερες των 2.000 γυναικών. Είναι η φωνή από τα κάτω, είναι ένας χείμαρρος ορμητικός, φτιαγμένος από εκρηκτικά υλικά, οργή, αγανάκτηση, καταγγελία, διαμαρτυρία, αντίσταση, θέληση για αγώνα για μια εναλλακτική Ευρώπη σε έναν εναλλακτικό κόσμο, αλλά και διατύπωση προτάσεων για το περιεχόμενο αυτού του άλλου κόσμου. Συγχρόνως αυτό το αυθόρμητο σώμα είναι πειθαρχημένο, τηρεί με ευλάβεια το ασφυκτικό χρονοδιάγραμμα, συμμετέχει δημιουργικά στις εργασίες των έξι εργαστηρίων και στην ολομέλεια, διαδηλώνει στους δρόμους του Μπομπινί στο τέλος της ημέρας. Και όλα αυτά σε μια μέρα βροχερή και κρύα. Κάτι γεννιέται, λοιπόν. Είναι οπωσδήποτε ένα μείγμα πολύμορφο, που όμως αποδέχεται τον βασικό άξονα σκέψης και δράσης, ότι η Ευρώπη που οικοδομείται είναι σεξιστική και πατριαρχική και νεοφιλελεύθερη. Και, δυστυχώς, η συνταγματική συνθήκη ενσωματώνει τις νεοφιλελεύθερες θέσεις για την "οικονομία της αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό". Να δεις πώς το λέει το κεφάλαιο των "σκοπών"; "Άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία". Δηλαδή; Εξαφάνιση των κοινωνικών πολιτικών, υπονόμηση των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Μία συνθήκη δηλαδή ούτε καν ουδέτερη, αντίθετα υπέρμαχος των αγορών. Δεν είναι, λοιπόν, η Ευρώπη της συνθήκης η Ευρώπη για την ισότητα των φύλων. Αυτή η τελευταία προϋποθέτει την ειρήνη, τον αφοπλισμό, τη δημοκρατία, τα δικαιώματα. Προϋποθέτει τη γυναίκα - πολίτη. Γι' αυτό οι αξίες αυτές επιβεβαιώνονται ως ακρογωνιαίος λίθος της ευρωπαϊκής προοπτικής. Επιπροσθέτως, ο φεμινισμός είναι μια στρατηγική για την απελευθέρωση των γυναικών. Καιρό είχα να το ακούσω, ξέρεις. Καιρό είχα να διαπιστώσω μία τέτοια φεμινιστική έξαρση. Βαρέθηκα τις ηττοπαθείς ατάκες, ότι ο φεμινισμός έχει ξεπεραστεί, ζήτω ο μεταφεμινισμός. Φεμινισμός και αριστερά; Παλαιοντολογία... Και έπρεπε να έρθει το Μπομπινί για να μας πείσει για την επείγουσα αναγκαιότητα της πάλης κατά του νεοφιλελευθερισμού και της πατριαρχίας! Δεν πέφτει το Μπομπινί στην παγίδα να αναρωτιέται, αν υπάρχει ανάγκη αγώνων και δράσης. Λέει ΝΑΙ στη δράση, με όρεξη, διαθεσιμότητα και δυναμισμό.

Ίσως ειπωθεί ότι τα αιτήματα δεν είναι τόσο επεξεργασμένα, διαπνέονται -ακόμη και λεκτικά- από έναν πολιτικό "πριμιτιβισμό". Άκου, προτιμότερος από έναν ντιστανγκέ καθωσπρεπισμό των ισορροπιών. Προτιμότερος όταν είναι γνήσιος και υποδεικνύει

τη συντονισμένη δράση ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό και την πατριαρχία. Βαρεθήκαμε τα τελευταία χρόνια να μεταφερόμαστε από αίθουσα σε αίθουσα για να διαπιστώνουμε τα διαπιστωμένα. Θέλουμε δράση που να αμφισβητεί τις βάσεις του εκμεταλλευτικού συστήματος διεθνώς. Καιρός για χάσιμο δεν υπάρχει. Ο νεοσυντηρητισμός εδραιώνεται περιβαλλόμενος "συνταγματικό μανδύα". Και, όπως λέει το μανιφέστο που εγκρίνουμε, "οι αγώνες και τα αιτήματα των γυναικών δεν είναι 'ειδικά', αντίθετα βρίσκονται στην καρδιά των αγώνων κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/11/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Είχα την ευκαιρία να... αποδράσω για λίγο από το "κράτος των Αθηνών", συγγνώμη, από το ταλαίπωρον άστυ ήθελα να πω.

Και ξέρεις κάτι; Όταν βρεθείς έξω από τα όρια της χώρας, μπορείς να αποτιμήσεις με νηφαλιότητα το αληθινό ή πλασματικό μέγεθος των γεγονότων που συνθέτουν τη συγκυρία.

Και απορείς γιατί κάποια πράγματα γνωρίζουν τέτοια επικοινωνιακή διόγκωση. Έχεις, μάλιστα, την ευκαιρία να δεις με ψυχραιμία και την κομματική-πολιτική αντιπαράθεση στη χώρα και τι από αυτήν αποτελεί είδηση.

"Είδηση" είναι ο υβριστικός χαρακτηρισμός του πολιτικού αντιπάλου, ο εξυπνακισμός της φράσης, οι φωνές στο κοινοβούλιο, ό,τι ρέπει προς το σκάνδαλο ή και τον τζερετζελέ. Όταν τα παρατηρείς αυτά, ως τρίτη πλευρά, έχουν γούστο. Όταν όμως διαπιστώνεις πως σε αφορούν, μετατρέπονται σε τραγωδία. Τι θέλω να πω; Έλα μου, ντε. Αντί να αναλύσω το νόημα, θα σου πω μια μικρή ιστορία:

Κάθομαι στο αεροδρόμιο περιμένοντας την ώρα της επιβίβασης. Έχω φτάσει νωρίς το πρωί από αδυναμία να προσδιορίσω το χρόνο της διαδρομής. Είμαι εγώ και η υπάλληλος.

"Καλημέρα σας", ακούω αίφνης μια φωνή. Γυρίζω και βλέπω μια συμπαθή μεγάλη κυρία, ευχάριστη και προσηνή. Γίναμε τρεις στον αχανή χώρο. "Είστε για Τίρανα;"

"Όχι", λέω, "για Λάρνακα".

"Ας γνωριστούμε, λοιπόν. Με λένε Αντιγόνη, έχω γεννηθεί στην Αλβανία, κατοικώ στα Τίρανα".

"Τι ωραία ελληνικά μιλάτε, χωρίς ακτσέντ (προφορά)", παρατηρώ.

"Ξέρω ελληνικά, ρώσικα, γαλλικά και ιταλικά, λέει απλά. Ήμουν καθηγήτρια φιλόλογος. Δίδαξα γλώσσες, μεταξύ αυτών και τα ρώσικα. Τώρα είμαι στη σύνταξη".

"Πώς το αρχαιοελληνικό Αντιγόνη;"

"Πατέρας και νονός ελληνολάτρες. Κι εγώ αγαπώ τον ελληνικό πολιτισμό, λατρεύω την ελληνική ιστορία".

"Έχετε συγγενείς στην Ελλάδα;"

"Και συγγενείς και φίλους και στην Ελλάδα και στην Κύπρο, που επίσης αγαπώ πολύ".

"Ας μιλήσουμε και λίγο ρώσικα", της προτείνω.

"Ας μιλήσουμε..."

Με μεγάλη άνεση περνάει στη ρωσική. Μιλάμε αρκετά, ελληνικά, ρωσικά, λίγα ιταλικά, λέμε για τις χώρες, τις γλώσσες, για την περιοχή μας. Για τον σύγχρονο κόσμο.

\\Επικοινωνούμε.\\

Χαιρόμαστε αυτή την επικοινωνία, έστω κι αν γνωρίζουμε ότι έχει συγκεκριμένα χρονικά όρια, που εξαντλούνται καθώς ακούγεται η προειδοποίηση για την επιβίβαση.

Καθώς έβλεπα την Αντιγόνη να απομακρύνεται, φιλική, ευθυτενής, ωραία, είχα ένα κόμπο στο λαιμό. Ένα βάρος από όλη αυτή τη δημόσια - διεθνή έκθεση που υποστήκαμε ως κοινωνία προσεγγίζοντας τόσο περίεργα και απολίτικα την υπόθεση "Οδυσσέα Τσενάι".

Τι πιο ωραίο από το να μαθαίνουν τη γλώσσα, την ιστορία, τον πολιτισμό σου, τρίτου/-ες;

Άλλοι λαοί και πιο φωτισμένες ηγεσίες έχουν αντιληφθεί τη σημασία που έχει αυτό το στοιχείο στη διεύρυνση της πολιτιστικής επιρροής τους. Δημιουργούν μορφωτικά κέντρα σε διάφορες χώρες, ενθαρρύνουν τη δημιουργία εδρών στα πανεπιστήμια, δίνουν ειδικές υποτροφίες.

Και αυτός ο τρόπος επέκτασης της επιρροής είναι ο μόνος που δεν με ενοχλεί.

Διεθνώς, η εκμάθηση γλωσσών και η επικοινωνία με τον πολιτισμό άλλων χωρών θεωρείται ως ένας αξιόλογος δρόμος που οδηγεί στην αλληλοκατανόηση και υπηρετεί τη φιλία των λαών και εν τέλει την ειρήνη.

Να γιατί λέω ότι ο κομπλεξικός τρόπος αντίδρασης είναι και απολίτικος. Και για να μπω στη λογική των "υπερπατριωτών" και να μιλήσω με τη γλώσσα τους, είναι εθνικά επιζήμιος.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/11/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Το να εμφανίζεται η μερική απασχόληση ως η απάντηση στη γυναικεία ανεργία και ως ο πυρήνας των ίσων ευκαιριών στην απασχόληση, πάει πολύ. Η μερική απασχόληση είναι μερική ανεργία και δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να διευρύνει τη στρατιά των "φτωχών εργαζομένων" στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Δεν αγωνισθήκαμε, ως κίνημα, για μια τόσο μίζερη προοπτική. Αγωνισθήκαμε για πλήρη απασχόληση και μάλιστα για εκείνο το είδος εργασίας που συνάδει με τις κλίσεις, τις δεξιότητες, τα ταλέντα της καθεμιάς και του καθενός. Για μια επαγγελματική ενασχόληση, δηλ., που να μας αρέσει. Δεν είναι ήσσονος σημασίας αυτή η πλευρά.

Η μερική απασχόληση, η ακούσια και επιβεβλημένη, η αναγκαστική δηλ., αντίκειται στον στόχο της ισότητας και υπονομεύει τις ίσες ευκαιρίες. Κατ' αρχήν συνδέεται με χαμηλές αποδοχές και με ακόμη χαμηλότερη σύνταξη, αν υποθεθεί, ότι εξασφαλίζει συντάξιμες αποδοχές στη χώρα μας. Τι λέει η ευρωπαϊκή εμπειρία; Ότι όταν οι εργαζόμενες με μερική απασχόληση περάσουν σε συνταξιοδοτικό καθεστώς, βυθίζονται στη φτώχεια.

Έπειτα, η μερική απασχόληση δεν εξασφαλίζει βαθμολογική άνοδο και εξέλιξη στην εργασία, που κι αυτή είναι μια πλευρά ποιοτική και δεν είναι εύκολο να αγνοηθεί.

Από την άλλη, δημιουργεί συγχύσεις επικίνδυνες, ότι κατ' αυτόν τον τρόπο επέρχεται συνδυασμός και συμφιλίωση των ρόλων "εργασία - οικογένεια". Έτσι, η μεν πολιτεία βρίσκει άλλοθι για να καθυστερεί ή να μειώνει τις δομές φύλαξης και διαπαιδαγώγητης των παιδιών, εξυπηρέτησης των ηλικιωμένων και ανήμπορων μελών της οικογένειας ή και με ειδικές ανάγκες, ο δε άνδρας καθυστερεί την πολυπόθητη ενεργή ανάμειξή του στις οικογενειακές υποθέσεις, με το επιχείρημα ότι η γυναίκα έχει χρόνο.

Γι' αυτό από χρόνια διατυπώνεται κριτική και αντίθεση στην ευελιξία εκ μέρους του κινήματος. Επισημαίνονται οι αντιφάσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής και των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Διότι ενώ η ισότητα ευκαιριών αποτελεί πυλώνα, άλλοι πυλώνες προωθούν την ευελιξία, ακυρώνοντας έτσι τις ίσες ευκαιρίες από τα μέσα. Η ευελιξία, που οδηγεί στην απελευθέρωση της αγοράς εργασίας και επομένως στην άρση των κανόνων και νορμών -που αποτελούν κατακτήσεις των εργαζομένων- έχει συνδεθεί με την ανταγωνιστικότητα. Σιγά σιγά αρχίζουν να φαίνονται τα όρια αυτών των πολιτικών, που "δουλεύουν" για τα υπερκέρδη ορισμένων επιχειρήσεων και όχι για το σύνολο της οικονομίας και ελάχιστα για την κοινωνία.

Μέσα στο κλίμα της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, άντε και μπορούμε να καταλάβουμε τα διαδραματιζόμενα στον ιδιωτικό χώρο. Πώς όμως να καταλάβεις την εμφύτευση αυτής της αναχρονιστικής μορφής στον δημόσιο τομέα; Πώς να δεχθείς,

μάλιστα, νομοθετική ρύθμιση η οποία εμφανίζεται, με ταρατατζούμ κιόλας, ως το μέτρο πάταξης της ανεργίας και ως διευκόλυνση των γυναικών; Είναι εξοργιστικό, ότι οι θέσεις μερικής απασχόλησης θεσμοθετούνται για να καλύψουν μόνιμες ανάγκες και παίρνεται αυτό το μέτρο σε μία χώρα με χαμηλές αποδοχές -εδώ δεν ζούμε με ολόκληρο μισθό- που δεν είχε μέχρι τώρα ολλανδικά ποσοστά στη μερική απασχόληση. Και τούτο, διότι έχει άλλες άτυπες μορφές ανέκαθεν: συμβοηθούνται και μη αμειβόμενα μέλη οικογενειακών επιχειρήσεων, αυταπασχόληση σε επίπεδα ρεκόρ, ενασχόληση σε εκτεταμένο, για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, αγροτικό τομέα.

Ο χρόνος αμειβόμενης και μη εργασίας και για τα δύο φύλα πρέπει να αναδιανεμηθεί. Είναι στοιχείο πολιτισμικής ανάπτυξης. Θα επανέλθουμε σε αυτό.

* Στον αγαπημένο μου Διονύση Γουσέτη τις καλύτερες ευχές τις ώρες τούτες. Fighter σε κάθε περίπτωση ο Διονύσης, θα τα καταφέρει και τώρα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/10/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Σκουπιδίλα αναδίδει η όλη αθηναϊκή ατμόσφαιρα, αλλά εμείς δεν το βάζουμε κάτω. Κι όπως λέει η φίλη μου η Ολυμπία, αυτό δεν είναι τίποτε. Τα κοινωνικά σκουπίδια είναι το πρόβλημα.

Θαρσείν χρη, ω Ευγενία. Κι αν όλα τα 'χουμε χάσει στο παζάρι της... εκποίησης, μας μένει ο πολυέλαιος και το χαλί. Επιπροσθέτως, η απαντοχή της επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνα είναι ικανή να μας κρατάει σε πατριωτική εγρήγορση. Και το λέω αυτό, διότι η καθαυτό "μεγάλη ιδέα" των ολυμπιακών του 2004 δεν άντεξε στον... χρόνο. Επιβαρύνθηκε με τόσα πεζά πράγματα (οικονομική κραιπάλη, κακοποίηση του περιβάλλοντος, τρομοκρατία), που μόνο ως μεγάλη ιδέα δεν μπορεί να πλασαριστεί.

Σκηνικό χωρίς συγκίνηση, με άλλα λόγια.

Τα υπόλοιπα είναι μικρά και καθημερινά, προβλεπτά μέχρις αηδίας.

Να ανασύρω δύο - τρία πράγματα, για χάρη της τεκμηρίωσης.

Το ΚΕΓΕ, σωματείο εκδιδόμενων γυναικών, με την καθοδήγηση των συμβούλων του, επιτίθεται στην "ετερόκλητη συμμαχία" των δήθεν προοδευτικών γυναικείων οργανώσεων, που αντιτίθενται στην τροποποίηση του διαβόητου νόμου 2734/99 για τα επ' αμοιβή εκδιδόμενα πρόσωπα. Πρόκειται για τον νόμο, που κατ' εξοχήν επαγγελματοποιεί την πορνεία, που σύμφωνα με τη Διεθνή Διάσκεψη του Πεκίνου για τις Γυναίκες είναι ακραία μορφή βίας και παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών.

Όσοι έχουν αναλάβει τις δημόσιες σχέσεις του ΚΕΓΕ θα έπρεπε να γνωρίζουν, ότι οι "εχθροί" δεν είναι στο φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα, βεβαίως. Παντού αλλού, εκτός από εκεί. Και τι σημαίνει αυτό το "ετερόκλητη;" Το γυναικείο κίνημα είναι ποικιλόμορφο και η ενοποιητική του βάση είναι ο αγώνας για την ισότητα.

Από δω ακριβώς απορρέει η ιδεολογία του και η προγραμματική του κατεύθυνση. Το φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα έχει παγκόσμιες αναφορές και ως προς το πλαίσιο αρχών και ως προς τη δράση του. Η Σύμβαση του ΟΗΕ "Για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών" είναι το ευαγγέλιο της ισότητας και οι αποφάσεις της τέταρτης Διάσκεψης του ΟΗΕ στο Πεκίνο το 1995 και η διαδικασία επανεξέτασης αυτών των αποφάσεων, γνωστή ως "Πεκίνο+5", το 2000, είναι το παραδεκτό πλαίσιο για την αντιμετώπιση των διακρίσεων φύλου.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτό το πλαίσιο η πορνεία εκτιμάται ως βαριά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Άλλωστε, ισχύει πάντα η θέση, ότι η πορνεία είναι παράγωγο της πατριαρχίας. Πολύ ωραία το διατυπώνει αυτό η ανακοίνωση του Φεμινιστικού Κέντρου "Όταν η ολυμπιακή... φιλοξενία προωθεί την πορνεία": "Το

φεμινιστικό κίνημα πρώτο ανέδειξε τις σχέσεις κυριαρχίας και υποταγής που διέπουν τις σχέσεις των δύο φύλων στην πορνεία, την αναγωγή της γυναίκας σε σεξουαλικό αντικείμενο, την εμπορευματοποίηση του γυναικείου σώματος, τη φетиχοποίηση του έρωτα, την αδυσώπητη παρουσία του άνδρα είτε αυτός είναι πελάτης, μαστροπός, ή αστυνομικός και τη διαπίστωση, ότι η κακοποίηση και η βία είναι συστατικά στοιχεία της πορνείας".

Το θέμα είναι, ότι εξ όσων εξάγεται, το υπουργείο Εσωτερικών έχει μονόπαντη θεώρηση των πραγμάτων, διότι έχει αναγάγει σε προνομιακό συνομιλητή τους συμβούλους του ΚΕΓΕ. Και αφού προώθησε τις απόψεις του στην ΚΕΔΚΕ και η τελευταία με περισσή "βιασύνη" φρόντισε να τις εγκρίνει, κατά πλειοψηφία, τώρα σε διαμορφωμένο τοπίο αποφάσεων εν όψει Ολυμπιάδας καλεί και τις γυναικείες οργανώσεις σε "διάλογο".

Να δώσουμε άλλοθι στον Ολυμπιακό σεξοτουρισμό;

Ε, όχι δα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/10/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Με τα αρχέγονα ερωτήματα και ουρανομήκη διλήμματα, "τι είναι αιγιαλός", "τι είναι δάσος" ασχολείται κατ' αυτάς ο ελληνισμός. Και αν μεν επρόκειτο για μια φιλολογική συζήτηση σαλονιών, θα μπορούσε να εξασφαλίσει την ανοχή μας. Από αυτούς όμως τους ορισμούς και επανορισμούς προκύπτει σωρεία συνεπειών και παρενεργειών στον οικονομικό και κοινωνικό και άρα πολιτικό τομέα. Πίσω από τους... ορισμούς στοιχίζονται συμφέροντα καθόλου καθαρά, όπως νομιμοποιήσεις αυθαιρεσιών του παρελθόντος, άνοιγμα του δρόμου για αντικοινωνικές ενέργειες στο μέλλον. Άντε τώρα σε μια τόσο βεβαρημένη ατζέντα να εγγράψεις εσύ νέο θέμα όπως "παγκοσμιοποίηση" ή και "ισότητα των φύλων". Άντε να βρεις χώρο και νηφαλιότητα για να συζητήσεις το "ευρωσύνταγμα" και τις αλλαγές που θα επιφέρει στη ζωή μας.

Σκέφτομαι ότι σπάνια σε αυτόν τον τόπο τα πηγαίναμε καλά με τον ιστορικό χρόνο, τώρα πλέον έχω πειστεί. Άκου, η εθνική αντιπροσωπία στη Βουλή θα δώσει υπερηφάνως τη μάχη του αυτονόητου, προσπαθώντας να μας καταπλήξει. Θα μας μάθει το α-βου, συγγνώμη, τι είναι δάσος, δέντρο και βουνό, τι χορτολιβαδική έκταση. Ύστερα θα περιγράψει τι είναι προβατάκια, κοπάδι και τσοπάνης, πράγμα άκρως χρήσιμο, αφού τα παιδάκια στο σχολείο, σου λέει, συγχέουν το γαϊδαράκο με την κατσίκα. Τα πράγματα θα ήταν κωμικά, άξια του περιεχομένου της παλιάς επιθεώρησης (η σύγχρονη έχει φρακάρει από τις βωμολοχίες), αν δεν ήταν τραγικά.

Διότι, κατά τη φτωχή μου ερμηνεία τραγικά είναι τα πράγματα στο εκκλησιαστικό πεδίο, όπου φουντώνει η διαμάχη, πάλι με φόντο το παρελθόν. Το εκκλησιαστικό ρολόι γύρισε στο 1928, δηλ. οι άγιοι πατέρες μάς δημιουργούν θέα στην αχλύ του παρελθόντος. Ήμαρτον!

Το παράδοξο, θλιβερό και ανησυχητικό είναι ότι περίξ του ζητήματος (του όποιου ζητήματος) έχει στηθεί πολεμική ατμόσφαιρα. Έχουν σχηματισθεί τα στρατόπεδα. Για πόλεμο και αίμα (sic) μιλούν εκκλησιαστικοί παράγοντες. "Προτιμώ τον πόλεμο από μία ατιμωτική ειρήνη" (sic) ή και "δεν θέλω τον πόλεμο, αλλά αν προκληθώ έχω τη φαρέτρα μου γεμάτη". Έλεος! Αυτή η γλώσσα -λυπάμαι, αλλά θα το πω- προσιδιάζει στον κ. Μπους και τη συντροφιά του, όχι σε εκκλησιαστικούς, πνευματικούς ηγέτες. Κανένα δίκιο δεν μπορεί να υποστηριχθεί σε αυτό το κλίμα των πολεμικών απειλών και ανακοινωθέντων.

Και ο φόβος είναι να μεταकुλισθεί αυτή η κρίση στην κοινωνία, να καλλιεργηθούν φανατισμοί, διαιρέσεις, με ποιο επί της ουσίας επίδικο αντικείμενο; Δεν μου αρέσει καθόλου αυτή η εξέλιξη. Η κοινωνία και οι θεσμοί κινδυνεύουν να παγιδευτούν σε παιχνίδια εκκλησιαστικών επιρροών, που ελάχιστα έχουν να κάνουν με την πραγματική ζωή και τις ανάγκες της.

Όχι, αγαπητή μου. Δεν με αφορά το κυνήγι των ανεμόμυλων και η όλη σκηνοθεσία του πράγματος με απωθεί. Άλλωστε, είναι μία εντελώς ανδροκρατική υπόθεση. Εμάς,

ως γυναίκες, μας απαγορεύουν ακόμη και στο Άγιον Όρος να πατήσουμε, γιατί, λοιπόν, να γίνουμε οπαδοί του ενός ή του άλλου;

Όχι τίποτε άλλο, καμώνονται κάποιοι εκκλησιαστικοί κύκλοι ότι επιθυμούν ή και προωθούν τον διάλογο μεταξύ των δογμάτων. Ας αρχίσουν με τον διάλογο εντός του οίκου τους και ας μη μας μαυρίζουν την ψυχή με τις πολεμικές απειλές. Τελεία.

Κατά τα άλλα, όλα βαίνουν κατ' ευχήν. Η "ισχυρή Ελλάδα" απεργεί και διαδηλώνει στους δρόμους, ενώ το αστυνομικό κράτος κάνει επίδειξη ισχύος και στα κορμιά των διαδηλούντων αστυνομικών. Πλήρης τραγέλαφος. Ψυχραιμία, αδελφή, να γλιτώσουμε τη σύγχυση φρένων.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/10/2003

Κρείττον σιγάν;

Αγαπητή Ευγενία,

Φαντάσου πού έχουμε φτάσει... Να παρακάμπτεται, να υπονομεύεται, να καθίσταται άκυρη η πιο ισχυρή νομοθεσία, αυτή δηλαδή που αφορά την προστασία της μητρότητας και της εγκύου εργαζόμενης.

Κατάπληκτος είχε μείνει προχθές συντάκτης του εργατικού ρεπορτάζ με την περίπτωση του ΕΛΓΑ και της διαβόητης σύμβασής του. Αυτής που υποχρεώνει τις εργαζόμενες να αποδέχονται την διακοπή της σύμβασης εργασίας όταν μένουν έγκυες.

- Είναι δυνατόν; Μήπως κάνετε λάθος, κυρία μου;

Και η πηγή της έκπληξής του ήταν το γεγονός ότι δεν επρόκειτο εδώ για έναν ιδιώτη εργοδότη, αλλά για έναν οργανισμό εποπτευόμενο από το δημόσιο.

Και σ' αυτό έγκειται η ποιοτική διαφορά.

Όμως, είναι πια κοινό μυστικό, έχει εμφιλοχωρήσει παντού η "αντίληψη" ότι η εγκυμοσύνη είναι μπελάς. Στις κατ' ιδίαν συνεντεύξεις για πρόσληψη δίνεται έμφαση στην οικογενειακή κατάσταση, και αλλού εμμέσως υποδεικνύεται κι αλλού αμέσως δηλώνεται η επιθυμία της επιχείρησης περί μη αύξησης των υποχρεώσεων. Να το πούμε αλλιώς, επιθυμούν την... ατεκνία.

Επιθυμούν να έχουν εργαζόμενη ή και εργαζόμενο χωρίς οικογενειακές υποχρεώσεις.

Παράλογα δηλαδή πράγματα, εκτός πραγματικότητας, που δεν θα περίμενες να τα ζήσουμε στην αυγή του 21ου αιώνα.

Αγωνίστηκε σκληρά το εργατικό - συνδικαλιστικό κίνημα να διαμορφώσει συνθήκες εργασίας και αμοιβής ανεκτές, να θέσει όρια στην απληστία του κεφαλαίου. Αγωνίστηκε το φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα προκειμένου να αναγνωριστούν τα δικαιώματα των γυναικών στην εργασία και να προστατευθεί η μητρότητα. Πράγματι, το νομικό πλαίσιο είναι επαρκές. Αλλά αυτό σήμερα αποδεικνύεται ότι δεν φτάνει. Στις συνθήκες της μεταβολής των παγκόσμιων συσχετισμών υπέρ του κεφαλαίου, οι εκπρόσωποί του, όλο και περισσότερο, όλο και συχνότερα, δεν αναγνωρίζουν νομικές και πολιτικές δεσμεύσεις. Πιέζουν για πλήρη απελευθέρωση των εργασιακών σχέσεων.

Και σε όλα αυτά συνεπικουρούμενοι από ένα κράτος που, αν δεν πριμοδοτεί τους σχεδιασμούς του κεφαλαίου, τους ανέχεται.

Αλλάζει ραγδαία το εργασιακό τοπίο. Η περιφρόνηση στη νομοθεσία και τις δεσμεύσεις που απορρέουν από αυτήν γίνεται κανόνας. Αυτή η κατάσταση πλήττει και θα πλήττει ολοένα και περισσότερο τις γυναίκες. Γι' αυτές η νομοθεσία και η κοινωνική πολιτική είναι εκ των ων ουκ άνευ προκειμένου να υπάρξουν ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας. Όταν επικρατεί χάος, όταν η θέληση της εργοδοσίας κινείται πέραν των κανόνων, τότε όλο το οικοδόμημα της ισότητας σείεται εκ θεμελίων.

Να γιατί έχει τόση σημασία να αποκαλύπτουμε τις περιπτώσεις αυθαιρεσίας και μάλιστα όταν αυτές αφορούν το κράτος ως εργοδότη.

Είναι αλήθεια ότι σε συνθήκες απουσίας ή πλημμελούς ελέγχου της τήρησης της νομοθεσίας, πρέπει εμείς ως κίνημα να έχουμε τα δικά μας παρατηρητήρια. Αλλά τι να πρωτοδούμε; Τι να πρωτοκάνουμε;

Δεν προλαβαίνουμε να απαντούμε στις προκλήσεις. Δυστυχώς, κάθε μέρα που περνάει μειώνεται η εμπιστοσύνη στους θεσμούς, η αλαζονεία της εξουσίας είναι μεγαλύτερη από ποτέ και η ατμόσφαιρα παρακμής μεταδίδεται ως μολυσματική ασθένεια. Λυπάμαι να πω ότι δεν πιστεύω πια ακόμη και σε κάποιο μεμονωμένο θετικό μέτρο, που είναι δυνατόν η κυβέρνηση να πάρει. Γιατί αμέσως σκέφτομαι ότι γίνεται για πονηρούς σκοπούς, χειραγώγησης δηλαδή συνειδήσεων.

Κι όμως, είναι ανάγκη πάσα να αποκατασταθεί η σχετική αξιοπιστία των θεσμών, αλλιώς θα μας βρουν συμφορές...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/10/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Τι λέγαμε; Σε "Ταϊλάνδη" της Ευρώπης θέλουν να μετατρέψουν την Ελλάδα οι κατεστημένοι θεσμοί. Αν διαβάσουμε σωστά, η απόφαση του Δ.Σ. της ΚΕΔΚΕ για την τροποποίηση του νόμου για την πορνεία (2734/99) κάνει την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου της Αθήνας να ωχριά μπροστά της.

Οι άνθρωποι κάνουν το παν ώστε να διευκολύνουν το έργο όλων όσοι απομυζούν τεράστια κέρδη από τη σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών.

Μίλησε το δημοτικό συμβούλιο για εγκατάσταση σε ξενοδοχεία; Η ΚΕΔΚΕ συμφωνεί και για τις πολυκατοικίες. Υπήρχαν κάποιοι περιορισμοί; Τώρα θα ισχύσει η μεγαλύτερη απελευθέρωση από ποτέ. Δηλαδή εγκαθίσταται για τα καλά η πλήρης επαγγελματοποίηση της πορνείας και ίσως απέχουμε λίγο από το σημείο εκείνο που η πορνεία θα συμπεριληφθεί στον... επαγγελματικό προσανατολισμό. Προσωπικά δεν έχω νιώσει μεγαλύτερη ματαίωση, ως Ελληνίδα πολίτης, από τώρα.

Η ΚΕΔΚΕ, αν κατάλαβες, όχι μόνο κάλυψε τον δήμο της Αθήνας και τους σχεδιασμούς του για την ολυμπιακή πορνεία, αλλά προσφέρει ήδη και την πλατφόρμα εκτίναξης στην κυβέρνηση, προκειμένου να προχωρήσει στην απαράδεκτη τροποποίηση του νόμου. Αλλά ποιου νόμου; Αφού δεν εφαρμόστηκε ποτέ από το 1999. Τι τροποποίηση θα κάνει, επί τη βάσει ποιων δεδομένων εμπειρίας; Απλώς, ευθυγραμμισμένοι όλοι οι θεσμοί με τις "ανάγκες εξυπηρέτησης" των επισκεπτών της Ολυμπιάδας υιοθετούν αφρόνως βήματα που θα τα κληρονομήσουμε στο διηνεκές.

Αν αυτό είναι το ιδεώδες για το μέλλον της κοινωνίας, τι να πούμε;

Από την άλλη, βέβαια, χύνουν κροκοδείλια δάκρυα για τις καημένες τις αλλοδαπές κοπέλες - θύματα εμπορίας. Και πώς νομίζουν ότι θα αναχαιτίσουν το φαινόμενο; Εδώ η πολιτική τους κυριαρχείται από μια τεράστια αντίφαση: από τη μια αναβαθμίζουν την πορνεία σε "βιομηχανία του σεξ", δηλαδή σημαντικό κομμάτι της οικονομίας, και από την άλλη αναθεματίζουν τάχα τους εμπόρους και σχεδιάζουν κέντρα αρωγής στα θύματα (τα τελευταία άσε να τα δούμε πρώτα).

Έχω διαφορετικές προσδοκίες από την ΚΕΔΚΕ και αυξημένες απαιτήσεις. Και αυτό που θα έπρεπε να σαλπίζει το συλλογικό όργανο είναι η Τ.Α. Α βαθμού να συμμετάσχει με κέντρα πληροφόρησης, προστασίας και αρωγής των θυμάτων στις προσπάθειες εκείνες που αποσκοπούν να οργανώσουν τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης για το συντελούμενο έγκλημα, να μετουσιώσουν την αγανάκτηση σε πολιτικές και μέτρα για τη συρρίκνωση της εμπορίας, να δημιουργήσουν εθελοντικές συσπειρώσεις γύρω από δημοτικά κέντρα αρωγής και περίθαλψης. Αυτά για να γίνουν χρειάζονται μια ξεκάθαρη ιδεολογική βάση. Δεν μπορεί να γίνουν επί τη βάση εκείνης της γραμμής που προωθεί "αύξηση της πορνείας - μείωση της εμπορίας".

Το τραγικό στην υπόθεση είναι ότι το σημερινό σύστημα της οικονομικής κυριαρχίας και της πατριαρχίας -εν έτει 2003- κάνει ένα τέτοιο πλασάρισμα της πορνείας, ως να επρόκειτο για μια σίγουρη και αξιοπρεπή οδό που οδηγεί στο μέλλον. Τόσο πολύ έχει προχωρήσει η διάβρωση, ώστε η πορνεία να εξισώνεται με την ελευθερία! Εμ, βέβαια. Συρρικνώνονται οι θέσεις εργασίας, απωθούνται οι γυναίκες από τον δημόσιο χώρο, άρα ή νοικοκυρές ή πόρνες. Κι όταν συχνά από λόγους ανέχειας και αδιεξόδου οδηγούνται στα κυκλώματα της πορνείας, τότε μπορεί και να σκοτώνονται, όπως στο Ιράκ, από άρρενα μέλη της οικογένειας, στο όνομα "της τιμής". Άσε, γιατί έχω αγανακτήσει.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/09/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Άντε πάλι απ' την αρχή να κυνηγάμε την ουρά μας. Αιφνιδίως (;) ο κ. Θ. Κοτσώνης επανασέρβιρε το παλιό ξινισμένο μενού, την υποχρεωτική στράτευση γυναικών. Είδαμε και πάθαμε να απαλλαγούμε από εικείνες τις εμμονές περί "ισραηλοποίησης" (Παναγία, φύλαξε) σε παρελθούσες ημέρες, όχι και πολύ απομακρυσμένες. Και μάλιστα οι ιδέες αυτές ανήκαν σε εκπροσώπους του εκσυγχρονισμού, σημείωνε.

Επειδή όμως η εξουσία είναι πονηρή, τίποτε δεν πρέπει να το αφήνουμε να περνάει ασχολίαστο.

Διότι, κατά την προσφιλή μέθοδο, οι της εξουσίας ρίχνουν κάτι στην κυκλοφορία για να μετρήσουν αντιδράσεις.

Κι εμείς που θεωρούσαμε ότι αυτή η συζήτηση είναι έωλη, έχει κλείσει για το προβλεπτό μέλλον και ότι όλα τα επιχειρήματα τού όχι έχουν εξαντληθεί.

Φαίνεται, πως για τον κ. Θ. Κοτσώνη και τους συν αυτό είναι κάτι νέο και ελκυστικό. Θα κάνω μια απόπειρα να του υπενθυμίσω μερικά σημεία μιας κοινής λογικής.

Ένα πολύ δουλεμένο και γειωμένο στην ολοένα και σκληρότερη πραγματικότητα της σήμεραν επιχείρημα είναι αυτό των ευθυνών της νέας γυναίκας στο πλαίσιο της μητρότητας και της οικογένειας.

Η μητρότητα, ως βιολογική έννοια, χαρακτηρίζει αποκλειστικά, βεβαίως, τη γυναίκα, αλλά και ως κοινωνική, κυρίως και κατ' εξοχήν, αποτελεί μέριμνα και υποχρέωσή της. Η χαρά της γέννησης και της ανατροφής του παιδιού αποβαίνει σκληρή δοκιμασία για τη λαϊκή οικογένεια, μέσα στην κοινωνική ανασφάλεια και την τραγική ανεπάρκεια των υποδομών για τη φύλαξη και διαπαιδαγώγηση των μικρών παιδιών.

Οι κυβερνώντες κρύβονται πίσω από το ιδεολόγημα της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης για το λίγο κράτος, το κράτος - οικονομικό επιτελείο ή το κράτος - μάνατζερ. Περικόπτουν τις κοινωνικές δαπάνες, συρρικνώνουν το κράτος - εγγυητή των συλλογικών αγαθών, παραδίδουν τα πιο πολλά στην ιδιωτικοποίηση. Το νέο ζευγάρι βρίσκεται αβοήθητο και ωθείται σε ατομικές λύσεις, συχνά ακριβοπληρωμένες. Γιατί πού είναι, λόγου χάρη, η στεγαστική πολιτική, η πολιτική ανάπτυξης του πληθυσμού, η πολιτική επέκτασης και βελτίωσης των δομών στήριξης της οικογένειας; Και ενώ τα κενά αυτά παραμένουν, η παραπαιδεία ανθεί, έρχεται τώρα ο κ. Θ. Κοτσώνης -μα πού ζει αυτός ο χριστιανός;- για να τολμήσει να θέσει το ζήτημα της υποχρεωτικής στράτευσης των γυναικών. Πρόκειται για πλήρη ανευθυνότητα. Εκτός από τους πολύ σοβαρούς κοινωνικο-οικονομικούς λόγους, υπάρχει και η άλλη πλευρά. Αυτή της στρατιωτικοποίησης. Η υποχρεωτικότητα της στράτευσης των γυναικών εισάγει στον γενικευμένο στην κοινωνία μιλιταρισμό και στην καλλιέργεια απόψεων περί περικύκλωσης από εχθρούς. Είναι δόλιος ο

σχεδιασμός. Επιδιώκει να διαποτίσει με ιδέες μιλιταριστικής βίας το κομμάτι εκείνο του πληθυσμού που κατά τεκμήριο απεχθάνεται τη βία και την επιβολή και εκτιμά τις συνθήκες του πολιτισμού της ειρήνης.

Σε τι κόσμο μεγαλώνουν ή θα μεγαλώσουν τα παιδιά μας; αναρωτιούνται πολλές και ξορκίζουν τις ένοπλες συγκρούσεις, εν μέσω της επίσημης διεθνούς προπαγάνδας, που επιμένει στις λογικές των υπερεξοπλισμών και του "διαρκούς πολέμου", στις λογικές της στρατιωτικής και αστυνομικής βίας.

Ίσα ίσα η ενέργεια των γυναικών, μα και του συνόλου των πολιτών σήμερα πρέπει να στραφεί στην ειρήνη και την καλλιέργεια σχέσεων φιλίας και συνεργασίας στη βάση του αμοιβαίου οφέλους. Η προοδευτική θέση δεν μπορεί παρά να συμπυκνώνεται στο "κόσμος ελεύθερος από βία, ελεύθερος από όπλα". Άρα μείωση δραστική των επιπέδων "άμυνας", ανάπτυξη άλλων, ειρηνικών, πιο αποτελεσματικών μέσων ασφάλειας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/09/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Κοίτα να δεις που οι κυρίαρχοι μηχανισμοί προπαγάνδας ριζοβολούν στις συνειδήσεις...

Το άκουσα κι αυτό, τώρα εν υστέροις χρόνοις. Η συζήτηση, λέει, για την ειρήνη και την απλή αναλογική είναι ντεμοντέ. Η πολιτική γι' αυτά τα πράγματα είναι παλαιοπολιτική. Και τι είναι η πεμπτουσία της πολιτικής σήμερα; Τι είναι χάλι πόλιτικς; Μα φυσικά η οικονομία. Ή μάλλον το κέρδος ή μάλλον το υπερκέρδος. Ό,τι πιο μοντέρνο, ό,τι πιο "in" είναι αυτό που αφορά την κερδοφορία των επιχειρήσεων, την ανταγωνιστικότητα, την απελευθέρωση των αγορών, το διεθνές εμπόριο. Πρόκειται δηλαδή για μια οικονομικοποίηση της πολιτικής. Το παράδοξο είναι ότι οι σχετικοί προβληματισμοί δεν διασταυρώνονταν σε συνθήκες μιας αμιγούς πολιτικής συγκέντρωσης, αλλά σε μια μέση κοινωνική συντροφιά.

- Και τα δικαιώματα; Η υπόθεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πού τοποθετούνται;

- Α, γι' αυτά μιλούν οι αδύνατοι, γι' αυτά μιλάει η αριστερά, που έχει μείνει πίσω.

- Δηλαδή το εύρος του δημόσιου λόγου καλύπτεται από τη δοξολογία του οικονομικού ανταγωνισμού;

- .....

- Και δεν θεωρείτε ότι έτσι αποκόβεται το οικονομικό αποτέλεσμα από την κοινωνική του αναφορά; Είναι δυνατόν η οικονομική ανάπτυξη να μην έχει σημείο σύνδεσης με την κοινωνική ανάπτυξη; Είναι δυνατόν να θεωρείται αυτοσκοπός;

- Η οικονομία είναι το παν, είναι η κινητήριος δύναμη των κοινωνιών, είναι ο σύγχρονος τρόπος του σκέπτεσθαι και ενεργείν. Είναι ο τρόπος να κάνεις πολιτική...

- Διαβλέπω μια σαρωτική ιδιότητα της οικονομίας, έναν ιμπεριαλισμό. Και μάλιστα ιμπεριαλισμό των αγορών. Εσείς δεν δέχεσθε ότι η οικονομία -η αγορά, να το πούμε ακριβέστερα- έχει το χώρο της στην κοινωνία. Εσείς μας λέτε, ούτε απλώς το υπαινίσσεστε, το εκφέρετε αξιωματικά, ότι η αγορά είναι πάνω απ' όλα. Και τι γίνεται με την καλλιέργεια των πνευματικών σχέσεων, τον πολιτισμό, τις κοινωνικές σχέσεις; Αφήνετε σε αυτά τα μεγέθη κάποιο ελάχιστο χώρο στο βαθμό που υπακούουν στο δόγμα υπεροχής της οικονομίας και δη της εμπορευματοποίησης.

- Ίσα - ίσα. Όταν ανθεί η οικονομία, ανθούν και οι τέχνες και τα γράμματα. Οι σπόνσορες και οι donors είναι σύγχρονοι μακρήνες.

- Σας είπα. Η στρατηγική της οικονομικής ελίτ είναι "άφετε τα παιδιά", εφόσον δεν αμφισβητούν τα "credo" του οικονομισμού. Μόνο που η πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη χρειάζεται τη δική της αυτονομία και το λίπασμα του ανθρωπισμού, που

είναι είδος εν τραγική ανεπαρκεία επί εποχής οικονομικού νεοφιλελευθερισμού. Ξέρετε, η έμφαση στο κέρδος (διάβαζε υπερκέρδος) είναι το σίγουρο όχημα για την εμβάθυνση των ανισοτήτων. Και εμένα αυτό ως γυναίκα δεν μου αρέσει.

- Μα ποιος εμπόδισε τις γυναίκες να είναι επίλεκτα μέλη της οικονομικής κοινότητας; Ιδού πεδίο δόξης. Το κόσκινο -το φυσικό κόσκινο- είναι ο ανταγωνισμός. Ας πρωτοπορήσουν στην καινοτομία, στις δημιουργικές ιδέες, στην ποιότητα του προϊόντος...

- Είστε σίγουροι ότι επικρατεί υγιής ανταγωνισμός στην αγορά; Ίσες ευκαιρίες; Εσείς δεν έχετε ακούσει κάτι για διαπλοκή; Για κρατικοδίαιτες επιχειρήσεις; Για παρακοιμώμενους της εξουσίας επιχειρηματίες; Δεν είναι το πεδίο, όπου οι γυναίκες, πλην ελαχιστοτάτων εξαιρέσεων, μπορούν να παίξουν. Το δικό μας προνομιακό πεδίο είναι οι συνθήκες διαφάνειας και ελέγχου, λειτουργίας των θεσμών, ποιότητας της δημοκρατίας. Εκεί όπου ανθίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, εκεί θα μας βρείτε ως φύλο. Η υψηλότερη πολιτική και τώρα και πάντοτε είναι αυτή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/09/2003

Αγαπητή Ευγενία,

- Τι συγκυρία κι αυτή!...

Βία και θάνατος. Λες και έχουν ακροβολιστεί ολούθε γύρω μας. Μας κλείνουν. Από το Ιράκ στον Έβρο και από τη Μέση Ανατολή στην Στοκχόλμη.

Ο Έβρος μάς έδωσε το μέτρο της εποχής μας. Μας έδειξε το βάθος του διαβόητου χάσματος "Βορρά - Νότου", το χαρακτήρα των ταξικών ανισοτήτων, το προφίλ του σύγχρονου δουλεμπορίου.

Έχουμε αγγίξει τα όρια, αγαπητή μου. Και είναι άσοφο και αλυσιτελές να περνάει ο άνθρωπος τα όρια.

Η κατάσταση στον κόσμο παράγει τερατογενέσεις. Διότι μία μειοψηφία του πλούτου και της εξουσίας θεωρεί ότι πρέπει αυτή και μια στενή ζώνη γύρω της να έχει όλα τα προνόμια: να καθορίζει τις παγκόσμιες αποφάσεις, να ιδιοποιείται τις πλουτοπαραγωγικές πηγές, να καναλιζάρει τις ευκαιρίες, να γίνεται η ειμαρμένη για τις τύχες των λαών.

Γι' αυτό η ανάλυσή μας πρέπει να είναι βαθιά και ουσιαστική και να πηγαίνει πέραν των επιδερμικών συναισθηματικών ρεπορτάζ.

- Οργή και φόβο είπε ότι ένιωσε ο πρωθυπουργός της Σουηδίας κ. Γκόραν Πέρσον για τη δολοφονική επίθεση κατά της ΥΠΕΞ Άννας Λιντ, που την αξιολόγησε ως επίθεση κατά της ανοιχτής κοινωνίας.

Κι εμείς, κι εμείς. Διότι η σουηδική κοινωνία, δημοκρατική, ανοιχτή, με ήπιες κοινωνικές συγκρούσεις, με φανταστικές πολιτικές για την ισότητα των φύλων -και με κουλτούρα ισότητας- φάνταζε στα μάτια μας ως ένα θετικό παράδειγμα. Προσβλέπαμε και θέλουμε να προσβλέπουμε σε αυτήν. Αυτή η επίθεση, όμως, μας συντάραξε και μας φόβισε, επίσης, σχετικά με το μέλλον.

Λυπούμαστε για την ανθρώπινη ύπαρξη καθαυτή, για την τόσο αξιόλογη γυναίκα. Θλιβόμαστε και προβληματιζόμαστε, γιατί η επίθεση σε ένα πολιτικό πρόσωπο προσλαμβάνει πολλές προεκτάσεις και αποκτά πολλαπλά μηνύματα, που πάνε πέραν της προσωπικής απώλειας. Στην πολιτική εμπλέκονται εκατομμύρια και οι μακροεπιπτώσεις αποβαίνουν συχνά δύσκολα ελεγχόμενες.

Ας ευχηθούμε ο άδικος όσο και αποτρόπαιος θάνατος της πολιτικού Άννας Λιντ να μην σημάνει τη μετάλλαξη της κοινωνίας σε κλειστοφοβική και αστυνομοκρατούμενη.

- Μια άλλη πηγή της στενοχώριας μου είναι η στάση των δύο πολυεκτιμώμενων από μένα κυριών, της Ειρήνης Παπά και της Μαίρης Ρόμπινσον, που φέρονται ως μέλη του Δ.Σ. του Ιδρύματος "Άννα Μαρία".

Διάβασα ότι η κ. Ειρήνη Παπά δήλωσε πως παραιτείται. Για την κ. Μαίρη Ρόμπινσον, που υπήρξε κορυφαίο πολιτικό πρόσωπο της ιρλανδικής όσο και της διεθνούς πολιτικής σκηνής, δεν άκουσα τίποτε. Αναρωτιέμαι τι ώθησε αυτές τις προσωπικότητες να αποδεχθούν τη θέση σε ένα συμβούλιο ενός ιδρύματος ενός πρώην βασιλιά, που εκτός αυτού του τίτλου δεν έχει διακριθεί για φιλόανθρωπη δραστηριότητα, για τη στράτευσή του, ας πούμε, στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προσωπικά αισθάνθηκα το ίδιο αδιασμένη όπως ακριβώς τότε που είδα τη διαφήμιση με τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ να προωθεί τις πωλήσεις της πίτσας "Hut". Ο πολιτικός της "νέας σκέψης" και του "κοινού ευρωπαϊκού σπιτιού", που πιστέψαμε κι ακολουθήσαμε στην προσπάθειά του να ανανεώσει το σοσιαλιστικό σύστημα, είχε αποδεχθεί να διαφημίσει προϊόν.

Α, όχι! Από την κ. Μαίρη Ρόμπινσον, που θρηνήσαμε όταν έφυγε από τον ΟΗΕ, έχουμε απαιτήσεις. Δεν κατανοούμε τα κίνητρα. Δεν αποδεχόμαστε αυτή της την πρωτοβουλία. Κάποια πρόσωπα οφείλουν να είναι οδοδείκτες για μας τους άλλους/ες. Μέχρι τέλους.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/09/2003

Αγαπητή Ευγενία,

* Ανισομερής και υπέρ των Ελληνίδων αθλητριών η κατάκτηση μεταλλίων, κατά το πρόσφατο μίτινγκ στίβου στο Παρίσι. Αξιοσημείωτη η πρόοδος και σημαντικό γεγονός πλέον η γυναικεία παρουσία στον ελληνικό αθλητισμό. Αποδεικνύεται και σ' αυτήν την περίπτωση ότι, όταν οι γυναίκες έχουν ευκαιρίες, έχουν χώρο διαγωνισμού και άμιλλας, δεν υπολείπονται στην καλλιέργεια και ανάδειξη των ικανοτήτων, κλίσεων και ταλέντων τους.

Η σημερινή, όμως, αισιόδοξη εικόνα (ελληνική, ευρωπαϊκή, παγκόσμια) δεν προέκυψε ανώδυνα. Και εδώ χρειάστηκαν να παραμεριστούν πολλές και ποικίλες προκαταλήψεις και εμπόδια. Βλέπεις, ο αθλητισμός είναι μία δημόσια δραστηριότητα, "εν μέση τη πόλει" και προϋποθέτει αυτοπεποίθηση και αυτονομία προσωπικότητας. Δηλ. ιδιότητες που είναι κάθετα αντίθετες στο κλασικό πατριαρχικό πρότυπο της "σεμνής" και "λάθρα βιώσασας" γυναίκας, της όσο το δυνατόν λιγότερο ορατής.

Τέλος πάντων, το νερό πλέον μπήκε στο αυλάκι, ο ιστορικός χρόνος δεν γυρίζει πίσω και η εκπληκτική μαζική παρουσία των γυναικών στους αθλητικούς αγώνες είναι μία ακόμη απόδειξη ότι οι γυναίκες επιθυμούν και επιδιώκουν ισότητα στο στίβο της ζωής.

* Ενδιαφέρουσα η τοποθέτηση της Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδας για το επίκαιρο θέμα της απλής αναλογικής. Τη φιλοξενούμε:

[Το θέμα του εκλογικού νόμου ανασύρει η κυβέρνηση για μια ακόμη φορά ενόψει των βουλευτικών εκλογών, στοχοπροσηλωμένη στην επιδίωξη "ισχυρών" κυβερνήσεων. Οι "ισχυρές", δηλαδή οι αυτοδύναμες κυβερνήσεις, προκύπτουν πάντα από αντιδημοκρατικά εκλογικά συστήματα με την πλαστογράφηση της ψήφου και την καταλήστευση εδρών από τα μικρά πολιτικά κόμματα, ώστε να εφαρμόσουν ανενόχλητα τις αντιλαϊκές πολιτικές τους.

Μ' αυτές τις "ισχυρές" κυβερνήσεις έγινε η ιδιαίτερα βάρβαρη επέλαση στα εργασιακά, ασφαλιστικά και κοινωνικά δικαιώματα των γυναικών.

Η απλή αναλογική είναι θέμα δημοκρατίας, είναι δίκαιο εκλογικό σύστημα που εξασφαλίζει την ισοτιμία της ψήφου όλων των ψηφοφόρων και συμφέρει ιδιαίτερα τις γυναίκες, διότι:

* Οι γυναίκες, λιγότερο πολιτικοποιημένες και περισσότερο ανασφαλείς, αποτελούν τον κύριο όγκο των εγκλωβισμένων στο διπολισμό της εξουσίας, είναι ευάλωτες σε πλαστά ψευτοδιλήμματα του τύπου της "χαμένης ψήφου", τα πρώτα θύματα της υφαρπαγής της ψήφου.

* Η απλή αναλογική ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική ζωή.

* Η απλή αναλογική μπορεί να σπάσει την πολιτική υπερσυγκέντρωση της εξουσίας, δηλαδή το τείχος του αυταρχισμού και της αλαζονείας του "ενός ανδρός αρχή".

* Επιτρέπει την κατανομή της εξουσίας σε περισσότερα από ένα πολιτικά κόμματα.

* Συνδέεται με τη δυνατότητα δημιουργίας προϋποθέσεων ώστε να αναδειχτούν και να συζητηθούν τα προβλήματα της μεγάλης πλειοψηφίας των γυναικών.

Γι' αυτό και η απλή αναλογική, σαν πάγιο εκλογικό σύστημα, μας αφορά άμεσα και καλούμε τις γυναίκες να αγωνιστούν μαζί με τους εργαζόμενους και τα κινήματά τους.

* Νομίζεις ότι το άβατο παραμένει ένα εκκλησιαστικοθησκευτικό θέμα; Λάθος. Έχει μεταβληθεί σε πολιτικό. Οχυρωμένη πίσω από την υπεράσπισή του η ευρωκοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ καταψήφισε την έκθεση του ευρωκοινοβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ευρώπη. Ευτυχώς που η ομάδα των σοσιαλιστών/στριών (και η αριστερά) ψήφισε υπέρ. Η Άννα Καραμάνου, που υπερψήφισε την έκθεση, εμφανίζεται και πάλι ως η απόκλιση και η γραφική εξαίρεση. Θα ξιφουλκήσει και πάλι η εγχώρια συντήρηση.

Θα αρχίσουν τα αναθέματα. Αλλά κι εμείς είμαστε εδώ για να υπερασπιστούμε πράξεις που συμφωνούν με τις αρχές μας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/08/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Να 'μαστε πάλι εδώ. Με τις ζέστες να επιμένουν και μια ενδιάμεση -interim- ψυχολογία, μεταξύ ραστώνης και υποχρεώσεων της καθημερινότητας. Προσαρμογή με το ζόρι. Άσε και έχουμε θερμό φθινόπωρο, ακόμη θερμότερο χειμώνα, για να μην επεκταθούμε στην άνοιξη και το καλοκαίρι του 2004.

Μέσα σε όλα αυτά, η φεμινιστική ατζέντα εμφανίζεται πολύ βεβαρημένη: Ευρωσύνταγμα, νέα οδηγία για την επέκταση της εφαρμογής της ισότητας και πέραν της εργασίας, ολυμπιακή πορνεία, κατάσταση των γυναικών στο Ιράκ, Παλαιστίνη και Αφγανιστάν, κατάσταση των γυναικών στις δέκα χώρες - νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προοπτική κλεισίματος των γραφείων του ΟΗΕ στην Αθήνα και άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.

Όλα αυτά είναι σημαντικά πεδία της δράσης μας. Μια δράση η οποία αμφισβητείται όλο και περισσότερο. Πληθαίνουν, πράγματι, τον τελευταίο καιρό τα δημοσιεύματα, που με απαξιωτικό τρόπο μιλούν για τους συλλογικούς αγώνες υπέρ της ισότητας. Αν κάποτε - κάποτε δέχονται μια τέτοια δράση, τη δέχονται μόνο για κάποιες παρελθούσες ημέρες, σήμερα, λένε, είναι εντελώς αναχρονιστική. Η κύρια, ωστόσο, γραμμή των δημοσιευμάτων αφορά στην πλήρη άρνηση κάθε συλλογικής προσπάθειας.

Αλλά δεν χρειάζεται να ανατρέξουμε στον αγγλικό και, γενικότερα, διεθνή Τύπο. Και στον εγχώριο πολιτικό λόγο -το νεοσυντηρητικό- "πιάνουμε" αυτές τις τάσεις. Το άτομο, μας λένε, μπορεί να επιφέρει την επανάστασή του. Είναι θέμα βούλησης. Εκεί να επικεντρώσουμε: στην ατομική πρωτοβουλία. Είναι φανερό, ότι προεκτείνεται πλέον ο οικονομικός νεοφιλελευθερισμός και στις κοινωνικές σχέσεις. Πίσω, όμως, από τα φαινομενικά ακίνδυνα λόγια περί προσωπικής βούλησης και στρατηγικής κρύβεται η θέση ότι η ισότητα είναι θέμα προσωπικής ευθύνης. Οι δομές, οι νοοτροπίες, το πολιτικό σύστημα αφήνονται στο απυρόβλητο. Αποενοχοποιούνται. Άρα, αφού δεν έχουν να κάνουν με το στάτους της ισότητας και αφού η ευθύνη είναι προσωπική, ατομική, δεν υπάρχει αντικειμενικά χώρος για σχεδιασμό και εφαρμογή πολιτικών. Να το, φθάσαμε στο επιδιωκόμενο: Στην απροθυμία έως άρνηση για σχεδιασμένη πολιτική παρέμβαση εκ μέρους των ποικίλων νεοσυντηρητικών δυνάμεων. Μια χαρά δηλ. αποποιούνται τις ευθύνες, κρυμμένοι πίσω από ιδεολογήματα, που ο πρώτος άνεμος κριτικής σαρώνει. Τι μας λένε στην απλοελληνική; Δεν υπάρχει ανάγκη πολιτικών. Και επειδή οι πολιτικές σήμερα συνοδεύονται με πόρους, σκέφτονται, δεν έχουμε ανάγκη και υποχρέωση να χρηματοδοτήσουμε ειδικές δράσεις για την προώθηση της ισότητας. Άντε, λοιπόν, να απαλλαγούμε από τη σοσιαλμανία του παρελθόντος.

Δεν νομίζω, πως απαιτείται ιδιαίτερη σοφία για να καταλάβουμε ότι η ισότητα είναι συνδεδεμένη με την πολιτική με τον πιο βαθύ και σύνθετο τρόπο. Και τούτο διότι η ανισότητα λόγω φύλου διαποτίζει όλους τους αρμούς της κοινωνίας, την υλική βάση και το εποικοδόμημα. Η κατάργηση, λοιπόν, της ανισότητας είναι μια πολύ δημόσια -

πιο δημόσια δεν γίνεται- υπόθεση. Έχει να κάνει με τον πυρήνα της πολιτικής. Πρόκειται για συνολική και συλλογική, επομένως, δραστηριότητα. Και το άτομο, το πρόσωπο δεν έχει ευθύνη; Ασφαλώς. Και η ευθύνη και η ωριμότητά του εντοπίζεται στο εξής: Ενεργοποιείται αγωνιστικά μέσα από ομάδες πίεσης και διεκδίκησης, προκειμένου να υπάρξουν βελτιωτικές αλλαγές στην κοινωνία, που θα είναι ευεργετικές και για το ίδιο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/08/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Οφείλω μία μεγάλη συγγνώμη και συγχρόνως ένα μεγάλο ευχαριστώ στον κ. Γιάννη Γιαχανατζή, δημοσιογράφο-συγγραφέα του βιβλίου "Θρησκευτικός μισογυνισμός". Είχα την ευκαιρία να το διαβάσω ξανά στην περίοδο των διακοπών και να εδραιώσω την πεποίθηση ότι πρέπει να συμπεριλάβουμε τον συγγραφέα στους εκλεκτούς φίλους της αγωνιστικής μας προσπάθειας.

Ας τα πάρω όμως με τη σειρά.

Η συγγνώμη έχει να κάνει με το ότι δεν μπόρεσα να παρευρεθώ στην παρουσίαση του βιβλίου, που έγινε πριν από κάμποσο καιρό στην ΕΣΗΕΑ, από ένα χάσμα στη συνεννόηση. Εννοώ την "ενδοσυνεννόηση" στο πλαίσιο του ημετέρου κινήματος.

Από την αρχή πίστευα πως εγώ έχασα. Με παρηγορεί όμως το γεγονός ότι αυτό το βιβλίο υπέχει θέση και ρόλο εγχειριδίου. Δεν είναι από κείνα που τα διαβάζεις άπαξ και τα αποθέτεις στη βιβλιοθήκη. Αντίθετα, είναι από αυτά που προστρέχεις κάθε φορά για να ελέγξεις, να αντιπαραβάλεις, να αντιγράψεις, να επιβεβαιώσεις. Είναι δηλαδή εξόχως λειτουργικό.

Εμπεριέχει πλούτο ιδεών και πληροφοριών, προϊόν, προφανώς μόχθου πολλού, και αποδεικνύει με την παράθεση των ίδιων των κειμένων την υποδεέστερη θέση της γυναίκας στη (μονοθεϊστική, τουλάχιστον) θρησκεία.

Μας χρειάζεται και θα μας χρειάζεται στο βαθμό που έχουμε πια μπει στην εποχή του φονταμενταλισμού και σε ό,τι αφορά τα καθ' ημάς.

Έχουμε ανάγκη επιχειρημάτων και τα καλύτερα επιχειρήματα είναι τα ίδια τα κείμενα. Είμαι απ' αυτές που πιστεύουν ότι πρέπει να βρισκόμαστε σε διαρκή ιδεολογική αντιπαράθεση με τον μισογυνισμό του θρησκευτικού λόγου και της λατρευτικής πρακτικής. Στα θέματα αυτά δεν μπορεί να είσαι "και από δω και από κει...".

Μου αρέσει, λοιπόν, η καθαρή, στρογγυλή άποψη, που αναλαμβάνει κιόλας το κόστος. Όπως: "Η χριστιανική εκκλησία δομείται πάνω στα πρότυπα που κληροδότησε ο απόστολος Παύλος. Ο Ιησούς Χριστός -του οποίου η επανάσταση λησμονήθηκε- έχει ουσιαστικά παραμεριστεί, αλλά τα πάντα γίνονται στο όνομά του. Οι νέοι 'Θεοί' του Χριστιανισμού είναι στεγνοί, οπισθοδρομικοί και ανέραστοι ιερωμένοι. Ο ορίζοντας για τη γυναίκα σκοτεινιάζει περισσότερο. Δαιμονοποιούνται ο έρωτας, το σεξ, ο ρομαντισμός στη ζωή. Το ανθρώπινο σώμα καθίσταται αντικείμενο μίσους...".

Το γυναικείο πρότυπο των "γραφών" δεν είναι το δικό μας. Αντίθετα, είναι ένα "παράδειγμα" που θέλουμε να αφήσουμε οριστικά πίσω. Γιατί απλούστατα διαιωνίζει την εξάρτηση της γυναίκας από το "κράτος του άνδρα" και διατηρεί αυτή τη μιζέρια

στο διηνεκές. Με όχημα την παράδοση και το σεβασμό προς αυτήν. Αλλά για ποια παράδοση μιλάμε, όταν αυτή υπονομεύει και ακυρώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα; Όταν διατηρεί το "άβατο", όταν ανέχεται την εκφώνηση εν έτει 2003 "η γυναίκα να φοβείται τον άνδρα", όταν απαγορεύει την άμβλωση, ακόμα και όταν η σύλληψη είναι προϊόν βιασμού (Βατικανό), όταν εμμένει στον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων των κοριτσιών (Ισλάμ).

Οι παραπάνω επιβλαβείς πρακτικές δεν είναι δυνατόν να γίνονται στο όνομα του Θεού. Πρόκειται για παχυλή ανοησία και πούρο σκοταδισμό. Δεν είναι δυνατόν ο μισογυνισμός της θρησκείας να αποδίδεται στο θείο. Πρόκειται για σκάνδαλο. Το σκάνδαλο αυτό αποκαλύπτει μεθοδικά στο βιβλίο ο κ. Γιάννης Γιαχανατζής, κινούμενος από μια βαθιά αίσθηση δικαιοσύνης, λογικής και ευαισθησίας, αλλά και γνώσης. Άλλωστε, ο ίδιος θεωρεί ότι συμμετέχει, έτσι, "στη διεκδίκηση αυτονόητων δικαιωμάτων".

Ας είναι καλά!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/08/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Πώς το λένε στην τηλεοπτική διάλεκτο; "Βάλε μια άνω τελεία".

Λέω, λοιπόν, κι εγώ να βάλω άνω τελεία στη συνήθη λογοδιάρροια της στήλης και για καμιά δεκαπενταριά μέρες να εφαρμόσω το "καλύτερη η σιωπή". Άλλωστε, σκέφτομαι, ότι πρέπει να έχω ένα χρόνο για να σκεφθώ ξανά κάποια πράγματα. Ξέρεις, τι μας συμβαίνει μάλλον; Τρέχουν όλα ζαλιστικά γρήγορα γύρω - τριγύρω. Εναλλάσσονται γοργά οι εικόνες, οι παραστάσεις, τα συναισθήματα Δεν προλαβαίνουμε να τα χωνέψουμε μέσα μας. Θέλουν όλα τα πράγματα το δικό τους χρόνο, δεν είναι; Κινδυνεύουμε, λοιπόν, από συναισθηματική αναστάτωση και αναπηρία. Να το πω αλλιώς. Δεν υπάρχει η διαδικασία της ωρίμανσης, το "σβήσιμο", τελικά, μέσα μας δυσάρεστων ερεθισμάτων και αντιδράσεων (όπως "σβήνεις" το φαϊ...).

Ακόμη - ακόμη δεν προλαβαίνεις να αναρωτηθείς το γιατί και το πώς των γεγονότων και καταστάσεων. Μαζεύω, λοιπόν, όλο αυτό το αναφομοίωτο υλικό για να το μηρυκάσω με την ησυχία μου παρά θιν' αλός. Προσωπικά, τουλάχιστον, χρειάζομαι αυτή τη διαδικασία εσωτερίκευσης αλλιώς θα παραλοϊσω.

Και άκου να δεις, πού κόλλησα τώρα δα.

Αυτή η "δέσμη ιδεών" αναφορικά με τον εκλογικό νόμο, πού ετοιμάστηκε; Σε ποιο επιτελείο; Σε ποιο θεσμικό όργανο του κόμματος του ΠΑΣΟΚ ή της κυβέρνησης; Τι, δεν είναι αυτό σημαντικό θέμα; Α, όχι χρυσή μου. Αυτό είναι το σημαντικότερο. Εγώ θέλω να βρω την απάντηση. Επαναλαμβάνω λοιπόν. Ποιο θεσμικό όργανο ανέθεσε σε ποια επιτροπή να ετοιμάσει σχέδιο; Και μετά σε ποια θεσμικά πλαίσια συζητήθηκε; Και γιατί δεν υπάρχει γραπτό κείμενο, παρά τίτλοι άρθρων; Και αφού δεν έχουν πειστεί τα κορυφαία στελέχη μέσα στο κόμμα και την κυβέρνηση πώς η τελευταία θέλει να πείσει γενικότερα;

Προσπαθώ να δω, αν είναι η συνήθης "ελληνική" προχειρότητα ή αν είναι εσκεμμένη η "προχειρότητα" και η ασάφεια. Όπως και να 'χει, το πράγμα είναι επικίνδυνο, γιατί είναι ανεύθυνο.

Μα και η στάση της Ν.Δ. είναι άραγε στάση ευθύνης, που προσπαθεί να πείσει, ότι ο ψάρακας είναι ψαρακακάκι, κατά το γνωστό ανέκδοτο; Είναι εντελώς λυπηρό να ακούς από τα πρώτα στελέχη να σου λένε ότι σιγά μην είναι αυτό σπουδαίο θέμα. Αλήθεια; Ναι αυτό είναι το θέμα, παιδιάς. Ο ληστρικός, καλπονοθετικός νόμος, που έχει γίνει εμπόδιο στην ανανέωση της πολιτικής ζωής, διότι εξασφαλίζει πλαστή αυτοδυναμία και λειτουργεί αποτρεπτικά στην εμφάνιση νέων πολιτικών σχημάτων, έχοντας μάλιστα τη λειτουργία της Βουλής στη λιγότερο ελκυστική διαδικασία. Δεν θα περίμενα, λόγου χάρη, ποτέ να ακούσω τη φράση από πολιτικά ανήσυχα άτομα "κλείσε την τηλεόραση, έχει Βουλή" (sic).

Επανέρχομαι στο αρχικό ερώτημα, που επωάσθηκε αυτό το σχέδιο νόμου (τρόπος του λέγειν), το οποίο και αιφνιδίασε την κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ. Ποια εξωπολιτικά και εξωθεσμικά, λοιπόν, κέντρα έχουν τόση ισχύ, ώστε εν κρυπτώ και ολιγομελεία να αποφασίζουν και να έρχονται μετά να επιβάλλουν σε σημαντικά κομματικά και κυβερνητικά σώματα τις αποφάσεις τους;

Αν επιθυμούμε την αποκατάσταση της πολιτικής λειτουργίας, χωρίς την οποία η κοινωνία δεν διευθύνεται, πρέπει να αρχίσουμε από το απλό και πρώτο: πώς λειτουργεί το κομματικό φαινόμενο, πώς και πού αποφασίζονται οι πολιτικές και στρατηγικές. Πού κατατίθενται οι απόψεις και φυσιολογικά συγκρούονται, πού γίνονται οι συνθέσεις.

Πρωτίστως, νοσεί το κόμμα, ως θεσμός και ύστερα το σύστημα.

Αυτά. Θα τα ξαναπούμε στις 23 Αυγούστου.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/07/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Άντε και φρόντισες να φύγεις νωρίς για τις χρυσές αμμουδιές, αφήνοντάς με να τα βγάλω πέρα από τους πονηρούς και επιτήδειους αντιπάλους μας.

Κι αφού εσύ με εγκατέλειπες εν μέσω Ιουλιανού καύσωνα, απελπισμένα αναζητώ συμμαχίες γύρω - τριγύρω.

Και να, σαν κάποιες -οι να μου γνέφουν ενθαρρυντικά.

Λες να γίνει το θαύμα;

Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας συνέστησε "Ειδική Συνοδική Επιτροπή Περί Γυναικείων Θεμάτων". Επί τω τέλει; Μη βιάζεσαι. Πρέπει να αντιγράψω το σκεπτικό: "Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος έχουσα υπόψη το γεγονός ότι εις την σύγχρονον κοινωνίαν η θέσις των γυναικών έχει αποκτήσει και νομικώς εξέχουσαν σημασίαν, η δε εκκλησία οφείλει να εκδηλώσει το ενδιαφέρον της προς περιφρούρησιν των δικαιωμάτων της γυναίκας, εκφράζουσα τη γνώμη της επί παντός ζητήματος, το οποίο αφορά εις την εν τη κοινωνία θέσιν της γυναίκας και προβαίνουσα εις το πλαίσιον της αρμοδιότητάς της εις τα αναγκαίως και ενδεδειγμένας προς τούτο ενεργείας συνέστησε ειδική Συνοδική Επιτροπή 'Περί γυναικείων θεμάτων'".

Θέλω να κρατήσω τη φράση "προς περιφρούρησιν των δικαιωμάτων της γυναίκας". Εκ πρώτης αναγνώσεως εντελώς αθώο. Μακάρι να διευρυνθεί το μέτωπο των συμμαχιών μας και προς την πλευρά της Εκκλησίας. Αλλά για ποια δικαιώματα μιλάμε; Έχουμε συμφωνήσει στον κατάλογο των δικαιωμάτων; Πρόκειται για τα καθολικώς και διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών; Μιλούμε δηλαδή για την ισότητα των φύλων, έτσι όπως η διεθνής και εθνική νομοθεσία και νομολογία την ορίζει; Διότι αν πάμε παρακάτω στην αρίθμηση των σκοπών, της επιτροπής θα διαβάσουμε, ότι ένας εκ των σκοπών αφορά την "υποβολή εισηγήσεων εις την Ιεράν Σύνοδον διά την λήψιν των αναγκαίων μέτρων προς περιφρούρησιν των δικαιωμάτων της γυναίκας \\\εις το πλαίσιον των ιερών κανόνων και της ιεράς παραδόσεως\\ (υπογράμμισις δική μας). Να το και το φοβόμουν. Αν δηλαδή είχες κάποια αμφιβολία, θέλεις και κάτι περισσότερο; Έρχεται αμέσως προς επίρρωση και προς διάλυση κάθε αμφιβολίας το παρακάτω εδάφιο:

"3) η επισήμανσις προς την Ιεράν Σύνοδον της λήψεως, υπό άλλων εκκλησιών, της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ή άλλων εθνικών ή διεθνών οργανισμών, αποφάσεων ή μέτρων τα οποία αφορούν εις την γυναίκα και \\\η προετοιμασία σχετικών προτάσεων προς αντιμετώπισιν των αποφάσεων και μέτρων αυτών κ.λπ."\\ (υπογράμμισις δική μας) - πρόσεξε τη λέξη "αντιμετώπισις".

Αριθμούνται οκτώ σκοποί πάνω όμως στον καμβά, που οι "Ιεροί Κανόνες" και η "Ιερά Παράδοσις" συνυφαίνουν. Και, βεβαίως, άλλος σκοπός θα είναι "η έκδοσις

κειμένων και η διενέργεια ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών προς \εκπαίδευσιν των γυναικών κ.λπ.\ (υπογράμμιση δική μας).

Αυτά όλα μεθερμηνευόμενα σημαίνουν: μετωπική σύγκρουση επωάζει η εκκλησιαστική ηγεσία με τους φορείς προβολής και υπεράσπισης της ισότητας των φύλων. Δυστυχώς η αντίληψη της εκκλησίας για τη θέση των γυναικών δεν είναι συμπληρωματική της "κοσμικής" τοιαύτης. Είναι απέναντι.

Ο εκκλησιαστικός δογματικός λόγος αναπαράγει την υποδεέστερη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και την εξάρτησή της από τον άνδρα και την πατριαρχία. Ή θα ακολουθήσουμε τη σύγχρονη διδασκαλία για την ισότητα ή την "Ιεράν Παράδοσιν", που μας ωθεί στο περιθώριο. Να το πούμε αλλιώς; Η Ειδική Συνοδική Επιτροπή θα είναι η αιχμή του δόρατος που θα πλήξει τον πυρήνα της ισότητας. Τίποτε λιγότερο.

Κι εδώ είμαστε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/07/2003

Αγαπητή Ευγενία,

* Εκπληκτικό αυτό που ακουγόταν προχθές στο τεράστιο παλλαϊκό αντικατοχικό συλλαλητήριο στην Κύπρο:

Οι Τούρκοι της Κύπρου δεν είναι (οι) εχθροί μας.

Οι Τούρκοι της Κύπρου είναι αδελφοί μας.

Λαός και ηγεσία μαζί. Και είναι επίσης αξιοσημείωτο το γεγονός ότι μέσα σε λίγο χρόνο προχώρησε τόσο πολύ η συνείδηση της κοινότητας, της κοινής μοίρας, ανάμεσα σε Ελληνοκύπριους/ες και Τουρκοκύπριους/ες. Είναι φανερό ότι είμαστε πια σε άλλον ιστορικό χρόνο. Κερδίζει συνεχώς η συνείδηση του ΜΑΖΙ. Θέλω να πιστεύω ότι αυτό προωθεί την ωρίμανση των προϋποθέσεων για την τελική λύση του πολιτικού προβλήματος της Κύπρου.

* Πολλή δουλειά έχουμε για Ιούλιο μήνα. Και μέσα σε όλα τα άλλα η κυβέρνηση έκανε βαρύγδουπες εξαγγελίες για τον εκλογικό νόμο. Χειρότερο σχέδιο δεν μπορούσε να σκεφθεί. Διαιώνιση και ενίσχυση της μειοψηφικής καλπονοθευτικής αυτοδυναμίας, εδραίωση του δικομματικού μονοκομματισμού βγαίνει από την περιώνυμη πρωτοβουλία. Χωρίς απλή αναλογική πώς να εμφανιστεί και κανένα καινούργιο σχήμα στην αποστεωμένη πλέον Βουλή. Για τις γυναίκες, όσο πιο περίπλοκος, ασαφής και αντιφατικός ο εκλογικός νόμος, τόσο χειρότερα τα πράγματα. Υπάρχουν όλα τα άλλα δομικά εμπόδια για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική, τουλάχιστον ας υπήρχε ένα απλό εκλογικό σύστημα, που να εξασφάλιζε πλήρη αντιστοιχία ψήφων και εδρών.

* Πέρασαν κιόλας δύο βδομάδες από τη μέρα -την πιο καυτή του Ιουλίου- που αποχαιρετήσαμε τη Γαλάτειά μας για το ταξίδι χωρίς επιστροφή. Τώρα συνειδητοποιώ την απώλεια και μου είναι δύσκολο να μιλώ για κείνη σε παρελθόντα χρόνο. Τη Γαλάτεια Σακκά την αγαπήσαμε. Για ό,τι εξέπεμπε. Για την αφοσίωσή της στην υπόθεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Για τους πολύχρονους και συνεπείς αγώνες της με σωστές φεμινιστικές θέσεις. Για την πολύμορφη και άοκνη δραστηριότητά της. Για την ικανότητά της να αντιλαμβάνεται τις νέες ανάγκες και απαιτήσεις, για το χάρισμά της να επικοινωνεί με τη νέα γενιά. Σε αγαπούσε και σε στήριζε, προτού προλάβεις να την αγαπήσεις. Ήταν μέχρι την τελευταία στιγμή παρούσα στις δραστηριότητες του κινήματος, γι' αυτό είναι πολύ δύσκολο να αποδεχθούμε τον χωρισμό. Μου άρεσε να μιλώ και να μοιράζομαι μαζί της προβληματισμούς, σχέδια, ανησυχίες, προσδοκίες.

Τα τελευταία χρόνια φτωχώναμε αρκετά, καθώς χρειάστηκε να αποχαιρετήσουμε τη Μαρίκα Μπιτσίου, τη Ρένα Λάμπρα, την Άσπα Παπαθανασοπούλου, τη Μαρία Αναγνωστοπούλου.

Μας κληροδότησαν όμως, αν μη τι άλλο, τη στράτευσή τους σε ιδανικά και αξίες, στα ανθρώπινα δικαιώματα -και είναι τόσο πολύτιμη αυτή η κληρονομιά. Κοινότοπο αυτό που λέω, αλλά είμαστε σε μια εποχή που πρέπει να εξηγούμε τα αυτονόητα.

* Σε γυναικεία ομήγυρη βρέθηκα προχθές και η κουβέντα για την ανεργία έφερε στο τραπέζι τις περιπτώσεις κλεισίματος επιχειρήσεων και ομαδικών απολύσεων, τύπου Σίσερ - Πάλκο. Άκουσα εκεί και μία άποψη που δεν μπορώ να ξεχάσω. Ότι δηλ. η μεταφορά των δραστηριοτήτων της εταιρείας στη Βουλγαρία θα δώσει δουλειά σε γυναίκες εκεί, δηλ. θα συμβάλει στην επίλυση του προβλήματος της ανεργίας στη γειτονική χώρα. Δεν θέλουμε άραγε να βοηθούνται οι γυναίκες και γενικότερα οι πολίτες βαλκανικών χωρών, που έχουν προβλήματα ανεργίας και φτώχειας; Πού είναι η διεθνιστική μας αλληλεγγύη; Δεν θέλουμε την ενδυνάμωση των Βούλγαρων γυναικών και τη βελτίωση της θέσης τους; Βεβαιότατα! Αρκεί αυτό να μην γίνεται εις βάρος των δικαιωμάτων άλλων -εργαζομένων- γυναικών, που τυχαίνει να κατοικούν στην Ελλάδα. Τα δικαιώματα είναι ενιαία και καθολικά. Δεν νοείται στήριξη δικαιωμάτων μιας ομάδας με την ταυτόχρονη αποδυνάμωση άλλης ομάδας, με την υπονόμηση δηλ. των δικαιωμάτων της.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/07/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Τα παλιά και έωλα δόγματα περί της ακλόνητης διαχρονικής υπόστασης της πορνείας ήρθαν και πάλι στο τραπέζι της συζήτησης.

Η πορνεία υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει, είναι η πεποίθηση της πατριαρχίας. Αυτό μου θυμίζει το περί φτώχειας ιδεολόγημα. Η φτώχεια υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει, λένε οι απολογητές του συστήματος. Ως να μην επρόκειτο, δηλαδή, για φαινόμενο με αιτίες ιστορικού χαρακτήρα.

Η προοδευτική θέση δεν μπορεί παρά να θεωρεί την πορνεία απαξία και κατάφωρη παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στους φεμινιστικούς κύκλους έχει γίνει κατανοητή η θέση ότι η πορνεία συνδέεται με τη βία, την κακοποίηση των γυναικών, με τον ευτελισμό του ανθρώπινου όντος.

Είναι λέει, το αρχαιότερο επάγγελμα, πάλι κατά την πατριαρχία. Καμία σχέση με επάγγελμα και επαγγελματικό προσανατολισμό δεν έχει η πορνεία. Η μίσθωση της εργασιακής ικανότητας δεν έχει καμιά σχέση με τη μίσθωση του σώματος ή των οργάνων του, που είναι αγαθό εκτός συναλλαγής. Γι' αυτό αντιταχθήκαμε στον Ν. 2734/1999, διότι εμπορούνταν από την αντίληψη της επαγγελματοποίησης της πορνείας. Η οποία τάχα στηρίζεται στην "ελεύθερη επιλογή", την οποία πρέπει να σεβαστούμε, εν αντιθέσει προς την καταναγκαστική πορνεία, που είναι κακό και πρέπει να πολεμήσουμε.

Δεν υπάρχει μεγαλύτερη υποκρισία από το να δεχθείς ότι είναι ελεύθερη επιλογή. Δηλαδή αν μια γυναίκα έχει μπροστά της επιλογές, έχει μόρφωση, ειδικευση, όνειρα, φιλοδοξίες, αισθάνεται μέλος της κοινωνίας, θα επιλέξει την πορνεία; Θα επιλέξει τη βία, την υποταγή, τον κοινωνικό αποκλεισμό;

Συνήθως, η πορνεία συνδέεται με τη φτώχεια, νοούμενης και ως οικονομικής ανέχειας και ως έλλειψης επιλογών. Σε ένα βαθμό συνδέεται και με τη χαμηλή κοινωνική συνείδηση, τη χαμηλή αυτοεκτίμηση και με την ηθική πόρωση. Όμως οι κύριοι αιτιώδεις παράγοντες είναι το περιβάλλον της φτώχειας και της ανέχειας, το οποίο εκμεταλλεύονται τα διεθνή δίκτυα των εμπορών της σάρκας.

Προσωπικά, θεωρώ εφιαλτική την προοπτική που κάποιοι του συστήματος προτείνουν ως διέξοδο για τις γυναίκες. Γιατί είμαι πεισμένη ότι τα δίχτυα απλώνονται για τις/τους ταξικά ευάλωτες/ους και η ψυχή πονεί στη σκέψη ότι μπορεί η εργατική τάξη να πάει στην πορνεία.

Είναι φανερό η τάση η βιομηχανία του σεξ να θεωρείται σημαντικός τομέας της οικονομίας, που έχει να κάνει και με το Χρηματιστήριο. Άλλωστε, οι εκδιδόμενες-οι θεωρούνται "εργαζόμενες/οι στο σεξ" και προσφέρουν "υπηρεσίες".

Πώς θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά σε μια κοινωνία όπου η εμπορευματοποίηση είναι η ύπατη διήκουσα αρχή; Αρκεί να πουλάς και να αγοράζεις. Οτιδήποτε δε. Την ίδια την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Είναι φανερό ότι η αναβάθμιση της πορνείας διογκώνει το φαινόμενο και τροφοδοτεί την εμπορία, που δεν αναχαιτίζεται και τροφοδοτεί με τη σειρά της -σε ένα φαύλο κύκλο- την πορνεία. Όσοι και όσες στον προοδευτικό χώρο είναι ευαίσθητοι/ες στην ελευθερία επιλογής, ας σκεφτούν ξανά το ζήτημα, μη αφαιρούμενοι/ες από την παγκοσμιοποίηση και τη γενική αρχή του πωλείν και αγοράζειν.

Προσωπικά, μισώ την πορνεία και συμπαθώ τις γυναίκες - θύματα, όπως μισώ τα ναρκωτικά, αλλά συμπαθώ τους χρήστες/στριες.

Η ρύθμιση, έτσι όπως ο νόμος την προβλέπει και η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου την επεκτείνει, δεν οδηγεί πουθενά. Απαιτούνται σύνθετα μέτρα, που θα εντάσσουν το στοιχείο της ρύθμισης στην κατεύθυνση της μείωσης και της κοινωνικής επανένταξης.

Ας μην ξεχνούμε την ιστορικής σημασίας σουηδική πρωτοβουλία, που αναδεικνύει την ευθύνη των ανδρών στο θέμα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/07/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Μεγάλη μαφία η θεία η Σοφία...

Τι δηλοί το ρηθέν; Έλα, ντε!

Ψάξε για εφαρμογές στη ραγδαία διαμορφούμενη πραγματικότητα.

- Αναδιπλώθηκε η εκκλησιαστική ηγεσία στο θέμα της ολυμπιακής πορνείας ή μου φαίνεται; Παίζει επικοινωνιακά κι αυτή ή μήπως απέδωσαν οι πιέσεις από τον χώρο της Ν.Δ.; Όπως και αν έχει το πράγμα, οι σύμβουλοι επικοινωνίας εργάζονται καλά.

- Κουίζ: Ποιο φάντασμα -σύμβολο της πιο ακραίας αμερικανόδουλης εποχής- στοίχειωσε και περιφέρεται κατ' αυτές στους δρόμους και τις πλατείες της πόλης; Πού έχει το ορμητήριό της ολόκληρη αρμάδα από γιέσμεν; Μα και γιεσγουίμεν;

- Να και το νέο. Θα κλείσουν, λέει, τα γραφεία του ΟΗΕ σε μια σειρά ευρωπαϊκές πόλεις/πρωτεύουσες μέχρι το τέλος του 2003. Έχουμε και λέμε! Παρίσι, Λονδίνο, Μαδρίτη, Βόννη, Ρώμη, Αθήνα. Θα μείνουν οι Βρυξέλλες ως ένα νευραλγικό κέντρο πληροφόρησης. Τι σημαίνει αυτό; Σήμερα κλείνουν εδώ, αύριο παραπέρα, παραμεθαύριο θα κλείσει και η έδρα. Ο ΟΗΕ, άλλωστε, πέθανε κατά τον Αμερικανό αξιωματούχο, ζήτω το imperium των ΗΠΑ. Πολύ άσχημη και θλιβερή εξέλιξη, ομολογουμένως.

- Διάβασα την περιώνυμη έκθεση Σολάνα, που υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Χαλκιδική. Σημασία έχει όχι μόνο το τι λέει, αλλά και το ύφος το λεκτικό. Το κείμενο αποπνέει αλαζονεία της δύναμης, να το πω έτσι. Όλος ο κόσμος είναι ένας περίβολος ασφαλείας για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για τις ΗΠΑ. Γεμάτος δύναμει εχθρούς και απειλές. Και η προσέγγιση αστυνομική, κατασταλτική. Τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, τα προβλήματα υπανάπτυξης, όλα είναι βραδυφλεγείς βόμβες για το οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ψωμί ζητούν οι πεινασμένοι και οι άρχοντες του κόσμου τελειοποιούν τα όπλα τους για να τους αντιμετωπίσουν. Όλες και όλοι αγαπάμε να νιώθουμε ασφαλείς. Πώς θα το πετύχουμε; Με το να είναι όλος ο κόσμος ασφαλής μέσα σε συνθήκες ειρήνης και συνεργασίας. Η ασφάλεια του ενός να προϋποθέτει την ασφάλεια του άλλου. Συνασφάλεια, αγαπητή μου.

- Τι γίνονται εκείνες οι δόλιες οι Αφганές; Πώς προχωράνε στη νέα (;) κατάσταση; Σιωπή τηρούν τα μεγάλα δίκτυα ενημέρωσης και η δική μας η προσοχή σαν να ατόνησε. Άλλωστε, τι να πρωτοσκεφθείς; Όταν οι επίσημες πολιτικές από όπου διαβαίνουν αφήνουν ζεματιστό χνάρι, πού να προφτάσουν οι πολίτες και οι οργανώσεις τους να ανακουφίσουν τις πληγές των ανθρώπων;

- Άσε που πρέπει να σχεδιάσουμε πράξεις αλληλεγγύης και με τις Ιρακινές. Άρχισαν να έρχονται τα μηνύματα, ζητώντας απεγνωσμένα επαφές, ανταλλαγή ιδεών, αμοιβαία πληροφόρηση. Ζητώντας βοήθεια, για να το θέσω έτσι.

- Άκου, υπάρχει οργάνωση κατά του λιθοβολισμού των γυναικών. Ήμαρτον, Παναγία μου! Τι τραβάνε κι αυτές οι γυναίκες από τότε που φορτώθηκαν τις ενοχές για το προπατορικό αμάρτημα!...

- Πολλά τα δεινά, έτσι όπως ο αγέρας της διακεκαυμένης ζώνης τα συναθροίζει στην αυλή μας. Κι είναι κρίμα κι άδικο να υποφέρουν άνθρωποι για αίτια που θεραπεύονται. Για προβλήματα με ρίζες ιστορικού χαρακτήρα, δηλαδή που είναι στο χέρι του Ανθρώπου να τα αντιμετωπίσει. Πολλά τα δεινά, λοιπόν. Και μαζί ένα καλό, η αγωνιστική μας διάθεση. Όσο αυτή υπάρχει, τίποτε ακόμα δεν έχει χαθεί.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/06/2003

Αγαπητή Ευγενία,

- Η πρώτη σκέψη μας στην αγαπημένη μας Γαλάτεια Σακκά, που ταλαιπωρείται στο κρεβάτι του πόνου. Ας προσευχηθούμε στη θεά της ισότητας, που με υποδειγματική αφοσίωση διακόνησε η Γαλάτεια επί δεκαετίες πολλές, για να την ανακουφίζει και να την παρηγορεί.

- Κυκλοφόρησε ο "Αγώνας της Γυναίκας", το περιοδικό του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, με ενδιαφέρουσα ύλη: Αφιέρωμα στη μουσικοπαιδαγωγό Φραγκίσκη Καρόρη, ευρωσύνταγμα και ισότητα, ρεπορτάζ από τις αντιπολεμικές κινητοποιήσεις, ίδρυση συντονιστικού της Παγκόσμιας Πορείας στην Ελλάδα, είναι μερικά από τα περιεχόμενα.

Αλλά και οι διεθνείς ειδήσεις και η κινηματογραφική κριτική ("Οι ώρες" από την Έλια Κολοκυθά) και το χρονογράφημα της Πόλυς Μηλιώρη έχουν τη θέση τους.

Από όλα τα περιεχόμενα θα ήθελα να υπογραμμίσω το άρθρο της Αλίκης Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου σε σχέση με την εισδοχή γυναικών στην Αστυνομία. Θα ζητήσουμε χωριστά κριτήρια για τις γυναίκες, λόγω των βιολογικών τους ιδιαιτεροτήτων; Ποια είναι η σωστή θέση για την εφαρμογή της ισότητας; Να τι λέει η Αλίκη:

"Δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ευχάριστο γεγονός η αφαίρεση των περιοριστικών ποσοστών για την εισδοχή των γυναικών στο αστυνομικό σώμα που είχαμε ζητήσει.

Ωστόσο η νέα προκήρυξη του αρχηγείου της αστυνομίας (προκήρυξη αρ. πρωτ. 6000/2/1160-η) περιέχει, ορθώς, κοινά προσόντα για τα δύο φύλα, τα οποία όμως δημιουργούν σκέψεις εμμέσου σχεδόν αποκλεισμού των γυναικών.

Για τον λόγο αυτόν το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου έστειλε στον αρχηγό της αστυνομίας στρατηγό κύριο Φ. Νασιάκο επιστολή.

Με αυτήν ζητάμε για ορισμένα επαγγέλματα, που απαιτούν και για τα δύο φύλα ειδικές σωματικές ικανότητες, να ορίζεται και διαπιστώνεται η ύπαρξη αυτών των ικανοτήτων με συγκεκριμένα ειδικά στοιχεία κοινά για τα δύο φύλα, που να χρησιμεύουν απλώς ως προϋποθέσεις για την προσέλευσή τους στις κύριες εξετάσεις και δεν θα αποκλείουν προκαταρκτικά στο ένα ή το άλλο φύλο την προσέλευσή του σε αυτές.

Αυτό που θεωρούμε πάντως απαραίτητο να τονίσουμε είναι ότι δεν επιτρέπεται να εισαγάγουμε πάλι ως κριτήριο εισόδου των γυναικών στα διάφορα επαγγέλματα τον βιολογικό παράγοντα, δηλαδή χωριστά κριτήρια για τις γυναίκες, λόγω των βιολογικών ιδιαιτεροτήτων τους, με την ιδέα ότι έτσι θα διευκολύνουμε την είσοδο περισσότερων γυναικών στην αστυνομία. Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να αποκλειστούν

άμεσα ή έμμεσα από την αστυνομία είναι απαίτηση της ουσιαστικής ισότητας χωρίς εξαιρέσεις, που καθιερώνει πια το Σύνταγμά μας (άρθρο 116,2).

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η αρχή των βιολογικών ιδιαιτεροτήτων μάς είχε θάψει στο παρελθόν διότι με επίκληση του βιολογικού παράγοντα είχαν αποκλειστεί οι γυναίκες από όλα σχεδόν τα επαγγέλματα, μέχρι και του αρχαιολόγου, του συμβολαιογράφου, του χημικού κ.λπ. Εννοείται και από την αστυνομική και στρατιωτική σταδιοδρομία. Και από την πολιτική. Οι αγώνες για την εξάλειψη της επίδρασης του "βιολογικού παράγοντα" από τη μεταχείριση της γυναίκας, ιδίως στον εργασιακό τομέα, ήταν μακρόχρονοι και σκληροί.

Και ακόμη οι αγώνες δεν έληξαν, αφού δεν καταφέραμε να πετύχουμε η θεμελιώδης και συνταγματική, αλλά και διεθνής "ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία", για άντρες και γυναίκες, να γίνει πραγματικότητα".

Αυτά, μεταξύ άλλων, λέει το άρθρο και συμφωνούμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/06/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Αντιφατικές οι εικόνες από τη Θεσσαλονίκη, στους δρόμους της οποίας έχω την ευκαιρία να περπατώ από την Τετάρτη. Πανό, αφίσες, προκηρύξεις για μια άλλη Ευρώπη και συγχρόνως αστυνομοκρατία μέχρι εσχάτων και νοικοκυραίοι που βρίσκονται σε κρίση πανικού.

Δεν θέλω να μείνω όμως στην περιγραφή και τις ταξιδιωτικές εντυπώσεις.

Θέλω να πάμε μαζί κάτω από την επιφάνεια των πραγμάτων.

Είναι φανερό ότι τεράστια απόσταση χωρίζει τη σύνοδο της Χαλκιδικής από την αντισύνοδο των κινημάτων. Είναι ηλίου φαεινότερο ότι δύο οπτικές, δύο στρατηγικές συγκρούονται εδώ σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο και την κατεύθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Στην επίσημη Ευρώπη, την αρχιτεκτονική της οποίας φιλοτεχνεί η Χαλκιδική, δεν φαίνεται ότι χωράνε οι πολίτες της. Οι Ευρωπαίοι πολίτες βοούν για την απαράδεκτη ισορροπία στην οποία η συντακτική συνέλευση έχει φθάσει σε σχέση με το ευρωσύνταγμα. Τα κοινωνικά δικαιώματα έχουν τεθεί εκποδών. Αξίες θεμελιακές, όπως η ειρήνη, η ισότητα, η ισότητα λόγω φύλου δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των αρχών. Τα κοινωνικά δικαιώματα, όπως αυτό στην εργασία, δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των προνοιών. Το είχαμε δει το πράγμα από εποχής του Χάρτη για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Πώς να λησμονήσεις τη γλώσσα του Χάρτη, "ο καθένας είναι ελεύθερος να εργάζεται".

Καμία σχέση με κείμενα διαχρονικής αξίας όπως η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες.

Και βέβαια καμία τύχη σε ευρωπαϊκή πολιτειότητα δεν έχουν οι μετανάστες/στρίες και πρόσφυγες που παρεπιδημούν στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεισφέρουν στην οικονομία της. Και ύστερα αναρωτιέσαι γιατί κάποιες δυνάμεις αριστερές δεν βλέπουν με καλό μάτι την πολιτική εμβάθυνση. Σου λέει, άμα είναι να έχω χειρότερο επίπεδο κοινωνικής προστασίας απ' ό,τι έχω επί εθνικού εδάφους, γιατί να κάνω το βήμα; (Το άλμα, εδώ που τα λέμε).

Για να πετύχει να γίνει ελκυστική η Ενωμένη Ευρώπη θα πρέπει να πάει ένα βήμα μπροστά από τα συντάγματα των χωρών - μελών, στην καλύτερή τους διατύπωση, θα πρέπει να εγγραφεί έναν κοινό χώρο δημοκρατίας και δικαιωμάτων για όλους και όλες, ανεξαρτήτως εντοπιότητας. Αλλιώς δεν θα προχωρήσει η πολιτική ενοποίηση. Γι' αυτό εκείνο το ερώτημα, είμαστε έτοιμοι-ες να εκχωρήσουμε αρμοδιότητες στα υπερεθνικά όργανα, να απαρνηθούμε μέρος της εθνικής εξουσίας, δεν έχει από μόνο του καμία σημασία. Να εκχωρήσουμε αρμοδιότητες, αλλά με ποιες εγγυήσεις προστασίας; Νομίζεις πως εμένα με καίει το εθνικό; Όχι, αγάπη μου. Το κοινωνικό - ταξικό είναι αυτό που με ενδιαφέρει.

Συναρτώ τη συγκατάθεσή μου, ως πολίτιδας, στο να δοθεί μέρος της εξουσίας σε υπερεθνικά σώματα, ακριβώς από το πώς αυτή η εξουσία θα χρησιμοποιηθεί. Δηλαδή θα έχουμε μια Ευρώπη των πολιτών και των λαών ή των διευθυντηρίων; Δεν μας χρειάζεται διπλή καταδυνάστευση.

Δεν ξέρω πότε, ποιος/α είπε τη μεγάλη φράση: Η Ευρώπη ή θα είναι δημοκρατική ή δεν θα υπάρξει. Εγώ προσωπικά θα ήθελα να υπάρξει με ειρήνη και δημοκρατία, με κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Προς το παρόν, έχουμε πρόβλημα, διότι υπάρχει κρίση αντιπροσώπευσης. Άλλα θέλουν οι αποκάτω, άλλα πράττουν οι αποπάνω. Και θέλουν να τα επιβάλουν διά της βίας. Αλλιώς πώς εξηγείται η πρωτοφανής στην ιστορία κινητοποίηση δυνάμεων καταστολής, προκειμένου να μπορέσουν να συνεδριάσουν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων; Έλεος!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/06/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Η Θεσσαλονίκη είναι πάντα μια όμορφη πόλη, με διαστάσεις ανθρώπινες, ελκυστική για την επισκέπτρια και τον επισκέπτη. Ποια/ος το περίμενε ότι τον φετινό ανήσυχο Ιούνη θα αποκτούσε και μια τόσο σημαντική νοσηματοδότηση, ως χώρος των εναλλακτικών εκδηλώσεων των κινημάτων, της αντισυνόδου και των διαδηλώσεων, υπό τον γενικό υπέρτιτλο "Μια άλλη Ευρώπη είναι εφικτή";

Δέχομαι αρκετά τηλεφωνήματα, με ρωτάνε πράγματα που νόμιζα αυτονόητα και που φαίνεται πως δεν είναι. Ερωτήματα που συνοψίζονται στο εξής: Ποιο το νόημα της συμμετοχής μας στις εκδηλώσεις; "Τι θα φωνάξουμε;".

Πάμε για να απορρίψουμε τη στρατηγική της ευρωπαϊκής ενοποίησης ή να απαιτήσουμε αυτή να γίνει με συγκεκριμένο περιεχόμενο, αξίες και αρχές; Πάμε για να αμφισβητήσουμε τον θεσμό των συνόδων του ευρωπαϊκού συμβουλίου ή για να επιστήσουμε την προσοχή των ηγετών στα δημοκρατικά, κοινωνικά και οικολογικά ελλείμματα της Ένωσης; Και, βεβαίως, να υπογραμμίσουμε την έλλειψη νομιμοποίησης της εξουσίας του ίδιου του ευρωπαϊκού συμβουλίου;

Εμένα, τουλάχιστον, μου αρέσει η αίσθηση της Ευρώπης που θα είναι το κοινό σπίτι όλων. Μου αρέσει η θεσμική συνεργασία μεταξύ κρατών, η συνύπαρξη των λαών, η οικονομική και κοινωνική σύγκλιση. Είμαι με εκείνη την πλευρά που επιθυμεί την πολιτική ενοποίηση με ειρηνικό, δημοκρατικό, κοινωνικό και οικολογικό περιεχόμενο. Με εκείνες και εκείνους που απαιτούν η Ένωση να διαμεσολαβεί άλλες αξίες από αυτές του νεοφιλελευθερισμού και του διαβόητου ιμπεριαλιστικού κέντρου.

Θέλω να πάω στη Θεσσαλονίκη για να δηλώσω την οργή μου που ως ύπατη αξία της ζωής αναγορεύεται το υπερκέρδος με όποιο τίμημα.

Να πω ότι αντιστέκομαι στην εμπορευματοποίηση όλων των διαδικασιών, οικονομικών και κοινωνικών.

Να εκφράσω την ανησυχία μου που η Ευρώπη παραδίδεται, δυστυχώς, στην ιδεολογία και πρακτική του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, ενώ διαθέτει πολιτισμικές άμυνες.

Κυρίως θέλω να είμαι εκεί για να απαιτήσω τα κοινωνικά δικαιώματα να θεωρηθούν αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Πυρήνας αυτών των δικαιωμάτων είναι το δικαίωμα στη ζωή και την εργασία. Η εργασία συνεχώς υποβαθμίζεται ως αξία, διαρκώς υποβιβάζεται. Κανονικά θα έπρεπε να είναι η κύρια πηγή εισοδήματος, διαδικασία κοινωνικοποίησης και μέσον κοινωνικής αναγνώρισης. Αντ' αυτού, άλλες παρασιτικές δραστηριότητες και πηγές άνομου πλουτισμού έρχονται στην επιφάνεια ως ψευδοαξίες. Και, όπως τονίζει η Παγκόσμια Πορεία Γυναικών, επί εποχής νεοφιλελευθερισμού πρακτικές του άτυπου τομέα όλο και περισσότερο εμφυτεύονται

στον τυπικό τομέα εργασίας, απαξιώνοντας τη σημασία και τον ρόλο της εργασίας στη διάπλαση της προσωπικότητας.

Θέλω, λοιπόν, να είμαι εκεί για να υπερασπιστώ την πλήρη απασχόληση για όλες και όλους, την εξάλειψη της ανεργίας, τη δραστική μείωση του χρόνου εργασίας χωρίς μείωση των αποδοχών, την ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία των γυναικών, το ελάχιστο εγγυημένο κοινωνικό εισόδημα.

Θέλω επίσης να πω "σώνει πια" στη γενικευμένη ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών του κοινωνικού κράτους, που επιφορτίζει την οικογένεια με ευθύνες κοινωνικής φροντίδας, που αυτονόητα ανήκουν στο κράτος και σε έναν βαθμό στην Τ.Α.

Και όλα αυτά πρέπει να αντανakλώνται στο ευρωσύνταγμα.

Να γιατί πρέπει να μην χάσω αυτό το ιστορικό ραντεβού.

Εν κατακλείδι, θέλω να φωνάξω στεντορεία τη φωνή πως "η Αριστερά είναι ωραία" και για όσους/ες δυσκολεύονται στα ελληνικά: "Left is beautiful"!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/06/2003

Αγαπητή Ευγενία

Δεν έχω όρεξη τούτες τις πρώτες μέρες του Ιουνίου. Έχω πάθει συνεδρίτιδα, τη γνωστή μελαγχολία και κόπωση των συνεδρίων.

Καθώς περιφέρομαι από αιθούσης εις αίθουσα στις ημερίδες και τα συνέδρια της ευρωπαϊκής προεδρίας. Δεν είναι μόνο τα επίσημα φόρα, είναι και το πλήθος των εκδηλώσεων των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Μέχρι τελικής πτώσεως, δηλαδή. Κουβεντιάσαμε, κουβεντιάζουμε πολύ, τι βγαίνει όμως; Τα μαντάτα για το ευρωπαϊκό Σύνταγμα δεν είναι καλά για την πλευρά μας. Μέχρις ώρας δεν έχουμε εξασφαλίσει τη συμπερίληψη της ισότητας των φύλων στις αξίες και αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λες να πάμε πίσω και από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ;

Διότι, όπως εξελίσσονται τα πράγματα, μοιάζει κάθε πέρσι και καλύτερα.

Χαρήκαμε για τη διεύρυνση, όμως έχουμε νέα προβλήματα. Πρέπει να διατηρήσουμε και να διευρύνουμε το κοινοτικό κεκτημένο σε σχέση με την ισότητα, όμως η κατάσταση των γυναικών στις υπό ένταξη δέκα χώρες μας τραβάει προς τα κάτω. Ε, δεν θα δίνουμε τώρα μάχες για τα αυτονόητα, για την ελευθερία της άμβλωσης, παραδείγματος χάρι, κάτι που εμείς επιλύσαμε από το 1986. Δεν θα εικονομαχούμε για να αποκρούσουμε τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό, που αισθάνεται τόσο σίγουρος στις νέες συνθήκες της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Βλέπεις, ο φονταμενταλισμός των αγορών εκτρέφει και τον θρησκευτικό και πολιτικό φονταμενταλισμό, μέσα από σύνθετες και πολυδαίδαλες διαδρομές.

Κι ενώ έχουμε αυτά τα πολύ σοβαρά ανοιχτά προβλήματα μπροστά μας πρέπει να οργανώσουμε αντίδραση για την ανεκδιήγητη πρόταση της Επιτροπής του 2004 προς το υπουργείο Δημόσιας Τάξης να εισαχθεί πληθυσμός πορνών στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων! Ας είναι καλά η Αδέσμευτη Κίνηση Γυναικών και η κ. Μάτα Καλουδάκη που έφεραν το θέμα στη δημοσιότητα.

Η εξαιρετική Σουηδέζα αριστερή φεμινίστρια Μαριάνε Έρικσον μαθαίνω πως δεν θα το αφήσει έτσι. Θα επιληφθούν και ευρωπαϊκοί θεσμοί.

Πρόσεξε, όμως, το θράσος της Επιτροπής διοργάνωσης των αγώνων. Απευθύνεται σε ένα υπουργείο, που έφερε και ψήφισε ένα νόμο για την εμπορία γυναικών για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αυστηροποιώντας τις ποινές για τους εμπόρους και μαστροπούς και καθιερώνοντας την αρωγή προς τα (αλλοδαπά) θύματα.

Και τούτο για να αναχαιτίσει την επέλαση της εμπορίας και καταναγκαστικής πορνείας των αλλοδαπών νεαρών (κυρίως) γυναικών. Και ζητιέται, λοιπόν, από αυτό ακριβώς το υπουργείο να ενισχύσει και να ενθαρρύνει το κύμα εισαγωγής πορνών, όταν τα όρια μεταξύ νόμιμου και παράνομου είναι τόσο δυσδιάκριτα και όταν καμιά νομιμότητα δεν μπορεί να καλύψει το κοινωνικό αυτό απόστημα και να προστατέψει τις γυναίκες από την άλογη βία. Μια λέξη έχω μόνο: ΑΙΣΧΟΣ!

Πάντως, αυτοί οι Ολυμπιακοί αποδείχθηκαν πολύ μεγάλη δοκιμασία, οικονομική, περιβαλλοντική, πολιτική (έχουμε περιέλθει σε καθεστώς ομηρείας έναντι της τρομοκρατίας της αντιτρομοκρατίας) και τώρα κοινωνική.

Αποδείχθηκε ότι είναι ένας ακόμη -πολύ αποτελεσματικός- μηχανισμός πειθαρχίας στα κελεύσματα της νέας τάξης πραγμάτων, της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης.

Έχω ήσυχη τη συνείδησή μου, διότι εξ αρχής (παρότι δεν είχα διείδρι τις πλευρές της ασφάλειας και των κοινωνικών δεσμεύσεων) ήμουν εναντίον και εκτός της φτιαχτής, όπως αποδείχτηκε, εικόνας της μεγάλης συναίνεσης.

Αυτή η διοργάνωση πόρρω απέχει από το πνεύμα των ολυμπιακών αξιών και είναι σκέτη εμποροπανήγυρις, πλήρως ενταγμένη στο πνεύμα της καθολικής εμπορευματοποίησης.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/05/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Την πάντα προβληματική σχέση ισότητας και ΜΜΕ θυμήθηκα προχθές. Αιτία υπήρξε η διημερίδα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ελληνίδων Δημοσιογράφων με θέμα τη λειτουργία των ΜΜΕ στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και το κοινωνικό φύλο.

Θυμάμαι πάντα την απάντηση που παίρναμε από διευθυντές μέσω ενημέρωσης στο αίτημα της προβολής της ισότητας από το μέσον που διεύθυναν: κυρίες μου, η ισότητα και ο τρίτος κόσμος δεν πουλάει... Αυτά στην εποχή της "αθωότητας" (αν ποτέ αυτή υπήρξε), δηλαδή προ παγκοσμιοποίησης. Σήμερα διαπιστώνουμε ότι τα πράγματα επιδεινώθηκαν και έτσι κάθε πέρσι και καλύτερα.

Οι νέες δυσκολίες απορρέουν από το γεγονός ότι όλα μετατρέπονται σε εμπόρευμα. Η είδηση, η φύση, το ανθρώπινο ον, τα όργανα του σώματος, η αξιοπρέπεια του εαυτού μας. Το ύψιστο κριτήριο αξιολόγησης, λοιπόν, γίνεται το "τι πουλάει". Πώς όμως μπορεί να μετατραπεί σε εμπόρευμα η ισότητα λόγω φύλου, που είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα; Πώς οι αξίες, κοινωνικές και πολιτιστικές, μπορεί να αποτιμώνται με όρους αγοράς και πώλησης; Αλλόκοτα πράγματα.

Αυτός, λοιπόν, ο φονταμενταλισμός της υπό τον νεοφιλελευθερισμό παγκοσμιοποίησης προκαλεί δεινά. Δημιουργεί συνθήκες ανηλεούς ανταγωνισμού, υποβαθμίζει την εργασία, απορρυθμίζει τις εργασιακές σχέσεις, ωθεί σε γενικευμένες ιδιωτικοποιήσεις, συρρικνώνει το κοινωνικό κράτος, εκτοπίζει την πολιτική προς όφελος της υπερτροφίας των εξωθεσμικών κέντρων ισχύος που στηρίζονται στη διαπλοκή.

Διαπλοκή οικονομικών, πολιτικών και εκδοτικών - μιντιακών συμφερόντων. Αποτέλεσμα, πλήρης ασφυξία. Κοινωνίες ελέγχου, υπαγόρευσης, ομοιομορφίας. Είναι δυνατόν σε αυτά τα πλαίσια να χωρέσει η ριζοσπαστική δράση του φεμινιστικού κινήματος που αμφισβητεί τις δομές του συστήματος και της εξουσίας;

Καμιά φωνή που δημιουργεί ρωγμή δεν είναι καλοδεχούμενη. Κανένα κίνημα που ζητεί χώρο για τα δικαιώματα της ομάδας που εκπροσωπεί δεν θα είναι αρεστό, στον βαθμό που θα διασαλεύει τις ισορροπίες συμφερόντων.

Κοντολογίς, η απεικόνιση στα ΜΜΕ των αγωνιστικών διαθέσεων των γυναικών θα είναι ολοένα και πιο σπάνια. Εκτός εάν...

Εκτός εάν η εναλλακτική στρατηγική που αναδύεται από τα σπλάχνα του κινήματος καταφέρει να επιβληθεί, διαλύοντας τον μύθο της "ενιαίας σκέψης" και του μονόδρομου των εξελίξεων.

Τι δηλοί το ρηθέν; Ότι προκειμένου να προωθηθεί η ισότητα στην πράξη πρέπει να ηττηθεί ο νεοφιλελευθερισμός ως αντίληψη και πρακτική.

Τούτο δεν σημαίνει ότι πρέπει να υποτιμηθεί η πάλη για επιμέρους μεταρρυθμίσεις και κατακτήσεις.

Αναφορικά με τα μίντια, καλό θα ήταν να αξιοποιηθεί η δύναμη που συγκεντρώνουν σήμερα στα χέρια τους οι γυναίκες δημοσιογράφοι και τεχνικοί. Μπορεί να είναι ελάχιστες σε διευθυντικές θέσεις, όμως αποτελούν σημαντικό μέρος των εργαζομένων στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο. Εντυπωσιακός είναι και ο αριθμός τους στην περιφέρεια. Μία μεγαλύτερη ευαισθησία στα ζητήματα του φύλου είναι και επιθυμητή και εφικτή. Αυτή την απαίτηση και προσδοκία έχουν οι φεμινιστικές οργανώσεις σήμερα.

Από την άλλη, οι τελευταίες ενδιαφέρονται ζωηρά για την αναβάθμιση της θέσης των γυναικών εργαζομένων στα μίντια και στηρίζουν τις προσπάθειές τους για βελτίωση των όρων εργασίας, αμοιβής και επαγγελματικής ανέλιξης. Θεωρούν απλά ότι η εξύψωση της θέσης αυτής της ομάδας εργαζομένων γυναικών αντανακλά στη βελτίωση της θέσης των Ελληνίδων συνολικά. Οι καιροί απαιτούν την πιο γόνιμη συνεργασία όλων των τμημάτων του κινήματος και την κοινή δράση.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/05/2003

Αγαπητή Ευγενία,

* Είναι, επιτέλους, Κυριακή. Πίνεις με νωχελικές κινήσεις τον καφέ, ξεφυλλίζοντας την κυριακάτικη εφημερίδα. Είναι μια ώρα που λατρεύω και δεν θέλω να μου τη χαλάνε. Αίφνης ακούγεται ο ανατριχιαστικός ήχος του κομπρεσέρ. Παραμερίζεις την κουρτίνα και, να, το θορυβώδες συνεργείο είναι μπροστά σου. Σκάβουν τον δρόμο για πολλοστή φορά...

Φωνές, βάρβαροι ήχοι, σκόνη, φασαρία. Κάθε σοκάκι και μπουλντόζα, κάθε μαχαλάς και εκσκαφέας. Είμαστε στη φάση των έργων. Λες να είναι οι παράπλευρες ωφέλειες της Ολυμπιάδας;

Νευριάζεις και σηκώνεσαι βαριεστημένα να ετοιμάσεις φαϊ. Βάζεις το φαϊ να γίνεται και λες "ας κάνω και λίγο ζάπινγκ".

Και τι να δεις; Σκηνή απερίγραπτη. Υπό τον μανδύα της σάτιρας και της κωμωδίας, με την κάλυψη της τέχνης, μια ομάδα ανδρών συνενυρίσκεται -ο ένας μετά τον άλλο- με κάποια σε ένα κρεβάτι ενός δωματίου. Κρατάνε μάλιστα και σκυτάλη. Ο ένας την παραδίδει στον άλλο. Γίνεσαι έξαλλη και ψάχνεις το τηλέφωνο του νέου "μεγάλου εναλλακτικού καναλιού". Τηλεφωνείς: "Παρακαλώ, τον υπεύθυνο". "Για πέστε μου, δεν είναι κανείς εδώ" (όχι που θά 'τανε, Κυριακή και ζέστη). Εξιστορείς με αγανάκτηση τα καθήκαστα. Προσθέτεις και ένα "απαράδεκτα πράγματα" και προτού προλάβεις να τελειώσεις σε κλείνουν, λέγοντάς σου "θα τα διαβιβάσω, κυρία μου" (του Αγίου Ποτέ).

Πάει η μέρα σου, έχει χαλάσει. Έχεις εκνευριστεί και αηδιάσει. Τα βάζεις με το σύστημα, με το ΕΣΡ, με θεούς και δαίμονες. Τα βάζεις με την αδυναμία σου γιατί ξέρεις ότι οι σκηνές αυτές θα είναι πάντα εκεί, ανήθικες, αναξιοπρεπείς, πλην τάχα κωμικές. Ούτε λίγο ούτε πολύ, ομαδικό βιασμό έδειχνε το κάδρο και δεν τρέχει τίποτα.

Και να σκεφθείς ότι αγωνίζονται οι φεμινιστικές οργανώσεις και ομάδες κατά της σεξιστικής βίας, ότι σοβαροί οργανισμοί προωθούν προγράμματα, ότι γίνεται διεθνής εκστρατεία για την εξάλειψη της βίας λόγω φύλου, για την εξάλειψη των αναξιοπρεπών προτύπων στα μίντια και έρχονται αυτές οι ηλίθιες εικόνες για να καταστρέψουν όλη τη δουλειά.

Εικόνες που διεισδύουν στο καθιστικό, στην κρεβατοκάμαρα, στη συνείδηση. Θα πρέπει να τιμωρούνται, όχι να προωθούνται αυτοί οι περφόρμερς.

* Ξάνοιξε να δεις, που λένε και στην Κρήτη. Θετικά έκπληκτη εμφανίζεται η ελληνική κοινωνία από τη στάση και τις τοποθετήσεις των υπό απόλυση εργαζομένων στις -πολλές- επιχειρήσεις που βαράνε κανόνι. Ιδιαίτερα συμπάθησε τις εργαζόμενες στην Πάλκο.

Ξαφνικά η μικρή οθόνη κατακλύστηκε από την αξιοπρέπεια του κόσμου της εργασίας που αγωνίζεται για τα δικαιώματά του.

Ξαφνικά ο κόσμος γνώρισε άλλα πρότυπα, πέρα από τα εικονικά που πλασάρονται στην TV. Γνώρισε την αλήθεια της ζωής, της καθημερινής βιοπάλης και απόρησε που είναι τόσο ελκυστική. Διότι η κυρίαρχη τρέχουσα αντίληψη είναι ότι αυτά τα θέματα δεν πουλάνε, δεν ενδιαφέρουν.

Ό,τι όμως έχει σχέση με τη ζωή και τις αληθινές της συγκρούσεις δεν μπορεί παρά να είναι ελκυστικό στον μέσο άνθρωπο. Εμείς ξέρουμε από πολύ νωρίς την αξία της εργασίας.

Πιστεύουμε στον κόσμο της εργασίας και θεωρούμε ότι η θέση του στην οικονομία πρέπει να είναι κριτήριο της ανάπτυξης.

Η αναβάθμισή του να θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της οικονομικής και κοινωνικής προόδου.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/05/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Και εγεννήθη ημίν... κοράσιον.

Το ελληνικό δίκτυο της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών είναι πλέον γεγονός.

Το Σαββατοκύριακο, 10 και 11 Μαΐου, στις φιλόξενες αίθουσες του Πολυτεχνείου πολλές γυναίκες από οργανώσεις φεμινιστικές - γυναικείες, δίκτυα, πρωτοβουλίες, ομάδες, αλλά και ανένταχτες, δήλωσαν τη βούλησή τους να συντονιστούν στη δράση κατά της νεοφιλελεύθερης και σεξιστικής παγκοσμιοποίησης. Συζήτησαν σε ολομέλεια και σε ξεχωριστά τραπέζια για τη σημασία της εργασίας και την καταπολέμηση της γυναικείας ανεργίας, για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, για τη βία κατά των γυναικών και την εμπορία για λόγους σεξουαλικής, κυρίως, εκμετάλλευσης, για τα δικαιώματα των μεταναστριών, για τη θέση και τα αιτήματα των λεσβιών, για τη θέση και τα δικαιώματα των νέων γυναικών και κοριτσιών. Και βεβαίως για τον πόλεμο και τις επιπτώσεις του στο φύλο.

Το ελληνικό δίκτυο είναι οργανικό τμήμα της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών κατά της φτώχειας και της βίας, καθώς και του ευρωπαϊκού σκέλους της. Δεν αποτελεί νέα οργάνωση. Είναι ένα φόρουμ, ένας τόπος συνάντησης, δηλαδή, διαφόρων φεμινιστικών - γυναικείων συλλογικοτήτων και γυναικών που θέλουν να συντονίσουν τη δράση τους, προκειμένου να αντιπαλέψουν αποτελεσματικά τις συνέπειες των κυρίαρχων νεοφιλελεύθερων και σεξιστικών πολιτικών. Άρα είναι ένα πλουραλιστικό δίκτυο, που δεν καταργεί τις ποικίλες ταυτότητες, αντίθετα τις ενισχύει. Συγκεντρώνοντας την προσοχή του στον νεοφιλελευθερισμό και αναλύοντας τη νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, δημιουργεί τις συνθήκες για ριζοσπαστικοποίηση των αιτημάτων των γυναικών, που αγωνίζονται για την ισότητα. Ο αγώνας αυτός είναι σημαντικός, ωστόσο καθορίζεται από τα όρια του εκμεταλλευτικού καπιταλιστικού συστήματος, η δίδυμη όψη του οποίου είναι η πατριαρχία. Το όραμα, λοιπόν, της κοινωνικής απελευθέρωσης των γυναικών έχει να κάνει με μια διαφορετική εναλλακτική κοινωνία, υπερβαίνει τον αγώνα για την ισότητα και συγχρόνως τον προϋποθέτει. Τώρα που επανέρχεται στο προσκήνιο ο προβληματισμός για την επαναθεμελίωση της σοσιαλιστικής προοπτικής, τώρα αρχίζει να γίνεται κατανοητή η θέση ότι για να αλλάξουμε τη ζωή των γυναικών πρέπει να αλλάξουμε τον κόσμο!

Μπήκα στα βαθιά μάλλον και σταματώ προσώρας για να επανέλθω στα του ιδρυτικού διήμερου.

Γιατί κατά της φτώχειας και της βίας ειδικά; ρώτησε κάποια φίλη.

Γιατί οι δείκτες αυτοί είναι δομικοί και περιεκτικοί. Φτώχεια δεν είναι μόνο η έλλειψη αγαθών και υπηρεσιών και η αδυναμία απόκτησης αυτών από τις γυναίκες. Φτώχεια σημαίνει περιορισμός επιλογών, σημαίνει περιθωριοποίηση. Η βία επίσης είναι μοχλός κοινωνικού ελέγχου των γυναικών, πολύμορφο φαινόμενο που ακυρώνει

τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Η ανάλυση συνεπώς αυτών των φαινομένων οδηγεί στον πυρήνα της ανισότητας, που είναι το ίδιο το σύστημα. Αφού είναι έτσι, λοιπόν, θα ρωτήσεις εύλογα: Ποιος είναι ο προσανατολισμός της Παγκόσμιας Πορείας για τις συμμαχίες; Το ελληνικό δίκτυο προσβλέπει στους αγώνες του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ για να φανούν οι αιτίες των προβλημάτων και να συντονιστεί η πάλη κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο που τόσο η παγκόσμια έκφραση της Πορείας όσο και η ευρωπαϊκή συμμετέχουν στο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ και στο Ευρωπαϊκό, αντίστοιχα. Θα συνεργαστεί, λοιπόν, με το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ σε ό,τι αφορά τις εκδηλώσεις της Θεσσαλονίκης (19, 20, 21 Ιουνίου) "Μία άλλη Ευρώπη είναι εφικτή" και θα επανέλθει εν καιρώ στο θέμα. Επιθυμεί, πάντως, να συμβάλει στους κοινούς αγώνες με τα ιδιαίτερα δικά της χαρακτηριστικά, με τα αιτήματά της, που σε ένα μέρος συμπίπτουν με τα γενικά και σε ένα άλλο διαχωρίζονται, αφού εκτός από τον καπιταλισμό υπάρχει και η πατριαρχία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/05/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Το γεγονός των ημερών είναι τα διαδραματιζόμενα στη Σίσσερ-Πάλκο. Σοκαριστήκαμε από την εξαγγελία του κλεισίματος της επιχείρησης, που θεωρούνταν καλά οργανωμένη και προσοδοφόρα.

Εκατοντάδες γυναίκες με ειδικευση, με εμπειρία, και κάποιοι άνδρες εργαζόμενοι θα βρεθούν στο δρόμο.

Σοκαρισμένη και η ελληνική κοινωνία, τουλάχιστον το σκεπτόμενο μέρος της, αναρωτιέται με αγωνία τι συμβαίνει και πού θα οδηγηθούμε. Διότι σε μια μικρή σχετικά αγορά εργασίας 500 γυναίκες υποψήφιες άνεργες δεν είναι αμελητέα ποσότητα. Απολύσεις, βέβαια, συμβαίνουν συνεχώς και γίνονται στα μουλωχτά. Η περίπτωση της Σίσσερ-Πάλκο είναι πολύ προκλητική για να περάσει στα ψιλά.

Μπορείς να πεις πως ανατέμνει την κατάσταση στην αγορά εργασίας σήμερα και αποκαλύπτει τη δομική παθολογία των εργασιακών και περαιτέρω των οικονομικών σχέσεων. Το κλειδί για την κατανόηση είναι το υπερκέρδος και ο ανταγωνισμός. Στον βωμό της ανταγωνιστικότητας θυσιάζονται τα πάντα και πρώτα απ' όλα τα δικαιώματα των εργαζομένων.

Το κεφάλαιο αναζητάει απεγνωσμένα τριτοκοσμικές συνθήκες σε ό,τι αφορά τα εργασιακά δικαιώματα για να αντλήσει υπερκέρδος. Ας θυμηθούμε την αντίδραση των εργαζόμενων γυναικών στη Μανίλα πριν από κάμποσο καιρό που έκαναν τα εσώρουχα γνωστής εταιρείας για την οποία εργάζονταν.

Η δική μας ευρωπαϊκή Μανίλα είναι η Βουλγαρία -και όχι μόνο. Προσφάτως τακτική του εγχώριου εργοδοτικού κεφαλαίου είναι η μεταφορά επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στα Βαλκάνια. "Εγχώριου" σε εισαγωγικά, όπως είναι τα πράγματα σήμερα.

Οι κυβερνητικοί μάλιστα το θεωρούν μάλλον ενδεδειγμένο, διότι, λέει, βοηθάει τις ελληνικές επιχειρήσεις να είναι ανταγωνιστικές.

Οι άνθρωποι δηλαδή έχουν άποψη, πλήρως ενσωματωμένη στο σύστημα του χρηματιστηριακού καπιταλισμού. Και ζητούμε τώρα από αυτούς να στηρίξουν την υπόθεση της Σίσσερ-Πάλκο. Δηλαδή τι;

Ζητούμε από το λύκο να φυλάξει τα πρόβατα. Με αυτό που λέω δεν αίρεται η ανάγκη το σωματείο να αγωνισθεί μέχρι τέλους και εμείς μαζί του.

Απλά περιγράφουμε τη γενική φορά των πραγμάτων. Και ξέρεις κάτι;

Αυτές οι τραγωδίες θα συμβαίνουν όσο δεν δημιουργούνται αναχώματα στην επέλαση της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης εκ μέρους των δυνάμεων της

εργασίας. Όσο η λεγόμενη "διείσδυση στη βαλκανική ενδοχώρα" θα πλασάρεται ως υψηλή πολιτική, ως το δέον της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Επανέρχομαι στους κυβερνώντες. Πλήρης η συμπόρευση με τα σαρωτικά για τα δικαιώματα κύματα του νεοφιλελευθερισμού.

Πλήρης η αποδοχή του σύγχρονου ναού του καπιταλισμού, του χρηματιστηρίου. Πολιτικά πρόσωπα, στον σκληρό πυρήνα της κυβερνητικής εξουσίας, συγκαταλέγονται μεταξύ των "παικτών" της Σοφοκλέους, κατά παράβαση κάθε πολιτικής ηθικής και δεοντολογίας. Πρέπει, δηλαδή, να υπάρχει νόμος που να απαγορεύει στα πολιτικά πρόσωπα τη χρηματιστηριακή ανάμιξη; Υπάρχουν άγραφοι κανόνες στην πολιτική, πολύ πιο ισχυροί από μια πρόχειρη και ευκαιριακή ρύθμιση της ελληνικής Βουλής -που κι αυτή περιφρονείται. Τι προσπαθώ να πω; Ότι και οι τελευταίες εξελίξεις δείχνουν πως έχουμε σήμερα μια κυβερνητική πρακτική που στο όνομα του ρεαλισμού και της συμμόρφωσης με τις κυρίαρχες τάσεις στην παγκόσμια οικονομία έχει ουσιαστικά αποδεχθεί την ιδεολογία του νεοφιλελευθερισμού, που καταλήγει στο "ανταγωνισμός και όποιος/α αντέξει". Τώρα τι σχέση έχει όλο αυτό με το σοσιαλισμό, πες μου να σου πω. Μια κυρία, προχθές, στην ημερίδα του Ευρωπαϊκού Λόμπυ για τη συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις ευθύνης, μού είπε αυθόρμητα: "Μας κοροϊδεύουν, είναι βέβαιο, οι κρατούντες, τουλάχιστον ας το ξέρουν ότι το ξέρουμε". Το ξέρουμε, όμως;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/05/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Κοιτάζω και ξανακοιτάζω εκείνη την "οικογενειακή φωτογραφία" των Ευρωπαίων ηγετών στα κράσπεδα της Ακρόπολης. Το ενσταντανέ αυτό θα το βλέπουμε πολύ καιρό, θα φροντίζουν δηλαδή να το βλέπουμε, διότι χρησιμεύει ως απόδειξη της "επιτυχημένης" ευρωπαϊκής προεδρίας. Ωστόσο, εμένα δύο πράγματα δεν με αφήνουν να χαρώ. Δεν αναγνωρίζω καμία επιτυχία σε μια προεδρία, που δεν αξιοποίησε τις δυνατότητες αυτής της θέσης για να εκπέμψει ένα στεντόρειο "ΟΧΙ στον πόλεμο, ΝΑΙ στην ειρήνη". Επιστρατεύοντας, μάλιστα, τις καλύτερες και φωτεινότερες παραδόσεις του ελληνικού ουμανισμού και του ευρωπαϊκού διαφωτισμού. Την ώρα κιόλας που η Ενωμένη Ευρώπη γνώριζε τη μεγαλύτερη ως τα τώρα διεύρυνσή της και όταν οι προσδοκίες που αναπτύσσονται αφήνουν πίσω τους χθεσινούς διαχωρισμούς, έριδες και συγκρούσεις. Ήταν συνεπώς η ώρα ενός ιστορικού μηνύματος, που θα διατράνωνε τις μεγάλες αξίες που ελλείπουν σήμερα, με πρώτηστη αυτήν της ειρήνης. Κι αυτή η ευκαιρία χάθηκε. Η προσπάθεια της κυβέρνησης να κινηθεί συγχρόνως μεταξύ ατλαντισμού και ευρωπαϊσμού είναι πια απολύτως εμφανής. Την κουβεντιάζουν στα καφεενία και στα σαλόνια. Διευκολύνσεις και διευκολύνσεις, προκειμένου να επιτύχουν οι επιχειρήσεις της "συμμαχίας των προθύμων". Από τη Σούδα μέχρι το διπλωματικό επίπεδο. Κάποιο κομμάτι της Παξ Αμερικάννα φαίνεται ότι χειρίζεται και μάλιστα επιτυχώς! Φαίνεται επίσης ότι δεν μπορεί η ισορροπία στις δύο βάρκες να κρατήσει επ' άπειρον. Κάτι νέο κυφορείται στην Ευρώπη. Καθελκύστηκε ήδη η πρωτοβουλία των τεσσάρων που υπαινίσσεται αυτονομία στον τομέα της άμυνας και ασφάλειας. Αργά ή γρήγορα το δίλημμα "ατλαντισμός ή ευρωπαϊσμός" θα τεθεί κατηγορηματικά. Και τότε; Ποια είναι άραγε η δέσμη ιδεών με την οποία προσέρχεται στο θέμα του μέλλοντος της Ευρώπης το κόμμα του ΠΑΣΟΚ; Προς το παρόν εμείς βλέπουμε με νεοφιλελεύθερα δάνεια ιδεών και πολιτικών να προχωρεί, κάνοντας αυτοσκοπό την κυβέρνηση και τη δεξιά διαχείριση. Αλλά πρέπει να παραδεχθεί τη λογοκλοπή και να αναγνωρίσει ότι το κοπιράιτ ανήκει σε άλλους...

Το άλλο που με στεναχωρεί σε αυτήν την εικόνα είναι οι ελάχιστες γυναίκες. Μετράω και ξαναμετράω, άντε να 'ναι οκτώ σε σύνολο πάνω από εξήντα. Η ευρωπαϊκή ηγεσία, στην αυγή της νέας εποχής για την ήπειρο, είναι ανδροκρατούμενη. Γυναίκες πρόεδροι, πρωθυπουργοί, ΥΠΕΞ, αποτελούν εξαίρεση στον κανόνα. Παράδοξη εξαίρεση, από την άλλη μάλιστα, η Φινλανδία, που έχει και πρόεδρο και πρωθυπουργό γυναίκα και ισάριθμη εκπροσώπηση στην κυβέρνηση (8 άνδρες και 8 γυναίκες).

Δεν φαίνεται ότι το φινλανδικό μοντέλο κινδυνεύει να γίνει κυρίαρχο στο προβλεπτό μέλλον. Η πολιτική, στα υψηλά κλιμάκιά της τουλάχιστον, θα παραμείνει δυσπρόσιτη για τις γυναίκες, που κατά κανόνα διαθέτουν λιγότερα οικονομικά μέσα, λιγότερη στήριξη από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, καθώς και το κομματικό, μικρότερη πρόσβαση στα ΜΜΕ.

Αγαπητή μου, δε μας βλέπω μέλη του πολιτικού κλαμπ με τη νοοτροπία που 'χουμε. Πού πα', ρε Παναγιώτα, ξυπόλυτη στ' αγκάθια; Και αριστερή και φεμινίστρια και

με γλώσσα δυο πήγες και χωρίς λίγο -ελάχιστο έστω- λιβανωτό στην εξουσία; Σε
κάθε εξουσία δε. Άσ' τα, παλιοχαρακτήρας πέρα για πέρα. Ξέρεις πουθενά να
γραφτούμε σε τίποτε επιδοτούμενα σεμινάρια να διδαχθούμε καριερισμό;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/04/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Τέλειωσε ο πόλεμος, διαπιστώνουν με ανακούφιση κάποιοι πολίτες. Τέλειωσε; Για το επιχειρησιακό του ίσως μέρος, αλλά και γι' αυτό δεν γνωρίζουμε επακριβώς, αφού εξαρτιόμαστε από επιλεκτική και επιλεγμένη πληροφόρηση. Δυστυχώς, όπως και να 'χει, ο πόλεμος είναι παρών μέσα από τις συνέπειές του. Είναι παρών ως οπτική στα πράγματα και ως μέθοδος λύσης των προβλημάτων. Είναι παρών, αφού ως "σοκ και δέος" επικρέμαται πάνω από την ανθρωπότητα. Ήδη ο δημόσιος λόγος των γερακιών του Πενταγώνου και του Λευκού Οίκου προετοιμάζει ψυχολογικά και ιδεολογικά το έδαφος για νέες περιπέτειες. Με κάθε τρόπο δαχτυλοδείχνουν τη Συρία ως χώρα που διαπρέπει στη χορεία των κρατών του "άξονα του κακού". Κανένα πλέον υπόλειμμα προσχήματος δεν τηρείται. Η σημερινή πολιτική ελίτ της Αμερικής άγγιξε την κορυφή της αλαζονείας ώστε να θεωρεί ότι δεν της χρειάζεται ούτε καν η "Ελένη" για να αρχίσει τον Τρωικό. Γι' αυτό θεωρώ μπουρδολογία την "ανάλυση" που εστιάζει σε τεχνικά στοιχεία την προσοχή, αν θα προχωρήσουν οι ΗΠΑ τώρα ή αργότερα, αν με τις απειλές θα αναγκάσουν το καθεστώς της Συρίας να "προσαρμοστεί" και τα λοιπά και τα λοιπά. Η όλη συζήτηση πρέπει να στέκεται εξ αρχής κάθετα αρνητικά και να αποδοκιμάζει μια τέτοια εξέλιξη. Να προειδοποιεί τους/τις πολίτες του κόσμου για τους κινδύνους και να οργανώνει την αντίσταση και την αντίδραση. Επαγρύπνηση, κυρίες και κύριοι!

Το σενάριο του πολέμου είναι σε εξέλιξη...

Προσωπικά ανησυχώ πολύ για την παγκόσμια πορεία των πραγμάτων, αφού οι επιπτώσεις της λόγω της βαθιάς αλληλεξάρτησης των φαινομένων γίνονται όχι απλά εσωτερικές υποθέσεις, θα έλεγα, προσωπικές. Μέσα σ' αυτή τη μαυρίλα η τελετή της υπογραφής ένταξης δέκα νέων μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια πράξη που ενισχύει τη θεσμική συνεργασία 25 χωρών και άρα βοηθάει την ειρήνη. Πληθυσμιακό, οικονομικό, πολιτισμικό μέγεθος πλέον η Ενωμένη Ευρώπη, μπορεί υπό όρους να έχει σημαντική συμβολή στις παγκόσμιες υποθέσεις, στην παγκόσμια ειρήνη και σταθερότητα.

Οι όροι έχουν περιγραφεί. Ειρηνικός προσανατολισμός, δημοκρατία στη λειτουργία της, κατάφαση της πολιτικής έναντι του φονταμενταλισμού των αγορών, κοινωνική προστασία, οικολογική ευαισθησία, αυτοτελής ευρωπαϊκή πορεία και όχι υποτέλεια και εξάρτηση από τον ατλαντικό σύμμαχο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να επιβεβαιώνει συνεχώς τις σχέσεις ισοτιμίας με την Αμερική και όχι μόνο.

Δεν μας αρέσει η πρωτοκαθεδρία του ΝΑΤΟ στα θέματα της ευρωπαϊκής ασφάλειας. Ούτε ο μιλιταρισμός. Αλλά θα ήταν επικίνδυνο να ανεχτούμε την καλλιέργεια ρήξης ή τουλάχιστον τη δημιουργία ψυχροπολεμικού κλίματος μεταξύ Ευρώπης και Αμερικής. Από την παθολογία των σημερινών ανισοτιμών σχέσεων να μην περάσουμε σε άλλα βαρύτερα παθολογικά στάδια. Η διπλωματική γλώσσα εκτράπηκε στη διάρκεια και στις παραμονές της ιρακινής κρίσης.

Το εκλάβαμε τότε ως εκδήλωση μιας ανερχόμενης ευρωπαϊκής ταυτότητας και ίσως - ίσως μιας ευρωπαϊκής αξιοπρέπειας. (Βέβαια, δεν μιλάμε για τους φορείς της πολιτικής εξουσίας των ΗΠΑ. Αυτοί μιλάνε την αργκό του λιμανιού).

Είμαστε σε μια νέα φάση ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σήμερα, που περικλείει δυνατότητες και κινδύνους.

Μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΗΠΑ, δεν θέλουμε ανισότιμες σχέσεις ούτε καν αντίπαλου δέους. Θέλουμε σχέσεις ισοτιμίας και συνεργασίας σε αμοιβαίο όφελος.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/04/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Βεδουίνοι,

ασημωτές πανάρχαιων δρόμων

της καρδιάς τους,

διαπερνούν το στερέωμα των νομάδων,

αποζητώντας απεγνωσμένα

το σμαραγδένιο ίσκιο

ενός φοίνικα

στις γυαλένες πάχνες των θρύλων.

Κρέοντες δολοφόνησαν τη δρόσο.

Την όαση στην έρημο Νεγκέβ

πυρπόλησαν με θειάφι

(Γιώγια Σιώκου)

Γέμισε η οθόνη Κρέοντες και Ηρώδες

Και Αλη-μπαμπάδες...

Μόνο που εδώ δεν πρόκειται για αφήγηση στο μεταίχμιο της ιστορίας και του θρύλου. Εδώ είναι ζέουσα πραγματικότητα. Στα όρια της παράνοιας δε. Δηλαδή τι κατάφερε και τι θα καταφέρει η, κατά τον Μπους - Μπλερ, "απελευθέρωση" και "δημοκρατία" που επιβλήθηκε με τους ανελέητους βομβαρδισμούς και τις σιδερόφρακτες μεραρχίες στο Ιράκ; Μπορεί άραγε να λύσει η στρατιωτική βία τα σύνθετα πολιτικά προβλήματα των σημερινών κοινωνιών; Μπορεί στο έδαφος της αδικίας να ευδοκιμήσει η δημοκρατία; Μπορεί ένας λαός να ξεχάσει την αναίτια τιμωρία του, τα θύματά του, τις καταστροφές; Οι κ.κ. Μπους και Μπλερ συσώρευσαν πολύ πόνο στον ιρακινό λαό, πολλή οργή και αυτό δεν μπορεί να περάσει έτσι. Κι αυτός ο πόνος είναι και δικός μας. Δεν είναι αυτή η Αμερική των δημοκρατικών παραδόσεων, της ελευθερίας, του πολιτισμού.

Θυμάσαι που είχαμε προβλέψει τη ζοφερή συνέχεια μετά από εκείνη την αποφράδα ημέρα της 11ης του Σεπτέμβρη. Νύχτες ολόκληρες δεν είχα κοιμηθεί. Όλα μου έλεγαν ότι κάτι πολύ κακό θα μας συμβεί στο κοντινό μέλλον. Και θύμωνα γιατί

στους δρόμους και στις γειτονιές ορισμένοι χαίρονταν. Δεν μπορούσα τότε μα ούτε και τώρα να αποδεχθώ την πηγή αυτής της χαράς, της χαιρεκακίας, δηλαδή. Διότι εύρισκα την ανάλυσή τους επιπόλαιη και επιδερμική.

Μία τόσο μεγάλης ολκής προβοκάτσια, μια τόσο μεγάλη ανθρωπιστική καταστροφή οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε πολιτική σκλήρυνση, σε επιδείνωση του παγκόσμιου κλίματος. Μόνο που όσα ακολούθησαν υπερέβησαν όλους τους φόβους μας, υπερακόντισαν κάθε απαισιοδοξία. Σκέφτηκα πολύ αυτές τις μέρες, πως μπορεί στον 21ο αιώνα, μετά από τόση συγκεντρωμένη σοφία, ο άνθρωπος για τον άνθρωπο να είναι λύκος. Πώς μπορεί να είναι κυνηγός κεφαλών; Τι σόι πολιτισμικός τύπος ανθρώπου είναι αυτός, άραγε; Εντάξει, να δεχθώ ότι υπάρχουν συμφέροντα. Και ο ανταγωνισμός όμως χρειάζεται εξορθολογισμό. Γι' αυτό υπάρχει η πολιτική, ως ένα πεδίο εξισορρόπησης των αντιτιθέμενων συμφερόντων, λίγο πολύ εξεύρεσης μιας κάποιας ισορροπίας. Γι' αυτό υπάρχουν οι θεσμοί, όπως η δικαιοσύνη. Αλλιώς οι άνθρωποι θα έπρεπε να περιφέρονται με τις κουμπούρες και να καταφεύγουν στην αυτοδικία. Με τους "πολιτισμένους" Μπους και Μπλερ έχω την αίσθηση, ότι επιστρέφουμε στο προ του πολιτισμού στάδιο των αγρίων...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/04/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Ναι, έχεις, έχω, έχουμε, έχουν οργισθεί...

Εκατομμύρια πολίτες στη γη, στους δρόμους και τις πλατείες των πόλεων, βροντοφωνάζουν την οργή και την αποδοκιμασία τους, την καταδίκη της απροσχημάτιστης επίθεσης των ΗΠΑ κατά του Ιράκ. Και δεν υπάρχει σήμερα πιο μισητή παρέα αξιωματούχων από αυτήν που διοικεί τον Λευκό Οίκο και φαντασιώνεται πως διοικεί τον κόσμο ολόκληρο.

Αυτή η οργή είναι ιερή και θα μπορούσε να είναι πολύ αποτελεσματική, αν επεκτεινόταν και στις αιτίες που προκαλούν αυτού του είδους τις ιμπεριαλιστικές επιθέσεις.

Λέω, με απλά λόγια, ότι την ίδια και παραπάνω οργή πρέπει να εκδηλώσουμε για την κοινωνική αδικία, την άνιση κατανομή του πλούτου, τους αποκλεισμούς κάθε είδους, πολιτικούς και οικονομικούς, για τη φτώχεια και τον ευτελισμό της αξιοπρέπειας του ανθρώπινου όντος.

Είπε προχθές σε μια συζήτηση ο Παναγιώτης Καραφωτιάς ότι ειρήνη δεν είναι απλά η απουσία πολέμου, αλλά και όλων των αιτίων που τον προκαλούν. Πολύ μεγάλη κουβέντα, που θα άξιζε να απασχολήσει τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες. Και αν κάναμε αναλυτικά αυτή τη συζήτηση, θα καταλήγαμε σε μια λίστα αιτίων, η αντιμετώπιση των οποίων απαιτεί συντονισμένο και σοβαρό αγώνα. Και πρώτα απ' όλα θα έπρεπε να αρχίσουμε από τα όπλα. Η συγκέντρωση, η ανάπτυξη και η τελειοποίηση του οπλοστασίου από μόνη της οργανώνει τους όρους της σύγκρουσης. Ακόμη και η κυκλοφορία των "μικρών όπλων" (αν θυμάμαι καλά, αναφέρεται ένας αριθμός 500.000.000) συνδέεται με τις πράξεις βίας και την αύξηση των επιπέδων βίας στην καθημερινή ζωή. Πρέπει να τεθεί στην κορυφή της ατζέντας ο αφοπλισμός, αρχής γενομένης από τα πυρηνικά και βιοχημικά όπλα. Το φιλειρηνικό κίνημα, οι φεμινιστικές οργανώσεις, η προοδευτική ανθρωπότητα ας πάρουν επάνω τους αυτό το καθήκον για την προώθηση του στόχου "για έναν κόσμο ελεύθερο από όπλα και βία". Ας δούμε συγχρόνως τις τεράστιες στρατιωτικές δαπάνες στον κόσμο, που είναι οι πρώτες στη λίστα των παγκόσμιων δαπανών. Αν αυτά τα 780 δισ. δολάρια κάθε χρόνο πήγαιναν στη βελτίωση της ζωής των πολιτών του "τρίτου" και "τέταρτου" κόσμου, θα αφαιρούνταν πάρα πολλές από τις αιτίες των συγκρούσεων. Δαπάνες, λοιπόν, όχι για τους εξοπλισμούς, αλλά για τη βιώσιμη ανάπτυξη, που σημαίνει διαδικασία διεύρυνσης των επιλογών του ανθρώπου. Χρηματοδότηση των προγραμμάτων διεθνούς συνεργασίας για το περιβάλλον, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στον πλανήτη, αντί των οπλικών προγραμμάτων. Η βαθιά και ολοένα βαθύτερη αλληλεξάρτηση όλων των διαδικασιών στον πλανήτη βοά για το αυτονόητο: ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας προς όφελος όλων. Αποκήρυξη του πολέμου, ως μέσον πολιτικής, πολυπολιτισμική συνύπαρξη. Διάλογος και διαπραγμάτευση για την επίλυση των προβλημάτων.

Έλεγα, λοιπόν, ότι η οργή μας μπορεί να γίνει χρήσιμη, δηλαδή μπορεί να μετατραπεί σε πολιτικό εργαλείο προκειμένου να αλλάξουν οι συσχετισμοί.

Σήμερα τα διλήμματα έχουν τεθεί με πολύ ωμό τρόπο, περίπου όπως στην εποχή του χιτλερικού φασισμού. Με τη συμμορία πολέμου, τη σταυροφορία, το δίκιο του ισχυρότερου ή με το αντιπολεμικό - φιλειρηνικό κίνημα, τη συνύπαρξη των πολιτισμών, το διεθνές δίκαιο; "Προληπτικός" (=διαρκής) πόλεμος ή πολιτική και διπλωματία; Το κέρδος μέτρον όλων των αξιών και πραγμάτων ή ο/η άνθρωπος; Ευρωατλαντισμός ή ευρωπαϊσμός με ειρηνικό, δημοκρατικό, κοινωνικό, οικολογικό περιεχόμενο;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/03/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Το βήμα σήμερα στις γυναίκες:

"Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας, που συναντηθήκαμε στο Δελχί ενόψει της 4ης Διεθνούς Συνάντησης της Παγκόσμιας Πορείας, εναντιωνόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις και με αποφασιστικότητα στον πόλεμο που η κυβέρνηση των ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους εξαπέλυσαν κατά του ιρακινού πληθυσμού. Η πράξη αυτή είναι σε ανοιχτή αντιπαράθεση με τον λόγο ύπαρξης του ΟΗΕ και με τη θέληση της μεγάλης πλειοψηφίας των λαών που εδώ και βδομάδες διαδηλώνουν κατά εκατομμύρια σε ολόκληρο τον κόσμο. Με τον πόλεμο αυτό η κυβέρνηση των ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους επιδιώκουν να γίνουν οι χωροφύλακες του κόσμου, να ελέγξουν την αγορά πετρελαίου και να επανασχεδιάσουν την περιοχή της Μέσης Ανατολής με κριτήριο τα δικά τους συμφέροντα.

Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας, εκπρόσωποι 35 χωρών και περιοχών, εναντιωνόμαστε με σφοδρότητα σε κάθε προσπάθεια χρήσης της ένοπλης επέμβασης που θα προκαλέσει ακόμα περισσότερη οδύνη και καταστροφή χωρίς να επιλύσει ούτε το πιο μικρό από τα προβλήματα που βρίσκονται στη βάση. Αντίθετα, δεν θα κάνει τίποτε άλλο από το να ωθήσει εκατοντάδες χιλιάδες προσφύγων στο δρόμο και να εντείνει τη φτώχεια και τον εξευτελισμό των πληθυσμών που θα πλήξει. Εξάλλου, αυτή η επέμβαση κινδυνεύει να βάλει φωτιά σε ολόκληρο τον πλανήτη και να επιδεινώσει την κατάσταση των λαών όλων των ηπείρων.

Από την εμπειρία μας ξέρουμε ότι ο πόλεμος δεν επιλύει τα προβλήματα αδικίας, δημοκρατίας και καταπίεσης των λαών από ξένες δυνάμεις. Οι γυναίκες και τα παιδιά μαζί με τους αποκλεισμένους πληθυσμούς είναι πάντα τα πρώτα θύματα κάθε ένοπλης διαμάχης.

Ο πόλεμος κάνει την πολεμική βιομηχανία και τους στρατιωτικούς προϋπολογισμούς να μεγαλώνουν ασταμάτητα εις βάρος των προγραμμάτων υγείας, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής ασφάλισης, της προστασίας του περιβάλλοντος.

Θα υπάρξουν κυβερνήσεις που θα επωφεληθούν αυτής της κατάστασης για να θρέψουν την ξενοφοβία, να κλείσουν ακόμη περισσότερο τα σύνορά τους για να μετατραπούν σε οχυρά ενάντια στους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Για να απειλήσουν μέχρι να καταργήσουν τα πολιτικά δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες, ειδικά των γυναικών, και για να ποινικοποιήσουν κάθε κίνημα αντίστασης στη σημερινή νεοφιλελεύθερη και σεξιστική παγκοσμιοποίηση.

Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας,

* Στηρίζουμε τις ολοένα και πιο δυνατές φωνές των πολιτών στις ΗΠΑ και σε άλλα μέρη του κόσμου που ζητούν μια ριζική αλλαγή πλεύσης.

* Απαιτούμε τα κράτη - μέλη του ΟΗΕ να ασκήσουν τη δύναμή τους και να εφαρμόσουν επείγοντως την απόφαση 377 για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης και να σταματήσουν αμέσως τους βομβαρδισμούς για να αποφευχθεί η καταστροφή.

* Επαναλαμβάνουμε ότι είναι επείγον να δοθούν διαπραγματευτικές πολιτικές λύσεις σε όλες τις διαμάχες και ζητάμε την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στις διαπραγματεύσεις αυτές.

* Απαιτούμε την απόλυτη απαγόρευση της παραγωγής και πώλησης όπλων και απαιτούμε τα κράτη να ορίσουν πολιτικές αφοπλισμού τόσο στον τομέα του κλασικού όσο και στους τομείς του πυρηνικού και βιολογικού οπλισμού.

Απευθύνουμε έκκληση στις γυναίκες όλου του κόσμου να κινητοποιηθούν αμέσως και ιδιαίτερα να λάβουν μέρος σε όλες τις πρωτοβουλίες του κινήματος ενάντια στον πόλεμο".

Για την αντιγραφή

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/03/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Χωρίς νομιμότητα και νομιμοποίηση της βίας, χωρίς περίσκεψη κι αιδώ, η πρωτοφανούς τυχοδιωκτισμού και ανευθυνότητας διοίκηση του Λευκού Οίκου άρχισε τη μονομερή επέμβαση κατά του Ιράκ.

Τώρα η τακτική μας αλλάζει: αγωνιζόμαστε για να σταματήσει ο πόλεμος και οι πρωταίτιοι να λογοδοτήσουν στη δικαιοσύνη για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Πρέπει να πληρώσουν πολιτικά και προσωπικά για τις καταστροφές και τη μαζικότερη μορφή τρομοκρατίας που επιβάλλουν πάνω στο Ιράκ, τη Μέση Ανατολή, την ανθρωπότητα ολόκληρη, στο όνομα της αντιτρομοκρατίας!

Κι ενώ ξετυλίγεται το κουβάρι των εχθροπραξιών, εδώ, στη χώρα όλων των παραδόξων, η κ. Μπόνι Μίλερ μέσα στην καλή χαρά περιφέρει την παρουσίαση του πολυδιαφημισμένου βιβλίου της "Επικοινωνώντας με τα παιδιά". Αφέλεια ή θράσος; Περιφρόνηση στη συγκυρία ή απύθμενη αλαζονεία; Για ποια παιδιά γίνεται λόγος; Και γιατί σε αυτά δεν προσμετρώνται τα παιδιά του Ιράκ, για τα οποία η διοίκηση της μεγάλης χώρας της σχεδίασε τη ζοφερότερη προοπτική; Φόβο, πείνα, αρρώστιες, μόλυνση, ορφάνια...

Γιατί σε αυτά δεν υπολογίζονται τα παιδιά της Γιουγκοσλαβίας, του Αφγανιστάν, όλων των θεάτρων πολέμου, που η πολεμοκάπηλη ηγεσία των ΗΠΑ μονομερώς και ιδίω δικαιώματι δημιουργεί τα τελευταία χρόνια στον κόσμο;

Τα παιδιά ποιας κοινωνίας ή ποιας κοινωνικής μερίδας αποτελούν την ευτυχή ενασχόληση της ψυχολόγου κ. Μίλερ; Πριν από το κάθε τι τα παιδιά σε όλο τον κόσμο πρέπει να φάνε καλά, να ντυθούν και να μορφωθούν, πρέπει να αγαπηθούν και να προστατευθούν. Άρα, πρέπει να ζήσουν σε ένα στοργικό οικογενειακό - κοινωνικό περιβάλλον με τους γονείς και συγγενείς, που θα έχουν τις προϋποθέσεις για να τα μεγαλώσουν.

Απαιτείται, λοιπόν, ένα περιβάλλον ειρήνης, ένας πολιτισμός της ειρήνης, όπου η ειρήνη δεν είναι απλά η απουσία πολέμου, αλλά μια κρίσιμη μάζα πολιτισμικών, οικονομικών και πολιτιστικών προϋποθέσεων, που κάνουν τη ζωή άξια να τη ζεις.

Χωρίς τον πολιτισμό της ειρήνης, ως προϋπόθεση *sine qua non*, δεν έχει νόημα καμιά συμβουλή για καλή επικοινωνία γονιών και παιδιών.

Η απόλαυση των δικαιωμάτων των παιδιών δεν είναι δυστυχώς, θέμα απλά τεχνικής. Έχει να κάνει πρωτίστως με τις πολιτικές και κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, με το επίπεδο ευημερίας, με τον δείκτη δημοκρατίας και πολιτισμού της κοινωνίας. Μετά έρχεται η εκπαίδευση των γονιών. Όταν επισυμβαίνουν γενοκτονίες, οι αβρότητα των σαλονιών καταντούν γελοιότητα. Αυτό το μήνυμα μας μετέδωσε το

αγανακτισμένο ξέσπασμα της κ. Σοφίας Καλαντίδου στη Θεσσαλονίκη, κατά την παρουσίαση του βιβλίου της κ. Μίλερ.

Κάπου διάβασα, κιόλας, ότι το βιβλίο θα μοιραστεί δωρεάν μέσα από το υπουργείο Παιδείας και την Εκκλησία της Ελλάδος. Πολύ θά 'θελα να μάθω, αν ευσταθεί η πληροφορία και ταπεινά να ρωτήσω αναφορικά με το υπουργείο, ποιο συμβούλιο το ενέκρινε.

Θα θυμάσαι, ότι η κ. Μίλερ μας επετίμησε παλιότερα για την εμπορία των αλλοδαπών γυναικών στη χώρα. Το πρόβλημα, ασφαλώς, υπάρχει, όμως πώς βρέθηκε να την απασχολεί και, περαιτέρω, πώς αποτελεί μείζον θέμα της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ;

Γιατί δεν απολογείται που οι ΗΠΑ αρνούνται πεισματικά να επικυρώσουν τη Διεθνή Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών (1977);

Έχουν άραγε οι ΗΠΑ εξασφαλίσει την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, έχουν εξαλείψει τη βία λόγω φύλου;

Κάθε άλλο! Προς τι, λοιπόν, ο ρόλος του κήνσορα;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/03/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Το τι ακούσανε τα αυτάκια μας αυτές τις μέρες, άλλο πράγμα. Ορισμένες και ορισμένοι πάνω στην 8 Μαρτίου κάνουν προβολή της δικής τους ανασφάλειας, κομπλεξικότητας και μισογυνισμού. Τι, δεν υπάρχει μισογυνισμός; Εδώ υπάρχει μισονείσμος.

Εντάξει, ακούσαμε και καλά πράγματα, όμως τις εντυπώσεις κέρδισε η επιπόλαιη φλυαρία και η επικίνδυνη στρέβλωση. Βιάζομαι να σχολιάσω ορισμένα ενοχλητικά στοιχεία.

Δεν νομίζω πως είναι ανεκτό, από το ύψος της "εξουσίας" που παρέχει η Ημέρα της Γυναίκας, να αποκαλούνται οι άνδρες, συλλήβδην, ανθρωπάκια φοβισμένα, κακεντρεχή ή ό,τι άλλο.

Δεν θεωρώ ότι αυτό είναι διάλογος σοβαρός, συνομιλία των φύλων. Ούτε απαξίωση του γυναικείου φύλου, ούτε απαξίωση του ανδρικού. Αυτό είναι τελείως διαφορετικό από την αντίθεση στην ανδροκρατία και τις καταπιεστικές δομές της.

Άλλη πάλι θρηνεί αναρωτώμενη "πού πήγαν οι άνδρες". Δεν υπάρχουν πια άνδρες με μούσκουλα, στοργικές αγκαλιές που να ανοίγουν για να χυθεί μέσα και να τρυνήσει ασφάλεια η γυναίκα. Για σταθείτε, βρε κορίτσια, γιατί θα πάθουμε σχιζοφρένεια: Τι θέλουμε ακριβώς; Θέλουμε ισοτιμία ή εξάρτηση; Θέλουμε αυτονομία και αυτοδυναμία ή συμπληρωματικό ρόλο; Θέλουμε ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις ή προστατευτική ομπρέλα; Και ύστερα ασκούμε κριτική στον πατερναλισμό του συστήματος. Άλλωστε, τέτοια μεγάλη, στοργική, παυσίλυπη αγκαλιά δεν ξέρω αν ποτέ υπήρξε. Μήπως την κατασκευάζει η φαντασίωσή μας;

Η ισότητα έχει το τίμημά της, ασφαλώς. Διότι η άλλη όψη των δικαιωμάτων είναι οι υποχρεώσεις. Το χρέος. Είναι όμως ιδίον του λογικού έμβιου όντος να αποδέχεται τα δικαιώματα μαζί με τις υποχρεώσεις. Κι αυτό, χρυσή μου, είναι η υπευθυνότητα της ενηλικίωσης, ηλικιακής τε και άλλης.

Η άλλη πάλι τά 'βαλε με τους παιδικούς σταθμούς και τις διευκολύνσεις προς την οικογένεια. Ασυλοποίηση παθαίνουν τα παιδιά, λέει, γιατί τα παρκάρουν εκεί οι γονείς άπειρο (;) χρόνο. Άρα, να καταργηθούν οι σταθμοί, οι δομές στήριξης και διευκόλυνσης της οικογένειας. Σαρώσατε, λοιπόν, και τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης του παιδιού, τα κέντρα ανοιχτής προστασίας των ηλικιωμένων, τα "ολοήμερα" σχολεία, τη βοήθεια στο σπίτι, κάθε αναθεματισμένο θεσμό.

Ποιος διαχέει τις θεωρίες;

Διότι, άλλο που δεν θέλουν οι κρατούντες σήμερα. Να μην έχουν τα βαρίδια της κοινωνικής πολιτικής και της οικογενειακής πολιτικής. Να μπορεί, τέλος πάντων, το

κράτος, απαλλαγμένο από τις αντιπαραγωγικές αυτές δαπάνες, να τα βγάζει πέρα στον σκληρό, ομολογουμένως, διεθνή ανταγωνισμό.

Καταλαβαίνεις πού οδηγούμαστε. Στο να εκπληρώνει η οικογένεια τις υποχρεώσεις, που φυσιολογικά ανήκουν στην κρατική κοινωνική φροντίδα. Δηλαδή τι λέμε με έμμεσο τρόπο στη γυναίκα; Γύρισε στην ασφάλεια του σπιτιού σου, μεγάλωσε τα παιδιά σου, γιατί αλλιώς τα περιμένει η... παραβατικότητα. Μην τα εμπιστεύεσαι σε κοινωνικούς θεσμούς.

Με συγχωρείτε, αλλά αυτή είναι μια άκρως συντηρητική οπτική. Όσες και όσοι θεωρούν ότι οι παιδικοί σταθμοί είναι περιττοί, να απαντήσουν, πειστικά, πώς η γυναίκα θα μπορέσει να εργαστεί, πώς η δυάδα θα συνδυάσει οικογενειακές και εργασιακές - κοινωνικές υποχρεώσεις. Εκτός αν θεωρούν ότι η έξοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας και τη δημόσια ζωή είναι ευκαιριακού χαρακτήρα. Δυστυχώς γι' αυτές/ούς είναι μεταβολή ιστορικού χαρακτήρα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/03/2003

Της Μελίνας ΒΟΛΙΩΤΗ

Αγαπητή Ευγενία,

Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας σήμερα και θέλω να αφιερώσω τη σκέψη μου σε σένα. Σε σένα που με συντροφεύεις δέκα χρόνια τώρα σε αυτή τη στήλη, ακούς με υπομονή τους στοχασμούς μου, κουνάς με κατανόηση το κεφάλι στις υπερβολές μου, συμμερίζεσαι τις έγνοιες και τους καημούς μου.

Εσένα θέλω σήμερα να φιλοτεχνήσω, τέμνοντας το πρισματικό σου προφίλ.

Εσένα, ω, Γυναίκα!

Και πρώτα απ' όλα σε μια εποχή που ευδοκιμεί ο αγνωστικισμός, εγώ θέλω να δηλώσω, ενώπιον πολλών μαρτύρων, ότι πιστεύω σε Σένα. Δεύτερον, σε θαυμάζω. Θαυμάζω τον περιεκτικό τρόπο με τον οποίο σκέπτεσαι αμέτρητα πράγματα, συγχρόνως, και κάνεις πάρα πολλά. Έχεις αποδείξει ότι μπορείς να περνάς με εντυπωσιακή άνεση από την ιδιωτική στη δημόσια ζωή και τανάπαλιν και να εκπληρώνεις καθήκοντα και υποχρεώσεις που απορρέουν από τον διαφορετικό χαρακτήρα αυτών των ανόμοιων σφαιρών της ζωής.

Τρίτον, με συγκινεί ο αλτρουισμός σου. Σκέπτεσαι καθημερινά και σε σταθερή βάση, όχι συγκυριακά και από στιγμιαία διάθεση, τους άλλους: τον σύζυγο, τον σύντροφο, τα παιδιά, τους γονείς, τους συγγενείς, τέλος πάντων, αναλώνεσαι στην υπηρεσία των άλλων. Τελευταίον ή καθόλου σκέπτεσαι τον εαυτό σου. Σε κρυφοκοιτάζω, καθώς μέσα από μια στοίβα χαρτιά υπηρεσιακά, αναζητάς το κινητό σου, που όλο το χάνεις, κάνεις ένα μαγικό κλικ και απομονώνεσαι προς στιγμήν από όλα και όλους για να δεις αν το παιδί διαβάζει στο σπίτι, αν ο παππούς πήρε το φάρμακο. Αναρωτιέμαι πώς θα ήταν η ζωή στη γη χωρίς εσένα. Είσαι η παραμυθία της.

Τέταρτον, εκτιμώ βαθύτατα την εργατικότητα σου, που αγγίζει την εργασιομανία. Δουλεύεις με αμοιβή και κυρίως χωρίς αμοιβή. Προσφορά στο κοινωνικό σύνολο. Χωρίς τη δική σου απλήρωτη εργασία ο πλανήτης θα ήταν φτωχότερος και οι υπηρεσίες δεν θα αρκούσαν να καλύψουν τις ανάγκες. Ένα τεράστιο χάος θα επικρατούσε παντού.

Πέμπτον, κινδυνεύεις να είσαι βιολογικά αυτάρκης. Ύστερα, μάλιστα, από τις τελευταίες θεαματικές επιστημονικές προόδους κοντεύεις να μην έχεις ανάγκη τον Άνδρα ως εταίρο στη δημιουργία μιας νέας ζωής.

Έκτον, η ανάπτυξή σου υπήρξε ραγδαία και η είσοδός σου στη δημόσια ζωή, από τις ειρηνικές επαναστάσεις των δύο τελευταίων αιώνων. Μάταια κλαυθυρίζουν, κοιτώντας τα χνάρια των βέβαιων βημάτων σου στο μέλλον, οι θεματοφύλακες των παραδόσεων, καθαγιασμένων από την πατριαρχία.

Έβδομον (σταματώ στα επτά γιατί είναι ιερός αριθμός), τώρα που έσπασες το πέπλο της μυθολογίας της ανδροκρατίας και είδες με τα δικά σου μάτια την κοινωνία των ανδρών, μπορώ να πω πως απογοητεύθηκες κιόλας, διαπιστώνεις ότι οι χθεςινοί θεοί είναι απλώς κοινοί θνητοί. Αυτή η διαπίστωση, μαζί με την πολλών αιώνων διάθεση για ρεβάνς, είναι δυνατόν να σε οδηγήσει στην απαξίωση και περιφρόνηση του Άνδρα. Πολύ περισσότερο, στον ευτελισμό του.

Δεν θέλω να το κάνεις αυτό, ούτε να το πάθεις. Δεν θέλω να θεωρήσεις τον εαυτό σου ανώτερο, γιατί αυτό οδηγεί στη μοναξιά και τον παραλογισμό.

Να σε εκφράζει το ΜΑΖΙ και ΕΞΙΣΟΥ! Και να είσαι στο μέσον της δημόσιας ζωής - in urbe media.

Σε προσκυνώ, Κυρά μου.

* Οι Συναντήσεις σήμερα, λόγω της "8 Μάρτη" της ημέρας της γυναίκας φιλοξενούν με χαρά το "Κρείττον σιγάν" της Μελίνας Βολιώτη.

01/03/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Αμέτρητες είναι οι πρωτοβουλίες και οι δράσεις κατά του πολέμου ανά τον κόσμο, όπου η γόνιμη φαντασία και η δημιουργικότητα πραγματικά κεντάνε! Η 15η Φεβρουαρίου με τα μεγαλειώδη συλλαλητήρια έδειξε τις δυνατότητες της συντονισμένης λαϊκής δράσης και πραγματικά μετέβαλε την ψυχολογία. Στις διάφορες γυναικείες συντροφίες ακούω ότι, πέρα από μία αντιπολεμική εκδήλωση, το συλλαλητήριο της Αθήνας ήταν μια γιορτή ειρήνης. Όσες και όσοι συμμετείχαν, απόλαυσαν τη συμμετοχή τους. Και ξέρεις κάτι, αυτός ο πόλεμος, ανεξάρτητα αν τελικά επιχειρηθεί ή όχι, είναι ήδη καταδικασμένος στη συνείδηση των πολιτών. Είναι ηθικά διάτρητος. Κι αυτό είναι ένα είδος νίκης.

Μια σημαντική πτυχή της αντιπολεμικής δραστηριότητας είναι η πίεση προς τις κυβερνήσεις των κρατών - μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, μέσω υπομνημάτων και υπογραφών, να ασκήσουν βέτο στην υιοθέτηση νέου πολεμικού ψηφίσματος. Είναι το περίφημο "Βέτο για την ειρήνη", που κινητοποιεί τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες, κατά των πολεμικών σχεδίων και ενισχύει τη θέση εκείνων των κρατών, που ακόμη κρατάνε μια καλή στάση.

Μου άρεσε η ιδέα της δημόσιας ανάγνωσης του αριστοφανικού κειμένου στο πλαίσιο του "Προγράμματος Λυσιστράτη", που αγκαλιάζει ήδη 49 χώρες και 811 τέτοιες εκδηλώσεις, στις 3 Μαρτίου. Πρέπει να μάθουμε περισσότερα γι' αυτό το πρόγραμμα, που εμπνέει τους καλλιτέχνες και τις καλλιτέχνιδες του θεάτρου και θα ήταν ωραίο να υιοθετηθεί και από τους καθηγητές/τριες και τους δασκάλους/ες στα σχολεία.

Είναι καιρός, μέσα από αυτή τη δοκιμασία, να εδραιωθεί η πεποίθηση ότι οι διαφορές και οι συγκρούσεις πρέπει, αν δεν προλαμβάνονται, να επιλύονται με ειρηνικά πολιτικά μέσα. Είναι καιρός μαζί με το στοπ στον πόλεμο, να βροντοφωνάζουμε στοπ στην εκμετάλλευση του/της ανθρώπου και την καταλήστευση της φύσης. Είναι καιρός να ορίσουμε το κέρδος διαφορετικά. Είναι καιρός να ψάξουμε τις αιτίες του πολέμου. Αλλιώς θα τρέχουμε πίσω από τα γεγονότα, που θα διαμορφώνει η ολιγοκρατία στον κόσμο, αν όχι η κοσμοκρατορική φαντασίωση των απερίγραπτων Μπους - Μπλερ και Σία.

Είναι πολύ καλό, που ο κόσμος σκέφτεται αυτά τα πράγματα μέρες τώρα, εντυπωσιασμένος από τον εαυτό του, θα 'λεγες. Και μακάρι να μη χαθεί η προτεραιότητα αυτή από την επικοινωνιακή διαχείριση της δίκης της "17N", που αρχίζει από μεθαύριο. Η πρωτόγνωρη δημοσιότητα που είχε η υπόθεση αυτή τους προηγούμενες μήνες, όσο και η μυθολογία αυτής της "οργάνωσης", έχουν συγκεντρώσει πολλά εύφλεκτα υλικά. Εγώ βρήκα τη δημοσιότητά της άκρως υπερβολική, κατευθυνόμενη και ύποπτη. Το ίδιο πιστεύω ύποπτος είναι και ο περιορισμός της δημοσιότητας στη δίκη, που τροφοδοτεί αντιδράσεις. Άντε τώρα μέσα σε αυτές τις συμπληγάδες να αναδείξεις τη σημασία της Παγκόσμιας Ημέρας για τα δικαιώματα των γυναικών. Το επικοινωνιακό τοπίο έχει ήδη φρακάρει.

Δύσκολο, λοιπόν, σε αυτές τις ομιχλώδεις συνθήκες να γίνει ορατή η σημαία του αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση των γυναικών.

Εμείς, βέβαια, θα κάνουμε το χρέος μας, όπως το αντιλαμβανόμαστε. Θα συντηρήσουμε τις εστίες αντίστασης και φεμινιστικής διεκδίκησης. Θα συμπορευθούμε με το παγκόσμιο κίνημα, όπως αυτό εκφράζεται μέσα από την παγκόσμια πορεία γυναικών για τη φτώχεια και τη βία, και το Κοινωνικό Φόρουμ.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/02/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Αφορμή μας δίνει σήμερα η ερώτηση Αλαβάνου στην Ευρωβουλή, σχετικά με τη συμφωνία ένταξης της Πολωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μαθαίνουμε, λοιπόν, ότι στο κείμενο της συμφωνίας περιλαμβάνεται η απαγόρευση της άμβλωσης.

Πρόκειται για πρόκληση, ασφαλώς, και για υπονόμηση της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ισότητα. Άρα, μας αφορά όλες το θέμα. Όμως, ποιανών διαθέσεις απηχεί αυτή η πρωτάκουστη θέση; Γιατί εγώ έχω στα χέρια μου κείμενο-συμβολή στις εργασίες της "Συντακτικής Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης" του δικτύου των γυναικών μη κυβερνητικών οργανώσεων της Πολωνίας, που υπερβαίνουν τις εξήντα. Και λένε πολύ διαφορετικά πράγματα. Αλιεύω ορισμένες παραγράφους:

Η θρησκεία, ο πολιτισμός, η παράδοση και τα στάνταρντ ηθικής δεν πρέπει να οδηγούν σε περιορισμό των δικαιωμάτων των ατόμων, πράγμα που, δυστυχώς, στην περίπτωση των γυναικών είναι πραγματικότητα. Τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, και ιδίως τα αναπαραγωγικά και σεξουαλικά, συχνά υπονομεύονται και τίθενται υπό αίρεση, στο όνομα της θρησκείας. Ενώ σεβόμαστε την πολιτιστική, εθνοτική και θρησκευτική ποικιλομορφία των Ευρωπαίων πολιτών, επιθυμούμε να υπογραμμίσουμε ότι όλοι αυτοί οι άλλως σημαντικοί παράγοντες δεν μπορεί να χρησιμοποιούνται ως νομιμοποίηση κάθε μορφής διάκρισης ή βίας. Το καθήκον της Κοινής Ευρώπης είναι να διασφαλίσει ότι κάθε άτομο έχει την ευκαιρία να ασκεί τα θεμελιώδη δικαιώματά του, ανεξαρτήτως της θρησκείας, του πολιτισμού και της παράδοσης. Τα δε δικαιώματα νοούνται ως πολιτικά, αστικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αναπαραγωγικά και σεξουαλικά, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος στην αυτοανάπτυξη. Η Κοινή Ευρώπη πρέπει να είναι ελεύθερη από κάθε μορφή θρησκευτικού φανατισμού. Όρος για την κοσμική φύση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ο χειρισμός των ατομικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών ως προτεραιότητα και η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ανεκτικότητας και σεβασμού στην ατομικότητα, καθώς και η θρησκευτική και πολιτιστική ποικιλότητα.

Στα ντοκουμέντα της η Ένωση (Σύνταγμα και Προοίμιο Συντάγματος) οφείλει να αποφύγει αναφορές σε αξίες που δεν είναι κοινές για όλους/ες. Ως εκ τούτου είμαστε κάθετα αντίθετες στη συμπερίληψη αναφοράς στον Θεό στο Προοίμιο. Η Κοινή Ευρώπη πρέπει να εξασφαλίζει την ειρηνική συνύπαρξη των λαών, τόσο αυτών που ανήκουν σε διαφορετικές θρησκείες όσο και εκείνων για τους οποίους η θρησκεία δεν αποτελεί σημαντικό μέρος της ταυτότητάς τους.

Η μελλοντική διευρυμένη Ευρώπη πρέπει να είναι ελεύθερη από σεξισμό, ξενοφοβία, ομοφοβία, ρατσισμό, εθνικισμό και θρησκευτικό φανατισμό.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στον σεβασμό των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων των γυναικών, τόσο των κρατών - μελών όσο και των υποψηφίων προς ένταξη. Αυτά τα δικαιώματα συμπεριλαμβάνουν την καθολική πρόσβαση των γυναικών σε σύγχρονες μορφές αντισύλληψης, σεξουαλική αγωγή

στηριγμένη στο φύλο και νόμιμη και ασφαλή άμβλωση\\ (η υπογράμμιση δική μας). Οι γυναίκες πρέπει να έχουν ουσιαστική δυνατότητα να αποφασίζουν, εάν, πώς, πότε, πόσα παιδιά θα αποκτήσουν. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την απόλαυση και των άλλων δικαιωμάτων τους, καθώς και για την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βρίσκω τις θέσεις των ενεργών Πολωνίδων εξαιρετικές και καλά θα κάνει η πατριαρχία να τις λάβει σοβαρά υπόψη. Αυτό μας έλειπε τώρα, ο πολωνικός αναχρονισμός...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/02/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Τη στολή νούμερο δύο θα φορέσω σήμερα, προκειμένου να παίξω το παιχνίδι των απαντήσεων σε ερωτήσεις φίλων της στήλης. Ποια είναι η στολή νούμερο ένα; Μα, η γνωστή πλατφόρμα "Αμαζών εναντίον Έλληνας".

- Τι να σημαίνει το τρέιλερ "Ο κ. Τσιγαρίδας ανέλαβε την πολιτική ευθύνη" που περνούσε και ξαναπερνούσε ως επίμονος υπότιτλος στην πρόσφατη πολυθρόνητη ομιλία του κ. πρωθυπουργού στη Βουλή; Έλα μου, ντε! Να αποπειραθώ, λες, μια ερμηνεία;

Πρώτον, ότι η πραγματική είδηση είναι η ομολογία του κ. Τσιγαρίδα και όχι η συζήτηση περί διαπλοκής και διαφάνειας στη Βουλή.

Δεύτερον, η περί τον ΕΛΑ εξέλιξη είναι απείρως σοβαρότερη των απόψεων του κ. πρωθυπουργού.

Τρίτον, ότι το πραγματικό θέατρο των εξελίξεων βρίσκεται παντού αλλού εκτός από τη Βουλή.

Τέταρτον, ότι είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να αποσπασθεί η προσοχή του φιλοθεάμονος κοινού από τα εξελισσόμενα γεγονότα στη Βουλή.

Πέμπτον... ε, δεν μπορώ να μπω στα μύχια της σκέψης των ιθυνόντων της NET και των υπέρ αυτήν. Άβυσσος η ψυχή των εγκαταβιούντων στο κρατικό ραδιομέγαρο. Ότι όμως ήταν μέγιστη ασέβεια στο πρόσωπο του πρωθυπουργού και στην κοινοβουλευτική διαδικασία, νομίζω ότι δεν διαφωνείς.

- Κι εγώ το διάβασα, ότι η ευρωβουλευτής κ. Ρόδη Κράτσα δεν ψήφισε την απόφαση του Ευρωκοινοβουλίου κατά του πολέμου, πράγμα που έκαναν οι άλλοι ευρωβουλευτές της Ν.Δ. Τι να σημαίνει άραγε αυτή η διαφοροποίηση; Είμαι περίεργη να ακούσω επεξήγηση της ψήφου, αλλιώς, σκέφτομαι, ότι όλη η πολυπράγμων δραστηριότητά της περί τα γυναικεία είναι στον αέρα.

- Έχουμε, πράγματι, κατακλυσθεί από ψηφίσματα κατά του πολέμου. Σου διευκρινίζω, όμως, ότι δεν πρόκειται να υπογράψω κείμενο που υποδεικνύει στον Σαντάμ να αποπλιστεί, εάν δεν θέλει η χώρα του να βομβαρδιστεί. Είναι λογική αυτή; Συγχωροχάρτι στον πολεμοχαρή Μπους θα δώσουμε τώρα ή θα κάνουμε συμψηφισμό; Μα αν υποθεθεί ότι υπάρχει πρόβλημα αποπλισμού, αυτός πρέπει να επιτευχθεί μέσω της διπλωματικής πίεσης της διεθνούς κοινότητας και όχι διά βομβαρδισμού. Η αντίθεσή μας στο καθεστώς Σαντάμ δεν είναι νομιμοποίηση του πολέμου.

- Βεβαίως και θα κατέβω στο συλλαλητήριο του Συντάγματος στις 15 του μήνα. Οι γυναικείες - φεμινιστικές οργανώσεις θα έχουμε τον δικό μας χώρο.

Γιατί ξέρουμε πολύ καλά ότι ο πόλεμος επιδεινώνει όλους τους δείκτες της ανισότητας λόγω φύλου. Ιδιαίτερα τη φτώχεια, τη βία, τη δουλεία, την περιθωριοποίηση, την υποαντιπροσώπευση. Ο πόλεμος είναι η αποθέωση του παραλόγου. Τον μισώ!

- Είδα φωτογραφίες από το Πόρτο Αλέγκρε. Εντυπωσιακή η συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών. Μα και στο ιδρυτικό του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ η παρουσία και η συμμετοχή των γυναικών ήταν σημαντική. Είναι καλό που οι γυναίκες μετέχουν στο νεότερο αυτό κίνημα με μεγάλους αριθμούς, με ιδέες, προτάσεις και επεξεργασία. Πρέπει να είμαστε παντού, να δουλεύουμε σκληρά και αυτό είναι το τίμημα της απελευθέρωσής μας.

- Φόρουμ από δώ, φόρουμ από 'κεί, φόρουμ παραπέρα. Τι είναι όλα αυτά, διερωτάται φίλη μας. Ωραίο πράγμα, αγάπη μου, το φόρουμ. Τι σημαίνει αυτό; Δημόσιος χώρος συνάντησης, "αγορά" με την αρχαία ελληνική έννοια. Τις αγορεύειν βούλεται; Θυμάσαι;

- Ωραία γλώσσα και σωστή χρησιμοποιούν εκκλησιαστικοί άρχοντες. "Έωλες και ανέρειστες" ήταν οι αιτιάσεις (συκοφαντίες) του αγίου Ζακύνθου, είπεν εκπρόσωπος της Ιεράς Συνόδου. Ως έκφραση, άψογη...

- Άκου τι μου λένε. Ότι ανοίγουν λεξικό για να δουν τη σημασία ορισμένων λέξεων που χρησιμοποιώ. Καλό το βρίσκω ξέρεις, τη λεξιπενία.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/02/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Α, καλά! Θα κολλήσω ξερολίαση τελικά. Εγώ που πάντα θα 'θελα να ελαύνομαι από τη σωκρατική φρόνιμη ρήση "εν οίδα ότι ουδέν οίδα". Με ρωτούν, λοιπόν, από διάφορες μεριές για όλα τα θέματα που η επικαιρότητα, η πραγματική και η κατασκευασμένη, αναδεικνύει. Μα, δεν θέλω και δεν είναι ανάγκη να έχω άποψη για τις ανθυπολεπτομέρειες, βρε παιδιά και βρε κορίτσια. Δεν θέλω να παριστάνω την υπεράνω και την υπερσύμβουλο. Θέλω, όμως, να έχω άποψη για τα μεγάλα και τα τρανά που συμβαίνουν στον κόσμο. Και το "Πόρτο Αλέγκρε", ως κωδική ονομασία, συλλήβδην, του κινήματος κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, είναι ό,τι πιο συγκλονιστικό μας είχε συμβεί από εποχής πτώσεως του Τείχους. Και, μάλιστα, εκείνη η διάσταση του κινήματος, που συστηματικά, με στοιχεία, αποδείξεις και επιχειρήματα, αλλά και εναλλακτικές προτάσεις, αμφισβητεί την κρατούσα, συνειδητά χαώδη, διεθνή τάξη πραγμάτων.

Μια τάξη που υπηρετεί την ολιγοκρατία στον κόσμο. Και λέω κωδικό όνομα του Πόρτο Αλέγκρε, διότι και το δικό μας "Ναύπλιο", τηρουμένων των αναλογιών, υπήρξε ένα μικρό Αλέγκρε. Τα είχε όλα. Και πλήθος μέγα και διαδήλωση και συνθήματα και προτάσεις εναλλακτικές για το πού πρέπει να πάει η Ευρώπη και ο κόσμος. Τα αντι-Νταβός αυτά γεγονότα προκάλεσαν την μήνιν των κρατούντων. Απίστευτες ριπές λάσπης και αβυσσαλέου ταξικού μίσους εκτοξεύθηκαν από πένες, που έχουν ακροβολιστεί σε εφημερίδες ευυπόληπτες και δημοκρατικές...

Το οποίο σημαίνει ότι το караβάνι προχωρεί, παρ' ότι ο ήλιος της ερήμου χτυπάει κατακούτελα. Πώς μεταχειρίζεται η άρχουσα τάξη και οι εκφραστές της αυτό το κίνημα; Θέλει και ρώτημα; Με το κλασικό οπλοστάσιο. Αποσιώπηση, στρέβλωση, συκοφαντία, λοιδορία, αυταρχοποίηση του καθεστώτος, κλομπ και πιστόλια.

Όλα αυτά δοκιμάστηκαν ήδη, αλλά, όπως πάντα, η συντήρηση έχει ένα δομικό μειονέκτημα.

Δεν έχει το δίκιο και την ηθική με το μέρος της. Η καρδιά του δίκιου χτυπάει στις παραγκουπόλεις των σημερινών αθλίων, των φτωχών και πεινασμένων, που τρώνε μια φορά την ημέρα, των αστέγων και τρωγλοδίαιτων. Χτυπάει εκεί που τα παιδιά δεν έχουν γάλα και φάρμακα. Εκεί που οι γυναίκες ταπεινώνονται στα σκλαβοπάζαρα και στα σταυροδρόμια της σεξουαλικής δουλείας. Εκεί θεριεύει η αγανάκτηση και λες πια αί σιχτίρ. Και εξεγείρεσαι ακόμη πιο πολύ, όταν διαπιστώνεις ότι οι κύριοι που ελέγχουν την καθεστηκυία τάξη στην Αμερική -και όχι μόνο- σχεδιάζουν να διεξάγουν συνεχείς πολέμους στον κόσμο. Τώρα το Ιράκ, αύριο ποια χώρα έχει σειρά; Με τι διάτρητα επιχειρήματα και γελοία προπαγάνδα;

Να γιατί, ευγνωμονώ, εγώ προσωπικά, όσους και όσες μας έδειξαν τον δρόμο της αντίστασης και πάλης στις νέες συνθήκες, δηλ. τον δρόμο της αξιοπρέπειας. Μας άλλαξαν την ψυχολογία, μας έδειξαν ότι έχουμε δύναμη οι πολίτες, ότι δεν είμαστε

μόνες και μόνοι. Ένα κίνημα αλληλεγγύης απλώνεται στον κόσμο, που πατάει γερά στην ανάλυση της πραγματικότητας.

Το ευρωπαϊκό φεμινιστικό κίνημα ωφελείται πάρα πολύ τούτη την ώρα που η συζήτηση γίνεται για το μέλλον της Ευρώπης. Βοηθιέται να καταλάβει το τι μας συμβαίνει και να ριζοσπαστικοποιήσει τα αιτήματά του για Ευρώπη και των δύο φύλων. Πώς βοηθιέται; Μα με την ανατομία του φαινομένου της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, που πιέζει και τις κοινωνίες της Ευρώπης και εισάγει νέες ανισότητες, δηλαδή αντιβαίνει στην ουσιαστική σύγκλιση.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/01/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Και να θέλεις να αγιάσεις, δε σε αφήνουν οι διάβολοι γύρω - τριγύρω...

Λιθοβολούν διάφορες πλευρές την απόφαση του Ευρωκοινοβουλίου για άρση του άβατου. Του πολυθρύλητου άβατου του Αγίου Όρους.

Ασχολήθηκε, διαβάζω, και ο πρόεδρος της Βουλής με το ζήτημα και έστειλε επιστολή στο Ευρωκοινοβούλιο, υποστηρίζοντας τη διατήρηση του καθεστώτος. Η ουσία των επιχειρημάτων του είναι στο ίδιο μήκος κύματος με αυτά του κυβερνητικού εκπροσώπου και της Ιεράς Επιστασίας του Άθω. Τι δηλαδή; Ότι το άβατο είναι αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτισμικής ιδιοπροσωπείας της χερσονήσου, συναρτάται απολύτως με τα ατομικά δικαιώματα και την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης των μοναχών, ότι έχει ενσωματωθεί στη Συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Ακόμη, ότι το ειδικό αθωνικό καθεστώς έχει ζωή ένδεκα αιώνων και τέλος πάντων εκεί ακουμπά η θρησκευτική συνείδηση των ορθοδόξων, μπλα, μπλα, μπλα. Εντάξει όλα αυτά, όμως δεν απαντούν στο απλό, ανθρώπινο ερώτημα: Γιατί όλα αυτά τα καλά (η παράδοση, η θρησκευτική ελευθερία των μοναχών, οι κανόνες της μοναστικής ζωής) είναι συνάρτηση του αποκλεισμού των γυναικών; Δηλαδή, καταλαβαίνω, η απαγόρευση εισόδου των γυναικών στο Άγιο Όρος είναι προϋπόθεση *sine qua non* για τη διατήρηση της μακαριότητας, για την απρόσκοπτη λειτουργία της μοναστικής πολιτείας. Είναι δυνατόν να υποστηριχθεί σοβαρά κάτι τέτοιο; Μόνον όταν κανείς πιστεύει, ότι η Γυναίκα είναι το απόλυτο κακό, η αμαρτία, ότι μόνον "εκ γυναικός ερρύη τα φάυλα". Αλλιώς, γιατί χαρακτηρίζεται απορρυθμιστική και καταστροφική η συμμετοχή της σε ό,τι συντελείται εκεί;

Γιατί ο Άθως δεν μπορεί να ανήκει και στα δύο φύλα, μια περιοχή 400 τετρ. χιλιομ.; Ή μήπως οι γυναίκες δεν θέλουν να μελετήσουν τα μνημεία ή δεν θέλουν να μονάσουν ή να ιερουργήσουν; Όσοι επικαλούνται την παράδοση και την πολιτισμική ιδιομορφία *ας* γνωρίζουν, ότι παράδοση με ισχύ θεωρείται και η εκτομή των γεννητικών οργάνων των γυναικών στο μουσουλμανικό κόσμο, όπως παράδοση είναι και το ρίξιμο στην πυρά της χήρας στην Ινδία, παράδοση είναι και το "έγκλημα τιμής" και η ατιμωρησία του. Να καθαγιάσουμε αυτές τις παραδόσεις; Να τις τοποθετήσουμε πιο υψηλά από τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Μας λένε και το άλλο. Δεν έχει να κάνει τίποτε το άβατο με την ισότητα, διότι προϋπήρξε αυτής κ.λπ. Δεν καταλάβατε καλά. Τα πάντα σήμερα αναθεωρούνται και επανεκτιμώνται στο έδαφος των καθολικά αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Και η ισότητα είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

Το Ευρωκοινοβούλιο σωστά αποφάσισε. Και μπορεί στην Ελλάδα να καμώνονται, ότι δεν τρέχει τίποτε, όμως δεν είναι έτσι. Ασφαλώς δεν μπορεί να επιβληθεί η αλλαγή. Η ανάγκη, όμως, για αλλαγή έχει τεθεί. Ο χρόνος τρέχει και η κλεψύδρα μετράει. Η αναθεώρηση του απαράδεκτου αναχρονιστικού καθεστώτος έχει εγγραφεί πλέον στον ιστορικό χρόνο. Καλά θα κάνουν πολιτεία και επιστασία, επιστασία και πολιτεία (οι ρόλοι εδώ είναι αλληλοδιαπλεκόμενοι) να το σκέφτονται το θέμα και όχι να το απωθούν.

Όσο για μας, για το φεμινιστικό κίνημα, όλος μας ο αγώνας είναι για την κατάργηση κάθε άβατου. Όλη η ιστορία του κινήματός μας περνάει μέσα από το σάρωμα μικρών και μεγάλων άβατων, δηλ. αποκλεισμών. Δεν θα κάνουμε τώρα πίσω, για να μην μας πουν ανθελληνίδες και ότι επιδιώκουμε τη διαπόμευση της χώρας (sic).

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/01/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Κραυγή ενάντια στην άδικη διεθνή τάξη και συγχρόνως δέσμευση για αγώνα είναι το κείμενο της Διακήρυξης της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών.

Φιλοξενούμε σήμερα ένα μέρος του κειμένου και το αφιερώνουμε στις προσπάθειες των ημερών να δημιουργηθεί συντονιστικό της πορείας και στη χώρα μας:

"Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας, πορευτήκαμε στην τρίτη χιλιετία καταγγέλλοντας τη φτώχεια και όλες τις μορφές βίας ενάντια στις γυναίκες. Αυτές οι δύο πληγές παραμορφώνουν και αποδυναμώνουν την ανθρωπότητα, γεννώντας φοβερές αντιδράσεις μίσους, σκληρότητας και απελπισίας και μπλοκάροντας οποιαδήποτε ευκαιρία ανάπτυξης που αντιστοιχεί στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ανάγκες όλων των ανθρώπων.

Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας, είμαστε πεπεισμένες ότι "ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός". Ο καθημερινός πόνος τόσων γυναικών και κοινοτήτων, εξαιτίας της φτώχειας, της βίας, της αδικίας και της καταπίεσης, μας ενδυναμώνει και μας δίνει το κουράγιο και την αποφασιστικότητα που χρειαζόμαστε για να συνεχίσουμε να πορευόμαστε για να αλλάξουμε τον κόσμο. Έχουμε δει αρκετούς θανάτους από την πείνα, τη δίψα, τις εύκολα ιάσιμες ασθένειες. Από δολοφονικούς βιασμούς σε καιρό πολέμου. Από διαβίωση σε συνθήκες αμάθειας, διακρίσεων, εξορίας, φόβου και κινδύνου. Από βομβαρδισμούς - και όλα αυτά σε μία πλούσια και γενναϊόδωρη Γη που μπορεί να μας θρέψει όλους. Φωνάζουμε με θυμό: Φτάνει πια! Θα εγγυηθούμε ότι στον 21ο αιώνα οι άνθρωποι θα μπορούν να ασκούν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, πολιτικά και νομικά δικαιώματα, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Και τα δικαιώματα των γυναικών. Ο 21ος αιώνας θα είναι ο αιώνας όπου ο συλλογικός πλούτος της ανθρωπότητας θα μοιραστεί σε όλους και όλοι οι άνθρωποι θα συμμετέχουν στις κοινωνίες τους.

Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας, επιβεβαιώνουμε ότι δεν μπορεί να υπάρξει οποιοδήποτε μέλλον για την ανθρωπότητα εάν δεν υπάρξει σεβασμός για τη φυσική και πνευματική ακεραιότητα των γυναικών, και αν δεν υπάρξει ισότητα ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες. Καλούμε τους άνδρες να ενωθούν μαζί μας σ' αυτή την πάλη και να δράσουν μαζί μας για να σταματήσει η βία ενάντια στις γυναίκες και άλλες ανισότητες που απορρέουν από την κυριαρχία τους, όπως η άνιση πρόσβαση στον πλούτο. Μαζί, γυναίκες και άνδρες, θα χτίσουν έναν ισόνομο, ενωμένο, δημοκρατικό, πλουραλιστικό, οικολογικά υπεύθυνο και ειρηνικό κόσμο.

Εμείς, οι γυναίκες της Παγκόσμιας Πορείας, είμαστε περήφανες που έχουμε ξεπεράσει γεωγραφικά, πολιτιστικά, πολιτικά και οικονομικά εμπόδια για να κινητοποιηθούν χιλιάδες γυναικείες ομάδες βάσης σ' όλο τον πλανήτη. Είμαστε περήφανες που έχουμε συνδυάσει σε μία καμπάνια τους αγώνες ενάντια στη φτώχεια και τη βία κατά των γυναικών, προσδιορίζοντας ξεκάθαρα τον καπιταλισμό και την πατριαρχία σαν δύο συστήματα εκμετάλλευσης των γυναικών που υποθάλπουν και

ενισχύουν το ένα το άλλο. Είμαστε περήφανες που έχουμε ωθήσει τα γυναικεία κινήματα στην παγκόσμια κονίστρα για να καταγγείλουμε αυτά τα δύο συστήματα εκμετάλλευσης και να απαιτήσουμε απολογισμό από τα οικονομικά και πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Στηριζόμαστε στην ικανότητά μας να χτίσουμε συμμαχίες με λαϊκά εναλλακτικά κινήματα αλληλεγγύης, και να προχωρήσουμε μαζί! Θα διαφυλάξουμε με προσοχή αυτές μας τις δυνάμεις και θα συνεχίσουμε να αλλάζουμε τον κόσμο με βάση την ανάλυσή μας, την εμπειρία μας και τη δράση μας".

04/01/2003

Αγαπητή Ευγενία,

Πού πάει ο κόσμος, μητερούλα;

Νομίζω πως είναι το τάμινγκ για να τεθεί το ρητορικό, φοβάμαι, πλην αιώνια συντηρούμενο αυτό ερώτημα.

Βέβαια, στη χώρα αυτή διατυπώθηκαν και άλλα παράδοξα ερωτήματα του τύπου "ποιος κυβερνά αυτό τον τόπο", αλλά αυτά είναι τακτικής σημασίας. Η στρατηγική ερώτηση, που εφάπτεται του σκληρού υπαρξιακού, φιλοσοφικού πυρήνα είναι, επαναλαμβάνω: Πού βαδίζει ο κόσμος, πού βαδίζει ο τόπος; Στη γενική θεώρηση της πορείας του κόσμου, ένα είναι το πλέον ανησυχητικό. Η προώθηση του πολέμου, όχι μόνο ως μέσον πολιτικής αλλά ως \\κατ' εξοχήν μέσο\\. Την ώρα που η ανθρωπότητα θα έπρεπε να έχει εντελώς απορρίψει και εκείνη τη θέση, ότι δηλαδή ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα, βλέπουμε καινοφανή πράγματα. Μια τάση, δηλαδή, ταύτισης της πολιτικής με τον πόλεμο. Είναι μια στρατηγική που έγινε ανάγλυφα φανερή μετά την 11η Σεπτεμβρίου, καθώς εκπορεύτηκε εν χορδαίς και τυμπάνοις από τον Λευκό Οίκο και συνοδεύτηκε από ένα ιδεολογικό σκεπτικό, βαθύτατα αντιανθρώπινο. Δεν είναι τυχαίο που χρησιμοποιήθηκε ο όρος σταυροφορία, που ανακαλύφθηκαν τώρα, εν υστέροις χρόνις, οι διαφορές των πολιτισμών (sic) και επιστρατεύθηκε ο ορθολογισμός της Δύσης ενάντια στον φανατισμό της Ανατολής. Κουρελιασμένα ιδεολογήματα, διάτρητες θεωρίες, χρεωκοπημένα δόγματα του "δίκιου του ισχυρού", κλήθηκαν να στηρίξουν τη θέση του "διαρκούς πολέμου". Τρόμος και πόνος και κατασπατάληση πόρων για τη δημιουργία νέων όπλων και για τον εκσυγχρονισμό των οπλοστασίων. Την ίδια ώρα η φτώχεια αυξάνει και θα αρκούσε το ένα δέκατο των ετήσιων πολεμικών δαπανών για να αντιμετωπιστεί πλήρως.

Με την πολεμοχαρή ατμόσφαιρα που τείνει να επικρατήσει παγκόσμια, οι δαπάνες για όπλα θα αυξηθούν, ο милитаризм θα κυριαρχήσει ως αξία, ενώ στο εσωτερικό των κοινωνιών θα υπονομευθεί η δημοκρατία. Και πρώτα - πρώτα στην ίδια την Αμερική.

Τα δείγματα, άλλωστε, ήδη υπάρχουν. Διότι εξωτερική και εσωτερική πολιτική είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Η πολιτική πυγμής στο εξωτερικό δεν μπορεί παρά να έχει έκφραση και στο εσωτερικό με την ενίσχυση των μηχανισμών καταστολής και αυθαιρεσίας.

Κάθε δημοκράτης και δημοκράτισσα πρέπει να πάρει θέση. Ειδικότερα, οφείλει να κάνει το παν για να αποτραπεί ο πόλεμος κατά του Ιράκ και να ειρηνεύσει η Μέση Ανατολή.

Αλήθεια, πολύ θα ήθελα να ξέρω τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης. Την καθαρή και έντιμη στάση. Ελπίζω ότι δεν θα είναι η ίδια με εκείνη κατά τον πόλεμο της Γιουγκοσλαβίας "και με τον αστυφύλαξ και με τον χωροφύλαξ". Ελπίζω ότι δεν θα

λέει άλλα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλα θα ψιθυρίζει στο αυτί του Κόλιν Πάουελ. Πρώτα - πρώτα γιατί το 2003 δεν είναι 1999. Τι θεωρώ εγώ έντιμη στάση; Εφόσον είμαι στην πλευρά τού ΟΧΙ, δεν παραχωρώ λιμάνια και θάλασσες και αέρα, και το κάνω αυτό γνωστό από τώρα ενώπιον των υπερατλαντικών φίλων και ενώπιον του ελληνικού λαού. Καμία διευκόλυνση, καμία ανάμιξη. Δεν ακούω όμως καθαρές τοποθετήσεις από τα κυβερνητικά στόματα και φοβάμαι ότι πάλι θα θέλουν να ψαρέψουν στα θολά νερά, χρησιμοποιώντας ως άλλοθι την αντιπολεμική δράση του λαού. Η συνταγή πέτυχε στα Γιουγκοσλαβικά. Δεν θα πετυχαίνει στο διηνεκές...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/12/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Ούτε κατάλαβα πώς ήρθαν και πώς έφυγαν τα Χριστούγεννα φέτος και πως τώρα είμαστε μια δρασκελιά από τα σύνορα του νέου χρόνου.

Ξέρεις γιατί; Κάθε χρόνο όλο και μικραίνει το διάστημα της προσμονής και της ανυπόμονης προετοιμασίας. Δεν υπάρχει χρόνος και διάθεση για ανάταση. Κι έτσι από την καθημερινή ρουτίνα κατευθείαν φθάνεις στη γιορτή και σχόλη. Δεν προλαβαίνεις δε να σχεδιάσεις, τι θα κάνεις, έτσι ώστε ο ελεύθερος χρόνος να αξιοποιηθεί κατά τον καλύτερο τρόπο. Τέλος πάντων, αυτό μπορεί να αφορά κάποιες/ους σαν κι εμένα, όχι όλον τον κόσμο. Όλον τον κόσμο, όμως αφορά το λεγόμενο "πνεύμα των Χριστουγέννων". Δηλαδή τι; Η συνειδητοποίηση της ανάγκης να γίνουμε καλύτερες και καλύτεροι, να συνυπάρξουμε εν ειρήνη, να δώσουμε και να λάβουμε αγάπη. Να γίνουμε επί της ουσίας φιλόανθρωποι. Οι ευχές, έτσι όπως διασταυρώνονται στον αέρα, ακούγονται με ευχαρίστηση σ' έναν κόσμο, όπου η αδικία και η βία δεν υποχωρεί. Σ' έναν κόσμο με τραγικά ελλείμματα αγάπης.

Κι αφού τόσοι πολλοί και πολλές επιθυμούν και εύχονται την ειρήνη και την αγάπη, γιατί δεν ενεργοποιούνται, ώστε αυτά τα αγαθά να επικρατήσουν στον κόσμο; Μήπως είναι ένα έθιμο των ημερών; Αντιλαμβάνονται, εν τέλει, ναι ή όχι, την υπέρτατη σημασία της ειρηνικής συνύπαρξης οι άνθρωποι; Διότι, αν την ιεραρχούν τόσο ψηλά, τότε πρέπει να δράσουν κιόλας ανάλογα. Ερχόμαστε, λοιπόν, στην αχίλλειο πτέρνα της όλης ιστορίας. Στην ενεργοποίηση των πολιτών με βάση κάποιες αρχές, που αξιολογούνται ως πανανθρώπινες, όπως η ειρήνη. Και εδώ διαπιστώνεται ρήγμα μεταξύ επιθυμίας και εγρήγορσης.

Όμως, χωρίς τη δράση των πολιτών το θεόσταλτο αγαθό της ειρήνης δεν διαφυλάσσεται. Θέλει καθημερινή φροντίδα και υπεράσπιση, αφού είναι συνυφασμένο με την ίδια την ποιότητα της ζωής μας. Και για να έρθουμε στο συγκεκριμένο: ένας φριχτός πόλεμος ετοιμάζεται εν ψυχρώ εναντίον του Ιράκ, "επικείμενο" τον χαρακτηρίζει ο κ. Χόλμπρουκ στην "Ουάσιγκτον Ποστ" κι αυτός ξέρει. Δοκιμάζονται οι αντοχές της παγκόσμιας ειρήνης και του ανθρωπισμού. Προετοιμάζεται το κλίμα. Τώρα είναι η ώρα η χριστιανική κοινότητα, στη στιγμή της ανάτασής της, να διακηρύξει το στεντόρειο ΟΧΙ στον σχεδιαζόμενο πόλεμο και στη σφαγή των αμάχων. Τώρα είναι η ώρα της δέσμευσης, όταν ανανεώνονται οι ευχές και οι όρκοι στον ανθρωπισμό και εκλύεται η αγάπη από την ταπεινή φάτνη της Βηθλεέμ. Αυτό το πνεύμα των Χριστουγέννων πρέπει να επικρατήσει σε όλη τη Μέση Ανατολή σήμερα. Θα είναι αργά, όταν ξεσπάσει ο πόλεμος, να αντιδράσουμε. Πρέπει να αποτρέψουμε την εκδήλωσή του. Σε αυτό συνίσταται το καθήκον μας σήμερα, ως ανθρώπων που κοινωνούμε του πνεύματος των Χριστουγέννων και δονούμαστε από τα μηνύματά της αγάπης.

Υπάρχει και κυκλοφορεί ένας μύθος. Ότι τάχα είμαστε ανήμποροι/ες μπροστά στην ισχύ της "ηγέτιδας" δύναμης σήμερα στον κόσμο και στα σχέδιά της για διαρκή πόλεμο. Δηλαδή είμαστε "μοιραίοι και άβουλοι". Δεν υπάρχει πιο ταπεινωτικό ψέμα

από αυτό. Δεν υπάρχει αθλιέστερη προπαγάνδα. Τα ίδια λέγονταν για το αήττητο της χιτλερικής μηχανής στον καιρό της. Όμως η αυτενέργεια των λαών οδήγησε την αντιφασιστική πάλη στον θρίαμβο. Έχουμε δύναμη οι πολίτες. Μεγάλη δύναμη, όταν αποφασίσουμε να δράσουμε μαζί για ένα σκοπό.

Καλή χρονιά!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/12/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι μια αξιέραστη υπόθεση. Αυτή η θέση μου εμπεδώθηκε για τα καλά προχθές, στην ημερίδα του αρμόδιου υπουργείου Εσωτερικών και της ΚΕΔΚΕ "Γυναίκες και Αυτοδιοίκηση: Νέες δυνατότητες στις τοπικές κοινωνίες". Μιλώντας η Γιώτα Γαζή, εκ μέρους του Δ.Σ. της ΚΕΔΚΕ, τόνισε πως η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ερωτεύσιμη, ενώ ο υφυπουργός κ. Σταύρος Μπένος υπογράμμισε πως πρόκειται για ερωτική υπόθεση. Και να σου πω, μου άρεσε αυτή η οπτική, διότι αν δεν υπάρχει έρωτας, πάθος, μεράκι με ό,τι καταπιάνεσαι, φιλενάδα, το παραγόμενο είναι τζούφιο...

Μακάρι, λοιπόν, και οι νεο-επαν-εκλεγείσες να πιστέψουν ότι η σχέση με την αυτοδιοίκηση είναι ερωτική.

Και τώρα, αφού κλίναμε τον έρωτα σε όλες τις πτώσεις, ας περάσουμε στην πεζή πραγματικότητα. Διότι, ενώ η αίθουσα της ημερίδας ξεχείλιζε από γλυκιές λέξεις και ο υφυπουργός εξομολογιόταν τη βαθιά συμπάθειά του προς τις γυναίκες εν γένει, στον δήμο Κουρητών Ρεθύμνου εξαγγέλλονταν νέες εκλογές!

Τι συνέβη εκεί σύμφωνα με το ρεπορτάζ; Το Πρωτοδικείο Ρεθύμνου είχε ακυρώσει τη συμμετοχή του ψηφοδέλτιου Σιλιγάρδου στις εκλογές, διότι δεν συμπλήρωνε τον αναγκαίο αριθμό γυναικών υποψηφίων. Όμως το Εκλογοδικείο (Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο) Χανίων ακύρωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου Ρεθύμνου και άρα απεφάνθη ότι το υπό τον Σιλιγάρδο ψηφοδέλτιο είχε δικαίωμα συμμετοχής. Στηρίχθηκε, όπως γράφεται, στο ΣτΕ, το οποίο έκρινε αντισυνταγματικό τον νόμο για το 1/3.

Και θα αντιλέξεις, βεβαίως, πώς, κύριοι, είναι αντισυνταγματικός, αφού το άρθρο 116, παράγρ. 2, του Συντάγματος προβλέπει τα θετικά μέτρα για την ουσιαστικοποίηση της ισότητας; Για να αντιλέξουν, βεβαίως, ναι, αλλά άλλη διάταξη, άρθρο 5, 1, του Συντάγματος, είναι ισχυρότερη, διότι είναι θεμελιώδης και δεν υπόκειται σε αναθεώρηση. Και αυτή αναφέρεται στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, ως απαραίτα, βασικό δικαίωμα.

Άρα, δεν πρέπει να παρεμποδίζεται η συμμετοχή επ' ουδενί. Πολύ καλά. Συγκινήθηκε ο δικαστικός λειτουργός διότι παρεμποδίστηκε ένας υποψήφιος συνδυασμός να συμμετάσχει στις εκλογές, ο οποίος περιφρόνησε την ανάγκη να υπάρχει ο υποδεικνυόμενος από τον νόμο αριθμός γυναικών υποψηφίων. Δεν τον ενοχλεί το γεγονός ότι επί αιώνες οι γυναίκες, ως φύλο, παρεμποδίσθηκαν να συμμετάσχουν στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή από λόγους συστημικούς. Δεν συγκινήθηκε, άραγε, το δικαστήριο από τη διαιωνιζόμενη αδικία εις βάρος του ενός φύλου μονομερώς;

Και πώς το ΣτΕ κατέληξε έτσι, όταν έχουμε τις λαμπρές αποφάσεις του (του Μαΐου του 1998) αναφορικά με τις ποσοστώσεις;

Τι συμβαίνει; Τότε είχε κρίνει με ένα σύγχρονο, προοδευτικό, σύνθετο σκεπτικό, που αποτέλεσε τομή στη σκέψη και τη νομολογία. Τώρα;

Αντιλαμβάνεσαι τι μπορεί να συμβεί; Οχυρωμένοι πίσω από τη διατυμπανιζόμενη αντισυνταγματικότητα του νόμου για τις ποσοστώσεις, τις οποίες καλύπτει το άρθρο 116, 2 του νέου Συντάγματος, οι διάφοροι επικεφαλής των συνδυασμών μπορεί να οδηγηθούν σε περιφρόνηση του νόμου.

Δηλαδή θα αρχίσει το ξήλωμα. Σε αυτή την περίπτωση οι γυναίκες - ψηφοφόροι πρέπει να δώσουν το αναγκαίο μάθημα σε κάθε ανδροκράτη, που θα μιλάει μεν για δημοκρατία και άλλα υψιπετή, αλλά θα θεωρεί την ίση συμμετοχή των γυναικών ως αμελητέα ποσότητα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/12/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν υπάρχει πιο αναχρονιστική σκέψη από αυτή που οικοδομείται στον άξονα, ότι η ανισότητα και η βία λόγω φύλου, όπως και η φτώχεια, είναι κάτι σαν φυσικό φαινόμενο. Ήταν, είναι και θα είναι. Ότι τα αίτια της ανισότητας και της φτώχειας είναι ιστορικού και όχι οντολογικού χαρακτήρα δεν έχει τεθεί και αποδειχθεί μόνο θεωρητικά. Είναι σήμερα πλέον πολιτική παραδοχή. Σειρά συνδιασκέψεων του ΟΗΕ μέσω ειδικών προγραμμάτων και δεσμεύσεων, μέσω χρονοδιαγραμμάτων και δράσεων αναδεικνύουν την εξάλειψη της ανισότητας των φύλων, της βίας, της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης ως κορυφαία προτεραιότητα. Ναι, αυτά τα δεινά έχουν συγκεκριμένα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά αίτια, συγκεκριμένες ρίζες. Αποτελεί ήδη κέρδος, ότι η πεφωτισμένη ανθρωπότητα έχει κατανοήσει και αποδεχτεί τον κοινωνικό χαρακτήρα αυτών των φαινομένων, όταν η συντήρηση επιμένει στην υπερβατικότητά τους. Είναι ήδη σημαντικό βήμα, ότι αποτελούν πολιτικά προβλήματα. Όμως έως εκεί. Η μεγάλη σύγκρουση πλέον έχει μεταφερθεί στο εξής πεδίο: με ποιες πολιτικές και με ποιους τρόπους θα αντιμετωπισθεί η ανισότητα και η φτώχεια.

Προχθές γράψαμε για το πού ξοδεύονται τα λεφτά σε παγκόσμια κλίμακα. Οι στρατιωτικές δαπάνες είναι μακράν μπροστά.

Ενώ δεν χρειαζόμαστε παρά μόνο 80 δισ. δολάρια τον χρόνο επί 10 συνεχή χρόνια όχι μόνο για να εξαλείψουμε τη φτώχεια, αλλά και να διασφαλίσουμε την απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων (ανάμεσα σε αυτά και η ισότητα των φύλων) από όλους και όλες.

Γι' αυτό είναι σημαντικό κάθε φορά που εξαγγέλλεται μια πολιτική να ρωτάμε: Πότε, πώς, με τι πόρους;

Στο πώς περιλαμβάνονται οι μηχανισμοί και οι δομές και βεβαίως, το προσωπικό. Π.χ. ψηφίστηκε ο νόμος για τη σωματεμπορία, που προβλέπει αρωγή στα θύματα.

Ακούγεται εξόχως προοδευτικό το μέτρο. Με τι λεφτά, ποιος οργανώνει τι, πότε; Αλλιώς, χωρίς το follow up οι νόμοι θα παραμένουν εξαγγελίες και έστω αγαθές προθέσεις. Και ξέρεις κάτι, σε αυτό πάσχουμε. Στην οργάνωση και παρακολούθηση των δομών, στην αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών.

Αυτό το μέρος της δουλειάς είναι και το πλέον άχαρο -πλην το ουσιαστικότερο- γιατί δεν έχει επικοινωνιακά οφέλη. Βλέπεις και οι υπουργοί στις μέρες μας κυνηγούν τις επικοινωνιακές εξάρσεις αντί να στρέφουν την προσοχή τη δική τους και των επιτελείων τους στο έργο με αρχή, μέση και τέλος. Είναι π.χ. να διαρρηγγύνεις τα ιμάτιά σου, όταν σκέφτεσαι την κατασπατάληση των πόρων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, χωρίς τουλάχιστον να φτιαχτούν κάποια έργα σοβαρής υποδομής.

Π.χ. θα θεωρούσα απείρως λυσιτελέστερο και προσήκον στον υπουργικό θώκο, αν ο υπουργός στην Ημέρα της βίας εξήγγειλε συγκεκριμένα προγράμματα, συνοδευόμενα από πόρους, για την εκρίζωση του κακού, ενταγμένα σε ένα εθνικό σχεδιάσμα.

Και είναι απλό. Μόνο αυτός μπορεί να εξαγγείλει την εφαρμογή τέτοιων πολιτικών, ενώ τα στοιχεία της έρευνας μπορεί να τα παρουσιάσει και ένας ερευνητικός - επιστημονικός φορέας ή μια κοινωνική οργάνωση.

Νομίζω πλέον, ότι τα χρήματα που διατίθενται και οι δείκτες, είναι αυτά που ανατέμνουν πολιτικές και πολιτικές προθέσεις.

Σαν να ακούω τον αντίλογο. Ε, καλά, δεν είμαστε δα και Αφρική. Υπολόγισε μόνο ένα: ότι φτώχεια σημαίνει και περιορισμό των ευκαιριών και δυνατοτήτων, ενώ η ανάπτυξη είναι η συνεχής διεύρυνση των επιλογών μας.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/12/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Επειδή η Φοίβη με επετίμησε, ότι συχνά - πυκνά σε αυτήν εδώ τη στήλη το παίζουμε "Αμαζών εναντίον Έλληνας", σήμερα θα μιλήσουμε χριστιανικά και ψυχοποινάρικα.

- Μητροπόλεως, υπέδειξα στο ταξί.

- Α, πα, πα, εκεί γίνεται χαμός, αντέτεινε ο σοφέρ. Κόσμος, ουρές με την εικόνα...

- Πάμε και βλέπουμε, επέμεινα.

Ομαλά ήταν τα πράγματα. Κανένας συνωστισμός, όμως μία υπομονετική ουρά απλωνόταν στο προαύλιο, υπό ένα δάσος ομπρελών. Στη συντριπτική πλειοψηφία γυναίκες, μιας κάποιας ηλικίας. Εντυπωσιακό το γεγονός ότι σε ένα βροχερό και μουντό πρωινό εγκατέλειψαν την καθημερινότητα του σπιτιού τους για να περιμένουν υπό βροχή να προσκυνήσουν την εικόνα.

Επίτρεψέ μου να παρατηρήσω ότι δεν είναι απλά ένα θρησκευτικό φαινόμενο. Είναι κάτι πιο σύνθετο.

Πριν από λίγα χρόνια βρέθηκα στο Κίεβο για ένα συνέδριο. Είναι Κυριακή πρωί. Βρέχει καταρακτωδώς και συνεχώς. Αίφνης αντιλαμβάνομαι ένα τεράστιο πλήθος να έχει περιζώσει τον διπλανό ναό. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι παρακολουθούσαν τη λειτουργία νέες γυναίκες και νέοι άνδρες, καθώς και παιδιά.

Εντυπωσιασμένη από την εικόνα λαϊκής συγκέντρωσης που είδα, ρώτησα μια Ουκρανή φίλη, ψυχολόγο, πώς εξηγείται αυτή η στροφή του κόσμου στα θεία.

Δεν είναι ανεξήγητο το φαινόμενο. Ο κόσμος αισθάνεται εγκαταλειμμένος από την κοσμική εξουσία. Η ανεπάρκεια των πολιτικών αρχόντων της μετα-σοβιετικής εποχής είναι κάτι που ομολογείται πλατύτατα. Η κοινωνική πολιτική αποδιαρθρώθηκε. Το όραμα απαξιώθηκε. Τα στοχοπροσηλωμένα πλάνα έδωσαν τη θέση τους στο χάος και την αμορφία. Οι πολίτες τελούν εν συγχύσει. Ποια είναι η κλίμακα των αξιών; Αναζητούν, λοιπόν, παραμυθία, ένα αγκυροβόλιο στο πέλαγος της αβεβαιότητας. Μια κάποια ψυχική ανάταση. Στο σημείο αυτό προβάλλει η θρησκεία για να καλύψει το κενό. Όταν ο ορθολογισμός υπονομεύεται, η μυστικοπάθεια και το θαύμα ελλοχεύει. Δεν είναι δυνατόν, κάπου θα υπάρχει ένα βασίλειο της ειρήνης και της αγάπης. Κάπου θα υπάρχει ένας στοργικός πατερούλης, για να γείρουμε στην αγκαλιά του τα καταπονημένα από την περιπέτεια της ζωής παιδιά του. Κι αυτός είναι ο θεός, που όλα τα γνωρίζει και τα μπορεί, όλα τα συγχωρεί, εν τέλει.

Ρώτησα γνωστή δημοσιογράφο στη Μόσχα, πρώην στέλεχος της νεολαίας και του κόμματος, γιατί συχνάζει στην εκκλησία τώρα, εν υστέρους χρόνους.

- Δεν θέλω να στεγνώσω μέσα μου, να αγριέψω, μου απάντησε. Ακόμα σκέφτομαι αυτήν την απάντηση.

Στους αντιανθρώπινους καιρούς που ζούμε, της αποθέωσης του ατομισμού, στην εποχή της βίας και της αδικίας, φαίνεται ότι ένα κήρυγμα που χρησιμοποιεί λόγια αγάπης φαντάζει εξόχως ανθρώπινο και ανθρωπιστικό.

Κοντολογίς, αν με ρωτάς, η επιρροή της εκκλησίας οικοδομείται στην ανυποληψία της κυρίαρχης πολιτικής και στην αδυναμία της να δώσει λύσεις στα προβλήματα των πολλών. Και η αδυναμία δεν είναι απλά θέμα τεχνικό. Είναι θέμα προτεραιοτήτων και περιεχομένου. Η κυρίαρχη πολιτική δουλεύει για τη συνεχή επιβεβαίωση της εξουσίας μιας μερίδας προνομιούχων, μιας ολιγαρχίας. Συνεπώς είναι ανήθικη. Προσωπικά ανησυχώ, όταν βλέπω τους/τις πολίτες περνώντας δίπλα να μουντζώνουν το Κοινοβούλιο, αλλά να συνωθούνται στην ουρά λίγα μέτρα πιο κάτω για να αποδώσουν τιμή στην εικόνα με αισθήματα συντριβής και ταπείνωσης.

Σε μια ευνομούμενη πολιτεία και κοινωνία η πίστη στη θρησκεία θα έπρεπε να ήταν αθέατη και προσωπική, συμπληρωματική στην υπακοή στους νόμους και στο σεβασμό στους θεσμούς.

Τώρα, ομολογημένα ή μη, η σχέση πολιτείας και θρησκείας - εκκλησίας είναι ανταγωνιστική, θα 'λεγα, στα όρια του κρισιογόνου παράγοντα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/11/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν θα σε χαροποιήσω σήμερα με το θέμα που διάλεξα, υπακούοντας σε παρακλήσεις φίλων. Aids και γυναίκες είναι ο τίτλος και το πλαίσιο της κουβέντας. Αυξάνει το μερίδιο των κοριτσιών και γυναικών στη μάστιγα αυτή του αιώνα και ο ιός εξαπλώνεται, βεβαίως, αλματωδώς. Και δεν είναι μόνο η υποσαχάρια Αφρική και Καραϊβική ή και η Ασία που έχει το πρόβλημα. Ανησυχητική είναι η κατάσταση και στην ΚΑ. Ευρώπη και σε όλον τον κόσμο συνακόλουθα. Και ενώ ο ιός του HIV/AIDS δεν κάνει διάκριση πλουσίων και φτωχών, ωστόσο οι εκρηκτικές καταστάσεις απαντώνται σε περιοχές που πλήττονται από φτώχεια και υπανάπτυξη. Πολύ καλά περιγράφει τα πράγματα η Διακήρυξη Δέσμευσης για το HIV/AIDS του ΟΗΕ. Οι παράγοντες, λοιπόν, που καθιστούν ευπαθή τα άτομα στη μόλυνση από τον ιό είναι η υπανάπτυξη, η οικονομική ανασφάλεια, η έλλειψη ενδυνάμωσης των γυναικών, η έλλειψη παιδείας, ο κοινωνικός αποκλεισμός, ο αναλφαβητισμός, οι διακρίσεις, η έλλειψη πληροφόρησης ή/και αγαθών για αυτοπροστασία, όλες οι μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης των γυναικών, των κοριτσιών και των αγοριών.

Χρειαζόμαστε, λέει ο ΟΗΕ, 7-10 δισ. δολ. μέχρι το 2005 για να αντιμετωπίσουμε όλες τις πτυχές αυτής της υπόθεσης.

Για να δούμε λίγο τι ξοδεύει ο κόσμος και ποιες είναι οι καταναλωτικές ιεραρχήσεις παγκόσμια. Σύμφωνα με την Έκθεση για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη (του 1998) ξοδεύουμε ετησίως: Βασική εκπαίδευση 6 δισ. δολ. γυναικολογική υγιεινή 12 δισ. δολ., βασική υγειονομική περίθαλψη και διατροφή 13 δισ. δολ., τσιγάρα στην Ευρώπη 50 δισ. δολ., αλκοολούχα ποτά στην Ευρώπη 105 δισ. δολ., ναρκωτικές ουσίες στον κόσμο 400 δισ. δολ., στρατιωτικές δαπάνες στον κόσμο 780 δισ. δολ. Χρειάζονται σχόλια;

Από έκθεση στο Ευρωκοινοβούλιο εμφανίζεται ότι καμία ευρωπαϊκή χώρα - μέλος της Ε.Ε. δεν έχει ειδική πολιτική για τη γενετήσια και αναπαραγωγική υγεία. Υποστηρίζεται, βέβαια, ο οικογενειακός προγραμματισμός στο σύστημα υγείας των χωρών, που ασκείται, όμως, από παθολόγους κυρίως, δηλ. ελλείπουν οι υψηλής ποιότητας υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού, που στη χώρα μας δεν αναπτύχθηκαν από την αρχή, από το 1983, που έγινε ο νόμος για το ΕΣΥ.

Σήμερα οι ανάγκες είναι πειστικές για μια σύγχρονη λειτουργία Κέντρων Οικογενειακού Προγραμματισμού σε όλους τους νομούς. Το Aids, η τεχνητή γονιμοποίηση, η αντιμετώπιση της στειρότητας, η αντισύλληψη, η σεξουαλική αγωγή, η συμβουλευτική για αποφυγή εφηβικής εγκυμοσύνης είναι μερικές υπηρεσίες, η χρησιμότητα και η αναγκαιότητα των οποίων είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση.

Άρα, λοιπόν, ερχόμαστε στο σημείο εκείνο, όπου πρέπει να διεκδικήσουμε ειδική πολιτική για τη γενετήσια και αναπαραγωγική υγεία, ως προϋπόθεση sine qua non για την άσκηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Κι αυτή η εθνική στρατηγική πρέπει να

πατήσει στην ενδυνάμωση των γυναικών, ώστε να έχουν τον έλεγχο και να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα σε θέματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητά τους.

Επίσης, η εθνική πολιτική πρέπει να στοχεύει στην εξάλειψη της σεξουαλικής βίας και της εμπορίας για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Ο βιασμός, πέραν όλων των άλλων ειδεχθών πλευρών, μπορεί να αποβεί το μοιραίο εισιτήριο στον εφιάλτη του Aids, η δε εμπορία, με τη μορφή που έχει πάρει ως σεξουαλική ειλωτεία, με την άγνοια και τη σκόπιμη περιφρόνηση σε μέτρα προφύλαξης, μπορεί να φέρει τον ιό - και άλλες μολυσματικές αρρώστιες- στα νοικοκυριά της χώρας.

Μήπως λαϊκίζουμε;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/11/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Θαρσείν χρη!

Είμαστε μάλλον μια ευτυχισμένη χώρα και δεν το 'χουμε καταλάβει. Ίσως επικοινωνιακό, καθά λέγεται, είναι το πρόβλημα...

Επί της ουσίας είμαστε μια κοινωνία που δουλεύουμε σοβαρά και προσβλέπουμε με αισιοδοξία στο μέλλον και δεν θέλω μιζέριες. Το λεκανοπέδιο αποπνέει εργασία και χαρά, αληθινό εργοτάξιο. Είναι αυτό που λέμε η χαρά του εργολάβου. Ο προϋπολογισμός είναι εξόχως αναπτυξιακός και εστιάζει στη ραγδαία ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους, που εσχάτως ήρθε και πάλι στην καρδιά της πολιτικής ατζέντας. Η κοινωνική αλληλεγγύη κατακτά έδαφος, ραγδαία η ξενοφοβία υποχωρεί, ο ατομισμός (και φιλοτομαρισμός) απαξιώνεται. Και τέλος πάντων ό,τι κενά αφήνει η πολιτική, τα καλύπτει η Εκκλησία, που διαμεσολαβεί τα συμφέροντά μας στο υπερπέραν, ενώ πατάει γερά στη γη. Τόσο, μάλιστα, γερά, που μεταβάλλεται αργά αλλά σταθερά σε ένα οιονεί, ιδιότυπο, υπερκόμμα. Υπερκόμμα, βεβαίως. Διότι, ποιος άλλος πολιτικός σχηματισμός έχει τέτοιες εφεδρείες, όπως η Εκκλησία; Ποιος μπορεί να διαθέτει λείψανα και κάρες αγίων και οσίων, όπως του Ραφαήλ, και να μαζεύει τέτοια πλήθη; Άλλωστε, όσο πληθαίνουν οι οπαδοί της κάρας, τόσο φτωχαίνει και αποτυγχάνει η πολιτική. Αλλά αυτό άσ' το για αργότερα, γιατί είναι σοβαρή κουβέντα. Ποιος άλλος, επίσης, έχει το πλεονέκτημα του "προσκυνηματικού τουρισμού", που εισέδυσσε πλέον στο κοινωνικό μας λεξιλόγιο, όπως ο σεξοτουρισμός; Θέλεις να κάνω παράθεση και άλλων παραδειγμάτων; Χρειάζεται; Οφθαλμοφανώς, πλέον, βαδίζουμε στο δρόμο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και οικοδομούμε την "ισχυρή Ελλάδα" που δεν τη σκιάζει φοβέρα καμιά. Και ίσως επί των ημερών μας ζούμε την ιστορική επαλήθευση της ρήσης "δεν τη σκιάζει φοβέρα καμιά" διότι, όταν το 'χαμε ξεστομίσει αυτό, το είπαμε από σουσουδισμό και μεγαλομανία, να σκάσουν οι οχτροί μας, μέσα μας όμως ξέραμε ότι καλά είναι να κρατάμε και το θυμιατό.

Ε, λοιπόν, ναι. "Η μικρή πλην τιμία Ελλάς" είναι μέλος, πλέον, του κλαμπ των ισχυρών. Έχει παρουσία σε όλες τις περιοχές των προτεκτοράτων. Βοσνίες και Αφγανιστάν και όπου χρειαστεί. Αποστέλλει με γενναιοδωρία "ανθρωπιστική βοήθεια", τείνει το χέρι σε κάθε μιζεράμπλ. Αχ, πώς συγκινούμαι!

Πού είναι οι ευκλεείς μας πρόγονοι να μας καμαρώσουν!

Επίσης, αν θέλουν να ξέρουν οι κακόβουλοι, εξαρθρώσαμε την τρομοκρατία ντάλα μεσημέρι. Ποια άλλη χώρα σημείωσε τόσο γρήγορη και θεαματική επιτυχία; Και, μάλιστα, σε ένα τέτοιο θέμα, που θεωρείται σήμερα, ύστερα από την "πολεμική διπλωματία" Μπους, ο σκληρός πυρήνας της υψηλής πολιτικής διεθνώς. Είμαστε ακόμα μια συντεταγμένη πολιτεία, όπου το υπουργείο Δημόσιας Τάξης παρίσταται στην πορεία του Πολυτεχνείου "από την πλευρά του συμμετέχοντος μέρους", είναι δηλαδή διαδηλωτής και έτσι δεν μπορεί να απομονώσει τους ολίγους γνωστούς

περιθωριακούς που σπάζουν κεφάλια, θρυμματίζοντας μνημεία της παλαιότερης και νεότερης ιστορίας μας.

Και βεβαίως, για να έλθω επιτέλους στο κύριο θέμα μου, εδώ στην έξοδο του σημειώματός μου, τα 'βαλε με τους σωματέμπορους, τους βιαστές και γενικά τους αυτουργούς βίας στην οικογένεια. Μπαράζ τα νομοσχέδια, για τα οποία επαιρόμεθα στα διεθνή φόρα. Και έτσι η κ. Μίλερ, της σωτηρίου πρεσβείας, δεν μπορεί να μας ψέξει πλέον. Μετά την τρομοκρατία, κατατροπώνουμε την εμπορία των γυναικών για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης και ποινικοποιούμε τη βία μέσα στο σπίτι, στην ιερή μας εστία.

Ω! Θεές του Ολύμπου. Τι άλλο πλέον να ζητήσω; Νυν απολύοις τη δούλη σου...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/11/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Με εντυπωσίασε μια είδηση ότι η σημερινή επίσημη Γαλλία κηρύττοντας -σωστά- τον πόλεμο ενάντια στη φτώχεια και στην πορνεία, μεταξύ άλλων, εντάσσει αυτές τις πληγές στο πλαίσιο της ασφάλειας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η φτώχεια είναι από τα φρικτότερα δεινά και η πορνεία παρακμή και κατάπτωση του ανθρώπινου γένους. Είναι, όμως, θέματα κατ' εξοχήν του αστυνομικού δελτίου; Είναι θέματα τάξης άραγε και ασφάλειας; Αντιμετωπίζονται με επιχειρήσεις "αρετής" και επιχειρήσεις "σκούπας" Να διώξουμε τους επαίτες ή και να τους ρίξουμε στον Καιάδα, να συλλάβουμε τις ενοχλητικές πόρνες που παρενοχλούν τους περαστικούς άνδρες. Δηλαδή τι, να κρύψουμε τα σκουπίδια κάτω από το χαλί. Αρκεί να μην φαίνονται. Πρόκειται για απύθμενη υποκρισία.

Η φτώχεια είναι ένα ανεπίτρεπτο κοινωνικό φαινόμενο, η εξάλειψη του οποίου αποτελεί ηθική επιταγή της ανθρωπότητας. Αυτό διακήρυξε η Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την ανεργία, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό (Μάρτης του '95). Με λίγα λόγια, αποτελεί ανηθικότητα και σκάνδαλο, που προκαλείται από συγκεκριμένα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά αίτια. Αλλαγή πολιτικών χρειάζεται, εκείνων που κάνουν τους πλούσιους πλουσιότερους και τους φτωχούς φτωχότερους. Ριζική αλλαγή πολιτικών αντιλήψεων, εκείνων δηλαδή που θεωρούν άγωνα σπατάλη τις κοινωνικές δαπάνες και βαρίδια στην οικονομία το κοινωνικό κράτος. Η κοινωνία των πολιτών στεντόρεια διακηρύσσει ότι αυτού του είδους οι δαπάνες είναι κοινωνικές επενδύσεις, πλην εις ώτα μη ακουόντων. Ντρέπονται οι ιθύνοντες κύκλοι της Γαλλίας για τη φτώχεια; Ας πάνσουν να εφαρμόζουν πολιτικές που διευρύνουν και διογκώνουν το φαινόμενο. Από κει να αρχίσουν.

Και έρχομαι στην πορνεία. Καλά, δεν έχουν τσίπα οι κρατούντες Γάλλοι και Ευρωπαίοι γενικώς; Που μας πλασάρουν την ιδέα της δήθεν "ελεύθερης επιλογής" της πορνείας; Που πάει να πει επαγγελματοποίηση. Που από τη μια τάχα ολοφύρονται για τις στρατιές των γυναικών που αποτελούν αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης κυρίως αλλοδαπών και από την άλλη αναβαθμίζουν τη βιομηχανία του σεξ σε σημαντικό -και αποδοτικό- τομέα της δυτικής οικονομίας; Ποιος εμπνεύσθηκε το σεξοτουρισμό; Ποιος εμπορεύεται ανήλικα κορίτσια; Και αγόρια; Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι ένοχες και οι πολιτικές ελίτ ακόμη περισσότερο. Γύρω από την εμπορία του σεξ ανθούν κυκλώματα επί κυκλωμάτων, που εφάπτονται των υπηρεσιών των κρατών. Το ζήτημα δεν είναι, λοιπόν, αστυνομικό και μόνο, παρότι μέρος -και αυτό αποδεδειγμένα με στοιχεία- των αστυνομικών υπηρεσιών εμπλέκεται στην προστασία των εμπόρων και την υπόθαλψη της πορνείας και εμπορίας. Είναι πρωτίστως κοινωνικό και πολιτικό. Και μόνο όταν η πολιτική θα θεωρήσει ως προτεραιότητά της την αντιμετώπιση της πορνείας ως εκδήλωση κοινωνικής παρακμής, τότε και μόνο τότε θα αρχίσει να περιορίζεται. Τότε και μόνον τότε θα μιλήσουμε για ιστορική καμπή, την αναγκαιότητα της οποίας η σουηδική κυβέρνηση

υπέδειξε πριν από 3-4 χρόνια. Διότι τώρα τι βγαίνει; Θέλουμε ως κοινωνίες την πορνεία και περιφρονούμε τις πόρνες!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/11/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Αιφνιδιασθήκαμε από την κατάθεση στη Βουλή του σχεδίου νόμου "Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή", αφού δεν προηγήθηκε κοινωνικός διάλογος. Ευτυχώς, που αιφνιδιασθήκαμε ευχάριστα, στον βαθμό που η ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του υπουργείου Δικαιοσύνης έκανε σοβαρή δουλειά.

Το έργο της Επιτροπής πρέπει να εκτιμηθεί και από την άποψη, ότι είναι η πρώτη συστηματική απόπειρα να μπει τάξη σ' ένα πεδίο, αυτό της "εξωσωματικής γονιμοποίησης" ή της τεχνητής αναπαραγωγής, όπου επικρατεί νομοθετικό κενό και απουσιάζει ο κοινωνικός έλεγχος. Επειδή, όμως, γύρω από την ιατρική υποβοηθούμενη αναπαραγωγή δημιουργούνται συνθετότατα ζητήματα, νέες ποιοτικά κοινωνικά σχέσεις, γι' αυτό λέω και υπογραμμίζω, ότι έπρεπε της κατάθεσης να προηγηθεί συστηματικός κοινωνικός διάλογος. Π.χ. οι φεμινιστικές οργανώσεις δεν κλήθηκαν να πουν μια γνώμη. Δεν γνωρίζω, αν η Γενική Γραμματεία Ισότητας ρωτήθηκε σχετικά. Δηλαδή οι γυναίκες δεν θεωρούνται εμπλεκόμενη πλευρά; Η "παρένθετη μητέρα" ή η δανεική μήτρα δεν τις αφορά; Ασφαλώς, τα θέματα αυτά είναι και των δύο φύλων και όλης της κοινωνίας, αλλά η αναγνώριση αυτού του γεγονότος δεν αίρει το δικαίωμα των γυναικών να γνωρίζουν και των οργανωμένων συλλογικοτήτων τους να παρεμβαίνουν. Αντ' αυτού, ερωτάται η εκκλησιαστική ηγεσία και η γνώμη της λαμβάνεται υπόψη, για να μην πω, ότι θεωρείται *must*.

Κατ' αρχήν, όπως επισημαίνει και η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, η τεχνητή γονιμοποίηση αποτελεί σήμερα μια πραγματικότητα, που διευρύνει τις δυνατότητες δημιουργίας της οικογένειας, εκεί όπου διαπιστώνεται φυσική αδυναμία απόκτησης παιδιών. Και πρέπει εδώ να πούμε, ότι η απόκτηση απογόνων για την προσωπικότητα αποτελεί δικαίωμα, αναγνωρισμένο από το Σύνταγμα της χώρας. Εάν, λοιπόν, η επιστημονική πρόοδος μπορεί να βοηθήσει να αποκτήσει παιδί ένα ζευγάρι, που για λόγους στειρότητας ή βαριάς κληρονομικής νόσου δεν μπορεί, γιατί να μην χαιρετήσουμε αυτή τη δυνατότητα; Μ' άλλα λόγια, η τεχνητή γονιμοποίηση υπό τις μορφές που συναντάται έρχεται να ενισχύσει τη γονιμότητα, δηλαδή την ικανότητα αναπαραγωγής. Για να δούμε, τι συγκεκριμένα γίνεται: Ομόλογη τεχνητή σπερματέγχυση (δηλαδή με γεννητικό υλικό του συζύγου ή του συντρόφου) ή ετερόλογη (με γενετικό υλικό τρίτου δότη). Γονιμοποίηση του ωαρίου έξω από το γυναικείο σώμα, δηλαδή σε δοκιμαστικό σωλήνα, *in vitro*. Η εξωσωματική γονιμοποίηση έχει ήδη πολλές παραλλαγές: είτε χρησιμοποιείται ωάριο τρίτης δότριας, είτε άλλη γυναίκα κυοφορεί το γονιμοποιημένο ωάριο για λογαριασμό εκείνης που επιθυμεί να αποκτήσει παιδί, ή γίνεται μεταθανάτια (*post mortem*) γονιμοποίηση, με χρήση του κρυοσυντηρημένου γεννητικού υλικού του συζύγου ή συντρόφου που πέθανε (σε μορφή σπέρματος, αλλά και γονιμοποιημένου ωαρίου). Πρόκειται για αδιανόητα μέχρι πριν από λίγα χρόνια πράγματα, που όμως σήμερα αποτελούν πραγματικότητα εν εξελίξει και πρέπει να ρυθμιστούν. Ρύθμιση σημαίνει και καθορισμός των ορίων. Όσο και αν αυτές οι μέθοδοι γίνονται ολοένα και πιο διαδεδομένες, ωστόσο πρέπει πάντα να σκεφτόμαστε, ότι ποτέ δεν θα γίνουν ο κανόνας. Δεν μπορεί π.χ. μια γυναίκα να αναθέσει σε μια άλλη την κυοφορία για να

αποφύγει την ταλαιπωρία της εγκυμοσύνης. Πρέπει να προσφεύγει σε αυτή τη λύση ως το ύστατο καταφύγιο, μετά από διαπιστωμένη βιολογική αδυναμία και μετά τη συναίνεση του συζύγου ή συντρόφου. Η αλόγιστη χρήση μη φυσιολογικών μεθόδων ποτέ δεν ήταν προς όφελος των ανθρώπων. Η τεχνολογία οριοθετείται πάντα από τις θεμελιώδεις αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/11/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Συμφωνείς, ότι οι αιματηρές εικόνες του "Θεάτρου του τρόμου" της Μόσχας, που τόσο βίαια εισέβαλαν στα σπίτια μας, είναι συγκλονιστικές, πέραν πάσης περιγραφής. Και πολλές γυναίκες συμπρωταγωνίστησαν σε αυτήν τη σκηνή του θεάτρου της ζωής, που θα μας μείνει αλησμόνητη. Ιδιαίτερα, εκείνη η εικόνα, όπου η νεαρή γυναίκα, καλυμμένη μέχρις οφρύων, κρατάει αμήχανα ένα πιστόλι, δεν με αφήνει να κοιμηθώ. Τι συνδυασμός. Παναγία μου!

Πώς αυτές οι νεαρές γυναίκες διάνυσαν τόση απόσταση και από τα παρασκήνια της δημόσιας ζωής βρέθηκαν στο προσκήνιο σε ρόλο ζωής και θανάτου; Αποφασισμένες να πεθάνουν, προκειμένου να επηρεάσουν τη ροή των πραγμάτων; Τα άψυχα σώματά τους, κατασπαρμένα στη σιωπή της αυλαίας, κραυγάζουν το δικό τους δίκιο. Τι να πρωτολυπηθείς; Τα αθώα θύματα ή τους θύτες/θύματα;

Και τελικά, αυτό το θέατρο του τρόμου καταντάει θέατρο του παραλόγου. Υπερβαίνει τις κλασικές νόρμες, καθώς το τέλος που γράφηκε εκεί δεν ικανοποιεί το κοινό. Πού, ποιος είναι ο αίτιος της συμφοράς; Επήλθε, νομίζεις, κάθαρση; Όχι, βέβαια, στον βαθμό που η θεατρική σύμβαση υπερκαλύφθηκε από τα διαδραματιζόμενα στο θέατρο της ζωής, στο βαθμό που η μεγάλη σύγκρουση του συνεχιζόμενου πολέμου στα εδάφη της Τσετσενίας είναι σε εξέλιξη. Θυμάμαι, που από αυτήν εδώ τη στήλη είχαμε αναταχθεί σε αυτόν τον γενοκτονικό πόλεμο. Και όχι μία μόνο φορά αναφερθήκαμε στις συνέπειές του. Ο πόλεμος συνεχίζεται και το μίσος σωρεύεται μαζί με τα δεινά, οδηγώντας σε εκφυλιστικές ενέργειες.

Μακάρι, αυτή η τραγωδία να γίνει αφορμή για νηφάλιες σκέψεις και για έναρξη συνομιλιών και διαπραγματεύσεων. Ο ρωσικός λαός, στοχαστικός και συναισθηματικός όπως είναι, είμαι σίγουρη, ότι έβγαλε τα συμπεράσματά του. Μακάρι η ευθυκρισία του να επηρεάσει τα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Προς το παρόν, το κράτος θεωρεί, ότι επικράτησε "κατά κράτος" της τρομοκρατίας. Έδειξε πυγμή. Όμως τα θύματα είναι εκεί και από τις δύο πλευρές. Κι εμείς, οι απλοί άνθρωποι, πρέπει να μετράμε το συνολικό ανθρώπινο κόστος αυτής της περιπέτειας. Και πρέπει, ακόμη, να αναλογιστούμε τις αιτίες αυτής της ανορθόδοξης συμπεριφοράς των καμικάζι, που πληθαίνουν και έχουν πάψει πλέον να είναι αποκλειστικότητα των ανδρών.

Αναρωτιέμαι, πόση απελπισία και μίσος και φανατισμό και εκπαίδευση μπορεί να κρύβει μια τέτοια απόφαση. (Ηρθαμε εδώ είπε ο νεαρός αρχηγός, γνωρίζοντας, ότι δεν υπάρχει δρόμος επιστροφής...). Τι πολιτισμικός τύπος ανθρώπου, λοιπόν, είναι αυτός, που ολοένα επιβάλλεται τελευταία, και πως κατασκευάζεται. Ιδού το κορυφαίο ζήτημα. Επανερχόμαστε και πάλι στο έδαφος των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, στις ανισορροπίες του πλανήτη, στη μεγάλη αδικία και την καταπάτηση στοιχειωδών δικαιωμάτων λαών και πολιτών ανά τον κόσμο. Υπερέβη, φαίνεται, τα όρια ανοχής και αντοχής η αδικία. Έγινε κόλαση η ζωή. Και αντί για ειρήνη και δημοκρατία, οι

ηγεσίες των κρατών προσφεύγουν πάλι στην καταστολή. Δυναμώνουν τον αυταρχισμό, ενισχύουν την αστυνομία και τον στρατό.

Δεν θεωρώ, ότι ο τρόμος πάνω στις κοινωνίες είναι κάτι που πρέπει να το δεχθούμε ως αναπόφευκτη προοπτική. Υπάρχει η άλλη οδός, σύμφυτη με τον ανθρωπισμό, η ειρηνική συνύπαρξη κρατών και λαών, η οδός της συνεργασίας στη βάση του αμοιβαίου οφέλους. Δεν επιτρέπεται να συμβιβαστούμε με την αντιανθρώπινη θέση, ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος"!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/10/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Τέλος της συζήτησης!

Κλείνει γρήγορα -γρήγορα η επικοινωνιακή... παρένθεση με θέμα "δημοτικές - νομαρχιακές εκλογές".

Εγκαθίσταται και πάλι στην καρδιά των μίντια η γνώριμή μας τρομοκρατία, όπερ εστί μεθερμηνευόμενον, Ξηροί και πάλι Ξηροί και Κουφοντίνες, με παισίωση την τρομοκρατική πράξη στη Μόσχα. Μεθοδικά καλλιεργείται το κλίμα, ώστε να συμπληχθεί το μέτωπο της Διεθνούς της κρατικής εξουσίας κατά της τρομοκρατίας.

Ιδιαίτερα έχω πληγωθεί με το κρατικό κανάλι. Δεν καταλαβαίνω πού το πάνε οι ιθύνοντες κύκλοι. Τα περιστατικά πληθαίνουν και εδώ μας χρειάζεται ειδικό παρατηρητήριο. Εγώ έτυχε να δω κάποια δελτία, δεν μπορώ όμως να παρακολουθήσω συστηματικά. Είναι Σάββατο, τρεις το μεσημέρι, μια εβδομάδα προ του πρώτου γύρου των εκλογών. Πρώτη είδηση Ξηρός, δεύτερη Γιωτόπουλος. Παρασκευή, προ του δεύτερου γύρου, είναι σε εξέλιξη το πρόγραμμα επίσκεψης στη χώρα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ρέει το δελτίο και μετά από μπόλικες ειδήσεις αμφιβόλου σημασίας στέκεται στην επίσκεψη και τις συνομιλίες του κ. Κληρίδη. Θέλω απάντηση, ποιος -ποιοι ιεραρχεί- ουν τις ειδήσεις και σύμφωνα με ποια κλίμακα προτεραιοτήτων. Θέλω, επίσης, απάντηση γιατί το Μέγαρο προσχωρεί όλο και βαθύτερα στην αντίληψη του δικομματισμού. Με το κριτήριο της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης έχουμε πέντε κόμματα στη Βουλή και Ευρωβουλή. Αυτή πρέπει να είναι η αφετηριακή βάση σε συνθήκες κιάλας διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Και τώρα που οι μέρες των εκλογών είναι πίσω μας, μπορούμε να το πούμε: Ήταν λάθος η υπόγεια γραμμή, έτσι όπως εγώ την αντίληφθηκα, όσο λιγότερη συζήτηση, τόσο καλύτερα. Οι αυτοδιοικητικές δυνάμεις που αναφέρονται στο ΠΑΣΟΚ, πολύ περισσότερο στον ΣΥΝ και άλλους αριστερούς σχηματισμούς, έχουν άποψη για την αυτοδιοίκηση. Το ατού τους είναι ακριβώς αυτό: η προγραμματική βάση. Παρά τις πιέσεις της κεντρικής διοίκησης και τη νόθευση της φυσιογνωμίας της Αυτοδιοίκησης, οι πολιτικές αυτές δυνάμεις είναι εν τέλει φιλικές στην Αυτοδιοίκηση. Με τον τρόπο που έγιναν οι εκλογές, χωρίς προγραμματική αντιπαράθεση βάθους, το πλεονέκτημα αυτό δεν φάνηκε, ούτε, βεβαίως, η προγραμματική ένδεια της Ν.Δ., που πάντα ερωτοτροπούσε με την αντίληψη ότι η Τ.Α. είναι εξάρτημα της κεντρικής σκηνής. Ο τρόπος με τον οποίο έσπευσε να κάνει κομματικό ταμείο δείχνει πόσο σέβεται την αυτονομία της Αυτοδιοίκησης. Υποτάσσει και αυτά τα αποτελέσματα στον κεντρικό της στόχο: την κυβερνητική εξουσία.

Και κάτι άλλο:

Νίκη, λέει, των γυναικών σε αυτές τις εκλογές. Εννοούν τον δήμο της Αθήνας και την Υπερνομαρχία. Για να δούμε, όμως, ποιες γυναίκες. Και οι δύο έχουν πίσω τους ένα τεράστιο πολιτικό κεφάλαιο, ως κόρες πολιτικών ανδρών. Και είχαν ακόμη τη στήριξη όλου του κομματικού μηχανισμού, που τα 'ριξε όλα στη μάχη για το κέρδισμα των εντυπώσεων. Τι υπάρχει όμως πιο κάτω; Σε επίπεδο γυναικών δημάρχων σχετικά λίγα πράγματα, στους καποδιστριακούς δήμους (21 από 14). Μένει να δούμε τη σύνθεση των συμβουλίων και στα δύο επίπεδα.

Ξέρεις τι σκέφτομαι τις τελευταίες μέρες; Πόσο σκληρά είναι τα διλήμματα στην πολιτική. Πόσο οι κύριες γραμμές της σύγκρουσης εκτοπίζουν επί μέρους πλευρές. Διότι, αν εξετάσουμε τα... φεμινιστικά γράδα των δύο υποψηφίων Τζαννετάκου - Γεννηματά, τότε η πλάστιγγα κλείνει σαφέστατα υπέρ Τζαννετάκου. Δεν ξεχνώ πόσο μας βοήθησε στο θέμα του άβατου κ.λπ. Αλλά γιατί να ρίξει τα άγια τοις κυσί; Ιδού η απορία...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/10/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Με τρώει η γλώσσα μου να πω διάφορες κακίες, αλλά οφείλω εκ του νόμου να συγκρατηθώ, αφού πλέον ο προεκλογικός αγώνας έχει τελειώσει. Άλλωστε, γιατί να χαλάσουμε το κλίμα; Όλα τα κομματικά επιτελεία δηλώνουν ήδη ευχαριστημένα. Και αυτό είναι σπάνιο στη χώρα τούτη, όπου η γκρίνια αποτελεί εθνική σχολή. Ωστόσο πώς θα μετρήσουμε το αποτέλεσμα; Αρκεί το κομματικό όφελος; Φθάνουν τα ποσοστά; Ή πρέπει να δούμε πόσα και ποια σχήματα είναι βιώσιμα, πόσες και ποιες συμμαχίες θα δουλέψουν από Δευτέρα και θα υπερασπίσουν στην πράξη της προγραμματικές δεσμεύσεις τους; Από όποια θέση δε κι αν βρέθηκαν, σύμφωνα με την ετυμηγορία των πολιτών/δημοτών.

Διότι συνήθως τι γίνεται; Μόλις σβήσουν τα φώτα, το ενδιαφέρον αποσύρεται, μένουν οι διοικήσεις των δήμων και νομαρχιών μόνες τους στο πέλαγος των προβλημάτων, έχοντας απέναντί τους την κρατική ακαμψία. Γιατί, μην έχεις αμφιβολία, τη Δευτέρα τα προβλήματα θα είναι εκεί, αφού και συζήτηση επί της ουσίας δεν έγινε και την καθ' αυτό ατζέντα νόθευσαν αλλότρια στοιχεία (π.χ. ακροδεξιές καρικατούρες, όργιο διαφημιστικής σπατάλης, διαφημίσεις που προκαλούν την αισθητική μας, σχέση υποψηφίων με το εκκλησιαστικό περιβάλλον και τα συναφή).

Τα στοιχεία αυτά άντε να υπάρχουν ως παράπλευρα, αλλά δεν μπορεί να αναγορεύονται ως κύρια. Αναρωτιέμαι πού δραπετεύσε η σοβαρότητα, όταν από την αγκαλιά του Κουφοντίνα - Ξηρού πέσαμε στον Καρατζαφέρη.

Γι' αυτό προσωπικά θεωρώ ότι χάθηκε μια μεγάλη ευκαιρία για ανάδειξη της σημασίας και της σοβαρότητας της Αυτοδιοίκησης σε συνθήκες ευρωπαϊκής ενοποίησης και παγκοσμιοποίησης.

Αποδείχθηκε ότι δεν είμαστε σε θέση να οργανώσουμε με σοβαρότητα την Αυτοδιοίκηση στη χώρα μας, η οποία παραμένει πιο πολύ ετεροδιοίκηση. Ποια είναι η απαντοχή μας; Τα αυτοδιοικητικά σχήματα, που πρόταξαν την αρχή της προστασίας του κοινωνικού ιστού, του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και που έχουν προσανατολιστεί αγωνιστικά. Άλλα ευτύχησαν εκλογικά, άλλα όχι. Συσπείρωσαν όμως ενεργούς πολίτες, άνδρες και γυναίκες, που θα κληθούν και στην αυριανή μέρα να προτάξουν την αντίθεση και αντίστασή τους στα διαπλεκόμενα σχέδια επέλασης κατά των δημόσιων ελεύθερων χώρων. Κατά της μετατροπής των συνοικιών των πόλεων σε εστίες διαφθοράς (μπαρ, μασαζίδικα, "σπίτια", "φρουτάκια", λέσχες χαρτοπαιξίας και ό,τι άλλο). Θα κληθούν να αντισταθούν π.χ. στην ξενηλασία και τον διωγμό των Τσιγγάνων. Θα κληθούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της πληγής των ναρκωτικών και των εξαρτημένων ανθρώπων, με τη δημιουργία κέντρων πρόληψης και θεραπείας.

Ποιος/ποια είπε ότι η πορεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα είναι ρομαντικός περίπατος υπό το σεληνόφως; Εκβραχισμός είναι και χαμαλοδουλειά. Γι' αυτό μου

κάνει εντύπωση που ορισμένοι/ες προσέρχονται σε αυτόν τον στίβο με αέρα lifestyle και γκλαμ, ξοδεύοντας αλόγιστα εκατομμύρια. Αυτό με κάνει να σκέφτομαι ότι έχουν ασχετοσύνη και ότι θέλουν τον δήμο - νομαρχία για δημόσιες σχέσεις, διαπραγματευτικό χαρτί και σκαλί ανόδου. Εγώ όσα θετικά και επιτυχημένα παραδείγματα τοπικών αρχόντων γνώρισα αυτά μεταφράζονταν σε πολλή και σκληρή δουλειά και σε γόνιμες σχέσεις με την κοινωνία και τους δημότες, άνδρες και γυναίκες. Δεν είχαν να κάνουν με επίδειξη.

Ας κρατήσουμε αυτές τις υποσημειώσεις, έτσι για το αρχείο...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/10/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Σου γράφω βιαστικά, κυριολεκτικά στο πόδι, προσπαθώντας να προλάβω διάφορα γεγονότα. Να δω και καμιά συζήτηση στην τηλεόραση, να πάω και σε συγκεντρώσεις. Όλα την τελευταία στιγμή, κατά την πάγια, ανεξήγητη, εθνική μας συνήθεια.

Πότε θα τα αφομοιώσουν οι πολλοί και οι πολλές όσα άκουσαν τις τελευταίες ημέρες; Αν και, αν αποστάξεις όλη αυτή τη συζήτηση, θα αντιληφθείς ότι τα μεγάλα προβλήματα του λεκανοπεδίου και -κυρίως- οι πολιτικές που τα προκάλεσαν ελάχιστα θίχτηκαν. Για σταθείτε, βρε παιδιά! Κάποιος -κάποιοι, τέλος πάντων- πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για τις πράξεις και παραλείψεις, που σωρευτικά οδήγησαν στα αδιέξοδα του λεκανοπεδίου.

Η άναρχη δόμηση, τα μπαζωμένα ρέματα, η εξαφάνιση των ελεύθερων αδόμητων χώρων, οι αποψιλωμένοι από δένδρα και θάμνους λόφοι, η απαξίωση και άρα τραγική ανεπάρκεια των δημόσιων μέσων μεταφοράς, δακτυλοδείχνουν την αιτία: Ανελέητη κερδοσκοπία, έλλειψη σχεδιασμού, στρατηγικού οράματος για τις πόλεις. Όλη η περιοχή είναι σε αναστάτωση. Τα νέα συγκοινωνιακά δεδομένα πιέζουν ασφυκτικά προνομιούχες έως τα τώρα περιοχές, όπως οι δήμοι Παπάγου, Ν. Ψυχικού, για να μην μιλήσουμε για τον Χολαργό.

Κανείς και καμιά δεν μπορεί να παραμείνει ατάραχος και ατάραχη στην μακαριότητά του/της.

Το 2004 αποτέλεσε μια χαρά την αφορμή για τη νομιμοποίηση των αρπακτικών σχεδίων ενάντια σε κάθε ελεύθερο χώρο - δημόσιο αγαθό. Κινδυνεύει, αυτή η ημερομηνία να γίνει η πιο μισητή, γιατί έχει συνδεθεί με τη χειρότερη εκδοχή της εμπορευματοποίησης, της σπατάλης δημόσιων αγαθών και πόρων, της προχειρότητας των "έργων". Άσε τα εργατικά ατυχήματα και τον φόρο αίματος που έχουμε ήδη πληρώσει. Έγινε μια τέτοια συζήτηση; Σε παρακαλώ, δηλαδή. Δεν είναι δυνατόν να μας τρέφουν με πίτουρα για να προσποιούμαστε ότι φάγαμε φουά-γκρα. Λαβαίνοντας υπόψη όλα αυτά και τους κινδύνους που επαπειλούνται για την Αττική, θα τιτλοφορούσα το κεφάλαιο αυτό "Μια συζήτηση που δεν έγινε". Παρ' όλα αυτά, επιμένω πως έχουμε επιλογή. Έχουμε σχήματα και στα δύο επίπεδα που συγκεντρώνουν ένα σύνολο κριτηρίων για να τα εμπιστευθείς. Έχουν συνείδηση των προβλημάτων, των αιτιών τους, των λύσεων. Λύσεις που δεν είναι απλά τεχνικές, τεχνοκρατικές, αλλά παραπέμπουν σε πολιτικές. Σε εναλλακτικές προσεγγίσεις. Συνεπώς τα σχήματα αυτά πατούν σε μια στέρεη προγραμματική βάση και συσπειρώνουν ενεργούς πολίτες, άνδρες και γυναίκες, αθροίζοντας κοινωνικές και οικολογικές ευαισθησίες. Το σπουδαιότερο, έχουν αγωνιστική διάθεση και διεκδικητική ετοιμότητα έναντι της κεντρικής εξουσίας. Δηλαδή, έχουν στο νου τους την ενεργοποίηση των πολιτών.

Για μένα, όπως το σκέφτομαι σήμερα, όλες αυτές οι αυτοδιοικητικές συσπειρώσεις είναι ό,τι πιο πολύτιμο διαθέτει η κοινωνία, είναι η παραμυθία και η απαντοχή μας σε καιρούς περίεργα αντικοινωνικούς. Ακουμπώντας πάνω τους, στους/στις άξιους/άξιες επικεφαλής τους, νιώθω μια ασφάλεια. Αξίζουν την ψήφο μας και όχι μόνο. Και μια που είπα επικεφαλής, θα 'θελα εδώ να υπογραμμίσω την ιδιαίτερη εκτίμησή μου σε κάποιες υποψήφιες δημάρχους. Ας θεωρηθεί ως "θετική διάκριση". Είναι η Νάντια Σουμπασάκη στο Ν. Ψυχικό, η Μαρίνα Σμαραγδή στο Χαλάνδρι, η Σοφία Λύκου στη Δάφνη, η Σοφία Αλεξοπούλου στο Περιστέρι, η Χριστίνα Πολυκαλά του Παπάγου, η Μαρία Παπασυμεών στο Μαρούσι, η Όλγα Κατημερτζή στη Ν. Ιωνία, η Ντόρα Τσικαρδάνη στα Σέρβια, η Λίνα Αλεξίου στην Αιδηψό, η Γιώτα η Γαζή στα Βαρδούσια και, βεβαίως, η Εύη Καρακώστα, υποψήφια νομάρχης Πειραιά.

Καλή επιτυχία, κυρίες μου!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/10/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Διάφορα έχουν συγκεντρωθεί προς σχολιασμό και απάντηση. Δεν τα προλαβαίνω όλα. Έφερα και μπόλικη ύλη από τις εργασίες της γενικής συνέλευσης του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών στις Βρυξέλλες, που είναι το μεγαλύτερο γυναικείο - φεμινιστικό φόρουμ στη γηραιά ήπειρο. Αλλά γι' αυτά θα μιλήσουμε μετά τις εκλογές, διότι θέματα τέτοια απαιτούν... συγκέντρωση.

Συγκέντρωση απαιτεί και η σωστή χρήση της ψήφου. Και εδώ, επέτρεψέ μου να παρατηρήσω, συναντώ αρκετή αφέλεια, για να μην πω επιπολαιότητα. Πολλές φίλες, ενώ αφιερώνουν αρκετό χρόνο σε επουσιώδη, σε τέταρτα και πέμπτα, δεν ασχολούνται με το μέγιστο και σοβαρό, τι θα επιλέξουν, ποιους και ποιες, για τοπικούς άρχοντες.

Λες και ψηφίζουμε κάθε μέρα. Λες και η ψήφος είναι το ευκολότερο και πλέον ανώδυνο πράγμα του κόσμου. Ούτε το ένα είναι ούτε το άλλο, βεβαίως. Γι' αυτό, όσο εύκολη είναι η κίνηση, τόσο δύσκολη η απόφαση. Διότι η καθεμιά και ο καθένας από μας έχει μέγιστη ευθύνη, αφού συμβάλλει στο αποτέλεσμα, που επενεργεί στις ζωές μας και στην καθημερινότητά μας, δίκην νομοτέλειας.

Θέλει, λοιπόν σκέψη το πράγμα και βάσανο. Θέλει αναζήτηση. Και σ' αυτή την αναζήτηση πολλά πρέπει να κάνει η καθεμιά και ο καθένας προσωπικά. Τι εννοώ; Να ψάξει τα προγράμματα, τα επιτελεία, τα πρόσωπα. Λίγος χρόνος αφιερώθηκε, φέτος τουλάχιστον, στην προεκλογική ζύμωση. Δεν έγιναν -μέχρις στιγμής που μιλάμε- κατανοητές οι διαφορές και το προγραμματικό στίγμα των συνδυασμών σε όλη την έκταση. Δυστυχώς, για λόγους που επανειλημμένα έχουμε αναφέρει, τα μίντια δεν συμβάλλουν στην αποσαφήνιση ιδεών, προγραμμάτων, στοχεύσεων. Και όπου παρεμβαίνουν -επιλεκτικά και αποσπασματικά- μάλλον σύγχυση προκαλούν, παρά απάντηση σε απορίες προσφέρουν. Γι' αυτό πρέπει να πάρουμε "εργασία για το σπίτι". Να δούμε λοιπόν, τους σχεδιασμούς των επιτελείων και να σταθμίσουμε την αξιοπιστία των υποσχέσεων.

Καλούμαστε δηλαδή να χρησιμοποιήσουμε σύνθετα κριτήρια, προκειμένου να καταλήξουμε με γνώμονα το καλό του δήμου και της πόλης μας, αλλιώς της καθημερινότητάς μας.

Ευτυχώς, έχουμε επιλογές και αυτό είναι το σημαντικό.

Και τώρα θέλω να αφιερώσω το υπόλοιπο του χώρου που μου απομένει στη διαμαρτυρία γυναικών υποψηφίων δημάρχων για την άνιση συμπεριφορά των μίντια απέναντί τους. Είτε δεν τις καλούν στα πάνελς των υποψηφίων της πόλης (περίπτωση Πειραιά και Στέλλας Αλφιέρη), είτε τις καλούν να παρέμβουν τηλεφωνικά, ουσιαστικά δίνοντάς τους ψιχία χρόνου από το χορταστικό τραπέζι των συνδαιτημόνων. Θα έπρεπε τα μίντια, οι επιτελείς τους δηλαδή, και δη αυτοί της κρατικής TV, να γνωρίζουν ότι φέτος η πολιτεία αποφάσισε να δώσει ένα βήμα στις

γυναίκες, μία μεγαλύτερη ευκαιρία με το νόμο για το "ένα τρίτο". Δηλαδή ακολουθείται η στρατηγική των "θετικών μέτρων". Άρα και στα μίντια ένα παρόμοιο πνεύμα όφειλε να ισχύσει, κάτι σαν "θετική διάκριση" δηλαδή. Αντ' αυτού, βλέπουμε ότι δεν τηρείται ούτε η τυπική ισοτιμία των υποψηφίων. Όταν καλούνται σε ένα τραπέζι οι υποψήφιοι δήμαρχοι σε μία πόλη σημαίνει ότι καλούνται άπαντες. Τι σόι δημοκρατία είναι αυτή που σταματάει στον δικομματισμό και άντε λίγο πιο πέρα;

Βαρεθήκαμε με αυτές τις μεθοδεύσεις.

Θέλουμε το οξυγόνο της πολυφωνίας και της ουσιαστικής αντιπαράθεσης των ιδεών.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/09/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Φαίνεται πως... αναίμακτα έκλεισε η υπόθεση με το "ένα τρίτο" των συνδυασμών, παρά την αρχική φασαρία.

Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις που η γυναικεία συμμετοχή υπερβαίνει το 40% και σε κάποιες φθάνει στο 50%. Από ό,τι φαίνεται, τα δημοτικά ψηφοδέλτια αποδεικνύονται πιο φιλικά προς τις γυναίκες.

Εκ πείρας γνωρίζουμε ότι ο β' βαθμός αυτοδιοίκησης φαντάζει πιο απόμακρος στις γυναίκες, αλλά και γενικότερα στους πολίτες. Από την αρχή, άλλωστε, της καθιέρωσής του, δεν φρόντισε να ρίξει γέφυρες επικοινωνίας με το γυναικείο πληθυσμό. Θα μπορούσε π.χ. να γίνει ειδική επιτροπή ισότητας. Θεσμικά κατοχυρωμένη, δίπλα με άλλες, για την εφαρμογή ειδικών πολιτικών. Θα μου πεις, εδώ καταργήθηκαν της Υγείας και Παιδείας, η Ισότητας μας μάρανε; Κοντολογίς, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έμεινε εν πολλοίς αθέατη σε ό,τι αφορά την ενδυνάμωση των γυναικών. Αντ' αυτής η περιφέρεια, που δεν είναι βαθμός αυτοδιοίκησης, καταγράφεται ως "ασχολούμενη" στα κιτάπια μας.

Ημιτελή πράγματα κάνουμε σ' αυτόν τον τόπο μια ζωή. Θυμάμαι, πόσες προσδοκίες εναποθέσαμε στην ίδρυση του β' βαθμού αυτοδιοίκησης. Θυμάμαι, επίσης, με τι ελπίδες προσβλέπαμε στη μεταρρύθμιση με τον κωδικό "Καποδίστριας". Γιατί, άραγε, βουλιάζουν όλα μέσα σε μια μίζερη, χωρίς έμπνευση πραγματικότητα; Πάσχουμε από μηχανισμούς παρακολούθησης, ελέγχου, αξιολόγησης; Αφήνουμε τις όποιες θετικές πρωτοβουλίες στην τύχη τους; Θλίβομαι, ξέρεις, όταν συναντάω ανθρώπους, σημαιοφόρους μιας πρωτοβουλίας, να αποφαίνονται μετά από λίγο: Δεν προχωράει το πράγμα...

Γι' αυτό δόξα να έχει η Μεγαλόχαρη, που καταφέραμε ο νόμος για το υποχρεωτικό ποσοστό γυναικείας συμμετοχής να εφαρμοστεί. Μένει τώρα να δούμε, τι ψάρια θα πιάσουμε. Αν θα αυξήσουμε το ποσοστό των αιρετών γυναικών της Τ.Α. ή, όπως λέει φίλος, με τη διασπορά των ψήφων, θα πάμε ίσως και χειρότερα; Αλλά γι' αυτό δεν θα επιρρίψουμε ευθύνες στον νόμο, που όπως και να χει είναι ένα σημαντικό βήμα. Είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω την παρουσίαση κάμποσων ψηφοδελτίων. Ομολογώ, ότι εντυπωσιάστηκα από τα προσόντα των προτεινόμενων γυναικών. Εκτός από τα επαγγελματικά τους εφόδια, έχουν ενασχόληση με κοινωνικές δραστηριότητες αξιοζήλευτες, ως μέλη μη κυβερνητικών οργανώσεων, μη κερδοσκοπικών σωματείων. Πρόκειται για ένα πλούτο κοινωνικό - εθνικό, που οι στρεβλές προτεραιότητες και ιεραρχήσεις της περιόδου είναι αμφίβολο αν θα επιτρέψουν να φανεί. Αν και, κι αν δεν ήταν οι Ξηροί, όλο και κάποια δικαιολογία θα είχε προβληθεί ως εμπόδιο, προκειμένου το αληθινό πρόσωπο των πραγμάτων να παραμένει στη σκιά.

Και μια και ανέφερα τη συγκυρία: πολιτιστικό σοκ έπαθα τις προάλλες, καθώς το κρατικό ραδιομέγαρο διέπραξε το ανεπίτρεπτο. Το τηλεοπτικό ρεπορτάζ έδειχνε τη

συνάντηση του πρωθυπουργού με δημάρχους ξένων σημαντικών πόλεων. Τι ρεπορτάζ δηλ., ψυχία έδειχνε. Με φανερή αγχώδη σπουδή ο παρουσιαστής εγκαταλείπει τον πρωθυπουργό για να συνδεθεί με το κοσμοϊστορικό γεγονός της μετακίνησης Ξηρού καρέ καρέ. Δηλαδή τι μου "είπε" εμένα, ως αφελή πολίτη, η κίνηση αυτή; Ότι η τρομοκρατία είναι πάνω από την πολιτική και ο Ξηρός πάνω από τον πρωθυπουργό της χώρας.

Μέσα σ' αυτό το άγριο κλίμα, το κλείσιμο των φετινών συνδυασμών, ούτε λίγο ούτε πολύ, είναι πράξη εξόχως δημοκρατική, για να μην πω αντίστασης!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/09/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Όλο και πληθαίνουν τα μηνύματα που λαβαίνουμε στην ταχυδρομική μας διεύθυνση, γεμάτα έκδηλη αγωνία και έντονη ανησυχία για το τι μπορεί να συμβεί στο Ιράκ. Πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, έχουν ήδη δραστηριοποιηθεί. Θα 'βαζα ένα δημοσιογραφικό τίτλο στην ενότητα των μηνυμάτων: "Να πούμε ΟΧΙ στον Μπους".

Φαίνεται, πως η διεθνής κοινή γνώμη δεν έχει πειστεί για τους διακηρυσσόμενους σκοπούς της περιώνυμης "αντιτρομοκρατικής" εκστρατείας της αντιμινιστρείσιον.

Μέσα από τους δρόμους της κοινής λογικής οι πολίτες του κόσμου φθάνουν στην ουσία της πραγματικής στόχευσης των στρατιωτικών σχεδίων κατά του Ιράκ: ονόμασέ με στρατηγικό υγρό, αλλιώς πετρέλαιο.

Την ωμότητα των σχεδιασμών της αμερικανικής διοίκησης φαίνεται, πως δεν μπορεί πια να κρύψει η διάτρητη δικαιολογία της καταπολέμησης της τρομοκρατίας διά του πολέμου.

Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών σε όλες τις χώρες του κόσμου αποδοκιμάζει την τρομοκρατία και κατανοεί πως αυτή στρέφεται κατά των συμφερόντων των κοινωνιών. Αντιλαμβάνεται πως η τρομοκρατία βρίσκεται στον αντίποδα της δημοκρατίας και της κίνησης της ανθρωπότητας προς τα μπρος. Δεν χρειάζεται επιπρόσθετα επιχειρήματα ο κόσμος για να καταλάβει την εγκληματική φύση των τρομοκρατικών πράξεων. Εκείνο που χρειάζεται η ανθρωπότητα, εδώ και τώρα, είναι ελευθερία, δημοκρατία και δικαιοσύνη. Χρειάζεται την κοινωνία της αλληλεγγύης και τη γενναία κοινωνική πολιτική του κράτους και της αυτοδιοίκησης. Χρειάζεται ένα διεθνές περιβάλλον συνεργασίας και συνανάπτυξης. Και τότε θα νιώθει ασφαλής. Και τότε ο χώρος για αντικοινωνικές τρομοκρατικές πράξεις θα είναι ελάχιστος έως ανύπαρκτος. Όμως, όταν επικρατεί ο ηγεμονισμός του ιμπεριουμ των ΗΠΑ και η πολιτική των σταυροφοριών για την αρπαγή του παγκόσμιου πλούτου, ο "διαρκής πόλεμος" και το αφελές δόγμα "όποιος δεν είναι μαζί μας είναι με τους τρομοκράτες", τότε δημιουργείται το έδαφος για τυφλές καταστρεπτικές δράσεις. Πρέπει να αλλάξει το παγκόσμιο κλίμα και οι ΗΠΑ στην κατεύθυνση αυτή έχουν να παίξουν ένα κρίσιμο καταλυτικό ρόλο. Προσδοκούμε από τη μεγάλη αυτή χώρα να συμβάλει στην ομαλή πορεία των παγκόσμιων υποθέσεων, στην ειρηνική συνύπαρξη του κόσμου. Επιθυμούμε να δούμε το άλλο πρόσωπό της, έτσι όπως αυτό προβάλλει από τις θέσεις και τη δράση των οργανώσεων για την ειρήνη, το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι όπως αυτό αναδεικνύεται στον στοχασμό διανοητών και δημιουργών, εκλεκτών τέκνων της. Αυτήν την Αμερική χρειαζόμαστε, σεβόμαστε και αγαπάμε. Το να αντιστεκόμαστε στα ιμπεριαλιστικά μιλιταριστικά σχέδια του κυβερνητικού αππαρατ, το να λέμε ΟΧΙ στον Μπους, δεν σημαίνει και αντιαμερικανισμό. Και δεν προσφέρουν καλή υπηρεσία όσοι και όσες σπεύδουν να μας δηλώσουν, χωρίς να μας ρωτήσουν δε, μέλη και οπαδούς του "αντιαμερικανικού"

κλαμπ. Μόνο και μόνο γιατί αντιταχθήκαμε στον πόλεμο κατά της Γιουγκοσλαβίας, του Αφγανιστάν, γιατί λέμε τώρα στεντόρειο ΟΧΙ στον πόλεμο κατά του Ιράκ.

Ξεχωρίζουμε τις ευθύνες της ηγεσίας και δεν τσουβαλιάζουμε όλους τους πολίτες συλλήβδην μαζί με το περιβάλλον Μπους.

Αλλά να μην πούμε, ότι ηγεσία που εξαπολύει ληστρικό πόλεμο (και πόλεμος είναι η πλήρης μορφή της τρομοκρατίας), καταστρέφοντας ζωές, δημιουργώντας συνθήκες μαζικού λιμού και λοιμού, είναι ανεύθυνη πέρα για πέρα; Το λιγότερο που μπορούμε να πούμε, έτσι δεν είναι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/09/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Νέα περίπτωση Σαφίγιας Χουσεϊνί μάς προέκυψε, χωρίς καλά καλά να συνέλθουμε από την πρώτη.

Ο λόγος για την επίσης Νιγηριανή Αμίνια Λαουάλ, που έχει καταδικασθεί σε θάνατο με λιθοβολισμό και που η υπόθεσή της εκδικάζεται σε τρίτο βαθμό στις 18- τρ. Η κατηγορία; Η συνήθης. Έφερε στον κόσμο παιδί, ενώ ήταν χωρισμένη.

Όλη η προσοχή μας αυτές τις ημέρες πρέπει να συγκεντρωθεί στην πίεση προς τις αρχές της Νιγηρίας, για να μην εκτελεστεί η αποτρόπαια ποινή, όπως έγινε και με τη Σαφίγια. Και να ομολογήσουμε χάριτες στο Φεμινιστικό Κέντρο Αθήνας, που οργάνωσε διαμαρτυρία έξω από την πρεσβεία της Νιγηρίας, έκανε διάβημα στον πρεσβευτή και τόνισε την εκστρατεία συλλογής υπογραφών από τη Διεθνή Αμνηστία.

Οι δεκάδες γυναικείες οργανώσεις που συσπειρώνονται στο Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών υπέγραψαν επίσης τη διαμαρτυρία, ενώ η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι ενεργητικά παρούσα στο θέμα.

Ευτυχώς που υπάρχουν άγρυπνες συνειδήσεις ανά τον κόσμο και χτυπούν το καμπανάκι του κινδύνου, όταν τα ανθρώπινα δικαιώματα προσφέρονται θυσία στον αναχρονισμό και σκοταδισμό.

Αναρωτιέμαι, ωστόσο, πόσες Σαφίγιες και Αμίνες δεν είχαν ή δεν έχουν την τύχη να έρθει η υπόθεση τους στο φως της δημοσιότητας. Πόσες συνθλίβονται και συντρίβονται υπό το βάρος μιας θρησκευτικής "ιερής" παράδοσης που μετράει την τιμωρία με την ανθρώπινη ζωή. Τιμωρία δε για εικαζόμενη εξωσυζυγική σχέση. Μα πού ζουν αυτοί οι άνθρωποι; Αν υποθεθεί, ότι ίσχυε ένα είδος σαρίας σε όλον τον κόσμο, θα είχε εξοντωθεί η πλειοψηφία των κατοίκων αυτού του πλανήτη.

Υπάρχει ένα θέμα για τη φίλη χώρα της Νιγηρίας και για όσες ακόμη αμφιρρέπουν μεταξύ σαρίας και κοσμικού νόμου, του συντάγματος δηλ. Αν η σαρία θεωρείται αντισυνταγματική, δεν μπορεί να αποτελεί βάση δικαίου απονομής δικαιοσύνης. Δεν είναι δυνατόν να θεωρείται αυτή η διαδικασία έγκυρη. Δεν είναι δυνατόν κάθε τρεις και τόσο να φρικιούμε στη σκέψη του λιθοβολισμού μέχρι θανάτου μιας νέας γυναίκας. Δεν είναι δυνατόν, μετά από αυτό, να αισθανόμαστε ασφαλείς με τα δικαιώματά μας στην Ευρώπη.

Η ποινή του θανάτου για τη μοιχεία, η εκτομή των γεννητικών οργάνων, το ρίξιμο στην πυρά, το "έγκλημα τιμής", το *jus primae noctis* (το δικαίωμα της πρώτης νύχτας) πρέπει να κηρυχθούν εξοβελιστέα από τη σύγχρονη ζωή. Τι θα πει παράδοση; Όταν η παράδοση πλήττει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα δεν μπορεί να έχει απαίτηση στον σεβασμό.

Μέτωπο, λοιπόν, χρειάζεται. Ακόμη πιο ισχυρό, απ' ό,τι σήμερα, ενάντια στον θρησκευτικό φονταμενταλισμό και τον ιντεγκρισμό. Είναι πολέμιος της αυτοδιάθεσης των γυναικών, πάει και τελείωσε. Και εδώ δεν δικαιολογείται σύγχυση. Το πεδίο είναι αποσαφηνισμένο. Υπάρχουν οι διεθνείς διασκέψεις που έχουν θέσει το πλαίσιο των δικαιωμάτων των γυναικών, που χαρακτηρίζονται ανθρώπινα δικαιώματα. Το μέτρο των πραγμάτων εξακολουθεί να είναι η Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών - 1979 και το Πρωτόκολλο αυτής της Σύμβασης. Δυνάμει του τελευταίου μπορεί υπό όρους να γίνει ατομική η συλλογική προσφυγή στην Επιτροπή της Σύμβασης σε περιπτώσεις βαριάς παραβίασης των άρθρων και τις προβλέψεις της τελευταίας.

Το δίλημμα τίθεται εκ των πραγμάτων: με τη σαρία ή το διεθνές δίκαιο;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/09/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Να 'μαστε πάλι εδώ, ύστερα από μια ανάπαυλα σιωπής, ατενίζοντας ένα θερμό φθινόπωρο και έναν ακόμα θερμότερο χειμώνα. Αφήνουμε πίσω το περίεργο καλοκαίρι του 2002, που συνδέθηκε όσο καμιά άλλη περίοδος της μεταπολίτευσης με την τρομοκρατία και την τρομολαγνεία.

Ο εθνικός καταζητούμενος συνελήφθη και ανέλαβε, λέει, την πολιτική ευθύνη (sic). Έτσι το καρέ συμπληρώθηκε. Όλα είναι τακτοποιημένα. Ο ηγετικός νους και οι εκτελεστικάριοι. Τέλος εποχής. Πάμε παραπέρα (πάμε;).

Ωστόσο, στο διάστημα αυτό έγιναν σημεία και τέρατα. Πολίτες υποδείχθηκαν ως ενεχόμενοι-ες στις εγκληματικές δραστηριότητες, το κλίμα δηλητηριάστηκε πέρα για πέρα. Καμιά συζήτηση νηφάλια και σοβαρή για θέματα σοβαρά δεν μπόρεσε να σταθεί. Και το κακό δεν είναι μόνο σε ό,τι μάθαμε. Συνηθίσαμε στην ατμόσφαιρα του θρίλερ, ντοπαριστήκαμε και ζητάμε κι άλλα τρομοσενάρια.

Κουφοντίνας οβερντόουζ!

Μέσα σ' αυτό το κλίμα πέρασε περίπου απαρατήρητο το πολύ σημαντικό γεγονός της διάσκεψης του Γιοχάνεσμπουργκ για τη Γη. Δεν φτάνει που δεν υπήρξε καμιά σοβαρή προετοιμασία (με εξαίρεση τις δραστηριότητες ορισμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων), μα και τις ημέρες της διεξαγωγής των εργασιών δεν έγιναν οι οφειλόμενες εξαντλητικές συζητήσεις αλλά και δράσεις.

Οι πρωτοφανείς -ως παραγγελία- πλημμύρες στην κεντρική Ευρώπη, που αποτέλεσαν το τραγικό πρελούδιο της Διάσκεψης, δεν κατόρθωσαν να συγκινήσουν και να συνετίσουν τις εξουσίες. Μεγάλες προσδοκίες συνόδεψαν αυτή την παγκόσμια συνάντηση. Οι αναγκαίες δεσμεύσεις όμως δεν αναλήφθηκαν τελικά.

Οι όποιες αγαθές προθέσεις σκόνταψαν στο τείχος της περιφρόνησης του περιβάλλοντος και της ίδιας της ζωής. Οι κυρίαρχες δυνάμεις της εποχής έναν θεό προσκυνούν και μόνο: το υπερκέρδος και τον ανταγωνισμό μέχρι εσχάτων. Υπάρχουν αντίρροπες δυνάμεις, ασφαλώς. Τώρα έχασαν την ευκαιρία, αλλά πρέπει να δουλέψουν ακόμα για να επιβάλουν τη λογική, ότι, ευτυχώς, συνειδητοποιείται πλέον πως τα προβλήματα και οι ανισότητες στον κόσμο είναι αλληλένδετα πράγματα. Η διασύνδεση φτώχειας και οικολογικής υποβάθμισης έγινε πια ορατή τοις πάσι. Η δε ισότητα των φύλων αναδείχθηκε, πέραν από κάθε αμφισβήτηση πλέον, ως προϋπόθεση και στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτή η παραδοχή μάς επιτρέπει να οικοδομήσουμε τη σκέψη και δράση μας στέρεα ως κίνημα και να μιλήσουμε πια για το ότι η ισότητα των φύλων είναι από τα μεγάλα πολιτικά ζητήματα του καιρού μας. Και να θυμίσω εδώ ότι περιλαμβάνεται, επίσης, στους "αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας", ως ένα από τα σημεία της διακήρυξης. Θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο, τώρα που αρχίζει ο διάλογος επί των προγραμματικών θέσεων για τις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η Τοπική Ατζέντα 21 να αποτελούσε αντικείμενο ενασχόλησης. Έχω

μια αγωνία, δεν σου κρύβω. Αν θα υπάρξει χώρος για μια σοβαρή συζήτηση, ή θα μείνουμε πάλι στην επιφάνεια, αρκούμενοι-ες σε ατάκες.

Αν κρίνω από τα κεντρικά ΜΜΕ, δημοτικές εκλογές θα γίνουν μόνο στην Αθήνα, ολίγον στη Θεσσαλονίκη, άντε και στην υπερνομαρχία Αθήνας - Πειραιά. Χρεοκοπημένα κλισέ και δικομματικές πρακτικές επαναφέρονται πάλι: οι δύο μονομάχοι και τα συναφή. Ας προσέξουν στην κυβέρνηση, που έχουν την πρώτη ευθύνη. Ας δώσουν την ευκαιρία στο σύστημα να αναπνεύσει, τουλάχιστον στα δημοτικά. Ας μην ωθούν δυνάμεις, εκτός συστήματος, για να μην επωάζονται αντικοινωνικές τρομοκρατικές πράξεις.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/08/2002

Αγαπητή Ευγενία,

"Μολών λαβέ", λοιπόν, και μη θεωρείς ότι δεν σε αφορά το πράγμα, επειδή το μολών αναφέρεται στο αρσενικό γένος. Το αρσενικό εμπεριέχει και το θηλυκό μέσα στον ιμπεριαλισμό του. Έπειτα, το "μολούσα λαβέ" ακούγεται εξωφρενικά ασυνήθιστο, αφού κατά τους σοφούς Λατίνους "η χρήση είναι ο κανόνας του ομιλείν".

"Μολών λαβέ" ασφαλώς, και πάσης Ελλάδος...

"Μολών λαβέ" όλα όσα, ως άχρηστες αποσκευές, αποτελούν βαρίδια στη μετακίνησή μου, τώρα που αποφάσισα κι εγώ να κάνω ένα διάλειμμα σιωπής. Κι αν δεν μπορείς να με ελαφρύνεις, φρόντισε να δεις ποια μπορεί να το κάνει, εν ανάγκη μισθώνοντας υπηρεσίες. Καθότι ανάγκη πάσα να αποδράσω, αφήνοντας πίσω το τρομοσενάριο που μας έχει προκαλέσει κατάθλιψη.

Πρωτίστως θέλω να ακουμπήσω χάμω το βάρος του Κουφοντίνα, από την ώρα που οι αρχές με κατέστησαν συνυπεύθυνη για τη σύλληψή του. Πώς, τώρα, εν υστέροις χρόνις να γίνω παρατηρητική και πονηρή, αφού αυτό το άθλημα δεν το άσκησα απ' όταν έπρεπε; Με έχει μάλιστα καταμπερδέψει το "Ποντίκι", δημοσιεύοντας τα 42 πρόσωπα του λαομίσητου αυτού τύπου, στα οποία αντιπροσωπεύεται ο μισός ανδρικός πληθυσμός - και όχι μόνο. Παραδίδω αυτήν την ευθύνη, διότι σε αυτά είμαι αποδεδειγμένα εντελώς άχρηστη.

Απάλλαξέ με, ακόμα, από το άγχος ότι ως αριστερή ανέχθηκα, αν δεν υπέθαλψα, την τρομοκρατία. Ε, όχι, δεν θα αποκτήσω τώρα ψυχολογικό τραύμα από το πουθενά. Διότι, εγώ, αν θες να ξέρεις, έζησα σε πολιτικά περιβάλλοντα που πάθαιναν αλλεργία με την ατομική τρομοκρατία. Και από το 1976-77 που συμμετέχω στην κοινωνική και πολιτική Αριστερά δεν αντιλήφθηκα κανένα μέρος, μικρό ή μεγάλο, της πολύπαθης αυτής παράταξης, που να φλερτάρει με αυτήν την απάνθρωπη πρακτική. Και δεν μπορεί να μου πετάς τώρα εσύ την καυτή πατάτα, την οποία δεν κατάλαβα από πού την πήρες πάσα και γιατί να την πάρεις άλλωστε. Συγγνώμη, το "εσύ" είναι εικονικό.

Θέλω, ακόμη, κάπου να εγκαταλείψω την αμφιβολία που πήγε προς στιγμήν να με κατακυριεύσει, ότι η γαλανή μας χώρα είναι το σκοτεινό άντρο των τρομοκρατών τύπου "17N". Όχι, κυρίες και κύριοι! Τέτοια φαινόμενα είναι ακραία, ακρότατα και περιθωριακά. Δεν χαρακτηρίζουν τους Έλληνες και τις Ελληνίδες, λαό ανοιχτό, δημοκρατικό και ευπροσήγορο. Θέλω να κοιτάω το γείτονα και τη γειτόνισσα στα μάτια, να τον/την εμπιστεύομαι, να του/της σφίγγω το χέρι.

Διάολε, Ευγενία, αυτό δεν θα μου το χαλάσει κανένας. Το πετάω, λοιπόν, έστω κι αν η πινακίδα υπαγορεύει: "απαγορεύεται η ρίψις μπαζών".

Και μια τελευταία παράκληση: "Μολών λαβέ" την ανασφάλεια, που μου προκλήθηκε από την κλοπή οπλισμού στην Κω. Μην παίζεις με τα νεύρα μου, βρε Ευγενία, και μην το βγάζεις τώρα το θέμα στα... διεθνή ύδατα. Και να πεις στην παρέα σου ότι δεν

μπορεί τώρα να απαξιώνουν έτσι το στρατό (χαβαλές, λούφα και παραλλαγή, ξέφραγο αμπέλι) και στη δημοσκόπηση να τον βγάζουν στις πρώτες αξίες (στρατός, εκκλησία, αστυνομία κ.λπ.). Τέτοιες σχιζοειδείς κρίσεις μακριά από μένα.

Όλα μπορούν να μου τα απαλλοτριώσουν, Ευγενία, όχι τη λογική μου!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/08/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν ξέρω τι λες, αλλά δεν μου φαίνεται νορμάλ ότι ένα μήνα τώρα η τρομοκρατία είναι η πρώτη είδηση και σε πολλές περιπτώσεις το μοναδικό θέμα στα μίντια. Έχει φρακάρει επικοινωνιακά το σύμπαν. Εντάξει, το θέμα είναι σοβαρό, αλλά τι σχέση έχει η σοβαρότητα με το θέαμα; Στις τηλεοράσεις παίζεται περίπου ένα σίριαλ, που στόχο έχει τον εντυπωσιασμό παρά την ανίχνευση της αλήθειας. Σε αυτό το επικοινωνιακό παιχνίδι δεν παίζουν μόνο τα μίντια, αλλά και οι αρχές. Παρατήρησες ποτέ γίνονται οι συλλήψεις; Όχι πουρνό - πουρνό, αλλά μεσημεριανές - απογευματινές ώρες, για να έχουν επιστρέψει οι εργαζόμενοι-ες από τις δουλειές και να είναι στο σπίτι, για να προλάβουν το πράιμ τάιμ. Η μεταφορά των κατηγορουμένων γίνεται με σκηνοθετημένη πομπή, που θα ζήλευε και ο Γαβράς. Την ώρα αυτή πάντα διακόπτεται η ροή των τηλεοπτικών προγραμμάτων για να παρακολουθήσει το πόπολο τη... νίκη της δημοκρατίας επί της τρομοκρατίας και να απολαύσει την ιστορικότητα των στιγμών. Η δημοσιότητα την οποία απολαμβάνουν οι φερόμενοι ως τρομοκράτες είναι επιπέδου αρχηγού του κράτους, αφού μαθαίνουμε και τι μενού σερβίρονται ήδη στον Κορυδαλλό. Τύφλα να 'χει το Ωνάσειο, δηλαδή. Το αθλιότερο, μέσα στον εντυπωσιασμό του, είναι ότι φωτογραφίζεται σειρά προσώπων, ως ενεχόμενων στην τρομοκρατία, ορισμένοι-ες δημοσιογράφοι, μάλιστα, λένε ότι τα γνωρίζουν και λίγοι συγκινούνται. Κάποιος όμως διοχετεύει αυτές τις πληροφορίες έντεχνα εκ μέρους των αρχών. Αλλιώς, δεν γίνεται παιχνίδι. Άμα τώρα προσθέσεις σε όλα αυτά τη διαρροή των υλικών, την επίθεση που πήγε να εξελιχθεί σε πογκρόμ, αλλά αναχαιτίσθηκε, κατά δικηγόρων, για να μην αναλάβουν την υπεράσπιση, έχεις ήδη μια εικόνα που παραπέμπει σε πολιτικό τζόγο.

Με όλα αυτά που αράδιασα δεν συνάδει η πολυθρύλητη σοβαρότητα του υπουργείου και της Αντιτρομοκρατικής.

Ακούστηκαν στο διάστημα αυτό του κόσμου οι υπερβολές. Είναι οι στιγμές που αισθάνεσαι ξένη σε αυτή τη χώρα και θέλεις να πάρεις των ομματιών σου. Για όλα τα δεινά της εξωτερικής πολιτικής κινδυνεύει να... ενοχοποιηθεί η διαβόητη οργάνωση. Σιγά, βρε παιδιά, σε λίγο θα μας πείτε ότι ευθύνεται για το Κυπριακό. Έλεος!

Αφού, όμως, ήμασταν διεθνώς ρεζίλια, γιατί οι ιθύνοντες δεν θέσατε το θέμα της εξάλειψης της δράσης της ως προτεραιότητα;

Ποιους βόλεψε η ύπαρξη τρομοκρατικών χτυπημάτων; Πάντως, όχι τα λαϊκά συμφέροντα.

Και έρχεστε τώρα να μας αναλύσετε την πρωτεύουσα σημασία που έχει η αντιμετώπιση της 17 Νοέμβρη; Εμείς το ξέραμε από πάντα. Εσείς;

Αυτό που σκέπτομαι τις τελευταίες μέρες με την ανθρωποφαγική διάθεση που υπάρχει και την έλλειψη επάρκειας από ορισμένους-ες παρουσιαστές-ριες, που φτιάχνουν όμως κλίμα, είναι ο γολγοθάς των μελών των οικογενειών των υπόπτων.

Ο πόνος των συγγενών των θυμάτων, που είναι επίσης μεγάλος, φτιάχνει γέφυρα με την κοινωνία. Για τους/τις συγγενείς των κατηγορουμένων επαπειλείται κοινωνική απομόνωση. Είναι ολοκληρωτική αντίληψη η διάχυση της ενοχής, εφόσον αποδειχθεί, σε όλη την οικογένεια. Κάτι δηλώσεις και σχόλια που άκουσα από παράγοντες της Εκκλησίας σε σχέση με τον παπα-Ξηρό δεν μου άρεσαν καθόλου.

Τι μεθοδεύεται; Δίωξη;

Κοντολογίς, το θέμα εξελίσσεται περισσότερο σύνθετο απ' όσο αναμενόταν.

Χρειάζεται κριτική σκέψη και επαγρύπνηση. Δεν είναι τυχαίο που ο κόσμος κάτω είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικός και σε απόσταση από την ευφορία των πάνω.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/07/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Μπήκες σε νέα εποχή και δεν το ξέρεις, όσο κι αν η τρομοφιλολογία σε τραβάει πίσω. Ήδη διάγουμε, ευτυχώς, τη μετα-μεταπολιτευτική περίοδο, καθώς μας βεβαιώνει μια πλειάδα αναλυτών, παρατηρητών της δημόσιας ζωής, πολιτικών κ.λπ. Διάβασα ότι σημαίνουν πρόσωπο της ξένης διπλωματίας χαρακτήρισε το σημερινό περιβάλλον και τις προοπτικές του ως "νέα Ελλάδα". Και να φαντασθείς, μου 'ρθε πάραυτα στον νου η "Νέα Τουρκία", το όνομα του νεοπαγούς κόμματος, που εξήγγειλε ο Ισμαήλ Τζεμ στη γείτονα.

Εκ πρώτης ακοής, ωραία η φρεσκαδούρα, στο βαθμό που η ανανέωση δεν συνιστά αναπαλαίωση βέβαια. Επειδή, όμως, τα φαινομενικά αθώα πράγματα δεν σημαίνει ότι είναι κιόλας τέτοια, είμαι υποχρεωμένη ως πολίτης να κάνω δεύτερες σκέψεις.

Τι χαρακτήρα δίνουν ορισμένοι σ' αυτή τη νέα εποχή που τάχα ανέτειλε; Θα πεις, είναι αυτονόητο: να πετάξουμε τα βαρίδια, να απαλείψουμε τα αρνητικά. Ποια όμως είναι τα αρνητικά; Υπάρχει σκοπιά ταξικής αξιολόγησης ως προς το τι είναι βλαπτικό και τι λυσιτελές. Δεν νομίζω ότι μπορούμε να συμπέσουμε οι πάντες στην αξιολόγηση.

Σε ακτίνα πενήντα χρόνων πίσω, η περίοδος από το '74 και 'δω δεν ήταν από τις χειρότερες. Το πολίτευμα κυλάει ομαλά, η τυπική κοινοβουλευτική δημοκρατία λειτουργεί, υποχώρησαν οι πολιτικές διακρίσεις (νομιμοφροσύνες κ.λπ.) υπάρχει ελευθερία της έκφρασης και του λόγου. Όμως, ο δικομματισμός, απόρροια ενός απερίγραπτου αντιδημοκρατικού εκλογικού νόμου, δεν επιτρέπει στο πολιτικό σύστημα να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η συγκέντρωση, από την άλλη, του πλούτου σε λίγα χέρια (ως προϊόν της διαπλοκής με το δημόσιο χρήμα και των κοινοτικών επιδοτήσεων) οδηγεί σε όξυνση των ανισοτήτων. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία αποκαταστάθηκε μεν, είναι ανάπηρη δε. Ζωντανές κοινωνικές δυνάμεις ωθούνται εκτός συστήματος τόσο στο αυτοδιοικητικό, όσο και στο κεντρικό επίπεδο. Τραγική είναι η ανισορροπία στην αντιπροσώπευση των φύλων στους θεσμούς.

28 χρόνια μετά οι θεσμοί είναι σε παρακμή και το κομματικό σύστημα δοκιμάζει κρίση. Κρίση αντιπροσώπευσης. Αποστεώνονται τα κόμματα και οι κοινωνικές οργανώσεις. Η γνώμη μου είναι ότι πρέπει πρωτίστως να ασχοληθούμε με το κομματικό φαινόμενο. Να ρίξουμε φως στη λειτουργία των κομμάτων. Κατά πόσο είναι χώροι παραγωγής πολιτικής, ιδεολογικών ζυμώσεων, προγραμματικών ιεραρχήσεων και στόχων και κατά πόσο μηχανισμοί; Δίνουν τη μάχη για την αυτονομία και την αξιοπρέπεια της πολιτικής ή σύρονται πίσω από ένα νεύμα χρηματιστηριακών κύκλων;

Αν, λοιπόν, είναι να μιλήσουμε με όρους μιας μετα-πολίτευσης, να σταθούμε σε αυτή τη βάση: στο coming back της πολιτικής δραστηριοποίησης των πρώτων δεκαετιών, στην ουσιαστική ιδεολογική και πολιτική αντιπαράθεση, που είναι συνώνυμη της σοβαρότητας. Με στόχευση να κλειδώσουμε τα θετικά και να ξεπεράσουμε τα

αρνητικά. Με στόχο την εμβάθυνση της πολιτικής δημοκρατίας και τη συμπλήρωσή της με την οικονομική δημοκρατία.

Αν, όμως, μιλώντας για τη νέα μεταπολίτευση εννοούμε πλήρη ενσωμάτωση στην παγκοσμιοποίηση με όρους υποταγής και απεμπόλησης της φυσιογνωμίας μας, αν εννοούμε νέα πολιτικά υποκείμενα ευπειθή στον ιμπεριαλισμό της νέας τάξης, είναι φανερό ότι κινούμαστε σε ολισθηρό δρόμο.

Το "ανάθεμα" στην "17 Νοέμβρη" δεν μπορεί να γίνει ανάθεμα όλης της μεταπολιτευτικής περιόδου. Ούτε άλλοθι για να καούν μαζί με τα ξερά και τα χλωρά.

Συνεννοηθήκαμε;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/07/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Και να θέλεις να αγιάσεις, δεν σε αφήνουν οι διάβολοι... (όνομα και πράγμα).

Καλοκαιρινή θα 'πρεπε να είναι η διάθεσή μας, δηλαδή χαλαρή. Κι όμως είμαστε σε συναισθηματική τσίτα. Πράγματι, σαν να βλέπουμε μια καλογυρισμένη ταινία αστυνομικο-πολιτικού περιεχομένου με πολλά ευρήματα, όπου το στυγερό συνταιριάζεται με το ειδυλλιακό, η ωμή βία με την οραματική ιδεολογία, το απεχθές με το συμπαθές.

Αλλά η ζωή δεν είναι ταινία, και εκεί είναι η διαφορά. Δηλαδή όλα αυτά είναι συνυφασμένα με πολύ πόνο, με μεγάλη αναστάτωση.

Πολλές οι απορίες, τα ερωτηματικά, οι κρίσεις των πολιτών.

Σταχυολογώ μερικά μηνύματα:

- Δηλαδή, βγαίνει ότι αντί για παπαδόπαιδα έχουμε διαβολόπαιδα;
- Πού ήταν όλοι αυτοί οι εμβριθείς αναλυτές του φαινομένου "17 Νοέμβρη"
- Το Παρίσι του φωτός έγινε του σκότους και του ερέβους;
- Βρε μανία με τους αριστερούς, ντε και καλά να "εντάξουν" και τη "17 Νοέμβρη", στην αντιστασιακή αριστερή δράση.
- Από μαζοχισμό πάσχει μέρος της Αριστεράς. Κι αν δεν την ενοχοποιούν για το προπατορικό αμάρτημα, σπεύδει να ενοχοποιηθεί η ίδια.
- Να απολογηθούμε, σύντροφοι, και για την αντιστασιακή δράση (sic) της "17 Νοέμβρη"

Σας τη χαρίζω.

(Κι εγώ το ίδιο).

- Μήπως η Αριστερά ήταν στην εξουσία από τη μεταπολίτευση κι εδώ και αυτό διέλαθε της προσοχής μας. Αυτοί που άσκησαν εξουσία και είχαν τα γένια και τα χτένια, αυτοί να απολογηθούν για εγνωσμένες πλέον "αμέλειες" και παραλείψεις και αδράνειες. Εντάξει; (Συμφωνώ και επαυξάνω).

- Δεν αποφεύχθηκαν, τελικά, τα στραπατσαρίσματα προσώπων. Όργιο φημών για δήθεν εμπλοκή προσωπικοτήτων κυκλοφόρησαν στα δημοσιογραφικά γραφεία. Κι αυτό δεν είναι για κουτσομπολιό. Η κατηγορία για τρομοκρατική δράση δεν είναι

καθόλου ανώδυνη. Με αυτά δεν παίζουν (αστειεύεσαι; ζητήματα ζωής και θανάτου είναι...)

- Το εγχειρίδιο του καλού τρομοκράτη... Τέτοια διαφήμιση των μεθόδων της τρομοκρατίας από τηλοψίασ ούτε στο όνειρό μας.

(Και το σεμινάριο του επίδοξου τρομοκράτη, επίσης).

- Οι γυναίκες που άπτονται της υπόθεσης; Είναι περιφερειακά στοιχεία ή στον σκληρό πυρήνα (Ας όψονται οι ξανθές).

- Τόσοι πολλοί Έλληνες και τόσες Ελληνίδες "έπεσαν από τα σύννεφα" (χωρίς αλεξίπτωτο) σε τόσο λίγο διάστημα και προσγειώθηκαν επιτυχώς (θαύμα, θαύμα!)

Να τώρα και το δικό μου σχόλιο: Ναι, καλό πράγμα είναι η εξάρθρωση της "17 Νοέμβρη". Αρκεί να μην την διαδεχθεί η υπερκρατική τρομοκρατία της νέας τάξης. Μία - μία απαλείφονται οι θεωρούμενες εκτός ελέγχου εστίες στην ευρύτερη περιοχή (Οτσαλάν, Μιλόσεβιτς κ.λπ.).

Το εφιαλτικό σενάριο του "μεγάλου αδελφού" προσωπικά δεν μου επιτρέπει να χαρώ για τη θρυλούμενη νίκη της δημοκρατίας επί της τρομοκρατίας. Αυτά.

- Και κάτι επίσης, που θεωρώ αρνητική παρενέργεια των ημερών. Το ότι μιλάμε τόσο πολύ και σκεφτόμαστε πράγματα σηματοδοτημένα αρνητικά για το σύνολο. Πριν από λίγο καιρό η λέξη πόλεμος ήταν στην ημερήσια διάταξη. Τώρα η τρομοκρατία. Θα υπάρξει χώρος για κάτι θετικό; Για τον πολιτισμό, ας πούμε;

- Έχουμε τόση ανάγκη, μα τόση ανάγκη για αλλαγή κλίματος... Έχουμε μέσα μας αγριέψει... Έχουμε ανάγκη επιστροφής στην καθημερινότητα. Για να μπορέσουμε να θέσουμε και τα προβλήματα των γυναικών. Έτσι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/07/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Ένα βήμα μπροστά, δύο βήματα πίσω.

Έτσι κάπως μοιάζει να κινείται η υπόθεση που περιγράφεται ως "ίση συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης των πολιτικών αποφάσεων".

Δύο σημαντικές απώλειες σημειώθηκαν πρόσφατα. Η μια αφορά τη δρ. Σίμα Σαμάρ, η θητεία της οποίας δεν ανανεώθηκε στην κυβέρνηση των φυλάρχων του Αφγανιστάν. Η άλλη έχει να κάνει με την Ύπατη Αρμοστή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στον ΟΗΕ Μαίρη Ρόμπινσον.

Ατμόσφαιρα πένθους επικράτησε στις μη κυβερνητικές οργανώσεις που αγωνίζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όταν η ίδια ανήγγειλε την πρόθεσή της να μην επιδιώξει ανανέωση της θητείας της, τον Σεπτέμβριο. Και αυτή η αναγγελία έλαβε χώρα κατά την 58η Σύνοδο της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ στη Γενεύη (28.3-26.4.2002).

Αντιλαμβανόμαστε όλες και όλοι, ως μεγάλα παιδιά που είμαστε, από πού προέρχονται οι πιέσεις και τα εμπόδια, που αναγκάζουν την κ. Ρόμπινσον, την καταλληλότερη γι' αυτό το πόστο, ουσιαστικά σε παραίτηση.

Αρκετές ελληνικές γυναικείες οργανώσεις που πληροφορήθηκαν τα μαντάτα υπόγραψαν Διακήρυξη - Έκκληση την οποία προώθησαν στον ΟΗΕ και στην ίδια. Η σχετική πρωτοβουλία ανήκει στο Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και όλες οι σχετικές πληροφορίες υπάρχουν στις σελίδες του τεύχους 72 του "Αγώνα της Γυναίκας" που κυκλοφόρησε πρόσφατα.

Τι λέγεται στο κείμενο της Έκκλησης;

"Έχοντας επίγνωση ότι η αποχώρηση της κας Ρόμπινσον, θαρραλέας, αντικειμενικής και πεφωτισμένης υπερασπίστριας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε στιγμές τόσο κρίσιμες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ειρήνη σε ολόκληρο τον κόσμο, αποτελεί σοβαρό πλήγμα για τα Ενωμένα Έθνη και γενικότερα τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιαίτερα εκείνα των αδύνατων και περιθωριοποιημένων λαών και ατόμων του πλανήτη μας.

Κατανοώντας ότι γι' αυτές τις σπάνιες αρετές της προκάλεσε την αντίδραση των πανίσχυρων καταπατητών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίοι προφανώς προτιμούν έναν περισσότερο ευπειθή Ύπατο Αρμοστή των Ενωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Για τους λόγους αυτούς:

Εκφράζουμε τη βαθιά μας ανησυχία για τη δήλωση της κας Ρόμπινσον και την επικείμενη εκλογή διαδόχου της.

Ζητούμε εμφατικά από τα κράτη - μέλη του ΟΗΕ, τα αρμόδια όργανά του και την ίδια την κ. Μαίρη Ρόμπινσον να συμβάλλουν στη συνέχιση της άσκησης των αρμοδιοτήτων της ως Ύπατης Αρμοστή.

Καλούμε όλες τις ΜΚΟ να παρέμβουν για να επιτευχθεί ο στόχος".

Μακάρι να αποφευχθεί η δυσοίωση εξέλιξη της αποχώρησης στην οποία εξωθήθηκε η Αρμοστής. Στις παράδοξες εποχές που ζούμε ήταν μια κάποια ασφάλεια.

Τώρα θα έχουμε ακόμα περισσότερους λόγους για να ανησυχούμε για τα δικαιώματα στον κόσμο, που έχουν τεθεί στο στόχαστρο. Ουαί τοις αδυνάτοις!

Για τη Σίμα Σαμάρ γράψαμε το Μάρτη, με την ευκαιρία της επίσκεψής της στην Ελλάδα. Ήταν τότε αντιπρόεδρος της οργανικής μεταβατικής κυβέρνησης του Χαμίντ Καρζάι, υπεύθυνη για τις γυναικείες υποθέσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ούτε έξι μήνες δεν φτούρησε η χρέωση αυτή. Ανησυχούμε για την τύχη της, ανησυχούμε για την κατάσταση των γυναικών και τις προοπτικές του εθνικού σχεδίου, ενδυνάμωσης των γυναικών, που ετοίμασε η ίδια μαζί με τις γυναίκες.

Ρωτάμε τον ΟΗΕ, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους περίφημους εκπροσώπους της διεθνούς κοινωνίας, γιατί η παρέμβασή τους δεν εκδηλώνεται θετικά, παρά μόνο αρνητικά.

Γιατί αφήνουν τον αφγανικό λαό στη μαύρη τύχη του;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/07/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Ζέστη και συγκινήσεις είναι ένας εκρηκτικός συνδυασμός...

Καβατζάραμε χωρίς απώλειες το μουντιάλ, για να προσαράξουμε στην οδό Πάτμου. Μια ταπεινή οδός εξακοντίστηκε αίφνης στα ύψη της δημοσιότητας, αφού φέρεται να είναι το άντρο της τρομοκρατίας. Γείτονες και περίοικοι καλούνται να συνεισφέρουν στη διαλεύκανση της "υπόθεσης" κι αυτοί/ές εμφανίζονται καταγέλαστοι/ες, αφού στο ραντεβού με την ιστορία πέρασαν δίπλα. Ούτε είδαν ούτε άκουσαν τίποτα, προς θρίαμβο της ιδιότυπης απομόνωσης του σύγχρονου κλεινού άστεως. Και όπως μου 'πε προχθές η Αγγέλα, καιρός είναι να ενδιαφερθούμε για τη διπλανή μας πόρτα και να ψάξουμε το υπόγειο. Γύρευε να καθόμαστε πάνω σε κάνα οπλοστάσιο.

Τι γίνεται, βρε κορίτσια; Δίπλα μας και η τρομοκρατία; Κάτω από τη μάσκα του ευυπόληπτου πολίτη ο εκτελεστής; Κι εμείς που νομίζαμε ότι είναι τρόφιμος των σκοτεινών διαμερισμάτων των μηχανισμών και των "υπηρεσιών"!

Α, πα πα! Μέχρι και ραντεβού μπορείς να βγεις. Μου φαίνεται ότι θα το πάθουμε, όπως γνωστός καθηγητής - ερευνητής, ο οποίος, μετά πολυετή επώδυνη έρευνα της εμπορίας και πορνείας αλλοδαπών, κυρίως γυναικών, έπαθε την εξής ζημιά: Μόλις βλέπει έναν άνδρα αναρωτιέται: Αυτός είναι "πελάτης" ή όχι;

Ας σοβαρευτούμε. Η υπερεκπροσώπηση στα ΜΜΕ τις μέρες αυτές ειδήσεων, πληροφοριών και "πληροφοριών", εικόνων και αναλύσεων της τρομοκρατίας δεν σημαίνει διάχυση του φαινομένου στην κοινωνία. Δεν μας χρειάζεται κι άλλη δόση ανασφάλειας. Ούτε πρέπει να γίνουμε οπαδοί του Τζέιμς Μποντ και του Σέρλοκ Χολμς. Αυτό που ζητάμε είναι αποτελεσματικότητα στην εξάρθρωση παρόμοιων εγκληματικών μηχανισμών, που πλήττουν και τραυματίζουν την ίδια τη δημοκρατία. Τα στεγανά ποτέ δεν ωφέλησαν. Ναι, λοιπόν, στις προσπάθειες αντιμετώπισης. Αλλά με σοβαρότητα. Αλλά με προσοχή. Χωρίς να τσαλαπατούνται κεκτημένα δικαιώματα, ανθρώπινα δικαιώματα, χωρίς να θυσιάζεται η δημοκρατία στο όνομα της ενίσχυσής της. Στο τεχνητό δίλημμα "ασφάλεια ή δημοκρατία" απαντάμε "ασφάλεια μέσα από τη δημοκρατία".

Αυτά επί του θέματος των ημερών και δεν επιθυμώ να επανέλθω. Μην ξεχνάς, όμως, ότι διανύουμε περίοδο προετοιμασίας για τις δημοτικές εκλογές.

Μαθαίνω ότι πολλοί υποψήφιοι δήμαρχοι κάνουν ειδικές συγκεντρώσεις - συσκέψεις γυναικών, σε μια προσπάθεια προσέλκυσής τους στα δημοτικά πράγματα. Το βρίσκω θετικό. Αναπτύσσεται ένας διάλογος για την αξία της συμμετοχής στα κοινά, σε μια πανδύσκολη εποχή, που όλα συνωμοτούν εναντίον της κοινωνικοποίησης και της πολιτικοποίησης του ανθρώπου.

Να ήδη ένα κέρδος από την εισαγωγή του νόμου του "ενός τρίτου". Δεν πειράζει. Ας βασανιστούν οι επικεφαλής των συνδυασμών. Έτσι κι αλλιώς πρέπει να επιλέξουν με

κριτήρια σύνθετα και απαιτητικά το προσωπικό των συνδυασμών τους. Η ομάδα υλοποίησης του προγράμματος αποδεικνύεται σημαντικός κρίκος στην επιτυχία του δημοτικού έργου.

Κι ένα ακόμη για να κλείσω;

Επανέρχεται το ερώτημα αν θα τα καταφέρουν οι γυναίκες. Αν πρέπει να δώσουμε μια απάντηση, πέραν του ναι, εγώ λέω τα εξής: Με όρους φύλου, σε μακροφυλετική βάση, να το πω έτσι, δεν υπολείπονται των ανδρών. Ίσα - ίσα, εμφανίζουν τον δυναμισμό μιας ανερχόμενης κοινωνικά κατηγορίας, εκεί που το άλλο φύλο εμφανίζει σημεία κόπωσης. Όμως, αν μιλάμε για ικανότητες, δεξιότητες, ταλέντο, ε, αυτό πρέπει να τίθεται σε ατομική βάση, όχι σε φυλετική. Να εξετάζεται δηλαδή κατά περίπτωση. Έτσι δεν είναι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/06/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Επειδή ορισμένα σημεία από αυτά που έγραψα το περασμένο Σάββατο για τις γυναίκες πρόσφυγες δεν έγιναν κατανοητά, επανέρχομαι με παράδειγμα:

Στις 22-9-98 δολοφονήθηκε στο Βέλγιο η 23χρονη Νιγηριανή (πάλι Νιγηριανή!) Σεμίρα Αντάμου. Στην τρίτη -σημειωτέον- προσπάθεια που έκανε η βελγική αστυνομία να την απελάσει. Ο αστυνομικός τη φίμωσε με ένα μαξιλάρι στο κάθισμα του αεροπλάνου μέχρις ασφυξίας, μέχρι που την έπνιξε. Μερικές ίσως θυμούνται που κάναμε διαμαρτυρία έξω από τη βελγική πρεσβεία. Η Σεμίρα Αντάμου έφυγε από τη χώρα της και κατέφυγε στο Βέλγιο γιατί οι δικοί της ήθελαν να τη δώσουν σ' έναν υπέργηρο άνδρα.

Θα έπρεπε να της παρασχεθεί άσυλο από τις βελγικές αρχές; Θα έπρεπε. Θα έπρεπε η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της να θεωρείται επαρκής αιτία παροχής ασύλου; Βεβαίως. Τι λέει το άρθρο 16 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του / της Ανθρώπου: "Γάμος δεν μπορεί να συναφθεί παρά μόνο με ελεύθερη και πλήρη συναίνεση των μελλονύμφων (άρθρο 16, παρ. 2).

Να γιατί ζητούμε όλες αυτές οι παραβιάσεις βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών να θεωρούνται λόγος παροχής διεθνούς προστασίας και ασύλου.

Μα θα μου πεις, άλλες γυναίκες μπορεί να μην το θεωρούν αυτό τραγωδία ή να το επιδιώκουν κιόλας. Σωστά. Γι' αυτό έγραψα προχθές, ότι το αίσθημα της απειλής της ζωής ή της αξιοπρέπειας βιώνεται προσωπικά από το άτομο. Η δική της / του προσωπική εμπειρία είναι αυτή που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Η λογοδοσία στην οποία προβαίνουν οι γονείς ή ο αρραβώνας, με άλλα λόγια, της μικρής κόρης τους με έναν ανεπιθύμητο άνδρα, έχει τον χαρακτήρα της ανέντιμης εμπορικής συμφωνίας, που ακυρώνει τη δική της βούληση και αξιοπρέπεια. Τη μετατρέπει σε αντικείμενο και προϊόν και παραπέμπει σε εποχές δουλοκτησίας και φεουδαρχίας.

Η Σεμίρα Αντάμου υπήρξε η χαρακτηριστική περίπτωση της νέας γυναίκας, που δεν βολεύεται στον καθωσπρεπισμό των σεξιστικών περιορισμών της κοινωνίας, που υπερασπίζεται με τη ζωή της, τελικά, το δικαίωμά της στον αυτοπροσδιορισμό. Ήταν ανάγκη να πληρωθεί τόσο βαρύ τίμημα, ω συνευρωπαίοι;

Αφηγήθηκα ξανά αυτή την ιστορία -τόσο ηρωικά πένθιμη για τη Σεμίρα, τόσο ευτελιστική για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό- προκειμένου να μπορούμε να απαντήσουμε χειροπιαστά, όταν μας ρωτούν υποκριτικά: Τι εννοείτε ότι η βία λόγω φύλου ή ο σεξισμός, με ό,τι συνεπάγεται για τη θέση των γυναικών, πρέπει να αποτελούν δικαιολογία για παροχή ασύλου;

Τώρα που το "ασφαλιστικό" της ανασφάλειας ψηφίστηκε, όπως ψηφίστηκε, μπορώ να το πω χωρίς να κατηγορηθώ για σκοπιμότητα. Ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ διέπραξε "ανφαίρ", όταν ενώ είχε κατατεθεί το ν/σ στη Βουλή απαγόρευσε τη συνάντησή του

Τμήματος Γυναικών του ΣΥΝ με τη Γραμματεία Γυναικών της ΓΣΕΕ, στην έδρα της τελευταίας.

Δεν υπάρχει προηγούμενο παρόμοιου αυταρχισμού στα 25 περίπου χρόνια που συνεργαζόμαστε γυναικείες - φεμινιστικές οργανώσεις και επιτροπές γυναικών των συνδικάτων. Αισθανόμασταν οικεία με τη ΓΣΕΕ. Επί κ. Χ. Πολυζωγόπουλου αυτό το αίσθημα απωλέσθηκε. Ο πρόεδρος της Συνομοσπονδίας έδρασε εναντίον των ευρωπαϊκών κατευθύνσεων για συνεχή και συστηματικό διάλογο και συνεργασία γυναικείων οργανώσεων, γυναικείων τμημάτων των κομμάτων και συνδικάτων.

Κρίμα, κρίμα!

Μία γυναίκα έχει στη διοίκηση κι αυτή θέλει να την εξουθενώσει. Και η πολιτική ανθρωποφαγία έχει τα όριά της, κύριοι!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/06/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Αφιερωμένη στη Γυναίκα Πρόσφυγα ήταν η Δεύτερη Παγκόσμια Ημέρα προσφύγων φέτος, στις 20 Ιουνίου. Ελπίζω, οι ευαίσθητες ψυχές, που δεν απέλειπαν υπό τον ήλιο, να μπόρεσαν να συνδράμουν στην εκστρατεία στήριξης της πολύ ευάλωτης, όσο και αξιόλογης αυτής κατηγορίας ανθρώπων. Δεκατέσσερα εκατομμύρια γυναίκες και κορίτσια πρόσφυγες ανά τον κόσμο είναι κάτι παραπάνω από το μισό του προσφυγικού πληθυσμού. Όπως και στον μεταναστευτικό πληθυσμό, έτσι κι εδώ συντελέστηκαν αλλαγές. Άλλαξε το προφίλ του φύλου. Υπερεκπροσωπούνται πλέον οι γυναίκες, που λόγω διακρίσεων φύλου έχουν πολλές αιτίες και αφορμές για αναζήτηση προστασίας και ασύλου. Π.χ. κίνδυνος για τη ζωή τους επειδή "ατίμασαν" την οικογένεια (θυμάσαι την καταδίκη σε θάνατο διά λιθοβολισμού της Νιγηριανής φίλης), περιπτώσεις βιασμών σε συνθήκες ένοπλων συγκρούσεων και πολέμου, παραδοσιακές πρακτικές απίστευτης αγριότητας, όπως η εκτομή των γεννητικών οργάνων, ο αναγκαστικός (είχαμε μια τέτοια περίπτωση με τραγικό τέλος) και άλλες περιπτώσεις βίας λόγω φύλου.

Τα κράτη - μέλη της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, δηλαδή όλα, έχουν την υποχρέωση να παρέχουν σε άτομα προστασία υπό ορισμένους όρους. Το κάνουν όμως; Δυστυχώς, βρισκόμαστε σήμερα στην άχαρη θέση να υποστηρίξουμε τα αυτονόητα. Να συζητούμε την αλφαβήτα των δικαιωμάτων. Να κινδυνεύουμε να πάμε πίσω από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του/της Ανθρώπου.

"Το ζήτημα των αιτουμένων άσυλο και των προσφύγων μεταβάλλεται ολοένα και περισσότερο σε πολιτικό ναρκοπέδιο", εκτιμά η κ. Ντενίζ Φουκς, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών. Και τούτο διότι "τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) όσο και οι πολιτικοί των κρατών - μελών κρύβονται πίσω από τα μέτρα κατά της τρομοκρατίας, προκειμένου να εμποδίσουν τους αιτούντες άσυλο, και μεταξύ αυτών τις γυναίκες και τα παιδιά, να εισέλθουν στο έδαφος των χωρών της Ε.Ε."

Αυτά λέει η πρόεδρος του Λόμπυ και υπογραμμίζει ότι "το δικαίωμα στην προστασία είναι ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα για τις γυναίκες, τα παιδιά και τους άνδρες".

Πάει καιρός που ελληνικές διεθνείς γυναικείες οργανώσεις έχουν θέσει το ζήτημα της παροχής ασύλου σε γυναίκες που διώκονται για λόγους διακρίσεων φύλου, για λόγους βίας λόγω φύλου. Και μπορεί περιπτώσεις σαν αυτή ή και άλλες να είναι πέραν των κριτηρίων της Σύμβασης της Γενεύης, όμως απαιτούν το ίδιο διεθνή προστασία. Π.χ. βασανιστήρια, απάνθρωπη ή ευτελιστική συμπεριφορά, βαριά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το ίδιο το αίσθημα της δίωξης βιώνεται προσωπικά και καμιά επίκληση εξωτερικών παραγόντων δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία έναντι της προσωπικής εμπειρίας της διωκόμενης/ου, προκειμένου να μην της/του παρασχεθεί προστασία.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, λοιπόν, πρέπει να τεθούν στο κέντρο της συζήτησης για το άσυλο και το προσφυγικό φαινόμενο.

Τι εμποδίζει, άραγε, ώστε αυτές οι στοιχειώδεις και αυτονόητες για το επίπεδο του πολιτισμού μας πρακτικές να μη βρίσκουν εφαρμογή; Η υστερία της "αντιτρομοκρατικής" πολιτικής. Στη μαύρη τρύπα αυτής της επινόησης, ότι ο κόσμος συλλήβδην απειλείται από την τρομοκρατία, κινδυνεύουν να εξαφανιστούν μαζί με το διεθνές δίκαιο και τον νόμο και ο πολιτισμός και η κοινή λογική και ευαισθησία. Αλλά επ' αυτού θα επανέλθουμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/06/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Άσε, νούμερο στις επιθεωρήσεις του καλοκαιριού θα γίνουμε, φιλενάδα. Η διαφημιστική καμπάνια για τη στήριξη των γυναικείων υποψηφιοτήτων στα δημοτικά και νομαρχιακά ψηφοδέλτια, που λάνσαρε το υπουργείο Εσωτερικών και η ΚΕΔΚΕ, λες και έγινε για τους γελοιογράφους και τους επιθεωρησιογράφους. "Εγώ με τον Δήμο;" αναρωτιούνται οι τέσσερις τύπου γυναικών, όπου Δήμος είναι το αρσενικό, που προσωποποιεί τον θεσμό της Αυτοδιοίκησης και είναι προς κατάκτηση από το θηλυκό.

Ο μυστηριώδης και μυστήριος αυτός μίστερ Δήμος διαθέτει κρυφές χάρες, που κατά ανεξήγητο τρόπο οι γυναίκες δεν έχουν πάρει χαμπάρι. Είναι, λοιπόν, εκεί, προσωποποίηση της γοητείας και της έλξης, και ρίχνει τα δίχτυα του στις ανυποψίαστες γυναίκες, που μέρος τους τουλάχιστον προβληματίζεται: να ενδώσω;

Τέλος πάντων, κατά το στόρι πάντα, ενώ στην αρχή παριστάνουν τις δύσκολες, στο τέλος ενδίδουν και μέσα στην καλή χαρά όλες είναι με τον Δήμο (ποιος είσαι μεγάλη; Ο εθνικός εραστής, ίνα μην είπω ο εθνικός επιβήτορας;).

Πείθονται δηλαδή ομαδόν, ότι πρέπει να ζήσουν τη δυνατή σχέση που αρχίζει τον Οκτώβριο με αυτόν τον τύπο, που λέγεται Δήμος.

Για την ιστορία, τα πρότυπα που έχουν επιλεγεί είναι λίαν αντιπροσωπευτικά: η νοικοκυρά, η αρχιτεκτόνισσα, η γυμνάστρια και η κεραμίστρια.

Λάθος, κύριοι: Η μοντέλα πού είναι; Οι κυρίες Μπάρκα και Χειλουδάκη επιτρέπεται να απουσιάζουν; Αμ, οι στριπτιζέζ; Διότι βεβαίως, δεν θα περίμενες να είναι μέσα καμιά ανασκουμπωμένη αγρότισσα, σκυφτή πάνω από το χώμα!...

Κάτσε τώρα να ακούσεις τι έγινε στη βραδιά της δημόσιας παρουσίασης της πολυδάπανης εκστρατείας στο "Αθηναϊς", στο must της κοσμικότητας. Γιατί, αν δεν τα πω, θα σκάσω.

Πήγα κι εγώ, η αφελής, μαζί με εκατοντάδες γυναίκες για να στηρίξουμε τα μέτρα εφαρμογής του νόμου, τον οποίο πολλοί παράγοντες δεν θέλουν. "Δεν βρίσκουμε γυναίκες" λένε και τα λοιπά. Αισθάνομαι κάποια συνευθύνη για την τύχη του, γιατί ήμουν απ' αυτές που από το 1988 πίεζαν για νομοθετική ρύθμιση. Και μου 'ρθε ο ουρανός σφοντύλι. Διότι η όλη σύλληψη του διαφημιστικού μηνύματος στηρίζεται στο σεξουαλικό υπόβαθρο. Γελοιοποιεί την υπόθεσή μας και τη μετατρέπει από δημόσια σε στενή προσωπική. Τουλάχιστον να εξέπεμπε ερωτισμό η σύλληψη να πάει στα κομμάτια.

Είναι μια κατασκευή που απωθεί. Είμαι δε οργισμένη, γιατί αυτή η σοβαρή υπόθεση της συμμετοχής των γυναικών στα κοινά σεβρίεται με ένα τόσο απολίτικο τρόπο.

Φτάνει πια! Δεν μπορούν τα πάντα να ακυρώνονται στον ιμπεριαλισμό του lifestyle και να υπακούμε στον πανσεξουαλισμό. Ε, όχι και το ΥΠΕΣΔΔΑ και η ΚΕΔΚΕ να σέρνουν τον χορό της ελαφρότητας.

Αυτή η δυσ-φημιστική εκστρατεία πρέπει να σταματήσει. Προσωπικά αισθάνομαι προσβεβλημένη ως πρόσωπο.

Στον υπουργό Εσωτερικών, που ήταν εκεί, μίλησα χωρίς περιστροφές. Έδειξε ενοχλημένος σφόδρα και το μόνο που είπε "πώς κάνετε έτσι. Πω, πω, πώς κάνετε έτσι, βρε παιδιά". Είναι αλήθεια, ότι έγινε δέκτης παρατηρήσεων εκ μέρους αρκετών στελεχών.

Μετά την οργή μας έπιασε νευρικό γέλιο. Γελάγαμε ως αργά το βράδυ. Το ρίξαμε στο καλαμπούρι: "Είσαι με το Δήμο;", "Όχι είμαι με τον Γιώργο". Είναι κι αυτό μια αντίδραση. Υγιής αντίδραση!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/06/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Κυκλοφορεί προς υπογραφή κείμενο "Δήλωση - Έκκληση" Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), πολύ σημαντικό για δύο κυρίως λόγους: \\\Πρώτον\\, για τις ουσιαστικές επισημάνσεις και εκτιμήσεις που κάνει πάνω στην επιμελώς καλλιεργούμενη ροή των πραγμάτων. \\\Δεύτερον\\, διότι οι ΜΚΟ προωθούν - επιτέλους- τα θέματα της ειρήνης και ασφάλειας στο μέσον της δημόσιας συζήτησης, βγάζοντάς τα από τον στενό κύκλο της υψηλής πολιτικής και των επαϊόντων.

Ιδού το κείμενο που πρέπει να υπογραφεί:

"\\Η Ευρώπη δεν πρέπει να ακολουθήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες στον δρόμο του πολέμου\\

Με την ευκαιρία της επίσκεψης Bush στην Ευρώπη οι οργανώσεις που υπογράφουν την παρούσα διακήρυξη καλούν τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διαχωρίσουν σαφώς τη θέση τους από την αμερικανική πολιτική σε σχέση με τους πολέμους που ετοιμάζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες με την πρόφαση του αντιτρομοκρατικού αγώνα.

Οι υπογράφουσες οργανώσεις καταδικάζουμε το χαρακτηρισμό ορισμένων χωρών σαν 'άξονα του κακού' κατά των οποίων οι ΗΠΑ ζητούν συστράτευση των Ευρωπαίων, και ερωτούμε:

* Ποιος έχει και πώς απέκτησε το δικαίωμα να χαρακτηρίζει ορισμένες χώρες σαν "κακές" και άλλες -τη δική του και όσες την εξυπηρετούν- σαν "καλές"

* Με τι δικαίωμα αποδυναμώνουν και υποκαθιστούν τον ΟΗΕ, μοναδικό forum και ελπίδα όλων των λαών του κόσμου και ιδίως των αδυνάτων και καταπιεσμένων;

* Πώς η Υπερδύναμη που αποδείχθηκε από χρόνια, ιδίως από τις 11 Σεπτεμβρίου, φωλιά της σοβαρότερης τρομοκρατίας στον κόσμο και κέντρο εκπαίδευσης τρομοκρατών, τολμά να κατηγορεί άλλες χώρες με ασυγκρίτως αραιότερα και ελαφρότερα κρούσματα σαν τρομοκρατικές;

* Πώς με πρόφαση την αντίκρουση των σχετικών \\\πιθανών\\ κινδύνων, επιβάλλει - χωρίς καμιά αναλογικότητα- \\\την βέβαιη και άμεση\\ κατάργηση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων με δήθεν "αντιτρομοκρατικά" μέτρα;

* Ειδικότερα, πώς \\\ο πόλεμος\\, που επιφέρει \\\τη βέβαιη και άμεση κατάργηση\\ όλων, σχεδόν, των \\\Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ολόκληρων λαών\\ -αρχίζοντας από το δικαίωμα στη ζωή και προχωρώντας στα δικαιώματα στη σωματική ακεραιότητα, σε πολιτισμένο επίπεδο ζωής (που στηρίζεται στη σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή την οποία ο πόλεμος κάνει στάχτη), στην οικογενειακή ζωή, στη στέγαση, στην περιουσία, στην εργασία κ.ά- προβάλλεται \\\ως επιβαλλόμενο μέσο\\ αποφυγής \\\

υποτιθέμενων και ασυγκρίτως λιγότερο εκτεταμένων κινδύνων και μάλιστα εναντίον πολυάριθμων χωρών και δη ως προληπτικό μέτρο;\

Είναι φανερό ότι η μόνη απάντηση μπορεί να είναι: Αυτά όλα γίνονται με τη δύναμη του ισχυρότερου και αντίθετα με τη λογική, το διεθνές δίκαιο και το διεθνές συμφέρον.

Εμείς, εκπρόσωποι των πολιτών, ζητάμε \τον σεβασμό και την εφαρμογή, χωρίς δισταγμούς και αβαρίες, της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου\ που στοχεύει στην ειρήνη, δικαιοσύνη και ευημερία όλων των ανθρώπων και λαών και ιδίως των αδυνάτων. Με τις αρχές αυτές εναρμονίζονται κατ' εξοχήν οι αξίες του πολιτισμού μας. \Το κουρέλιασμά τους, ιδίως με πολέμους, δεν μπορεί παρά να οδηγήσει στην περισσότερο ή λιγότερο ταχεία καταστροφή της ανθρωπότητας και του ίδιου του πλανήτη.\

Κυβερνήτες της Ευρώπης! Συνειδητοποιήστε την κρίσιμη καμπή στην οποία βρισκόμαστε και τις τεράστιες ευθύνες σας.

Ευρωπαίοι πολίτες! Ας συνειδητοποιήσουμε το καθήκον μας και ας ενωθούμε για να \επιβάλουμε την παγκόσμια λαϊκή θέληση για Ειρήνη, Ελευθερία και Ισότητα, απαραίτητες προϋποθέσεις για δικαιοσύνη και ευημερία για όλους.\

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/06/2002

Αγαπητή Ευγενία,

... και συγχαρητήρια για την εκπομπή σας. Με συγχωρείτε, μπερδεύτηκα. Διότι, έχει καταντήσει πλέον "εθνική έκφραση" η εισαγωγική φράση. Απευθύνονται συγχαρητήρια σε εκπομπές πάσης φύσης τηλεσκουπιδιών, όπου η κακογουστιά, η ανηθικότητα, ο πάτος της κοινωνίας, η πιο βαριά αγραμματοσύνη, ο ανορθολογισμός, ο σκοταδισμός, διεκδικούν έπαθλο. Και υπάρχουν, ωστόσο, πολίτες που όχι μόνο βολεύονται να παρακολουθούν τα υποπροϊόντα, αλλά έχουν το θράσος και τη βλακεία να συγχαίρουν κιόλας τους / τις συντελεστές τους σε μια άτοπη επίδειξη καλών τρόπων.

Στο 'χω πει ήδη. Επιλέγω, τι θα δω. Και με την πάροδο του χρόνου, η συγκομιδή γίνεται ολοένα και πιο ισχνή, στο βαθμό που τα δελτία ειδήσεων έχουν απωλέσει τον πρωτογενή τους χαρακτήρα. Διότι η ανθυπολεπτομέρεια, η ελάχιστη πινελιά στην πολυεδρικότητα της ζωής δεν μπορεί να χαρακτηριστεί είδηση. Δεν είναι σοβαρό το δελτίο που τοποθετεί την επίσκεψη του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, στην κρισιμότερη περίοδο για τη λύση του Κυπριακού, μετά από μπαράζ "κοινωνικών" ειδήσεων, ντεραπαρισμάτων, επιθέσεων, ληστειών και φόνων. Έλεος!

Παντού οι ολιγαρχίες του χρήματος και της εξουσίας προσπαθούν να έχουν τον έλεγχο, αλλά, βρε αδελφή, κάπως τηρούν τα προσχήματα. Εδώ είναι τόσο εξόφθαλμα κυνική η παρέμβαση των διαπλεκομένων ελίτ, που προκαλεί οργή. Τώρα, ορισμένα κανάλια ανακάλυψαν την κρυφή γοητεία της... ακροδεξιάς. Λόγω επικαιρότητας. Αποενοχοποιούν τη φασιστική ιδεολογία και πρακτική, μπαζώνουν το χάσμα που τη χωρίζει από το πολιτικό σύστημα, τη δημοκρατία και τους θεσμούς της. Πέρασαμε πια σε οφθαλμοφανώς επικίνδυνα φαινόμενα.

Και κάνω έκκληση σε όσες και όσους έχουν τη δυνατότητα γνώσεων, χρόνου κ.λπ., να εντοπίζουν τις επικίνδυνες καμπές στην "ενημέρωση", να ενημερώνουν κι εμάς, να στηλιτεύουν τις εκτροπές και όλες και όλοι μαζί να επαγρυπνούμε.

Διότι στον ορίζοντα πυκνώνουν τα νέφη του φασισμού, ο οποίος βρίσκεται στον αντίποδα της ανεκτικότητας, του σεβασμού της διαφοράς και της πολυπολιτισμικότητας. Και βέβαια, μην περιμένεις σήμερα την προέλαση του φασισμού μέσα από σιδερόφρακτες μεραρχίες και μελανοχίτωνες.

Αναγνώρισέ τον μέσα από τον ογκούμενο λαϊκισμό, την περιφρόνηση και υπονόμηση των θεσμών, τον ιδεολογικό - πολιτικό αχταρμά "κοινωνικά αριστερός, οικονομικά δεξιός, εθνικά Έλλην", μέσα από την έμφαση "στους ελληναράδες" και την προσήλωση "στα ιερά και τα όσια" της φυλής, στον "ελληνοορθόδοξο πολιτισμό", μέσα από την παρέλαση στην TV των πιο χαρακτηριστικών περιπτώσεων του περιβάλλοντος της ντεκαντάνς που βιώνουμε. Η δημοκρατία θέλει δουλειά για να κρατηθεί. Και έχει γίνει διάτρητη.

Η συγκέντρωση του πλούτου και της επικοινωνιακής εξουσίας σε λίγα χέρια έχει προκαλέσει στρεβλώσεις.

Αναπτύσσονται τυφλές αντισυστημικές διαθέσεις σήμερα, εκρήξεις αύριο.

Όταν ο κοινοβουλευτισμός ευτελίζεται με τον Βεργή ή την Τσιτσιολίνα, όταν σε εκπομπή φερέλπιδους καναλιού ιερόδουλος βγαίνει αναζητώντας πελάτες, παρακινώντας στην πορνεία δηλαδή, και καμιάς αρχής το αυτί δεν ιδρώνει, όταν η διαφθορά έχει γίνει το σήμα κατατεθέν στη δημόσια διοίκηση των δημοκρατικών χωρών, όταν η βιομηχανία του σεξ αναβαθμίζεται σε σοβαρό τομέα της δυτικής οικονομίας, ε, τότε ετοιμαστείτε για τα χειρότερα.

Κι εσύ κι εγώ ας ετοιμαστούμε για επικές μάχες πεζοδρομίου, όταν σε λίγο θα τεθεί θέμα κατάργησης της ελευθερίας της άμβλωσης στο όνομα των δικαιωμάτων του "αγέννητου παιδιού". Τόσο καλά!

Ευπνήστε, επιτέλους!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/05/2002

Αγαπητή Ευγενία,

"Ξεσάλωσαν οι γυναίκες". "Μμ, να τις χαίρεσαι", "έχετε τρελαθεί;", είναι μερικές αντιδράσεις φίλων ανδρών στο φόντο του επικοινωνιακού θορύβου που δημιουργήσε η Νίτσα, η Υβέτ, η Στέλλα κ.λπ.

Θα μου πεις, τα δικά τους είναι σύκα και τα δικά μας καρύδια. Εντάξει, βρίθει ο τόπος από παραγοντισμό και τακτικισμό των ανδρών πολιτικών, υποψηφίων και εν ενεργεία.

Βαρεθήκαμε η πολιτική διαμάχη να διεξάγεται κατά μήκος των χαρακτηρισμών και των διαξιφισμών ερήμην της ουσίας.

Η πολιτική συζήτηση έχει γίνει ανιαρή και ανούσια. Κι όμως ο πολιτικός λόγος μπορεί να γίνει γοητευτικός και συναρπαστικός, όταν αφορά την ουσία των πολιτικών. Χρόνια τώρα, από αυτήν εδώ τη στήλη, υπερασπιζόμαστε την πολιτική, ως σχεδιασμό για την επίλυση των προβλημάτων, ως τρόπο εξορθολογισμού των διαφορών και πεδίο συμβιβασμών, προκειμένου να λειτουργεί η κοινωνία.

Έχουμε στηλιτεύσει κατά κόρον φαινόμενα που μεταβάλλουν την πολιτική σε πολιτικαντισμό. Δεν θα χαριστούμε τώρα, αν συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν εν πολλοίς την ανδρική πολιτική αγορά, υιοθετούνται από γυναίκες.

Ίσα ίσα, επειδή ακριβώς η γυναικεία συμμετοχή στην πολιτική συνοδεύεται από προσδοκίες ήθους και σοβαρής διαμεσολάβησης, όταν αυτά τα στοιχεία δεν είναι εμφανή, χάνει από χέρι το γυναικείο παράδειγμα.

Δύο φορές παραπάνω δεν γίνεται ανεκτή μία ανερμάτιστη γυναικεία πολιτική συμπεριφορά. Άλλωστε, το ίδιο το φεμινιστικό κίνημα συνόδευσε εξ αρχής το αίτημα της ίσης συμμετοχής με την επιχειρηματολογία περί εξυγίανσης και ανανέωσης της πολιτικής λειτουργίας. Urbi et orbi διακήρυξε, ότι οι γυναίκες είναι παράγων ανανέωσης της πολιτικής, ότι προσέρχονται στον στίβο της δημόσιας ζωής για να αποκαταστήσουν την αρχέγονη σημασία της πολιτικής, για να εργαστούν σοβαρά τέλος πάντων. Και το σοβαρό πάει χέρι χέρι με το αθόρυβο και το σεμνό. Πάει μαζί με αρχές.

Είπαμε, θέλουμε να συμμετέχουμε, όχι όμως ως θηλυκή έκφραση του παραγοντισμού, όχι ερήμην των ιδεών και των πολιτικών. Όσο κι αν έχουμε ανάγκη ως φύλο να διαχυθούμε σε όλους τους αρμούς της εξουσίας, αυτό δεν μπορεί να γίνει χωρίς προϋποθέσεις, ως αυτοσκοπός. Αλλιώς, θα μεταβληθούμε σε γραφικές φιγούρες και το πολιτικό σύστημα θα μας αποβάλει.

Δεν είναι, συνεπώς, έλλειψη φεμινιστικής αλληλεγγύης η μη υιοθέτηση γυναικείων πρακτικών, που υπερακοντίζουν ακραία παραδείγματα ανδροκρατικών συμπεριφορών. Άλλωστε, δεν είναι αυτό το πεδίο που πρέπει να επιλεγεί για την...

άμιλλα των φύλων. Στο πεδίο αυτό είμαστε από χέρι χαμένες. Το προνομιακό πεδίο για τη γυναικεία παρουσία στην πολιτική, που τώρα ανατέλλει, είναι αυτό των αρχών, των πολιτικών, των σοβαρών επιχειρημάτων.

Γι' αυτά ναι, να συζητήσουμε, όσο θέλεις.

Θα μου πεις αυτό είναι το πολιτικό κλίμα. Για να είσαι στις ειδήσεις, πρέπει να απασχολείς ως σκάνδαλο, ως "διαφωνών" και "διαφωνούσα". Τα μίντια προβάλλουν την επιφάνεια, τις extreme εκδηλώσεις, τις απειλές, τους χαρακτηρισμούς, την απόκλιση και τη στρέβλωση. Την περιφέρεια της πολιτικής. Σου λέει και η άλλη, πώς να γίνω γνωστή; Για να αποσπάσω την προσοχή των μέσων κάτι πρέπει να κάνω. Έχει δικαίωμα να κάνει ό,τι θέλει. Κι εμείς, όμως, έχουμε το δικαίωμα της αποδοκιμασίας ή της αποστασιοποίησης. Για να μην πω κάτι βαρύτερο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/05/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Προκειμένου να κάνουμε κάτι χρήσιμο σήμερα, λέω να φιλοξενήσουμε το Ψήφισμα Γυναικείων Οργανώσεων, που συγκεντρώθηκαν να τιμήσουν την Ημέρα της Γυναίκας στο Βαθύ της Σάμου. Η Ημέρα της Γυναίκας πέρασε, η σημασία των αιτημάτων των γυναικών παραμένει.

Είναι ευκαιρία να δούμε πώς σκέφτονται οι γυναίκες -ή έστω ένα τμήμα τους- στις λεγόμενες ακριτικές νησιωτικές περιοχές:

Εμείς που συγκεντρωθήκαμε σήμερα, στις 8 Μάρτη του 2002, στην αίθουσα του Δήμου Βαθέος, λέμε \\OXI:\\

- Στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους στο όνομα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.
- Στους τρομονόμους, τα διεθνή εντάλματα σύλληψης, στον χαρακτηρισμό των λαϊκών αγώνων και κινημάτων ως τρομοκρατικών.
- Στην ανατροπή και ιδιωτικοποίηση της κοινωνικής ασφάλισης της πρόνοιας, της υγείας, της παιδείας.
- Στην ασυδοσία των πολυεθνικών και των εφοπλιστών.
- Στη λύση των εθνικών μας θεμάτων σύμφωνα με τα ξένα συμφέροντα.

Λέμε \\NAI:\\

- Στις σχέσεις \\φιλίας,\\ συνεργασίας και αλληλεγγύης με όλους τους λαούς γείτονες και μη.
- Στη \\μόνιμη\\ εργασία με πλήρεις αποδοχές και πλήρη εργασιακά δικαιώματα, προσαρμοσμένα στις ανάγκες του αναπαραγωγικού μας ρόλου.
- Στην \\κοινωνική\\ ασφάλιση που εγγυάται μια επαρκή και ασφαλή σύνταξη.
- Στη \\δημόσια δωρεάν και αναβαθμισμένη υγεία\\ και κοινωνική πρόνοια.
- Στη \\δημόσια δωρεάν προσχολική αγωγή\\ και εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες.
- Στην \\προστασία του περιβάλλοντος\\ όσον αφορά τον αέρα, το νερό, την τροφή μας.
- Στις \\σύγχρονες, ασφαλείς και ταχείες συγκοινωνίες\\ για τα νησιά της πατρίδας μας.

Ζητούμε, ενώνοντας τις φωνές μας με όλες τις γυναίκες της πατρίδας μας, \\να σταματήσει\\ τώρα το \\αιματοκύλισμα\\ της \\Παλαιστίνης\\ και να δοθεί λύση σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΟΗΕ.

\\Δεν θα κουραστούμε, επίσης, τοπικά να ζητούμε:\\

- Τη στελέχωση, επιτέλους, και λειτουργία του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων.
  - Την κατάργηση της πληρωμής στους παιδικούς σταθμούς της Σάμου.
  - Κατασκευή Παιδικού Σταθμού και Νηπιαγωγείου στους Μυτιληνιούς.
  - Κατασκευή Παιδικού Σταθμού στον Πύργο για την εξυπηρέτηση των εργαζομένων μητέρων της Κεντρικής Σάμου.
  - Δημιουργία Πολιτιστικών Κέντρων στους Δήμους και τα Δημοτικά Διαμερίσματα.
  - Δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου στο κτίριο του 1ου Δημοτικού Σχολείου Σάμου, το οποίο θα απελευθερωθεί τον Σεπτέμβριο, μέχρι να ευοδωθεί η προγραμματισμένη μακροπρόθεσμη λύση.
  - Τη μη κατάργηση του ΠΙΚΠΑ, οι υπηρεσίες του οποίου εξυπηρετούν ντόπιους, μετανάστες, πρόσφυγες.
  - Άμεση λειτουργία του κτιρίου εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες.
  - Κατασκευή ξενώνα ενηλίκων για πολλές χρήσεις, αλλά και για κακοποιημένες γυναίκες.
  - Στήριξη και εφαρμογή νέων προγραμμάτων "Βοήθειας ηλικιωμένων στο σπίτι".
  - Ενημέρωση και εξασφάλιση προϋποθέσεων για την εφαρμογή προγεννητικού ελέγχου στον Νομό.
  - Ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην πολυεπίπεδη εκπαίδευση, μόρφωση και τον πολιτισμό, για τα παιδιά όλων των Δημοτικών Διαμερισμάτων.
  - Σύγχρονο και σύμφωνα με τις σημερινές απαιτήσεις της Τεχνικής Εκπαίδευσης εξοπλισμό των εργαστηρίων του ΤΕΕ στα νέα κτίρια.
- Ειδικά και σύμφωνα με το κυρίαρχο θέμα αυτής της εκδήλωσης \\\"Μετανάστες στον τόπο μας\\\", ζητούμε μαζί με τις φίλες που ζουν στη Σάμο:
- Προγράμματα στήριξης και ενσωμάτωσης των οικογενειών των οικονομικών μεταναστών.
  - Την άμεση επαναλειτουργία της ΝΕΛΕ για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στους ενήλικες.
  - Καλύτερη αντιμετώπιση των υπηρεσιών στην επαφή τους με τους μετανάστες.

Καλούμε όλες τις φίλες να παλέψουμε για όλα τ' άλλα που αφορούν και τις ίδιες, αφού αναφέρονται στον τόπο μας.

\\- Προοδευτική Κίνηση Γυναικών Σάμου (ΟΓΕ)

- Σύλλογος Γυναικών Μυτιληνίων (ΟΓΕ)

- Σύλλογος Κυριών και Δεσποινίδων Παγώνδα "Ομόνοια"

- Σύλλογος Γυναικών Ηραίου

- Σύλλογος Γυναικών Πύργου "Κυβέλη"

Για την αντιγραφή,

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ\\

11/05/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Σπονδή στη μητρική στοργή θέλω να είναι οι λίγες γραμμές της αλληλογραφίας μας σήμερα. Αναλλοίωτη στο διάβα της ιστορικής εξέλιξης η αγάπη της μητέρας στα παιδιά της. Από τις πολυτιμότερες αξίες η σχέση μάνας - παιδιού. Τη σημασία της ανιδιοτελούς αυτής αγάπης και της συναισθηματικής σου ασφάλειας την καταλαβαίνεις όταν είναι πια πολύ αργά. Όταν την έχεις ήδη αποχαιρετήσει για το ταξίδι χωρίς επιστροφή. Και τότε ανασύρεις, πάντα γεμάτη ενοχές, τις οδυνηρές μνήμες από την άτακτη νιότη σου. Τις παιδικές αταξίες, την απειθαρχία, την ισχυρογνωμοσύνη και τον εγωισμό της εφηβείας, τις συγκρούσεις για τις επιλογές σου στην πρώιμη ενηλικίωσή σου. Στερνή μου γνώση...

Και ξαφνικά θέλεις να είχες την ευκαιρία να αρχίσεις ξανά και πάλι, να διόρθωνες πολλά. Πλην, είναι αργά. Σε πιάνει πανικός στην ιδέα ότι δεν θα 'χεις πια τη δυνατότητα να αποδείξεις τα αισθήματά σου, ότι έκανες τόσα λίγα γι' αυτήν που τόσα έκανε για σένα. Τόσες θυσίες.

Δοκιμάζεις έναν άμετρο πόνο. Θυμώνεις με τον εαυτό σου και αγανακτείς. Κι ύστερα, όταν ο πανδαμάτωρ χρόνος αμβλύνει τον πόνο του πρώτου καιρού, συνειδητοποιείς ότι η μητέρα σου είναι διαρκώς παρούσα μέσα στη μεγάλη απουσία της. Αισθήματα, ιδέες, συμπεριφορές, πρακτικές, σε παραπέμπουν διαρκώς στη μορφή της. Ζεις ως προέκτασή της, ζει μέσα από σένα.

Οι μνήμες είναι ζωντανές, καταλυτικές. Κι αυτό είναι το μέγα μυστήριο.

Όσο περνάει ο καιρός τόσο πιο πολύ εκτιμώ τις σχέσεις γονιών - παιδιών, τη σημασία και τον ρόλο της μητέρας.

Μαζί με αυτό και τη σημασία της οικογένειας. Υπήρξαν εποχές που θεωρούσα την εκθείαση των οικογενειακών αξιών ως πούρα συντήρηση και αντίδραση. Ίσως γιατί έπαιζαν και παίζουν με αυτές οι πλέον συντηρητικές δυνάμεις πάνω στη γη. Αυτές που βλέπουν τη γυναίκα ως αναπαραγωγική μηχανή και μόνο και την ενοχοποιούν για τις άπειρες πληγές της κοινωνίας.

"Πατρίς - Θρησκεία - Οικογένεια" παραμένει το ιδεολογικό πλαίσιο της αντίδρασης. Σε αυτά τα συμφραζόμενα η οικογένεια αποκτάει άλλη διάσταση και έτσι ορθώνεται απέναντί της.

Νομίζω πως επιτρέπουμε στην εν γένει συντήρηση και αντίδραση να διαμεσολαβεί μόνη αυτή -με τον δικό της απεχθή τρόπο- αξίες σημαντικές, όπως η οικογενειακή ζωή. Πρέπει στο σύντομο μέλλον να διατυπώσουμε από θέσεις κατάφασης της οικογένειας και της μητρότητας τη δική μας εναλλακτική πρόταση: Τι οικογένεια θέλουμε στην αυγή του 21ου αιώνα; Τι σημαίνει ισότητα των φύλων στην οικογένεια, τι πολιτικές απαιτούνται για την εξυπηρέτηση αυτού του μοντέλου της οικογένειας, όπου η δυάδα καλείται να εναρμονίσει τις οικογενειακές και εργασιακές - κοινωνικές

της υποχρεώσεις και να έχει τη συνευθύνη της ανατροφής και της διαπαιδαγώγησης των παιδιών.

Τα λέω αυτά γιατί το μικροκλίμα της οικογένειας έχει να κάνει με τις ανθρώπινες σχέσεις, διαμορφώνει χαρακτήρες, στάσεις ζωής, συμπεριφορές. Διευκολύνει ή παρεμποδίζει κλίσεις και δεξιότητες των μελών της. Βοηθάει στην ισορροπία και ανάπτυξή τους ή τα αποσταθεροποιεί ψυχικά και συναισθηματικά.

Η συντήρηση επιδιώκει τον έλεγχο της μικρότερης κοινωνικής μονάδας, προκειμένου οι ιδέες της εθνικής ανωτερότητας και της θρησκοληψίας να διαχέονται στην κοινωνία. Εμείς θέλουμε ανοιχτή, δημοκρατική, ισότιμη οικογένεια, όπου η μητρότητα είναι πρώτα απ' όλα απόφαση της γυναίκας και του ζεύγους, είναι χαρά και προσφορά στο κοινωνικό σύνολο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/05/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Είμαι καλά και το αυτό επιθυμώ και δι' υμάς. Επιβιώσαμε του "φονικού ιού", των εν γένει λοιμών, λιμών και καταποντισμών, και ήρθε η ώρα να σκορπιστούμε στους φαιδρούς κάμπους της μοναδικής μας πατρίδας.

- Είμαστε ready, ready σου λέω. Αύριο στις επτά στη μπουκαπόρτα, έλεγε στο κινητό της με ύψος περίφροντι η νεαρά δεσποινίς.

- Τι, δεν μπορείς να ξυπνήσεις; Να ξυπνήσεις, επιβάλλεται. Αλλιώς ο Φώτης και η Πόπη πέρασαν μεγάλο λούκι προχθές που έφθασαν αργά κ.λπ. κ.λπ.

Δύσκολο να παρακολουθήσεις τη γλώσσα της νεολαίας σήμερα.

Τα παραπάνω σημαίνουν ότι μια ευτυχής παρέα, από τις χιλιάδες, σχεδίαζε την έξοδό της σε κάποιο μαγευτικό νησί.

Πράγματι, η σημασία και η αξία των πασχαλινών γιορτών είναι ότι προσφέρουν μια ευκαιρία φυγής από την καθημερινότητα, μια ανάπαυλα στους ολοένα και εντεινόμενους ρυθμούς της, μια τρόπον τινά εκχειρία στον διαρκή αγώνα για την επιβίωση. Μεγάλη υπόθεση να μπορέσεις να απολαύσεις ένα ήρεμο απομεσήμερο μέσα σε μια φύση που βρίσκεται στην πιο καλή της ώρα. Ωστόσο, ενώ οι στιγμές προσφέρονται για χαλάρωση, για ανάταση ψυχής, για αναζήτηση κάποιας πνευματικότητας, όλος ο προβληματισμός είναι γύρω από την αγορά. Τι θα φάμε, τι θα πιούμε. Πόσο κάνει το ένα, πόσο το άλλο. Τι λούσα θα αγοράσουμε. Υπερτονίζουμε την υλική πλευρά των πραγμάτων και εκτοπίζουμε στο περιθώριο την αναζήτηση τού πώς θα γίνουμε καλύτερες ή καλύτεροι. Πώς θα ζήσουμε σε αρμονία με τον υπόλοιπο κόσμο. Η καθεμιά και ο καθένας τείνει να συμπεριφέρεται σαν να του ανήκει το σύμπαν, σε μια ιμπεριαλιστική διάθεση, που δημιουργεί καθεστώς ασφυξίας για τον διπλανό και τη διπλανή. Η απληστία είναι μια πληγή για την ανθρωπότητα. Γεννά τη βία, την αδικία, τις κοινωνικές αναστατώσεις. Σταυρώνει τον Άνθρωπο. Απελπίζομαι καμιά φορά σαν σκέφτομαι πότε επιτέλους αυτό το έλλογο ον που είναι ο άνθρωπος θα μάθει να καταλαμβάνει τον χώρο που του αναλογεί. Πότε θα πάψει να εμφανίζει κατακτητική μανία, πότε θα εκτιμήσει το αγαθό της ειρήνης και της συναδέλφωσης των λαών, της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης. Πότε δηλαδή θα λάβει επιτέλους το μήνυμα της Ανάστασης. Είναι, τελικά, ανόητο να αφηγούμαστε και επαναφηγούμαστε το μυστήριο της ζωής και του θανάτου και να κάνουμε διαρκώς βηματισμό επί τόπου. Να μην βγάζουμε δηλαδή κανένα συμπέρασμα για τη ζωή μας. Γιατί μη μου πεις ότι έχουμε διδαχθεί το μέγα μάθημα, όταν επιτρέπουμε εγκλήματα τύπου Παλαιστίνης ή/και Αφγανιστάν και λίγο πιο παλιά Γιουγκοσλαβίας. Όταν επιτρέπουμε ακόμη να βρίσκει εφαρμογή το "ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος". Χωρίς αυτή τη συνειδητοποίηση υποκριτικά θα ακούγεται και ο θρήνος για τον σταυρωθέντα Ιησού και η ανάστασή του θα είναι μια σύμβαση χωρίς ουσία.

Για να αναστηθεί ο αίρων τις αμαρτίες μας αμνός πρέπει να αναστηθούμε εμείς μέσα μας. Και, απ' ό,τι φαίνεται, ο δρόμος είναι μακρύς και βαριές οι αλυσίδες των αδυναμιών και λαθών στα πόδια μας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/04/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Λυπάμαι, αλλά δεν είμαι ειδήμων, δηλαδή, δεν ξέρω να σου πω με ασφάλεια τι συνέβη στη Γαλλία. Μη θλίβεσαι, όμως, διότι δεν έχει σημειωθεί εθνική απώλεια. Η μισή Ελλάς έχει άποψη για το τι συνέβη στις πρόσφατες γαλλικές εκλογές. Η άλλη μισή έχει μάθει απέξω την κομματική γεωγραφία της λεγόμενης "χώρας του ασύλου".

Το γεγονός είναι ένα. Η συντηρητική στροφή στην Ευρώπη συνεχίζει ακάθεκτη. Και δεν συμφωνώ ότι δεν υπάρχει πρόβλημα. Πολλή δεξιά, μα πάρα πολλή έχει πέσει διεθνώς, με προεξάρχουσα την Αμερική. Τα βλέπουμε τα αποτελέσματα της επέλασης της ιδεολογικής δεξιάς: Λαοί κατακρεουργούνται, το διεθνές δίκαιο μεταβάλλεται σε κουρελόχαρτο, αναβιώνουν μέρες φασισμού και απαρτχάντ.

Οι πολίτες, άνδρες και -κυρίως- γυναίκες, πρέπει να αναλύσουν σωστά την κατάσταση, να σταθμίσουν τις εξελίξεις. Αλλά για να το κάνουν αυτό πρέπει να ξεκλέψουν λίγο χρόνο από τις δουλειές και "δουλειές", τον υπερκαταναλωτισμό και την ενασχόλησή τους με το "μπαρ" και τον "μπιγκ μπράδερ". Αν αφιέρωναν στα λεγόμενα μεγάλα θέματα το ένα δέκατο του χρόνου που αφιερώνουν σε αλυσιτελείς δραστηριότητες, τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά. Και μου αρέσει, που όλοι και όλες σπεύδουν να ξορκίσουν τον λεπενισμό και να εξάρουν τη δημοκρατία, όταν δεν δίνουν δεκάρα για το πώς λειτουργούν οι θεσμοί και για το πώς διαμορφώνονται οι συσχετισμοί. Ο λεπενισμός και ο μπερλουσκονισμός οικοδομείται αθροίζοντας τους φασισμούς, λαϊκισμούς και κιτρινισμούς της καθημερινότητας. Τρέφεται από τη βία και τη χυδαία εμπορευματοποίηση των πάντων. Αντλεί τους χυμούς του από το ίδιο το σύστημα, της αυθαιρεσίας δηλαδή της εξουσίας και της κοινωνικής αδικίας. Από τις χιλιάδες πράξεις και παραλείψεις μιας ανάλγητης διοίκησης, που νοιάζεται μόνο για την αναπαραγωγή της και την εικόνα της. Επαναλαμβάνεται κι εδώ, ότι η παρακμή και η εξαθλίωση δεν οδηγεί σε ευθυκρισία, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε τυφλές λύσεις και σε μοναδική σύγχυση.

Έτυχε στις 21 Απριλίου να είμαι σε κάποια εκδήλωση. Ο λόγος γινόταν για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και κοινωνική δραστηριότητα. Εισηγήτρια η κ. Μάρω Ζόμπολα, γνωστό στέλεχος της Αυτοδιοίκησης και πρόεδρος του Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού.

Η ομιλία, με φόντο τα 50 χρόνια της ψήφου των Ελληνίδων, συνέδεε τη δημοκρατία με τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική, ως στοιχείο ποιότητας της ίδιας της δημοκρατίας.

Υπήρξε εκεί μια τοποθέτηση ανδρός, θεωρούμενου πεφωτισμένου, που αμφισβήτησε την αξία της ψήφου γενικά, των νόμων και θεσμών.

Ενοχλήθηκα σφόδρα και το είπα από του βήματος. Εάν ορισμένοι θεωρούν ότι έχουν την πολυτέλεια να αρνούνται τους θεσμούς συμμετοχής και λαϊκής έκφρασης, οι γυναίκες ως κοινωνικό φύλο δεν την έχουν.

Διότι δεν ανιχνεύονται τα ίχνη τους στα εξωθεσμικά κέντρα ισχύος ούτε εποχούνται του κύματος της οικονομικής στρατηγικής της παγκοσμιοποίησης. Χρειάζονται τόσο την πολιτική όσο οι αναπτυσσόμενες χώρες τον ΟΗΕ. Χρειάζονται τους νόμους και τους θεσμούς. Βέβαια, οι θεσμοί πρέπει να συνοδεύονται από τους κατάλληλους συσχετισμούς δύναμης. Οι πολίτες να μην αρνηθούν τη θεσμική συγκρότηση, αλλά να εργαστούν για συσχετισμούς υπέρ της προόδου και του ανθρωπισμού. Αυτά τα λίγα και ταπεινά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/04/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Με ρωτάς με ποια πλευρά είμαι στη "διένεξη" Αϊντας - Αραβαντινού. Χωρίς έρευνα, χωρίς άλλη σκέψη, ασφαλέστατα με την Αϊντα. Όπως και να έχει το πράγμα, διαθέτει κότσια. Πρώτα - πρώτα υπερέβη τα εσκαμμένα: αγάπησε έναν κρατούμενο, δίνοντας έτσι ένα ισχυρό ράπισμα στον καθωσπρεπισμό και τον αστικό κομφορμισμό.

Μου αρέσει τελικά που δεν υπολογίζει τις περιβόητες ισορροπίες, που δίνει την αίσθηση ότι ορμά ως ταύρος σε υαλοπωλείο. Ίσως μου αρέσουν όλα αυτά γιατί εγώ δεν μπορώ να τα κάνω. Αν και νομίζω ότι εσύ κι εγώ έχουμε αρκετές φορές "μπουκώσει" και νιώσαμε σφοδρή επιθυμία να θρυμματίσουμε την εικόνα μας. Δεν το κάναμε, δέσμιες των "μη" και "όχι", των προσδοκιών που έχουν οι άλλες και οι άλλοι ακουμπήσει πάνω μας. Πες το ευθύνη, πες το ατολμία. Και έπειτα είναι και το άλλο. Επιλογές τύπου Αϊντας θέλουν πολλή ενέργεια και πού αυτή να μας περισσέψει. Το θάρρος, η τόλμη, το θράσος σε βάζουν σε κίνηση σε μελάδες. Οπότε λες πού να τρέχω τώρα; Για τέτοια είμαστε; Κάτσε στ' αυγά σου.

Έως ότου σημειωθεί η έκρηξη, όπως η εξέγερση της Αϊντας. Τότε αρχίζεις να σκέφτεσαι, παραλληλίζεις, συγκρίνεις, δέχεσαι κι απορρίπτεις. Θα μπορούσα, λες, αυτό να το κάνω εγώ; Θα μπορούσα να πληρώσω αυτό το υψηλό τίμημα; Κι ύστερα έχεις και τις αμφιβολίες σου: πόσο σοβαρή είναι αυτή η ρήξη; Μήπως η κυρία παίζει; Παίζει, διότι έχει τα κοινωνικά και οικονομικά περιθώρια, εκεί που άλλες πολλές δεν τα έχουν; Μήπως είναι μια έκφραση κοσμικότητας όλο αυτό το στήσιμο;

Το σκέφτεσαι κι αυτό όταν βλέπεις τη δημοσιότητα με τη σέσουλα. Κι όμως, ενώ, παρά και πέρα από όλα αυτά, διακρίνω σημάδια τραγικότητας σ' αυτήν την ιστορία και θέλω να τα εντοπίσω. Έτσι, από συμπάθεια, αν θέλεις. Υπάρχουν σοβαρές καταγγελίες της δικηγόρου που περιγράφουν μια κατάσταση εφιαλτική στις φυλακές Κορυδαλλού, μια επίγεια κόλαση. Τι γίνεται, μάγκες, εκεί; Τι πλέγμα οικονομικών συμφερόντων έχει οδηγήσει στο να είναι διάτρητη η φυλακή και να μην προστατεύει, ως όφειλε, τις ζωές των κρατουμένων; Πρέπει να αναζητηθούν τα επίπεδα ευθυνών μέχρι και του τελευταίου: της πολιτικής ευθύνης.

Η κ. Τζαβέλα, έστω αποσπασματικά, έστω άτσαλα, μέσω των τηλεοπτικών παραθύρων, τόλμησε να ανακινήσει το βόρβορο. Τα έβαλε δηλαδή με την πιο απεχθή πλευρά του συστήματος. Από το σημείο αυτό αρχίζει η υπόθεση να γίνεται τραγική. Αυτό το σύστημα είναι έτοιμο να τη συντρίψει. Και έχει πολλούς τρόπους. Ένας από αυτούς είναι η χλεύη, είναι η προσπάθεια να την κηρύξει γραφική, στρέφοντας εναντίον της τον έρωτά (!) της για τον κρατούμενο.

Ένας έρωτας που στήνει γέφυρα επικοινωνίας του κόσμου μας με τον κόσμο των απόβλητων, που πρέπει να είναι απομονωμένοι και ξεχασμένοι, αντικείμενο υπερεκμετάλλευσης. Αυτός ο έρωτας πρέπει να συντριβεί, γιατί είναι πρόκληση ζωής πάνω από τον καθημερινό θάνατο. Γιατί ακυρώνει το ίδιο το σύστημα. Κατάλαβες τώρα;

Γι' αυτό, έσω κριτική και μην παρασύρεσαι εύκολα από εκτιμήσεις: είναι ερωτευμένη και γι' αυτό δεν ξέρει τι λέει και τι κάνει. Το παντοδύναμο και σατανικό αυτό σύστημα δεν διστάζει να συκοφαντήσει τον έρωτα ως τρέλα και ως βίτσιο μιας χορτασμένης αστής. Η Αϊντα πρέπει να προσέξει τη δημοσιότητα, που επιδιώκει να την καταστήσει βορά, θέλει μέτρο στις κινήσεις της και θέλει και συμμαχίες.

Αν φυσικά σκοπεύει να πάει μέχρι τέλους αυτή τη σύγκρουση.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/04/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Με έκπληξη παρατήρησα ότι σημειώθηκε η απουσία γυναίκας δημοσιογράφου στο πάνελ των ερωτώντων τον πρωθυπουργό. Άκουσα σχετικά σχόλια - και δη δημόσια - από άνδρες και αυτό το θεωρώ θετικό. Είναι αποτέλεσμα της δουλειάς που κάναμε όλα αυτά τα χρόνια. Αν μη τι άλλο, ένα μονοφυλετικό ανδρικό σώμα προκαλεί δυσανεξία. Κάτι είναι κι αυτό, αν και ελάχιστο μπροστά στο μείζον, που είναι η ισόρροπη αντιπροσώπευση των φύλων. Όμως δεν είναι το μόνο σημείο κριτικής στη "διακαναλική" συνέντευξη. Η επιλεκτική πρόσκληση προσώπων και μέσων μαρτυρεί έναν ελιτισμό, που δεν έχει σχέση με τη δημοκρατία. Πιστοποιεί πρόθεση αποκλεισμού και απομόνωσης δημοσιογράφων που εκπροσωπούν την πλειοψηφία των εφημερίδων και των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, την ώρα που με την "διακαναλική" σύνδεση επιδιώκεται η διάχυση του φιλτραρισμένου και ελεγχόμενου μηνύματος. Το κυβερνητικό επιτελείο προσπάθησε λοιπόν, να υπαγορεύσει τη δική του πληροφόρηση, ώστε να γίνει "must".

Τι πιο απλό και αληθινό από το να οργανώσει η κυβέρνηση για τον πρωθυπουργό μια εφ' όλης της ύλης συνέντευξη με ανοιχτή πρόσβαση σε όλα τα μέσα, με τη συμπλήρωση των δύο χρόνων από τις τελευταίες εκλογές; Αλλά τότε θα έπρεπε να αντιμετωπίσει τις ενοχλητικές ερωτήσεις, που πάνε πέραν της συναίνεσης, αλλά που απηχούν την πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που είναι ελκυστική για τους λιγότερους. Οι πολλές και οι πολλοί αγκομαχούν καθημερινά στο μαγκανοπήγαδο της βιοπάλης.

Δεν είναι η έλλειψη έργου το τρωτό σημείο αυτής της κυβέρνησης. Αν και η μόνιμη αδυναμία είναι η έλλειψη σχεδιασμού. Η αναγνώριση συνέχειας, αρχής, μέσης και τέλους στην πραγματοποιούμενη "ανάπτυξη". Νομίζω, ότι η ουσιαστικότερη διάσταση της (αναπτυξιολογίας και) αναπτυξιομανίας είναι η κατεύθυνση και ο χαρακτήρας. Ποιος ωφελείται; Προϊόντος του χρόνου, η αναδιανομή πλούτου, ευκαιριών, ωφελημάτων, συντελείται όλο και περισσότερο προς όφελος της έχουσας και κατέχουσας κοινωνικής μειοψηφίας.

Η κυβερνητική ελίτ όλο και πιο πολύ προσχωρεί στη νεοφιλελεύθερη προσέγγιση, ότι η κρατική λειτουργία σήμερα οφείλει κυρίως και κατ' εξοχήν να έχει οικονομικό χαρακτήρα. Όλα τα άλλα περί κοινωνικής πολιτικής και αλληλεγγύης, ό,τι δηλαδή υποβοηθάει την ισότητα, θεωρούνται υποδεέστερα και ίσως εξοβελιστέα. Αλλά αυτό δεν ομολογείται ρητά, γιατί ο λαός, παρά τη σύγχυση που έχει ενσπείρει ο Μεγάλος Αδελφός (και όχι μόνο ο τηλεοπτικός), αγαπάει αυτά τα θέματα. Την αλληλεγγύη, τη δικαιοσύνη, την ισότητα, τη δημοκρατία.

Έργο, λοιπόν, υπάρχει. Νέες γενιές πλουσίων ανέτειλαν στον τόπο, νέες ομάδες ωφελήθηκαν οικονομικά και κοινωνικά. Τα πιο επιθετικά και αδίστακτα ιδιωτικά συμφέροντα πήραν τη σκυτάλη, επιβάλλοντας μια αγοραία αντίληψη της ιδιωτικοποίησης των πάντων. Ηττήθηκε και απαξιώθηκε, ιδεολογικά πρώτα απ' όλα, κάθε τι δημόσιο. Και η μεγάλη ευθύνη των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ είναι ότι

άφησαν τη δημόσια διοίκηση να βουλιάζει στην παρακμή. Χωρίς όμως αυτήν τίποτε δεν προχωρά. Οι κοινοτικοί πόροι σπαταλιούνται, τα δημόσια έργα μετατράπηκαν σε γεφύρια της Άρτας, ενώ οι κακοτεχνίες προκαλούν οργή και αγανάκτηση, οργιάζει η διαφθορά.

Δεν ξέρω, τι συμπέρασμα βγάζεις, αλλά εγώ όλο και λιγότερο αναγνωρίζω σοσιαλιστικά χαρακτηριστικά στην πολιτεία των κυβερνώντων.

Υπάρχει "ύβρις", απαιτείται "κάθαρση".

Θεά να βάλει το χέρι της!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/04/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Τα απερίγραπτα της βίας και αγριότητας γεγονότα στη γειτονιά μας δεν μας αφήνουν να ασχοληθούμε με το "κοινό μας σπίτι", την ευρωπαϊκή δηλαδή πραγματικότητα.

Ωστόσο οι εξελίξεις τρέχουν και δεύτερη σύνοδος της Συντακτικής Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης είναι στα σκαριά.

Παρήγορο ότι το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών αγρυπνεί για μας και έχει ετοιμάσει ήδη τις προτάσεις του, που θέλει να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση της νέας συνθήκης.

Θα δώσω σήμερα μερικές παραγράφους από τις θέσεις που ετοίμασε το Λόμπυ, το οποίο εκφράζει τη μεγάλη λύπη του για τη σύνθεση της Συντακτικής Συνέλευσης. Η Συνέλευση έχει πολύ περισσότερους άνδρες από γυναίκες. Τι πρωτοτυπία!...

Εκτιμά, λοιπόν, το Λόμπυ (ΕΛΓ):

"Η ισότητα γυναικών - ανδρών έχει ήδη οριστεί στη Συνθήκη του Άμστερνταμ ως στόχος της Κοινότητας και των κρατών - μελών της, αλλά το ΕΛΓ θεωρεί ότι για τη δόμηση μιας Ευρώπης δίκαιης, που θα ενσωματώνει όλους τους πολίτες της, η ισότητα γυναικών - ανδρών και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να ενδυναμωθούν και να αντιμετωπιστούν ως απαράγραπτες προϋποθέσεις. Μια πιο ισχυρή ευρωπαϊκή ενσωμάτωση δεν νοείται χωρίς τη συμμετοχή στην ίδρυση της Ευρώπης του συνόλου του πληθυσμού της, του οποίου το μεγαλύτερο μέρος είναι γυναίκες. Η νέα συνθήκη πρέπει να απηχεί αυτή τη στοιχειώδη αρχή, ώστε να δομηθεί μια Ευρωπαϊκή Ένωση δημοκρατική και διαφανής, που θα σέβεται τα ενδιαφέροντα και τα δικαιώματα όλων, γυναικών και ανδρών".

Σχετικά δε με τη θέση της Ένωσης παγκοσμίως αναφέρεται:

"Σε σχέση με το φύλο, καμία πολιτική δεν είναι ουδέτερη και με την οπτική της αυξανόμενης αλληλεξάρτησης και της επιταχυνόμενης οικονομικής παγκοσμιοποίησης, το ΕΛΓ εκτιμά ότι είναι ουσιώδες, η διάσταση της ισότητας γυναικών - ανδρών να παίζει ένα ρόλο μοτέρ στον προσδιορισμό της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. Αυτό δημιουργεί από τη μια την απόλυτη ανάγκη να ενταχθούν στον ορισμό της εξωτερικής πολιτικής μια ανάλυση σχετική με το φύλο, καθώς και οι στόχοι της ισότητας των φύλων. Από την άλλη δημιουργείται η ανάγκη της εφαρμογής και της αξιολόγησης της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε., της μακροοικονομικής και εμπορικής πολιτικής, της πολιτικής συνεργασίας στην ανάπτυξη των προγραμμάτων μείωσης της φτώχειας και της πολιτικής της ασφάλειας.

Το ΕΛΓ υπενθυμίζει το Ψήφισμα 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (31 Οκτωβρίου 2000), με το οποίο επιβεβαιώθηκε "ο σημαντικός ρόλος των γυναικών στην πρόληψη και τη διευθέτηση των συρράξεων και την εξασφάλιση της ειρήνης και

η ανάγκη της συμμετοχής τους, με ίσους όρους, σε όλες τις προσπάθειες για τη διατήρηση και την προώθηση της ειρήνης και της ασφάλειας, καθώς και η ανάγκη της πλήρους συνεργασίας και συμμετοχής τους στις αποφάσεις που λαμβάνονται για την πρόληψη και τη διευθέτηση των διαφορών".

Το ΕΛΓ επίσης εκτιμά ότι η Ε.Ε., ως ένας από τους κυριότερους προμηθευτές της ανθρωπιστικής βοήθειας και των προγραμμάτων ανάπτυξης, έχει καθήκον να φροντίσει ώστε αυτή η βοήθεια να διατίθεται με όρους σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και να συμβάλει με τον τρόπο αυτό στην πραγματοποίηση της ισότητας γυναικών και ανδρών σε ολόκληρο τον κόσμο".

Προωθημένος προβληματισμός, αν μη τι άλλο...

Συμπέρασμα:

Να εγκύψουμε (όχι ενσκήψουμε) στο θέμα του μέλλοντος της Ευρώπης, να πιέσουμε για ενσωμάτωση των αιτημάτων των γυναικών στις συνθήκες.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/03/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Ημέρα της αντισύλληψης σήμερα και όλα αυτά που σχετίζονται με την αναπαραγωγική λειτουργία, την αναπαραγωγική υγεία και τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών έρχονται στο προσκήνιο.

Σπεύδω να προλάβω και λέω πως έχουμε δικαίωμα στην αντισύλληψη και ευτυχώς που υπάρχουν οι επιστημονικές προϋποθέσεις γι' αυτό. Έχουμε δικαίωμα στη νόμιμη και ασφαλή άμβλωση, χωρίς αυτό να σημαίνει πως είναι η κύρια και η αποκλειστική μορφή αντισύλληψης. Νομίζω πως στη δική μας κοινότητα τα παραπάνω είναι κοινός τόπος. Ωστόσο, είναι ενδιαφέρον να σταθούμε και να σχολιάσουμε το πανθομολογούμενο γεγονός ότι όλη αυτή η περιοχή της αναπαραγωγικής λειτουργίας έχει φορτιστεί ιδεολογικοπολιτικά όσο καμία άλλη. Είναι, εκ πρώτης όψεως, περίεργο πώς μία φυσιολογική λειτουργία, όπως η αναπαραγωγή, που θα την κατέτασσε στην ιδιωτική - προσωπική σφαίρα, στην ουσία είναι δημόσια. Τόσο πολύ μάλιστα, ώστε να βρίσκεται στον πυρήνα της μεγάλης ιδεολογικής σύγκρουσης μεταξύ συντήρησης και προόδου. Είναι για μένα λογικά ασύλληπτο ότι η ιδεολογική δεξιά πάσης εθνικότητας, γεωγραφικής προέλευσης και απόχρωσης (πολιτική - θρησκευτική) έχει κάνει σημαία της την εκμηδένιση της σεξουαλικής - αναπαραγωγικής ελευθερίας των γυναικών.

Η παρθενία, η απαγόρευση της άμβλωσης, ακόμη κι όταν η σύλληψη είναι προϊόν βιασμού, η τιμωρία της μοιχείας και της σύλληψης εκτός γάμου με την ποινή του θανάτου (Ορα Σαφίγια της Νιγηρίας), η εκτομή της κλειτορίδας, πώς ερμηνεύονται; Με τη διάθεση κάποιων πολιτικών δυνάμεων -της διαχρονικής πατριαρχίας- να έχει τον έλεγχο της αναπαραγωγικής αλυσίδας και εν ταυτώ τον έλεγχο και την καθυπόταξη των γυναικών. Πρέπει να διασφαλίζεται η διαδοχή των γενεών, η καθαρότητα του αίματος, η κληρονομικότητα. Πρέπει να σιγουρεύεται το σύστημα ότι παράγονται απόγονοι για να εργαστούν στην παραγωγή - η εργατική δύναμη είναι κεφάλαιο- και να διαφεντέψουν τα συμφέροντα του έθνους έναντι των άσπονδων γειτόνων, που πάντα εποφθαλμιούν τα πλούτη και τα αγαθά της κυρίαρχης ελίτ. Λυπάμαι, αλλά δεν μπορώ να γίνω λιγότερο σκληρή. Στα πράγματα που μισώ συγκαταλέγω, αμέσως, τον φονταμενταλισμό και τον σκοταδισμό. Και θεωρώ στρατηγικούς αντίπαλους όσους επιδιώκουν να ελέγξουν τη γενετήσια - αναπαραγωγική ζωή της γυναίκας. Σε πολλά έχουμε κάνει και κάνουμε συμβιβασμό. Σε αυτόν τον τομέα όχι.

Με άλλα λόγια, κηρύσσουμε τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό ως τον υπ' αριθμό ένα πολέμιο του αυτοπροσδιορισμού των γυναικών. Είδαμε πού μπορεί να φτάσει ο φονταμενταλισμός ως ταλιμπανισμός. Στην ακύρωση κάθε θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος των γυναικών, όπως είναι η ελευθερία της κίνησης, η εργασία, η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης. Μία μορφή θρησκευτικού φονταμενταλισμού προσπάθησαν κι εδώ να εμφυτεύσουν θρησκευτικοί και παραθρησκευτικοί κύκλοι. Δεν ευοδώθηκαν μέχρι ώρας τα σχέδια... Αλλά αν κάποια στιγμή θεωρήσουν ότι επέστη η στιγμή, μπορεί να ζητήσουν την απαγόρευση των

αμβλώσεων, εκμεταλλευόμενοι το κύμα συντηρητικοποίησης στην κοινωνία και της πρωτοφανούς σύγχυσης γύρω από το τι είναι προοδευτικό και τι συντηρητικό. Όπως και στο ασφαλιστικό, έτσι και εδώ πρέπει να ξέρουν, όχι μόνο οι θρησκευτικοί ηγέτες αλλά και οι ελαστικές συνειδήσεις πολιτικών, ότι οι κατακτήσεις σε ορισμένα ζητήματα έχουν "κλειδωθεί". Αποκλείεται να κοιτάξουμε πίσω, μόνο μπροστά. Το μήνυμα ελήφθη;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/03/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο γεγονότα - δύο παραδείγματα ακραίων καταστάσεων στον κόσμο: Παλαιστίνη - Αφγανιστάν.

Χθες -21 Μαρτίου, ημέρα πολυσήμαντη- ξαναζήσαμε το δράμα των Παλαιστίνιων και Αφγανών γυναικών...

Οι γυναίκες της παλαιστινιακής κοινότητας στη χώρα μας "γιόρτασαν", σύμφωνα με τη δική τους τάξη, την Ημέρα της Μητέρας, έξω από τα γραφεία του ΟΗΕ στην Αθήνα.

Σε μια εκδήλωση συμπαράστασης στα γυναικόπαιδα που ζουν το δράμα της ισραηλινής κατοχής κραύγασαν για ελευθερία και δικαιοσύνη. Θα συνεχίσει για πολύ, άραγε, η καταπάτηση στοιχειωδών δικαιωμάτων του παλαιστινιακού λαού; Μέχρι πού θα φτάσει η επίδειξη πυγμής εκ μέρους των Ισραηλινών ιθυνόντων, που εκτρέφει φαινόμενα αντι-βίας; Πρέπει να σταματήσει ο κύκλος του αίματος στη Μέση Ανατολή και η υπόθεση αυτή αφορά όλους και όλες μας. Και για να σταματήσει πρέπει να αντιμετωπισθούν οι αιτίες. Κλειδί στη λύση του προβλήματος, που έγινε πια περίπλοκο, που κατέστη απειλή στην ειρήνη και σταθερότητα όλης της περιοχής, είναι η αναγνώριση ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, με ασφαλή και αναγνωρισμένα σύνορα, που να συνυπάρξει με το Ισραήλ. Είναι χρέος της διεθνούς κοινότητας, όπως εκφράζεται μέσα από τον ΟΗΕ, να βοηθήσει στην επιβολή της λύσης με ειρηνικά μέσα.

Δοκιμάζεται το διεθνές δίκαιο, η αξιοπιστία του ΟΗΕ, η ειρήνη και ο ανθρωπισμός! Από την άποψη αυτή το σχετικό Ψήφισμα της Βαρκελώνης είναι εξοργιστικό, όπως το άκουγα από τον πρωθυπουργό στη Βουλή. Αλήθεια; Η τρομοκρατία είναι το πρόβλημα εκεί; Από εκεί θα αρχίσουμε; Αυτό είναι το επιφαινόμενο. Οι αιτίες ποιες είναι; Θα ονομαστεί, επιτέλους, η ευθύνη της ισραηλινής πλευράς; Η αυθαιρεσία της θα καταδικαστεί; Τι να πω; Ντρέπομαι για την υποκρισία και τα διπλά στάνταρς ηθικής των Ευρωπαίων ηγετών. Αυτοί έχουν ξεπεράσει τον Μέτερνιχ.

* Το άλλο ακραίο παράδειγμα κράτους - ερειπίου είναι το Αφγανιστάν. Η επίσκεψη της δρ Σίμας Σαμάρ στην Αθήνα, αντιπροέδρου της μεταβατικής κυβέρνησης και υπεύθυνης για το γυναικείο ζήτημα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ξανάφερε μπροστά στα μάτια μας το ανεκδιήγητο δράμα αυτού του λαού.

Θυμάσαι πόσο αντιταχθήκαμε στον άθλιο πόλεμο και τους βομβαρδισμούς ενάντια στο Αφγανιστάν, που πρόσθεσαν ερείπια στα ερείπια. Ο λαός πεινάει. Και ναι μεν απαλλάχθηκαν οι γυναίκες από τους Ταλιμπάν και την πούρντα (άλλη λέξη αυτή για την ιδιότυπη απομόνωση) και την μπούργκα, αλλά δεν έχουν τίποτα να χαρούν. Τα κτίρια έχουν καταστραφεί, καμία κοινωνική οργάνωση δεν υπάρχει (π.χ. τραπεζικό σύστημα) και δουλειές τίποτα. Η ισότητα προϋποθέτει μια κρίσιμη μάζα οικονομικών και δημοκρατικών εγγυήσεων. Χωρίς οργάνωση της κοινωνίας και των θεσμών είναι

μια ρόδα που γυρίζει στον αέρα. Είμαστε έτοιμες να κρίνουμε με αυστηρότητα το έργο της μεταβατικής κυβέρνησης και να ζητήσουμε λογαριασμό από τη Σίμα Σαμάρ. Όμως πρέπει συγχρόνως να δούμε αν βοηθιέται από τη διεθνή κοινότητα να σταθεί και να εργαστεί. Ελπίδες και αισιοδοξία συνόδευσαν την κατάληξη των διαπραγματεύσεων στη Βόννη πριν από μερικούς μήνες, που οδήγησαν στην κυβέρνηση Χαμίντ Καρζά. Κατευθύνθηκαν άραγε οι υπεσχημένοι πόροι στην κυβέρνηση; Προχωράει η ανοικοδόμηση; Διατηρούμε όλη την αντίθεση στους βομβαρδισμούς και τη δυτική σταυροφορία πολέμου. Όμως αυτή η κυβέρνηση είναι καταδικασμένη να επιτύχει! Ή αυτή ή το πλήρες χάος.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/03/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Άλλο και τούτο. Με πληροφορούν ότι διατυπώνονται αντιδράσεις από πλευράς δημάρχων (;) και υποψηφίων, αναφορικά με τον περιώνυμο νόμο του ΥΠΕΣΔΔΑ. Αυτόν ντε, που αφορά στο 1/3 της γυναικείας συμμετοχής στα ψηφοδέλτια των ΟΤΑ. Τώρα άραγε τον πήρανε χαμπάρι; Το επιχείρημα είναι ότι "δεν βρίσκουμε γυναίκες". Τι πρωτοτυπία!

Μα, αν τα δούμε τα πράγματα στατικά, όπως είναι σήμερα, ίσως να έχουμε έλλειψη και ανδρών υποψηφίων. Κι αν δεν έχουμε έλλειψη θα έχουμε δυσκολίες. Αλλά ο νόμος υπάρχει για να διευρύνει τις δυνατότητες συμμετοχής. Και πρέπει, όπως σωστά επισημαίνει ο Πάνος Τριγιάζης, οι δήμαρχοι και οι υποψήφιοι δήμαρχοι και νομάρχες να εργαστούν σοβαρά στην κατεύθυνση αυτή. Ο νόμος είναι δώρο στο πολιτικό - διοικητικό σύστημα της χώρας. Και έτσι πρέπει να τον δούν οι σοβαροί λειτουργοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διότι δίνει την ευκαιρία να προσέλθουν στο θεσμό δυναμικές εκπρόσωποι του γυναικείου κοινωνικού φύλου και άρα να διευρυνθούν οι κοινωνικές αντιπροσωπεύσεις.

Το έλλειμμα φύλου τόσο μεταξύ των υποψηφίων όσο, βέβαια, και μεταξύ των αιρετών είναι ολοφάνερα εξοργιστικό. Ο νόμος, για τον οποίο εργάστηκε σκληρά το φεμινιστικό - γυναικείο κίνημα τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, παρέχει την ευκαιρία, ώστε να διορθωθεί εν τίνι μέτρω αυτή η κατάσταση ανισορροπίας. Και στο κάτω κάτω, εάν ένας συνδυασμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί ούτε σε αυτό το αίτημα, του 1/3 δηλαδή, ε, δεν είναι ισχυρός. Δεν είναι βιώσιμος. Κοντολογίς, ούτε σκέψη ότι μπορεί να παρακαμφθεί η ρητή δέσμευση του νόμου.

Άρα, όλος ο προβληματισμός πρέπει να μεταφερθεί στις προϋποθέσεις ουσιαστικής προετοιμασίας. Τούτο σημαίνει ότι τα πολιτικά κόμματα οφείλουν να αναλάβουν το μέρος ευθύνης που τους αναλογεί. Να προετοιμάσουν το έδαφος με σεμινάρια των πολιτικών στελεχών, με διαφωτιστικές ημερίδες και συναντήσεις, με "εκπαίδευση" των ίδιων των γυναικών - μελών. Σημαντικός είναι και ο ρόλος των γυναικείων οργανώσεων σχετικά, αφού ο νόμος είναι καρπός των προσπαθειών τους.

Αφήνω τελευταίο το θέμα της ευθύνης των ίδιων των γυναικών. Ξέρω, εξ ιδίας πείρας, ότι τα προβλήματα και οι υποχρεώσεις της σύγχρονης γυναίκας είναι πολλά. Με κόπο διατηρεί τις ισορροπίες μεταξύ οικογένειας και καριέρας. Μια υποψηφιότητα διεισδύει βίαια σε όλο αυτό το σύστημα της εύθραυστης ισορροπίας και εισάγει τον κίνδυνο της ανατροπής. Όμως, σκέφτομαι, κανένα αληθινό πρόβλημα δεν είναι χωρίς λύση. Πρέπει να αναδιαταχθούν οι προτεραιότητες, κάποιο κομμάτι υποχρεώσεων να εκχωρηθεί και στα άλλα μέλη της οικογένειας. Και αυτό που σήμερα πάσχει είναι η οργάνωση του νοικοκυριού. Είναι γυναικοκεντρική, στις πλείστες δε περιπτώσεις αποκλειστικά γυναικοκεντρική. Και είναι και δική μας ευθύνη.

Ύστερα, το σημαντικότερο και πλέον πειστικό επιχείρημα υπέρ της ενεργού ανάμειξης στους ΟΤΑ είναι ότι η Τ.Α. πλέον μπορεί να κάνει πράγματα υπέρ της οικογένειας. Μπορεί να παράσχει διευκολύνσεις. Σήμερα έχει στην ευθύνη τους παιδικούς σταθμούς, ΚΑΠΗ, προστασία ηλικιωμένων. Ασκει σημαντική κοινωνική πολιτική. Επηρεάζει με αποφάσεις της, θετικά και αρνητικά, το περιβάλλον. Υπό προϋποθέσεις προσφέρει θέσεις εργασίας και συντελεί στην κοινωνική συνοχή. Με την παρουσία των γυναικών στο θεσμό θα τονωθούν ακόμη περισσότερο αυτά τα χαρακτηριστικά του θεσμού. Πρέπει να προσφέρουμε υπηρεσίες για να μας προσφέρει κι εκείνη σε... ανταποδοτική βάση.

Άρα, η προθυμία των ίδιων των γυναικών να μετάσχουν είναι απαραίτητη προϋπόθεση της επιτυχίας του νόμου. Σύνθημα που βλέπω: |Αυτές οι εκλογές είναι δικές μας!|

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/03/2002

Της Μελίνας ΒΟΛΙΩΤΗ

Αγαπητή Ευγενία,

Θα μπορούσα, λες, να παρακάμψω τη χθεσινή Ημέρα της Γυναίκας; Δεν είναι εύκολο. Από την άλλη, θέλω τόσα να πω, που δεν μπορώ να πω τίποτα. Τι είναι πρώτο και δεύτερο; Μικρό και μεγάλο; Επίκαιρο και διαχρονικό;

Πάει, τέλειωσε, τελώ εν πλήρει συγχύσει.

Και πάλι η Αιμιλία επανέρχεται με το γνωστό επίμονο ερώτημα: Τι τη θέλουμε αυτή τη μέρα; Η Ημέρα υπάρχει, με τη σφραγίδα του ΟΗΕ κιόλας, γιατί υπάρχουν στον κόσμο σεξιστικές διακρίσεις. Είναι ημέρα απολογισμού, στοχασμού, σχεδιασμού για το μέλλον. Επισύρει την προσοχή της παγκόσμιας κοινής γνώμης στις απαράδεκτες άμεσες και έμμεσες διακρίσεις λόγω φύλου, που γίνονται αιτία ωμής παραβίασης των δικαιωμάτων του μισού και πλέον πληθυσμού της Γης. Καλεί για εντατικοποίηση των προσπάθειών, προκειμένου να ξεριζωθούν οι ανισότητες που οι διακρίσεις δημιουργούν. Έχει, λοιπόν, τη σημασία της. Τώρα, αν η πατριαρχία τη μετέτρεψε σε ημέρα γιορτής και εμπορικής κατανάλωσης, ε, ας αντισταθούμε σ' αυτό. Ας αντισταθούμε στον ευτελισμό των αξιών σ' αυτόν τον τόπο, όπου ο χαβαλές κατέχει περίοπτη θέση. Είναι και δική μας ευθύνη...

Υπάρχουν, λέει η Αργυρώ, σήμερα διακρίσεις. Διότι κάποιες βαθυστόχαστες οπτικές δεν βλέπουν καμιά διάκριση. Όχι μόνο έχουμε ισοτιμία, λέγεται, έχουμε το πάνω χέρι. Οι άνδρες τώρα έχουν ανάγκη προστασίας και σε λιγάκι θα γίνουν υπερπροστατευόμενο είδος.

Το τι διακρίσεις υπάρχουν εις βάρος των γυναικών νομίζω η εμβρόντητη κοινή γνώμη αρκετά καλά το κατάλαβε πρόσφατα, όταν τραβήχτηκε η αυλαία της σκηνής του Αφγανιστάν.

Για άκρως ιδιοτελείς λόγους ο φακός εστιάσθηκε στο δράμα των Αφγανών γυναικών υπό τους Ταλιμπάν, όμως η φρίκη είναι φρίκη, όπως και να 'χει. Είδαμε ακόμα την τύχη της Νιγηριανής και της Σουδανής, που η διεθνής κινητοποίηση απέτρεψε τον θάνατό τους. Και ποια η κατηγορία; Η μοιχεία. Και τι να πεις για τον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων εκατομμυρίων κοριτσιών; Για τα εγκλήματα τιμής; Για τη βία στο σπίτι; Για τη συστηματική παραμέληση του θηλυκού παιδιού χάριν της "προτίμησης στον γιο" Και τι να πεις για την υποαντιπροσώπηση του γυναικείου πληθυσμού στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων; Και τι να πεις για την ανισότητα στην αμοιβή για ίσης αξίας εργασία; Για τη γυναικεία φτώχεια; Όπου φτώχεια δεν είναι μόνο η απουσία αγαθών. Είναι και η απουσία επιλογών και ευκαιριών. Άσε, μακρύς ο κατάλογος.

Και τότε; Πού είναι οι αγώνες; Δεν είχαν αποτελέσματα; Τζάμπα πήγαν όλα; Και βέβαια όχι. Αν σήμερα είμαστε πολίτες, φορείς δηλαδή δικαιωμάτων και

υποχρεώσεων, αν η ισότητα είναι συνταγματικής περιωπής αγαθό, αν έχουμε πλήθος νόμων και συμβάσεων, αν έχουμε τρόπους και μέσα προσφυγής σε διεθνή όργανα κύρους, όταν συστηματικά παραβιάζεται η ισότητα και τα εθνικά ένδικα μέσα έχουν εξαντληθεί, ε, όλα αυτά και άλλα πολλά είναι αποτέλεσμα αγώνων του ίδιου του φεμινιστικού κινήματος. Τίποτα δεν χαρίστηκε. Ο κάθε πόντος και η κάθε σπιθαμή εδάφους κερδήθηκαν με κόπο και θυσίες. Πριν από 50 χρόνια παραχωρήθηκε το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις Ελληνίδες. Είχαν προηγηθεί αγώνες δεκαετιών και το ριζοσπαστικότατο και πολιτικότατο κίνημα των σουφραζετών.

Φαντάζεσαι πώς ήταν η ζωή μας χωρίς πολιτικά δικαιώματα; Δεν ήμασταν κοινωνικά ορατές, ήμασταν κάτι σαν ανήλικα υπό επιτροπεία ή άτομα που έχουν το ακαταλόγιστο. Όλες τις πράξεις τις διαμεσολαβούσαν οι άνδρες για μας.

Τώρα είμαστε σαφώς καλύτερα, όχι καλά. Συνεχίζουμε!!!

02/03/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Ήξερες εσύ για τα περιώνυμα φρουτάκια; Εγώ όχι. Βλέπεις, εμείς οι γυναίκες δεν συχνάζουμε σε τέτοια ευώδη μέρη, λόγω αρχαϊκού καταμερισμού των φύλων (να και κάτι καλό). Κι όταν οι άνδρες της οικογένειας επίσης δεν συγκαταλέγονται στους θαμώνες αυτών των κέντρων, ε, τότε είμαστε μακριά από την πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που τρομάζει. Τρομάζει για τις κλίμακες του τζόγου, για την υστερία που επικρατεί στη χώρα. Τρομάζει ακόμη για τα τεράστια κέρδη και τη βίαιη ανακατανομή εισοδήματος που γίνεται μ' αυτόν τον άθλιο τρόπο. Ζήσαμε την υστερία του χρηματιστηρίου, που κατέληξε στην τραγωδία της αφαίμαξης τεράστιων πόρων από μικρομεσαία νοικοκυριά. Μυαλό δεν έβαλαν ορισμένοι. Ζητούν να ρεφάρουν με άλλους τρόπους.

Υπάρχουν πολιτικές ευθύνες σίγουρα. Η κυβέρνηση είχε προειδοποιηθεί από χρόνια ότι η ατμόσφαιρα τζόγου που καλλιεργείται στη χώρα θα έχει τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές επιπτώσεις. Δεν έκανε τίποτε γι' αυτό. Δεν ξέρω αν σήμερα η απαγόρευση μπορεί να αναχαιτίσει το κακό. Βλέπεις, η δυστυχία δεν είναι μόνο σε ό,τι πάθεις, αλλά και σε ό,τι μάθεις.

Έχουν στρεβλωθεί οι συνειδήσεις. Τζόγος, εμπλοκή στην εμπορία των ναρκωτικών, των γυναικών και των παιδιών, όλα αυτά έχουν κοινή συνισταμένη: τον εύκολο και γρήγορο πλουτισμό.

Μακάρι το σημερινό ταρακούνημα να είναι η αφορμή για ενδοσκόπηση, για στοχασμό "πού πάμε". Τι πρότυπα καλλιεργούμε, τι μοντέλο ανάπτυξης ευνοούμε. Διότι αυτό που βλέπουμε είναι παρασιτισμός.

Πολλές είναι οι πλευρές που μπορεί να σχολιάσεις. Σε ένα θέλω να σταθώ. Στη στάση ορισμένων που ρίχνουν τα βάρη για τη χρεοκοπία τους μόνο στην ύπαρξη αυτών των κέντρων. Μου θυμίζει το "θέλω ν' αγιάσω και δεν μ' αφήνουν οι διάβολοι". Διαολίζομαι να ακούω ότι καταστράφηκε ο άλλος, γιατί άνοιξε στη γωνιά φρουτερί. Δηλαδή προσωπική ευθύνη δεν έχει; Επιλογή δεν κάνει; Γιατί έπαιξε στο χρηματιστήριο τις οικονομίες της οικογένειας; Γιατί περιφέρει το άθλιο σαρκίο του από τζόγο σε τζόγο;

Δεν ελπίζω, με τις κοινωνικές προτεραιότητες που σήμερα υπάρχουν, ότι θα έχουμε ριζική μεταβολή της κατάστασης. Πρέπει να υπάρξει αλλαγή του κοινωνικού κλίματος, επανεισκήληση αξιών. Ό,τι προβλέπω, απλά όταν κοπάσει ο θόρυβος, θα παλινорθωθούν εν πολλοίς τα πράγματα και οι μηχανές θα βρεθούν στη θέση τους. Όταν η ύπατη αξία κοινωνικής αναγνώρισης είναι το χρήμα, τότε εύκολα διολισθαίνεις στο σημασία έχει ο στόχος, όχι τα μέσα. Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα, λοιπόν, στην ευλογημένη τούτη χώρα, που διαρκώς παραπαίει μεταξύ δυνατοτήτων και πενιχρού αποτελέσματος, μεταξύ ευγενών προθέσεων και στρεβλωτικών γεγονότων.

Τζόγος, εγκληματικές δραστηριότητες, διαπλοκή. Πράγματι βαρύ το κοινωνικό κλίμα. Και το πολιτικό. Με σπασμωδικές κινήσεις και σκανδαλοθηρική προσέγγιση δεν το αντιμετωπίζεις. Παρ' ότι η όλη πορεία των πραγμάτων είναι ένα σκάνδαλο από μόνη της. Χρειάζεσαι την ηγεμονία άλλων ιδεών. Δηλαδή άλλο μπλοκ κοινωνικοπολιτικών δυνάμεων για να οδηγήσει το σκάφος μακριά από τα ύφαλα. Τώρα τι αποδεικνύεται; Ότι η κυβερνητική πλειοψηφία στηρίζεται σε σάπια σανίδια, σε δυνάμεις οικονομικές που θα έπρεπε να θεωρούνται απόβλητες κοινωνικά. Η κοινωνική συμμαχία που στήριζε το ΠΑΣΟΚ εξ αρχής διερράγη. Ανάγκη ανασύνθεσης του μπλοκ εξουσίας σε νέες υγιείς βάσεις.

Αλλά αυτή είναι μια συζήτηση που την παραδίδουμε στους/στις πολιτικούς.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/02/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν προλαβαίνουμε να πούμε "δόξα σοι" και αμέσως "βοήθα, Παναγιά".

Νέα περίπτωση Σαφίγιας αυτή τη φορά στο Σουδάν. Νεαρή έγκυος, παιδί στην πραγματικότητα, 18 ετών, κατηγορείται για μοιχεία και αντιμετωπίζει ποινή θανάτου με λιθοβολισμό. Είναι ανάγκη να κινητοποιηθούμε και πάλι, μπας και καταφέρουμε κάτι όπως στην περίπτωση της Σαφίγιας. Μπας και πετύχουμε τουλάχιστον να επαναληφθεί η δίκη με τις απαραίτητες δικονομικές εγγυήσεις. Με αφορμή αυτή τη δίκη που έγινε χωρίς δικηγόρο, σε γλώσσα που η νεαρή Σουδανή δεν καταλάβαινε, αναφύεται ένα τεράστιο νομικοπολιτικό ζήτημα στις μέρες μας. Το βλέπουμε ανάγλυφα στην περίπτωση Μιλόσεβιτς. Είναι ο τρόπος που απονέμεται η δικαιοσύνη. Είναι οι δικονομικές προϋποθέσεις, προκειμένου να υπάρχει μια δίκαιη δίκη. Αλλιώς, τα δικαστήρια μετατρέπονται σε πεδία θριάμβου των σκοπιμοτήτων. Νόμιζα, μέχρις εσχάτων, τουλάχιστον, ότι ο νομικός μας πολιτισμός μπορούσε να είναι σίγουρος για τη δικονομία, ότι υπάρχει μια μακραίωνη παράδοση σχετικά. Ποια/ος να το πίστευε ότι η αξιωματική αρχή, ουδείς/μιά ένοχος/η προτού αποδειχθεί η ενοχή του/της θα γνώριζε αμφισβήτηση στην περίεργη εποχή μας; Σε μια εποχή που κινδυνεύουν διαχρονικές αξίες του ανθρωπισμού και του ορθού λόγου. Πού να φανταζόσουν ότι στην αυγή του 21ου αιώνα θα χρειαζόμασταν κίνημα για την υπεράσπιση των κανόνων της νομικής επιστήμης και της απονομής δικαιοσύνης. Ντρέπομαι να παραδεχθώ ότι μόλις τελευταία κατάλαβα τη βαθύτατα πολιτική σημασία όλων αυτών των πραγμάτων που αναφέρονται στον νομικό πολιτισμό.

Μόλις τώρα καταλαβαίνω ότι αποτελεί κριτήριο της ποιότητας της δημοκρατίας ο τρόπος που απονέμεται η δικαιοσύνη. Νιώθω την ανάγκη, πιο πολύ από χθες, να υπερασπιστώ τις εγγυήσεις για δίκαιη δίκη, σε καιρούς όπου η αυθαιρεσία και η βία πάνε να κυριαρχήσουν. Όπου το "δίκιο του ισχυρού" (τι απύθμενη υποκρισία και παραδοξολογία εν ταυτώ) πάει να αντικαταστήσει το κράτος δικαίου.

Να ξαναανακαλύψουμε, λοιπόν, τη ρυθμιστική αξία των κοινά παραδεκτών κανόνων, που αναχαιτίζουν την αυθαιρεσία της εξουσίας, που οριοθετούν την ανομία και αδικία. Και στο κάτω κάτω, όταν το δικαιοκτικό σύστημα λειτουργεί καλά, αμερόληπτα δηλαδή, σκέφτομαι ότι είναι το ύστατο καταφύγιο για τη δικαίωση εκείνων των πολιτών που ανήκουν σε ευαίσθητες (αδικούμενες, δηλαδή) κοινωνικές ομάδες, όπως οι γυναίκες. Και τι γίνεται όταν το δίκαιο δεν είναι απαλλαγμένο από τις επιρροές της πατριαρχίας; Σήμερα, είμαστε στην ευχάριστη θέση να έχουμε το κοινό οικουμενικό πλαίσιο των Συμβάσεων του ΟΗΕ, που απαντούν πολύ καλά στο θέμα "αντιμετώπιση των ανισοτήτων λόγω φύλου". Δεν ανεχόμαστε η συμπεριφορά της κρατικής μηχανής και της διοίκησης κράτους - μέλους του ΟΗΕ να βρίσκεται κάτω από το επίπεδο αυτό.

Δεν είναι δυνατόν κάποια κράτη, οχυρωμένα πίσω από τη θρησκευτική (διάβαζε φονταμενταλιστική) παράδοση να επιτρέπουν τον θάνατο διά λιθοβολισμού στις

υποτιθέμενες και μη μοιχαλίδες. Άλλωστε, 18 χρονών είναι η Σουδανή κοπέλα, δηλαδή στα όρια της παιδικότητας και ενηλικίωσης.

Τέλος πάντων, δεν αντέχω άλλα φρικώδη.

Πού να πάμε; Στη γιορτή του έρωτα, θα πεις.

Με πιέζεις να γράψω γι' αυτό το θέμα. Μια άλλη φορά, όταν θα έχω διαθέση. Θέλει ατμόσφαιρα το πράγμα. Να μην το κάψουμε εν μέσω ιοβόλων αντιερωτικών ριπών...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/02/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Τι γίνεται; Όλα υπό έλεγχο; Το πολίτευμα στη θέση του; Κοψοχολιαστήκαμε σχετικά στη χώρα του απρόβλεπτου...

Μέχρι τώρα λέγαμε ότι η λειτουργία του πολιτεύματος κυλάει απρόσκοπτα, το πολιτικό σύστημα είναι που πάσχει. Φαίνεται, όμως, ότι ο βαθμός νοσηρότητας του συστήματος είναι τέτοιος που οι συνέπειες εξακοντίζονται προς κάθε κατεύθυνση. Τίποτε δεν μένει ανεπηρέαστο. Κανένας θεσμός. Χρειάζεται προσοχή και επαγρύπνηση.

Υπάρχει άραγε μια διάσταση φύλου αναφορικά με τη λειτουργία των θεσμών; Με την ποιότητα της δημοκρατίας; Σαφέστατα, ναι. Έχει πλέον περίτρανα αποδειχθεί ότι η ισότητα βρίσκει πεδίο εφαρμογής, χώρο, τέλος πάντων, όταν η λειτουργία της δημοκρατίας γίνεται με όρους διαφάνειας και αξιοκρατίας. Όσο συγκεντρώνεται η εξουσία, όσο περισσότερα στεγανά και γκρίζες ζώνες δημιουργούνται στη δημόσια διοίκηση τόσο χειρότερα για το φύλο μας. Αν κάποια κοινωνική ομάδα ή κατηγορία ή στρώμα έχει ανάγκη το οξυγόνο της δημοκρατίας και ισοπολιτείας, ε, αυτή είναι οι γυναίκες, ως κοινωνικό φύλο.

Άρα, όχι μόνο δεν είμαστε αδιάφορες, πώς λειτουργούν οι θεσμοί, αλλά ενδιαφερόμαστε πολύ και ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ να λειτουργούν με όρους φύλου. Και, σε τελευταία ανάλυση, όλη η πορεία αγώνων του φεμινιστικού - γυναικείου κινήματος ήταν -και είναι- μια τιτάνια προσπάθεια να εξορθολογιστεί, εξανθρωπιστεί και εμφεμινιστεί η δημόσια διοίκηση. Μια δημόσια διοίκηση, που ιδιαίτερα στη χώρα μας είναι πολύ κάτω των επιπέδων ανοχής. Μεταβάλλει, θα έλεγα, σε πρόβλημα και την πιο απλή προσπάθεια προοδευτικού εκσυγχρονισμού. Καταβροχθίζει πρωτοβουλίες, σχεδιασμούς, πολλώ δε μάλλον οράματα και πολιτικές πνοής. Γι' αυτό εμείς ως φύλο οφείλουμε να ενισχύσουμε κάθε προσπάθεια που αποσκοπεί στην εξυγίανση και τον εκδημοκρατισμό του πολιτικού συστήματος, να συμμαχούμε με εκείνες τις κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις που ενδιαφέρονται εκ της θέσης τους για την προοδευτική μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος. Μόνο σε μια τέτοια βάση και προοπτική το στρατηγικό αίτημα -στόχος της ίσης συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική εξουσία και στη δημόσια ζωή μπορεί να αποκτήσει δυναμική. Αλλιώς θα εκφυλιστεί η όλη συζήτηση σε μια ελάχιστη ελκυστική "ποσοστολογία", σε απλή αριθμοποίηση, δηλαδή ενός πολιτικότατου και άρα συνθετότατου ζητήματος.

Δημοκρατία, λοιπόν. Πολύ δύσκολο το άθλημα, ωστόσο. Απαιτεί παιδεία, χρόνο και... χρήμα. Προπάντων, συλλογικότητα, απαιτεί το ΜΑΖΙ. Προϋποθέτει σύνολα, αντιπροσωπεύσεις, ευρύτατες συμμετοχές.

Γι' αυτό και εξεπλάγην και οργίστηκα, συγχρόνως, από την αρνητική τοποθέτηση της κ. Ντόρας Μπακογιάννη σε σχέση με τη συμμετοχή των αριστερών κομμάτων της Βουλής στη συντακτική συνέλευση για το μέλλον της Ευρώπης.

Ενοχλήθηκε η κυρία Μπακογιάννη από την προοπτική συμμετοχής του προέδρου του ΣΥΝ σε ένα φόρουμ, που έπρεπε να είναι εξόχως αντιπροσωπευτικό. Στο οποίο, πέρα από το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων, θα έπρεπε να εκπροσωπούνται και όλα τα μεγάλα διευρωπαϊκά δίκτυα των μη κυβερνητικών οργανώσεων, όπως είναι το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών. Η σύνθεση της συντακτικής συνέλευσης δεν απηχεί την αντίληψή μας, ωστόσο τα πράγματα είναι καλύτερα τώρα από πριν, όταν η προετοιμασία των διακυβερνητικών αποτελούσε μέλημα μόνο των κυβερνήσεων των κρατών - μελών.

Δεν παραχωρήθηκε από γενναιοδωρία η δυνατότητα της ελάχιστης συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων. Κατακτήθηκε. Υπήρξε πίεση του κινήματος. Η κ. Μπακογιάννη διέπραξε ολίσθημα μέγα για Ελληνίδα πολιτικό που εμφανίζεται με εκσυγχρονιστικό λόγο.

Μην το ψάχνεις. Απλά απέδειξε πόσο η δεξιά ανέχεται την αριστερά στα κέντρα διαμόρφωσης πολιτικών. Έτσι, για να μην χανόμαστε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/02/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Η ομιλία της Αλίκης, προχθές, στην ετήσια εκδήλωση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, άνοιξε ουσιαστικά τον κύκλο των εκδηλώσεων για τα 50 χρόνια των πολιτικών δικαιωμάτων των γυναικών.

Ενδιαφέρον προκάλεσαν στο ακροατήριο οι μεγάλες ιστορικές μορφές των πρωτοπόρων γυναικών, που έκαναν βατό τον κακοτράχαλο δρόμο της διεκδίκησης της ισότητας των φύλων. Ποια ήταν η Αύρα Θεοδωροπούλου, προς τιμήν της οποίας ο Σύνδεσμος έχει θεσπίσει το ομώνυμο βραβείο για την/τον δημοσιογράφο, που με το συστηματικότερο και ορθότερο τρόπο προωθεί την ισότητα στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης; Δέχθηκα αρκετές ερωτήσεις σχετικά. Ανέτρεξα, λοιπόν, στο πανηγυρικό τεύχος του "Αγώνα της Γυναίκας" που είναι αφιερωμένο στα 60χρονα του Συνδέσμου (1980) και αντιγράφω:

Η Αύρα Θεοδωροπούλου, το γένος Δρακοπούλου, γεννήθηκε το 1880 στη Αδριανούπολη και ανήκε σε εύπορη αστική οικογένεια. Σπούδασε ιστορία της Μουσικής και πιάνο, είχε μεγάλη εγκυκλοπαιδική μόρφωση και γνώριζε άριστα δύο ξένες γλώσσες.

Η Αύρα Θεοδωροπούλου στάθηκε σε όλη της τη ζωή μια επαγγελματίας, κατά βάση, γυναίκα. Εργάστηκε 52 ολόκληρα χρόνια ως καθηγήτρια του πιάνου και της ιστορίας της Μουσικής στα Ωδεία Αθηνών, Ελληνικό και Εθνικό, και ως το τέλος της ζωής της ως μουσικο-κριτικός έγραφε επαγγελματικά σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά. Ήταν ακόμη συγγραφέας. Έργα της είναι: "Η Μουσική διά των Αιώνων", "Μουσικές μελέτες", "Ιαμβοί και ανάπαιστοι Παλαμά - Καλομοίρη", "Μουσικές ομιλίες" και "Ιστορία της Μουσικής".

Εξαιρετικά εξοπλισμένη η Αύρα, ψυχικά, πνευματικά και κοινωνικά, δεν ήταν δυνατόν να καλύψει μόνο με την επαγγελματική της εργασία την ανήσυχη ιδιοσυγκρασία της. Πάντα πρωτοπόρος εμφανίζεται σε κάθε κοινωνική εκδήλωση. Από το 1897 ως και τον πόλεμο του 1940 πρόσφερε τις υπηρεσίες της με αληθινή αυτοθυσία σ' όλους τους πολέμους της πατρίδας μας. Το 1911 ίδρυσε το Κυριακό Σχολείο Εργατριών. Το 1918 τον σύνδεσμο "Αδελφή του Στρατιώτη". Το 1920 τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, το κύριο έργο της ζωής της πλάι στη μουσική. Η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας του ίδιου Συνδέσμου εποπτεύει και βοηθεί το 1922-50 καταυλισμούς Προσφύγων. Τον ίδιο χρόνο η Αύρα πρωτοστατεί στην ίδρυση του ορφανοτροφείου Εθνική Στέγη. Το 1925 ιδρύει με τη Μαρία Σβώλου τη Νυκτερινή Εμπορική Σχολή Θηλέων. Το 1929 την Παπαστράτειο Επαγγελματική Σχολή. Το 1935, με τις Αλεξ. Ιωαννίδη, Αγνή Ρουσσόπουλου και Φανή Σαρεγιάννη, τις εξοχές εργαζομένων Γυναικών στην Εκάλη (που διέλυσε ο Μεταξάς επειδή αρνήθηκαν να ενταχθούν στην ΕΟΝ).

Στο Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας η Αύρα Θεοδωροπούλου έγινε πρόεδρος το 1922 και παρέμεινε 37 συνεχή χρόνια.

Η Αύρα είχε πάρει μέρος σε πολλά Διεθνή Συνέδρια και οι εισηγήσεις της για τα γυναικεία ζητήματα γινόντουσαν πάντοτε δεκτές. Η γνωστή Αγγλίδα φεμινίστρια λαΐδη Μάργκαρετ Κόρμπιτ Άσμπυ, παλαιά συνεργάτρια της Αύρας και πρόεδρος στη Διεθνή Ένωση Γυναικών, έγραψε στο φύλλο του Απριλίου 1963 του Δελτίου International Women's News, ανάμεσα σε άλλα: "Η Αύρα υπήρξε μια εργάτρια της ιδέας με μεγάλη καρδιά σε εποχή που ο φεμινισμός στην Ελλάδα απείχε πολύ από του να γίνεται παραδεκτός. Η Αύρα είχε απέραντο θάρρος και φωτεινό πνεύμα και ενέπνεε όλους όσους εργάζονταν μαζί της".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/01/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Ζουγκλέσιον είναι η λέξη που μάζεψα από τον δρόμο. Μου άρεσε, έτσι τερατώδης και χορταστική.

Κατάσταση ζουγκλέσιον πάει να επιβληθεί στη διαβόητη TV. Θα δείχνουν λέει τις λεγόμενες "γυμνές ειδήσεις" (γυναίκες, βέβαια). Έφριξε η Αργυρώ, διότι περιδιαβάζοντας τα κανάλια έπεσε σε ένα δείγμα γραφής των "naked news", πέραν πάσης περιγραφής. Να πάμε, λέει, στο κανάλι το αυτοδιαφημιζόμενο ως εναλλακτικό και να του ρίξουμε λεμονόκουπες ή αυγά ή γιαούρτια, μαζί με κατάρες και αναθέματα. Βρίσκω την ιδέα πρώτα απ' όλα αντιοικονομική. Στης ακρίβειας τον καιρό δεν χαλαλίζω ούτε μισό λεμόνι ούτε ένα κλούβιο αυγό ή ληγμένο γιαούρτι. Γιατί δεν αξίζουν ούτε αυτά. Υπάρχουν θεσμοί και αρμόδια όργανα και αναμένω να βγουν από τη μακαριότητά τους. Ίσως είναι καλύτερα αν πετάξουν το φύλλο συκής οι ειδήσεις, οι εκπομπές, τα ток σόους. Διότι, και τώρα που δεν είναι "γυμνά", ντυμένα κουρέλια είναι.

Είπα, λοιπόν, στην Υπακοή, αντί να ξοδιάζουμε χρόνο και χρήματα να κάνουμε σωστή χρήση του τηλεκοντρόλ. Φίλη πανεπιστημιακός μου έλεγε προ καιρού "δεν βλέπω καθόλου τηλεόραση" και μου 'ρθε κάπως περίεργα. Ίσως και να το θεώρησα πολύ ελιτίστικο και σνομπ από μέρους της. Κι όμως, τώρα τελευταία άρχισα να κατανοώ και να συμμερίζομαι τη στάση της. Έτυχε να κλειστώ κιόλας με ένα βαρύ κρύωμα στο σπίτι και είδα με την ψυχή μου το κατά την τηλεκριτικό πατσαβουριό - σόου των καναλιών, να 'χω να πορεύομαι. Άσε που άμα δεις ένα κανάλι είναι σαν να τα 'δες όλα, διότι επικρατεί πλέρια πλουραλιστική ομοιομορφία.

Και μια που είμαστε στην περιοχή των μίντια, μια χαρά γιατροπορεύτηκαν όλα τα μέσα με τον Big Brother. Όλα πήραν μερίδιο από τα ιμάτια του κατατεμαχισμένου πτώματος, συγγνώμη σώματος ήθελα να πω, του Μεγάλου Αδελφού. Κι εκεί που έπαθα σοκ όταν σοβαροί δημοσιογράφοι ενέδωσαν στον πειρασμό της... ανάλυσης του "φαινομένου". Έλεος, βρε παιδιά! Όχι από τη μύγα ξύγκι. Δεν βλέπετε που ο βασιλιάς είναι θεόγυμνος; Θεόγυμνος και αποκρουστικός; Το "φαινόμενο" το 'φτιαξε η συνωμοσία του πλέγματος των μέσων, ιδιαίτερα του ηλεκτρονικού Τύπου. Σε αυτό το σημείο εντοπίζεται το φαινόμενο. Ήδη η επόμενη μέρα του Big Brother είναι εφιαλτικότερη της προηγούμενης. Εθίζεται ο κόσμος στον φασισμό της παρακολούθησης και του ελέγχου των πιο ιδιαίτερων προσωπικών, στιγμών της ζωής του. Περίμενα από λειτουργούς της σοβαρής δημοσιογραφίας να αντισταθούν στη μόδα και να κατανοήσουν ότι δεν πρόκειται για παιχνίδι. Όχι πλέον. Πρόκειται για νέα ήθη και συμπεριφορές, πρόκειται για καλλιέργεια τάσεων. Ξέρεις, υπάρχουν πάντα κάποιες στιγμές, κρίσιμες τωόντι, που δείχνουν καθαρά και ανάγλυφα το γνήσιο και το κίβδηλο. Η προσέγγιση του Big Brother υπήρξε δοκιμασία και μέτρο της σοβαρότητας για πρόσωπα και μιντιακά μέσα. Μετρηθήκαμε κι εδώ. Και οι αληθινοί λειτουργοί της δημοσιογραφίας βρέθηκαν λιγότεροι-ες από πριν...

Καλύτερα από μια άποψη, για να μην πατάμε σε σάπια σανίδια.

Κι έτσι από την ευφορία του μπιγκμπραδερισμού τα μίντια περνάνε στον αστερισμό της... Μπάρκα. Τώρα ποιος χαβαλές άραγε είναι προτιμότερος; Ή μήπως η σατανολογία και τα... πνεύματα; Το άνοστο είναι όταν η κρατική TV σπεύδει λαχανιάζοντας να μιμηθεί την ιδιωτική. Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι, κύριε Χαρδαβέλα μου; Ε;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/01/2002

Αγαπητή Ευγενία,

* Για το εθιμικό δίκαιο έγγραφα προχθές, στο κείμενο όμως πέρασε ως εθνικό, προκαλώντας έτσι στρέβλωση νοήματος. Έλεγα δηλαδή ότι ευθύνεται για διάφορες πρακτικές, υπονομευτικές ή αναιρετικές των δικαιωμάτων των γυναικών (π.χ. η "τιμή του κοριτσιού" και άλλα συναφή). Ας είναι. Τελευταία, δεν παραπονούμαι γενικά για τη συμπεριφορά του γνωστού... δαίμονα. Σπολλάτη, που 'λεγε και η γιαγιά μου.

* Το γεγονός των ημερών ήταν ασφαλώς η συναυλία αλληλεγγύης στις γυναίκες του Αφγανιστάν, που διοργάνωσε το Φεμινιστικό Κέντρο Αθήνας. Είχα χρόνια να νιώσω αυτήν την ατμόσφαιρα. Και νομίζω πως όσες και όσοι τελικά χωρεσαμε στην κατάμεστη μέχρις ορθίων "Σφεντόνα" φύγαμε με την αίσθηση ότι συμμετείχαμε σε ένα γεγονός. Γιατί είχε ήθος και καλλιτεχνική ποιότητα η βραδιά. Η Νένα Βενετσάνου, η Σαββίνα Γιαννάτου, η Λάμια Μπεντιού, η Αλίκη Καγιαλόγλου, η Μαρίζα Κωχ, η Κάτια Γέρου είναι ένα μπουκέτο ολάνθιστα άλικά τριαντάφυλλα...

Πολύ μου αρέσουν και θέλω να εκφράσω κι εγώ την ευγνωμοσύνη μου, που μας χάρισαν στιγμές τρυφερότητας, αισθητικής συγκίνησης και διεθνούς αλληλεγγύης. Ας είναι καλά!

Και τώρα έρχομαι να "παρατηρήσω" (να γκρινιάξω, δηλαδή) το άλλο: Η συναυλία είχε όλα τα στοιχεία ενός γεγονότος. Θα ανέμενα τα κανάλια όλα, τόσο πρόθυμα να αναδεικνύουν την τιποτολογία, να την προβάλλουν καταπώς της άξιζε. Και πριν και μετά. Τόσες πρωινάδικες εκπομπές φλυαρούν από τα χαράματα, όλο το απομεσήμερο κουτσομπολεύουν, προσκαλούν απίθανα πρόσωπα, που εμφανίζουν μία Ελλάδα τρικολόρε, κι όμως δεν υπάρχει χώρος για κάτι σοβαρό, έστω για να τηρούνται κάποια προσχήματα. Κάθε μέρα που περνάει αγανακτώ όλο και περισσότερο. Ποιοι/ποιες είναι οι εγκέφαλοι που σχεδιάζουν και προωθούν τη στρατηγική του τίποτα; Γιατί αδικούν και αμαυρώνουν -μάλιστα, αμαυρώνουν- το πρόσωπο της χώρας;

Το ζήτημα πλέον έχει ξεφύγει από τα όρια της μιντιακής πραγματικότητας. Είναι πελώριο πολύτιμο πρόβλημα. Υπάρχει ύβρις. Απαιτείται κάθαρσις!

* Είχαμε και μία άλλη καλή είδηση. Φαίνεται πως οι αρχές της Νιγηρίας δεν θα προβούν στην εκτέλεση της Σαφίγια. Έτσι, τουλάχιστον, μας διαβεβαίωσε ο αξιωματούχος της εδώ πρεσβείας. Όμως, όπως λέει και η Αλίκη Μαραγκοπούλου, πόσες άλλες Σαφίγιες υπάρχουν στη Νιγηρία και σε άλλες χώρες; Πόσες άλλες "τιμωρούνται" με αυτόν ή με παρόμοιο τρόπο, χωρίς να μαθαίνουμε για την τύχη τους; Βλέπεις, ο ταλιμπανισμός καλά κρατεί.

Και μια που μιλάμε για Ταλιμπάν, τι αγριότητες είναι αυτές που γίνονται εις βάρος τους από πλευράς των νικητών; Θέλαμε την ιδεολογική και πολιτική ήττα των Ταλιμπάν και του καθεστώτος τους. Όχι τη φυσική εξόντωσή τους. Όχι την καταστροφή τους ενώ είναι ηττημένοι και κρατούμενοι. Αυτός είναι ο πολιτισμός της

δυτικής σταυροφορίας, στην οποία εξέφρασε τη "δέσμευσή" του ο πρωθυπουργός της χώρας, όντας στην Αμερική; Φρίκη!

* Τέλος πάντων! Ας αλλάξουμε λίγο διάθεση και ας στραφούμε στην προετοιμασία εκδηλώσεων για τα πενήντα χρόνια των πολιτικών δικαιωμάτων των Ελληνίδων. Τόσα συμπληρώνονται φέτος από το 1952, που πρωτοψήφισαν οι γυναίκες. Είναι ευκαιρία να κάνουμε έναν επί της ουσίας απολογισμό, να δούμε από πού ερχόμαστε και πού πάμε. Κίνημα που δεν έχει αίσθηση της ιστορικότητάς του δεν έχει μέλλον.

Περιμένω στις 24 Γενάρη, στην ετήσια εκδήλωση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, να ακούσω τι θα πει η Αλίκη, πρόεδρος του πλέον ιστορικού σωματείου...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/01/2002

Αγαπητή Ευγενία,

Η Σκέψη μας όλη και οι προσευχές μας για τη Safiya Hussaini Tungar Dudu από τη Νιγηρία. Σήμερα ακριβώς είχε οριστεί η εκτέλεσή της και είναι καλό ότι οι αρχές δεν θα προχωρήσουν στην αποτρόπαιη αυτή πράξη. Θέλω, ακόμη, να πιστεύω ότι οι οχλήσεις του διεθνούς φεμινιστικού κινήματος θα παρεμποδίσουν οριστικά την εφαρμογή της περίεργης αυτής απόφασης.

Ποιο είναι το έγκλημα της νεαρής γυναίκας; Ότι έμεινε έγκυος εκτός νόμου. Και όπως μας πληροφορεί το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Αριστερών Φεμινιστριών (ελληνικό τμήμα) η εκτέλεση της ποινής της σχεδιάστηκε να γίνει με θάψιμο μέχρι το στήθος και εν συνεχεία με λιθοβολισμό. Απίστευτες καταστάσεις! Αγριότητα στη νιοστή...

- "Είμαστε καλά και δεν το ξέρουμε", μου είπε προχθές η Λιλή, όταν διάβασε τα μαντάτα.

- Τι εννοείς;

- Να, εμείς απέχουμε παρασάγγας από την κατάσταση στη Νιγηρία και ως Ευρώπη και ως Ελλάδα. Είμαστε πολύ μπροστά...

Κι όμως, αγαπητή μου. Όσο υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις και καταστάσεις, που μας τραβούν προς τα κάτω, εγώ δεν μπορώ να αισθανθώ ευφορία. Ούτε και σιγουριά. Για να "κλειδώσουμε" τις όποιες κατακτήσεις μας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πρέπει να φροντίσουμε να εξαλειφθούν φαινόμενα, τα οποία παραβιάζουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών όπου γης. Πολύ περισσότερο, που κάποιες χιλιάδες γυναίκες κάθε χρόνο γίνονται θύματα στο πλαίσιο των "εγκλημάτων τιμής". Χάνουν τη ζωή τους δηλαδή.

Μα μήπως και στη χώρα μας είναι τόσο μακρινή η εποχή που ο μεγάλος αδελφός ή ο πατέρας ή ο κηδεμόνας τέλος πάντως βιαιοπραγούσε εναντίον του κοριτσιού ή και αυτού που το "ατίμασε" Θυμάμαι στην εποχή που εγώ μεγάλωνα σε χωριό του Πηλίου ο πατέρας είχε κρεμάσει ανάποδα από το δένδρο την κόρη του και την έδεσνε αλύπητα με στόχο να τη σκοτώσει, γιατί "θα γεννούσε μπασταρδάκι" (με το συμπάθειο). Αν δεν παρενέβαινε η γειτονιά, το τέλος ήταν σίγουρο.

Βέβαια, εμείς δικαστικές αποφάσεις παρόμοιες με αυτήν που συζητάμε δεν είχαμε, όμως το άλλο, το εθνικό δίκαιο αποδείχθηκε αρκετά σκληρό και ανθεκτικό στο διάβα των δεκαετιών. Και εν πάση περιπτώσει, μπορεί να μην ήταν κανόνας ο λιθοβολισμός ή η φυσική εξόντωση, ο στιγματισμός όμως ήταν σίγουρη πραγματικότητα. Η μείωση της προσωπικότητας του κοριτσιού, και της ίδιας της οικογένειας, η συρρίκνωση των επιλογών του, η ακύρωση της κοινωνικής του κινητικότητας, ήταν η τιμωρία για το έγκλημα σύναψης σχέσεων εκτός γάμου. Η κορύφωση δε του εγκλήματος ήταν η εγκυμοσύνη της νέας.

Μα και σήμερα που μιλάμε, το να έχει μια γυναίκα "παιδί χωρίς πατέρα" θεωρείται γενικά μειωτικό.

Προ ολίγου καιρού, μεσολάβησα στη ΔΕΗ μπας και δεχθούν (με ρύθμιση φυσικά) να ξανασυνδέσουν το φως στο σπίτι μιας μωρομάννας -άπορης και πολύτεκνης, όπου τα δύο τελευταία μικρά ήταν εκτός γάμου, ο δε μεγαλύτερος γιος υπηρετούσε στο στράτευμα. Μου ειπώθηκε ότι είναι μια πολύ κακή πελάτισσα, μειωμένης αξιοπιστίας, που "έχει εξώγαμα".

Τ' άκουσες αυτό; Πώς η κυρία ΔΕΗ να εμπιστευθεί μια γυναίκα που δεν τηρεί τους τύπους; Ενώ εμπιστεύεται να ρυθμίζει τα χρέη των ενεργειοβόρων επιχειρήσεων...

Αυτά συμβαίνουν εν μέσais Αθήναις, όχι στην επαρχία, και στην αρχή του 21ου αιώνα και όχι στη μεταπολεμική Ελλάδα. Κατάλαβες;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/01/2002

Αγαπητή Ευγενία,

"Με ευρώ γεμάτη η χούφτα μας κι ελπίδες η καρδιά μας καλές με τις πλησίον μας κι ο πόλεμος μακριά μας.

Το ασμάτιον επίκαιρο αφιέρωμα μιας φίλης σε όλες μας, λέει, πως είναι ευχούλα καλή να 'χουμε σε χαλεπές ημέρες".

Αντιγράφω τα παραπάνω από "Το ημερολόγιο των γυναικών - 2002", που επιμελήθηκε για άλλη μια φορά η Ελένη Παμπούκη. "Φεμινιστική ατζέντα" το αποκαλούμε οι περισσότερες και μας έχει γίνει πλέον οικεία.

Μας συντροφεύει τα τελευταία χρόνια, παρέχοντας πλήθος πληροφοριών χρήσιμων για τις γυναίκες και απαραίτητων για τα ενεργά μέλη της κοινότητάς μας. Εμένα μου αρέσουν πολύ και τα μικρά κείμενα που διανθίζουν το Ημερολόγιο, που όλα μαζί συνθέτουν άποψη και οπτική για τα πράγματα. Και αν θέλεις, αντανakλούν τη δραστηριότητα στους κύκλους του κινήματός μας και τη διακίνηση ιδεών.

Ας είναι καλά η Ελένη που μας νοιάζεται σε καιρούς όχι εύκολους...

Εγώ σήμερα θα επιλέξω ένα κείμενάκι της Σίσσυς Βωβού με τον τίτλο "Πρόσβαση στα άβατα": "Πολλή ιδεολογική αγανάκτηση πυροδοτήθηκε με αφορμή τη "Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων" προς την "Επιτροπή για τα Δικαιώματα και τις ίσες ευκαιρίες" της Ε.Ε., σχετικά με τις γυναίκες και τον φονταμενταλισμό, που συνέταξε η ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ Άννα Καραμάνου, και ειδικότερα το σημείο που αναφέρεται στο δικαίωμα της πρόσβασης των γυναικών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές του πλανήτη. Πολλοί και πολλές κατάλαβαν ότι αυτό αφορά και το Άγιον Όρος, όπου, όπως γνωρίζουμε, ισχύει το άβατο για τις γυναίκες και ξεσηκώθηκαν εναντίον αυτού του "ατοπήματος", με διαφορετικά επιχειρήματα. Η απαγόρευση στηρίζεται στη γνωστή θεολογική άποψη, ότι το σώμα των γυναικών είναι μιανό και φορέας αμαρτίας. Προφανώς, αρνούμεθα να δεχθούμε μια τέτοια "ανάλυση". Ο αποκλεισμός των γυναικών από το Άγιον Όρος είναι απαράδεκτος. Εξάλλου, η ιστορία της γυναικείας χειραφέτησης, ισότητας και απελευθέρωσης είναι ιστορία κατάργησης πολλών και ποικίλων αβάτων. Αυτό το συγκεκριμένο διαρκεί 1.000 χρόνια, ενώ για ακόμη περισσότερα χρόνια ήταν αδύνατη η πρόσβαση των γυναικών στο δημόσιο χώρο, στα επαγγέλματα, στην αγορά. Αποτελεί συνεπώς αναχρονισμό να γίνεται τόσο γενική αλλά και συχνά τρομοκρατική επίθεση ή και λαιμοδωρία, όπως είδαμε τις τελευταίες εβδομάδες, σε όποιαν υποστηρίζει το αυτονόητο δικαίωμα των γυναικών στην ελεύθερη πρόσβασή τους σε όλα τα μέρη". Και να κλείσουν αυτό το μικρό αφιέρωμα με το "της μιας δραχμής οι αλλαγές", με το οποίο η Ελένη μας εισάγει στο Ημερολόγιο:

"Δραξ είναι η χούφτα μας, ο οβολός ο σουβλερός το πρώτο νόμισμα ήταν.

Έξι οβολοί γέμιζαν μια χούφτα -μια δραξιά- μια δραχμή στρογγυλή. Το νέο αρχαίο νόμισμα της Αθήνας με την κουκουβάγια τη σοφή και την Αθηνά την πολεμοντυμένη σε κάθε πλευρά.

Δραχμή ήταν και το νόμισμα του νέου ελληνικού κράτους, 1833 η πρώτη του κοπή.

Και μετά ήρθε το ευρώ που με την Πρωτοχρονιά πρωτοκυκλοφορεί. Πολλά τα έτη.

Εμείς ωστόσο την Αθηνά ;;;; θυμόμαστε και χαιρετάμε, της ελιάς την εργάνη και της σύνεσης, γιατί των ειρηνικών έργων προαιώνια θεά και των γυναικείων έργων προστάτιδα ήταν, πριν πολεμόχαρη από το μυαλό του Δία γεννηθεί".

Καλή Χρονιά,

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/12/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Περίεργους ατραπούς ακολουθεί η σκέψη... Δεν έχω διάθεση για τη συνηθισμένη φλυαρία. Μάλλον για αυτοσυγκέντρωση και στοχασμό.

Με το ένα πόδι στο κατώφλι του 2002, αναμετρώ τα επεισόδια του σίριαλ της ζωής μου, όσα παίχτηκαν δηλαδή ίσαμε σήμερα.

Και τι νομίζεις πως σκέφτομαι; Ευτυχώς που υπάρχει η ποίηση. Και η μουσική και η λογοτεχνία. Η τέχνη με άλλα λόγια, ως το ύστατο καταφύγιο της καταπονημένης μας ύπαρξης. Ο πολιτισμός, αν θέλεις, ως το πεδίο εκείνο, που επιτρέπει στα διλήμματα να προσλαμβάνουν μια χροιά αξιοπρέπειας. Διότι όλη μας η ζωή είναι γεμάτη διλήμματα. "Διλήμματα" α-λα Big Brother και άλλα μικρά και μεγάλα διλήμματα υπαρξιακά, φιλοσοφικά. Εντάξει, δεν εννοώ το τοπ δίλημμα του Άμλετ (to be or not to be), αλλά να, εσύ τι θα προτιμούσες; Τη φιλοσοφική προσέγγιση του Σεργκέι Γιεσένιν ή του Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι; Ο πρώτος αποφάνθηκε: "σε αυτή τη ζωή το να πεθάνεις δεν είναι νέο, μα και να ζεις σίγουρα δεν είναι νεώτερο". Και ο δεύτερος: "σ' αυτή τη ζωή να πεθάνεις δεν είναι δύσκολο, να φτιάξεις τη ζωή είναι δυσκολότερο".

Τώρα εσύ, τι καταλαβαίνεις; Αποπνέουν πεσσιμισμό ή βαθύ ρεαλισμό; Εγώ θα σούλεγα, φρόνιμα να παρακάμψεις αυτά τα θέματα - παγίδες θανάτου, που είναι καλά για συζητήσεις θεωρητικές και ενατενίσσεις φιλοσοφικές.

Αν έπρεπε να διαλέξω θα προτιμούσα το θετικό λυρισμό της Γιώγιας Σιώκου ("Η αναπαράσταση του ανέφικτου"): "Με κούμαρα στολίζω τα όνειρά μου,/η άσφαλτος, δακρυσμένα μαστιχόδεντρα./Αγάπησα το μπλε βουνό κι επέζησα ως το άπειρο"./ Ναι αυτό είναι το ζητούμενο. Η ζωή. Ο θρίαμβος της ζωής πάνω και πέρα από τις αντιφάσεις. Κι όσο ψηλά τοποθετείς τη ζωή τόσο αρνητικά σημαντικό γεγονός θεωρείς τον θάνατο.

Το να κάνουμε τη ζωή έτσι όπως μας αξίζει είναι η μεγάλη διαρκής πρόκληση, το μόνο εφόδιο που παίρνουμε μαζί μας στη συνέχεια του ταξιδιού μας στον χρόνο.

Ως δώρο για σένα, στην ανατολή του 2002, δανείζομαι τους στίχους του ποιητή (μιας και η σημερινή διάθεσή μου εναρμονίζεται με το κλίμα Γιεσένιν).

Όχι φωνές, πικρίες και κλάματα,

Αντίο, μηλιές, πούχα αγαπήσει

μ' άγγιξε κιόλας το φθινόπωρο

κι η νιότη απόμακρα έχει σβήσει.

Τα καρδιοχτύπια, πάει, περάσανε,
ναι, λίγη ψύχρα - η πρώτη. Το ίσο
χαλί των χωραφιών που αγάπησα
γυμνόποδος δε θα πατήσω.

Αντίο, ωραίες περιπλανήσεις μου,
των αισθημάτων μου άγρια δάση,
νιότη τρελή που τα τραγούδια μου
παράφορα είχες λαμπαδιάσει.

Κανένα πια τρανό λαχτάρισμα
μη και μες στο όνειρο έχω ζήσει:
καβάλα σ' ένα ρόδινο άλογο
μια χαρ αυγή έχω διασχίσει.

Φύλλα από μαυρισμένο μέταλλο
σκορπάει τριγύρω το σφεντάνι,
ευλογημένο ας είναι ό,τι άνθησε
πάνω στη γη και θα πεθάνει.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/12/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Χριστούγεννα εν όψει και νιώθεις την ανάγκη να μαλακώσεις εσωτερικά, να δεις τα πράγματα με αισιοδοξία. Η ελπίδα γεννιέται και πάλι, οι προσδοκίες αναπτρώνονται, άντε άλλη μια προσπάθεια, λες. Θέλεις τόσο πολύ να πιστέψεις στο αύριο -καλύτερο από το σήμερα. Πλην γύρω σου σωροί τα αχνίζοντα ερείπια. Βαθιές είναι οι πληγές, βαριές οι σκέψεις.

Στους τόπους που γεννήθηκε το θείο βρέφος σταυρώνεται ο άνθρωπος. Το μίσος θεριεύει, θρασομανάει ο πόλεμος. Άμετρος ο πόνος, οι οιμωγές και οι θρήνοι. Πληγωμένο βαριά το σώμα του Αφγανιστάν, διπλωμένο στα δύο.

Απίστευτη υποκρισία, εγκληματική. Σφαγή ανελέητη. Με τρομάζει ο άνθρωπος του 21ου αιώνα. Απεχθάνομαι το "δόγμα Μπους" για τον διαρκή πόλεμο. Ντε και καλά να επιβάλει τον homo bellicosus, ως σήμα κατατεθέν των αρχών του νέου αιώνα. Ήμαρτον!

Διάθεση φιλοπόλεμη παντού.

Παγκοσμιοποίηση της ανασφάλειας, του τρόμου. Πώς να "ακουστεί", λοιπόν, το "επί γης ειρήνη". Πρέπει να γίνει κραυγή μυριόστομη. Πρέπει στρατιές και στρατιές επίγειων αγγέλων να το ψάλλουν μπας και καταφέρουν να το υψώσουν πάνω από την κλαγγή των όπλων. Και πάλι θα μπούμε στον νέο χρόνο σέρνοντας το κάρο της ντροπής, τη φτώχεια και την εξαθλίωση. Τι παράδοξο! Μέσα στην αφθονία των αγαθών που παράγονται, η πείνα αυξάνεται. Η ζώνη της φτώχειας διευρύνεται. Κι όσο αυξάνονται οι ανισότητες, τόσο μεγαλώνει η συγκέντρωση της εξουσίας, ο αυταρχισμός.

Ευρωστρατούς ονειρεύονται οι ολιγαρχίες που κυβερνούν τις ευρωπαϊκές χώρες.

Εμ, βέβαια. Όπου συρρικνώνεται η δημοκρατία -πολιτική και οικονομική- δημιουργείται χώρος για τον στρατό και την αστυνομία. Ο αποπροσανατολισμός είναι πλήρης. Αντί να διαθέσουν πόρους για την κοινωνική πολιτική, ενισχύουν τις δομές καταστολής. Πολύ καλά αντιλαμβάνονται τις διαθέσεις των Ευρωπαίων πολιτών. Κι έπειτα τι να πεις για το νέο σκλαβοπάζαρο; Την εμπορία ανθρώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών; Πωλούνται, αγαπητή μου, και αγοράζονται ανθρώπινα όντα σε ευτελιστικές τιμές κιόλας. Σε τι εποχή ζούμε; Της γαλέρας; Των "Αθλίων" του Ουγκώ; Πλήθη αρσενικών αγοράζουν πορνικές υπηρεσίες ανηλίκων. Φρίκη! Και ύστερα έρχεται η ναρκομανία για να στεφανώσει τον πύργο των πληγών της σύγχρονης κοινωνίας. Αργός θάνατος τα ναρκωτικά, πλήττουν το κέντρο της βούλησης του ανθρώπινου πλάσματος, την ελευθερία επιλογών του. Τι χειρότερο μπορεί να σου συμβεί; Δεν μπορώ άλλο να βλέπω αυτή τη θλιβερή λιτανεία νέων παιδιών να σέρνουν τα βήματά τους στους δρόμους της πρωτεύουσας, σαν να κάνουν βηματισμό επί τόπου, σαν να οδεύουν στο πουθενά. Πού ζούμε; Τι αναπνέουμε;

Μπόχα σκουπιδιών που έχουν μεταβάλει την Αθήνα σε χωματερή. Τραγική ειρωνεία οι στολισμοί των κεντρικών δρόμων.

Κι όμως! Θέλω να αρθώ πάνω από αυτήν τη μιζέρια. Θέλω αν πιαστώ από κάτι καλό. Ένα καλό θέαμα, ένα καλό βιβλίο, μια καλή ιδέα, μια συντροφιά με καλούς ανθρώπους. Θέλω να αναζητήσω παντού, όπου βρίσκεται, την κοινή λογική και την ευαισθησία, τον ανθρωπισμό, που σε πείσμα των καιρών υπάρχει. Είναι διάχυτος και διάσπαρτος, όμως. Ενώ το κακό έχει την τάση να συνενώνει τις δυνάμεις και να συγκεντρώνει τις εφεδρείες του.

Ζητείται, λοιπόν, ανθρωπισμός. Κι όπου τον ανακαλύπτεις, σε παρακαλώ, στέλνε μου μήνυμα...

Καλά Χριστούγεννα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/12/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Μας φτύνουνε, αγαπητή μου, κι εμείς λέμε πως ψιχαλίζει.

Μας πετάνε κατάμουτρα "ντροπή σας" -ως χώρα εννοείται- και εμείς λέμε "αλλάξτε θέμα συζήτησης".

Όχι απλώς άκομψη, απίστευτη ήταν η παρέμβαση της κ. Μίλερ, συζύγου του πρεσβευτή των Ηνωμένων Πολιτειών στην Αθήνα. Μας έψεξε γιατί δεν θωρακίσαμε τη χώρα από νομικής και διοικητικής άποψης, ώστε να σταματήσουμε την εμπορία γυναικών και παιδιών και τη σεξουαλική εκμετάλλευσή τους.

Ξέρεις κάτι, εγώ σε αυτό το πλαίσιο δεν δέχομαι καν να συζητήσω. Η σχετική κριτική την οποία κάνουμε χρόνια τώρα στις αρχές ως πρόσωπα και ως συλλογικότητες αφορά εμάς και κανέναν τρίτο που δεν έχει θεσμική αρμοδιότητα.

Από πού κι ως πού αναγορεύεται η κ. Μίλερ σε κήνσορα της ηθικής και της δεοντολογίας των πραγμάτων; Τι εκπροσωπεί; Και πώς θεωρεί ότι πρέπει να μας μιλάει κουνώντας απειλητικά το δάκτυλο και να μας ενοχοποιεί;

Γιατί ειδικά την Ελλάδα; Γιατί τώρα; Και πώς "ξαφνικά" η εμπορία γυναικών και παιδιών έγινε μείζον θέμα στην εξωτερική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών; Πώς αναβαθμίστηκε τόσο στην ατζέντα; Και τι σημαίνει όλο αυτό; Θα μπει κι αυτή η πτυχή στην "αντιτρομοκρατία" Διότι με το εύρος που δίνουν οι ιθύνοντες κύκλοι διεθνώς στην "τρομοκρατία" χωράνε όλα μέσα. Το παν έγκλημα. Είμαστε σοβαρές/οι;

Κι έπειτα, με τρώει η γλώσσα μου, δεν μπορώ να μην το πω, ένοχο ένοχον ου ποιεί. Όλες οι χώρες έχουν λερωμένη τη φωλιά τους. Όλες ανέχονται λιγότερο ή περισσότερο στο έγκλημα της εμπορίας ανθρώπινων όντων με σκοπό την άγρια εκμετάλλευσή τους (σεξουαλική και άλλη). Ευθύνονται είτε με πράξεις είτε με παραλείψεις. Και ιδιαίτερα ευθύνονται οι κυρίαρχες ελίτ, διότι προωθούν τον νεοφιλελευθερισμό και την εμπορευματοποίηση των πάντων. Τι να σου κάνουν τα νομικά εργαλεία όταν αφήνεται απείραχτη η ρίζα όλων των δεινών; Εντάξει, να διορθώσουμε τη νομοθεσία, να την προσαρμόσουμε στην εποχή της (νεοφιλελεύθερης) παγκοσμιοποίησης, αλλά αυτό φτάνει χωρίς αλλαγή της ίδιας της φιλοσοφίας;

Σε αυτό το επίπεδο πρέπει να συζητήσουμε. Και τότε η "ηγέτιδα" δύναμη των ΗΠΑ θα πρέπει να αναλάβει το μερίδιο της ευθύνης που της αναλογεί. Πρέπει να αλλάξουν τα πρότυπα, οι συμπεριφορές. Μέσα στο γενικό μπάχαλο η δική μας θέση "το σώμα είναι αγαθό εκτός συναλλαγής" δύσκολα μπορεί να επιβληθεί. Βέβαια, εμείς από το γνώριμο μετερίζι των φεμινιστικών αγώνων θα αγωνιζόμαστε πάντα για τις αρχές μας. Σε γνώση μας είναι ότι διασχίζουμε την έρημο. Έχουμε πλήρη συνείδηση του τιμήματος που καταβάλλουμε. Αλλά σκέφτομαι πάντα, όταν κάποιες φορές σταματώ

για να κάνω ταμείο, όλα μπορούν να μας τα αφαιρέσουν. Όχι όμως την ελευθερία τού να σκεφτόμαστε, την αξιοπρέπεια, διάολε.

Αντιλαμβάνομαι ότι το πρωτόκολλο της καλής φιλοξενίας επιβάλλει να είμαστε ευγενικές απέναντι στους διπλωματικούς εκπροσώπους μιας χώρας. Εμένα αυτό μου αρέσει. Αλλά μας προκάλεσε αφόρητα η κ. Μίλερ και πρέπει να βρει τρόπο να διορθώσει τα πράγματα.

Η εμβολωματική παρέμβαση του ίδιου του πρεσβευτή "έσωσε" κάπως την κατάσταση, αλλά η εντύπωση που αποκομίσαμε ήταν ότι οι ρόλοι είχαν κατανεμηθεί έτσι ώστε μαζί με το μαστίγιο να υπάρχει και το καρότο...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/12/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Διάβασα ότι στην έρευνα για την κατάσταση των παιδιών στη χώρα εντοπίστηκε ισχυρή άποψη πολιτών (7 στους 10) ότι φταίει η νομοθεσία. Είναι, λένε, ανεπαρκής και όπου υπάρχει δεν εφαρμόζεται.

Κι όμως, η τελευταία σύμβαση της ILO για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας (1999) είναι ένα πολύ καλό κείμενο για να αντληθούν εθνικές πολιτικές.

Η σύμβαση, εφόσον κυρωθεί από ένα κράτος, είναι κείμενο δεσμευτικό και εφαρμόσιμο. Μάλιστα η σύμβαση περιέχει σε άρθρο της την υποχρέωση του κράτους - μέλους να συστήσει Επιτροπή Εθνικού Σχεδίου ή Προγράμματος Δράσης για την εφαρμογή της, καθώς και μηχανισμό ελέγχου της πορείας εφαρμογής.

Τι σημαίνει Σχέδιο ή Πρόγραμμα Δράσης; Σημαίνει φορέα πρώτα απ' όλα (διυπουργική επιτροπή και συμμετοχή αρμόδιων μη κυβερνητικών οργανώσεων, εργοδοτικών και συνδικαλιστικών ενώσεων, ιδρυμάτων για το παιδί κ.λπ.).

Σημαίνει μελέτη του φαινομένου, με τη συνδρομή επιστημονικών δυνάμεων, καθορισμό προτεραιοτήτων.

Σημαίνει στη συνέχεια υποδομές και, βέβαια, πόρους.

Δεν υπάρχουν πολιτικές χωρίς κονδύλια. Αλλιώς οι εξαγγελίες πολιτικών είναι ασκήσεις ρητορικής.

Όλα αυτά υπάρχουν;

Είμαι περίεργη ν' ακούσω τον επίσημο απολογισμό, είμαι περίεργη να δω με ποιο μίγμα σοφιστικής θα δικαιολογήσουν την ανυπαρξία πολιτικών.

Αυτά όσον αφορά την εξειδικευμένη πολιτική. Ωστόσο καμία ειδική μέριμνα για το παιδί δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική από μόνη της χωρίς ένα φιλικό περιβάλλον που θα προωθεί την κοινωνική πολιτική και αλληλεγγύη.

Η εμπορευματοποίηση των πάντων, η αναγόρευση του χρήματος ως ύπατης αξίας στις κοινωνίες, ο χλευασμός της ηθικής και των ορίων, οι εκτεταμένες ζώνες φτώχειας, η ασυδοσία της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, που προτιμάει την εργασία του παιδιού από αυτήν του άνεργου πατέρα του (250.000.000 παιδιά εργάζονται παγκόσμια, όταν 700.000.000 ενήλικες είναι άνεργοι), όλα αυτά συνιστούν ένα περιβάλλον που ευνοεί και την εκμετάλλευση έως δουλεία του παιδιού. Και αποτελεί, αλήθεια, αντίφαση το γεγονός ότι η διεθνής κοινότητα, ενώ έχει μεριμνήσει για νομική ομπρέλα προστασίας του παιδιού, όπως είναι οι συμβάσεις, από την άλλη εμφανίζεται αδιάφορη στις πάρα πολύ συχνές περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης

και εκμετάλλευσης του παιδιού, κρουσμάτων ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος του, παιδικής δουλείας. Ιδιαίτερα μάλιστα μάς πλήγωσε το εμπάργκο του ΟΗΕ κατά του Ιράκ, που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο εκατοντάδων χιλιάδων παιδιών.

Η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο είναι ο καθρέφτης της κοινωνίας της ανισότητας και της αδικίας. Ιδιαίτερα η κατάσταση των μικρών κοριτσιών είναι ιδιαίτερα επιβαρυνμένη, καθώς η ιδεολογία της "προτίμησης του γιου" σε πολλές κοινωνίες οδηγεί σε παραμέληση των αναγκών του θηλυκού παιδιού σε τροφή, στοργή, εκπαίδευση.

Αλλά, ενώ φταίει ο γάιδαρος, διάφοροι κύκλοι εμφανίζονται να δέρνουν το σαμάρι. Θεωρούν ότι με εράνους και φιλανθρωπικές δραστηριότητες απαντούν στο πρόβλημα της παιδικής δυστυχίας.

Η κοσμική φιλανθρωπία χωρίς τη συνοδεία πολιτικών προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού εκφυλίζεται σε υποκρισία και μετατρέπεται σε άλλοθι των ένοχων συνειδήσεων. Αυτών που έχουν καταντήσει τη ζωή από δώρο σε πρόβλημα...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/12/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Πάσσαρη το ανάγνωσμα...

Μπούκωσαν πάλι τα ΜΜΕ. Τα ρεπορτάζ διαδέχονται οι εμβριθείς αναλύσεις και τα τραπέζια πάλι των αναλυτών, αρμοδίων και κυρίως αναρμοδίων, διακόπτονται από ρεπορτάζ. Και όλη η χώρα έχει κουρδιστεί στους ρυθμούς της Πασσαριάδας!

Δεν είναι η πρώτη φορά που αισθάνομαι εκτός αυτού του "γίγνεσθαι". Δεν είναι η πρώτη φορά που νιώθω δυστυχής, που δεν καταλαβαίνω πια τίποτε. Διότι δεν μπορεί, βρε αδελφή, ο εθνικός καημός να συνοψίζεται στον Πάσσαρη και στον Μπιγκ Μπράδερ. Έλεος, δηλαδή!

Και έτσι μεσ' τη μάνα και τη μαμή χάσαμε το παιδί. Προϋπολογισμός κατατέθηκε, αδέρφια, και σεις αγρόν αγοράσατε. Ελλειμματικότατος, πλασματικότατος, εικονικότατος. Στηριγμένος στα δάνεια από το μέλλον. Προμέτοχα τα ονομάζουν ευγενικά. Και όπου τα μόνα κονδύλια που ανθούν είναι τα ολυμπιακά, διάσπαρτα σε κάθε υπουργείο. Και όπου -κάτι που σε αφορά- η αναδρομικότητα στην καταβολή του οικογενειακού επιδόματος έγινε μαγική εικόνα, με προβληματική και την ίδια την καταβολή του. Αν δεν πιέζουμε δηλαδή μέχρι και την τελευταία στιγμή. Φαντάσου, πόσο αναξιόπιστη είναι η διοικητική μηχανή. Αρνείται να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις όλων των ανώτατων δικαστηρίων της χώρας, συμπεριλαμβανομένου και του Ειδικού, όπου η υπόθεση του οικογενειακού επιδόματος τελεσιδίκησε.

Αναπαραγωγή της μιζέριας επιχειρεί ο κρατικός προϋπολογισμός και ισορροπία στα χαμηλότερα επίπεδα. Δεν χρειάζονται βαθιές αναλύσεις. Και οι πιο αδαείς θα το αντιληφθούν αν ρίξουν μια συγκριτική ματιά στις δαπάνες για την υγεία και την παιδεία, που αποτελούν τον καθρέπτη της κοινωνικής πολιτικής.

Κάθε πέρσι και καλύτερα. Και είναι ακριβώς αυτοί οι τομείς που έχουν να κάνουν με την απόσβεση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων και, εν τέλει, με την ισότητα των φύλων.

Είναι φανερό, ότι άλλες είναι οι προτεραιότητες. Η νέα μεγάλη ιδέα, ασφαλώς, όπως επιβεβαιώνεται και από τον εν λόγω προϋπολογισμό είναι οι ολυμπιακοί. Αποτελεί, λέει, το στοίχημα, το νέο κριτήριο της εθνικοφροσύνης, λέω εγώ. Είναι το στοίχημα των εκπροσώπων της χρηματιστηριακής ολιγαρχίας στη χώρα και των συνοδοιπόρων τους. Είναι η απόδειξη της "ισχυρής Ελλάδας". Αν πάνε καλά, τότε με άλλον αέρα θα κυκλοφορούν στις πιάτσες της παγκοσμιοποίησης. Άκου η "μικρή και πτωχή, πλην τιμιά πατρίας", τι μπαναλιτέ! "Ισχυρή Ελλάς", κυρίες και κύριοι, no more, no less. Και γι' αυτήν την κοσμοπολίτισσα κυρία προβλέπεται ρόλος εντός του διευθυντηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφόσον συμφωνεί χωρίς αστερίσκο), αλλά και ρόλος στη νέα παγκόσμια σταυροφορία των κανονιοφόρων τύπου Μπους, με τον ευρωστρατό της με τα όλα της. Μεγαλεία πράγματα. Διότι, χρυσή μου, αν ξύσεις λίγο το Ρωμίο και τη Ρωμιά θα ανακαλύψεις κάτι από τα σουσούμια της Μαντάμ Σουσούς.

Μεγαλοπιάνεται το σόι μας. Και όποιος/α "καλλιεργεί" αυτήν την αδυναμία κερδισμένος/η θα 'ναι.

Τέλος πάντων, για να κλείσω μου 'ρχεται στον νου και γελάω ένα εξώφυλλο του "Ποντικιού" που "έγραψε" στην κυριολεξία. Όσο το θυμάμαι, είναι ένας τύπος Έλληνας, καθόλου ευθυτενής και με καθόλου βέβαιο βήμα. Μάλλον είναι φουκαράς. Κρατάει, σε μια άκρως κωμική αντίθεση, στην πλάτη μια σημαία που γράφει "ισχυρή Ελλάδα". Ένα ετερόκλητο τσούρμο πίσω του του φωνάζει. Πού πα, ρε Καραμήτρο. Κι αυτός αφελέστατα: Στο Αφγανιστάν...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/11/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Όπως και την εποχή των βομβαρδισμών εναντίον της Γιουγκοσλαβίας έτσι και τώρα, στις μέρες της τρομοκρατικής "αντιτρομοκρατίας", εκτίμησα ιδιαίτερα τις θέσεις και τη δράση προοδευτικών οργανώσεων στις ΗΠΑ. Φεμινιστριών, άλλων αριστερά σκεπτόμενων γυναικών και ανδρών.

Δεν έχουμε τις απαραίτητες πληροφορίες για τις δράσεις τους -μάλλον δεν έχουμε πλήρη εικόνα. Όμως, ευτυχώς που υπάρχει και το Ίντερνετ και διάφορα μηνύματά τους φτάνουν μέχρι εμάς. Σκέψεις ακριβές και πολύτιμες, διαποτισμένες με το άρωμα του ανθρωπισμού, δράσεις υποδειγματικές, που γίνονται ακόμη πιο σημαντικές καθώς διαδραματίζονται μέσα στις ίδιες τις ΗΠΑ.

Σε εποχές σαν κι αυτή που διανύουμε η διαφορετική άποψη και στάση, όταν μάλιστα συνοδεύεται και από δράση, έχει υψηλό κόστος. Η νομιμοφροσύνη του πολέμου συνδέεται στην επίσημη προπαγάνδα με τον πατριωτισμό. Πας, πάσα μη νομιμόφρων ίσον εθνικός/ή μειοδότης/τρια.

Με αυτά δεν παίζουν. Ξέρουμε δα στον τόπο μας τι κόστισε ο χαρακτηρισμός "μη νομιμόφρων". Απλώς έγινε συνώνυμο με τις διώξεις και τη στέρηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έτσι, πολίτες δεν προσλαμβάνονταν σε δουλειές, ιδίως στο δημόσιο, δεν είχαν βαθμολογική ιεραρχική εξέλιξη, νέοι που κατατάσσονταν στον στρατό δεν γίνονταν αξιωματικοί, ενώ είχαν όλα τα προσόντα, και πολλά άλλα. Σε ένα τμήμα του λαού τα πιστοποιητικά εθνοφροσύνης επιδείνωσαν την ταξική ανισότητα για δεκαετίες.

Γι' αυτό νομίζω πως εμείς οι Έλληνες και Ελληνίδες μπορούμε καλύτερα να καταλάβουμε τι εστί η προσπάθεια παλινόρθωσης του μακαρθισμού για την αμερικανική κοινωνία. Τότε ο εχθρός, το απόλυτο κακό, ήταν ο κομμουνισμός. Ελλείψει τώρα του κομμουνιστικού κινδύνου, ο εχθρός είναι η τρομοκρατία. Παρά ταύτα, παρά το ζοφερό κλίμα, οι εστίες αντίστασης δεν απολείπουν. Οι ζώνες, έστω μικρο-ζώνες, κοινής λογικής και ευαισθησίας εξακολουθούν να υφίστανται.

Έτσι, λοιπόν, φτάνει μέχρις εμάς η θέση ότι: "Η πρόοδος δεν μπορεί να έρθει στο Αφγανιστάν πάνω στις ξιφολόγχες ενός καθεστώτος - μαριονέτας των ΗΠΑ. Αυτός ο πόλεμος απλώς βαθαίνει τα βάσανα όλων των Αφγανών, γυναικών, παιδιών και ανδρών. Καταστρέφει τα σπίτια τους, μετατρέπει σε ερείπια τα αποθέματα νερού, τους στερεί την τροφή και με απηνή τρόπο τους οδηγεί έξω και μακριά από τις πόλεις και τα χωριά, ακριβώς τώρα που ο χειμώνας αρχίζει.

Για να βοηθήσουμε τις γυναίκες στο Αφγανιστάν πρέπει να κάνουμε το παν για να οικοδομήσουμε το κίνημα αντιπολεμικής πάλης εδώ. Ένα δυνατότερο αντιπολεμικό, αντιιμπεριαλιστικό κίνημα στις ΗΠΑ, θα δώσει ώθηση σε όσους/ες πολεμούν την αντίδραση, όπου κι αν βρίσκονται".

Τα τελευταία λόγια είναι η απάντηση που θα ήθελα να δώσω σε όσες με ρωτάνε "τι να κάνουμε για τις Αφγανές". Και με πολλή συγκίνηση μπορώ να σου πω ότι πολλές και πολλοί είναι εκείνες και εκείνοι που αυτές τις ώρες προβληματίζονται πώς να βοηθήσουν με τον προσφορότερο τρόπο...

Εντάξει, να συμβάλουμε στη συγκέντρωση βοήθειας, αυτό είναι μια πλευρά, άμεση. Εντάξει, να στηρίξουμε πολιτικά τον αγώνα των γυναικών στο Αφγανιστάν. Το πιο δύσκολο και σύνθετο είναι να αγωνιστούμε μέσα στη χώρα μας προκειμένου να υπάρξουν κοινωνικοπολιτικοί συσχετισμοί υπέρ της ειρήνης και της δημοκρατίας και κατά του πολέμου και της τρομοκρατίας.

Το αληθινό διεθνιστικό μας χρέος συνίσταται σε αυτό ακριβώς.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/11/2001

\\Αγαπητή Ευγενία,\\

Με όλα αυτά γύρω έχω πάθει συναισθηματική δυσοργάνωση. Τώρα να χαρούμε, λες, με τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν; Ποιοι είναι "οι δικοί μας", σε τελική ανάλυση; Πώς θα προσδιορίσουμε αυτό το "δικοί μας" (γιατί δικές μας έτσι κι αλλιώς δεν υπάρχουν στη γνωστή επίσημη πολιτική γεωγραφία). Δηλαδή ποια πλευρά είναι λιγότερο πολεμοχαρής, αφοσιωμένη στην ειρήνη και τη δημοκρατία; Όπου ειρήνη δεν είναι απλά η απουσία πολέμου και όπου δημοκρατία σημαίνει πρωτίστως ανεκτικότητα και πλουραλισμός, σημαίνει θεσμοί και διαφάνεια.

Είπαν οι Βόρειοι, απωθώντας τους "Νότιους", ότι οι γυναίκες μπορούν να επιστρέψουν στον δημόσιο χώρο. Ο δημόσιος χώρος, ό,τι από αυτόν υπήρχε, έχει καταστραφεί. Σε ποιες δουλειές και υπηρεσίες, φάμπρικες και εργοστάσια, θα απορροφηθούν οι Αφγανές, μα και οι Αφγανοί;

Κάπου το ρολόι της ιστορικής ανάπτυξης σταμάτησε σ' αυτή τη χώρα των σπηλαίων και πρέπει να γίνουν άλματα για να κερδηθεί ο χαμένος χρόνος, αντί για βήματα.

Θολή είναι η κατάσταση και καπνίζοντα τα ερείπια. Και πολλοί οι παίκτες που βάζουν κλήρο στα ιμάτια της καθημαγμένης χώρας, ντόπιοι και ξένοι. Και, εδώ που τα λέμε, κάπου το 'χουμε δει το έργο. Πολυεθνική δύναμη, εγγυητής, λέει, της σταθερότητας στη νέα κατάσταση. Να το πούμε με το όνομά του, νέο προτεκτοράτο εν όψει, μετά τα διάφορα, που έχουν διασπαρεί, π.χ., στη Ν.Α. Ευρώπη. Δηλαδή μειωμένη κυριαρχία, ελεγχόμενος διάδρομος για το στρατηγικό υγρό.

Εν πάση περιπτώσει, αν στη νέα κατάσταση πρόκειται να τηρηθούν κάποια προσχήματα, κάποια επίφαση πλουραλισμού και αντιπροσωπευτικότητας στους θεσμούς και πρωτίστως στην κυβέρνηση, τότε τώρα είναι η ώρα των γυναικών.

Οι γυναίκες, π.χ., της RAWA / Επαναστατικής Ένωσης Γυναικών του Αφγανιστάν δικαιούνται να πάρουν μέρος τόσο στις διαδικασίες ειρήνευσης και αποκατάστασης της τάξης, ανόρθωσης της χώρας, όσο και στη διακυβέρνηση. Δεν αρκεί αυτό που οι προελαύνοντες πολέμαρχοι φέρονται ότι είπαν:

Οι γυναίκες να επιστρέψουν στις δουλειές τους κ.λπ. Αυτό είναι το άλφα. Οι οργανωμένες και συνειδητοποιημένες γυναίκες πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν ως ισότιμοι σύντροφοι στη νέα φάση. Προσκλητήριο, λοιπόν, πρέπει να τους γίνει για να επιστρέψουν από την προσφυγιά και την εξορία, από τους πικρούς δρόμους της αναγκαστικής μετανάστευσης και να συμβάλουν δημιουργικά στη διαδικασία αποκατάστασης. Κι εμείς, του ευρωπαϊκού κινήματος θα είμαστε κοντά τους.

Για να δούμε, αν θα γίνουν έτσι τα πράγματα. Γιατί τα επιχειρήματα αφθονούν από πλευράς ανδροκρατίας. "Μα αυτές είναι αόρατες", θα σου πουν. Δεν υπάρχουν ως κοινωνική δύναμη. Βλέπεις, είναι βολική η μούργκα για τα συμφέροντα της πατριαρχίας. Ότι χρόνια τώρα η φωνή των Αφγανών γυναικών ανά τον κόσμο δεν

έχει σιγήσει, αυτό το παραβλέπουν. Οι γυναίκες έχουν όραμα για ένα δημοκρατικό Αφγανιστάν, έχουν άποψη και βούληση να αγωνιστούν για μια καλύτερη ζωή. Αυτό πρέπει να το πάρουν υπόψη τους και οι διεθνείς οργανισμοί και ο ΟΗΕ, που ετοιμάζει διάσκεψη. Άλλωστε υπάρχει το γνωστό ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας που ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γυναικών στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης για την ειρήνη.

Απαιτούμε ρόλο συμπρωταγωνιστικό για τις γυναίκες. Τίποτε λιγότερο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/11/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Όσα ξέρει ο ταξιτζής σου, δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος.

- Α, εγώ το βλέπω. Έρχονται τα παιδιά από τα μαθήματα, σχολάω κι εγώ και καθόμαστε όλοι στο σαλόνι και το βλέπουμε οικογενειακώς, έλεγε με ενθουσιασμό ο οδηγός του ταξί στην επιβάτιδα που καθόταν δίπλα του στο μπροστινό κάθισμα.

- Εσείς το βλέπετε;

Ρώτησε κι εμένα, που σωριάστηκα στο πίσω κάθισμα μετά από μια εξουθενωτική μέρα.

- Το ποιο;

- Μα τι άλλο; Το Μπικμπράδερ, βέβαια.

- Α, μπα, ούτε αδειάζω, ούτε διάθεση έχω να βλέπω αηδίες.

- Αηδίες είναι, όπως το λέτε. Συμφώνησε περιέργως. Σκουπίδια, τίποτε.

- Μα τότε;

- Ακριβώς γι' αυτό το βλέπω. Δεν ζητάει τίποτε από μένα...

- Δεν σας παρακολουθώ.

- Μα τι θέλετε να δω; Έχω ανάγκη να ξεδώσω, να φύγω από το άγχος. Κι έπειτα έχει ίντριγκα, ζαβολιές.

- Τι να σας πω, δεν έχω ιδίαν αντίληψη και δεν θέλω να αποκτήσω.

- Χάνεις, επέμεινε εκείνος.

- Μα γιατί δεν διαλέγετε κάτι άλλο;

- Τι να διαλέξω; Τις βόμβες στο Αφγανιστάν, τον άνθρακα ή τους λαθρομετανάστες, τον καουμπούι ή τον μουλά;

- Ε, καλά. Υπάρχουν και τα πολιτικά θέματα...

- Τι, ο δρακουμέλ;

- Παρντόν;

- Τον σκυλοκαυγά Λαλιώτη - Μητσοτάκη, ντε.
- Γιατί σκυλοκαυγάς; Δεν είναι άραγε μία γνήσια πολιτική κόντρα;
- Πολιτική, ποια πολιτική χριστιανή μου. Κάνει απ' αυτούς κανείς πολιτική; Κοίταξε κανείς το συμφέρον του κοσμάκη; Αηδιάσει έχω. Μη μου πεις κουβέντα. Πρόκειται για ξεφτίλα. Με κοροϊδεύουν και το ξέρω. Κι αφού με κοροϊδεύουν τους αγνοώ. Αυτή είναι η άμυνά μου. Καλύτερος ο Μπικμπράδερ.
- Έπεσε βαριά σιωπή.
- Δεν μου αρέσει που γενικεύετε, που απορρίπτετε συνολικά, είπα τελικά.
- Μπα, βρείτε μου εσείς τη φωτεινές εξαιρέσεις. Θέλετε να εκραγώ τώρα. Δεν είδατε που έκαναν ένα αυτιστικό συνέδριο; Κάτι κορακίστικα έλεγαν για λευκές επιταγές και καθαρές εντολές. Δεν με αφορούν. Δεν είδατε που έβαλαν τον Λαλιώτη στο κόμμα για να φωνάξει μην έρθει τάχα η δεξιά, την ώρα που ο Σημίτης πήγε πέρα και από τη δεξιά του Κωστάκη; Μας δουλεύουν, μας κοροϊδεύουν τα κορόιδα.
- Ένα σχόλιο μπορώ;
- Ελεύθερα.
- Δηλαδή, δεν είστε απαθής ούτε αδαής περί τα πολιτικά. Γιατί κρύβετε όλον αυτόν τον προβληματισμό, την αγωνία, τον πόνο θα 'λεγα, κάτω από τη μάσκα της κυνικής αδιαφορίας;
- Γιατί, είναι απλό, με πληγώνει να κοιτώ κατάματα την αλήθεια. Με πληγώνει να σκέφτομαι ότι κάποιοι στηριγμένοι στη δύναμη των όπλων βομβαρδίζουν όπου και όποιον τους καπνίσει. Και δεν τρέχει τίποτε. Με πληγώνει που δεν μπορώ να κάνω τίποτε γι' αυτό.

Αθήνα, Νοέμβριος του σωτηρίου έτους 2001.

Χρειάζονται σχόλια;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/11/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Τι γίνεται εκεί πέρα στο δύσμοιρο Αφγανιστάν; Δεν είναι πλέον πρόβλημα η θέση των γυναικών; Τώρα που, εκτός από τους Ταλιμπάν, έχουν να αντιμετωπίσουν τις ανθρωπιστικές βόμβες των Αμερικανοβρετανών συμμάχων; Την εμφύλια σύρραξη; Και πού να υποχωρήσουν φεύγοντας από τις φλεγόμενες πόλεις; Στην ύπαιθρο, που είναι σπαρμένη με εκατομμύρια νάρκες; Στις οποίες προστίθενται και οι βόμβες διασποράς;

Η δε κορύφωση του κυνισμού και της εγκληματικής πανουργίας των Δυτικών συγκεντρώνεται στο εξής: ρίχνουν, λέει, δέματα κίτρινου χρώματος, περίπου τα ίδια, που άλλα μέσα έχουν βόμβες διασποράς και άλλα τρόφιμα. Μόνον ένας σατανικός νους, μόνο σαδιστές υπάνθρωποι θα παγίδευαν έτσι έναν φτωχό λαό, που δεν είναι καν στο "μέτωπο". Η πολιτισμένη βαρβαρότητα της Δύσης με αυτόν τον πόλεμο άγγιξε τον πάτο της ηθικής κατάπτωσης. Ντρέπομαι και αισχύνομαι και έχω μέσα μου οργή. Και τα 'χω και με όσους με λεκτικές ακροβασίες προσπάθησαν να μας πείσουν ότι έτσι τιμωρείται η τρομοκρατία. Να πάνε να τα πούνε αυτά τα περί εστιασμένων πληγμάτων στον λαό του Αφγανιστάν. Και να μην προβαίνουν σε επικίνδυνες αναλύσεις εκ του ασφαλούς, απηχώντας τις λάιτ πολιτικοδημοσιογραφικές απόψεις. Απόψεις κατάλληλες για τα καταναλωτικά ήθη της πλειοψηφίας των εγχώριων καναλιών.

Καλά, τι χάλι είναι αυτό το φετινό; Πλην εξαιρέσεων, αφού κρατάνε κάπως τα κρατικά, τα κανάλια δεν βλέπονται. Αφού τράβηξαν στα άκρα το σόου των διδύμων, πούλησαν τρόπο με τη σέσουλα, έκαναν τον άνθρακα σήμα κατατεθέν της πραμάτειας τους, έπλεξαν απίθανες θεωρίες περί το φονταμενταλιστικό Ισλάμ, τώρα το γύρισαν στην αξιοποίηση των σκανδάλων καλλιτεχνών και καλλιτεχνιζόντων. Προσπαθούν να βγάλουν από τη μύγα ξύγκι. Από τη μια τα χτυπημένα κορμάκια των παιδιών, από την άλλη η καλλιέργεια του τρόμου, σπρώχτηκε το κοινό στον Big Brother. Τουλάχιστον είναι μια ειρηνική καθημερινότητα. Άθλια μεν, αλλά δεν είναι τρομοκρατία, δεν είναι άνθρακας, ευλογία, ούτε πόλεμος. Το πίστευες ότι θα είχε αυτές τις δόξες και την πριμοδότηση από τη συγκυρία ο Big Brother; Άντε, να ξύσουμε λίγο την επιφάνεια, να δούμε τα αίτια.

Αγαπητή μου, όλα αυτά συμβαίνουν από την ώρα που η TV μεταβάλλει τα πάντα σε φθινό σόου. Ο πόλεμος δεν μπορεί να πλασάρεται ως σόου. Είναι μια εφιαλτική πραγματικότητα. Ομοίως και η πολιτική δεν μπορεί να είναι σόου. Θέλετε λάιτ πολιτική; Τότε δεν έχετε πολιτική, έχετε το υποκατάστατό της. Η πολιτική είναι ζόρικη υπόθεση από τη φύση της. Γιατί έχει να κάνει με τη μοίρα εκατομμυρίων ανθρώπων!

Δυστυχώς η τηλεοπτική πραγματικότητα που στοχεύει στους καταναλωτές και όχι στους πολίτες, άνδρες και γυναίκες έχει συμβάλει στην εικόνα μιας ελαφροποιημένης πολιτικής των σαλονιών για τις ανάγκες της κατανάλωσης των εντυπώσεων.

Και όλα αυτά τα πληρώνουμε...

Υπάρχει ανάγκη αποκατάστασης των φυσιολογικών ορίων και των μεγεθών. Υπάρχει ανάγκη λογικής με ευαισθησία, αλλιώς θα βουλιάζουμε όλοι και όλες στην ακρισία και τον ανορθολογισμό.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/10/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Σε εποχές έξαρσης του ανορθολογισμού πρέπει να εκτιμούμε ιδιαίτερα τη νηφάλια λογική προσώπων και οργανώσεων.

Φιλοξενώ σήμερα μερικές επίκαιρες σκέψεις της κ. Αγνής Βλαβιανού - Αρβανίτη, προέδρου και ιδρύτριας της Διεθνούς Ένωσης Βιοπολιτικής. Νομίζω πως θα τις βρεις ενδιαφέρουσες:

Το μέγεθος της τραγωδίας της 11ης Σεπτεμβρίου δεν θα επιτρέψει στην κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών να μη φανεί αμείλικτη στην εκδίκησή της. Το μίσος φέρνει μίσος και οι πόλεμοι ως υπέρτατες εκφράσεις μίσους μόνο σε ζοφερά φαινόμενα όπως αυτό της τρομοκρατίας οδηγούν. Όπως έχουν σήμερα τα πράγματα σε μια κοινωνία χωρίς στόχους και χωρίς ιδανικά, εάν σκοτωθεί ένας τρομοκράτης θα γεννηθούν άλλοι εκατό.

Ο πόλεμος κατά των τρομοκρατών είναι ένα κυνήγι φαντασμάτων που ανοίγει το κουτί της Πανδώρας και οδηγεί σε επιθέσεις εναντίον του άμαχου πληθυσμού και στην εξαθλίωση αθώων και φτωχών θυμάτων.

Στην κρίσιμη κατάσταση που αντιμετωπίζουμε σήμερα, μια διεθνής συσπείρωση καθοδηγούμενη από διαχρονικές αξίες μπορεί να βοηθήσει τους λαούς να ξεπεράσουν τις απειλές. Η διασφάλιση της συνέχισης της αλυσίδας της ζωής στον πλανήτη μας δύναται να αποτελέσει τον ισχυρό συνδετικό κρίκο που χρειάζεται η ανθρωπότητα ώστε να αντικρούσει τα συμφέροντα που μας θέλουν διαιρημένους και ανήμπορους να αντιδράσουμε.

Στην αναζήτηση τρόπων υπέρβασης της παρούσας κρίσης και της επίτευξης περιβαλλοντικής αρμονίας και ειρήνης χρειάζεται να αντλήσουμε από το ιστορικό παρελθόν. Οι ολυμπιακές αξίες και τα ιδεώδη που πρεσβεύει ο Ολυμπισμός μπορούν να αποτελέσουν το ηθικό και πολιτιστικό υπόβαθρο όλης της ανθρωπότητας. Με τους Ολυμπιακούς Αγώνες κάθε πολίτης της Γης έχει τη μοναδική ευκαιρία να δώσει ένα δυναμικό "παρών". Γιατί να περιορίζεται αυτή η δυνατότητα μόνο στους αθλητικούς στίβους; Οι καταστροφές του περιβάλλοντος μας ξεπερνούν και εάν δεν υπάρξει έγκαιρη και παγκόσμια κινητοποίηση και δράση από κάθε τομέα και κάθε ειδικότητα, σε λίγο μπορεί να είναι πλέον πολύ αργά.

Η δημιουργική συνεργασία όλων των παραγόντων της παγκόσμιας κοινωνίας σε μια εκστρατεία διάσωσης του περιβάλλοντος μπορεί να ενισχύσει τη διεθνή κατανόηση και να διευρύνει τους ορίζοντές μας. Στην προσπάθεια αυτή, η τέχνη και η τεχνολογία είναι απαραίτητο να ενώσουν τις δυνάμεις τους, τονίζοντας, όχι μόνο τους κινδύνους, αλλά και τον αισθητικό πλούτο και τη χαρά που μας παρέχει το αγαθό του βίου. Έχουμε τη δυνατότητα να δαμάσουμε την τεχνολογία προς όφελος κάθε μορφής ζωής στον πλανήτη και να αποτρέψουμε την αχαλίνωτη πορεία προς την καταστροφή.

Ο αληθινός εχθρός είναι η φθορά του περιβάλλοντος. Εάν συμβάλλουμε όλοι στην αναχαίτιση των περιβαλλοντικών καταστροφών, η παγκόσμια ειρήνη μπορεί να γίνει πραγματικότητα στον 21ο αιώνα. Η μεγαλύτερη πρόκληση για τον 21ο αιώνα θα είναι η ανάπτυξη νέων τρόπων διαχείρισης των αμυντικών προγραμμάτων ώστε η άμυνα για τη διάσωση του περιβάλλοντος να έχει την προτεραιότητα. Το αμυντικό σύστημα των χωρών χρειάζεται να μετασχηματισθεί ώστε να χρησιμοποιείται στην αναδάσωση, στον καθορισμό των υδάτων και των ακτών, στην προστασία των εδαφών και του στρώματος του όζοντος και στην αναβάθμιση των περιοχών που έχουν πληγεί από την πυρηνική ακτινοβολία. Είναι καιρός πια η ανθρώπινη αλαζονεία να μετατραπεί σε προσφορά και συμμετοχή για ένα καλύτερο αύριο.

Για την αντιγραφή,

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/10/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Τα συγκλονιστικά γεγονότα της παγκόσμιας σκηνης δεν μας επέτρεψαν να παρακολουθήσουμε, ως έδει, το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Τι έγινε εκεί με τις γυναίκες; Αρχίσαμε να αναρωτιόμαστε όταν διαπιστώσαμε ότι η Άννα Καραμάνου, επικεφαλής του Τομέα Ισότητας, δεν συμπεριλαμβάνεται στη νέα Κεντρική Επιτροπή.

Άλλα στελέχη, επίσης, ζυμωμένα με το θέμα της ισότητας λόγω φύλου, στο κομματικό και κινηματικό επίπεδο, είναι εκτός Κ.Ε., π.χ. Μαρία Κυπριωτάκη. Άλλα πάλι αξιόλογα οφείλουν την εκλογή τους στην ποσόστωση, που αυτή τη φορά ήταν 25%. Μεταξύ αυτών και η γενική γραμματέας Ισότητας, η Έφη Μπέκου.

Ερευνώντας παραπέρα, μάθαμε ότι υπήρξε κατηγορία στελεχών που πείστηκαν να μη βάλουν ή να αποσύρουν τις υποψηφιότητές τους γιατί "δεν χωράνε". Η θεά ας ευλογεί, λοιπόν, την ποσόστωση, για την οποία η Άννα Καραμάνου κατέβαλε πολλές και ηρωικές προσπάθειες τα τελευταία χρόνια στο ΠΑΣΟΚ παίρνοντας επ' ώμου το ήκιστα δημοφιλές αυτό θέμα στις κομματικές ηγεσίες. Και η μεν Άννα, έτσι μαχητική που είναι, έχει να κάνει πράγματα και μπορεί κι άλλα να βρει. Αναρωτιέμαι όμως ποιος/ποιες κρίνουν τελικά αν ένα στέλεχος που συμμετέχει στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναικών του Ευρωκοινοβουλίου είναι αντιπρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς των Γυναικών, γενική γραμματέας του (διακομματικού) Πολιτικού Συνδέσμου Γυναικών δεν ωφελεί με την πείρα του το κορυφαίο κομματικό όργανο. Δηλαδή από πού αντλεί τους χυμούς του το κομματικό σώμα, αν συναποτελείται μόνο από πρόσωπα του μηχανισμού ή/και της κυβέρνησης.

Ίσως η ποσόστωση τελικά να προκάλεσε αναδίπλωση, 25% σύμφωνα με τα διεθνώς κρατούντα δεν είναι μεγάλο νούμερο, αλλά για το ΠΑΣΟΚ ίσως φάνταζε μεγάλο και επικίνδυνο. Και φαίνεται ότι, πλην εξαιρέσεων, δεν πριμοδοτήθηκαν οι γυναίκες στις λίστες.

Ακολουθήθηκε αυτό που συνήθως λέγεται "άστες αυτές, έχουν την ποσόστωση". Η προσέγγιση αυτή, περιττό να πούμε, είναι βαθιά λαθεμένη. Γιατί η ποσόστωση δεν είναι πανάκεια. Είναι ένα, το αποτελεσματικότερο βέβαια, αλλά ένα από τα θετικά μέτρα για την ανάδειξη των γυναικών και την κάλυψη του ελλείμματος φύλου στα κόμματα. Πρέπει να συνοδεύεται, λοιπόν, και από άλλες δράσεις και πρωτίστως από φιλική διάθεση και ψυχολογία. Να το πούμε πιο ξύλινα, από θετική βούληση. Αλλιώς, βράστα κι άστα.

Πάντως, η ανάγνωση των αποτελεσμάτων της νέας Κ.Ε. βγάζει μια αντίφαση. Έχουμε από τη μια ικανοποίηση αιτημάτων του κινήματος εκ μέρους της υπουργού ΕΣΔΔΑ -νόμος για τα δημοτικά και νομαρχιακά ψηφοδέλτια, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν γυναίκες κατά το 1/3, αλλιώς η δήλωση του συνδυασμού δεν θα παραλαμβάνεται- και από την άλλη έχουμε φαινόμενα συντηρητικής αναδίπλωσης στο κόμμα. Συνήθως το κόμμα πλειοδοτεί και πιέζει την κυβέρνηση. Αλλά φαίνεται ότι έχουμε μετάλλαξη και στο κόμμα. Η σκηνή όπου νεαρές σύνεδροι ζητούν...

αυτόγραφα από τον Τσοχατζόπουλο "έγραψε"! Από εκεί να καταλάβεις την πολιτικοποίηση μέρους του συνεδριακού σώματος. Εμ, τι να γίνει; Μια ώρα ομιλία του Άκη, 6.500 ζωντανός και ζωηρός λαός από κάτω, αυτό κι αν είναι περφόρμανς. Τύφλα να 'χουν οι αρτίστες...

Πώς να μην μπερδέψουν τις αίθουσες τα κοριτσάκια!

Και εις άλλα με υγείαν!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/10/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Αν κατάλαβες καλά, καλείσαι, όπως κι εγώ, να πάρεις θέση. Με τον ολοκληρωτισμό του πολέμου ή τον φονταμενταλιστικό σκοταδισμό; Με τον φανατισμό των γερακιών του Πενταγώνου ή τον φανατισμό των Ταλιμπάν;

Με την αμερικανική ακροδεξιά ή με την ιδεολογική - θρησκευτική ακροδεξιά;

Ποιος είναι πιο συμπαθής; Ο Ντόναλντ Ράμφελντ ή η μυστηριώδης φιγούρα ονόματι Μπιν Λάντεν;

Θα συμφωνήσεις ότι η ανθρωπότητα συνθλίβεται σήμερα μεταξύ των δύο αυτών πλευρών, μεταξύ δυο "προτύπων" που είναι από τα πλέον ειδεχθή και απωθητικά.

Και οι δυο πλευρές εκμεταλλεύονται το αποκρουστικό έγκλημα της 11ης Σεπτεμβρίου. Διαχειρίζονται τον τρόπο που για πρώτη φορά περιβάλλει μέχρις ασφυξίας ολόκληρο τον κόσμο. Το πέπλο του τρόμου σκοτεινιάζει τον ήλιο, υπονομεύει την αθωότητα του ουρανού, καταργεί την άπλα των οριζόντων. Ακυρώνει την ποίηση, τον ρεμβασμό, τον ρομαντισμό του περιπάτου, την ίδια τη διάθεσή μας.

Το ερώτημά μου είναι: Πώς επιτρέψαμε να εκδηλωθούν οι πιο σκοτεινές πλευρές των ανθρωπίνων παθών; Και όχι απλά να εκδηλωθούν, να γίνουν κυρίαρχες. Πώς συντελέστηκε αυτή η εγκληματική στροφή; Πού ήταν κρυμμένες όλες αυτές οι καταστροφικές δυνάμεις; Πώς αναμοχλεύτηκαν έτσι τα τάρταρα και άνοιξε η καταπακτή, από όπου χίλιοι δαιμόνοι ξεπετάχτηκαν; Πώς "αποασυλοποιήθηκαν" τόσοι φρενοβλαβείς;

Πρέπει να απορρίψουμε ασυζητητί, \\\κατηγορηματικά\\, διαρρήδην, οριζοντίως και καθέτως κάθε σκέψη ότι μπορεί να ευνοήσουμε τη μία ή την άλλη πλευρά. Ούτε Λάντεν ούτε Μπους. Ούτε Σκύλλα ούτε Χάρυβδη.

Πρόσεξε, η κατάσταση δεν σηκώνει ελαφρότητα. Μπορεί, ως ανήκουσες σε ένα δυτικό, όσο να 'ναι, σύστημα αξιών, να διολισθήσουμε χωρίς να το καταλάβουμε σε μία αντιπαράθεση πολιτισμών. Μπορεί ξαφνικά να πιστέψουμε ότι φονταμενταλισμός ίσον Ισλάμ. Ο κ. Μπιν Λάντεν και η παρέα του μας στήνουν παγίδα και ουσιαστικά με όσα λένε λειτουργούν ως προβοκάτορες. Άσε που μια χαρά εξυπηρετούν τα σχέδια της ιερής συμμαχίας του Πενταγώνου, που έτσι λέει στην εμβρόντητη από τα τεκταινόμενα διεθνή κοινή γνώμη: Δείτε τι αναχρονισμό έχουμε να αντιμετωπίσουμε. Είναι αναγκαίο, λοιπόν, να κάνουμε εστιασμένα (;) πλήγματα. Είναι αναγκαίο να συνεχίσουμε σε βάθος χρόνου τις επιχειρήσεις, προκειμένου να απαλλαγούμε από την τρομοκρατία. Το πόσο λαθεμένη πολιτικά είναι αυτή η επιλογή, που θα οξύνει τον τυφλό αντιαμερικανισμό, δεν χρειάζεται να είσαι πολιτικός για να το καταλάβεις.

Η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας προϋποθέτει ενίσχυση των πολιτικών δομών, διαφάνεια και έλεγχο, επικράτηση του κράτους δικαίου, ανοιχτή κοινωνία,

εκδημοκρατισμό των διεθνών σχέσεων. Η βία του πολέμου την ενισχύει. Δεν βλέπεις, που οι Αμερικάνοι φτιάχνουν οπαδούς των Ταλιμπάν ακόμα και στη Δύση; Από κει που δεν τους ήξερε ούτε η μάνα τους (ο Μπους νόμιζε ότι οι Ταλιμπάν ήταν ροκ συγκρότημα) κινδυνεύει να ηρωοποιηθούν και να ηγεμονεύσουν ιδεολογικά στα φτωχά και καθυστερημένα στρώματα των κοινωνιών με ισλαμικά καθεστώτα και να διαχύσουν την αντίληψή τους για τις γυναίκες.

Προσωπικά δεν θα το αντέξω -και αυτό- αν αντιληφθώ ότι απέκτησαν ρεύμα στη χώρα μας.

Γι' αυτό, όσο είναι ακόμα καιρός, να διατρανώσουμε οι πολίτες την αντίθεσή μας στον πόλεμο, διότι, όπως είπε και η Barbara Lee, η στρατιωτική δράση είναι μια μονοδιάστατη απάντηση σε ένα πολυσύνθετο πρόβλημα, όπως αυτό της τρομοκρατίας. Καιρός τα δαιμόνια της καταστροφής ένθεν και εκείθεν να περιοριστούν στο υποχθόνιο βασίλειό τους!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/10/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Εδώ καράβια χάνονται, βαρκούλες αρμενίζουν...

Δημοσιογράφος, λέει, σχολίασε ότι οι γυναικείες οργανώσεις δεν έκαναν τίποτε όλα αυτά τα χρόνια υπέρ των Αφγανών γυναικών και κατά των Ταλιμπάν.

Δυο μικρές παρατηρήσεις: Προτού η δημοσιογράφος αποφανθεί με αξιωματική κατηγορηματικότητα για τη δήθεν "αδράνεια" των οργανώσεων, έπρεπε να κάνει ρεπορτάζ και να δει τα στοιχεία.

Δεύτερον, είναι παλιά μέθοδος ορισμένες δημοσιογράφοι να "ελέγχουν" τις οργανώσεις -και δη τις γυναικείες- κάθε φορά που γίνεται μια καταστροφή ή επαπειλείται μια άλλη. Δεν έχουν το δικαίωμα αυτό ως δημοσιογράφοι (όχι ως πολίτες) γιατί απλούστατα, όταν οι οργανώσεις δρουν, δεν δίνουν μάχη στις εφημερίδες τους και στα μέσα που εργάζονται για να περάσουν μια γραμμή, μια πρόταση.

Θεωρώ, λοιπόν, κομπλεξική την αντίδραση και στερημένη κάθε αλληλεγγύης φύλου. Δεν με αφορά.

Προσωπικά, ευγνωμονώ την "Αυγή" που για τόσο καιρό μάς παρέχει τη δυνατότητα του βήματος -μεγάλο πράγμα στις μέρες μας- για να εκφράσουμε τις αγωνίες, ελπίδες και προσδοκίες μας.

Όσες παροικούν την Ιερουσαλήμ -που λέγεται κοινωνία των ενεργών πολιτών- ξέρουν καλά ότι από το φθινόπωρο του \$96 το ελληνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές κίνημα, ακόμα και οι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ασχολούνται σταθερά με την κατάσταση των γυναικών στο Αφγανιστάν. Ψηφίσματα, γράμματα, εκδηλώσεις, άρθρα, εκθέσεις, συζητήσεις στα διεθνή φόρα μπορείς να βρεις άφθονα.

Ποιος νοιαζόταν; Φρικιούσε η ευρωπαϊκή κοινή γνώμη με τα εγκλήματά τους. Βλέπεις, δεν θεωρούνταν πολιτική η σχετική δραστηριότητα των φορέων.

Τώρα, που απαγορεύεται το ταλιμπανίζιν διά ροπάλου, το θέμα "Αφγανές γυναίκες υπό τους Ταλιμπάν" έγινε υψηλή πολιτική.

Ωραία, και τι προτείνουν τώρα οι ηγέτες της Δύσης; Να βομβαρδίσουμε τη χώρα για να τιμωρήσουμε τους κακούς Ταλιμπάν; Για να κυνηγήσουμε το φάντασμα του Μπιν Λάντεν, που έχει γίνει ο δράκουλας του Παμίρ; Αυτούς τιμωρούν ή τα γυναικόπαιδα; Αντί να ρίξουν βόμβες και να επιδοθούν σε χειρουργικά πλήγματα οι σταυροφόροι της πολιτισμένης Δύσης, ας ρίξουν τρόφιμα στον πεινασμένο λαό, ας κάνουν αερογέφυρα ανθρωπιστικής βοήθειας. Τώρα μοιάζει ότι χρησιμοποιούν ως όμηρο το λαό εναντίον της απαράδεκτης κλίκα των φονταμενταλιστών, που ζουν και βασιλεύουν. Και ο λαός από πού θα πιαστεί για να αντισταχθεί; Από πού έχει

απαντοχή; Αν και νεότερες πληροφορίες λένε ότι θα χρησιμοποιηθεί κοκτέιλ ανθρωπιστικής βοήθειας και βομβών. Αυτό κι αν είναι κυνισμός.

Συμπέρασμα: Νιώθουμε αποτροπιασμό για τους Ταλιμπάν, αλλά δεν δικαιολογούμε τις πολεμικές πράξεις εναντίον του Αφγανιστάν και αυτών των ίδιων. Αυτό είναι το μεγαλείο του ανθρωπισμού και του πολιτισμού. Το μεγαλείο του "άφες αυτοίς". Δεν το είπε μόνον ο Χριστός. Το είπαν χιλιάδες αριστεροί και αριστερές στα ξερονήσια και στις φυλακές για τους βασανιστές τους. "Ου γαρ οίδασι τι ποιούσι"...

Περνάμε μέρες δύσκολες χωρίς αμφιβολία. Το σκηνικό είναι περίπλοκο κι αντιφατικό. Η πρώτη πράξη αντίστασης είναι να χρησιμοποιούμε τη λογική και την ευαισθησία μας. Να πατάμε στέρεα στο έδαφος του ανθρωπισμού. Να αναλύουμε κριτικά τα γεγονότα, τις πληροφορίες. Να μην τις κατεβάζουμε αμάσητα. Να μη δεχόμαστε με βάση υποψίες πολεμικές πράξεις αντιποίνων.

Σε όσες/όσους με ρωτάνε αν πρέπει να αγοράσουν μάσκα, εγώ απαντώ: "Φίλτρο, φίλτρο ανθρωπισμού".

Σημειωτέον, διατίθεται δωρεάν, αρκεί να βρεις το πού...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/09/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Η καλή θεότητα ας μας δίνει κουράγιο και φώτιση στους θολούς καιρούς που ζούμε...

Ξέρεις τι σκέφτομαι, ότι δεν είναι μόνο το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου. Υπάρχει μια σαφής τάση συντήρησης και καλλιέργειας του κλίματος του τρόμου και της ανασφάλειας στον πλανήτη. Τα σενάρια του βιοχημικού πολέμου δίνουν και παίρνουν. Ειδικοί και "ειδικοί" κάθε μέρα φροντίζουν από τα ΜΜΕ να μας τρομοκρατούν. Έτσι, για να μην ξεχνάμε, για να μην μπορούμε να επανέλθουμε στις φυσιολογικές προτεραιότητες της καθημερινότητας. Επιστρατεύθηκε και η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, συνιστώντας στα κράτη και στις κυβερνήσεις να πάρουν μέτρα. Προς το παρόν, αλαφιασμένοι οι πολίτες τρέχουν και προμηθεύονται μάσκες. Δηλαδή κρύβουν το κεφάλι τους στην άμμο. Αυτή είναι η λύση; Ή η κατάργηση των βιοχημικών όπλων και των πυρηνικών; Ένα αίτημα που χρόνια το προβάλλαμε και τώρα γίνεται επείγουσα ανάγκη. Κάθε σοβαρός/ή πολίτης, κάθε σοβαρή οργάνωση, όπως θέλουμε να πιστεύουμε για την ΠΟΥ, αυτόν το στόχο πρέπει να ιεραρχήσει πρώτο: Να συμβουλέψει τις κυβερνήσεις να προβούν στην απαλλαγή του κόσμου από τα διαβολικά αυτά όπλα.

Αλλά είναι ενδιαφέρον να δεις πού καταλήγει η ανάλυση των διαφόρων πολιτικών, το "διά ταύτα". Αντί να οδηγηθούν στο αβίαστο συμπέρασμα "κόσμος χωρίς βιοχημικά", καταλήγουν στο περισσότερα μέτρα, δηλαδή περισσότεροι περιορισμοί, περισσότερη αστυνομοκρατία, περισσότερη στρατιωτικοποίηση. Που σημαίνει, κράτη - φρούρια, κλειστές κοινωνίες, περιδεείς πολίτες, δουλόφρονες.

Άνθρωπος που διαρκώς φοβάται και σκιάζεται τίποτε το υψηλόφρον δεν μπορεί να υπερασπιστεί. Καμιά ιδέα. Σέρνεται με την κοιλιά. Βλέπεις πόσο σχεδιασμένα ύπουλο ήταν το χτύπημα της Ν. Υόρκης; Καταλαβαίνεις τώρα γιατί έπρεπε να καταδικαστεί πολλές φορές ως αποτρόπαιο έγκλημα. Σε αυτό το μεθοδευμένο κλίμα του τρόμου πάνω από τον πλανήτη πρέπει να αντιδράσουμε. Πρέπει να υπερασπίσουμε τον δημόσιο χώρο, την αγορά, τις συγκεντρώσεις μας, το δικαίωμα της ελεύθερης και ασφαλούς μετακίνησής μας. Να συνεχίσουμε να εμπιστευόμαστε τον άνθρωπο, δηλαδή τον εαυτό μας.

Πρέπει να αποδοκιμάζουμε εκείνους τους πολιτικούς και ρήτορες που βγαίνουν και ενισχύουν την ανασφάλεια, που κηρύσσουν το μίσος. Δεν είναι λιγότερο τρομοκράτες. Ως πολιτικοί πρέπει να υπερασπίσουν την πολιτική, που είναι συμμετοχική διαδικασία. Πρέπει να υπερασπίσουν τη δημοκρατία, τη λειτουργία των θεσμών, τη διαφάνεια και τον δημόσιο έλεγχο. Μόνο μέσω αυτών αποφεύγονται ή τουλάχιστον περιορίζονται τα στεγανά, που εκτρέφουν το παρακράτος με τις αντιδημοκρατικές εκδηλώσεις. Στους θολούς καιρούς που ζούμε, η απάντηση είναι: φως, περισσότερο φως. Δημοκρατία, περισσότερη δημοκρατία. Τώρα αποκτάει την πραγματική του σημασία ο "διάλογος", ως μέσο πρόληψης και επίλυσης των διαφορών, ως θέμα αρχής. Διάλογος, επικοινωνία, αλληλοκατανόηση, συνεργασία, συνανάπτυξη, συνασφάλεια. Συνδιαχείριση των παγκόσμιων υποθέσεων.

Ανακατανομή του πλούτου και της εξουσίας των αποφάσεων. Περιέγραψα μερικές ιδιότητες του φαρμάκου, που μπορεί να χρησιμεύσει ως το αντίδοτο του κλίματος που προωθείται, της παγκόσμιας δηλαδή ανασφάλειας των λεγόμενων "ασύμμετρων απειλών". Εγώ δεν διατίθεμαι, σε ό,τι με αφορά, να εκχωρήσω κανένα από τα αναγνωρισμένα δικαιώματά μου ως πολίτης στους μηχανισμούς των μυστικών υπηρεσιών και της αστυνομίας, που καταλαμβάνουν συνεχώς χώρο εις βάρος της δημοκρατίας. Υπάρχουν όρια!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/09/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Απίστευτο, αλλά για πότε άλλαξε το κλίμα στον κόσμο...

Πολεμικές ιαχές, προετοιμασία πολέμου. Η πιο μισητή λέξη έγινε, θαρρείς, η πιο οικεία. Εδώ στον τόπο μας, πάντοτε λαός της υπερβολής, έχουμε πράγματι φρακάρει από την πολυλογία των περιγραφών, εκτιμήσεων, αναλύσεων, που παίρνουν ως δεδομένη την \αναπόδεικτη\ ενοχή τού, φερόμενου ως πρωτεργάτη του εγκλήματος, Μπιν Λάντεν. Κατάθλιψη θα πάθουμε από τις ριπές των ειδήσεων και "ειδήσεων", που ζουμάρουν στο συναίσθημα και... στα νεύρα μας. Αποφάσισα πλέον για την εσωτερική μου ισορροπία να κλείσω το κουτί και να ακούω ως αντίδοτο πολλή μουσική. Μουσική ίσον πεμπτουσία του πολιτισμού, ίσον αντίποδας στη βαρβαρότητα, στο άλογο, στο χάος. Έφερα από τη Φραγκφούρτη ένα CD, δώρο ενός αισθαντικού πιανίστα, θαρρώ είναι Αρμένιος στην καταγωγή, που τον άκουσα να παίζει στο τουρκικό εστιατόριο που διευθύνει Έλληνας, ο φίλος Αλέκος. Έπαιζε γνωστές ανά την υφήλιο μελωδίες σε μια, πράγματι, εκδήλωση πολυπολιτισμικής έκφρασης. Κάθε πρωί, σε πείσμα του επίσημου μίσους και της αλλοφροσύνης, της διαίρεσης των πολιτισμών, ακούω αυτή τη μουσική σαν μια πράξη συναισθηματικής αντίστασης. Σαν να αντλώ δυνάμεις, γιατί τα γεγονότα μας λεηλάτησαν, μας άδειασαν. Και όταν προχθές στο Μέγαρο των Τεχνών στις Βρυξέλλες είχα την ευκαιρία να ακούσω τη μαγική μουσική sephardic (των Εβραίων της διασποράς ισπανικής καταγωγής) σκούπισα ένα δάκρυ, καθώς η όλη ατμόσφαιρα ανέδιδε τα πάθη αυτού του λαού στο διάβα του χρόνου. Θέλω να έχουμε γέφυρες επικοινωνίας οι λαοί του κόσμου, θέλω να νιώθουμε όλοι-ες συγγάτοικοι του πλανητικού σπιτιού. \Μεγαλύτερη ασφάλεια από τη φιλία δεν υπάρχει\. Είναι τόσο εξωπραγματικό αυτό, τόσο δύσκολο;

Κι όμως...

Πάλι ο νους μας τρέχει στις γυναίκες και στα παιδιά και στον φτωχό λαό του Αφγανιστάν, που είναι στο στόχαστρο της φοβερότερης πολεμικής μηχανής. Κοίταζα τα χαρτιά μου: από το 1996 τουλάχιστον είχαμε καταγγείλει το καθεστώς των Ταλιμπάν και τα μέτρα κατάργησης των στοιχειωδών δικαιωμάτων των γυναικών. Π.χ. να μην εργάζονται σε περιβάλλοντα με άνδρες συναδέλφους. Είχαμε στείλει γράμματα και υπομνήματα στους διεθνείς οργανισμούς. Από τότε το θέμα "κατάσταση των γυναικών στο Αφγανιστάν" παραμένει σταθερά στην ατζέντα του κινήματος διεθνώς -και όχι μόνο.

Ο ταλιμπανισμός καταγράφεται ως η χειρότερη μορφή του θρησκευτικού φονταμενταλισμού και ραντικαλισμού. Το έδαφος που τον λιπαίνει είναι η φτώχεια και η αγραμματοσύνη. Οι γυναίκες εκεί μετατράπηκαν σε res (πράγμα). Και τώρα συγκλονισμένες ακούμε ότι καλούνται στα όπλα...

Όμως οι Ταλιμπάν, τους οποίους στήριξε η διεθνής κοινότητα και μεταξύ άλλων οι ΗΠΑ, δεν ταυτίζονται με το σύνολο του αφγανικού λαού, που έχει να αντιμετωπίσει

πρωτογενή προβλήματα επιβίωσης. Η συλλογική τιμωρία είναι πράξη ολοκληρωτισμού.

Ιδιαίτερα τούτες τις στιγμές κάνουμε έκκληση να επικρατήσουν η λογική και η ψυχραιμία, να μην προστεθούν κι άλλα δεινά στις Αφγανές γυναίκες. Δεν πρόκειται να απαλύνει αυτό το πένθος του αμερικανικού λαού, όπως τονίζει ο PAWA.

Δεν είναι τυχαίο που το κίνημα διεθνώς ζητεί την ανεύρεση και την τιμωρία των \\ αποδεδειγμένα\\ ενόχων. Διαθέτουμε θεσμό και μηχανισμό γι' αυτό, τη δικαιοσύνη. Και, όπως σωστά τονίζεται, θρηνούμε για τις πολλές ζωές που χάθηκαν, αλλά μπορούν πολύ περισσότερες ακόμα να σωθούν.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/09/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Ρωτάς τη γνώμη μου για τα γεγονότα των τελευταίων ημερών. Ε, λοιπόν, εγώ δεν χάρηκα! Το αντίθετο, στενοχωρήθηκα και ανησύχησα πολύ. Διότι, τόσο η προσωπική μου συγκρότηση, όσο και η πολιτική μου παιδεία με οδηγούν στο να απεχθάνομαι τον κύκλο του αίματος, τη βία και την τρομοκρατία.

Ξέρουμε πια εκ πείρας ότι μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις ακολουθεί σκλήρυνση της πολιτικής στάσης, πολλές φορές εκτροπή από την ομαλότητα, τέλος πάντων, τέτοιες πράξεις είναι προάγγελος δεινών. Γιατί η "επόμενη μέρα" είναι ακόμα πιο τρομαχτική από την πρώτη.

Επειδή μιλάμε οι δυο μας θέλω να σου εμπιστευτώ κάποιες αιρετικές σκέψεις μου: Περίεργο πράγμα, αλλά εμένα ο νους μου έχει κολλήσει στην προβοκάτσια. Θα μου πεις, τόσο μεγάλη; Εξαρτάται από το διακύβευμα, από τον σχεδιαζόμενο διασκελισμό. Πουλί πετούμενο δεν ξεφεύγει από τις ειδικές υπηρεσίες των ΗΠΑ. Τέτοιο πολυσύνθετο, επιτελικό, σατανικό σχέδιο είναι δυνατόν να εξυφάνθηκε χωρίς τη σύμπραξη μέρους των υπηρεσιών του συστήματος; Ένα σύστημα που σήκωσε χέρι στους προέδρους της χώρας, που αφάνισε κάθε ηθικό πολιτικό ανάστημα.

Είναι βολικό κάποιои Άραβες, κατά προτίμηση από χώρες κοντά στο στρατηγικό υγρό -το πετρέλαιο- να φέρονται ή και να είναι δράστες; Ποιος μας βεβαιώνει ότι δεν χρησιμοποιούνται επί τούτου, από τους κύκλους του εσωτερικού συστήματος των ΗΠΑ;

Η σπουδή του προέδρου να χαρακτηρίσει ως πολεμική πράξη μια έστω μεγάλης κλίμακας ενέργεια μαζικής τρομοκρατίας δηλοί ότι υπάρχουν έτοιμα σχέδια για επιχειρήσεις στην Ασία. Υπό τις σημερινές συνθήκες είναι πολύ πιθανόν να καμφθούν οι αντιστάσεις των συμμάχων και μη, προκειμένου η αντιπυραυλική άμυνα και η στρατιωτικοποίηση του διαστήματος να γίνει εφιαλτική πραγματικότητα. Έτσι, με ναυαρχίδα του στόλου το στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα και τις τεράστιες νέες επενδύσεις η επ' εσχάτων θρυλούμενη παγκόσμια οικονομική ύφεση θα βρει το φάρμακό της. Αλλά έπρεπε γι' αυτό να φτιαχτεί παγκόσμιο κλίμα. Να βρεθούν εχθροί, να υπάρχουν ανάλογες ανθρώπινες και υλικές απώλειες. Για να ρυμουλκηθεί η παγκόσμια κοινή γνώμη -δίκαια συγκλονισμένη- στο να αποδεχθεί κάθε σενάριο ψυχροπολεμικής έντασης, νέων "τειχών", νέων ποιοτικών εξοπλισμών και δαπανών για εξοπλισμούς. Ο εγκέφαλος που τα σχεδίασε όλα αυτά απέβλεπε στο να κάνει τις ευρωπαϊκές -και όχι μόνο- κυβερνήσεις να συμπράξουν στα σχέδια περαιτέρω στρατιωτικοποίησης των οικονομιών, καθώς και της πολιτικής σκέψης.

Εγώ, λοιπόν, ως απλή πολίτης, κάνω αυτές τις σκέψεις και θεωρώ ότι αυτή είναι η κύρια στόχευση μέσα από την επιχείρηση. Μία επιχείρηση που οι συνέπειές της διαχέονται στον λαό, που συσπειρώνεται γύρω από την ηγεσία του και συναινεί, προφανώς, στους περαιτέρω σχεδιασμούς. Υπάρχει και η ρατσιστική πλευρά: Η

αραβοφοβία και η ισλαμοφοβία, που και χωρίς τα τελευταία αναπτυσσόταν στις δυτικές χώρες.

Μιλώ, λοιπόν, για ευθεία σύνδεση των γεγονότων με την τύχη της παγκόσμιας ειρήνης. Ήδη ο μεγάλος αδελφός ζητάει κυνικά τη συνδρομή των εταίρων στο ΝΑΤΟ, προκειμένου να οργανωθούν τα "αντίποινα", δηλ. πολεμικές πράξεις.

Ας ψαχτούν στο εσωτερικό τους οι υγιείς αμερικανικές συνειδήσεις. Εκεί ας αναζητήσουν την αρχή του μίτου της Αριάδνης. Φαίνεται, κάποια κέντρα έχουν αυτονομηθεί επικίνδυνα...

Σου είπα ότι θα κάμω περίεργες σκέψεις, δεν σ' το 'πα;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/09/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Μία ωραία μπροσούρα κυκλοφόρησε το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, με αφορμή την Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ κατά του Ρατσισμού στο Ντέρμπαν. Τη χαρακτηρίζει σεμνά "συμβολή" και την επιγράφει: \\"Ενισχύοντας τα δικαιώματα των γυναικών σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη\".

Το κείμενο, που διαμορφώθηκε με τη συμβολή εμπειρογνομόνων, περιγράφει το φαινόμενο της διαπλοκής ρατσισμού και σεξισμού στη σημερινή Ευρώπη και διατυπώνει προτάσεις-συστάσεις προς τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μου φαίνεται ότι πρέπει να το μεταφράσουμε προς χρήση των μελών των φεμινιστικών οργανώσεων. Και όχι μόνο.

Το θέμα είναι ότι στο πλαίσιο της διάκρισης λόγω φυλής, χρώματος, καταγωγής, εθνικής και εθνοτικής προέλευσης οι γυναίκες δοκιμάζουν τις πιο βαριές συνέπειες, καθώς όλες οι παραπάνω διακρίσεις αλληλοδιαπλέκονται με τη διάκριση λόγω φύλου. Τα πράγματα δηλ. είναι απείρως χειρότερα γι' αυτές απ' ό,τι για τους άνδρες. Εάν μιλούμε για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πολυεπίπεδες και σύνθετες αυτές διακρίσεις αφορούν π.χ. τις πρόσφυγες, όσες ζητούν άσυλο, τις τσιγγάνες, τις έγχρωμες, τις νεοεισελθούσες μετανάστριες, τις γυναίκες των μειονοτικών εθνοτικών ομάδων.

"Το κυρίαρχο πρόβλημα για τις μαύρες, μετανάστριες και τις γυναίκες των μειονοτικών εθνοτικών ομάδων δεν είναι μόνον η διάκριση λόγω φύλου -επισημαίνει το Λόμπυ- αλλά, επίσης, ολόκληρο το σύστημα της φυλετικής και εθνοτικής στρωματοποίησης που καθορίζει, στιγματίζει, ελέγχει αυτές τις ομάδες ως σύνολο\".

Αποτέλεσμα: Πολυεπίπεδη και πολλαπλή διάκριση εις βάρος των γυναικών.

Ο ρατσισμός στην Ευρώπη (οι διακρίσεις λόγω φυλής), περιλαμβάνει την ξеноφοβία και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Για τις γυναίκες που τον υφίστανται μεταφράζεται σε φτώχεια, περιθωριοποίηση, αβέβαιο νομικό καθεστώς, βία και τρομοκρατηση, δυσκολίες στην πρόσβαση στην εργασία.

Τα μίντια συχνά συνεισφέρουν στην επιδείνωση της κατάστασης, καθώς προβάλλουν μια εικόνα των μεταναστών ως έτοιμων για το έγκλημα, ως οικονομικό βάρος στο κράτος, ως συνδεδεμένων με τα ναρκωτικά και ως φορέων ασθενειών.

Επιπλέον -επισημαίνει το Λόμπυ- η διάκριση λόγω θρησκείας και εθνικότητας π.χ. κατά των Εβραίων, μουσουλμάνων, προτεσταντών, καθολικών, αποτελεί επίσης πρόβλημα για την Ευρώπη, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Ο αντισημιτισμός και η ισλαμοφοβία καλά κρατούν. Οι Ισραηλινές -αναφέρει η έκθεση- νιώθουν απομονωμένες στο χώρο εργασίας, καθώς η χριστιανική πλειοψηφία δεν τις εμπιστεύεται, επειδή είναι "διαφορετικές, άλλοι-ες δεν τις εμπιστεύονται, επειδή τις κατατάσσουν στον "εχθρό" λόγω της διένεξης στη Μέση Ανατολή, και πάει λέγοντας.

Για τις μουσουλμάνες τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Όταν μάλιστα φορούν φερετζέ, αποκλείονται εντελώς από την επίσημη αγορά εργασίας. Η εικόνα που έχει διαμορφωθεί για τις γυναίκες της Μέσης Ανατολής είναι ότι πρόκειται για εξαρτημένα και υποτακτικά άτομα, ακατάλληλα να καταλάβουν δημόσιες θέσεις(!).

Κοντά σε όλα αυτά υπάρχει και ο \\θεσμικός ρατσισμός,\\ που προκύπτει, όταν οι πρακτικές, πολιτικές, οι νόμοι ενός θεσμού οδηγούν σκοπίμως ή μη σε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση τις μειονοτικές εθνικές ομάδες...

Κοντολογίς, δεν είναι μόνο το απαρτχάιντ. Ο ρατσισμός δεν είναι φαινόμενο "κάπου μακριά". Ο ρατσισμός είναι εδώ και έχει πρακτικές συνέπειες. Εμποδίζει όσους-ες τον υφίστανται να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους.

Αυτά και θα επανέλθουμε με τις αποφάσεις της διάσκεψης.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/09/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Ημέρα αφιερωμένη στην ειρήνη η πρώτη του Σεπτέμβρη και θέλω σήμερα να συγκεντρώσουμε την προσοχή μας στο μέγα αυτό αγαθό και πρώτο.

Κατ' αρχήν, πιέζομαι να το πω, αλλιώς είχαμε φανταστεί την αυγή του 21ου αιώνα, της νέας χιλιετίας.

Δυστυχώς, η ειρήνη στον κόσμο δεν είναι οριστική και αμετάκλητη κατάκτηση. Είναι ακόμα ζητούμενο. Ο πόλεμος μαίνεται στις περιφερειακές και τοπικές συγκρούσεις. Η ένοπλη βία γνωρίζει την αποθέωσή της. Οι εξοπλισμοί συνεχίζονται και οι δαπάνες για τα όπλα απορροφούν πολύτιμους πόρους, τόσο αναγκαίους για την προστασία των οικογενειών και των ευαίσθητων κατηγοριών του πληθυσμού.

Και το αποκορύφωμα, η κυβέρνηση Μπους ετοιμάζει νέα εκδοχή του πολέμου των άστρων. Το παιχνίδι του ανταγωνισμού και της παγκόσμιας ισχύος διεξάγεται πλέον χωρίς προσχήματα, απροκάλυπτα.

Η κατάσταση αυτή επιβάλλει να συγκεντρωθεί η ενασχόληση των πολιτών και των κινήσεων τους με το θέμα.

Η δέσμη ιδεών που είχε διαμορφωθεί στους κόλπους του φεμινιστικού κινήματος, γύρω από το αίτημα του "πολιτισμού, της ειρήνης", μου φαίνεται σήμερα αρκετά επίκαιρη.

Πρόκειται για ιδέες και θέσεις που μπορεί και πρέπει να υποστηριχθούν από γυναίκες και άνδρες, γιατί είναι βαθύτατα προοδευτικές και ουμανιστικές.

Θυμίζω τα βασικά σημεία:

Άρνηση της βίας σε όλες τις μορφές της, και βεβαίως της ένοπλης.

Κόσμος χωρίς βία. Ειρηνική επίλυση των διαφορών.

Πρόληψη των συγκρούσεων και ανάπτυξη προληπτικής διπλωματίας.

Στο πλαίσιο αυτό είναι πολύτιμη η δραστηριοποίηση των πολιτών και των δικτύων τους, η λεγόμενη "διπλωματία των πολιτών και των πόλεων".

Ανάδειξη του διαλόγου ως εργαλείου επικοινωνίας, εντοπισμού και επίλυσης των διαφορών.

Θεσμοί συνεργασίας και φιλίας μεταξύ των κρατών και λαών.

Δραστική μείωση των εξοπλισμών και των δαπανών για εξοπλισμούς, μέσα από διμερείς και πολυμερείς περιφερειακές και παγκόσμιες συμφωνίες.

Προτεραιότητα στην κατάργηση των πυρηνικών όπλων.

Άρση των ανισοτήτων στο εσωτερικό των χωρών, στη θέση και στις σχέσεις μεταξύ των κρατών.

Άρση του χάσματος Βορρά - Νότου, αντιμετώπιση της παγκόσμιας φτώχειας και της οικολογικής καταστροφής.

Τήρηση των Κανόνων του Διεθνούς Δικαίου.

Παγκοσμιοποίηση των δικαιωμάτων, της δημοκρατίας, της οικολογικής προστασίας.

Ενδεικτικά αναφέρω τα παραπάνω, που, αν και αποσπασματικά, νομίζω πως προϋδεάζουν ότι υπάρχει και άλλη οδός από αυτήν της επιβολής της ισχύος.

Έχω την αίσθηση ότι παρόμοιες ιδέες και αντιλήψεις είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να προβληθούν στην περιοχή μας, που είναι από τις πλέον κρισιγόνες του κόσμου.

Τα τελευταία δέκα χρόνια οι συγκρούσεις στη Ν.Α. Ευρώπη, στον Καύκασο και στη Μέση Ανατολή -όπου βαθαίνει η αντιπαράθεση- δεν μας αφήνουν να ηρεμήσουμε.

Και θέλω εδώ να πω ότι ευτυχώς που σ' αυτόν τον ανήσυχο ορίζοντα υπάρχει ένα άλλο θετικότερο κλίμα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, που πρέπει να γίνει οριστικό. Ευτυχώς που δημιουργείται ένα σημείο σταθερότητας στην περιοχή. Φαντάζεσαι να ήταν διαφορετικά;

Αν υπάρχει ένας ρόλος για τη χώρα μας στην περιοχή, αυτός είναι του υποστηρικτή της ειρήνης και της καλής γειτονίας. Γι' αυτό άκουσα με απορία και ανησυχία τις περίεργες δηλώσεις Τσοχατζόπουλου για πιθανή επαναχάραξη συνόρων στα Βαλκάνια και πιθανή εμπλοκή της χώρας (;). Ούτε για αστείο!

Η θέση όλων πρέπει να είναι ο σεβασμός των συνόρων. Καμιά διολίσθηση από αυτή τη θέση. Τι λες;

Μελίνα Βολιώτη

25/08/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Καλώς με βρήκες, λοιπόν, στη γνώριμη γωνιά.

Ήρθα με πολλά ερεθίσματα από τις συζητήσεις στο χωριό, με τους ανθρώπους δηλαδή που διαθέτουν την κοινή σοφία. Κράτησα από όλα αυτά το γεμάτο περιέργεια όσο και αγωνιώδες ερώτημα "πού πάει η Ελλάδα", αλλά, όπως καταλαβαίνεις, μέσα στον Αύγουστο δεν είναι δυνατόν να δώσεις ούτε καν το περίγραμμα μιας σοβαρής απάντησης. Ακόμα κι αν υποθεθεί ότι το έχεις σκεφτεί το πράγμα. Κι εγώ ομολογώ ότι δεν έχω εντυπώσει στον σχετικό προβληματισμό.

Το πρώτο πράγμα που μου έρχεται στον νου είναι να προσδιορίσω το ερώτημα: ποια Ελλάδα; Των διαπλεκομένων; Των δέκα οικογενειών; Του προλεταριάτου; Των μεταναστών/στριών; Του κράτους των Αθηνών; Των νησιών; Της λωποδυσίας; Της αρπαχτής; Του τζόγου; Των ευπατριδών; Της αυτοθυσίας; Του Χριστόδουλου; Της Αγγελοπούλου; Των ανδρών; Των γυναικών; Πολλά τα πρόσωπα και τα προσώπεια.

Ως προς τις γυναίκες και τα δικαιώματά τους: Μας αλάλιασαν καλοκαιριάτικα με τη στημένη "πληροφόρηση" ότι με ευρωπαϊκή κάλυψη εξισώνονται τα όρια συνταξιοδότησης ανδρών - γυναικών και άρα ανεβαίνει το όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών. Και δώστου και πάλι ότι είναι περίπου νομοτελειακή η εξίσωση και ξανά και πάλι αυθαίρετες "δημοσιογραφικές" ερμηνείες και επιμονή στην προβολή λαθεμένων συμπερασμάτων.

Από τότε άραγε τα ζητήματα κοινωνικής προστασίας και ασφάλισης στην κοινότητα υπακούουν σε κοινές νόρμες; Εδώ δεν υπάρχει η ελάχιστη βάση κριτηρίων για την εναρμόνιση των ασφαλιστικών νομοθεσιών και συστημάτων.

Ποιο είναι το ουσιαστικό και επίμαχο ζήτημα εδώ; Η κυβέρνηση αναζητεί τρόπους και μεθόδους να περάσει κομμάτι - κομμάτι το σύνολο του πακέτου των αντιασφαλιστικών μέτρων της, πράγμα που σημαίνει ότι η υποχώρηση και η αναδίπλωσή της ήταν τακτικού και όχι στρατηγικού χαρακτήρα. Ελπίζει ότι θα ζυμώσει τα μέτρα αυτά στο συνέδριο και στην κοινωνία ώστε να τα "ωριμάσει" και να τα περάσει ένα - ένα. Στην κατεύθυνση αυτή πιάνεται από κάθε τι που θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως άλλοθι και δικαιολογία πέραν πάσης αμφισβήτησης.

Ένα πράγμα τής διαφεύγει: Ότι επικαλούμενη την ισότητα επιδεινώνει τους όρους εργασίας και ασφάλισης εκατομμυρίων γυναικών.

Αυτό το πράγμα αποτελεί αντίφαση. Η ισότητα πάει χέρι - χέρι με τη βελτίωση της θέσης των γυναικών και της ποιότητας ζωής και εργασίας τους. Η ισότητα δεν είναι τιμωρία και εκδίκηση. Δεν νοείται μέτρο για την ισότητα που να αποβαίνει εις βάρος της ισότητας, δηλαδή να δρα αντίθετα προς την ενίσχυση της θέσης της γυναίκας και την ενδυνάμωσή της στην κοινωνία.

Γιατί δεν μελετά την εξίσωση προς τα κάτω; Γιατί ο σκοπός που υπηρετούν αυτά τα μέτρα δεν είναι η βελτίωση αλλά η υπερεκμετάλλευση των εργαζομένων γυναικών.

Προσωπικά -και ως μέλος της φεμινιστικής κοινότητας- θα ήμουν διατεθειμένη να συζητήσω κάποιες ρυθμίσεις σε ένα πακέτο διαπραγμάτευσης, αν ήμουν πεισμένη ότι η κυβέρνηση έχει αγαθές πολιτικές προθέσεις. Επειδή κρίνω ως ολέθρια τα σχέδιά της για την κοινωνική προστασία, υιοθετώ τη μόνη γραμμή άμυνας: καμία συζήτηση για μεταβολή των δεδομένων. Οι άνθρωποι δεν ορρωδούν προ ουδενός. Τους έχει φοβηθεί το μάτι μου. Γιατί άλλο πράγμα είναι οι μεταρρυθμίσεις ενός συστήματος για να λειτουργεί αποτελεσματικότερα και άλλο η κατεδάφιση της δημόσιας ασφάλισης.

Έτσι, λοιπόν, λαβαίνουμε θέση μάχης και... μολών λαβέ!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/07/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Σκηνές Πολυτεχνείου θύμισαν τα γεγονότα στη Γένοβα, στο θέατρο μιας ταξικότατης σύγκρουσης, που σημάδεψε την αρχή του 21ου αιώνα. Αυτό μου λένε γύρω - τριγύρω. Στις δικές μας εδώ διαδηλώσεις είδα γυναίκες να σφουγγίζουν τα δάκρυά τους, καθώς τα νέα για το νεκρό παιδί ακροζυγίζονταν στον αέρα.

Γυναίκες και άνδρες της αριστεράς, της αριστεράς του μεγαλείου και του πόνου, έκαναν μέσα τους τη σύνδεση με αυτά που έζησαν και βίωσαν από το κράτος της νομιμοφροσύνης και το φασιστικό παρακράτος της προ και της μεταπολεμικής - μετεμφυλιακής περιόδου.

[Ω, γλυκύ μου έαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον...]

Θα πάψει άραγε ποτέ αυτή η διαχρονική ταξική σύγκρουση στα μαρμαρένια αλώνια;

Τόσο, λοιπόν, μεγάλο είναι το κόστος της λογικής και του πολιτισμού; Γιατί πρέπει κατά τον ποιητή να είναι χιλιάδες οι νεκροί στους τροχούς της προόδου; Γιατί να θέλει τόση πολλή και σκληρή δουλειά για να γυρίσει ο ήλιος; Γιατί ο Μινώταυρος της εξουσίας να θέλει πάντα τη θυσία των Κάρλο Τζουλιάνι; Μικρότερων και από την ηλικία του Ιησού.

\\Και τι να πεις σε έναν τόσο νέο άνθρωπο; Ποιος θα απολογηθεί; Το G8 δεν θα το κάνει. Ούτε οι εντολοδόχοι του, οι απολογητές του. Το μίσος το οποίο τρέφουν απέναντι στους Κάρλο Τζουλιάνι τους ωθεί να μην σέβονται ούτε τον χτυπημένο ούτε τον νεκρό. Ο πολιτισμός, όπως τον ξέρουμε, σέβεται τουλάχιστον τον τραυματία, τον όμηρο, τον νεκρό. Αποκρούει την κακοποίηση και τη σκύλευση του νεκρού σώματος. Στις μέρες μας ζούμε καταστάσεις, όπου η βία και το μίσος δεν οπισθοχωρούν ούτε μπροστά σε ένα θανάσιμα τραυματισμένο σώμα. Η σκηνή όπου το όχημα της αστυνομίας περνάει πάνω από το σώμα του παιδιού είναι εξίσου συγκλονιστική, αποκρουστική, με το τράβηγμα της σκανδάλης! Έλεος!

... Κι έτσι ζήσαμε έναν αιματηρό Ιούλιο του 2001. Ένας Ιούλιος που διέψευσε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο το σενάριο της καλοκαιρινής πολιτικής ακινησίας. Ποιος - ποια το περίμενε ότι η Αθήνα, στο τέλος του Ιούλη, θα ζούσε νέα "Ιουλιανά γεγονότα". Πολιτικότατο, λοιπόν, το φετινό καλοκαίρι. Και κάνουν λάθος όσοι και όσες νομίζουν ότι το πάσα θάμα τρεις μέρες και το μεγάλο τέσσερις. Ότι όλα αυτά θα ξεχαστούν, γιατί θα μεσολαβήσει η έξοδος του Αυγούστου. Είναι τόσο συγκλονιστικά για να διαγραφούν από τις συνειδήσεις.

Ήδη η επόμενη μέρα βρίσκει τους αγωνιστές και τις αγωνίστριες να προβληματίζονται σοβαρά για το μέλλον. Να σκέπτονται ήδη τις πολιτικο-οργανωτικές πλευρές της δράσης τους, ώστε αυτή να είναι αποτελεσματική.

Δεν είναι αυτό δείγμα ωριμότητας; Πράγματι, μέσα από όλη αυτή τη δοκιμασία ωριμάσαμε. Είμαστε, δηλαδή, σε θέση σήμερα οι γυναίκες και άνδρες των πολύμορφων κινημάτων, μέλη των ποικίλων αριστερών οργανώσεων, να ξαναδούμε τα πράγματα. Να προσδιορίσουμε τα περιεχόμενα του αγώνα, που για να έχει επιτυχία πρέπει να είναι ενωτικός.

"Ενότητα και αγώνας", αυτή είναι η ευχή και η κατάρα που παραδίδεται σε μας από τις μεγαλύτερες γενιές των αγωνιστών - στριών. Είναι η κλασική συνταγή, προκειμένου να αντεπεξέλθεις με έναν σιδερόφρακτο, πανίσχυρο -πλην όχι αήττητο- αντίπαλο. Τίποτα περισσότερο, τίποτα λιγότερο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/07/2001

Αγαπητή Ευγενία

Έμαθες το καλό νέο; Κυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών. Πρόκειται για την περίφημη CEDAW-1979, που έγινε εσωτερικός νόμος το 1983.

Αντί άλλων σχολίων, αντιγράφω από την πολύ καλή εισηγητική έκθεση:

Το παρόν Πρωτόκολλο, όπως και όλα τα Διεθνή Σύμφωνα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα επαναβεβαιώνει:

α) Την πίστη στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και την αξία του ατόμου, καθώς και τα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών και

β) Την απαγόρευση κάθε διάκρισης με βάση το φύλο.

Περαιτέρω όμως:

* Διασφαλίζει την πλήρη και ίση απόλαυση από τις γυναίκες όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, θεσμοθετώντας "Επιτροπή", η οποία θα εξετάσει αναφορές ατομικές ή ομαδικές παράβασης οποιουδήποτε δικαιώματος διατυπώνεται στη Σύμβαση για την "Καταπολέμηση των Διακρίσεων κατά των Γυναικών".

Το Πρωτόκολλο ανήκει ουσιαστικά στις λεγόμενες Διεθνείς Συμβάσεις δεύτερης γενιάς στον τομέα της προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που προχωρούν σε ουσιαστικά μέτρα ελέγχου των θεσμοθετημένων ήδη αρχών προστασίας.

Πρακτικά αυτό επιτυγχάνεται με την παροχή ελεγκτικών δυνατοτήτων στο Ειδικό Σώμα που δημιουργεί το Πρωτόκολλο και που δεν περιορίζονται στην εξέταση των περιοδικών εκθέσεων των κρατών - μερών, αλλά και στη διερεύνηση ατομικών ή συλλογικών προσφυγών που υποβάλλουν οι πολίτες;

Ακολουθεί έτσι την παράδοση που άρχισε με διεθνή κείμενα, όπως το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.λπ.

Ειδικότερα:

* Ορίζει τη δυνατότητα υποβολής αναφοράς από ή για λογαριασμό ατόμων ή ομάδων ατόμων, που υπήρξαν θύματα παράβασης οποιουδήποτε δικαιώματος διατυπώνεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Μάλιστα υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την κατ' εξουσιοδότηση υποβολή αναφορών.

Οι αναφορές:

* Πρέπει να είναι γραπτές.

* Πρέπει να είναι επώνυμες.

* Πρέπει να αφορούν κράτος - μέρος που έχει υπογράψει τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο.

Ειδικό άρθρο αφορά το παραδεκτό των αναφορών και θέτει τους όρους του:

α. Προηγείται η διαπίστωση ότι έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα στο εσωτερικό της χώρας. Προβλέπεται μια εξαίρεση σε περίπτωση που η προσφυγή στα εσωτερικά ένδικα μέσα είναι εξαιρετικά μακροχρόνια ή δεν είναι πιθανό να φέρει αποτελέσματα.

β. Η Επιτροπή κηρύσσει μια αναφορά απαράδεκτη, όταν:

1. Ήδη έχει εξετάσει το ίδιο θέμα ή

2. Το θέμα εκκρεμεί ενώπιον άλλου διεθνούς οργάνου.

3. Το περιεχόμενο της αναφοράς δεν ανταποκρίνεται στα προστατευτέα από τη σύμβαση δικαιώματα.

4. Δεν υπάρχει σωστή τεκμηρίωση ή επαρκής αιτιολόγηση.

5. Διαπιστώνεται κατάχρηση του δικαιώματος υποβολής αναφοράς.

6. Τα γεγονότα που αποτελούν αντικείμενο της αναφοράς συνέβησαν πριν από την έναρξη ισχύος του Πρωτοκόλλου για το καταγγελλόμενο κράτος μέλος, εκτός εάν τα γεγονότα αυτά συνεχίσθηκαν και μετά από αυτή την ημερομηνία.

* Προβλέπεται ακόμη η διαδικαστική ευχέρεια που έχει η Επιτροπή, να ζητήσει από το ενδιαφερόμενο κράτος - μέρος της λήψη προσωρινών μέτρων προς αποφυγή ανεπανόρθωτης ζημίας εις βάρος του θύματος ή των θυμάτων.

Αυτά. Ας υπάρχουν οι θεσμοί και μακάρι να είναι αχρείαστοι...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/07/2001

Αγαπητή Ευγενία,

*Αξιοσημείωτη η αυτοκριτική που άσκησε προχθές η υπουργός κ. Βάσω Παπανδρέου από το βήμα της συνάντησης για την ενεργοποίηση των γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η αυτοκριτική αναφερόταν στην αρχικά αρνητική στάση της ως προς την ανάγκη υιοθέτησης των ποσοτώσεων στο κόμμα και στους θεσμούς της δημοκρατίας. Μιλάμε για 10-12 χρόνια πριν. Όπως σωστά υπογράμμισε, αν τότε το ΠΑΣΟΚ προσχωρούσε στην άποψη αυτή, που είχε θέσει επί τάπητος το γυναικείο κίνημα, η κατάσταση τώρα θα ήταν διαφορετική. Το ΠΑΣΟΚ θα είχε συμπαρασύρει και τη Ν.Δ. και τα άλλα κόμματα σε αυτή την πολιτική και η εικόνα στη Βουλή και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση θα ήταν διαφορετική.

Πράγματι, χάθηκε χρόνος και με καθυστέρηση δωδεκαετίας υιοθετήθηκε η νομοθετική ρύθμιση για το 1/3 της γυναικείας συμμετοχής στα ψηφοδέλτια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αμφιβάλλω, όμως, αν έχουν, πέραν της συγγνώμης, εξαχθεί τα αναγκαία συμπεράσματα, διότι η κ. υπουργός θεωρεί, ότι δεν έχουν ωριμάσει - ΑΚΟΜΑ- τα πράγματα, όσον αφορά τα ψηφοδέλτια των εθνικών εκλογών!

Θα έχει νόημα η αυτοκριτική μετά 15-20 χρόνια;

* Η παγκοσμιοποίηση και ο τρόπος που προχωρεί έρχεται στην καυτή επικαιρότητα καθώς η "Γένοβα", πλησιάζει. Οι οργανώσεις του γυναικείου κινήματος ασχολούνται όλο και συστηματικότερα με το φαινόμενο. Διεθνείς συναντήσεις και σεμινάρια οργανώνονται τον τελευταίο καιρό. Η δική μου αίσθηση είναι, ότι ακόμη βρισκόμαστε στη φάση της περιγραφής και της κατανόησης του φαινομένου. Δεν είμαστε στην ώριμη φάση της διατύπωσης των αιτημάτων και της οργάνωσης συστηματικής πάλης για την υλοποίησή τους.

Θα φτάσουμε κι εκεί, είμαι σίγουρη. Ήδη έχουμε συνέλθει από τη σύγχυση, βλέπουμε καθαρότερα τώρα. Ξεχωρίσαμε τον στόχο. Πλανηθήκαμε, διαβήκαμε την έρημη επί δέκα και πάνω χρόνια από την πτώση του τείχους. Είμαστε καλύτερα τώρα και μπορούμε να αρχίσουμε τη συζήτηση -ή μάλλον να τη συνεχίσουμε- για το πώς θα οργανωθούμε.

Οι απολογητές του νεοφιλελευθερισμού πιάνονται από ένα επιχείρημα - ακρογωνιαίο λίθο. Υπερασπίζονται την ελευθερία του εμπορίου, ως βασικού ανθρώπινου δικαιώματος! Στις γυναίκες που αγανακτούν για το σώρωμα της κοινωνικής πολιτικής του εθνικού κράτους πλασάρουν τη θέση "κάτω τα χέρια από το εμπόριο" ή/και "η ελευθερία του εμπορίου ίσον ελευθερία της προσωπικότητας". Τώρα τι σχέση έχει η ελεύθερη επιλογή της ενασχόλησης με τις εμπορικές συναλλαγές με την πρωτοκαθεδρία του παγκοσμιοποιημένου εμπορίου, με την πλήρη εμπορευματοποίηση όλων των πλευρών της ζωής;

Με την εμπορευματοποίηση του ίδιου του ανθρώπινου σώματος, λόγου χάρη, που είναι αγαθό εκτός συναλλαγής. Είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα η εμπορική δραστηριότητα; Άπτεται της μοίρας όλων των ανθρώπων; Χωρίς αυτήν δεν υπάρχει ζωή και αξιοπρέπεια; Είναι μία βασική κοινωνική δραστηριότητα, θα έλεγα εγώ, σεβαστή, που έχει τον χώρο της στις οργανωμένες κοινωνίες. Δεν είναι όμως ιδεολογία, αρχή, ύπατη αξία. Δεν είναι πάνω από την πολιτική ρύθμιση και τη δημοκρατία. Έλεος! Δεν μπορεί καθηγητές άνθρωποι να μας κάνουν αυτή την κατήχηση.

Οι διανοητές - πανεπιστημιακοί άλλα πρέπει να μας λένε. Για το πνεύμα και τις ανάγκες του.

Αρκετούς απολογητές και υπερασπιστές έχουν οι αγορές. Αρκετούς εξωνημένους πολιτικούς...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/06/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Πάει καιρός από τότε που έπαυσα να τρέφω ανυπόκριτο θαυμασμό μαζί και δέος για τα θεωρούμενα μεγάλα αναστήματα, τις διανοητικές και φιλοσοφικές αυθεντίες. Νομίζω, η γραμμή "\\πίστευε και ερεύνα\\" είναι η πιο καλή, για να μην πέσουμε δα και στο άλλο άκρο του "αμφιβάλλω για όλα/ή όλους".

Προσπάθησα να καταλάβω το κείμενο του Ζακ Ντεριντά ("Κ. Αυγή", 24 τρ.) για την "ισάριθμη αντιπροσώπευση". Έτσι αποδίδεται ο όρος "parite", δηλαδή η ίση αντιπροσώπευση γυναικών - ανδρών στα κέντρα των αποφάσεων, ιδιαίτερα των πολιτικών. Στη Γαλλία αυτό το αίτημα του γυναικείου κινήματος των τελευταίων δεκαετιών περιελήφθη το κύρος του νόμου. Προηγήθηκε όμως μεγάλη συζήτηση, στην οποία πήραν μέρος, πέραν των καθ' ύλην εμπλεκομένων γυναικών και των φορέων τους, φιλόσοφοι, κοινωνιολόγοι, πολιτικοί, δημοσιογράφοι. Και φαίνεται ότι το μέτρο τροφοδοτεί και την "επόμενη μέρα" αντιδράσεις. Με λίγα λόγια, "όπως κι άλλοτε ανέφερα, έγινε πρόβλημα ολόκληρου του πολιτικού συστήματος. Αυτό είναι, ασφαλώς, θετικό. Θετικό - θετικότατο, είναι και το γεγονός ότι διανοητές του μεγέθους Ντεριντά ασχολούνται με το θέμα της ίσης συμμετοχής των γυναικών στα κοινά. Διότι στο εγχώριο πολιτικό περιβάλλον αυτό το θέμα θεωρείται αμελητέα ποσότητα.

Ως εδώ καλά. Αλλά τι είναι αυτό που επί της ουσίας προβληματίζει τον Ζακ Ντεριντά; Ποια είναι η στρέβλωση της πολιτειακής δομής που θα επιφέρει το μέτρο τις ισάριθμης αντιπροσώπευσης; Τι θα νοθεύσει; Τη νοθευμένη τάξη; Και γιατί στοχαστής με κοινωνική ευαισθησία δεν ενοχλήθηκε από τον επί αιώνες πολλούς ιστορικό αποκλεισμό των γυναικών;

Πώς οι ευαίσθητες δικές του κεραίες δεν "έπιασαν" την εκκωφαντικά ηχηρή ιστορική σιωπή του γυναικείου κοινωνικού φύλου;

Ήταν ομαλή η κατάσταση προτού εφαρμοσθεί το μέτρο αυτό, που αποτελεί έμπρακτη ομολογία ότι η τυπική διακηρυκτική ισότητα, ακόμη και συνταγματικής περιωπής, καταντάει ανισότητα χωρίς μέτρα ουσιαστικής εφαρμογής της;

Άραγε ο Ζακ Ντεριντά και οι ισοϋψείς προς αυτόν διανοητές και φιλόσοφοι θεωρούν ότι δημοκρατία που διενεργείται από το ανδρικό φύλο στο επίπεδο των αποφάσεων είναι πλήρης; Δεν είναι ανάπηρη;

Στο βάθος βάθος αυτό που δεν επιθυμούν οι επιφανείς άνδρες είναι να μπλέκονται στα πόδια τους -στον δημόσιο χώρο και χρόνο- οι γυναίκες. Σε άλλο χρόνο και σε άλλο χώρο, ναι.

Ε, όχι δα να εκχωρήσουμε και τις αποφάσεις!

Ε, όχι δα να νοθεύουμε και την κλίμακα αξιών και τις πολιτικές προτεραιότητες με τα "μη πολιτικά ζητήματα" που θέτουν οι γυναίκες! Ε, όχι δα να κατεβάσουμε το επίπεδο της πολιτικής αντιπαράθεσης (και πλειστάκις κενολογίας) από το ύψος του ανδρικού σπορ.

Ξέρεις κάτι; Νομίζω ότι ορισμένοι μεγάλοι άνδρες θα περιφρουρήσουν μέχρι τελευταίας ρανίδας του αίματός τους το "κύρος" της πολιτικής, ως ευγενούς ανδρικής ασχολίας.

Αν αυτό δεν έχουμε καταλάβει, δεν έχουμε καταλάβει τίποτε!

Ασφαλώς η στρατηγική των θετικών δράσεων (η επιβολή ποσοστώσεων, να το πω έτσι) δεν είναι το ιδεωδέστερο μέτρο. Αλλά δεν υπάρχει μέχρι στιγμής άλλο, που να επιφέρει διόρθωση της στρέβλωσης σε σύντομο χρόνο. Αν οι φιλόσοφοι διαφωνούν με τους πολιτικούς, ας προτείνουν αυτοί κάτι καλύτερο.

Ιδού η Ρόδος...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/06/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Λυπάμαι που τίποτα ευχάριστο δεν κομίζω σήμερα. Θεωρώ, όμως, χρέος να σου διαβιβάσω ορισμένες χρήσιμες πληροφορίες.

Ας είναι καλά όσοι και όσες φροντίζουν να μας επιστούν την προσοχή σε κάποια πράγματα.

Έχεις ιδέα από τα διαβόητα sex shops; Ούτε κι εγώ.

Αλλά οι γειτονιές γέμισαν...

Γίνεται κάνας έλεγχος, άραγε, εκεί; Και δεν εννοώ μόνο από ηθικοπλαστική σκοπιά.

Αυτά τα ερωτικά "βοηθήματα" και τα σκευάσματα για την αύξηση της ερωτικής επιθυμίας τα ελέγχει κανείς υγειονομικά;

Φίλος μας έφερε ένα (εμετικό τω όντι) φυλλάδιο για να ασχοληθούμε ως γυναικείοι σύλλογοι με το εξής θέμα: με τις "εγκεφαλικές αφροδισιακές υπερδιεγερτικές σταγόνες" (sic) και να κάνουμε κάποια διαβήματα.

Τι συστήνεται στους άνδρες; Να ρίχνουν \\\κρυφά\\ 10 τέτοιες σταγόνες στο ποτό της φίλης τους, προκειμένου να τη διεγείρουν ερωτικά. Οι σταγόνες -διευκρινίζεται- είναι άοσμες, άχρωμες και άγευστες, δεν ανιχνεύονται, όμως επιδρούν στον εγκέφαλο (υποθάλαμο) και επηρεάζουν το κέντρο σεξουαλικότητας.

Το ερώτημα: Τι είναι αυτό που κυκλοφορεί; Τι σύνθεσης είναι; Τι παρενέργειες έχει;

Ο... ΕΟΦ το ξέρει; Τα άλλα μαντζούνια (έλαια, βότανα, "βασιλικός πολτός", αλοιφές και σπρέι για την τόνωση της στυτικής ικανότητας) μπήκε στον κόπο κανείς να τα ελέγξει; Είμαστε, φαίνεται, μπροστά σε μία εκτεταμένη παρααγορά, που είναι πέραν και πάνω από κάθε έλεγχο.

Θα μου πεις, τι σε μέλλει; Δεν είναι έτσι. Κι αν κάποιος τζέντλεμαν σου ρίξει στο ποτό σου, ενώ κάθεσαι ανυποψίαστη, τις 10 σταγόνες; Λίγο θέλει; Καλύτερα να ξέρεις για να προσέχεις. Τώρα που το σκέφτομαι, κάπου είδα σε ένα ξένο σίριαλ κάποια τέτοια σκηνή, περιττό να σου πω ότι η κοπέλα αρρώστησε...

Ή όταν ευγενικά ετοιμάζει δύο ποτά για να πιείτε ρομαντικά οι δυο σας; Τι τα γυρεύεις; Ο διάβολος έχει πολλά ποδάρια.

* Το άλλο, επίσης, δυσάρεστο είναι το εκτεταμένο φαινόμενο της... αρπαγής της τσάντας. Είναι τόσο συχνό, που, όταν σε κοινωνική συνάντηση είπα ότι μηχανόβιος νεαρός μου άρπαξε την τσάντα, όλες με μία φωνή ανέκραξαν: "Κι εσένα;!"

Διακόσια μέτρα από το σπίτι και ενώ βάδιζα αμέριμνη, με έσπρωξε με επαγγελματική μαεστρία και πριν συνειδητοποιήσω τι συνέβη είχε εξαφανιστεί στα στενά της Πόντου (παράλληλος της Μιχαλακοπούλου). Αναφέρω το μέρος διότι, όπως με βεβαίωσε η γειτονιά, τα κρούσματα στην περιοχή είναι καθημερινά. Κάποια σπείρα πρέπει να κινείται εκεί, μεταξύ "Κάραβελ" και Άλσους Χωροφυλακής.

Πρόκειται για ένα παθολογικό κοινωνικό φαινόμενο, που μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία των γυναικών. Πολλές έχουν σπάσει χέρια, πόδια, λεκάνες, κεφάλι.

Όσες και όσοι άκουσαν τι μου συνέβη, είπαν: "Τυχερή υπήρξες, γιατί δεν έσπασες τίποτα".

Δεν αναφέρω την απώλεια χρημάτων, πιστωτικών καρτών, δημόσιων χαρτιών (διαβατήριο, ταυτότητα, βιβλιάριο υγείας, καταθέσεων κ.λπ.). Η οικονομική ζημιά, αν πολλαπλασιαστεί επί τη συχνότητα των κρουσμάτων, και προστεθούν οι κοινωνικές παρενέργειες, μετατρέπεται το φαινόμενο σε κοινωνικό πρόβλημα.

Πρέπει λοιπόν να αναγνωριστεί ως πρόβλημα και να δούμε τι μέτρα πρέπει να παρθούν. Μέτρα αστυνομικά, μέτρα πρόληψης με την ευρύτερη έννοια, αναδιαπαιδαγώγησης της κοινωνίας. Ξέρω, ακούγεται απραγματοποίητο.

Όμως ένα πράγμα δεν πρέπει να κάνουμε: να συμβιβαστούμε μοιρολατρικά με την κατάσταση.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/06/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Ο πληθυσμός των συστηματικών χρηστών ναρκωτικών ουσιών παραμένει στην πλειονηφία του ανδρικός, μας υπενθύμισε φίλη της στήλης. Πράγματι, αλλά εδώ δεν υπάρχει τίποτε για να χαρούμε. Πώς να ξεχωρίσεις το φύλο μέσα σε μια τραγωδία που αποτελεί η περιπέτεια της εξάρτησης, ιδιαίτερα της σωματικής και ψυχικής συνάμα...

Μακάρι να μην υπήρχε αυτό το φαινόμενο για να μην υπήρχε καν συζήτηση γι' αυτό.

Δυστυχώς, όχι μόνο υπάρχει, αλλά και αυξάνεται -και στη χώρα μας και παγκόσμια. Η ίδια η ζωή το ενέταξε στις κοινωνικές -και άρα πολιτικές- προτεραιότητες. Είναι, λοιπόν, πρόβλημα για τον καθένα και την καθεμιά από μας. Άρα ο στρουθοκαμηλισμός παρέλκει. Και η πρώτη παραδοχή πρέπει να είναι ότι έχουμε σοβαρό πρόβλημα ως κοινωνία. Πρέπει, δηλαδή, να αναγνωρίσουμε το πρόβλημα.

Πολύς πόνος έχει συσσωρευτεί εξαιτίας της ναρκομανίας, που αγκαλιάζει πλέον όλη την επικράτεια. Υποφέρουν οι χρήστες/στριες, υποφέρουν και οι οικογένειές τους και το κοινωνικό σύνολο.

Η εξάρτηση είναι ασθένεια, από τις πιο σοβαρές. Αυτή η αντίληψη οφείλει να γίνει κοινή, κοινό κτήμα. Είναι η αντίληψη που διαπερνά τη σχετική πρόταση νόμου των πέντε βουλευτών. Η προσωπική μου άποψη είναι ότι η πρόταση νόμου αποτελεί προϊόν σοβαρής δουλειάς. Είναι ό,τι καλύτερο έχει διατυπωθεί στον αντίποδα της πολιτικής της καταστολής.

Όμως, έχω ορισμένα ερωτήματα, που φίλες και φίλοι που μου τηλεφωνούν με βοήθησαν να διαμορφώσω.

Πρώτα πρώτα γιατί η πρόταση κατατέθηκε έτσι αιφνιδιαστικά. Γιατί δεν αναζητήθηκαν ερείσματα στα κόμματα και στους/στις βουλευτές; Ενημέρωσαν οι βουλευτές που είχαν την πρωτοβουλία το στελεχικό δυναμικό των κομμάτων τους; Πήραν μέτρα προετοιμασίας της κοινής γνώμης; Είναι η υπόθεση αυτή τόσο εύκολη, για να την πάρουν στον ώμο πέντε βουλευτές;

Προσωπικά, έχω βρεθεί με τον αιφνιδιαστικό τρόπο με τον οποίο "εισάγονται" σοβαρά θέματα στην πολιτική - κοινωνική ατζέντα. Ας προσέξουμε όλοι και όλες, γιατί ο επικοινωνιακός τρόπος που ακολουθείται μπορεί να κάψει όλες τις καλές και χρήσιμες ιδέες. Η αποποινικοποίηση της χρήσης είναι επείγον βήμα και πάει μαζί με τον διαχωρισμό των ουσιών. Αλλά τούτο δεν σημαίνει ότι όσοι-ες την υποστηρίζουμε λέμε "ναι" στα ναρκωτικά. Εγώ δεν το λέω. Λέω όχι στα όποια ναρκωτικά, όχι στο τσιγάρο, όχι στο αλκοόλ. Θεωρώ την εξάρτηση ως τη μεγαλύτερη προσωπική τραγωδία του ανθρώπου, γιατί καταστρέφει την ελευθερία της βούλησης και των προσωπικών επιλογών. Χωρίς αυτό υπάρχει προσωπικότητα;

Γι' αυτό πρέπει να κάνουμε το παν για την απεξάρτηση των εξαρτημένων και την κοινωνική τους επανένταξη. Να κάνουμε πολύ περισσότερα, ώστε όλο και λιγότεροι να πέφτουν "στο λούκι". Πρέπει να ρίξουμε περισσότερο φως στα αίτια, που είναι πολυπαραγοντικής αιτιολογίας. Ιδιαίτερα στα κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά. Στη μόδα του χαπιού. Φτιάχτηκε μια κοινωνία που λατρεύει το χάπι. Χάπι για να κοιμηθεί, χάπι για να ευθυμήσει. Χάπι για να κάνει έρωτα. Έχουν χαθεί οι φυσιολογικές γεύσεις μέσα στα μεταλλαγμένα προϊόντα και τις μεταλλαγμένες συνειδήσεις.

Θα ήταν χρήσιμο αν μαζί με την πρόταση νόμου οι βουλευτές, με τη σύμπραξη του συνόλου της Βουλής, εξήγγελλαν πανεθνική εκστρατεία με το σύνθημα "για μια κοινωνία ελεύθερη από ουσίες, για μια ενεργητική στάση ζωής".

Τι να σου κάνει ο νόμος χωρίς φιλικό κοινωνικό περιβάλλον;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/06/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Ήμαρτον. Ομολογώ ότι υποτίμησα την επίθεση της ιδεολογικής δεξιάς. Συνέπηξαν ευρύ μέτωπο υπέρ της διατήρησης του άβατου. Όμως, δεν είναι μόνον αυτό. Ενοχλήθηκαν γιατί στη γνωμοδότηση της Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών του Ευρωκοινοβουλίου, την οποία συνέταξε μεν η κ. Άννα Καραμάνου, αλλά έτυχε της έγκρισης της Επιτροπής, λέγονται εξαιρετικά σημαντικά πράγματα για τον φονταμενταλισμό. Θρησκευτικό, πολιτικό, ιδεολογικό. Ιδιαίτερα τον θρησκευτικό. Θα αναφερθώ σε ορισμένα, όσο μας παίρνει ο χώρος.

Τι χρησιμεύει αυτή η γνωμοδότηση; Για να περιληφθεί στην πρόταση ψηφίσματος της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Γυναικών και τις ίσες ευκαιρίες του Ευρωκοινοβουλίου.

Λέγεται, λοιπόν, μεταξύ άλλων:

Οι θρησκευτικές κοινότητες, όταν αναλαμβάνουν αρμοδιότητες που ανήκουν στον κρατικό τομέα, λειτουργούν, εξ αντικειμένου, κατά της έννομης δημοκρατικής τάξης που επικρατεί στην Ε.Ε. Καταδικάζεται η ανάμειξη της Εκκλησίας και των θρησκευτικών κοινοτήτων στον δημόσιο και πολιτικό βίο των κρατών και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που επιδιώκεται περιορισμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, όπως στους τομείς της σεξουαλικής ζωής και της αναπαραγωγικότητας.

Σχετικά με το τελευταίο λέγεται ότι, ενώ η τεκνοποίηση είναι καθαρά προσωπικό θέμα, οι αναπαραγωγικές λειτουργίες των γυναικών ελέγχονται συχνά από την οικογένεια, την εθνική νομοθεσία και τους θρησκευτικούς ηγέτες.

Επιπροσθέτως, η πλειονότητα των υπευθύνων για τον έλεγχο της αναπαραγωγικότητας των γυναικών, σε οποιοδήποτε επίπεδο, είναι άνδρες. Να θυμίσουμε εδώ τη διαβόητη εγκύκλιο του Βατικανού "ευαγγέλιο ζωής", που απαγορεύει την άμβλωση, ακόμη και όταν η σύλληψη είναι προϊόν βιασμού. Να θυμίσουμε τη συχνή - πυκνή ενασχόληση του προκαθήμενου της ελλαδικής Εκκλησίας με τις προγαμιαίες σχέσεις, τις γεννήσεις κ.λπ. Πολύ σωστά το θέτει το κείμενο. Η αναπαραγωγική λειτουργία των γυναικών είναι πάντα στο στόχαστρο δυνάμεων, πολιτικών και θρησκευτικών, που επιθυμούν τον έλεγχό της και την καθυπόταξή της σε σκοπούς που δεν έχουν σχέση με τα ατομικά δικαιώματα, αλλά με πάσης φύσεως σκοπιμότητες. Άλλος θέλει τις γεννήσεις για λόγους εθνικής ασφάλειας, άλλος για να έχει εργατική δύναμη, άλλος για το γόητρο του γένους, τρέχα γύρευε. Ένα πράγμα δεν υπολογίζουν όλοι αυτοί: Το αναφαίρετο δικαίωμα των γυναικών να γεννούν όσα παιδιά θέλουν, όταν θέλουν και να έχουν τα μέσα να το κάνουν αυτό. Και αυτό το τονίζει η Γνωμοδότηση και καταδικάζει οποιοδήποτε έλεγχο της αναπαραγωγικότητας των γυναικών, στο όνομα θρησκείας, φυλής, κουλτούρας ή εθνικότητας. Είναι δικαίωμα των γυναικών, όπως αναφέρεται, να έχουν

τις δικές τους επιλογές σε θέματα που συνδέονται με τη σεξουαλική τους συμπεριφορά, τον τρόπο ζωής τους και τις προσωπικές τους σχέσεις.

Δεν είναι αυτά καλά και προοδευτικά πράγματα;

Όσον αφορά το άβατο του Αγίου Όρους: Δεν υπάρχει ρητή αναφορά. Εδώ η έννοια του άβατου τίθεται αφ' ενός μεν ευρύτερα, καθώς καταδικάζεται ο αποκλεισμός των γυναικών από την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, αφ' ετέρου αποδοκιμάζεται η μη πρόσβασή τους σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές του πλανήτη.

Τι επί της ουσίας ενοχλεί; Το ότι καλούνται τα κράτη - μέλη να παραμείνουν ουδέτερα απέναντι στα διάφορα θρησκευτικά δόγματα και να διατηρήσουν τον κοσμικό τους χαρακτήρα, με πλήρη διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων Εκκλησίας και κράτους...

Είπες τίποτα;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/05/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Άκου, τι με απασχολεί. Μέσα στον καταιγισμό των μηνυμάτων που δεχόμαστε κάθε μέρα εν είδει πληροφόρησης ή και ειδήσεων, ποιο άραγε είναι το κύριο; Πάω κι έρχομαι με αυτό το ερώτημα: Τι είναι προτεραιότητα; Διότι η αξιολόγηση, η κρίση δηλαδή, επαφίεται σε μας. Τα μηνύματα παρατίθενται. Τα γεγονότα περιγράφονται. Σωρεύονται οι πληροφορίες. Τι να κρατήσεις και τι να πετάξεις; Αναρωτιέσαι κιόλας. Τώρα γιατί άνοιξε αυτό το θέμα; Ποιο κέντρο κατευθύνει την πληροφόρηση, κινεί τα νήματα;

Να πω ένα παράδειγμα. Ξαφνικά αποφασίζεται να γίνει θέμα ο πολιτικός γάμος. Πέρασαν περίπου δύο δεκαετίες από τη μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου, ο πολιτικός γάμος επιβαρύνθηκε με ανυποληψία και βρέθηκε στη μειοψηφία. Δεν στηρίχθηκε από τους νέους και τις νέες. Το σύνηθες επιχείρημα, οι αντιδράσεις του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος. Από την άλλη, οι δήμοι δεν είδαν σοβαρά αυτή την υπόθεση. Η προχειρότητα, η έλλειψη κάθε στοιχείου τελετής, οι ακατάλληλες αίθουσες, έκαναν ελάχιστα ελκυστική αυτή την οδό.

Θυμάμαι, που μέχρι να ανέβουμε με το ασανσέρ στον έκτο όροφο του δημαρχείου είχε τελειώσει ο γάμος. Δηλαδή μέσα σε πέντε λεπτά. Όμως, όπως και να το κάνεις, είναι μια ξεχωριστή στιγμή στη ζωή των ανθρώπων και ως τέτοια θέλει τον χρόνο της και την ατμόσφαιρά της. Θα μου πεις, δεν είναι αυτή η πιο σημαντική πλευρά. Έπρεπε από την αρχή ο πολιτικός γάμος να καθιερωθεί ως υποχρεωτικός, με προαιρετικό το θρησκευτικό. Τώρα διαιωνίζεται μια αντίφαση, ο θρησκευτικός γάμος παράγει έννομα αποτελέσματα! Κι αφού άρχισε μια συζήτηση όλως αιφνιδίως, άγνωστο κάτω από ποιες σκοπιμότητες κηρύχθηκε άκυρη.

Κι ύστερα ήρθε το... άβατο! Γιατί τώρα; Με αφορμή μια γνωμοδότηση της ευρωβουλευτού Άννας Καραμάνου. Αλλά γιατί τώρα; Ξαναρωτώ. Το δελτίο Τύπου, όπως μαθαίνω, είχε φύγει εδώ και μέρες. Πώς έγινε εκ των υστέρων "πρωτοσέλιδο";

Εν πάση περιπτώσει, για το θέμα έχουμε αποφανθεί εδώ και χρόνια. Η απαγόρευση της εισόδου των γυναικών στην Αθωνική πολιτεία συνιστά διάκριση λόγω φύλου. Η γυναίκα θεωρείται μιαρά ύπαρξη ως προς τα θεία και την ιεουργία και αυτό έρχεται από τα βάθη των αιώνων. Δεν σημαίνει όμως ότι αυτό σήμερα μπορεί να γίνεται αποδεκτό αμάσητα. Εμείς θα αγωνιζόμαστε για την άρση κάθε αποκλεισμού και την ακύρωση κάθε άβατου.

Ας ξεχάσουμε όμως για λίγο τις επικοινωνιακές προτεραιότητες για να έλθουμε στην ουσία των πεζών καθημερινών πραγμάτων. Ο γάμος, η οικογένεια με άλλα λόγια, δοκιμάζεται σήμερα. Οι κοινωνικές αναστατώσεις δεν την αφήνουν ανεπηρέαστη. Τα άνεργα μέλη της, οι υποχρεώσεις προς τα παιδιά και το μέλλον τους, οι ηλικιωμένοι γονείς και οι ανάγκες τους είναι προβλήματα που συναντιούνται συχνά - πυκνά. Τα δυσεπίλυτα προβλήματα φέρνουν γκρίνια, ένταση στις σχέσεις, διάλυση. Η γυναίκα δίνει πολλά για τη στήριξη και θεωρεί ότι "εισπράττει" ελάχιστα. Αποφασίζει, όλο

και συχνότερα, να βγει από μια σχέση που δεν την ικανοποιεί, που ισορροπεί στα χαμηλότερα επίπεδα.

Η ευκολία σύναψης παράλληλων σχέσεων, η κατανάλωση του σεξ, συμβάλλουν, επίσης, στη δοκιμασία της δυαδικής σχέσης. Κι όμως, η οικογένεια είναι από τις ελάχιστες σταθερές αξίες που μας έχουν μείνει. Αξίζει να ασχοληθούμε με την αναβάθμιση της ποιότητας και του ρόλου της!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/05/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Κοινή μας φίλη μου έστειλε το απόκομμα της εφημερίδας "Ελευθεροτυπία" με τη στήλη "Εδώ Ράδιο Ε" του Ανδρέα Ρουμελιώτη (από 9-5-2001).

Με επέπληξε, μάλιστα, γιατί δεν αναφέρθηκα σε αυτό το κατάπτυστο δημοσίευμα. Απολογούμαι, δεν το είδα, πράγματι.

Γράφονται και λέγονται τόσα, που δεν είναι εύκολο στοιχειωδώς έστω να τα παρακολουθήσεις. Εδώ χρειάζεται οργάνωση ειδικού "Παρατηρητηρίου για τα ΜΜΕ", προκειμένου να παρακολουθείς τον σεξιστικό και ρατσιστικό λόγο -και όχι μόνο- και να οργανώσεις την αντίδραση. Στο κίνημα δεν μπορέσαμε ακόμη να το επιτύχουμε αυτό.

Το εν λόγω δημοσίευμα εκπλήσσει με το επίπεδο εκχυδαϊσμού προσώπων και πραγμάτων. Η αισθητική -πολύ περισσότερο η ηθική στάση μας στα πράγματα- δεν μας επιτρέπει να κάνουμε χρήση φράσεων, εκφράσεων και πραγμάτων. Θυμίζει τις χειρότερες στιγμές της "Μαύρης Τρύπας", που επί πολύ καιρό, ατιμωρητί, εκτόξευε από τις στήλες της ίδιας εφημερίδας εμετικό παραλήρημα για πρόσωπα, τάξεις, ομάδες, κατηγορίες πολιτών.

Και όλα αυτά στο όνομα του προοδευτισμού. Η "Μαύρη Τρύπα" δημιούργησε η/και επέβαλε σχολή. Νησίδες τέτοιου δείγματος χολερικής γραφής μπολιάζουν τον Τύπο, ου μην αλλά και την TV. Η "Πανδώρα" π.χ. του "Βήματος" επάξια παραλαμβάνει το νήμα.

Αλλά τι αφορά το δημοσίευμα της 9ης Μαΐου; Αφορά τις νοσοκόμες. Δύο εκπρόσωποι αυτής της κατηγορίας εργαζομένων γυναικών, η μία μάλιστα -σε έναν προφανή συμβολισμό- και συνδικαλίστρια, κατά τη φανταστική αιφνιδιαστική επίσκεψη του πολυπράγμονος υπουργού Υγείας στο νοσοκομείο τους, συλλαμβάνονται να προσφέρουν... πορνικές υπηρεσίες στους αρρώστους κ.λπ. κ.λπ. Και μάλιστα, με την κάλυψη του διευθυντή. Ασύλληπτα πράγματα, δηλαδή. Απερίγραπτα. Μόνο σε αρρωστημένα μυαλά μπορούν να γίνουν τέτοιοι συνδυασμοί. Το παρήγορο είναι ότι υπήρξαν αντιδράσεις συνδικαλιστικών και άλλων φορέων. Διότι, πατώντας στην απάθεια των πολλών, βρήκαν την ευκαιρία και μεγαλούργησαν ο κιτρινισμός και ο λαϊκισμός, ο εξυπνακισμός και η χυδαιότητα, ο χαβαλές και η πλάκα, η καταρράκωση της αξιοπρέπειας της προσωπικότητας. Τα όρια έγιναν δυσδιάκριτα. Δημοκρατικά φύλλα φιλοξένησαν εστίες λαϊκοφασισμού.

Παραδόξως, παραδοσιακά συντηρητικά ΜΜΕ κράτησαν μία αξιοπρεπή στάση. Μπερδεύτηκαν ιδεολογίες, στάσεις, συμπεριφορές, αφότου ο "αυριανισμός" έγινε η αιχμή του δόρατος της εγχώριας σοσιαλιστικής ιδεολογίας.

Τι σχέση έχουν τα παραπάνω με την αληθινή αποστολή της δημοσιογραφίας; Η οποία πρέπει να είναι απέναντι από τα κακώς κείμενα, την αυθαιρεσία και τις υπερβάσεις της οποιας εξουσίας.

Πρέπει να αποκαλύπτει και να στηλιτεύει πράξεις, γεγονότα, συμπεριφορές δημόσιες. Δεν έχει το δικαίωμα να καταρρακώνει προσωπικότητες και να κάνει στόχο της κριτικής και της λοιδορίας π.χ. τα φυσικά ελαττώματα των προσώπων. Επίσης, δεν είναι δυνατόν να απαξιώνονται ομάδες πολιτών και να αποδίδονται σε αυτές εκφυλιστικά γνωρίσματα και ιδιότητες.

Αυτού του είδους η "δημοσιογραφία", του κόμπλεξ και της κακίας, πρέπει να περιορισθεί και να εκλείψει οριστικά. Τουλάχιστον, να μην γίνεται ανεκτή από τους δημοκρατικούς πολίτες, άνδρες και γυναίκες, που είναι πολύ περισσότεροι/ες πέραν και πάνω από την οριοθέτηση της κομματικής γεωγραφίας.

Προσωπικά λυπάμαι, που ορισμένοι/ες έξυπνοι/ες και ταλαντούχοι/ες δημοσιογράφοι επιλέγουν να υπηρετούν μία αντίληψη δήθεν μοντέρνα δίχως τάχα όρια δεσμεύσεων, που στην ουσία η μόνη αποδέσμευση που έχουν είναι από τη λογική και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/05/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Αν δεν έχει δει τις "συνθέσεις από πέτρα" της Φιφής Πρωτογερέλλη, δεν έχεις δει τίποτε.

Μικρά έργα τέχνης, θαρρείς πως η επέμβαση στο πρωτογενές υλικό είναι ελάχιστη έως ανύπαρκτη. Κι όμως πίσω από τις πέτρινες συνθέσεις κρύβεται καλλιτεχνική φαντασία, μεράκι κι αφοσίωση. Ένα μικρό δείγμα μπορείς να θαυμάσεις στις αίθουσες του Ιωνικού Συνδέσμου, όπου λειτουργεί έκθεση της "Ιωνιώτισσας δημιουργού".

Πίνακες ζωγραφικής, εικόνες, γλυπτά, κοσμήματα, κεντήματα, συνθέσεις λουλουδιών, στεφάνια, κούκλες, βιτρώ, υφαντά δημιουργήματα του χεριού και της φαντασίας των γυναικών της Ν. Ιωνίας εκτίθενται από τις 7 έως τις 14 Μαΐου στον Ιωνικό Σύνδεσμο, που φέτος συμπληρώνει πενήντα χρόνια ζωής και δράσης.

Κάθομαι και κοιτάζω τη σύνθεση της Φιφής "Περιμένοντας στο σκαλοπάτι" (πέτρες από τη Μυτιλήνη). Και φέρνω στον νου τις μαντηλοδεμένες εκείνες στωικές φιγούρες που καρτερούν στο κατώφλι του σπιτιού, καθισμένες μισές μέσα, μισές έξω, τι, ποιον άραγε;

Τον αφέντη του σπιτιού, που παίζει πρέφα στον καφεéné και έχει ξεχάσει, τον ξενιτεμένο γιο, ή αγναντεύουν πέρα τη θάλασσα, προσμένουν το αύριο, φιλοσοφούν τη ζωή;

Όπως και να 'χει, είναι μία εικόνα του πολιτισμού της ειρήνης, αυτού που λέμε καθημερινότητα. Μία καθημερινότητα που αλλιώς είναι για τη γυναίκα και αλλιώς για τον άνδρα.

Αλλά να και η πρόσφατη ιστορική μνήμη: "Μακρονησιώτης κουβαλάει πέτρα" (με πέτρες και σύρμα από την ίδια τη Μακρόνησο). Η αγκαθωτή αυτή μαρτυρία μιας άγριας εποχής κάνει κοντράστ με την πέτρινη φιγούρα, που εκφράζει τη θλίψη. Είναι συνθέσεις που πάλλονται από ζωή και ψυχή, πράγμα περίεργο αφού πρόκειται για άψυχες πέτρες, μαζεμένες με στοργή από τις γωνιές της ελληνικής γης.

Μπα σε καλό μου. Συγκινούμαι, καθώς γερνάω.

Καθώς ξεφυλλίζω το "Λυχνάρι", την τριμηνιαία έκδοση του Ιωνικού Συνδέσμου, στέκομαι στο άρθρο του Τρύφωνα Κόρμπη για την 6η Συνάντηση της Ιωνιώτισσας Δημιουργού, όπως ονομάζεται η έκθεση και οι συνδεδεμένες με αυτήν εκδηλώσεις, όπως το τραπέζι για την ισότητα, που έγινε στο πλαίσιο αυτό.

Αντιγράφων:

"Από τις πιο επικοινωνιακές εκδηλώσεις του 'Ιωνικού' είναι οι εκδηλώσεις των μαχόμενων γυναικών".

"Δεν είναι μία απλή έκθεση, είναι ένα πολιτιστικό δρώμενο, που κρύβει τη δυναμική της ομάδας, σε έναν χώρο εκ προοιμίου μη εμπορικό, με στόχους, οργάνωση και δράση πολιτιστικής παρέμβασης.

Θα μπορούσε κανένας να υποθέσει -όχι άδικα- πως είναι μία προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της στάσης απέναντι στον πολιτισμό, γιατί διαμορφώνει πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί και παράγεται πολιτισμός.

Είναι τρόπος που απελευθερώνει δυνάμεις δέσμιες ή αποστασιοποιημένες και τις αναβλύζει από τα βάθη στην επιφάνεια της ζωής. Γίνεται συγχρόνως πηγή αντίστασης γιατί στρέφει τους άξονες από τον πολιτισμό της μοναξιάς στον πολιτισμό των ανθρώπινων σχέσεων, της κοινωνικότητας, σε έναν πολιτισμό που θέλει να στηρίζεται στη βαθιά ανθρώπινη καθημερινή επικοινωνία".

Διαφωνείς;

Κλείνοντας, να ευχηθούμε καλοτάξιδο να 'ναι το σκαρί του περιοδικού "Λυχνάρι", που αριθμεί κιόλας το δεύτερο τεύχος και είναι εξαιρετικά καλαίσθητο και πολλά υποσχόμενο.

Πώς θα μπορούσε να είναι αλλιώς, αφού εκδότης - διευθυντής είναι ο Ηλίας Ζαράνης!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/05/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Ημέρα του Τύπου προχθές και θέλω να σε καλέσω να αφιερώσουμε τη σκέψη μας στον "Αγώνα της Γυναίκας", την περιοδική έκδοση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Από τα λίγα περιοδικά φεμινιστικών οργανώσεων που επιμένουν να δίνουν το "παρών" - "παρούσα" πρέπει να πω. Το μόνο που εκδίδεται ανελλιπώς από το 1923 με εξαίρεση τα δύο αναγκαστικά διαλείμματα, τη Μεταξική δικτατορία και τη δικτατορία της απριλιανής χούντας. Περιοδικό δύο αιώνων!

Έχω μπροστά μου το τελευταίο τεύχος που περιέχει άρθρα και πληροφορίες για το πού βρίσκεται η ισότητα σήμερα. Στο τεύχος αυτό υπάρχει εκτενής αναφορά στη σημασία της τροποποίησης του Συντάγματος, στα θετικά μέτρα για την ουσιαστικοποίηση της ισότητας, στο "Πεκίνο + 5", τη διαδικασία δηλαδή εξέτασης της προόδου που έχει συντελεστεί από την Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες του Πεκίνου.

Επίτρεψέ μου, όμως, να αναφερθώ ιδιαίτερα στο άρθρο της Έλιας Κολοκυθά, υπεύθυνης επί σειρά ετών του Νομικού Συμβουλευτικού Τμήματος του Συνδέσμου. Το άρθρο αυτό στηρίζεται στη σχετική παρουσίαση που έκανε η συγγραφέας στο Διεθνές Συνέδριο για την ενδοοικογενειακή βία (Κύπρος, Νοέμβρης 2000). Στη διάρκεια των πολλών χρόνων εθελοντικής προσφοράς της η Έλια ήρθε σε επαφή με πολλές γυναίκες - θύματα ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και με άνδρες.

Θέλω σήμερα προς τιμήν αυτής της σεμνής και ουσιαστικής αγωνίστριας, για τα δικαιώματα των γυναικών, καθώς και του "Αγώνα της Γυναίκας", να υποκλέψω ένα απόσπασμα από το άρθρο της "Η βία στην καθημερινή ζωή των γυναικών":

"... Ποιοι δρόμοι υπάρχουν, ώστε να προλάβουμε τη βία; Πώς να μάθουμε να μην τη δεχόμαστε στις άπειρες καθημερινές μορφές της, πριν γίνει τραγική και ανεπανόρθωτη;

Πρέπει να φτάσουμε όχι μόνο σε μια πραγματική ανεξαρτησία, σε σχέση με τους άνδρες, αλλά σε μια καινούργια σχέση με τον εαυτό μας'. Έτσι έλεγε ο Antonio Gramsci, μεγάλος του αιώνα, που δεν ζει πια, για τις γυναίκες. Όλες που ζήτησαν συμπαράσταση νομική και άλλη, επιθυμούσαν να βρουν τον εαυτό τους, την αυτονομία τους. Δεν ήταν εύκολο, πιο πολύ για τις μεγάλες. Αλλά κι εκείνες είχανε ένα λόγο περήφανο, μια στοργή για την ανωριμότητα και την ανασφάλεια του συντρόφου τους. Άνδρες σε κρίση ηλικίας πολλοί. Ανασφάλεια, φόβο για τα γηρατειά, κρίσεις εμμηνοπαύσεως δεν είδα στις γυναίκες. Έκαναν ό,τι μπορούσαν οι γυναίκες, για να στηρίξουν, να παρηγορήσουν, να βοηθήσουν. 'Ελα', έλεγε κάποια σ' έναν ξελογιασμένο καπετάνιο. 'Τώρα έφτασε η βάρκα μας στο λιμάνι. Ξέμπαρκος είσαι, δεν είναι εύκολο βέβαια για σένα, όμως έχουμε το σπίτι μας, τα παιδιά μας, ησύχασε... κι εγώ είμαι εδώ'. Έγραφε και ποιήματα η καπετάνισσα. Χρόνια μοναχή, μεγάλωνε τα παιδιά της. Αυτά από τις παλιές, τις μεγάλες.

Οι νέες θέλουνε 'το γάμο συναπάντημα'. Δεν θέλουμε το γάμο 'σύμβαση' και 'φυλακή'. Αποφασίζουν να ζήσουν μοναχές ή διαλέγουν με προσοχή σύντροφο, βρίσκουν δουλειά στον κόσμο της ανεργίας, μεγαλώνουν παιδιά που δεν είναι περιθωριακά -παιδιά διαζευγμένων γονέων, αλλά έξυπνα παιδιά χειραφετημένων μητέρων.

Και το πιο μικρό βήμα από κάθε γυναίκα για κείνη και τις άλλες είναι σημαντικό. Αλλά η βία δεν είναι ιδιωτική υπόθεση. Ζούμε σε μια εποχή που η βία ξεκινά από παντού.

Η βία είναι ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα".|

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/04/2001

Αγαπητή Ευγενία,

* Ποσοστώσεις καταργούνται, άλλες εισάγονται, τι γίνεται τελικά;

Έχει μπερδευτεί η κοινή γνώμη. Πολλά τα τηλεφωνήματα, που ζητούν διευκρίνιση.

Αφορμή στάθηκε πρόσφατο νομοσχέδιο για τα μετοχικά ταμεία των ενόπλων δυνάμεων, από το οποίο τελικά αποσύρθηκε η επί τη βάσει ποσοστώσεων εισαγωγή γυναικών σε ορισμένες σχολές.

Για ποιες ποσοστώσεις πρόκειται;

Για τις "καλές" ή τις "κακές"

Ασφαλώς, για τις κακές. Για κείνες που περιορίζουν τον αριθμό των γυναικών σε μικρά ποσοστά επί του συνόλου και οι οποίες κρίνονται αντισυνταγματικές.

Αντισυνταγματικές τις έκρινε και το Επιστημονικό Συμβούλιο της Βουλής -και πολύ σωστά- σε σχέση με το προαναφερθέν νομοσχέδιο πάντα. Είναι οι ποσοστώσεις - "ταβάνι". Εμείς είμαστε με τις ποσοστώσεις - "κατώφλι", που ορίζονται περίπου στο 1/3 του συνόλου, τουλάχιστον, και προάγουν την ουσιαστική ισότητα.

Υπάρχει σαφής διαφορά. Γι' αυτό, όταν ακούμε ποσοστώσεις, πρέπει να εξετάσουμε συγκεκριμένα την εφαρμογή τους. Αν σε μία σχολή επιτρέπεται, π.χ., αριθμός γυναικών μέχρι 5% ή 10%, αυτό παρεμποδίζει σοβαρά την ίση πρόσβαση και αντίκειται στην αρχή της ισότητας των φύλων.

Τις ποσοστώσεις που διευκολύνουν την πραγματική ισότητα καλύπτει πλέον και το νέο Σύνταγμα, υπό τη διατύπωση των θετικών δράσεων (άρθρο 116 παρ. 2), αφού η νομολογία του ΣτΕ του Μαΐου 1998 αποτέλεσε ουσιαστικά την κλίμακα αναρρίχησης.

Βέβαια, αναφορικά με το νομοσχέδιο του ΥΠΕΘΑ επισημαίνεται ότι η υπαναχώρηση στις ποσοστώσεις αποτελεί ελιγμό του υπουργού, καθώς η εισαγωγή σε ορισμένες σχολές είναι συνάρτηση των επιδόσεων κατά τις προκαταρκτικές εξετάσεις.

Ως επιδόσεις όμως νοούνται αποκλειστικά οι αθλητικές. Κι εδώ τα στάνταρντς είναι διαφορετικά ανά φύλο. Άρα: Τα ίδια Παντελάκη μου...

Νομίζω, να μην σταθούμε σε αυτό. Να σταθούμε στο κύριο, ότι οι περιοριστικές ποσοστώσεις κρίνονται πλέον μη ανεκτές από τον θεσμικό μας πολιτισμό.

* Πρώτη γενεσιουργός αιτία, αποφάνθηκε ο κ. Γιαννίτσης, της κρίσης του ασφαλιστικού είναι το δημογραφικό. Και έτσι άρχισε νέος γύρος αναθέματος κατά της υπογεννητικότητας. Και πάλι η κατακλείδα των συζητήσεων είναι "γεννάτε, γιατί

χανόμαστε...". Έχουμε, τελικά, φορτωθεί ενοχές. Πρώτα, γιατί το δημογραφικό ανισοζύγιο εν σχέσει με τους Τούρκους και τους Αλβανούς εγκυμονεί κινδύνους για την εθνική ασφάλεια. Τώρα γιατί τα Ταμεία έχουν τραγικά ελλείμματα.

Συμπερασματικά: \\"Αναζητήστε τη Γυναίκα"\, πάλι και πάλι. Δηλαδή, η καταλήστευση των αποθεματικών, οι δυσλειτουργίες του ασφαλιστικού, η υψηλή ανεργία, οι τεράστιοι αριθμοί ανασφάλιστων, η εισφοροδιαφυγή και η εισφοροκλοπή δεν έχουν κανένα μερίδιο στην κρίση; Δηλαδή, η Γαλλία δεν έχει δημογραφικό πρόβλημα; Πώς, λοιπόν, με την πτώση του δείκτη της ανεργίας έγιναν πλεονασματικά τα ταμεία;

\Τς, τς, τς...\

Μας έχει απογοητεύσει το επίπεδο των αναλύσεων Γιαννίτση και λοιπών.

Εμ, βέβαια. Άμα δεν προβάλλει ως πρωταρχικό αίτιο το δημογραφικό, θα πρέπει να απαντήσει κατά τρόπο πειστικό για τα επίπεδα ανεργίας, που διαρκώς αυξάνουν.

Και μετά, ως μέλος της κυβέρνησης, θα πρέπει να μας πει ποια είναι η πολιτική ανάπτυξης του πληθυσμού την οποία έχει η κυβέρνηση. Ποιο είναι το σχέδιο για την αύξηση των γεννήσεων. Και αν η πολιτική για την ενθάρρυνση των γεννήσεων έχει στενότερη σχέση με την κοινωνική πολιτική και τις υποστηρικτικές δομές προς την οικογένεια. Αυτά.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/04/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Σύγκρουση, λέει, μακράς διάρκειας για το ασφαλιστικό δρομολογείται. Στην πραγματικότητα, εδώ και πολύ καιρό σοβεί η σύγκρουση μεταξύ των πραγματικών συμφερόντων του κόσμου της εργασίας και των κυβερνητικών επιλογών. Απλά τώρα φτάνει στο απόγειό της, καθώς πέφτουν πια και τα τελευταία προσχήματα, το φύλλο συκής...

Φαίνεται ότι οριστικά πλέον η πλευρά της κυβέρνησης και των επιτελών της επιλέγει να είναι με τις κυρίαρχες επιλογές των διεθνών και ντόπιων νεοφιλελεύθερων κύκλων. Αποκαλύπτεται στους πιο δύσπιστους/ες ποια είναι τα ερείσματά της. Γι' αυτό πρέπει μέσα από τη σύγκρουση αυτή να αναδειχθεί το πραγματικό στυγνό πρόσωπο της σημερινής διαχείρισης και να απογυμνωθεί από συμμάχους και τα όποια λαϊκά ερείσματα ακόμα διαθέτει, ορκιζόμενη στο "κοινωνικό πρόσωπο".

Βέβαια, χρόνια τώρα, έχουν φροντίσει οι ηρακλείς του στέμματος, με δήθεν σοβαρές αναλύσεις, να κινδυνολογήσουν επαρκώς, ώστε να προλειάνουν το έδαφος. Να δείξουν ότι δεν υπάρχει άλλη λύση και ότι πρέπει τώρα να γίνουν οι αναγκαίες ρυθμίσεις στο όνομα των μελλοντικών γενιών. Οι άνθρωποι είναι αριστείς του είδους, μιλούν σοσιαλιστικά και αριστερά, πράττουν, όμως, εντελώς δεξιά. Κατορθώνουν, μάλιστα, να πείσουν και κάποιους/κάποιες αριστερούς/ές ότι αυτό που κάνουν είναι τω όντι εκσυγχρονισμός, διότι συν τοις άλλοις έρχεται απέξω. Νομίζεις ότι η ξενοδοχεία, ως αντίληψη, έχει μαραθεί σε αυτόν τον τόπο;

Αγαπητή μου, η κυρίαρχη άποψη, που μπολιάζει και την Ευρώπη σήμερα, είναι ότι και το ασφαλιστικό πρέπει να ιδωθεί από δημοσιονομική σκοπιά. Γιατί αυτός ο τομέας να μείνει εκτός ιδιωτικοποίησης - εμπορευματοποίησης; Γιατί οι εργαζόμενοι/ες να διατηρούν σκανδαλώδη "προνόμια" Αυτά είχαν παραχωρηθεί κάποτε, όταν άλλοι ήταν οι παγκόσμιοι συσχετισμοί. Όταν ο κόσμος της εργασίας είχε πολιτική έκφραση σε επίπεδο αντίπαλου δέους. Τώρα που, όπως θεωρείται, οι ταξικές συγκρούσεις στα μαρμαρένια αλώνια έχουν κοπάσει, ήρθε η ώρα για την ιστορική ρεβάνς!

Να γιατί το "ασφαλιστικό" δεν είναι μόνο οικονομικό θέμα ούτε μόνο θέμα κοινωνικής πολιτικής. Είναι ιδεολογικό - πολιτισμικό, πάνω από όλα. Ένα θέμα που αγγίζει την ποιότητα των ανθρωπίνων σχέσεων σε μια κοινωνία. Είναι από αυτά που αποκαλούνται μείζονα.

Δεν αρκεί, νομίζω, στο φως όλων αυτών, να μπούμε απλά σε αντιπαράθεση λογιστικού τύπου. Πρέπει να αποκαλύψουμε τις μεσομακροπρόθεσμες προθέσεις της κυβέρνησης και των συν αυτή.

Να αποκαλύψουμε το Σχέδιο. Πού το πάνε το κεφάλαιο και οι πολιτικοί εκφραστές του. Προσπαθώ να πω ότι η σύγκρουση δεν είναι μεταξύ συνδικάτων και κυβέρνησης. Πρέπει να είναι μεταξύ κοινωνίας - κυβέρνησης. Αλλιώς τα συνδικάτα

θα ηττηθούν και δεν θα μπορέσουν να κάνουν στοιχειωδώς διαπραγματεύσεις. Το μήνυμα που θα πρέπει να δοθεί είναι ότι η κοινωνία των ενεργών πολιτών αντιδρά. Το ασφαλιστικό είναι η τελευταία γραμμή άμυνας. Πέρα από 'κεί είναι το χάος.

Στους αγώνες που ανατέλλουν οι γυναίκες έχουν τους περισσότερους λόγους να είναι ενεργά παρούσες. Χωρίς κοινωνική πολιτική, ισότητα, δεν υπάρχει στην πράξη. Και ενώ το νέο Σύνταγμα προωθεί τις θετικές δράσεις, τα κυβερνητικά μέτρα ερμηνεύουν την ισότητα ως εξίσωση και δη προς το χειρότερο...

Πρόκειται για αντιφάσεις που δείχνουν ότι το σκάφος μάλλον πλέει χωρίς πυξίδα στην αγριεμένη θάλασσα του νεοφιλελευθερισμού.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/04/2001

Αγαπητή Ευγενία,

ψηφίστηκε, μαθαίνουμε, στην ολομέλεια η ρύθμιση που αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στα δημοτικά και νομαρχιακά ψηφοδέλτια. Χρόνια ολόκληρα, από το 1988 πιο συστηματικά, ζητούσαμε νομοθετική κατοχύρωση των ποσοστώσεων. Έγινε ένα πρώτο βήμα. Και συντελέστηκε σε περιέργη "σιωπή". Αμήχανο το πολιτικό σύστημα, μιζέρια στους γυναικείους κύκλους, εύλωτη σιωπή των κομματικών επιτελείων. Αν κρίνω από τον εαυτό μου, δεν θα 'λεγες ότι ενθουσιάστηκα. Παρότι αναγνωρίζω τη σημασία της πράξης, ευεργετικό επακόλουθο της οποίας (κάτι σαν παράπλευρη ωφέλεια) ήταν η εισαγωγή στα όργανα της Ν.Δ. 30% ποσόστωσης γυναικών στελεχών. Κι αυτό σημαντικό. Είδες ο ανταγωνισμός των δύο κομμάτων; Μόνο μέσω αυτού προχωράνε τα πράγματα!..

Τι όμως συμβαίνει; Γιατί παρατηρείται αυτή η περίπου αδιαφορία; Γιατί νιώθουμε έτσι περίεργα; Νομίζω ότι έχει να κάνει με τη διάβρωση που έχει υποστεί το πολιτικό σύστημα. Έχει ταυτιστεί με την αναξιοπιστία, το επιφανειακό, την αποσπασματικότητα των πολιτικών, την ασυνέχεια. Σαν να μην περιμένει κανένας και καμία κάτι θετικό. Να το πω αλλιώς. Έχασε την ικανότητα η πολιτική να μας εκπλήσσει θετικά, να μας ικανοποιεί. Και έτσι ακόμη και η ευεργετούμενη ομάδα - στόχος (κατά την προσφιλή ορολογία) δεν αισθάνεται ευτυχής. Αν αυτό δεν είναι παρακμή και στρέβλωση, τότε τι είναι;

Εγώ θα είχα χαρεί π.χ. αν το μέτρο αυτό συνοδευόταν από την απλή αναλογική και από μια συνολική αναδιάρθρωση των εξουσιών, από την ανακατανομή της εξουσίας ανάμεσα στην κεντρική διοίκηση και την αυτοδιοίκηση. Αν μαζί με αυτό παίρνονταν μέτρα εκδημοκρατισμού της λειτουργίας των ΟΤΑ και περιορισμού του "αυταρχισμού" της δημοτικής αχής. Θα θεωρούσα ότι κάτι σημαντικό γίνεται στον τόπο, αν εξασφαλιζόταν η οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ και αν δινόταν προτεραιότητα στην κοινωνική πολιτική. Επιτρέπεται σήμερα να υπάρχει η διαμάχη μεταξύ δήμων και υπουργείου - περιφέρειας για τους παιδικούς σταθμούς; Δίνει η κυβέρνηση την αρμοδιότητα των παιδικών σταθμών στους δήμους, αλλά δεν προβλέπει τη βιωσιμότητά τους. Οι αρμοδιότητες πάνε μαζί με τους πόρους. Δεν γίνεται αλλιώς.

Σήμερα οι πολίτες ζητούν από την Τοπική Αυτοδιοίκηση κοινωνική πολιτική. Και θα τη ζητούν ακόμη περισσότερο, όσο θα αισθάνονται ότι η κεντρική διοίκηση περιορίζει, ιδιωτικοποιεί, τέλος πάντων εγκαταλείπει σε σημαντικό βαθμό την κοινωνική λειτουργία του κράτους. Όσο θα βλέπουν ότι το κεντρικό επίπεδο εξουσίας όλο και απομακρύνεται από τις ανάγκες της καθημερινότητας των πολιτών. Μια καθημερινότητα βασανιστική.

Εξήγγειλε η κυβέρνηση νέους παιδικούς σταθμούς. Περίφημα!

Έχει εξασφαλίσει τους υπάρχοντες; Εδώ κινδυνεύει ανάμεσα στη μάνα και τη μαμή να χαθεί το παιδί. Μεταξύ υπουργείου και δήμων "εξαερώνονται" πολλοί σταθμοί. Τι λέτε τώρα; Αυτές είναι τραγικές αντιφάσεις, ανεπίτρεπτες καταστάσεις.

Και τώρα που εν χορδαίς και οργάνοις οι γυναίκες θα καλούνται να δραστηριοποιηθούν στα κοινά, ποιος θα κοιτάζει τα παιδιά; Τα γερόντια;

Είχαν και στη Σκανδιναβία ποσοτώσεις, εδώ και πολλές πολλές δεκαετίες. Αλλά είχαν και έχουν κοινωνικό κράτος ευρύτατων διευκολύνσεων στην οικογένεια. Εδώ κάθε μέρα που περνάει πειθόμαστε όλο και πιο πολύ ότι η κοινωνική αναλγησία αποτελεί υπερτιμημένο πολιτικό μέγεθος.

Να, αυτά σκέφτομαι και μελαγχολώ και δεν μπορώ να βγω από τα όρια της "συγκρατημένης αισιοδοξίας". Ας όψεται ο χαρακτήρας μας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

31/03/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Συμπληρώνονται δύο χρόνια από τον θλιβερό εκείνο Μάρτη των βομβαρδισμών. Της έναρξης της επίθεσης ενάντια στη Γιουγκοσλαβία. Αντιταχθήκαμε τότε στο ανοσιούργημα, ατομικά και συλλογικά. Θυμάσαι που είχαμε πει ότι μόνο ανιστόρητοι ηγέτες μπορεί να διανοηθούν να πειράξουν τις ισορροπίες στα Βαλκάνια; Σήμερα, απαριθμούμε τις συνέπειες εκείνου του κεραμιδαριού (π.χ. ραδιενεργή - χημική μόλυνση, τυχοδιωκτικές ενέργειες αποσταθεροποίησης της FYROM και της περιοχής, περαιτέρω "βαλκανοποίηση" των Βαλκανίων) και ανησυχούμε και πάλι για τη φορά των εξελίξεων, ανησυχούμε για τις νέες διαιρέσεις και τα μίση, τις νέες τρομοκρατικές επιθέσεις. Και προσπαθούμε να διαβάσουμε τους οiwονούς...

Το ερώτημα είναι τι κάνει η πολυεθνική στρατιωτική δύναμη που συγκεντρώθηκε στην περιοχή, η KFOR, που επιδεικνύει ύποπτη "ανικανότητα" και, θα 'λεγες, ευμενή ουδετερότητα. Τι παιχνίδι παίζεται με μαριονέτες (ή μήπως δύναμη κρούσης) τους νέους ουτσεκάδες; Δηλαδή τι; Διά της διολισθήσεως θα οδηγηθούμε σε γενικευμένη σύρραξη; Σε επαναχάραξη συνόρων; Καταλαβαίνεις τι σημαίνει αυτό; Καταστροφή και χάος. Δεν θέλω ούτε να το σκέφτομαι.

Σου φαίνεται, όμως, ότι η σοβαρότητα των εξελίξεων στον κοντινό μας διεθνή χώρο αντανακλάται δεόντως στην ελληνική πολιτική σκηνή; Συγκεντρώνεται η προσοχή στο σημείο αυτό; Υπάρχουν κάποιες κινήσεις που να δείχνουν ότι η πολιτική ηγεσία συζητάει τα ενδεχόμενα, ανταλλάσσει σκέψεις, λαβαίνει τα μηνύματα, βρε αδερφή; Εγώ πάλι γιατί έχω τη γνώμη, ότι είναι "αλλού"; Και αυτό είναι που με τρομοκρατεί, στην κυριολεξία. Αν, δηλαδή, σε μια στιγμή κρίσης θα εκδηλωθεί επάρκεια ή αν οι υπεύθυνοι θα αναζητούνται στα κανάλια α λα Ίμια.

Αν και προχθές συζητούσα αυτή τη δυσοίωνα προοπτική με τον ταξιτζή μου και με βεβαίωσε στην τιμή του ότι ο ελληνικός λαός, όταν βρεθεί στα δυο στενά, έχει την ιδιότητα να εγείρεται, να δρα ενωμένος και να μεγαλουργεί εν τέλει. Μου αράδιασε δε σωρεία παραδειγμάτων εκ της ιστορίας. Όμως, τι να σου πω, έχω πάθει δυσπιστίτιδα. Δεν πιστεύω καθόλου στο πολιτικό σύστημα και την εκπροσώπησή του. Διότι πιάνει χρυσάφι και το κάνει κάρβουνο. Όλες οι μεγάλες ιδέες μεταβάλλονται στο αντίθετό τους σε αυτόν τον ευλογημένο τόπο. Απαξιώνονται, γενικώς. Είναι θλιβερό να μην μπορείς να ακουμπήσεις σε κάποιες σταθερές. Κι όμως είναι ανάγκη να πιστέψεις στους θεσμούς, στην οργανωμένη έκφραση της κοινωνίας, προκειμένου να λειτουργήσεις. Πού έχουμε οδηγηθεί; Στο να υιοθετήσουμε το *dubito de omnibus*; (Αμφιβάλλω για όλα;). Δεν θέλω τώρα, εν υστέροις χρόνις, να φθάσω στον αγνωστικισμό, όμως όλα συνωμοτούν, παραδέξου το, για να σε εκτρέψουν από την κοινή λογική και τη συμπεριφορά σου ως πολίτη. Πρέπει, επαναλαμβάνω στον εαυτό μου, να νικήσουμε την απάθεια, δεν υπάρχει άλλη οδός διαφυγής. Να λειτουργήσουμε ως πολίτες, όχι ως άτομα. Να νοιαστούμε για τα κοινά, για το πού πάει ο τόπος. Δεν αρκεί να θωρακίζουμε το σπίτι μας με συστήματα ασφαλείας, αν δηλαδή μπορεί να θεωρηθεί θωράκιση η ενασχόληση μόνον με τις προσωπικές και οικογενειακές υποθέσεις. Η τακτοποίηση της αυλής μας, όταν γύρω τριγύρω

βασιλεύει η αταξία, δεν αρκεί. Ο αέρας θα μεταφέρει τα σκουπίδια και στην καθαρή αυλή. Εμείς ένα σοβαρό μέρος των θεμάτων που μας αφορούν το 'χουμε αναθέσει εν λευκώ σε έναν στενό κύκλο επαϊόντων, στους επαγγελματίες πολιτικούς. Αποδεικνύεται λάθος στάση. Χρειαζόμαστε κίνημα ενεργών πολιτών, ομάδες πίεσης των κέντρων εξουσίας. Αλλιώς είμαστε άξιοι της μοίρας που διαμορφώνουν για μας οι εκμεταλλευτές.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/03/2001

Αγαπητή Ευγενία,

* Την αγωνία της για τα συμβαίνοντα στην αγορά εργασίας εκφράζει με επιστολή της η Ανθούλα Τσιμιτάκη: "Η μερική απασχόληση και οι συμβάσεις μειωμένου χρόνου δεν θα δώσουν ποτέ σύνταξη, ιδιαίτερα στη γυναίκα. Δεν λύνονται τα προβλήματα με νόμους όπου καταστρατηγούνται τα κεκτημένα των εργαζομένων. Η εργοδοσία δεν είναι διατεθειμένη να ξοδέψει ούτε μία δραχμή από τα κέρδη της. Εμείς είμαστε έτοιμοι/ες να αγωνιστούμε;

Τα μηχανήματα παράγουν, η μεγάλη πλειοψηφία δεν μπορεί να καταναλώσει και δημιουργούνται αδιέξοδα, που τα πληρώνουν πάντα οι πολλοί. Στην κοινωνία των δύο τρίτων δεν είναι αμελητέα ποσότητα οι γυναίκες, οι άνεργοι και οι μετανάστες".

Τι να πω, επίκαιροι οι προβληματισμοί. Και, όπως υποδεικνύει η Ανθούλα, χρειάζεται αγώνα.

* Άρχισε πάλι η μιζέρια. Μας παραχωρούν, λένε κάποιες φίλες, εξουσία μέσω της ποσόστωσης και να μην τη δεχτούμε. Εννοούν την εξαγγελία του πρωθυπουργού για νομοθετική ρύθμιση που θα προβλέπει υποχρεωτική συμμετοχή των γυναικών στα δημοτικά και νομαρχιακά ψηφοδέλτια κατά το 1/3. Αλήθεια; Παραχώρηση είναι ή στόχοι διεκδίκησης του κινήματος τουλάχιστον από το 1988; Και έπειτα, από τη φάση της συμπερίληψης μέχρι την εκλογή υπάρχει απόσταση και διαφορά. Ας σκεφτούν και το άλλο: είναι προτιμότερη η δειγματοληπτική παρουσία των γυναικών μεταξύ δημάρχων και νομαρχών; Τώρα που η Τ.Α. παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική πολιτική; (π.χ. η Τ.Α. Α\$ βαθμού έχει στην ευθύνη της τους παιδικούς σταθμούς).

* Κείμενο θέσεων για τον ρατσισμό και τις διακρίσεις λόγω φύλου ετοίμασε το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ ενάντια στον ρατσισμό, που θα γίνει τον Σεπτέμβριο στη Ν. Αφρική. Σε αυτό το ντοκουμέντο το Λόμπι προσδιορίζει τις κύριες μορφές ρατσισμού που βιώνουν οι γυναίκες στην Ευρώπη και υποδεικνύει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για δράση. Μεγάλο γεγονός αυτή η Διάσκεψη στον τόπο του απαρτχάιντ, σημειώνει!...

* Συνέδριο της ΓΣΕΕ διεξάγεται και μετρημένες -κυριολεκτικά- οι συνδικαλίστριες. Γνωστή η εικόνα. Άντε να δούμε αν δυο - τρεις θα εξασφαλίσουν συναίνεση για να βγουν στα όργανα διοίκησης της Συνομοσπονδίας. Βλέπεις, η διαπάλη για τις επίζηλες θέσεις εξουσίας στα συνδικαλιστικά όργανα είναι σκληρότερη και από αυτήν εντός των κομμάτων. Ή μήπως τα λέω υπερβολικά;

Παλιότερα πηγαίναμε κλιμάκια του συντονιστικού των οργανώσεων και κάναμε παραστάσεις "αρμοδίως". Βλέπαμε και τις παρατάξεις. Υποβάλλαμε υπομνήματα. Τώρα, το 2001, έχει άραγε νόημα να μετερχόμαστε τις ίδιες μορφές; Ή μήπως, παρά ταύτα, πρέπει να συνεχίζουμε τις συστηματικές πιέσεις, γιατί τίποτε δεν είναι αυτονόητο;

* Το πιο "ωραίο" που άκουσα προχθές, σε μια συνάθροιση. Έλεγα για την ανάγκη άσκησης πίεσης και μου αντιτάχθηκε: Γιατί να τρέχεις; Έχεις κανένα όφελος; Είσαι συνδικαλίστρια; Άσε "όσες έχουν τα γένια να έχουν και τα χτένια". Αποσβολώθηκα. Τι να πεις σε μια λογική που τα βλέπει όλα ωφελιμιστικά; Στενά ανταποδοτικά; Μελαγχόλησα για το υπόλοιπο της ημέρας. Τόσο πολύ, λοιπόν, έχει υπονομευθεί η στράτευση για το κοινό καλό; Κάναμε λάθος όσοι και όσες αποφασίσαμε να διασχίσουμε την έρημο;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/03/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Σπάνια έχω ακούσει συγκροτημένο φεμινιστικό λόγο τα τελευταία χρόνια. Γι' αυτό είμαι ευγνώμων στην Έλια Κολοκυθά, που μας δίδαξε προχθές ένα μάθημα φεμινιστικής παιδείας στην Εθνική Στέγη Ν. Σμύρνης.

Η Έλια ανέλυσε το νόημα της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας, προλόγισε και σχολίασε το επιτυχημένο βιντεοφίλμ της Ένωσης Γυναικών Νοτίου Ευρώπης (AFEM). "Όταν οι άνδρες και οι γυναίκες κυβερνούν μαζί", που, όπως κατάλαβες, αναφέρεται στη σουηδική εμπειρία. Η μοναδική κυβέρνηση στον κόσμο με 50% γυναίκες είναι η σουηδική. Η Έλια έχει μεταφράσει το φιλμ για χάρη του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και καλό είναι να το δουν όσο το δυνατόν περισσότερες και περισσότεροι.

Εκείνο που εντυπωσιάζει στο φιλμ είναι ο τρόπος με τον οποίο μιλούν οι άνδρες. Αποπνέουν ένα άλλο ήθος και καταλαβαίνεις ότι αυτά που λένε δεν είναι επίπλαστα και επιπόλαια, απορρέουν από έναν πολιτισμό με έντονα τα στοιχεία του φεμινισμού.

"Άνδρας φεμινιστής" ακούγεται περίεργα, όμως στη σουηδική κοινωνία φαίνεται πως είναι πραγματικότητα. Μου άρεσε να βλέπω τους μπαμπάδες να μένουν σπίτι με τα παιδιά τους, να τα περιποιούνται, να τα ταΐζουν, να κάνουν όλη τη λάντζα". Είναι εικόνες τόσο σπάνιες για τα ελληνικά ήθη, τόσο μακρινές. Τα σκεφτόμουν όλα αυτά, τη διαφορά του κλίματος, καθώς παρακολουθούσα την εμβόλιμη συνεδρίαση της Βουλής, που αφιερώθηκε φέτος στην απόδημη Ελληνίδα. Η συζήτηση διεξήχθη σε επίπεδο αρχηγών και είχα την αίσθηση ότι στην αίθουσα δεν υπήρχε κανένα κλίμα. Παρά το γεγονός ότι εκπρόσωποι των γυναικείων οργανώσεων παρακάθονταν τιμητικά στην αίθουσα συνεδριάσεων, το κλίμα δεν δημιουργήθηκε. Η Βουλή ήταν "αλλού". Αυτό δεν μειώνει στο ελάχιστο τη χειρονομία του προέδρου της Βουλής να οργανώσει αυτή τη συζήτηση. Αλλά τότε θα κάνει τη Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας της Βουλής; Η διαπίστωση την οποία έκαμα για άλλη μια φορά είναι πόσο αισθητά πίσω έχουμε μείνει και πόσο δρόμο πρέπει να διανύσουμε για να φτάσουμε στο σουηδικό και, γενικότερα, σκανδιναβικό επίπεδο.

Πρέπει να εκπαιδεύσουμε τους άνδρες, λένε συχνά οι κύκλοι των γυναικείων οργανώσεων. Σάμπως έχουμε τελειώσει με την εκπαίδευση των γυναικών; Σάμπως έχουμε τελειώσει με τα πολιτικά επιτελεία, όπως αυτό των Φιλελευθέρων, που βρήκε ανήμερα την 8η Μαρτίου για να επιτεθεί στην ποσόστωση και στα θετικά μέτρα υπέρ της ισότητας; Οι εξυπνάδες του κ. Μάνου -θεωρείται και πεφωτισμένος- και των συνεργατών του. Αφού έχουν αυτήν την άποψη δεν χωράνε στον Πολιτικό Σύνδεσμο Γυναικών, γιατί η συμμετοχή προϋποθέτει την αποδοχή των θετικών μέτρων για την ενδυνάμωση των γυναικών.

Καλά θα κάνουν να δουν το βιντεοφίλμ της ΑΓΕΜ μπας και βγάλουν κανένα συμπέρασμα πιο ρεαλιστικό.

Α, πα, πα, συγγίστηκα πάλι!

Και ευτυχώς που υπάρχουν οι οάσεις, όπως αυτή της Ν. Σμύρνης, όπου συναντήθηκαν οι βουλήσεις και ευαισθησίες δύο πολύπειρων στελεχών του φεμινιστικού κινήματος: της Έλιας Κολοκυθά και της Έλλης Ζάννου, δημοτικής συμβούλου και πρώην αντιδημάρχου στην περιοχή.

Ξέρεις κάτι, ο φεμινιστικός λόγος έχει γοητεία, γιατί είναι βαθύτατα πολιτικός. Προϋποθέτει όμως παιδεία και άσκηση. No more, no less...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/03/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Πράματα και θάματα συμβαίνουν στον ευτυχή τούτο κόσμο.

Λέω για την ενασχόληση της Έκθεσης του Στέιτ Ντιπάρτμεντ με την κατάσταση των γυναικών στην Ελλάδα. Χορταστικό το μέρος της Έκθεσης που επιγράφεται "Γυναίκες". Αλλά το πιο εντυπωσιακό είναι ο τρόπος με τον οποίο ασχολείται με το θέμα, οι αιχμές που αναδεικνύει. Βία κατά των γυναικών, πορνεία, σεξουαλική παρενόχληση, εμπορία γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Κάπου στο τέλος αναφέρεται στις αμοιβές των γυναικών και στη δυσμενή θέση τους στην αγορά εργασίας.

Άραγε αυτοί είναι οι δείκτες με τους οποίους μπορεί να αξιολογηθεί η κατάσταση των γυναικών στη χώρα; Η Διάσκεψη του Πεκίνου για τις γυναίκες ξεχώρισε δώδεκα "καθοριστικά σημεία" - δείκτες, επί τη βάσει των οποίων αξιολογούμε την πρόοδο στο θέμα της ισότητας: οικονομία και απασχόληση, φτώχεια, παιδεία, υγεία, βία, δικαιώματα γυναικών στις ένοπλες συγκρούσεις, κέντρα λήψης απόφασης, θεσμοί και μηχανισμοί ισότητας, τα δικαιώματα των γυναικών ως ανθρώπινα δικαιώματα, ΜΜΕ, περιβάλλον, δικαιώματα του κοριτσιού.

Όλα αυτά έχουν συρρικνωθεί σε δύο - τρία θέματα, από τα πλέον απωθητικά και αρνητικά. Διότι μέσα στο 2000 έγιναν και κάποια βήματα θετικά, υπό την πίεση των γυναικείων οργανώσεων. Π.χ., η τροποποίηση του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος, δυνάμει της οποίας εισάγονται στο Σύνταγμα τα "θετικά μέτρα" για την ουσιαστικοποίηση της ισότητας. Τα τελευταία χρόνια, τουλάχιστον, το θέμα των κέντρων λήψης απόφασης είναι σταθερά στο προσκήνιο της επικαιρότητας. Μάλιστα, το 2000, οπότε έγιναν οι εθνικές εκλογές, υπήρξε αξιοσημείωτη βελτίωση στον αριθμό των βουλευτινών στη νέα Βουλή. Για πρώτη φορά τη μεταπολιτευτική περίοδο έφθασαν τον αριθμό 31. Άλλο θέμα αν κάποιες απώλεσαν τη βουλευτική τους έδρα μετά.

Αλλά αυτό περιέργως δεν απασχολεί την Έκθεση, που μένει "κολλημένη" στη βία, τον βιασμό, την πορνεία. Μάλιστα, τίθεται και ένα ζήτημα σε σχέση με την εγκυρότητα και πληρότητα των στοιχείων. Π.χ., ποιος - ποια βεβαιώνει ότι το 1999 είχαμε 4.500 βιασμούς; Ξέρουμε ότι στοιχεία δεν υπάρχουν και γενικά οι έρευνες και οι στατιστικές, πλην εξαιρέσεων, ελλείπουν για τα θέματα αυτά. Επίσης δεν είναι σωστό ότι ο συζυγικός βιασμός χαρακτηρίζεται ως έγκλημα. Μα υπάρχει στον ποινικό μας κώδικα η έννοια του "βιασμού στον γάμο"; Υπάρχει η έννοια "ενδοοικογενειακή βία" ή "σεξουαλική παρενόχληση"; Αυτά είναι καινούργια πράγματα, που τις τελευταίες δεκαετίες άρχισαν να αναγνωρίζονται ως κοινωνικά προβλήματα. Ξέρεις εσύ, π.χ., αν στη χώρα υπάρχουν λιγότερες από χίλιες Ελληνίδες πόρνες και περίπου 20.000 (sic) ξένες -οι περισσότερες παράνομες; Τέτοια νούμερα δεν υπάρχουν στη μόνη σοβαρή έρευνα του Πάντειου που έγινε πριν από λίγα χρόνια.

Ερώτηση αφελούς: Πού αποσκοπούν όλα αυτά; Γιατί ανασύρονται \\επιλεκτικά\\ αυτά τα συγκεκριμένα στοιχεία; Τι ρόλο αναμένεται να παίξουν τα ζητήματα της βίας και εμπορίας των γυναικών στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ; Θα αποτελούν μοχλό πίεσης ή και παρεμβάσεων / επεμβάσεων στα κράτη; Θα εμπλουτίσουν τον κατάλογο των κριτηρίων που χαρακτηρίζουν μια χώρα παρία ή ταραξία; Ποιος έχει ειδικό ενδιαφέρον γι' αυτά; Ποιος έχει δηλαδή ενδιαφέρον η χώρα να εμφανίζεται ως ο παράδεισος των αλλοδαπών πορνών;

"Κάτι" μου κάνει όλο αυτό. Τι λες κι εσύ;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/02/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Πλησιάζει η 8η Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, και ποιος μας σώζει. Ετοιμαστείτε να ακούσετε και πάλι τις κοινοτοπίες που ακούμε κάθε χρόνο να εκφωνούνται από υπεύθυνα χείλη. Π.χ. είμαστε καλά στον τόπο αυτό και δεν το ξέρουμε. Οι νόμοι ευτυχούν και η κυβέρνηση αναλώνεται σε δραστηριότητα υπέρ της ισότητας. Ας είναι καλά οι κοινοτικοί πόροι, που επιτρέπουν κάποια προγράμματα, δηλαδή.

Ανούσιες αναλύσεις, αβαθείς, ου μην αλλά στρεβλωτικές, προσεγγίσεις θα δουν το φως της δημοσιότητας.

Τα ποικίλης ύλης περιοδικά όσο και τα lifestyle θα κάνουν χώρο σε φωτορεπορτάζ πέραν πάσης κριτικής. Μια απίστευτη φλυαρία θα αναδειχθεί και πάλι. Τα σοβαρά αφιερώματα θα προσπαθούν να πιάσουν το νήμα από την εξέγερση των κλωστοϋφαντουργιών της Ν. Υόρκης του 1857, πλην ματαίως. Σε μια κοινωνία αποπροσανατολισμένη σπάνια υπάρχει η κατανόηση της αγωνιστικής διεκδίκησης των γυναικών -μα και κάθε άλλης τάξης και ομάδας. Σύντομα δεν θα υπάρχουν οι κώδικες επικοινωνίας. Έτσι, οι σοβαρές φεμινίστριες και αγωνίστριες για τα δικαιώματα των γυναικών προτιμούν τη σιωπή. Την αξιοπρεπή απομόνωση. Δεν αντέχουν την επιθετική φλυαρία.

Άσε που τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και το άλλο. Η μαζική έξοδος των γυναικών για διασκέδαση το βράδυ της 8ης Μαρτίου χωρίς τη συνοδεία ανδρών. Οι "γυναικοπαρέες" φαίνονται εξόχως ελκυστική λεία για τα διάφορα κέντρα, που με αφίσες έγκαιρα καλούν σε διασκέδαση - ξεσάλωμα. Δηλαδή η Ημέρα των Γυναικών μετατρέπεται κάτι σαν Ημέρα της Μπάμπως. Σε αυτό το... κόνσεπτ εντάσσονται τα γλυκά και τα λουλούδια. Αυτή περίπου είναι η περιρρέουσα ατμόσφαιρα. Όλα έχουν παραδοθεί σε μια λάιτ αντιμετώπιση της ημέρας για την ισότητα. Οι ελάχιστες άμυνες είναι ζήτημα αν μπορούν να δώσουν το πραγματικό στίγμα και πολύ περισσότερο να αντιστρέψουν τον κατήφορο. Γι' αυτό, από καιρό, φεμινιστικοί κύκλοι ουσιαστικά αποκήρυξαν τον γιορτασμό. Κάποιες -και εγώ μαζί- είπαμε: κατανοούμε την αντίδραση, αλλά είναι κρίμα να πετάξουμε και το παιδί μαζί με τη σκάφη. Λες να το ξανασκεφτούμε; Η φεμινιστική ιστορία μάς έδειξε ότι το κατεστημένο χρησιμοποιεί εναντίον της γυναικείας χειραφέτησης πολλά όπλα, εναλλάσσοντάς τα: την κατά μέτωπο επίθεση (συλλήψεις, ξυλοδαρμοί, φυλάκιση), τη χλεύη, την ειρωνεία, την αποδοκιμασία και τον αποπροσανατολισμό, τον ευτελισμό των ιδεών και σκοπών. Και ίσως η τελευταία μέθοδος είναι η πιο αποτελεσματική και η πλέον ανώδυνη για την άρχουσα τάξη. Το είδαμε να συμβαίνει με όλες τις μεγάλες ιδέες: τον σοσιαλισμό, τη δημοκρατία, την ισότητα. Το κατεστημένο διεισδύει, τις υπονομεύει, τις μεταλλάσσει. Και ούτε γάτα ούτε ζημιά.

Πράγματι, δεν ξέρω τι μπορούμε να κάνουμε. Να αποσυρθούμε και να πούμε δεν μας αφορά, αφήνοντας όλο το πεδίο στους τσαρλατάνους; Ή να μείνουμε, προσπαθώντας, όσο μπορούμε, να επαναφέρουμε τα πράγματα στη φυσιολογική τους κοίτη; Νομίζω,

να επωμιστούμε τις ευθύνες. Και θα έχουμε σύμμαχο την πραγματικότητα της ανεργίας, της ανασφάλειας και επισφάλειας των γυναικών. Θα έχουμε υπέρ μας τη σύγκρουση ανάμεσα στη νομική ισοτιμία και τη ραγδαία επιδείνωση των κοινωνικοοικονομικών όρων για την πραγματοποίηση της ισότητας. Η κορυφαία αυτή σύγκρουση είναι επί θύραις, ίσως εν εξελίξει, και είναι αυτή που χαρακτηρίζει την 8η Μαρτίου, την πρώτη του νέου αιώνα...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/02/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Τι μας δείχνει η "ανάγνωση" του ανθρώπινου γονιδιώματος; Μεταξύ άλλων, ότι το DNA είναι ίδιο και στα δύο φύλα. Έρχεται δηλαδή η επιστημονική πρόοδος για να αποδείξει αυτό που το κίνημα για την ισότητα των φύλων υποστήριξε πάντα: ότι τα αίτια της ανισότητας των γυναικών είναι ιστορικά, δηλαδή κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά. Η συντήρηση και η αντίδραση επικαλούνταν την άποψη ότι εκ φύσεως το γυναικείο φύλο είναι υποδεέστερο, ότι τα αίτια της κοινωνικά εξαρτημένης θέσης των γυναικών είναι οντολογικά και άρα αιώνια και αμετάβλητα. Στο δόγμα αυτό, που "φωτισμένοι" άνδρες της ιστορίας προσκύνησαν, στηρίχθηκαν η ανισότητα και η εκμετάλλευση των γυναικών. Αυτή η αντίληψη διαπέρασε τον πολιτισμό ανά τους αιώνες και μόλις επ' εσχάτων παραδόθηκε πια διάτρητη στη χλεύη της κοινής λογικής. Ωστόσο, ο κατά φύλα διαχωρισμός των ρόλων των φύλων (άνδρας=παραγωγή, γυναίκα=αναπαραγωγή), βρίσκει τρόπο να επανέρχεται άμεσα ή έμμεσα, φανερά ή καλυμμένα, και να μας ταλαιπωρεί. Βλέπεις, από το καθεστώς της εξάρτησης κάποιοι κύκλοι κερδίζουν (οικονομικά και ιδεολογικοπολιτικά).

Οι πολέμιοι, λοιπόν, της γυναικείας απελευθέρωσης επικαλούνταν τη φύση για τη θεμελίωση του στάτους των γυναικών. Και τώρα η φύση αποκαλύπτει, σε μια θαυμαστή ισορροπία, ότι το γονιδίωμα δεν διαφέρει ως προς το φύλο. Και δίνεται, επίσης, η πρέπουσα απάντηση και σε κάτι υπερφίαλες θεωρήσεις ότι τάχα το γυναικείο φύλο υπερτερεί και ότι στον 21ο αιώνα θα είναι... επικυρίαρχο.

Η φύση, λοιπόν, αποδεικνύεται σοφή, αφού τα πάντα εν ισορροπία εποίησε. Καμία, ως εκ τούτου, διάκριση, λόγω φυλής και φύλου, δεν μπορεί να αναχθεί σε αίτια, πέραν της ιστορικής κατασκευής. Αυτό το συμπέρασμα είναι μία μεγάλη ανακούφιση, καθώς αίρει ένα μέρος της μυθολογίας και των ιδεολογημάτων που περιβάλλουν την εξάρτηση του γυναικείου φύλου. Εξάρτηση που έσπενσε να καθαγιάσει το θρησκευτικό δόγμα. Το "Βιβλίο της ζωής" αποφαίνεται: είμαστε εκ φύσεως ίσοι, άνδρες και γυναίκες. Μένει να γίνουμε και στην κοινωνία. Και εδώ, στο επίπεδο της κοινωνίας και του πολιτισμού, μένουν ακόμη πολλά να γίνουν.

Να χαρούμε, αλλά και να ανησυχήσουμε, λέω εγώ. Να χαρούμε για τις ανακαλύψεις, αλλά να επαγρυπνούμε για τις εξελίξεις. Η συγκέντρωση της εξουσίας -παγκόσμια- σε ολίγιστα χέρια δεν αποτελεί εγγύηση ότι η ισότητα θα προχωρήσει απρόσκοπτα. Η ιδεολογία του υπερκέρδους οδηγεί σε κραυγαλέες ανισότητες. Η κοινωνική ανισορροπία, με άλλα λόγια, είναι σε πλήρη αντίθεση με την ισορροπία της φύσης. Κι αυτό κάνει περισσότερο απο ποτέ απωθητική την ταξική, κοινωνικοοικονομική ανισότητα.

Το θέμα είναι αν, με τη συγκέντρωση της εξουσίας, την αδιαφάνεια και τον αυταρχισμό της, οι τεράστιες σημασίας ανακαλύψεις θα λειτουργήσουν επ' αγαθό της ανθρωπότητας ή αν θα αποτελέσουν πηγή νέων διαιρέσεων. Ποτέ άλλοτε το αίτημα για δημοκρατία και ισότητα δεν ήταν τόσο επίκαιρο, τόσο τραγικά αναγκαίο...

Όσο για το μέγα ζήτημα της βιοηθικής, οι αρχαίοι ημών πρόγονοι προφητικά αποφάνθηκαν: "Επιστήμη, χωριζομένη αρετής, πανουργία φαίνεται".

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/02/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Τα 'χουμε πει και ξαναπεί τα σχετικά με την εμπορία των γυναικών. Δέχομαι όμως συνέχεια ερωτήσεις, για το τι είναι αυτό το φαινόμενο, τι κάνουμε γι' αυτό;

Δανείζομαι μέρος ενός κειμένου, που ετοίμασα με άλλη ευκαιρία, για να απαντήσω στη φίλη Νατάσα από τη Θεσσαλονίκη:

"Το σώμα δεν είναι εμπόρευμα προς πώληση", λέει το μανιφέστο κατά της εμπορίας των γυναικών, που υπέγραψαν πρόσφατα σαράντα προσωπικότητες του Βελγίου.

Όμως, ο τζίρος από την άνομη αυτή δραστηριότητα είναι πολύ μεγάλος, για να ελπίσουμε, ότι το έγκλημα θα περιοριστεί. Όταν, μάλιστα, διαπλέκεται με άλλες χρυσοφόρες δραστηριότητες, όπως η εμπορία ναρκωτικών και όπλων.

Τι πρέπει να γίνει;

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Τάμπερε (15-16/10/99) εμπεριέχουν την εντολή για δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της εμπορίας προσώπων.

Ωστόσο, παρά την ανάδειξη του ζητήματος στην ευρωπαϊκή πολιτική, είμαστε ακόμη στην αναγνώριση του φαινομένου. Και βεβαίως, απέχουμε πολύ από την πλήρη \\\ κοινοτικοποίηση\\ της πολιτικής για την αποτελεσματική του αντιμετώπιση. Αρκεί να αναφέρουμε, χάριν απόδειξης, ότι η θέση της Διακήρυξης των υπουργών Δικαιοσύνης στη Χάγη (26/4/97), τα κράτη - μέλη να ορίσουν εθνικό εισηγητή/τρια για το θέμα, δεν έχει υλοποιηθεί.

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να γίνει είναι η αντιστοίχιση της νομοθεσίας με τις εξελίξεις, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Νομικό εργαλείο που να αντιμετωπίζει όλες τις μορφές εμπορίας, ένας από τους σκοπούς της οποίας είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση, σήμερα δεν υφίσταται.

Η Σύμβαση του ΟΗΕ του 1949 για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας προσώπων θεωρείται ανεπαρκής. Άλλωστε δεν έχει υπογραφεί από πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ούτε από την Ελλάδα. Είναι περίεργο, ότι τώρα συζητείται το Νέο Πρωτόκολλο αυτής της Σύμβασης, όταν πολλές χώρες δεν έχουν υπογράψει, πολλώ δε μάλλον επικυρώσει τη Σύμβαση αυτή καθ' αυτή.

Λέγεται ότι για πρώτη φορά στο εν λόγω Πρωτόκολλο γίνεται αναφορά στον παράγοντα \\\ζήτηση\\ . Προτείνεται τα θύματα της εμπορίας να προστατεύονται ανεξαρτήτως αν ενεπλάκησαν στα δίκτυα της εκμετάλλευσης με τη θέλησή τους ή μη.

Είναι φανερό, ότι η διεθνής κοινότητα αιφνιδιάστηκε από τις κλίμακες και τη σφοδρότητα του φαινομένου. Και ενώ οι συνέπειες πολλαπλασιάζονται, ακόμη δεν έχει συμφωνηθεί ο \\\ορισμός\\ της εμπορίας, πράγμα που αποτελεί προϋπόθεση για τον καθορισμό των πολιτικών. Η πρόταση που στηρίζεται από την προοδευτική ανθρωπότητα είναι να χαρακτηριστεί \\\έγκλημα\\ και να ισχυροποιηθεί η εθνική και διεθνής νομοθεσία. Να αυστηροποιηθούν οι ποινές των εμπόρων και συγχρόνως να αποποινικοποιηθούν τα θύματα.

Αυτά πρέπει να περιθάλπονται και να τους παρέχεται προσωρινή άδεια παραμονής στη χώρα προορισμού.

Η Ελλάδα είναι πλέον τόπος προορισμού, κυρίως για γυναίκες από τις χώρες της Κ.Α. Ευρώπης. Πολλές εισέρχονται παράνομα στη χώρα, μέσα από τα διαβόητα "περάσματα" στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα και όχι μόνο. Σήμερα στη χώρα μας, δεν διαθέτουμε νομοθεσία, ούτε επαρκείς υποδομές για την περίθαλψη των θυμάτων, ούτε όμως και πολιτική βούληση σοβαρής ενασχόλησης με ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα.

Η διυπουργική επιτροπή για τη βία, που αναγγέλθηκε η σύστασή της πριν λίγο καιρό, πρέπει να καταπιαστεί και με αυτήν την πλευρά της βίας λόγω φύλου, που πρέπει να έχει μηδενική ανοχή!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/01/2001

Αγαπητή Ευγενία,

Τώρα που κόπασε ο θόρυβος γύρω από το θέμα "νεογέννητο μωρό στα σκουπίδια", είναι καιρός να πούμε δύο νηφάλια λογάκια.

Κατά καιρούς τα τηλεοπτικά ρεπορτάζ διανθίζουν πότε περιπτώσεις γυναικών που δεν έχουν πάρει είδηση ότι είναι έγκυες μέχρι τη στιγμή της γέννας, πότε γυναίκες που γεννούν μόνες και αβοήθητες στο σπίτι, άλλες που εγκαταλείπουν τα μωρά τους στα σκουπίδια ή στα βραχάκια, άλλες που κρύβουν επιμελώς την εγκυμοσύνη τους γιατί είναι "παράνομη".

Τι γίνεται στη χώρα, χώρα ευρωπαϊκή, που διάβηκε το κατώφλι του 21ου αιώνα;

Τι γίνεται στην ύπαιθρο χώρα;

Είναι δυνατόν να ανθίστανται τόσο οι προκαταλήψεις, είναι δυνατόν να υπάρχει άγνοια και τέτοια τραγική απουσία υπηρεσιών, στις οποίες με άνεση να καταφεύγει η εγκυμονούσα σε ειδικές συνθήκες; Και έπειτα η ίδια, όταν ιδίως είναι μικρή ή μειωμένης διανοητικότητας, πες πως δεν καταλαβαίνει. Καμία και κανένας από το οικογενειακό, φιλικό, κοινωνικό περιβάλλον δεν καταλαβαίνει ότι πρέπει να βοηθήσει;

Είναι τραγικό να το σκέφτεσαι. Τούτο σημαίνει δύο τουλάχιστον πράγματα.

Πρώτον, την αναγκαιότητα του μαθήματος σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία και, δεύτερον, κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού παντού. Δίκτυο κέντρων και υπηρεσιών συμβουλευτικών σε όλη τη χώρα. Αυτά τα αυτονόητα για τον δυτικό πολιτισμό πράγματα εμείς δεν τα έχουμε. Τι να τους κάνεις τους νόμους; Χρειάζονται θεσμούς και μηχανισμούς για να αποδώσουν. Αλλιώς μένουν γράμμα κενό.

Και τώρα ερχόμαστε στο ελληνικό σχολείο της μεταρρύθμισης της μεταρρύθμισης. Διάβαζα τις προάλλες κάτι που μόνο ένα εξασκημένο δημοσιογραφικό μάτι θα μπορούσε να το πιάσει, να το αναδείξει και να σπάσει κόκαλα. Αλλά, βλέπεις, τα μίντια σήμερα ενδιαφέρονται μόνο για την επιφάνεια και το σκάνδαλο. Σπάνια για την ουσία.

Στα Χανιά, λοιπόν, εκφυλίστηκε το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής στο σχολείο, γιατί οι μαθητές/μάθητριες δεν πήγαιναν, δεν "προλάβαιναν"! Δηλαδή το θεωρούν άχρηστο. Και γενικά, σε αυτό το σχολείο το σημερινό, που κυριαρχείται από τη λογική της εμπορευματοποίησης, καμία μάθηση που δεν φαίνεται να έχει κατευθείαν αντίκρισμα στην αγορά δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

Κανένα μάθημα ισότητας ή ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή σεξουαλικής αγωγής ή ενημέρωσης για τις ναρκωτικές ουσίες δεν χωράει. Δεν χωράει ως αντίληψη. Δεν συνάδουν τα ανωτέρω με τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί. Το σχολείο έπαψε να

είναι κοινότητα, είναι πεδίο ανταγωνισμού. Η κοινωνία κατατρώχεται ομοίως από ένα πνεύμα άκρατου ανταγωνισμού και πρακτικών ατομισμού. Ο σώζων εαυτόν σωθήτω, δηλαδή.

Από τη μια ασυδοσία και ελευθεριότητα περί το σεξ και από την άλλη μεσαιωνικού χαρακτήρα καταστάσεις και παχυλή άγνοια γύρω από στοιχειώδεις αναπαραγωγικές λειτουργίες του σώματός μας. Κομφούζιο αληθινό. Θα μου πεις, κρίνεις από μερικές περιπτώσεις, που αποτελούν εξαίρεση;

Δεν ξέρω αν είναι τόσο λίγες. Αυτό που ξέρω, αυτό που μου έρχεται ως αίσθηση είναι ότι έχουμε σοβαρό πρόβλημα. Σπάνια οι γυναίκες και τα νέα κορίτσια γνωρίζουν τα εκ του νόμου δικαιώματά τους. Οι γυναικείοι σύλλογοι κάνουν ό,τι μπορούν. Μα δεν αρκούν. Ο ρόλος, άλλωστε, των μη κυβερνητικών οργανώσεων είναι σημαντικός και πολύτιμος. Το έργο τους είναι φιλότιμο με όλη τη σημασία της λέξης. Αλλά δεν μπορούν να καλύψουν το κενό της κρατικής ή δημοτικής πολιτικής. Επικουρικός είναι ο χαρακτήρας τους. Έτσι δεν είναι;

Χρειαζόμαστε πολιτικές, τόσο απλά!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/12/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Για γέλια και για κλάματα είναι πολλές φορές οι δηλώσεις δημοσίων ανδρών. Που δεν έμαθαν ένα πράγμα, την αυτοσυγκράτηση στον λόγο. Άλλο "κουλό" ψαρέψαμε προχθές. Ο κ. Τσοχατζόπουλος, ευρισκόμενος στην πολύπαθη όσο και ιστορική Λέρο, συνεχάρη τον δήμαρχο, γιατί οι πολίτες είναι \\\idiáitera παραγωγικοί\\ (υπογράμμισή δική μου). Δηλαδή έχουν πολλές οικογένειες πολυτέκνων.

Ως εδώ καλά. Τρώγεται. Ποιοι είναι όμως οι λόγοι της υπουργικής ευαρέσκειας; "Ο στρατός, ιδιαίτερα, αισθάνεται υποχρεωμένος απέναντι σε αυτό, διότι \\\χρειάζομαστε στρατιώτες\\.

Κυριολεκτικά τα έχω πάρει στο κρανίο, με αυτήν την απαράδεκτη, κυνική και άκρως αντιδραστική διασύνδεση γεννήσεων και στρατού.

Θυμάσαι, που λέγαμε μια ζωή "τροφή για τα κανόνια". Έτσι η πατριαρχία βλέπει τη λεγόμενη αποστολή της μητέρας. Άκου, να γεννάνε οι γυναίκες για τον στρατό!.. Ανατριχιαστικό δεν είναι, όταν οι λαοί, τα παιδάκια -απ' άκρου σε άκρο, στη χώρα- με αφορμή τα Χριστούγεννα, ανανεώνουν την πίστη τους στην ειρήνη και τον πολιτισμό της ειρήνης. Διάλεξε το τάιμινγκ, δηλαδή. Το τραγικότερο, όταν σοσιαλιστές διαμεσολαβούν ιδέες της ιδεολογικής δεξιάς. Βέβαια, αν ήταν απέναντί μας δεν θα είχε δυσκολία να μας πει, μα γι' αυτό, κυρίες μου, χρειάζεται ο στρατός, για την ειρήνη. Αν θέλεις ειρήνη, παρασκεύαζε πόλεμο.

Έλα όμως που εμείς δεν είμαστε αυτής της φιλοσοφίας. Διότι τι σχέση έχει η αμυντική επάρκεια με τις "αγορές του αιώνα" και το κυνήγι των υπερεξοπλισμών; Ασφαλώς, θέλουμε την απουσία πολέμου, αλλά αυτό δεν μας αρκεί. Θέλουμε και βιώσιμη ανάπτυξη και ποιότητα ζωής, θέλουμε τον θρίαμβο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους και όλες. Θέλουμε σχέσεις φιλίας και συνεργασίας με τις γείτονες χώρες. Θέλουμε τα ζευγάρια να αποκτούν τα παιδιά που θέλουν, όταν τα θέλουν και να έχουν την πληροφόρηση και τα μέσα, για να ασκήσουν αυτό το δικαίωμα. Θέλουμε η οικογένεια -υπό όλες τις μορφές της- ιδίως, πολύτεκνη, μονογονεϊκή, άγαμη μητέρα - να προστατεύεται από το κράτος, η οικογενειακή πολιτική να είναι η κορωνίδα της κοινωνικής πολιτικής.

Πότε η κυβέρνηση είχε διατυπωμένη πολιτική ανάπτυξης του πληθυσμού; Κόπτεται για το λεγόμενο "δημογραφικό", τα στελέχη της βγάζουν πατριωτικούς δεκάρικους ανέξοδα, όμως, προχθές, που πέντε βουλευτές του ΠΑΣΟΚ έφεραν πρόταση νόμου στη Βουλή για το δημογραφικό δεν έτυχαν της κυβερνητικής στήριξης. Και να φαντασθείς ότι η εισηγητική έκθεση απηχούσε όσα είπε και όσα άφησε να εννοηθούν ο ΥΠΕΘΑ στο Παρθένι της Λέρου, διότι και οι πέντε βουλευτές συνέδεαν τη δημογραφική κάλυψη με τους εθνικούς κινδύνους, στη γραμμή "γεννάτε, γιατί χανόμαστε".

Αν, τω όντι, η κυβέρνηση θεωρεί το θέμα σημαντικό, πρέπει να σχεδιάσει πολιτική. Αλλά δεν περιμένω να το κάνει. Ξέρεις γιατί; Γιατί αυτές οι πολιτικές κοστίζουν. Τόσο απλά είναι τα πράγματα. Εδώ με τον εργασιακό νόμο έκοψαν και το επίδομα γάμου. Νομίζεις θα επεκτείνουν τις δεσμεύσεις; Η τάση είναι της αφαίρεσης. Μήπως δεν αφαίρεσαν πόρους από την πολύτεκνη οικογένεια για να δώσουν το περιβόητο ΕΚΑΣ; Αναδιανομή της φτώχειας κάνουν. Δεν κουράζομαι να το λέω: πολιτική σημαίνει πόρους. Δηλαδή, ό,τι απέυχεται η κρατούσα τάξη. Ας μειώσουν τους υπερεξοπλισμούς προς όφελος της κοινωνικής πολιτικής.

Λύσεις υπάρχουν. Πολιτική βούληση όμως;

... Και του χρόνου!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/12/2000

Αγαπητή Ευγενία

Γιορτάζεις αύριο, παραμονή Χριστουγέννων, και σκέφτομαι να σου χαρίσω το "Μια σκέψη για τα Χριστούγεννα", που μας έστειλε ηλεκτρονικά από τον Καναδά η Μαντλέν Γκίλχριστ, φίλη και συναγωνίστρια για την ειρήνη και τα δικαιώματα των γυναικών.

Σε δική μου φτωχή μετάφραση ακούγεται ως ακολούθως:

|"Ξέρετε τι θα συνέβαινε,

εάν είχαμε Τρεις Σοφές Γυναίκες αντί για Τρεις Σοφούς Άνδρες; (= Μάγους)

Θα ρωτούσαν για τις διευθύνσεις

Θα έφθαναν εγκαίρως

Θα βοηθούσαν στο ξεγένημα του μωρού.

Θα καθάριζαν το στάβλο.

Θα έφτιαναν μια κατσαρόλα.

Θα έφερναν πρακτικά δώρα

και θα υπήρχε Ειρήνη στη Γη".

Καλό, ε;

Να, λοιπόν, οι πολιτισμικές προτιμήσεις και ιεραρχήσεις του φύλου μας. Διότι, αν κατάλαβες καλά, ακόμα και στην προσέγγιση των Χριστουγέννων υπάρχει η διάσταση του φύλου.

Κατά τα άλλα, βαίνουμε προς εξάντληση του πολυδιαφημισμένου 2000. Παράξενο, αλλά ήταν τόσο πεζό και καθημερινό, όπως όλα τα άλλα έτη που προηγήθηκαν. Κρίμα τις προσδοκίες, που καλλιεργήθηκαν και αναλώθηκαν στη χρυσόσκονη του καταναλωτισμού και της ευμάρειας των ολίγων.

Μπους στην Αμερική και ουαί τοις δικαιώμασι των γυναικών! Πατρίς, θρησκεία και οικογένεια -οι μοχλοί του συντηρητισμού και της κεντροδεξιάς συναίνεσης. Σύγχυση παντού. Ιδεολογικό - πολιτική απροσδιοριστία. Μίξη "καλών" και "κακών".

Ποια, τέλος πάντων, είναι τα σύνορα; Πού τοποθετείτε το όριο;

Προϊόν αυτής της απροσδιοριστίας του υδράργυρου και η νέα "κίνηση Αβραμό". Ο λύκος στην αναμπουμπούλα χαίρεται. Ταράζει, λέει, τα νερά. Φαντάσου σε τι σήψη είναι το πολιτικό σύστημα για να ταράζεται ακόμη και στην απειλή εμφάνισης μιας απολιτικής κίνησης. Η πολιτική ως εμπόρευμα, ως καταναλωτικό προϊόν, δηλαδή η άρνηση της πολιτικής. Ό,τι πιο επικίνδυνο υπάρχει. Τζέρτζελο να γίνεται, δεν βαριέσαι.

Οι νύχτες είναι γκαστρωμένες, απεφάνθη για άλλη μια φορά ο Χαρίλαος. Μπα, ανεμογκάστρι θα' ναι, πρόεδρε. Τόσα χρόνια κύησης κι ακόμα...

Κι έτσι όλα είναι υπό έλεγχο.

Ο κ. Παπαντωνίου είναι ακόμη στη θέση του, παρ' ότι μέρος της οικονομικής ολιγαρχίας τον θεωρεί ντεμοντέ. (Φαντάσου τι άγρια νεοφιλελεύθερη ιδιωτικοποίηση θέλουν να προωθήσουν οι χριστιανοί...).

Ο κ. Τσουκάτος, κάνοντας την πρόβλεψη ότι η μετα-Σημίτη εποχή είναι επί θύραις, φρόντισε να δώσει πολλαπλά μηνύματα σε κατευθύνσεις. Σιγοντάροντας την "ανυπακοή" στον πρόεδρο, διορθώνοντας το "εκσυγχρονιστικό" του προφίλ, εν όψει εξελίξεων, "καθοδηγώντας" ένα τσούρμο βουλευτών, που ενώ υπέγραψαν τη φιλεργατική πρόταση νόμου Τσουκάτου, με το ίδιο χέρι, την ίδια στιγμή ψήφισαν τον εργασιοκτόνο νόμο Γιαννίτη. Προς δόξαν της κοινής λογικής και της ενιαίας σοσιαλιστικής αντίληψης.

Γι' αυτό σου λέω. Όλα είναι υπό έλεγχο. Μερικά και βελτιώθηκαν. Μέχρι που η κ. Β. Παπανδρέου κερδήθηκε με την πλευρά των φεμινιστριών και μπορεί να κάνει φασαρία εν όψει δημοτικών για τη μικρή συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Όλα είναι προβλέψιμα στον απρόβλεπτο τούτο τόπο. Και ασφαλώς το come back του Χάρρυ Κλυνν στη θεατρική σκηνή υπολογίσιμο.

Η "ενημέρωση" και "ψυχαγωγία" στην TV έφτασε στο απόγειο.

Έθιμα, κάλαντα, ευχές, προσδοκίες, πλούτη και φτώχεια στο τεράστιο μίξερ, με αισθήματα αναμονής των Χριστουγέννων.

Μέχρι ο οδοστρωτήρας της καθημερινότητας να τα παρασύρει όλα, αφού άλλωστε το θαύμα διαρκεί τρεις μέρες το πολύ...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/12/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Σου έλειψε, έλεγες, πέρυσι η γνωστή "φεμινιστική ατζέντα". Ήταν η μόνη χρονιά που δεν είχε κυκλοφορήσει. Ευτυχώς, ήταν, φαίνεται, μία παρένθεση.

Μας χαροποιεί η εμφάνισή της φέτος, όχι μόνο λόγω του πλήθους των χρηστικών πληροφοριών και των γνώσεων που μας προσθέτει, αλλά και για λόγους συμβολισμού και ψυχολογίας. Δεν είμαστε μόνες μας στης ζωής τη στράτα...

Λίγο το έχεις;

Προστρέχω στο δελτίο που έχω στα χέρια μου και αντιγράφω:

"Από τις εκδόσεις Κανάκη κυκλοφορεί φέτος το Ημερολόγιο των Γυναικών για το 2001, με κείμενα και επιμέλεια της Ελένης Παμπούκη.

Το ημερολόγιο, που η ιστορία του ξεκίνησε το 1984, στην καμπή της χιλιετίας στέκεται για να ρίξει μια ματιά στην πορεία των γυναικών μέσα στους αιώνες.

Στις σελίδες του, στο τέλος κάθε μήνα, συναντάμε κείμενα που φωτίζουν, συνοπτικά, διαφορετικές οπτικές γωνίες από την ιστορία των γυναικών. Μέσα στις θεωρητικές αυτές ενότητες τίγονται ζητήματα όπως: οι γυναίκες και η εξουσία, το κυνήγι των "μαγισσών", η πορνογραφία και η αντισύλληψη. Ακόμη

μνημονεύονται με συντομία από τριάντα γυναίκες που έζησαν από την αρχαιότητα έως και τον 20ό αιώνα και ξεχώρισαν, είτε έγιναν διάσημες είτε όχι, ως προσωπικότητες ή ως πρωταγωνίστριες γεγονότων, τα οποία άφησαν το στίγμα τους στην εποχή τους και στην εξέλιξη της ιστορίας.

Η έκδοση συνοδεύεται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό και περιέχει,

όπως κάθε χρόνο, αρκετές σελίδες με πλήρη στοιχεία για τους γυναικείους συλλόγους στην Ελλάδα έντυπα, τηλέφωνα ανάγκης για κακοποιημένες γυναίκες και άλλες χρήσιμες πληροφορίες για ζητήματα που αφορούν τις γυναίκες".

Και επειδή είμαστε στο μεταίχμιο των αιώνων, διαλέγω από τις ιστορικές προσωπικότητες που μνημονεύονται την Καλλιόπη Παπαλεξοπούλου 1809-1898. Μία αδρή προσωπικότητα, που η σύνδεσή της με το Ναύπλιο την κάνει ακόμα πιο ενδιαφέρουσα σε μένα.

Γιατί το Ναύπλιο είναι από τους τόπους που αγαπώ.

Από όσο κατάλαβα, υπάρχει σπάνια διασωθεισών λεπτομερειών για τη ζωή και δράση της, όμως το στοιχείο αυτό δεν κλονίζει το μέγεθος της προσωπικότητας της Καλλιόπης Παπαλεξοπούλου, λοιπόν.

Η πρώτη Ελληνίδα πολιτικός. Γύρω της υπάρχει ένα δίκτυο επιφανών συγγενών.

Πρωτοξάδελφός της ο Ζαν Μορέας, μικρανισιές της η Αύρα Θεοδοροπούλου και η Μυρτιώτισσα, φιλικός και πολικός ο πατέρας της, γερουσιαστής και δήμαρχος του Ναυπλίου ο σύζυγός της. Η ίδια έχει μεγάλη μόρφωση, πολιτική οξυδέρκεια, εξυπνάδα. Έχει γνώμη, διασυνδέσεις, επιρροή. Συμμετέχει (ίσως και διαμορφώνει) στα κρίσιμα πολιτικά γεγονότα της εποχής της. Συμμετέχει στο

αντικαθεστωτικό κίνημα και πρωτοστατεί στη Ναυπλιακή επανάσταση την Άνοιξη του 1862. Ο στρατηγός Χαν, που πολιορκεί το Ναύπλιο, της μήνυσε να το εγκαταλείψει για λόγους ασφαλείας.

Αρνήθηκε μ' ένα "γυναικείο", περιγελαστικό και γεμάτο υπονοούμενα:

"δεν φοβούμαι ειμή μόνον τους ποντικούς".

Μετά την εκθρόνιση και αναχώρηση του Όθωνα τον Οκτώβριο του 1862, η κυβέρνηση έστειλε στο Ναύπλιο το πολεμικό πλοίο "Ελλάς" να φέρει την Καλλιόπη στην Αθήνα ως επίσημη προσκαλεσμένη στον γιορτασμό. Οι νεολαίοι συνόδεψαν την άμαξά της από τον Πειραιά ως την Αθήνα, ο λαός την αποθέωσε.

Οι εφημερίδες έγραψαν διθυράμβους "...είναι πρόσωπον εξαιρετικόν και ουχί σύνηθες εις τα χρονικά των πολιτικών μεταβολών".

Αυτά,

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

09/12/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Ημέρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αύριο και των δικαιωμάτων του Παιδιού τη Δευτέρα.

Βοήθειά μας! Γιατί πώς να αντέξεις την ανέξοδη εντυπωσιοθηρία; Γιατί μάλλον και αυτή η λίγη συζήτηση πάει να μετακινηθεί από το πεδίο, όπου οφείλει να βρίσκεται. Και ποιο είναι το πεδίο; Αυτό της πολιτικής, βέβαια. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν έχουν να κάνουν με τη φιλανθρωπία, τους τηλεμαραθώνιους αγάπης και την ευκαιριακή ενασχόληση. Είναι η πολιτική. Είναι το συγκλονιστικότερο πεδίο των ταξικών συγκρούσεων στις σημερινές συνθήκες. Μυριόστομη η ελάχιστη απαίτηση: η παγκοσμιοποίηση του εμπορίου και του κεφαλαίου να συνοδεύει από την παγκοσμιοποίηση των δικαιωμάτων.

Γνωρίζεις, βέβαια, ότι η ισότητα των φύλων είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Πώς βρίσκει εφαρμογή αυτό το δικαίωμα; Έγινε η ειδική σύνοδος του ΟΗΕ στη Ν. Υόρκη φέτος τον Ιούνιο. Για να εξετάσει πως προχωρεί η ισότητα μετά την τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες στο Πεκίνο (Σεπτέμβρης του 1995). Πέρασε μία πενταετία τι έγινε; Ορισμένα βήματα μεμονωμένα, ασταθή, ανεπαρκή. Καμία χώρα δεν εμφάνισε συνολική πρόοδο εφ' όλης της γραμμής των 12 "καθοριστικών σημείων" της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου που είναι: φτώχεια, παιδεία, υγεία, βία λόγω φύλου, ένοπλες συγκρούσεις, οικονομία, κέντρα αποφάσεων, θεσμικοί μηχανισμοί ποιότητας, τα δικαιώματα των γυναικών κι ανθρώπινα δικαιώματα ΜΜΕ, περιβάλλον, δικαιώματα θηλυκού παιδιού. Και γιατί δεν έγιναν μεγάλες πρόοδοι; Πρώτον γιατί δεν υπήρξαν χρονικά δεσμευτικοί στόχοι και μετρήσιμοι δείκτες. Που σημαίνει, ότι η κατηγορία, όλο πρέπει να διαπερνά τις στατιστικές και πρέπει να υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί. Δεύτερον και σπουδαιότερο, δεν υπήρξαν \\\πόροι\\. Υλικοί και ανθρώπινοι. Η ισότητα, βλέπεις, είναι ακριβή υπόθεση, όπως η δημοκρατία. Θέλει χρόνο και χρήμα, δηλαδή αφιέρωση, δηλαδή πολιτική προτεραιότητα. Οι πολιτικές δεν αρκεί να εκφωνούνται και να διακηρύσσονται και να γίνεται επίκλησή τους. Πρέπει να υλοποιούνται. Και όταν έρχεται η συζήτηση στο σημείο αυτό, τότε τα πράγματα γίνονται δύσκολα. Οι πόροι δεν υπάρχουν. Υπάρχουν όμως για τους εξοπλισμούς του αιώνα. Είναι όντως περίεργο το πώς οι πόροι αποφεύγουν τον πολιτισμό, την παιδεία, την οικολογική προστασία, και άλλα ευγενή πράγματα. Είναι, όμως, τεκμαίρεται, απολύτως συμβατοί με το σύστημα της αντιπυραυλικής άμυνας.

Έγιναν, λέει θετικά βήματα στη νομοθεσία για τη βία, για τις ένοπλες συγκρούσεις, για τα ΜΜΕ και τα κέντρα αποφάσεων. Καμία όμως πρόοδος στην αντιμετώπιση της γυναικείας φτώχειας. Η \\\φτώχεια αυξήθηκε\\ από το 1995 και εδώ. Και αυτό φτάνει για να αμαυρώσει και ακυρώσει την όποια άλλη πρόοδο. Οι γυναίκες εξακολουθούν να αποτελούν το 70% των φτωχών όλου του κόσμου. Όπου η φτώχεια νοείται και ως έλλειψη ικανοποίησης των βασικών αναγκών και ως έλλειψη επιλογών.

Είναι "περίεργο", αλλά το ίδιο το γυναικείο φύλο, ως φορέας διακρίσεων, παράγει φτώχεια.

Άρα δεν μπορείς να εξαλείψεις τη γυναικεία φτώχεια χωρίς ολιστική αντιμετώπιση της θέσης των γυναικών στην κοινωνία. Η ενδυνάμωσή τους σε όλα τα επίπεδα είναι όρος *sine qua non* για τη δικαιότερη κατανομή των πόρων ανάμεσα στα φύλα.

Κοντολογίς, η λυδία λίθος της αξιοπιστίας των πολιτικών για την ισότητα είναι οι πόροι. Όλα τα άλλα είναι προς παρηγορίαν...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

02/12/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Μου λένε -και σου γράφω- ότι είναι κάκιστη η ποιότητα πολλών ελληνικών σειρών, που έχουν κατακλύσει τη μικρή οθόνη. Δυστυχώς, δεν προφταίνω να δω τι υπάρχει. Εδώ χρειάζεται παρατηρητήριο (media watch) για να καταγράφει και να καταγγέλλει τις διακρίσεις λόγω φύλου -και όχι μόνο.

Πάντως, γίνομαι αποδέκτρια ενός κλίματος ογκούμενης δυσaréσκειας, συνάμα και κριτικής για το περιεχόμενο και την αρρωστημένη ιδεολογία που εκπέμπουν οι ψυχαγωγικές σειρές. Μόνο αγωγή της ψυχής δεν είναι, δηλαδή. Και είναι μεν θετικό κριτικά να απορρίπτονται τα σκουπίδια, όμως η κατάσταση μένει αναλλοίωτη και βαίνει επιδεινούμενη.

Καλή φίλη μού συνέστησε να δω δημοφιλή σειρά. Είδα κάποια πλάνα, όσα πρόφτασα, δηλαδή. Στο κάδρο μία έξαλλη μάνα να ταρακουνάει τον έφηβο γιο της και να του λέει περίπου: "Παιδί μου, μπορείς να πάρεις ναρκωτικά, μπορείς να γίνεις γκέυ (αλήθεια, πώς γράφεται;), αλλά \\δεξιά μην ψηφίσεις ποτέ\\". Νομίζεις ότι είναι προοδευτική αυτή η ατάκα; Επειδή αποτρέπει από την ψήφο στη δεξιά; Είναι επιτρεπτή η παρότρυνση σε ένα παιδί -και δι' αυτού στους εφήβους/έφηβες- να πάρουν ναρκωτικά; Ή, έστω, δεν έγινε και τίποτα αν πάρουν;

Ας μείνουμε λίγο εδώ. Κι άλλες "δημοφιλείς" σειρές εκπέμπουν το μήνυμα ότι ο δρόμος των ναρκωτικών είναι λίγο - πολύ κάτι φυσιολογικό (π.χ. η ατάκα "θα πέσω στα βαριά"). Επιχειρείται η φυσιολογικοποίηση της εξάρτησης και κανείς δεν εξεγείρεται. Την ίδια ώρα ο πόνος σε χιλιάδες ελληνικές οικογένειες ανά την επικράτεια είναι μεγάλος, καθώς το ανήλικο παιδί τους "έπεσε στα βαριά" τω όντι. Η τηλεόραση, το πιο ισχυρό μέσο επηρεασμού των συνειδήσεων, ουσιαστικά εξωραΐζει τους επικίνδυνους δρόμους για τον εφηβικό πληθυσμό. Άσε που οι νεανικές συντροφικές στις σειρές κατεβάζουν τα σφηνάκια απνευστί, καπνίζουν μανιωδώς και μία έγνοια έχουν: "πώς να το κάνουν"! Κι έτσι κερδοσκοπούν ασύστολα οι πονηροί παραγωγοί...

Αμ το άλλο; Η μόδα της ομοφυλοφιλίας; Τα ομοφυλόφιλα πρόσωπα είναι ή φαιδρά ή εκδίδονται. Περνάει έτσι υποσυνείδητα η εξίσωση ότι ομοφυλοφιλία ίσον πορνεία.

Ξέρεις καλά ότι δίνουμε μάχη ως κίνημα στα διεθνή φόρα για να αναγνωριστεί το δικαίωμα του σεξουαλικού προσανατολισμού. Δίνουμε μάχη η ομοφυλοφιλία να μην είναι αφορμή διακρίσεων και ανισοτήτων. Όμως δεν δέχομαι την έμμεση προπαγάνδα και την τεχνητή επιβολή προτύπων διά της υπερπροβολής, και μάλιστα όχι στη σωστή κατεύθυνση. Όπως δεν δέχομαι, λόγου χάρη, και την προπαγάνδα της Ομοσπονδίας Πολυτέκνων, ότι το κοινωνικό πρότυπο είναι ο πολύτεκνος/η. Αν δεις σε δεύτερη ανάγνωση, σπάνια αυτά τα σίριαλ θυμίζουν ελληνική πραγματικότητα. Οι πιο πολλές καταστάσεις θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε οποιαδήποτε κοινωνία, έστω κι αν γυρίζονται σε γραφικά ελληνικά νησιά. Έχουν ένα "κοσμοπολίτικο"

περιεχόμενο, όπου ο καταναλωτισμός χτυπάει κόκκινο. Οι αξίες είναι περίεργες, περίεργες και οι φιγούρες, θλιβερές στην ομοιότητά τους, σε απύθμενη σύγχυση.

Σκέφτομαι ως μέτρο σύγκρισης τις κουτσομούτιες σειρές, εκείνη την αλησμόνητη "Η αγάπη άργησε μια μέρα".

Μετριότητα, λοιπόν. Και ασφυξία και μετάδοση της σύγχυσης φρενών... Τι να κάνουμε; Αυστηρή επιλογή και λίγες δόσεις από "ενημέρωση" και "ψυχαγωγία".

Ας μην δίνουμε στο πολυπλόκαμο τέρας του συστήματος τη χαρά να επιλέγει για μας. Τι να πω...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/11/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Τι δηλοί η στάση της βουλευτού κ. Ελένης Κούρκουλα; Όλες οι άλλες βουλευτές συμφωνούν στη δημιουργία Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας στη Βουλή πλην της ίδιας.

Σημειώνω ότι η δημιουργία αυτής της επιτροπής αποτελεί πάγιο αίτημα των γυναικείων - φεμινιστικών οργανώσεων. Κρίνεται δε απαραίτητη ιδιαίτερα σήμερα, που επιδιώκεται η ένταξη της ισότητας στο σύνολο των πολιτικών (mainstreaming). Μια τέτοια επιτροπή θα μπορούσε να κρίνει ή να οργανώνει την αξιολόγηση από τη σκοπιά του φύλου των σημαντικών τουλάχιστον νομοσχεδίων. Να το πω αλλιώς: θα εξέταζε κάθε φορά τι επιπτώσεις έχει στο φύλο το προτεινόμενο νομοσχέδιο. Φυσικά, αξιοποιώντας την εμπειρία των μη κυβερνητικών οργανώσεων και τη γνώση των επιστημονικών φορέων. Θα μπορούσε να επικοινωνεί ουσιαστικά με τα υπουργεία (και με τις επιτροπές ή τα Γραφεία Ισότητας που έχουν), καθώς και με τη ΓΠΙ. Και ακόμη θα μπορούσε να επικοινωνεί με την Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναικών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που επιτελεί θαυμάσιο έργο και που πραγματοποιεί τη σύνδεση με το ευρωπαϊκό κίνημα γυναικών μέσω του λόμπι κυρίως, αλλά και άλλων ευρωπαϊκών δικτύων.

Και κάτι άλλο, που ανέκυψε πρόσφατα. Έγινε το διαβαλκανικό συνέδριο γυναικών εκλεγμένων στα κοινοβούλια της περιοχής. Και δηλώθηκε από όλες τις πλευρές η επιθυμία για σταθερή και συστηματική συνεργασία ανάμεσα στις γυναίκες των κοινοβουλίων. Και περιλήφθηκε στη διακήρυξη η δημιουργία παντού κοινοβουλευτικών επιτροπών ισότητας. Είναι ευκολότερη η δικτύωση όταν υπάρχουν δομές και μηχανισμοί...

Εξυπακούεται ότι ο ρόλος των γυναικών βουλευτών στη Βουλή δεν αρχίζει και δεν τελειώνει με την επιτροπή ισότητας. Άλλωστε σε αυτήν μπορούν και πρέπει να συμμετέχουν και άνδρες.

Κοντολογίς, το επιχείρημα της γκετοποίησης δεν ισχύει. Άλλωστε τι μεγαλύτερη γκετοποίηση μπορεί να υπάρξει από τη σημερινή πολιτική περιθωριοποίηση των γυναικών; Από τον περίπου αποκλεισμό τους από τα κέντρα πολιτικών αποφάσεων;

Λέει κι άλλα αναληθή και ανιστόρητα η κ. Κούρκουλα στην προς Κακλαμάνη επιστολή της, όπως: "Χώρες στις οποίες το γυναικείο κίνημα ακολούθησε απομονωτικές (sic) τακτικές δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, π.χ. Γαλλία - Ιταλία, που έχουν, όπως και η Ελλάδα, χαμηλό ποσοστό εκπροσώπησης των γυναικών στα αντίστοιχα κοινοβούλια" κ.λπ.

Για την *parite* στη Γαλλία άραγε δεν άκουσε τίποτε; Τίποτε για όλη την κοσμογονία; Και το επιστέγασμα των όσων αναφέρει στην επιστολή:

"Το γυναικείο ζήτημα οφείλουμε να το προσεγγίσουμε πια όλοι μας με μια σύγχρονη ματιά, καθόλου περιχαρακωμένο, καθόλου ανταγωνιστικό προς τους άνδρες, αληθινά

ευαίσθητο προς τις γυναίκες που δεν επιθυμούν σε καμία περίπτωση να παίζουν τον ρόλο των ανδρών".

Δηλαδή το μεγαλειώδες, πράγματι, κίνημα του τέλους του 19ου και του 20ού αι. για την κοινωνική απελευθέρωση των γυναικών η κ. Κούρκουλα το ερμηνεύει ως προσπάθεια \\\εξανδρισμού\\ των γυναικών; Έλεος!

Και πιο κάτω: "Άλλωστε τα πικρά αποτελέσματα αυτής της αντιστροφής των ρόλων τα πλήρωσαν οι γενιές μας". Εύγε! Δηλαδή καταστροφικό έως γενοκτονικό ρόλο έπαιξε το κίνημα για την ισότητα. Τι παραπάνω μας λέει η ιδεολογική δεξιά, όταν λέει ότι η ισότητα κατέστρεψε την οικογένεια; Άκουσε! Μπορεί η κ. Κούρκουλα να έχει όποια άποψη θέλει για την επιτροπή της Βουλής. Αλλά δεν έχει το δικαίωμα να διαστρέφει την ιστορική αλήθεια για τον ρόλο του κινήματος και να παρουσιάζει το άσπρο - μαύρο.

Αν δεν υπήρχαν οι επικοί αγώνες των γυναικών για τα δικαιώματά τους, είναι αμφίβολο αν η ίδια θα καθόταν τώρα στα βουλευτικά έδρανα.

Απαιτείται αιδώς και περίσκεψη!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/11/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Η εκλογή της Χίλαρι Κλίντον στο περίφημο σένατ κυριαρχεί στις εντυπώσεις. Αλλά επέτρεψέ μου να πω ότι είναι το άλλοθι της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική, της παρουσίας τους στα δύο σώματα, Βουλή και Γερουσία.

Δεν είναι δε καθόλου τυχαίο ότι, ενώ άλλες πολύ λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες είχαν και έχουν γυναίκες πρωθυπουργούς ή προέδρους ή τουλάχιστον υποψηφίες για τα ανώτατα αξιώματα, για τις ΗΠΑ δεν θυμόμαστε τέτοια περίπτωση. Η συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική εκεί είναι αρκετά χαμηλή. Και είναι παράδοξο, διότι στη μεγάλη αυτή χώρα ανθούν οι μη κυβερνητικές γυναικείες - φεμινιστικές οργανώσεις που κάνουν εξαιρετική δουλειά.

Είναι ενδιαφέρον να δούμε ποιες άλλες γυναίκες εκλέχθηκαν τελικώς. Γιατί η Χίλαρι Κλίντον δεν είναι τυπικό παράδειγμα. Πέρα από την αξία της προσωπικότητάς της, ήταν επί 8 χρόνια η σύζυγος του προέδρου, με δυνατότητες τεράστιας προβολής. Σε μια τέτοια χώρα με μεγάλες κλίμακες φαντάζομαι ότι αυτό είναι καθοριστικό στοιχείο, η κεντρική προβολή.

Χρήμα, λοιπόν, και μηχανισμοί προβολής. Να σε τι συνίστανται οι προϋποθέσεις επιτυχίας. Ωραία, και πόση σχέση έχουν αυτά με τη δημοκρατία; Ως συμμετοχική διαδικασία, δηλαδή. Πόσο "ελεύθερη", λοιπόν, είναι η πολιτική άμιλλα στις διατυμπανιζόμενες συνθήκες ελευθερίας και δημοκρατίας στις ΗΠΑ; Μάλλον πρόκειται για μια προνομιούχα ελίτ, για ένα κλειστό κλαμπ εχόντων και κατεχόντων, που αναπαράγεται. Αστεία πράγματα! Οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο είναι φτωχότερες των ανδρών. Φτωχότερες σε χρήμα, σε χρόνο, σε στήριξη, άρα και σε ευκαιρίες και επιλογές. Καμιά φορά κατορθώνουν να παίξουν στην αρένα της πολιτικής σε πρώτους ρόλους, αξιοποιώντας το πολιτικό κεφάλαιο ανδρών συγγενών (πατέρα ή συζύγου). Τι πας παρέκει; Μια ματιά στα ελληνικά και κυπριακά πολιτικά πράγματα θα σε πείσει.

Και μιας και ανέφερα τα πατρώα εδάφη, να που ήρθαν και σε μας αυτά τα ήθη. Οι τελευταίες εκλογές του Απρίλη είχαν πολλά γνωρίσματα από την αμερικανική πολιτική σόου μπίζ. Βαδίζουμε στα χνάρια τους, δηλαδή πολλά λεφτά και μηχανισμοί προβολής στα μίντια. Να το κάνουμε λιανά, όλο και περισσότερο η πολιτική αντιπροσώπευση νοθεύεται, όλο και πιο πολλά πράγματα εκτρέπουν τη γνήσια έκφραση της λαϊκής βούλησης. Να τη χαιρόμαστε αυτή τη δημοκρατία των ολίγων του χρήματος και του πολιτικού χρήματος.

Όταν υπάρχουν καταστάσεις στρεβλωτικές, όταν δεν λειτουργούν κανόνες δημοκρατίας και διαφάνειας και αξιοκρατίας, το γυναικείο φύλο ηττάται. Τι να κάνουμε; Αντί να προσανατολιζόμαστε να παίζουμε με αυτούς τους όρους, να αρνηθούμε το σικέ πολιτικό παιχνίδι. Να επαναδιατυπώσουμε τους όρους της υγιούς πολιτικής άμιλλας και να αγωνιστούμε γι' αυτούς, ως γυναίκες και δη ως αριστερές. Και πάνω σε αυτή τη γραμμή να οικοδομήσουμε τις συμμαχίες μας. Αλλιώς, όχι μόνο

δεν θα έχουμε διεύρυνση της πολιτικής αντιπροσώπευσης, θα έχουμε συγκέντρωση εξουσίας σε όλο και λιγότερα χέρια, σε όλο και λιγότερο αντιπροσωπευτικούς ομίλους. Η κρίση αντιπροσώπευσης θα βαθαίνει και μαζί η κρίση της δημοκρατίας. Η δε πολιτική ελίτ, αντιλαμβανόμενη την έλλειψη κοινωνικών ερεισμάτων, θα στρέφεται όλο και περισσότερο στη στήριξη των οικονομικά και μιντιακά ισχυρών. Θα διαπλέκεται όλο και πιο πολύ...

Συμφωνείς;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

04/11/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Μερικά διεθνή νέα, όπως μας τα εξιστορεί η Διεθνής Ένωσης Γυναικών (International Alliance of Women):

- Στις 22 Δεκεμβρίου τίθεται, επιτέλους, σε ισχύ το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών (CEDAW). Τι σημαίνει αυτό; Ότι αναγνωρίζεται πλέον στην Επιτροπή της Σύμβασης η αρμοδιότητα να εξετάζει αιτήσεις και αναφορές μεμονωμένων γυναικών και ομάδων γυναικών, που έχουν εξαντλήσει όλα τα μέσα σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να υπερασπισθούν τα αναγνωρισμένα δικαιώματά τους.

Το Πρωτόκολλο δίδει το δικαίωμα στην επιτροπή να διεξάγει έρευνες για βαριές και συστηματικές παραβιάσεις της Σύμβασης. Η Επιτροπή είναι ακριβώς το σώμα που παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης. Εννοείται ότι μόνο τα κράτη - μέλη του ΟΗΕ, που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση μπορεί να δεχθούν το Πρωτόκολλο. Ο αριθμός αυτών των κρατών ανέρχεται πλέον σε 166, με τελευταία προσχωρήσασα τη Σαουδική Αραβία (στις 6 του Σεπτέμβρη τρ.ε.).

Δεν έχω μάθει αν η χώρα μας έχει επικυρώσει το Πρωτόκολλο. Ξέρω ότι η Αυστρία, η Ιρλανδία, η Δανία, η Γαλλία, η Ιταλία, η Νέα Ζηλανδία, είναι μεταξύ αυτών που έχουν υπογράψει.

Η επικύρωση του Πρωτοκόλλου ήταν αίτημα του διεθνούς κινήματος τα τελευταία χρόνια. Είναι καλό που κερδήθηκε.

- Ιστορικής σημασίας κρίνεται από τη Διεθνή Ένωση Γυναικών η Ανοιχτή Σύνοδος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τις Γυναίκες και τις Ένοπλες Συγκρούσεις. Έλαβε χώρα στις 24 Οκτωβρίου τρέχοντος και μια ημέρα πριν από τη Σύνοδο το Συμβούλιο Ασφαλείας δέχτηκε σε ακρόαση μη κυβερνητικές οργανώσεις. Με απλά λόγια προωθείται σταθερά και επιβεβαιώνεται ως θέση της διεθνούς πολιτικής ότι ο βιασμός, η σεξουαλική σκλαβιά, η καταναγκαστική πορνεία, η εξαναγκαστική εγκυμοσύνη, η αναγκαστική στέρωση και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας είναι \\ εγκλήματα πολέμου\\, όταν συναρτώνται με συνθήκες ένοπλων συγκρούσεων.

Υπάρχει ακόμη και το θέμα του εμπορίου των μικρών όπλων, που φέρνουν τη βία στο κατώφλι μας και απειλούν την καθημερινή ζωή. Δυστυχώς, όπως επισημαίνουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις το πρόσφατο Ντοκουμέντο "Πεκίνο + 5" παραλείπει το θέμα αυτό.

- Ένα ακόμη ζήτημα: Η ετήσια έκθεση του Ταμείου για τον Πληθυσμό του ΟΗΕ εμπεριέχει στοιχεία που δείχνουν ότι οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών καλά κρατούν. Μία στις τρεις γυναίκες έχει χτυπηθεί, εξαναγκασθεί σε σεξ ή κακοποιηθεί με άλλο τρόπο, συνήθως από σύζυγο - εραστή ή άλλο μέλος της οικογένειας.

Τα ζητήματα - κλειδιά της παραπάνω έκθεσης αφορούν: την αναπαραγωγική υγεία, τη βία, την κακοποίηση στο πλαίσιο της οικογένειας, το δικαίωμα των γυναικών στην ιδιωτική ζωή, την ελεύθερη επιλογή του γάμου και τη γέννηση των παιδιών. Ιδιαίτερα η βία λόγω φύλου εξελίσσεται σε ζήτημα που αφορά τη δημόσια υγεία, τη βία και την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Χρειάζονται μεταρρυθμίσεις που να περιλαμβάνουν: Νομοθετικές αλλαγές, νομική υποστήριξη, υποδομές για τα θύματα κ.λπ.

Όπως είπε και ο διευθυντής του Ταμείου; Η τιμή της ανισότητας είναι πάρα πολύ υψηλή.

Ενώ χρειάζονται 5,7 δισ. δολ. τον χρόνο για προγράμματα διατίθενται μόνο 2,1 δισ. Αυτά για να αποδειχθεί του λόγου το αληθές ότι οι πόροι είναι το κλειδί πλέον στην υπόθεσή μας!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

27/10/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Κάτι κινείται. Παρά το βαρύ κλίμα των ημερών. Μαθαίνουμε, ότι η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος συμφώνησε στη νέα διατύπωση του άρθρου 116 παρ. 2, που από την προηγούμενη Βουλή είχε κριθεί αναθεωρητέο. Η διατύπωση αυτή προτάθηκε από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου και στηρίχθηκε από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και τις γυναικείες οργανώσεις του ευρέος φάσματος.

Στη νέα διάταξη εισάγονται τα εξής σημαντικά στοιχεία: ότι δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και ότι το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη ιδίως εις βάρος των γυναικών. Αναμένουμε η διάταξη αυτή να υπερνηφιστεί από την Ολομέλεια με τη συντριπτική πλειοψηφία με την οποία ψηφίστηκε και στην προηγούμενη Βουλή, όταν χαρακτηρίστηκε αναθεωρητέο το άρθρο 116, παρ. 2. Αν αυτό συμβεί, θα σημειωθεί πράγματι στροφή στην συνταγματική σκέψη, εφόσον αυτή μετακινείται από την τυπική προς την ουσιαστική ισότητα.

Το παρόν Σύνταγμα συμπεριλαμβάνει διάταξη για την ισότητα, καθώς και για την ισότητα της αμοιβής για ίσης αξίας εργασία. Όμως, πλέον, χωρίς τα ειδικά θετικά μέτρα που να ουσιαστικοποιούν την ισότητα στην πράξη, η διακήρυξη της γενικής αρχής της ισότητας δεν αίρει τις υφιστάμενες ανισότητες εις βάρος των γυναικών. Η τυπική δηλαδή ισότητα δεν αρκεί, χωρίς τις θετικές δράσεις (affirmative action). Γι' αυτό όλοι οι διεθνείς οργανισμοί συνιστούν τη λήψη θετικών μέτρων, όπως το σύστημα της ποσόστωσης και της προτίμησης. Το τελευταίο εφαρμόζεται σε υπηρεσίες και κλάδους, όπου οι γυναίκες υποαντιπροσωπεύονται και σημαίνει ότι επί δύο υποψηφίων για μία θέση μιάς γυναίκας και ενός άνδρα, που έχουν τα ίδια προσόντα, προτιμάται η γυναίκα για το χώρο εργασίας με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Σκέπτομαι ότι πριν από μερικά χρόνια η διάταξη αυτή θα ήταν αδιανόητη. Σήμερα είναι πια ώριμες οι καταστάσεις. Και βέβαια, το μεγάλο σκαλοπάτι για να φθάσουμε στο σημερινό ύψος ωριμότητας ήταν οι περίφημες 14 αποφάσεις του ΣτΕ του Μαΐου του '98. Σύμφωνα με αυτές τα ηθικά μέτρα υπέρ των αδυνάτων κοινωνικο-οικονομικών ομάδων, κατηγοριών κ.λπ. και ειδικά υπέρ των γυναικών είναι αναγκαίο μέσο για την επίτευξη της πραγματικής ισότητας. Αυτές οι αποφάσεις ήταν το σημείο στροφής. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με την απόφαση Badeck (από 28/3/2000). Έτσι απαντήθηκε το θέμα της σκοπιμότητας της καθιέρωσης θετικών μέτρων, που το φέρνουν κατά καιρούς άτσαλα στο προσκήνιο αμαθείς και προπετείς προσεγγίσεις.

Τα λέω αυτά και τα υπογραμμίζω, για να τα ακούσουν και ορισμένες κυρίες που κινούνται στη σφαίρα της δημόσιας ζωής και σου λένε με κάθε ευκαιρία, ότι "εγώ ανέβηκα με το σπαθί μου" κ.λπ.

Εδώ μιλάμε για πολιτικές που αφορούν το φύλο, δεν μιλάμε για μεμονωμένες περιπτώσεις. Δεν αποκλείεται, ότι υπάρχουν γυναίκες που τα καταφέρνουν, στηριζόμενες σε ίδιες δυνάμεις, να ανέλθουν κοινωνικά. Αλλά οι πολλές;

Τα θετικά μέτρα χρειάζονται, λοιπόν. Για τώρα και για το ορατό αύριο. Διότι η ρητή αποδοκιμασία των διακρίσεων στα νομικά κείμενα δεν σημαίνει κιόλας, ότι έπαυσαν να υφίστανται οι ανισότητες. Έτσι δεν είναι;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

21/10/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Κατακλυσμιαία χαρακτηρίζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τραπεζοϋπάλληλοι, όπου οι γυναίκες εγγίζουν το 45% των εργαζομένων.

Οι εξαγορές και συγχωνεύσεις από τη μια και η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών από την άλλη, με κατ' εξοχήν κριτήριο το μέγιστο κέρδος και τον ανταγωνισμό, εισάγουν μεγάλη επισφάλεια και ανασφάλεια στην τραπεζική αγορά εργασίας.

Τα παραπάνω κατατέθηκαν στην 5η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη Γυναικών της ΟΤΟΕ που είχε σαν θέμα την εξέλιξη στις τράπεζες και την επίδρασή τους στο φύλο.

Απορρυθμίζονται οι εργασιακές σχέσεις και άρα υπονομεύονται τα εργασιακά δικαιώματα, η νομοθεσία δεν τηρείται και υπάρχει εκμετάλλευση του νομοθετικού κενού.

Ποιο φύλο νομίζεις πως πλήττεται ιδιαίτερα από αυτήν την εξέλιξη; Το φύλο των διακρίσεων, οι γυναίκες. Παρόλα αυτά, τα ζητήματα των ίσων ευκαιριών υποχώρησαν αναγκαστικά μπροστά στους ογκόλιθους των γενικών προβλημάτων. Το τραπεζικό κίνημα βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα, η φύση των εργασιακών σχέσεων, το ωράριο, οι συλλογικές συμβάσεις, η οντότητα, ακόμη και η ίδια η ύπαρξη του συνδικαλιστικού κινήματος και της ΟΤΟΕ μπήκαν στο στόχαστρο και αμφισβητήθηκαν. Αυτές είναι εκτιμήσεις της Γραμματείας Ισότητας της ΟΤΟΕ, που διοργάνωσε τη Συνδιάσκεψη Γυναικών, μία ημέρα προ της έναρξης του συνεδρίου της Ομοσπονδίας. Τα ρεπορτάζ των εφημερίδων μας προϋδέασαν ήδη, ότι θα είναι ένα δύσκολο και για τούτο σημαντικό συνέδριο. Και μακάρι να βγει το κίνημα με ενισχυμένη την ενότητά του, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ραγδαίες αλλαγές και την πίεση του φονταμενταλισμού των αγορών.

Ιδιαίτερα, η Γραμματεία Ισότητας της ΟΤΟΕ θα πρέπει να αναμετρηθεί με προκλήσεις και αντιξοότητες που οφείλονται στις συνεχιζόμενες εξαγορές και συγχωνεύσεις, στην εντεινόμενη εξωτερίκευση των τραπεζικών εργασιών με συμβατικές αναθέσεις, υπεργολαβίες και άλλες επιχειρημασιακές συνεργασίες, που είναι το νέο χαρακτηριστικό. Και βεβαίως, να επαγρυπνεί πάντα και να αγωνίζεται για να μην απαξιώνονται οι θέσεις εργασίας και απορρυθμίζονται οι σχέσεις στο όνομα της μοντερνοποίησης της παραγωγής.

Οι ευελιξίες, ακολουθούμενες από απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, συμβάλλουν στην περιθωριοποίηση της εργαζόμενης στην εσωτερική αγορά εργασίας. Και όπως πολύ σωστά τονίζεται, η ισότητα ευκαιριών μπορεί και πρέπει να αποτελεί αρχή ρύθμισης των εργασιακών σχέσεων και μοχλό συρρίκνωσης των πολιτικών ευελιξίας. Άρα η ισότητα επανατοποθετείται ως κεντρικό ζήτημα των εργασιακών σχέσεων.

Βρίσκω εξόχως σημαντικές και στη σωστή γραμμή τις επεξεργασίες της Γραμματείας Ισότητας της ΟΤΟΕ. Και είναι κρίμα, που δεν έχουμε ακόμη βρει τον τρόπο να

γινόμαστε κοινωνοί των προβλημάτων και προβληματισμών, των προτάσεων για στρατηγικές στους κλάδους των εργαζομένων. Εννοώ να είμαστε σε διαρκή συνομιλία και όχι επ' ευκαιρία ακροάτριες.

Η ευθύνη είναι σε δύο επίπεδα: Το συνδικαλιστικό κίνημα παλεύει όπως μπορεί μόνο του και αυτή η εσωστρέφεια εκτείνεται και στις επιτροπές ισότητας, όπου υπάρχουν. Από την άλλη το γυναικείο φεμινιστικό κίνημα δεν έχει επιτύχει ώστε η συνεργασία του με τις συνδικαλίστριες να πάρει τη μορφή συνεχούς και αμφίπλευρης πληροφόρησης και συντονισμού της δράσης, αν όχι συμμαχίας στρατηγικού χαρακτήρα. Βράζουμε στο ζουμί μας. Κρίνεις, ότι μας παίρνει να συνεχίσουμε έτσι για πολύ;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

14/10/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Η εικόνα του 12χρονου Μοχάμεντ αλ - Ντίρα, την ώρα που πεθαίνει στην αγκαλιά του πατέρα του, χτυπημένος από βόλι Ισραηλινών στρατιωτικών, ήρθε να μας συνταράξει. Λένε ότι μια εικόνα ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις. Κουταμάρες! Ολόκληρη ανάλυση, πραγματεία και δεν φτάνει. Διότι σε αυτή την εικόνα συμπυκνώνεται η ποιότητα των ανθρωπίνων σχέσεων και του πολιτισμού μας. Πολιτισμός που στηρίζεται -ακόμη!- στη βία, την ένοπλη επιβολή, τον милитарισμό, το κυνήγι των εξοπλισμών και το εμπόριο -"νόμιμο" και παράνομο- των όπλων.

Πότε, άραγε, θα τελειώσει το αραβοϊσραηλινό δράμα; Πόσες εκατόμβες ακόμη χρειάζονται για να κατανοηθούν τα αυτονόητα; Και το αυτονόητο συνίσταται στο ότι δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από την ειρηνευτική διαδικασία και τον σεβασμό των συμφωνιών, από την αναγνώριση των δικαιωμάτων του παλαιστινιακού λαού.

Κρίμα, και είχαμε κάπως αναθαρρήσει τελευταία ότι οι εστίες ανάφλεξης στην ευρύτερη πολύπαθη περιοχή μας θα έπαιρναν τέλος. Αντ' αυτού, ζούμε άλλο ένα επεισόδιο στο σίριαλ της διένεξης, που δεν πρέπει να μεταβληθεί σε μείζονα σύγκρουση. Και σε αυτό πρέπει όλες και όλοι να συνταχθούμε. Όπως μπορούμε! Με όλα τα πολιτικά μέσα που συνάδουν και υπηρετούν τον στόχο της ειρήνευσης και της συνύπαρξης. Η κατάσταση είναι, \πρέπει να είναι\ αντιστρεπτή.

Και αυτή η φρικιαστική εικόνα - όνειδος του θανάτου του μικρού παιδιού ας χρησιμεύσει τουλάχιστον στο να επικρατήσει η κοινή λογική στα ξαναμμένα από τη милитарιστική ψύχωση πνεύματα. Βέβαια, μπορεί αυτή η σύγκρουση να έχει τοπικό χρώμα. Συγχρόνως όμως έχει και χαρακτηριστικά γενικά. Δείχνει το πώς επιλύονται - και στις μέρες μας- δύσκολα πολιτικά προβλήματα. Δείχνει πόσο η προσφυγή στην ένοπλη βία εξακολουθεί να θεωρείται αποτελεσματική μέθοδος στην επίλυση των διαφορών. Και πόσο εύκολο είναι να αλλάξει το κλίμα απότομα, τώρα μάλιστα που επικρατεί παγκόσμιο ανισοζύγιο ισχύος. Η ειρήνη, λοιπόν, είναι μια καθημερινή προσπάθεια. Η επαγρύπνηση για την τύχη της πρέπει να είναι μόνιμη και διαρκής. Ο διάλογος να προωθείται σταθερά, ως μέσον επίλυσης των διαφορών, και όλες οι προσπάθειες να εστιάζονται στους όρους και την ποιότητα του διαλόγου, στο πλαίσιο μιας δίκαιης δημοκρατικής τάξης. Το πώς θα γίνεται λειτουργικότερος και αποτελεσματικότερος ο διάλογος είναι εξόχως σοβαρό θέμα. Η υπεράσπιση του διαλόγου σημαίνει υπεράσπιση της πολιτικής, αν δεχτούμε ότι ο πόλεμος είναι η άρνηση της πολιτικής. Το παλαιό δόγμα ότι ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα πρέπει να απαξιωθεί στις συνειδήσεις των λαών και των πολιτών, καθώς και στην πολιτική σκέψη. Δυστυχώς, η λεγόμενη αμυντική πολιτική των κυβερνήσεων στην περιοχή στηρίζεται στο ανομολόγητο credo "αν θέλεις ειρήνη, παρασκευάζε πόλεμο". Διότι τι άλλο σημαίνει η εμμονή στη συγκέντρωση υπερεξοπλισμών; Τι άλλο σημαίνουν οι λογικές περί "παλλαϊκής άμυνας"

Και να φανταστείς ότι υπάρχουν Έλληνες πολιτικοί που έχουν δηλώσει κατά καιρούς την προτίμησή τους στο "ισραηλινό μοντέλο".

Επιμένουν ακόμη μετά τη θυσία του παιδιού, του Μοχάμεντ - αλ Ντίρα;

Και να φανταστείς ότι ούτε κι αυτή η πατρική αγκαλιά δεν μπόρεσε να τον προστατέψει...

Μια αγκαλιά που στα μάτια των παιδιών φαντάζει καταφύγιο και άσυλο, λιμάνι προστασίας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

07/10/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Καίριο και επίκαιρο το σχόλιο που μας έστειλε η φίλη μας η Καίτη. Το ξεχωρίζω και το παραθέτω:

"Εμπάργκο στα όπλα και όχι στα φάρμακα.

Οι καταγγελίες για πολυάριθμους θανάτους παιδιών στο Ιράκ λόγω του εμπάργκο αυξάνονται. Ο οικονομικός αποκλεισμός της Κούβας συνεχίζεται για 30 τουλάχιστον χρόνια. Πιο πρόσφατες οι οικονομικές κυρώσεις στη Γιουγκοσλαβία, στοιχίζουν στον άμαχο πληθυσμό πολύ περισσότερο απ' ό,τι στο καθεστώς το οποίο υποτίθεται ότι 'τιμωρούν'.

Ταυτόχρονα, σε ρεπορτάζ της 'International Herald Tribune' της 21ης Σεπτεμβρίου, αναφέρεται με έκπληξη το σύγχρονο οπλοστάσιο που διαθέτει η κυβέρνηση του Κογκό. Καμιά από τις υπερδυνάμεις δεν διανοήθηκε να επιβάλει εμπάργκο στους εξοπλισμούς στη χώρα αυτή της Αφρικής, έτσι ώστε πράγματι να προστατέψει αθώους ανθρώπους από τον αφανισμό. Ιδιαίτερα αφού, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, ο πόλεμος αυτός διαρκεί 'στα σιωπηλά' πάνω από 8 χρόνια και έχει δημιουργήσει χιλιάδες πρόσφυγες.

Να αρθούν λοιπόν τώρα οι εμπορικές κυρώσεις και να επιβληθούν κυρώσεις στις πωλήσεις όπλων σε καθεστώτα που τα χρησιμοποιούν κατά των πολιτών τους ή όπου υπάρχουν τέτοιες καταγγελίες. Ένα τέτοιο εμπάργκο να το υποστηρίξουμε όλοι και η διεθνής κοινότητα να αναλάβει να το ελέγξει.

Εμπάργκο για τη ζωή και όχι για το θάνατο".

Η πολίτης Καίτη

Ένα σχόλιο:

Τον ρόλο των υπερδυνάμεων θέτει η Καίτη. Θέλω να της θυμίσω ότι οι πέντε μεγάλες δυνάμεις του Σ.Α. του ΟΗΕ ευθύνονται για το 80% του παγκόσμιου εμπορίου των όπλων. Και επιπλέον είναι και πυρηνικές δυνάμεις.

Έτσι, για να βλέπουμε τις εγγενείς αντιφάσεις του σημερινού κόσμου και να κατανοούμε τη φύση των αδιεξόδων που δημιουργούνται. Μάλιστα, για να καταλάβουμε τον προσανατολισμό των μεγάλων δυνάμεων, θα επικαλεστώ το δελτίο τύπου (απο 3.10.2000) που αναφέρεται στη συμμετοχή της Γαλλίας στην έκθεση Defendory 2000. Αξίζει να το παραθέσω:

"Ιδιαίτερα λαμπρή θα είναι φέτος η συμμετοχή της Γαλλίας στην έκθεση Defendory 2000, χάρη στην παρουσία του Γάλλου υφυπουργού Άμυνας κ. Jean-Pierre Masseret, ο οποίος ηγείται της επίσημης γαλλικής αποστολής.

Επίσης, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, το γαλλικό υπουργείο Άμυνας θα συμμετέχει σε έκθεση με ειδικό περίπτερο αφιερωμένο στις δραστηριότητές του στον χώρο της διαχείρισης εξοπλιστικών προγραμμάτων και ιδιαίτερα στην τεχνογνωσία εγκαταστάσεων δοκιμών που διαθέτει.

Περίπου είκοσι γαλλικές βιομηχανίες θα βρίσκονται συγκεντρωμένες στο εθνικό περίπτερο, εκθέτοντας ένα πλήρες σύνολο των γαλλικών αμυντικών εξοπλισμών. Η ποικιλία και η ποιότητα των εξοπλισμών αυτών επιτρέπουν στη γαλλική αμυντική βιομηχανία, η οποία έχει τη βούληση ν' αναπτύξει περισσότερο τη συνεργασία με τις ελληνικές επιχειρήσεις, να συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών μεγαλύτερων οπλισμών στον κόσμο. (Το 1999, το σύνολο των παραγγελιών της γαλλικής αμυντικής βιομηχανίας για εξαγωγή ανήλθε σε 49,642 δισεκατομμύρια γαλλικά φράγκα, δηλαδή σε περίπου 2.500 δισεκατομμύρια δραχμές).

Η παρουσία του κ. Jean-Pierre Masseret στην έκθεση Defendory 2000, καθώς και των πολύ υψηλόβαθμων στελεχών της γαλλικής βιομηχανίας, μαρτυρεί το ενδιαφέρον της Γαλλίας για την ελληνογαλλική συνεργασία, ιδιαίτερα στον τομέα των αμυντικών εξοπλισμών".

Να, λοιπόν, πού στηρίζεται ο παγκόσμιος ανταγωνισμός ισχύος. Και πώς παρασύρονται και οι "μικροί". Όπλα, αντί για ψωμί και βιβλίο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

30/09/2000

\\Αγαπητή Ευγενία,\\

Έχεις αναλογισθεί τι τεράστια εξουσία συγκεντρώνουν σήμερα τα μίντια; Ιδιαίτερα η TV;

Τα τελευταία χρόνια έχουμε δει πολλά παραδείγματα υπερπροβολής πολιτικών ή / και πολιτικών σχημάτων από το πουθενά. Έχουν παντού δημιουργηθεί καταστάσεις ασφυκτικού ελέγχου της κοινωνικής και πολιτικής ζωής. Μπερλουσκόνι - Μπερεζόφσκι, Ιταλία - Ρωσία είναι δύο χτυπητά παραδείγματα.

Συνήθως αυτός ή η μικρή ομάδα που ελέγχει την TV και γενικότερα τα μέσα έχει δοσοληψίες με το δημόσιο. Η διαχείριση του δημόσιου χρήματος, λοιπόν, είναι κομβικό σημείο στη δημοκρατική οργάνωση σήμερα και εκεί πρέπει να στραφεί η προσοχή. Η πολιτική διαφθορά, θα μου πεις, πάντα υπήρχε. Σήμερα τείνει να γίνει κανόνας, από εξαίρεση, και επιπλέον είναι ορατή και μη ανεκτή λόγω του βάθους και του μεγέθους της διαπλοκής.

Λόγω της συγκέντρωσης οικονομικής, μιντιακής και επικοινωνιακής εξουσίας στο ίδιο πρόσωπο ή σε μερικά πρόσωπα. Επίτρεψέ μου να πω ότι αυτό δεν είχε ξαναγίνει ποτέ. Επομένως η χειραγώγηση της κοινής γνώμης ποτέ δεν ήταν μεγαλύτερη.

Η "εικονική πραγματικότητα" ποτέ δεν ήταν... πραγματικότητα. Η εξωπολιτική επέμβαση στην πολιτική ποτέ δεν ήταν τόσο γενικευμένη. Τα κέντρα της διαπλοκής αποφασίζουν όχι μόνο για το σχήμα που θα στηρίξουν ή θα αφανίσουν, αλλά και για το πολιτικό προσωπικό. Απόδειξη τρανή οι τελευταίες εκλογές του Απρίλη. Ήταν χαρακτηριστικές.

Γιατί τα λέω όλα αυτά; Και λόγω επικαιρότητας, αλλά και γιατί έτυχε να είμαι σε μία συζήτηση σχετικά με τον ρόλο των ΜΜΕ στην ισότητα των φύλων, στην προώθηση των δικαιωμάτων των πολιτών.

Φοβάμαι ότι αυτές οι συζητήσεις στο πλαίσιο του κινήματος δεν αναδεικνύουν την ουσία. Δεν αναλύουν τη διαπλοκή. Τα ΜΜΕ δεν είναι ουδέτερα προς την αρχή της ισότητας. Είναι απλώς εχθρικά. Γιατί; Γιατί απλούστατα η ισότητα, τα δικαιώματα, είναι προοδευτικά αιτήματα, που θέτουν σε αμφισβήτηση την κρατούσα τάξη πραγμάτων, στην οποία τα σημερινά μίντια παίζουν επικυρίαρχο ρόλο.

Γι' αυτό προτάσεις όπως παρατηρητήρια για τα ΜΜΕ εκ μέρους του γυναικείου κινήματος (media watch), οργάνωση των γυναικών δημοσιογράφων και συνεργασία τους με το κίνημα των γυναικών είναι μεν καλές, πλην περιορισμένης αποτελεσματικότητας. Το κίνημα πρέπει να απαιτήσει θεσμούς διαφάνειας και ελέγχου του ιδιοκτησιακού καθεστώτος πρώτα απ' όλα και μετά της λειτουργίας τους. Διαφορετικά θα εξακολουθεί να αναλύει εις μάτην τα φαινόμενα εκπομπής βίας, σεξισμού, μισαλλοδοξίας. Θα οργανώνει ημερίδες, συμπόσια, θα συγκεντρώνει υπογραφές, αλλά η κατάσταση θα παραμένει αναλλοίωτη.

Οι καναλάρχες θα εξακολουθούν να είναι προσανατολισμένοι στη στρατηγική του τίποτε και των σκουπιδιών.

Η δημοκρατία είναι συνυφασμένη με κανόνες και νόρμες, με διάχυση της εξουσίας. Προπαντός με τον έλεγχό της. Και αυτοί οι κανόνες πρέπει να αφορούν όλες τις πλευρές, όλα τα επίπεδα.

Η ισότητα λόγω φύλου για να προχρήσει χρειάζεται το κατάλληλο κοινωνικό περιβάλλον. Τη δική της ατμόσφαιρα. Τα σημερινά ΜΜΕ, που δημιουργούν κατά πολύ την κοινωνική ατμόσφαιρα, δεν συμβάλλουν σ' αυτό. Έχουν άλλες προτεραιότητες. Δεν επιτρέπουν ρωγμές στο σύστημα κυριαρχίας που έχει παγιωθεί, που τα στηρίζει (και το στηρίζουν).

Άρα η ενασχόληση των οργάνωσης με το θέμα πρέπει να πάει σε βάθος. Η συζήτηση να μεταφερθεί στο επίπεδο της δημοκρατίας και της ποιότητάς της.

Τίποτε λιγότερο!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

23/09/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν υπάρχει αμφιβολία, η Γενική Συνέλευση του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών στους Δελφούς, το περασμένο Σαββατοκύριακο, ξέφυγε από τα όρια μιας τυπικής τακτικής συνέλευσης. Θες ο χώρος των Δελφών, θες το γεγονός ότι ήταν η πρώτη συνάντηση του νέου αιώνα, θες η ανοιχτή συζήτηση της πρώτης ημέρας για τη συμμετοχή των γυναικείων οργανώσεων στον διάλογο της κοινωνίας των πολιτών, θες ακόμη η φιλοξενία της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, μετέβαλαν τη συνάντηση σε γεγονός. Δεν ήταν μόνο οι καθορισμένες συζητήσεις, οι ψηφοφορίες για τα πεπραγμένα και το πρόγραμμα δράσης, καθώς και για το νέο διοικητικό συμβούλιο. Ήταν και οι επαφές και συζητήσεις με τις οργανώσεις των γυναικών κατά τόπους, ήταν η ατμόσφαιρα που δημιούργησαν τα παραδοσιακά εδέσματα που οι γυναίκες ετοίμασαν, καθώς και τα χορευτικά συγκροτήματα των πολιτιστικών συλλόγων. Ήταν και εκείνη η αξέχαστη δήμαρχος της Δαύλειας -η μόνη γυναίκα δήμαρχος σε όλη τη Στερεά- που σε ελληνικά και αγγλικά καλωσόρισε τις φιλοξενούμενες λέγοντας μεταξύ άλλων: Ως γυναίκα σας ευχαριστώ για τις προσπάθειες που καταβάλλετε για την ισότητα και την κοινωνική χειραφέτηση του φύλου μας.

Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, λοιπόν, δηλ. 2.700 οργανώσεις μέλη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι νομίζω ενδιαφέρον να δούμε χονδρικά για ποιους στόχους θα παλέψει η οργάνωση στο 2001. Για ποια πράγματα θα ασκήσει λόμπυ, δηλ. πίεση.

Πρώτα απ' όλα είναι η απασχόληση. Θα συνεχίσει, λοιπόν, να ελέγχει την ευρωπαϊκή στρατηγική στην απασχόληση, να παρακολουθεί την εφαρμογή της αρχής του mainstreaming στα διαρθρωτικά ταμεία και θα ετοιμάσει τις θέσεις πολιτικής για την παγκοσμιοποίηση και τις αρνητικές επιπτώσεις της στην ισότητα λόγω φύλου. Θα πιέσει προκειμένου στις διαπραγματεύσεις μεταξύ του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμπεριληφθεί η διάσταση του φύλου και η εκτίμηση για τις επιπτώσεις στο φύλο.

Η ίση συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων παραμένει στόχος προτεραιότητας. Ειδική ευρωπαϊκή εκστρατεία θα αναληφθεί σχετικά και θα συνοδεύεται με εθνικά σχέδια δράσης κατά το μοντέλο της ευρωπαϊκής στρατηγικής απασχόλησης.

Η οργάνωση θα ασκήσει πίεση προκειμένου να οργανωθεί η 5η Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες το 2005. Θα παρακολουθήσει στενά και θα συμμετάσχει στην προετοιμασία της Παγκόσμιας Διάσκεψης κατά του Ρατσισμού, που θα γίνει στη Ν. Αφρική το 2001.

Η κοινωνική πολιτική είναι επίσης μεταξύ των πρώτων ενδιαφερόντων του Λόμπυ, το οποίο θα εργασθεί στη γραμμή του κρίκου μεταξύ κοινωνικής πολιτικής - πολιτικής κοινωνικής φροντίδας και απασχόλησης, συγκεντρώνοντας την προσοχή του στη φτώχεια των γυναικών και την υγεία.

Η βία κατά των γυναικών θα παραμείνει "περιοχή ανησυχίας" για το Λόμπυ. Το δικό του Κέντρο Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τη βία κατά των Γυναικών θα αναπτύξει θέσεις για πολιτικές που αντιμετωπίζουν το φαινόμενο. Έχοντας κατά νου τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Λόμπυ θα δυναμώσει τον διάλογο με τις γυναικείες οργανώσεις των υποψήφιων χωρών για την εκπόνηση κοινής στρατηγικής, ώστε η ισότητα να εντάσσεται ομαλά στη διαδικασία ένταξης.

Αυτά και πολλά άλλα, και έχω πάθει με τον επαγγελματισμό τους!

Και να συγχαρούμε την Καίτη Κωσταβάρα για την επανεκλογή της στο Δ.Σ. του Λόμπυ.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

16/09/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Κόσμος πάει κι έρχεται τούτον τον πνιγηρό Σεπτέμβρη. Ό,τι δεν έκαναν οι γυναικείες οργανώσεις την άνοιξη, το στρίμωξαν τώρα, στο προαύλιο του φθινοπώρου...

Ας είναι.

"Διάλογος γυναικών για την προώθηση της σταθερότητας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της βιώσιμης ειρήνης στη Ν.Α. Ευρώπη" οργανώθηκε από το ΚΕΓΜΕ στην Ανάβυσσο. Επί σειρά ημερών γυναίκες από τη Βαλκανική και την Κύπρο -εκπρόσωποι ενός φάσματος οργανώσεων, δικτύων, και κέντρων ερευνών για την ειρήνη, τα δικαιώματα των γυναικών- κουβέντιασαν απλά και ειλικρινά.

Σε μια τέτοια μάζωξη οι λέξεις - κλειδιά είναι: Ειρήνη και συνεργασία, ειρηνική επίλυση των διαφορών, διπλωματία των πολιτών.

Καλή γειτονία,

γέφυρες επικοινωνίας, (επανα)προσέγγιση κοινοτήτων, δίκτυα φιλίας και συνεργασίας, βιώσιμη ειρήνη, βιώσιμη ανάπτυξη, πολιτισμός της ειρήνης. Εκπαίδευση για την ειρήνη, αποστρατιωτικοποίηση.

Οι εκφράσεις αυτές υποδηλώνουν μίαν άλλη εναλλακτική προσέγγιση των διεθνών σχέσεων. Μαρτυρούν, ότι οι γυναικείες οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών είναι εργαστήρι εκκόλαψης και παραγωγής της σύγχρονης αντίληψης για την ασφάλεια, που βρίσκεται στον αντίποδα της μέχρι τώρα ισχύουσας που έλεγε, ότι ασφάλεια σημαίνει ικανότητα να καταστρέφεις τους άλλους.

Η σημερινή προσέγγιση, της ανθρώπινης ασφάλειας, δίνει έμφαση στην εξάλειψη των κοινωνικοοικονομικών αιτίων των τριβών, υπογραμμίζει τη σημασία του σεβασμού των δικαιωμάτων όλων, προβάλλει τη συνανάπτυξη και συνασφάλεια όλων των πλευρών. Δεν αρκείται στη θέση, ότι ειρήνη είναι απλά η απουσία πολέμου. Συνδέει την ειρήνη με μία κρίσιμη μάζα προϋποθέσεων, που κάνουν τη ζωή άξια να τη ζεις.

Αμα καλοξετάσεις το πράγμα, υπάρχουν πολλές δραστηριότητες των γυναικών στη Βαλκανική για την ειρήνη, την αποκατάσταση των θυμάτων και για τη θεραπεία των πληγών του πολέμου και των εθνοκαθάρσεων. Η τύχη των προσφύγων, των ξεριζωμένων από τις εστίες τους προσώπων, γίνεται μέριμνα των οργανώσεων των γυναικών. Η εκπαίδευση των παιδιών και του πληθυσμού με την κουλτούρα της διαφορετικότητας, της ανεκτικότητας του "άλλου", αποτελεί σημαντική πλευρά της δράσης τους. Η επανασυμφιλίωση των κοινοτήτων, των εθνοτήτων, η συνύπαρξη ξεχωρίζει μεταξύ των δραστηριοτήτων. Παρά ταύτα, όλες αυτές οι επί μέρους δράσεις δεν έχει κατορθωθεί να γίνουν μεγάλα γεγονότα. Να αθροισθούν σε ένα

μεγάλο κίνημα υπέρ της ειρήνης και κατά των διακρίσεων. Κι αυτό είναι το ζητούμενο, η αγωνία και ανησυχία πολλών γυναικείων στελεχών.

Πώς θα γίνει η ειρήνη αμετάκλητη διαδικασία στην περιοχή;

Η συγκέντρωση στρατευμάτων με ό,τι αυτό συνεπάγεται (π.χ. άνθιση της πορνείας και εμπορίας των γυναικών), η δημιουργία των δήθεν κρατών (στην ουσία οντοτήτων), που δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν κάποιες προϋποθέσεις δημόσιας ασφάλειας, οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής προστασίας, δημιουργούν ασφυκτικές συνθήκες στη ζωή των γυναικών και των οικογενειών τους.

ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ αυτό βγαίνει από όλους τους πόρους της συζήτησης. Και κανένα Σύμφωνο Σταθερότητας δεν μπορεί να τη θεραπεύσει. Και πώς να πιστέψεις σε αυτό το Σύμφωνο, όταν η αξιοπιστία του θρυμματίστηκε από τις βόμβες; Και πώς να πιστέψεις στη διεθνή κοινότητα και τους θεσμούς της, όταν οι έξωθεν επεμβάσεις και παρεμβάσεις ρίχνουν λάδι στη φωτιά των αντιπαραθέσεων;

Ωστόσο, είναι παρήγορο να ακούς σε αυτές τις συνθήκες, φωνές υπέρ της ειρήνης, της συναδέλφωσης, του ανθρωπισμού...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

12/09/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Από την Πράγα -το ευρωπαϊκό Σιάτλ- στη Ν. Υόρκη, στην παγκόσμια πορεία των γυναικών ενάντια στη φτώχεια και τη βία λόγω φύλου.

Από τον Σεπτέμβρη της Πράγας στον Οκτώβρη της Ν. Υόρκης. Με έναν ενδιάμεσο σταθμό στις Βρυξέλλες, όπου στις 14 Οκτώβρη θα συρρεύσουν οι διεθνείς πορείες από έξι σημεία των βελγικών συνόρων.

Οι εκδηλώσεις των Βρυξελλών θα ολοκληρώσουν τις πολύμηνες (από τον Μάρτη του 2000 και πέρα) προετοιμασίες στην ευρωπαϊκή ήπειρο για τη μεγάλη διαδήλωση των γυναικών στη Ν. Υόρκη, όπου το 1857 οι κλωστοϋφαντουργίνες άνοιξαν τη σελίδα των διεκδικήσεων στον χώρο δουλειάς.

Είναι αλήθεια ότι η ιδέα της παγκόσμιας πορείας δεν καλλιεργήθηκε στη χώρα μας όσο έπρεπε, ανάλογα με τη σημασία της. Φταίμε γι' αυτό. Πολλές μου τηλεφωνούν για να μάθουν λεπτομέρειες. Ένα θέμα, βέβαια, είναι η συμμετοχή στο ίδιο το κορυφαίο γεγονός. Ένα άλλο είναι οι πρωτοβουλίες και οι εκδηλώσεις που μπορεί να κάνουν οι γυναίκες και οι φεμινιστικές οργανώσεις ανά χώρα ή ανά περιφέρεια, έτσι ώστε να εγγράψουν στην πολιτική ατζέντα τη φτώχεια των γυναικών και τη βία που ασκείται εις βάρος τους.

Βέβαια, το ταξίδι στη Ν. Υόρκη είναι δαπανηρό και για τα οικονομικά των ελληνικών οργανώσεων -που δεν τυγχάνουν κρατικής επιχορήγησης, όπως αλλού- σχεδόν ανέφικτο. Αλλά δεν προετοιμάστηκαν κιόλας, δεν αναζήτησαν πόρους, δεν άσκησαν πίεση στα κέντρα εξουσίας, που ενθαρρύνουν μόνο τις αβλαβείς συζητήσεις.

Και τα ευρωπαϊκά προγράμματα αποκλειστικά διοχετεύονται σε ημερίδες, διασκέψεις, σεμινάρια. Στο τέλος βαριέσαι τα ίδια και τα ίδια. Εντάξει, καταγράψαμε τα προβλήματα. Με τη δράση τι γίνεται;

Τέλος πάντων, επανέρχομαι στο θέμα της πορείας για να τονίσω ότι είναι πολύ σημαντικό γεγονός. Οι γυναίκες αποτελούν πάνω από το 70% των παγκόσμιων φτωχών. Ακόμη και ειδικός όρος υπάρχει (feminisation of poverty) για να θίξει το μέγεθος του προβλήματος. Η βία λόγω φύλου παίρνει τρομακτικές διαστάσεις, ενώ η εμπορία των γυναικών έχει λάβει τον χαρακτήρα διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος. Κάθε χρόνο 500.000 γυναίκες από την Κεντροανατολική Ευρώπη διακινούνται στη Δυτική, η πλειονότητα των οποίων υφίστανται σεξουαλική εκμετάλλευση. Η Ελλάδα αποτελεί πλέον χώρα προορισμού (ίσως και τράνζιτ) και τα "περάσματα" παράνομης εισόδου στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα έχουν καταστεί διαβόητα διεθνώς.

Η ζωή κυριολεκτικά πουλιέται και αγοράζεται στο χρηματιστήριο της έκπτωσης των αξιών, for nothing.

Να γιατί θα μαζευτούν οι γυναίκες στη Ν. Υόρκη. Για να εκφράσουν τη διαμαρτυρία τους και να διατρανώσουν τη θέλησή τους να αγωνιστούν ενάντια στα διάφορα συστήματα και εξουσίες που παράγουν τις ανισότητες και ασκούν ασφυκτικό έλεγχο στη ζωή των γυναικών. Για να πιέσουν τις κυβερνήσεις και τα διεθνή κέντρα των αποφάσεων να εφαρμόσουν τις αναγκαίες αλλαγές για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών και της ποιότητας της ζωής τους.

Με την παγκόσμια αυτή πορεία το διεθνές φεμινιστικό κίνημα εγκαινιάζει τον νέο αιώνα και τη νέα χιλιετία. Και μάλιστα εμφανίζεται αποφασισμένο να αλλάξει την καθεστηκυία τάξη, κύρια χαρακτηριστικά της οποίας είναι, επ' εσχάτων, η κοινωνική πόλωση και η βία, οι εντάσεις, οι πόλεμοι, η μετανάστευση, η οικολογική καταστροφή, η εμπορία των όπλων και των ναρκωτικών.

Φτάνει πια!

Η ζωή δεν είναι τιμωρία!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/09/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Άκου τι ακούει κανείς!

Εμπρηστής εθελοντής πυροσβέστης!

Η αποθέωση της ενότητας των αντιθέτων. Αναρωτιέμαι μήπως εκείνος ο μακαρίτης συντηρητικός πολιτικός είχε τελικά δίκιο που έβλεπε τον κόσμο ως φρενοκομείο. Μήπως, τελικά, παραφρόνησε το Ελλάς;

Θέλω να σκεφθώ κάτι πιο ανώδυνο, μα δεν μπορώ. Έχεις αντιληφθεί τι συνέβη όλο το καλοκαίρι; Εθνική καταστροφή. Κάηκαν τα πάντα, δάση και καλλιέργειες. Σπίτια και ζωντανά. Η πανίδα και η χλωρίδα. Χάθηκαν ανθρώπινες ζωές. Τραγικές φιγούρες οι γερόντισσες και οι γέροντες, να κλαίνε ανήμπορες και ανήμποροι πάνω από τα σκουπίδια. Μεσίστιες έπρεπε να είναι οι σημαίες και οι καμπάνες πένθιμα να ηχούν απ' άκρη σ' άκρη στη χώρα.

Σκέφτομαι τους περσινούς σεισμούς και τον πόνο που προκάλεσαν. Και ύστερα αναλογίζομαι τις φετινές καταστροφές. Δεν ξέρω τι είναι χειρότερο, αλλά τουλάχιστον ο σεισμός είναι ένα φυσικό φαινόμενο που δεν μπορείς να προβλέψεις. Οι φωτιές όμως αυτού του είδους βοούν ότι έχεις να κάνεις με εσκεμμένη ανθρώπινη ενέργεια στις πλείστες περιπτώσεις. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, εξαγγέλθηκε η κυνηγετική περίοδος, για να μη μείνει "λίθος επί λίθου".

Έχω ένα αίσθημα βαθύτατης θλίψης έως απόγνωσης. Σαν να χάθηκε αγαπημένο πρόσωπο. Και μαζί ντροπής. Και οργής. Φταίνει, λέει, τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Και στη Ρωσία... τσετσένιος δάκτυλος αναγνωρίζεται πίσω από όλα τα δεινά. Και κάποτε άλλοτε έφταιγαν οι Εβραίοι για τη στενότητα στην αγορά και στην πρωταυγή της ιστορίας έφταιξε η Εύα για την πτώση του Αδάμ. Και γενικώς ειπείν, όταν δεν έχεις έναν από μηχανής θεό, είναι σοφό και πρακτικό να αναζητείς έναν αποδιοπομπαίο τράγο.

Αναλογίζομαι τα αίτια αυτής της τραγωδίας που είναι δύσκολο να εξηγήσεις και στους ξένους, ξέρεις. Σε κοιτάνε απορημένοι, δεν πιστεύουν στα μάτια τους. Οργανωμένα συμφέροντα, τους λες. Οργανωμένο έγκλημα, για να κυριολεκτούμε. Είναι σίγουρο ότι υπάρχουν σοβαρότατες πολιτικές ευθύνες πίσω από αυτό το διαρκές έγκλημα. Αλλά δεν θέλω να σταθώ εκεί τώρα. Θέλω να ασχοληθώ με μια άλλη πλευρά αυτής της υπόθεσης, που μου φαίνεται ότι προσφέρει την άκρη του νήματος. Είναι το κλίμα στην κοινωνία. Η όλη ατμόσφαιρα. Η νοοτροπία της εκμετάλλευσης μέχρι εκμηδένιση της φύσης που έχει επικρατήσει. Κι αυτό φαίνεται παντού. Δεκάδες π.χ. περιστασιακοί ψαράδες - τουρίστες ρίχνουν αθερινόδικτα. Ο στρατός των λουομένων στις παραλίες εγκαταλείπει τα σκουπίδια του ψυχρώ. Στα ρείθρα των αστικών οδών και επαρχιακών δρόμων τα πλαστικά μπουκάλια και τα χαρτιά προσδίδουν εικόνα τριτοκοσμικής μιζέριας σε μια πανέμορφη χώρα που ζει από το τουριστικό συνάλλαγμα.

Μα τι κάνουν οι δήμοι; Είναι η πρώτη αντίδραση. Ποιοι ασυνείδητοι τα ρίχνουν όλα αυτά, είναι η δεύτερη. Δεν είναι τόσο απλό το θέμα. Δεν είναι ζήτημα τυπικής καλής συμπεριφοράς. Μια τρομακτική έλλειψη κοινωνικότητας αναδύεται μέσα από όλο αυτό το χάλι. Μια άγρια εγωιστική επιθετικότητα.

Δυστυχώς, η κοινωνία ανέχεται τις φωτιές, τις σιγοντάρει. Ναι, ναι, μην σου κακοφαίνεται, διότι νομιμοποιεί το "άρπαξε να φας και κλέψε νά 'χεις". Όσο αυτή η "φιλοσοφία" δεν καταπολεμάται και δεν εκριζώνεται, όλα τα άλλα μέτρα θα είναι απλώς ημίμετρα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/08/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Η τραγωδία του πυροκίνητου υποβρύχιου "Κουρσκ" ξαναθύμισε στην εμβρόντητη ανθρωπότητα τι σημαίνουν τα πυρηνικά όπλα και η πυρηνική ενέργεια. Με τη λήξη της εποχής της διπολικής αντιπαράθεσης σαν να ξεχάσαμε τον πυρηνικό κίνδυνο. Ατόνησαν και τα κινήματα που αγωνίζονταν για την κατάργηση των πυρηνικών.

Η πτώση του τείχους τροφοδότησε τις ελπίδες για μια μεταψυχροπολεμική ειρηνική εποχή διεθνούς συνεργασίας. Άρκεσαν μερικά χρόνια για να αντιληφθούμε ότι οι δυνατότητες που εμφάνισε το τέλος του Ψυχρού Πολέμου γλίστρησαν μέσα από τα χέρια μας. Μαράθηκαν οι προσδοκίες. Μια νέα φάση ψυχροπολεμικής έντασης δρομολογείται. Ένα νέο κυνηγητό των εξοπλισμών. Τι αφελείς υπήρξαμε που νομίσαμε ότι έπαυσε το παιχνίδι της παγκόσμιας ισχύος. Ίσα - ίσα, σήμερα εντάθηκε στο έπακρο ο ανταγωνισμός και η συγκέντρωση της εξουσίας.

Είναι, λοιπόν, καιρός να ξαναδούμε τα θέματα αυτά, της ανόδου του милитарισμού στον κόσμο, και να οργανώσουμε την αντίδραση και αντίστασή μας.

Σε άλλες χώρες, όπως στον Καναδά, υπάρχει πολύ καλά οργανωμένο κίνημα γυναικών για την ειρήνη και τον αφοπλισμό. Εδώ τα τελευταία χρόνια παραβλέψαμε αυτήν την ουσιαστική παράμετρο των αγώνων μας.

Για να μπούμε λίγο στο κλίμα, ανέσυρα για χάρη σου ένα κείμενο απόφασης της ειδικής συνόδου των γυναικών στα Ηνωμένα Έθνη με αφορμή την 8η Μαρτίου του 2000, την πρώτη Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας του 21ου αιώνα. Η απόφαση αυτή αναφέρεται στην εξάλειψη των ατομικών όπλων από τα εθνικά οπλοστάσια, καθώς και όλων των μειζόνων όπλων μαζικής καταστροφής.

Οι γυναίκες κάνουν έκκληση για την κατάργηση των πυρηνικών, διότι:

- * τα πυρηνικά όπλα είναι αυτοκαταστροφικά, γενοκτονικά και περιβαλλοντοκτόνα,
- * οι γυναίκες, και άλλοτε και τώρα, είναι αποκλεισμένες από την πυρηνική επιστήμη, τους θεσμούς και τις πρακτικές που αυτή έχει εμπνεύσει,
- * τα πυρηνικά έχουν δημιουργηθεί σε συνθήκες απόλυτης μυστικότητας,
- * τα πυρηνικά συμπυκνώνουν την πιο ακραία μορφή милитарισμού και τη σφαλερή αντίληψη ότι ασφάλεια σημαίνει ικανότητα να καταστρέφεις τους άλλους,
- * τα πυρηνικά, χάρις στην απόλυτη φύση της καταστρεπτικής τους ικανότητας, κάνουν τα συμβατικά ή τους "ήσσονες πολέμους" να φαίνονται λιγότερο φρικιαστικοί και γι' αυτό πιο δικαιολογημένοι,

* οι πυρηνικές δυνάμεις, χάρις στις διαρκείς οικονομίες πολέμου, είναι υπεύθυνες για το 80% του εμπορίου των συμβατικών όπλων,

* τα πυρηνικά παραβιάζουν τον διεθνή νόμο και τον κανόνα αξιών που τα Ηνωμένα Έθνη έχουν αναπτύξει και ευλαβικά τηρούν μέσω των συμβάσεων για το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των γυναικών κ.λπ.,

* τα πυρηνικά κοστίζουν τρισεκατομμύρια δολάρια και έχουν προκαλέσει μαζική μόλυνση του περιβάλλοντος, της τροφής μας και των γονιδίων που περνάνε στις μελλοντικές γενιές,

* τα πυρηνικά έγιναν σύμβολο της πολιτικής ισχύος, με την επιδαψίλευση γοήτρου σε κείνα τα κράτη που μπορούν να προκαλέσουν μαζική καταστροφή του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

Αυτά πιστεύουν οι γυναίκες και ζητούν ριζική αλλαγή της αντίληψης για την ειρήνη και ασφάλεια, επαναπροσδιορισμό των όρων και, βεβαίως, των πολιτικών. Που σημαίνει ότι αλλού πρέπει να αναζητηθεί η ασφάλεια στον κόσμο: Στη συνανάπτυξη και στη συνεργασία. Στον αποκλεισμό του πολέμου ως μέσου επίλυσης των διαφορών. Στην εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην ανακατανομή και ανατοποθέτηση των πόρων, από τα όπλα στους τομείς κοινωνικής ανάπτυξης και ασφάλειας.

Αυτή η στρατηγική μου φαίνεται η πιο ελκυστική. Τι λες;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/08/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Πέρασε κιόλας ένας χρόνος από τις εφιαλτικές εκείνες ώρες των σεισμών στην Τουρκία. Σεισμοί που είχαν θετικές πολιτικές προεκτάσεις. Η "διπλωματία των σεισμών" έδωσε νέα ώθηση στη διπλωματία των πολιτών και των πόλεων. Κόσμος πάει κι έρχεται. Άλλαξε η ψυχολογία. Μέσα από τη φυσική καταστροφή ξεπήδησε μια νέα αίσθηση της πραγματικότητας, μια κατανόηση της απλής αλήθειας ότι σε τελική ανάλυση κοινή είναι η μοίρα των ανθρώπων και ότι οι όποιες διαφορές έχουν τα όριά τους.

Τι μας εμποδίζει να κάνουμε την εκτίμηση αυτή προϊόν της βιωματικής μας εμπειρίας;

Βουνά από προκαταλήψεις, ιδεοληψίες, δόγματα.

Η ελληνοτουρκική φιλία έγινε κάτι σαν μόδα. Προτιμότερο αυτό από το ψυχροπολεμικό κλίμα και την εκτόξευση των απειλών και του casus belli. Προτιμότερες οι υπερβολές στην εκδήλωση φιλίας από τις κραυγές των εθνικιστών και των σωβινιστών και από τις δύο όχθες.

Μου προκαλεί αλγεινή εντύπωση που κάποιοι λυπούνται και στενοχωριούνται γι' αυτή τη φορά των πραγμάτων. Σαν να αισθάνονται άβολα που είναι εκτός ψυχροπολεμικού κλίματος. Σαν να απειλούνται από αισθήματα και ιδέες, που στο κάτω - κάτω είναι σύμφυτες με το αληθινό συμφέρον των πολιτών των δύο χωρών και που θεωρούνται φυσιολογική εκδήλωση ωρίμων ανθρώπων. Γιατί, δηλαδή, το μίσος πρέπει να είναι η φυσιολογική σχέση ανάμεσα στους λαούς;

Γιατί πρέπει αυτό ακριβώς να αποτελεί την πρώτη ύλη για θερμές συρράξεις, για το κυνηγητό των εξοπλισμών;

Με τη φιλία, λένε μερικοί, δεν θα λυθούν τα προβλήματα.

Ναι, είδαμε και πώς λύθηκαν μέχρι τώρα με το μη πόλεμος - μη ειρήνη...

Είναι, λέει, παγίδα της Άγκυρας τα χαμόγελα και οι χειραψίες.

Τι να πεις τώρα; Ότι μας έλειψε κι αυτή ακόμη η καλή συμπεριφορά; Δηλαδή νοσταλγούμε κάποιοι τις βρισιές; Όχι, δεν επιθυμούμε -και είμαστε πολλοί και πολλές- την επιστροφή στην εποχή των ύβρεων και των απειλών. Είναι κι αυτό ξεχωριστό πολιτικό μέγεθος.

Μα υπάρχουν τα προβλήματα, λένε επίσης. Ασφαλώς και υπάρχουν. Αν όμως νομίζει κανείς ότι θα καθίσει στο τραπέζι των συνομιλιών χωρίς να έχει δημιουργηθεί μια ατμόσφαιρα συνομιλιών, ένα κεφάλαιο αξιοπιστίας, ε, τότε περιττεύουν τα όποια σχόλια.

Υπακούμε στον αμερικανικό παράγοντα, λέγεται επίσης. Δηλαδή περιμένουμε να μας υπαγορεύσουν ή να μας επιβάλουν μια πολιτική τρίτοι, όταν εμείς οι ίδιοι αντιλαμβανόμαστε πως είναι για το συμφέρον μας;

Και έπειτα είναι και το άλλο. Αν οι κινήσεις τρίτων είναι στην επιθυμητή για σένα κατεύθυνση, γιατί είναι a priori απορριπτές;

Θα μου πεις, γιατί επαναφέρεις αυτά τα θέματα, εν πολλοίς αυτονόητα; Διότι έχω βαρεθεί όλο το καλοκαίρι να τα ακούω στις κοινωνικές συντροφίες. Έχω αηδιάσει πια με τη μισαλλοδοξία. Έχω μπουχτίσει με τις διαιρέσεις, παλιές και νέες, εφευρισκόμενες, εισαγόμενες, καλλιεργούμενες. Έχω βαρεθεί με τις γρήγορες εναλλαγές εκδηλώσεων φιλίας και μίσους, εθνικισμού και διεθνισμού.

Εάν είναι να ακολουθήσουμε τον δρόμο τού "να τα βρούμε" -που εσύ κι εγώ προκρίνουμε- να επωμιστούμε την ευθύνη της απόφασης και της στρατηγικής αυτής. Γιατί θέλει σχεδιασμό.

Και μάλιστα σοβαρό...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/07/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Τι να πάρεις μαζί στις διακοπές; Τις "Εννιά Γυναίκες" της Ζωής Σπυροπούλου, οπωσδήποτε...

Εννιά Γυναίκες, εννιά τύποι γυναικών. Εννιά πορτρέτα. Αντιπροσωπευτικά.

Κατά τη συγγραφέα: "Όλοι, κάπου, έχουμε γνωρίσει τις Εννιά Γυναίκες. Κάπου τις έχουμε συναντήσει. Στις μεγαλουπόλεως, στη γειτονιά που μεγαλώσαμε, στις μικρές επαρχιακές πόλεις που τριγυρνάμε τα καλοκαίρια... Πρόσωπα αδικαίωτα και ασυμβίβαστα. Παγιδευμένα, εξαρτημένα από το παρελθόν, δίχως παρόν και μέλλον. Πρόσωπα χρεωμένα να υποστούν. Πρόσωπα του δούναι, όχι του λαβείν..."

Ακριβώς έτσι είναι. Θα πρόσθετα τραγικές κατά βάθος μορφές, που γίνονται ακόμη τραγικότερες, στο βαθμό που δεν συνειδητοποιούν τη θέση τους, την τραγική τους μοίρα. Θεωρούν περίπου φυσιολογικά όλα όσα υφίσταται μέσα σε έναν προαιώνιο άδικο καταμερισμό των ρόλων των δύο φύλων. Όπου ο άνδρας έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων, το πρόσταγμα, έστω κι αν συχνά αποδεικνύεται λίγος στη θέση του εξουσιαστή, έστω κι αν η ζωή η ίδια αναδεικνύει το δυναμισμό και την αντοχή της γυναίκας.

Σου έχω πει κι άλλοτε, μου αρέσει, όταν οι γυναίκες γράφουν λογοτεχνία. Και πιο πολύ μου αρέσει, όταν γράφουν για τη Γυναίκα. Και μάλιστα, όταν γράφουν γι' αυτήν, για τα χίλια της πρόσωπα, από θέση κατανόησης.

"Προσπάθησα να τις υπερασπιστώ, γράφει η Ζωή Σπυροπούλου. Και πράγματι, λάτρεψα τις αφηγήσεις της, γιατί διακρίνονται από το ήθος της αλληλεγγύης του φύλου. Και σε βεβαιώ, δεν είναι θέμα τεχνικής, δεν είναι υποκριτική προσέγγιση, δεν είναι υπαγόρευση της μόδας. Το ήθος βγαίνει αυθόρμητα μέσα από μια ολόκληρη στάση ζωής, όπου ο αγώνας για τη βελτίωση της κοινωνικής θέσης της είναι συστατικό στοιχείο του αγώνα για την πρόοδο. Για να γράφεις έτσι για τη γυναίκα, μακριά και πέρα από τους παραμορφωτικούς φακούς της κυρίαρχης πατριαρχικής αντίληψης, πρέπει να 'χεις πονέσει για το φύλο, να έχεις συμμεριστεί τις αγωνίες και προσδοκίες του. Να 'χεις φθάσει σε επίπεδα αυτοσυνειδησίας.

"Αν και δεν έχουν καμιά σχέση αναμεταξύ τους, οι ιστορίες τους κάπου συναντιούνται, έχουν κάτι κοινό. Και οι εννιά είναι Γυναίκες... ευαίσθητες και αισθαντικές σαν τις Μούσες του μύθου", λέει η συγγραφέας.

Και οι ιστορίες, προσθέτω εγώ, δίνονται λιτά με μια δουλεμένη ελληνική γλώσσα και αναδίνουν άρωμα ελληνικότητας.

Ας δώσουμε ένα μικρό δείγμα γραφής...

"Όταν μου έρχεται στο μυαλό η Ερατώ ακόμη και σήμερα, ύστερα από τόσα χρόνια, δεν μπορώ να τη φανταστώ ξεκομμένη από τη γειτονιά της, εκείνη την εργατική προσφυγογειτονιά. Σπιτάκια πανομοιότυπα, χαμηλά, κατασκευασμένα μ' εργολαβίες του υπουργείου σε τσιφούτικα οικόπεδα, στην άκρη της πόλης, μια γειτονιά με όλες τις προδιαγραφές για να γίνει γκέτο των φτωχών και καταφρονεμένων.

Όμως, αυτοί οι άνθρωποι πήραν αυτό που με τόση τσιγκουνιά τους, παραχώρησαν και τ' αγαπήσανε. Φύτεψαν φτέρες και γεράνια και βιγκόνιες, στόλισαν τα πεζοδρόμια με γλάστρες κι ασβεστωμένους ντενεκέδες, τ' ασπρίσανε με ασβέστη και τα κάνανε σαλόνια, γιατί στα σπίτια μέσα δεν περίσσευε σπιθαμή για σαλόνι, μόνο υπνοδωμάτια ήτανε για δύο και τρία άτομα το καθένα. Τα σπίτια μέσα μοσκοβολούσανε πάστρα και λεβάντα και γλυκό μελιτζανάκι.

Και τα απογεύματα, σαν έπεφτε ο ήλιος, οι άντρες βγάζανε καρέκλες εκεί έξω, να κουβεντιάσουνε με τους γειτόνους, να τους καλέσουνε για καφεδάκι ή ούζο ή να πειράζουνε τον αντικρινό..."

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/07/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Ποια είναι άραγε η προσέγγιση του Κυπριακού από την οπτική τού φύλου; Ζωηρή εξελισσόταν η συζήτηση στη φεμινιστική συντροφιά.

Και άρκεσε να βρεθώ για λίγες μέρες στην Κύπρο, παραμονές της επετείου του χουντικού πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής και να αντικρίσω τις "γυναίκες στα μαύρα" να περιφέρουν -26 χρόνια τώρα- το αρχικό τραγικό ερώτημα: Πού είναι ο αγνοούμενος γιος μου, ο αγνοούμενος σύζυγος;

Να αμέσως - αμέσως μια πτυχή του Κυπριακού που ακουμπά στο φύλο. Οι εξελίξεις που έλαβαν χώρα στην τελευταία φάση του τρίτου γύρου των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών στη Γενεύη φαίνεται πως δεν είναι ευοίωνες. Οι κατατεθείσες "σκέψεις" του κ. Αλβάρο Σότο, ειδικού συμβούλου του γ.γ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό, νοθεύουν τη βάση της \\διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας\\. Ενισχύουν την τ/κ θέση για συνομοσπονδία και χωριστή κυριαρχία.

Το κίνημά μας -φεμινιστικό και γυναικείο- από θέση αρχών φυσιολογικά στηρίζει:

* Τη λύση του Κυπριακού προβλήματος και τον τερματισμό του απαράδεκτου status quo που στηρίζεται στη στρατιωτική εισβολή, τη βία και την κατοχή. Ο φεμινισμός αρνείται τη βία ως τρόπο άσκησης πολιτικής και επίλυσης διαφορών. Αρνείται το милитарισμό και το κινήγι των εξοπλισμών.

* Ένα τέτοιο περιεχόμενο λύσης που να εξασφαλίζει το μαζί, χωρίς να αίρεται η τοπική αυτονομία, που να δημιουργεί τους όρους για ελεύθερη μετακίνηση, εγκατάσταση και απόκτηση περιουσίας.

Ο φεμινισμός είναι υπέρ της διαφορετικότητας, υπέρ της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης.

* Οριστική εγκατάλειψη του милитарισμού, των υπερεξοπλισμών, αποστρατικοποίηση της νήσου. Η "πυραυλοποίηση" του Κυπριακού έγινε αιτία για απώλεια χρόνου και συντέλεσε στον αποπροσανατολισμό από την ουσία της υπόθεσης.

* Στήριξη της πολιτικής της επαναπροσέγγισης των δύο κοινοτήτων, στην οποία οι μη κυβερνητικές οργανώσεις παίζουν σημαντικό ρόλο. Ιδιαίτερα οι γυναικείες οργανώσεις πασχίζουν πράγματι να καλλιεργηθεί κλίμα αμοιβαίας κατανόησης και κοινού συμφέροντος. Γίνονται σπουδαίες και συγκινητικές συνεντεύξεις.

* Απομόνωση των ακραίων εκείνων φωνών που, παραβλέποντας τη σημερινή πραγματικότητα, θέτουν μαξιμαλιστικούς και σουρεαλιστικούς στόχους περί "ενιαίου" κράτους, όπου η τ/κ κοινότητα περιέργως διαγράφεται.

Σου δίνω μερικά ενδεικτικά παραδείγματα μιας προσέγγισης του προβλήματος. Θα μου πεις, μα γιατί αυτή να είναι γυναικεία;

Μάλιστα, είναι ευρύτερη...

Ας σταματήσουμε, όμως, εδώ, για να κάνουμε χώρο στην αλληγορία της ποίησης:

|Σαν έπεσε η βαλανιδιά

άλλοι κόψανε ένα κλαδί, το μπήξανε στο χώμα.

Καλώντας για προσκύνημα στο ίδιο δέντρο,

άλλοι θρηνούσαν σ' ελεγεία

το χαμένο δάσος, τη χαμένη τους ζωή,

άλλοι φτιάχνανε συλλογές από ξεραμένα φύλλα,

τις δείχνανε στα πανηγύρια, βγάζανε το ψωμί τους,

άλλοι διαβεβαίωναν τη βλαπτικότητα των φυλλοβόλων

διαφωνώντας όμως στο είδος ή και στην ανάγκη αναδάσωσης,

άλλοι, μαζί κι εγώ, υποστήριζαν πως όσο υπάρχουν

γη και σπόροι υπάρχει δυνατότητα βαλανιδιάς.

Το πρόβλημα του νερού παραμένει ανοιχτό.|

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

15/07/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Όχι τα δικά τους αυτή τη φορά. Της παραγωγής τους. Του εργοστασίου στο οποίο εργάζονται στη Μανίλα. Δώδεκα ώρες δουλειά σε πνιγηρή ατμόσφαιρα, χωρίς κλιματισμό, με ένα ψευτοσάντουιτς για γεύμα. Με ευτελισμένο μεροκάματο εις δόξαν των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων και βεβαίως του νέου αιώνα που ανέτειλε φέρελπις...

Βλέπεις, οι θείτσες πολυεθνικές αξιοποιούν τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα για να εγκαταστήσουν την παραγωγή τους εκεί όπου φθηνότερα. Δεν λέμε, άλλωστε, ότι ο πλανήτης είναι πια ένα μεγάλο χωριό; Άσε που με τη φτώχεια και υπανάπτυξη που υπάρχει σε μεγάλο μέρος του πλανήτη μπορεί να ανακηρυχθούν και εθνικοί ευεργέτες, μιας και δίνουν κάποιες θέσεις εργασίας στους χειμαζόμενους ντόπιους πληθυσμούς.

Με συγκλόνισε αυτή η πράξη των Φιλιππινέζων εργατριών. Για φαντάσου 12 ώρες δουλειά! Κι εμείς μιλάμε για 35ωρα. Δηλαδή πού πάνε οι εργατικές κατακτήσεις του 20ού αιώνα; Είναι δυνατόν να οδηγούμαστε στο σημείο απ' όπου η εργατική τάξη ξεκίνησε;

Είναι φανερό, δεν μας φτάνουν τα μέσα για να αμυνθούμε μπροστά σε ένα επιθετικό κεφάλαιο, που κινείται παγκόσμια με τρομακτική άνεση. Γιατί, αν είχαμε συντονισμό ως κίνημα -συνδικαλιστικό, γυναικείο, καταναλωτών ή ό,τι άλλο- θα έπρεπε τώρα να προβούμε σε πράξεις εκφοβισμού, προειδοποίησης και τέλος μποϊκοτάζ των προϊόντων αυτής της πολυεθνικής εργοδοσίας. Αυτό σημαίνει αλληλεγγύη και συμπαρατάση επί της ουσίας. Αλλιώς, το να στείλεις ένα τηλεγράφημα συμπαρατάσης λίγο τόπο πιάνει -αν το κάνουμε κι αυτό.

Συζητούσα προχθές με φίλο συνδικαλιστή και μου διεκτραγωδούσε την κατάσταση στο δικό μας συνδικαλιστικό κίνημα. Περνάμε τη δική μας κρίση, πού χώρος για τέτοιες κινήσεις... Κι όμως, η διεθνοποίηση του κινήματος δεν είναι κάτι που μπορεί να προστίθεται στο τέλος, ένα πράγμα σαν επιδόρπιο. Δεν είναι κάτι "έξωθεν". Για μένα είναι εγγενές φυσιολογικό χαρακτηριστικό του κινήματος και προϋπόθεση της ανάπτυξής του. Με απασχολεί, τελευταία, πάρα πολύ σε τι σχήματα -πολιτικά και κοινωνικά- επενδύουμε. Σε τι μορφές πάλης; Παραμένει αιτούμενο η \\
αναποτελεσματικότητα της δράσης\|. "Φαίνεται" αυτή; Και τι να κάνουμε για να γίνει αισθητή; Πώς όλα αυτά τα ρυάκια θα συρρεύσουν σε έναν ορμητικό χείμαρρο;

Μου είπε προχθές η Βάσω ότι εγώ "παλεύω. Έχω ήσυχη τη συνείδησή μου". Φτάνει, άραγε, αυτό; Εκεί που έχουμε φτάσει; Δεν βλέπεις τι γίνεται; Το κεφάλαιο αισθάνεται εντελώς ανεξέλεγκτο. Και θα ήταν ακόμη πιο ωμό, αν δεν φοβόταν το αυθόρμητο ξέσπασμα των μαζών (το λέω έτσι βαρύνδουπα, παρ' ότι ο όρος μάζα δεν με εκφράζει). Μεταβλήθηκε, φιλενάδα, ο συσχετισμός κεφαλαίου - εργασίας. Η Οκτωβριανή Επανάσταση καταχωνιάζεται στις άκρες της ιστορικής μνήμης ως

ενοχλητική ανάμνηση. "Ο γέγονε, γέγονε" σου λέει, πάμε παραπέρα, απαλλαγμένοι από τα γελοία αιτήματα των προλεταρίων.

Και είναι κρίμα κι άδικο, τώρα που η ανθρωπότητα έφτασε σε τέτοια αυτοσυνειδησία ώστε να αναγνωρίζει δικαιώματα σε κάθε κοινωνική μειοψηφία ή ιδιαίτερη κατηγορία, σε κάθε μειονότητα, τώρα ακριβώς να μην υπάρχουν προς διάθεση τα κοινωνικοοικονομικά μέσα και οι πολιτικές προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων. Είναι αντίφαση τελικά, μέγα ρήγμα μεταξύ ιδεών και πραγματικότητας. Έτσι θα το αφήσουμε αυτό;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/07/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Δροσερή κι ανάλαφρη ήταν η συνάντησή μου με μια θαυμάσια γυναίκα της Κίνας την Τσιν Μπαϊλάν, ζωγράφο και αντιπρόσωπο του λαού στο 9ο εθνικό Λαϊκό Συνέδριο. Και μαζί εξόχως ενδιαφέρουσα. Μια γυναίκα γεμάτη ζωή, που ξεχνάς ότι είναι καθισμένη σε αναπηρικό καροτσάκι. Μια γυναίκα δημιουργό, που ταξιδεύει ανά τον κόσμο, πρέσβειρα της μεγάλης τέχνης της πατρίδας της.

Ξεκινάμε την κουβέντα από -τι άλλο;- τη Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες που έγινε στο Πεκίνο, το 1995. Κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης αυτής οργανώθηκε έκθεση έργων της Τσιν Μπαϊλάν, όπου έγινε επίδειξη της τεχνικής της.

Μου έρχονται στο νου όλα όσα έζησα εντός και εκτός των αιθουσών της Συνδιάσκεψης. Φαίνεται ότι η Διάσκεψη του Πεκίνου έγραψε τη δική της ιστορία, άφησε το δικό της ίχνος στη συνείδηση των γυναικών όλου του κόσμου, μαζί και των Κινέζων γυναικών. Κοιτάζουμε μαζί το φωτογραφικό άλμπουμ και, επιστρατεύοντας τα κινέζικα της Φωνούλας Κ., τα αγγλικά των υπολοίπων, τα αυτοδίκαια ρωσικά της συνοδού της Τσάο Μιν, ανταλλάσσουμε ιδέες και σκέψεις για τη θέση της γυναίκας στον κόσμο, για τη φιλία των λαών, για την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης των σχέσεων μεταξύ των χωρών μας.

Μαθαίνουμε για τη ζωή της τα τελευταία τριάντα χρόνια. Η καλλιτεχνική δημιουργία της είναι αφιερωμένη στη ζωγραφική παραδοσιακών κινέζικων πινάκων με γυναικείες μορφές από την ιστορία, τους μύθους και τους θρύλους της Κίνας. Είναι π.χ. συνθέσεις σε μετάξι και χαρτί, έργα που έχουν εκτεθεί ανά τον κόσμο. Η σειρά μάλιστα των ζωγραφικών έργων της "Επιφανείς Γυναίκες της Κινέζικης Ιστορίας" επιλέχθηκε για να κοσμήσει το ημερολόγιο της Παγκόσμιας Διάσκεψης του Πεκίνου που μοιράστηκε στις/στους αντιπροσώπους των 187 χωρών. Φαντάσου ότι και σε μια άκρως πατριαρχική κοινωνία, όπως η κινέζικη, κάποιες γυναίκες σημάδεψαν τη διαδρομή της ιστορίας...

Ποιο είναι το μυστικό της επιτυχίας της; Αφιέρωση στον σκοπό, σκληρή εργασία και επιμονή θεωρεί, ότι είναι τα κλειδιά της επιτυχίας της. Ο ανθρωπισμός και η ευαισθησία της, η αγάπη για τη ζωή, θα προσέθετα εγώ, μετά τη δίωρη συζήτησή μας.

Μας έδωσε ένα μάθημα η Τσιν Μπαϊλάν, μία από τις 1.000 επιφανέστερες γυναίκες του πλανήτη, κατά το περιοδικό Δημοκρατία και Ισότητα, Διακεκριμένη καλλιτέχνης της Κίνας. Ένα μάθημα ζωής και δράσης. Μάθημα για τα όρια των δυνατοτήτων μας ως γυναίκες αλλά και ως ανθρώπινα όντα. Κάθε φορά, λοιπόν, που λιποψυχούμε, που θεωρούμε ότι δεν γίνεται τίποτε, δεν έχουμε παρά να σκεφτόμαστε το παράδειγμα ζωής και δημιουργίας της Τσιν Μπαϊλάν, από το μακρινό αλλά και συγχρόνως τόσο κοντινό Σενγιάνγκ. Ένα παράδειγμα που υπερβαίνει και εκείνο το σύνθημα της φεμινιστικής σχολής της αισιοδοξίας: Είμαι γυναίκα: Θέλω να γίνω όσα επιθυμώ και μπορώ να γίνω!

Καθώς η κουβέντα μας πλησιάζει στο τέλος και την αποχαιρετούμε για τη Δαμασκό ανανεώνουμε τις ευχές μας να συναντηθούμε ξανά επί κινεζικού ή και ελληνικού εδάφους.

Βλέπεις, ο αγώνας για την κοινωνική επιβεβαίωση των γυναικών δεν γνωρίζει σύνορα.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/07/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Χαρμόσυνα νέα!

Στη Μάνη ΚΑΤΙ κινείται!

Την επέτειο της ιστορικής Μάχης του Δυρού αποφάσισε να εορτάσει ο δήμος Οιτύλου Μάνης και η Ν.Α. Λακωνίας. Μιλάμε για μεγάλη λαμπρότητα κατά το διήμερο 23-25 τρέχοντος.

Γενικός σημαιοστολισμός, φωταγώγηση, κωδωνοκρουσίες, επίσημη δοξολογία, επιμνημόσυνη δέηση, κατάθεση στεφάνων, απαγγελία ποιημάτων, παρουσία των αρχών του τόπου, απονομή τιμητικής πλακέτας στην ομιλήτρια. Θα μου πεις γιατί τα λες αυτά;

Πρώτον, διότι στη μάχη του Δυρού οι γυναίκες της Μάνης κατατρόπωσαν τον εχθρικό στρατό!

Δεύτερον, η πανηγυρική ομιλία ανετέθη στη ΝΑΝΤΙΑ ΣΕΡΕΜΕΤΑΚΗ, η οποία εγκαίνιασε την εκφώνηση πανηγυρικού λόγου στη Μάνη από γυναίκα!

Βήματα προόδου, λοιπόν, εν μέση Μάνη!

Και ασφαλώς, δεν είναι τυχαία η επιλογή της Νάντιας. Μανιάτισσα η ίδια, πολιτισμική ανθρωπολόγος και ερευνήτρια, συγγραφέας σπουδαίων βιβλίων, ασχολήθηκε με τη Μάνη όσο λίγοι/ες. Έχω μπροστά μου το βιβλίο της η \\"Τελευταία λέξη\\", που όσο καταφεύγω σε αυτό τόσο πιο βαθύ και διεισδυτικό το βρίσκω, ακριβώς διότι δεν είναι μία "ουδέτερη" δηλ. ανδρική η/και ανδροκρατική εθνογραφία της Μάνης, αλλά μια έμφυλη προσέγγιση.

Ας προσφύγουμε στα κείμενα από την "Τελευταία λέξη", για να δούμε πως η γυναικεία αντίληψη προσλαμβάνει τα γεγονότα:

"Εγώ είμ' η Βέργα τ' Αλμυρού

κι όσα με βρούσι τα μπορού

τ' έχου κοιλιά τη πιθαρός

κι όλα τα κάνω χαραμπό

τα ρίχνου και στη θάλασσα"

Η Βέργα και ο Αλμυρός είναι οι τοποθεσίες όπου έλαβε χώρα η περίφημη μάχη μεταξύ μανιάτικων γενών και του εισβολέα τουρκικού στρατού κατά την Ελληνική

Επανάσταση του 1821. Σε όλες τις ιστορικές περιγραφές, η μάχη του Αλμυρού εξυμνείται ως ανδρική νίκη - οι γυναίκες βοήθησαν, πολεμώντας με τα δρεπάνια τους στο Δυρό για να εμποδίσουν ένα δεύτερο τουρκικό στρατό να κατακτήσει τη Μέσα Μάνη όσο οι άνδρες πολεμούσαν στον Αλμυρό. Οι παραπάνω στίχοι αναμορφώνουν τη μάχη ως γυναικεία ιστορία.

Με τον πρώτο στίχο, η μοιρολογίστρια γίνεται, όχι απλώς η μάχη, αλλά ο τόπος όπου έγινε η μάχη. Γίνεται η Βέργα του Αλμυρού. [Οι άνδρες καταλαμβάνουν τόπους, οι γυναίκες γίνονται οι χώροι]. Κατανοεί το συγκεκριμένο γεγονός και τόπο μέσω του σώματός της - το σώμα της περιβάλλει το γεγονός και τον χώρο.

Με τον δεύτερο στίχο δηλώνει ότι οποιαδήποτε βία και κακό και αν την προσβάλει, αυτή θα εν-σωματώσει, θα συγκρατήσει και θα καταβροχθίσει τη συμφορά με τον ίδιο τρόπο που οι Μανιάτες "καταβρόχθισαν" τον εισβολέα τουρκικό στρατό.

Το μοιρολόι μας δίνει άμεσα κοσμολογικές παραστάσεις. Στη μανιάτικη μνήμη αυτή η μάχη είναι ένα γεγονός παγκόσμιων αναλογιών.

Η μεταφορά της κοιλιάς, της εσωτερικότητας των γυναικών στον τρίτο στίχο, γεννά τον κόσμο και την ιστορία ως γένους θηλυκού.

Το συνεχές της ιστορικής καταστροφής γίνεται έτσι κατανοητό μέσα από μια μεταφορά κατάποσης, βρώσης και βίαιης εσωτερικοποίησης. Η ιστορικοποίηση ως προφορική πρακτική αντιγράφει αυτήν τη διαδικασία της κοσμικής κατάποσης. Το γυναικείο σώμα, σαν την "ανοιχτή γη" (χαραμπό) και τον ίδιο τον Κόσμο, είναι το υπέρτατο δοχείο αποθήκευσης (πιθάρι) και μνήμης".

Νομίζω, πως πήραμε μία μικρή μεν, αλλά ισχυρή δόση της συλλογιστικής που λαμβάνει υπόψη την έμφυλη πραγματικότητα και ανιχνεύει το ρόλο των γυναικών στην ιστορία (τη γυναικεία "ποίηση της ιστορίας"). Τι λες;

Πόσο σιωπηλή ήταν η ιστορική σιωπή των γυναικών;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

24/06/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Στον απόηχο της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την ένταξη της χώρας στη ζώνη του ευρώ, προβληματισμοί αναπτύσσονται για τον χαρακτήρα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Για την ανάγκη κοινών πολιτικών αναφορικά με τα κοινωνικά δικαιώματα και την οικολογική ισορροπία. Αναζητούνται ασφαλιστικές δικλίδες στην παντοδυναμία των αγορών και τον αυταρχισμό της εξουσίας.

Έτσι η AFEM, δηλαδή η Ένωση Γυναικών Νότιας Ευρώπης, επεξεργάστηκε προτάσεις για τον περίφημο χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ιδού οι θέσεις της σε περίληψη:

* Ουσιαστική ισότητα γυναικών και ανδρών \\σε όλους τους τομείς\\, ως απόλυτη και θεμελιώδης αρχή της Ένωσης.

Ένα από τα πρώτα άρθρα του Χάρτη, κατ' εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου, των κοινοτικών επιταγών, των διεθνών υποχρεώσεων των κρατών - μελών και της εντολής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κολωνίας, πρέπει:

- να καθιερώνει αυτήν την θεμελιώδη και απόλυτη αρχή,
- να απαγορεύει κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου,
- να προβλέπει ρητά ότι προσωρινά θετικά μέτρα ενδείκνυνται, κατά κύριο λόγο για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών, ώσπου να επιτευχθεί ουσιαστική ισότητα ανδρών και γυναικών.

* Δικαίωμα κάθε γυναίκας σε \\προστασία της μητρότητας\\ και σε \\οικογενειακό προγραμματισμό\\. Δικαίωμα των γυναικών και των ανδρών σε προστασία του γονεϊκού λειτουργήματός τους και σε \\συνδυασμό\\ των οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων.

* Δικαίωμα των \\γονέων\\ να εξασφαλίζουν την \\εκπαίδευση\\ των παιδιών τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις τους, \\εφόσον\\ αυτές δεν αντίκεινται στις αρχές και τα δικαιώματα που αναγνωρίζει ο χάρτης και εξυπηρετούν το συμφέρον του παιδιού.

* Δικαίωμα κάθε \\παιδιού\\ να αντιμετωπίζεται ως άτομο, να απολαύει κάθε \\θεμελιώδους δικαιώματος\\ που δεν προϋποθέτει ενηλικότητα καθώς και να προστατεύεται το \\συμφέρον\\ του.

* Θέση του \\ανθρώπινου σώματος ή μερών του εκτός συναλλαγής. Απόλυτη απαγόρευση της εμπορίας ανθρώπων\\, σε διεθνή ή εθνική κλίμακα,

συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και παιδιών και \\ ανεξάρτητα από τη συναίνεσή τους\\.

* \\Απόλυτη απαγόρευση του σεξουαλικού ακρωτηριασμού\\ και κάθε άλλου είδους \\ σωματικής ή ψυχολογικής βίας\\, συμπεριλαμβανομένης και της βίας μέσα στην οικογένεια.

* Δικαίωμα \\κάθε ατόμου\\ που στερείται την ελεύθερη διάθεση του εαυτού του ή που η ελευθερία του ή τα θεμελιώδη δικαιώματά του, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχικής ή γενετικής ακεραιότητάς του, απειλούνται, σε παροχή \\ ασύλου\\.

* Δικαίωμα σε επαρκές και αξιοπρεπές \\επίπεδο διαβίωσης\\, σε \\περίθαλψη\\ για λόγους υγείας, εγκυμοσύνης και μητρότητας, σε ειδική προστασία των ηλικιωμένων, ανιάτων ή μειονεκτούντων. Δικαίωμα σε προστασία του \\περιβάλλοντος\\.

* Δικαίωμα σε πραγματική και αποτελεσματική \\δικαστική προστασία\\ και, για να καταστεί αυτή εφικτή, δικαίωμα προσφυγής των ΜΚΟ για λογαριασμό ή προς υποστήριξη θυμάτων παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων και δικαίωμα κάθε προσώπου σε ενημέρωση για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

* \\Επίπεδο προστασίας\\: Οι διατάξεις του χάρτη πρέπει να παρέχουν ένα minimum προστασίας σε σχέση με άλλες διατάξεις του δικαίου της Κοινότητας ή της Ένωσης, του εθνικού και διεθνούς δικαίου και των διεθνών συνθηκών στις οποίες είναι μέρη η Κοινότητα, η Ένωση ή τα κράτη - μέλη.

* Χρησιμοποίηση \\εκφράσεων\\ που είναι ουδέτερες ή αναφέρονται και στα δύο γένη.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

17/06/2000

Αγαπητή Ευγενία

Α, καλά!

Η Ιεραρχία ανακάλυψε τώρα ότι έκαμε μεγάλη υποχώρηση με το να δεχθεί τον προαιρετικό πολιτικό γάμο. Αποκάλυψε πρόσφατα, διά των χειλέων των εκπροσώπων της, και τη δυσφορία της για το νόμιμο δικαίωμα της άμβλωσης!

Και πού 'σαι ακόμα...

Πολλά ανήσυχα τηλεφωνήματα λαβαίνω: Γράψε κάτι, μου υποδεικνύουν. Χρόνια ολόκληρα γράφω για τον θρησκευτικό και πολιτικό φονταμενταλισμό και για το πόσο ασυμβίβαστος είναι με τα δικαιώματα των γυναικών. Τώρα που η Ιεραρχία αισθάνεται ισχυρή, να δεις που θα αρχίσει τις συστηματικές πιέσεις της, προκειμένου να υπονομευθούν δημοκρατικά κεκτημένα υπέρ των γυναικών.

Ο κύβος ερρίφθη στη Θεσσαλονίκη. Η κορυφή της Εκκλησίας επέλεξε την αναμέτρηση. Ιδεολογική και πολιτική. Καλούμαστε κι εμείς να επιλέξουμε μετερίζι. Επειδή όμως μερικές φίλες θέλουν σχολιασμό, επίτρεψέ μου να κάνω μια γενικότερη εκτίμηση: Η Θεσσαλονίκη προετοιμάστηκε επιμελώς τουλάχιστον τα τελευταία δύο χρόνια. Ο αρχιεπίσκοπος ήταν καθημερινά στα δελτία ειδήσεων, στο ραδιοτηλεοπτικό ρεπορτάζ. Δηλαδή αποτελούσε συνεχώς "είδηση", σύμφωνα με τις ιδιοτελείς προτεραιότητες των καναλιών και των πίσω από αυτά διαπλεκομένων εξουσιών. Το σύστημα, το πολιτικοοικονομικό, άνοιξε τον δρόμο στη θεοκρατία. Και τώρα διάφοροι εκπρόσωποί του εμφανίζονται έκπληκτοι για το φαινόμενο Χριστόδουλος. Αλλά ποιος εξέθρεψε τον "χριστοδουλισμό" Ποιος εξέθρεψε τον "αβραμοπουλισμό"

Διάφοροι πολιτικοί και κοσμικοί παράγοντες συνωθούνται στα τηλεοπτικά πλάνα με κέντρο τον προκαθήμενο, "σκοτώνονται" να βρεθούν δίπλα του, του έστειλαν άπειρες προσκλήσεις να παρευρεθεί σε άσχετα κοσμικά γεγονότα. Βλέπεις, η παρουσία του αρχιεπισκόπου είναι must της κοσμικής Αθήνας. Και τώρα ορισμένοι ξύπνησαν από τον λήθαργο, διάβασαν τους οiwονούς και η δόξα του αρχιεπισκόπου "ουκ εά καθεύδειν" τους πολιτικούς της εξουσίας.

Τρέξε τώρα να μαζέψεις το γάλα που χύθηκε. Τρέξτε τώρα να θεραπεύσετε τη ζημιά που έγινε από τη θέση του ιεράρχη, ότι η βούληση του λαού είναι τάχα πάνω από τους νόμους και το Σύνταγμα. Πλάκα - πλάκα θα βγουν στα οδοφράγματα. Ήδη η συντεταγμένη πολιτεία είναι με την πλάτη το καναβάτσο. Πρέπει δηλαδή να αντικρούσει και να δώσει μάχη για τα αυτονόητα, ότι η κοινωνία δεν είναι αγέλη. Υπακούει σε ρυθμιστικούς κανόνες, στον νόμο. Και απέναντι στον νόμο όλοι και όλες είμαστε ίσοι και ίσες.

Ωραία άρχισε ο 21ος αιώνας! Με προωθημένες ιδέες, που ατενίζουν στο σκοτεινό παρελθόν.

Όμως είμαστε υποχρεωμένοι-ες να δούμε και κάποιες άλλες διαστάσεις του προβλήματος, όπως την υποκρισία των κρατούντων, που παρακολουθούσαν παθητικά, αν δεν σιγοντάριζαν την άνοδο του Χριστόδουλου. Πρέπει να στηλιτεύσουμε την απουσία σαφούς στρατηγικής από πλευράς κυβέρνησης. Διότι άμα έχεις στρατηγική, φροντίζεις και για τις συμμαχίες. Η κυβέρνηση μάς έχει συνηθίσει στους αιφνιδιασμούς, στην αποσπασματικότητα των ενεργειών. Ο χειρισμός στο θέμα μαρτυράει ερασιτεχνισμό και επιπολαιότητα. Έλλειψη σχεδίου και προοπτικής. Αυτές οι ενέργειες δεν γίνονται αίφνης και λάθρα, ούτε έπρεπε να υποτιμηθεί το γεγονός ότι η αξιωματική αντιπολίτευση θα το αξιοποιούσε το θέμα προκειμένου να πάρει τη ρεβάνς. Δεν καταλαβαίνει και η ίδια ότι ο αντι-πολιτικός χαρακτήρας της θεοκρατίας πλήττει συνολικά το πολιτικό σύστημα...

Ούτε λόγος ότι μπορεί να κινδυνέψουν φεμινιστικές κατακτήσεις, γι' αυτό ας προετοιμαστούμε κατάλληλα. Διαφορετικά θα επιστρέψουμε σε μια τέτοια εποχή πατριαρχικής "απλοϊκότητας", όπου θα εκφραζόμαστε ως κοινωνία μέσα από το ρηθέν:

- Γέννησε, μα παιδί δεν ήκαμε...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

10/06/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Νιώθω μια μεγάλη μοναξιά. Μια μοναξιά που με παραλύει κι ώρες - ώρες με κάνει ν' αναρωτιέμαι αν αξίζει τον κόπο να ζω.

Για ποιον να ζω! Για τον εαυτό μου, για τους άλλους; Για το γεγονός πως έτυχε να γεννηθώ ή για να καταξιώσω την ύπαρξή μου;

Ποιος μπορεί να με βοηθήσει! Ποιος με γνωρίζει τόσο πολύ ώστε να θελήσει να μπει μέσα μου, να σηκώσει το βάρος μου και να μ' απελευθερώσει απ' τα ίδια μου τα ερωτήματα; Ποιος μπορεί ν' αντικρίσει την αλήθεια της μοναξιάς μου χωρίς να χρειαστεί να τη συγκρίνει με τη δική του μοναξιά; Κι αλίμονο, κανείς δεν θέλει να με βοηθήσει να ξεπεράσω τη δική μου!!

Και πρώτα εσύ που είσαι η MANA μου, που με γέννησες και με μεγάλωσες και λες πως με ξέρεις καλά. Πρώτη εσύ με καταδίκασες στη μοναξιά μου. "Μη μιλάς, δεν πρέπει, μη φωνάζεις, δεν κάνει, μη ζητάς, απαγορεύεται, μη διαβάζεις, μη σκέπτεσαι, απαγορεύεται, όχι αυτό, το άλλο σκέψου, επιτρέπεται, μη ρωτάς, δεν κάνει, μην αγαπάς, κίνδυνος, αυτό αγάπα, επιτρέπεται, μη αυτό, όχι τούτο. Το άλλο ναι, επιτρέπεται, μάθε..."

Αλλά εσύ που είσαι ΑΝΤΡΑΣ μου, σύζυγος, φίλος, εραστής, τι κάνεις για να με βοηθήσεις;

Σε βλέπω να με κοιτάς έκπληκτος μέχρι θανάτου όταν τολμώ να παραπονεθώ:

"Δεν είσαι ευτυχισμένη εσύ; Γιατί, τι σου λείπει; Δουλεύω και δεν σου λείπει τίποτα. Έχεις ένα σπίτι με όλες τις ανέσεις, όταν μπορώ σε βγάζω έξω, έχεις τις φίλες σου και κουβεντιάζεις. Δεν ξυπνάς το πρωί απ' τις επτά και όταν θες ένα καφεδάκι το πίνεις με την ησυχία σου. Ρωτάς κι άλλες γυναίκες πώς ζούνε; Εσύ δεν έπρεπε να τολμάς να κάνεις τέτοιες σκέψεις! Άκου μοναξιά! Τι να πω κι εγώ που όλη μέρα δουλεύω, δεν βλέπω άνθρωπο, δεν τρώω σαν άνθρωπος και ευτυχώς που υπάρχει και η Κυριακή, να δω λίγο γήπεδο, να κοιμηθώ, να διαβάσω και να συναντήσω κανένα φίλο! Α, τρελαθήκατε οι γυναίκες, τρελαθήκατε σίγουρα! ΔΕΝ ΣΕ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ!"

Κι εσύ που λες πως είσαι φίλη μου και μ' αγαπάς με καταδίκασες. Γιατί με θυμάσαι όταν έχεις ανάγκη από ψυχίατρο. Αφού σε βοηθήσω να εκτονωθείς, να πάρεις δύναμη για ζωή, βιάζεσαι να μ' αφήσεις, γιατί έχεις επισκέψεις ή κλαίει το μωρό σου και "θα ξανατηλεφωνηθούμε, έτσι;". Ναι, θα τηλεφωνηθούμε σαν σου τύχει κάποιο άλλο πρόβλημα. Κι εγώ; Τι να τα κάνω τα προβλήματά μου εγώ;

"Μα έλα, καημένη, βρες μια λογική διέξοδο, έξυπνη κοπέλα είσαι..." σ' ακούω να μου λες.

Υπάρχεις κι εσύ, ΑΓΝΩΣΤΕ, που τηλεφωνείς και κάνεις τάχα λάθος στον αριθμό. Κι εσύ φταις για τη μοναξιά μου, λιγότερο απ' όλους. Είσαι κι εσύ μόνος κι ο τρόπος σου είναι η προσπάθεια να βρεις διέξοδο. Θες να γνωριστούμε κι ίσως ν' αγαπηθούμε. Είναι σαν να λες: "Είμαι μόνος τόσο πολύ που ίσως με τον έρωτα ν' αλλάξει κάτι".

Μα τι μπορούνε να πετύχουν δύο μόνοι άνθρωποι; Μια μοναξιά συν μία άλλη κάνουν δύο μοναξιές.

Συγκλονιστικές πινελιές από το βιβλίο της Ευαγγελίας Ρουμελιώτου - Δαρσινού "Ερημιά, το όνομά σου είναι γυναίκα".

Καλώς ήρθες στη λέσχη, Ευαγγελία!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

03/06/2000

Αγαπητή Ευγενία,

* "Οικογένεια, οι νέοι πατέρες έχουν εξαφανιστεί" είναι ο πρωτοσέλιδος τίτλος της "Λε Μοντ" της 27ης Μάη 2000. Διαβάζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας του Γαλλικού Εθνικού Κέντρου Επιστημονικής Έρευνας (CNRS) επιβεβαιώνεται κάτι που ο γυναικείος πληθυσμός τουλάχιστον υποψιαζόταν από καιρό: ο μύθος του "καινούργιου μπαμπά" ξέρετε, αυτός που άλλαζε πάνες, τάζε και κοιμίζει τα - μονίμως- πανευτυχή και πανέμορφα μωρά των διαφημίσεων, δεν υπάρχει πια -αν δεχτούμε ότι υπήρξε κάποτε.

Οι αριθμοί που παρατίθενται δεν αφήνουν χώρο για αμφιβολία. Σε δείγμα 1.000 ατόμων οι γυναίκες αφιερώνουν στα παιδιά τους τον διπλάσιο χρόνο απ' ό,τι οι άντρες: 25 ώρες και 30 λεπτά την εβδομάδα οι πρώτες, 12 ώρες και 41 λεπτά οι δεύτεροι. Αλλά και αυτές οι ώρες "γονικής" απασχόλησης είναι "σεξιστικά" καταμερισμένες, οι ώρες με τον μπαμπά είναι οι ώρες της διασκέδασης, της κοινωνικότητας, οι ώρες της βόλτας στο πάρκο ή της επίσκεψης στο μουσείο. Αντίθετα, οι ώρες της μαμάς είναι οι ώρες της "λάντζας" που συνήθως αναλώνονται στο τάισμα και την καθαριότητα.

Όσον αφορά τις δουλειές του σπιτιού, εδώ η γυναίκα είναι κυριολεκτικά βασίλισσα: 80% του "σκληρού πυρήνα" του νοικοκυριού ανήκει σ' αυτήν. Υπάρχει όμως και μια πρόοδος: από την τελευταία μέτρηση του 1988 οι άνδρες σήμερα αφιερώνουν στις δουλειές του σπιτιού 11 λεπτά περισσότερα. Τα ψώνια φαίνεται να είναι ο τομέας ειδικότητας των περισσότερων συζύγων, αντίθετα με τα πιάτα, το μαγείρεμα, το πλύσιμο των ρούχων και την περιποίηση των παιδιών και των γερόντων που ανήκουν σχεδόν ολοκληρωτικά στη γυναικεία δικαιοδοσία.

Όσον αφορά την επαγγελματική απασχόληση, οι άνδρες αφιερώνουν σ' αυτήν το 76% του χρόνου τους, ενώ οι γυναίκες το 50%. Η ισότητα στην επαγγελματική σφαίρα αποκλείεται να γίνει πράξη αν δεν υπάρξει εξισορρόπηση ανάμεσα στις ευθύνες ανδρών και γυναικών στον χώρο του σπιτιού και της οικογένειας.

Δεν ξέρω πόσο Ευρωπαίοι είμαστε εμείς οι Έλληνες, αλλά ανακάλυψα πως οι Γάλλοι είναι πολύ περισσότερο Έλληνες απ' ό,τι περίμενα.

* 30.5.2000 - πάλι στην πρώτη σελίδα της "Μοντ": Ο ειδικός απεσταλμένος της εφημερίδας στο Γκρόζνι της Τσετσενίας μεταφέρει τα λόγια της Μπέλα Κασάιεβα, διευθύντριας ορφανοτροφείου:

"Όταν ρωτάμε τα παιδιά τι είναι ευτυχία, μας απαντούν: όταν δεν υπάρχει ουρανός, γιατί ουρανός γι' αυτά είναι τα ρωσικά βομβαρδιστικά".

\\Η μισή μου καρδιά στο Κόσοβο και η άλλη μισή στην Τσετσενία βρίσκεται...\\

Τις παραπάνω πολύτιμες πληροφορίες συνέλεξε και επεξεργάστηκε η φίλη της στήλης \\Καίτη Νικολάτου\\, γνωστή για τις ευαισθησίες και γόνιμες ανησυχίες της.

* Έχω κι εγώ κάτι.

Ανακοινώθηκε η διευρυμένη Εκτελεστική Γραμματεία (καλά το λέω;) του ΠΑΣΟΚ, όπου επί 40 μελών μόνον 4 είναι γυναίκες. Την επισήμανση έκανε προς τον Πολιτικό Σύνδεσμο η \\Μαρία Καρρά\\, αγωνίστρια της Αντίστασης, νυν δημοτική σύμβουλος στον Δήμο Αθηναίων. Η ευαισθησία της Μαρίας Καρρά είναι γνωστή και δοκιμασμένη.

Εν έτει 1988 έχει την πρωτοβουλία της δημιουργίας της Συντονιστικής Επιτροπής Γυναικείων Οργανώσεων και γυναικείων τμημάτων των κομμάτων για την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων -γνωστή και ως Επιτροπή του 35%. Με τη δράση της η Επιτροπή ενέγραψε στην πολιτική ατζέντα το ζήτημα της ίσης αντιπροσώπευσης των φύλων στα κέντρα αποφάσεων!

\\ΥΓ.:\\ Αλήθεια, σε πόσες ελληνικές εφημερίδες βρίσκουμε τέτοια θέματα σε πρωτοσέλιδα;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

27/05/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Πλάκα έχει, τελικά. Λέω για την αμηχανία που αισθάνονται μερικοί άνδρες αξιωματούχοι μπροστά σε ένα κοινό γυναικών. Πρέπει από λόγους θεσμικού καθήκοντος να κάνουν κάποια προσλαλιά. Και κάποτε-κάποτε τα κάνουν θάλασσα.

-Χαιρετίζω την ομορφιά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είπε ο δήμαρχος Πατρέων κ. Φλωράτος, ανοίγοντας προχθές το 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εκλεγμένων Γυναικών της Τ.Α. Α' Βαθμού. Ορισμένα δυναμικά στελέχη δεν τον άκουσαν με καλό αυτί και το σχολίασαν δεόντως από του βήματος, καθά μαθαίνω.

Για να εξεγερθεί στην αίθουσα ζωνηρή δημοτική σύμβουλος:

-Σιγά βρε αδερφέ. Όμορφες μας είπε, δεν μας έβρισε καμπούρες ο χριστιανός...

Είπε και άλλη χαριτωμενιά ο κ. Φλωράτος, όταν αναφερόμενος στις δραστήριες γυναίκες τους συνδυασμού του τις αποκάλεσε "οι κοπέλες μου".

Ευγενία, δεν θέλω σχόλια, ούτε μιζέριες!

Ο δήμαρχος τουλάχιστον, από τη δική του γωνία προσέγγισης, "παρετήρησε", ότι στον δήμο δρουν και γυναίκες. Έχει αίσθηση της αύρας τέλος πάντων που δημιουργεί η παρουσία τους. Σε πολλά περιβάλλοντα νομίζεις οι γυναίκες στελέχη αξιώνονται ενός καλού λόγου για τη δράση τους;

Πέρα από την ανεκδοτολογική υφής αυτή αναφορά το 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο μας θύμισε, εν μέσω μετεκλογικών αναλύσεων και κραδασμών, την προβληματική ύπαρξη και λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το φτωχό συγγενή της διοίκησης.

Μου αρέσει που από το φθινόπωρο και μετά θα αρχίσουν πάλι οι κουραστικοί κύκλοι συζητήσεων γύρω από τα δημοτικονομαρχιακά. Και θα εξαντλούνται στην ονοματολογία, στη σεναριολογία για πιθανές συνεργασίες, στον αβραμοπουλισμό και όλα αυτά που πόρρω απέχουν από την ουσία των προγραμματικών θέσεων. Από τις πολιτικές για την αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Από τη σοβαρότητα, εν τέλει.

Κι όμως η Τοπική Αυτοδιοίκηση στις συνθήκες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και του κοσμοπολιτισμού φαίνεται ότι αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία. Ο ρόλος της διαγράφεται πιο κρίσιμος σε ό,τι αφορά την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση του λαϊκού πολιτισμού, την ισότητα των φύλων. Και θα ήταν χρήσιμο και επίκαιρο να αναλύσουμε τον ρόλο και τη λειτουργία της στις σημερινές συνθήκες των διεθνοπολιτικών εξελίξεων.

Το άσχημο είναι ότι δεν υπάρχει αυτοδιοικητικό κίνημα, που να καλλιεργεί την αυτοδιοικητική αντίληψη και να περιβάλλει ως μία ζώνη πρασίνου και οξυγόνου των δήμων και των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και οι τελευταίες ιδίως περνάνε κρίση εμπιστοσύνης.

Μέσα σε αυτή την κατάσταση, όπου ελάχιστα θυμίζουν κίνημα συμμετοχής των πολιτών, πρέπει να δούμε και τη συμμετοχή των γυναικών εκλεγμένων και των υποψηφίων για εκλογή.

Έχει πολλή, εξοντωτική δουλειά, ο δήμος. Απαιτεί αφιέρωση.

Το δίλημμα στη ζωή των εκλεγμένων γυναικών εμφανίζεται εντονότερο.

Πώς να συνδυαστούν όλα;

Σκέπτομαι ότι πρέπει να κάνουμε πολλή συζήτηση για τα δημοτικά. Να δούμε πώς βαδίζει ο "Καποδίστριας". Τι μέλλον μπορεί να έχει η στρατηγική μας θέση της ίσης αντιπροσώπευσης των φύλων σε συνθήκες πρωτοφανούς απολιτικοποίησης. Σε συνθήκες γραφειοκρατικοποίησης και απλής διεκπεραίωσης των δημοτικών υποθέσεων.

Κυρίως πρέπει να δούμε τη λειτουργία των β/ν και παιδικών σταθμών. Ακόμα να ολοκληρωθεί η διαδικασία περάσματος στους δήμους των κρατικών παιδικών σταθμών.

Θα μου πεις, αφού αδιαφορούν οι ενώσεις των πολιτών. Έλεγχος από τα κάτω δεν υπάρχει.

Τα θέλουμε και τα παθαίνουμε!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

20/05/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Δεν υπάρχει χειρότερος πολέμιος της αυτοδιάθεσης των γυναικών ως φύλο από τον φονταμενταλισμό. Θρησκευτικό και πολιτικό. Τρέμει η ψυχή μας κάθε φορά που συγκαλείται διεθνής διάσκεψη ή συνάντηση και αφορά άμεσα ή έμμεσα τα δικαιώματα των γυναικών. Η αδιαλλαξία της Αγίας Έδρας λόγου χάρη έγινε αισθητή στη Διάσκεψη του Καΐρου για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη το 1994. Τα ισλαμικά καθεστώτα άφησαν το χνάρι τους στη Διάσκεψη του Πεκίνου το 1995 για την ισότητα, ανάπτυξη και ειρήνη.

Ιδιαίτερα ενοχλητικός είναι ο θρησκευτικός εξτρεμισμός, η προσπάθεια της θρησκείας και της Εκκλησίας να υποκαταστήσουν την πολιτική.

Γι' αυτό υπήρξαμε πάντοτε αλληλέγγυες στον αγώνα των γυναικών στις χώρες όπου ο φονταμενταλισμός και ο ιντεγκρισμός επιζητούν ρόλο ρυθμιστή της πολιτείας και κοινωνίας.

Και, βέβαια, στη γείτονα Τουρκία η διαπάλη για τη διατήρηση του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους και της έννομης τάξης είναι διαρκής. Αν δεν το δεις αυτό, δεν έχεις καταλάβει τίποτε.

Και ενώ παρόμοια φαινόμενα τα "γελάγαμε", διότι δεν αποτελούν δική μας μέριμνα, να που πλάκα πλάκα η κοσμική μας συγκρότηση μπολιάζεται με φαινόμενα που θυμίζουν θεοκρατικά καθεστώτα.

Η "υπερδραστηριότητα" του κ. Χριστόδουλου έχει καταντήσει άκρως ενοχλητική αν όχι επικίνδυνη. Έχει γνώμη για τις γεννήσεις, τον γάμο, τη θέση των γυναικών στην κοινωνία και θέλει να την επιβάλλει. Έχει και πολιτική... Διότι τι άλλο είναι η επιδοματική παρέμβασή του στη Θράκη; Για να ενθαρρύνει τις γεννήσεις των χριστιανών στο πλαίσιο του "γεννάτε, γιατί χανόμαστε", "οι Τούρκοι γεννοβολάνε, ενώ το έθνος μαραζώνει" και άλλα φρικώδη.

Ο κ. Χριστόδουλος και η Εκκλησία οφείλει να παίρνει υπόψη του τις διεθνείς συμβάσεις και τα διεθνή ντοκουμέντα, που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Από καιρό τώρα υφίσταται ένα όριο μεταξύ παράδοσης και εθνικής - πολιτιστικής ιδιαιτερότητας από τη μια και διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων από την άλλη. Όταν υπάρχει σύγκρουση για το δέον γενέσθαι, τότε επικρατούν τα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αυτό τα φονταμενταλιστικά καθεστώτα δεν εννοούν να το παραδεχθούν. Οχυρώνονται πίσω από την παράδοση και αντιδρούν στις διεθνείς ρυθμίσεις. Τι, δηλαδή, θεωρούν; ότι μειώνεται η εθνική τους κυριαρχία;

Η παράδοση είναι σεβαστή, ασφαλώς, αρκεί να μην υπονομεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Διότι είναι διατηρητέα η παράδοση της

ρίψης στην πυρά της χήρας στην Ινδία; είναι ανθρωπιστική η παράδοση της εκτομής της κλειτορίδας; της κάλυψης του προσώπου; του jus primae noctis; της έλλειψης ταξιδιωτικών εγγράφων της συζύγου;

Έλεος, δηλαδή!

Ασφαλώς, η Εκκλησία έχει θέση και ρόλο. Έχει ως έργο την ανακούφιση των πιστών. Την παραμυθία και ίαση των ψυχών τους. Ποια-οιος τον αμφισβητεί; Αλλά μέχρις εκεί. Αν δεν μπορεί να συμβαδίσει με την πρόοδο και τη σύγχρονη κουλτούρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τουλάχιστον ας σιωπήσει. Ας μην αντιστρατεύεται την κίνηση των κοινωνιών προς τα μπρος.

* Καλά, τι έχει πάθει ο κ. Μητσοτάκης με τις "δύο κυρίες" του ΥΠΕΞ; Όπου βρεθεί και όπου σταθεί αναφέρεται στην έλλειψη πείρας αυτών των στελεχών κ.λπ.

Αυτός ο λόγος ή μήπως τον ενοχλεί το φύλο; Η αυξημένη παρουσία των γυναικών σε ένα παραδοσιακό άντρο της ανδροκρατίας;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

13/05/2000

Αγαπητή Ευγενία,

"Η Σίφνος, η Αμοργός, η Αλόνησος, η Θάσος, η Ιθάκη, η Σαντορίνη, η Κως, η Ίος, η Σίκινος...

Τα νησιά με τους έρημους ταρσανάδες, τα νησιά με τα πόσιμα γαλάζια ηφαίστεια."

Για άλλη μια χρονιά έλαβα το "Τετράδιο της Χρονιάς" από τους "Φίλους του ελληνικού νησιού και της θάλασσας".

Η έκδοση του συνδέσμου με τις ζωγραφιές των παιδιών, εμπνευσμένες από τα ελληνικά νησιά, είναι όπως πάντα άρτια αισθητικά. Αποτυπώνει τη διάθεση, τα συναισθήματα και το ταλέντο των παιδιών, μεταξύ των οποίων είναι τα Ελληνόπουλα της διασποράς. Το γαλάζιο, το κίτρινο, το λευκό χρώμα κυριαρχούν στις ζωγραφιές, που με μεράκι συγκεντρώνει ο σύνδεσμος. Έτσι το "Τετράδιο της Χρονιάς" αποκτά πλέον τα χαρακτηριστικά μιας πολιτιστικής πρωτοβουλίας και μιας παιδευτικής - διαπαιδαγωγικής προσπάθειας αξιόλογης. Στο πλαίσιο του ορθώς νοούμενου πατριωτισμού.

Ξεφυλλίζοντας το "Τετράδιο της Χρονιάς" ανακαλύπτεις το μόχθο των ανθρώπων που συγκεντρώνονται στον σύνδεσμο, που ήταν μια από τις αγάπες της αξέχαστης Ρένας Λάμψα. Βλέπεις τις πολλές και πολυποίκιλες δράσεις που αναλαμβάνουν σε κάθε νησί, με τη βοήθεια, τη στήριξη και τη χορηγία φορέων, όπως εκπαιδευτικά προγράμματα, συναυλίες, εκθέσεις, μουσικά εργαστήρια, δημιουργία βιβλιοθηκών στα μακρινά νησιά, αφιέρωμα στον Καραγκιόζη και άλλα.

Είναι μια δράση που διαφυλάσσει, τονώνει και αναπτύσσει τον λαϊκό πολιτισμό και χρειάζεται να στηριχθεί πολύμορφα. Διαπαιδαγωγεί τη νέα γενιά να γνωρίζει το λαϊκό πολιτισμό, την ιστορία, την παράδοση, να εκτιμά και να αγαπά τη συλλογική δημιουργία, να ξεχωρίζει το λαϊκό από το λαϊκίστικο. Και επειδή πολύς λόγος γίνεται για τα κονδύλια των επιχορηγήσεων του ΥΠΠΟ, ε, ναι, υπάρχουν δράσεις που πρέπει να ενισχύονται και να επιχορηγούνται. Διότι η πρωτοβουλία των ενεργών πολιτών φθάνει εκεί που η κρατική φροντίδα, και υπό τις άριστες προϋποθέσεις, δεν μπορεί να φθάσει. Ουσιαστικά αυτές οι παρεμβάσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι σύμμαχος της πολιτικής του ΥΠΠΟ και έτσι πρέπει να κατανοούνται.

* Και από την ποίηση των παιδικών χεριών στην ποίηση του Άρη Ταστάνη. Ευτυχί, την προσεχή Κυριακή, να έχει κοντά του μια πλειάδα πνευματικών ανθρώπων που θα μιλήσουν για το έργο του, εκεί στη Γλυφάδα. Θα αναλύσουν, θα απαγγείλουν. Έχω μπροστά μου "Τα μυστικά των οδοιπόρων" και σκέφτομαι να κάνουμε λίγο χώρο από τον περιορισμένο που έχουμε στους στίχους του και στον στοχασμό του. Να περάσει η ποίηση, λοιπόν! Να κάμψει και να αποκαθάρει τη σκέψη μας.

Ο Άρης άλλωστε είναι φίλος της στήλης μας. Ας του ανταποδώσουμε τα φιλικά μας αισθήματα. Τουλάχιστον αυτό!

Στο ανατολικό Αιγαίο οι νύχτες του Αυγούστου,
γεύση παράξενη έχουν,
καθώς τ' άστρα σιωπηλά κυλάνε στην απέναντι ακτή.
Άνεμος υγρός,
νωχελικά γυροφέρνει τους κάμπους της ελιάς.
Τα πέτρινα δάση.
Τους σκουριασμένους χείμαρους.
Των ψαράδων τα χνάρια στην άμμο.
Τις ξερολιθιές και τις σημαδούρες των οστρακοχώρων...
Σηκώνουν απορημένοι το κεφαλάκι τους οι πετροκότσηφοι
και ξανακουρνιάζουν μέσα στον κόρφο του καλοκαιριού.
Το φεγγάρι διπλό.
Προβάλλει θαρρετά από τα καστρέλια της Πύρρας.
Γεμίζει χρώματα βυζαντινά το παλιό σπίτι στα Παράκοιλα.
Οι ψυχές του,
μην κουραστούν το καντήλι ν' ανάβουν...
Στη νότιο Αττική οι νύχτες του Αυγούστου,
τρίτης υποθήκης συνέχεια,
στων σκυθρωπών προαστίων τις χαμηλές αυλές μετέωρες.
Αυτά.
Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

06/05/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Τι είναι η 1η του Μάη; Ημέρα Εργατικής Αλληλεγγύης; Απεργία; Ημέρα αγώνων της εργατικής τάξης;

Αμ, δε...

Κατά τον κ. πρωθυπουργό, είναι ημέρα των λουλουδιών και της αναγέννησης της φύσης. Αυτό το παγκοίμως γνωστό ανέσυρε ως κατ' εξοχήν πολιτική δήλωση ο ηγέτης του Πανελλήνιου \\\Σοσιαλιστικού\\ Κινήματος. Υπογραμμίζω τη λέξη, διότι ο σοσιαλισμός ως όραμα και κίνημα, θεωρία και προοπτική, είναι άρρηκτα δεμένοι με την εργατική Πρωτομαγιά όπως και με την 8 Μαρτίου, την Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων των Γυναικών. Η "ουδέτερη" τοποθέτηση του κ. Σημίτη έρχεται να επιβεβαιώσει, και στο επίπεδο των ιδεών, την εντυπωσιακή μετάλλαξη της πολιτικής της ηγετικής μερίδας της σύγχρονης σοσιαλδημοκρατίας.

Αλλά άμα έχουμε τέτοιες μεταδεξιές στάσεις από σοσιαλιστές ηγέτες, τι να τους κάνουμε τους ακραιφνείς νεοσυντηρητικούς; Και ύστερα αναρωτιόμαστε πώς μετακινήθηκε ο άξονας της πολιτικής ζωής προς τα δεξιά. Και όταν λέμε δεξιά δεν εννοούμε μόνο την πολιτική, αλλά και την ιδεολογική δεξιά. Κι ακόμη δεν είδαμε τίποτε. Οι ημέρες που έρχονται θα επικυρώσουν την ιδεολογική στροφή του κυβερνώντος κόμματος. Την πλήρη ευθυγράμμιση στα έξωθεν κελεύσματα, στο όνομα ενός ρεαλισμού του οράματος. Γιατί η ιδεολογία πρέπει να στηρίζει την πρακτική των εκτεταμένων ιδιωτικοποιήσεων, αναγκαίων για τη "διατηρησιμότητα".

Τα σημάδια υπήρχαν, πλήθαιναν από καιρό. Πλην οι οίονοσκόποι περί άλλα ετύρβαζαν...

Κατόπιν όλων αυτών, θα αναρωτηθείς: αφού εξήλωσαν την πολιτική και στρατηγική της νεοφιλελεύθερης δεξιάς, γιατί επιμένουν σοσιαλιστικά; Μα είναι απλό. Γιατί έτσι έχουν γέφυρα με τον κόσμο. Τα παραδοσιακά δεξιά κόμματα δεν μπορούν να διατηρήσουν και την πίτα ολόκληρη και το σκυλί χορτάτο. Δεν μπορούν να κινηθούν ως εκκρεμές από τα αριστερά μέχρι τα δεξιά με εντυπωσιακή άνεση. Δεν μπορούν να ρυθμίζουν τη δοσολογία κατά το δοκούν. Το πολύ πολύ να φτάσουν μέχρι το κέντρο. Τα σημερινά μεταλλαγμένα σοσιαλιστικά έχουν το μοναδικό προνόμιο μιλώντας αριστερά να πράττουν δεξιά. Έχουν ερείσματα στον λαό, μέσω των συνδικάτων και του ελέγχου των μαζικών οργανώσεων. Γι' αυτό είναι πολύτιμα για την κυρίαρχη ΕΟΚική αντίληψη -και όχι μόνο. Η αντίληψη αυτή θεωρεί, ότι πρέπει να υπάρχουν \\\ ισχυρές\\ κυβερνήσεις, αλλά και συγχρόνως \\\ δημοφιλείς\\. Το 'πιασες το υπονοούμενο;

Η επίκληση, λοιπόν, του σοσιαλισμού καθησυχάζει τον λαό, που δεν έπαψε να συγκινείται από το όραμα της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας. Ο όρος λειτουργεί έστω και ως ανάμνηση. Αν και σήμερα αρχίζει να εκπνέει και αυτή η φάση. Τώρα οι σοσιαλιστές ηγέτες γίνονται πιο τολμηροί και ρεαλιστικοί. Γιατί

αισθάνονται ισχυροί με τη στήριξη των αγορών. Ίπτανται επί των φτερών των ανέμων της παγκοσμιοποίησης.

Εν τω μεταξύ, πράττοντας έτσι, δυναμώνουν τη νεο-μετα-φασιστική ή λαϊκίστικη δεξιά, η οποία διεκδικεί ρόλο αξιόπιστης εναλλακτικής λύσης στο πολιτικό σύστημα. Αρκετά είναι τα ευρωπαϊκά παραδείγματα, νομίζω. Υπάρχει, λοιπόν, ένα ζήτημα και το θέτω ευθέως. Είναι η ευθύνη των σοσιαλιστικών δυνάμεων σήμερα.

Κάποτε το κόστος της ζημιάς πρέπει να καταλογιστεί, δεν νομίζεις;

Και δεν φτάνει που διέπραξαν το ανοσιούργημα, καλούν και υπόλοιπους/ες της αριστεράς να συναινέσουν. Όμως οι τελευταίοι/ες δεν έχουν πλέον το ελαφρυντικό της άγνοιας...

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

28/04/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Γιορτή της αγάπης το Πάσχα, μου διαμηνύει η Ευτέρπη, και καιρός να σχωρέσουμε για να σχωρεθούμε. Βρήκε να το πει σε μένα, που ξεχνάω τον θυμό μου από την Τρίτη μέχρι την Τετάρτη. Τι ανώφελος χαρακτήρας, Παναγία μου!

Αυτά στο προσωπικό επίπεδο. Γιατί στο μακροκοινωνικό υπάρχουν πάρα πολλά που δεν μπορεί να συγχωρήσεις. Θα ήταν λάθος, τραγική αφέλεια, ανοησία ακόμη, να παραβλέψεις τις δομές του παράγουν ανισότητα, αδικία και δυστυχία. Και οι δομές δεν είναι απρόσωπες, ούτε μπορεί να αυτονομηθούν από τα πρόσωπα που τις δημιούργησαν για να υπηρετήσουν συγκεκριμένα συμφέροντα της τάξης τους.

Υπακοή, κοινωνική ειρήνη και ησυχία, συναίνεση, αγάπη ζητούν τα αφεντικά ανά τους αιώνες από τους/τις υποτελείς τους. Και η τάξη των κυρίαρχων κάθε φορά το πολύ πολύ να στέρξει στη φιλανθρωπία. Η φιλανθρωπία ήταν πάντα το άλλοθι των ένοχων συνειδήσεων, της τάξης που ελέγχει τα αγαθά και κυβερνά την κοινωνία.

Τώρα ξανα-ανακαλύπτεται για να καλύψει τα τραγικά κενά που το υποβαθμισμένο κοινωνικό κράτος αφήνει. Δεν είναι τυχαίο το ζοηρό ενδιαφέρον που δείχνουν οι Ηρακλείς του νεοφιλελευθερισμού σχετικά. Εθελοντισμός (;) και φιλανθρωπία ανασύρονται ως υποκατάστατα της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους που την τελευταία εικοσαετία βρίσκεται υπό τα διαρκή πυρά μιας ιδεολογικοπολιτικής και οικονομικής επίθεσης απαξίωσης. Έχεις σήμερα μια διαρκή διευρυνόμενη ζώνη κοινωνικού αποκλεισμού. Πρωτοφανή. Έχεις, δηλαδή, κοινωνικά μέλη που βρίσκονται πολύ πέραν απ' αυτής της σχέσης εργαζόμενοι/ες - άνεργοι/ες.

Το κήρυγμα της αγάπης τι εφαρμογή έχει σε αυτόν τον κόσμο; Έχουν άραγε τους όρους, την ψυχική διάθεση και ετοιμότητα να συγχρωτισθούν πνευματικά με τα μέλη της κοινωνίας; Αφού είναι εκτός κοινωνικής οργάνωσης. Φαντάζομαι, για να νιώσει κανείς συναισθήματα ανοχής, κατανόησης, αγάπης, πρέπει να υπάρχει μία κρίσιμη μάζα προϋποθέσεων. Στο κατώφλι της απελπισίας μάλλον αρνητικές σκέψεις και συναισθήματα γεννιούνται ή αισθήματα παραίτησης.

Αγάπη με όρους; Ασφαλέστατα. Τι υπάρχει, άλλωστε, χωρίς τα συμφραζόμενα, το σκεπτικό του; Τι υπάρχει χωρίς τις κοινωνικο-οικονομικές του προϋποθέσεις; Και την αγάπη πρέπει να τη δούμε στην ιστορικότητά της. Δεν υπάρχει άνωθεν, απόλυτα, χωρίς τον συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Είναι κρίμα, που στο έμπα του νέου αιώνα η ανθρωπότητα \δεν έχει αναστηθεί ακόμη.\ Αντίθετα, βρίσκεται στα τάρταρα του μίσους και των ανισοτήτων. Ο πλούτος και οι ευκαιρίες είναι σε λίγα χέρια. Το χάσμα φτωχών - πλούσιων μεγαλώνει. Σκέφτομαι πάντα τα εκατοντάδες εκατομμύρια παιδιά που δουλεύουν στην τρυφερή τους ηλικία, μέσα σε ένα πρωτοφανές έλλειμμα αγάπης. Βλέπω τους/τις απόμαχους/χες της ζωής εγκαταλειμμένους/ες σε απρόσωπα γηροκομεία να κοιτάζουν το κενό. Φέρνω στον νου εικόνες από την τιποτολογία των διαπλεκομένων

καναλιών, κύριων διαμορφωτών της κοινωνικής συνείδησης. Αγανακτώ με τη χαρά των προμηθευτών - μιζαδόρων των όπλων στην κούρσα των υπερεξοπλισμών, που γνωρίζει νέα νομιμοποίηση.

Αγανακτώ με την υποκρισία και ανευθυνότητα των υπευθύνων. Μετά από αυτά τα δηλητηριώδη, δεν ξέρω, αν μένει χώρος για στεγασθεί η Αγάπη. Πρέπει να είναι πολύ επιλεκτική, άλλωστε.

Δεν μπορώ, λοιπόν, να πω "άνω σχώμεν τας καρδίας". Διότι υπ' αυτούς τους όρους είναι παγίδα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/04/2000

Της Μελίνας ΒΟΛΙΩΤΗ

Αγαπητή Ευγενία,

Σε εκδήλωση γυναικών έτυχε να βρεθώ αυτές τις μέρες και οι συζητήσεις έπαιρναν και έδιναν για το μετεκλογικό τοπίο.

- Παλιώσαμε, φιλενάδα, μου είπε η Έλλη. Η ιδεολογία μας τέλειωσε. Είμαστε πια σε μια μεταϊδεολογική εποχή...

- Εννοείς γενικά ή σε ό,τι αφορά το γυναικείο ζήτημα;

- Και γενικά και ειδικά.

- Δηλαδή -επανέρχομαι- δεν ισχύει το όραμα της κοινωνικής απελευθέρωσης των γυναικών;

- Δεν περνάνε πια αυτά τώρα. Κι εμείς, οι του κινήματος, καιρός να αλλάξουμε τροπάρι...

- Τι εννοείς; Αυτά που θέτεις είναι σοβαρά για να τα συζητάμε μεταξύ τυρού και αχλαδιού...

- Ναι, πρέπει να κουβεντιάσουμε. Όμως μία εποχή έκλεισε!...

Κι εκεί κόπηκε η στιχομυθία.

Έφυγα προβληματισμένη.

Όχι γιατί αμφιβάλλω για την ανάγκη ύπαρξης οράματος, ιδεών, ιδεολογίας. Αλλά γιατί αμέσως μετά τις εκλογές ορισμένοι κύκλοι, γενικεύοντας την υποχώρηση των δυνάμεων της αριστεράς, διακηρύσσουν σε όλους τους τόνους ότι "η αριστερά τελείωσε". Όχι οι συγκεκριμένες πολιτικές της εκφράσεις. Αυτό δεν αρκεί. Η αριστερά ως αντίληψη, ως σύστημα ιδεών και φιλοσοφίας, ως γωνία θέασης του κόσμου, ως τρόπος ζωής. Για να φτάσει η άποψη αυτή να διαπεράσει τη στάση αγωνιστριών του ευρύτερου δημοκρατικού χώρου σημαίνει ότι η πίεση είναι πολύ μεγάλη.

Θέλουν να τελειώνουν τα μεγαλοσυμφέροντα με την \\\αριστερή Άποψη\\\. Γι' αυτό ενισχύεται η θέση ότι δεν έχουν ρόλο τα "μικρά κόμματα". Αυτό που νομίσαμε ότι αποτελούσε εκδήλωση προεκλογικής βαρβαρότητας, η ιδιομορφία λ.χ. του Πάγκαλου, σήμερα καλλιεργείται ευρέως. Που σημαίνει: ή πλήρης ενσωμάτωση στο σύστημα εξουσίας ή αφανισμός.

Προσωπικά δεν αποδέχομαι το "δίλημμα", γιατί είναι ψευτοδίλημμα. Είναι ένας ρεβανσιστικός τρόπος αντίληψης των πραγμάτων. Η κοινωνία είναι πολυφωνική και πολυδιάστατη. Άρα και η πολιτική της έκφραση πρέπει να είναι πλουραλιστική. Και αν ο εκλογικός νόμος επέτρεπε, η ελληνική Βουλή θα ήταν ευρύτατα πλουραλιστική. Αλλά το δίλημμα το οποίο πλασάρεται αυτές τις περίεργες μετεκλογικές ημέρες αφορά και την κοινωνική αριστερά.

Έχει μπει ως στόχος η ενσωμάτωση των κινημάτων στο σύστημα εξουσίας, το οποίο υπερβαίνει και την κυβέρνηση. Πρόκειται για τις δομές του δικομματικού καθεστώτος.

Βλέπεις την αντίφαση; Στο όνομα της λήξης της ιδεολογίας εξαπολύεται τεράστια ιδεολογική επίθεση εκ μέρους της διαπλεκόμενης εξουσίας. Αφού μας είπαν ότι η ιστορία τελείωσε, τώρα μας λένε ότι τελείωσε και η εναλλακτική άποψη, δηλαδή τέλειωσε ο δημοκρατικός πλουραλισμός. Πόσο... ευρωπαϊκό ή ευρωπαϊστικό σου φαίνεται αυτό; Και ύστερα, δες και το άλλο. Παίρνει η μπάλα της αποϊδεολογικοποίησης και το γυναικείο ζήτημα. Για να αποδειχθεί για άλλη μια φορά ότι η υπόθεση του αυτοπροσδιορισμού των γυναικών είναι κατά βάση μια \\αριστερή υπόθεση\\.

Συντηρητικοποιείται η πολιτική ζωή, συντηρητικοποιείται και η στάση απέναντι στην υπόθεση της χειραφέτησης των γυναικών. Σε λιγάκι θα μας πουν:

- Κυρίες μου, η εξέλιξή σας και η κοινωνική σας επιβεβαίωση είναι καθαρά ατομική υπόθεση. Δεν χρειάζεται νομοθεσία ούτε πολιτική.

Ανθίστανται ακόμη δυνάμεις, εδώ και στην Ευρώπη, παρά τη διαχεόμενη απαισιοδοξία και την τεχνητή επιβολή από τα πάνω των προτεραιοτήτων.

Ελπίζω να τα καταφέρουμε και να μην παραδώσουμε τα ιερά και τα όσια "τοις κυσί" μέσα σε μία νύκτα!...

Συμπέρασμα: Πλανιέται πλάνη μεγάλη η Έλλη.

Η ιδεολογία είναι εδώ. Απλά παίρνει τη μορφή της "ενιαίας σκέψης". Θέλει να γίνει μονο-ιδεολογία!

15/04/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Με τρεις δεκάδες γυναίκες στο κοινοβούλιο μας βρίσκει η "επόμενη μέρα". Δυο επί πλέον στην κυβέρνηση. Κάτι είναι. Εν μέρει ο αγώνας μας είχε αποτέλεσμα. Έσπασε επιτέλους, εκείνο το φράγμα των 19-20 Ελληνίδων βουλευτών. Εμμέσως, βελτιώθηκε και η σύνθεση της εθνικής αντιπροσωπείας στο ευρωκοινοβούλιο, αφού έχουμε μία ακόμη Ελληνίδα ευρωβουλευτή.

Οι φεμινιστικές οργανώσεις και κυρίως ο Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών εργάστηκαν για το αποτέλεσμα αυτό. Οι πιέσεις που άσκησαν, οι εκκλήσεις και η καμπάνια επηρέασαν πιο πολύ τους / τις εκλογείς παρά τους κομματικούς μηχανισμούς.

Το ζήτημα της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική είχε τη μεγαλύτερη προβολή σε προεκλογική περίοδο. Εκατοντάδες συζητήσεις οργανώθηκαν στα ραδιόφωνα και τις τηλεοράσεις όλης της χώρας. Άρθρα γράφτηκαν και μάλιστα πρωτοσέλιδα. Σχόλια έγιναν. Και φυσικά, αν σε όλα τα ψηφοδέλτια όλων των εκλογικών περιφερειών υπήρχαν υποψήφιοι τα πράγματα θα ήταν ασυγκρίτως καλύτερα. Με λίγα λόγια η εμπλοκή των ΜΜΕ υπήρξε πρωτοφανής. Γιατί, άραγε; Μέχρι τώρα οι ηρακλείς του δημοσιογραφικού στέμματος επανελάμβαναν, ότι το θέμα "δεν πουλάει". Γιατί, αίφνης, έγινε ελκυστικό;

Κατά τη δική μου ερμηνεία, \η προβολή και ανάδειξη των γυναικών απάντησε εν μέρει στην ανάγκη ανανέωσης του πολιτικού συστήματος\.. Το σύστημα "έπαιζε" δικομματισμό στο φουλ, μέχρις ασφυξίας. Συγχρόνως έπρεπε να δοθεί μια νότα ανανέωσης στα ίδια αυτά πλαίσια, που δεν έπρεπε να αμφισβητηθούν. Και αυτό επιδιώχθηκε μέσα από τα πρόσωπα νέα και άφθαρτα και βέβαια, μέσα από τις γυναίκες. Με άλλα λόγια, το \πάγιο δημοκρατικό αίτημα της ίσης συμμετοχής των φύλων συνέπεσε συγκυριακά με την ανάγκη να υπάρξουν ανάσες στην ασφυξία του δικομματισμού, αερισμός του πολιτικού συστήματος\..

Δεν είναι αναγκαστικά κακό που έγινε έτσι. Αρκεί αυτή η ανανέωση να μην είναι μιας χρήσης, επιφανειακή. Αρκεί οι γυναίκες πολιτικοί να μην αφομοιωθούν στις άτεγκτες πραγματικότητες των κυρίαρχων επιλογών. Αρκεί οι νέες υπουργοί να μην υπηρετήσουν άκριτα τις "ευελιξίες" της εργασίας και την επιδείνωση των όρων ασφάλισης. Αρκεί να μην μπολιασθούν με την αλαζονεία της εξουσίας. Γιατί π.χ. άλλα περιμέναμε από την Α. Διαμαντοπούλου και άλλα ακούσαμε. Βασιλικότερη της ...Βασιλίσσης αποκαλύφθηκε σε ό,τι αφορά τις νεοφιλελεύθερες εμπνεύσεις πολιτικές για τα κοινωνικά ζητήματα.

Δει δη κοινωνικής ευαισθησίας. Και η ανανέωση πρέπει να συνδεθεί με την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης. Υπάρχει έλλειμμα δικαιοσύνης στον κόσμο, που όπως λέει η Δήμητρα Χριστοδούλου, την έχουμε ανάγκη ίσως περισσότερο κι από τον έρωτα.

Έλλειμμα φροντίδας και δημοκρατίας ακόμα - ακόμα.

Για να δικαιωθεί ιστορικά η μαζική είσοδος των γυναικών στην πολιτική πρέπει να συνδεθεί με την κάλυψη αυτών των κενών.

Για να αλλάξουμε κλίμα, λέω να σε πάω στον Άλκη Θρύλο και στις γραπτές του σκέψεις (του 1923): Ζωή δεν είναι η περιορισμένη κίνηση μέσα σε σύνορα και φραγμούς, ζωή δεν υπάρχει όταν υπάρχει κάπου ένας τοίχος που απαγορεύεται να τον υπερβούμε, ζωή δεν είναι η σκλαβιά, ζωή δεν είναι ούτε η ανταρσία. Ζωή είναι όταν ανοίγεται γύρω μας και μπροστά μας το απεριόριστο όταν ελεύθερα αναπνέομε...

Και για να τελειώσω... ιψενικά: Άμα ξυπνήσουμε από τους νεκρούς θα δούμε πως ποτέ δεν ζήσαμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

08/04/2000

Αγαπητή Ευγενία

Τι άραγε σημαίνει το ξαφνικό ενδιαφέρον για το "δημογραφικό" (διάβαζε υπογεννητικότητα);

Οι συντηρητικές δυνάμεις το αξιολογούν ως προτεραιότητα, όπως εξάλλου και το θέμα της εκδίωξης των αλλοδαπών από τη χώρα.

Κάτι οι δηλώσεις του αρχιεπισκόπου, κάτι ο ανεκδιήγητος "Σύλλογος προστασίας αγέννητου παιδιού" (sic), κάτι οι εθνικιστικές κραυγές "γεννάτε γιατί χανόμαστε", ε, δεν θέλει και πολύ να δημιουργηθεί ανάλογο κλίμα. Πολύ περισσότερο, που κατ' εκτίμηση των γνωστών αποκρουστικών κύκλων οι "Αλβανοί γεννοβολάνε", καθώς και οι Τούρκοι, ενώ ο πληθυσμός της Ελλάδας γηράσκει μειούμενος...

Αυτή, θα μου πεις, είναι η πάγια θέση των συντηρητικών - σκοταδιστικών κύκλων. Όλων εκείνων που ταυτίζουν τη γυναίκα με τη μητέρα και θεωρούν ότι ο προορισμός της γυναίκας είναι να κάνει (πολλά) παιδιά.

Όμως όλα αυτά δεν εξηγούνται επαρκώς, γιατί τώρα το δημογραφικό έρχεται στο προσκήνιο της κοινωνικής και πολιτικής προσοχής. Η απάντηση πρέπει να αναζητηθεί στις μεθοδεύσεις περί το ασφαλιστικό. Και η κάμψη του δείκτη των γεννήσεων θα χρησιμοποιηθεί ως άλλοθι προκειμένου να δικαιολογηθεί η άγρια επέμβαση στον χώρο της κοινωνικής ασφάλισης.

Η τάση είναι για άρση του δημόσιου - κοινωνικού χαρακτήρα του συστήματος. Και ο κόσμος το έχει καταλάβει το μήνυμα. Όλος ο προεκλογικός διάλογος έφερε στην επιφάνεια τη μεγάλη ανασφάλεια των πολιτών σε σχέση με τα εργασιακά τους δικαιώματα.

Έτσι επιστρατεύονται διάφορα επιχειρήματα. Μεταξύ αυτών και η διατάραξη της σχέσης εργαζόμενων - απόμαχων της δουλειάς. Φταίνε και εδώ οι γυναίκες που δεν γεννάνε και κοιτάνε την καλοπέραση (ακούγονται και παρόμοια). Παραβλέπεται όμως το γεγονός της υψηλής ανεργίας των νέων, της ανεργίας των γυναικών, της ανεργίας ανδρών στην παραγωγική ηλικία. Παραβλέπεται η σημασία της νομιμοποίησης των αλλοδαπών εργαζόμενων και η ένταξή τους στο ασφαλιστικό σύστημα.

Τα τρομακτικά ελλείμματα ανεργίας σημαίνουν και ελλείμματα ασφαλιστικών εισφορών. Μάλιστα, τελευταία, εδραιώνεται ο τύπος του εργαζόμενου-ης με ολιγόμηνες συμβάσεις, ανανεούμενες, που δεν συνεπάγονται ασφαλιστικά δικαιώματα. Ας μπει λοιπόν πρώτα τάξη στο χάος της αγοράς εργασίας και μετά ας κάνουμε τους υπολογισμούς. Και ας γίνει επιτέλους η μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος σε δημοκρατική βάση. Και η άμεση φορολογία να συμπεριλάβει και τα κέρδη στο χρηματιστήριο. Και αφού η κυρίαρχη αντίληψη απαλλαγεί από την εισπρακτική και αμιγώς δημοσιονομική προσέγγιση του

ασφαλιστικού, ε τότε να μιλήσουμε εκ νέου και σε άλλη βάση. Διότι τι διάλογο μπορείς να κάνεις στη βάση ότι το ασφαλιστικό είναι βόμβα (!) στα θεμέλια της κοινωνίας;

Η επίκληση του δημογραφικού και οι σχετικές αναλύσεις απλώς προετοιμάζουν ιδεολογικά το έδαφος για να δεχτούμε μοιρολατρικά τις νέες ρυθμίσεις που θα πλήξουν καίριας σημασίας δικαιώματα.

Η νεοφιλελεύθερη προσέγγιση γίνεται έτσι η λοκομοτίβα του τρένου όλων των παλαιοσυντηρητικών απόψεων για τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία. Το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής της ως προς τον χρόνο και τον αριθμό των παιδιών, το δικαίωμα στη νόμιμη και ασφαλή άμβλωση αμφισβητείται. Οι φονταμενταλιστικοί κύκλοι (θρησκευτικοί και πολιτικοί) επιτίθενται ενοχοποιώντας τις γυναίκες και κηρύσσοντας την ομοφυλοφιλία κοινωνικά απόβλητη. Και όλα αυτά στην αυγή του 21ου αιώνα.

O, tempora!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

01/04/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Ένας χρόνος μετά...

Και να που συμπληρώθηκε κιόλας ένας χρόνος από τις φρικιαστικές στιγμές της περσινής άνοιξης. Από την έναρξη των βομβαρδισμών εναντίον της Γιουγκοσλαβίας.

Μέσα μας η ίδια αγανάκτηση, το ίδιο αίσθημα εξέγερσης.

Και, δυστυχώς, η επιβεβαίωση: τίποτα. Δεν λύθηκε, αντίθετα τα πράγματα περιπλέχθηκαν σε ένα αζεδιάλυτο κουβάρι.

Λέγαμε τότε ότι ανιστόρητοι και ανεπαρκείς ηγέτες στήριξαν τα ανομολόγητα σχέδια των ιμπεριαλιστικών κύκλων και τόλμησαν να πειράζουν τις ήδη ανισόρροπες ισορροπίες στα Βαλκάνια.

Στα Βαλκάνια των εθνικιστικών και εθνοτικών ερίδων και συγκρούσεων. Των αναχρονιστικών εθνοκαθάρσεων.

Και τώρα; Πώς να μαζέψεις τα κομμάτια και θρύψαλα της οικολογικής και ανθρωπιστικής καταστροφής;

Πώς να ξεπεράσεις τη δυσπιστία απέναντι στον ανορθολογισμό του δυτικού ορθολογισμού;

Το σώμα του εγκλήματος, που έλαβε χώρα στο έδαφος της Γιουγκοσλαβίας, είναι ακόμη εδώ. Οι πληγές χαίνουν. Ο πόνος είναι παρών.

Και μάλλον η "επόμενη μέρα" ίσως είναι οδυνηρότερη...

Όχι δεν ξεχνώ! Δεν θέλω να ξεχάσω. Μου χρειάζεται η οργή εναντίον των εμπνευστών και δραστών αυτής της τραγωδίας. Η ίδια οργή και αγανάκτηση πρέπει να μας κινήσει για να αποτρέψουμε την επανάληψη.

Κάτι κυοφορείται πάλι, που δημιουργεί ανησυχία.

\\Η άνοιξη, λέει, είναι μακρά\\.

Πάντως θα συμφωνείς κι εσύ ότι οι συνέπειες αυτού του πολέμου δηλητηρίασαν την ευρωπαϊκή ατμόσφαιρα -και όχι μόνο.

Σαν να ρίχτηκαν τα βλήματα για να φρενάρουν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Να εκφοβίσουν. Να θυμίσουν στους/στις τυχόν επιλήσμονες ποιος είναι το "αφεντικό". Όπερ εστί μεθερμηνεύόμενο, υπάρχουν όρια στην ευρωπαϊκή αυτοδυναμία. Ελεγχόμενη πρέπει να είναι η πορεία.

Αυτή την ανάγνωση κάνω εγώ η αφελής ένα χρόνο μετά.

Μια φίλη μου είπε προχθές, σε ένα μακάβριο σχήμα, ότι οι βομβαρδισμοί ήταν οι χαιρετιστήριες βολές με την οποία \\\\"οι γνωστοί άγνωστοι\\\" υποδέχθηκαν τη νέα εποχή του ευρώ...

Και αναρωτήθηκε αν οι πολίτες των χωρών στην περιοχή κατάλαβαν τη βαθύτερη στόχευση. Αν οι Έλληνες και Ελληνίδες συνέλαβαν το μήνυμα.

Εγώ πιστεύω ναι. Μόνο που προβάλλουν αρκετοί/ές το επιχείρημα της αδυναμίας: Τι να κάνουμε μπροστά στους ισχυρούς; Είμαστε μικρή χώρα και πρέπει να ελυσσόμαστε.

Αλλά γιατί εγώ νομίζω ότι αυτή η άποψη περιφέρεται ανά τους αιώνες; Ότι είναι το βασικό επιχείρημα εκείνων που δεν θέλουν να κάνουν τίποτε εναντίον της αυθαιρεσίας, της βίας και της αδικίας;

Είναι ο ρεαλισμός των βολεμένων, πρωτίστως. Που μεγεθύνουν τις δυσκολίες. Ο ίδιος ρεαλισμός των "προεστών" προβαλλόταν και έναντι εκείνων των "απείθαρχων", που οραματίζονταν την εθνική ανεξαρτησία και την απελευθέρωση από τον οθωμανικό ζυγό. Στα ίδια επιχειρήματα προσέφευγαν και όσοι/ες θεωρούσαν εξωφρενική ιδέα την οργάνωση αντίστασης ενάντια στον χιτλερισμό. Είναι μια αντίληψη των "φρονίμων".

Αν αυτή επικρατούσε πέρα ως πέρα εθνική παλιγγενεσία και ήττα του φασισμού θα ήταν αδιανόητα πράγματα. Και γενικά δεν θα υπήρχε κίνηση προς τα μπρος...

Ζήτω, λοιπόν, η αποκοτιά.

Ζήτωσαν οι ιδέες της αξιοπρέπειας και της δικαιοσύνης μέσα στην ελευθερία!

Συμφωνείς;

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

18/03/2000

Αγαπητή Ευγενία,

* Lapsus calami; Όχι, της φωτοσύνθεσης. Για την αγωνίστρια \\Φανή Σημίτη\\ έλεγα προχθές, πλην ο δαίμων άλλα έγραψε...

* Σήμερα θα είμαστε συντροφιά με την \\Αμαρυλλίδα\\ . Έχω στα χέρια μου το πρόσφατο βιβλίο της "Κύριες Ποιήτριες", στο οποίο αναφέρεται και αναλύει το έργο τεσσάρων αγαπημένων της ποιητριών. Είναι η Μυρτιώτισσα, η Αθηνά Ταρσούλη, η Μελισσάνθη και η Μαρία Αρκαδίου.

Αποφάσισα να κάνω λίγο χώρο για την ποίηση μέσα τον ορυμαγδό της προεκλογικής περιόδου.

Ο δεύτερος λόγος που σκέφτηκα να συζητήσουμε σχετικά είναι ότι ο Μάρτης είναι ο μήνας των γυναικών.

Ανατρέχοντας στις σελίδες του βιβλίου σκέφτομαι πόση ανάγκη είναι να προστρέξουμε στην ποίηση και τη λογοτεχνία ως το έσχατο καταφύγιο των κυνηγημένων ψυχών μας. Θέλω και πάλι να διευκρινίσω ότι προσέρχομαι στο βιβλίο ως αναγνώστρια, ως προσκυνήτρια. Ζητώ να ακουμπήσω το δισάκι μου με τις εντάσεις, αναζητώ βάλσαμο για τον κουρασμένο νου, με οδηγό την \\Αθηνά Ταρσούλη\\:

Μέσα στο δάσος το ιερό πλανιέμαι μοναχή μου,

Ψάχνοντας μήπως ξαναβρώ την πάναγνη ψυχή μου

Που ήταν δρυάδα ονειρευτή κι έπαιζε με τις αύρες

Λούζοντας τα πλοκάμια της στις δροσερές ανάβρες.

Γράφει η Αμαρυλλίδα:

"Οι γυναίκες των περασμένων χρόνων αγωνίστηκαν να κρατηθούν στην επιφάνεια της ποιητικής 'χοάνης' σε μια ανδροκρατούμενη κοινωνία, που μέχρι σήμερα ο άνδρας σέρνει μπροστάρης τον χορό της ποίησης και της λογοτεχνίας.

Η ποιητική τέχνη πλουτίζεται από την ελληνική Μούσα, που πάντα ορθώνεται επιβλητική την ώρα της δημιουργίας".

Η \\Μυρτιώτισσα - Θεώνη Δρακοπούλου\\ σε εποχές εκβραχισμού όχι μόνο τόλμησε και έγραψε ποίηση, αλλά και ερωτική.

Σ' αγαπώ δεν μπορώ

Τίποτ' άλλω να πω,
Πιο βαθύ, πιο απλό
Πιο μεγάλο!
Και για στρώμα, Καλέ
Πάρε ακέριαν Εμέ,
σβήστ' τη φλόγα σ' εμέ
της φωτιάς σου.
Αλλά και η Αθηνά Ταρσούλη:
Σιγαλινά το σούρουπο στον κάμπο κατεβαίνει
Τα στάχνα σ' έν' ανάλαφρο κυμάτισμα θροΐζουν,
Κι αγκαλιασμένες δυο καρδιές στους κάμπους της Αγάπης
Του πόθου και της ηδονής στάχνα μεστά θερίζουν
Τολμηρή ποίηση σε εποχές αφόρητου καθωσπρεπισμού, όπου η ποιήτρια μάλλον
νιώθει εξόριστη.
"εξόριστη των ουρανών, δίχως
καμιά πατρίδα
κι από παντού μου γκρέμισαν
οι θύελλες τη φωλιά
των ουρανών εξόριστη, χωρίς
καμιά πατρίδα.
Μ' απόψε ο θάνατος κρυφά
Μου ψιθυρίζει "Πήδα" ...
Βεβαιώνει η \Μελισσάνθη - Ήβη Δασκαλάκη\.
Μια αγαπημένη σε μένα ποιήτρια, η \Δήμητρα Χριστοδούλου\, λέει:
"Έχουμε ανάγκη τον αιφνιδιασμό της ποίησης. Ο άνθρωπος δεν παραιτείται εύκολα
από την ανάγκη για κορυφαίες εκπλήξεις. Από την ανάγκη πλοκής και αινίγματος,

επομένως νοήματος στη ζωή. Η ποίηση περικυκλώνει αυτό το αίνιγμα με τον πιο αβίαστο για τον κάθε άνθρωπο τρόπο. Τον προσωπικό του λόγο".

Κι εγώ τώρα εδώ θέλω να δανειστώ για χάρη σου τον ποιητικό λόγο της Μαρίας Αρκαδίου:

Μην πεις ποτέ πως είναι αργά,

Για τον πλατύ το δρόμο

Κι ας είν' η πόρτα σφαιλιστή

Κι έχεις γερτό τον ώμο.

Όχι μην πεις πως είναι αργά για τον πλατύ

το δρόμο

Άνοιξ' την πόρτα την κλειστή με

Την καρδιά σου μόνο.

Ωρα να ευχαριστήσουμε την Αμαρυλλίδα.

Κι αν κάποια, κάποιος ρωτήσει ποια είναι, ας απευθυνθεί για τα περαιτέρω στην \\
Ελένη Κοντράρου!\\" data-bbox="144 480 822 514"/>

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

11/03/2000

Της Μελίνας ΒΟΛΙΩΤΗ

Αγαπητή Ευγενία,

Ότι θα μπαίναμε στον 21ο αιώνα και θα χρειαζόταν να εξηγήσουμε τα αυτονόητα, ε, αυτό εγώ τουλάχιστον δεν θα το περίμενα.

Έπιασα τον εαυτό μου να λέει πράγματα, που έλεγα στην πρώτη φάση της μεταπολίτευσης. Ότι δηλαδή η 8η Μαρτίου είναι ημέρα αγωνιστικής μνήμης και άλλα συναφή παρόμοια.

Διότι, όπως είδες ο εκφυλισμός του νοήματος είναι πλήρης. Τίποτε δεν έμεινε όρθιο. Εν τω μεταξύ το τραγικά αντιφατικό του πράγματος είναι τούτο. Κύριος πολιτικός υπεύθυνος για τον ξεπεσμό είναι το ΠΑΣΟΚ, ένα σοσιαλιστικό (;) κόμμα.

Σύγκρινε την πολιτική του συμπεριφορά με την αγωνιστική στάση των σοσιαλιστριών του 1910, που πρότειναν την καθιέρωση της 8ης Μαρτίου, ως Ημέρας των Δικαιωμάτων των Γυναικών.

Δηλαδή, τι δηλούν τα γεγονότα; Ότι η σημερινή διαχείριση Σημίτη αποχαιρέτησε πια τις αγωνιστικές παραδόσεις του σοσιαλιστικού κινήματος.

Το σόου, στο οποίο μετέτρεψε την προεκλογική συγκέντρωση των γυναικών, (που είχε κάθε δικαίωμα να κάνει) είχε μεν ψηφοθηρικά στοιχεία, όχι όμως πολιτικά.

Ήταν μια εκστρατεία εντυπώσεων, μία σκηνοθεσία της μεταδεξιάς. Ο λόγος που εκφώνησε, παρέπεμπε σε αμερικανικού στυλ "ευρήματα", όπως η εκμετάλλευση της αγωνιστικής όντως φυσιογνωμίας της Δάφνης Σημίτη.

Τίποτε δεν έμεινε όρθιο προκειμένου αυτή η κυβέρνηση να κρατηθεί στην εξουσία.

Και που είσαι ακόμη!...

Ακόμη δεν έσφιξαν τα πράγματα.

Όλη η προεκλογική πίεση είναι μπροστά. Ας ετοιμαστούμε ψυχολογικά και για άλλα χειρότερα...

Πάντως, το συμπέρασμα είναι ένα. Η πολιτική του εκσυγχρονιστικού ΠΑΣΟΚ συντηρητικοποιείται και στο θέμα των γυναικών. Άλλωστε, ο κ. Σημίτης δεν διακρίνει κανένα "γυναικείο ζήτημα". Ένα τακτικής φύσης πρόβλημα κοινωνικό είναι κι αυτό. Δηλαδή, νέο τεχνητό δίλημμα ανακάλυψε. Τι θα πει είναι κοινωνικό πρόβλημα το γυναικείο; Υπάρχει ζήτημα και πρόβλημα εκτός κοινωνίας; Όλα απ' αυτήν την έννοια είναι κοινωνικά. Αλλά το "γυναικείο ζήτημα" δηλαδή την κατάσταση της ανισοτιμίας τη βιώνει όλως τυχαίως (;)

Ο γυναικείος πληθυσμός και όχι το κοινωνικό σύνολο. Οι σύμβουλοι που συνέταξαν το απολιτικό μεταδεξιά κείμενο του κ. Σημίτη δεν έχουν ιδέα τι εστί γυναικείο ζήτημα, που είναι συνθετότατο και φέρει ιστορικό - πολιτισμικό - οικονομικό και πολιτικό χαρακτήρα.

Αλλά βέβαια, άμα κηρύξεις ανύπαρκτο το γυναικείο, τότε δεν έχεις υποχρέωση να πάρεις μέτρα και να σχεδιάσεις πολιτικές για την αντιμετώπιση της κοινωνικής ανισότητας και των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών.

Γιατί πολιτικές σημαίνουν πόρους, διοικητικά - θεσμικά μέτρα, καλλιέργεια κατάλληλου κοινωνικού κλίματος.

Κι αν αυτά δεν υπάρχουν στο σχεδιασμό των επιτελών του κ. Σημίτη.

Αμάν, τα κατάφερα να συγχυστώ και πάλι...

Από τα παραπάνω προκύπτει αβίαστα ένα συμπέρασμα: Το μετεκλογικό τοπίο θα είναι συνθλιπτικό και καταθλιπτικό.

Θα υποχρεωθούμε να βγούμε στους δρόμους, να υπερασπιστούμε τις κατακτήσεις μας. Κατακτήσεις όχι μόνο στο θεσμικό - κοινωνικό επίπεδο, αλλά και σε αυτό των ιδεών.

Άρχισε η κατεδάφιση...

Αλλά εμείς είμαστε από αγωνιστική πάστα. Άλλωστε αχνοφέγγει στον ορίζοντα η γέννηση ενός νέου ριζοσπαστικού κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης. Κατά της κυριαρχίας των αγορών πάνω στην πολιτική. Κατά της περιθωριοποίησης.

Είδες τη διαδήλωση στη Γενεύη, έξω από τον Παγκόσμιο Οργανισμό εμπορίου. Αυτή είναι η δική μας πυξίδα.

04/03/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Έχω κατακλυσθεί από πολλά και ενδιαφέροντα βιβλία, πνευματική παραγωγή γυναικών, επιστημονικά και λογοτεχνικά.

Και πολύ χαίρομαι γι' αυτό.

Σήμερα θέλω να σταθούμε μαζί στο φρέσκο βιβλίο της ΜΑΡΙΑΣ ΓΚΑΣΟΥΚΑ \\\"Κοινωνικές - λογογραφικές παράμετροι\\\".

Άλλη μια ερευνήτρια ανατέμνει τον λαϊκό πολιτισμό με αναλυτικό εργαλείο το Φύλο, μετά την \\N. ΣΚΟΥΤΕΡΗ - ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ\\ και την \\K.N. ΣΕΡΕΜΕΤΑΚΗ\\.

Έχουμε ήδη μία γερή τριαδική βάση για να ακουμπήσουμε τα επιχειρήματά μας. Ας είναι καλά!

Θα συμφωνείς, φαντάζομαι, να δώσουμε σήμερα τον χώρο που μας έχει παραχωρηθεί στις σκέψεις και την ανάλυση της Μαρίας. Αξιοποιώ αποσπάσματα που εισάγουν στο κεφάλαιο "Για μια έμφυλη προσέγγιση πλευρών του λαϊκού πολιτισμού", που πολύ μου αρέσει:

Στην προσπάθεια να προσδιοριστούν οι γυναίκες, ως φορέας του λαϊκού πολιτισμού, είναι χρήσιμη μια αρχική επισήμανση: Πώς οι γυναίκες υπήρξαν πάντοτε ορατές και με συνεχή παρουσία στον λαϊκό πολιτισμό, σε αντίθεση με τον "άλλο", τον λόγιο πολιτισμό, στον οποίο, αν δεν υπήρξαν αόρατες, η παρουσία τους ήταν ευκαιριακή και α-συνεχής.

Η παρουσία των γυναικών στον λαϊκό πολιτισμό διέπεται από μια διαλεκτική αντίθεση: από τη μια συναινούν και αποδέχονται την κυριαρχία των ανδρών, την εσωτερικεύουν. Η εξουσία και ο καταναγκασμός περιβάλλονται με ιερότητα και η ["φύση"], μαζί με μια σειρά ιδεολογημάτων (μητρότητα, παρθενία, τιμή, ντροπή κ.λπ.), νομιμοποιείται και εξασφαλίζει συγκατάθεση. Ταυτόχρονα επιβάλλουν το έμφυλο όριο. Η υπέρβαση του ορίου συνεπάγεται κίνδυνο για την έννομη έμφυλη τάξη και το σύστημα των παγιωμένων κοινωνικών σχέσεων. Από την άλλη όμως οι ίδιες οι γυναίκες δεν μένουν αμέτοχες ή παθητικές. Παρεμβαίνουν δραστήρια στη δημιουργία αυτού του πολιτισμού, επιδρούν σημαντικά στη διαμόρφωσή του, τον πλουτίζουν και γίνονται εν τέλει όχι μόνο φορείς του αλλά κι αυτές που τον μεταδίδουν -με όσα αυτό συνεπάγεται- στις επόμενες γενιές. Για να ειδικεύσουμε μάλιστα στην Ελλάδα -αφού αυτής τον λαϊκό πολιτισμό καλούμαστε να ανιχνεύσουμε- αντιφάσεις όπως η προαναφερόμενη, και όχι μόνο, είναι εύκολο να εντοπιστούν, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις γυναίκες της υπαίθρου της.

Η Ελλάδα είναι χώρα βαθιά πατριαρχική. Η ανδρική ανωτερότητα παίρνει γενικό χαρακτήρα, θεωρείται αξίωμα κι αυτό αντανακλάται στον λαϊκό της πολιτισμό, του οποίου σημείο αναφοράς είναι οι άνδρες. Αυτούς αφορά ο περίφημος "λαϊκός χαρακτήρας" και ο προβληματισμός για την έννοια της "λαϊκής ψυχής". Το δε έμφυλο

όριο και υπαρκτό και ευδιάκριτο ήταν πάντα. Ωστόσο, δεν είναι σπάνιες οι φορές που η διάκριση ιδιωτικού - δημοσίου εμφανίζεται συσκοτισμένη αλλά και που το έμφυλο όριο παρουσιάζει αξιοπρόσεκτη ευλυγισία -χωρίς φυσικά να ανατρέπεται- ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον κοινωνικό και πνευματικό βίο των κατοίκων της υπαίθρου. Η όποια διαφοροποίηση εντοπίζεται σε δύο τομείς: α) στον τομέα της αγροτικής ενασχόλησης και β) στον τομέα άσκησης των θρησκευτικών καθηκόντων. Ακόμα εντοπίζεται και στους διάφορους τρόπους άμυνας των γυναικών στην υφιστάμενη κατάσταση, οι οποίοι δεν έχουν διερευνηθεί.

Υπαρκτές ήταν και οι αντιστάσεις -συνήθως μοναχικές- που όμως πνίγονταν από ένα περιβάλλον κάθε άλλο παρά ανεκτικό σε τέτοιες συμπεριφορές.

Σ' αυτό το δύσκολο έως εχθρικό περιβάλλον και χωρίς οι ίδιες να είναι σε θέση να αντιπροτείνουν το δικό τους πολιτισμικό μοντέλο, οι γυναίκες σφραγίζουν με τη δράση τους τον λαϊκό πολιτισμό αλλά και υπονομεύουν σε κάποιους τομείς -όπως είναι λ.χ. η διαχείριση των υπερφυσικών δυνάμεων- τις ανδρικές βεβαιότητες και ασφάλειες.

Τα υπόλοιπα στο βιβλίο.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

26/02/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Ασφαλώς, στη χώρα μας δεν μπορούμε να μιλάμε για οργανωμένες, συστηματικές Γυναικείες Σπουδές σε πανεπιστημιακό επίπεδο.

Οι όποιες προσπάθειες, όπως η Ομάδα Γυναικείων Σπουδών στο Αριστοτέλειο, οφείλονται κυρίως στο μεράκι και την αφοσίωση των επιστημονισσών - φεμινιστριών, σε επί μέρους πρωτοβουλίες δηλαδή, "από τα κάτω", παρά σε εκπαιδευτικό σχεδιασμό και ολοκληρωμένη στρατηγική ανάπτυξης του κλάδου.

Ενθάρρυνση δεν υπάρχει.

Και είναι κρίμα!

Γι' αυτό με μεγάλο ενδιαφέρον γνωρίστηκα με τα βιβλία της κ. Κ. Νάντιας Σερεμετάκη, που διαθέτει μια πολύχρονη εμπειρία από ερευνητικά προγράμματα Γυναικείων Σπουδών στις ΗΠΑ και Ευρώπη. Η θητεία της στην πολιτισμική ανθρωπολογία της επιτρέπει τη βαθύτερη διασύνδεση της ανθρωπολογίας και των Γυναικείων Σπουδών. Αναδεικνύονται έτσι νέα πεδία επιστημονικής παρατήρησης, σκέψης και προβληματισμού, νέα πεδία διεπιστημονικού διαλόγου.

Είμαι από αυτές που πιστεύουν, ότι το φύλο, ως κατηγορία και εργαλείο ανάλυσης, δεν είναι κάτι προσθετικό στην επιστημονική έρευνα. Είναι μία νέα ποιότητα, που οδηγεί σε ανατροπή καθεστηκυίων εννοιών, που διευρύνει τα όρια της επιστημονικής σκέψης. Ωθεί σε επαναπροσέγγιση των πραγμάτων. Αυτόν το νέο βηματισμό μέσα στα πράγματα ψηλαφείς διαβάζοντας το "Διασχίζοντας το σώμα", κυρίως, αλλά και την "Παλιννόστηση των αισθήσεων".

Αυτό που εγώ αποκομίζω, ως απλή αναγνώστρια, που δεν προσέρχομαι στην ανάγνωση για να κάνω ανάλυση, είναι ότι η πραγματικότητα των πραγμάτων, ιδεών και συναισθημάτων, είναι απείρως πιο πλούσια και ποικιλόμορφη από όσο την έχουμε περιγράψει με τα γνωστά επιστημονικά εργαλεία. Η οπτική του φύλου μας επιτρέπει να ενσωματώσουμε στην αντίληψή μας πλευρές και διαστάσεις που δεν είχαμε φανταστεί.

Στο "Διασχίζοντας το σώμα" (Πολιτισμός, Ιστορία και Φύλο στην Ελλάδα) η Ν. Σερεμετάκη δηλώνει πως στόχος του βιβλίου είναι να εγκαινιάσει ένα διάλογο ανάμεσα στις ανθρωπολογίες της αρχαίας και σύγχρονης Ελλάδας, μέσω της θεματικής του φύλου. Το φύλο επελέγη ως μέσον αυτού του διαλόγου.

Ως κινούν αίτιο.

Και είναι πολύ σημαντική η υπογράμμιση, ότι η υποταγή και ο αποκλεισμός των γυναικών χαρακτηρίζει όλες τις ιστορικές περιόδους, ανεξαρτήτως των θεμελιωδών μετασχηματισμών στους πολιτικούς, οικονομικούς και θρησκευτικούς θεσμούς.

Δηλαδή ο αποκλεισμός των γυναικών είναι η μόνη σταθερά μέσα στην κοινωνική κινητικότητα.

Η ιστορική σύγκριση όχι μόνο αποκαλύπτει, τελικά, το βάθος της κυριαρχίας, αλλά και την ενεργή αναπαραγωγή της αντίστασης των γυναικών. Αντίσταση που αναδύεται στο κέντρο αλλά και στα περιθώρια της θεσμικής τάξης.

Νομίζω, ότι το δεύτερο στοιχείο είναι και το πιο καινούργιο για μας. Υπήρξε πατριαρχική κυριαρχία ανά τους αιώνες. Αυτό το ξέρουμε.

Υπήρξε άραγε και αντίσταση του γυναικείου φύλου; παρά τα περί του αντιθέτου θρυλούμενα; Πώς αυτή εκδηλωνόταν; Κι αν υπήρχε, αυτό σημαίνει, ότι συμμετείχαν οι γυναίκες με κάποιους τρόπους στην κοινωνική ζωή, στη δημόσια σφαίρα.

Πώς όμως; Να ένας τρόπος: τα μοιρολόγια και οι θρηνητικές παραστάσεις, οι τελετουργίες του θανάτου (π.χ. στη Μέσα Μάνη) είναι κορυφαίο δημόσιο γεγονός (πολιτισμικό, αισθητικό, ιδεολογικό, πολιτικό).

Κι αυτές είναι συνδεδεμένες με τις γυναίκες. Μέσω της χρήσης του πόνου οι γυναίκες αμφισβητούν τους θεσμούς, υποδηλώνοντας έτσι τη δυνατότητα κοινωνικοπολιτικής αντίστασης.

Μη μου πεις, ότι η ανάλυση αυτή δεν έχει ενδιαφέρον...

Κοντράστ σε αυτές τις σοβαρές αναλύσεις - έρευνες κάνει το τελευταίο βιβλίο της Νάντιας "Έλα στον Έρωτα". Ανάλαφρο, ποιητικού χαρακτήρα, άλλης ποιότητας. Αλλά εξίσου ενδιαφέρον.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

19/02/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Το ζήτημα των ημερών είναι ότι τα ψηφοδέλτια "κλείνουν" και τα μαντάτα για τη συμμετοχή των γυναικών δεν είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα.

Η πλευρά των επιτελείων των κομμάτων προβάλλει το επιχείρημα: δεν δέχονται, δεν έχουμε γυναίκες.

Δεν έχουμε προβεβλημένες. Η πλευρά των γυναικείων τμημάτων των κομμάτων και των φεμινιστικών οργανώσεων αναπτύσσει κριτική προς τις ηγεσίες: Δεν θέλετε τις γυναίκες, δεν τις αναζητείτε. Τις θέλετε ως "άλλοθι".

Κοντολογίς, στις αρχές το 2000 η υπόθεση της ανάμειξης στην πολιτική παραμένει κατά βάση ανδρική υπόθεση. Και όχι για όλους τους άνδρες συλλήβδην. Για όσους διαθέτουν χρήμα και προσβάσεις στα κέντρα της ποικιλώνυμης εξουσίας. Για όσους η πολιτική είναι το φαίνεσθαι, κάτι σαν κοσμικότητα.

Οι τηλεοπτικές αναλύσεις για τον πακτωλό των χρημάτων που απαιτούνται, πέτυχαν τον στόχο τους. Κατατρομοκράτησαν τις γυναίκες και εκείνους τους άνδρες που θεωρούν την ενεργή πολιτική ανάμειξη ως φυσιολογική συνέχεια και προέκταση της καθημερινής ενασχόλησής τους με τα κοινά. Είναι κιόλας φανερό ότι η τάση του κατεστημένου είναι να διατηρήσει το... κατεστημένο.

Για κοινωνικές διευρύνσεις είμαστε τώρα στην εποχή της κεντροδεξιάς συναίνεσης...

Η αίσθηση που δημιουργείται, πάντως, είναι ότι η πολιτική απομακρύνεται όλο και περισσότερο από τη βάση της, το συμμετοχικό στοιχείο, τα αληθινά αντιπροσωπευτικό.

Έτσι, η υπόθεση της συμμετοχής των γυναικών ακροβατεί πάνω στην αντίφαση: της βούλησής τους από τη μια να πάρουν μέρος στη διαχείριση των κοινών υποθέσεων και από την άλλη της αλλοίωσης του χαρακτήρα της πολιτικής, της στρέβλωσης των κανόνων του πολιτικού παιχνιδιού. Διότι, αν η πολιτική είναι για λίγους, για ολίγιστους, τότε τα πράγματα για τις γυναίκες δυσκολεύουν. Η συμμετοχή των γυναικών ευδοκιμεί, όταν υπάρχει διαφάνεια και κανόνες διαγωνισμού και άμιλλας που να ισχύουν για όλους-ες. Όσο συγκεντρώνεται και διαπλέκεται η εξουσία, τόσο λιγότερος χώρος μένει για τις νέες κοινωνικές κατηγορίες που επιδεικνύουν δυναμισμό και ενδιαφέρον.

Τι, λοιπόν, δέον γενέσθαι;

Παρά το δυσμενές πλαίσιο (δομή των κομμάτων και λειψή πολιτική βούληση, έλλειψη νομικού πλαισίου, παράδοσης μιζέριας -αφού στο ελληνικό κοινοβούλιο οι βουλευτίνες είναι το 6,3%, ενώ στη Σουηδία 47,7%) συνηγορώ υπέρ της εμπλοκής

των γυναικών. Όλο και κάποιες ρωγμές θα δημιουργηθούν στο μπετόν του συστήματος. Γιατί, όπως ξέρεις, μόνο από το τίποτα δεν γίνεται τίποτα...

Έχω βγάλει το συμπέρασμα, ότι το σύστημα, υπό την όποια μορφή του, δεν βλέπει με καλό μάτι τη μαζική παρουσία των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων.

Είναι λιγότερο ελέγξιμες, περισσότερο απρόβλεπτες, δεν είναι δεδομένες. "Διαπλέκονται" λιγότερο, αυτή είναι η εκτίμηση διεθνώς.

Σπάνε, λοιπόν, την κρούστα της συναίνεσης που δημιουργείται εν όψει της 9ης Απριλίου αλλά και, πρωτίστως, της επόμενης ημέρας των εκλογών. Δηλαδή, στις φετινές εκλογές, το λιγότερο επιθυμητό πράγμα είναι το ανακάτεμα των χαρτιών.

Το εντελώς απωθητικό είναι η ανανέωση του πολιτικού δυναμικού και, βεβαίως, του συστήματος.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

12/02/2000

Αγαπητή Ευγενία,

* Αργά ή γρήγορα ο αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος θα έρθει αντιμέτωπος με τα ουσιαστικά ζητήματα του εκσυγχρονισμού της Εκκλησίας. Απαραίτητο στοιχείο αυτού του εκσυγχρονισμού είναι η αναθεώρηση της στάσης της απέναντι στη Γυναίκα. Το "ουκ ένι εν Χριστώ άρρεν και θήλυ" έγινε: μόνο το άρρεν υπάρχει. Ήδη, μαθαίνω, εκδηλώνεται διάθεση από νέες κοπέλες να φοιτήσουν στο γενικό εκκλησιαστικό λύκειο. Γιατί να μην ιερουργούν και οι γυναίκες;

Γι' αυτό γυναικείες οργανώσεις, με κείμενο που υπογράφουν, τάσσονται κατά του αποκλεισμού των γυναικών. Έχουν και επιχειρήματα. Ο αποκλεισμός από το εκκλησιαστικό λύκειο είναι αντισυνταγματικός, παραβιάζει σωρεία άλλων νόμων και αντιβαίνει στους ίδιους τους καθιερωμένους κανόνες της Εκκλησίας. Μιάμιση χιλιετία πριν η Σύνοδος της Νικαίας, η Τετάρτη Χαλκηδώνος και η Πενθέκτη Τρούλλου αποδέχθηκαν τον θεσμό των διακονισσών.

Άκου να δεις...

* Έχω έναν ογκώδη φάκελο από τα υλικά και τα συμπεράσματα της Προετοιμαστικής Περιφερειακής Συνάντησης της Γενεύσης, που αποτίμησε την πορεία εφαρμογής των αποφάσεων του Πεκίνου για την ισότητα των φύλων. Ήταν εκεί οι ευρωπαϊκές χώρες, οι ΗΠΑ και ο Καναδάς. Κόπιασε να τα διαβάσεις. 8 του Μάρτη έρχεται, καλό είναι να είμαστε ενημερωμένες για το τι είναι αυτό το "Πεκίνο +5". Πέρασαν κιόλας τόσα χρόνια...

Αλήθεια, τι θα έχει να καταθέσει η ελληνική κυβέρνηση στο πλαίσιο του απολογισμού "Πεκίνο +5" Ας ονομάσει μία πρωτοβουλία ανάλογη της γαλλικής. Εκεί η "parité" έγινε κεντρική ενασχόληση του πολιτικού συστήματος. Έγινε σοβαρός και συστηματικός κοινωνικός και πολιτικός διάλογος. Όλες οι μεγάλες, διεθνώς γνωστές εφημερίδες έκαναν κεντρικά αυτά τα ζητήματα των ποσοτώσεων και των κέντρων απόφασης.

* Ένα σημαντικό κείμενο - δήλωση για την εμπορία των γυναικών και την πορνεία προωθούν διεθνείς οργανώσεις προς υπογραφή. Συγκλονιστικά είναι όσα λένε. Είναι, λένε, βαθιά ανήσυχες, γιατί η πορνεία και εμπορία είναι αναπόσπαστο τμήμα μιας ραγδαία επεκτεινόμενης παγκόσμιας βιομηχανίας του σεξ, που αποκτά νέες, καταστρεπτικές μορφές, όπως σεξουαλικός τουρισμός, εμπόριο συζύγων δι' αλληλογραφίας, πορνογραφία, χρήση του INTERNET για σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορίας προσώπων.

Έχουν, λέει, αναστατωθεί από το γεγονός της δυσανάλογης περιθωριοποίησης των γυναικών από τις διαρθρωτικές αλλαγές της τελευταίας δεκαετίας. Από το υψηλό επίπεδο διαφθοράς των κυβερνητικών επισήμων, την άνοδο του οργανωμένου εγκλήματος, από την αύξηση των περιφερειακών και τοπικών εχθροπραξιών. Από τις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών.

Ζητούν, μεταξύ άλλων, την επικύρωση της Σύμβασης του 1949 για την "Καταστολή της εμπορίας προσώπων και την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων". Ελάχιστα κράτη την έχουν επικυρώσει. Είναι, όμως, αρκετή; Διότι σήμερα εκσυγχρονίστηκε και "παγκοσμιοποιήθηκε" το φαινόμενο.

* Άντε τώρα, με όλα αυτά τα αντιερωτικά να υποδεχθείς τον Άγιο Βαλεντίνο: Ωστόσο θα προστρέξω για βοήθεια στη Νάντια Σερεμετάκη και στο "Έλα στον έρωτα".

(Σε επόμενο σημείωμα θα μιλήσουμε διεξοδικότερα):

|Κάποιοι μιλούν για θάνατο

άλλοι το λεν ζωή

πολλοί τ' ορίζουν έρωτα

εσύ το λες Εσύ.

... σαν ταξιδέψεις στον Έρωτα όλο τον εαυτό σου

εμένα ψάξε με ύστερα

για τον περίπατό σου...|

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

05/02/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Φίλες από τα παλιά συνεξόριστες...

\\Η Ζωζώ Πετροπούλου\\, η \\Νίτσα Γαβριηλίδου\\ και η \\Ναταλία Αποστολοπούλου\\. Η \\Κατίνα Σηφακάκη\\, η \\Νίτσα Πετροπούλου\\, η \\Βικτωρία Θεοδώρου\\ και η \\Αργυρούλα Κουτήφαρη\\.

Ωραίες, εκπληκτικές γυναίκες, όλες, ανέλαβαν προχθές στην κατάμεστη αίθουσα της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών να μας πάνε πενήντα χρόνια πίσω. Στον Γενάρη του 1950. Σε μέρες ηρωικές και πένθιμες, όπου η καρδιά του πολιτικού χρόνου χτυπούσε στο αναμορφωτήριο της Μακρόνησος και στα άλλα κολαστήρια.

Ο Γενάρης του '50 σημαδεύτηκε από τον άγριο βασανισμό των γυναικών εξορίστων στο Μακρονήσι. "Τη δικιά τους μέρα", λοιπόν -30 Γενάρη του '50- τις συνθήκες βασανισμού, την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, το πολιτισμικό χάσμα μεταξύ των νικητών - αναμορφωτών και των αναμορφούμενων - ηττημένων εξιστόρησαν κατά τρόπο απαράμιλλο οι τότε κρατούμενες αγωνίστριες. Ανέσυραν ματωμένες μνήμες, πράξεις αντίστασης στον φασισμό, ανθρώπινης αξιοπρέπειας δίχως όρια.

Παραφράζοντας τον ποιητή θα λέγαμε:

...Πέρασαν πολύ καιρό στο Μακρονήσι, κοιμήθηκαν μάγουλο με μάγουλο με τον θάνατο.

\\Όλο το φταίξιμό τους ήταν που αγάπησαν τη λευτεριά και την ειρήνη\\.

"Σήμερα όσες μέινουμε απ' αυτή τη γενιά είμαστε εδώ για να θυμηθούμε", θα πει η Αργυρούλα Κουτήφαρη. "Να θυμηθούμε τις θυσίες μας, την προσφορά και την αντίστασή μας στη βία. Λείπουν πολλές. Εμείς οι ζωντανές ακόμη δεν τις ξεχνούμε. Στα διάφορα στρατόπεδα πολιτικών εξορίστων γυναικών και σε όλους τους κρατούμενους στις φυλακές υπήρχαν δύο σκέλη στην καθημερινή διαβίωσή μας. Το πρώτο η επιβίωση. Να γίνει πιο ανθρώπινο το πενιχρό συσσίτιο και με λιγότερα μαμούνια στα πολυκαιρικά όσπρια που το κράτος παραχωρούσε.

Το δεύτερο και ίσο μέρος της ζωής μας ήταν η πνευματική τροφή και η ψυχαγωγία μας ακόμη και στις πιο μαύρες μέρες. Σε όλα τα καταφέραμε θαυμάσια. Επιβιώσαμε - μορφωθήκαμε - αντισταθήκαμε - ζήσαμε. Σβαρνίσαμε τα ξερονήσια: Ικαριά, Χίο, Τρίκερι, Μακρονήσι, Αη - Στράτη. Μισολευτερωθήκαμε κάποτε, ύστερα από δέκα χρόνια οδύσσειας με κείνο το κατασκευάσμα της προσωρινής άδειας που ανακαλύψανε. Σπουδάσαμε, δημιουργήσαμε, δουλέψαμε σκληρά, κάναμε οικογένειες".

Έως ότου "ξημέρωσε η 21η Απριλίου των συνταγματαρχών. Οι ίδιες εμείς οι παλιές εξόριστες και νεώτερες βέβαια ήταν που συνεχίσαμε στην επταετία στα Γιούρα και

στις φυλακές Αλικαρνασσοῦ Κρήτης. Είμαστε η προέκταση του κορμού των παλιών στρατοπέδων και φυλακών".

"...Πάμε λοιπόν και στα Γιούρα. Ικαρία, Χίος, Τρίκερι, Μακρονήσι, Λήμνος, Αη - Στράτης. Μην καμαρώνετε. Προνόμια τέρμα. Γυναικείο στρατόπεδο, πολιτικών κρατουμένων και στη Γυάρο. Θα στηθούν πάλι τσαντήρια. Φρουρά βλοσυρή. Σκοποί με το όπλο παραπόδας.

Πώς θα καρφωθούν οι πάσαλοι πάνω στις πέτρες:

\\Ξερόβραχε Αιγαιοθαλασσίτη, φυτρωμένε καταμεσίς πελάγου. Πάλι θα βηματίσουν στην άγονη γη σου. Επαναστάτες. Άνθρωποι. Απλοί.

Δεν πέθαναν ακόμα.

Ζουν..." έγραφε στα Γιούρα η Αργυρούλα Κουτήφαρη - Φραντζέσκου...\\

Καθώς σκέφτομαι τα πράγματα, θα ήθελα να τους πω, και νομίζω εκφράζω και σένα, ένα μεγάλο \\ευχαριστώ\\. Γι' αυτό που υπήρξαν. Για τον τρόπο που υπεράσπισαν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Που κατέγραψαν την περιπέτεια αυτής της βάνανυσης εκδρομής". Που την αφηγούνται τόσο ζωντανά σε μας σήμερα.

\\Κυρίες μου, να είστε βέβαιες, τίποτα δεν πάει χαμένο. Το παράδειγμά σας με ανεξίτηλους χαρακτήρες έχει καταγραφεί στη συλλογική μνήμη. Αντλούμε από τη δεξαμενή της δικής σας προσφοράς, καθώς και όλων των αγωνιστών.

Σας προσκυνώ,\\

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/01/2000

Αγαπητή Ευγενία,

Απολογισμό της εκατονταετίας από την άποψη της ισότητας των φύλων έκανε προχθές στην ετήσια εκδήλωση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας η πρόεδρός του κ. Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου. Από τα πλέον κατάλληλα προς τούτο και έγκυρα πρόσωπα, αφού προεδρεύει ενός Συνδέσμου που ιδρύθηκε το 1920. Πρόκειται για τη δεύτερη σημαντική πράξη στην κατεύθυνση της οργάνωσης, μετά το εγχείρημα της Καλλιρρόης Παρρέν και της "Εφημερίδας των Κυριών". "Ο αγώνας της γυναίκας", το περιοδικό του Συνδέσμου αποτελεί πλέον αναφαίρετο κομμάτι των "ιστορικών αρχείων" του φεμινιστικού κινήματος. Τα λαμπρότερα και πιο φωτισμένα μυαλά της φεμινιστικής πρωτοπορίας κατέθεσαν τις σκέψεις, ιδέες, αγωνίες και προσδοκίες τους στο έντυπο. Και έτσι έχουμε να πορευόμαστε...

Και επειδή πολλές και πολλοί μας ρωτάνε πώς κρίνουμε την πρόοδο που συντελέστηκε στον 20ό αιώνα αναφορικά με την ισότητα, εγώ θα ήθελα να τις/τους παραπέμψω στην εκτίμηση της Αλίκης: Η πρόοδος που σημειώθηκε είναι γεγονός ανάλογης σημασίας με την κατάργηση της αποικιοκρατίας!

Πράγματι, αν κρίνεις αντικειμενικά και ψύχραιμα θα δεις ότι στον 20ό αιώνα έγιναν τέτοια και τόσα βήματα προς την κοινωνική απελευθέρωση των γυναικών όσα δεν έγιναν στην προηγούμενη ιστορία της ανθρωπότητας. Απλά σύγκρινε την πριν και μετά το 1952 κατάσταση των γυναικών όταν απέκτησαν δικαίωμα ψήφου. Καταλαβαίνεις τι ποιοτική στροφή έγινε τότε; Όταν δεν έχεις πολιτικά δικαιώματα δεν είσαι πολίτης. Ποιοι δεν έχουν; Οι εγκληματίες λόγω χάρη τα μικρά παιδιά, όσοι έχουν το ακαταλόγιστο. Και από τότε που απέκτησαν οι γυναίκες το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι έγιναν πολιτικά ορατές. Απέκτησαν διαπραγματευτική δύναμη. Και βελτίωσαν ακόμα περισσότερο τη δύναμη αυτή, όταν οργανώθηκαν σε συλλογικότητες και πάλεψαν ενωμένες για τα δικαιώματά τους. Θα μου πεις, ότι οι αγώνες τους προηγήθηκαν και αυτής της χρονολογίας - ορόσημου του 1952.

Από το τέλος του 19ου και τις αρχές του 20ού οι προσπάθειες ήταν μεγάλες. Το πολιτικότατο κίνημα των σουφραζετών άφησε εποχή. Έτσι είναι. Αλλά το κίνημα είχε άλλη αποτελεσματικότητα στο έδαφος της κατάκτησης των πολιτικών δικαιωμάτων. Κοντολογίς η μεγάλη πορεία ξεκίνησε και το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω. Ασφαλώς δεν έχουμε επιτύχει πλήρη δικαιώματα στην πράξη. Ο αγώνας συνεχίζεται. Μπήκαν όμως οι βάσεις του μεγάλου οικοδομήματος.

Γι' αυτό δεν συμμερίζομαι εκείνη την άποψη που μηδενίζει τα όσα έγιναν, προκρίνοντας το "όλα ή τίποτα". Είναι λίγο το ότι έσπασε η ιστορική σιωπή των γυναικών; Τερματίστηκε η αφάνεια; Το ότι συναντιούνται πλέον παντού και στα υψηλότερα κλιμάκια της εξουσίας; Δειγματοληπτικά έστω. Με το τίμημα της προσχώρησης στην ανδροκρατία και τις αρχές της. Αλλά υπάρχουν!

Ούτε επίσης συμμερίζομαι τη θέση ότι αρκετά έγιναν. Ας χαλαρώσουμε τώρα. Λάθος μέγα! Στο κοινωνικό πεδίο όταν δεν αγωνίζεσαι για διεύρυνση των κατακτήσεων

χάνεις και αυτά που έχεις. Πολύ περισσότερο που η "ειρηνική επανάσταση" των γυναικών είναι ανατρεπτική όχι μόνο καταστάσεων αλλά αληθειών και νοοτροπιών.

Η πατριαρχία επί τόσους αιώνες έχει δημιουργήσει ισχυρή υπαγωγή συνειδήσεων σε άνδρες και γυναίκες. Τίποτα δεν είναι εύκολο. Άρα τίποτα δεν πετάμε, αποτιμούμε θετικά τα όσα έγιναν και συνεχίζουμε για άλλες κορφές!

* Στη Μαρία Αρβανίτη - Σωτηροπούλου που βραβεύτηκε από τον Σύνδεσμο εύχομαι πάντα επιτυχίες στην πολυσχιδή της δραστηριότητα!

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

22/01/2000

Αγαπητή Ευγενία

...Κατολίσθηση σημειώθηκε στην αλληλογραφία μας τον τελευταίο καιρό, όπως θα έλεγε και ο Σπύρος Κυπριανού.

Καιρός να βάλουμε μια κάποια τάξη. Πολύ περισσότερο που γύρω μας γίνονται πράματα και θάματα και η ανάγκη της επικοινωνίας είναι επείγουσας και ζωτικής σημασίας.

Πολύ χαίρομαι που η λογοτεχνική παραγωγή των γυναικών γνωρίζει άνοδο.

Ζεστή φιλική συντροφιά μου κράτησαν τον τελευταίο καιρό ορισμένα βιβλία που ήρθαν στα χέρια μου και θα 'θελα να σχολιάσω:

\\\"Τα όνειρα τραγουδούν ακόμα\"\\ είναι το δεύτερο μυθιστόρημα της φίλης και συναγωνίστριας στον καλό αγώνα για την αξιοπρέπεια του/της Ανθρώπου \\Ελένη Μπιρμπίλη\\. Μας είχε εκπλήξει ευχάριστα η Ελένη με την πρώτη της προσπάθεια \\\"Τα μεθυσμένα καλοκαίρια του έρωτα\"\\.

Η σκοπιά με την οποία αντικρίζει τα πράγματα είναι αυτή της ευαισθησίας.

Στα \"όνειρα τραγουδούν ακόμα\" θητεύει και πάλι στις ανθρώπινες σχέσεις, σχέσεις που δεν είναι περικόλεις, ξεκομμένες από το κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι. Αντίθετα, επηρεάζονται από αυτό βαθιά, χωρίς ωστόσο να επιτρέπεται στις \"αντικειμενικές συνθήκες\" να εκτοπίσουν από την κεντρική σκηνή του δράματος τις ανθρώπινες φιγούρες. Το πλέγμα των ανθρωπίνων σχέσεων. Και βέβαια, κεντρικός πυρήνας σε αυτές τις σχέσεις είναι η

δυσδική σχέση, Άνδρα-Γυναίκα, Γυναίκα-Άνδρα. Ο έρωτας είναι παρών, ακόμα και 'κει που είναι απών. Τι περίεργο στ' αλήθεια. Θα νόμιζες πως μια υπόθεση τόσο δουλεμένη ανά τους αιώνες θα ήταν επιτέλους, προβλεπτή.

Κι όμως είναι τόσο περιπετειώδης και σύνθετη, τόσο επώδυνη. Κάθε φορά είναι σαν να ανακαλύπτεται για πρώτη φορά...

Η αβεβαιότητα του \\έρωτα\\ κάνει πάντα κοντράστ στη βεβαιότητα του \\θανάτου\\ στη γραμμή της αφήγησης.

Γεύσεις και μοσχοβολίες μιας αυθεντικής ελληνικότητας αναδίδουν οι νουβέλες της \\Φωτεινής Κωνσταντοπούλου \"Η πιατέλα και άλλα εύθραυστα\"\\ που κυκλοφόρησε πρόσφατα.

Η Φωτεινή, με την πρώτη της αυτή λογοτεχνική προσπάθεια, περνάει άνετα από την επιστημονική συγγραφική δραστηριότητα σε αυτή της λογοτεχνίας.

Μας επιτρέπει, έτσι, να εκτιμήσουμε άλλη μία πλευρά της προσωπικότητάς της, ένα ακόμη ταλέντο.

Τωόντι, η πιατέλα αποδεικνύεται κάθε άλλο παρά εύθραυστη...

Καθώς διάβαζα το βιβλίο είχα την αίσθηση ότι ψηλαφούσα μία τεράστια τοιχογραφία, που πάλλεται από ζωή, πολυπρόσωπη, όπου σημαντικό ρόλο παίζουν τα γυναικεία πρόσωπα. Όχι μόνο αριθμητικά αλλά και ποιοτικά.

Σαν να αποτελούν όψεις ξεχωριστές μιας οντότητας γυναικείας, γνώριμης και προβλεπτής και συγχρόνως προσφερόμενης για ψηλάφηση και αναγνώριση. Αναγνωρίσιμη η περιρρέουσα ατμόσφαιρα όχι μόνον από τις αναφορές και τις υπομνηματικές παραπομπές, αλλά από αυτό που μεταδίδει: \\ελληνικότητα\\.

\\Τι είναι αυτό; Πώς προσδιορίζεται;\\ Είναι το φως, πάνω από όλα, ο τρόπος παρατήρησης των πραγμάτων, σμιλεμένος μέσα στον ιστορικό χρόνο, εμβαπτισμένος μέσα στον πολιτισμό αιώνων.

Είναι η ήρεμη σοφία. Είναι η σημασία των καθημερινών πραγμάτων, έτσι όπως την υπογραμμίζει, λόγου χάρη, το σπιτικό γλυκό, οι νοστιμιές και τα πολιτικά καλούδια. Είναι η αίσθηση της ιστορίας μέσα στο παρόν.

Είναι, λοιπόν, πολλά τα "σημάδια αναγνώρισης" που σε κάνουν να πεις αμέσως: ναι, αυτό με αφορά!

Εγώ πέρασα καλά, Ευγενία μου. Ελπίζω και 'συ και όσες/οι "επισκέπτονται" τη σελίδα μας... συγγνώμη την αλληγοροφία μας ήθελα να πω.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

29/12/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Τι τις θέλουμε τις φλυτζανούδες και χαρτορίχτρες, τα μέντιουμ; Τώρα τον ρόλο αυτόν ανέλαβαν οι πολιτικοί, συνεπικουρούντων των δημοσιογράφων. Πότε θα γίνουν εκλογές; Να γίνουν τον Απρίλη. Και γιατί Απρίλη; Να γίνουν Ιούνη. Και γιατί Ιούνη και όχι στο τέλος της τετραετίας; Σε αυτό το πλαίσιο θα συζητάμε από εδώ και στο εξής μέχρι τελικής πτώσης.

Αλλη μια φορά η προσοχή παροχετεύεται στη διαδικασία. Και αν αυτό το "πότε" έχει σημασία για το κυβερνών κόμμα που θάλει να επιβεβαιωθεί στην εξουσία έναντι παντός τιμήματος, εμείς τι ζόρι τραβάμε με την ημερομηνία; Θα μου πεις, δεν θέλουμε να χαλάσουμε τις διακοπές. Ομολογώ ότι είναι ένας αποχρών λόγος...

Ωστόσο εκλογές χωρίς απλή αναλογική, χωρίς ουσιαστική αντιπαράθεση επί προγραμματικών θέσεων, τι σημασία έχει πότε θα γίνουν; Βλέπεις, έχει πλέον εδραιωθεί η πρακτική να μη γίνονται προγραμματικές δεσμεύσεις προ των εκλογών. Παράδειγμα: η ομάδα των εκσυγχρονιστών στο ΠΑΣΟΚ τι ρητές δεσμεύσεις ανέλαβε κατά την περίοδο της "αλλαγής φρουράς" Ονόμασέ μου μια. Αποδείχθηκε ότι είναι απείρως βολικότερο το "βλέποντας και κάνοντας", η γενική θολούρα.

Γι' αυτό σου λέω, καλύτερα να κρατηθούμε εκτός κλίματος εικοτολογίας. Και αν κάτι περνάει από το χέρι μας, είναι, μέσα από τις συλλογικότητές μας, να προσπαθούμε να (επανα)φέρουμε τη συζήτηση στον άξονα των προβλημάτων και των λύσεων που απαιτούνται. Δηλαδή στην ουσιαστική πολιτική αντιπαράθεση. Πράγμα που γίνεται δύσκολο και για έναν ακόμη λόγο. Παρατηρώ τα τελευταία χρόνια το εξής παράδοξο φαινόμενο: Μέλη της κυβέρνησης μιλούν από τα διάφορα βήματα ως μέλη μη κυβερνητικών οργανώσεων. Περιγράφουν την κατάσταση, γίνονται "μία από μας" ή "ένας από μας".

Για να μιλήσω με παραδείγματα. Από τον/την υπουργό Πολιτισμού εγώ περιμένω όχι μία διάλεξη για την αξία του καλού βιβλίου, αλλά τι πολιτική εφάρμοσε μέχρι τώρα για τη στήριξή του, τι απέδωσε αυτή, τι σχεδιάζει να κάνει από 'δώ και πέρα και τι αναμένει ως αποτέλεσμα. Επιθυμώ να ακούσω επίσης τι πόροι διατίθενται στον τομέα αυτόν.

Από την υπουργό - πολιτική προϊσταμένη της ΓΓΙ επιθυμώ διακαώς να ακούσω αν επιτέλους θα προβεί σε μέτρα νομοθετικά και άλλα για την προώθηση της ίσης συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης απόφασης. Λίγη αξία έχει η περιγραφή της απαράδεκτης σημερινής κατάστασης με το 6,5% των γυναικών μελών του ελληνικού Κοινοβουλίου. Είμαι υπερβολική;

Γιατί μπορεί να αντιτείνεις ότι όταν μια υπουργός μιλάει έστω και γενικά αναβαθμίζει τη συζήτηση. Μόνο που δεν είμαστε στο σημείο αυτό. Είμαστε πολύ πέραν των διαπιστώσεων και της διάγνωσης των προβλημάτων. Χρειάζονται συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής. Τώρα! Δεν είναι δυνατόν το μέλος της κυβέρνησης να στέκεται

στην εκφώνηση των προβλημάτων και τελεία και παύλα. Πρέπει να δεσμεύεται για πολιτικές.

Και πού να δεις τώρα που οι κυβερνώντες ανακάλυψαν και την αξία του εθελοντισμού. Φέξε μου και γλίστρησα!.. Αν περιμέναμε το 2000 να μας υποβάλουν τη "νέα" ιδέα του εθελοντισμού, θα ήμασταν ακόμη στα κράσπεδα της βαρβαρότητας. Γι' αυτό λέω. Ευχή και κατάρρα: Κριτική σκέψη, συλλογική δράση κι αγώνας - ό,τι πολυτιμότερο έχουμε.

Μελίνα ΒΟΛΙΩΤΗ

25/09/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Δύο Ελλάδες συγκρούονται στο φόντο του σεισμού και των συνεπειών του. Είναι η Ελλάδα της ανιδιοτελούς προσφοράς και του αλτρουισμού και η Ελλάδα της εκμετάλλευσης όλων των καταστάσεων, του "άρπαξε να φας και κλέψε να 'χεις". Και οι δύο παίζουν τον ρόλο τους άψογα, κατά τρόπο θαυμαστό. Η πρόοδος εναντίον του αναχρονισμού, της οικονομικής και πολιτικής κερδοσκοπίας. Αυτή κι αν είναι μάχη στα μαρμαρένια αλώνια!

Να το κάνω πιο λιανά: Ο φούρνος των Θρακομακεδόνων που πουλούσε τις πρώτες κιόλας μέρες της συμφοράς 780 δρχ. το κιλό στους Μενιδιάτες και ο όχι μεγάλος φούρνος της γειτονιάς που λέει "πάρτε, βρε παιδιά, εκατό κιλά ψωμί για τον κόσμο του καταυλισμού". Κι έπειτα είναι και κείνοι οι εργοδότες που επιμένουν -επί απολύσει- να κρατάνε τους/τις εργαζόμενους/ες στα ετοιμόρροπα κτίρια όπου στεγάζονται παραγωγικές δραστηριότητες. Αναρωτιέσαι για πότε ξεχάστηκαν οι εφιαλτικές εικόνες της RICOMEX. Και τι να πεις για το ύψος των ενοικίων που έφεραν σε απόγνωση πολλά νοικοκυριά. Και είναι, από την άλλη, οι εθελοντές/εθελόντριες που ήρθαν, μάλιστα, από την περιφέρεια για να συνδράμουν στο έργο της ανακούφισης των σεισμοπαθών. Και υποβλήθηκαν σε κόπο και έξοδα. Και το κάνουν αυτό σεμνά κι αθόρυβα, για λόγους χρέους κα συνείδησης.

Τώρα, που το τοπίο κάπως ξεκαθαρίζει, η ζωή οργανώνεται στις μετασεισμικές συνθήκες, αναδύεται το μέγα θέμα των ευθυνών. Αραγε

μπορούσαμε να αποφύγουμε τις τόσο μεγάλες ζημιές; Την απώλεια ζώων;
Και το σπουδαιότερο, θα βγάλουμε τα αναγκαία συμπεράσματα;
Κουβέντες αρχίζουν να αναπτύσσονται στις παρυφές των καταυλισμών.
Φταίει ο πολίτης που αυθαιρετεί ή το κράτος που νομιμοποιεί τις
αυθαιρεσίες; Σε συνθήκες απουσίας σοβαρής στεγαστικής πολιτικής του
κράτους ο πολίτης πιάνεται από τα μαλλιά του. Τα νοίκια είναι
υπέρογκα και ο καθένας/μία σκέφτεται να έχει ένα κεραμίδι πάνω από
το κεφάλι του. Αν υποθέσουμε ότι ο πολίτης σκέφτεται στη βάση
προσωπικού ή στενού συμφέροντος, η συντεταγμένη πολιτεία με τους
θεσμούς της, που πρέπει να σκέφεται και να δρα με όρους συλλογικού
συμφέροντος, γιατί καλύπτει την αντικοινωνική δράση των ιδιωτών;
Ολες αυτές οι πόλεις δεν θα είχαν κτισθεί έτσι άτσαλα, αν ένα
μερος των υπηρεσιών του κράτους δεν συνέπραττε. Υπάρχουν ατομικές
ευθύνες, αλλά και σοβαρότατες πολιτικές. Και πολύ φοβάμαι, όταν η
γη θα πάψει να τρέμει, ορισμένοι ανευθυνοῦπεύθυνοι θα κάνουν πάλι
τα ίδια. Γι' αυτό είναι αναγκαία η αυτοοργάνωση των συνειδητών
πολιτών, ο έλεγχος από τα κάτω. Οι δυστυχίες και οι καταστροφές
μπορεί να έχουν και διάσταση χρήσιμη, όταν οι άνθρωποι μαθαίνουν τι
να αποφεύγουν στο μέλλον. Όταν διδάσκονται από αυτές. Το αν εμείς
θα διδαχθούμε, ως κοινωνία και πολιτεία, μένει να αποδειχθεί...
Και για να κλείσω με μία ευχάριστη αναφορά. Δεν είχαμε μόνο
κακά κι άσχημα πράγματα τον τελευταίο καιρό. Ένας άλλος αέρας
φύσηξε στα ελληνοτουρκικά βοηθώντας και του Εγκέλαδου. Δεν είμαστε
άραγε καλύτερα τώρα, που άρχισαν να διαφαίνονται τα στοιχεία μιας
πολιτικής προσέγγισης; Δεν είναι επωφελέστερο για όλους/ες να

συνεργαστούμε εν ειρήνη; Μην ξεχνάς ότι ο σεισμός έφερε, όπως
διαβάζω, την Τουρκία κοντύτερα στην Ελλάδα. Η άλογη φύση έκανε κάτι
για το οποίο αδικαιολόγητα βασανίζεται και διστάζει η έλλογη
πολιτική!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

17/09/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Αναρωτιέσαι, φαντάζομαι, κι εσύ, όπως πολλές γυναίκες, τι τέλος πάντων να κάνουμε για να φανούμε χρήσιμες στους πληθυσμούς που υποφέρουν. Που ζουν σε σκηνές σε συνθήκες αβεβαιότητας.

Από την τρίτη μέρα των σεισμών, μαζί με άλλες εθελόντριες βρέθηκα στις σεισμόπληκτες περιοχές.

Σχεδόν κάθε μέρα είμαστε κάπου. Σε έναν καταυλισμό, κάπου, όπου υπάρχουν σκηνές.

Το πρώτο συμπέρασμα είναι ότι η έκταση των ζημιών είναι ασύγκριτα μεγαλύτερη από ότι στην αρχή νομίζαμε. Οι υλικές, ιατρικές, ψυχολογικές ανάγκες των πληθυσμών είναι πολύ μεγάλες.

Είναι ζήτημα, αυτή τη στιγμή που μιλάμε, αν κάποιος φορέας, υπουργείο ή δήμος, έχει όχι την πλήρη, κάποια εικόνα, που να αντανακλά την πραγματικότητα.

Το εθελοντικό κίνημα αλληλεγγύης είναι παραπάνω από απαραίτητο.

Δεν είναι η ώρα για κριτική στην ανετοιμότητα των υπηρεσιών στη γραφειοκρατικοποίηση των δήμων, στην έλλειψη Κινήματος Πολιτών περί την αυτοδιοίκηση. Αυτά πρέπει να σημειωθούν για να παρθούν μέτρα στο σύντομο μέλλον. Για να αποτελέσουν κίνημα διεκδίκησης έτσι ώστε να υπάρχει αποτελεσματικό σχέδιο αντίδρασης σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. Για να υπάρχει εκπαίδευση πολιτών και στελεχών των υπηρεσιών.

Στη φάση που σήμερα βρισκόμαστε εκείνο που προέχει είναι η

οργάνωση της ζωής στη μετασεισμική περίοδο.

Δεν μπορεί αυτή η ζωή να είναι χάος.

Δεν μπορεί να επιτραπεί η καταστροφή της δημοκρατικής τάξης.

Γι' αυτό είμαι υπέρ των οργανωμένων συνόλων, όπου

εξασφαλίζεται τροφοδοσία, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική

στήριξη, δημιουργική απασχόληση των παιδιών. Όπου οι διαμένοντες-

ουσες στους καταυλισμούς αυτοοργανώνονται να εκπροσωπούνται

συλλογικά ενώπιον του δήμου του ή των υπουργείων.

Όπου φτιάχνουν επιτροπές σεισμοπαθών ανά συνοικία, τετράγωνο κ.

λπ.

Αυτές είναι πολιτισμένες μορφές.

Δεν είναι δημοκρατία και πολιτισμός οι κραυγές και οι βρισιές

μπροστά στις κάμερες. Στη δυτική Αθήνα θα δοκιμασθούν πολλά, ήδη

δοκιμάζονται. Η ίδια η ποιότητα της δημοκρατικής μας οργάνωσης. Οι

αρμοί και οι κολώνες του κοινωνικού μας οικοδομήματος.

Επανέρχομαι στο αρχικό ερώτημα:

Τι κάνουμε;

Σχηματίζουμε ομάδες εθελοντριών.

Σε συνεργασία με τους δήμους και τις κρατικές υπηρεσίες κάνουμε

σύμφωνα με τις δυνατότητες και ικανότητές μας τα εξής:

* Φύλαξη και αγωγή των παιδιών στους παιδότοπους που στήνονται

στους καταυλισμούς και τις πλατείες.

* Ψυχολογική στήριξη στις γυναίκες.

* Υλική και ψυχολογική στήριξη στις πλέον ευάλωτες από αυτές (

μόνες γυναίκες-μωρομάνες, ηλικιωμένες, μετανάστριες, πρόσφυγες,

παλιννοστούσες, έγκυες).

* Παρακολούθηση των αναγκών των γυναικών και γενικότερα των ανθρώπων.

Διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των υπηρεσιών κ.λπ.

Με ένα λόγο, να είμαστε εκεί, όπως μπορούμε.

Να έχουμε ιδίαν αντίληψη της κατάστασης, να είμαστε χρήσιμες και αποτελεσματικές.

Είναι ώρα κοινωνικής ευθύνης, δηλαδή αλληλεγγύης!

Μελίνα Βολιώτη

28/08/1999

Αγαπητή Ευγενία,

επέτρεψέ μου να κάνω χρήση του κοινού μας χώρου για να στείλω
ένα μήνυμα σε μια φίλη...

Αγαπητή Μπεγκούμ,

Δεν περίμενα, ότι αυτές οι θερμές νοχελικές μέρες του Αυγούστου
θα μας πότιζαν τόση λύπη και τόσο πόνο. Περάσαμε μιαν άνοιξη βαριά.
Ας μην ξανάρθει! Οπου κάθε μέρα που ξημέρωνε τα θύματα του πολέμου
αυξάνονταν. Και τώρα κλείνουμε ξανά τους δέκτες, γιατί δεν
αντέχουμε να μετράμε τα θύματα αυτής της τρομερής καταστροφής που
έπληξε τη χώρα που τόσο αγαπάς.

Σε σκέπτομαι κάθε στιγμή και ξέροντας πόσο αγαπάς τους
ανθρώπους κατανοώ το μέγεθος της λύπης σου. Μια λύπη, που θα
γίνεται δράση για να ανακουφίζει τον πόνο της διπλανής και του
διπλανού.

Αντιλαμβάνομαι ότι λίγα πράγματα μπορώ να κάνω για σένα. Ομως
θέλω να ξέρεις, ότι πολλές γυναίκες και πολλοί άνδρες στην Ελλάδα
συμμερίζονται το πένθος σας και εκφράζουν έμπρακτα αισθήματα
γνήσιας αλληλεγγύης στους πολίτες της πατρίδας σου. Αν αυτό σε
παρηγορεί, πολλές και πολλοί συμπάσχουμε μαζί σας, δεν είμαστε
απλοί θεατές στο δράμα που εκτυλίσσεται δίπλα μας. Μας πόνεσε αυτή
η κατάσταση.

Σκεφτηκα αυτές τις μέρες πόσο κοινή είναι η ανθρώπινη μοίρα.

Πόσο πιο όμορφη και εύκολη θα ήταν η ζωή μας, αν αντί της διαίρεσης

και του τεχνητού μίσους ρίχναμε όλες τις δυνάμεις και εφεδρείες στην ανάπτυξη της φιλίας και συνεργασίας μας. Αν διαθέταμε πόρους από κοινού για την αντιμετώπιση των συνεπειών των φυσικών καταστροφών. Αν συνεκπαιδεύαμε ομάδες διάσωσης, περιβαλλοντικής προστασίας, αν προωθούσαμε την κοινή ανάπτυξη.

Μέσα από τα ερείπια διακρίναμε την ασημαντότητα και το κοντόφθαλμο της πολιτικής που στηρίζεται στα "εμπόδια" και στην πόλωση. Φάνηκε πια, χρυσή μου, το αλυσιτελές και γελοίο του πράγματος. Και νομίζω πως σοφά σκεφτήκαμε εμείς οι -κάποιες- γυναίκες, Ελληνίδες και Τουρκάλες, να ανοίξουμε το κανάλι του συστηματικού διαλόγου, να ανοίξουμε τις καρδιές μας.

Θυμάμαι την τελευταία φορά που μιλήσαμε για πολλά και προσωπικά. Για την αντίληψή μας για τον κόσμο, για τη σχέση μας με τα πράγματα και τους ανθρώπους, για τα αγαπημένα μας πρόσωπα ακόμη και για τόσο λεπτά και προσωπικά είπαμε, όπως είναι η πίστη. Και είχαμε τόσα κοινά, κι οι αγωνίες και οι προσδοκίες ταυτόσημες. Όπως είναι τα όνειρα των απλών ανθρώπων, της κοινής λογικής.

Πώς να σε παρηγορήσω, καλή μου; Χρειάζεται χρόνος, αντοχή και κουράγιο, για να αρθείς πάνω από τα συντρίμια. Ελπίζω και εύχομαι η επόμενη μέρα να ξημερώσει ελπιδοφόρα.

Πρέπει να σου πω ότι μου άρεσε που η διεθνής κοινότητα ανταποκρίθηκε και έστειλε βοήθεια. Θα μου πεις ότι αυτό είναι αυτονόητο (όχι και τόσο). Πριν από λίγο καιρό πολλές χώρες συνασπίστηκαν για να χτυπήσουν μια χώρα. Αυτό υπήρξε ένα αρνητικό παράδειγμα διεθνούς σύμπραξης. Τώρα είχαμε μια κινητοποίηση

διαφόρων χωρών και οργανισμών για το καλό. Αυτό είναι ένα θετικό παράδειγμα, που θα 'πρεπε να συνιστά μονόδρομο στις διεθνείς σχέσεις. Και σου ομολογώ, πως είναι κάτι, που ισοφαρίζει κάπως τις κάκιστες εντυπώσεις που οι πρόσφατοι βομβαρδισμοί άφησαν μέσα μου.

Αρα δεν χάθηκαν όλα.

Αξίζει να παλεύουμε, ώστε ο ανθρωπισμός να εκδηλώνεται καθημερινά και όχι μόνο στις ακραίες έκτακτες καταστάσεις.

Να είσαι καλά!

Μελίνα Βολιώτη

30/07/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Μια γυναίκα για τη γυναίκα!

Η γλύπτρια Ασπασία Παπαδοπεράκη φιλοτέχνησε το "μνημείο για την Ηλέκτρα Αποστόλου", που πλέον έχει τοποθετηθεί στον ιστορικό χώρο Κουντουριώτου στο Ν. Ηράκλειο. Ευτυχής ο δήμαρχος κ. Μαστοράκος, που επιτέλους έφτασε τα πράγματα σε ένα αποτέλεσμα. Σήμερα στον χώρο του σπιτιού της Ηλέκτρας έχει ανεγερθεί κτίριο, όπου στεγάζεται το Μουσείο της Αντίστασης και στον προαύλιο χώρο δεσπόζει η σύνθεση της γλύπτριας, που εμένα μου αρέσει. Ικανοποιημένοι και οι αγωνιστές/ίστριες της Αντίστασης, συγκινημένη και η κόρη της Ηλέκτρας, Αγνή. Από το 1982 ξεκίνησε ο αγώνας για την αξιοποίηση του χώρου και φτάσαμε λίγο πριν από την εκπνοή του αιώνα. Για φαντάσου! Να λοιπόν, που παρά ταύτα, υπάρχουν αγαθές δυνάμεις στον τόπο, που θέλουν και μπορούν να αγωνίζονται κατά της "γραφειοκρατίας" και της δομικής ακινησίας.

Ασφαλώς, η σεμνή και ανιδιοτελής αγωνίστρια δεν φαντάστηκε ποτέ ότι θα γίνει άγαλμα. Οι τιμές στο πάνθεον των αγωνιστών / στριών αφορούν εμάς και τη συνείδησή μας. Εκείνοι /ες είναι λιτοί και αυτάρκεις μέσα στην απλότητά τους. Η στάση μας απέναντί τους χαρακτηρίζει τη δική μας ποιότητα.

Ω, ναι. Χρειαζόμαστε μερικά απλά μαθήματα Ιστορίας στους κοσμοπολίτικους καιρούς που ζούμε! Χρειαζόμαστε να θυμηθούμε ξανά ότι δεν είμαστε εμείς σπορά της τύχης, δεν ήρθαμε από το πουθενά.

Και γι' αυτή τη σημερινή ανάπηρη δημοκρατία καταβλήθηκε υψηλό τίμημα. Χρειάζεται να έχουμε συνείδηση της ιστορικότητάς μας και της αξιοπρέπειάς μας.

* Ας αλλάξουμε λίγο κλίμα. 30% είναι το μερίδιο των γυναικών στη νέα σύνθεση του ευρωκοινοβουλίου. Από 28% που ήταν. Αυξήθηκε ο αριθμός. Και, βέβαια, σημειώνουμε το γεγονός ότι μια κυρία, η Νικόλ Φοντέν, θα προεδρεύει του οργάνου. Από ελληνικής πλευράς τώρα, παρά το γεγονός ότι δεν έχουμε αύξηση στο ποσοστό μας, αλλά υποχώρηση (από 5 ευρωβουλευτίνες έχουμε τώρα 4), όμως και άξιες είναι και πόστα ανέλαβαν. Ήδη η Άννα Καραμάνου είναι αντιπρόεδρος της ευρωσοσιαλιστικής ομάδας. Η κ. Μαριέττα Γιαννάκου επίσης έχει ενδιαφέρον για τα προβλήματα των γυναικών. Η κ. Άννα Διαμαντοπούλου ανέλαβε ως επίτροπος τομέα που ενδιαφέρει άμεσα τις γυναίκες και πιστεύω ότι θα συνεννοηθούμε καλά.

Αν λάβουμε υπόψη ότι μπορούμε όπως πάντα να στηριζόμαστε στο αξιόλογο στέλεχος της Commission Μαρία Στρατηγάκη, όταν ξέρουμε ότι η Καίτη Κωσταβάρα δραστηριοποιείται στο έπακρο στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών και η Φωτεινή Σιάνου στα ευρωπαϊκά συνδικάτα -και όχι μόνο- ε, μπορούμε να μιλάμε για αξιόλογη ελληνική παρουσία στην Ευρώπη. Μακάρι, γιατί οι μέρες που έρχονται υπόσχονται δυσκολίες και οι κυρίες της Ευρωβουλής και της Commission θα κληθούν εκ των πραγμάτων να υπερβούν τις κομματικές γραμμές.

* Καλωσορίζουμε στη δράση τη Μαργαρίτα Παπανδρέου. Μας τρόμαξε είναι η αλήθεια, αλλά πάει, σύννεφο ήταν και πέρασε. Θωρούμε

μπροστά, που λένε και στην Κύπρο.

* Η σκέψη μου είναι πάντα στη Ρένα μας, τη Ρένα Λάμψα. Μας
έλειψε αφάνταστα τον τελευταίο καιρό. Προσεύχομαι γι' αυτήν, για να
είναι όσο το δυνατόν πιο μαλακές οι ώρες στο κρεβάτι του πόνου.

* Σκέφτομαι και σένα, Ευγενία. Και σου εύχομαι καλή ξεκούραση...

Και επειδή το βαθύ καλοκαίρι άρχεται, σχεδιάζω να... σιγήσω
επιτέλους!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

23/07/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Εάν το λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν, το ...κορακίζειν τι είναι;

Ανοητολογείν;

Η Υπακοή μου έστειλε με fax ένα κομμάτι εφημερίδας που φιλοξενούσε μια δήλωση του κ. πρωθυπουργού. Την παραθέτω: "Είμαστε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για να ικανοποιήσουμε τις προσδοκίες του ελληνικού λαού".

Τα παραπάνω είχε τονίσει ο πρωθυπουργός στην ομιλία του στα μέλη της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ (στις 9 Ιουλίου).

Προσπαθώντας λοιπόν η καλή μας φίλη να βγάλει νόημα -πλην ματαίως- αποφάσισε ότι η εν λόγω αποστροφή του πρώτου τη τάξει πολίτη στη χώρα αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα των περιέργων ελληνικών των ημερών μας.

Και αφού η Υπακοή δεν έβγαλε άκρη, μετακύλησε το πρόβλημα σε μένα, για να κάνω άσκηση σπαζοκεφαλιάς, όπως συνηθίζαμε στα μικράτα μας.

Οχι, δεν πρόκειται για τη γνωστή ξύλινη γλώσσα της πολιτικής.

Εδώ η ανεπάρκεια είναι άλλης φύσης, είναι πέραν του ύφους. Η πρόταση πάσχει νοηματικά. Θέλω, λοιπόν, να παρακολουθήσουμε μαζί καρέ καρέ την ανάλυση:

"Είμαστε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης" φυσιολογικά σημαίνει ότι διάγομε δύσκολες στιγμές. Εχουμε υποστεί κάτι κακό έως συμφορά. Κάτι σαν θεομηνία. Εχουμε, δηλ. κηρυχτεί σε κατάσταση έκτακτης

ανάγκης.

Εν πάση περιπτώσει, φέρνουμε περισσότερο προς θύματα. Θέλεις να το πω ηπιότερα; Να το πω. Είμαστε -τουλάχιστον- παθητικοί δέκτες και καθόλου σε κατάσταση ενεργητικής ετοιμότητας. Και αφού είμαστε εν αμύνη πώς θα ικανοποιήσουμε τις προσδοκίες του ελληνικού λαού; Ούτε λόγος να γίνεται. Με παρακολουθείς; Η όλη, δηλαδή, πρόταση βγάζει το εξής νόημα: "Είμαστε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (δώστε και σώστε!) ώστε να (μην) μπορούμε να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες του ελληνικού λαού" ή αλλιώς "είμαστε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να ικανοποιήσουμε τις προσδοκίες του ελληνικού λαού".

Δώσε βάση. Αυτό ήθελε να πει ο πρωθυπουργός; Οχι βέβαια! Το αντίθετο, προφανώς. Δηλαδή "είμαστε σε κατάσταση επιφυλακής, συναγερμού ή είμαστε σε ενεργητική ετοιμότητα για να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες του ελληνικού λαού". Η ακόμα "θέτουμε όλες τις εφεδρείες σε ενέργεια"...

Αμ, δεν τα είπε απλά και κατανοητά. Προτίμησε τις περικοκλάδες. Σύζευξε, λοιπόν, στην ίδια πρόταση λέξεις που παραπέμπουν σε κατάσταση αναξιοπαθούντων και χρηζόντων βοήθειας με λέξεις που παραπέμπουν σε εγρήγορση για την ικανοποίηση ούτε καν αναγκών, προσδοκιών. Αποτέλεσμα κωμικόν. Και μάλιστα το παθητικό μέρος της πρότασης την εισάγει κιόλας δημιουργώντας τα αντίστοιχα σχετλιαστικά αισθήματα, κλέβοντας την παράσταση εξ αρχής. Ποιος νοιάζεται τώρα για το υπόλοπον αισιόδοξον της παραγράφου, του οποίου η ισχύς υπονομεύτηκε έτσι κι αλλιώς από το μόλις

μεγαλοπρεπές εκφωνηθέν και μη επιδεχόμενον αντίρρησης: "Είμαστε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης..."

Λες να εννοούσε ότι κηρύξαμε τη χώρα σε έκτακτη ανάγκη για να προωθήσουμε άμεσα και κατά προτεραιότητα λύσεις στα χρονίζοντα προβλήματα; Αλλά πάλι πώς αυτό συνταιριάζει με τις προσδοκίες; Διότι εδώ μιλάει σαφώς για ικανοποίηση προσδοκιών. Αβυσσος η ψυχή του κυβερνήτη... Δηλαδή είναι καλό ή κακό αυτό που είπε εν τέλει; Συμπέρασμα: Γνωρίζουμε ελληνικά οι συνέλληνες - ίδες;

Και μια και είμαι επί γλωσσικού εδάφους, ας πάψουν πια οι γλωσσικές βαρβαρότητες του τύπου:

* Ενσκήπτω στα προβλήματα (ως λαίλαπα και καταιγίδα) αντί του εγκύπτω (εξετάζω επιμελώς).

* Εξ απαλών ονύχων σημαίνει από την τρυφερή ηλικία και όχι επιφανειακά, πάνω πάνω (γι' αυτό υπάρχει το επίρρημα επιπολής).

* Εωλος είναι ο παλιός, σκουριασμένος (έωλο επιχείρημα) όχι ο μετέωρος.

Αμάν πια!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

02/07/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Εχει δίκιο η Πόπη. Είχαμε δεν είχαμε μας προέκυψε η αλβανοφοβία. Στη χώρα εγκαθίσταται ένα κλίμα που λίγο απέχει από το να μεταβληθεί σε μαζική υστερία. Τουλάχιστον αυτή είναι η εικόνα στην οποία επιμένουν με εντυπωσιακή αφοσίωση τα κανάλια. Κάθε επίθεση, κάθε εγκληματική ενέργεια, ακόμα και αναπόδεικτη, αποδίδεται συλλήβδην στους Αλβανούς. Στη συλλογική συνείδηση κοντεύει να ισχύσει η εξίσωση: Αλβανός ίσον πρώην, νυν και/ή μέλλον εγκληματίας.

Το πράγμα γίνεται ακόμη πιο σοβαρό, καθώς ενδίδουν στην αλβανοφοβία πολίτες με προοδευτικές απόψεις. Γυναίκες αγωνίστριες, μέλη κοινωνικών κινημάτων.

Ανησυχώ από αυτήν την εξέλιξη, καθώς βλέπω ότι δεν την αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά. Η δαινομοποίηση των Αλβανών δεν προοιωνίζεται τίποτα καλό. Συνιστά ιδεολογική προετοιμασία του εδάφους. Ξέρουμε πια από τη θλιβερή βαλκανική μας εμπειρία ότι καταστάσεις επώαστηκαν ιδεολογικά και πολιτικά, συγκρούσεις προετοιμάστηκαν. Δεν μας χρειάζεται αυτή η διαίρεση, δεν μας χρειάζεται ένα ακόμη πρόβλημα. Ιδιαίτερα πρέπει να αντισταχθούμε στη γενίκευση. Στο "όλοι το ίδιο είναι". Δεν μπορεί να ενοχοποιείται ολόκληρη η αλβανική κοινότητα, να στιγματίζεται το έθνος, επειδή κάποιοι/ες ευθύνονται για εγκληματικές πράξεις. Πού οδηγούμαστε; Σε φασιστική, ολοκληρωτική προσέγγιση. Δεν είναι επίσης δυνατόν

τοπικές, αυτοδιοικητικές αρχές να προσχωρούν με ευκολία, αβασάνιστα στην αντίληψη αυτή, επιτείνοντας τη γενική σύγχυση και τη λαϊκή δυσφορία.

Πώς σου φαίνεται η φράση, την οποία όλο και συχνότερα ακούμε, ότι "θα πάρουμε το νόμο στα χέρια μας", την οποία κάποιοι δημοσιογραφίσκοι μεταδίδουν με έμφαση;

Οι εικόνες αρειμάνιων πολιτών με τα όπλα στο χέρι και το δηλητήριο στο στόμα πλήττουν καίρια την ποιότητα και αυτής της αναιμικής δημοκρατίας των ημερών μας. Οδηγούν σε αλήστου μνήμης εποχές κουμπουροφόρων της πρόσφατης ιστορίας μας. Μα καλά, δεν θα αντιδράσουμε σε αυτά τα εκφυλιστικά φαινόμενα;

Κι έπειτα γελάς με τις γραφικές ακρότητες του κ. Βουνάτσου, τοπικού άρχοντα της Λέσβου; Αμ, δεν είναι ξεκάρφωτες. Προέκταση ενός νοσηρού κλίματος είναι κι αυτές, γεννήματα εχιδνών...

Εχουν υπόγεια διασύνδεση με όλα αυτά τα καινοφανή που συμβαίνουν: οπλοφορίες, σπίτια-φρούρια, σκυλιά-άγρυπνοι φρουροί και πάει λέγοντας. Σου λέει ο (Ελληνο)χριστιανός: των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν. Ας έχουμε παρά πόδας μια στολή εκστρατείας. Βλέπεις, οι εκσυγχρονιστικές δυνάμεις φρόντισαν να αναθέσουν τη φύλαξη του προκεχωρημένου φυλακίου στον υπερπατριώτη κ. Βουνάτσο, προσδίδοντας εξουσία στη γραφικότητά του, καθιστώντας τον δηλαδή επικίνδυνο.

Σιγά σιγά θα μοιράσει στολές παραλλαγής σε όλο τον λαό της Λέσβου!

Επιμένω, ότι όλα τούτα τα άνθη φυτρώνουν στο έδαφος της

ξενοφοβίας, του ρατσισμού και εθνικισμού. Πρέπει να περιφρουρήσουμε την ανεκτικότητα, την αλληλεγγύη στους/στις πρόσφυγες και μετανάστες/στρίες.

Αντιλαμβάνομαι ότι οι εξελίξεις στα Βαλκάνια επιδρούν στις διαθέσεις. Απεχθάνονται οι συμπατριώτες μας τη συμπεριφορά και τον ρόλο των Ουτσεκάδων. Αλλά τούτο δεν σημαίνει ότι οι Αλβανοί, ως έθνος, ευθύνονται συλλήβδην για εξτρέμ στάσεις και ενέργειες των ένοπλων τμημάτων των Αλβανοκοσοβάρων. Μην τρελαθούμε τελείως! Αλήθεια, τι έγιναν εκείνα τα στατιστικά στοιχεία που εμφάνιζαν μειοψηφική την εγκληματικότητα των αλλοδαπών; Ισχύουν; Καταδικάζουμε την εγκληματικότητα. Αλλά δεν είναι λιγότερο εγκληματικό αυτό που κυοφορείται: το συλλογικό ανάθεμα στους πολίτες, γυναίκες και άνδρες, μιας γειτονικής χώρας που ζουν και εργάζονται δίπλα μας. Ελεος!

Μελίνα Βολιώτη

21/05/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Λαβαίνω γράμματα και μηνύματα σχετικά με τον πόλεμο, που δεν προφταίνω να απαντήσω. Διαλέγω για σήμερα ένα ερώτημα: **τι έγινε**

στην Ουάσιγκτον στις 23-25 Απριλίου;

Οι απολογητές της νέας τάξης μας λένε πως συνέβη περίπου

τίποτα, εκτός από τους πανηγυρισμούς για τα 50χρονα της συμμαχίας.

Κρύβουν το γεγονός ότι η λεγόμενη "στρατηγική αντίληψη"

μετέβαλε τον χαρακτήρα και τη δομή του NATO, που αποκτά πλέον

αρμοδιότητα επιχειρησιακής δράσης και εκτός των ορίων των χωρών - μελών του.

Η κυβερνητική γραμμή στην πρόσφατη συζήτηση στη Βουλή ήταν αυτή

που από την αρχή διαγνώσαμε: τίποτα δεν άλλαξε. Και είναι προφανές

η στόχευση. Όσο λιγότεροι-ες καταλάβουν τι όντως συμβαίνει, τόσο

καλύτερα. Γιατί εδώ έχουμε σοβαρή τροποποίηση διεθνούς σύμβασης και

επομένως χρειάζεται ειδική συζήτηση και επικύρωση από τη Βουλή. Η

παλιά συναίνεση δεν ισχύει.

Με άλλα λόγια, στην Ουάσιγκτον σημειώθηκε αλλαγή... εποχής.

Πίσω από μια προσεγμένη διπλωματική γλώσσα ανιχνεύεται πλέον το

παιχνίδι της παγκόσμιας ισχύος και ηγεμονίας. Ενισχύονται οι τάσεις

που στηρίζουν τις ανθρώπινες σχέσεις στην εξουσία και μάλιστα

ενδυναμώνεται η πιο ακραία μορφή αυτής της εξουσίας, η στρατιωτική.

Επιβεβαιώνεται το δόγμα: Might is right.

Οσες-οι αναρωτιούνται "μα ποιος είναι ο αντίπαλος σήμερα;",

πρέπει να τον αναζητούν και πέραν της κρατικής του μορφής. Νέοι κίνδυνοι και αποσταθεροποιητικοί παράγοντες απαριθμούνται: καταστροφή της πολιτικής τάξης, τρομοκρατία, παρεμπόδιση της ροής ζωτικών πόρων, κ.λπ.

Είναι γεγονός ότι το περιεχόμενο της ασφάλειας σήμερα διευρύνεται, πέραν της εδαφικής. Αναρωτιέσαι όμως αν προβλήματα με κοινωνικοοικονομικές ρίζες μπορεί να έχουν στρατιωτική απάντηση. Αλλά μέσα θεραπείας απαιτούνται, πολιτικά. Η εμβάθυνση της πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας, η ανακατανομή της εξουσίας και του πλούτου σε δικαιότερη βάση θα ήρε πολλές ανισορροπίες στον πλανήτη, πολλές αστάθειες. Η μείωση των εξοπλισμών και η μεταφορά πόρων και κονδυλίων σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας και της κοινωνικής πολιτικής θα βοηθούσε στην αποκατάσταση ενός κλίματος κοινωνικής δικαιοσύνης που έχει βαθύτατα διαταραχθεί στις σημερινές κοινωνίες.

Ο κόσμος θέλει ψωμί και του προτείνονται όπλα...

Ο "εχθρός" είναι διάχυτος, λοιπόν. Αν και δεν είναι καθόλου βέβαιο, ότι οι κρατικές οντότητες δεν είναι στο στόχαστρο. Η Γιουγκοσλαβία προσφέρει τροφή σε τέτοιους συλλογισμούς. Το χτύπημα της κινέζικης πρεσβείας είναι εφιαλτικό στη σύλληψή του, υπαινίσσεται δυσοίωνη προοπτική. Θα επιχειρείται, φαίνεται, πλήγμα της κυριαρχίας με πρόσχημα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Και θα αποτελεί εξοργιστική αντίφαση η "υπεράσπιση" των δικαιωμάτων μιας μειονοτικής ομάδας εις βάρος των δικαιωμάτων άλλης ή άλλων.

Ανθρώπινα δικαιώματα και τρομοκρατία, κατά την ερμηνεία του Λευκού

Οίκου, αναβαθμίζονται μεταξύ των αιτιών των επεμβάσεων.

Το όραμα ενός τέτοιου κόσμου είναι εφιαλτικό.

Το καθήκον των πολιτών είναι να αντισταθούν, να αντιταχθούν

**οργανωμένα. Τα σχέδια των άρρωστων αμερικανονατοϊκών εγκεφάλων δεν
πρέπει να περάσουν!**

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

23/04/1999

Αγαπητή Ευγενία,

ΜΕΣΑ στη συνεχιζόμενη φρίκη του πολέμου, στην ασφυξία των ψυχών, συνειδητά ανοίγω το παράθυρο σήμερα. Διάπλατα. Και η αιγαιοπελαγίτικη αύρα μπαίνει γενναιόδωρα στο μέσα δωμάτιο και το φως του ελληνικού ήλιου εκτοπίζει την πολεμική καταχνιά. Εστω και για λίγο... Είμαι ευγνώμων, που δυο γεγονότα έσταξαν βάλσαμο στις πληγές της ψυχής.

Το πρώτο είναι η τιμητική βραδιά, που το επιτελείο του "Μανδραγόρα" οργάνωσε για τον Αλέξη Σεβαστάκη. Και ήταν μία σημαδιακή μέρα: 21 Απριλίου. Και τα μηνύματα υπήρξαν αναγκαία και επίκαιρα. Πήραμε, λοιπόν, μια γενναία δόση ανθρωπισμού, στις απάνθρωπες συνθήκες που βιώνουμε, ένα μάθημα αντίστασης και αξιοπρέπειας, καθώς οι άξιοι αναλυτές του έργου και της προσωπικότητας του φιλοτέχνησαν μπροστά στα μάτια μας το πορτρέτο του λόγιου αγωνιστή. Μεταφερθήκαμε νοερά στην αρχαία γη της Σάμου, αναπνεύσαμε πνευματικό οξυγόνο. Να πω, ότι πολύ μου άρεσε αυτή η βραδιά. Τον Αλέξη Σεβαστάκη όχι μόνο τον τιμώ και τον θαυμάζω, τον αγαπώ. Ναι, αυτή είναι η λέξη. Το παράδειγμά του, αντίστασης και εσωτερικής ελευθερίας, το χρειαζόμαστε τώρα, όσο ποτέ άλλοτε...

Ας είναι καλά!

Και μόλις επέστρεψα από το Πυθαγόρειο, είχα τη θαυμάσια ευκαιρία ενός τρυφερού ταξιδιού στον αφρό της θάλασσας. Πήρα στα χέρια μου το γλυκύτατο λεύκωμα, "το Τετράδιο της Χρονιάς", που

επιμελείται και εκδίδει ο Σύνδεσμος "Οι φίλοι του ελληνικού νησιού και της θάλασσας". Τι περιέχει το Τετράδιο; Ζωγραφιές των παιδιών. Από τα ελληνικά νησιά, αλλά και από όλο τον κόσμο. Πρόκειται στη δεύτερη περίπτωση για παιδιά οικογενειών αποδήμων ή για παιδιά, όπου ο ένας γονιός είναι Έλληνας. Τα παιδιά αφήνουν ελεύθερη τη φαντασία τους, που στηρίζεται στις μνήμες. "Γράφουν στην Ελλάδα", αποτυπώνουν στιγμές της ελληνικότητας: ένα τοπίο, ένα ανεμόμυλο, ένα караβάκι, ένα κομμάτι στεριάς μέσα στη θάλασσα, μία άποψη της θάλασσας... Και όλα αυτά αναδίδουν, πέρα από το ταλέντο και την ευαισθησία, φως. Ανακατεύουν μυρωδιές της ελληνικής γης, χρώματα ζεστά και ζωηρά, σε ταξιδεύουν στο κύμα με σταθμούς τα ελληνικά νησιά. Αυτά τα ανεπανάληπτα. Δημιουργούν ευφορία...

Κοιτώντας τις ζωγραφιές, που ακινητοποιούν στιγμές της διαχρονικής καθημερινότητας, της ειρηνικής ζωής, είχα την ευκαιρία να στοχαστώ πάνω στην αξία της ειρήνης. Πώς να το κάνουμε; Τα έργα των παιδιών κάνουν κοντράστ με τον παραλογισμό της καταστροφής του πολέμου. Αυτή η φύση δεν είναι κάτι ξεχωριστό. Είναι προέκταση του εαυτού μας. Καταστρέφεται ο άνθρωπος σήμερα, μαζί και η φύση. Παραβιάζονται οι ισορροπίες, ανατρέπεται το φυσιολογικό, ο κανόνας, η αρμονία. Αυτήν την αρμονία αποδίδουν οι ζωγραφιές των παιδιών. Φως, λοιπόν, περισσότερο φως για αυτά τα παιδιά, πρώτιστα. Και γαλάζιο της θάλασσας. Και πελαγίσιο αέρα.

Ας είναι καλά τα φωτισμένα μέλη του Συνδέσμου και του Προεδρείου του, για τις ανάσες που μας χαρίζουν με το "Τετράδιο της Χρονιάς". Μας αποδεικνύουν διεξόδους, ασφαλείς εξόδους, από τα

αδιέξοδα, ειρηνικά μονοπάτια ήλιου μέσα στα ερέβη του πολέμου.

Και με την ευκαιρία, καλή και γρήγορη αποκατάσταση της υγείας της εύχομαι στην πρόεδρο του Συνδέσμου, Ρένα Λάμψα. Αντε, για να αναλάβει πρέσβειρα της ειρήνης στην Ευρώπη του πολέμου, όπου τη γνωρίζουν, την εκτιμούν και την... ακούν.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

16/04/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Να 'μαστε πάλι εδώ. Να μετράμε κέρδη και απώλειες. Χωρίς να το καταλάβουμε, σκεφτόμαστε πια με όρους πολέμου. Το περίμενες αυτό;

Εν έτει 1999; Στην καρδιά της Ευρώπης; Εγώ, ομολογώ, πως όχι.

Πορεύεσαι στην καθημερινότητά σου και ξαφνικά ένα πρωί εισβάλλει στη ζωή σου ο πόλεμος. Και τι πόλεμος...

Οχι συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα, κατάργηση της πολιτικής και του πολιτισμού.

Η φοβερότερη πολεμική μηχανή του κόσμου, η συνδυασμένη ισχύς δύο περίπου δεκάδων κρατών, ρίχνεται ενάντια σε μία ανεξάρτητη χώρα. Ποια αρχή τους εξουσιοδότησε για να παίζουν τους τιμωρούς της ιστορίας, παραμένοντας οι ίδιοι σε καθεστώς ατιμωρησίας;

Τα 'παμε και άλλοτε. Ο "δυτικός" πολιτισμός διαπράττει άγος, και εν ταυτώ αυτοϋπονομεύεται. Ηττάται στο πολιτικό και ηθικό πεδίο. Και αυτή η ήττα είναι πολύ οδυνηρή και βαθιά. Με συνέπειες στο μέλλον.

Ερχεται μια στιγμή στη ζωή των ανθρώπων και κοινωνιών που τα πράγματα αποκτούν άκαμπτα διλημματικό χαρακτήρα. Πρέπει να διαλέξεις όχθη. Και τότε καλείσαι να αποφασίσεις με ποιους θα πας και ποιους θα αφήσεις. Πολύ ωραία η τέχνη, ιδίως η λογοτεχνία και το θέατρο, δίνει αυτές τις οριακές στιγμές, τα διλήμματα ζωής.

Αλλωστε τα υπαρξιακού βάθους αυτά διλήμματα προσδίδουν νόημα στην ανθρώπινη ελευθερία. Η κουλτούρα των βομβαρδισμών είναι μία τέτοια

οριακή στιγμή για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Είναι μία ολόκληρη εποχή πλέον αυτές οι 20 και πάνω μέρες. Ένας σταθμός. Θα μετράμε τα γεγονότα ως "πριν και μετά τους βομβαρδισμούς". Τόσο καταλυτική είναι η σημασία τους. Και ως τέτοια μας προκαλούν. Ποια όχθη θα διαλέξουμε, λοιπόν; Σήμανε η ώρα της μεγάλης εκλογής. Με ή ενάντια στους βομβαρδισμούς, που σημαίνει και ενάντια στην κουλτούρα που τους συνοδεύει; Δηλαδή, υποκρισία, αλαζονεία, κυνισμός, απανθρωπιά, μετερνίχεια διπλωματία, δίκαιο του ισχυρότερου.

Ξέρω ότι και 'συ επιλέγεις το δύσκολο δρόμο: αυτόν της αντίστασης και της αξιοπρέπειας. Και όπως σωστά λες, το δίλημμα δεν είναι "NATO ή Μιλόσεβιτς". Ποτέ δεν ήταν, πολύ περισσότερο τώρα. Τώρα που δεν μελετάμε απλά τους οίκονους, ζούμε τα γεγονότα. Και σιγά μην είναι οι Κοσοβάροι Αλβανοί το αντικείμενο στοργής. Ως πρόσχημα και αφορμή χρησιμοποιούνται για τα σχέδια της αμερικανικής ισχύος αλλά και της λοιπής συντροφιάς. Με αφοπλιστική αφέλεια διακήρυξε προχθές ο κ. Κλίντον: "Είμαστε η μεγαλύτερη και ισχυρότερη χώρα στον κόσμο, με στρατιωτικούς και οικονομικούς όρους". Αυτό το μάθημα "διδάσκουν" τώρα στους Σέρβους.

(Και μακάρι να χρησιμοποιούσαν τη δύναμη για το καλό).

Και οι Σέρβοι όμως παραδίδουν τα δικά τους μαθήματα...

Πολλά και πολλαπλά είναι, ασφαλώς, τα μηνύματα αυτού του πολέμου.

Αλλά δεν ξέρω πώς, μέσα που μίλησαν τα γεφύρια. Τα γκρεμισμένα γεφύρια, τα γεφύρια των χτυπημένων τρένων, αυτά με τις ανθρώπινες αλυσίδες.

Τα αγάπησα αυτά τα γεφύρια της ορθής αγρύπνιας. Ίσως γιατί

είναι βαθύ σύμβολο του πολιτισμού και του ανθρωπισμού. Οι γέφυρες
ενώνουν τους ανθρώπους, τις κοινωνίες, τις καρδιές. Λες γι' αυτό να
συγκεντρώνουν τη μήνι των δυνάμεων της καταστροφής;

Οσες και όσοι τα υπερασπίζονται με τη ζωή τους, ας ξέρουν ότι
υπερασπίζονται την αξιοπρέπεια όλων μας, την ίδια την ψυχή μας.

Ας προσευχηθούμε για αυτούς/ές, Ευγενία, στη θεά της Ειρήνης!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

13/03/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Σε συγκέντρωση γυναικών (και ανδρών) για το θέμα της ισότητας ήμουν χθες και μάζεψα αρκετές φωνές διαμαρτυρίας και αγανάκτησης. Κάποιος, λέει, καθηγητής Γαρδικας μας αποκάλεσε τερατόμορφο είδος. Εμάς που ασχολούμαστε με τις φεμινιστικές διεκδικήσεις. Εκφυλίζουμε το είδος της γυναίκας-κούκλας, που προορίζεται για άθυρμα στα χέρια των ανδρών, για την ανάπαυση του πολεμιστή, δηλαδή...

Δεν έχω ιδίαν αντίληψη για το τι είπε και πώς το είπε ο "διακεκριμένος" καθηγητής. Κρατώ την περίληψη. Αλλά γιατί πρέπει να ασχοληθούμε με τις κομπλεξικές και ανόητες δηλώσεις του καθηγητή; Άκουσε χρυσή μου. Δεν έχουμε πια τον ιστορικό χρόνο, για να τον σπαταλάμε σε βάρβαρους "πνευματικούς" ανθρώπους, που απεχθάνονται τον αυτοπροσδιορισμό μας ως φύλο. Που μισούν την κοινωνική χειραφέτηση των γυναικών, γιατί αφαιρεί τη βάση και το θεμέλιο της εκμετάλλευσής τους. Ούτε μπορούμε να ασχολιόμαστε με εκείνες τις γυναίκες που εκφράζονται περιφρονητικά για το φύλο τους, αξιοποιώντας το δημόσιο "βήμα" που τους παρέχεται. Από καιρό έχω θέσει ένα κριτήριο -λυδία λίθο της δημοκρατικότητας, προοδευτικότητας και ευαισθησίας.

Και αυτό είναι η στάση απέναντι στο γυναικείο ζήτημα. Με αυτό μετρώ τη δημόσια συμπεριφορά και το μέγεθος πολιτικών, ανδρών και γυναικών, ανθρώπων του πνεύματος, της τέχνης κ.λπ. Με αυτό μετρώ τον αληθινό εκσυγχρονισμό.

Αντί να κατατριβόμαστε με τις δηλώσεις και εκδηλώσεις μεμονωμένων "προσωπικοτήτων" καλύτερα να προχωρήσουμε τη συμμαχία με εκείνες τις γυναίκες και εκείνους τους άνδρες (και οι τελευταίοι όλο και αυξάνονται) που κατανοούν το ριζοσπαστικό και δημοκρατικό χαρακτήρα της πάλης μας, το συστηματικό βάθος του αιτήματός μας και ενεργά συμπαράτασσονται μαζί μας. Κι άμα το караβάνι προχωρεί, άσε τα σκυλιά να αλυχτούν...

* Εκπλήσσεται η Υπακοή που η φετινή 8 Μαρτίου ήταν η υποτονικότερη όλων. Πώς αλλιώς μπορούσε να είναι; Η χώρα διάγει υπό την συντριπτικά καταθλιπτική σκιά της υπόθεσης Οτσαλάν. Η κρίση και παρακμή του πολιτικού και δημόσιου βίου είναι στην κορύφωσή της. Η σύγχυση επίσης. Επειτα το κίνημα εκδηλώνει έντονα τα σημάδια της κόπωσης καθώς τίποτα δεν προχωρεί στη χώρα.

Τα κόμματα βράζουν στο ζουμί τους και σπαράσσονται εσωτερικά. Στο σημείο που είμαστε σήμερα χρειάζονται κεντρικές πολιτικές πρωτοβουλίες, που να δώσουν περαιτέρω ώθηση, όπως στη Γαλλία. Ο γαλλικός Τύπος καιρό τώρα φιλοξενεί ένα σοβαρό, συστηματικό διάλογο για την ισότητα των φύλων, γιατί η γαλλική κυβέρνηση έχει συμπεριλάβει στις πολιτικές της προτεραιότητες την εξασφάλιση, ακόμη και με τροποποίηση στο σύνταγμα, της ίσης πρόσβασης γυναικών-ανδρών στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Εδώ υπάρχει άπνοια. Τόσα χρόνια "εκσυγχρονιστικής" διακυβέρνησης, δεν έχουμε ακόμα καταλάβει ποια είναι η αντίληψη της κυβέρνησης για το θέμα. Ποια είναι η άποψη του πρωθυπουργού. Ποια/ποιος τον συμβουλεύει. Να του υποδείξουμε, βρε αδερφή, από το κίνημα, και μάλιστα αμισθί,

προσωπικότητα που να το συμβουλεύει. Εχει ευθύνη, πώς να το κάνουμε...

* Με βάζει και πάλι να συγχυστώ η Ελλη. Μου θυμίζει τα όσα ανατριχιαστικά είπε ο κ. Χριστόδουλος για χριστιανόπουλα και μουσουλμανάκια. Τι να πω; Ο προκαθήμενος κηρύσσει τη διαίρεση και το μίσος ανάμεσα σε τμήματα Ελλήνων πολιτών. Με όσα λέει μακάριος και πανευτυχής ενισχύει τα μέτωπα της κοινωνικής καθυστέρησης, του αναχρονισμού, του φασίζοντος λαϊκισμού και της ευτελούς δημαγωγίας. Σε όσα λέει και πράττει ΑΝΟΧΗ ΜΗΔΕΝ! Ας αρχίσουμε τουλάχιστον από αυτό.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

05/02/1999

Αγαπητή Ευγενία,

Έχεις και συ κάποιες φορές την αίσθηση ότι ματαιοπονείς; Οτι άδικα πασχίζεις; Εγώ πάντως το παθαίνω. Κάποτε - κάποτε θαρρώ πως ακίνητα μένουν τα πράγματα εν τέλει. Ισως επειδή εμείς κινούμαστε, πιστεύουμε πως κι αυτά κινούνται. Κινούμαστε τωόντι; Πώς είναι εκείνη η παλιότερη Παγκάλειος έκφραση; Μπιζιμποντισμός. Λες αυτό να πάθαμε; Αλλιώς, πώς εξηγείται; Τόση προσπάθεια και τίποτα. Πόση, λοιπόν, δουλειά απαιτείται για να γυρίσει ο ήλιος; Πόσος πόνος; Πόσο ξόδεμα ψυχής;

Σε τέτοιες στιγμές βαθιάς μελαγχολίας ένα είναι το ρεμέδιο: Η επιστροφή στις ρίζες, στα νάματα της πρώτης πηγής, στο παράδειγμα ζωής και δράσης των ηγετικών μορφών του κινήματος μας. Για μένα το να επιστρέφω στον φωτισμένο λόγο τους κάθε φορά που αδειάζω ψυχικά είναι ένα προνόμιο. Είναι μια διέξοδος τόσο προσωπική όσο η προσευχή, τόσο πολύτιμη όσο η αυτοσυγκέντρωση. Τι καλά που έχουμε ιστορία! Αρα έχουμε μνήμη ως κοινωνικό φύλο. Δεν ήρθαμε από το πουθενά, δεν είμαστε μετέωρες στη μέση του πουθενά. Είμαστε εν κινήσει, πορευόμαστε προς κάποιο ριζοσπαστικό στόχο, προς μια νέα ηθική ποιότητα. Μόνο όταν αισθανθείς και συ συνυπεύθυνο μέλος αυτής της σκυταλοδρομίας μέσα στον ιστορικό χρόνο, μόνον τότε θα μπορέσεις να αναμετρηθείς με τις δυσκολίες. Αλλιώς σε παίρνουν από κάτω. Απογοητεύεσαι, τα παρατάς.

Εγώ σήμερα που νιώθω ότι ούτε να σκεφθώ μπορώ ούτε προτάσεις σε

λογική αλληλουχία να παρατάξω, θέλω να καταφύγω στην κλασική
μουσική... Έτσι δεν γίνεται σε στιγμές "επίσημες" ή πένθιμες;
Κατάληψη κηρύσσω σήμερα. Αργώ. Και είμαι μόνο για να ακούσουμε
μαζί το "Εμβατήριο των Σουφραζετών". Αυτών των εκπληκτικών
πολιτικών μας προγόνων.

Φωνάζτε, φωνάζτε το τραγούδι δυνατά, /
στον άνεμο σκορπίστε το, γιατί η αυγή προβάλλει, /
βγείτε στους δρόμους, σε πορείες δυναμικά. /
Ανεμίζει η σημαία μας, η ελπίδα ξυπνά και πάλι. /
Τραγούδι ιστορικό, όνειρα δόξας φέρνει, /
Το λεν τα πλήθη με χαρούμενη φωνή. /
Εμπρός, ακούστε πως δυναμώνει και συνεπαίρνει. /
Λευτεριάς βροντή, φωνή Θεού τρανή!
Μείναμε ως τώρα για καιρό πολύ /
μακριά απ' το ουράνιο φως δειλές και φοβισμένες. /
Τώρα επιτέλους δυνατές. Μας θέλει η ανατολή /
ατρόμητες στην πίστη, με όραμα νέο δυναμωμένες.

Δύναμη όμορφη, ζωή με προορισμό /
(Ακούστε, υπακούστε τη φωνή που φέρνει ο αγέρας)

Μας νεύουν, μας καλούν σε έναν σκοπό /
Τα μάτια ανοίξτε στη λάμψη μιας νέας μέρας.

Συντρόφισσες, εμείς που πρώτες το τολμήσαμε στη μάχη έτοιμες
και για πάλι

και για πίκρα να ριχτούμε /

που περιφρόνηση κι άγρια χτυπήματα αγόγγυστα δεχτήκαμε, /

εμείς που όραμα είχαμε ένα αύριο μακρινό για να κοιτούμε, /

εμείς που δρόμους δύσκολους και μέρες σκοτεινές /

πόνο και μόχθο με την πίστη υπομείναμε.

Ζήτω, είμαστε τώρα νικήτριες φωτεινές, /

φοράμε το στεφάνι των γενναίων που κερδίσαμε.

Ζωή και αγώνας, αυτά τα δυο είναι ένα.

Νίκη δε γίνεται χωρίς πίστη και τόλμη.

Εμπρός, εμπρός, ως τώρα καμωμένα /

έχουμε μόνο όσα είν' για σήμερα. Πολλά μένουν ακόμα.

Βράχοι στην πίστη μας, τις δυσκολίες γελούμε /

(Γέλιο ελπίδας, μιας και η αυγή το φως θα φέρει) /

Ολες σε πορεία σαν ένας άνθρωπος ας βγούμε /

δίπλα, δίπλα, αδελφωμένες, χέρι με χέρι.

1911, Ethel Smyth

Μετάφραση: Λιλή Κουράκου, 1999.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

05/12/1998

Αγαπητή Ευγενία,

Το γυναικείο κίνημα στη χώρα έχει προσφέρει και εξακολουθεί να προσφέρει πολλά στη συνειδητοποίηση της θέσης και του ρόλου των γυναικών στην κοινωνία. Και προσωπικά μόνο λόγια ευγνωμοσύνης έχω γι' αυτό. Ωστόσο ένα σημείο παρέβλεψε μέχρι τώρα. Δεν επέμεινε στη συστηματική καλλιέργεια των σχέσεων μεταξύ των ελληνικών και τουρκικών οργανώσεων γυναικών. Και τονίζω τη λέξη συστηματική, διότι επαφές κατά καιρούς υπήρξαν και υπάρχουν. Προσκλήσεις για συμμετοχές επίσης. Όμως παρά ταύτα δεν μπορούμε να υπερηφανευτούμε, ότι γνωρίζουμε καλά και από πρώτο χέρι τις γυναικείες-φεμινιστικές οργανώσεις της γείτονος, ή τη θέση και τον ρόλο των γυναικών στην τουρκική κοινωνία. Ή τι σκέφτονται οι γυναίκες...

Για ένα τρίτο παρατηρητή-τρια, η κατάσταση αυτή θυμίζει παράδοξο, συνιστά ανωμαλία. Πρόκειται για δύο γειτονικές χώρες, που έχουν πρωτοφανές έλλειμμα ουσιαστικής επικοινωνίας, καθημερινών εκδηλώσεων καλής γειτονίας. Δεν είναι δυνατόν οι συναντήσεις προσωπικοτήτων, φορέων, μη κυβερνητικών οργανώσεων των δύο χωρών να αποτελούν πια είδηση. Κι όμως έτσι είναι. Και τούτο γιατί ακόμα παραμένει αιτούμενο η αποκατάσταση ομαλών σχέσεων φιλίας και συνεργασίας...

Θεωρώ, ότι αυτός ο στόχος αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση και το στοίχημά μας. Αποτελεί προτεραιότητα της εξωτερικής πολιτικής. Όταν αρχίζει να γίνεται λόγος για την ανάγκη δραστικής

βελτίωσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων, πολλοί-ές παραπέμπουν στην ιστορία, για να δικαιολογήσουν τη στασιμότητα και αδράνεια. Η ιστορία είναι ιστορία. Και οι σημερινές πραγματικότητες άλλα επιβάλλουν. Να μη γίνεται η ιστορία στοιχείο της πολιτικής, που πρέπει να βλέπει στο αύριο. Που πρέπει να κατατείνει στην οικοδόμηση καλών σχέσεων, ως παράγοντα πραγματικής ασφάλειας και για τις δύο πλευρές.

Στο σημείο αυτό, στο τι θέλει η Ελλάς, εγώ δεν έχω σαφή εικόνα.

Θέλουμε πράγματι τη βελτίωση των σχέσεων; Οι πολίτες, τα κόμματα, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, η κυβέρνηση; Θέλουμε την ένταξη της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή οικογένεια;

Επίτρεψέ μου να αμφιβάλλω. Οι κυβερνητικές προθέσεις δεν είναι σαφείς. Από την Τρίτη ως την Τετάρτη αλλάζουν οι προσανατολισμοί, οι διατυπώσεις. Οι φραστικές ακρότητες του καθ' ύλην αρμόδιου υπουργού μας έχουν σοκάρει. Διγλωσσία, τριγλωσσία και τα ρέστα.

Κομματικοί παράγοντες πλειοδοτούν σε επίδειξη αδιαλλαξίας, ανέξοδου "πατριωτισμού", σε μία χώρα όπου ο διάλογος ισοδυναμεί περίπου με προδοσία.

Και οι κοινωνικές οργανώσεις; Αυτές γιατί πρέπει να σκέφτονται με όρους ΥΠΕΞ; Αυτές δεν πρέπει να έχουν την ακαμψία των διπλωματικών χειρισμών. Πρέπει να επιδεικνύουν διορατικότητα, τόλμη στις πρωτοβουλίες, ευλυγισία. Αυτές καλούνται να οικοδομήσουν τις γέφυρες της εμπιστοσύνης, τα κανάλια των σχέσεων. Είναι αναγκαίο και επείγον η "λαϊκή διπλωματία" να επηρεάσει και την επίσημη. Ολοι-ες μαζί καλούμαστε να αρθρούμε πάνω από το φορτισμένο ιστορικά και

συναισθηματικά κλίμα. Καλούμαστε να συνομιλήσουμε με τις δυνάμεις της Τουρκίας που σκέφτονται και επιθυμούν το ίδιο.

Αφορμή για αυτές τις σκέψεις μου έδωσε η πρόσφατη συνάντηση γυναικών Τουρκίας και Ελλάδας, που έγινε στην Αθήνα στο πλαίσιο του γιορτασμού των 50 χρόνων της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ήταν πρωτοβουλία της WINPEACE, ενός ελληνοτουρκικού δικτύου γυναικών για την ειρήνη. Πρόκειται για μία πρωτοβουλία που έχει προϋποθέσεις για μία συστηματική καλλιέργεια των σχέσεων μεταξύ των γυναικών και των εκπροσωπήσεών τους στις δύο χώρες. Αμποτε!..

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

07/11/1998

Αγαπητή Ευγενία,

ΜΗΝ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ σήμερα από μένα να σταθώ στα κέρδη και τις ζημιές των εκλογών. Εννοώ από την άποψη της αντιπροσώπευσης των φύλων. Τα στοιχεία συλλέγονται ακόμη, ωστόσο, βέβαια, η καλή μέρα φαίνεται από το πρωί. Την επόμενη φορά εμείς θα αναλύσουμε το "μήνυμα" πλην, φοβάμαι, ότι θα προσκρούσουμε πάλι στην επιβεβαίωση της ανδροκρατίας. Αλλά ας μην προτρέχουμε.

Α, κι εδώ που τα λέμε, μαθαίνω ότι γίνεται πλέον εξαιρετικά δυσάρεστη έως ενοχλητική η συζήτηση για την ισόρροπη αντιπροσώπευση των φύλων και στα κομματικά επιτελεία. Λέω και στα επιτελεία, διότι ήδη στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα καλλιεργείται αποστροφή. Και σε προειδοποιώ, ότι μετατρέπεται σε στοιχείο της επικρατούσας άποψης η θέση ότι αρκετά με τις γυναίκες. Πήραν ό,τι έπρεπε να πάρουν. Από 'δω και πέρα έχουμε άλλες προτεραιότητες ως κοινωνίες.

Γιατί λέω κοινωνίες; Γιατί αυτή η άποψη εγκαθιδρύεται και στην Ευρώπη. Πρόκειται για ιδεολογική και ψυχολογική προετοιμασία της κοινής γνώμης για να δεχθεί ευκολότερα την άρση των ειδικών μέτρων για την ισότητα. Και μην πας παρέκει, αρχίζει η αποδόμηση των θεσμών για την ισότητα. Η κ. Ντενίζ Φουκς, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών, ενημέρωσε αρμοδίως το ελληνικό τμήμα του Λόμπι ότι πληροφορήθηκε πως επίκειται η διάλυση της περίφημης επιτροπής για τα δικαιώματα των γυναικών του Ευρωκοινοβουλίου και η συγχώνευσή της με την επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων και απασχόλησης. Μας

αφαιρούν δηλαδή τη δυνατότητα επηρεασμού της πολιτικής του Ευρωκοινοβουλίου και περαιτέρω της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν φτάνει που περικόπτουν τους πόρους των προγραμμάτων, που συρρικνώνουν τις κοινοτικές πρωτοβουλίες και τα διαρθρωτικά ταμεία, που αποθεώνουν τη γραφειοκρατία, έβαλαν χέρι και στους θεσμούς. Δηλαδή το πάνε φιρί φιρί να αποτρέψουν οι γυναίκες το βλέμμα από τη στρατηγική της ευρωπαϊκής ενοποίησης, να αποσυνδεθούν από αυτήν. Καλά μας έλεγαν έμπειρες γυναίκες του κινήματος, ότι στο όνομα του mainstreaming θα τιναχτούν στον αέρα οι εξειδικευμένοι θεσμοί στα θέματα της ισότητας, με αποτέλεσμα η στρατηγική του mainstreaming να μείνει στο επίπεδο των εξαγγελιών και προθέσεων.

Τι λένε όλα αυτά μεθερμηνευόμενα; Οτι καμία πλέον κατάκτηση δεν είναι ασφαλής στις μέρες μας, όπου οι αγορές δεν ανέχονται τα καθεστώτα προστασίας.

Μέχρι τώρα η ευρωπαϊκή πολιτική για την ισότητα είναι αυτό που μας δένει με την κοινότητα, είναι το "άλλοθι" απέναντι στο έλλειμμα της κοινωνικής αρχής. Αν αυτό αφαιρεθεί, παύουμε να αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Αντιφατικά πράγματα συμβαίνουν τω όντι. Η Συνθήκη του Αμστερνταμ μας πάει ένα βήμα μπροστά, όσον αφορά το νομικό πλαίσιο για την ισότητα, από την άλλη αδυνατίζουν τα σημεία στήριξης αυτού του πλαισίου, δηλ. οι θεσμοί και οι πόροι. Ολως περιέργως...

Δηλαδή μόλις πούμε δόξα σοι ο Θεός, πάμε αμέσως στο βοήθα

Παναγιά!

Τι να κάνουμε, λες;

Να περιφρουρήσουμε, λέω εγώ, τη συλλογική μας δράση, όσο μπορούμε. Να κωφεύσουμε στα παραγγέλματα "διαλύστε τα όλα, είναι αναχρονιστικά". Ασφαλώς χρειαζόμαστε ανασύνταξη δυνάμεων, νέα πνοή και έμπνευση, πρέπει να γίνουμε πιο αποτελεσματικές. Ενα, νομίζω, να αποφύγουμε. Να φροντίσουμε να μην παρασυρθούμε από το κύμα του μηδενισμού, του χλευασμού κάθε αρχής του...DUBITO DE OMNIBUS!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

27/08/1998

Αγαπητή Ευγενία,

ΠΟΛΛΑ και συγκλονιστικά συμβαίνουν κατά τον "νεκρό" μήνα
Αύγουστο. Κρατώ για να σχολιάσουμε μαζί την τύχη εκείνης της
Ιρακινής κοπέλας, που ο αδελφός της έριξε στη θάλασσα για να
πνιγεί. Γιατί;

Γιατί, όπως ισχυρίζεται, είχε πολλαπλές σεξουαλικές σχέσεις.

Πρόσβαλε τη θρησκεία. Και έτσι αναπολόγητα, χωρίς "δικαστήριο", που
και οι μεγαλύτεροι εγκληματίες δικαιούνται, ανυποψίαστα, πέρασε στο
βασίλειο του θανάτου...

Το γεγονός αυτό ανοίγει μπροστά μας το πολυσυζητημένο, πλην
ανεξάντλητο θέμα των δικαιωμάτων των γυναικών και του ρόλου της
πατριαρχίας, πυλώνας της οποίας είναι και η θρησκεία.

Αναρωτιέσαι πού πήγαν τόσες διεθνείς διασκέψεις, πού πάει η
δουλειά των διεθνών οργανισμών για την ισότητα;

Η τραγική μοίρα του κοριτσιού γίνεται τραγικότερη, καθώς το
1998 είναι χρονιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε λίγο θα αρχίσουν
παγκόσμια -και στη χώρα μας- οι εκδηλώσεις και οι εορτασμοί για τα
50 χρόνια από την υπογραφή της Οικουμενικής Διακήρυξης των
Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Νομίζεις πως είναι ένα μεμονωμένο περιστατικό; Κάθε άλλο. Σε
ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη, υπό το πρόσχημα της τήρησης της
παράδοσης και των πολιτιστικών ιδιομορφιών, συντελείται ένα διαρκές
έγκλημα εις βάρος των γυναικών και κοριτσιών. Η εκτομή της

κλειτορίδας, το ριζιμο στην πυρά, το καθεστώδες δουλείας, η θηλυκή
εμβρυοκτονία, η συστηματική παραμέληση της διατροφής, της υγείας
και της μόρφωσης του κοριτσιού, η σεξουαλική εκμετάλλευση, ο
βιασμός στο πλαίσιο της οικογένειας, συνιστούν κατάφωρες
παραβιάσεις στοιχειωδών δικαιωμάτων. Αμαυρώνουν την εποχή μας
εποχή, υποτίθεται, προόδου και ανοιχτού μυαλού.

Και όταν διαμαρτύρεσαι γι' αυτά τα απερίγραπτα φαινόμενα, σου
λένε: στοπ, μην επεμβαίνετε σεβαστείτε τη διαφορετικότητα, την
ιστορική και πολιτιστική ιδιαιτερότητα. Μάλιστα, να τη σεβαστούμε
υπό έναν όρο: ότι συνάδει με τα καθολικώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα
δικαιώματα.

Αλλιώς, θα την πολεμήσουμε πολιτικά. Τα τελευταία χρόνια
καλλιεργείται σταθερά ένα ψευδο - επιχείρημα: Τα ανθρώπινα
δικαιώματα είναι εφεύρεση των δυτικών, ιμπεριαλιστικών κέντρων και
χρησιμεύουν ως δούρειος ίππος για την άλωση του τρίτου κόσμου (
ιδεολογική, πολιτική, οικονομική). Βολεύει το "επιχείρημα" αυτό για
να διαιωνίζεται ο αναχρονισμός και η βαρβαρότητα. Ο φανατισμός που
φθάνει στο έγκλημα. Όχι ότι μερικοί δυτικοί κύκλοι δεν κάνουν
επιλεκτική χρησιμοποίηση ή κακή χρήση, ως μη όφειλαν. Αλλά δεν
είναι έτσι.

Η ιδεολογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι αποτέλεσμα της
συμβολής των πιο νηφάλιων, των πιο δημοκρατικών δυνάμεων της
ανθρωπότητας, που δίνουν τη δική τους μάχη στους διεθνείς χώρους
συνάντησης.

Μα είναι ουδέτερη η ιδεολογία αυτή, αταξική λένε και

αριστεροί-ες. Ανώδυνη. Ανώδυνη; Τι λέτε καλέ; Για δοκιμάστε. Γι' αυτό ο θρησκευτικός και πολιτικός φονταμενταλισμός - ιντεγκρισμός - εξτρεμισμός δεν έχουν δώσει όρκο τιμής να διατηρήσουν την καθεστηκυία τάξη των "εθίμων"; Δοκιμάστε να κάνετε διάλογο μαζί τους!

Ισα - ίσα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι μια ιδεολογία προοδευτική και για τούτο υπερασπίσιμη από την αριστερά. Θα έλεγα, μάλιστα, ότι μόνο η αριστερά μπορεί να βαθύνει αυτόν τον αγώνα και από το επίπεδο της διακήρυξης να διαμορφώσει πολιτική.

Το εν ψυχρώ έγκλημα δείχνει και κάτι άλλο. Αυτό που έγινα ενοχλητική να επαναλαμβάνω: ότι κριτήριο της προοδευτικότητας και επαναστατικότητας είναι η θέση απέναντι στην ισότητα. Και ότι κρίσιμης σημασίας ζήτημα είναι η αναγνώριση των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων των γυναικών.

Αυτά.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

06/06/1998

Αγαπητή Ευγενία,

Με εκπροσώπους των γυναικείων - φεμινιστικών οργανώσεων συναντήθηκε χθες η Μαρία Δαμανάκη. Και σε βεβαιώ, δεν ήταν καθόλου τυπική η συνάντηση. Η Μαρία ζήτησε, χωρίς περιστροφές, τη στήριξη των διοικήσεων και μελών των οργανώσεων με κάθε μορφή. Και δικαιούται να την έχει! Τα τελευταία χρόνια η Μαρία, και με διάφορες αφορμές, υπεράσπισε τα αιτήματα του κινήματος. Και στη Βουλή και εκτός αυτής. Η τελευταία πρωτοβουλία, το Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα των Γυναικών, μαρτυρεί για του λόγου του αληθές. Τώρα έχει στρατευθεί στη μάχη για την Αθήνα, την οποία δίνει καθημερινά με ενθουσιασμό και αφοσίωση. Και για πρώτη φορά συντρέχουν τόσες προϋποθέσεις ώστε το όνειρο "γυναίκα-δήμαρχος της Αθήνας" να γίνει πραγματικότητα. Διότι η Μαρία ηγείται ενός σχήματος που συσπειρώνει κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις ευρύτερες, και οι οποίες επιθυμούν, επί τέλους, τη λύση των προβλημάτων της Αθήνας. Διότι δίνει προτεραιότητα στις πραγματικές δεσμεύσεις. Διότι στηρίζεται σε συνεργάτες/τριες που συμμερίζονται τη δική της προσήλωση στα θέματα της Αθήνας.

Εχω την πεποίθηση ότι καλύτερη υποψηφιότητα για την Αθήνα δύσκολα θα μπορούσε να υπάρξει. Η Μαρία δεν είναι χτεσινή. Έχει σεβαστή -για το νέο της ηλικίας της- ιστορία ενασχόλησης με τα κοινά, επί τη βάση αρχών και ιδεών κάθε φορά. Για μένα αυτό το στοιχείο είναι το σημαντικότερο, σε μία εποχή όπου η πολιτική έχει

νοθευτεί και στρεβλωθεί από αλλότριες στοχεύσεις και έξωθεν παρεμβάσεις. Σκέφτομαι ότι, όπως και νάχει, η Μαρία θα υπερασπισθεί τη χαμένη τιμή της πολιτικής, θα καλύψει το προγραμματικό έλλειμμα της σημερινής διοίκησης του Δήμου, που έχει μεταβληθεί σε one man show. Κρίμα για τις ανεκμετάλλευτες δυνατότητες του δήμου, τις ανεξάντλητες εφεδρείες άσκησης πολιτικής που υπνώττουν. Κρίμα, κρίμα! Και βλέπω με αποτροπιασμό ότι ο "αβραμοπουλισμός" τείνει να γίνει σχολή α-πολιτικής συμπεριφοράς και θα πρέπει στο φαινόμενο να εγκύψουμε με προσοχή. Δεν μπορεί η α-μετα-πολιτική να γίνεται ανεκτή στη χώρα που γεννήθηκε η πολιτική και η ελευθερία της δημόσιας έκφρασης (Τις αγορεύει βούλεται;)

Φαινόμενο σαν αυτό που μοιάζει επικινδυνότερο του λαϊκοφασισμού, στο βαθμό που είναι άνευρο, απροσδιόριστο, σαν τον υδράργυρο, δεν έχει στίγμα και αγαπά να εμφανίζεται με αμφίεση μοντέρνου. Να μας φυλάει η Αθηνά...

Κρίμα και πάλι κρίμα. Ο μηχανισμός του δήμου, τα οικονομικά του, οι χιλιάδες των εργαζομένων στις υπηρεσίες του, του δίνουν τον όγκο ενός υπερυπουργείου. Η συμβολή του επομένως στη λύση των σύγχρονων πληγών της κοινωνίας, των συσσωρευμένων προβλημάτων της πόλης, θα μπορούσε να είναι μεγάλη. Αντ' αυτού είναι μέχρι ανύπαρκτη. Εχουμε ανάγκη εμπνευσμένης διακυβέρνησης, που να θέτει σε κίνηση τις εγγενείς δυνατότητες του Δήμου, αλλά και να συνεγείρει τους πολίτες, άνδρες και γυναίκες.

Πρέπει να αποκατασταθεί ο θρυμματισμένος κοινωνικός ιστός με την ανασύσταση της γειτονιάς. Η Αθήνα πρέπει να είναι η πρωτεύουσα

μιας ειρηνικής χώρας που η δημοκρατία θα λειτουργεί. No more no less!

Στο ιστορικό αυτό καθήκον η Μαρία Δαμανάκη μπορεί να ανταποκριθεί. Έχει προετοιμαστεί σκληρά και μεθοδικά γι' αυτό όλα τα χρόνια.

Για αυτό κι εγώ θέλω να επαναλάβω αυτό που της είπαν οι εκπρόσωποι των οργανώσεων χθες: "Μαρία, είμαστε μαζί σου"!

29/05/1998

Αγαπητή Ευγενία

ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ υποχρέωση δεν μου επέτρεψε να παραστώ στην παρουσίαση, πρόσφατα, του βιβλίου "Σιωπηρές ιστορίες. Γυναίκες και φύλο στην ιστορική αφήγηση" της Εφης Αβδελά και Αγγέλικας Ψαρρά (Εκδόσεις "Αλεξάνδρεια"). Και λυπήθηκα ειλικρινά. Ξέρω ότι έχασα. Αν μη τι άλλο, ήθελα να τις συγχαρώ από κοντά για την τελευταία αυτή προσφορά τους, που προδίδει γνώσεις, συστηματική έρευνα, μεράκι και αφοσίωση. Εχω μπροστά μου το πολύτιμο αυτό βιβλίο - εγκόλπιο για κάθε φεμινίστρια, που περιέχει κείμενα σημαντικών συγγραφέων: Τζόουν Κέλι, Τζάνα Πομάτα, Σάλι Αλεξάντερ, Τζόουν Ουόλακ Σκοτ, Ντάνιελ Βόλντμαν, Τζούντιθ Μ. Μπένετ, Γκίζελα Μποκ. Πρόκειται για συγγραφείς που θεώνονται ή ανατέμνουν την ιστορία μέσα από την οπτική του φύλου. Κάθε ένα κείμενο διευρύνει τα όρια της σκέψης μας. Ιδιαίτερα θέλω να σταθώ στο κριτικό αναλυτικό κείμενο της Εφης Αβδελά και Αγγέλικας Ψαρρά που προτάσσεται "Ξαναγράφοντας το παρελθόν", που από μόνο του έχει μεγάλη αξία.

Άλλες -οι αρμοδιότερες- θα ασχοληθούν με το βιβλίο, με τη σοβαρότητα που του αξίζει. Εγώ το ατενίζω ως απλή αναγνώστρια και, άντε, ως ένα μέλος του κινήματος. Και ομολογώ ότι εντυπωσιάζομαι για άλλη μια φορά από την πληρότητα και την ποιότητα της δουλειάς. Να πω ότι είμαι συγκινημένη; Τέλος της φλυαρίας.

Η σκυτάλη στις ίδιες:

"Σε όσα ακολουθούν επιχειρούμε να παρακολουθήσουμε τη διαδρομή

της ιστορίας των γυναικών την τελευταία εικοσιπενταετία μέσα από το πρίσμα των κειμένων που ανθολογούμε στη συνέχεια: η έμφαση είναι στη δεκαετία του '80, από την οποία κατά κύριο λόγο προέρχονται. Τα κείμενα καταγράφουν τη διαπλοκή ομοιοτήτων και διαφορών στις θεωρητικές επεξεργασίες της ιστορίας των γυναικών που κατάγονται από διαφορετικές ιστοριογραφικές παραδόσεις. Ο μεθοδολογικός χαρακτήρας τους προσφέρεται για μια προσέγγιση που αναδεικνύει τα πολλαπλά συμφραζόμενα μέσα στα οποία εγγράφεται το καθένα. Το εγχείρημα έχει διπλό στόχο: από τη μια να εντάξει κάθε κείμενο στις γενικότερες θεωρητικές αναζητήσεις με τις οποίες συνομιλείται, από την άλλη να το συνδέσει με συγκεκριμένες εθνικές ιδιοτυπίες, τόσο ως προς τις φεμινιστικές επεξεργασίες, όσο και ως προς την επικρατούσα ιστοριογραφική πρακτική. Ανιχνεύονται έτσι ζητήματα όπως η κυμαινόμενη σχέση της ιστορίας των γυναικών με τη φεμινιστική πολιτική, οι επιδράσεις που δέχεται από τη φεμινιστική θεωρία, το μαρξισμό, την ανθρωπολογία, την ψυχανάλυση και το μεταδομισμό, ο τρόπος με τον οποίο οι επιδράσεις αυτές μεταφράζονται σε συγκεκριμένα "εθνικά" χαρακτηριστικά και συνδέονται με επεξεργασίες στο επίπεδο της ιστοριογραφίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Βρετανία, την Ιταλία και τη Γαλλία.

Είναι προφανές ότι πρόκειται για μια ανάγνωση της διαδρομής στην οποία αναφερόμαστε. Δεν είναι μόνο ο αποσπασματικός και μερικός χαρακτήρας των αναφορών μας -ιστορία των γυναικών παράγεται στις περισσότερες πλέον χώρες και πολύ πέρα από το δυτικό κόσμο. Είναι κυρίως η ίδια η διαδικασία της αφήγησης: όπως κάθε ιστορία

οποιοδήποτε είδους, έτσι και το ιστορικό της ιστορίας των γυναικών που προτείνουμε εδώ ακολουθεί μια ορισμένη οπτική γωνία, καταγράφει συγκεκριμένες επιλογές και ενδιαφέροντα, αποτελεί μια εκδοχή ανάμεσα στις πολλές δυνατές. Από την άποψη αυτή, συνιστά συγχρόνως μια ιστοριογραφική πρόταση".

Παραπονιέσαι για έλλειμμα επιστημονικής θεωρητικής θεμελίωσης της φεμινιστικής δράσης. Να που καλύπτεται.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

10/04/1998

Αγαπητή Ευγενία,

"Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του φύλου. Ζητήματα εξουσίας και ιεραρχίας". Είναι το νέο βιβλίο της Μαρίας Γκασούκα που μόλις κυκλοφόρησε.

Εργασία πολλαπλά χρήσιμη και επίκαιρη, επιστημονική και πολιτική, με σαφή ιδεολογική άποψη. Δίνει απάντηση στο κεντρικό ερώτημα, γιατί το φύλο μας παράγει κατωτερότητα και μας υποβάλλει την ιδέα ενός "διά ταύτα", ενός πολιτικού σχεδίου για μία οργάνωση της κοινωνίας που θα υπερβαίνει τη φυλετική ασυμμετρία και την ταξική διαίρεση.

Αντί άλλου σχολίου δανείζομαι μέρος του συναρπαστικού προλόγου...

"Το βιβλίο αυτό αποτελεί προϊόν της προσωπικής μου πολιτικής και φεμινιστικής αγωνίας, σε μία εποχή που πολλές/οί ισχυρίζονται πως 'όλα έχουν τελειώσει'. Είναι η άρνησή μου να αποδεχθώ τους μύθους για το 'θάνατο των ιδεολογιών', για την 'ολοκλήρωση του ιστορικού κύκλου του φεμινισμού', για την 'αντιεπιστημονικότητα των ταξικών αναλύσεων των διαφόρων κοινωνικών - οικονομικών - πολιτισμικών φαινομένων' κ.λπ. κ.λπ., που προβάλλονται τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της κρίσης που διέπει τα κοινωνικά κινήματα. Είναι η δική μου προσπάθεια να υπερβώ τη σύγχυση στην οποία έχουν περιέλθει όσες/οι είδανε τις βεβαιότητές τους, όσον αφορά στην υλική, την πνευματοϊδεολογική ζωή, να καταρρέουν, τα οράματα και τις προσδοκίες τους να 'στρατιωτικοποιούνται' και που, ωστόσο, εξακολουθούν να προσβλέπουν σε μίαν άλλη κοινωνία και δεν παραιτούνται από την επιδίωξη μιας

διαφορετικής κοινωνικής οργάνωσης της παραγωγής και της αναπαραγωγής και αρνούνται να αποδεχθούν τη σημερινή κοινωνία των πολλαπλών ασυμμετριών και των ποικίλων κοινωνικών διαιρέσεων ως αδιαμφισβήτητη και υποκείμενη μόνο σε επιμέρους αλλαγές. Είναι ακόμα το βιβλίο αυτό η κατάθεση της πεποίθησής μου πως, όσο η ασυμμετρία μεταξύ των φύλων παραμένει μία πραγματικότητα που βιώνεται καθημερινά από εκατομμύρια γυναίκες σ' όλον τον κόσμο, τόσο ο φεμινισμός (ή οι φεμινισμοί) ως ιδεολογία και πράξη, θα παραμένει πιο επίκαιρος και αναγκαίος από ποτέ.

Σήμερα μπορούμε με βεβαιότητα να αποφανθούμε πως οι σχέσεις ασυμμετρίας που υφίστανται μεταξύ των φύλων, δεν αποτελούν πλευρά της ταξικής ασυμμετρίας -όσο και αν εμπλέκονται μεταξύ τους- όπως ισχυρίζονται οι κλασικοί του Μαρξισμού και αρκετές μαρξίστριες-φεμινίστριες. Ομως και οι δύο αυτές μορφές κοινωνικών διαιρέσεων, η φυλετική και η ταξική, εμφανίζονται και κάνουν τα πρώτα τους βήματα σε κοινό πλαίσιο, που δεν είναι άλλο από την κατάσταση ένδειας της ανθρωπότητας, που γεννιόταν, και τη φυσική σκληρότητα του αγώνα για την κατάκτηση και κυριαρχία των φυσικών δυνάμεων. Από κει και πέρα θα συνυπάρξουν, θα συμπορευτούν και συχνά θα συγκρουστούν σε μία "παρά φύση" σύγκρουση.

Στη βάση της σύγκρουσης της φυλετικής ασυμμετρίας με την ταξική θα πρέπει να αναζητηθεί η αιτία της διαρκούς και επαναλαμβανόμενης αντιπαράθεσης, που σημειώθηκε -και εξακολουθεί να υφίσταται- μεταξύ των φεμινιστικών και των ταξικών κινημάτων, αντιπαράθεση που έπληξε και τα δύο μέρη και από την οποία βγήκε κερδισμένος μόνον ο

καπιταλισμός, καθώς και οι δύο μορφές κινημάτων έχασαν πολύτιμο χρόνο και εξαντλήθηκαν αντί να συγκλίνουν στα κοινά συμφέροντα και τις κοινές επιδιώξεις. Και οι δύο πλευρές φάνηκαν να αγνοούν πως αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής, παρ' όλες τις υπαρκτές και οριοθετημένες διαφορές τους σε φύση και καταγωγή και πως η συνύπαρξη του φυλετικού με το ταξικό αποτελεί βασικό όρο των όποιων κοινωνικών μεταβολών".

Τα υπόλοιπα στο βιβλίο...

Μελίνα Βολιώτη

27/03/1998

ΑΓΑΠΗΤΗ Ευγενία,

Της... κλωτσοπατινάδας έγινε και στο πρόσφατο πολυθρύλητο συνέδριο της ΓΣΕΕ. Πάλι για τη νομή των θέσεων. Στην περίπτωση αυτή χαμένες είναι οι γυναίκες. Δεν είναι δα καινούργια διαπίστωση ότι όπου πλεονάζει ο "συνδικαλιστικός" τακτικισμός απομακρύνονται τα ευαίσθητα άτομα.

Τέλος πάντων, απολογισμός γυναικείας συμμετοχής, θλιβερός. Ήταν που ήταν λίγες οι γυναίκες σύνεδροι, δεν έγινε και πρώτο μέλημα των ίδιων των παρατάξεων. Τι λέω; Μέλημα; Πού ζω; Ποια συνδικαλιστική και κομματική συλλογικότητα έχει πολιτική ανάδειξης στελεχών; Παρεοκρατία. Μιζέρια. Αναζήτηση ενσωματώσιμων. Απέχθεια στις αυτοτελείς και συγκροτημένες προσωπικότητες. Φωτεινή Σιάνου, Μαρία Φραγκιαδάκη, Ρέα Γκούβερη, έμπειρες συνδικαλίστριες, έτοιμες για τα καθήκοντα της διοίκησης της Συνομοσπονδίας. Οι ίδιες δεν χάνονται. Χάνει η ΓΣΕΕ η ίδια, ο συνδικαλισμός. Για να φτιάξεις στέλεχος θέλεις κόπο και χρόνο πολύ. Το συμπέρασμα είναι ότι διαρκώς αποψιλώνεται ο συνδικαλισμός από στελέχη και το εύρος της αντιπροσωπευτικότητας συρρικνώνεται.

Σκέφτομαι την τύχη της Γραμματείας Γυναικών της ΓΣΕΕ. Τα τελευταία χρόνια μέσα στη γενική άπνοια έκανε σημαντικό έργο. Πάλεψε για πολλά ζητήματα των εργαζόμενων γυναικών, δημιούργησε μια συσπείρωση συνδικαλιστριών με σωστό προσανατολισμό. Επιτέλεσε, εδώ που τα λέμε, άθλο. Διότι άθλος είναι να προκαλέσεις φεμινιστικές

ρηγματώσεις στον αδιαπέραστο, άφυλο, επίσημο συνδικαλιστικό λόγο.

Πρώτη φορά στην ιστορία το γυναικείο κίνημα συνεργάστηκε με το συνδικαλιστικό -στο πρόσωπο της Γραμματείας- προς το κοινό όφελος.

Και σε αυτό συνέβαλε προσωπικά η Φωτεινή Σιάνου. Και ξέρω καλά πόσο δύσκολο ήταν να επιμένει στην προβολή των γυναικείων θεμάτων, ενώπιον μιας διοίκησης με άλλες σκληρές προτεραιότητες. Καταλαβαίνω τι κόστος έχει αυτό, όταν στα περίξ κυριαρχεί η δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία του "υπαρκτού". Όταν ο δημιουργικά ανήσυχος-η γίνεται ύποπτος-η και μισητός-ή. Σου λέει, τι τα σκαλίζει αυτή τώρα, για να τρέχουμε; Καλά δεν είμαστε;

Κρίμα, κρίμα!

Αλλά εγώ το κρίμα δεν το ρίχνω στις ηγεσίες των συνδικαλιστικών παρατάξεων -μόνο. Πολύ περισσότερο στους συνδικαλιστές ευρύτερα.

Κουκιά τρώνε, κουκιά μαρτυράνε, που λένε και στο χωριό μου. Καθιστώ υπεύθυνες τις πολιτικές ηγεσίες και καταλογίζω στα κομματικά επιτελεία έλλειψη πολιτικού σχεδιασμού ανάδειξης στελεχών, τοποθέτησης στελεχών και εν τέλει πολιτική ανεπάρκεια.

Ιδιαίτερα απαράδεκτες είναι οι παρατάξεις που πρόσκεινται στο κυβερνητικό κόμμα και αυτό της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Ούτε μία γυναίκα δεν έβγαλαν. Προς τι η εβδομάδα για την 8η Μαρτίου της Ν.

Δ.; "Ευτυχώς" που η ΕΣΑΚ και η "Αυτόνομη Παρέμβαση" εξέλεξαν από μία! Τι περιμένεις όταν σοβεί ο ανελέητος ενδοκομματικοπαραταξιακός ακήρυκτος πόλεμος; Οδηγεί στο να μην τηρούνται ούτε οι πολιτικές (SIC) συμφωνίες μεταξύ των "τάσεων". Αυτό δεν κατήγγειλε η Μ.

Φραγκιαδάκη;

Πώς τό 'λεγε εκείνο το τραγούδι; "Διότι δεν συνεμορφώθη προς
τας υποδείξεις". Με αυτή την δικαιολογία έφραξαν το δρόμο των
στελεχών, προς δόξαν των κομματικών συσχετισμών. Και να οδηγούσαν
κάπου, στο ξέφωτο, αυτοί οι συσχετισμοί, κάτι έλεγε. Συσχετισμοί
αναπηρίας και παραλυσίας τελικά είναι.

Αγαπητή Ευγενία,

Ο ήλιος των οραμάτων μας έδυσε. Αρχισε η ψύχρα. Καιρός, νομίζω,
να τα μαζεύουμε για τη μεγάλη πορεία της επιστροφής...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

20/03/1998

ΑΓΑΠΗΤΗ Ευγενία,

Της... κλωτσοπατινάδας έγινε και στο πρόσφατο πολυθρύλητο συνέδριο της ΓΣΕΕ. Πάλι για τη νομή των θέσεων. Στην περίπτωση αυτή χαμένες είναι οι γυναίκες. Δεν είναι δα καινούργια διαπίστωση ότι όπου πλεονάζει ο "συνδικαλιστικός" τακτικισμός απομακρύνονται τα ευαίσθητα άτομα.

Τέλος πάντων, απολογισμός γυναικείας συμμετοχής, θλιβερός. Ήταν που ήταν λίγες οι γυναίκες σύνεδροι, δεν έγινε και πρώτο μέλημα των ίδιων των παρατάξεων. Τι λέω; Μέλημα; Πού ζω; Ποια συνδικαλιστική και κομματική συλλογικότητα έχει πολιτική ανάδειξης στελεχών; Παρεοκρατία. Μιζέρια. Αναζήτηση ενσωματώσιμων. Απέχθεια στις αυτοτελείς και συγκροτημένες προσωπικότητες. Φωτεινή Σιάνου, Μαρία Φραγκιαδάκη, Ρέα Γκούβερη, έμπειρες συνδικαλίστριες, έτοιμες για τα καθήκοντα της διοίκησης της Συνομοσπονδίας. Οι ίδιες δεν χάνονται. Χάνει η ΓΣΕΕ η ίδια, ο συνδικαλισμός. Για να φτιάξεις στέλεχος θέλεις κόπο και χρόνο πολύ. Το συμπέρασμα είναι ότι διαρκώς αποψιλώνεται ο συνδικαλισμός από στελέχη και το εύρος της αντιπροσωπευτικότητας συρρικνώνεται.

Σκέφτομαι την τύχη της Γραμματείας Γυναικών της ΓΣΕΕ. Τα τελευταία χρόνια μέσα στη γενική άπνοια έκανε σημαντικό έργο. Πάλεψε για πολλά ζητήματα των εργαζόμενων γυναικών, δημιούργησε μια συσπείρωση συνδικαλιστριών με σωστό προσανατολισμό. Επιτέλεσε, εδώ που τα λέμε, άθλο. Διότι άθλος είναι να προκαλέσεις φεμινιστικές

ρηγματώσεις στον αδιαπέραστο, άφυλο, επίσημο συνδικαλιστικό λόγο.

Πρώτη φορά στην ιστορία το γυναικείο κίνημα συνεργάστηκε με το συνδικαλιστικό -στο πρόσωπο της Γραμματείας- προς το κοινό όφελος.

Και σε αυτό συνέβαλε προσωπικά η Φωτεινή Σιάνου. Και ξέρω καλά πόσο δύσκολο ήταν να επιμένει στην προβολή των γυναικείων θεμάτων, ενώπιον μιας διοίκησης με άλλες σκληρές προτεραιότητες. Καταλαβαίνω τι κόστος έχει αυτό, όταν στα περίξ κυριαρχεί η δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία του "υπαρκτού". Όταν ο δημιουργικά ανήσυχος-η γίνεται ύποπτος-η και μισητός-ή. Σου λέει, τι τα σκαλίζει αυτή τώρα, για να τρέχουμε; Καλά δεν είμαστε;

Κρίμα, κρίμα!

Αλλά εγώ το κρίμα δεν το ρίχνω στις ηγεσίες των συνδικαλιστικών παρατάξεων -μόνο. Πολύ περισσότερο στους συνδικαλιστές ευρύτερα.

Κουκιά τρώνε, κουκιά μαρτυράνε, που λένε και στο χωριό μου. Καθιστώ υπεύθυνες τις πολιτικές ηγεσίες και καταλογίζω στα κομματικά επιτελεία έλλειψη πολιτικού σχεδιασμού ανάδειξης στελεχών, τοποθέτησης στελεχών και εν τέλει πολιτική ανεπάρκεια.

Ιδιαίτερα απαράδεκτες είναι οι παρατάξεις που πρόσκεινται στο κυβερνητικό κόμμα και αυτό της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Ούτε μία γυναίκα δεν έβγαλαν. Προς τι η εβδομάδα για την 8η Μαρτίου της Ν.

Δ.; "Ευτυχώς" που η ΕΣΑΚ και η "Αυτόνομη Παρέμβαση" εξέλεξαν από μία! Τι περιμένεις όταν σοβεί ο ανελέητος ενδοκομματικοπαραταξιακός ακήρυκτος πόλεμος; Οδηγεί στο να μην τηρούνται ούτε οι πολιτικές (SIC) συμφωνίες μεταξύ των "τάσεων". Αυτό δεν κατήγγειλε η Μ.

Φραγκιαδάκη;

Πώς τό 'λεγε εκείνο το τραγούδι; "Διότι δεν συνεμορφώθη προς
τας υποδείξεις". Με αυτή την δικαιολογία έφραξαν το δρόμο των
στελεχών, προς δόξαν των κομματικών συσχετισμών. Και να οδηγούσαν
κάπου, στο ξέφωτο, αυτοί οι συσχετισμοί, κάτι έλεγε. Συσχετισμοί
αναπηρίας και παραλυσίας τελικά είναι.

Αγαπητή Ευγενία,

Ο ήλιος των οραμάτων μας έδυσε. Αρχισε η ψύχρα. Καιρός, νομίζω,
να τα μαζεύουμε για τη μεγάλη πορεία της επιστροφής...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

06/03/1998

Αγαπητή Ευγενία,

Και τώρα τι σχέση έχω εγώ με τα λουλούδια, τις ευχές και τα γλυκά; Όχι πως δεν μου αρέσουν, αλλά σε άλλες περιστάσεις. Και ούτε θέλω να βγω "να τα σπάσω" με αμιγώς γυναικεία συντροφιά στις 8 Μαρτίου...

Ετοιμάζονται κάποιες που ξέρω να ανέβουν στα τραπέζια να χορέψουν τσιφτετέλια ή, ακόμη, να πάνε σε... ανδρικό στριπτίζ (sic).

Είμαστε σε τροχιά πλήρους αποπροσανατολισμού και εκφυλισμού του πρωτογενούς νοήματος της 8ης Μαρτίου. Πάει να μετατραπεί σε ένα γραφικό έθιμο, σαν τη γιορτή της Μπάμπως.

Αυτό είναι η 8η Μαρτίου; Μαζική έξοδος στα ξενυχτάδικα με γυναικοπαρέα; Ή, τουλάχιστον, μόνο αυτό;

Δεν είμαι κατά της μορφής αυτής εξόδου, γενικά. Είμαι σαφώς και κατηγορηματικά εναντίον της στρέβλωσης των νοημάτων και της μετατροπής σοβαρών πραγμάτων σε νεοελληνικό χαβαλέ. Ασφαλώς, όταν η Κλάρα Τσέτκιν εισηγούνταν στα 1910 την καθιέρωση της 8ης Μαρτίου ως παγκόσμιας ημέρας των δικαιωμάτων των γυναικών, δεν θα φανταζόταν μια τέτοια φαιδρή εξέλιξη. Που στο κάτω - κάτω είναι θεόσταλτο δώρο για την ανδροκρατία και την πάσης φύσεως εξουσία. Ανώδυνα πράγματα θέλουν οι εξουσίες, αποπροσανατολιστικά. Να στρέφουν αλλού την προσοχή, πέρα και μακριά από τις ευθύνες τους. Δεν θυμάσαι που είπε το Πεκίνο ότι ο κύριος υπεύθυνος για την καθυστέρηση στην πραγματοποίηση της ισότητας των φύλων είναι οι κυβερνήσεις; Αν τα πλήθη των γυναικών, λοιπόν,

ζητήσουν λογαριασμό από τις κυβερνήσεις των χωρών τους, άντε να σταθούν αυτές. Το μεγάλο ατού της εξουσίας, όμως, είναι η δυνατότητα αντι - προπαγάνδας, είναι τα κανάλια και οι μοχλοί επηρεασμού που διαθέτει άφθονα, ώστε να μανιπουλάρει με επιτυχία την κοινή γνώμη. Το καθεστώς της εκμετάλλευσης έχει ανάγκη από "δεύτερους" πολίτες, εξαρτημένους - ες και υποταγμένους - ες.

Και οι απολογητές - ήτρες των κυρίαρχων κύκλων σήμερα καλλιεργούν συστηματικά τη σύγχυση και την τύφλωση, θα έλεγα. Ετσι ώστε να μη γνωρίζεις τα όρια του καλού και του κακού, τους συμμάχους από τους αντιπάλους. Πρέπει ξανά να προσδιορίσουμε τους αντιπάλους της κοινωνικής απελευθέρωσης των γυναικών. Εχουν περιβληθεί σύγχρονα ενδύματα, μοντέρνα λεοντή. Είναι ανάγκη να επιστρέψουμε στο επικό πνεύμα της εποχής των μεγάλων γνήσιων συγκρούσεων, όπου ήταν σαφείς οι γραμμές αντιπαράταξης. Αλλιώς, ενώ από παντού θα ακούμε ύμνους για τους σπουδαίες επιτυχίες των γυναικών, ενώ θα μας πείθουν ότι είμαστε στο μετα - φεμινισμό, στην ουσία εμείς θα κάνουμε βήματα ολοταχώς προς τα πίσω, προς μια νέα βαρβαρότητα.

Οι γυναικείες μορφές του παρελθόντος είχαν ξεκάθαρη άποψη εναντίον ποιων και τίνος αγωνίζονται. Είχαν ιδεολογία. Γι' αυτό και ήταν αποτελεσματικές.

Θέλω να πάμε μαζί στην εποχή των μεγάλων αφηγήσεων, να ανοίξουμε το φυλλάδιο "Λίγες λέξεις για την ιδεολογία μας", του Σοσιαλιστικού Ομίλου Γυναικών (ιδρύθηκε στις 2.10.1919) και να δούμε ένα μικρό απόπασμα: "Οι παραδούχοι, οι σήμερα κρατούντες, καμία ανάγκη δεν αισθάνονται να εργασθούν για ένα καλύτερο σύστημα κοινωνικής ζωής.

Με τα λεφτά των έχουν δούλους όλους τους φτωχούς άνδρες και όργανά των όλες τις γυναίκες. Εργάτες και γυναίκες - όργανα παραγωγής κατά την αντίληψιν των επιχειρηματιών -κοινή τύχη- διδάσκει ο σοσιαλισμός συνταυτίζουν την τύχη των και αναλαμβάνουν από κοινού τον αγώνα εναντίον των τυράννων των". (Από το βιβλίο της Ιριδας Αυδή - Καλκάνη: "Μια αντάρτισσα της Πόλης στην ταραγμένη Αθήνα").
Αντε, και υπέρ του ευσεβεστάτου Ιοβιανού ευχηθώμεν...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

07/02/1998

Αγαπητή Ευγενία,

Τη μεγάλη και ατέλειωτη συζήτηση για το συνδικαλιστικό κίνημα και τη θέση και το ρόλο των γυναικών σε αυτό άνοιξε πάλι η 3η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη των συνδικαλιστριών της ΓΣΕΕ, που άρχισε χθες. Οργανώθηκε από τη δραστήρια Γραμματεία Γυναικών της Συνομοσπονδίας και αναμένεται να αποτελέσει σημαντική συμβολή στον προβληματισμό του συνεδρίου του Μαρτίου. Ένα συνέδριο που συμπίπτει με τα 80 χρόνια από την ίδρυση της ΓΣΕΕ και φορτίζει με μνήμες το παρόν.

Προπομπός, λοιπόν, του συνεδρίου η συνάντηση των συνδικαλιστριών θα θέσει όχι μόνο το θέμα της συμμετοχής των γυναικών στη συνδικαλιστική δράση και στα όργανα των αποφάσεων, αλλά θα ανατάμει για άλλη μια φορά το συνδικαλιστικό φαινόμενο. Και διαθέτει το βήμα των συνδικαλιστριών, όπως ήδη φάνηκε χθες από την εισήγηση της Φωτεινής Σιάνου, υπεύθυνης της Γραμματείας, διεισδυτικά εργαλεία ανάλυσης. Και τούτο γιατί συνδυάζεται στον κριτικό λόγο τους τόσο η ταξική, όσο και η φεμινιστική ματιά. Διπλή, ως γνωστόν, η εκμετάλλευση των εργαζομένων γυναικών.

Για την αλήθεια, είπα κάτι μάλλον ενθουσιαστικό πρωτύτερα. Οτι θα εμπλουτίσει το συνολικό προβληματισμό. Στο μεταξύ μας, ένα είναι σίγουρο: ότι θα κατατεθεί ενδιαφέρουσα ύλη στο τραπέζι. Αν όμως αυτή θα ενσωματωθεί στα επίσημα κείμενα και στον σχεδιασμό δράσης της ΓΣΕΕ και σε ποιο βαθμό, αυτό είναι ζητούμενο. Ενδιαφέρον το μενού, αν το δοκιμάσουν οι επίσημοι συνδαιτυμόνες είναι το πρόβλημα...

Δυστυχώς, εξακολουθεί η αρχαία σκουριά, συγγνώμη, η παθολογία του συνδικαλιστικού κινήματος, που πεισματικά αρνείται τη φεμινιστική οπτική, ως κάτι αλλότριο, αν όχι επικίνδυνο για τη συνοχή του. Τούτο το πράγμα από μόνο του μαρτυρεί για τη γραφειοκρατικοποίηση των συνδικάτων και την αποξένωση των ηγεσιών τους από τη βάση. Χειρότερα από τα κόμματα, δηλαδή.

Πριν από λίγα χρόνια μιλούσαμε για παραταξιοποίηση, που είναι υπεύθυνη για την απομαζικοποίηση. Τώρα είμαστε χειρότερα από πριν. Μοιάζει, μικρές ηγετικές παρέες συνδικαλιστών να έχουν αυτονομηθεί από το σύνολο των μελών της παράταξης και στο όνομα της αυτονομίας δεν αποδίδουν και κανένα λογαριασμό στο κόμμα-φορέα του οποίου είναι μέλη και στο πλαίσιο του σχεδιασμού του οποίου υποτίθεται, ότι είναι εκεί που είναι. Εχουμε να κάνουμε με μια "politically correct" ερμηνεία, στο πνεύμα των καιρών...

Διότι οι συνδικαλιστικές παρατάξεις τι είναι; Δεν είναι ιμάντες του κόμματος και κάποιων περί αυτό; Ας καταργηθούν λοιπόν και τότε να (ξανα)μιλήσουμε για πραγματική αυτονομία, πράγμα που αποτελεί, άλλωστε, όρο για τον εκδημοκρατισμό τους.

Με αυτά και τα άλλα, στερημένο από τους πολύτιμους χυμούς της συμμετοχής, πορεύεται το συνδικαλιστικό κίνημα εν μέσω ακανθών και νέω δοκιμασιών.

Ο σκληρός ανταγωνισμός των αγορών επιβάλλει όχι απλά την παρουσία και ενεργοποίησή του, επιτάσσει την αναγέννησή του. Περισσότερο από κάθε άλλη φορά μας χρειάζεται ο συνδικαλισμός. και η κριτική μας γίνεται από θέσεις κατάφασης της κοινά παραδεδεδεγμένης αξίας του.

Είναι φανερό, ότι η συζήτηση για τη διεύρυνση της συμμετοχής στη ζωή και λειτουργία των συνδικάτων αρχίζει από τις γυναίκες. Η συμμετοχή των τελευταίων στον ΟΕΠ αυξάνει σταθερά, παρά την κρίση απασχόλησης. Αυτό δεν είναι ζήτημα που πρέπει να εγγράψουν στα "υπόψη" οι συνδικαλιστικές ηγεσίες; Που επιμένουν στη μονοφυλετική διαχείριση των πραγμάτων;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

31/10/1997

Αγαπητή Ευγενία,

ΠΟΥ ΕΙΧΑΜΕ μείνει; Α, ναι. Εγώ στο Βουβοπόταμο ήμουν κατά το τετραήμερο break και πέρασα και από το Μονοπήγαδο. Πολύ φιρμάτα τα χωριά τώρα λόγω "Καποδίστρια"...

Ωστόσο, εμένα, που δεν διαθέτω γιάπικες προσλαμβάνουσες, με πληγώνει η περιφέρεια, η εγκατάλειψή της, με αποζημιώνει όμως η συναναστροφή με τον κόσμο.

Εκεί η κυρα - Παναγιού δεν γνωρίζει τι θα πει δικαίωμα στην ανάπαυση:

- Μόνου όταν βρέχ' δε βγαίνου στα χωράφια. Αλλά δε στέκουμι ούτε λιφτό. Στο σπιτ', στις αποθήκες, στα ζα. Ξέχασα τι πάει να πει να πιείς ένα καφεδάκ' στη ρούγα.

Τα λόγια είναι κοφτά, οι εκτιμήσεις έχουν γίνει παραδοχές:

- Ξεχασμέν' απ' του Θιό, ντιπ καταντίπ, είμαστι ιμείς ιδώ πέρα.

Ποιός μάς νιάσκι, τέρμα Θιού.

- Αυτοίνοι ικεί πάν' στην Αθήνα τίποτα δεν κάνι κι ούλου ψήφου κι λιφτά ζητάνι. Την Κυριακή παίρν' τ' ψήφου και τ' Δευτέρα "μην τόν είδατι του Παναή".

- Τώρα, λέει, στεναχωριέντ' γιατί ζάμε περισσότερο και δεν έχνι συντάξεις να μας δώσνι. Ας τς κόψνι κι αυτές να ησυχάσνι! Αφού δεν έχνι τσίπα...

- Κράτους, σιγά του κράτους! Ξιφτίλα, δηλαδή. Ούλοι τς είνι για να κουνουμάνι. Μια ζωή στο κυνήγ' μας έχνι. Δώστι κι σώστι. Ιμάς να

ιδούμε ποιός θα μας σώσ'.

- Ιγώ δεν πιστεύω κανέναν τς. Λέου μέσα μ', τι χαλεύεις,

Κυριάκου, με τα πολιτικά; Αλάργα κι αγνάντευε. Αλλιώς καταστράφκεις.

Ιγώ άμα δε δλέψου του μιρουκάματου, θα κόψι λόρδα. Ξέχουρα που
έχου κουρίτσι που σπουδαζ'! Κι φέρι μπαμπά, φέρι μπαμπά, πιθάρ'
χουρίς πάτου. Τόσα λιφτά μι δουρεάν πιδία, πού πάνι; Νά χάνις του
Θιό σ'.

- Η μόν' διασκέδασ' είναι να, του καφεενδάκ' τ' Θωμά. Ικεί, να
πούμε, λύνουμι τς υποθέσεις τ' χουριού και τς πολιτείας.

Σχουλιάζουμε τά γιγονότα τ' πλανήτ' (γέλια).

- Τώρα άρχεψαν κι κουσεύνι (τριγυρνάνε) στις ρούγισ υπουσήφιοι
δημάρχοι κι νουμαρχαίοι. Δεν μας παρατάνι, λέου ιγώ... Διάφουρου
δεν έχουμι. Πουσώς...

- Κυρά Ισμην', άμα κατέβου θε να μι δώσεις κανιά ψήφου;

- Θα σι δώσου, παλληκάρι μ', γιατί να μι σι δώσου;

- Υστερα θα νάρθ' ου άλλους. Τα ίδια θα τουν ιπώ. Μι
κουρουιδεύνι αυτοί μια, θα τς κουρουιδέψου δυο.

- Τώρα, λέει, να πάμι στην Αμυνα οι γυναίκις. Φτου, ούτι την
Αμνα δεν μπορεί να βγάλνι πέρα οι άντρις. Πάει, εκφυλίσκαν,
πανάθεμά τς!

Οσοι -ες μέσα στο κέντρο του κέντρου λύνουν τα σταυρόλεξα της
πολιτικής δεν χρειάζεται να μοχθούν επί ματαιίω. Ας κάνουν μερικές
γυροβολιές στις γειτονιές και τις πιάτσες της χώρας. Ας μαζέψουν τη
σκορπισμένη στο λαό σοφία. Και θα δουν ότι δεν υπάρχουν αδιέξοδα.
Και θα γελάσουν κιόλας με το αστείρευτο ευφυές χιούμορ του κόσμου.

- Εχ, ρε μπάρμπα Λιά, κακομοίρ'. (Λέει ένας από την καθισμένη
στο καφενείο παρέα στο γέροντα που με δύο ραβδιά προσπαθεί να
ανέβει το σκαλοπατάκι της πόρτας).
Ακόμα ζας, ουρέ; Γαμώ τού κέρατόμ' θα τνάξεις τα ταμεία τ'
Σπράου στον αέρα. Του ξέρς ότι αποτιλείς, λέει, δημοσιονομικό
πρόβλημα; (Ακολουθούν γέλια τρανταχτά... Γέλια που περιέχουν σαφή
προειδοποίηση...).

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

24/10/1997

Αγαπητή Ευγενία,

ΕΙΣΑΙ happy; Πρέπει, σύμφωνα με τα συμφραζόμενα. Καθότι, επιτέλους, αναγνωρίζεται η συμβολή σου στην εθνική άμυνα. Τώρα θεωρείσαι υποκείμενο διαμόρφωσης καταστάσεων, από 'κει που η αξιολόγηση έφτανε στο "άντε κυρά μου να πλύνεις κάνα πιάτο".

Εκ πρώτης, θα έπρεπε να είμαστε φανατικές υπέρ της στράτευσης και του στρατού, το ευγενές οχυρό των ανδρών, ένα από τα ελάχιστα βασίλεια της ανδροφροσύνης. Και να το πολιορκούμε επίμονα, για να πάθουν τέτοια κρίση προσωπικότητας και να μεταδοθεί τέτοια σύγχυση στις τάξεις των ανδρών, ώστε να γελάμε μέχρι δευτέρας παρουσίας.

Θα έπρεπε να είχαμε την άποψη αρκετών κοριτσιών - τινέιτζερς, που καθώς έχουν μάθει από μικρά να ζουν μαζί με τα αγόρια έχουν εντελώς απομυθοποιήσει την ανδρική προσωπικότητα, μέχρις υπερβολής θα έλεγα.

Εχουν πάρει τον αέρα της πρωτοβουλίας και σου λένε, γιατί όχι;

Αυτοί είναι καλύτεροι;

Βλέπεις, ακόμα δεν έχουν γνωρίσει την πραγματική ζωή για να δουν ότι η ανδροκρατία έχει καλύψει καλά τα νώτα της, μέσω νομοθεσίας, θεσμών, δογμάτων και εξ αποκαλύψεως αληθειών, που αναπαράγουν τη μονοφυλετική εξουσία και ανισότητα. Μάλιστα, η ανδρική αλληλεγγύη είναι πολύ δραστικό αντιφάρμακο στη φεμινιστική διεκδίκηση. Παράδειγμα πρόσφατο και τρανό: Στο τραπέζι του πολυθρύλητου κοινωνικού διαλόγου πήγαν, κατά τα συμφωνηθέντα και μη

τηρηθέντα και εκπρόσωποι των γυναικείων οργανώσεων της χώρας, μαζί και η γενική γραμματεύς Ισότητας.

Μόλις τις είδαν, κυβερνητικοί και συνδικαλιστές, εν αγαστή συμπνοία αντέδρασαν ενοχλημένοι:

- Τι γυρεύετε εσείς εδώ; Φύγετε!

Άλλες φορές έγιναν ειρωνικά σχόλια ή, ενώ οι γυναίκες εξέθεταν τις θέσεις τους, οι άνδρες μιλούσαν μεταξύ τους με προκλητική αδιαφορία. Κι αυτά δεν είναι ανεύθυνα κουτσομπολιά. Είναι υπεύθυνη ενημέρωση στα σώματα των οργανώσεων. Κλείνω αυτή την παρέκβαση εδώ και επιφυλάσσομαι να επανέλθω στην πονεμένη ιστορία του κοινωνικού διαλόγου.

Τι έλεγα;

Οτι θα έπρεπε να υπερασπίζουμε άλλη γραμμή. Ελα όμως που παρά τα αντιθέτως θρυλούμενα, αγαπάμε τους άνδρες -όχι την ανδροκρατία και τους "ματσό". Τους αγαπάμε και θέλουμε το καλό τους, παρότι καθημερινά μας τσιγαρίζουν, ως πατέρες, γιοι, εραστές, συνάδελφοι...

Κι όταν λέμε όχι στη στρατιωτικοποίηση, τοποθετούμαστε εξ απόψεως μιας κοσμοαντίληψης που δίνει έμφαση σε ένα κόσμο χωρίς βία, στρατούς και πολέμους. Σε έναν κόσμο χωρίς φτώχεια, αδικία, δυστυχία. Σε έναν κόσμο που χωρούν και τα δύο φύλα και μπορούν να συνυπάρξουν με αξιοπρέπεια.

Τα βλέπεις; Πάλι πήρα το σοβαρό μου. Τι τάση κι αυτή να τα παίρνω στα σοβαρά; Παρά τις συμβουλές που έχω δεχτεί, ότι ένα παιχνίδι είναι η ζωή; Το χιούμορ, αγαπητή μου, είναι το μόνο σωτήριο. Η αποτελεσματικότερη ασπίδα στα ιοβόλα τόξα του Σπράου και

του Ακη. Συνδυασμένες βολές...

Τι, θέλεις κι άλλα; Τι να πω εγώ; Όταν ο Πετρουλάκης οργίασε
και πάλι κεντώντας αραβουργήματα στον καμβά της "παλλαϊκής άμυνας".

Γελάσαμε οικογενειακώς... Τι εικόνα κι αυτή! Συν γυναιξί,
γερόντοις, τέκνοις και προβάτοις...

Ας είναι καλά το γένος των γελοιογράφων και ο Παντοδύναμος ας
τους δίνει κέφι και έμπνευση σε καιρούς πνευματικής ξηρασίας.

Συμπέρασμα:

Προτείνω και εύχομαι η μεν τεταμένη κατάσταση γύρω - τριγύρω να
τεθεί off alert, η δε καλή διάθεσή μας on the alert!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

29/08/1997

Αγαπητή Ευγενία,

EMPLOYABILITY...

Ετσι, λέει, είναι ο όρος στην αγγλική για την απασχολησιμότητα. Είναι όρος που μπήκε στο κοινωνικοπολιτικό μας λεξιλόγιο όχι με το σωστό πόδι. Φορτίστηκε αρνητικά, αφού τοποθετήθηκε στον αντίποδα της απασχόλησης και άρα της κοινωνικής ασφάλειας. Ταυτίστηκε με την ανασφάλεια, την ανεργία, την αοριστία στη ζωή του εργαζόμενου και της εργαζόμενης. Ηρθε να προστεθεί σε όλη τη δυσκολία και τη μεταβατικότητα και ρευστότητα της περιόδου που διανύουμε, δημιουργώντας εφιαλτικά συναισθήματα. Και ίσως επιβλήθηκε δια μιας, εφόσον εκφωνήθηκε από τα πρωθυπουργικά χείλη και για τούτο κουβιεντιάσθηκε πολύ και προκάλεσε αντιδράσεις. Κι όμως ο όρος αυτός καθαυτός όχι μόνο είναι αθώος, αλλά και θετικός. Διότι ποια και ποιος δεν επιθυμεί να επιβεβαιώνεται στις συνθήκες που διανύουμε και στους καιρούς που έρχονται η ικανότητά του/της προς εργασία;

Σε κείμενο της Σοροπτιμιστικής Ένωσης Ελλάδας, που υπογράφει η κ. Λαλά Νίκολη, αναφέρεται: EMPLOYABILITY είναι η ικανότητα της απόκτησης γνώσης μέσω της εκπαίδευσης και της μετατροπής της σε δεξιότητα για σταθερές δουλειές και σύγχρονα επαγγέλματα.

Και κάτι περισσότερο, "είναι το όπλο κατά της ανεργίας".

Εδώ δηλαδή περιγράφεται ένα αισιόδοξο σενάριο, όπου η απασχολησιμότητα καταγράφεται θετικά.

Σκέφτομαι ότι ο όρος δεν είναι αποκομμένος από μια γενικότερη αντίληψη, που επιδιώκεται να προωθηθεί και που αφορά τον ίδιο το χαρακτήρα και την οργάνωση της εργασίας στις μεταβιομηχανικές συνθήκες. Αποτελεί οργανικό στοιχείο μιας νέας φιλοσοφίας γύρω από την εργασία και τις προοπτικές της, μια συζήτηση που στη χώρα μας δεν έγινε ποτέ ολοκληρωμένα, συστηματικά και με νηφαλιότητα. Προπάντων αυτό. Φουντώνουν τα πάθη και μαζί με τα ξερά καίγονται και τα χλωρά. Όλος ο κόσμος συζητάει αυτά τα θέματα και εμείς δεν θα αποτελέσουμε την απομονωμένη νησίδα καταμεσίς του πελάγους... Οι προκλήσεις είναι για όλους-ες: Έθνη, κράτη, κοινωνικές τάξεις και ομάδες. Ούτε βοηθάει ο αποσπασματικός και επιφανειακός τρόπος με τον οποίο εξετάζουμε τα ζητήματα. Μου φαίνεται ότι στη διαβίου μόρφωση λέμε ναι. Πως δεν αντιλαμβανόμαστε τον κρίκο που συνδέει τη μάθηση εφ' όρου ζωής με την υποστήριξη της ικανότητας προς εργασία; Σε έναν κόσμο όπου η γνώση πολλαπλασιάζεται με ασύλληπτη ταχύτητα και επέρχεται ταχύτατη απαξίωση μοντέλων και τρόπων εργασίας είναι και θα είναι μαθησιακή. Ο,τι χαλάει το πράγμα μέχρι σήμερα, είναι η διασύνδεση μεταρρυθμίσεων (ή προσαρμογών, αν θέλεις) και κοινωνικής ανασφάλειας. Εάν δεν αποσυνδεθούν οι αναγκαίες και ώριμες μεταβολές από τις μονόπαντες κοινωνικές συνέπειες, την άρση της κοινωνικής προστασίας, θα βουλιάξουν. Θα βουλιάξουμε όλοι και όλες, δηλαδή. Και δεν έχουμε την πολυτέλεια για άλλες ιστορικές διαψεύσεις.

Πιστεύω πως το μεγαλύτερο πολιτικό πρόβλημα σήμερα είναι το

παραπάνω. Και ευθύνονται γι' αυτό οι κυρίαρχες νεοσυντηρητικές
αντιλήψεις. Δεν έχει καταδειχθεί ότι υπάρχει εναλλακτική οδός.
Οτι η μεταρρύθμιση μπορεί να επιβεβαιώσει και να ενδυναμώσει την
κοινωνική ασφάλεια. Οτι δεν είναι αναγκαίο κακό τις συνέπειες να
πληρώσουν οι ασθενέστεροι-ες.

Ανάγκη πάσα να καταπολεμηθεί η εξίσωση: παραγωγική
αναπροσαρμογή ίσον κοινωνικός δαρβινισμός...

Αλλιώς, ORA PRO NOBIS, Ευγενία!

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

17/05/1997

Αγαπητή Ευγενία,

THREE AND THE COUCOS BAND... Τόσοι προσήλθαν στην πρεμιέρα του λεγόμενου κοινωνικού διαλόγου... Έτσι για άλλη μια φορά τα ζητήματα της διαδικασίας εξισώθηκαν με την ουσία. Πάλι μείναμε στον προθάλαμο των πραγμάτων, αν θέλεις στην αίθουσα αναμονής, που είναι ο πιο αγαπημένος χώρος των νεοελλήνων.

Θλιβερή (;) εξαίρεση σε αυτό το λεβέντικο τοπίο οι γυναικείες οργανώσεις, που παρενέβησαν δημόσια, ζητώντας να αποτελούν μέρος των κοινωνικών συνομιλητών-τριών. Εφτασε στα χέρια μου σχετική ανακοίνωση - διαμαρτυρία του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών (ελληνικό σκέλος), που είναι ομπρέλα πολλών γυναικείων οργανώσεων.

Σύμφωνα με την αντίληψη πολλών συνδικαλιστών, το γυναικείο κίνημα πρέπει να θεωρείται -το ελάχιστο- ενδοτικό και οπορτουνιστικό. Διότι αρκετοί συνδικαλιστές του ευρύτερου αριστερού φάσματος θεωρούν ότι ο διάλογος σημαίνει ενσωμάτωση. Η άρνησή τους και η αισχυντηλή συμμετοχή τους υπαγορεύεται όχι απλά από λόγους τακτικής -όπως κάνουν οι των άλλων παρατάξεων- αλλά από λόγους στρατηγικής και ιδεολογίας. Το πράγμα δηλαδή προχωρεί σε βάθος. Με άλλα λόγια, ακούνε βερεσέ αυτά που το Λόμπυ Γυναικών φρονεί, ότι ο διάλογος μαζί με την ύπαρξη ισχυρού, αυτόνομου και ενωτικού κινήματος μπορεί να διευρύνει τη δημοκρατία. Διότι στο υπόστρωμα της συνείδησης είναι ακόμη παρούσες οι αντιλήψεις ότι με γιουρούσια και μόνο είναι δυνατόν να γυρίσει ο τροχός της ιστορίας. Ο μύθος

της εφόδου στα χειμερινά ανάκτορα φαίνεται "ουκ εάν ημάς καθεύδειν".

Και αν μεν υπήρχε σοβαρή προετοιμασία για τέτοιες εποποιίες, εγώ θα τη σεβόμουν. Αλλά είναι τόσο αναντίστοιχες οι συνθήκες (αντιλήψεις, νοοτροπίες καταναλωτισμού, κατάσταση του εργατικού - συνδικαλιστικού κινήματος), που η επίκληση "επαναστατικής" δράσης είναι δυστυχώς για γέλια.

Η υπόθεση θυμίζει την παροιμία "Κλειδώνω, μανταλώνω κι ο κλέφτης είναι μέσα". Σιγά τη διάβρωση και την ενσωμάτωση! Τώρα; Μέσα στην ενσωμάτωση είμεθα όλοι και όλες, αγαπητή μου. Τι παρατάξατε, κύριοι συνδικαλιστές, την Πρωτομαγιά; Παραμονές του διαλόγου; Και το δίλημμα δεν ήταν Αρεως - Σύνταγμα, ήταν ή εξοχή ή εργατική συγκέντρωση; Και ελύθη το δίλημμα συντριπτικά υπέρ του πρώτου σκέλους. Εκδρομούλες και εξοχούλες λοιπόν. Πλην της συνδικαλιστικής ηγεσίας και ορισμένων ρομαντικών, οι άλλοι-ες αδιαφόρησαν. Τόση έγνοια είχαν για τα θέματα που κρέμονταν ως δαμόκλεια σπάθη επί των κεφαλών των εργαζομένων και μη. Να κάνει κανείς τον επαναστάτη, αλλά να έχει και τα κότσια. Light επαναστάτες-τριες δυστυχώς δεν έχουν ακόμη κατασκευαστεί...

Νομίζω πως πρωτίστως πρέπει να αποενοχοποιηθεί ο διάλογος και να αποκατασταθούν οι αληθινές διαστάσεις του, ως δρόμος διεκδίκησης και αγώνα. Το κίνημα να εντάξει το διάλογο στα κατ' εξοχήν εργαλεία δράσης του. Ο διάλογος όχι μόνο δεν καταργεί το συνδικαλιστικό κίνημα και τους αγώνες του, αλλά, αντίθετα, προϋποθέτει αυτά τα μεγέθη. Καλεί σε ισχυροποίησή τους. Είναι αγνωιστική μορφή.

Τι άλλο χρειάζεται; Κατά την ταπεινή μου γνώμη, προγραμματική

επάρκεια και πληρότητα προτάσεων εκ μέρους του συνδικαλιστικού κινήματος. Αλλιώς οι σημαντικές αρχές για τις οποίες μάχεται ο συνδικαλισμός θα μείνουν στον αέρα.

Δεν είμαι διόλου σίγουρη ότι οι συνδικαλιστές -και οι ελάχιστες συνδικαλίστριες- έλαβαν συνδικαλιστικές αποφάσεις. Κομματικές έλαβαν, αφού αντί να αποφασίζουν όλοι-ες μαζί, αποφασίζουν οι παρατάξεις. Παραταξοποίηση και αυτονομία δύσκολα συμβιβάζονται. Οσοι-ες ομνύουν στην αυτονομία -και σωστά- ας το λάβουν αυτό υπόψη.

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

09/05/1997

Αγαπητή Ευγενία,

Η ΠΙΑΓΙΑ μου έλεγε ότι το ψωμί του γείτονα (εμμονή στο αρσενικό, κι ας τό 'ψηνε η γειτόνισσα) είναι γλυκό. Το δικό σου σου φαίνεται άνοστο. Το θυμήθηκα αυτό σε σχέση με τον εξαγγελθέντα κοινωνικό διάλογο. Δες περίεργους συνειρμούς που κάνει ο, η άνθρωπος...

Τι θέλω να πω: Άλλοι έχουν τη δυνατότητα να πάρουν μέρος και ή τον απορρίπτουν αυθωρεί ή σκέφτονται να τον απορρίψουν με προσχήματα. Άλλοι, που δεν έχουν όμως το στάτους του κοινωνικού εταίρου, επιθυμούν διακαώς να συμμετάσχουν. Αλλά μένουν απ' έξω. Άδίκη που είναι η ζωή... Στη δεύτερη κατηγορία των μη προνομιούχων ανήκουν φυσικά οι γυναικείες οργανώσεις και φεμινιστικές ομάδες, τα δίκτυα των γυναικών.

Τούτο σημαίνει ότι το εύρος του κοινωνικού διαλόγου είναι περιορισμένο και η βάση του μονοφυλετική. Πάλι και πάλι! Μα και στις οργανώσεις της εργοδοσίας και των εργαζομένων οι γυναίκες είναι λίγες και στα ηγετικά όργανα ελαχιστότατες. Και αυτό πάλι σημαίνει, ότι ούτε στο επίπεδο των εταίρων είναι εξασφαλισμένη η συμμετοχή των γυναικών. Δίκαια φωνάζει η Φωτεινή Σιάνου.

Η κατάσταση αποτελεί σκάνδαλο για τη δημοκρατική τάξη. Εξ όσων δε γνωρίζω πειστικά αιτήματα έχουν διαβιβαστεί στη Γενική Γραμματεία Ισότητας για να μεσολαβήσει στην κυβέρνηση και να βρεθεί λύση. Πλην, μαθαίνω, κυβερνητικός παράγων αντέδρασε λέγοντας ότι

δεν έχει δουλειά η ΓΓΙ να αναμειγνύεται, αφού είναι κυβερνητικός φορέας. Δεν το κατάλαβα αυτό, η ΓΓΙ δεν πρέπει να είναι σε ουσιαστική επαφή με τις οργανώσεις, τις αντιπροσωπείες των γυναικών; Να μη λαμβάνει υπόψη τα αιτήματα, τις αγωνίες και προσδοκίες τους; Να μη λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ κοινωνίας και κυβέρνησης; Να είναι ένα τμήμα της κρατικής γραφειοκρατίας, σε απόσπαση από τις ανάγκες και ιεραρχήσεις του γυναικείου κοινωνικού φύλου; Ευτυχώς που η Γενική Γραμματέας δεν σκέφτεται έτσι. Και ελπίζω να μην ενδώσει, στο τέλος, στις πιέσεις.

Και εμείς μεν θέλουμε να είμεθα υποκείμενα του διαλόγου, ορισμένες όμως συνδικαλιστικές ηγεσίες ή παρατάξεις πολύ εύκολα καταλήγουν στην απόρριψη.

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης στις προθέσεις και τους στόχους της κυβέρνησης. Και δεν είναι τωρινό το φαινόμενο. Το έλλειμμα αξιοπιστίας της κυβερνητικής - κρατικής στάσης, είναι χρόνιο. Έχουμε κράτος - αφέντη και όχι κράτος - μάνατζερ. Ομως, πώς μπορεί να γίνει διάλογος χωρίς τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης; Κι αυτό δεν υπάρχει. Η ψυχολογία είναι του αντιπάλου, της αναμέτρησης. Η κυβέρνηση πρέπει να διανύσει μεγάλο δρόμο... Σκέφτομαι, ότι δεν θα υπάρξουν καλύτερες συνθήκες. Μάλλον χειρότερες. Και έπειτα, αν δεν βρεθούν πολιτικές ρυθμίσεις στο χάος που έχει δημιουργηθεί στις εργασιακές σχέσεις, οι λύσεις θα επιβάλλονται αυθόρμητα. Από την "αγορά". Και αυτή δίνει ελάχιστα φιλεργατικές λύσεις.

Το παράδειγμα της "Χαλυβουργικής" δείχνει ότι ο χρόνος ωριμάζει

για νέες πολιτικές συνεννοήσεις.

Δεν καταλαβαίνω γιατί οι εκπρόσωποι των εργαζομένων δεν
αισθάνονται αυτοπεποίθηση. Εάν έχουν τις προτάσεις τους, ας
προσέλθουν με αέρα στο τραπέζι. Οπλισμένοι-ες με το δίκιο της
υπόθεσής τους. Και αντί να καταριούνται το διάλογο, ας κοιτάζουν να
τον οδηγήσουν προς την πλευρά που επιθυμούν. Εκεί είναι η μαγκιά!
Ασε, τον καλό μήνα Μάη έχει να γελάσει ο πάσα πικραμένος...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

01/03/1997

Αγαπητή Ευγενία,

ΚΥΚΛΟΥΣ κάνει η ζωή... Μελαγχολώ, καθώς αναλογίζομαι ότι οι συνθηκες αλλάζουν για να μείνουν τελικά ίδιες για τις γυναίκες.

Χάριν απόδειξης ανασύρω άρθρο της Ελένης Ρουσοπούλου από την "Ελληνίδα" του 1934, επιγραφόμενο "Η εργασία των γυναικών":

"Μεταξύ των πολλών λύσεων που προτείνουν σήμερα οι άνδρες για την καταπολέμηση της οικονομικής κρίσεως, που ούτε να την προΐδουν μπόρεσαν, ούτε να την προλάβουν, η πιο ανησυχητική και ταπεινωτική για μας είναι εκείνη που επιδιώκει να απομακρυνθούν οι γυναίκες από τις διάφορες εργασίες. Φορτώνοντας όμως τις ευθύνες της κρίσεως στη γυναικεία εργασία παίρνουν τις συνέπειες για τις αιτίες.

Στον καθημερινό Τύπο εγράφη πως σε πολλές "πολιτισμένες" χώρες προέβησαν στο μέτρο ν' αποκλείσουν τις γυναίκες από δημόσιες και μη υπηρεσίες, εθεωρήθη δε καλό να συστηθεί όπως εφαρμοστεί και εδώ το ίδιο για να ελαττωθεί ο αριθμός των ανέργων ανδρών. Μα μήπως δεν θα αυξηθεί έτσι ο αριθμός των ανέργων γυναικών και δεν θα δημιουργηθεί ένας φαύλος κύκλος, που ούτε την ανεργία θα θεραπεύσει μα ούτε και την κρίση θα αναχαιτίσει;

Ολοι ξέρουμε πως η κρίση οφείλεται στην πρόοδο της μηχανής, η δε εργασία των γυναικών δεν είναι παρά μια άποψη του όλου ζητήματος, που δεν όφειλαν να εξετάζουν μόνο από τη μια του πλευρά.

Τα αίτια είναι και από τον πόλεμο πιο παλιά, πρέπει να τ'

αναζητήσουμε στον παρελθόντα αιώνα, την εποχή που γεννήθηκε η

μεγάλη βιομηχανία.

Οι άνδρες εν τούτοις που "υψώνουν σήμερα φωνή" είναι σύμφωνοι να δουλεύει η γυναίκα σαν σκλάβα ή στο δικό της ή σε ξένο νοικοκυριό ή στο χωράφι, δεν φρονούν δε πως κινδυνεύει το σπίτι όταν αφήνει η γυναίκα την οικογένειά της, το νησί της, για να μπει σε ξένη δουλειά, αρκεί να μην του καταπατεί, ούτως ειπείν, τα οικόπεδά του. Δεν εσκέφτηκαν όμως ποτέ ότι στην αγορά εργασίας υφίσταται κατά βάθος ένας ανήθικος συναγωνισμός και για τα δύο μέρη. Ούτε κατάλαβαν πως ο καλύτερος τρόπος για να βγουν νικητές από τον αγώνα αυτό είναι να υποστηρίξουν τη γυναίκα εις το να επιτύχει "διά ίσην εργασίαν, ίσην αμοιβήν".

Την ημέραν που θα εφαρμοστεί η αρχή αυτή, μπορούν να είναι βέβαιοι οι άνδρες, ότι μεταξύ δύο υποψηφίων, ανδρός και γυναικός, ο εργοδότης θα δώσει -από αταβισμόν ίσως- την προτίμηση στον άνδρα, ενώ τώρα συμβαίνει το εναντίον, προτιμά να προσλάβει τη γυναίκα, γιατί θα της δώσει μικρότερο μισθό.

Δεν υποστηρίζουμε βέβαια ότι η εργασία της γυναίκας έξω από το σπίτι είναι πάντοτε επιθυμητή. Η μεγάλη μάζα των εργαζομένων γυναικών έχει βαριές οικογενειακές υποχρεώσεις, γέροντες γονείς, ανήλικα αδέλφια, συχνά και δικά τους παιδιά που δεν μπορούν να αναστηθούν και να σπουδάσουν μόνο με το μισθό του οικογενειάρχου.

Υπάρχει όμως και κάτι άλλο, μια διαφορετική άποψη, που δεν την σκέπτονται οι επιτιθέμενοι κατά της γυναικείας εργασίας άνδρες. Κι αυτή είναι η χαρά και η ευχαρίστηση που προξενεί η εργασία, που κάθε ελεύθερος άνθρωπος δεν τη θεωρεί σκλαβιά, αλλά απολύτρωση,

εκδήλωση του ανθρωπισμού του. Αυτό το αγαθό δεν έπρεπε κανένας να έχει το δικαίωμα να το αφαιρέσει από τη γυναίκα".

Αυτά. Και πάσα ομοιότης με τα σημερινά είναι απλώς συμπτωματική. Για περισσότερη... αυτογνωσία, άνοιξε το "Φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου".

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

21/02/1997

Αγαπητή Ευγενία,

ΕΝΑ σημαντικό βιβλίο διαβάζω αυτόν τον καιρό: την "Αθόρυβη Επανάσταση" (νέες μορφές οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας) των κυριών Αντιγόνης Λυμπεράκη και Αλίκης Μουρίκη. Γνωστές και οι δύο από άρθρα, ομιλίες, εργασίες, βιβλία (και) στις γυναίκες. Και πολύ εκτιμώμενες. Και λέω το τελευταίο μετά λόγου γνώσεως, καθώς δεν είναι δα και τόσες πολλές οι επιστημονικές εργασίες που στην ανάλυσή τους χρησιμοποιούν την οπτική του φύλου. Εννοείται, από ορθές θέσεις, γνήσιου ενδιαφέροντος για το γυναικείο κοινωνικό φύλο. Χρειάζεται, λοιπόν, να διαβάσουμε όλες αυτό το βιβλίο για τις "αλλαγές και το χρόνο". Το χρόνο που μόνο τώρα μπορούμε να καταλάβουμε, ότι είναι "χρήμα", μέγεθος οικονομικό και πολιτισμικό. Χρόνος και φύλο-ένα τεράστιο πεδίο προβληματισμού, έρευνας, προτάσεων. Χρόνος δημόσιος -προνομιακό πεδίο των ανδρών- και χρόνος ιδιωτικός. Σχέση χρόνου εργασίας και χρόνου εκτός αυτής. "Ελεύθερος" χρόνος. Ανάγκη ανακατανομής της χρήσης του χρόνου, επανεκτίμησης της αξίας του. Θα βρούμε θαρραλέες εκτιμήσεις, ριζοσπαστικές προσεγγίσεις. Θα κλονισθούν ενδεχομένως κάποιες πάγιες εκτιμήσεις μας -τυφλοσούρτης.

Παραδείγματος χάρη, στο κεφάλαιο "Φύλο και ευελιξία" διαβάζουμε: "Η φεμινιστική προσέγγιση στάθηκε, ωστόσο, κατά κανόνα επικριτικά απέναντι στη θετική αξιολόγηση της σχέσης μεταξύ γυναικών και ευέλικτης εργασίας, ίσως επηρεασμένη από μια βαθιά

ριζωμένη αντίληψη ότι "πραγματική" εργασία είναι μόνο αυτή που περιβάλλεται τα χαρακτηριστικά του "κανόνα" (δηλαδή της θεωρούμενης ως "κανονικής" απασχόλησης).

Το άκαμπτο υπόδειγμα της δωρης απασχόλησης -προσαρμοσμένο στο αντρικό μέτρο και κανόνα- προϋποθέτει ο εργαζόμενος να είναι απαλλαγμένος από τις οικογενειακές και οικιακές του υποχρεώσεις, ώστε να μπορεί να αφοσιωθεί απερίσπαστος στις απαιτήσεις της εργασίας. Ενώ για τους άντρες, ο χρόνος της εργασίας καθορίζει πόσο χρόνο θα αφιερώνουν στην οικογένεια, για τις γυναίκες ισχύει το αντίστροφο: οι οικογενειακές τους ευθύνες καθορίζουν πόσο χρόνο μπορούν να διαθέσουν στην αμειβόμενη εργασία. Δίχως, λοιπόν, μια ριζική αναδιανομή ρόλων και καθηκόντων ανάμεσα στα δύο φύλα αλλά και του εργάσιμου χρόνου, η εργασία των γυναικών θα εξακολουθήσει να είναι συμπληρωματική και σε αναντιστοιχία με τις πραγματικές της ανάγκες. Εκεί ακριβώς κρύβεται και η απελευθερωτική δυναμική της ευέλικτης απασχόλησης, με όλες τις αδυναμίες που σήμερα και όχι αναπότρεπτα -εμπεριέχει και οι οποίες την καθηλώνουν στη σφαίρα της υποβαθμισμένης και περιστασιακής εργασίας.

Ο μόνος τρόπος για να ξεφύγει η ευέλικτη απασχόληση από το γυναικείο "γκέτο" της, να αναβαθμιστεί και να πάψει να αναπαράγει τα στερεότυπα των φύλων, είναι να γίνει μια ελκυστική και βιώσιμη επιλογή και για τους άντρες μέσα από μια γενικευμένη εφαρμογή της..."

Αυτά τα λίγα, αλλά πολύ ενδιαφέροντα σαν μια γεύση.

Αναρωτήθηκες ποιος είναι ο συντομότερος δρόμος από τη Λευκωσία (

κατεχόμενο τμήμα) στη Λευκωσία; Ακου: Λευκωσία-Κωνσταντινούπολη
με διαβατήριο του ψευδο-κράτους.

Κωνσταντινούπολη-Αθήνα με τουρκικό διαβατήριο. Αθήνα-Λευκωσία με
διαβατήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Έτσι ταξίδεψε η Νεσιέ

Γιασίν... Μας το διηγήθηκε πρόσφατα ο Πάνος Τριγάζης και δείχνει

όλον τον παραλογισμό και τις αντιφάσεις της εποχής μας. Είπες

τίποτα για σεβασμό και τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ

07/02/1997

Αγαπητή Ευγενία,

ΤΙ ΛΕΓΑΜΕ λοιπόν;

Για το μέγεθος και την οξύτητα των κοινωνικών προβλημάτων,
νομίζοντας πως όλοι και όλες κάνουν την ίδια ιεράρχηση. Περί αυτού,
όμως, να διατηρείς αμφιβολία. Και ιδού μικρή απόδειξη.

Πέφτει το απομεσήμερο στο κέντρο της πόλης. Μάταια περιμένω το
λεωφορείο μαζί με άλλους-ες ταλαίπωρους-ες πολίτες.

- Τι περιμένετε; Μας φωνάζει κάποιος. Δεν ακούσατε για την
πορεία; Προς τα πάνω δεν περνάει τίποτα.

Ρίχνω μια απελπισμένη ματιά στο χάος του δρόμου και με τα πολλά
βρίσκω ταξί πρόθυμο να με πάει στους Αμπελόκηπους μέσω...

Φιλαδελφείας. Κάπου σταματάμε για να πάρουμε επιβάτη.

- Συγγνώμη, έχετε ερωτευθεί;

Την ερώτηση μου την απευθύνει η ωραία νέα κυρία που κάθεται
δίπλα μου. Από τις προσωπικότητες που γίνονται αμέσως συμπαθείς.

Ψιλοξαφνιάζομαι.

- Εμένα ρωτάτε; ρωτάω με τη σειρά μου χαζά.

- Ναι, μάλιστα.

- Κάνετε κάποιο γκάλοπ, είστε από εταιρεία σφυγμομέτρησης;

Επανέρχομαι χαζοειδέστερα.

- Αχ, χρυσή μου, ρωτάω απλά, ανθρώπινα.

- Ναι, ίσως, τώρα που το σκέφτομαι, το πάλαι ποτέ... Τραυλίζω.

- Αχ, κυρία μου. Ίσως είστε τυχερή, τι να πω. Εγώ είμαι άρρωστη.

(Εδώ μαζεύομαι). Αρρωστη από έρωτα, επαναλαμβάνει μετ' επιτάσεως. Και κοντεύω να τρελαθώ. Και δεν μου συνέβη στα 20, μου συμβαίνει στα 40, καταλαβαίνετε; Ποια προβλήματα της κοινωνίας μου τσαμπουνάτε. Εγώ έχω το δικό μου. Πάω και έρχομαι με αυτό. Υποφέρω σας λέω. Εχω βγει από τους ρυθμούς μου. Δεν με ελκύει τίποτε πια. Ούτε δουλειά, ούτε συναναστροφές, ούτε σπίτι. Ολα περιστρέφονται γύρω από εκείνον. Αν δεν τον δω είμαι δυστυχής...

Καταλαβαίνετε, χρόνια τώρα χωρισμένη, ζω με τον Κωστάκη μου, το γιό μου 8 χρόνων. Και όλα πήγαιναν καλά, μέχρις ότου γνώρισα εκείνον.

- Μα...

- Μέσα από τη δουλειά μου, ξέρετε. Ετυχε να συνεργαστώ μαζί του. Λόγω εταιρείας. Πού να το φανταστώ το στραπάτσο. Τι να κάνω, πέστε μου; Μήπως δεν είμαι νορμάλ;

- Μα καταρχήν, κατορθώνω εν τέλει να ψελλίσω, μου λείπει ένα σημαντικό στοιχείο. Η δική του στάση. Την έχετε εντελώς παραλείψει.

- Ακούστε, μη με ρωτάτε πώς, είμαι σίγουρη ότι και εκείνος υποφέρει το ίδιο. Οτι είναι ερωτευμένος. Μπορώ αυτό να το ξέρω από χίλια δυο σημάδια, που για σας δεν λένε τίποτα. Ομως το δράμα μου είναι, ότι δεν προχωράει το παραμικρό βήμα. Κοντεύει πια χρόνος και η ίδια κατάσταση συνεχίζεται. Ούτε μπρος ούτε πίσω. Κι εγώ περιμένω. Σε μια αναμονή που είναι εφιάλτης. Σαν να κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα. Περιμένω ένα παράλογο θαύμα. Δεν με νοιάζουν οι δεσμεύσεις, αν και όποιες υπάρχουν. Αυτό που ζω συντρίβει κάθε

τρέχουσα αντίληψη περί ηθικής και καθωσπρεπισμού.

- Επ, εδώ είμαστε. Η φωνή του ταξιτζή κόβει βία το νήμα στο πιο κρίσιμο σημείο. Θέλω δέκα ερωτήσεις να υποβάλω μαζί, αλλά δεν μπορώ. Πίσω κορνάρουν δαιμονισμένα.

- Πήρα την κάρτα της και υποσχέθηκα να τηλεφωνήσω να βρεθούμε.

- Βοηθείστε με, μου είπε ικετευτικά κατεβαίνοντας. Θέλω να με συμβουλευσετε...

Σκέφτομαι, πως δεν είναι η συμβουλή το πρόβλημα. Το ουσιαστικό είναι η επικοινωνία, ήταν η εκτόνωση...

Τα βλέπεις; Και εγώ που νομίζω ότι το Κυπριακό και η οικονομία είναι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα...

ΜΕΛΙΝΑ ΒΟΛΙΩΤΗ